

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
 GRANADA
 Sala: A
 Estante: 4
 Num: 451

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
 GRANADA
 Sala: A
 Estante: 5
 Num: 395

de la imprenta de Granada R. 3854
EXEMPLORVM
MEMORABILIVM
CVM ETHNICORVM, TVM
CHRISTIANORVM E QVIBVSQVE
 probatissimis Scrip-toribus per Andream
 Eborensem Lusitanum selectorum, Tomus
 postior.

*La primera parte esta
 ala poste*

Adiecto duplici indice, uno locorum commu-
 niura, altero propriorum nominum,
 utrunque memoria digni-
 rum locupletissimo.

M. J. Ma

Por un lado de las sacas angélicas de Granada
 por un lado de las sacas angélicas de Granada
 por un lado de las sacas angélicas de Granada
 por un lado de las sacas angélicas de Granada



Augustin de Quirós

No añada nada el

LVG DVNI, Exurgatorio de
 Apud Theobaldum Paganum.

M. D. L. VII.

de ant. J. Morales
libro el...



de la corte de su Magestad R. 3854

EXEMPLORVM
MEMORABILIVM
CVM ETHNICORVM, TVM
CHRISTIANORVM E QVIBVSQVE
probatissimis Scriptoribus per Andream
Eborensem Lusitanum selectorum, Tomus
posterior.

*La primera parte esta
ala postre*

Adiecto duplici indice, vno locorum commu-
num, altero propriorum nominum,
rerumque memoria digna-
rum locupletissimo.

M. J. Ma

Por comission de los señores conquistadores de Granada
concedi se le diese licencia para que en la dha. Real
Imprenta de esta dha. Ciudad de Granada se imprimiese
en el mes de Junio de 1613



La comission de los
señores conquistadores con-
cedi este libro con
formas al expurgar
de 1632. por el dho.
jun. 1632.

Augustin de Quirós

No añada nada el

L V G D V N I, Expurgatorio de
Apud Theobaldum Paganum.

M. D. L V I I.

Dr. Ant. J. Morales
Libro el...



dbpo...
conf...

REAL BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA
Salas: A
Estancos: 4
Numeros: 451

REAL BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA
Salas: A
Estancos: K
Numeros: 395



REVERENDISSIMO
AC DIGNISSIMO
Prædicatorum ordinis apud
Lusitanos Prouinciali, fra-
tri Ludouico à Granata
Andreas Eborensis
felicitem.



*Lauserã sentētia
rum riuulos, iãm-
que absoluto gra-
tulabar operi, cū
in cōmunes exem-
plorum locos rusticitatem nostram
iterum prouocas, Præsul dignissime.
Præcipis homini vestri nominis stu-
diosissimo, ut qui primã stadij mei*

partem absolueram , ne posteriori
deessem. *Exempla, ais, industria tua
committimus : selectissima quaeque
ex campis Scriptorum collige, collecta
per communes disparte locos : opus
erit nostris Fratribus utile, ceteris
gratum, salutare tibi. Vix haec com-
pleueras, Christiana doctor eloquē-
tia, cum mihi iam plenissime per-
suaseras. Subscribo, totusque in tua
sententiam a beo. Tui enim nominis
dignitas, & experta probitatis splen-
dor consultandi iudicium absorpse-
rat. Addis, humilitatis magister, hu-
militatis exemplum, hortaris, obse-
cras : & qui consulendo praestabas
officium, recepisse fateris, dum col-
lectiones nostras non tantum tua ex-
pectatione, sed etiam lectione digna-*

*ris: quasi tua eruditionis fluijs non
modo ex tenuissima officina nostra,
sed nec ex ullo scriptorum genere
quippiam queat accrescere. Quid
enim Graeca philosophia, quid Ro-
mana facundia, quid Christiana
pietas, posteritati mandauit quod
tu non legeris? non memoriae manda-
ueris? Ut cetera taceam, sint oculi
tui testes, quos, dum auide scientiam
voras, cum lectione partitus es, id-
que forsam liberalius equo. Minor
enim tibi pars cecidit, maiorem sibi lite-
ra vendicarunt. Transeo spiritus tui
dotes, quas diuina musa non vulga-
ri tecum mensura diuisit, res enim
est dictanti dispar ingenio, & episto-
la commendatione dignior. Clamat
orbis, docti pariter & indocti: exteri*

non minus quam Hispani Grana-
 tensem virum planè Apostolicum,
 Et verum Apostolorum imitatorè.
 Sit hæc in terris verissima tuæ sortis
 inscriptio, dum augustior altera dif-
 fertur in calis, labori verò huic meo
 gratulor, te cõsilij autorem, te editio-
 nis patronum sortito. Tuũ itaque pa-
 trocinium quasi meo iure vendicās,
 opus tuum tibi commendo, ut quod
 te consultore conceptum est, te fau-
 tore feliciter prouehatur. Vale
 pater inçlyte, Et, quod facis,
 communem Patrem
 nobis omnibus
 propitium
 para.




INDEX LOCORVM COMMVNIVM IN HOC EXEMPLORVM MEMO-

RABILIVM VOLVMINIS
 conrentorum, ordine
 alphabetico di-
 gestus.



A

	Abiectio ani = // Amicitia	209
	mi 32 // Amor filiorũ in parètes	103
	Abiectio diui- // Amor & Fides coniugalis	
	tiarum 518 121	
	Abiectio sui 487 // Amor fratrum	108
	Abolutio reorum quorum- // Amor erga patriam	115
	dam 335 // Amor parentum erga fi-	
-	Abstinentia 38 lios	94
-	Adolescentia insignis 500	Amplitudo 197
	Aemulatio 357	Animaduersio 392
	Aequitas 15	Animaduersio parentum
	Aequabilitas animi 306	erga filios 94
	Aetas senilis 501	Animus gratus 363
-	Aetas puerilis 496	Animi moderatio 306
	Affectus animi erga patrem	Animus ingratus 373
	115	Animus constans 173
-	Affectus religionis 1	Annuntiatio uerbi Dei 634
-	Afflictio corporis 577	Arrogantia 482
	Afflictio corporis per ieiui-	Ars bene dicendi 447
	nium 582	Artium præstantissimi 462
	Agilitas corporis 466 // Asperitas animi	182

** 4

Asute

// Astute dicta atque facta	253	lios	94
Atrocitas	227	// Charitas filiorum erga pa-	
// Avaritia	285	rentes	103
B			
B eatitudinis caelestis re-		// Charitas fratrum	108
uelationes	624	// Charitas erga homines	82
Beneficentia	271	// Charitas erga inimicos	88
// Beneficij memor	363	// Cibus moderatus	523
// Beneficij immemor	373	// Clementia	218
Beneuolentia erga inimicos		Cogitatio	550
88		Comitas	218
Benignitas	271	// Communio sacrosancta	655
Benignitas erga inimicos	88	// Compasio	387
// Bonitas	218	// Concordia	213
Bona fortuna	424	// Confessio peccatorum	664
C			
C aelestis beatitudinis		Confidentia	153
reuelationes	624	Confidentia sui	208
// Callide dicta atque facta		Consuetudo	467
253		Consuetudinem habere	225
// Casuum uarietas	405	Constantia	113
Castigatio corporis	577	Contemplatio	550
Castigatio corporis per ie-		// Contemptus diuitiarum	518
iunum	532	// Contemptus glorie	443
// Castitas	58	// Contemptus religionis	10
// Celebris mors	506	Condemnatio reorum quo-	
// Charitas erga Deum	78	rundam	335
Charitas coniugalis	121	Contritio	643
Charitas erga patrem	115	Continentia	38
Charitas parentum erga fi-		Contentio	357
		Conuersatio cum aliquo	205
		Corporis castigatio	577
		Corporis castigatio per ie-	
		iunum	

iunum	582	Dilectio inimicorum	88
Corporis humani sensus	464	Dilectio erga homines	82
Corporis ornatus	568	Dilectio patrie	115
Corporis uires	466	Diritas	227
Crudelitas	227	Disciplina ueneratio	445
Crudelitas parentum erga		Disciplina militaris	321
filios	94	Discordia domestica	113
Cultus Dei	128	Discordia fratrum	ibid.
Cupiditas	285	Difficientia	34
Cupiditas gloriæ	436	Diuitiæ	289
Cupiditas uitæ	505	Diuitiarum contemptus	518
D			
D amnatio reorum quo-		Doctrinæ studium	554
rundam	535	Doli qui in autorum capita	
Decrepitus	501	redundarunt	461
Decus	171	Doloris contemptus	158
Dei cultus	1. 128	In domos fides seruorum	
Deliciæ	430	144	
Dementia	36	Dulcedo animi	218
Desiderium uitæ	515	E	
Diabolo quomodo resisten-		E ffectus orationis	543
dum	587	Efficacia orationis ibi.	
Dicendi facultas	447	Egestas	291
Dies extremus	605	Elatio animi	482
Dignitas sacerdotalis	651	Eloquentia	447
Dignitas publica	191	Erga Deum Fides	128
Dilectio	209	Eucharistia	655
Dilectio erga Deum	78	Excandescencia	265
Dilectio fratrum	108	Excessus è uita non uulga-	
Dilectio filiorum erga pa-		ris	506
rentes	103	Expectatio immortalitatis	
		153	

F		nos	144
Facultates	289	Fiducia	153
Factio	358	Fiducia sui	298
Facundia	447	Firmitas animi	173
Famæ contemptus	443	Formidatio	32
Famæ cupiditas	436	Fortitudo	21
Familiaritas	205	Fortuna bona	424
Facultas dicendi	447	Fortunæ & morum muta-	
Fatuitas	36	tio	419
Felicitas	424	Fortuna	405
Felix rerum successus	ibid.	Fratrum odium & dome-	
Fidelis hominū societas	159	stica discordia	113
Fidelitas seruorum in domi-		Fraudes, quæ in auctorum ca-	
nos	144	pita redundarunt	461
Fidelis seruitus	ibid.	Frugalitas	38
Fidelitas erga homines	139	G	
Fides erga Deum	128	Generositas	218
Fides erga Deum contra Iu-		Gloriæ cōtemptus	443
deos	124	Gloriæ cupiditas	436
Fides in Deum cōtra here-		Gratitudo	363
ticos	136	Gravitas	191
Fides erga Deum contra		H	
Gentiles	131	Hospitalitas	450
Fides in Deum contra Ma-		Honor sacerdotalis	651
gos	133	Hora mortis	605
Fides in Deum contra phi-		Humanitas	218.381
losophos	135	Humanae deliciae	51
Fides erga homines	139	Humani sensus	464
Fides & amor coniugalis		Humilitas	487
121		Ieiunium	
Fides seruorum erga domi-			

I		Ira	265
Ieiunium	582	Iracundia	ibidem.
Ignauia	32	Iudicium temerarium	453
Immoderatio animi	51	Iudicium præceps	ibid.
Immoderatus sumptus	430	Ius fidelitatis in homines	139
Induendi corporis ratio	568	Iustitia	15
Incontinentia	51	L	
Indigentia	291	Lasciua	51
Indulgentia parentum erga		Laudis contemptus	443
filios	94	Lectio & studium	554
Infantia insignis	476	Lex	467
Infelicitas	426	Liberalitas	271
Infernalium poenarum re-		Libido	51
uelationes	517	Litterarum ueneratio	445
Infidelitas	148	Luxuria	51.430
Infortunium	426	Luxus	430
Ingratitudo	373	M	
Iniustitia	21	Magnanimitas	21
Inimicitia fratrum	113	Magnitudo animi	21
Inimicorum dilectio	88	Maiestas	191
Iniquitas	21	Meditatio	550
Iniustitia	21	Meditatio mortis	608
Insignis infantia	496	Memor beneficij	363
Insignis adolescentia	500	Memoria	464
Insignis pubertas	ibid.	Militia	ibid.
Insignis pueritia	496	Militaris disciplina	321
Insolentia	482	Mirabilia	341
Insituta	467	Miracula	341
Intemperantia	51	Moderatio et tēperantia	83
Interitus non uulgaris	506	Moderatio sermonis	383
Inuidia	216.435	Moderatus animus	306
		Modest	

Modestia	38	Opes	289
Mors	603	Oratio	535
Mors non uulgaris	506	Orationis uirtus	543
Mortis meditatio	603	Ornatus corporis	568
Mortis terror	515		P
Morum & fortunæ muta- tio	419	Parentum indulgētia er- ga filios	94
Mos	467	Parfimonia	38
Moderatio animi	306	Patientia	158
Munificentia	271	Parentum patientia in se- renda filiorum morte	188
Mutatio status	405	Erga patriam fides	115
Mutatio morum & fortunæ 419		Paupertas	291
Mutua beneuolentia fratrum 108		Pax	213
	N	Peccatorum confessio	664
Necessitas	401	Peccatorum poenitētia	643
Necessitudo	209	Perfidia	148
Neglecta religio	10	Pietas erga Deum	78
Neglectus diuitiarum	518	Pietas filiorum erga paren- tes	103
Nominis sui cupiditas	436	Poenarum infernalium re- uelationes	617
Nota sensoria	319	Poenitentia peccatorum	643
	O	Possessiones	289
Obedientia	490	Præceps iudicium	453
Obitus celebris	506	Prædicatio	634
Obsequium	470	Prædictio cælestis beatitu- dinis	624
Odiū	216	Præstantissimi artium	462
Odiū fratrum & dome- stica discordia	113	Precatio	535
Offensio	216	Prodigalitas	430
Opera manu exercēda	568		Prod

Proditio	148	Remiscentia	464
Prodigia	341	Remuneratio	363
Promissis stare	139	Rerum uicissitudo	405
Propensio animi in homi- nes	82	Reuelationes cælestis bea- titudinis	624
Prosperitas	424	Reuelationes infernalium pœnarum	617
Prosper rerum successus ibi.	ibid.	Rhetorica	447
Prosper status	ibid.	Ritus	467
Prudentia	34	Robur corporis & animi 21	
Prudenter dicta atque facta 242		Robur corporis humani 466	
Pudor	378	Romana religio	3
Pubertas insignis	500		S
Pudicitia	58	Sacerdotalis dignitas	651
Pueritia insignis	426	Sacramētum altaris	655
Purgatorium	614	Sacro sancta communio	655
	Q	Sagacitas	34
Quæ cuique magna contigerunt	330	Sapientia	34
Quomodo resistendum sit diabolo	587	Sapienter dicta atque facta 242	
	R	Scientiæ ueneratio	445
Ratio resistendi diabolo lo	587	Seuitia	227
Reconciliatio	213	Seuitia parentum erga fi- lios	94
Recordatio	464	Seditio	358
Religio	1	Senectus	501
Religionis affectus	ibid.	Sensoria nota	319
Religio Romanorum	3	Sensus humani	464
Religionis contemptus	10	Sermonis moderatio	383

I N D E X.

Seruatorum fides in dominos	Tenax propositi	182
144	Tenacitas	285
Scucritas	Tentationes tempore ora-	
Scucritas parentum erga fi-	tionis	547
lios	Tenuitas	292
Silentium	Terror mortis	515
Sobrietas	Timiditas	32
Solitudo	Timor & ignavia	32
Solitaria uita	Tolerantia	158
Somnus	Trepidatio	32
Sopor	Tumultus	358
Speculatio	V	
Spes	Vana gloria	436
Status felix	Vasre dicta atque fa-	
Status mutatio	cta	253
Stoliditas	Varietas casuum	405
Studium & lectio	Veneratio scientie	445
Studium fame	Verbi Dei annuntiatio	634
Studium glorie	Verecundia	378
Stultitia	Veritas	661
Sui abiectio	Vestitus	563
Superbia	Vicissitudo rerum	405
Sumptus immoderatus	Victoria	329
	Vigilie	532
T	Vindicta	372
TAciturnitas	Violentia	358
Tcmcrarium iudicium	Virginitas	59
453	Virium suarum fiducia	298
Temeritas	Vires corporis	466
Temperantia & modera-	Virtus orationis	543
tio	Vis	358
Tempus mortis		358
	Vis	

I N D E X.

Vis corporis & animi	21	Visus	465
Vis cogens	401	Vite cupiditas	515
Vis Eloquentie	447	Vita solitaria	525
Vis orationis	543	Vltio	392

*Autores, è quorum scriptis exempla,
qua hoc in Tomo referun-
tur, excerpta sunt.*

Valerius Maximus.

Marcus Antonius Coccius Sabelli-
cus in Exemplorum libris.

Baptista Fulgosus in Latinum sermo-
nem à Camillo Gilino conuersus.

Aelianus.

Guido in Exemplorum libro.

Marullus.

TOMVS POSTERIOR,

DICTORVM AC FACTO-

rum memorabilium cum Ethni-
corum, tum Christianorum
exempla comple-
ctens.

De Religione, & Religionis affectu, Græcorum exempla.

De Aegyptiorum religione.



Egyptus portento-
rum mater an sana
fuit mentis, quæ in
hortis sibi Deū in-
ueniū? nā vt Apis,

Ibis & Crocodilus sileātur, aliq;
monstra animaliu, cæpas & alliu
religiōse colere, nihil aliud certè
fuit quàm desipere. Sabel. lib. 4.

De Barbarico Mineruæ sacro.

Voces licet non delirium solum,
sed dirum etiā, quod in parte A-
frica quadam Mineruæ sacro in-
digenæ puellæ fustibus inter se cer-
tabāt, cum ipsarū pernicie. Graue
& infestū numen, quod magis
colētium supplicio gaudeat, quàm
pietate & officio. ibid.

De Scythicæ Dianæ ara.

Fuit & Scythica Diana ara
nihilominus, quæ hospites immo-

lari cōsueuerunt. Dira religio, &
quæ hospitalia iura vinculum in-
ter homines sanctissimum sustu-
lit, tanquam parum esset hominē
violare, nisi in vniuersum vita
ipsa violaretur. ibid.

De Timoleonte Corinthio.

Timoleon Corinthius, qui Dio-
nysij regnū euerit in Sicilia, tan-
tum absuit vt post clarissimā vi-
ctoriam sit aliquo modo religionis
oblitus, vt paternā domū in tem-
pli usum verterit. Dignus qui non
solum feliciter consenuerit, sed etiā
defuncto perpetuos honores decre-
uerit Syracusana ciuitas, & sepul-
chrum in foro constituerit. ibid.

De Alexandro Magno & Pompeio.

Cæli providentia, nō hominum
cōsilio accidit, quod in Iudæa duo
qui Magni cognomen habuere,
Alexander Macedo, & mox Pō-
peius Hebraicæ religionis cultū nō
a modo

modo non aspernati sunt, sed inoffensum etiã ab omni iniuria præstitērūt: hic Hierosolymis captis à direptione tēpli militē prohibuit: ille summū sacerdotē sibi obuiã reuentē venerabūdus excepit, ac reulut nūmen quoddã adorauit. ibi.

De Sotero Antiocho Syriae Rege.

Non tulit Antiochus Rex Syria Hierosolymorum templum sine sacrificijs: nam cū urbē illam eo tempore obsideret, quo tabernaculorum festa celebrabantur, atq; à populo Hierosolymitano rogatus esset septem dierum inducias ad ea sacra colenda dare, non solum postulata cōcessit, verū etiã ut non minus à se, quàm à Iudeis religionem coi ostēderet, taurū auratis cornibus ac multa aurea vasa cum thure ad urbis portas, sacerdotibus ferre iussit, atq; eos rogari, ut illa Deo offerrent. Bap. Fulg. lib. 1.

De Regibus Aethiopum.

Aethiopum reges vsq; ad Ptolemæi regis Aegypti tempora consueverunt, cū eis à sacerdotibus Iouis denūtiatum esset, Deo inuisam esse eorum vitam, sibi mortem consciscere: quin inter eos nullus est iuuentus, apud quem plures salus, quam religio haberetur, vique ad Erganē regem, qui, ne per sacerdotes ei mors denuntiaretur, omnes ipsos interemit, primūque morem illum sustulit. ibid.

De Arsacenis.

Arsaceni nihil Deo gratius esse arbitriati sunt, quā si absolutē principibus paruisent, cuius propositi certissima antiē signa ediderāt, pericula aduenies, vnde regressus nullus patebat. sed cū aliquando publica fide accepta ad eos profectus esset Hēriscus Campaniæ comes, eorum princeps, ut hunc obediendi morem Hēriscopresente declararet, ostēsis in alta turris summitate aliquot hominibus vnū nominatim euocauit, qui nulla mora facta, in ipsorum conspectu à turri se demisit, statimq; ex casu vitam obiit: cū alios etiam vocare vellet, Comitibus, qui totus admiratione simul atq; horrore obstupuerat, vix retētus fuit: ad eodē populi illi sola religio ne moti vitæ suæ prodigi sunt. ibi.

De Diomedonte.

Diomedon cū ad supplicium duceretur, nihil aliud loquutus est, quàm ut vata pro incolumitate exercitus ab ipso nūcupata soluerentur. Max. lib. 1.

ROMANORVM exempla.

De religione, quam Romani habuerunt.

N^Ulla fuit aliarum gentium religio non aliqua ex parte
con

De Cornelio Sylla.

contemptu & risu digna, quia delirio & diritati proxima, nisi Romana ciuitas, quæ arx fuit & caput humanarum gentiū, scitē præclarēq; fecisse dicatur, quod sortis occentum tam religiose obseruauit, ut u auditus dictaturā & magistratū Equitum summis viris ademerit. Sab. lib. 4.

De simulachro Idææ matris.

Haud illud piē institutum dixerit aliquis, ut simulachrū Idææ matris probrosi verbis cū propitiatum nūmen voluerunt, prosequerentur sacerdotes ad Almonem vsq; fluiuium: & quæ ne impudica quidem femina æquis auribus audiuisset, alta claræque voce in bymniis audicte populo in Deorum matrem iactarentur. ibi.

De Ridiculis institutis.

Mitto quod Febrius, & Pallor inter Deos recepti, suum in eadem urbe cultū temere, quod verò nudo corpore Luperci vagaretur, obuiamq; turbam caderent loris, insanientium, non religionem colentium erat. Caterum quod serpens ex Epidaurō adductus, salutaris fuerit ciuitati, malorum demonum præstigijs iure imputatur, quibus præpotens atque popularis tam perditū seruiuit, quàm humanis gentibus fortiter imperauit. ibid.

Cornelius Sylla diuidium Thebani agri Ioni Olympio & Apollini Pithio consecrauit, ut ex eius fructibus pecunie, quas ex ipsorum templis ad alendum exercitū abstulerat, ipsorum templis restituerentur: non ignarus sacrilegium sæpe vniuersi exercitus & Imperatoris exitio expiatum, atque cōgrauius, quod tardior pœna sequuta esset. ibid.

De Paulo Aemilio.

Dimicaturus acie Paulus Aemilius aduersus Persem Macedoniæ Regem, cū prima luce Herculi sacrificare cepisset, nec litaret, religione perfusus, viginti hostias vnā post aliã mactauit, nec prius ab incerto desistit, quàm in primā post vicesimum certā victoriæ argumenta extiterunt. Expertus est Aemilius sine religione nihil à mortalibus feliciter moueri. ibid.

De Romano Senatu.

Romanus Senatus ad eodē semper magni religionem fecit, ut, quem admodum vir doctissimus Varro scribit, quotienscunq; Senatum magistratus cogisset, id ipsum quod primò proponebatur, ad religionem pertinere, nullāq; quāquam grauior causā, vel quæ celeritatem requireret, hunc morem

4 DE RELIG. ET RELIG. AFFECTV.

anteuertebat, vt publicorū consiliorum, quemadmodum etiā aliarum rerum, diuino cultui primae partes darentur. *Bap. Fulg. lib. 1.*

De Vespasiano principe.

Vespasianus ex Orificē reuerfus, cum civilibus bellis deformatā urbem offēdidisset, à sacris aedificijs, capitoliniq; ipsius Iouis templo eius instaurationē orsus, ante alios ipse se operi accinxit, sublatis inde collo suo primis ruderibus, iactisq; manū sua fundamentis, minimē arbitratus Casarea maiestati se labem illaturum, si operam sacrae rei manū sua nauasset. *ibid.*

De Aurelio Alexandro Seuerō Romano Principe.

Silentio pratereundum nō est Alexandri Seueri religiosū verbū: qui cum eius tēporibus Christiana fides iam inualuisset, & Christiani publicū quendam locū orādī gratia occupassent, contrā autem cauēna quidam Gentiles ante suum esse cōtenderent, Alexander auditi cōtroversia respondit, quoquo modo esset, satius esse in eo loco Deū colī, quā cauponas exerceri. Verbi certē tanto principe dignū. *ibid.*

De eodem.

Apud hūc tanti religionis auctoritas ac reuerentia valuit, vt iudicatas à se causas à Pontificibus atq; Auguribus retractari, atque aliter quā ipse iudicasset, termina-

ri pateretur. Minimē dedecori sibi arbitratus, in ijs quae ad religionē pertinerēt, imperatoriū maiestātē sacerdotum auctoritati cedere. *ibid.*

De Metello Pontifice.

Metellus Pontifex Maximus Posthumii Cōsulē eundemq; Flaminem Martialem, ad bellum gerendū Africam petentem, ne à sacris discederet, multa indicta, ut ibidem egredi passus non est, religio; summū imperium celsit, quod tūc se Posthumius Martio certamini commissurus non videbatur, caeremonijs Martis desertis. *Maxi. lib. 1.*

De Sulpitio.

At Sulpitio inter sacrificandū de capite apex prolapsus, eidem sacerdotium abstulit. *ibid.*

De Publio Licinio.

Adiiciendū huic, quod Publio Licinio Pontifici maximo virgo Vestalis, quia quadam nocte parū diligens aeterni ignis custos fuisse, digna visa est quae flagro admoneretur. *ibid.*

De Lucio Albino.

Urbe à Gallis capta, cum Flamē Quirinalis virginēsq; Vestales sacra, onere partito, ferret, easq; pontem publicū transgressas, & clivū qui ducit ad Ianiculū descendētes, L. Albinus plaustrō cōiugem, & liberos rehens aspexisset, propior publicae

publicae religioni quā priuatae charitati, suis vt plaustrō descēderent, imperauit; atq; in id virgines & sacra imposta, omisso cepto itinere, Caere oppidū prouexit: ubi cum summa ueneratione recepta grata memoria ad hoc vsque tempus hospitalem humanitatem testantur. *ibidem.*

De Senatu & matronis Romanis.

Senatus Romanus post Cannensem cladem decreuit, ne matronae ultra trigessimū diem, luctus suos extenderēt, uti ab his sacra Cereris peragi possent: quia maiore penē Romanarū virium parte in execrabili ac diro solo iacente, nullius penates mæroris expertes erant. itaq; matres, coniuges, ac filiae & sorores nuper interfectorū, abstersis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, candidam induere vestē, & aris thura dare coactae sunt: quae quidē constantia obtinendae religionis magnus caelestibus iniectus est rubor ulterius aduersus eā seuienti gentem, quae ne iniuriarum quidē acerbitate ab corū cultu absterri potuerunt. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Christo.

Docuit ad haec veritatis magister, quin ipsa veritas potius,

supremaque sapientia non panā, non premio hominē subigi oportere, ne à praecepta religionis aberret: & quāquā ipsius erat omnia, adduci potuit vt quod infia Deū esset adoraret, testatus venisse se non vt legem tolleret, sed praecepto impleret & exemplo. *Sabel. lib. 4.*

De Martyribus.

Abundat obseruationis huius exemplis Christiana religio: innumeri martyrio calum adepti sunt; multi serra dimidiati; alii alioragiuibus mersi, ignibus cōsumpti, precipitati, truncati, lapidibus obruti, bestijs obiecti: omnibus tamen res vna fuit cura, vnum propositum, ne à pietatē deflekerent; cuius vera obseruatio est non terrestrium admiratio rerum, sed caelestium cura & assidua meditatio. *ibid.*

De Ruberto Francorum Regē.

Vnum etiamnum inter tot illustria sibi locū vēdicat exemplum; etsi citra martyrium, non minoris tamē affectus. Rubertus Francorū rex ad eō diligens fuit pietatis cultor, vt non tantum omnibus sacrorū interesset horis, sed etiā hymnos caneret; ceu ex initiatis rursus. Hinc, vt credi par est, contigit, vt urbium muri qui armato obstituerunt, sacris operanti cesserint. *ibid.*

De Constantino Imperatore.

Constantinus cum in Chalecedonia

nensi concilio ultimus inter sacerdotes sederet, auditis accusationibus, quibus seinnuicē sacerdotes criminabantur, delatas ex scripto ad se, in gremium conclusit, omnesque illectas combussit, dicēs sacerdotes ceu numina ad hominem regēdum cōstitutos esse, propterea intactum se Deo eorum iudicium reservare velle. B. Fulg. lib. 1.

De eodem.

Cum Helena eius mater à Hierosolymis clausus tulisset, quibus Dominus affixus est, ipse quāquā religionis plenus, militaris tamen, unum ex eis galca infixit, siue, ut Ambrosius refert, regium diadema insigniuit: ex altero frænum equo suo confecit, quod nunc Mediolani cernitur: fractus, id quod verè ei contigit, horum ad iumēto non pericula solum se enasurum, verum de hostibus victoriam reportaturū: tertium aiunt eum, quod in Adriatico mari de salute periclitaretur, ad sedandam vim tēpestatis, in profundū demersisse. ibi.

De Theodosio Seniore.

Quod in clavis Dominicæ crucis reposuisse fidei cōstantius visus est, id nō minus cōstantior Theodosius ex oratione speravit: siquidem pridie quam cum Eugenio & Arbogaste pugnavet, eam diem totam orando, sacrisque alijs ope-

rando consumpsit: quibus rebus bona spei plenus, in certamen descendit, ex eoque victoriam ingentem viramque tulit, cum ad vincendū ventum quoque plurimum ei contulisse viderentur. ibid.

De Heracleo Imperatore.

Heracleus Imperator graui Cōstroæ regis Persarum bello pressus, cum is omnes pacis condiciones aspernaretur, ad diuinam opē cōfugit. Nam cum sapius solēni more supplicasset, & supplicationibus ieiunia atq; orationes addidisset, cōstantinopolim ipso Paschatus die aggressus, manu dextra sacra Virginis imaginem tulit, atq; in hunc modum sive spēque armatus, cum immani hoste duobus pralijs conflixit, ac semper victoriam reportavit. ibid.

De Alarico Gothorum Rege.

Alaricus Gothorum rex barbarus intra bella atq; extra omnē religionis cultum enutritus, cum in Italiam cum ingentibus copijs Honorio Imperatore venisset, ob Stiliconis perfidiam, conuersus ad urbem Romā, eamque ingressus, priusquam militi urbis populatiōnē permitteret, edicere iussit, corpora bonaque eorū qui in Apostolorū templis se recepissent, salua fore. Ostendit ferus homo nihil se plus quā religionem facere. ibid.

De

De Theodosio IIII.

Referenda est admirabilis Theodosij religionis obseruantia, quæ ab Ambrosio Mediolanensē Episcopo publicè prohibitus tēplo, nisi antea pro innoxio sanguine, quē Thessalonice & in Pannonia sparserat, Deo palam satisfaceret: eam notā patienter humanèque tulit princeps, neq; antè ad templum redire est ausus, quam ijs quæ ab Ambrosio ad criminis emendationem iniuncta erant, peractis. Disceant nostræ aetatis gentes reuereri sacerdotem, quē princeps terrarum dominus tam humiliter tulit: etenim victoriarum plenus, cum lachrymis ante Ambrosij pedes pronoluitus est. B. Fulg. lib. 1.

De Edgardo Britānorum Rege.

Edgarus Britanniæ rex cū virginem deperiret, quam in Vincensensi monasterio viderat educari, quæ ut virginitatē à Regis iniuria tueretur, vel vnus ipsius monasterij monacharum se texerat, neq; ob id ab iniuria rex destitisset, Dunstanus Cantuarijs Archiepiscopus qui aderat, porrigentē in cōgressu dexteram honoris gratia regem à contactu repulit, tanquam propter incestum indignū, qui sacerdotem contingeret: restitit princeps, eamque notam nō solum patienter tulit, verum agnito errore, ad sancti sacerdotis pedes

prostratus lachrymabundūsq; criminis veniam petit: & cum penitentia loco ei, ut à gestando diademate septem annos abstineret, & sacris quoque virginibus monasterium conderet, iniunctum esset, virumque obedienter peregit. ibidem.

De Innocentio I I.

Innocentij tercij decreto Otho quartus imperio deiectus est, quod catholica ecclesiæ subditos vexabat, atque ei Federicus secundus successus est. ibid.

De Gregorio nono & Innocentio quarto Pontificibus.

Is quoq; Federicus primum ab Honorio, mox à Gregorio nono, postremò ab Innocētio quarto Pontificibus, cum varia ei crimina obijcerentur, imperij honore deiectus est: quanquā versatus valde, virum quoque satis haberet: ad eum enim religionis existimatio in subditorū animis radices iecerat, quæ siue iure, sine iniuria obiecta crimina fuere, cedere ei necesse fuit, cum maior pontificis voluntatem numerus sequeretur. ibid.

De Alexandro & Caio Martyribus.

Martyres Caius & Alexander cum capite damnati, ad sup-

placium, ut cum Marcionistis quidam Christiani ducerentur; muneris ingentis loco à carnificibus petierunt, ut separatim à Marcionistis occiderentur, ne eorum sanguis cum ijs misceretur, qui parum rectè de catholica fide putabantur sentire. *ibidem.*

De Innocètio tertio & Bonifacio octavo Pontificibus.

His qui verè Catholici habebantur, visum est è Christiana re esse, non modò in viuentes, ut ab errore religionem vindicarent, sed còtra mortuos quoq; agere. hoc Bonifacius octauus ostendit, qui Hermanni Pongilupi eremitæ corpus Ferrarie sanctorum honore in sepultura decoratù, post viginti annos erui cremariq; cineresque in profluentem annè proyici iussit: quoniam eius quibusdam indicijs post mortem eius detectum fuerat, ipsi sum ex Fratellorum hæresi fuisse.

Pontifex quoque Innocentius tertius per Parisensem Episcopum egit, ut ex sepulchro erueretur Almaricus Parisiensis doctor, et cremaretur. Quoniam quamquam eum poenituisse visum est hæresis, qua aliàs laborarat, hæresis ipsa adhuc repullulare putabatur.

Mediolani quoque poenante Mattheo Vicecomite, postremis eius imperij diebus detecti sunt Andreas Seramita & Gulielma post undecimum capti sceleris an-

num, principes fuisse mares & feminas occulto in loco sub Barilòsi nomine ad bacchanalem exercendam licentiam congregadi: nam peractù sacris quæ Gulielma in sacerdotali veste obibat, cum ceteris in clericorum habitu ministraret, extincto lumine, promiscuè libidinù genus omne permittebatur. itaque Andreas viuens cum aliquot huius sectæ hominibus combustus fuit, additumque Gulielmæ cadauer, quæ antiè mortua erat, et usq; ad id tempus in Claræuallis monasterio sepulta sanctarum honore colebatur. *ibid.*

De Ferdinando Hispaniarum Rege.

Aragonijs Ferdinandum Castellonensis rex haud dissimilia egit: detecto enim magno Christianorum numero, qui per eius regnua passim sparsi erant, potètia atque opibus insignes, quorum genus ab Hebræis manarat, cum palàm in Christianam fidem recepti essent, secretò Iudaicam legem ac ritù seruare, non solum permultos eis comburi, qui pertinaces in scelere permanebant, verùm etiam ex sepulchris eorum corpora erui iussit. *ibidem.*

De Gotofredo Bolionio Lotharingorum Duce.

Gotofredus Bolionius Lotharingorum

goriù dux inter Christianos præmissò crucis signo priuata pecunià trienniu integrù in Barbara longinquaq; regione inter mille pericula, rerumq; omniu egestatè Hierosolymam atque Syriam ex insidelium manu recepit. *idem lib. 3.*

De Ioanne Constantipolitano Imperatore & Eugenio quarto Pontifice.

Religio quoque Ioannem Constantinopolitanum Imperatorem mouit, ut parui pericula laboresq; omnes faceret, dum in Italià Florentiam usque se conferret, illic enim ab Eugenio quarto maximo Pontifice, etsi graui bello premebatur, magno stipendio conductus est, ut viraque Ecclesia, Orientalis scilicet & Occidentalis (nam de Spiritus sancti processione, nonnullisq; alijs ad catholicam fidem pertinentibus discordes fuerat) reformaretur: tunc Armenij, Aethiopes, Indi, Maronitæ ac Syriaci cum in eandem catholicam opinionem concordés transissent, Christi tunica, quæ discissa erat, redintegrata fuit. *idem lib. 7.*

De Ludouico vii. Gallo rum Rege.

Cùm Ludouicus Gallorum Rex comperisset Heleonoram ipsius còiugem arctè sibi propinquitatè còtingere, quamquam secum Guionæ ducatum aliarumq; regionum

hereditatem traheret, atq; ex eadè duas iam filias suscepisset, diuortiu tamen fecit, ne aduersus catholicæ fidei leges matrimonio rertetur. itaq; eius coniubio soluta Heleonora, Henrico tertio nupsit, Ludouicus Constantiam Hispaniarum Regis filiam duxit. *ibid.*

De Philippo Deodato Gallorum Rege, qui cognominatus est Augustus.

Cùm Honorij tertij Pontificis legatis à Philippo poscerent, ut Ingebergam, siue (ut alij dicunt) Viceburgam coniugem in coniugalem thalamum reciperet, quam, quia nò satis grata erat, fictò propinquitatis gradu ceu non iustam uxore dimiserat, atq; in eius locù Marià Bohemiæ Ducis filiam duxerat, etsi segrè, ut id ageret, adducebatur, legatis tamen de Ingebergam reducenda paruit. *ibidem.*

De Ramiro Rege Aragonis.

Non est ab ijs, de quibus diximus, dispar Ramiri olim monachi factum: nam cùm fratris eius morte Aragonicù regnum vacaret, petentibus Aragonijs, Pontifex monacho concessit, ut regnum religionem solutus acciperet. Ducta igitur uxore, qua silià Viracam suscepit, neque còiugalis charitas, nec regni cupidò, validissima duo in humanis rebus vincula, eum re-

zinuere, quominus ad Ecclesiasti-
cum humilitatē, quā in monaste-
rio expertus erat, reuenteretur. ibi.

De Veremundo primo His- paniarum Rege.

Veremūdus primus Hispania-
rū rex præcipuus religionis cultor,
posteaquam duos ex uxore filios
suscepit, memor quōd ante conu-
bium diaconatus dignitatem acce-
pisset, ne parum diuinas leges ob-
seruasse videretur (adeo penes eū
religioni reuerentia valuit) con-
sobrino regno cessit, & monasti-
co ordini se dicauit. ibidem.

De Alphonso Legionis Re- ge in Hispania.

Alphonfus Legionis in Hispania
Rex aquo animo tulit, vt ab
Ecclesia matrimonium ipsius primi
cū Tiresia Portugalesis Regis
filia, ac deinde aliud quod postea
cum Berēgaria Castulonensis Re-
gis filia contraxerat, dirimeretur,
quanquā ex vtraque filios procreasset:
quoniam cū vtraque in tertio affi-
nitatis gradu coniunctus esse ar-
guebatur. ibidem.

De Durante Podiensī.

Regnante Philippo Deodato
cum interuiciniū bellum inter Ro-
thomagum Regem ac sancti Aegidij
comites esset, neque ei vllius
opera finis imponi posset, pauper
quidam vir Podio pusillo loco or-
tus, cum in parua membrana pi-

etiam Virginiū imaginem cum Fi-
lio gestaret, in cuius margine La-
tinē inscriptum erat, Agnus Dei,
dona nobis pacem, eam sibi à Deo
datā dicebat, & iniunctū vt bel-
lātes inter se populos pacem inire
verbis Dei iuberet. eius orationi si-
des habita est, atque in ita pace, ima-
gini illi similes permultæ factæ
sunt, quæ gestātes eas in pileis, nō
incolumes solum inter arma præ-
stabāt, verum vt viatico quoque in
itinere iuuaretur, efficiebant. ibid.

DE CONTEMPTV Religionis, Græcorum exempla.

De Cambyse Rege.



Isit Cambyfes maioris
Cyri filius quinquag-
inta hominū militia,
qui templū Ammo-
nis Ioui diriperēt, cōtemptu (quis
nescit?) religionis, directū incendio
fedarēt. sed ingēs illa hominū ma-
nus cum inter Oasim & Ammo-
nios pransa esset, subita ventorum
tēpestāte priusquā ad locū veni-
retur, arenarū cumulis obruta est,
vt nemo ex tanto agmine sit nun-
tius repertus, ex proximis tamen
arenarū accolis eius rei fama ad
posteros manauit. Sabel, lib. 4.

De eodem.

Creditur Cambyfes, de quo est
superiore loco memoratū, eodē fer-
ro cōsumptus, quo Apim in Aegyp-

gypto violarat: sed malorum id
schemata fuit demonum, ne ex ijs
tenebris in quas Aegyptiū deice-
rant, vllus ipsi genti pateret ad lu-
cem reditus. ibidem.

De Dionysio.

Syracufis genitus Dionysius tot
sacrilegia sua, quot iam recogno-
scimus iocosis dictis prosequi volu-
ptatis loco duxit. Fano enim pro-
serpina spoliato Locris cum per
altum secundo vento classe rebe-
retur, videns, Amici videtis (ait)
quam bona nauigatio ab ipsis dīs
immortalibus sacrilegis tribuatur.
Detracto etiā Ioui Olympio magni
ponderis aureo amictu, quo eū Ty-
rannus Hiero ē manubīs Cartha-
ginensium ornauerat, stultōque
ei laneo pallio, dixit astate gra-
uem esse aureum amiculum, hyme-
nem frigidum, laneum autem ad-
struere; tempus anni aptius.

Idē Epidauri Aesculapio bar-
bam aureā demi iussit, quōd affir-
maret non conuenire patrem A-
pollinem imberbem, ipsum verō
barbatum conspici.

Idem mensas argenteas atque
aureas ē sanis sustulit, quōdque in
hiū more Græciæ scriptū erat, bono-
rū deorū eas esse, vti se bonitate eo-
rum prædicauit.

Idem victorias aureas & pa-
teras et coronas, quæ simulachro-
rū porrectis manibus sustineban-
tur, tollebat, & eas se accipere nō
auferre dicebat, perquā stultū esse,

argumētando, à quibus bona pre-
camur, ab ijs porrigentibus nolle
sumere. Qui tāetsi debita supplicia
nō exoluit, dedecore tamē filij mor-
tuus, pœnas rependit, quas viuus
effugerat. Lento enim gradu ad
vindictā sui diuina procedit ira,
& tarditatem supplicij grauitatē
compenlat. Max. lib. 1.

De vindicta Cereris.

Milesia Ceres Mileto ab Ale-
xandro capta, milites qui templū
spoliaturi irruerant, flamma ob-
tectā priuauit oculis. ibid.

De Antiocho Epiphane Asiæ ac Syriæ Rege.

Antiochus cum Iasonis ac Me-
nelai Hebræorum opera Hieroso-
lymam cepisset, parū ducēs thesau-
rus atque ornamentiū omnibus templū
spoliasse, sanxissetque; ne in posterum
in eo veteri cultu sacra fierent, O-
lympio Ioui templum dicauit: &
vt Iudæorum legē ceremoniāque
penitus deleteret, perquisitas omni
cura sacras Iudæorum scripturas
omnes cōbussit. quamobrē cōcitata
in se diuina iustitia in seuum in-
cidit morbū, ex putrida eius carnī
subinde nascentibus, ceu in aqua-
rum scaturigine, vermicibus. vnde
cum in omnium odiū fastidiamque
mut renisset, ac post lōgos crucia-
tus à barbariorib⁹ quoque denitaretur,
rabie atque ira plenus mortē obiit, cū
ante obitū cognouisset & fas-
sus esset propter violatū, Iudæorū
tem

templum, id se perpeſſum fuiſſe. *Baptiſta Campo fulgoſus lib. 1.*

De Seleuco Aſyriorū Rege.

Seleucus ingentium opum fama, qua in Hieroſolymitano templo ſerebantur eſſe, nulla religionis habita ratione, Heliodorum ad ſpoliandum templum miſit, quem cum Onias Pontifex in ſacrarii duxiſſet, duo ingētes equites, qui aurei videbantur, aggreſſi ſunt. Caterum cum Heliodorus ita malè mulctatus, Pontificis precibus priſtinas vires recepiſſet, ad Regem ſum redijt, monuitque, ſi quem in regnis ſuis iniuſum haberet, eum ad ſpoliandum Iudeorum phanum mitteret, quibus verbis damnata ſacrilegij gauditate, diuinam etiam potentiam, quantum eſſet, teſtari voluit. *Baptiſta Campo fulgoſus ibidem.*

De Cambyſe Perſarum Rege.

Cambyſes poſt deuictam Aegyptum, cum videret bouē Apī conſecratum, tanquam omnis religionis hoſtiam, percuffa bouis coxa, eum interemit. In eo impius quòd quanquam idololatram belluam peremiſſet, tamen vero Deo vim ſe feciſſe arbitrat. itaque cum ab eo falſus ſmerdis hauſtium quòd poſt rebellafſet, dū equū cōſcendit, lapſo vagina enſe, quo bouem antè occiderat, in coxa vulnus accepit, qua parte ipſe Apī bouē vul-

nerarat. itaq; ex eo vulnere breuiter deceſſit: qua ideo poſita ſunt, vt intelligat homines omni tēpore & in omni religionis cultu ſacrilegos Deo abominabiles fuiſſe. *ibid.*

De Hurcato Aethiopū Rege.

Hurcatus Aethiopū Rex cum non poſſet Iphigeniā Chriſto dedicatā nec minacibus verbis, nec alio quouis pacto in matrimonium ducere, monaſterium illud quod inhabitabat, cremari precepit: ſed flamma ſtatim in eius palatium conuerſa, totum proſus abſumpſerunt. Itq; demum horrida lepra percuffus, cum nulla medendi foret occaſio, ſeſe mucrone proprio interemit. *Guido Exemplorū lib.*

ROMANORVM
exempla.

De Potitio nō obſeruāte ſacrā:

Hercules detracta religionis ſua & granē & manifeſtā penā exegiſſe traditur: nam cum Potitij ſacrorū eius ritū, quē pro dono Genti eorū ab ipſo aſignatū velut hereditarium obtinuerant, autore Appio Cenſore, ad humile ſeruorum miniſterium tranſtulſent, omnes, qui erant numero triginta puberes, intra annū extincti ſunt, nomēq; Potitium in duodecim familias diuiſum propē interijt: Appius vero luminibus captus eſt. *Maximus lib. 1.*

De Ap

De Apolline vindicante ſe de ſacrilegio.

Acer etiam ſui numinis vindex Apollo, qui Carthagine à Romanis oppreſſa, veſte aurea nudatus id egit, vt ſacrilega manus inter fragmenta eius abciſſe inuenirentur. Brenus Gallorū dux Delphi Apollinis templū ingreſſus, Dei voluntate in ſe manus conuertit. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Iuliano Imperatore.

Iulianus Imperator cum ſe Chriſtianum ſingeret, & vt nōnulli affirmant, ſacris initiatus & ſque ad diaconatum conſendiſſet, ex Chriſti cultore perſequitur factus: adeo impie egit, vt ad vltionem Deum impelleret: ſuſcepto igitur aduerſus Perſas bello, cum in ipſo prelio lethale vulnus accepſiſſet, ſanguine ſuo manum repleuit, atque in calū iaculatus, in hac verba prorrupt, Exple iram tuā Galilae (ita enim Chriſtum appellare cōſueuerat) à te enim me ſateor ſuperari. *B. Fulg. lib. 1.*

De Valente Imperatore.

Iuſtè quoque ſcleratiū Valentis opus penas tulit, à quo Arriana heresi laborāte, Gotthi petie-

runt, vt mitteret Episcopos, à quibus in Chriſti fide inſtituerentur: ad quos pro catholicis Arrianos miſit. itaq; ſimplex Gotthorū genus pro ſidelis doctrina peruerſam accepit. Verum ne impunitū Valentis ſcelus maneret, tulit Deus, vt Gotthi Valentis auaritia cogēte, rebel larēt. capta igitur Antiochia, Valente victo, ſancioq; cum in feſſus in paſtorale caſam diuertiffet, ſuperuenientibus Gotthiſ viuis cōbuſtus eſt: vt quibus ignibus, miſiſ peruerſis doctoribus Gotthorū incenderat animos, iſ viuētis corpus Valentis (quia mali autor fuerat) cremaretur. *ibid.*

De Paulo Graeco, qui in Hiſpania tyrannidem uſurpauit.

Quam manifeſtè in Pauli quoque Graeci pena caeleſtis vltio apparuit qui cum à Bambo Gotthorum rege deſciuiſſet, Hiſpaniarumque regis nomen uſurparer, ac præter alia multa impie facta, coronam quoque in vrbe Gerunda à Bambo rege ſancto Felici dono datam de templo tuliffet, haud diu id factum poſt perpetrati ſcleris penam tulit: captus enim à Bambo in Toletum Hiſpania urbem perductus, piceo diademate coronatus, luminibusque orbatus, non ſine magno eorum qui hominem viderant, ludibrio, camelum eum ſerenti auerſus inſedit. *ibidem.*

De Vitraca Aragoniæ Regina.

Vitraca Aragoniæ Regina cum in bello quod aduersus Aiphonsum filium gerebat, pecunia ei deesset, & sancti Isidori sanum spoliare decreuisset, ceteris contingere sacros thesauros reformidantibus, ipsa manu sua multa auferens, dum templo egreditur, mortuus concidit. *ibid.*

De Honorico Vandalorum Rege.

Honoricus Vandalorum Rex in Africa, cum Arriana hæresis laboraret, complures catholicos episcopos aut ab Africa exilio mulctauit, aut morte affectit, non multo post in phthireasim morbu incidit, scaturientibusque à corpore eius vndiq; pediculis, hoc supplicij genere sceleris sui pœnas luit. *ibid.*

De Fabrianensi populo.

Scelus Fabrianensis populi ingens fuit, cum in principes suos Clauella gente orto; conspirauit. In templo enim eadem peragere conuati statuerunt, hora aggrediundi facinoris sumpta, cum sacerdos qui conuirationis conscius erat, sacra perageret, & de cantando symbolum, ad partem eam peruenisset, quæ incarnationis mentionem facit; sceleres enim voluit, ut verbum quo humane saluus

ortus ac memoria renouatur, prodicionis atque alterius peragende mortis signum haberetur. *Eap. Fulg. lib. 2.*

De Petro Sermonetano Minorum ordinem profite: item de quodam sacerdote Gallo, & quibusdam aliis.

Omne scelus atque impietatem longe superarunt Petrus Sermonetanus qui Minorum ordinem profitebatur, & sacerdos quidam Gallus, nonnullique alij sceleris mirum in modum, non ob id tantum quod imensus est is quem laeserunt; verum etiam propter sacerdotilem ordinem, qui eos impellere debebat, ut acerrimi propugnatores eius rei essent, quam impie impugnauerunt. Petrus enim (proh immane nefas) asini oris Christianam hostiam manducandam inseruit, ut demones in magica arte sibi fauentiores faceret. Alter autem cum male de catholica fide sentiret, à Iudæis seductus, non modo missarum solemnia celebrabat hostie immolatione nõ peracta, verum etiam ad tantam in Deum impietatem exarsit, ut quo die per urbem magni caremonis deferri Christiana hostia solet, de episcopi manu tollere eam, & palam in contumeliam pedibus proculcare deliberaret. quod cum à frequenti hominum numero, qui episcopum circumstant,

bant, agere prohibitus esset, in maiori Parisiorum templo de sacrodotis celebrantis manu calicem extorsit, sparsum Redemptoris sanguinem ac pedibus calcatum; purum esse vinum affirmans, quibus seuis criminibus ambo, Innocentio octauo Pontifice, Roma Petrus, Parisijs autem alter, viui combustifuerunt. Anno quoque saluatus quadragesimo nonagesimo nono supra mille in Valle Camonica Brixienfis agri, horredum scelus atque ante hoc tempus inauditum, complures sacerdoles approbatarum congregationum, fieti se facilius magicam artem confecturos, spe ita eis ab humani generis hoste facta, quem in vno montium illius vallis palam alloquebantur, in eam impietatem precipites ruerunt, ut hostiam quam ipsi immolarant, alij in ventrem leuarent, alij pedibus eam proculcarent, nonnulli (quod nihil leuius est) comburent. *ibid.*

DE IUSTITIA,
Græcorum exempla.

De Aristide Atheniensi,



Aristides Atheniensis ob insignem iustitiæ opinionem Iustus cognominatus, vniuersis Græciæ populis censum deferpsit, tantæque aequitate & in-

stitiæ, & Græcorum felicitas sit dictus, ut quæ eum tulit atas, aurea sit appellata. *sabel. lib. 4.*

De Alexandro Magno.

Alexander magnus postremo prælio, quo Persarum regem deuicit, cum Bessum cepisset, qui fugientem regem (quanquam ei arcta affinitate propinquus) occiderat, ab eo petijt quamobrem id facinus perpetrasset: respondentem autem id se, ut ipsi rem gratam faceret, egisse, pedibus eum deflexis ad terram duabus arboribus alligauit, indeque in pristinum statum redeuntibus arboribus, in duas partes eum diuisit. *Eap. Fulg. lib. 6.*

De Cinamo Parthorum Rege.

Cum Parthi ciuilibus discordijs regno Artabanu regem deieciissent, & is Laxate Adiabænorum regis armis adiutus redire in regnum satageret, Parthi non modo propter imminens bellum, verum etiam alijs rationibus moti, cum depulsi Artabani eos pœniteret, ad ipsum atque Laxatæ legatos miserunt, monentes, libenter se ab eis optata facturos. Sed cum depulso Artabano, ei Cinamum in regnum sufficissent, & cum regi, fideles se fore intrassent, à iureiurando

rando discedere religio erat. quã rem cum Cinamus intellexisset, Artabano atque Lazara scripsit, ut venirent. Cinamus regia veste diademateque ornatus uiam profectus est: & cum primùm Artabano appropinquauit, ab equo descendens, ita loquutus est, Cum Parthite regno pepulissent Artabane, atque ad aliũ transferre tibi ademptum uellent, eorum precibus illud accipere: sed ut primùm cognouit illos deliberare te verum propriumque ipsorũ regem in regnũ restitueret, unumquod illud obitare, ne me inuito ab eis ageretur, non modo eis non obstiti, verum (ut uides) mea sponte tibi regnum restitui. Et cum hæc dixisset, detractam capiti suam tiam, ipse Artabani capiti manus sua imposuit. ibid.

De Artaxerxe Lögimano Persarum rege.

Artaxerxes Lögimanus Persarum rex semel rem iustissimam & omnibus exemplo futurã perexit. Nam cum Satibarzes à cubiculo pergratus eius minister, rem ab eo enixè peteret, quam Artaxerxes iniustam esse prospiciebat, scribere inde ad Satibarzen Darcorum triginta millium numos perueniturũ, perferre totidem Quæstorem suum iussit, eaque Satibarze dono dedit, monens hæc summa data, nihilo se pauperiorem fore:

catorem si quod Satibarzes petebat egisset, minus se iustum habitum iri. & re & uerbo uerè regio reges principisque alios monens quanto pluris iustitiã, quã amicis, aut thesauros facere debeant. ibidem.

De Antiocho Asiæ rege.

Antiochus tertius Asiae rex omnibus regni sui urbibus scripsit si quid in literis quæ eius nomine scriberetur esset, quod legibus aduersum, uideretur, crederet ignoro se eiusmodi literas scriptas fuisse: & propterea eis nõ pareret. Sanctissimum profecto uerbum, & iusto regi maximè cõueniens. ibid.

De Pittaco Mitylenæo.

Pittacus Mitylenæus, cuius aut meritum tantum ciues debuerunt, aut moribus crediderunt, ut suis suffragiis tyraniidẽ deferreret, tãdiu illud imperiũ sustinuit, quãdiu bellũ de Sygæo cũ Atheniensibus gerendũ fuit. Postquam aut pax uictoria parta est, cõtinuò reclamantibus Mitylenæus deposuit, ne dominus ciuium ultra, quã Reipubl. necessitas exegerat permaneret. Atque etiam cum recuperati agri dimidia pars consensu omnium offerretur, auerit animum ab eo munere, deforme iudicans, uirtutis gloriam magnitudine prædæ minuere. Max. lib. 6.

De

De Zeleuco Locrensi.

Nihil illis etiam iustitiã exempli fortius. Zeleucus urbe Locrensiũ à se saluberrimis atque utilissimis legibus munita, cum filius eius adulterij crimine damnatus, secundum ius ab ipso constitutum utroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem patris necessitatem pœnæ adolescentulo remitteret, aliquandiu repugnauit: ad ultimum precibus populi euictus, suo prius, deinde filij oculo eruto, usum utriusque uidentis reliquit. Ita debitum supplicij modum legi reddidit: æquitate admirabili temperamento, se inter misericordem patrem & iustum legislatorem partitius. ibid.

De Lacedæmoniorum magistratu.

Cum Lacedæmonius quidam adolescens uili pretio fundũ emisisset, ad magistratũ accersitus est, & multa affectus. optimè enim cum omni ætate, tum adolescentiæ turpem auaritiã esse iudicauit Aelianus lib. 12.

NOSTRORVM
exempla.

De Romano populo.

Seruauit Capitolium Marcus Manlius, sepis in acie stetit,

pro patria strenuè dimicauit, accepit aduersa uulnera, ciues seruauit, præmia tulit, & in toga multos alieno leuauit ære: est nihilo secius populi suffragiis adnatus, quia supra fortunam priuati ciuis aliquid optare crederetur. Ad eò nullum ciuem ab initio ferre potuit Romanus populus, qui legibus, cum esset opus, cogi non posset. Sabel. lib. 4.

De P. Casio.

Sic P. Casius, sic Spurius aliquando antea in cõspectu populi ambo interfecti sunt, quòd uterque ciuili multitudini ambitiosè, nec sine affectu regni suspitione gratificaretur. Tantum fuit tunc iustitiæ & æquitatis amor, quanta proprij commodi ratio. ibid.

De Romano populo.

Proscriptus Atherius, à seruo suo accusatus est, qui triuuirali lege liberatus, fortunas etiã patroni eadẽ lege cõsequeretur. Seruus igitur cum patroni liberus respectu haberet, esse ipsi rei atrocitate, præsertim cum adhuc tenella ætas esset, terribi lachrymantes, silentesque, eum sequerentur, uel uti se uã nimis illam rem omnis populus abominatus est, atque ea Triuuirus declarata uoluit, ut ingratus seruus denud apud Atherij filios in seruitutẽ rediret, eisque patris bona restituerentur. Bap. Fulg. lib. 6.

Da

De Nerua Cocœio Imperatore.

Nerua Cocœius iustitiæ cultorẽ se ostendit statim vt Domitiano occiso ad imperij successiõnẽ vocatus fuit. nã seruos omnes, à quibus ipsorum dominos accusatos inuenit, cum ingratos perfidosq; iussit occidi, vt ex plũ omnibus illius ordinis constitueret, ne ingratis eos accusarent, quorum seruitutis iure acerrimi defensores esse debuerant. *ibid.*

De Maximino Imperatore.

Eadem iustitiã vsus est Maximinus, à quo Asdroeni rebellaauerant, & Titum Imperatorẽ elegerant. Nã comiti eius Macedonio, qui Titum ipsum occidit, & in castra Maximino caput eius tulit, posteaquã longa oratione gratias egit, quod hostẽ Romanũ imperij occidisset, eũ postea, quia socium suum proditiõne interemerat, securi percuti iussit. *ibid.*

De Aureliano Imperatore.

Aurelianus Imperator cum in Asia Tiana vrbe obsideret, quia vi capere eam non poterat, Heracleonis Tiane ciuis (qui in ea vrbe opibus plurimum poterat) opera in vrbe admissus, tulit vt à militibus Heracleo occideretur: quia eius qui patriã suam prodidisset, cõspectum ferre nõ poterat: & ne auaritia id egisse putaretur, quia

uir ditissimus Heracleon erat, eius fortunã omnes liberis incolumes seruauit. Cum autem ad Maniliũ Chilonẽ scriberet, ut gesta res erat, à se proditores inquit diligi non posse, neq; illis unquam fidem seruaturum, qui patrie non seruassent. *ibid.*

De Senatu.

Camillo Consule Phaliscos circum sedente, magister ludũ plurimos & nobilissimos inde pueros vt aut ambulandi gratia eductos, in castra Romanorum perduxit, quibus interceptis non erat dubium quin Phalisci deposita beligerandi pertinacia tradituri se nostro Imperatori essent. ea re cognita Senatus censuit vt pueri vinctum magistrum virgines cedentes, in patriam remitterentur: qua iustitiã animi eorũ sunt capti, quorum membra expugnari nõ poterant. nauque Phalisci beneficio magis quã armis victi, portus Romanis apernerunt. *Maxi. lib. 5.*

De eodem Senatu.

Eadem ciuitas aliquoties rebellando semp̃q; aduersis cantusa prelijs, tandẽ se Q. Luctatio Consulĩ dederit coacta est, aduersus quã sentire cupiens Pop. Rom. postquam à Papyrio, cuius manu, iubẽte Consule, verba deditiõnis scripta erant, doctus est, Phaliscos nõ potestati, sed fidei se Romanorũ commisisse, omnẽ tram placida mente depono

De Collegio Tribunorum.

Cum Tullus Hostilius Mancinus Aedilis Curulus Maniliã meretricem ad populum accusasset, quod nocte prætereuntĩ eius ades suum in ipsius caput demississet, vulnisque ad faciendam acceptã iniuriã fidem ostendisset, Manilia autem Tribunos appellasset dicens, Mancinum post cœne tempus fortasse plus æquo potum ad ades eius accessisse, vt ingrederetur: & quia non admittebatur, fores euertere molientem, saxis à foribus esse repulsum. Tribuni maiori iustitiã, quã dignitatis ac magistratus Mancini, aut etiam quã Manilia turpis vitæ, habita ratione, iudicauerunt adilem iure ab eo loco depulsum fuisse, quem adire ipsi honestẽ non licebat. & propterea prohibuerunt Mancinum Maniliã ad populum in iudicium trahere. *Bap. Campofulgosius lib. 6.*

deposuit, pariterq; & viribus odi non sanẽ facile vincĩ assuetis, & victoriã obsequio, quã præp̃tissimẽ licentiã subministrat, ne iustitiã suã deesse obst̃tuit. *ibid.*

De eodem Senatu & Fabritio.

Timochares Ambraciẽsis Fabritio Consuli pollicitus est, se Pyrrhum veneno per filiũ suum, qui potentioribus eius præerat, necaturum. Ea res cum ad Senatum delata esset, missis legatis Pyrrhum mouit, vt aduersus huius generis insidias cautius se gereret, memor urbem à filio Martis conditam, armis bella non venenis gerere debere: Timocharis autem nomẽ suppressit, vtroq; modo equitatem amplexus, qui nec hostem malo exemplo tollere, nec eum qui bene mereri paratus fuerat, prodere voluit. *ibid.*

De Lucio Crasso.

Lucius Crassus Cnei Carbonis nomen infesto animo vt pote inimicissimum detulerat: sed tamen seruinum eius à seruo allatum ad se, cõplura continens, quibus facild opprimi posset, vt erat signatum, cum seruo catenato ad eum remisit. Quo pacto igitur inter amicos riguisse tunc iustitiã credimus, cum inter accusatores quoque & reos tantum virium obtinuisse videamus. *ibid.*

De Augusto.

Augustus iam rerum potitus, cum accepisset, à Cassio Senero veneficij reum factum esse Nonium Asprenatem amicissimum suum, veritus si pro Nonio in iudicio comparuisset, ne ipsius præsentia iustitiã officeret: et si comparere abstinuisset, ne præiudicium amico faceret, tanquam de eo malẽ sentiret: Senatum consu-

luit quidam sequi eum oporteret. multorum igitur suavis ad iudicium profectus est, ubi neque pro Asprenate, neque in Cassium aliquid loquutus, eam rationem tenuit, ut neque amicitia deesset, neque iustitiam violasse putaretur. Ita igitur exemplum reliquit summe moderationis plenum, ut scilicet amicorum quidem periculo subueniatur. sed ita tamen, ne aliorum iustitia opprimatur: etsi in alterutro peccandum sit, debere homines, præsertim qui publicam personam sustineant, amicitia iustitiam anteferre. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Ferdinãdo rege Aragonio.

Infigne inter iustitia egregia facinora illud fuit, quod Ferdinandum patrauit, qui postea per creationem ad Aragonium regnum ascendit. Hunc Henricus frater Castulonensis rex tutorem filio puero reliquit. Is autem regnum tanta iustitia rexit, quod in magno Castulonensium conuentu actum est, ut ad ipsum Hispaniensis regni titulus deferretur: quem honorem cum se accepturum ostendisset, omnisque in locum rei agenda designatum conuenissent, ipse ingentem chlamydem regio more amictus, in

qua nepotem puerum occultum tenebat, cum omnium sententiam postulasset, quæ eiusmodi fuit ut ad ipsum Hispaniarum regnum deferretur, repente nepotem paruum è chlamyde extulit: & cum collo suo imposuisset, exclamavit, En Castulonensis regem vestrum: cui restituto postea regno, auctisque omnibus rebus, ostendit quàm in eum iustus fuisset. *B. Cam-pofulgosus lib. 6.*

De Carolo comite Charolois
Philippi Burgundiæ ducis
filio.

Ioannes Dinus Ioannem Costanum Burgundionem accusavit, compellatum se ab eo dicens, ut accepta grandi pecunia, venenum perferret, quo Carolus Charolois comes de medio tolleretur: is Comes posteaquam Costanum securi percussit, Dinum quoque ad se vocatum interrogavit, si Costanus pecuniam, quam promiserat præstitisset, eumne accusaturus fuisset: cui Dinus ne mentiretur, fretus quoque indultum iri, palam fassus est, non detecturum. quamobrem Comes iussu Dinum Christiano more sacerdoti crimina sua fateri, eadem hora ipsum quoque securi percussit. Iusta neque tarda mercede ei data duarum proditionum, quas & amico & domino suo simul patrarat. *ibid.*

DI

DE INIVSTITIA, Græcorum ex- empla.

De Atheniensibus.



Vo magis gentes à vero aberrarunt, hoc plura in eorum rebus est huiusmodi exempla reperire: & ut ab ea ciuitate ordiatur, quæ omnium sapientissima diu iudicata est, quid magis alienum à iustitia ferri potuit, quam ciuem optimè totius ciuitatis suffragio vrbe eicere: non imprudenter, aut quia patriæ ciuiumue cuiquæ obfuisse, sed quod ferre non potuit ciuitas, ut ipsa testata est, vnus virtutes viri passim predicari. *sabel. lib. 4.*

ROMANORVM exempla.

De Romano populo.

Præstitit Romanus populus cæteris mortalibus non minus iustitia, quam bellica virtute: & illius in publicis iudicijs sæpius seruata clarissima extant exempla. sed ut Aegyptus, quæ optima gignit medicamenta, eadem & venena deterrima: sic fœdissima extiterunt aliquando apud Romanos publica iudicia etsi rara, extiterunt tamen. quale illud, cum Romanus populus Ardeatibus, & Aricinis ambigui agri vtrorūque factus iudex, deliri sensu consilium

sequutus, sibi agrum addidit, publicumque iudicium in sui beneficium verit. *sabel. lib. 4.*

NOSTRORVM exempla.

De Herode.

Inustus Herodes Antipas vel Potius impius, qui priuigne gratificatus, Ioannè Zachariæ filium, quo post Christum nemo fuit sanctior, interfecit. dignus qui cum incesta coniuge extremo affectus sit supplicio, et per exquisitissimas vterque poenas discretiatus. *ibid.*

DE FORTITVDINE, Græcorum exempla.

De Tomyri illustri Scytharum regina.



Tomyris Scytharum illustris regina fuit, in quam Cyrus Scythicò regni tractus cupidine, mouit exercitum, cuius aduentum cum prænouisset Tomyris, etsi toti Asia, & fere orbi gestorum amplitudine formidabilis esset Cyrus: non tamen vt territa femina latebras petijt, quinimo cõgregatis copijs & belli dux facta, cum posset nauali opere obsistere, eum cum omni exercitu Araxè transire passa est, & suos intrare fines: arbitrata sagax mulier longè melius expugnari posse Cyri rabiem intra suos terminos, quam extrà: demit

b 3 adule

adulescentulo filio unico tertia copiarum parte concessa, iussit ut Cyrobuiam pugnaturus procederet. Cyrus vero qualitate locorum & gentium moribus pensatis, sentiens venientem cum exercitu iuuenem, eum magis fraude quam armis vincere statuit, castrisque & vino (quod nondum nouerant Scythæ) epulisque relictis, & delicijs ceteris confertis, fugam sinxit. quæ vacua omnia cum intrasset iuuenis, quasi victor cibos & pocula incongnita cum alijs ingurgitare cepit, quibus vino somnòq; sepultus est: statim autem superueniens Cyrus, illum cum reliquis dedit in mortem. Nec his adhuc exterrita Tomyrus, cum residuo copiarum locorum gnara, fugam simulauit: quæ cum persequeretur Cyrus, eum inter steriles geluque horridos montes deduxit, atq; cocluisit totumq; Cyri exercitum conuersa ferè delcuit. Nec ipse Cyrus euasit, quin cruenta morte vidua satiaretur iram. Tomyrus autem efferrato animo iussit inter cadauera Cyri corpus exquiri, cui cõperto auferri caput & in vitæ sanguine suorum plenum immitti mandauit: et quasi superbo regi dignum exhibuisset tumulum, dixit, satiare sanguine quem sitisti. Guido Exemplorum lib.

De Brasida.

Brasidas vir magnanimus eadem ipsa, quam è vulnere hastam eduxisset, hostem interemit. ibid.

De Cinigero.

Cinigeri Atheniensis gloria magnus est scriptorum laudibus celebrata, qui Marathoniam pugnam cum palantes Medos ad naues copulisset, nauem hostibus onustam dextra manu tenuit, quæ hostium ferro amputata, leua remorari conatus est. Ceterum hanc quoq; vi hostilis abscedit: tum ille ob duplicem cladem nihilo remissior factus, mordicus nauem defecit, cadibusque fatigatus, ambabus manibus amissis, ceu fera quadam rabida moriu & dentibus dimicauit, quando alia vi non potuit. Sabel. lib. 4.

De Aristomene Missenio.

Fabulosum videri possit: ceterum quia ab autoribus minime obscuris est res memoria prodita, non indigna relatio est. Aristomenes Missenius trecentos vno prelio Lacedæmonios interfecisset memoratur, cum totidem victo etiam iugulare magnam fuerit, sed Græcia tantum sibi scribendi indulsit, ut nihil propemodum de se cogitaret. ibid.

De Leonide.

Leonides desperatis aliquando rebus alacri animo suos ad id prelium, quo perituri erant, cohortatus est, inquit, Prædete cõmiliones mei, tanquam apud inferos cenaturi. mors erat denitida, Læi

ta, Lacedæmonij perinde ac si victoria esset promissa, ductori intrepide paruerunt. Max. lib. 1.

De Epaminonda.

Epaminondas maxima Thebarum felicitas, idemq; Lacedæmonius prima clades, cum venustam eius vrbs gloriam inuictamque ad id tempus publicam virtutem apud Leuctram & Mantinea secundis prelijs contudisset, traiectus hasta sanguine & spiritu deficiens, illum recreare conatus interrogauit, primum an clypeus suus saluus esset, deinde an fusi hostes penitus foret: quæ postquam ex animi sententia comperit, Non finis, inquit, cõmitones mee vite, sed melius & altius initium aduenit. nunc enim vester Epaminondas nascitur, quia fecit moritur. Thebas ductu & auspicijs meis caput Græciæ factas video, & sortis & animosa Spartanæ ciuitas iacet, armis nostris abiecta, & amara dominatione Græcia liberata est: orbis quoque, non tamen sine liberis morior: quoniam mirificas filias Leuctram & Mantinea relinquo. E corpore deinde suo basila educi iussit, eoque vulnerere expirantem: dignum, quem nostra exempla referant. Maxi. lib. 3.

De Vxore Asdrubalis.

Carthagine capta, vxor Asdrubalis exprobrata ei impietate, quod à Scipione soli sibi impe-

trare vitam contentus fuisset, de cetera lauaque tres communes filios mortem non recusantes, trahens, incendio se flagrantis patriæ iniiecit. ibid.

De duabus puellis Syracusanis.

Cum pestifera seditione Syracusarum tota regis Gelonis stirps, euidentissimis exhausta cladibus, ad unicam filiam Harmoniam virginem esset redacta, & in eam certam ab inimicis impetus ferret: nutritrix eius æqualem illi puellam regio cultu ornata hostilibus gladijs obiecit, quæ ne cum ferro quidem trucidaretur, cuius esset cõditionis, eederet: proclamauit admirata illius animum Harmonia, & tantæ fidei superesse non sustinuit, reuocatoq; intersectores, professa quoniam esset, in eadem suam conuertit. Ita alteri tectum mendacium, alteri veritas aperta finis vita fuit. ibid.

De Alexandro Magno.

Alexander cum milites in traieciendum amnem, quo ab una parte vrbs cingebatur, segeniores videret amnis altitudine terrores, ipse secuto suo immixtus, quod pectori subiecit, primus fluium tranauit.

In India aliam quoque urbem oppugnare adortus, primus fealis appositus in vrbs murum euasit, in quibus cum effractis scælis cum duobus tantum remansisset comitibus, quanquam multi

acceptis vulneribus, nunquam de hosti se dedendo verbum fecit: sed vt erat confossus, à muris saltu ad suos se recepit. *B. Fulgosi lib. 3.*

De Philopœmene Megalopolitano.

Cum Philopœmenes Megalopolitanus in castris cum Antigono Macedonum rege esset, nimio pugnae ardore non expectato signo, primus qui in hostes irrueret feriretque fuit. itaque dum praelium continuaret, vtrunque coxam sagitta peroffus, cum veluti victus (euelli enim sagitta non poterat) remaneret, altera coxarum in partem contrariam extensa, sagittam in duas partes effregit, atque ita eam conuulsit. eo igitur vulnere nihil inualidior factus, redintegrate pugna, tantum animi, feruorisque sui iniicit, vt eo die Philopœmenis virtute Antigonus victor euaserit. *ibid.*

De Eleazaro Iudæo.

Non minus animi Eleazarus Iudæus ostendit, qui cum diu contra Romanos Hierosolymis armatus tulisset, post captas Hierosolymas in arcem Messadæ cum noningentis viris se recepit, in ea obsessus à Sabino Flavio Romano præfecto, cum iam emeris essent muri, paruaque sui tuendi reliqua esset spes, non fuga sibi consulere, nõ pacem ab hoste, quod multi in eiusmodi

statu fecere, petere tentauit: sed plena fortitudinis oratione confirmatis suorum animis, eos demum in hanc sententiã traxit, vt sorte decem eligeret, à quibus omnes venã cum liberis, & vxoribus occideretur: itaque re peracta, illi ipsi decem succensa arce, ne quid præda ad hostem perueniret, integra ab incendio ea tantum, quæ victui parata erant, seruauerunt: vt intelligeretur veram virtutem & non famẽ eos in audax consiliũ perduxisse. post hæc autẽ ipsi quoque decem ad id facti nus relicti, mutus se vulneribus trucidarunt, neque ex tanto numero vllus superfuit præter feminam vnã, quæ audita illius deliberationis atrocitate, in subterrancos conuiculus cum quinque pueris se recepit, diu res perageretur, latitans: à qua postea vt res gesta erat, intellectum fuit. *ibid.*

De Adolescente Lacedæmonio.

Adolescens Lacedæmonius cum domino, cui seruebat, in ceteris diligẽtẽ promptamque nauasset operam, iussus matulã ferre, in eo vno seruili genere propter rei obscenitatem amissa libertatis renouata memoria, parere recusauit, dominumque indignatum aspiciens, erumpit in hæc verba, Disce alios emere: & ab altioribus adium fenestris se precipitauit. *ibid.*

De Abisai Hebræo.

Quam ingens etiam animi & corporis

corporis vis in Abisai Hebræo fuit: qui cum interfaciẽs, leonis qui in fossã cõciderat, rugitũ sentiret, solo fuste armatus in fossam intrepidus descendit, statimque (maioris audacia opus, quàm quod de Hercule perhibetur) leonem occidit. siquidem maius fuit Abisai in arcto aduersus valentem ferã fortẽ inuẽtam, feliciter rem gessisse, quàm Herculi spaciose in campo præparatam clauo vel vincere vel interimere. *ibid.*

De Lyfimacho Macedonum rege.

Lyfimachus adhuc priuatus, ab Alexandro magno in conclaui unã cum leone feritatis immense inclusus, quanquam sciret se morti expositum, minimè animo concidit: ceterum chlamyde in caput belluẽ iniecta, statimque gutture ea ueste circumuoluto, seram tandiu tenuit, quod eam oppressit. Quod factum quãquam à necessitate expressum videtur, magne tamẽ audaciæ, magnatũmque virium fuisse putatur. quam rem ne irremueratam Alexander omitteret, Lyfimachum vita donauit: effectitque ut in Macedonico regno succedere possẽt. *ibid.*

De Socrate.

Socrates Delphico Oraculo mortalium sapiẽtissimus indicatus,

semper eodẽ fuisse vultu traditur, neque hilarior visus die quo vxorem duxit, aut turbatior extremo vita tẽpore, cum venenum hausit. Hinc cuncta Graciæ ingenia humanaeq; sapientiæ flumina illa vberrima, quæ omnes terras inundarunt, fuit que tãta virtus nihilominus inuidiæ obnoxia. Dånatus publicè est, venenòs: cuius supplitiũ tanta sequuta est penitentia, vt accusatoribus insigniter multatis, statua sit illi publicè decreta. adeo leuiter interdũ multitudo & amat & odit. *Sab. lib. 1.*

De Milone Crotoniate.

De Milone Crotoniate traditur, solitum eũ frequẽtissimo Graciæ spectaculo inuentem taurũ gestare humeris. idẽ (nisi fortè aliud fuit ab eo diuersus hoc nomine.) cũ vestigio cõstitit, à nullo potuit submoueri, nec eius digitus corripiti, cum pomũ manu teneret. *ibid.*

De Alexandro Macedone.

Quin illa potius fortitudo censenda, quæ audẽdi fortia sit scientia quadã: in quo genere laudis Alexander Philippi tam eminẽs fuit, vt nemo fortium Imperatorum aut Regũ sit illũ rerũ gestarũ gloria emulatus: nullus tantũ terrarũ subegit armis aut tã numerosos prostrigauit exercitus: nihil ille bello tam arduum & difficile tenta-

uit, quod nõ sit demum adeptus, & quod eius felicitati vel rigori potius inuictique animo iure imputes, nulli de tot gentibus tam celeris victoria contigit, tantum enim terrarum cepit, quantum obequitare potuit. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Scœua Centurione.

Scœua centurio in Dyrhachina munitione tuēda Casarianorum fortissimus iudicatus est: enimvero oculo sagitta excusso, femore & humero transfixis, scuto centum & viginti ictibus perforato, fortiter tamē portæ suo præsidio credite custodiam retinuit. *idem lib. 4.*

De Mutio Scœuola.

Mutius cui Scœuola à clade dextræ manus fuit postea cognomen, Porſenæ castra ingressus, regium Scribam pro Rege interfecit: captus, sui que erroris admonitus, dextram sibi iniecit, ut ea parte qua erratum erat, à seipso panam exigeret. Visum est id spe scutulum cum cæteris, tum ipsi Regi atrox, qui vnus Romani cuius fiducia constanti que cõmotos pacem reddidit vniuersæ ciuitati, vrbemque soluit obsidione. *ibid.*

De Valerio Cocle.

Fuit Scœuolæ equalis Valerius Cocles. Is eodem bello omnem Hetruscorum vim solus tandiu sustinuit, quoad pons, quo hostes erant in urbem irrepturi, fuisset ab eis, qui in tutum refugerant, à tergo abruptus: tunc vero à suis exclusus, quamlibet hostium manum secum conferendam prouocans, ubi ab vniuersis impetum in se fieri vidit, in subiectum Tyberin defiliens, incolumis ad suos cœtauit. *ibid.*

De M. Seruilio.

De Marco Seruilio traditur, quod vicies & ter amplius pugna uerit ex promotione, ac semper victor in castra sit reuersus, hostilibus spolijs onustus. *ibid.*

De Marco Sergio.

Magna in his hæc virtutis opera, sed fortuna adhuc maiora in Marco Sergio fuerunt, cui non solum non fuit fortuna fortiter in acie stanti, sed vehementer fuit illi infesta, perdidit secundum stipendio dexteram manum: duobus deinde stipendijs ter & vicies est vulneratus, & ob eam rem neutra manu, neutro pedesatis validus militauit: deinde nihilominus vno tantum seruo vsu, bis à Pænis captus, bis vinculorum profu-

gus

gus, sinistra duntaxat manu praelatus est: dexteram sibi fecit ferream, Cremonam obsidione exemptam, Placentiam tutatus est, duodena hostium castra cepit in Galia, innumeris haud dubie coronas congesturus, si tanta indoles in meliora tempora incidisset, & non in ea que iniquissima fuerunt Romano populo. uicerit alij, sed uicere homines: Sergius ipsam uicit fortunam. *ibid.*

De Clœlia uirgine.

Clœlia uirgo inter cæteras uirgines obſes Porſenæ data, hosti nocturno tempore custodiã egressa, equum cõscendit, celerique tractu fluminis non solum obsidione, sed etiam metu patriam soluit. Vnus puella lumine virtutis præferenda. *Max. lib. 3.*

De Romano milite.

In Cannensi pugna cum Romanus miles ad reuocanda arma inutilis manus haberet, spoliare se conantis Numidæ ceruicem complexus, os naribus & auribus corosis deforme reddidit, iniqua plena vltionis morsibus expirauit. *ibid.*

De Scipione.

Scipio infeliciter Cnei Pompeij defensis in Africa partibus, classem Hispaniã petens, cum animad-

uertisset nauẽ, qua reuehatatur, ab hostibus captã, gladio præcordia sua transferebat, ac deinde prostratus in puppi, quarantibus Casarianis militibus, vbinam esset Imperator, respõdit, Imperator bene se habet, tantumque eloqui uoluit, quantum ad testandam animi magnitudinem æternæ laudis satis erat. *Max. lib. 3.*

De Porcia Catonis filia & Bruti vxore.

Porcia, cum Bruti viri sui consiliũ, quod de interficiendo Cæsare ceperat, ea nocte, quam dies terrissimi facti sequutus est, cognouisset: egresso cubiculũ Bruto, cultillum tonsorium quasi vnguinem rescandorum causa, poposuit, eoque reuict forte elapso se vulnerauit: clamore deinde ancillarũ in cubiculum reuocatus Brutus, eam obiurgare cepit, quod tonsoris præripisset officium: cui secreto Porcia. Non est hoc (inquit) temerarium factum meũ, sed in tali statu nostro amoris mei erga te certissimũ indicium: experiri enim uolui si tibi propositũ ex sententiã parũ cessisset, quã æquo animo me ferro essem interemptura. *ibid.*

De Diuo Iulio.

Diuis Iulius cum innumerabili multitudine & feroci impetu Nervitorum inclinari aciem suam videret, timidius pugnantem militibus

fuit

scuti detraxit, eoque tectus acer-
rimè praeliari cepit, quo facto for-
titudinem per totum exercitū dif-
fundit, labentēque belli fortunam
diuino animi ardore restituit.
Idem alio praelio legionis Marcia
Aquiliferum inuēda fuga gra-
tia tam conuersum faucibus com-
prehensum in contrariam partem
detraxit, dexteramque ad hostes
tendens, Quorsum (inquit) abis,
illic sunt, cum quibus dimicamus:
& manibus vnum militem, adhor-
tatione verò tam acri omnium le-
gionum trepidationē correxerit, vin-
cique paratas vincere docuit. ibi.

De Manlio Capitolino.

Admiranda quoque Manliū
Capitolini fortitudo fuit, qui no-
diū expleto decimo septimo anno,
spolia de hostibus reculit, pri-
mūque inter Romanos corona
murali donatus ciuicas sex, &
septem ac triginta militaria dona
per virtutem assequutus, tres ac
triginta cicatrices in aduerso cor-
pore ostendebat, vulnerēque in
humero & simul altero in coxa
accepto, Publium Seruiliū ma-
gistrum equitum in praelio iam ab
hostibus circumuētum liberauit:
insuper captum penè à Gallis Ca-
pitoliū defendit. B. Fulg. lib. 3.

De Lucio Sylla.

Lucius Sylla cōm in Archo-

demo susam aciem suam ab
chela Mithridatis duce vide-
ret, ex equo confestim descendēs,
signo accepto, in medios irrupit ho-
stes, exclamans, Hic milites Ro-
mani, mori delibero: sed vos cum
rogabimini vbi duces vestrum
amiseritis, mementote petentibus
respondere, In Archodemo. Has
ipsum voce moti milites, ad ordi-
nes regressi, redintegrata pugna
victores iam hostes in fugam ver-
terunt. ibid.

De A. Iunio Valente.

Aulus Iunius Valens, qui sub
Augusto Centurionis locum ten-
nit, vtriusque omniū planstrum
solus, dum deponeretur, onus susti-
nebat, currumque magnæ equo-
rum vi tractum manibus in con-
trarium reuocabat. quæ forti-
tudinis exempla cum multis a-
lijs monumento insculpta sunt.
ibidem.

De Catonis filio.

Catonis filius in praelio for-
titer & athleticè depugnans, gla-
diū fortiter amisit. Quam-
obrem generosus adolescens, val-
de perturbatus, nequaquam vi-
uendum esse deinceps existima-
bat, si tali spolio potiretur hostis:
quinetiam in bello qui vel ar-
ma perdebat, vel alienabat, ca-
pite

pite puniebatur. Is igitur collecta
iucurum manu per medias cæ-
des perque medios hostes impetu
viriliter facto, gladium tādē in
maximo tum armorum, tum ca-
daverum acervo reperit. Guido
Exemplorum lib.

NOSTRORVM
exempla.

De Petro Bar-iona.

Petrus Bar-iona non viribus
corporis (quæ in homine exa-
ctæ ætatis esse non poterant) sed
sui Regis potius fretus præsentia,
in aduersam armatorum cohor-
tem, quæ Seruatorem in Oliueto
circumsteterat, ferrum stringere
ausus est, eumque consauciauit,
qui temere in illum manum inie-
cerat: conatus vim arcebre ab eo,
in cuius potestate sunt non solum
res humana, sed vita & mors ho-
minis. Aut igitur Bar-iona tum
ardenter amauit (quod credere
par est) aut quem tueri conatus
est, parum respexit. Sabel. lib. 4.

De Rolando.

Libet recentiora quadam ex-
empla conseruari, facitque statim
Rolandi virtus, ne diu queram.
Hunc enim, quanuis de illo mul-
ta fortitudinis edita exempla re-
ferantur, quæ fabulis propiora vi-
deri possunt, non tamen id in du-

bium venit, omnibus sui temporis
fortitudinis præstitisse, Carolique,
qui Magni cognomen tulit, felici-
tatem & gloriā huius potissimum
lacetis constituisse, qui denum in
insidiis cum fortissimo quoque suo-
rum præcipitatus, circa Pyrenæum
saltum post ingentis fortitudinis
patrata facinora hostibus magno
numero interfecit, ceciderit, ne
nuntio quidem tantæ cladis reli-
cto. Sabel. lib. 4.

De Principio & Tarantino fra-
tribus.

Magna est fama atque aliquan-
tò vetustior Principij & Tarun-
tini fratrum, qui Gothicis tempo-
ribus ex vrbe Roma ad pugnam
egressi, aduersus Totilam inclina-
ta & disiecta Urbanorum acie,
sua hostibus in eadem ruentibus
corpora obiecere, ac tandiu perti-
naci statu barbari remorati sunt,
quoad Principius in vestigio cor-
cidit: alter vbi suos in tuto esse vi-
det, defunctus praelio multisque
confossus vulneribus, ad Pincia-
nam portam inter suorum com-
plexus & gratulationes expira-
uit. ibid.

De Andrea Lamponiano.

Adjiciatur his exemplum re-
centi memoria, sed animi magni-
tudine inter rara exponendum:
Andreas Lamponianus vir no-
bili

Vili loco natus, sed nobilior adhuc factus facinore ad posteros memorando. Galeatium Mariam Mediolanensem ducem atate & opibus florentem in Protomartyris Aede Officiarios & Satellitum multitudinem septum, obtulit illi factus in suorum conspectu sepius ferro repetitum necavit, priusquam à trepidantibus & auxilium ferentibus subueniri potuerit. Dignus qui inter Scuolares reponeretur, si publicam non priuatam esset illius iniuriarum. *ibid.*

De Ioanna virgine Gallica.

Regnate Carolo Sexto qui infans dicebatur, cum Parisiorum urbem magnamque Gallia partem Britannii possiderent, Ioanna Iacobo Arco patre orta inope pastore in Lothoringorum pago, qui Dampremum dicitur, cum nondum quintumdecimum annum superasset, propter admirandas vires fatidica putabatur. A Carolo igitur Lothoringorum principe ad Robertum Baudricutum Gallorum ducem, & ab ipso ad septimum Carolum regem in Gallia designatum missa fuit. Huic cum large victoriam polliceretur, non ante fides habita fuit, quam experiendo in multa qua predicabat, veras mentes est: ita fidem adcepta, delatam tandem Gallici exercitus summam atque imperium suscepit. Armata igitur ingentibus

equo insidens cum voce gestuque: & vero militari duce non abesse, ingenti animo Aurelianorum urbem arcta obsidione ab eis oppressam liberavit. Vbi pugnatio vulnus in humero accepit: nec vero armorum fragor effususque in praelio sanguis & saeva mortis genera, quibus cadere in praelio pugnantes intuebatur, virginis animum terruerant, sed eum efferrata anima & ducis & militis munia impleuit, unde exercitu ad Treca perducto, urbem eam contra omnium opinionem adorta cepit, Carolumque septimum, qui designatus Rex erat, vt moris erat, Rhemis insigniri vt Regem iussit: Saletique anno millesimo quadringentesimo vigesimo nono cum Parisiorum urbem oppugnaret, inter primos milites in muros ascendit, neque, quanquam cruce sagitta iriecto, ab incepto destitit, tantumque formidinis Britannorum animis iniecit, vt quoadmodum ante Galli Britannorum conspectu non sustinebant, ita postea Pullicela Britanni ferre non potuerint. Eaptista Fulgosius lib. 3.

De Valasca virgine Bohema.

Valasca virgo Bohema, quam Libussa tertia Bohemorum dux femina virtute insignis aluit, tanto studio dominæ mores imitari studuit, vt ea defuncta, cupiam amplius seruire dedignata, per multas

*multas Bohemas mulieres ad perdendos viros impulerit, arreptisque armis, vt imperium sibi eius gentis recidicaret, Primislauum Bohemorum ducem in Visegradis arce, qua munitissima erat, obsedit. quæ rem vt supra vires suas difficile animaduertit, haud longe à loco munitissimo oppidum statim condidit, quod Diemid nūcupauit: id vero illius gentis lingua virginis significat: non multo vero post praelio cum Bohemis commisso, vera virtute eos vicit, atque in fugam compulit, occisis manus sua in eo praelio septem viros: quæ cum virtute iniuncta putaretur, à Primislao prodita, nam cum alijs quæ cum ipsa erant, fortiter pugnando, non ante libertatem, quam vitam amisit. *ibid.**

De Ferdinando Gonsalo Castulonis Comite.

*Gonsalus Castulonis Comes cum aduersus Celtiberos, quos Nauarrienses præfens atas appellat, in prima acie pugnaret, & infesta hasta in saucium Nauarriensem Regem currens iniecit ad terram, mortuum prostravit, vnoque ictu vniuersisque morte bellis consecit. *ibid.**

De Teia Ostrogorthorum Rege in Italia.

Quæta etiam laude digna fuit Teia Ostrogorthorum regis animi

*fortitudo ac virtus: nam cum apud Nuceriam aduersus Narsis copias pugnaret, perosso sagittis clypeo, ita vt eo commodè vti amplius non posset, atque eo in pugna impediretur, non modo ob id locum in acie non deseruit, sed ne retro quidem aspexit, clara tantum voce ministrorum vnuniusus integrum clypeum ad se deferri. itaque dum clypeum mutat, lethali vulnere accepto, in vestigio, vbi erat, immobilis manens, in hostem pedore, vt erat verso, mortuus corruit. *ibid.**

De Marulla Mitylenensi.

Bello Venetis à Mahometo Turcarum Rege moto, cum elassis ingens Mitylenas adorta esset, Cocconumque oppidum in ea oppugnare cepisset, virgo Marulla nomine, virtutem supra omnem credulitate præstitit: eruptione enim facta, cum in Turcas oppidanis acriter pugnarent, Marulla vt patrem inter pugnantes occubuisse conspexit, Cocconorumque aciem ad fugam spectare, non lacrymis, aut femineo vultu proprio doloris communi, saluti occurrit, sed veluti muliebri abiecto sexu, patrisque assumpta virtute, ante alios paterno clypeo gladioque armata, in primam aciem prodit, vbi acriter pugnando, hostes iam oppidum irrupturos, sua virtute à muris repulit, cum sequeretur Coci-

32 DE TIMORE, ET IGNAVIA.

ius populus, quem subpuduit armis arreptis ea virginem efficere, qua populus non auferat. ibid.

De Ioanne Ziffa Bohemo.

Ioannes Ziffa Bohemus post Vincislai domini sui mortem, cum in altero captus esset oculo, quem in prelio amiserat, Hufitanorum, qui tunc esse caperant, ducem se praeibit, adificatâque Tabro urbe admodum munita, eorumque societate, que Talurivica nuncupatur, instituta, Bohemia maiorem partem imperata facere cogit: dū autem Rabi castellum oppugnaret, vulnus accepit, quo altero, qui supererat, oculo orbatu est: & quāquam prorsus amisso lumine, ita ut aliena manu cibum caperet, tamen exercitui praesuit, bisq; Imperatore Sigismundo, qui Bohemia regnum hereditario iure repetebat, superato, eorum exercitum, qui cruce signati adversus parum fideles arma ferebant, in fugam compulsi: orta vero cum reliquis Bohemiae proceribus Pragensi que populo discordia, ab adversariis, qui numero plus poterant, pulsus fuit: atque alienorum oculorum visu, propriâque industria adiutus, ubi se in eum locū, quem animo rebus gerendis designauerat, perductum intellexit, nactus rei bene gerendae occasionem, hostes agereffusus est, numerocorum caso, Pragā urbem ob-

sedit, et quoad superstes vita fuit Bohemia rerum potitus est ibid.

DE TIMORE & IGNAVIA, GRÆCORUM EXEMPLA.

De Autemone.



Autemonis vera fama est, quē Heraclides Pōtricus celebravit Anacreontis Poëta testimonio: nam timidus fuisse fertur, ut domi plurimum vixerit, duobus seruis supra caput arcum scutum tenentibus, ne quid supernè caderet, in aperto lectica non nisi adoperta reheretur, qui mos Periphoreti cognomen illi dedit. Sabel. lib. 3.

De Asdrubale.

Asdrubal qui ultimus Carthaginensium dux fuit, Carthagine a Scipione capta, Aesculapj templum cum vxore & liberis magna trāsfragarū manu occupavit, metu deinde subactus, solus ad hostes trās fugit, vitæ cupidus: cuius turpe effugium vxor filiorum cade vita est. ibidem.

De Perse Macedoniae Rege.

Nec Perses Macedoniae Rex multo fortior in adversis apparuit, qui regni opibus fractis, tam humiliter & abiectè prouolutus iacuit ad Aemilij pedes, qui eum vicerat, ut sublatis manibus Romanorū Imperator indignanti similis monuerit, ne clarissimā sibi victoriā turpi formidine inuideret. ibid.

humiliter & abiectè prouolutus iacuit ad Aemilij pedes, qui eum vicerat, ut sublatis manibus Romanorū Imperator indignanti similis monuerit, ne clarissimā sibi victoriā turpi formidine inuideret. ibid.

ROMANORVM EXEMPLA.

De Cneo Carbone.

Cneus Carbo Marianarū partium dux haud ignobilis in Sicilia captus, cum ad supplicium traheretur, tempus petijt ad ventrem exonerandum, moram supplicio quaerens, ignarus scilicet non in morte esse cruciatum, sed in via qua ducit ad mortem. Sabel. lib. 4.

De Vitellio Imperatore.

Potuit & Vitellius Imperator honestius cadere, si vitæ exiguum illud temporis spatium, quod latebrae turpiter impendit, perdere voluisset. euimvero Flavianis palatium irrumpentibus, ex ianitoris cella, quō sese meticulose illatebra rat, cum multa ignominia extractus, sed maiore aliquantō odio ante Romanæ ciuitatis oculos est ad supplicium ductus: sed quantum pulchrum obuiam hostibus factus, mortem appetuisset? ibidem.

De Heliogabalo.

De Heliogabalo minus mirum debuit enim mors antea vite respondere, qui tumultu militari exterritus, nō solum nō obtulit sese irato militi, ut cum motum autoritate sedaret (quod sepe Caesar Dictator, & alij fecisse dicuntur) sed cum matre foetidam cloacam subijt, ubi multis vulneribus confossus turpem vitam turpissimam morte finiuit. ibid.

NOSTRORVM EXEMPLA.

De Petro Apostolo.

Enimvero quid sit magis à pietate alienū, quā Bariona vitio vertere, quod tā fortiter prima aut altera hora noctis profuo stetit? Rege, mox captū terante gallicinium negarit, Iudaeorum scuitem veritus verū non Bariona quem tam ardentè defendenderat, negavit, sed Barionæ humanitas: corpus Iudæos timuit, amentia ex metu ter loquuta est, non mens que proposito auerti nō potuit. Sabel. lib. 3.

De Alphonso Neapolitano rege.

Alphōsus Aragonius in magno & opulēto regno à patre heres relictus sub Caroli octauī in

Italiam descensum fortuna regni adhuc integra, nec acie victus, incolumi exercitu, civitatibus in fide permantibus, priusquam Galus suos fines transgredisset, dubitū maiore timiditate, an desperatione, regnum reliquit: & qui nuper à tota Italia timbatur, repente extitit omnium timidisimus. ibi.

DE PRVDENTIA, Græcorum exempli.

De Amasis Aegyptiorum rege.



Vis non Amasis mirretur prudentiā? fuit is penē vltimus eorum qui p̄scis temporibus Aegyptū tenuere. Is cum omnia Polycrati Samiorum regi prospere fluere, experiretūque fortunam indulgentissimam, per literas (vt fertur) remisit illi omne ius veteris amicitiae, testatus videre se fortunā insidiari huic, cui tam indulgenter obsequeretur. Praenidit Rex prudentissimus Polycrati exitium: at illud quod suo regno imminabat, aut non vidit, aut certe vitare non potuit. Saebel. lib. 3.

De Epimenide Cretensi.

Vidit Epimenides Cretēsis Myrtychiam locum Athenis naturā magis quam opere munitū, mul-

tiq; audientibus testatus est ignorare Atheniēses, quantas ille locus esset civitatis clades allaturus: quod si liquido sciri posset, dentibus fuisse locum demolituros, si manibus non liceret. Fugitne diuinitio illi, an praesagium, nō facile dixerim: euentus (quod satis constat) praedicationi non aequifuit. ibid.

De Hannone Carthaginensi.

Præuidit & Hannō Carthaginiensis Senator nobilis Barcinæ factionis amulus, secūdi belli Punici euentum suæ civitatis calamitosum: qui Magone Annibalis Pœnorū ducis fratre in Curia referente caesa intra biennium ducenta millia hostium ab Annibale, quatuor Consulares exercitus deletos, magnam Italia partē à Romano po. ad Pœnos d'fecisse, & vt maior fides ijs quæ dicerentur, accederet, cum tres annulorū modios in Curia vesticulo effudisset, interrogatus Hāno ab homine Barcinæ factionis, an belli quod in Italia gereret, pœniteret, percunctatus Magonem Hanno dicitur, equis ex vrbe Roma post tot clades acceptas ad Annibaiē venisset pacem petiturū? an Roma vlla mentio pacis facta diceretur? Cum ille vtrunq; negasset, Bellum, inquit Hanno, tam integrū & periculosum hodie, quam à principio sui, cum Romanus habemus

hemus: variatum diu est circa Siciliam priore bello: verum qualis fuerit exitus, nemo est vestrum qui aut non viderit, aut fando audierit: & nunc maxime vercor. nam si (quod nolim) fortuna variare coeperit, frustra pacem imploremus, quam nobis vincentibus nemo deuulit. ibid.

De Semiramide.

Et ne nō honor sit aliquis huic sexui, in parte operis ne pigeat mulibre exemplum ijs, quæ virorum sunt, sequenti relatione proferre. Semiramis, quæ à Nino Rege postea in matrimonium recepta est, priuata adhuc habitūque ignobili ad Bactrianum bellum profecta, vt cum viro esset, vna omnium monstrauit Regi quomodo cum hostibus breui delolari posset: quo virtutis rudimento Regina nomen adeptā, post viri interitum, nam & hæc quoque traditur, quia filio admodū adulescenti perquam similis esset statura & oris limamento: huic virili habitu & effigie mentita, regnum à Nino relictum, non solum tutata est, sed maiorem in modum auxit, latq; propagauit. ibid.

De Epaminonda.

Epaminōdas cum lethale vulnus in Mantinea pugna accepit-

set, delatus à suis in castra, vix adhuc Diaphantum ad se accersisus, vt ipsum ducem declararet: quem cum occubuisse dicerent, rursus insit Iolaidam vocari: quem cum etiam mortuum esse intellexeret, suasis suis, vt pacem cum hostibus inirent, eo quod nullum amplius ducem Thebæ haberent. Sclianus lib. 2.

De Atheniensibus.

Athenienses non solum idoneis civibus gerendam Rempub. militiamq; administrandam commiserunt, sed saepe etiam peregrinos civibus antelegerunt, eosque Reipublice gubernationi praescicere non duxerunt, quorum virtutem institutamque experti essent. ibid.

De Berenice Ptolemæi vxore.

Cum Ptolemæus alea luderet, puer quidam astans condemnatorum nomina ipsi recitabat, & crimina quibus conuicti erant referebat, vt ille de eorum damnatione absolutionē decerneret: Berenice verò vxor eius, arrepta libello è pueri manibus, dixit, non obiter aduertendum animum esse, cum de hominis salute agatur. His auditis delectatum Ptolemæus feruit, neque postea vnuquam inter ludenam de capitalibus causis auduisse. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Fabio Maximo.

Fabius ille Maximus, qui cū Etādo fregit Punicos, in Italia successus Varronis ferocia animaduersa, multum diuq; precatus dicitur Collegam eius Paulū Aemilium, ne temerē quidpiam fieri ab eo pateretur: praeuidere se, nisi illius conatibus iretur obuiā, breui fore, ut aliquis in Italia locus supra Trebiam & Trasimēnū Romana insigne retur clade. Sab. li. 3.

De Scipione Nasica.

Agebatur Romē occultē inter Patres de Carthagine funditus delēda, exiitq; ea cōsultatio in longam & difficilē disceptationem, Maiore Porcio Catone, cui antea Prisci fuit nomē, censente Carthaginē delēdā, ut Roma incolumis esset, multiq; pedibus iere in eam sententiam: tum Scipio identidem testatus, viderent illi qui tam cupidē vellēt Carthaginem excisam, ne populus Romanus emula & inimicē vr̄bis metu liberatus, in domesticā laboretur discordiam, quod malū multo prius prospexit Nasica, ac predicauit: sed fatali necessitati ire obuiā nō potuit. ibi.

NOSTRORVM
exempla.

De Deipara Virgine.

Quid? Virginum decus illud Supremum Christi mater, qua nulla unquā fuit in terris sanctior, an prudentiā rudimentum dedit exiguum, cum sui propositi sibi conscia, non prius cōlesti nuntio assensa est, quam edocta sit futurum, ut virginitate pareret inoffensa? Sabel. lib. 3.

De Lucia Virgine.

Viderunt & Syracuse in Lucia preclarum virtutis huius exemplum: sensit hac à pulchritudine oculorum suae virginitati periculum intendi, qui praeter cetera expeteretur ab insana Tyranni libidine. Satius igitur rata parte corporis una, etsi nobilissima, quam anima, quae multo sit nobilior, periclitari, hos sibi sponte auulsos deferendos dedit insano Regi, ut sciret nihil in se esse amplius, quo ab eo timenda esset iniuria. ibid.

DE STULTITIA,

Græcorum exempla.

pla.

De Pysyllis.



Vlla gēs tam populariter despuit unquā, nec magis temere induit arma quam Pysyllis,

li, qui in Africa circa maiores Syrtis sedes habuerunt. hi quia Austrum v̄tium plus nimio haberent inuisum, ut sibi & suae terrae noxium, sumptis armis hostiliter in eum profecti sunt, ceu vnū aliquem hominem, & nō rem in corporeā peterent: & illi tam stultē bellum ventorū vni intulerunt magno humanae mentis ludubrio, sed fortuna adhuc maiore victi sunt: turbatis enim Austrino flatu arenis, ad vnum omnes perierunt. Sabel. lib. 3.

De Atheniensibus.

Est et ipsa sibi exitialiter oblocinata Attica ciuitas à Pisistrato decepta. Diu continuit se ille domi, ut crederetur se ab inimicis iniuria affectus, quo astu tenuit, ut praesidio septus in publicū prodiret: sed dum priuatae salutis studiosē cauet credula multitudo, publicae oblita est: vsus cōcūsus armis Pisisstratus, non ut ciuis, sed hostis, non ut se tegeret, sed ut patriam affligeret: dubium maiorne fallendi artifex, an carnifex crudelior.

De eisdem.

Aiebāt se purgare ciuitatem eisdem Athenienses, cum ex illustribus viris vnum aliquem ostracismo ex vr̄be eijciebant: ceterum rogati ab Aristide, quo suo me-

rito se tali afficerent ignominia, responsum est. Quia ferre non possumus te vbiq; bonum predicari. stultum iudicium, sed iudicij defensione adhuc stultior: vbi enim virtutis laus grauis est, & molesta, virtus illic grata esse non potest. fuit illud non vitium eijcere, sed alere omni premio laudis repudiato, quo in primis gaudet honestior vita. ibid.

De Corinthiis.

Corinthi non stulti solum, sed dementes etiam habendi, qui non suam, non Romani populi virtutem metientes, sed presentem animi affectum, Romanorum legatos stercoreis iniecit pro concione violarunt. Peperit itaque iniuria illa Corinthiis excidium: ijs vero, in quos immissa erat, laudis incrementum & imperij propagationem. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Claudio Principe.

Fuit Claudio principi velut ingenua stultitia, sed nihil vniquam stolidius fecit, nec tota vita inconsideratius aliquid, quam quod Domitium Neronem adoptauit, cum Britannicum legitimo toro natum haberet, quem imperij heredem potuit instituere:

verum pellectus osculū Agrippinae coniugis, facem illam ad adoptionem accendit, qua non solum propria ipsius domus, sed Roma & totus orbis conflagrauit. Sabel. lib. 4.

De Agrippina.

Imprudens is, cuius nunc mentio facta est: sed Agrippina, cuius illecebris captus, seipso demerior factus est, nihilo fuit Claudio prudentior, cui sollicitudine imperium filio astruenti, futurorum peritos suscitanti esse ne filius Nero imperaturus, fore, responsum est, ut imperaret: sed ita ut matrem interficeret. Interficiat, inquit, modo imperet. Vox digna Neronis matre, digna Caligulae sorore, quae putari imperatū omnia licere. ibidem.

NOSTRORVM
exempla.

De Herode.

Quid? Herodes Rex imprudens habendus, an stultus & aemens potius & delirus, qui pro stolido eum a se demisit, cuius vita absolutissima fuit virtutis idea, ipsaque aeterni sit Patri sapientia ductus? Sed omnium temeritas, & stultitia mala, Regum vero pessimata, vel quia impune peccant,

vel quod ad exemplum multū efficacior sit, quam priuata. Sabel. lib. 4.

De Ricocio Frisonum Duce.

Ad Christianam fidem Volfrani Senonensis Episcopi opera conuersus Ricocius Frisonum Dux, cum iam alterum pedem in baptismatis fonte posuisset, priusquam alterum poneret, ab Episcopo petijt, vbinam maiorem in paradiso an inferno, suorum esse numerum putaret? respondente autem Volfranio, quippe in inferno, quod eorum nullus Christum redemptorem agnouisset, pedem ex baptismo retraxit, dixitque eò proficisci velle, vbi sui essent, malleque eos, quod plures essent, quam pauciores sequi. Impia enim leuitate salui damnationem anteposuit. Eapista Fulgofus lib. 9.

DE TEMPERANTIA, & MODERATIONE, GRÆCORVM
exempla.

De Diogene Cynico.



ALEXANDER cognomen Inuicli assiquit, continentiam Diogenis Cynici vincere

vere non potuit: ad quem cum in sole sedentem accessisset, hortareturque ut si qua sibi prestare vellet, indicaret: quem admodum erat in crepidine collocatus sordida appellatoris, s. d. robusta vir praestantia: Atrox, inquit, de cetero: interim velim ut a sole mihi non obstes, quibus verbis illa nimirum inhaesit sententia, Alexander gradu suo Diogenem diuitijs pellere tentat, celerius Darium armis. Max. lib. 4.

De Xenocrate.

Abstinentis senectae Xenocrate non fuisse accepimus, cuius opinio, non parua fides erit narratio, quae sequitur. In Peruigilio Phryne nobile Athenarum scortum iuxta eum vino grauem accubuit, pignore cum quibusdam iuuenibus posito, an temperantiam eius corrumpere possit, quam nec tactu, nec sermone aspernatus, quoad voluerat in sinu suo moratam propositi irritum dimisit. Factum sapientia imbuti animi abstinentis. Sed meretricula quoque dictum perquam facetum: deridentibus enim se adolescentibus, quia tam formosa tamque elegans poti senis animum illecebris pellicere non potuisset, pactumque victoriam pretium flagitantibus, de homine se cum ijs, non de statua pignus posuisse, respondit. Potest ne Xenocratis continentia a quoquam magis vere magisque proprie demonstrari, quam ab ipsa meretricula expressa est? Phryne pulchritudine sua nulla ex parte constantissima eius continentiam labefecit abid.

De Eodem.

Quid Rex Alexander? an diuitijs eum quaterere potuit? ab illo quoque statuum equidem aeque frustra tentatam putes. Legatos ad eum cum aliquot talentis miserat, quos in Academiam perductos, solito sibi, id est modico, apparatu & admodum paruulis copijs excepit: postero die interrogantibus cui nam adnumerari pecuniam vellet? Quid? vos (inquit) hosterna cena non intellexistis, ea me non indigere? Ita Rex Philosophi amicitiam emere voluit, Philosophus Regi suam vendere non voluit. ibidem.

De Philopœmene Megalopolitano.

Quantam estimare debemus Philopœmenis Megalopolitani continentiam fuisse? cum cupientibus Lacedaemonijs aliquo magno munere pro acceptis beneficijs ei gratiam referre, oratores quò ad eum cum centum viginti ta-

lentis missi erant, perspecta eius vita abstinentia, nunquam de danda ei hac pecunia hisceret ausi sunt. Caterum data Timoleonti (utpote qui ei familiaris erat) huiusmodi cura, ne ipse quidem prima aut secunda vice verbum ei facere ausus est: sed tandem tectis verbis cum Lacedaemoniorum animum ostendisset, turbatus est graviter Philopomenes, Lacedaemonemque profectus, in senatu Lacedaemonis graviter increpuit, quod amicum, quem sine ulla impensa habebant, coetere pecunia tentarent his, quae ei iusserant offerri: non minore molestia se affectum ostendens, quam plerique soleant si eis nihil tribuatur. *Bapt. Campofulgosus. lib. 4.*

De Epaminonda Thebano.

Epaminonda fama virtutis etque motus Artaxerxes Persarum Rex, cum sibi eum facere amicum cuperet, hoc munus cum pecunia simul Diomedonti dedit: qui de hac re Epaminondam compellere non ausus, quinque talenta iuveni cuidam Epaminonde familiari, ut ipse cum eo hoc munereungeretur dedit. Epaminonda autem vix auditis primis illius iuennis verbis, Diomedontem vocari iussit, dixitque secum pecunia opus non esse: quoniam si de bona re apud Thebanos eius opera deside-

raretur, semper eam sine premio facturum esset. Quod si mala foret, totius orbis aurum, ut ab ipso obtineretur, non effecturus. Quare vehementer territus Diomedontes ab Epaminonda, petijt ab eo ut cum praesidio mitteretur, cui Epaminondas libenter assensus est, ne si forte pecunia erepta foret, suspicionem a se acceptam relinqueret: Thebanum quoque iuvenem, cui quinque talenta Diomedontes dederat, accepta restituere iussit. *ibid.*

De Hieronis Syracusani coniuge.

Qua debemus credere contentia fuisse Hieronis Syracusani coniugem? cum querenti viro, quod sciret ei animam nunquam dixisset, & idcirco ab alijs non sine decore de eo monitus esset: respondit, arbitratam se alijs virum idem odoris esse. *ibidem.*

De Alexandro Magno.

Alexander cum Darium Persarum Regem praelio victum persequeretur, graviter siti vexatus, incidit in quosdam e suis iumentis aquis omnia agentes: in quibus unus sitientis in galea aquam cum porrexisset, Alexander priusquam

gusta

gustaret, petijt quoniam eam ferrent: & respondente eo, ad filios se ferre, qui etiam si morerentur, diu supervivente Alexandro, copia liberorum ei defutura non esset, Alexander cum iam manu teneret galeam ut biberet, dixit nollet se bibendo, aliorum augere sitim, atque aquam illi, a quo acciperat restituit. Expertus sitim solum ardore atque animi corporisque labore partam, facile huius abstinentiae magnitudinem intellet. *ibid.*

De Tamburlano Tartarorum, qui Scythae dicti sunt, ac Persarum rege.

Insigne abstinentiae exemplum Persarum & penè totius Orientis Rex Tamburlanus ostendit. Nam quodam tempore cum iter per Syriam faceret, obtulit se ei arator, qui tunc in ingens vas auree monetae, arando impegerat. Cum autem omnes qui cum Rege erant, Regis aurum illud esse dicerent (quoniam inuenti qui occultantur thesauri, si sciri putantur) iussit Rex agricolam ad se monetam deferre, qui iam omni spe retinendi inveni auri deciderat, inspecta moneta, Rex ab astantibus petijt, putarente patris sui imaginem esse, quam pecunia impressam habebat: cui cum respondissent, Romanorum principum effigiem esse,

Socrates neque risit in tota vita, nec fleuit, quin vno semper eodemque vultu usus est. Mirum videri possit, quod eximiam illam animi temperiem neque nuptialis letitia variare potuit, neque tristitia illius dies quo venens habuisset, usque adeo natura illa omniperturbatione caruit: quod eo sit maiore admiratione dignum, quod insolentior fuit illi coniux, si quis stolidiores, quam ceteris. *Sabel. libro 4.*

De Agesilao Lacedaemonio.

Potest Agesilaus Lacedaemonius censei in hoc genere laudis, cui nisi multum temperantiae superfuisset, nunquam in perpetuo illo felicitatis cursu (nemo enim Graecorum saepius vicit hostem)

adeptus esset, ut ab omnibus plurimum diligeretur. est enim invidia felicitatis comes: sed rursus hominis temperantia in latius rebus nullum locum reliquit invidia. *ibid.*

De Alexandro Magno.

Nunquam in conuiuio Cytus perisset, si Macedo tam vini temperans fuisset, quam veneris: quippe qui cum Darij hostis coniugem omnium faminarum que aetate illa fuerunt, pulcherrimam, filiasque virgines cum castris cepisset, tam sancte eas vidit, ac penes se habuit, quam sorores ac filias, ac postremo victoriæ adeptus, filiarum matrem matrimonio sibi iunxit, non libidinem (ut credere est) sed officium sequutus. *ibid.*

De eodem Alexandro.

Sunt eiusdem exempla clementie & moderationis non pauca, atque cōplura sortasse, quam ceterorum, quod pluri vicit gētes, quam quisquā alius: sed cum multa & magna sint, illud (ut mea fert opinio) præcipua est memoria dignum quod Porij Regem ingenti prælio victum, & in potestatem suam redactum, non tantum regnare permisit, sed restitutum maiore etiam amplioreque regno donauit. *ibid.*

De Apollonio Tyaneo.

Apollonius Tyaneus apud Philostratum, docet se semper aquam

bibisse neglecto vino, refertque potatores aquam somnum lucem capere, nec; vertigines ullas pati, quibus afficiuntur vinolenti: anima praterea (sicuti dicebat) a vino pura, facilius cōspicit per somnia vaticinationem. quam obrem satis conuenienter dixit Sidonius Apollinarius scribens de Apollonio Tyaneo, Lege virum a deuitibus abstinere, nec diuitias ambientem, scientiam cupidum, pecunia continentem, inter epulas abstemium & sobrium. Guido Exemplorum lib.

De Lyfandro.

Lyfandro Sparciatæ in Ioniâ proficiscenti hospites inter cetera dona bouem & placentam miserunt: qui placentam contemplatarum, rogabat, quidnam illud cupendarum esset, cui cum in qui attulerat, respondisset esse melle caseoque esse confectam, sed hoc, inquit Lyfander, vis date, qui nouerunt, non enim hic est liberi aut ingenui hominis cibus: bouem verò patrio ritu maceranum apparandumque curauit, quem cum voluptate comedit. Aelianus.

ROMANORVM
exempla.

De Cn. Martio.

Cn. Martius patriæ gentis adolescentens, Auci regis clara prope

progenies, cui Corioli Volscorum oppidum captum, cognomen adiecit, cum editis conspicua fortitudinis operibus, a Posthumio Cominio Conf. accurata oratione apud milites laudatus, omnibus donis militaribus, & agri centum iugeribus, & decem captiuorum electione, & totidem ornatis equis, ætenuario bouum grege, argenti quoque quantum sustinere valuisset, donaretur: nihil ex his præter unius captiuum salutem hospitis, e quomodo quo in acie vteretur, accipere voluit. Quam tam circumspecta animi moderatione, necias utrum maiore cum laude præmia meruerit, an retulerit. Max. lib. 4.

De M. Curio.

Marcus autem Curius exactissima norma Romane frugalitatis, idemque fortitudinis perspectissimum specimen, Samnitum legatus agrestis se in scamno asidentem foco, ac ligneo Calino cananum (quales epulas, apparatus indicio est) spectandum præbuit. ille enim Samnitum diuitias contempsit. Samnites eius paupertatem mirati sunt. Nam cum ad eum magnam auri pōdus publicè misissent, benignis verbis inuitatus, reo uti vellet, vulturnum risu soluit, protinusque, superuacua (inquit) ne dicam inepte legationis ministri, narra- te Samnitibus M. Curium malle

locupletibus imperare, quam ipsum fieri locupletem. atque istud ut pretiosum, ita malo hominum excogitatum munus referrote, & mementote me nec acie vincit, nec pecunia corrumpi posse.

Idem cum Italia Pyrrhum regem exegisset, nihil omnino ex præda regia, qua exercitum vrbemque ditauerat, attigit: decretis etiam a Senatu septem iugeribus agri populo, sibi autem quinquaginta, popularis assignationis modum non excessit: parum idoneum Reipublicæ ciuem existimans, qui eo, quod reliquis tribueretur, contentus non esset. *ibidem.*

De Fabricio Lucino.

Idem sensit Fabricius Lucinus honoribus & autoritate omni ciue temporibus suis maior, cum su par vicique pauperrimo, qui a Samnitibus, quos vniuersos in clientelam habebat, decem æris, & quinque pondo argenti, totidemque seruos sibi missos in Samnium remisit. Continentia sue beneficio sine pecunia prædiuic, sine usu familia abunde comitatus, quia locupletem illum faciebat non multa possidere, sed modica desiderare. ergo domus eius quemadmodum ære & argento & mancipiis Samnitum vacua, ita gloria ex his

his contemptis parta referta fuit. ibidem.

De Q. Tuberone Catelio.

Curij & Fabritij Q. Tuberonem cognomine Catelium discipulum fuisse merito quis existimauerit, cui Consulatum gerenti cum Aetolorum gens omnis usus vasa argentea magno pondere, & exquisita arte fabricata, per legatos mississet, qui superiori tempore gratulandi causa ad eum profecti retulerant, si filia se in eius mensa vasa vidisset, monitos ne cōtinentia quasi paupertati succurrendum putarent, cum suis sarcinis abire iussit. Quam bene Aetolicis domestica praeulerat, se frugalitatis eius exemplum posterit etas sequi voluisset? Nunc quod ventum est? à seruis vix impetrari potest, ne eam supellecilem fastidiant, qua uti Consul non erubuit. ibid.

De P. Aemilio.

At Perse Rege deuictō, Paulus cum Macedonicis opibus reterem, atque hereditariam urbem nostram paupertatem consue satiaffet, ut illo tempore primum Pop. Roman. tributi praestando onere se liberaret, penates suos nulla ex parte locupletiores fecit: praclare secum actum exi-

stimans, quod ex illa victoria alij pecuniam, ipse gloriam occupasset. ibid.

De Q. Fabio Gurgite, C. Numerio, Fabio Pictore, & Q. Vgolino.

Atque huic animi eius iudicio Q. Fabius Gurges, C. Numerius, Fabius Pictor, Q. Vgolinus se subscripserunt, qui Legati ad Ptolemaum regem missi, munera quae ab eo priuatum acceperant, in aerarium quidem prius, quam ad senatum legationem referrent, detulerunt: scilicet de publico ministerio nihil cuiquam praeter laudem bene administrati officij accedere debere iudicantes. Iam illud humanitatis senatus & attentae maiorum disciplina indicium est: data enim sunt Legatis, quae in aerarium reposuerant, non solum patrum Conscriptorum decreto, sed etiam populi permissu, eaque Legatis Quaestores prompte unicuique distribuerunt. ita in usum Ptolemaei liberalitate Legatorum absinentia senatus ac populi aequitas debitam probabilis sacri portionem obtinuit. ibidem.

De Calphurnio Pifone.

Fabiorum & Vgolini continentia

nentia Calphurnium Pisonem in consimili genere laudis amulum fuisse res ipsa documento est. Consul graui fugitiuorum bello à se liberata Sicilia, eos, quorum praecipua opera usus fuerat, imperatorio more donis prosequebatur: inter quos filium suum aliquot locis preliatum fortissimè titulo trium librarum aurea coronae decorauit, praefatus non oportere à magi stratu è publica pecunia erogari quod in ipsius domum rediturum esset, tantumque poderis de testamento adolescenti legaturum promisit, ut honorem publicè à duce, pretium priuati à patre acciperet. ibid.

De Catone Superiore,

Age si quis hoc seculo vir illusteris pellibus haedinis pro stragulis vtiatur, tribusque seruis comitatus Hispaniam regat, & quingentorum assium sumptu transmarinam Prouinciam petat, eodem cibo eodemque vino, quo natus, uti contentus sit, nonne mirabilis existimetur? Atqui ista patientissimè Superior Cato tolerauit: quia illum grata frugalitatis consuetudo in hoc genere vita cum summa dulcedine continebat. ibid.

De Catone Posteriore.

Multum à prisca continentia

spatio annorum Posterior Cato discedit, utpote in ciuitate iam diuite & lautitia gaudente natus: is tamè cum bellis ciuilibus interesset, filium secum trahens, duodecim seruos habuit numero plures, quam Superior, temporum diuersis moribus pauciores. Exultat animus, maximorum virorum memoriam percurrrens. ibid.

De Scipione Aemiliano.

Scipio Aemilianus post duces inclytos Consulatus, totidemque suae praecipuae gloriae triumphos, septem seruis sequentibus officio legationis functus est: & puto Carthaginis ac Numantiae spolijs comparare plures potuerat, nisi operum suorum ad se laudem, manubias ad patriam redundare maluisset. Itaque cum per socios & exterarum gentes iter faceret, non mancipia eius, sed victoriae numerabantur: nec quantum auri & argenti, sed quantum amplitudinis pondus secum ferret, aestimabatur. Continentia verò etiam vniuersis plebis animis sepenumero cognita est: sed abundè erit ex his duo exempla longè inter se distantiu oculorum remisse. ibid.

De plebe Romana, C. Mario & L. Cinna.

In illa procella, quam C. Marius & L. Cinna Reipubl. inflixerant,

94 D E T E M P E R . E T M O D E R .

erant, abstinentia populi Romani mirifica cōspecta est. Nam cūm à se proscriptorum penates vulgi manibus diripiendos abiecissent, inueniri potuit nemo, qui civili luctu prædam peteret. Vnus enim quisque se ab his perinde ac sacris ædibus abstinuit. Que quidem tam misericors continentia plebis tacitum crudelium victorum consuetum fuit. ibid.

De Iuliano Imperatore.

Continentissimus quoque Iulianus Imperator fuit, qui mortua coniuge Helena, quanquam iuuenis admodum, multos annos in celibatu sine vilo Veneris cōmercio egisse creditur, capitiq; in Perside vrbe Maio Zanaleba, in qua formose permulta mulieres erant, non modo nulla abusus est, verum et cōtinentior esset, ipsarum quoque cōspectum deuittauit. B. Fulg. lib. 4.

De Catone Iuniore.

Cato Iunior cūm per Lybiæ scruidas arenas iter faceret, & propter solis ardorem, laborēque totius exercitus sui grauiter laboraret, portectā ei galea aquæ plena à milite, quam solam vix inuenerat, vt tolerantia suam ostēderet, neque sitientis us alijs, solus suum expleret, in exercitus conspectum aquam à galea in terram

effudit: vt qui potu ora militum expleri non poterat, oculis atque exemplo suo expleret. idque assuetus est, vt aqua que haurita vix vnus (idq; fortasse agrè) situm sedasset, ea sparsa sitim facilius omnes perferrent. ibid.

De Romulo.

Pauci haud dubie sunt reperti, quibus in vniuersum laus hæc cōtulerit: alij alia parte vitæ magnam ex hac virtute nomen reportarūt. etenim quis non temperantem Romulum indicet, qui sciat ostingentis & amplius Sabiniū raptis, vna contentum fuisse Heresilia, atque ea iam adulta, & que alterius (vt creditur) fuerit vxor? aut quis non vini parcissimum, qui in conuiuio quodam urbane increpitus, quod parcus potaret: Ego, inquit, quantum volui bibi, non quantum potui? Sabel. lib. 4.

De Africano Maiore.

Magnum & Scipionis exemplum in hac parte, qui Maior est Africanus dictus, Carthagine in Hispania ex hostie capta, virginem ex captiuis vnam elegantem forma ad se perductum, vbi que esset audiuit, & cui viro desponsita (erat is Celtiberorū longè principis, ceterum Romani nominis hostis) puellam seruari iussit, ac sancte custodiri, restituitque eam cum

cum auro, quod pro ea dabatur, adolecenti, sub fide Carthaginem accersito. Conciliauit exemplum illud temperantiæ munificentiaq; non vulgaris, non vnus viri solūm, qui beneficium acceperat, sed magna etiam Hispania partu siudum & favorem, vt tam amicam inde fuerit Romano populo, quam antea fuerat inimica. ibid.

De Cæsare dictatore,

C. Cæsar dictator in suis ad amicos Epistolis testatus est, ex civili victoria nullum fructum percepisse, quam quod à se quamplurimi seruati essent: quos quia hostes fuissent, & bello victi, iure perdere potuisset. Sabel. lib. 6.

N O S T R O R V M exemplū.

De Tattheo Christi Discipulo.

Fuit christi discipulus Tattheus, atque in eo verè discipulus, qui ad Abagarum missus, Edessenorum Toparcham traxit sua prædicatione, & principem ipsum gentis, & multos cum eo ad veræ pietatis cultum. Obtulit itaque illi abenti Abagarus centum auri pondus viatici nomine: repudiavit id totum Tattheus, adiectique non videre se, quomodo qui vltro sua restituerunt, acci-

pere possint aut debeant aliena. Sal. lib. 4.

De Gregorio Romano Pontifici.

Ad hoc quoque dogma pertinet illud Gregorij Romani pontificis temperamentum, qui in pontificia dignitate sublimique humane pietatis arce cōstitutus, ita fastigium illud honoris abiectione miscuit, vt seruorum Dci se seruum dixerit, appellationem in modo non inuidiosam, sed etiam grato duarum diuersarum rerum temperamento vehementer popularem. ibid.

De Alarico Rege.

Alaricus Gotthorum Rex (est enim hic Christiani nominis censendus, etsi Arrianus) Roma capta, & hostiliter direpta, in eo temperauit, quod dictum proposuit, vt capitale esset, si quis Apostolorum principum templa, aut que in his essent, violaret: & vt in vniuersum a cæde abstineretur, est militibus edictum. Sabel. lib. 6.

De Totila Gotthorum Rege.

Totila eiusdem Regis gentis Campaniæ urbibus captis, cūm ingentem Romanarum mulierum numerum in illis intercepisset.

cepisset, quas Romani ciues ob no-
vum belli terrores ubi imminen-
tes, procul domo ablegarant, ut
earum pudicitia in omnem belli
eventum tuta esset, erátque in his
omnis Romana nobilitas, captivus
honestè & sanctè Barbarus penes
se habuit, honestoque comitatu ad
suos Romam sine pretio misit. *ibid.*

De quodam iuvene Aegy- ptio.

Iuuenis quidam Aegyptius,
quem Hieronymus fidelis testis im-
perante Valeriano, quia Christianus
erat, captum scripsit: & cum
Valerianus facilius rebus veneris
ab atatis incentiva, quam alijs tor-
mentis à catholica fide se abductu-
rum cõsideret (ceterum omnis ve-
nus Christiano homini extra ma-
trimoniũ interdicta est) in amœ-
nissimis hortis nudum in lecto flo-
ribus, atque omni odoramẽtorum
genere instructo molliter delicias
fret, lateri eius formosam mulierẽ,
ipsam quoque nudã, addidit: que
frequenti amplexu cum iuvenem
foveret, suavia quoque ad corrũ-
pendum iuuenis animum immo-
destissimè impingeret, haud lon-
gè aberat adolescens, quin in ve-
nerè ipsius solueretur corpus carne
(quantquam constantè præstare
requisivit) veneris tam acres sti-
mulos vix iam ferente. Itaque iu-
uenis cum id agnosceret, neque
aliud superesset remedium, admi-

rationis plenam laudèque super
omnia que ulli unquam egerint,
philosophi, digniorem, ut veneris
ardorem compesceret, viam ini-
uit: dentibus enim linguam absci-
dit, eiusque rei dolore affectum
totum corpus libidinem, qua iam
moueatur, extinxit, maioribus-
que viribus huic animi morbo,
quam Xenocrates philosophus &
ebrius & senex restitit. Nam pro-
pter vinum seniũque factus, so-
mni, quam veneris avidior, tui-
cum Phryne meretrice Athenẽ-
si, salua pudicitia cubare potuit.
B. Fulg. lib. 4.

De Alphonso secundo Legionis
Hispaniæ Rege, qui castus
cognominatus est.

Alphonsus Legionensis Rex
non solum omni alia venere absti-
nuit, verum etiam cum uxore ca-
stitatem servavit. *ibid.*

De Luchino Viualdo Ge- nuensi.

Luchinus Viualdus Genuen-
sis iuuenis magnis opibus affluẽs,
cum Genuensem faminam matri-
monio locatam deperiret, non ipsa
amori assentiri recusasset, & non
desinebat tamen in amore persiste-
re: atque cum casus tulisset, ut
propter bella, quibus tunc mare in-
festum erat, in Sardinia huius
mulieris vir caperetur, ipsa que ob
eam

eam rem in egestate coniecta,
non habebat unde sibi sibiisque ali-
menta præberet, vltima necessita-
te premente, cum amoris Luchini
ei in mentem venisset, misit, qui
eum ad colloquium inuitarent,
profectusque ad eam Luchinus,
cum venisse tempus arbitraretur,
ut amata potiri posset, mulier pe-
dibus eius prooluta, manantibus
lachrymis dixit, mentem quidem
sibi semper fuisse, ut inuolatam
coniugi fidem servaret: sed extre-
ma inopia pressam victamque: par-
uulorum pietate liberorum, quos
fame iam confectos videbat, cogi-
se ut suam filiorumque vitam eius
misericordia commendaret. Qui-
bus verbis Luchinus amore in pie-
tatem virtutemque conuerso, ne
manu quidem mulierem contigit,
sed statim domum reuersus, omnia
uxori communicavit, atque per
eam, ne mulieris fama macularetur,
pecuniam & cetera ad victũ
necessaria misit, neque vltra ei in
mentẽ venit, ut eam aliter quam
sororem diligeret. *ibid.*

De Sordello Vicecomite Man-
tuario Goiti accola.

Haud dissimilis Sordelli Man-
tuani insignis equitis continen-
tia fuit erga Beatricem Ecelini
Romanensis sororem, qui tyrannus
latè rerum in Tarusina Marchia
potiebatur. Nam ab ea nec preci-
bus, nec lachrymis, neque forma,

aut amore, quo illa furebat, vin-
ci se tulit: quin in secretum quoque
locum inuitatus cum à muliere
precibus mine adderentur, omnia
spreuit, ne erga eius fratres à qui-
bus amantem Verona exceptus
erat, ingratus videretur. Tunc
quoque cum illa à fratribus pro-
fuga in virilis veste Mantuam
eum profugatum esset, nõ antè, quod
ab ea optabatur effecti, quam Ece-
linus frater, ut ipsa ei nuberet,
contentus fuerit, cum illius flam-
mis ac dignitati formæ semper ho-
nestatem opponeret. Plus vere
laudis ex hoc occulto periculosoque
prelio, quam tribus & viginti
perduellionibus assequutus, ex
quibus varijs in locis victoriam
reportarat. *ibid.*

De Ildegunda virgine Ger-
manica, & alijs.

Ildegunda virgo Germanica
Nassia orta, quod oppidum haud
longè à Colonia vrbe in Rheno
ripa positum est, multis agitate
casibus, post permulta, que non
sine ingenti admiratione ei acci-
derant, anno salutis centesimo
octuagesimoque octavo supra mil-
le, in puerili habitu monasticam
disciplinam subijt in abbatiã, que
propè Vormatiam urbem Schu-
ua Benheim dicitur, in ea diu in-
cognita vixit, cum Iosephi nomi-
ne appellaretur, inter viros sin-
gulari continentia ac sanctitate
d. *seu*

semper versata vsque ad eam diem, qua decessit, ne tunc quidem mulier esse cognita fuisset, nisi dum lauaretur detecto corpore, sexis patuisset.

Hoc quoque Euphrosina Alexanderina puella Smaragdi nomine, sexum mentita: item Marins sub Marini appellatione in Monachorum conuentu egisse, à sacris scriptoribus perhibentur. ibid.

De Francisco Sfortia Mediolanensi duce.

Franciscus Sfortia princeps illustriſſimus, qui multarum virtutum aetate nostra singulare exemplum fuit, cum Florentini populi copiarum dux esset, vi capto Casanona oppido, quidam milites insigni forma puellam captiuam ducebant, clamantem, vt ad primum ducem deduceretur. Ad eum perducta, interrogante Francisco Sfortia, quamobrem ad se venire cupisset, respondit, vt eius voluntati obsequeretur, modo incolumem eam à militum iniuria seruaret. Cum forma insignis videretur, & atatis flos ipse esset, parum se erraturum Franciscus putauit, si volente ea potiretur. Itaque in lectum eam noctu secum adhibuit: & cum appropinquare, atque eam complecti vellet, puella lachrymarum plena ad Virginis Dei matris imaginem conuersa (quam lecto

è more affixam Franciscus singulari veneratione colebat) rogauit, vt per illius quæ in tabella erat, venerationem, item per famam, quæ de ipsius bonitate apud omnes erat, ne eam virginitatem honore priuaret: sed marito intactam potius restitueret, qui cum alyis captiuus in vinculis custodiebatur. Adde ingens Francisci continetia fuit, vt quamquam & formosam & puellam in bello captam nudam prope se in lecto sentiret, pudicitia eius conspecto studio, statim lecto profluerit, manequè accessito ad se viro, eam publicè restituerit, adiurans nihil cum ea sibi fuisse. Scipionem in pari factò non solum imitatus est, sed etiam, quod in aetatem minus bene moratam peruenisset, iudicio meo, superauit: praesertim cum illud accedat, quod cum nobili orta genere esset, quæ ad Scipionem perducta fuit, Scipidie in vrbe libera viveret, sortasse ex violata mulieris pudicitia, censura iudicium expectare potuisset. At in Francisco nihil prorsus erat, quod eum ab explenda cupiditate, nisi abesset naturæ banitas, ob vllam meius suspicionem continere deberet. ibid.

De Clemente quarto, Pontifice.

Inexplebilis habendi sitis imensaque cupiditas, quæ in quibusdam sacerdotibus nostris temporis

poris visa est, ecclesiasticis opibus, quæ Dei atque pauperum sunt, filios in immensum locupletandi, difficiliorem, miramque magis Clementis quarti abstinentiam faciet. Is in agro Narbonensi ortus, tureconsultus ad Petri Apostoli solum conscendit. Ad eum iam Pontificè cum due filia, quas ante ex matrimonio susceperat, venissent, fretæ illius opera fe matrimonium non ex pristina fortuna, sed ex Pontificatus magnitudine consequuturas: neque ipsarum, neque aliorum cognatorum precibus adduci Clemens vnquam potuit, vt rem vllam ex Pontificatus bonis, aut redditibus daret, quorum postulatis semper respondit, Pontificibus Rom. filios non esse, neque eis licere quod suum non esset, propinquis dare, & propterea contentas debere esse, si fortunas quas ante Pontificatum habebat, omnes eis reliquisset: quibus opibus cum conditionem ex sententia sua in matrimonio non inuenirent, ambe sacrarum virginum pudicitiam matrimonio prapoulerunt. Nepotem quoque è tribus canonicibus, quos habebat, duos dimittere coegit. Rara profecto abstinentia, sed tamen quæ plurimum laudetur, non indigna, siliurum lachrymis tam sublimi fortuna, id non impartiri: quod permulti non modo silijs, verum Cinadus quoque ac meretricibus nimisque largiter donant, ibid.

De Alphonso Seniore Siciliae rege.

Nullius virtutis memorabile exemplum proponitur, in quo Alphonſus Senior Siciliae Rex partes suas sibi non vendicit. Is cum Iacobi Candole copias, quæ ex parte Vulturum amnem traiecerat, reieciſſet, illic inclinato iam sole consistere decreuit, vt prohibere Candolam posset, si iterum traicere exercitum tentare vellet: sed quod repente illic Alphonſus ierat, sub dio manere in armis exercitum nulla ad resendum reparata oportuit. Alphoſo autem cum miles panem cum raphano & paruo caseo, in tali casu munus ingens misisset: laudato militis animo, munus accipere recusauit, dicens parum conuenire vt ieiunio exercitu, ex vlla re resceretur, ibid.

DE INTEMPERANTIA, Græcorum exempla.

De Xerxe,

Exces opum regiarum ostentatione eximia eosque luxuria gaudentes, vt edicto præmitte ei proponeret, qui nouum voluptatis genus reperisset. Quæta diu delicias nimis capitur, amplissimè imperij ruina euasit? Max. lib. 9.

De Antiocho rege Syriæ.

Antiochus quoque Syria rex nihilo cõtemprioris exempli, cuius cæcam & amẽtem luxuriam exercitibus imitatus, magna ex parte aureos clauos crepidis subiectos habuit, argenteaque vasa ad vsum culina comparauit, & tabernacula textilibus sigillis adornata statuit: auaro potius hosti præda optabili, quàm villa ad vincendiũ strenuo mora. *ibid.*

De Ptolemæo Rege Aegypti.

Iam Ptolemæus rex accessione vitiorum suorum vixit: ideoq; Physon appellatus est, cuius nequitia quid nequius? sororem natu maiorem communi fratri nuptam, sibi nubere cõggit: postea deinde filia eius per vim stuprata, ipsam dimisit, vt vacuum locum nuptijs puella faceret. *ibid.*

De Cypriis.

Effæminata Cypriorum multitudine, qui Reginas suas mulierum corporibus velut gradibus cõstruētis, quò mollius vestigia pedum ponerent, currus conscendere a quo animo sustinebant: viris enim, si modo viri erāt, vita carere, quàm tam delicato imperio obtemperare satius fuit. *ibid.*

De Annibale.

At Campana luxuria perquã

vt ille ciuitati nostrã fuit: inuictus enim armis Annibalem illecebris suis complexa, vincendum Romano militi tribuit. Illa vigilantissimum ducem, illa exercitum acerrimum dapibus largis, abundantiam vino, vnguentorum fragrantia, Veneris vsu lasciuiore ad somnum & delicias euocauit. ac tum demum fracta & contusa Punica feritas est, cum Seplasiæ et Albana castra esse ceperunt. Quid ergo his vitijs facturus, quid etiam damnosius, quibus virtus atteritur, victoria languescunt, sopita gloria in infamiam conuertitur, animique pariter & corporis vires extinguuntur: ad vt vrescias, ab hostili vsu, an ab illis capi perniciosius habendum sit? *ibid.*

De Volsiniensibus.

Quæ etiam Volsiniensium vrbem grauibus & erubescendis claudibus implicauerunt. erat opulenta, erat moribus & legibus ornata, Hetruria caput habebatur: sed postquam luxuria prolapsa est, in profundum iniuriarum & turpitudinis decidit, vt seruorum se insolētissima dominationi subiceret. qui primùm admodum pauci Senatorium ordinem intrare ausi, & mox vniuersam Rempublicam occupauerunt: testamenta ad arbitrium suum scribi iubebant, conuicia, catinæq; inge-

norum fieri vetabant, filias domorum in matrimonium ducebant: postremo lege sancerunt, vt supra sua in viduis pariter, atque nuptis impunita essent: ac nequa virgo ingenuo nuberet, cuius castitatem non autẽ ex numero ipsorum aliquis delibasset. *ibid.*

De Cambyse Perfarum Rege.

Exhausti ruboris Venus in Cambyse Rege Perfarum fuit, qui duas sorores suas in matrimonium duxit. *E. Fulg. lib. 9.*

De Cypsello Corinthio Tyranno.

Non minus etiam Cypseli Corinthij Tyranni deest: adã veneri cupiditas fuit, cum Melissa vxori iam mortuæ libidinose se comiscuit. Quæ res fidem vs præbet, quæ ab Herodoto de Aegyptijs scripta fuerunt. At enim, apud eos funerum curatores cum vs vnerem exercuisse, quorum corpora sepultura mandanda acceperant, propter quã iniuriam apud Aegyptios mos inoleuit, vt corpora sepulturae curatoribus quarto die dimittat post mortẽ crederentur, vt scitor ab eiusmodi iniuria mortuorum corpora defenderet. *ibid.*

De Eurydice Macedonum Regina.

Ætiani quoque Eurydicis Ma-

cedonum Regina veneris stimulis fuit, quæ Amyntæ vxor atque Philippi mater fuit. Hac enim vt adultero regnum traderet, Alexandrum ac Perdiccam filios veneno sustulit, atque idem viro fecisset, nisi filia seclus detexisset. *ibid.*

De Mahumete Ottomano Turcarum Rege.

Mahumetes Ottomanus Turcarum Rex, quãquam armis plurimum excelleret, adẽ libidinis superari se passus est, vt in veneris vsu quadraginta tum feminas, tum mares septis tanquam cauea inclusos, haberet: apud quos nunquam ita perpotabat, vt nimio vino rationem amitteret, & somno captus ferarum modo humi iaceret, militari gloria, insignibusque victorijs huius vita seditate deturpatis. *ibid.*

De quibusdam Tarentinis adolescentibus.

Pyrrhus Epirotarum Rex, cum audisset se per quosdam adolescentes Tarentinos multis inter bibendum conuiijs multisq; maledictis affectũ, iussit eos omnes conocari. quod vbi factum est, eorum primum interrogauit an illa de eo dixisset: tum statim inuenis respondit, Hac certẽ Rex, diximus, multoq; plura dixissemus, si pius vni nobiscum habuissemus. Guido Exemplorum lib.

De Paride.

Stetissent Pergama Priamique
regna diutius, nisi Paris in alienos
toros inſeperatior fuisset, & si im-
modica cupiſſitati reſtituiſſet. Pere-
grina femine forma captus, po-
ſitus eſt optato: ſed ea res non tan-
tum voluptatis ſecū attulit, quan-
tum poſtea meroris. Sabel. lib. 4.

De Semiramide.

Magna in ſeminiſ inſeperan-
tia omni aeo obſeruata. Nihil ſe-
miramide clarius, in nulla unquā
femina maior apparuit indoles.
Ceterum tam eſſrenata & in-
temperans libido, vt domeſticum
equum libidinis cauſa adamarit,
ſiliſſimque ad inceſtum conata ſit
allicere: ſed ſilrus ab inceſta ma-
tre debitas exegit pœnas, vel vna
re maximè dignus, qui tantum
imperium teneret, qui matrem ne-
care maluerit, quam inceſtare. ibi.

De Demetrio Aſia Rege.

Demetrius Aſia rex eſſrenata
libidine laborauit: cui cum vr-
bem Megaram conſideret, audita
Crateſpolis apud Patras inſignis
forma, omiſſa vrbe Megara, exer-
ciſſique ſine duce relicto, vt cum ea
conueniret, nō ſine ingenti pe-
riculo proſectus eſt: paruo enim
temporis momento, quin ab eis ca-
peretur, hoſtes ſeſellit. neque verò

eo periculo factus prudentior, in
Lamia tibicinis, quanquam retu-
le atque proſtituta, amore in-
cidit: atque ita captus eſt, vt ſe ab
ea regi pateretur. Quare cum Zy-
ſimacho contiguiſſet, Demetriꝝ le-
gatiſ in colloquio cicarices oſten-
dere, eius vulneris, quod Leo in-
tulerat, cum ei ab Alexandro eſ-
ſet obiectus, legatiſ reſponderunt,
in brachyſ colloque poſſe Deme-
trium meretricis Lamia dentium
notas oſtendere. B. Fulgoſus lib. 9.

De Sardanapalo Aſſyria Rege.

Nō ſatis fuit Sardanapalo mu-
liere corruptiorum ſe praſtituiſſe:
quia etiam ſamineo habituſ penſa
inter mulieres accipere, ac nere jo-
lebat, poſteritatem quoque turpi-
tudinis ſuae eſſentem habere voluit.
tumulo enim ſuo inſcribi iuſiſt, ſi
ſolum quod ebili, atque volupta-
tibus impendi, habeo, reliquorum
nullam ſentio voluptatem. ibid.

De Artaxerxe Memnone
Perſarum Rege.

Artaxerxes Perſarum Rex
Daryꝝ ſilius ad eò libidini fraus
laxauit, vt non contentus, tercen-
tum ac ſexaginta concubinas ha-
bere, omni naturali lege boniſſi-
moribus deſpectis, Attoſam atqꝝ
Amiſſrim ambuſ ſiliuſ de xerxi
uxores, quemadmodum Plutar-
chus ſcriptum reliquit. ibid.

Roma

ROMANORVM
exempla.

De Sexto Tarquinio.

Approba libido ſubegit ſextum
Tarquinium ad ſtuprū per vim
Lucretia inferendum, in quo eò
maius ſlagitium exitit, quò mi-
nus hec aliena libidini commue-
bat. ceterum exitus non minus
huic, quam illi funeſtus fuit. Sa-
bel. lib. 4.

De Meſſalina Claudii.

At femineſ ſexus nulla intem-
perantior fuit Meſſalina Clau-
diꝝ principis, in nulla porientioſior
libido, quam vt ſacietatem exple-
ret. Liſica proſtituta mulieris no-
men meſita, ſape lupanar ſub no-
ſtem adijt: & quod omnium ſe-
diſſimè fecit, cum ſamoſiſſimis me-
reticꝝ quæſtus ſcortis coitu cer-
tauit, ex re ſudiſſima palmam ſi-
bi quaerens. ibid.

De Fauſtina Antonii prin-
cipis.

Pari rerū ſaſtigio locata Fau-
ſtina, nec Antony principis non
modo principum, ſed omnium ſue-
taliū optimi, qui atate illa ſuer-
unt, nec patris memor, qui eſt ipſe
rerū Roma potitus, ad eò in vene-
rem præceps abiit, vt in Caietano
ſeſſu nauas ſibi cōditione qua-

reret: ſed huic ſuum ſcelus impone-
ceſſit: non quia in occulto eſſet id
ſlagitium, ſed quia vltor deſuit.
admonitus Antonius domeſticò
probrì, Aut eſt, inquit, id dede-
cus ſerendum, aut reſtituendum
imperium, quod ab ea accepi. ibid.

De P. Clodio.

P. autem Clodij iudicium qua-
ta luxuria, & libidine abunda-
uit? in quo vt euidenter inceſtiſ cri-
mine nocens reus abſolueretur, no-
ctes matronarum, & adoleſcentiſ
nobiliū magna ſumma empta,
mercedis loco iudicibus erogata
ſunt: quo in ſlagitio tā tetro tamqꝝ
multiplici neſcias primū, quem
deſtere, an qui iſtud corruptela
& genus execorauit, an qui pudici-
tiam ſequeſtrè periuurꝝ fieri paſſo
ſunt, an qui religione ſtupro per-
mutarunt. Max. lib. 9.

De Gemello Tribunitio.

Aequè ſlagitioſum illud Con-
tium, quod Gemellus Tribuni-
tius viator ingenui ſanguinis, ſed
officij intra ſeruilem habituſ deſor-
nis, Metello & Scipioni Conſuli-
bus, ac Tribunis plebis magno cum
rubore ciuitatis cōparauit: lupana-
ri enim domi ſua inſiſtente, Mutiã
& Fuluiam tum à patre, tum à
viro vtraque inſcltyam, & nobi-
lem puerum Saturnium in eo pro-
ſtituit: probroſa proſapia corpora
d 4 ludibz

Ludibrio temulenta libidinis futura, epulas Consulibus & Tribunis non celebrandas, sed vindicandas. ibid.

De Catilina.

Verum precipue Catilina libido scelestâ. nam vesano amore Aurelia Orestilla corruptus, cum unum impedimentum videret quominus nuptijs inter se iungerentur, filium suum, quem & solum atate iam puberem habebat, veneno sustulit, protinusque ex rogo eius maritalem faciem accedit, ac noua marita orbitatem suam loco muneris erogauit: eodem deinde animo cinis, quo patrem egerat: filij pariter manibus, & nefaria attentata patria panas dedit. ibidem.

De M. Antonio Triumuiro.

Quis unquam delicias atque luxuria M. Antonio Triumuiro par fuit? ebrius enim in conspectu Pop. Rom. negotium publicum gerens, externam cenam enomuit, ac gremium suum totumque tribunal incolle cenæ frustis vini vedolentibus impleuit, musicis mimisque immensas possessiones oppidâque donauit: nec contentus Cleopatra arbitrio Orientem totum regere, ei Arabiam, Phœniciam, Syriam, Ciliciam, item Iudæa partē, prouincias omnes ma-

ximo populi Rom. labore sanguineque partas dono dedit: nondum his expletus, quæ antea in Italia libidinosè egerat, dum exercitum circuiuit. vir temporibus illis insigni honore præditus, lectica una cum nimia deferebatur. B. Fulg. lib. 9.

De Tiberio Imperatore.

Tiberius Imperator, vini appetentissimus, gulaque obnoxius, biduum continuum cum nocte, quæ media erat, potando epulandoque cum Pomponio Flacco, & L. Pisone perditissimis Senatoribus peregit: atque huic turpitudini prodigalitatē quoque addidit, ut imperium hoc perpetuo decore insigniret. ipsorum enim alterum prætorē Syria fecit, atque alterum urbi Roma præfectum. Crapula, atque ebrietati his collati honoribus, quæ virtuti olim dari consueuerat. A sexto Claudio iam grandi natu atque nimia reuerens studio infami (quem olim Augustus ob eam turpitudinem damnarat) cenam ea conditione exegit, ne quid in ea ex sua consuetudine mutaret, atque ut in ea nuda puella nimirum areret. in Questura quoque competitorē ignobilissimum quendam alijs præposuit, quia in conuiuii propinâte Claudio, vini unam penitus exhausserat. Asellio Sabino ducēta festi-

De Nerone principe.

ria dono dedit propter confectum dialogum, in quo boleti, sicedula, ostrea, turdique introducti inter se, qui suauius gulam explerent contendebant. Tandem iam annosum cum capreatu secessum delegerisset, ut illic liberius sine multis testibus obscenas libidines expleret, in syluis, multis in locis antra condidit, ubi utriusque sexus adolescentulos in nympharum morem excultos cōstituit: qui cum ipsum videre contingeret, reuerem inter se exercerent, omnibus eius insula locis exornatis obscenæ libidinis, figurarum tabulis, ut atate intermorua reuus his exemplis incitaretur: tantò alijs magis dānandus, quanto scelestius est, effectus iam annis in reuere vires arte excitare velle, ac simul naturæ vim afferre, quam in atatis flore ipso inuenta ardore ad libidinem impulsum continere se non posse. Et ut paucis tantam turpitudinem, quæ in eo erat abfoluamus, T. Cesonius Priscum reueri deliciasque, nono inuento magistratu, præfecit, qui omnes alicuius in reuere inuitati modi inuentores præmij afficeret. ibid.

De C. Caligula Imperatore.

Caligula quoque Lascinia reuerere perditus, ne intactū aliquid in reuere relinqueret, sororibus suis se commiscuit. ibid.

Quod cum sororibus Caligula perpetrare ausus est, id Nero dicitur cum matre appetisse, cetera omnia secula libidine transgressus animantia, castratum adolescentem Sporum, atque in femina morem comptum, solenni pompa duxit uxorem, & vestibus gemisque augustalibus exornauit. Et ne aliqua in parte deesset, in qua natura vim non afferret, ipse Doriphoro liberto suo nupsit. & dum se simul virum, uxoremque effectus, in ea re studia sua omnia reperuisse visus est, cui prorsus natura repugnaret. Neque vero natura leges tam infami scelerē violasse contentus religioni quoque iniuriam addere voluit, Vestali virgine incestata. Itaque omni in parte animi corporisque sensibus corruptis, non minus vitæ, atque amictus sui delicias, quam reuere ipsa modis omnem excessit. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Romilda Sifulphi coniuge.

Assistebat hostiliter Cancausus Rex Bavaru Iuliesibus, qui munitissimâ habebat urbem in Venetiâ recessu, eratque totius rei summa penes Romildam, quæ

Sisalphi Longobardorum duci
 vxor fuit. hunc Cancanus non
 multo prius prælio victum inter-
 fecerat. Romilda hostis pulchri-
 tudine captâ, quem viderat mi-
 ris obsequitante, urbem hosti tra-
 didit cum duobus filijs & princi-
 pali gaza, spem comubij sequen-
 ta, quod occultè cum Barbaro pe-
 pigerat. præstitit fidem Barba-
 rus, ac noctem vnam pro legitima
 habuit coniuge: ceterum mulieris
 intemperiem detestatus, quæ om-
 nem & gentis suæ & filiorum for-
 tunam intemperstius nuptijs post-
 habuisset, duodecim robustissimis
 militibus vexandâ tradidit, atq;
 per hos malè affectam, palo post-
 modum defixit. Sabel. lib. 4.

De Ioanne Arminiaco Comite.

Ioannes Armeniacus Comes
 nimia incensus libidine, sororem
 suam vxorem duxit. quam obrem
 extra catholicæ Ecclesiæ gremium
 factus, atque insanis habitus est,
 Carolusque septimus armis illatis,
 enerfis eius rebus, fortunâque om-
 ni, de viuicium numero ipsum sus-
 tulit B. Fulgofus lib. 9.

De Genis Scotiæ regæ.

In Britaniæ insule parte, quæ
 recentiore nomine Scotia appella-
 tur, Iacobus rex eius gentis appel-
 latione Genis dictus, publicè qui-
 dam matrimonia non contraxit

cum duabus sororibus, sed cætera
 quidem maritalia iura cum eis
 exercuit. ibidem.

De Picente quodam Fabriani accola.

Fera proفسus libido fuit Fa-
 brianensis cuiusdam eius: nam
 cum descensente populo à Clauellis
 eius vrbis principibus, ne feminis
 quidem populi rabies ferrumque
 pepercisset, ipse cum mortua Cla-
 uellorum virgine cômiscere se per-
 venerem non erubuit. ibid.

DE CASTITATE, Græcorum exempla.

De Timoclite adolefcete Athe- nienfi.



Imocles adolefcens A-
 theniensis cum inten-
 periam Demetrijs Re-
 gis in balneis decli-
 nare non posset, in seruentis aque
 lacum sese proiecit, vitâ asperna-
 tus, vt pudicitiam tueretur. Sa-
 bel. lib. 5.

De Timoclia Thebana.

Fuit Timoclia matrona nobi-
 lissima, quæ captus ab Alexan-
 dro Thebis domo excisa, direptis
 que penatibus, cum violentiis eius
 stuprum passa esset: à duce quodam

De Hippone Græta fœmina.

Thraci, qui in Macedonum exer-
 citu erat, rem commenta est non
 vulgaris exempli ad iniuriam vl-
 tiscendam, testiata se locum scire,
 vbi multum esset aurii defossum.
 credidit Barbarus, perduclis usque
 est ab ea ad profundissimum pu-
 reum, qui in remotiore fuit parie
 domus. hic cum Thrac explorâ-
 bündus prono in lapsum statim pu-
 reo immincret, vt quid in imo fun-
 do esset, melius prospiceret, à Ti-
 mocliâ, quæ à tergo stabat, repen-
 te impulsus, præcepitque ad ima
 corruit, saxiisque supernè iniectis,
 hostem exanimauit. Rapitur illa
 confestim ad iudicium, & ad Re-
 gis cõspectum dēstituta, & quæ-
 nam esset fœmina, iussa dicere,
 fuisse se, intrepidè respondit, Thea
 genis sororem, qui aduersus Ma-
 cedones ad Charoneam Theba-
 nam instruxit aciem, appetiitque
 mortem pro libertate Græciæ. Mu-
 lieris constantiam miratus Alex-
 ander, præclarumque facinus, li-
 berâ cū tota domo esse iussit: ad-
 donnumquam vel apud hostes in
 magno fuit honore virtus. ibid.

De Monima Milesia.

Concupiuit Mithridates rex
 Ponti Monimâ Milesiâ: sed cum
 ne magno quidem auri pondere
 mulierem corrûpere potuisset, in-
 xit illam sibi inuitâ matrimonio,
 atque ad eò reluctantem, vt Rex i-
 na nomine & dedecus pertesa, sibi
 mortem consciscrit. ibid.

De Ciane Syracufana virgine.

Ciane Syracufana virgo viola
 tâ ab ebrio patre pudicitia vlti-
 ma est. etenim ex ea re cū graui peste
 Syracuse laboraret, Craculâque
 respondissent, de scelerato sacrifi-
 candum esse: cum intelligeret ad
 quæ ea res pertineret Ciana, pe-
 rentem

rentem capillis apprehensum ad aram traxit: ubi manu sua eum pro victima mactavit, atque super occisi corporis se quoque interemit. *ibid.*

De Thebana quadam virgine.

Narrat Græci scriptores & post eos Hieronymus Thebanam quandam virginem, quam hostis Macedo corruerat, disimulato paulisper dolore, violatorem virginitatis suæ ingulasse, seque deum interfecisse cum gaudio, nec vivere voluisse post perditam castitatē, neque ante mori, quam sui vltrix existeret. *Guid. Exemp. li.*

De Theutonicorum sceminis.

Theutonicorum semina Marii victorē orarunt, ut ipsas virginibus Vestalibus dono mitteret, affirmantes se eque ac illas viribus concubitis expertes fore. quod cum nollet concedere Marius, laqueis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. *ibid.*

De Darij filia.

Rhodogone Darij filia post mortē viri, nutricem, quæ illi secundas nuptias suadebat, occidit. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Trebonio adolescente.

Trebonius adolescens cum Lucio Tulo Marij Cōsulis & copiarum Imperatoris propinquo ad stuprum sollicitaretur, & iam non procul abesset, quia pollicitationibus nullis flecti poterat, ut vim pateretur, autorem iniuriæ ferro obrūcavit. Maluit probus adolescens caput, quam famam excelsitari. Cognovit causam Caius Marius, ac manifesta eadem rem non modo non aliquo affecit supplicio, sed pro concione laudatum corona donavit. *Sab. lib. 5.*

De Lucretia.

Potuit Lucretia Collatini sativæ honeste vivere post pudicitiam à Tarquinij filio violatam: aberat enim inde decus, unde absuerat & peccandi voluntas, absoluta utque domesticorū iudicio interpolatus perpetua pudicitia tenor. at odiū flagitij fecit, ut suorum desiderio deesse maluerit, quam vltioni superesse. *ibid.*

De Virginio viro plebeio.

Virginus plebei generis, sed patritij vir spiritus, ne probro conaminaretur domus sua, proprio sanguini non pepercit. nā cum Apicius Claudius Decemvir filia eius virginis stuprum, Potestatis viribus fretus, pertinacius expeteret, deducē in foro puellā occidit, pudicāq; interemptor, quam corrupta pater esse maluit. *Max. lib. 6.*

De

De Pontio Aufidiano.

Nec alio robore animi præditus fuit Pontius Aufidius eques Romanus, qui postquam comperit filia suæ virginitatem à pedagogō proditam Fannio Saturnio, non contentus sceleratum seruum affecisse supplicio, etiā ipsam puellam necavit. Ita ne turpes eius nuptias celebraret, acerbas exequias duxit. *ibid.*

De Metello Celere.

Metellus quoq; Celer stuprose mentis acer punitor extitit, Cneo Sergio Silo pmissorū matris familiaria numerū gratia diem ad populum dicendo, eumque hoc vno crimine damnando: non enim factū dicit, sed animus in quæstione ductus est: plūsque noluisse peccare nocuit, quam non peccasse profuit. *ibid.*

De Caio Iulio.

Caius Iulius Cæsar uxorem repudio misit: quia domi eius Publius Clodius famineo habitu detprehensus erat: cumque peteretur quamobrem uxorem dimisisset, respondit uxorem Cæsaris non crimine solum, sed criminis suspitione carere oportere. *Bapt. Fulg. lib. 6.*

De Marco Flavio Valerio

Constantino Max. Imperatore.

Adde seuerus in vicijsca sua rum impudicitia fuit, quod apud se Crispum Spurium silium tam virum, ac militari virtute iam multis experimentis insignem, à nouerca Faustā accusatum, tanquam eam stupri compellasset, statim fide accusationi habita multari iussit. Caterum post aliquod tempus cum re detecta cognouisset nō à Crispo nouercam compellatam, sed à nouerca Crispum, & ab ea accusatum non præstiti accensus dolore, Faustam quoque capite multauit. In his, quæ duo in affectibus humanis plurimum possunt, seuerissimū se ostendit. *ibid.*

De Papirio Voluere.

Cum Papirius Voluer filiam Camillam à Romano fratre grauidam esse cognouisset, misso ad filiam gladio, quo se perimeret, filio alterum, ut idē faceret, tradidit. *ibid.*

De Aemilia Africani vxore.

Aemilia Africani prioris vxor mater Cornelie matris C. & Tib. Gracchorum tantæ fuit comitatis & pietatis, ut cum sciret viro suo ancillam ex suis gratam esse, disimulauerit, ne domiteret orbis Africanum famina

MAGNINE

magnum viri impatiētiæ reum ageret: tantūque mens eius a vindicta absuit, ut post mortem Africanæ manūmissam ancillulā in matrimonium liberti suo daret *Max. lib. 5.*

De Turia vxore Q. Lucretij.

Q. Lucretium proscriptum à Triumuiris vxor Turia inter cameram & tectum cubiculi abditum vna conscia ancillula, ab imminente exitio nō sine magno periculo suo tutum præstitit, singularique fide id egit, ut cum ceteri proscripti in alienis & hostibus regionibus per summos animi & corporis cruciatus vix euaderent, ille in cubiculo & in cōiugis sinu salutem retineret. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Amone Aegypcio Ab-
bate.

AMos Aegyptius Abbas à parentibus accipere vxorem coactus, virgini virginitatem vt seruaret, persuasit. Dimisit ergo lectulis vsi: sed tamen eodem contubernio cum iam decem & octo annos corpore ac mente integri vnā peregrissent, vilius tutiusque sibi visum est, si digrederentur. Itaq; illa mansit domi: ipse vero ad solitudinem Nitææ abiēs, ab homi-

num consuetudine semotus, vixit. Quia magis mirer nescio, tres pueros illos in Babylonia fornace inter flammam vinculis constricti ardere nequiuisse, an istos vigente iuuenta nuptiali toro iuncti nuptiale opus, cum tam diu sum vixissent, exercere nunquā vultuisse. Magnum vtrunque miraculum, sed mulio maior donum mentem castam habere, quā illi lesam corpus. *Marul. lib. 4.*

De Henrico Imperatore.

Henricum Imperatorem, quæ annos tres & viginti imperauit, virginitatem vnā cum Kunegunde vxore seruasse tradunt. Noniolo: regali luxu ad carnis insuetudinem lasciuiam, non suscipienda; bolis cura, cui imperij fasces reliquissent, perpetue castitatis mutare propositum fecit. Omnia contempserunt, vt se mente & corpore integros Deo offerrent. Id autem multis incognitum vir ipse vix decedens, palam fecit: testatus se vxorem suam, vt virginem acceperat, ita virginem dimittentem. *ibidem.*

De Ioanne Anachorita.

Ioannes Anachorita in quædam Aegypti prærupte rupis spelunca obstruso aditu degens, cum fumini nunquā est loquutus. Virum cum viru: ad se tamē intrantem

permisit neminem. Tribuno roganti, vti se coniugi suæ conspiciendum sustineret, non est assensus, sed in quiete se illi appariturum promisit, quod eam pio desiderio affici sciret. Proxima itaque nocte mulier somnians, ipsum vidit, quem vigilans nunquā viderat: & quod viderit formam, habitūque corporis, & cuncta vultus lineamenta, recte verèque referendo fidem fecit. Quæta quæso perfectionis vir iste fuit, qui imaginem sui dormienti fæminæ spectandam mittere potuit: cui tamē accessum ad habitaculū suum interdixit? Et si talis lapsus peritumit, quis tutum putabit ingerere se obtutibus mulierum? *ibid.*

De Paulo Abbate.

Paulum quoque Abbatem, qui solitudinē Panephisio oppido proximam incoluit, ne fæminam videret, impensè cauissè accepimus. Et cum aliquando cum Abbate Archebio ad quædam senem pergerent, videns à longè obuiam venire mulierem, protinus retulit pedem: & comite frustra reuolente, ipso relicto tuguriolū suū cursu cōcito repetijt. Castianus tantam deuoti sedulitatem immo destitæ ascribit, Deique iudicio factum asserit, vt qui tantopere fæmineum cōspectum execrabatur, paralyti resolutus ad cœnobij virginum deferretur, & languenti

mulier asideret: sed ego reor etiā dono Dei factum, ne à muliere prius tangeretur, quā cum se tangi penè non sentiret, valetudinis vi oppressus. Quod si ab ea tangi antè cōtigisset, grauius fortasse, quā corpore egrotasset. Puritatis autem eius etiam apud fæminas iacentis testimoniū fuit, quod læguentes oleo, quo ipse contactus fuisset, peruncti sanabantur, & infirmis infirmis remedio erat. *ibid.*

De Pione Abbate.

Pion Abbas Antonij Abbatis discipulus in tantum fæminas aspicere timuit, vt nec sororem viduam, valetudinèque affectam, videre vellet. Cum enim ab ea accerseretur, dicere se ipsum vidisset, tam sibi gratum fore, vt inde sanitatem se recuperaturam speraret, ire omnino recusabat. Mox tandem Abbate iubente, profectus est, & sororis cubiculum oculis clausis, alterius ducatu ingressus, se quidem illi videndum præbuit: sed illam ipse minime vidit, nec ab ea cognitus abiit. Cumque rursum vt veniret inuitaretur, Et fui tecum, inquit, & vidisti me. Sic ille excogitauit quemadmodum & Abbati morem gereret, & sororem præsentem non conspiceret, ob hoc solum ne à proposito discederet, quo tuendam castitatem existimauit. *ibid.*

De Martino.

Martino Macisi Campania montis solitario decretum ac delibatum fuit ne feminam aspiceret: & dum quadam nō sancti visendi cupiditate, sed magis inoprositii eius turbandi causa illi captata occasione repente astitisset, pronus humi corruit, vultūque inter palmas collecto tamdiu Deum vti se in tali pudicitia discrimine tueretur orauit donec illa longioris mora victa tedio inde discessit: ac ne quis Christi seruis negotium fa- cessere leue crimen putet, fama est mulierem hanc simul atq; de mōte descendisset, vita decessisse, Deo semeritatem eius viscente.

De Christophoro Martyre.

Christophorum Martyrem qui mundi opificem in humeris gestare meruit, cui ducenti milites manuum insicere non sunt ausi (quo viso. Ammonitarum rex est ter- ritus) vicissent fumina, nisi ille repente ad orationis arma confu- gisset. Vincit & in carcere pos- itus, dum illum due insignis im- pudicitia sorores Niceta & A- quilina ad hoc à Rege misse, ut turpi voluptate delinunt à Chri- sto auerterent, complexu, osculis, alloquijs oppugnare cepissent, sensit in tali certamine suam sibi haud sufficere virtutem, & Do- mini inuocauit. Eo orante carcer

illuxit, subitus perstrinxit oc- ulos fulgor: mulieres expauida in terram corruunt, mortem sibi in- mentes, quæ mortem intentauerat viro: sed tandem ab eo spe veni- recreata, Christo crediderunt, dumque ipsum palam consistentur, Tyranni gladium immotis iugulu excepere. Tantum itaque valuit casti cordis deprecatio, vt Christi phorus & periculum euaderet, & quos pudicitia oppugnatrix ha- buerat, socias haberet martyri- ibidem.

De Eusebio Episcopo, & Mar- tyre.

Eusebius Episcopus & Martyr quam virginitate ab ineunte æta- te sollicito custodierat, Deo pro- gente nullius insidijs amittere po- tuit. Mulier quædam forma il- lius capta, cum ad ipsum impu- dentiter irrumperet vellet, cubiculi aditus aperto intrare non potuit. & culpa conscia, ac terrore sim- percussa, ante ianuam excito Ep- scopo crimen confitendo, veniam impetrauit: atque abiit marem dum secum reputat, quantum ma- lum est libido, ob quam pudicitia cultorem ne adire quidem digni fuerit. Et illū profecto quem nulli unquam obcanitas vicerat, nisi persequutoris gladius vicit. ibid.

De Acquitio Abbate.

Acquitius in Valeria partibus
Abbi

Abbas dum in iuuenta immu- dis tentationibus quateretur, ad præsum confugia recurreret. Po- strenū somnianti visum est asti- tisse Angelum, omnemq; sibi ge- nitalium motū ademisse, nec post- ea sensit se tentari. Quinimō Dei dono fretus, præesse monasterio feminarum cepit. Interim tamen discipulos admonere non cessabat, ne se in eo prius emulari vellent, quam pari miraculo insuperabi- les facti fuissent. ibid.

De Elia Abbate.

Elias quoque Abbas cum tri- ginta annos natus cenobij virgi- num curam suscepisset, & carnis molestias ferre nequirit, ad deser- tum Scythia profugit: deinde in quiete apparentibus Angelis, cur Deo dicatas virgines reliquisset, interrogatus, causam dixit. Et cum ab eis virilia sibi abscissa pu- tasset, somno experrectus, & cor- pore se integrum & mente com- perit, virginūque curam secu- rus repeliit: nullum postea pruri- tum (licet inter feminas versaretur) improbe cupidinis in se sen- tiens. Quisquis igitur, quantum poterit, periculū cauerit, Dei tan- dem auxilio reddetur tutus. ibid.

De Iphigenia Aethiopum regis filia.

Iphigenia Egippi Aethiopum

regis filia, Matthæi Apostoli præ- dicatione à falsa ad veram reli- gionem cōuersa, cum virginitatē Domino vouisset, & iam cōstru- cto cauobio multis præesset virgi- nibus, neque minis, nec blanditijs moueri potuit, vt Hirtacus pa- terni regni successorem acciperet maritum, æterni regis sponsam se esse dicens, nec licere sibi illo reli- cto, alteri nubere: tunc Hirtacus ex amore in furorē versus, Iphi- geniam cum reliquis, quæ cum il- la erant, atque ad eam cum ipso ma- nasterio, cōcremari iussit: admo- ta verò flamma virginitatis pu- dicitia vltrix, inde se auertens, in regiam prosiliit, quam, Hir- taco cum unico filio vix eua- dente, funditus consumpsit. Sed tamen filius à demonio correptus, interijt ipater elephantia persus- sus, morbi dolore non ferens, ipse sibi mortem consciiuit. Itaque quī malè perdere Iphigeniam cum suis virginibus cogitauerat, teterrimè ipse cum filio disse- rijt. ibid.

De Tecla virginē.

Tecla etiam virgo Paulo A- postolo Iconij Christum euange- lizanti credidit: cumque iam de- sponsata eset, repudiato cōiugio, virginitatem seruauit: & ob fidei confessionem in ardentem rogam missa, vri non potuit, subitis im- bribus igne extincto: deinde leo-

nibus, vrsis, tauris exposita, tot feris belluis repente mansuescit, euasit inoffensa. Puduic Proconsulem vltra in illam scire velle, cui tam atroces bestia pepercant, & liberam dimisit. ibidem.

De quatuor Philippi Apostoli filiabus.

Philippi Apostoli quatuor filia, quia virgines erant, prophetandi donum accipere meruerunt, etiam post Ioannem, cum Prophetas cessare oportebat. ibid.

De Agatha Catanensi virgine.

Agatham Catanensem virginem, nec Aphrodisia meretricis illecebra, nec Quintiani Praetoris promissa, mine, supplicia ad impudicitiam trahere potuerunt. Omnia contempsit, et virginitatem illibatam Deo offerret. Cum apparuisset illi in carcere Apostolus Petrus, mammillam, quae Quintiani iussu auulsa erat, curaturus, exhorruit virilem attactum, & chirogamam refugiebat manum, donec quis esset agnouit, & statim ipso abeunte se sanctam sensit. Cum super acutas res ad ardentisque prunas voluntaretur, minus panam doluit, quam nuditatis ignominiam. Quod seelimec terra ferens, intremuit,

vrbs coccussa est, muri ruina Praetoris aedecias oppressit: ac ne in quoque in virginem impietas in puna cederet, equorum suorum calcibus petitus, perijt. ipsa autem virgo cum omnes vicisset cruciatus, vltro optauit mori, & cum Christo: quo amuente laeaeceffit. Merito ergo venit Angelus ad exequias eius, tumulus que insculpsit, mentem sanctae spontaneam Deo, honorem, & patriae liberationem, ne Angelicis morte careret laudibus, quae vita castitatis puritate par Angelis fuit. ibid.

De Lucia Syracufana virgine.

Lucia quoque Syracufana virginitatem vita habuit charitatem. Inueni, cui pacta fuerat iungi noluit, et iungeretur Christo: pro huius amore martyrium constantiter pertulit, cum illo reuere recusauit. Igitur Pastoris consulari potestate tumens haud tantum licuit, et ei castitatem posset eripere. Impietas furis ardens puellam duci ad hunc panar insit: sed illam vis nulla nulli prorsus conatus mouere potuerunt. Funibus circumligata mille viri, mille bouum iugata habere nitabantur: sed eodem loca quo eam fixerat Dominus, et vii montis rupes, immota stetit, atque ibidem vri, cadi, iugula potuit

potuit, abduci et prostitueretur, non potuit, quoniam Deo vouerat castitatem. ibid.

De Catarina virgine.

In Catarina virgine victi Philosophi scientiam, patienter tolerata tormenta, constantiam, rotarum fractio, impiorumque percussio meritum testantur. Sed ne virginali quoque candoris, ac puritatis deessent testimonia, de abscissa cervicis vulnere lac, non sanguis effluxit, exanimis corpus Angeli sepelierunt: monumentum oleo manat: & sic tantus honor mortuae in terra, quanta beatitudo viuens in caelo. ibid.

De Cecilia virgine.

Cecilia virgo Valerianum, cui desponsata fuerat, ipso nuptiarum die ita perterruit, cum Angelum virginitatis suae defensorum esse asseruit, et ipsam ne contingere quidem ausus sit. Quinima deposito gentilitatis errore, ad Christum conuersus, & ipse visionibus perfrui meruit Angelorum: sed & martyrii coronam cum fratre Tiburtio laudabiliter consequutus est. Ergo non solum intacta permansit Cecilia cupidissimo inueni tradita, verum etiam eidem saluus fuit, non

auso prophanare illud, quod virtute protegi vidit diuina. Denique ambo rubentibus rosis, & candentibus lilij, ab Angelo coronari meruerunt, et hoc virginitatis insigne esset, illud martyrii. Neque enim supplicij vincit potuerunt, quos non vicerat voluptas. ibid.

De Barbara Nicomediae ciue.

Barbaram Nicomediae civem forma, genere, diuitijs, floreque aetatis praestantem, fidei tamen ardore talia contemnentem, cum multis eam petentibus nulli nubere vellet, & se Christianam virginitatis votum suscepisse diceret, furens Gentilis pater Dioscorus stricto gladio persequi cepit. Sed quam pater persequeretur, saxa miserata sunt. Eam nanque montis crepido, ad quam fugiens conlitterat, inclinata, trans vallem in aduersa rupe deposuit, & sursum se erigens, persequentorem impediuit. At neque miraculo mollitus omni stitice durior pater, tandiu per desertum latitantiem quaesivit, donec inuenit. Tunc per capillos tractam Martiano Praesidi torquendam tradidit. Quam Martianus post multos cruciatus, & vtranque auulsum papillam, ignominia causa nudam per vrbs fora duci iussit. Exhorruit nuditatem virgine, quam

quam non torruerant supplicia. Et cum Dominum orasset, extemplo affuit illi Angelus qui papillas restituit, sanatumque corpus candenti stola contexit. Sed quoniam miracula maleficis non virtuti imputabantur, iussa est decollari. Et ne quid ad immanitatem deesset, præuenit carnificem pater, filiumque gladio, quo ante persequutus fuerat, interemit. Qui omnibus feris ferocior, interficere quidem illum, quam genuerat potuit: cogere autem, ut vel idola adoraret, vel virginitati nuptias præferret, non potuit. *ibid.*

De Brigida virgine.

Brigida virgo inter Scotia puellas pulcherrima cum à potentibus (& quidem Christianis) viris in matrimonium peteretur, & illa virginitatē Domino vouisset, eundem orauit, ut aliquo corporis vitio ipsam deueniret, quo procorum inquietudo facile sedari posset. Itaque cum oculorum decore maximè placuisset, alterum subito ulcere percussum amisit. Cui ergo charior oculis fuit virginitas, nonne tanto pulchrior fuit in conspectu sponsi celestis, quantum istis terrenis (qui iam illam, quam paulo ante appetierant, desponderi sibi dedignabantur) visa est deformior? *ibidem.*

De Andragasina virgine.

Andragasina virgo in Gallia Lophario regnante fuit: quæ cum à parentibus Auiberto primo patri viro (qui postea Rothomagensis Ecclesiam rexit) iniuita desponsaretur, multis cum lacrimis Dominum obsecrauit, ne suo pollui virginitatem pateretur. Moxque lepræ morbo totum corpus occupante ob fecunditatem intacta dimittitur: & ne in incerto esset, cur id mali illi contigisset, ubi cenobium virginum ingressa, sanctum velamen accipit, continuo sana euasit. Puto quæ tam enixè orauerat, lepram ipsam, quoad vixit, permississet, quam virginitatem mittere. *ibid.*

De Farra virgine.

Farra virgo cum à patre Arico (qui primo loco apud Theobertum Gallie regem habitabat) ad nuptias vrgeretur, vrbertim fleuisse dicitur, ut in medio lachrymarum humore oculorum aciem hebetauerit. Et cum visum beati Eustasii episcopi precibus à Domino impetratum accepisset, rursum patris molestis infestationibusque, & iam obagitata, ad Ecclesiam confugit. Ille iratus inde raptam in carnem detruxit. Nec tamen effugit potuit, ut voto suo filia conser-

uet, quæ se iam Christo desponderat, ubi vero firmam in proposito permanere vidit, & ne pro minis, neque verberibus moueri, iam placatur dimitti iussit: nec deinde impedimento fuit quin ipsa inter sacras virgines perpetuam virginitatem profiteretur. Tanta pro castitate perpessam martyrem dicerem, nisi obstaret fidelis pater. Martyrj tamen coronam meruit, quæ sic oppugnata virginitatis non amisit. *ibid.*

De Gregoria Romana virgine.

Gregoriam Romanam virginem, à beato Gregorio traditum est, ipso nuptiarum die ad ecclesiâ confugisse, & perpetuæ virginitati voto Deo se consecrasset. Reliquit virum, amplexa est Christi: reliquit corporis voluptates, & voluptatibus fruuntur paradisi. *ibi.*

De Spoletana virgine.

Sicuti fecisse Spoletanam virginem idem autor est, quæ diuinitus & principj viri filia, cum pater ipsam nuptijs collocare decreuisset, illo inscio ad monasterium abiens, virginitatis velum habitumque accepit. Quod si nuptias sustinuisset, nescio an eum interire fugere fuisset. Audiuimus enim ipsam sponsus, quam pater filiam obseruasset, quamvis & ipse indignatus illam exheredauerit, sed

quam exheredauit pater, Deus regni sui celestis heredem fecit: & quæ nihil acceptat à parente, à Domino accepit, ut ab obsequijs demonia pelleret, sicuti de illa testatus est sanctus Eleutherius Abbas. *ibidem.*

De Euphrazia Antigoni filia:

Euphraziam virginem Antigoni filiam, quia cuidam Romano patricij generis intenci à parentibus antè pacta fuerat, quam religioni se dedisset, cum illum accipere Theodosij imperatoris literis in Thebaidem, quò concesserat, missis vrgeretur, respondisse tradunt, sponsum se habere in celo; non in terra & certum sibi esse omnia prius extrema perpetuè, quam fallere fidem illi datam. Cumque insuper Theodosius opulentas viri nuptias suis donis se cumbulaturum polliceretur, Opes mee, inquit, Christi sunt, dona tua alijs dato. *ibidem.*

De Maria Decegnies.

Maria Decegnies puella duodecim annos nata, parentum non sua voluntate cuidam Ioanni nuptijs tradita, vitæ districtione ac sanctitate commouit virum, ut intactam dimitteret. In virginitate ergo perseuerans, multa virtute multisque miraculis celebris euasit. *ibidem.*

De Edeltrude, virgine.

Tam accipit pugna gemina victoria potius Edeltrudem virginem Sigiberto & Beda scriptores tradunt: que Anne Regis Orientalium Anglorum Christianissimi filia, primum Candeberto Australium Girguorum principi in coniugium tradita, cum eodem pari voto virginitatem seruauit. Deinde eo defuncto, iterum à patre inuita desponsatur Cephoro regi: sed cum ipso quoque in virginitate annos duodecim uixit. postea uero eius permisso religioni se consecrauit: & securiorem quidem in monasterio, sed non quam domi castiorem vitam duxit: haud dubium quin castitatis merito tantam gratiam illam donauerat Deus, ut etiam ijs quibus uidebatur, statim continentiam persuaderet. Rarißimum sane exemplum, ac nescio an à condito uero alterum tale, ut aliqua bis marita fit, & semper uirgo. ibid.

De Aegypa virgine.

Aegypa virginis Edgari Anglorum regis filia corpusculum post annos aliquot, quam conditum fuerat, apertio sarcophago reductum in puluerem inuentum est, præter uentrem & genitalia: cunctisque mirantibus cur ea pars tantum integra extaret, cuidam ipsa uirgo in quiete apparens, minime mi-

randum esse dixit, si reliquæ corpore satisfecisse uerum incorrupta maneret, qui uirginitate sanctificatus esset, & nulla libidinis labe inquinatus. Dunstano quoque episcopo de illa reuelatur, celebrandum esse in terra, que digna sponsa Christi. O grande uirginis pudicitie meritum, quanta comparatur felicitas, ut animi hominis honoretur in Dei regno, & cariem nesciat in sepulchro. ibidem.

De Luceia Romana.

Luceiam Romanam uirginem Rex quidam Barbarus nomine Ancias cum captiua suprare uellet, Dei celi sponsam esse audiret, & vi abstinuit, ac simul libera fecit. Quiretam ad Christum conuersus, cum ipsam Romæ martyris consuetam audisset, captiuam sorte incensus, relicto regno, Romam perrexit, & pro uere religionis assertionem supplicia petiit, magis iam desiderans regnum in celo, quam in terra: tantum profuit uenerationi uirginem habuisse. ibidem.

De Flora & Lucilla Sororibus.

Eugenius etiã barbarus Africae Rex Floram & Lucillam uirgines, Deoque dicatas uirgines

Lati

Latiã incurfans, captas abduxerat. Sed cum eas perpetuam castitatem deuouisse intellexisset, uitiare pertimuit, & libertate donauit. Ad bella procedens earum precationibus se commedebat, uictorque redibat, & frequenti successu letatus, Christo ab ipsis predicato credidit: in tantum ut Romanam ad martyrium tendentes relinquare noluerit: iam quippe dicerat fragilem & caducam esse regni sui coronam: sed martyrij stabilem & eternam, atque unam cum illis passus calum petijt: tantum & isti attulit uiriliter honorata uirginitas. ibid.

De Margarita Aegyptia.

Margarita Aegyptia uirgo de sponsi thalamo ad thalamum peruenit Christi. Prima quidem nocte illo ex lassitudine alius dormiente, ut qui diem totum in choreis, & tripudijs desudasset, ipsa dormire non poterat, assidue secum uolens quomodo uirginitatis suae thesaurum subtraheret eius rapina. clanculum ergo pedentimque sese de cubili proripuit, & edibusque excessit, & uirum assimulata, monasteriumque ingressa, inter monachos latuit, uocata Petragina, ubi persanctè uixit, neque quod femina fuerit, ulli ante obitus sui diem, cognitum fuit. Ugitur non dormiendum uirgi-

ni, ubi periculum imminet, sed uigilandum, fugiendumque est: si sese integram cupit conseruare: & nisi huiusmodi incumbat necessitas, nunquam uir uirgo se credat. ubi diuersus sexus est, diuersarum cogitationum pugnas incidere necesse est. ibidem.

De quadam uirgine.

Idcirco beatus Martinus Episcopus, cum uirginem quandam uitæ sanctitate percelebrem inuisere uellet, & illa aditu negato ei excusando dixisset, Mi pater sancte, ora pro me, quia à viro nunquam sum uisitata: gratias egisse Deo fertur, quod illa talibus imbuta moribus, castam custodiret uoluntatem, & bene dicens eam, abuisse letus. ibidem.

De Petronilla uirgine.

Lubrica siquidem res castitas est, nisi summa circumspectione fulciatur, facile labasit. Quod bene intellexit Petrus Apostolus: qui cum omnes morbo aliquo laborantes passim curaret, filiam Petronillam uirginem febricitanti dimisit, & cum interrogaretur, cur qui alios sanasset, filiam ægrotare sustineret, sic ei expedire, respondit: Didicit uirgo infirmitate esse for-

e 4 tior;

tior, & iam nec sana de corporis voluptate cogitare. maluitque casta mori, quam Flacco Consuli, à quo petebatur, nupta viuere. Exaudiuit Deus deprecātem, & vite pariter, Consulisque libidini iam vim parantis, ipsam surripuit. Atque eandem, qua hominis vxor esse noluit, sponsam fecit Christi, cælestibus fruituram nuptiis, quia terrenas contempserrat. ibidem.

De Natalia Hadriani Martiris coniuge.

Nataliam Hadriani Martiris coniugem (quoniam forma multis præstabat) Tribunus Nicomediæ in coniugium petiit. Denegare nõ erat quod Tribunus peteret, et ancilla Christi iam quò se verteret, nesciebat: impetrat tamen tridui spatium ad deliberandum, atque interim Dominum votis precibusque sollicitat, vt pudicitiam, quam illi vouerat, ipse tueretur: & somnio edocta, inde soluens, Constantinopolim versus fugam fecit. Quod vt rescivit Tribunus, conscensa naui, fugientem persequitur. iam propè erat vt consequeretur, cum contrario flante vento, coactus est reuerti: illa suo quò volebat peruenit. Itaque in viduitate ieiunans, & precationibus vacans, Deo seruiuit: seruiisset autem homini, si iterum nupsisset. ibidem.

De Paula Romana.

Paulam Romanam à Hieronymo proditum legimus, post mariti mortem, nõ solum nubere noluisset, sed etiam cum viris unquam comedisset. Casta mulier vt se viduam esse putauit, si cui non sui sexus hominum vel ipsa tantum conuiuendi familiaritate immereret. Sic itaque viduitate sanctè purèque custodiuit, vt in monasterio sacris virginibus prius esset, quas enim æquauerat castitate, eas cæteris virtutibus superbat. ibidem.

De Elizabet.

Elizabet Langrauius tradidit votum vouit, si marito superesse se contingat, Deo se in castitate seruaturam: & casti propositi meritum habuit etiam coniugata. Post viri obitum de ingentibus diuitiis aduertimã deuoluta est paupertatẽ, in pauperibus omnia, qui se Langrauiuo succedere dixerant. Vnde à Episcopo Fambergensis suscipimus, pieque sustentatur. cui rursus à nuptiis hortanti, dotemque multam pollicenti respondit, si idonari pergeret, sibi in animo esse truncatis maribus vel scissa sacra se deforme reddere, vt quid ducere velit, futurus nemo sit. Igitur inops & egena mulier prioris fortune felicitatem amissam doluit, nec secundæ obla-

tam accepit, dum sola castitate gaudet: adeoque impatienter tulit ad coniugium se repetendũ inuitari, vt nisi qui inuitabat cessasset, suam ipsa faciem lacerasset. Quanta autem sanctitate profecerit, hinc nosse licet, quod nullum ferè virtutis genus in hoc opere, eius exemplo, vacuum sit. ibid.

De Galla Symmachi Consulis filia.

Galla Symmachi Consulis filia (vt Gregorius refert) Gouibus Italianam vastantibus, viduata viro quocum amum tantum vixerat, nulli postea nubere voluit: licet & atate integra esset, & non illo liberali forma. Aegrotanti sedaque corporis scabredine affecta medici consulebatur, rursus vti marito: alioquin eo morbi genere vel perituram, vel, si vixit, contra sexus sui morẽ, villosum mentium habituram. At illa nec oris deformitate, nec mortis periculo territa propositum dimisit castitatis. Dum autem diem suum obiret, affuit in visu Petrus Apostolus, à peccatis absolutam esse dixit, & promissis vite æternæ crexit, & vt secum veniret hortatus est: tunc sancta anima, illo dimisso corpore, quò vocabatur, leta abiit. Si huius etiam digamas frui solere visis nosse, nubite vidua: sin vero nihil tale de illius memorie promissum legistis, nõ est cur illas imi-

temini, de quarum beatitudine à scriptoribus siletur: se qua tamen continere se non potest, nubat. Melius est nubere, quam vri: quia minus malum maiore malo melius est. ibidem.

De Euphraxia virginis Euphraxie matre.

A quo quidem malo multum abhorrens Euphraxia virginis Euphraxie mater. Hac vnicæ prole suscepta, cum viro suo Antigono castè continentèrque vixit: cæterum illo defuncto, quoniam atas, forma, diuitie suppetebant, ad secundas nuptias vrgeri cepit Theodosij Imperatoris Augustæque suastombus ac promissis. Quod quam amore erga ipsam summo agebatur: illa tamen indignas, & castitati metuens, rebus occulte nauigio imposuit, cù filia in Aegyptum nauigauit, & in Thebaidem perueniens, filiam monasterio tradidit: quæ secũ tolerat, pauperibus erogauit, piisque ipsa operibus incumbens, castitatis propositum nõquam dereliquit. Cùmque Abbatisa, cui filiam cõmendauerat, in quiete vidisset Antigoniũ in paradiso fulgentem, à Domino exorasse, vt coniugem suã de terris euocatam sibi iam sociam faceret, die qua prædictum fuerat, leta decessit. Tanta ergo accepit bona: quia & cum viro castè se habuerat, & sine viro viduitate

tem constanter seruauerat, quantam Imperator iterum nubenti dare nunquam potuisset. *ibid.*

De Salaberga Gallia.

Salaberga post quinque filios ex Alduino marito Dagoberti Gallia regis duce genitos, ab eodem impetrauit, ut deinceps in castitate Deo seruiret. itaque constructo apud Lugdunum amplo monasterio, trecentis fere ancillis Christi processit meruit, & multorum signorum operationibus celebris fuit. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Iacobo Adelphotheo.

Iacobus qui ab eo, quod ore & lineamentis esset Christo perquam similis, Adelphotheos dictus est: & is vnus omnium templi adytum subire pontificum permissu potuit, quod nulli hominum praterquam sacerdotibus patebat accessus: qui honor contingere illi non potuisset, nisi recepta de eius castimonia vel inter inimicos opinione. *Sabel. lib. 5.*

De Iuliano Antiocheno.

Pratulit Iulianus Antiochenus Martyr corporis hinc et animi

candore ingulibus illecebris. Bassilla, quam sibi uxorem duxit, ab omni libidinis affectu salutaris motu auersa, totum matrimonij munus in castitatis sanctimoniam vertit: mox religionem sequenti, & tempus sui factus est propositi compos, ea lumenque promeritus. *ibid.*

De Leone Pontifice.

Mirum videri possit quod de Leone Pontifice, qui primus id nomen tulit, memoriae proditum est. forte accidit, ut Dominica resurrectionis die, cum eucharistiam daret populo, eius sit manus matronae osculo contacta, sequentiaque sit ob eam rem tacita quaedam libidinis appetentia, quam simulat sensit, manum sibi vltro absceidit, ut pars illa vnde lues irrepserat, a toto corpore contagiosa absceidiretur. *ibidem.*

De Benedicto Abbate.

Remissione poena, sed in praesens non minus atroci, ad incestam mulieris recordationem a se visa a stiganda usus est in se Benedictus Abbas crebra corporis superminices & sentes volutatione, ut pars illa hominis, quae in lapsum priorem esset, atrocitate supplicij a laetitia retardaretur. *ibid.*

De Diuo Augustino.

Rogatus Aurelius Augustinus

quid esset, quod nollet cum sorore habitare, ita occurrisse fertur, Quia non sunt mihi sorores, qui cum sorore mea sunt. enim uero malum est videre faminam, peius alloqui, pessimum attingere. *ibidem.*

De Arsenio Abbate.

Arsenio Abbati, qui iuxta viros feminasque, ut rem ad sanctiorem vitam tuendum exitiam, resugiebat, cum forte matrona quaedam non obscuri generis sese petere obtulisset, turbatum & auersantem orare cepit, ne suum occursum tam atrociter declinaret, & ut Deum pro se precaretur. Precabor, inquit ille, libens, ne talis occursum sim memor amplius. *ibid.*

De Ursino Nursiae presbytero.

Est & Ursini Nursiae presbyteri vox memorabilis. Duxit hic aliquando uxorem: ceterum sacerdos factus, ita eam dimisit, ut nulla de causa ad se ire pateretur: post vero quadraginta annos, cum morbo consumptus pro defuncto iaceret, quae olim coniux fuerat, aurem ad iacentis narem leniter admouit, exploratur: an adhuc uiueret (Mirabile dictu) scintilla quaedam vitalis spiritus, quae moribundo corpore erat, sese in vocem collegit, ac, Faceffe hinc mulier, inquit, nodum penitus extin-

ctus est ignis, tolle pallium: ac cum huius animam efflauit. *ibid.*

De Anniano Alexandriae Antistite.

Vidit Annianus Alexandriae Antistes feminam quaedam quae tamen (ut credere est) visam concupiuit, oculum sibi eruit, erutum a se proiecit: inde corpus gelidum immerges aquis, immersum inedia et labore maceravit: per quae adde profecit, ut in Christiana fide asserenda sit mons ab eo ex Numidia (ut fertur) Babylonem translatus. *ibid.*

De Viceta Martyre.

Rarum est illud Vicetae Martyris exemplum, cui corpore prius artissime constricto, lectoque mollior instrato iacenti petulans metrix admota est, quae osculis, complexibus, & omnisuariis illecebris iuuenem resupinatum ad venerem excitaret: eratque autor supplicij huius Maximinus pater Nicomediae Rex, ut iuuenis animum a castissimo proposito auerteret. Inuenit tamen castitas sua arma, ac quando immineret pestem aliter propulsare non potuit, lingua mordicus abscisam, in puellam sibi iminentem conspuit, resperitque cruore illius faciem: est itaque scditate oris, quando alia vi nequibat, vis illa a iuvene repulsa, & quod

quod cupidius appetebatur, id est præcipue fastidium. *ibid*

De Hilarione Abbate.

Conficiam te inedia (dicere solebat Hilarion Abbas, seipsum vel ingentiam potius corpori concupiscentiam affatus) faxim ut de cibo cogites, non de voluptate. Hæc ille atrociter minari (sed maiora adhuc supplicia sibi irrogavit) tertio quoque die herbarum succo paucisque corpus inedia penè consumptum caricis resciciens, vastro sub dio operari, ut ieiuniorum laborem corporis labor dupli caret. *ibidem*.

De Euagrio presbytero.

Euagrus presbyter hybernas noctes in puteis egit, ut ab omni affectu libidinis suum corpus vindi caret: Bernardus Abbas in lacu: Animarum Tamanensis Antifses in reprobis volutari: Franciscus Assisus in hybernis niuibus: tanta hominibus sana mentis fuit castitatis cura, tatum incesta & voluptatis odium. *ibid*.

De Aquileiensi fœmina.

Nec illud parum insigne quòd capta ab Hunnis Aquileia, cum ingenua quædam mulier à Barbaro hoste capta ad stuprum raperetur, ad preces versa, tanquam

secreti cupida, facile impetravit, ut in superiorem domus partem abduceretur. Insa itaque prius locum ascendere, consecim partem illam concubuli occupat, que fluvio imminabat: inde ad fluvium conuersa, sequere me & inquit, si vis me potiri: ac cum his in subiectum flumen se precipitavit. *ibidem*.

De Sophronia Romana.

Sophonra Romana matrona nobilitate insignis, que Maxciti imperante, præfecti vxor erat, cum à Maxentio ut secum in venerem sentiret, sollicitaretur, ut que, nisi assentiret imminente, omnem rem viro enarrauit: cumque præ formidine virum sceleri animaduheret assentiri, am gemmæque, quam impèdè potuit, ornata, ad Maxentium pergit, una tantum ancilla comitata: eius cubiculù est ingressa: cumque prius longiore oratione se de excussisset, quòd ante statuta divitiam relinqueret, cullèllo sibi ipa mortem conscivit. Baptisti Fulg. lib. 6.

De Erchembaldo Burbaiensi.

Erchembaldus Burbaiensis nobilitate insignis, ac præpotem in Germania cum gravi valedudine laboraret, & à cubiculo strepitum exaudivisset, qui

resonare ædes videbantur, perit eius rei causam: & cum tandem accepisset, sororis suæ filium vim cuidam domesticarum mulierum inferre voluisse, vehementer indignatus, ministris imperavit, ut nepotem suspenderet. quod cum ministri agere distulissent, dissimulavit dolorem quoad iuuenem arbitratus avunculum rei inmemorem factum, cubiculo cepit obuersari. itaq; conspectum ad se in cubiculum vocavit, letumq; se simulans, alidere sibi iuvenem coëgit, & altero brachio eum complexus, altero gladium quem habebat, clam eduxit, ac iugulavit. In eo enim pudicitie respectus, ac studium, affinitatis iura, atq; affecti corporis vires superavit. *ibid*.

De Raimundo Assain Græco.

Næpoli Frederico Aragonio regnante Raimundus Assain in Græcia nobili ortus genere, etsi patria Turcarum armis pulsus, gravi rerum inopia laborabat: publice tamen Bernardinum Sanseverinum, Bisignani principem, sub quo erat, stricto gladio inuasit, duòque adverso eius pectori vulnèra inflixit, quòd is sorori, qua apud eum alebatur, vim intulerat. Cuius rei causa cum ad supplicium duceretur, nulla vngquam ductus est poenitentia: quin affirmavit, cum principi familia-

ritate coniunctus esset, tuiò vlciscenda iniuria magnas occasiones habuisse, sed eis usum non esset, quod nobili virò occulta vltio sortida foret. *ibid*.

De Siculis.

Perciti Siculi Gallorum sæva libidine, quam in suas mulieres effræni exercebant, in vinum conuenere, ut ad campanarum pulsus, quibus decantandus esse respertinas orationes significari solet, per omnem Siciliam Gallos, quicumque in ea erant, obtruncarunt. tanta edita in eos seuitia, ut matrum vtero vi deuisos filios humi alliderent, duabusque horis constat, eo tempore octo Gallorum millia occisa fuisse, regni illius possessione Carolo primo adempta, in cuius locum Petrum Aragonium Siculi ad se vocarunt. *ibid*.

De quadam fœmina Effensi.

Haud dubiam est, quòd in Effsa, qua in terra nouæ Comitatu, non longè à Nicea est in Narbonensî provincia, mulier quædam noctu dormienti viro genitalis partes absceidit, factum excusans, quòd ipsa viro fidem præstaret, ipsi quoque æquum esset eandem à viro seruari: & quia is coniugalem fidem violaret, plecti debere ea corporis

corporis parte, qua peccauerat, arbitrabatur. *ibid.*

De Tifone de Campo sancti Petri.

Tifo matrem Coccinam cum in adultério cum Aymo Burgundioneprehendisset, hortante matris fratre Marsilio Carrariensi, heu temeraria severitas, ambos occidit. *ibid.*

De Othone Imperatore.

Cum Otho quartus Florentia esset, & inter multas forma atque etate insignes feminas Galdra-
zham Bertham, ipse plurimum laudaret, puella pater, qui aderat, Bellincianus nomine, obtulit facturum se, si ita eius ferret animus, ut deosculanda puella copiam haberet. Quod cum puella audisset, respondissetque, nullius unquam, nisi eius, qui vir suus foret, suauium accepturam: modesto principi adeo ea res placuit, ut indignum duceret sine premio puellam dimittere. Itaque eam in matrimonium Guidoni Germano locauit, viro non armis solum atque virtute, verum generis quoque nobilitate insigni, praedique multa cum Comitatus dignitate & tri-
guae concessit. *ibid.*

DE CHARITATE
te erga Deum, Graecorum exempla.

De Connibentibus & Tentyritis.



Qua in nostris pietas, in ceteris gentibus superstitio dici potest: sed nec in manifesto delirio de fuit illis qualiscumque dicenda charitas, Connibentes & Tentyritae dum suos virique Deos pertinaciter tuentur, non solum se mutuo oderunt, sed Deos ipsos, qui ab hostibus colerentur, funestaque inter se pugna congressi, ne a profusi quidem sanguinis lamptu, esaque hostilium carniuum abstinerunt. Sabel. lib. 5.

De Aenea.

Capto Ilio Achiui miserati captiuorum arumnas, per praecanem denuntiavit, ut singuli ex liberis civibus quod vellet unum aliquod secom auferrent. Aeneas igitur ceteris neglectis, Deos penates exportabat. Graeci pietatem viri admirantes, permiserunt insuper rannum ex suis accipere: ille patrem senio confectum sublatum in humeros portabat. Obstupescentes hoc facto Graeci uniuersas possessiones ei reliquerunt, assererunt

nos qui pietatem in Deos & homines exercerent, quique parentes reuerenter colerent, etiam in inimicos suapte natura equos placatosque se prabitueros. Aelianus.

NOSTRORVM
exempla.

De Paulo Tarsensi.

ROMANORVM
exempla.

De Metello Pontifice.

Metellus Pontifex Vestali aede sortuito igni flagranti, per medias flammam Palladium incendio subtraxit. Cessit illi audax conatus prosperè: nam Dea simulachrum seruauit. sed res felicius cessisset, si visum non amisset: fuit tamen clades illa religiosamentis & immodice charitatis in Deam testu locupletissimus, fuit & ornamento, datum est enim, ut curru reueretur in Curiam: qui honor nulli eius ordinis ad id tempus contigerat. Sabel. lib. 5.

De Ceritibus.

Cerites non alio sunt merito Romana ciuitate donati, quam quod in Senonico bello Romanae tutelae essent sacra. Non potuit populi omni virtutum genere praestantissimi maius illud charitatis exemplum in Deos extare, quam quod omne solene sacrorum institutum ceremoniam dixerit ab ea urbe, per quam sacra ipsa seruari con-
tingisset. *ibid.*

De Paulo Apostolo in Actibus legimus, cum esset Tyri, ab Agabo Propheta, & a Spiritu sancto fuisse praedictum, quod vincula tribulationisque passurus Hierosolymis esset: ipse tamen eodem Spiritu confirmatus, illo proficisci nequaquam dubitauit: lugentibus discipulis, & magistrum indulgentissimum pariter ac doctissimum a proposito deterrentibus. Quid facitis, inquit, flentes & affligentes cor meum? ego autem non solum alligari, sed & mori in Hierusalem paratus sum propter nomen Domini Iesu. Iuit, in insidias incidit, comprehenditur, ligatur, caditur, torquetur. Et tamen cum ei fandi copiam fecissent, tortores suos in viam salutis dirigere moliebatur, non pro se sollicitus, ut vel sic acceptus dimitteretur, sed pro illis ne errantes in aeternum perirent, pro iniuria referens benesicium, pro malo bonum. Non enim languescit odium sustinens charitus, sed accenditur si vera fuerit. Marullus. lib. 3.

De eodem.

Hinc idem ad Romanos a Corinthio scribens, clamat, Qui nos separabit

parabit à charitate Christi, Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius? sicut scriptum est, Quia propter te mortificamur tota die, & estimati sumus sicut oves occisionis: sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, nec presentia, nec futura, neque fortitudo, neque altitudo, nec profundum, neque creatura alia, potuit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. *ibid.*

De eodem.

Idem Corinthios hortatur, dicens, Sive manducatis, sive bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Et de ijs qui Deum amant, ad Romanos ait, Scimus quoniam diligetibus Deum omnia cooperantur in bonum, ijs qui secundum propositum vocati sunt sancti. Et de ijs, qui negligunt, ad Corinthios, Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema maranatha. quod Syrum esse aiunt, & sonare Dominus venit: ut sit sensus, eum in adventu Iudicij à si delium consortio separandum, qui à Christi charitate inuentus fuerit alienus. *ibid.*

Quod sit Charitatis opus.

Ioannes Apostolus, Hæc est Charitas Dei, inquit, ut mandata eius custodiamus, ac ne quid excuses, subiungit, Et mandata eius grauiam non sunt. Idem alibi, Et hæc est charitas, ut ambulemus secundum mandata eius. ipse quoque Dominus in Euangelio, si diligitis me, inquit, mandata mea seruate. Et iterum, Qui habet mandata mea, & seruat ea, illi est qui diligit me: qui autem diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Et rursum, Si qui diligit me, sermonem meum seruat, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. *ibid.*

Quarta vero, et quam necessaria si charitatis virtus, Paulus plenissime declarat in epistola, quam primam ad Corinthios scribit, Si linguis hominum, inquit, loquar, & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut a sonans, aut cymbalum timiens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum: & si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. *Charitas*

Charitas patiens est, benigna est: charitas alter non emulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non querit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit, siue prophetas euacuabuntur, siue lingue cessabunt, siue scientia destruetur, ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus, loquebar ut paruulus, sapiebam ut paruulus, cogitabam ut paruulus: quando autem factus sum vir, euacuavi quæ erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc autem manet fides, spes, charitas, maior autem horum est charitas. *ibid.*

De Martyribus.

Hæc charitas sanctos tuos, Domine, non modo diuitiarum dignitatemque secularium, atque honorum, verum etiam vite lucis huius temporis fecit. Nullis tyrannorum minus supplicij sue absterri potuerunt, ne nomen tuum ubique palam predicarent atque extollerent. Petrus, Andreas, Philippus crucifigi non recusarunt, Iacobus

& Paulus capite truncari, Iacobus alter de pinnâ templi deijci, & fullonis fuste mactari, Ioannes in bullientis olei dolium nudus demitti, Thomas & Mattheus lanceis confodi, Stephanus lapidibus obrui, Mathias securi percussus, Simon & Iudas irruenti sacrilegorum impetu elidi atque oberi. Reliqui omnes discipuli diuersis tormentorum generibus absumi ac perimi. Quid post illos de tot millibus Martyrum dicam? dulcia illis tormenta erant, per quæ ad te ascendere, tecum iungi properabam. Nihil illis formidini, nihil timori esse poterat: quoniam perfecta charitas foras mittit timorem. Vehementiores pænas expetierunt, ut maioris erga te amoris testimonium redderent: sed nulla tam vehemens à persecutoribus excogitari potuit, ut aquaret patientium affectum, grauiora tolerare parati erant, quam noscere inferre rabies inimici in ipsas debacchantis. *ibid.*

De Maria Magdalena.

Maria Magdalena mundi dilectiue in dilectione Domini comunitata, soli illi placere cupiens, venit in domum Pharisei, ubi ipse recubuerat, humiq; pstrata, pedes eius osculari cepit, lachrymis rigare, ca pillis tergere, vnguentis perfundere: & quoniam charitas operit multitudinem peccatorum, continuo de illa dictum est, Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. *ibid.*

DE CHARITATE
erga homines, Græ-
corum exem-
pla.

Iterū in domo Simonis leprosi
eiusdē Domini caput rixisse refer-
tur unguento pretioso impetrata
quippe delictorum venia, aliis
promouetur; & quæ pedes un-
xerat, iam digna sit, quæ un-
gat & caput. Sic paulatim progredien-
do ab infimis ad summa usque
perueniunt.

Immēsi amoris iudiciū & illud
fuit, cum Martha soror eius Do-
minum accipiens hospitio, parandi
conuiuij cura distringeretur, il-
la audiendi verbi ducedens delin-
nita, nullis eiusdem germanæ com-
pellationibus auclli potuit, ut ab
eo parumper secedēs, ipsam in mi-
nistro iurare vellet: ideoque
optimam partem elegisse dicitur,
quæ non aufertur ab ea. charitas
enim nunquam excidit.

Sed ut alia omittā, quis dignē
explicare nedom laudare queat
iam sepulto Domino, animi eius
solicitudinē asistūmque angorem?
cōparauit aromata, ante lucē ad
monumentū venit, & nō inuento
corpore, recurrit ad Discipulos.
Tulerūt, inquit, Dominum de mo-
numento, & nescimus ubi posue-
runt eū. Kursum reuertitur, idē-
tidēque, super vacuum sepulchrū
inclinata, prospectat, perquirat,
plorat: recedunt discipuli, perman-
et illa. Quæ perseuerantia atque in-
quietudine tandem obtinuit, ut
Dominus à morte resurgens glo-
riam prima videret, prima crede-
ret, primā cateris nuntiaret. ibid.

De Philosopho quodam.



Non fuit huius virtutis
expers iterum Philo-
sophorū qui squis fuit,
qui ad omnem homi-
nū occursum fleuisse dicitur. De-
lebat ille (quis ignorat?) quod ni-
hil sani esset in vita, nihil in ho-
mine non caducum, & fluxum,
& deceptabile. Sabel. lib. 5.

De Xerxe.

Fleuit & Xerxes in Abidem
campis, cum partem multo maxi-
mam Orientis subiectam habentem
oculis, sub signis stantem: tunc tamē
se non felicitatem suam flere, quā
tot gentibus imperare contigit:
sed tot hominum sortem, qui cum
innumeri essent, ad breue tempus
aut fato, aut alia vi essent omnia
perituri. ibid.

De Annibale Carthagi-
nensī Duce.

Annibal Carthaginensī Dux
is, qui Punica cum Romanis bellis
præcessit, exercitu in Sicilia am-
iso non stultitia & ignavia, sed
pessilientia, domum reuersus, can-

suorum in Curia exposito, nō sup-
plicium veritus (nam fatali ne-
cessitati nemus repugnat) sed amif-
sorum militum charitate vitam
laqueo finiuit. ibid.

De Nicia Atheniensī.

Nicias Atheniensis Corinthijs
prelio victis, cum mortis esset, eorū
qui viciissent, trophæū, ubi victo-
ria parta esset, sibi erigere (qui ho-
nor is adimebatur, qui precario
aliquid ab hoste petissent) asper-
natus est decus, ut duorum ci-
uium cadauera, quibus hostes poti-
titi fuerant, sepultura mandaren-
tur. ibid.

De Phocione Atheniensī.

Fuit aliorū ciuium charitas in
alios, sed nullius (ut arbitrator) in
omnes præterquam Atheniensis
Phocionis, qui nō modo quēquam
ex Attica ciuitate lasit, sed ne
odit quidem, cum graues alioqui
contentiones ab eo sepe suscepta
esset, Republica causa: sed is om-
nes humanos affectus suorum ci-
uium charitati censuit positha-
bendos. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Paulo Aemilio.

Potuit Aemilius Paulus Can-
nēsī acie tamesi vulneratus,

uius tamē & omnis culpa expertis
in tutū euadere: sed legionibus cie-
sis noluit, repudiato equo, qui illi
ad fugā à Lentulo deferebatur:
quinimo saxo sedens, Maete, in-
quit, virtute esto; C. Corneli, abi-
nūtia publice Patribus, ut urbem
Romā muniat, firmētque præsidijs
ante hostis aduentū, meque, ut de-
cet finito inter meos milites expi-
rare. Mira Imperatoris charitas,
qui nō potuit patrie, quæ Super-
stes erat, nō esse memor paulo post
expiraturus. Sabel. lib. 5.

De Africano maiore.

Talis maior Africanus, cuius
vox illa nota est, malle se unum
ciuem seruare, quā mille hostes
perdere. ibid.

De Catone minore.

Cæsare circa Dyrrhachij fuso,
cum Pompeiani letitia exultaret
ob rem bene gestā, solus Cato Ca-
sarianorum cadauera intusque,
quia ciues essent, & fortes atque
viri, temperare lachrymas non
potuit. ibid.

De Publicola.

Valerius Publicola, qui ex ca-
re sibi cognomē inuenit, nocte vna
domū demolitus est, quā in Velia
parte vrbs paulo eminentiore ad-
ficabat: quia ciuibus non placeret,
suis orphanis & viduis tributum
f 2 remi

remisit: Consul fasces submisit: Romano populo leges tulit, quibus Romanorū est libertas stabilita: facile proinde cōsequutus, ut tam charus fuerit populo, quā charissimorum alius: par decus cum Bruto adeptus in morte, cuius in libertate afferenda adiutor fuit: nomen verò omnino maius, quia populare. Sabel. lib. 8.

De M. Crasso.

M. Crassus epulum dedit Romano populo, & tres minas vititum. Nulli civium suum prociuium non libens impendit: nullum in via non resolutavit: fecitque vnus omnium popularem auaritiā, ex qua nemo antea gratiam reportauit. ibid.

De Africano maiore.

Scipionis verò, qui maior est Africanus appellatus, memorabilis vox illa merito est à multis celebrata: qua is saepe in imperio vsus dicitur, malle se vnum ciuem seruare, quā mille hostes perdere. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Paulo Apostolo.

Paulus Apostolus qualem erga proximos charitatē ha-

beret ostendit, ad Romanos dicit, Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. & ad Corinthios, In cordibus nostris estis ad commoriendum, & ad convincendum, & ad Philippenses, Testis mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos esse in visceribus Iesu Christi. & ad Thessalonicenses, Facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutritrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide, volebamus tradere vobis non solum Euangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam charissimi nobis facti estis. Rursum ad Corinthios, Cum liber essem, inquit, ex omnibus omnium me seruum feci, ut plures lucrifacerem: & factus sum Iudeis tanquam Iudeus ut Iudeos lucrarer: vs que sub lege sunt, quasi sub lege essem, cum ipse non essem sub lege, ut eos qui sub lege erāt lucrifacerem: omnibus omnia factus, ut omnes facerem saluos. Idem denique ait, Ego per omnia omnibus placeo, non quaerens quod mihi vtile est, sed quod multis ut salui fiant. Martullus lib. 3.

De Serapione Abbate.

Serapio Abbas oppidū quoddam Infidelium ingressus, cum publice predicantem de medio pellentem, venundare sese illis cepit in seruum, ut saltē cum dominis priuatum

uatum colloquendi potestatem haberet: vbi verò frequenti assidueque susatione illum, cui seruebat, credētem de idololorum seruitute in fidei Christi libertatem vendicasset, reddito ei pretio ad aliū trāsstulit. hoc Gentiles erudiendi genere etiam Lacedaemonia & Athenis vsus dicunt. Itaque non recusant ventalis mancipij vilitatem Abbas, ut alios à pernicie liberaret erroris. ibid.

De Pacomio Monacho.

Pacomius Monachus animaduertens proximi vici colonos rerū ignaros, à cultu abesse diuino, & tantummodo in pascendo pecoribus studium protrahere, vehementer indoluit, nihilque moratus, cremum dereliquit, & inter illos tugurium constituit: neque prius ad solitudinis locum redit, quā illos edocuisset Deum honorare; Christo credere, piē atque innocenter viuere, fugerat frequentia, sed fugientem reuocauit Charitas, relinquit qui maris periculum euadens; iam in portu atque in tuto se recepit. tum si quos naufragari respiciebat, rursum committebat se fluctibus, ut in alto laborantibus opem ferret, sua ipse quieti salutem praeponeus aliorum. ibid.

De Vitale Monacho.

Vitalis etiam Monachi in vrbe Alexandria mira admodū charitatis opera extitere. Prostrubula

adibat seminarū: & cum ea quae impudentiore lasciuia diffluere videbatur, noctem paucis, pretium offerebat. Admissus autem in aliquo fornicis angulo, procumbens deprecādo peruigilabat, donec ille uiceret dies: factum admirans mulier, cogebatur interim tacita intrā se cogitare, non iam quantum lucrifecisset, sed quantum turpius uiuendo Deum offendisset. itaque multa ab eò hoc modo conuersa vitam correxere: ipse verò peruersa hominum opinione iactatus: quoniam circa lupanaria frequēs erat, palamque reprehensus, patienter tolerabat, cum plus uilitatis ex correctione alieni delicti caperet, quā ex sua infamia damni. ibid.

De Sanctulo Nursiae prouinciae Abbate.

Sanctulus Nursiae prouinciae Abbas cum sibi pecunia non superasset, qua Diaconum suum à Longobardis latronibus captum redimeret, aliam longē difficiliorē redimendi rationem inijt, & ut sibi cum illo colloqui, diesque aliquot vna esse liceret, rogauit. Qui rogabantur, hac lege concesserunt, ut si Diaconus effugisset, tunc Abbas, qui per atatem effugere non poterat, capite puniretur. At ille pro Diacono mori paratus, sumgam persuadet, eumque nocte emittit. Qua de causa ad necem petitus

præbit cervicem: ceterum iam ad ferendum elatam videns speculatoris manum, protinus exclamat, Sancte Ioannes tene illam: immota mansit manus, & rignentibus nervis desecti nequivit. reliqui miraculo territi, Abbatem liberum fecere. qui mox rogatus, male affectam manum oratione curaverat. Multiplicia dona certatim offerrebant, venerantes iam quæ dudum occidere voluerant. Nihil illi accipere libuit præter captivos, qui omnes libertati redditi, cum ei gratias egissent, abiit. Itaq; sanctulus Abbas dum se morti opponere pro vniuersæ salute nõ dubitat, vna cũ multis meruit seruari, Deo ed tribuente hominis pictati.

De Carpo Pauli Apostoli Discipulo.

Carpus Pauli Apostoli discipulus (sicuti de illo Dionysius ad Themophilum scribens, testatus est) cum fidelem quendam ab infideli subuersum carneret, præ dolore languere cepit: cuiusque vt cõuerteretur orare debuisset, vt ambo e vita decederent optauit, veritus ne alterius suafu, & alterius exemplo alij corrumperentur. vidit autem in quiete illos in fornacem ardentem a spiritibus immundis trahi, violentèque impelle: & cum eo spectaculo delectari cepisset, aspexit Christum cum Angelis e caelo delabi in terram: ipsosq; ab

ignis periculo ereptum accedere: à quo & audiuit iterum paratum se pro peccatoribus pati. Hac visione admonitus pro virisque cõuersione Domino supplicauit: & quos antea mori concupierat, demum in fide viuificatos recepit. Hinc discimus neminem appetere debere delinquentium penas, sed pœnitentiam, orandũque esse etiam pro incredulis, & iniquis. Sic est enim amplectenda religionis fides, vt non deseratur proximi charitas. ibid.

De Maria Decegnies.

Maria Decegnies cognomento dicta, de pago Niucella episcopatum Lcodij, ipsa vite sanctitate maritum pellexerat, vt castitatem seruaret. ambo ergo Christo, nõ modo seruientes, lepra morbo affectũ ministerium impendisse dicuntur: non langoris deformitas, non taibes, non janies scæculenta, nõ morbi euitanda contagio obstitit. Miserabiliorum ægotantium facies ministrantium curam magis accendebat. Nunc in Christo regnant in caelis, qui leprosis ministrarunt in terra: pro breui labore premia consequuti sunt beatitudinis æternæ. ibid. e. m.

De Bona Virgine.

Bona virgo in sinibus Agrippi sanctarum virginum candidis

Deo seruienti, dum vnam inter illas, quam præcipue dilexerat, exgravi valetudine iam morti proximam miseratur, orauit Dominum, vt cum ea simul diem obiret, perpetuaque morientis ferret comes. Vt orauerat impetravit: amba eodem die vita defuncta sunt, amba vno sepulchro condita. O inseparabile p̃ amoris vinculum, quod ne morti quidem solueretur licuit: simul calum petierunt, vt simul in terra Christi seruiuerant, vt coniuuero, sic etiam commori exoptantes. ibid.

De Theodora virgine, & quodam milite.

Charitate inter se contenderunt apud Antiochiam Theodora virgo, & quidam miles. Illa ob Christi confessionem ab infidelibus in profubulum truditur: miles ignotus eam primus adiens, persuadet vt mutatis secum indumentis virili habitu euadens, virginitatẽ intactam cõseruet. Cũque ipse cum muliebri veste deprehensus pro virgine ad supplicium traberetur, nõ sustinuit illa, vt cuius opus pudicitiam tutata fuerat, ei necis causa fieret: palam proclamat, se esse ei neci addictam, non ipsam: e contemta ille, imò se iudicis sententia damnatum, non illam. Diu certauerunt, vterque alterum sua morte redimere cupientes. at quoniam Christum consentibus mori vi-

uere erat, Deo disponente ambo simul capitis obruncatione gloriosum martirium peregerunt: nec eos tyranni gladius separaret, quos iunxerat amor Christi. ibid.

NOSTRORVM exempla.

De Paulino Nolano Antistite.

Quæ charitas maior esse potest, quam si quis ita affectus sit, vt vltro seruire velit, ne alius seruiat? Talis fuisse proditur Paulinus Nolanus antistes, qui vt viduæ filium redimeret, ipse in Africa diutissime seruiuit. Saebel. lib. 5.

De Diuo Bernardino.

Bernardinus Senensis primæ sanctitatis rudimenta per hæc apud ciues deposuit suos: cum enim Senne Hetrusca graui pestilentia vastarentur, duodenis comitatus inuenibus, quos sibi ad ipsum opus delogerat, circumire ægotantium domos, languentes, & grauius affectos consolari, egestate laborantibus subuenire, sepelire defunctos, paratus omnes subire casus, quos terra illa lues se temere ingerentibus importare potuisset. ibid.

De Pafnufio Abbate.

Magno virtutis huius exemplo

ut semper memorabili Pafnufius Abbas Thaidem nobile scortum à meretricis quaestu ad penitentiam compulsi: qui secreto ab ea impetrato, metum & trepidationem simulans, identidem ab ea quarere, an si congruerentur, eos visurus esset aliquis: cum negaret illa ab illo se videri præterquam ab ipso Deo, qui omnia cerneret, omnia sciret. Ergo, inquit ille, credis Deum nihil latere, & coram ipso peccare non erubescis, qui tua puniet, & omnium scelera? est enim iustissimus. subijt meretricis animum tempestiva Pafnufij exprobratio, obortisque lachrymis ilico penitentiam egit ibid.

De Anastasia.

Anastasia Romana mulier nobili loco orta, quia virum sortita est sui dissimilem, Christiana quoque pietati infestum, oculis egrotos circumire, carcerisque inuisere, reorum catenas osculari, leuareque eorum desideria cibo potu & corporum tegumentis. ibid.

De Gelasio Pontifice.

Extiterunt in longissima serie Romanorum Pontificum Christi imitatores oppidi multi, & in his Gelasius, cuius pontificatus incidit in Theodorici Regis tempora. is omnium, qui inquam Bariona sedem tenere, impensif-

simè clerum dilexit, & ipse multo affectu ab omnibus dilectus. quod eo magis mirum est, quò rarior innocentia & popularitati locus in summa administratione relinquatur. Sabel. lib. 8.

DE CHARITATE
erga inimicos, Græcorum exem=
pla.

De Lycurgo Lacedæmonio.



Vnt & in alijs gentibus exempla quadam charitatis, sed aliunde profecta sunt: nostra hæc, pietatis, & religionis partus: illa, humani affectus, quale fuit illud Lycurgi Lacedæmonio, cui cum Alexander iuuenis in iurgio oculum baculo excussisset, adolescentem ad supplicium datum non modo non incommodo affectu aliquo, sed perhumanè, & sapienter domi instituit, ut non tantum insolentia & temeritatis secus attulerit in sapientis viri domum, quantum inde prudentia & humanitatis reportauit. Sabel. lib. 5.

De Phocione Atheniensis.

Phocion Phoci filius multo rebus pro patria domi milita quoque ab eo præclare gestis, inimicorum inuidia mortis damnatus est: cumque

in car

in carcerem coniectus, iam iam incertam habiturus esset, porrigente ipsi calicem lactore, & aque amici accedentes rogarent quid præcepti filio relinqueret, Hoc unum, inquit, ei mando, ne huius iniuria memor, malis pro malo Atheniensibus reddat. Vox profecto fortis & sapienti viro digna. Aelianus lib. 2.

ROMANORVM
exempla.

De Cæsare Dictatore.

Cæsar Dictator cum reuocatus fama & gloria floreret, Veronensem, cuius versuculis de se & Mamurra editis, indelebili aspersus esset infamia, sibi satisfacientem non solum non incommo aliquo affectu, sed cæna etiã adhibuit: & quod maius etiam fuit reconciliata gratia signum, in eius patris hospicio, ut erat solitus, perseuerauit.

Idem C. Memmio, cuius asperimus orationibus adactus fuerat verborum acerbitate respondere, eratque ex confesso inimicus, suffragator extitit in petitione Consulatus. Sabel. lib. 5.

De Augusto Principe.

Augustus princeps verus C. Cæsaris hæres, & in hac laude amulus, Lucium Cinnam in hostium castris repertum, non solum

seruauit, sed, quod ad charitatis cumulum accessit, integrum patrimonium restituit: eundem conuersionis aduersum se inusta conuictum ea lege incolumen præstitit, ut diceret, Olim tibi hosti ò Cinnam, nunc insidiatori & parricidæ do veni: amicum hinc inter nos inchoctur amicitia, cõtendamusque vitrum meliore fide ego tibi bitam condonauerim, an tu accipris. ibidem.

De Tito Vespasiano.

Vespasianus, qui Flauia gentis primus est rerum Roma potitus, Vitellij hostis sui filiam matrimonio splendidissime locauit, ingentia charitatis, suæque clementia magis, quam paterna iniuria memor. ibid.

De Vespasiano filio.

Talus mehercule, ac nescio an maior etiam fuit Titus Vespasianus huius filius: qui cum imperiũ a patre accepisset, in duos patrij generis affectati imperij cõpertos, nihil amplius excõdit, quam ut cõmonefecerit eos uti incepto absterent: misitque, ad alterius matrem procul ab sententia, qui ei celeriter nuntiaret, filium incolumẽ esse. eisdemque non solum familiari cæna adhibuit, sed sequenti die gladiatorum munus spectaturus, circa se de insidiosa collocauit. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Sabino Martyre.

Magno charitatis ardore
Vetusianus Thuficiae praes-
fes Sabiani Afsiatis Antistiti,
cui manus preciderat, ab oculorum
caecitate pia precatione seruatus
est. Sabel. lib. 5.

De Pergentio & fratre.

Vidit & Arcium in Hetruria non vulgare charitatis exemplum. cum Pergentius & frater sub Decio torquerentur, tortorum manus, quae medio verberatu obstupuerant, suis restituerunt precibus, magis de inimicorum salute, quam de suo ipsorum supplicio solliciti. ibidem.

De Anatolia.

Anatolia ex tortoribus vni serpentis nexu, cui obiecta est, artius vincitum, spiritusque & morsibus terrae allisum, ac neci proximum, bellua ab eo tempestiua proce remota, proculque fugata periculo seruauit. ibid.

De Agnete virgine.

Illud erat Agnetis virginitatis ceteris petulantiis ex ministris & tortoribus vnus: mediisque collusionatione est is a damone vita pri-

uatus, dum alieni sequutus imperium, puella virginitate conatur adimere: deprecata tamen nihilominus illa, & defuncto precibus vitam impetrauit.

De Eugenia.

Est etiamnum Eugenia exemplum non parum insigne. Diu has monastico habitu casta inter monachos vixit: ceterum sapiens a Melantia matrona impudice appellata, quia incestos foemina congressus pertinaciter auersaretur, ab ea insimulatur tanquam suae pudicitiae insidiata esset: per quae Eugenia in discrimen adducta, primum petisse dicitur, ne ea calumnia, cui quam esset fraudis, si veritas in medio poneretur: inde muliebres mammillas prodidit, quibus apparuit non potuisse fieri, ut mulier ad stuprum mulierem peteret. fuit itaque illud non solum se purgare, sed salutem perdere volentis tueri. ibid.

De Stephano Martyre.

Stephanus Martyr pro illis, a quibus falso accitatus, inique damnatus, crudeliter lapidum ictibus impetebatur, genibus pronoluit orauit, ne ipsis hoc ad peccatum copularetur, quod sibi cedere sciebat ad gloriam. Marullus lib. 3.

De Iacobo Alphai.

Iacobum Apostolum Alphai filium

filium tunc, cum de pinna templi lapidum ictibus deturbaretur, insuper iullonis fuste caederetur, orasse accepimus, illis ignosci postulantiem, a quibus iniuste necabatur. Saniendo impij efficere nequemerunt, ut pius in se saeuientibus bene optare desisteret. ibid.

De Christophoro Martyre.

Christophorus Martyr a Dago Lycia Rege passus, cum post multa tormentorum genera stipiti alligatus, tandem sagittis appeteretur, atque carum vna reflexo mirabiliter ictu Regis oculum confixisset, vulneris remedium monstrauit. Rex itaque decollati martyris cruore oculo illito sanatus est, & conuersus, caeterum eius sepulturae honore affectus, cuius vitam extinxerat: tum deum considerans Christi virtutem, cum expertus est erga se martyris charitatem. ibid.

De Amone Aegyptio.

Amos Aegyptius, cum in eremo manenti pane quo in die vesci solebat, furto subtraherent homines impurissimi, duas serpentes celsae custodia apposuit: quarum afflatu ille cum furado animo propius accessisset, semineces concidere. Eos tamen superueniens Christi seruus, manu quenq; prehensans erexit, & criminis blanditer arguens, ad penitentiam inflammanit, atq;

ita amplexus est, ut ex furibus monachos faceret. Nunquid se supplicari doluit, qui supplicatoribus suis tam se benigni prestiti? Non ut vlcisceretur inimicos, custodiis serpenibus mandauerat, sed ut deprehensos a flagitijs auerteret, & iungeret Christo. ibid.

De Maxentio Abbate Pictauiensi.

Clodouco Rege aduersus Gothos arma mouente, quidam ex militibus praedae cupiditate Maxentij abbas Pictauiensis monasterium inuaserunt. Et cum vnus Abbatem sacrilegio renitentem, ut poterat ferire vellet, maxum cum gladio sublatam demittere nequirit: reliqui nescio qua stupiditate mentis correpti immobiles constiterunt. at Maxentius immanitatis violentiaeque eorum oblitus, poenam misereri cepit & precatione liberus ab aegritudine reddidit. Qui deinceps inferre illi iniuria & timuerunt castigati, & erubuerunt beneficio victi. ibid.

De Elphego Cantuariensi Archiepiscopo.

Elphegus Cantuariensis Archiepiscopus Romam versus pergit, cum in urbem Ansoniam diuertisset, omnibus, quae secum habebat, excutus, urbeque cinctus fuisse dicitur: at cum Deo vlciscere sancti inuarian

iniuriã, rep̄tino tecta incēdio cō flagrare cepissent, reuocatus oratione, flamas extinxit. Quo miraculo malignitas hominum in munificentiã versa, plurima offerrebat dona: ipse uero nihil accepit præter ea, quæ sibi modo per vim erepta fuerant, ut gratuito potius inimicos suos, quam amercēdē diligere uideretur. *ibid.*

De Mauro Abbate.

Mauro Abbati, qui beato Benedicto in gubernatione successerat, monasteriũ in agro Andegauensi construenti quiddã ex operarijs inter se blacterantes, detrahere licentiam ceperunt, id ipsum monasterij opus non pietatis, religionique eius, sed hypocrisis, simulatq; sanctitati deputando. Proinde Satana traditi, unus qui criminis causa, & caput fuerat, infat̄ter expirauit: reliqui miserabiliter à demonio vexati sunt. Mauro autē pro illis cum lacrymis deprecante, & mortuus renixit, & qui nequitie spiritu agitabatur, liberati sunt. Nō enim solet ad indignationē moueri quisquis etiã laudari contemnit. *ibid.*

De Apollonio Monacho & Martyre.

Hinc etiã Apollonius monachus & Martyr, cum in carcere detineretur, & Philemon Choraz

les omnibus eum opprobrijs oneraret, suspirans, Fili, inquit, miseretur tui Deus, & nihil horum quæ modo in me obloquendo effudit, reputet ad peccatũ. His uerbis ille corde cōpunctus, & factam quam persequebatur suscepit, & non recepsit martirium. *ibid.*

De Vitallio Alexandrino Monacho.

Vitallius Alexandrinus Monachus hominem, à quo alapa acciperat, statim à Dæmone arripit, uolutatim humi iactatum, dum pro illo orasset, omni proorsu molestia expedit. Iam facili exauditione nõne aperte declarat quanti apud Deũ momenti sit erga inimicos charitas? *ibid.*

De Ioanne Eleemosynario Episcopo.

Memorabilis admodũ & Ioannis Eleemosynarij Episcopi contra iniuriam gratia. Conquerenti nepoti de villico conuittatore, respondit se ita in eum vindicaturum, ut nemo non miraturus sit. Accersit umque villicum annuus pensionibus liberum fecit, docens hoc exemplo nepotem, iniuriam hominum haud secus vindicandã esse, ab his præsertim qui Deo, nõ sibi placere student. *ibid.*

De eodem.

Idẽ cum a quodã mendico pro

data elemosyna contumeliam recepsisset, clericos in eum insurgentes cohibuit: se in causa esse asserens, quod petenti minus, quam indignauerat impēdisset, illõque accito, omnem, quam habebat pecuniam, coram effudit, ut quãta sibi opus esset suo arbitrio sublata mitteret. Alius ab ingrato data repeteret: ille contumeliam passus, datũ etiam superaddendum extimauit. *ibid.*

De Ioanne Damasceno.

Ioannes Damascenus pro eo, cuius occulta calliditate perfidia in Theodosium Imperatorem innocens damnatus dexteram amiserat manum, diu intercessit, ut in dolo deprehensus capite puniretur. Imperator admiratus hominis patientiã, ipsum pro quo rogabatur, interfici reuocauit: sed tamen ne tantum scelus omnino impunitũ abiret, in exilium ablegari iussit: sanctum honore affecit, scribæ illi officium, in quo antea fuerat, restituit, cum eidem manus quoque redintegrata beate uirginis beneficio fuisset. Quis acceptam remittere iniuriam arduum putabit, si tante offensionis odium tanta repẽsum est animi benignitate? *ibid.*

De Samone Dolensi Episcopo.

Samson Dolensis Episcopus eũ,

qui sibi ueneni poculum propinauerat, spiritu immũdo oppressum, miseratus, Deo supplicando sanitati restituit, ad penitentiam hortatus est, ueniam indulgit, uiuere illum in æternum cupiens, qui sibi per insidias molitus fuerat necem. Sic neque uenena incautẽ sumpta nocere ipsi poterunt, qui sibi antidotum iam præparauerat perfectæ charitatis. *ibid.*

De Christina uirgine.

Christina uirgo & Martyr pro fide ac ueritate horrendos constantè perpeffa est cruciatus: cum autem etiam serpentes in eam misse fuissent, sed mordere omnino nolent, ueneficum à quo ad morden-dum irritabantur, inuadentes rabidũ icibus, multaque ueneni restatim interimunt. At Christina sui ipsa carnisficis uicem dolens, Christum precatã, & serpentes in fugam conuertit, ab eis peremptam ad uitam reuocauit, & eundem iam credẽtem ad certam beatitudinis spem erexit. *ibid.*

De Veneranda uirgine.

Veneranda uirgo dũ pro Christo multis magnisque afficeretur supplicijs, & nunc humi dispersis manibus, pedibusque diuaticis extenta, uernus bubulus caderetur, nunc sic resupinata grandi lapide uentris aduoluto premeretur, nunc

in cacabum sulphure, pice, oleo plenum demersa, subiectus ignibus coqueretur, eius, cuius iussu talia patiebatur, propius astantis oculum bulloris aspergine cecatu terra salina diluta limens, reparavit, & ipsum tandem patientie sua superatum Christo credere compulit. Quis conuitium, conzumeliam, maledictum non aequo animo ferret, si pro tam grauibz tormentis tam magnum redditum est beneficium? ibid.

DE CHARITATE & Indulgentia parentum erga filios, Græcorum exempla.

De Aegzo.



AEgeus procul intuitus nauim, qua filius Theseus ex Creta victor rehebatur, quia non cædida essent illi vela, siue cerulea (vt alij memorant) qua letitiam & filij incolunitatem testarentur, sed funesta & atris coloris, quæ à principio fuisse, Theseum peruisse ratus, ex alta specula in subiectum sese Pelagus præcipitavit. Sabel. lib. 3.

De Solone Atheniense.

Erat Solonis nomen tota Græ-

cia & Asia celebre, quia lege Atheniensibus dedisset. Ceterum cum Miletum peregrè venisset, sequentèrque cum Thalete (qui ipse vnus ex septem fuit sapientibus) congregederetur, ac foris ambularet, tum ex composito filii mors illi nuntiata est. ad qua atrocem nuntium vir alioquin patientiæ fama nobilis, conseruentis animo repente sese humo affecit, capillum & barbam utraque manu vellicans, faciemque in ætu pulueris ora, pallidumque capillum. Ad quod factum spectulanti & indignè persona, quæ gerebat, cum ex toto foro ingre factus esset concursus, & ipse cum muliebri eiulatu ad facietatem & status indecorè iacisset, tum Thales, cuius opera fuerat is nuntius allatus, Solonem leuiter tangens. Bono, inquit, sis animo, filius tuus viuit: at experiri volui an videri ducere & filias procreare expediat sapienti viro, vt tibi persuasum est, & ipse magna assertione contendis: sed iam (vt iam videtur est) non modo conducit, verum maiorem in modum repugnat, quando ex sapientibus insani filiorum causa. ibid.

De Seleuco Rege.

Quid Seleucus Rex Syriæ in obitu magnum edidit patriæ charitatis exemplum? qui Stratonicem con-

jugem vnice dilectam, benèque convenientè Antiocho filio cecidit, posteaquam iuuenem Erasistrati medici indicio comperit illius forma captum, periturum nisi obuiam iretur. Fuit id non solum filij vite consulere, sed seipsum vindicare, quo nihil est magno homine præstantius. ibid.

De Carthagenensium matribus.

Carthagenensium matres cum tertio bello Punico ex omni nobilitate lectissimi adolescentes obides in Siciliam mitterentur, eos fletu & lamentatione querula, sunt ad naues vsq; comitate. tum ex his quadam à filiorum complexibus auulse, vbi oram solutam viderunt, nauimque portu egredi, dolore stimulante in subiectos fluctus desiluerunt. ibid.

De Olympiade Magni Alexandri matre.

Olympias Magni Alexandri mater resossi Iollæ (qui filij pin-cerna fuit) ossi, quia in riuum seuire nõ contigerat, dissipari iussit: sic vltà illa est filij mortem, cui venenum miscuisse Iollas ferebatur. ibid.

De Paryfate Cyri matre.

Sæuit Olympias in mortuum: ceterum minoris Cyri mater Pa-

rysatis multo atrocius insectata est filij interfectores, quorum vnum Charetem decem dies excruciatum à tortoribus priuare luminibus iussit, auribus liquesfactum plum-bis insudit: Metroclatem ob eandem noxam duabus scaphis insertum, scisq; & melle pastum, vermibus, quos corporis excrementa pepererunt, erodendū reliquit: Metasabatem postremū ad supplicium raptum, pelle enudatum diuaticatimque atrociter tribus pallis affixit. & Parysatis dum nimis hominem amat, quia filium, hominem se esse oblita est. ibid.

De Ariobarzane Rege Capadocia.

Ariobarzanes filio suo Capadocia regno cecidit in conspectu C. Pompey, cuius cum ipse tribunus ascendisset, inuitatusque ab eo in curiis sella sedisset, postquam filium in cornu scribe humiliorum fortuna sua locum obtinètem conspexit, non sustinuit infra se collocatum intueri, sed protinus sella descendit, & diadema in caput eius transtulit, hortariq; cepit, vt eo transiret, vnde ipse surrexerat. Exciderunt lachrymæ iuueni, cohortuit corpus, delapsum diadema est, nec quò iussus erat, progredi potuit: quòdque penè fidem veritatis excedit: latus erat qui regnum deponebat, tristis cui dabatur. Nec vllum finem tam egregium

egregium certamen habuisset, nisi patria voluntati autoritas Pompeij affuisset: filium enim & Regem appellauit, diadema sumere iussit, & in curuli sella considere coegit. Val. Maxim. lib. 5.

De Ptolemæo primo Aegypti Rege.

Ptolemæus primus Aegypti Rex cum adhuc prospera valetudine vteretur, non solum regno cessit minori natu filio, verum tanquam cum eo stipendia ageret, inter vigiles eius fuit, maiori affectus gaudio, quod Regi pater, quam quod ipse Rex esset. B. Camposulphosus. lib. 5.

De Agefilæo.

Cum quidam Agefilæus arundini insidentem, & cum filio adhuc infante equitantem vidisset, nimiam eius indulgentiam in filium videns, reprehedit. Cui Agefilæus, Nunc, inquit, tale: cum vero & ipse pater euaseris, tunc etiam patres imitaberis. Aelianus lib. 12.

ROMANORVM exempla.

De Agrippina Neronis matre.

Agrippina Domitij Neronis Mater, dum ambitiosè nimis

imperium illi astituit, Chaldaeos fecit, an imperaturus esset filius, futurum comperit, ut is domum imperaret: verum ita, ut matrem interficeret, Interficiat, inquit, modo imperet. ibid.

De Romanis matribus.

Sed quam ambitiosa hæc in filio ornando, tam una atque altera Romanorum matrum incantata in subito latitæ haustu. Multo bello Punico secundo Romanis legionibus ad Trasimenum et Cannas cæsis, falso crediti sunt perisse: eratque nonnullorum vita iam temere deplorata, cum repente matribus obiati, tantam latitæ mollem illarum animis effudere, ut velut subita ruina oppressæ, in obscuro & complexu expirarunt. ibidem.

De Antistia matre.

Nec illud exiguum materna diuinitas exemplum, Antistia mater ob repudium à Cneo Pompeio filia missum, mortem sibi cõsiliu doloris & ignominia impatiens. ibidem.

De Fabio Rutiliano.

Fabius Rutilianus quinq; consulatibus summa gloria peractis, omnibusque & virtutis & virtutis meritis stipendij, legatus ire

bio Gurgiti filio ad bellum difficile & periculosum consciendum grauatæ non est, penè ipso per se duntaxat animo sine corpore militaturus, ut pote propter vltimam senectutem lectuli otio, quam labori praeiorum habilior. Idem triumphantis currum, equo insidens, sequi, quem ipse paruulum triumphis suis gestauerat, in maxima voluptate posuit, nec accessor gloria illius pompe, sed autor spectatus est. Max. lib. 5.

De Octauio Balbo.

Sed nescio an Octauius Balbus concitatoris & ardentioris erga filium benevolentia fuerit. Proscriptus à Triumuiris, cum domo postico clam esset egressus, iamque fugæ expeditum initium haberet: postquam intus filium trucidari falso clamore vicinæ accepit, ei seneci, quam euaserat, obtulit, occidendamque militibus tradidit: pluris nimirum illud momentum, quo illi præter speram videre filium incolumẽ contingerat, quam salutem suam æstimans. Miseros adolescentis oculos, quibus amarissimum sui patrem ipsius opera sic expirantem intueri necesse fuit. ibid.

De L. Gellio.

Lucius Gellius omnibus honoribus ad censuram usque deserv-

Etus, cum crimina grauissima de filio, in nouercam commissum stuprum, & parricidium cogitatum, propemodum explorata haberet: non tamen ad vindictam procurrit continuo, sed penè uniuerso Senatu adhibito, in consiliu expositis suspicionibus, de defendendi se adolescenti potestatem fecit, inspectaque diligentissimè causa, absoluit eum tum consilij, tum etiam sententia sua. quod si impetu ire abstractus senire festinasset, admisisset magis scelus, quam vindicasset. idem cap. 9.

De quodam patre ignoto.

Magnorum etiam virorum clementibus actis ignoti patris nouæ atque iniustitæ rationis consilium adijciã, qui cum à filio neclti sibi insidias comperisset, nec inducere in animum posset, ut verum sanguinem ad hoc sceleris progressum crederet, seductam uxorem suspicans, suppliciter rogauit, ne se plerius celaret, siue illum adolescentem subiecisset, siue ex alio concepisset: asseratione deinde eius, & iureiurando se nihil tale debere suspicari persuasus, in locum desertum filio perduclto gladium, quem secum occultum attulerat, tradidit, ac iugulum ferendum præbuit, nec veneno nec latrone ei ad peragendum parricidij opus esse affirmans. Quo facto non pau-latim, sed magno impetu recta cogita

gitatione pectus iuuenis occupavit, continuoque abiecto gladio, Tu vero, inquit, pater vive: & si tam obsequens es, ut hoc precari filio permittas, me quoque exupera: sed tamen quaeso, ne meus erga te amor eo sit vilior, quod a pecunia oritur: solitudinem sanguine meliorem, peccatiorisque penatibus sylvas, & alimentis blandius ferarum, ac mortis oblata, quam data vite felicitius beneficium. ibid.

proscripti fuerunt: itaque cum abini in Siciliam decreuissent, ad maritimam urbis partem seorsum profecti sunt, ut minus suspecta eorum profectio haberetur: cum autem falso pater filium, qui antecessera accepisset, in Triumvirorum militibus incidisse, & ab eis casum fuisse, ad ipsos milites ultro se contulit, atque ab eis ut interficeretur impetrauit. ibid.

ter contra morem gentis, vivens cum Persis adversus patriam conspirasset, atque ab Ephoris ad urbem renocatus, animadvertisset illud agi, ut comprehenderetur, in Paladum asylum confugit: unde cum religio esset vi cum deducere, decrerunt Ephori in eo inclusum ad mortem fame compellere. quod eius mater cum intellexisset, ipsa esse voluit, quae ante alios ad obstruendas templi fores materiam perferret. hac enim seueritate in filium pro patria uti voluit, quam vnicum illum haberet, & is praeter multas virtutes, quibus ornatus erat, multas quoque insignes victorias peperisset. B. Fulg. lib. 5.

De Catone Seniore.

De Gordiano Seniore Imperatore.

De Damatria Spartana.

Catonis Senioris nunquam tanta, nec tam multa fuerunt occupationes, ut cum recens natus Cato filius lauandus esset, omnia non relinqueret, ut ipse lotioni semper interesset: cui postea quam aetas ad descendendum idonea fuit, nunquam alium, quam se magistrum dari voluit. & cum ab amicis moneretur, ut eam curam alicui credito seruo traderet, respondit, ferre se non posse, ut seruum inspiceret filio aures diuullicantem: cum praeterea illud quoque spectaret, ne cuiquam seruo filius literarum institutione deberet. Quae cura si nunc multi viderentur, quam stultè accipio & venationibus intenti in aues, aut canes conferunt, non iam sepe contingeret, ut ex generosa arbore pro pruno arbutei factus legeretur. B. Fulg. li. 5.

Gordianus Senior Africa Praefectus, & Pennis atque exercitum aduersus Maximinorum crudelitatem Imperator creatus, cum filium suum, quo ipse nomine contra G. pellianum Maximinorum ducem misisset, accepissetque victum, atque casum fuisse, praeter magnitudine clam se in cubili suspendit. ibid.

De Amyntore.

Non minus seuera erga filium Damatria Spartana fuit, quae cum accepisset eum vili atque ignavo animo esse, domum reuersum manu sua occidit. ibid.

Vetustior fama est & magis poetarum nota fabula, quam historica fide nixa: res tamen cognita non inutilis, potest enim exemplo prodesse. Phoenix Amyntoris filius, qui Achille ad Troiam committatus est, matri gratificaturus, patris interfecit pellicem. praetulit Amyntor proprium affectum domesticae pietatis: filiumque direxerat usque in domo ac patria pulsum perpetuum multauit exilio. ibid.

De Tigrane Rege Armeniae.

Tigranes Armenorum Rex in venatione collapsus equo, cum humi iaceret, praesentisque duo eius filij essent, maiorem natu, quia patrem non iuuat, & mortuum arbitratus, diadema eius capite suo composuit: statim ut a casu surrexit, interim inuisit, regnumque minori natu filio tradidit, quia & patrem iuuat, & ex casu dolorem se accepisse ostendit. ibid.

DE SEVERITATE parentum in filios, Graecorum exempla.

De Artaxerxe.

De Pausaniae matre.

Cum Pausanias Lacedaemonius



Verunt ex numeris, ut credere est, pellicem tu quinquaginta filios Artaxerxi Persarum Regi: hi Darij impulsu, quem pro

De Blauo, ac filio.

Blauus filiusque, a Triumviris

De Rege Byfaludis in Thracia.

Cum aduersus Græcos innum-
rabile exercitū Xerxes duceret,
Byfalidiū populorū, qui in Thra-
cia sunt, Rex cum nullo modo ad-
duci posset, vt eius imperata face-
re, aut cum eo aduersus Græcos mi-
litare vellet, intra mōtes in diffi-
cillima loca se recepit, quibus nisi
longo tempore pelli non posset, his
qui in regno remanserāt impera-
uit, ne aduersus Græcos militiam
inirerēt: sed filijs streto paterno im-
perio Xerxem sequuti sunt. Itaq;
cum postea finito bello, sex ex eis
domum reuersi, nihil ob eam rem
impendere sibi à Rege periculi pu-
tarent, ipse ob spretum imperium,
ira succensus, omnibus seuerè erui
oculos iussit. *ibid.*

De Herode Antipa Iudæo-
rum Rege.

Herodes Iudæorum Rex falsis
suspicionibus criminatos Aristobolū
atq; Alexandrū filios, crudeliter in carcere enecari ius-
sit: vt ob eam rem non immerito
Augustus diceret, malle se He-
rodus porcū, quā filium esse.
Nam propter Iudæorum legē sue
non vehebatur, filios autem cru-
deliter occiderat. *ibid.*

De Vssuncassano Persidis
atque Armeniæ Rege.

Vssuncassanus Persidis atque

Armeniæ rex Masabeum filium
secum semper in vinculis duxit,
atque ad extremum mori coëgit:
quia cum matre ipsius Gurlumo-
nech, que ab eo descuerat, sensisse
dicebatur. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Iunio Bruto.

Iunius Brutus Romanæ liberta-
tis assertor duos adolesecētes filios
publicè interfecit proditiōnis con-
uictos, quod de Regibus, quos ipsi
eiecerat, in urbē reducendū cum
Aquilijs & Gellijs consiliū agi-
tassent. Magnū fortune ludibriū,
vt ab ea domo vnde Romani popu-
li nuper orta erat libertas, sit
propemodum extincta. *Sab. lib. 3.*

De Manlio Torquato.

Manlius Torquatus filium se-
cari percussit Latino bello, quod
contra imperium in hostem di-
micasset. Nec profuit iuueni, quod
victor, quod hostilibus ornatu
spolijs ad patrem redisset: va-
luit plus imperij maiestas apud
Manlium, militarisque discipuli-
na, quā paterna pietas, aut filij
strenuitas. *ibid.*

De Casio.

Casius filium, qui Trib. plebū
Agri

Agriariam legē primus tulerat,
multisque alijs rebus populariter
animos hominū amore sui deuin-
ctos tenebat: postquam illum po-
restatem deposuit, adhibito propi-
nquorum & amicorum cōsilio,
affectati regni crimine, domi da-
mnavit, verberibusque affectum
necari iussit ac peculium eius Ce-
reri consecrauit. *Max. lib. 5.*

De A. Fulvio.

Anulus Fulvius filium iuuenē
& ingenio & literis et forma in-
ter æquales nitentem, primo consi-
lio amicitiam Catilina secutum,
inque castra eius temerario impe-
tu mētem, in medio itinere abstra-
ctum, supplicio mortis affecit:
presatus nō se Catiline illum ad-
uersus patriam, sed patriæ aduer-
sus Catilinam genuisse. Licuit, do-
nec civilis belli rabies præteriret,
inclusum arcere: verum illud cau-
sæ patri narraretur opus, hoc se-
ueri referunt. Sed vt hanc incitati-
tam & asperam seueritatem mi-
tiores relatu patrum mores clemē-
tiæ suæ mixtura temperet, exactæ
pæne concessu venia iungatur. *ibi.*

NOSTRORVM
exempla.

De Trebellio Bulgarum Rege.

Trebellius, qui primus Chri-
stiani nominis Bulgaria Rex

fuit (est olim hæc Macedonia dis-
cta) monasticam sequutus vitam,
filio Christiana predate imbutū
regnum per manus tradidit: rela-
bitur hic pauld post in malorum
dæmonum cultum. quod vbi ex-
ploratum habuit Trebellius regni
gubernaculo denno assumpto, im-
pium filium luminibus priuauit,
regniq; tutela in fratrem, quō
minor erat, subitō translata, sese
in ordinem redegit. *Sabel. lib. 3.*

De Lenogildo Gotthorum
Rege in Hispania.

Lenogildus Gotthorum Rex in
Hispania Ariana heresi labo-
rabat, eamque veram fidem esse
rebat: cum autem sciuisset Her-
mogildum filium ex Arriano ca-
tholicum effectum, idque vxoris
Nigegundæ Ch' d'ericis Gallorum
regis sororis, item Leandri Hispa-
lensis Episcopi suasu egisse, arbi-
tratus eū vehementer errasse, cum
seuerè fidem suā tueri vellet, cru-
delissima morte affecit. *Baptista
Fulgo. lib. 5.*

De Clothario Gallorum
Rege.

Seuerus in filium fuit Lenogil-
dus, sed Clotharius Gallorū Rex
seuissimus habitus est. Nam cum
Vasconibus, Aquitanisque Cra-
murum filium præfessisset, & in-
uente seruido ingenio actus, neq;

amicorum monita audiret, & patris potestatem, atque imperium aspernaretur, & ob eam rem palam ab eo rebellasset, Clotharius pater aduersus eum cum ingenti exercitu profectus, cedere usque in Morinos Venetisque sine, ut presentia nomina sunt, in Britonem filium coegit. illic demum victus captusque & una vxor, ac liberi eius statim Clotharii iussu simul colligati, in pastoralis casa viui, spectante patre, combusii sunt: cum eum neque paternam charitas, neque innocentium nepotum tenera etas, quae permultum tangere auorum corda solet, vlla in parte commoueret. *ibid.*

De Hirene Augusta Imperatrice.

Hirene quoque Augusta Constantinopoli nimis seuerè acceptam à Constantino filio iniuriam vltima est. Nam cum eam filius ab administratione Imperij deciecisset, in qua post Leonis quarti viri sui mortem simul cum filio persecuerat: contigit ut postea filius cum male rempublicam gereret, à populo in vincula coniceretur, & Hirene mater imperio restitueretur. Itaque carcere manenti mater effodi oculos iussit, ubi praedolore ushauit diu perueniit. Hinc quae sit facinorae ambitionis imperpetus, intelligi potest: cum matrem suam oblitam pietatis, quam ei na-

tura erga liberos indidit, in vnico filium, ut tam crudeliter sauiet, impulit. *ibid.*

De Deutera Gallorum Regina

Deutera Gallorum Regina cum vidua esset, Theodoberio Gallorum Regi nupsit, secumque formosissimam ex primo viro susceptam filiam duxit, suspicata Theodoberium ad hanc animum adiecisset, nulla adhibita cura, ut certior esse posset, interimi puellam iussit: luctuosissimaque suspitioni, qui tam patens esse consuevit maternus amicitia. *ibid.*

De Friderico secundo Imperatore.

Nomen immanis illa quoque sinceritas fuit, qua Fridericus secundus Imperator erga filium Henricum usus est? eum enim in carcere peremit, suspicatus sentire cum Georgio Pontifice, quocum Fridericus ipse bellum non sine magni odij acerbitate gerebat. *ibid.*

De Carolo Caluo Gallorum Rege atque Imperatore.

Carolus Caluus Gallorum Rex atque Imperator luminibus filium Carlonem priuauit: quia iam ad diaconatum euectus, abijcere ordinem sacros atque rebellionem spectare videbatur. *ibid.*

DE CHARIT. FIL. ERGA PAREN. id est DE CHARITATE & pietate filiorum erga parentes, Graecorum exem-

plas

De Aenea.



Aeneas, siquid eminentissimus Vates ad fidem scripsit, Anchisem patrem tam pie coluit, ut capto Ilio, per medios hostes & flammam humeris impo- situm, in Idam usque montem tulerit, magis inter eundem grato oreri timens, quam sibi, aut filio, aut Creusa coniugi, quae euestigio sequebatur. *Sabel. lib. 3.*

De Cimone Atheniensi.

Quid Cimon Atheniensis? quae & ipse pietate censendus, qui ut Misicidem patrem publice damnatum vinculis excimeret, vltro se in carceri obtulit, mortem (ut credere aequum est) libens oppetiturus, modo patrem periculo seruare? *ibidem.*

De Antigono Demetrii filio.

Exstitit & in Antigono Demetrii filio nihil obscura pietas, qui patris morte nuntiata, in Syriam nauigauit, eiusque cinere

aurea vna inclusos Corinthios in signi nauium apparatus ad tibiarum cantum deportauit. *ibid.*

De Scythia.

Scythia, Dario totis regni virtutibus in eorum regionibus subinde impetum faciente, paulatim cedentes ad vltimas iam solitudines peruenerat: interrogati deinde ab eo per legatos quem fugendi sinem, aut quod initium pugnae faciendi essent, responderunt se nec vrbes vllas, neque agros cultos pro quibus dimicarent habere: ceterum cum ad parentum suorum monumenta venissent, scitvrũ, quem admodum scythia praeliari soleant. Quo quidem vno tam pio dicto inuaniens & barbara gens ab omni se feritatis crimine redemit. Prima igitur & optima rerum natura pietatis est magistra, quae nullo vocis ministerio, nullo vsu literarum indigenis, propriis ac tactis virtutibus charitatem parentum liberorum pectoribus infundit. Quid ergo doctrina proficit? ut potiora, sed non ut meliora fiant ingenia: quoniam quidem solida virtus nascitur magis, quam fingitur. *Max. lib. 5.*

De filio Craesi.

Pietas etiam Craesi filium loquendi vsu defectum ad protegendam patris incolunitatem ministerio

vocis instruxit. Captus enim à Cyro Sardibus, cum vnus è numero Persarum ignarus viri in eadem eius concitato impetu ferretur, velut oblitus quid sibi nascenti fortuna denegasset, ne Crasum Regē occideret, proclamando, penè iam impressum mucronem iugulo reuocauit. Ita qui ad tempus mutus sibi vixerat, saluti parentis vocatus factus est. ibid.

De quodam iuvene dicto Plutone.

Eadem charitas Italico bello Pinensem iuuenē, cui Plutoni erat cognomē, tanto animi corporisque robore armavit, vt cum obfesse vrbs sue claustris presideret, & Romanus Imperator patrem eius captiuum in conspectu ipsius constitutum districtis militum gladijs circumdedisset, occisurum se minitans nisi irruptioni sue iter præbisset, solus è manibus eorum senem rapuerit: duplici pietate memorandus, quod & patris seruator, nec patriæ fuit proditor. ibid.

De Artaxerxe primo Persarum Rege.

Artaxerxes primus Persarum Rex Statyram coniugem ardēter diligebat, quam etsi norat matris Parsyate fraude veneno extinctā esse: tamen penes eum maritale amorem materna pietas vicit. ad

eoque matris iniuriam dissimulauit, vt nō modo de vlciscendo in scelere nihil loqueretur, sed ne minimo quidem nutu offensæ voluntatis ei signum dederit. Baptisti Fulg. lib. 3.

ROMANORVM exempla.

De Manlio torquato.

Manlius qui à torque Gallo hosti adempto primus uulit Torquati cognomen, Manli patri suo ad populum reo tempore sine impudulatus est. Erat huic duo à Tribuno plebis dicta, quod filii adolescentem ingenuum rus velut in ergastulum ablegasset. Id prostequam est filio nuntiatum, sublucem ferro accinctus in vrbe ruit, decretōq; petijt Tribuni domi, qui diem patri dixerat, ad quem tanquam accusator non vltor admissus, ubi per speciem secreti filius est folium adeptus, manus faucibus iniecta stringit ferrum, ingulōq; admouet iacētis, Morieris inquit, nisi iurciurando promissis Manlij patris causam deposuerim, ab eōq; ad populum vexandi temperaturum. Quo Tribunus periculo subactus in eius verba irruit, & quod iurauit prestitit: magno, clarōq; testimōnio pietatis in filio erga patrem, quam vel iniqui laudarint. Sabel. lib. 3.

De Superione Africano.

Eadem pietas viribus suis inflammatum Africanum Superiorem vixdum annos pubertatis ingressum, ad opem patri in acie ferrenā virili robore armavit. Consulem enim eū apud Ticinum fluvium aduersis auspicijs cum Annibale pugnantem saucium grauiter, intercessijs seruauit suo: neq; illum aut etatis infirmitas, aut militie tyrocinium, aut infelicis prelij etiam veterano bellatori pertimescendus exitus interpellare valuit, quominus duplici gloria conspicuus, coronam, Imperatore simul & patre ex ipsa morte raptomereeretur. Auribus ista tā praeclara exēpla Romana ciuitas accēpit, illa vidit oculis. Max. lib. 5.

De C. Flaminio.

Apud C. quoque Flaminium autoritas patri æque potens fuit. Nam cum Trib. Pleb. legem de Gallico agro viritim auidentem inuito & repugnantem Senatū promulgasset, precibus minifere eius acerrime resistens, ac ne exercitu quidem aduersus se conscripto, si in sententiam perseueraret, absterritus. Postquam pro Rostris ile legem iam referenti patrem manum iniecit, priuato fractus imperio descendit è Rostris, minimo quidem murmure destituta concionis reprehensus. ibid.

De Claudia Hec virine Vestali.

Magna sunt hec virilis pietatis opera, sed nescio an hu omnibus valentius & animosius Claudia Vestalis virginis factum, quacum patrem suum triumphantem è curru violenta Trib. Pleb. manu detrali animaduertisset, mira celeritate vtrisque se interponendo, amplissimam potestatem inimicitijs accensam depulit. Igitur alterum triumphum pater in Capitolium, alterum filia in eadem Vestale tulit: nec discerni potuit, vtrius plus laudis tribueretur, cui pictoria, an cui pietas comes aderat. Ignoscite vetustissimi foci, veniamque aeterni date ignes, si à vestro sacratissimo templo ad necessarium, magisq; speciosum vrbis locum cōtextus operis nostri progressus fuerit. Nulla enim acerbitate fortune, nulla enim acerbitate chara pietatis euilescit: quin etiam ed certius, quō miserius experimentum habet. ibid.

De amore filiae erga matrem,

Sanguinis ingenui mulierem Prætor apud Tribunal suum capitali crimine damnatam Triumphuro in carcere necandam tradidit, quam receptam is quī custodiam non protinus strangulauit, additum quoque ad eam filie, sed diligenter excussit, ne quid cibi infferret dedit: existimans futurum, vt iudex a consumeretur. Cum au-

tem iam dies intercederent, secum, ipse quærens, quidnam esset, quod tam diu sustentaretur, curiosius observata filia, animadvertit illam exerto vberè famem matris lactis sui subsidiò rementem: quæ tam admirabilis spectaculi novitas ab ipso ad Triumvirum, à Triumviro ad Pratorè, à Pratore ad Consulùm iudicium prolata, remissionem pænæ mulierimpetravit. Quò non penetrat, aut quid non excogitat pietas, quæ in carcere servanda genitricis novam rationem invenit: quid enim tam inusitatum, quid tam inauditum, quam matrem vberibus nata alitam esse? putaverit aliquis hoc contra rerum naturam factum, nisi diligere parentes prima nature lex esset. *ibidem, & sal. lib. 5.*

De Opij civis Romani filio.

Opius civis Romanus à Triumviris proscriptus, cum nimio senio debilitatus esset, & filium haberet, qui domi manere poterat, maluit filius cum vitæ suæ periculo patrem debilitatum morti, quæ domi parata fuisset, eripere sublatum igitur in collù magno labore ab vrbe tulit sub mendici specie latentem: atque cum eo in Siciliam pervenit, ubi Sextus Pompeius proscriptos omnes recipiebat. Tandem hac singulari pietate in parentem à populo Romano patriæ restitutus, in super Aedi-

lis quoque factus est. *Euphr. Fulgos. lib. 5.*

NOSTRORVM
exempla.De Cheldiberto & Clotario
Francorum Regibus.

Cheldibertus & Clotarius fratres regia Francorum stirpe orti, atque ipsi Reges cum de regni possessione inter se armis decertarent, essentque acie dimicaturi, Chrotchildis matris interuentu primo ferrum inhibere materni precibus & lacrymis moti, inde non solum prælio abstinuerunt, sed concordæ facti, mutuo se complexi sunt. *Sabel. lib. 3.*

De Leone Imperatore.

Leo Imperator Cōstātinopolitanus imperiū à Leone auunculo per manus acceptum, cum pacatè regeret, otioque & opibus floretet, Zenoni Isaurico patri suo sponte tradidit habendum: indignum (credo) ducēs ac nefarium imperare, ubi pater privatus ageret. *ibid.*

De Rosimunda Baldoini Regis
uxore.

Habent & mulieres illustres in hac parte sua exēpla, nec adeò re-tusta, & ob id fortassis incūdiōri relatu. Lunxii sibi uxorē Baldoi-

nus Longobardorū Rex Comundi Lepidarū regis filiā, quæ bello vinctum interfecerat, mirūque huic regio cōiunio adnotæ, cum fortè Verona esset, incaluissetque rino, Comundi patri caluā, qua more gentis pro poculo solēibus conuuijs utebatur: iustusque est minister Regina hortari, vt cum patre biberet: perstrinxit Rosimunde animum (id enim fuit illi nomē) in tempestiua paternæ cadis exprobratio, vltionemque secum meditata virū haud multò post domestica fraude sustulit, subornato illi percussore. *ibid.*

De Rusticana.

Si non tam atrociter, nõ minus piè tamē Rusticana Romana mulier vltæ est patrēm Symmachū, quæ Theodoricus Rex Gothorum cum Boetio eius genero interfecit. fuit hæc post regis interitū suis ciuibus auctor, vt ad abolendā barbari memoria, eius statū tollerētur è medio: id postea facinus marcestatis accessit apud Totillam eius scdæ gentis regē, non solum non iniuncta est, sed itā cōstanter etiā confessa, vt nihil æquè illi profuerit ad salutem, ac constantia, quæ barbarus miratus, etsi causam improbaret, tantā tamen in dolem renia dignam censuit. *ibid.*

De Alexio Cōstātinopolitano.

cum Isaac Cōstātinopolita-

nus Imperator ab Alexio fratre imperio lumibibusque simul priuatus esset, Isaaci filius, & ipse Alexius nomine Balduini, atque aliorū principū, qui ea tēpestate ad Syriacā expeditionē pro Christi fide proficiscēbātur, se aduentus, armis imperiū recuperavit. Et quanquā eū omnes Imperatorē salutarēt, eo nomine abstinuit, eductūque è carcere patrē in cōsuetum honore restituit, atque imperatoriā dignitatē paternæ charitati postposuit. *B. Fulgosus lib. 5.*

De Bernardo Carpio.

Alphonſi secundū Legionensē Regis, qui cognomēto Castus dicebatur, Vermena soror cum clā fratre Comiti Santillanensē nupsisset, atque ex eo filiū peperisset nomine Bernardū Carpiū, Rex sororis matrimonio vehementer perturbatus, eam inter virgines manasterio inclusit, Comitē Sāctium perpetuo carceri dānauit, natū autem ex eis filiū amanter aluit. quū cum in viri magna præditiū virtute euasisset, meritū atque obsequio primū liberare patrē enixus: vt id nõ succedere conspexit, Mauris cōiunctus, quid armis efficere posset tenuit: neque iniquā viuente Alphonſo destitit, neque intermissā inquam post eum ea opera cum Veremundo primo, Ramyro primo, & Crdonio primo, qui omnes eo ordine in Legionensē regno

regno successerunt. tandē regnan-
te Alphonsio tertio armis patrem
recepit, iam non decrepitū modō,
sed cecū quoq: tantū penes filium
paternā valuit charitas. *ibid.*

De quodam Hispano To-
letano.

Inter tot insignium virorū cha-
ritatis erga parces exempla unū
Toletani hominis anneximus, in
quo quod fortuna defuerat, id rei
magnitudo equavit. Huius pater
aurarius faber à Petro primo Ca-
stuloni rege ob falsas suspiciones
morti damnatus erat. filius amore
erga patrem compulsus, lachry-
mis precibꝫque agere non desti-
tit, ut servato patre, ipse pro eo
occideretur. quod assequutus, vitam
amisit, ut in vita cum servaret, à
quo ipse per genituram acceperat
vitā. tandē omnibus in hac laude
preferendus, quanto ceteris rebus
vita charior est. *ibid.*

DE CHARITATE fratrum, Græcorum exempla.

De Agamemnone.



Agamemno Atridarū
nati maior (ut pro-
ditum est) totam ar-
mauit Græciam, de-
cēmq: annos ad Troiam bella-

uit, ne minor frater adeptam con-
iugem sine vindice suspiraret. Sa-
bel. lib. 3.

De Intaphernis coniuge.

Intaphernis vnus ex Darij su-
cīs, qui Persarum regnum à Ma-
gis fratribus furto occupatum ar-
mis vindicarunt: is post summam
rei Darij delatā, cum à cubenti-
ministro Regem adire prohiben-
ter, in a percussus, aures illi & na-
sum abiecit, cōstque ob eam ir-
xam Intaphernis cum omni viri-
stirpe ad supplicium arreptus. In-
cigit eius vxor plures dies ante Ri-
gū ianuam miserabiliter pronola-
ta cū lachrymis, & sibi lamen-
tatione: cuius afflictionem mis-
ratus Darius, misit illi qui nun-
tiant, ut vnū ex his, qui in-
terficerent essent, sibi deposceret:
futurum, ut illius, quem incolu-
men rellet, ipsius lachrymis vi-
tam condonaret, ut vnus aliqui
servatus futura esset orbitas lu-
namen. Nemo fuit cui non persus-
sum esset fore, ut amanti suū con-
iugis aut vnus filiorum vitam si-
bi optaret. sed mulier fratrem de-
popescit. Ceterum iussa à Regē
dicere quid esset, quōd fratrem
tantum viro & filijs praelib-
set, sum, inquit, ego, Rex, iu-
nis aulic, possumque proinde iu-
rum & nubere, & parere, fratri
parentibus sentio coniectis si a-
demptus sit, restitui non potes-
t.

Qua

Qua voce Rex vehementer com-
motus, non fratrem solum, sed &
filium natu maximum illi resti-
tuit. *ibid.*

De Eumene atque Attalo
Asiæ Regibus.

Orta falsa fama, Asiæ Regem
Eumenē Persei insidij mortuum
esse, Attalus frater sumptu dia-
demate, vxorem eius in matrimo-
nium duxit: sed cum postea Eu-
menes rediret, Attalus autem
obuiam profectus, ut venientem
exciperet, timoris expers nō esset,
ob ea quæ falsa inductus fama
egerat, Eumenes minimē se com-
motum ostendens, summissa voce
Attalo in aurem dixit, Nolito
aliās vxorem ducere, nisi ante cer-
to sciueris, qui mortuus fuerit. Ca-
eterum cum haud diu post moreret-
ur, etsi ex vxore filium procrea-
rat, fratri tamen Attalo vxorem
regnumque reliquit: Attalus au-
tem ne fraternā charitate vince-
retur, etsi ex vxore multos postea
procreauit liberos, vnū tamen
ab Eumene relictum in spem re-
gni aluit, & ut aptum regendo
vidit, regno ei cessit, diūque post
hoc priuatum egit vitam, horum
enim fratrum pietas apertē fra-
terna benevolentia maius nihil
esse ostendit, cum postpositis pro-
prijs filijs regno inuicem liberali-
ter cesserit. Bapista Fulgosus
lib. 5.

De Dyetento & fratre Cap-
padocibus.

Cum Adiatorigem Cappado-
cem Regulum cum vxore liberisq;
Augustus bello cepisset, Ro-
māmq: in triumphum duxisset,
decreuit, ut cum maiore natu filio
pater occideretur. Quamobrem
cum ministri ad hanc rem desi-
gnati peterent, quis ipso frat-
rum natu maior esset, vehemen-
ter inter se contendebant, utroque
maiores se esse asserente, ut alte-
rum fratrem morte sua seruaret.
& cum diu in hunc modum pie-
tate inter se contendiissent, vix tan-
dem Dyentus matris precibus,
quæ per eum facilius se alii posse vi-
debat, cessit, tulitque ut pro se mi-
nor, tanquam natu maior more-
retur. Re postea ab Augusto in-
tellecta nō modō factum indoluit,
verum etiam illum, qui superstes
fuerat, cum matre honestē habuit.
tantum reuerentia & bonæ exi-
stimationis etiā inter ipsos ho-
stes hoc fraternā charitatis sanctū
nomen comparare solet. *ibid.*

De Iazate Adiabenorum
Rege.

Iazates Adiabenorum Rex,
quanquam quatuor & viginti si-
liorum pater esset, vni tamen mo-
riens Monabazo fratri regnum
reliquit. *ibid.*

110 DE CHARIT. FRATRVM.
ROMANORVM
exempla.

De Africano Maiore.

Fuit Maioris Africani erga Lucium fratrem non vulgaris affectus: cui, ut extra sortem Antiochus & Syria provincia decerneretur, ad bellum legate & laboriosum gerendum, legatum sese illi obtulit. Sabel. lib. 3.

De Tiberio Cæsare.

Celebris & Tiberij Cæsaris pietas in Drusum fratrem, cuius in Germania extincti Romam usque pedibus mactatus & squalore obstructus est, cadaver prosecutus magno amoris testimonio in viuis, sed maiore aliquando pietatis in defunctum. ibidem.

De Publio Rutilio.

Publius Rutilius leui morbo impeditus adeo de fratris dignitate sollicitus fuit, ut in petitione consulatus audita eius repulsa, continuo animam efflauerit. ibid.

De Claudia Vestali.

Claudia Vestalium una, quia frater a Tribunopolebis triumphare prohiberetur, cum eo currum ascendit, sacerdotio freta, cessit sa-

crofanctus magistratus religio, qua eo die verius, quam Imperatoris virtus triumphauit. ibid.

De M. Fabio Consule.

Marcus Fabius Consul in clu pugna Hetruscis & Veientibus peratis, delatum sibi summo Senatus populique studio triumphum ducere non sustinuit: quia eo proelio Q. Fabius frater eius Consularis fortissimè dimicàs occidit. Quantam in eo pectore pietatis fraternæ charitatis habitasse existimemus, propter quam tantus amplissimi ordinis fulgor extinguitur? Max. lib. 5.

De quodam milite Cn. Pompeij.

Miles quidam in castris Cn. Pompeij stipendia petagens, Cn. Sertorianum militem acris filii in aciem instantem comminus interemisset, iacentemque spoliare, ut fratrem germanum esse cognouit, multum ac diu conuictio. Deinde ob donum impie victoriæ insequutus, prope castra transiit, & pretiosa veste opertum rogo impetravit: ac deinde subiecta face protinus eodem gladio, quo illas interemerat, pectus suam transuerberauit, seque super corpus fratris prostratum, communibus flammis cremandum tradidit. Licet ignoratâ beneficio innocenti

DE CHARIT. FRATRVM. III
ære, sed ut sua potius pietate, quam aliena venia vteretur, comes fraternæ neci non defuit. ibid.

De L. Lucullo.

L. Lucullus Senator Romanus quâquam intus maior, quàm Marcus frater, fraternæ charitate compulsus præter cõsuetum Romanorum morem nunquam magistratum petere voluit, donec ad legitimam ætatem petendi frater peruenisset: propter quam rem absentes ambos populus Romanus Adiles creauit. Bap. Fulgosus lib. 5.

De Catone Iuniore.

Cum in Asia esset Iunior Cato, & fratrem Cepionem in Asiam venientem accepisset, Thessalonica graui affectum valetudine substitisse, est hyems sciebat, neque satis idoneam haberet nauem: tamen rogente fraternæ pietate cum duobus solis comitibus mari hyberno se tempore credidit, & ad visendum fratrem perrexit: quem cum mortuum offendisset, non satis dixit ingentibus lachrymis (fortasse plus quàm Philosopho homini æquum esset) prosequi sumus ingentibus apparatu, atque impensa procurauit, neque eam impensam cum nepote in diuidenda hereditate computauit. ibid.

De duobus proscriptis fratribus.

Insigni duos proscriptos fratres

FRATRVM. III
inter se charitate fuisse Appianus scribit, quorum alter cum à militibus captus esset, alter, qui se proscriptum ignorabat, ad eos profectus, magnis precibus orabat, ut demisso fratre, se pro eo occideret: verum ut cognouerit ipsum quoque proscriptum esse, utrunque interemerunt. ibid.

De Tito Vespasiano Imperatore.

Titus Vespasianus Imperator quamquam sciret fratrem de se immodestè loqui, exercitusque ad rebellionem sollicitasse, tamen ob id in minore eum existimatione non habuit, neque ab alijs haberi voluit: consortem eum, ac successorum imperij appellans. cum præterea seorsim ab alijs habitum non sine lachrymis, atque magnis precibus obtestaretur, ut in se eo amore esse vellet, quo ipse eum prosequatur. ibidem.

NOSTRORVM
exempla.

De Luiba Gotthorum Regem in Hispania.

Luiba Gotthorij Rex in Hispania secundo regni sui anno Leonegildum fratrem heredem ac successorem regni constituit, & aliquod tempus ante obitum ser-

nata sibi tantum Narbonēsi prouincia reliquis regni partibus ei cēssit. Bap. Fulgosus lib. 5.

De Ramiro primo, qui decimus in Hispania post Arabum aduentum regnavit.

Nonne Ramirus quoque fratris sui Garſie amans fuit? cui cum in Hispania regno iam ex parte de Arabum manibus recepto (quia primogenitus erat, ut mos est) antelatus fuisset, sponte sua regni socium aſciuit, cum plus apud eū regni in communicatione fraternus amor, quā ambitio posset: quæ non fratrum modo, sed parentis quoque filiorum extinguere charitatem solet. ibid.

De Heliodoro, qui Pius dictus est, Britannorum Rege.

Heliodorus à Britannis fratri Archillago suffectus, quem populi ob nimiam crudelitatem, atque auaritiā regno pellerē coacti fuerant, in filia venationi intentus, in ipsum fratrem incidit: in quo afflictam fortunam lacera vestis, squalorque satis testabatur, quem ut agnouit, quanquam sciret antea vi atque arte enixū, ut in regno restitueretur: tamen amanter complexus, occulte in Aldeludum urbem deduxit, ubi simulata agritudine tanquam testa-

mento suas atque regni res ordinaturus, regni proceres ad se vocauit. Et cum singulos privatim alloqui velle ostendisset, captus, ut in cubiculum singuli ingrediebatur, omnibus mortem interminabatur, nisi fratri pepercessent, & assentirentur, ut per ipsum in regno restitueretur. & cum omnia per hunc modum in sententiā deduxisset, rem postea coram omnibus aperuit. atque Archillagum in regnum restituit, cui & post paucos annos mortuo & cum ingenti gloria successit. ibid.

De Cicho Ordelapho.

Ingens quoque Cichi Ordelaphi Foroluiensis fraternus amor erga fratrem suum Scampettiam, qui captiuus in Regis Roberti manu in Caſtricarum arce custodiebatur, Foroluij quoque urbem idem Rex obtinebat, quo tempore vincto vase latens Cichus currum in urbem, bubulco rem ignorante, detulit, et usque, amicorumque ope adiutus, per hunc modum urbe potuit, magno auri pōdere fratrem redemit, atque ei statim urbis principatum restituit. Quantum ei Pannus frater dissimilis fuit, qui salubris anno quadringentesimo septuagesimo sexto post mille Cicho frater principatus deiectione causa fuit, ut Foroluiensis res in externorum manus pervenerit. ibid.

DE ODI O FRA-
trum & domestica di-
scordia, Græco=
rum exem=
pla.

De Eteocle & Polynice.



Rmanit dira regni cupiditas Eteoclem & Polynicem fratres, ut alter alterū auito solo & patrio deturbaret. Nec hæcenus maiū quieuit, de summa quoque rei armis inter illos dimicantū. Verūm dum ambo vincunt, uterque victus est: mutuis ambo vulneribus confosus, seipſos & regnum prius à patre perditum perdidit. Sabel. lib. 3.

De Cambyse Rege & fratre.

Fuit eadem pestis Persicis rebus aliquando exitio. Nam Cambyses Cyri filius dum virtutem & robur fratris plus nimio odit, capitalitēque, hunc, quem oderat insidiatur, nequisimis seruis fecit aditum ad suum absentis regnum occupandum, fratre è medio sublato, excidit itaque regno sua potius, quam fratris culpa: & dum domesticam fidem ferre nō potest, alienam tulit perfidiam. ibid.

De domestica duorum Regnorum discordia.

Conuulsa sunt duo finitima regna, ac grauius affecta domesticō hoc veneno, Ptolemaeorum regia in Aegypto, & Antiochi successorum in Syria. Fædisſimis utraq; domus cædibus, tragicique exēplis ob intestinam discordiam sigillata. Et in his Reginarū scelera, quæ seuitia & omni monstrorum genere ne virus quidem posthabēda sint: hæc patra omnium terribima: fuit hæcyna ex his, quæ vetustiore memoria in Aegypto Reginae nomen tulerunt, matrem hectoro expulit: filias viduas fecit alterno fratrum matrimonio: virilis stirpis liberos vnū in exilium egit, alterū interficere conata est: cui postea suorum scelerū debitas exoluit pœnas. ibid.

De eodem Regno.

Huius filia Seleuce Cleopatraz fororem in Syria occidit, inuito reuenteque marito: & quod omnium maximè fuit detestabile, quia à simulachro deæ, ad quam confugerat, non poterat Regia mulier abstrahi, brachia insit amputari. Polluit eandem regiam altera Cleopatra, quæ Antiocho nupsit, filij cade, quem interfici iussit, quod non auctor ab eo facta esset recepti diadematis: alteri venenum miscuit: sed exitiū, quod alteri parauerat, in eius caput vertit, id à filio bibere coacta. ibid.

De Aristobolo & fratre.

Sed nullam magis domum affixit id malis, quam Aristoboli Iudæorū Regis & fratris: qui dum inter se hostiliter de regno disceptant, regnum & urbem, in qua nati erant, perdiderunt: & quod malorum cumulo accessit, augustissimum templum quod in urbe fuit, bello prophanatum est, magnaque ex parte dirutum. *ibid.*

De duobus fratribus filiis regiis.

Scipione Africano patris & patrii memoriā gladiatorio munere Carthagine noua celebrante, duo regij filij nuper patremortuo, in arenam processerunt, pollicitiq; sunt ibi se de regno praeliuros, quo spectaculum illud illustrius pugna sua facerent. Eos cum Scipio mouisset, ut verbis cōtendere, quam ferro dimicare mallēt, uter regnare deberet, ac iam maior natu consilio eius obteperaret: minor corporis viribus fretus in amentia persistit, intiq; certamine pertinacior impietas fortuna iudicio morte mulctata est. *Max. lib. 2.*

ROMANORVM
exempla,

De Tarquini Regia.

Talis Romana regia disidiū satis per se atrox & calamit-

tosum: sed exitu impiū ac dirum sustulerunt minor Tullia & maior Tarquiniorum, fratrem hic, illa sororem, vel potius uterq; coniangem. Idem furor Regem senio confectum solio deturbatum Curis deiecit, deiectum & exanimem impij filia calcavit currus: uerū soceri manes à genitro breuis pena exegerunt, patris umbra à selecta Tullia: ambo enim cum filio regno eiecti, exulare coacti sunt, regnumque male partum maximo omnium exemplo amiserunt. *Sabel. lib. 3.*

De Antonino & Geta fratribus,

Maxima fuit inter Antoninū & Getam fratres super Imperio Romano discordia: tanta quidem (ut refert Herodianus Grecus) ut alter alterum veneno nunquam intercipere tentauerit, nihil insidiarum inuicem intermittebant. Non eos eorum mala Italia potuit unquam in gratiam restituere: & ad extremum impatiens Antoninus, atque totius imperij cupiditate motus, omnipericulo, spēque posthabita, quous modo deliberat magnum aliquid vel facere vel pati: ferrum & eadem molitur. ingrediens ergo fratris cubiculū, eum nihil tale preestolantem supra matris petus nequiter obtruncat, *Guldo Exemplorum lib.*

DE CHARITATE
erga patriam, Græcorum exempla.

De Aristide & aliis.



Aristides vir aliquo iustissimus ab officio deflexit pro patria salute: & Crauidia Cleomenis mater vltro pro patria se obsidem cum nepotibus obtulit: Midias & Calliphron Athenienses deprecati sunt excidium patriæ à Cornelio Sylla. Est & famia vetustior de Codro Rege, qui vltro mortem pro patria oppetiit. *Sabel. lib. 8.*

De Agesilao.

Agesilaus Lacedæmonius, quous nullus Græcorum ducum maiore ex re bellica laudem reportauit, quicquid sibi gratiæ ab externis gentibus, aut à ciuibus debebatur, id omnis in patriæ, que illi charissima fuit, vsum & ornamentum vertisse dicitur. *ibid.*

De Codro rege Atheniensium.

Rex Atheniensium Codrus, cum ingenti hostiū exercitu Attica regio debilitata ferro igniq; vastaretur, diffidentia humani

auxiliū, ad Apollinis Delphicū oraculum confugit: perque legatos seiscitatus est, quonā modo illud tam grave bellum discuti posset. Respondit Deus, ita illi sinem fore, si ipse hostili manu occidisset. Quod quidē nō solum totius Atheniensium castris, sed etiam cōtra rijs percrebuit. Eoque factum est, ut ediceretur, ne quis Codri corpus vulneraret. Id postquam cognouit, depositis insignibus imperij, familiarum cultum induit, ac palantium hostium globo sese obiecit, vnumque ex his falce percussit, in eadem suam compulsi: cuius interitu ne Athene occiderent effectum est. *Max. lib. 5.*

De Thrasylulo.

Ab eodē fonte pietatis Thrasyluli quoq; animus manauit: is, cum Atheniensium urbem triginta tyrānorum teterrima dominatione liberare cuperet, paruāque manu maxime rei molem aggrediretur, & quidam è consijs dixisset, Quantas tādē tibi Athene per te libertatem consequuta gratias debebunt? respondit, Dij faciant, ut quantas ipse illis debeo, videar retulisse. Quem affectum inclitum destructæ tyrannidis opus laude cumulauit. *ibid.*

De Themistocle.

Themistocles autem, quem vir-

tus sua victorem iniuria patria Imperatorem Persarum fecerat, ut se ab ea oppugnanda abstineret, instituto sacrificio, exceptum patera tauri sanguinem hausit, & ante ipsam aram quasi quaedam pietatis clara victima, concidit. quo quidem tam memorabile eius excessu, ne Græcia altero Themistocle opus esset, effectum est. ibid.

De duobus Philenis fratribus Charthaginensibus.

Cum inter Carthaginem & Cyrenas de margine agri pertinacissima contentio esset, ad ultimum placuit, utrinque eodem tempore iuvenes mitti, & locum, in quem ij convenissent, sinem ambobus haberi populus. Verum hoc pactum duo fratres Charthaginenses nomine Phileni perfidia præcurrere, citra constitutam horam maturato gressu longiam promotis terminis. Quod cum intellexissent Cyrenensium iuvenes, diu de fallacia eorum questi, postremo acerbitate conditionis iniuriâ discutere conati sunt. dixerunt nanque, sic cum sineratum fore, si Phileni vivos se ibi obrui passi essent: sed consilio euentus non respondit. illi enim nulla interposita mora corpora sua his terra operienda tradiderunt: qui quoniam patriæ,

quàm vita sua longiores terminos esse maluerunt, bene iucent manibus & osibus suis Punico dilatato imperio. Vbi sunt superba Carthaginis alta mania? ubi maritima gloria incliti portus? ubi cunctis litioribus terribilis classis? ubi tot exercitus? ubi tantus equitatus? ubi immenso Africa spatio non contenti spiritus? omnia ista duobus Scipionibus fortuna partita est. At Philenorū egregij facti memoriam ne patriæ quidem interitus extinxit: nihil est igitur excepta virtute quod mortali animo ac manu immortale quæ possit. ibid.

De Aristotele.

Iuuenili ardore plena hæc pietas: Aristoteles vero suprema vite reliquias senilibus ac rugosis membris in summo literarum otio vix custodiens, ad eò valenter pro salute patriæ incubuit, ut eam ab hostibus armis solo aquatam in lectulo Atheniensis iacens, & quidem Macedonum manibus, quibus abiecta erat, eriperet. Ita vrbis non tam strata, atque eversa Alexandria, quam restituta Aristotelis notū est opus. Patet ergo quàm benigna, quàm profusa pietatis erga patriam omnium ordinum, omnis ætatis homines extiterint, sanctissimi que natura legibus mirificorum etiam

extem

exemplorum clara mundo subscripserit vbertas. ibid.

De Lycurgo Lacedæmonio.

Lycurgus ordinandis scribendisque legibus, quibus Lacedæmonij viverent, præfectus, cum eas diligenter scripsisset, populo ostendit, sibi Delphos eundem esse, rerum gratia ad eas leges pertinentium. & ne interea dum abesset, incepta iam per leges, turbaretur, populum inreiuirando adiecit, se contra ipsas non iturum quoad Delphis Lycurgus redijisset. Profectus igitur, cum responsum ab Apolline accepisset, leges ab ipso rectè conditas esse, ne Lacedæmonem ipso redeunte populus sacramento se solum arbitrareretur, decreuit antiè perpetuò à patriâ exulare, quam redeundo, salutem Lacedæmoniorum, quæ legibus illis constabat, in discrimen adducere. itaque monitis Lacedæmonijs, quæ responsa ab oraculo accepisset, sibi ipsi ne in patriam rediret, mortem conscivit, maiori charitate patriâ, quàm vitam suam prosequutus. Bapista Fulg. lib. 9.

De Spartio & Bulide Lacedæmonijs.

Cum Lacedæmonij Xerxis caduceatoris intermissis, grauique peste laborantes, ob eam eadem

morbo illo se affectos arbitrarentur, existimarunt ipsorum malorum se sinem nunquam habituros, nisi prius pro cade violatòque iure gentium Xerxi satisfecissent. itaque edixerunt, si quis pro patria mori vellet, is ad Ephoros (ita eorum magistratum vocabant) se cõferret. Spartius Bulidæque Lacedæmonij oblati se morituros, in Persidem vsque ad Xerxem profecti sunt: & rem ordine narrantes, propter quam ad ipsum inuerant, ad corrigendam caducatorum eadem, violatamque ius gentium, morituros se obtulerūt. Eam rem plurimum miratus Xerxes, non solum iniuriæ satisfactionem cum vita dono eis dedit, verum ingentibus quoque promissis, apud se eos retinere contendit. cui vterque respondit in hæc verba, Quam rem arbitraris, ut à patria, tanti apud nos esse posse, ut à Rex non separet, cuius gratia tam longum iter emessi, vitam ipsam effundere volumus? ibidem.

De Matre Cleomenis Regis Spartani.

Fadus cum Ptolemæo Aegypcio Rege Cleomenes Spartanus Rex aduersus Antigonom Asiæ regem, atque Acheos inuerat, matremque ac filium, manjuræ cum eo fidei, id est, ipsum sine eo pacem cum hoste non facturum, obsides dederat. cum autem mater

b 3 eius

etius rescivisset Cleomeni pacem Acheos honestissimis conditionibus offerre, scripsit ne propter vetula corpus eam pacem omitteret, quam patriæ honestam salutaremque duceret. Maiore enim animo, quam pro fœmina captivam pro patria obtulit. *ibid.*

De quodam Sarraceno.

Non minoris faciendum est, ut quis pro patria certa morti se offerat, quam ut pro ea vitam sibi addimat. Quemadmodum in Syria Sarracenus quidam egit, quo tempore Gotifredus Bolionius ac comites eius pro Christi fide in Syria traderentur: in medio enim foro Tyræ urbis principem Conradum Bonifacii Montisferrati Marchionis filium occidit, statimque ipse quoque eodem in loco occisus est. Nam cum videret ob singularem Conradi virtutem magna Sarracenis inferri damna, voluit moriendo patriæ gentis suæ legis tantam virtutem præditum hostem adimere. *ibidem.*

De alio Sarraceno.

Nostrorum quoque parentum ætate missus à Sulibano Sarracenus, ut sub prætextu ferendarum literarum Iacobum Lusignanum Cypri Regem confoderet, arbitratus se eum interimisse, humerum gladio traiecit, captivumque acerbissimis tormentis dissecratus, ingenti animo (quia id se patriæ præ-

stitisse dicebat) vitam egit. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Mutio Scauola.

Quis unquam pro patria tantum ausus est, quantum Mutius Scauola, qui sine spe ulla fallendi hostem Porcenam Hetruscorum Regem serrapeiit, ut Romam servitutis periculo eximeret? Quid quod consiliis destitutus, atrociter in semetipsum sevit, ut rex illi iure iratus se in deserit, supplicij atrocitate motus Sabel. lib. 8.

De Curtio equite.

Nec ullus unquam civis securior mortis apparuit Curtio, qui ut patria incolumis esset, prudenter volensque præcisa omni spe salutis, in profundam sese voraginem præcipitavit. *ibid.*

De Decius.

clara Deciorumque nomina, qui eundem affectum sequuntur, caputque suum deus manibus donovere. Hic Latino bello ad Vestivium, ille Gallico in Sentinati agro; uterque patriæ, Romanarumque legionum, quam propria vite amantior. *ibid.*

De Pompeio & Crasso.

Marcus Crassus & Pompeius, quia

quia Capitolini Iovis oraculo persuasum habuerunt, ad Rempublicam pertinere, ut eo consulari abeuntes, quem discordi animo gesserant, cum fascibus odium, & simultatem deponerent, in conspectu Romani populi inter se pacificati sunt. *ibid.*

De Genitio Cippo Pratore.

Genitio Cippo Pratori paludato portæ egrediendi non est inauditi generis prodigiū inclidit. Nāque in capite eius subito veluti cornua emerferunt: res ipsūque est, eum Regem fore, si in urbem revertisset. Quod ne accideret, volūtarium ac perpetuum sibi iniecit exitium. Dignā pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attingit, septem Regibus præferatur. Cuius testandæ rei gratia capitis effigies æreæ porta, qua excesserat, inclusa est, dictaque Rauduculana, quod olim Rauda ara dicebatur. Max. libro 5.

De Scipione Africano.

Superior Scipio Africanus admirabili virtute, ne Respublica extingueretur, providit, siquidem eum afflictæ Cannensi clade Urbis nostra nihil aliud, quam prædæ victoris esse Annibalis videretur: ideōque reliquæ prostrati exercitus deferende Italiae auctore Lucio Metello consilium agitant: Tribunus militum admodum inueni-stricto gladio mortē vicique

minitando, iurare omnes, nunquam se relicturos patriam coegit: pietatemque non solum ipse plenissimè exhibuit, sed etiam ex pectoribus aliorum abeuntem revocavit. *ibid.*

De Publicianis.

Age, ut à singulis ad minuetur, sos transgrediar, quanto & quam æquali amore patriæ tota civitas flagrant? Nā cum secundo Punicō bello exhaustum ararium, ne Deorum quidem cultui sufficeret, publicani vltro aditos Censores, hortati sunt, ut omnia sic locaret, tanquam Respublica pecunia abundaret, seque præstituros cuncta, nec ullum assentem nisi bello confecto perituros, polliciti sunt. *ibid.*

De Casio Chærea Tribuno.

Sola in patriam charitas Casium Chæream Tribunum movit, ut Caligulam, qui eam crudelissimè dilacerabat, manus sua occideret: cuius rei nunquam adduci potuit, ut pœniteret, etsi eo eam rem ipse mortis affectus fuit. Baptistæ composulgosus lib. 5.

NOSTRORVM exempla.

De Placidia Honorii Cæsaris forore.

Imminebat Athaulphus Gothorum Rex excidio Urbis à se captæ, ut ea direpta & eversa
h. 4. aliam

aliam diuerso loco conderet: quoniã Gotthiã pro Roma, Athanaphos, qui in ea imperitarent, pro Caesaribus appellaret, vt per hæc omnis Romani nominis memoria intercideret. Caterum precibus rēpestinãque Placiã coniuget (erat hæc Honorij principis soror) dissuasione, proposito auersus, tantum absiit, vt ditum id consilium sit executum, vt instaurator Urbis dici voluerit, non euersor. Sabel. lib. 8.

De Franciscò Dandulo.

Extat Frãncisci Danduli exemplum ad pòsteros memorabile: quippe qui vt patriam ab ignominiosa Pontificu censura vindicaret, diu humiliter prostratus iacuit ad Clementis Romani pontificis mensam, catenis vinculus, sed patria cum eo mutua pietate certauit, suumque ciuem tandem sublimus exultit, quanto ille abiectus se & contemptibilis gessit. ibidem.

De Flauo Valerio Zenone Imperatore.

Constantinopolitanus Imperator Zeno, cum apud Chalcedonem bellum gereret, vt accepit, à Verina socru fratrem Basiliscum Imperatorem esse creatum: etsi permulti vt Constantinopolim rediret, hortarentur, spe data armis in

imperium rediturum (quia eam permultis in vrbe molesta acciderat) sumptuosque pro eo arma pollicebatur, patrie charitate motus, cuius quietem imperio potior rem ducebat, respondit, nolle, nisi sui gratia inter ciues arma mouerentur: atque vt omnes suspicione liberaret, in Iauriam se recepit. Vnde haud multo post depulso Basilisco populus eum renouauit, atque imperio restituit. Romanorum profecto exemplum, & cuius memoria celebretur, dignum, pluri patrie quietem, quam imperio facere: quod à multis etiam viti prepositum fuit. Bapt. Fulg. lib. 5.

De Feliciano equite Pannonio.

Andax quoque animus atque in patriã charitas singularis fuit. Feliciani equitis Pannonij, cum indignatus, quod Pannonie regnum ad exteram gentem, id est ad Carolum Robertum Martellus Galli filium, peruensset, Carolum Regem cum coniuge ac liberis occidere decreuit. Solemni igitur Pasche die, quo mos erat, vt reges liberique eorum vnã rescerentur, Rege vxorūque Elizabetha Polonia Regis filia vulneratū, cum Lodouicum Andreamque eorum filios petere vellet, ab ijs, qui astabant prohibitus, occisusque feri animi ob patrie charitatem cogitata expletu nequiuit. ibid.

DE FIDE ET AMORE CONIUGALI, Græcorum exempla.

De Artemisia Regina.

DE Artemisia in Mausolum defuncti charitate certior fama est: extant & vestigia nobilissimi sepulchri, que fame stipulantur fuit id Mausoleum tanta admirationi omnibus gentibus cum apparatu rerū, tum opificio, vt inter pauca orbis terrarum opera sit a Græcis & Romanis scriptoribus nobilitatum. Sabel. lib. 3.

De Nino Rege.

Age uerò, & quam indulgēs credendus est, vel potius quam vxoris Ninus Assyria Rex, si vera sunt que de eo quidã prodidere, que siue ita euenire voluit, siue feminam nunquã tale facinus ausuram credidit, Semiramidem coniugem regij insignibus in paucos dies instruxit. Quam bona mulier occasionem adepta, in regno perseverauit, virumque in potestatem redactum, non obsequentem modo, sed imperio etiam inde habuit obnoxium. ibid.

De Dario Rege.

Darius Rex duplici prelio vi-

ctus ab Alexandro, magna imperij parte exutus, nullum tristitia signum dedit, vt fertur. Caterum morte coniugis audita, manu oculis admota, non potuit lachrymis temperare. ibidem.

De Hipsicratea vxore Michridatis.

Hipsicratea Regina, Mithridatem coniugem suum effusis charitatis habentis amauit: propter quod precipuum forme suæ decorem in habitum virilem conuertere voluit, patris loco habuit. tonsis enim capillis equo se & armis assuefecit, quò facilis laboribus & periculis eius interesset. Quinetiam videtur à Cn. Pompeio per efferatas gentes fugientem animo pariter, & corpore insatigabili sequuta est, cuius tanta fides asperariū ac diffucilium rerū Mithridati maxillum solatiū, & incundissimū lenimentū fuit. Cū domo enim & penatibus vagari se credidit, vxore simul exulante. Max. lib. 4.

De Minyarum vxoribus.

Verum quid Asia, quid Barbaria immensas solitudines, quid latebras Põticis sinus scrutor, cum spediadisimum totius Græciæ decus Lacedæmon precipuū vxoriae fidei specimē tantum nostris ostendet oculis, plurimis & maximis patrie suæ laudibus admiratione

facti comparatum? Minye, quorum origo ex inclyto socorum la sonis numero Lemniorum in insula concepta, per aliquod seculorum vices stabilis in sede manserat: à Pelagicus expulsi armis, athenae opus indigentes, excelsa Tegyptorum monium iuga supplices occuparunt: quos Spartana ciuitas respectu Tyndaridarum (naque in illo nobilis fama nauigio aesi inatum syderibus parfirarum fuserat) deductos in de, legibus comodisque suis immiscuit. Sed hoc tantum beneficium in iniuriam benemerita vrbis regnum affectantes, vertterunt. Igitur publica custodiae inclusi, capituli struabantur supplicio: quod cum vetere instituto Lacedaemoniorum nocturno tempore passuri essent, coniuges eorum illustri sanguinis ibi velut alloquuntur perituros viros, impetrato à custodibus aditu, carcere intrarunt, commutatâque veste per simulationem doloris relatis capitibus eos abire passâ sunt. Hoc loco quid aliud adiecerim, quam dignas fuisse, quibus Minye nuberent? ibid.

De Cyampo Theffalo & Aemilio Sybaritano.

Ardens Cyampi Theffali & Aemilij Sybaritani amor: fuit uterque enim venationis studiosus, quanquam diuersis locis, temporibusque, eundem tamen incur-

rit casum fatumque, atque ex eo argumentum mutui amoris ostenditur. Nam cum eos unum suspiciosa coniuges usque in ipsas soluas sequuta essent, atque illic inter priuos, dumetâque latebant, auctorem propter frondium motum ceu ad ferus excitati cana accurrissent, prius canum dentibus dilaniata, occisâque fuerunt, quam earum viri mulieres, atque multo minus coniuges esse vidissent. Cum autem erga uxores mutuum esset amor, doloris uterque impatiens, sibij viam sua morte conseruit. B. Fulgosijs lib. 4.

De vxore Stratonis Sidonix principis.

Magnum quoque veri coniugalis amoris experimentum illud fuit quod Stratonis Sidoniae principis vxor edidit, cum vrbe à Persis obsessâ, verita esset ne in hostium potestatem vir veniret: id autem etiam morte si fieri posset deuitare decreuerat. Itaque cum iam accepisset hostes vrben ingressos esse, atque haud longè abesse, vt viro eius potirentur, adempto ei gladio manu sua ipsum occidit, corpusque eius quantum pro tempore potuit, decenter exornauit: cui postea superincumbentem ipsa gladio seipsam traiecit, vt eadem in morte viro, qua viuens diuinitate comes esset. vna enim res simul & coniugalis charitatis &

animi sui magnitudinem, atque insuper honoris quoque curam, cum, ne viui hostium manibus indigna paterentur, prouidit, palam testata est. ibidem.

De Chilonia Spartana Cleombroti Spartani Regis vxore.

Chilonia spartani Regis vxor atque Leonidæ filia, qui iuxta Spartanus Rex erat, cum ciuilibus discordijs Cleombrotus vir Leonidæ eius patrè in exiliũ misisset, à viro patrù restitutione impetrauit. Cum autem mutata fortuna Cleombrotum postea Leonidas ab vrbe depulisset, Chilonia pari opera apud patrè pro viro vsa, cum nihil proficere animaduertisset, etsi selesiter apud parentem in patria agere poterat, maluit cum viro eius exilijs comes esse. Bap. Fulgosijs lib. 6.

De vxore Pantheci Lacedaemonij.

Depulso Cleomene Spartarum Rege ab Antigono Macedonum rege, cum is in Aegyptum ad Ptolemaeum regem se recepisset, ac Pâtheum sequi vxor vellet, à parentibus prohibita, magno studio seruabatur. Ceterum ipsa astutè ingenio adiuuata equo, ad mare nauem conscendens, in Aegyptum ad virum peruenit, amboque illic vitam peregerunt. ibid.

De Stratonica Deiotari Galatarum Regis vxore.

Stratonica Deiotari Galatarum Regis vxor, cum aduersante valedine cum viro filios se concipere non posse videret, ei persuasit, vt liberis cum alia operam daret: ad eumque deduxit Electram concubilem suam ministram moribus atque forma insignem, ex qua Deiotarus aliquot filios procreauit, quos Stratonica post viri mortem non secus ac suos aluit, atque in regno succedere permittit. ibidem.

ROMANORVM
exempla.

De Tiberio Graccho.

Tiberius Gracchorum pater duobus anguibus intra cubiculum captis, cum ab ostentorum interprete diceretur fore, vt ipse superstes esset Cornelia vxori, si alterius sexus serpens interficeretur: Imò, inquit, meum interficite: Cornelia iuuenis est, potest per atatem adhuc parere. Nec defuit rei euentus. Certauit cum eo quæ superstiti coniugis mutua charitate: tantum enim absuit, vt post Gracchi obitum fuerit conubij appetens, vt regias etiam nuptias aspernata sit. Sabellicus libro 3.

De M. Lepido.

Fuit & M. Lepidi charitas in uxorem nobilis apud maiores, qui cum post Sylla Dictator interitum à Catulo diffensione civili rebeiectus, in Sardiniam concessisset, audito Apuleia coniugis repudio, mortem obiit. ibid.

De C. Plautio.

C. Plautius morte uxoris audita, doloris impotens, pectus suū gladio percussit: in euentu deinde domesticorum inceptum exequi prohibitus, colligatusque: ut primum est occasio d. n. i. scissis fascijs, ac vulnere diuino constanti dextera spiritum luctus acerbitate permixtum, ex ipsis precordijs & visceribus hausit: tam violenta morte testatus, quantum maritalis flamma illo pectore clausum habuisset. Max. libro 4.

De M. Plautio.

Eiusdem ut nominis, ita amor quoque M. Plautius. nam cum imperio Senatūs classē sociorum sexaginta nauium in Asiam deduceret, Tarentūque appulisset, atque ibi uxor eius Horestilla, quæ illuc eū sequentia fuerat, morbo pressa decēssisset: funerata ea, & in togā imposta, inter offē-

cium iugendi & osculandi disiecto ferro incubuit. Quem amicum cur erat, togatum & calcæum corpori coniugis iunxerunt, & deinde subiectis facibus, utriusque cremauerunt: quorum ibi sepulchrum Tarenti etiam nūm conspicitur, quod vocatur ΠΥΡΙΩΝΤΩΠ. Nec dubio quini, quis modò extinctis sensus inest, Plautius, & Horestilla sati sortitione gestientes, vultus tenetris intulerint: sanæque ubi idæ & maximus & honestissima amor est, aliquando præstat morte iungi, quam vita distrahendū ibidem.

De Iulia C. Cesaris filia.

Consimilis affectus Iulie Cesaris filia annotatus est, quæ cum exilitijs coniugis Pompei Magni coniugis sui vestem erigere respersam è campo domum relatam vidisset, territa metu, quæ vis ei esset allata, exanimis concidit, partumque, quem in utero conceptum habebat, sub animi consternatione & graui dolore corporis eicere coacta est: quare ita expirauit magna quidem cum totius terrarum orbis detrimento, cuius tranquillitas tot civilium bellorum turbulentissimo furore perturbata inesse, si Cesaris & Pompeij concordia communis sanguinis vincula constricta mansisset. ibid.

De Porcia Catonis filia vxore Bruti.

Tuos quoque castissimos ignes, Porcia M. Catonis filia, cuncta seculi debita admiratione profequitur: quæ cum apud Philippos victum & interemptum virum tuum Brutum cognosceres: quia ferrum non dabatur, ardentes ore carbonēs haurire non dubitasti, muliebri spiritu virile patris exitum imitata. Sed nescio an hoc fortius, quod ille vitato, tu nouo genere mori absumpta es. ibid.

De Antonia.

Antonia quoque femina laudibus virilem familia sua laudem supergressa, amorem mariti sui egregia fide pensauit: quæ post eum excessum forma & atate florens, cubiculum socrus pro coniugio habuit, in eodemque toro alterius adolescentia rigor extinctus, alterius viduitatis experientia consenuit. idem lib. 4. cap. 3.

De Ligarij Romani coniuge.

Durante Triumvirorum lege, quia par pena proscriptis propostita erat, atque q̄s, qui proscriptos recepissent, cuius metu permulti viros fratres, parentes, & filios prodiderunt. Ligarius proscriptarum vnus fuit, quem diu coniux eius ac serua sola secretum Roma

tenuerunt. Verum tandem à serua detectus, ab his, qui eiusmodi curam gerebant, interceptus fuit. Vxor autem amore stimulatā. v̄rum cum abduceretur, obseruata vestigijs sequuta, cædit eius ministris orabat, ut se quoque perderent, quod ipsa etiam per legem mori debebat, quia proscriptum virū domi tenerat. Inter has voces vsque ad Triumuiros peruenit: ceterum cum audire eam nemo vellet, domum reuerſa, cibo abstīnuit, atque in maximo marore, & fame, & lachrymis simul confecta est. Baptistā Fulgosijs lib. 4.

De Paulina vxore Senecæ.

Cum Seneca Nero generis mortis arbitrium obtulisset, ipse disiectis venis delegisset ut in balneo cum sanguine simul etiam vitam effunderet, Paulina eius uxor cōiugali amore compulsa (quæquam Seneca repugnaret) mori tamen ipsa quoque decreuerat, ut nō minus in morte, quam dum vixerat, viro fidiſsima comes esset. Ceterum cum rem Nero præsciuisset, misit qui sanguinem sisterent, atque eam in vita retineret. Itaque cum iam multum esset sanguinis effusum, pallida semper mansit, atque in vultu pudici amoris sui signa semper retinuit. ibid.

De Annia Romana.

Hæc coniugalis flamma An-

via Romana prudentiam inspi-
ravit, cum hortaretur, ut vidua
iuvenis formosaque iterum nube-
ret, respondit nolle, si bonum con-
iugem ut primum habere cōtigis-
set, perpetua, ne eū amitteret, mo-
lestia torqueri: quod si contra in
malum incidisset virum, nimium
grave semper habituram illud ma-
lum, quod nulla necessitate cogente
sibi ipsa peperisset. ibid.

De Valeria Romana.

Per simile quoque Valeria ma-
ior Messalorum fratrum soror, quā-
quam aliis verbis responsum fer-
tur in pari causa dedisse. dixit e-
nim, Seruium, qui eius vir fuerat,
cisi alijs mortuus videretur, apud
se tamen adhuc vivere. ibid.

De Piscatoris vxore.

Magnum etiā coniugalis amo-
ris illud signum fuit, quod Plinius
in Epistola narrat in Piscatoris
coniuge, quæ cum viro inulam
Lurij lacus incolebat. Nam cum
Piscator lesa haberet pudibunda
egritudine, quæ molestia plena
curari posse non videbatur, vxor
cum diu a viro, quem egritudinis
subpudebat, hoc petisset, tandem
impetravit, ut morbi locum inspi-
cere possit, pollicita se liberè quid
de morbo sentiret, postea detectū-
ram, perspectum locum, ut curari
nō posse, animaduertit, amoris ani-

miq; simul plena, ex fide omni-
quæ sentiebat, viro narrauit, in-
tataque ne semper in tātā crucia-
ritā ageret, ut cū vita morbi que-
que dolorē finire vellet. Cum
ei annuisset, arctissimis vinculis
cum viro simul colligauit, atque
ita de rupe ambo in lacum pra-
pites missi simul interierunt. ibid.

De Liuia Augusti vxore.

Maxima Liuia erga Augu-
stum virum fides atque indubi-
tia fuit: quæ cum sciret Augu-
stum puellis nondum maturis
clari, clam magna diligentia per-
quisitas secretò ad eum deducere
rabat: præ nimia fide amoreque
marito cōcedens, cuius gratiam
nulla cū pellicem ferre non pos-
sent, interdum viros peremere
atque idcirco tātò magis laudan-
da, quando eius exempla rari-
inueniuntur. Sap. Fulg. lib. 6.

De Octauia M. Antonij vxore.

Cum Antonius Octauiam
vxorem Romam remisisset, frat-
er Augustus Octauia suadebat,
in Antonij domo habitaret. Op-
timum enim iam inter eos bellum
erat. ei igitur Octauia responde-
re nunquam adduci posse, ut in
lia domo habitaret: quam ob
eodem animo Antonij amica
quo antea vidit, & principem

NOSTRORVM exempla.

De Cicilia Barbadiæ Venetæ.

Cicilia Barbadiæ Venetæ
Comitum viro Philippo Ven-
dramine, in tam pertinaci se do-
lore immergit, ut nec monitis, nec
precibus propinquorum ad reser-
dum aliquo modo impelli posset.
nullo igitur unquam responso da-
to, mortua est. Sap. Fulgo. lib. 4.

De Dominico Catalusio Lesbio Principe.

Singulari etiam memoria di-
gnus est, amor, quem Dominicus
Catalusius qui Lesbiorum potie-
batur, erga vxorem ostēdit. Que
cum in lepram incidisset, vir mi-
nimè veritus, à contagione insci-
posse, aut aspectus horrore averti
(etenim illuuius magis, quàm vi-
uum corpus videri poterat) neque
tetro odore, quem vlcera mittebat,
nunquam aut mensa, aut lecto cō-
muni eam prohibuit: coniugalis
enim charitas apud eum cōtagio-
nis timorem, tetrūmq; conspe-
ctum, odorēque in securitatem
ac voluptatē vertebat: quod eam
iuxta Dei verbum eādem carnem
secum esse arbitrabatur. ibid.

De Neapolitani regni quodam accola.

Resistere nequeo, quin agri-
cola LXX

haud secus habuit, acsi ex ipsa
haud secus essent, conata quantum
permitteretur, fratrem ab armis
in Antonium dimouere. dedecere
enim plurimum aiebat, ut duo
terrarū orbis gubernatores, vnus,
quod alter sorori suæ amicam an-
teferret: alter autem nimio erga
amicam amore captus inter se bel-
lum gererent. ibid.

De Herodiade Herodis Tetrarchæ vxore.

Ingentem quoque fidem Hero-
dias viro Herodi Tetrarchæ osten-
dit, cum ad urbem Romam cum
eo profecta, ut Agrippā fratrem
accusaret, rem in contrarium ce-
dere vidit. viro enim Lugdunum
exulatum in Galliam misso, etsi
multum à fratre ac fratris causa
à Caligula Augusto rogata fue-
rat, ut redire in patriam vellet,
principatus parte, quam vir obti-
nebat, oblata, maluit relicta pa-
tria in Gallia cū viro inopem vi-
tam degere, quàm sine eo ingentes
opes in patria possidere. ibid.

De Panthia muliere.

Panthia mulier occiso Abra-
date viro (ut inquit diuus Hiero-
nymus) quem supra modum ama-
rat, collocavit se iuxta corpus la-
terum, & cōfisso pectore sangui-
nem suū mariti vulneribus infu-
dit. Guido Exemplorum lib.

cola Lentiscolensis in Neapolitana regno ortus, humili fortuna, se quoque magni viris, ubi de conjugali charitate agitur, inserat. Is cum iuxta mare agrum coleret, vxorq; ab eo aliquantisper disuncta, a piratis Mauris, qui in litus pradati descendebant, capta esset, fratrem vt vxorem non apparere, traheremq; piraticam laud longè anchoras iecisse, cõspexit: arbitratus id quod erat, in ea vxorem esse, ad traherem statim adnatauit: atq; eius gubernatore vocato, dixit se idcirco venisse, quod sequi vxorem statuerat. Minimè dicitur illa terribis nationis, fideique Christiana inimica, neq; ingenti miseria, qua remigio addicti laborant, omnium horum immemorem conjugalis amor eum fecerat. Quam rem cum Mauri non sine ingenti admiratione audiuissent (permultos enim eius regionis accolae viderant prius perpeti mortem, quam illam miseriam malle) atque eam postea per ordinem Tunetensi Regi narraissent, tanta hominis charitate motus Rex, & virum & vxorem liberos esse iussit, atque inter Regia custodie milites virum adoptauit, ibid.

De Gisberti Corregiensi vxore.

Singulare fidei exemplum Gisberti Corregiensis vxor ostendit, cum propinquorum conspiratione, & eorum quidem, qui ipsius factionis

erant, ab vrbis Parma imperio Gisbertus electus fuit. Inter cõpugnatos autem cum vxoris frater laudandus Roscius esset, & sorore tumultu rogaret, vt populi impetum in domos suas declinare vellent, qui eiusmodi erat, vt etiam sortem virum terrere posset: ipsa tonitru facie ad fratrem cõuersa, proditorum eum compellens, respondit, Dixi faxint, ne me prophanem eiusdem inuictus ingressus, que in propinquitum suum adeo per se da fuit, neq; eo pariter rescar, quem canes quoq; ob perdidit labem etiam in ingenti famulauit: quin potius ad virum meum profectura sum, quæ nuptiarum mearum pignore se fessisti, & coram eo me constituam, vt hanc tuam iniuriam in me ipsa vltimetur. Hæc cum dixisset, nudis pedibus eius pedibus obuolui cepit & rogare, vt ipsius morte accepta Rolando fratre iniuriam relaxaretur, ibidem.

DE FIDE ERGA

Deum, Græcorum
exempla.

De Delphis.



aud quidem patitur sunt aliarum gentium exempla, sed multorum demonum fructu de & astu edita: vt quod maius

huic, aut illi superstiti sua vanitatis fiducia, eod sunt certiores securitatorum effectus: etenim vix tanta numinis fiducia Apollinis templum Delphi aduersus Gallos tueri adorti sunt, quanta animorum consternatione & corporum strage sunt inde hostes reiecti: adeo vana accolaru persuasione, vt loci propugnatores sibi vixi sunt Dei vocem & armorum sonitum audire, dum prophana manus a sacro arceatur, Sabel. lib. 5.

De Locrensisibus.

Magna numinis persuasione coluerunt diu Locrenses Proserpina: sed multo maior sequuta est opinio, maiorq; fides, posteaquam Pyrrhi Regis naues cum ipsis Dea thesauris, quos sacrilegus Rex absterulerat, suis disiectas litorebus videret: creuit deinde plus nimio vana superstitio. Quæ Pleminij supplicio, qui post Pyrrhum eadem donaria compilauit, ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Cæremoniis & auspicio-
riorum ratione.

Hoc Cæremoniarum auspicio-
rumque diligens habuit obseruatio, hoc obsecrationes, lequid-
sternia, Iudi, thesæ, & quicquid
superstitiosis verius, quam reli-

gionis celebrata Romana ciuitas omnium, que vnquam fuerunt, patriæ religionis obseruantissima, Sabel. lib. 1.

De Metello.

Nec Metellus sese cum vite periculo in medijs coniecisset flammis, vt Palladium ex incendio subtraheret, nisi in Pallade diuinum aliquid opinatus esset, ibid.

De Scipione Africano.

Nec maior Africanus tam assiduus Capitolium antelucanis horis ascendisset, nisi humana consilia ad Iouem esse referenda censuisset, quod vsque adeo & ipse credidit, & alij persuasum habuere, vt ne a canibus quidem custodibus templi, tamque & ipsi religionem sentirent, allatrari crederetur, ibid.

NOSTRORVM
exempla, contra
Iudæos.

De Stephano.

Primus nostræ religionis propugnator Stephanus, cum signa & prodigia faceret in populo, insidelium in se inuidiam concitauit. Conspirant omnes de Synagoga Libertinorum, Cyrenensium, Alexandrinorum, Cilicium

Asiaticorum, ut inita cum illo disputatione, fidem ab eo prædicatam quoquomodo possint, suggillant. nec tamen resistere potuerunt sapientiæ & spiritui, qui in sancto loquebatur: & dum pudet tam multos ab uno superatos, innocentem blasphemiam aduersus Moysen insimulant. Postremo quæ argumentis vincere non poterant, vi opprimunt, & lapidibus obrutes enecant. Tantum autem profecerunt, ut nisi sic egressent, minus patuisset, eos de fide discipulando succubuisse: obstinatorum enim est, cum ratione nequeunt, malignitate contendere. Sed si fidelis celos ad se suscipiendum apertos vidit, quis dubitat quin infidelibus ad eos deglutandos aperiantur infernus? Marul. lib. 2.

De Petro Bar-iona.

Petrus Bar-iona hac duntaxat fretus virtute, non Latiali, non Attica eloquentia uno die tria hominum millia Baptismatis lauacro admonit. Capturam et piscatu dignam, quam asserit or ille summas veritatis, a quo iussus est cymbam & retia relinquere, ab initio d. spondit. Sabel. lib. 5.

De Paulo Tarsensi.

Hostiliter in Christum coortus Paulus Tarsensis, subito veritatis admonitu & hinc, cui tam insen-

sus erat, Dominum vocauit, et qui se facere vellet, est humiliter scriptatus, ex hoste mancipium factus, agnus ex lupo. ibid.

De Syluestro Romano Pontifice.

Quid Syluester Romanus Pontifex, nomine Iudeos de summas dei secum congressos adeo feliciter superauit, ut Christum fateri cogerit, coactos ad veram fidei cultum facili ductu admiserit? ibid.

De Basilio Magno.

Basilius Magnus eo quidem maior, quod iam desperata periticia virum euidentissimi tandem experimenti argumento ad creditatate egit. Cum enim morbo grauiter affectu Ioseph Iudeus medicus adiens, deprehensus mortis signis, eum vespere illius diei decessurum dixisset, Quid, inquit, & alterum diem superuixit? se ille tunc Christianum fore, quo ei cognouisset, respondit. Igis Basilius non vite sue in terra producenda, sed salutis proximicupidus, orando, a Domino impetravit exitus dilationem, manaque hora tertia sanus de lectulo consurgens, ad Ecclesiam restitit, ac Iudeum tantum miraculo stupentem baptizauit. Et quæ sæpe antehac testimonijs conuictum Scripturarum flectere

Contra Gentiles.

De Diuo Bartholomæo.

Fidei clypeo instructus Bartholomæus, qui vnus fuit Apostolorum, A Stharotis templum adiit in Aethiopia, nunc ipsa terra India est, facileque tenuit, ut demon, qui consulentibus resposadare erat solitus, ex vocali confestim factus sit mutus: tantum estatus, se non Deum esse, sed malorum demonum vnum. Sab. lib. 5.

De Ioanne Zebedæi filio.

Ioannes Zebedæi filius Ephesinis signum veritatis, quæ proponebatur, ab eo petentibus, Diana templum, quod illi nobilissimum habuere, suis effectit precibus, ut repente collapsum ruerit. Nec tantares in densa animorum caligine fecit fidem, quin ambigebus adhibuit multis, venient quo fontes recabantur, coram propinatam vir Deo gratissimus tam intrepidè, quam innocentiè hausit. iu vero luce oculis adnota creditit in verbum salutis templi Antistes, creditit & vniuersa ciuitas. ibid.

De Pergentio & Laurentio fratribus.

Aretj Tyburtius præfectus Pergentium & Laurentium fratres, ne Christum predicaret, suaveri. ibid.

quinerat, fidei tandem virtute moluit. Mox deinde ad stratum suum rediens, exemplo expirauit: ita ut dubium non sit quin hora illa, qua prædictum erat, fuerit moriturus, nisi mortis sue mora vitam medico esset allatura. Marul. li. 2.

De Ioanne Damasceno.

Iosephi huius caterorumque conversionem minus mirabitur qui animum attenderit, quod Ioannes Damascenus Mæsus Iudei filius Iudeorum omnium doctissimus, Hebraicus Græcisque literis aequè eruditus, nemine cogente contulerit sese ad Christianitatem. Nunquid nesciuit legere? ignorauit Prophetas? non intellexit Psalmos? imò quia omnia ista percullit, ideo credidit in eum, quem in ijs scriptum reperit, ipso dicente, Scrutimini Scripturas: ille sunt quæ testimonij perhibent de me. Et iterum, Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi, de me enim ille scripsit, signanter (ut mihi videtur) dixit, forsitan: sciebat enim quosdam esse illis futuros, qui etiã Moysi credentes, magis eligent obstinatione sua perire, quam Christum a Moysè & prophetis præmonstratum consistendo suscipere, & per eum saluari. Neque enim est aliud nomen sub celo datum hominibus (ut Petrus Apostolus ait) in quo oporteat nos saluos fieri. ibid.

sonibus primùm, blanditijsq; la-
ctat: ubi id parum successit, com-
prehensos fustibus verberari iu-
bet: verberantium brachia arue-
runt. In carcere conclusus cibum
denegat: ab Angelo aliti sunt.
Eductos super candentes prunas
ambulare nudis pedibus cogit: vt
super arenas ierunt illesi. Al-
lato Iouis simulachro, vt adora-
rent, minaciter hortatur: illis au-
tem Iesum invocantibus, aeneus
Iupiter in pulverem solutus perit.
Parum nempe fuerat Tyburtij sa-
uitiam immanitatemque calca-
se, nisi & deos eius contriuisent.
Multi Gentiles, cum illos dijs suis
fortiores vidissent, ad Christum
conuersi sunt, at impijsimum Ty-
rannus capite eos postremo cedi
iussit, nullo tamen manifestiore
iudicio victum se ostendens: viue-
re permixturus quos occidit, si vi-
cisset. Marul. lib. 2.

De Augustino Anglorum Episcopo.

Augustinus Anglorum Epi-
scopus à Gregorio Põtificel vt Be-
da tradit) in Britaniã missus, cum
Iesum Dei Filiũ afferuisset, Hede-
berti Regẽ, magnãque procerum
eius partem credentes baptizauit:
ceterum multis adhuc religioni
refragantibus, cum idolorum pon-
tificibus contendit, Qui quoniam
satis firmam rationem, qua cau-
sam suam tueri possent, non habe-

bant, miraculis certare decernunt:
atq; oculis captum quendam in ma-
diũ producunt, nescientes minus
veri se videre, quã illi lucis pro-
co, vt visum reciperet supplicariũ
dijs: quasi verò lapides preces pos-
sent audire, & non etiam ipsi ceci
in super & muti & surdi essent.
Cum ergo cura laborque eorum o-
mnis in cassum cecidisset, Augu-
stinus Christum suum deprecatur,
sine cunctatione hominem sanum
reddidit, & reliquam plebem eo
signo conuertit, Britanniam to-
tam eripiens diabolo, & subiugens
Christo. Tunc terra illa inculta
(iuxta Exechielem) sacra est, vt
hortus voluptatis iam exhiberens
fructibus saluis. ibid.

De Mutio Abbate.

Quid de Mutio Abbate dici-
mus, qui dum esset Gentilis natu-
ra ferox, & latrocinij deditus
(ita vt etiam Sanctorum delubra
spoliãdo profanaret) vidit tandem
in quiete virum forma habitusq;
augustiore, quam humano, com-
minantẽ sibi necẽ, nisi protinus à
flagitij sacrilegijsq; se submou-
ret: cumq; pauore percussus repẽ-
e uigilasset, nihil moratus, ad ec-
clesiam confugit, & Baptizatus
suscepto, Eremum petij, tantq;
sanctitati fama breui illustratus
est, vt aliquãdo iter faciens, solum
stare (sicuti de Iosue & Exechia
legimus) fecisse feratur. ibid.

DE

DE FIDE CON- TRA MAGOS, exem- pla.

De Simone Mago.



Magorum princeps Si-
mo Samaritanus præ-
stigijs dementabat, &
eo temeritatis proru-
perat, vt se Dei virtutem magnã
diceret. At cum Philippus Dia-
conus illò accersisset, & Euangelij
Christi miraculorum operatio-
nis iudicasset, Samaria verbum
Dei accepisse dicitur, & ad Ba-
ptizatum simul venisse. nõnne ideo
quia maiora quãdã certiorãque
in discipulo Domini deprehendit,
quã deprehederat in Mago? Qui
vbi se Philippo longẽ inferiore vi-
dit, & ipse credere se dixit, bap-
tizari que voluit, non si dei ardore,
sed operum, quæ ipse facere nequi-
bat, cupiditate: ratus recepto Ba-
ptizate se etiã equẽ grandia ad-
mirãdãque facturũ. Marul. lib. 2.

De eodem.

Venit deinde Petrus, & cum
baptizatis manum imposuisset, ac-
ceperunt spiritum sanctum. hinc
Simon offerre pecuniam cepit, pe-
tens sibi potestatem dari spiritum
sanctum conferedi cui veller. Nũ-
quid igitur magnus Apostolus,
cui Simon supplicat, & se quidem
nõ habere quod ille habeat, ami-

dis possendo, manifestat? Pecun-
iam autem offert, sperans, si peti-
ta obtineat, multum se inde lucrũ
facturũ. Sed qui spiritalia crea-
tibus gratiũ erogabat, maledi-
xit procacis hominis peruersam
nequitia, qua ille donum Dei pec-
unia parandum putauit. Qualis
ergo arbor, talis & fructus eius: in
malesicio infirmitas & auaritia,
in Christi seruo virtus & pecunia
rum contemptio. ibid.

De eodem.

Post hæc Simon (vt quidã scri-
ptores asseruerunt) de Samaria
Romam vna cum suis malesicis se
transtulit: & cum eodem loci Pe-
trus & Paulus aduenissent, cum
ipsis coram Nerone miraculis cer-
tauit: denique se relictis terris ce-
lum petiturum dicens, à spiritibus
immũdis in aëra ferebatur: iamq;
fere õmnes Simonem verẽ Deum
esse acclamabant. Tũc in tanto er-
rantium periculo Apostoli minime
cunctandum rati, spiritibus in
nomine Christi præceperunt, vt il-
lum dimitterent, itaque demonum
auxilio destitutus, præceps ad ter-
ram corruit, ac repentino elisũ ex-
tinctus, qualis ipse Deus esset, ostẽ-
dit. Dignus certe, qui si interuocet,
ne illi quos malesicis in cantationi-
bus deluserat, perniciofa credul-
tate perirent. ibid.

De Paulo Apostolo.

Paulus Apostolus cum Paphũ
i 3 applic

applicuisset, Barricum Elymā magum, qui Paulum Cypri Proconsulem a fide auertere moliebatur, cecitate damnauit, vt nec solem hunc super iniustos orientem posset aspicere, qui tam auersus abibat a Sole iustitie. Proconsul autem Apostolum sequutus, magum contempsit, nec in illo veritatis lumen esse iudicauit, qui oculorum lumen amittere dignus fuit: sed in illo, qui dum veritatem doceret, eū qui veritati repugnabat, in tenebris reliquit. ibid.

De Iacobo maiore.

Philetes quoq; Hermogenis magi Discipulus cum Iacobo maiore de fide certamen inijt: victus autē credidit, & ad magistrum suum reuersus, Magus abieram, inquit, redeo Christianus. Indignatus Hermogenes, Philetes, vbi constitit, incantationibus sicut ita, vt se loco mouere non posset. Tunc Apostolus sudariolum suum misit, cuius tactu liberatus Philetes, Discipulum diaboli relinquens, adhaesit Christi Discipulo: rursum tamen Hermogenes imperat spiritibus, vt extemplo ambo coram se victos sisterent, sed in foueam, quā fecit, ipse incidit. Profecti enim spiritus ne tangere quidem Dei seruos potuerunt: supra illos in aëra pendentes fremebant, ac lamentabatur, quod ab Hermogene missi, vt eos ligaret, ipsi igneis catenis

ligati, ibidem detinerentur. Expediti tandem, & Apostolo, quam mago obsequitiores facti, Hermogenem ipsum vinculis complicatū in medium adducunt, nihil prateriae mali ei inferre iussi. Qui deinde libertati redditus, ab Apostoli latere discedere non audebat, ne quid grauius a demonibus pateretur, donec baculo eius accepto, abijt securus, plus iam confidam Apostoli ligno, quam venesicij suis. Conuersus igitur malefica artis libros flammæ tradidit, & se fidei Christi satis expertus, nihil ea neq; reuius neque fortius mortalibus datum. ibid.

De Taurino Aurelianensi episcopo.

Ad Taurinum Aurelianensem Episcopum Magos Cambyssem & Zamrim cum discipulis irruisse legimus, vt eū interimerent, quoniam cum viuente contendere nec dictū nec factū poterant, illo autem se signo crucis maniente, Diuinitus inhibitos, ne propius accederent: & ob id magis furore concitati, sibi metipsis mortem consciuisse. Confer nūc cum magorū vanitate crucis virtutem: illa sibi seruientia occidit, hæc a cædis periculo liberauit. Quā rem etiam maleficorū discipuli considerantes, Christiani facti sunt, & Sanctum, quem capitali odio persequuti fuerant, reuereri ceperunt. ibid.

Di

De Cypriano Damasceno.

Cyprianus Damascenus primū quidem magus & Gentilis, deinde vero Episcopus, Christianique martyri. Cum eum totis maleficorū viribus iustitiam virginem in amorem Aglai uuenis, qui eam deperibat, pellicere molitus fuisset, & demones re insecta reuersi, nullum sibi in ipsam peccandi locum relictū dixissent, eō quod crucis munimine Christiana femina castitatem suam protegeret: continuo relictis demonijs Christianiorum religionē sequi decreuit. baptizatus ergo, tantum fide & sanctitate profecit, vt ad episcopatū promoueri meruerit, & martyrio coronari. idem igitur qui magus feminam vincere nullo modo potuit, Christianus factus, Tyrannorum tormenta facile superauit. ibid.

DE FIDE CONTRA PHILOSOPHOS, exempla.

De Dionysio Areopagita.

Dionysius Areopagita, cum Apostoli Pauli predicationes audisset, & ea qua sibi iam similia veri videbantur, credere adhuc dubitaret, verbis fidem se habiturum dixit, si Paulus cæco, qui fortē aderat, Christi inuocatione visum restituisset. Tunc ille,

Ne me, inquit, magico carmine visum Dionysi suspicatus, vt te ipse accedens, cæco illi iube, ne videat in nomine Domini Iesu Christi. Id vbi peregrisset, propero euentu, protinus Areopagum reliquit; atque Apostollū sequutus, & ipse Christum predicare Gentibus cepit tanta constantia, vt seuiantes Tyrannos nihil timeret, & mori pro Christo cuperet: quandoquidem illi ratio iam constabat, beatos esse mortuos, qui in Domino moriuntur. ibid.

De Basilio Magno.

Basilius ille Magnus, cum esset Gentilis, & bonarum artium apud primū eruditus inter constititantes Philosophorū sententias nihil certū asseritū nutabat, donec ab Athenis transiens in Aegyptum, explorato Philosophia nostra sensu, Christo credere cepit. Inde reuersus Eubolū præceptorē suum de ratione vere sapientia disputando superauit, & ad Domini Dei nostri cultum conuertit. Reperit ergo Basilius in Ecclesia quod in academia nō poterat reperire, & discipulos docuit quod non didicerat à magistro: dum autem uterque Hierosolymis à Maximino Episcopo baptizarentur, circumfusos lumine viderunt qui aderam, eaque res indicio fuit, eos antehac veri ignoratione in tenebris fuisse. ibid.

De Constantino Imperatore.

Constantinus Imperator ob Christi cultum, quoniam novam religionem in rempublicam Roma nam inducere videbatur, à Philosophis perargutus, diè constituit, quo cum Christianis ad rem inter se contentione discutendam conveniret, ut hi qui probabiliora in medium attulissent, ceteris sequendi auctores fierent. Id agebatur Byz. c. iiij. Aderat Alexander Episcopus mundanae quidem sapientiae non satis ignarus, sed morum sanctitatis præstans. In eum disputaret, vni ex Philosophis dicere paranti, in nomine Christi silentium imperavit: cumque ille velut elinguis ne verbum quidem proloqui potuisset, manum Alexandro dedit, victum se constitens: reliqui miraculo conversi, sepositis altercationibus, volentes fidem receperunt, ac si ipsi Domini audissent dicentem, Si mihi non creditis, operibus credite. ibid.

De Maxentio Imperatore.

Maxentius quoque Imperator cum esset Alexandria, & Christianos ad sacrificandum Dÿs cogere, Caterinam virginem, ne excimum formæ eius decorem serviendo deformaret, à fide Christi Philosophorum suasionibus averti cupiebat. Igitur ex omnibus provincia oppidis quinquaginta sa-

pientissimos deligi curavit, quibus illam respondere paratam impugnerent. serunt ita tunc loquitam, omnium animos in stuporem versos, tandem ad credulitatem induxerit. Immanissimus tyrannus crediturum cervicibus cum gladio iminebat: illi vero maluerunt iugulum præbere ferienti, quam cognita iam & percepta contradicere veritati, ea & certissimè & saluberrima esse, quæ à virgine didicerant affirmantes. vna ergo ancilla Christi disputando vincit quos tota Platonis Academia vincere non potuisset. ibid.

DE FIDE CONTRA HÆRETICOS, exempla.

De Arrio Hæresiarcha.

Sensit & heretica pravitas quid posset huius virtus. Arrius orthodoxæ fidei oppugnator acerrimus, dum citam tormibus alius exonerat, intestini profuentibus expiravit. Sabel. lib. j.

De Olympio Arriano.

Olympius Arrij sectator cum Carthagini in balneis laquaretur, impioque ore sanctam lacessit Trinitatem, trifido telo superiectus concidit. ibid.

De Valente Imperatore.

Destinavit Valens Imperator Ariarium Ecclesiam, quam orthodoxæ pietatis viri tenebant. detestari principis consilium Eusebius Antistes, cuius autoritate motus Valens statuit periclitari, vtra esset secta sanctior, ac simul edixit, ut templum clauderetur, idque us demum cederet, quorum precibus sua sponte patuisset. nec Ariarii quicquam impetrarunt, Eusebius illud effatus, Attollite portas principes vestras, vix totum absolverat carmen, cum repente ostia crepuerunt, patueruntque sua sponte ades subire volentibus. ibid.

De Copre presbytero.

Copres presbyter eremi Thebaidum cultor, cum quandam de grege Manicheorum pravitatis suæ contagione alios corrumpentem cohibere nullo modo posset, advocata populi concione pyram extruivissit, proponens ut qui ipsorum duorum ignem ingressus, aduri nequiret, eius fidem omnes probatam haberent. Manicheus timidum animal Copretem prius rem experiri petijt, Copres aut in Domino confidens, sine cunctatione in flammam irrupit, ac qualis intraverat, talis exijt, non nidoris, non caloris molestiam sensit: dubitantem posthac Manicheum, avertentemque se, hi qui spectabant

culo aderant, vi corripientes in ignem impeerunt, ardoris impatientis Copretem opem imploravit, & ab illo exemptus periculum evasit: sed tamen eius virtutem & tentando cognovit, & inuocando confessus est, & evadendo sensit, eius credulitate sequi noluit, tanta iam mentem illius præoccupaverat insania, tantus furor. Itaque in malo perseveras, thesauri tui tibi iram in die iræ. Marul. lib. 2.

De Augustino.

At non ita Ecclesia sancta illustrator Augustinus, qui in initio eadem hæresi pollutus, cum Ambrosium predicantem audisset per seipsum errorem in quo erat, atque abiicit, & tandem omnis expers ambiguitatis, Christi suscepit fidem, iuxta traditionem catholicæ religionis: non signa requirit, non experimenta tetrauit, audiendo tantum agnovit veritatem, & de tenebris venit ad lucem. denique eandem sectam illam, quam reliquit, nemo postea fortius impugnavit, nemo acrius est persecutus: peruersissima impietas, cuius assertionem tutam se putabat, eius confutationum telis confossa perijt. ibid. em.

De Anastasio Augusto.

Tuticiane verò pravitati error, quæ Chalcedonensis synodus

damnauerat, etiam tunc manifestò apparuit, cum Anastasius Augustus, vt ab eo discederet, summi Põisicis Hormisdæ denuntiationibus monitus fuisset, sed obtemperare negligens, atque contemnens, fulmine ictus, pœnas dedit. Reliqui non idem paterentur, catholica fidei adherentes, ab eodem Pontifice in Ecclesia recepti sunt. Non enim dubitarunt eam religionem esse verissimam, pro qua Deus ipse sic depugnaret, vt neq; Imperatoribus aduersus eam nisi impune esset. *ibid.*

De Sabiniano Hæresarcha.

Magnum ea etiam res indubitate fidei testimonium fuit, quam Cyrillus coram se Hierosolymis ita actam tradit. Post diui Hieronymi obitum Hæresarcha quidam Sabinianus opusculum execrandi dogmatis à se confectum, quò errori suo adscisceret autoritatem, à Hieronymo editum asseuerabat. Eum autem falsitatis palam arguens Sylanus Nazarenus episcopus, vt nisi librum illum die crastino ipse Hieronymus ostenso manifestò reprobasset, tum se pœnam capitalem subiturum: sin contra, idem supplicij pro mendacia Sabinianus referret. Qui cum tale miraculum nunquam euenturum timeret, sed magis speraret Sylanum exitio suam sententiam firmam fore, accepit cõditionem, dies præ-

stituta venit, ad Ecclesiam frequentes conueniunt, signum nullum apparet, Sylanus ex pacto ad supplicium cogitur, præbet cœnicem, mori pro veritate paratum, sed præsto illi fuit Hieronymus, cunctisque cernentibus tenent ipsiusculatoris manum, iam ad ferendum erectam, mox ad hæreticum conuersus, acerrime illum increpuit, doli & fallaciæ accusans. Abijt visio, & maius sequutum est miraculum: Sabiniani caput nemine percussente ab humeris aëniis, in terram procidit. Denique qui aderam orthodoxi, pro victoria, quam paulò antè desperauerant, Deo & diuo Hieronymo gratias egerunt. Reliqui ad Sylanum confugientes, illius fidei sese dederunt. Et perniciosissimus error (qui iam latè manare ceperat) vnà cum suo autore extinctus defecit. *ibid.*

Paulus Apostolus ad Titum scribēs, monet ac dicit, Hæreticum hominem post vnā & scidam correptionem denita, sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est, & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Et ipse Ioannes Episcopa secunda: Si quis, inquit, venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec Aue ei dixeritis, qui enim dicit illi, Aue, communicat operibus eius malignis. Et in Apocalypsi Angelus, id est, Episcopus Pergami

Pergami Ecclesiæ arguitur, non quòd fidem negari. (fidelis enim erat) sed quòd prope se habeat tenentes doctrinā Balaam, doctrinam Nicolaitarū. Quòd si cohabitaret cõ illis, crimini est datū, quantum grauius peccat qui familiaritate & cõsuetudine eorū vñturū ibi.

DE FIDE ERGA
homines, Græcorum
exempla.

De Saguntinis.



Ost duorū in Hispania Scipionū, totidemq; Romani sanguinis exercitū miserabilem stragem, Saguntini victribus Annibalis armis intra mœnia urbis suæ cõpulsis, cum vim Punicā vltieris nequerent arcere, collatis in forum quæ vnicuique erāt charissimas, atque vndique circumdatis, accensisque ignis nutritiētis, ne à societate nostra descernerent, publico & cõmuni rogo semetipfos superiecerūt. Credi derim tūc ipsam fidē humana negotia speculari, mæstum gessisse vultū, persuerantissimū sui cultum, iniqua fortune iudicio tam acerbo exitu damnatum cernentem. *Max. lib. 6.*

De Petilinis.

Idē prestando Petilini, eūdē

laudis honorē meruerunt, ab Annibale, quia descere à nostra amicitia noluerunt, obfessi, legatos ad Senatū auxiliū implorātes miserunt: quibus propter recentem Carthagensem cladē succurri non potuit. Ceterum permissum est eis vt facerent quòd vtilissimū incolunitati eorū videretur. Liberū ergo erat Carthaginiensij gratiā amplecti: illi tamē summis, omniq; ætate imbelli vrbe egesta, quò tutius arma ti famē traherēt, pertinacissimē in muris cõsisterunt, expirantique prius eorū tota ciuitas, quam vlla ex parte Romanae societatis respectū deposuerit. Itaque Annibal non Petiliam, sed fidū Petiliae sepulchrum capere contigit. *ibid.*

De Almenone Arabe Tolletano Rege.

Cum Sanctius Secundus Castulonensis Nauarrensisque Rex fratrem suū Alphonsum Legionis, Lusitaniæq; Regē cepisset, & inuitum monasticā religionē profiteri cõgessisset, clam prius fide accepta, ad Almenonē Arabem Tolletanum Regē Alphonsum à monasterio profugit, ab eo benignè exceptus, cum ceu filius haberetur, sagiti quibusdā notis Almenoni ostēderunt, se deprehendere hūc Alphonsum aliquādo Maurorū imperij euerforē fore, & ob eā rem vt interimeret hortabantur. assentiri illa suadentibus Maurus nunquā voluit:

voluit: sed iusurandum modo ab Alphoso cepit, dum viveret, vixit Tolleto non illaturum. Cùm haud multò post defuncto Sanctio, ad Alphosum ipsum nò regna modo quæ auiè habebat, occupatore mortuo, verùm etiã quæ fratris erãt, hereditario iure peruensissent, Almenoni denuò suafsum est, vt Alphosum retineret: quia tantorum regnorum dominus, maximi auri pondere redimi poterat. Sed Maurus in fide perstitit, dimissumq; in Castulonense regnũ comitatu ingenti ac muneribus consequutus est: quia norat Alphosum à suis clam de fratris morte monitũ (etsi non decerãt qui cõtra suaderent) abire ipso incõsulto noluisse. B. Ful. lib. 6.

ROMANORVM exempla.

De Marco Atilio regulo.

Marcus Atilius Regulus Mex victore speciosissimo insidijs Asdrubalis & Xantippi Laedemonij Ducis ad miserabilẽ captiui fortunã deductus, ac missus ad S. P. Q. R. Legatus, vt ex sermo & sene cõplures Patrorũ iuvenes pensarentur: in contrarium dato cõsilio, Carthaginiẽ petit: non ignarus ad quam crudeles penas, quamque etiã meritò sibi infestas gentes reuertetur: verùm quia huius irauerat, si captiui eorũ redditi non forent, ad eos sese reditu-

rum. Potuerunt profecto Diuini mortales offeratam mitigare salutem: ceterum quò clarior esset Diuini gloria, Carthagensis moribus suis vti passus sunt: tertio Punico bello religiosissimi spiritus in crudeliter vexati, vrbis eorum interitũ, iusta exacturi piaculũ. Max. lib. 1.

De senatu Romano & Publica Consule.

Inuita pace à Pop. Rom. cũ Persena Hethruscorũ Rege, solutã obsidione, Persena inite pacis ignis, obsidẽsque decẽ patritios filios, vtriusq; sexus accepit: sed aut virginibus balneandi copiam quia custodes honoris gratia seruãt, ipsa traiecto amine penes Romanos abiere. In eis Valerius Cõsulis filia erat, qui superatorterne charitatus affectu, Senatũ persuasit, vt virginibus ad Postum mitterentur, & publica fides ipsa maneret. Bap. Fulg. lib. 6.

De Sexto Pompeio.

Memorãda quoque Sexti Pompeij, qui Magni filius erat, facta fuit. nã diu post patris mortem, in Sicilia, Sardiniãq; & aliarum larũ possessor esset factus, & propter Cæsaris mortẽ Trimum in dederetur ex quiete publica esse, ptem cũ eo inire, data acceptaq; de per Legatos, apud Puteolos curã se inuitarũ: cãm can-

sors prima Sexto obtigisset, Octavianus & Antonius apud eum in ipsius triremi conauerunt. Dum autem epulis opera intenderetur, Menodorus Põpeiana clasiss præfectus, qui olim seruus eius fuerat, misit qui in aurem Sexto dicerent, meminisset in triremi sua habere ea, per quæ paternam, fratrisque mortem rescisci, & insuper imperio toto potiri posset: & propterea, nisi ipse id fieri nollet, se ita classem ordinaturum, vt ne vnus quidem eorum, quos in triremi habebat, euadere posset. Cui Pompeius respondit, nulla re dista Menodorum potuisse id efficiere, qui nec promiserat, nec iurarat: verùm posteaquã illud ei significarat, nullo modo fidem quam dederat, violari velle. Hoc responso fidem hosti datam sanguinis sui vltioni atque imperio ipsi pop. Rom. anteposuit. ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De Guidone Flandriæ Comite.

Marci Atilij Romani religione seruata à Guidone Flandriæ Comite, eiusque filio fides superauit: quia qui cogere posset non habebat, vt Regulus. nam carcere liberati à Philippo qui cognomẽ Pulcher erat, Gallorum

Rege, data fide, si Flandria populos, qui rebellant, & cum Britannus Philippum vexabant, ad officium restituere non possent, se ad carcerem redituros: quia de componendis rebus nõ successerat, fidem carcere petito seruauerunt, in quo intra breue tẽpus Guido decessit. Bap. Fulgo. lib. 1.

De Ioanne Primo Gallorum Rege.

Gallorum Rex Ioannes primo pralio victus, captusque apud Pictones ab Edouardo tertij Britannorum Regis filio, Gallie principe: posteaquã magna vi auri atque locis quibusdam redemptionem suam pactus, data fide, ad ea comparanda que ex pactione debebat, redire in Galliam permissus est. Ceterum cùm domi inuenisset, nimium hac re regnum grauari, neque ea comparare quibus seruaret promissa posset, in Britanniam reuersus est, vbi in aduersam valetudinem incidit, atque decessit. ibidem.

De Petro Aleres Comite.

Alphonsus Aragonius Rex, qui Vrracham Alphonsi Sexti Castulonensis Regis filia uxorem duxerat, cum ea, quod parum pudicè viueret, diuortium fecit. Ad eam Castulonensis regni per patris mortem hereditas obuenerat,

rat, & communi nomine eam cum viro possederat: ceterum dimissa, in paternum regnum cum se recepisset, prefectos munitorum locorum, ac minores populorum dominos, qui Castulonensi regno fidem obstrictam habebant, requisivit, ut sibi soli tanquam patris heredi in posterum parerent. Petrus Aleres comes Castulonensis cum ab inito ab Vrrhaca matrimonio cum Arragonio Alphonso, in Alphonso manu iurasset: nunc à Regina postulatus, inter has difficultates, hanc ut vir infusus non sine vitæ suæ discrimine rationem iniuit, qua utrique fidem datam seruaret. Loca enim munita, & alia que in manu sua habebat, Vrrhaca dedit, cum iure ei que patris erat heres, debeventur: ut verò Arragonio quoque Alphonso pro fide, quam ei dederat, satisfaceret, insigni Comitibus veste amictus mane ad eum profectus est, cum omnis Purpuratorum numerus adesset, & veste in collum accepta, Regi dixit, Loca omnia que fidei meæ credita erant, quia in Castulonensi regno posita Regine Vrrhacæ, utpote que mihi domina est, hereditario iure debebantur, ab ea iussus tradidi: verum (ut nosti) cum eam duxisti uxorem, tibi quoque fidem pro eis locis sacramento obstringi. itaque pro ea tibi fide corpus meum, manusque illas que iurauerunt, tibi præsens assigno,

ut veluti eorum dominus iniquod pro equitate ac iustitia duxeris, statuere valeas. Quorem cum Rex, omnesque qui adsunt, non sine ingenti admiratione audiuissent, Petrus iuramentum solutus est, quoniam eum uno pro utriusque fidei nexu iurauisse iudicauerunt. idem lib. 6.

De Alphonso Petro Gulmano.

Insigne etiam fidei exemplum fuit illud, quod Alphosus Pongulmanus egit, qui cum Tarraconi vrbis Sancti Quartii Castulonensis Regis nomine prefectus esset, et in ea arcta Maurorum, Ioannis Sancti domini sui fratris hostis obsidione premeretur, nunquam aut pretio, aut precibus ad ditionem faciendam flecti potuit. Cum autem Ioannes eius filius quo in obsequio utebatur, ad eum quo deduxisset, fretus filij periculum patrem motum iri, non modo pater neglexit, verum etiam in muris gladium porrexit, occiditque, ut ei modus ad occidendum filium deesset: quo autem relictum de muris enssem deiecit, eodem modo cidi filium nihil ab eo mutatus in spexit. Rarum fidei exemplum ibidem.

De Marco Guterio Hispano.

Cum graui longoque bello A-

phonus Nonus Legionensis Rex cum Vrrhaca nouerca & fratre eius Didaco Harro decertaret, pulsus è regno ambobus, arcem Giunnarram longa obsidione presit. Arci præerat Didaci nomine Marcus Guterius, qui aut mortuus, aut profugus comitibus, quos in arce habebat, solus ad eam ueniam remanserat, loci munimento adiutus. ceterum cum superari alijs malis, fames hominem ita confecisset, ut consistere amplius non posset, appensis collo suo arcis clauibus, in ipsa porta, ut illic incolumi fide moreretur, se prostrauerat: hostes mirati, ab arce nec tormentis, qui in presidio erant, aliquid emitti, nec strepitum ullum exaudiri, appositis scalis in arcem ascenderunt: vbi penè exanimem Marcum iacentem inuenerunt, quem stupore capti, cum ad Alphonsum tulissent, illic hortando aliisque necessarijs rebus, ut in vita maneret, impensè laboratù est. Posteaquam ita Marcus ad sese peruenit, ut loqui posset, indoluit plurimum, quod emori ipsum in ea arce non permisissent, ut promissam fidem, quam promiserat, prestitisse videretur. Dimissus igitur ab Alphonso, post paucos dies ab Didaco principem suum perrexit, qui tunc in Africam se contulerat. Cum in eum ut in sin-

gulari fidei virum laudes ab omnibus congestæ essent, quia Didacus dixerat, quanguam Marcus egregiâ fidem præstitisset, tamen arcem se suam optare, in eo Marcus aliquid desiderari putabat, quod præstare ultra debuisset. abiecta igitur omni viuendi spe, in extremae fortune habitu ad Alphonsum reuersus est: atque vbi eius canes stabulabantur, habitatum se contulit. Alphonsum intellecta reditus causa, et quam obrem ingratiorem habere se vitam Marcus ostenderet, precibus lachrymisque ipsius motus, Giuarre arcem ei restituit. Marcus receptam, paulo post confecto prius instrumento, illius necessitatis, in quem erat coniectus, Didacum monuit, ne fidei eius ultra obijci aliquid posset, Alphonso, quia retinendi modum nullum esse instrumento declaratum erat, eam reddidit. longè plus perfidia suspitione, quam ipsius mortis periculo motus. Quo facto triplicis rei iudicium in ambiguo relictum est, fuerintne hic maior Marci fides, an Didaci erga eum ingrati-tudo, an insignis in Alphonso animi nobilitas. ibidem.

DE FIDE SERVORUM ERGA DOMINOS, Græcorum exempla.

De Hercule.



Hebanus ille Hercules, qui Amphitryonis est filius dictus, siue oraculi monitu, siue casu in Lydia (quod satis constat) humiliter seruiuit, ut inter conseruas puellaria obiter munia, calathum & pensa tractaret illa victrix dextra, quæ omnia orbis monstra sustulit. Tantum unum hominem, alioqui inuictum, mutare potuit aut necessitas, aut voluptas. Sabel. lib. 3.

De Diogene Cynico.

Qualis præterea fuerit Diogenis Cynici seruitus, Xeniadis Corinthij, qui tam nobile mæcipium emit, publicè vox testata est, qui rogatus (ut fertur) quem hominem domi emptum haberet, Non hominem (inquit) habeo, sed bonum genium, qui domum meam ingressus, sanctè & iustè seruit apud me seruitutem. ibid.

De Philocrate C. Gracchi seruo.

Quid Philocrates C. Gracchi

seruus, quando in villo eius fortuna tam euidēs apparuit fides? Siquidem Gracchus civili seditione ex Auentino deiectus, amirumq; fauore destitutus, in Trāberinam regionem fuga delatus ubi sensit percussores adesse, pelte Philocrati seruo obtulit ferro haruendum. Paruit ille: ceterum seruum ex herili corpore eductum, festum in se vertit, motumque ubi consciuit, ne cadēti domino se peresset: qui siue sic conciderit, siue (ut fertur) quod herum complexus, ab eo diuelli nequiverit, nisi multis vulneribus confossus. ceterum nō vulgare dedit fidei exemplum qui non solum superstes dominum esse noluit, sed ne cadentem quidem videre potuit. ibid.

De Asdrubalis percussore.

Age nunc, & qua fide seruuisse putandus est Barbarus in Hispania, qui ut heri ab Asdrubale Penorum duce interceptum vlsceretur, summum eius gentis Imperatorem obrutus non dubitauit. ceterum raptus in supplicium, atque acerbissime cruciatus, tantū absuit ut signum illum trāstitiæ, aut doloris dediderit, cum variè torqueretur, ut multos cruciatus, læticia gestum tanquam optata vltionis compendia expirauerit. ibidem.

De Mili

De Micio Anaxilai seruo.

Anaxilais Messenius, qui olim Messanam in Sicilia condidit, & postea tyrānidē apud Rheginos exercuit, moriens, filios in Miceij serui sui tutela reliquit: ista autē tanta fide, bonitate, atq; iustitia commendatam sibi administrationē rexit, ut Rhegini ciues haud indecorum sibi ducerent à seruo aq̃e ut ante ab Anaxilao domi nō regi. ceterum posteaquā Anaxilai liberi adoleuerunt, vrbis administrationem seruus eis tradidit, ipsèq; pauca secum accepta pecunia Olympiam habitatum se contulit. Bap. Fulg. lib. 6.

De quibusdam seruis matronæ Adrumentanæ.

Cum Adrumentum obsidione premeretur, à matrona Adrumentana serui quidam in hostiū castra profugerunt: vrbe autē postea ab hostibus capta, serui quoque profugū eis in vrbe irrupuerunt, statimq; ad matronam, cuius serui fuerant, profecti, eam magna minari ceperunt. Et cum durum seruitium vlscipi velle dicerent, tanquam hostes essent, extra vrbem in tutum ab hoste locum eam deduxerunt, semperq; ei fidē, quam debebant præstiterunt. ibid.

De Patauinorum seruis.

Cum Asinius Pollio acerbè Patauinis vrgeret, ut pecuniam ar-

maq; præsentaret, & ob id omnes laterent, edicto seruis libertatem proposuit, qui latētes dominos detegerent. Mira res profectò fuit, seruum neminem inuentum, qui non constantè eodem modo propositam libertatem sperneret. ibid.

De duobus seruis Gozagiani Persæ.

Cozagianus Persa, cum tenuis fortuna mercator in Indiā Cambaiam vrbe usq; penetrasset, ab Indo Rege ad magnam fortunā sublatus est, opesq; ingentes apud eū cōgessit. Postremò apud Regē (ut in aula mos est) per inuidiam falsis criminibus accusatus, ab eo morte affectus est. Hic cum ad Regem ingressus occideretur, duos in exteriori cōclauis seruos reliquerat, qui postea à Rege in cubiculo vocati, ut ab eis de domini pecunia certior fieret, statim ut iacentē hūmi herū mortuum viderunt, adeo eos in dominū charitas incendit, ut spreta vita ambo vnanimis cultellus, quos secum habebant, Regem occiderent, atque haud multo post ipsi quoque interierint. ibid.

ROMANORVM exempla.

De P. Catreno Philotimo.

P. Catrenus Philotimus nō seruatus, sed iam libertate donatus

us, & omnibus bonis relictus heres: ita tamen fuit erga patronum affectus, ut in defuncti rogum doloris impatiens sese coniecerit. Sa- bel. lib. 3.

De seruo quodam.

Nec illa vulgaris fides in seruo, quod Triumvirali conspiratione proscripserunt quemdam fidelissimum seruum sepulchro texit, quoad ipse ad mare curreret, ut nauigium ad fugam expediret. Mox inde reuersus herum interfectum inuenit, sed adhuc paululum spirantem: tum ille, Sustine (inquit) here, & hoc vide, vibratōque seruo turmarum ducem, qui ad cædem venerat, ene stigio obruncat: mox suum hausit pectus, in- clamans, Et hec solamen mortis accipe. *ibid.*

De quodam seruo M. Antonii.

Marcus Antonius aurore nocturnorum temporibus clarissimus orator, incesti reus agebatur: cuius in iudicio accusatores seruum in quaestione perseverantissime postulabant, quod ab eo, cum ad stuprum iret, laternam pralatum contenderet: erat autem is etiam tum imberbis, & stabat coram, videbaturque rem ad suos cruciatu pertinere, nec tamen eos fugi- sauit. Ille vero, ut domum ven-

tum est, Antonium hoc nomine vehementius confusum, & solus domo ultro est hortatus, ut se in- dicibus torquendum traderet, af- firmans nullum ex ore suo ra- bum exiturum, quo causa eis laderetur: ac promissi fidem in- ra patientia prestauit, plurimi etiam laceratus verberibus, eo- leoque impositus, candentibus- que etiam laminis vltus, omnia vim accusatoris, custodia in salute, subuertit. Argui for- na merito potest, quod tam pium & tam fortem spiritum serui- li nomine inclusit. *MaXi. lib. 6.*

De quodam seruo Pano- pionis.

Quid urbani Panopionis ser- uus, quam admirabilis fidei. Qui cum ad dominum profu- pium occidendum domesticorum- iudicio certiores factos milites in Reatinam villam venisse in- gnosceret, commutata cum eo re- ste, permutato etiam annulo, vi- lum postico clam emisit, se ar- tem in cubiculum ac lectulum- recepit: & ut Panopionem ce- cidi se passus est. Breuis huius- facti narratio, sed non parua- materia laudationis, nam si qui- ante oculos ponere velit subiti- militum occursum, conuulsa in- nue claustra, minacem vocem- truces vultus, fulgentia arma- rem vera estimatione profugit

tur: nec quam citò dicitur ali- quem pro aliquo mori voluisse, tam id ex facili etiam fieri arbi- trabitur. Panopion autem quan- tum seruo deberet, amplum ei sa- ciendo monumentum, ac testimo- nium pietatis grato titulo red- dendo, confessus est. *ibid.*

De seruo Menenii.

Inter proscriptos Menenius e- rat: & cum eius domum circum- septam armatorum coronas, qui Menenium quærebant, seruus vi- deret, spreto omni premio, quod propositum erat, spreto periculo, ac denique vita ipsa, ut domini vitam seruaret, lecticam ubi Me- nenius manere consueuerat, in- gressus, ferri se ab alijs seruis in- sisti: Menenium eum esse milites ar- bitrati, ipsum illic occiderunt, & moriens cum milites fesellisset, dominum seruauit, qui seruilem vestem amictus, alia via cum multis, quos eadem fortuna urge- bat, in Siciliam ad Pompeium profugit. *Bap. Fulg. lib. 6.*

De alio proscripsi seruo.

Alius quoque proscripsi ser- uus ad mare profectus quaren- de nauis gratia, qua dominum in Siciliam trauceret, dum reuertitur, dominum offendit lethali vul- nere à Tribuno percussus, qui proscripserunt acquisitioni præ-

erat, adhuc spirare. itaque ad eum accessit, dixitque, Domine, ali- quantisper morare. & cum hoc dixisset, Tribunum interemit, & super utrumque ipsi quoque gla- dio incubuit. *ibid.*

De Herone Triumviri M. Antonii seruo.

Postremo prelio, quo ab A- lexandria Antoniana classis ALEXAN- driã profugit, cum Cleopatra in- tellexisset Antonium suspicari ipsius culpa eam cladem acceptam esse, eius iram verita, in sepulchra locum inexpugnabilem se recepit, misitque qui Antonium nuntia- rent, eam esse mortuã. Antonius autem longè grauius Cleopatra commotus morte, quæ leuiter de- suspicione sua nuntio crediderat, quam propter cladem, abiecto vi- uendi desiderio, mori constituit. Vocauit igitur clam Heronem ser- uum suum, quem ante polliceri coegerat, quando iussisset ipsum occisurum: iussitque, ut tunc eum occideret. at Hero domini vite, quam sue studiosior, arrepto gla- dio dum fingit Antonium ferire, in seipsum gladium conuertit, & se interemit. *ibid.*

De L. Pisonis seruo.

Inchoante Vespasiani imperio Domitianus res urbanas absente patre administrabat, Ab eo missus

in Africam milites, vt L. Pisonem interimerent, eo tēpore Afri-
cæ Proconsulatum gerentem: cum
Carthaginem ingressi, ad L. Pisonis
ades venissent, vbi Piso esset
petierunt: Pisonis seruus veste,
aspectūque conspicuus, cum rem
quō tendebat animaduerneret, vt
dominum ab eorum vi seruaret,
seipsum Pisonem esse mentitus est.
occisus autem, dominum tamen
non seruauit: quia re detecta, Pisonem
quoque interemerunt. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Paulo Holano Antistite.

VERVM nulla seruitus tam volun-
taria fuit, quā Pauli
Holani Antistitis, & ob id fortasse
omnium maximè celebranda,
posteaquā in omnia sua Vādalicis
temporibus impedit in Holanis
ciuibus ex Africa redimendus,
seipsum (quando nil preterea
reliquum erat) hostibus dedit, vt
vidua filium redimeret. Hic regij
cultor hortii tam fideliter dextræ-
que id obire munus, vt meritò esset
omnibus charissimus. Ceterum
nihil aequè illi profuit ad gratiam
promerendam, ac de eius
sanctitate inter Barbaros opinio,
sequitāque diuinatio de futura
rerū mutatione: cui cum euentus
abundè respondisset, tantum apud
nouum regem meruit, vt cum suis

popularibus libertate donatus, magna
que frumenti copia triumphanti
similis, Holam remeauerit. *Sabel. lib. 3.*

DE PRODITIONE

Græcorum exempla.

De Antiocho Eupatore Asiae
ac Syriae Rege.



Vm Antiochus Eupator aduersus Iudeos bellum mouisset, accepissetque, a se Philippum rebellasse, pacem cum Iudeis firmavit, atque in urbem ac templum data fide à Iudeis acceptus, nulla pacis inita habitatione, permultos Iudeorum genti cepit, atque occupatis locis munitis, Hierosolymarum partem maiorem evertit. *Bap. Fulg. lib. 9.*

De Diodoro, cui Tryphon cognomen erat.

Diodori Tryphonis res gesta, vitæque omnis nihil aliud, quam proditio atque perfidia fuerit. Nam cum is Demetrii Syriae Regis copiarum dux esset, ab eo, cum aduersos Parthos bellum gereret, rebellauit, atque Antiocho qui Deus cognominabatur, se coniunxit, eumque Syriae Regem constituit. Non multo autè post, cum Demetrius à Parthi-
ac

occisus diceretur, idem manu sua Antiochum interemit. Paruo enim temporis intervallo duobus inter se contrarijs Regibus manifestus hostis ac proditor fuit. *ibid.*

De eodem.

Non minore perfidia ac proditione idem Tryphon in Ionatham Maccabæi Iudæorum sacerdotum principem fuit. nam cum is subsidio Tryphoni atque Antiocho Deo aduersus Demetrium profectus esset, vt prolata ope gratiam referret, persuasit ei Tryphon, vt exercitum suum à se dimitteret: quod Ionathas cum egressus, eum Tryphon cepit, atque omnes, qui cum eo erant, occidit, neque verò ea proditione contentus, perfidiam quoque addidit, nam cum iurciurando Simoni Ionathæ fratri promississet, se Ionathæ filios & centum auri pondo, quæ posebat ad se misisset, Ionatham carcere missurum, omnibus à Simone peractis, Tryphon postea Ionatham occidit. Sed haud longa tantorum scelerum penes eum voluntas fuit, quòd ab Antiocho, qui Soter cognominatus est, Demetrii filio, in Asia apud urbem Apameani prelio victus atque interfectus fuit. *ibid.*

De Ptolemæo Macedoniarum Rege.

Cruenta prorsus perfidia fuit,

qua Ptolemæus Macedonum Rex in Arsinoë Reginā, quæ ipsius soror erat, rŕsus est. nam cum eius regnum appeteret, de matrimonio cum ea egit: quæ quanquā cognitam fratris crudelitate suspectam haberet, tamè vt filios periculo liberaret, matrimonio assensa est, itaque cum misisset qui fratris fidem iuramento confirmatam acciperent, priusquam ei responderetur, tandem utriusque assensus firmato matrimonio, ductus Cassandriam Ptolemæus, eo ipso die quo urbem inuit, Lysimachum ac Philippum paruulos in matris Arsinoë gremio confodi iussit, atque eam regno ac filijs simul orbata in Samothraciam in exilium emisit. *ibid.*

De Radamislo.

Radamisus Pharsmanis Hyberniæ Regis filius (quæ regio his tēporibus Georgiana appellatur) sicca cum patre discordia, quòd e nouercā superinduxerat, ad auunculum Mithridatē Armeniæ Regem profugit: ab eo benigne exceptus, filij quoque matrimonio dignus est factus. Dum ita apud Mithridatem agit, ingratitude beneficij quod acceperat, fedare memoriā nō contentus, perfidiam atque proditionem addidit. clam enim Mithridatis populos subornauit, ac fingens se cum patre in gratiam rediisse, ad eum profectus,
k 3 etus.

Flus, omnia quae egerat detexit. itaque paratis ingentibus copijs, sub eo pretextu ut in Albanas arma moueret, in Armeniam aduersus Auunculum signa ferri iussit, eumque ab omnibus suis destitutum in arce Gorneas obsedit. Sed cum profusus omnia, ut designarat, Radamisto non successissent, noua prodicione primam cumulare adortus est. nam cum res cum auunculo componere uelle simularet, atque data fide eum ad colloquium traaxisset, cum illius gentis more amborum pollices colligendi essent, & haustum ex eis sanguine utrunque gustare oporteret, cui uinciendi munus erat iniunctum, fingens, ad terram funes concidisse, illis Mithridatis pedes implicuit, atque ita eum cum uxore ac liberis cepit. Et quoniam neque ferro, neque ueneno eos se laesurus promiserat, culcitrjs oppressos praclusa anima enecuit: arbitratus huius rei obseruantia, quod neque ferro, neque ueneno eos necasset, perfidia sua crimen latere. ibidem.

ROMANORVM exempla.

De M. Iulio Philippo, item de M. Q. Traiano Decio, & C. Vibio Treboniano Gallo Imperatore.

Exhausti profecto pudoris perfidia, atque proditio Philippi

fuit, qui cum Iunioris Gordiani profectus esset, cum eo ad Persicum bellum profectus, non id solum egit, quod Mithraem eius socerum, qui alio nomine Meocles appellabatur, ueneno sustulit, uerum etiam persidia, atque ingenti astu in loca arida, atque sterilia, ubi omnium rerum inopia premebatur, exercitum deduxit. Et cum naues, quibus ad exercitum frumenta comportabantur, demersisset, subornauit qui ad tumultuandum impellerent exercitum, & dicerent in ea mala eum esse deductum, Iunioris Gordiani inscitia, ab exercitu igitur Gordiano equatus, imperij societate sprete, crudeliter Gordiano caput adimi iussit, atque Senatui scripsit, Gordianum se bre correptum interijisse. Et ut perfidiam occultius tegeret, in decorum numerum, ut alios Romanorum principes, retulit, neque alio uquam nomine, quam Diuum Augustum appellabat. quauquam secretum haud pauci essent, qui rem ut gesta erat, non ignorarent. Igitur non puduit tam insigni prodicione, tantoque scelere principem suum, atque eundem innocentem, cuius stipendio militabat, & cui officij iure atque sacramento erat obstructus, tollere: sed ita ferente Deo, qui iustus est uultor, haud multo post Decij operam Philippus uia cum filio amilribus interfectus, perfidia sua haud incongruum munus tulit: quemadmodum Decius quoque simul

mul cum filio egit. in Thracia enim cum aduersus Scythas bellum gereret, à Gallo Treboniano, qui Mysia fines cum exercitu custodiebat, proditus, ac postea occisus fuit. id enim persape contigit, ut proditor de alterius prodicione pomas sumat. Bapt. Fulgosi lib. 9.

De Macrino Imperatore.

Simili persidia usus est Macrinus in Bastianum Caracallam: qui cum eius esset praefectus, secretum ipsum in castris occidi curauit, corporeque eius cum honore Romanum remisso, inter Diuos, ut bonum principem, tetulit, scriptis ad Senatum literis, quibus Caracalla mori dolebat, iurabatque se eius inscium atque insontem esse, tanquam enim persidia per se paruum crimen esset, periurio eam cumlauit: & quod abominabilis est, ei se, cui militari sacramento adiectus erat, ceu ipsius statuendius esset, diuinos concedere honores dixit, impudenti nimis arrogantia prodicionem tegere quarens. ibidem.

De Arrio Apro.

Arrius Aper Numerianum Augustum, cuius praefectus & socer erat, propter oculorum aduersam ualeitudinem lectica uentem pari persidia, qua superius nemiati, occulte necari iussit: neque an-

te detecta fraus ac prodigium fuit, quam clausa lectica putrescentem cadaueris factorem emisit. ibid.

NOSTRORVM exempla.

De Arbogaste Comite.

Arbogastes Comes, Iunioris Valentiniani Imperatoris militaris dux, cum Vienna in Allobrogibus esset, stragulari eum iussit: & ut scelus suum tegeret, cum in eius cubiculo ipsum suspensisset, diuulgauit, quod atrocibus nutijs percussus erat, molestia impatientem sibi ipsi mortem consciuisse. eo autem scelere usus est, ut ad Eugenium hominem ignauum deferret Imperium, & sub eo ipse arbitratus suo imperij habenas moderaretur. Bapt. Fulgosi lib. 9.

De Richimere Patritio.

Insigni persidia Richimeres Patritius aduersus Anthemium Imperatorem usus est. Nam cum ei Cisalpinam Galliam praefecturam Anthemius dedisset, & ut eum affinitatis quoque vinculo deuinceret, generum asciuisset, arma in socerum ac dominum mouit, uolentemque pace, quam per Epiphanium Papiensem episcopum iurauerat, urbem Romanam ingressus, eum cepit ac varijs cruciatibus affectum occidit. ibid.

De Emanuele Secundo Imperatore.

Perfidè nimis ac crudeliter egit Emanuel secundus in vrbe Constantinopoli aduersus Conradum Imperatorem, atq; alios Christianos, qui per Thraciam aduersus Christi hostes iter habebant. nam cum federe inito, eis commectus dare deberet, gypso farinae immixto maiorem exercitus partem interemit, vt his qui superauerant, necesse esset, eam expeditione omittere. *ibidem.*

De eodem.

Non minore quoque perfidia idem Emanuel erga Venetos vsus est. nam cum ab eis petisset, vt ad se magnarum rerum gratia, quas cum eis tractare cupiebat, oratore mitterent, & Veneti Henricum Dandalum misissent, immerenti oculos effodit: quo facto ipse quoque fidem sibi ademit. *ibid.*

De Michaële Paleologo Imperatore.

Insignis ea fuit perfidia, qua Michael Paleologus à Theodoro Græco Imperatore in Adrianopoli filijs tutor relictus, est vsus: adhuc enim penes Græcos Imperatorum nomē erat, quanquā Baldwinus Belgica partis (quæ Flandria nuncupatur) comes imperio

atq; vrbe Constantinopoli potitur. nam cum Michael Baldwinus Gallijsque inde depulisset, pupilli qui eius fidei à patre crediti erant, interemit, atque imperium occupauit. *ibidem.*

De Theodoro Cominio Macedoniæ Principe.

Petrus natione Gallus tertius Latinus imperator in vrbe Constantinopoli cum Hærico in eo imperio successisset, atq; eodē tempore Cominius quoq; Græcia veluti imperator, eam Macedonia partem obtineret, cui vulgò Albanie nomē est: ambo in colloquium uenerunt, atque colloquio factus ad diderunt: & cum prior Cominius in Gallicis castris cum Petro, vt palam inita pax omnibus declararetur prandisset, postridie ad epulas in castris suis Petrum cepit, ubi enim pro prandio cepit, atque in carcere occidit. *ibidem.*

De Ludouico Bossioni filio Burgundiæ Rege.

Ludouicus Bossoni filius Burgundiæ Rex, cum in Italiam aduersus Berengarium secundum Imperatorem descendisset, ab eo prælio superatus, ac captus, vt insigne Berengarij humanitatis testimonium extaret, liberatus est. neq; enim aliud ab eo Berengarium

exegit.

exegit, nisi vt iureiurando promitteret, se Berengario viuo in Italiâ amplius non rediturū. sed ipse pro accepto beneficio ingratus, hand multo post cum ingentibus copijs Italiâ repeteret (sic enim Deo visum est) prope urbem Veronâ de nouo à Berengario superatus, captusque, quia se ipse fide priuauerat, oculis à victore erutus, lumine quoque priuatus est. *ibid.*

De Henrico quarto Imperatore.

Henricus quoque quartus Imperator singulari perfidia insuetum se fecit. nam cum Romæ ante sancti Petri aram Paschali secundo Pontifici iureiurando aductus promississet, se in posterum ab Ecclesiæ loci temporaturū, simoniamque ultra non commissurum, duodecimque Germani principes pro eo ita facturum spopodissent, cum de nouo iuraturandi fidem ab eo Paschalis exigeret, vt periurio sacrilegium cumularet, Pontificem atque vniuersos Cardinales cepit: neque anti eos carcere emisit: quam omnia que volebat, ab eis impetrauit. *ibid.*

De Theoderico Gallorum Rege.

Theodericus Gallorū Rex post graue bellum inita pace cum iter

mefesto Thuringorum Rege, cum data fide in Tolbiacensem arcem accinit, atque cum in eius muris ambo colloquerentur, Theodericus Hermefredum, cui casu impulsus de muris ita, vt collum frangeret, detecit, liberosq; eius infantes enciuit, perfidia enim seutiūque simul in eos vsus est, quos etas, vt salui apud omnes haberentur, agebat, & inter feras quoque, vt misericordiam sperare possent, efficiebat. *ibid.*

De Antonio Spinula Genouensi.

Silentio nequaquā pretereunda est Antonij spinula perfidia, qui à Genuesibus Corsicæ prefectus, cum data fide in consilium ac simul in conuiuium multos Corsorum principum vocasset, contra datam fidem caput omnibus ademit: cuius perfidiam etsi Genueses nequaquam probauerunt, minime tamen vlti sunt: quoniam veneno à Corsis sublatum, nunquā in patriam reuersus est. *ibid.*

DE SPES, GRAEÆ
corum exempla.

De Semiramide.



Vid, quod feminis Iuaspes blandita est, ærenitatemque pollicita? Que causa fuit

*Semiramidi, ut virilem sexū men-
tita, amplissimos dūctarit exerci-
tus, multos & magnos adierit la-
bores, periculūque immensa, pra-
fertim Indico bello, licuisset illi ut
famīnā suā per otium indulgere
libidini, nisi aliquid esse persuasa-
sum habuisset, quod vitra hoc,
quod viuimus, stabile esset, perpetuūque manjurum. Sab. lib. 5.*

De Artemisia.

*Recusasset Artemisia Xerxis
cōmilitium excusata imbecillitate
sexus, sed & praelia obire voluit,
& militares ferre labores, ne tota
semel interiret. Eadem fortasse
alteri eiusdem nominis causa fuit,
et nō ingulis amor sepulchri Maus
solo construendi, rei opere & ma-
teria memoratissima, fuit enim in-
ter rara mundi miracula id opus
celebre. vel si extincti coniugis fa-
mam insigni monumento tueri vo-
luit, (nam impatiēter eum amasse
dicitur) suam interim ambitiosa
mulier non neglexit. ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Romulo.

*Hic spectat illa Romuli, qui
parens fuit & conditor Ro-
mana vrbis: huc Numā sanctitas.
Etsi inter deorum aras hic viscit,*

*ille inter lituos & arma: nempe
tamen tantum suscepisset laborē,
si omnia cum corpore interitum
credidisset: aliquid ambo spe-
ctarunt diuersum à mortali-
te: quapropter laboriosè viuere
non voluptuosè maluerunt. Sa-
lib. 5.*

De plurium Romanorum vir-
tute.

*Ac Curij paupertas, fides Be-
guli, Fabricij constantia, Cati-
sanctitas, Bruti & Torquati fu-
ritas, multo longius profexerunt,
quā breuis sit humana vita:
minus, nisi virtutis operibus longius
extēdatur. Alius atque di-
uisa: ceterum omnes immortalis
vitae spem complexi, tales fuerunt
qualium virorum fama sit om-
nino duratura. ibid.*

De Thuscia & Claudia Vel-
libus.

*Quis demum Vestalis clau-
die, aut Thusciae factum con-
derat, qui non fateatur, sunt
meretricis libidinis Nonij Nepo-
uentis eorum, qua sequenti
sunt, res tantas non modo per-
tulerunt, sed ne tentari quidem pot-
se? & tamen hac cribro aqua
(ut proditum est) hausit, illam
nem quam Romanus popu-
lus non potuit, cingulo
remolita est.
ibidem.*

NOSTRORVM
exempla.

De Latronis spe.

*Pendebat in cruce homo infa-
mus, & sceleris damnatus: ce-
terum quia spes illi venia non de-
fuit, egitque postremo peniten-
tiam: & si sero, quia tamen peni-
tuit, suorum scelerum veniam me-
ruit. Sabel. lib. 5.*

De Petro Bar-iona.

*Nisi virtus hac praesto Bar-io-
nae fuisset, post Christum ter abne-
gatum, nunquam totum triduum
lachrymis impendisset: sed quia
spei ductu fleuit vbertim, est quo-
que non solum restitutus, veram
nascentis Ecclesiae constitutus ca-
put & princeps. ibid.*

De Pelagia Antiochena.

*Sunt & muliebris spei exem-
pla multa & illustria Pelagia
Antiochena mulier diues &
inexpleta libidinis Nonij Nepo-
entiani Antistitis predicatione ad
penitentiam conuersa, omnia sua
distribuit pauperibus, sexumque
virili habitu mentita, in solitudi-
nem concessit. quando maior fuit
sui conatus spes, tanto maior est
sanctitas sequuta. ibid.*

De Maria Magdalena & Ae-

gyptiaca.

*Maria cognomento Magdale-
na, & altera eius nominis, quae
Aegyptiaca dicta est, spem ip-
sam, nec aliud sequuta, in solitu-
dinem abierunt. Mirum quantum
huius labor & abstinentia ad casti-
tatem contulerint: castitas sancti-
tatem peperit, quae usque adeo per-
specta fuit, ut supra Iordanem vi-
sa sit haec sicca pedibus ambulare,
sublimis illa à terra destineri An-
gelorum ministerio. ibid.*

De Matthæo & Zacchæo.

*Sed neque illis desperandum
est, quos in omne vitium egit cum-
mandarum opū immoderata libi-
do, & impudens exigendi sceno-
ris cupiditas. Matthæus de Telo-
næo ad Apostolatū vocatus est:
Zacchæus Publicanorū princeps
& ipse diues Saluatorem mundi
hospicio suscipere meruit. uterque
igitur cum vsuras reliquissent, lu-
crati sunt regna calorum. Talem
quæstum facere solent, qui con-
uersi, spem suam de terrenis diui-
tijs in Deum transferunt celestium
diuitiarum æternæ quæ beati iudi-
nis largitorem. Marul. lib. 2.*

De Paulo Tarfensi.

*sed quis præterea desperet
quauis impius, & crudelis, &
omni immanitate præditus, si
Paulus*

Paulus Christiani nominis persequatur, factus est Christi Apolo solus: Si vas ira conversum est in vas electionis? Si is qui insensibilis fuerat Ecclesia hostis, repente enasit constantissimus eiusdem Ecclesiae propugnator? sed dicces, Ille in via vocatus est, & ut se corrigeret, penè coactus est. Quid in quoties peccatorum conscientia pungeris, nōne vocaris? quoties aduersitate aliqua sollicitaris, nōne cogers? Quid ergo auerters? quid reluctaris? ille increpitus statim obediuit: & tu quaeo ne obdurescas, ille cum in terram cecidisset, iussus est surgere, & ciuitatem ingredi, ut ibi audiat quid se oporteat facere: & tu terrenarum cupiditatum malignitate subuersus, iam tandem in surge & ingrederi ciuitatem mandatorum Dei, ut ibi discas quid te facere, quid fugere oporteat, ut salutem tibi parare possis. Illi Ananias manum imponens, visum, quem cadendo amiserat, restituit. Ananias interpretatur Donum gratiae Domini. Hoc donum tibi manum imponet, conferens virtutem, ut in se confirmers, & visum recipias, quem peccando perdidisti. Non visum carnis, neque oculorum, sed quo Deus videtur, mentis & intellectus, ut demum cum ipso Paulo gloriari queas, dicens, Gratia Dei sum id quod sum: &

gratia opus in me vacua non sed gratia eius in me manet per. ibidem.

De Moyse Abbate.

Moysem Abbatem Ispidul pulum natione Aethiopem singulari sanctitatis ac pietatirum, latronem aeterea fuisse morant multorum spolij turbisque infamem. Igitur compulsetus ad mentem reuēit, misericordiam Domini orando, & petendo quasit. sperando aspectus est: & qui aliquando detronum numero facerat, in saeculorum censum redigi meruit. Aethiops mutauit pelle, & pax conuersus est in agnū. ibid.

De Iacobo Martyre.

Iacobus Martyr à profano membrorum nodis denodatus est, cum esset fidelis, fidelibus ortus parentibus, atque inter Perfarum aulicos primo locu bereiur: Gentili domino grati cupiens, eò prolapsus est, ut idolum adoraret: deinde à matre literas increpitus, culpam egit, animo respuit, penitentia egit, honores, quibus fruebatur contempsit, Regem nihil idola eius detestatus est, & christianum esse, palam asseruit

constanter, ut articulatum dilaniatus, non formidare supplicia, sed appetere videretur. Aeternae deique felicitatis bona, quibus praeparando, se indignum seceerat, diuina clementia suffragate, martyrio suo redemit. Bonum est ergo (ut Propheta ait) confidere in Domino, quàm considerare in homine: Bonum est sperare in Domino, quàm sperare in principibus. ibidem.

De Nicolao sene.

Si quis verò delinquēdi assuetudine ita duratus est, ut per se omnino corrigi non possit, non in deo desperet, sed senem illū Nicolaum imitetur: qui cum libidinis aetatem consumeret, & neque anni ad finem vite vergentes, suam turpitudinem facere possent, Andreae Apostolo supplicauit, uti pro se Deum obsecraret: se enim sceleris conscientia ne orare quidem satis aude. precibus ergo Apostoli placatus Dominus, veniā indulget, & ille correctus peracta semel penitentia, hinc decedens, misericorditer in fine saluatus est. Exemplum nobis reliquit, ut si quando spes vite emendandae, vel male impetrandae ob peccandis sum difficilior contigerit, ad eum qui Deo placem, auxilia conueniamus. Nostris enim flagitijs irritata Diuinitas, Sanctorum meritis, qui pro nobis orauerint,

facilis mitigabitur, & ad miserandum citius conuerteretur. ibid.

De Theophilo Ciliciae Archidiacono.

Theophilus Ciliciae Archidiaconus, ab Episcopo officio motus chirographū consecerat quo Deū matremque Dei abnegare se, & Diaboli subijci seruituti dixit, promittente diabolo se facturum ut ipse in locum suum gradumq; restitueretur. Restitutus demum animaduertit quātum sceleris flagitijs commisset, & animo confictatus lacrymas fudit, & veniēti orauit: die quadragesimo dormienti virgo Dei mater cuius opē inuocauerat, apparens dimissum illi peccatum nūtiavit. somno excitatus chirographum suum iuxta iacentem reperit. Ea re latus & peccatum suū & Dei erga se misericordiam cunctis audientibus publicè enarrauit. Die tertio vita defunctus etiā miraculis claruit. Quod si itāi criminis reus ad tantam beatitudinem peruenit, profecto nemo perit nisi qui penitere non vult: nemo condemnatur nisi qui desperat. ibid.

De Maria Abrahami eremite nepte.

Maria Abrahami eremite ex fratre neptis virginitatis seruanda voto ipsum ad desertum sequuta, eodem cum illo contubernio annos septem

septem rſa, piè ſanctèque vixerat, clauſis ſemper ianuis, neſquam inde diſcedens. Sed quid tam clauſum, quò diaboli nou peuetret inuidia? Iam vigefimum ætatis agebat annum, cum inimici dolis, ſuggeſtionibùſque ſubuerſa, inueni cuidam co venitanti conſentiens, in turpis luxuriæ ſocæam corruit, ſceleris conſcia veniam deſperauit, ſolitudinem reliquit, proximam ingreſſa ciuitatatem, priſtinas virtutes ritùs æquauit, permifit libidini frenos, & que diu virginitatem accuratiſſimè ſeruauerat, proſtituti obſcureſcit. Poſtquam verò ab ipſo Abraham ſene vehementer de eius perditione ſollicito diu quaſita, & tandem inuenta, illo hortante ad montem redijt, ſanctitatis meritum quod peccando amiſerat, pœnitendo recuperauit: ſic perditæ ouis boni Paſtoris humeris reportata, lupi fauces effugit: & electo tandem dominico gregi reuertit cõputari. Nunquam in Deo vera ſpœ pœnitentis fuit. ibidem.

De Thaide Aegyptia.

Thais etiam Aegyptia meretricis crebris Pãnuty Abbatis admonitionibus ad pœnitentiam conuerſa, facultates, quas non modicas corporis vulgatione parauerat, conſtructa pyra in ignem cõiecit, & de proſtitulo, ubi diu dia

bolo ſeruierat, ad monaſterium tranſiens, ſeruauit Chriſto. triennium eius clauſuram Paſtony Abbatis diſcipulo relatum eſt, dimiſſa eſſe à Domo Thaidi peccata. itaque à Pãntio de cella carcere eduçta, ſex dies quindecim ſuperuiſiſſe, & grauit ad Paradifum, & corporio inſerta eſt Angelorum. beatitudo eos manet, ſui inſe corrigunt, & ſpem quam in Dei miſericordia ſemper colle ibidem.

DE PATIENTIA
Græcorum Exemplum.

De Theodoro.



LN Theodoro viſiſſimo Hieronymo Tyrannus tortoribus fruſtra fatigatus rupit enim verbera, ſiduculæ xcauit, ſoluic eculum, laminæ tinxit priùſquã efficeret, & homicidij conſcios indicaret: etiam ſatellitem, in quo totius nationis ſumma quaſi quæſtione cardine verſabatur, falſa quæſtione inquinando, ſiduculæ eius cuſtodem eripuit, beneſcientia patientia non ſolum que non fuerant texit, ſed etiam tantam ſua vltus eſt, quibus Hieronymus, dum inimicum cupiditate rat, amicum temere perdidit. lib. 3.

De Indorum Gymnoſophiſtis.

Apud Indos verò patientia meditatio tam obſtinatè & ſeruari creditur, vt ſint qui omne vitæ tempus nudi exigant, modò Caucaſi montis gelido rigore corpora ſua durantes, modò flâmis ſuis villo gemito obijcientes, atque haud parua his gloria cõtemptus doloru acquiritur: titulus nanque ſapientia datur. Hæc è peçtoribus albis & eruditis orta ſunt. ibid.

De quodam ſeruo.

Seruus barbarus Aſdrubalè, quodd dominum ſuum occidiſſet, grauit ferens, ſubito aggreſſus interemit: cumque comprehenſus, omni modo cruciaretur: lætitiã tamen, quam ex vindicta ceperat, in ore conſtantiffimè retinuit. ibidem.

De quodam Alexandri Regis puero.

Vetulo Macedonia more Regi Alexandro nobiliſſimi pueri præſto erant ſacrificanti: è quibus vnus thuribulo accepto, ante ipſum aſtitit, in cuius brachium carbò ardens delapſus eſt. quo etſi vitæ verberatur, vt aduſti corporis vnus odor ad circumſtanti naves perueniret: tamen & dolorem ſilentio preſtit, & brachium immobile tenuit, ne ſacrificium Ale-

xandri aut excuſſo thuribulo impeditur, aut edito gemitu aures regias aſpergeret. Rex quoque patientia pueri magis delectatus, hoc certius patientiæ experimentum ſumere voluit: ſolidò enim ſacrificauit diutius, nec hac re eui à propoſito repulit. Si huic miraculo Darius inferuiſſet oculo: ſciſcit euiſt ſtrips milites vinci non poſſe, cuius infirmam etatem tanto robore præditam animaduertiſſet. ibid.

De Zenone.

Philoſophus Zeno cum Nearcho Tyranno, de cuius nece conſilium inierat, torqueretur, ſupplicij pariter atque indicandorù conſciorum gratia, doloris victor, ſed vltionis cupidus, eſſe dixit quod ſecreto eum audire admodum expeditur: laxato eculo, poſtquam inſidijs opportunũ tempus animaduertit, aurem eius morſu corripuit: nec antea dimiſit, quam & ipſe vita, & ille corporis parte præuaretur. ibid.

De Anaxarcho.

Talis patientiæ emulus Anaxarchus, cum à Tyranno Cypriorum Nicocreonte torqueretur, nec vlla vi inſideri poſſet, quominus amariffimorù eum maledictorum verberibus inuicem ipſe torqueret, ad vltimum amputationem lingue minitanti, Non erit, inquit, effæmi

effœminate adolescens; hæc quoque pars corporis mei tua dittonis: protinusque dētibz abscissam & commendatam linguam in os eius ira patens expuit. *ibid.*

De Socrate.

Socrates vir ad sapientiam natuſ iētus calcis à quodā percussus, patienter tulit. Ferre id iniquo animo ex affectatoribus quidam, monitūſque, ut hominem repercuteret. *An,* inquit Socrates, si meus me asinus percusserit, oporteat me continuo in quadrupedem recalcitrare? *Sabel. lib. 5.*

De Dionysio Tyranno.

Dionysius Iunior regno deiectus adeo pristinam est fortunam oblitus, ut iam minus sapere ac parūſ sibi constare à multis crederetur. Ceterūſ rogatus à quodam, ecquid ex Platonis consuetudine esset assequutus, quem in columi iamdiu penes se habuisset, *An parūſ,* inquit, vobis video consequutus, quod presentem fortunam forſiter fero? *ibid.*

De Lycurgo Lacedæmonio.

Lycurgus, qui leges Lacedæmonijs dedit, non modo æquo animo tulit oculi cæcitatem, ab Alexandro adolescente temerario illatam, sed ipsūſ iniuria au-

torēſ ad supplicium sibi deditum benigne, clementerque penes se tamdiu habuit, quoad longa consuetudine ex improbiſſimo factūſ sit omnium frugalissimus. *Sabel. libr. 9.*

De Pericle Athenensī.

Tulit patienter per integrum diem in publico conuittatore mernarium & insolentem Pericles Atheniensium aliqui princeps, nec cum vesperi se domum reciperet, à se repulit adhuc maledictis insectantem. Postremo ubi in primo domus limine cōstitit, ad feruum cōuersus, *Itō,* inquit, & hinc ciem domum reducito: sicq; hinc mo improbus ab iniuria & contumelia gratiam reportauit. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Pompeio.

Pompeij probabilis virtus fuit, qui dūſ legationis officio sumgeretur, à Genthio Rege interceptus, cum Senatus consilia prodere iuberetur, ad mota lucerna circumdandum digitum præbuit: cæque patientia Regi simul & desperationem tormentis quicquam ex se cognoscendi excussit, & expetenda populi Romani amicitia magnam cupiditatem ingenerauit. *Maxim. lib. 3.*

De Mutio Scauola.

Mutius, cui Scauola à clade dextera manus fuit postea cognomen, Porſenæ castra ingressus, regium Scribam pro Rege interfecit, captūſque, suiſque erroris admonitus, dextram flāmis iniecit, ut ea parte, qua erratum erat, à seipſo punam exigeret. *Vſum est* id spectaculum cum cæteris, tum ipsi Regi atrox, qui unius Romani cuius fiducia constantiaq; commotus, pacem reddidit uniuersæ civitati, urbemque soluit obsidione. *Sabel. lib. 3.*

De Caio Mario Consule.

Caius Marius Romanus Consul, cum varicosus esset, atque ut suraretur, ex curribus alterum secandum medico porrexisset, non modo non vinculis ullis, ut mos est, vinciri, aut ab aliquo teneri se passus est, sed ne verbo quidem, aut gemitu plus doloris signum edidit, quam si in alieno corpore sectio fieret, vel ipse sensu omnino careret. Ceterum posteaquam alterius cruris adoriri curationem medicus tentauit, ei Marius dixit, cum ægritudo, quam pateretur, deformitatis tantum damna ferret, haud opere dignūſ esse pretium, ut eius rei gratia tam grauem cruciatum perferret. quo verbo grauius quidem dum crur secaretur, se affectum fuisse

declarauit: sed animi patientia, ferendūſque dolore dīſsimulasse. Facinus profecto illius virtute, atque animi magnitudine dignūſ, qui ante tam multa glorioſe gesserat. *Bap. Fulg. lib. 3.*

De Atilio Regulo.

Nec Regulus in suo ad hostem reditu maiorem præstitit fidem, quam in supplicijs constantiam. duplex itaq; laus hominis memoriam comitatur, iustitiæ una, altera fortitudinis: utraque virtutes atq; eius indolis alumna, per quæ res Romana non solum creuit, sed etiam in immensum propagata est. *Sab. lib. 5.*

NOSTRORVM
exempla.

De Caterina virgine Alexandrina.

Qua patientia fuit Caterina Alexandrina virgo, quæ læto vultu patienterque sua flagella, præacutis septas gladijs rotas, deniq; mortē ipsam pertulit, virorum, ipsorumq; Philosophorūſ deuicta in tenera virginaliq; atate sapientiæ. *B. Fulg. lib. 3.*

De Agatha Catinensī virgine.

Non minus miranda Agatha Catinensī virginiſ patientia fuit, cuius nomēſ ob id solum, quia Christi

fiiana ferebatur esse, tanquã malefica mulieris apud Quintianum Catinensem Prætozem, cum delatum esset, spretis promissis, minisque ac plagis, atque fideiculis neglectis, cum insuper à pectore dessecta essent vbera, atque ex pedum plantis derasa cute super tegularum frangmẽta incidere cogerecitur, intrepido vultu, verbisque seu ea tormẽta non attingerent, desesis tortoribus, ipsa tamen inuicta mortem in carcere obiit. *ibid.*

De Eulalia.

Eulalia virgo Hispana è Merita vrbe orta, omnibus cruciati- bus grauius, quam vllus vnquam pro christi, nomine torta, cum tertiumdecimũ annum nõ impleret, (mirum dictũ) ne verbo quidem, aut vlla lachrymula, donec animam efflauit, mutati animi, aut doloris signa vnquã ostendit. *ibi.*

De Petro Augusti Dioclegiani Cubiculario ministro.

Diocletianus Augustus acerbus christianorum persecutor, cum sciret Petri vni è cubicularijs ministrũ suis christiana religioni iniiciatũ esse, diũ ab ea deducere ipsum studet, plumbeis flagellis cedi, & deinde præcutis clauis dilaniari iussit. Cum autẽ inter hæc tormenta lato persisteret vultu, aceto salq; totum perfundi, ac

deductũ, vt erat nudus, in ferrea crate distendi iussit, vbi læus ignibus aduri ceptus est, vt tormentum duritas sanius dolorẽ acueret. Ceterũ ne ita quidẽ victus, qui vultu fuit, cum inchoarent tormenta, hoc sibi ipsi cõstans, & tanta & tormentis finem fecit. *ibid.*

De duobus iuuenibus Antiochenis.

Duorum Antiochenorum inuenum miranda patientia, quæ longè Romanũ scauolam prætergressa est, iniuriam pateretur, si eam silentio præterirem. Nã cum eorũ nomen imperante Diocletiano, quod christiani essent, delatũ esset, in custodiam missi sunt, statimq; diũ blãda oratione esset, ad colenda idola descenderẽt. Ceterũ cum incassum laborarent, & paratis tormẽtis ante aras Diocletianus, vt sacrificarent iussisset, cõcordibus animis responderunt, patientie sue periculum se facere paratos, ne quis consideret tormentorum magnitudine posse eos à christiana fide deduci: quod cum dixissent, ambo manus sacrificijs ignibus iniecerunt, nullõq; dolorẽ ostenso signo tam diũ persisterunt, quoad igne desiccata carne esset relicta sunt. *ibid.*

De Ioanne Beneto Veronensi.

Cum Ioannes Benetus Veronensis

missis ab Ecerino tormentis discerniaretur, vt in ita in Tyrãniõ conuersionis quosdam nominaret, quos ipse insontes norat, ne forte doloris magnitudo ad ea dicẽda cogeret, quæ ipse sua sponte nunquam passurus erat, in ipsius Prætoris cõspectu sibi ipsi dentibus linguam abscidit, atque haud multo post inter tormenta defecit. *ibid.*

De Ioanne atque Hieronymo Hus Bohemis.

Inter patientia exempla obstinationis quadam referamus, quæ in Ioanne atque in Hieronymo Hus contumacissima visa est, qui sacerdotij honore insignes, neque indocti in Constãciensi concilio affuerunt, vt rationibus hæresim tuerentur, quæ Husitana appellata est, de ecclesiasticorum paupertate, & Redemptoris corpore sub vtraque specie sumendo: vbi multis argumentis re disputata, cum eos catholici conuicissent, in custodiam missi sunt, qui cum in peruersæ opinionis sententia persisterent, ad locũ, in quo cremandis extracta erat pyra, deducti, Ioãnes aliquãto antequam Hieronymus, cum eos neque amicorũ preces, nec tormẽti ipsius preparati species fleceret, posteaquam incensa fuit pyra, clara voce Psalms ambo cantantes consumpti sunt. *ibid.*

De duabus Bohemis mulieribus.

In Bohemia post Vineslai mortem, cum Husitana hæresis regionẽ, quemadmodum incultos hortos malignæ herbæ, cito infecisset, Gallus quidã natione Picardus, nouæ hæresis scelus in eam intulit. Is Adami nomine inter sectatores vsurpato, cum adoptiuum se Dei filio appellaret, redigerẽque gentem ad primos hominũ cultus vellet, instituit vt nudi degerent, ac promiscuus feminarum vsus esset. Cuius turpitudinis magnitudinem abominatus Ioãnes Zisca, qui eo tempore magna ex parte Bohemorum genti imperitabat, quæquã Husitana hæresi laboraret, gentem hanc quæ Lyfmeriti amnis insulã incolebat, adortus, omnes occisione deleuit, superstitibus tantum foemina duabus, quod eas grandias esse inuenerat. Hæ autẽ cum nec ante, nec post partũ discedere à sceleratã disciplina instituto vellet, & propterea supplicio succensæ pyre ignibus intectæ afficeretur, carmina modulantes, nunquam donec eas vita defecit, canere desierunt. *ibid.*

De Hieronymo Olgiato Mediolanensi ciue.

Quod sequitur exemplum, proprijs oculis visum est. Hieronymus Olgiatus ciuis Mediolanensis ex quatuor vnus fuit, qui Galeatio sfortiam Mediolanensem ducem occiderunt. Hic captus, atque in custodia

Stodia acerbe discruciatas, ut eius cædis conficiis detegeret, est; secūdū ac vigesimū annum nondum excedebat effigie mollis; corpore virgini quā viro similior, neq; armis affretus, vide in hominū animi vigor robūq; comparatur, fuit quo torquebatur, appensus, seu si tribunali insideret, procul ab omni dolore clara voce intrepidūq; animo & suū & comitū facinus cōmendans, nullū inquam patientiæ signū ostendit. Intermisiss inde tormētis soluta oratione, carminibusq; suas & sociorū laudes descripsit. demū ad locū ubi excarnificadus erat, deductus, Carolus Fræcionūmq; comites, qui præ timore exanimati videbantur, cohortatus, carnifices orauit, ut à se prius inchoarēt, ut eius exēplo comites patientiā discerent. Nudus igitur in disco protensus, cruribus brachijsq; ad disci pedes deligatus, cum eos, qui astabant, præparata mortis species, atq; horror conuerteret, ipse speciosis verbis atq; intrepida voce peractū facinus extollens, à summo humero vsque ad mediū pectus lanī falce diuisus, nec verbis nec voce mutata vitam cum catholica ad Deum oratione finiuit. Patientia celebri profectō scriptore digna. *ibid.*

De Stephano Sacerdote
Reatino.

Congesserat segetem defectam

ex modico agro in proximā arē Stephanus sacerdos in Sabinis apud Reate, estque ea mox paulō incensa subiecto igni à quodam Christiani nominis inimico. nūtiavit id trepidē discipulus, & tibi, inquit clamitās, area incensa est. Imō va illi, respondit, per quem id mihi accidit, persuasum habuit vir iustissimus nihil malum dici oportere præter peccatū. *Sab. li. 5.*

De Petro Clarauallesi
Abbate.

Captus est Petrus Claraualensis Abbas altero oculo gravi morbo affectus. ceterum tantum absuit ut ob eam cladem sit merore aliquo affectus, ut testaretur etiā vehementer se gaudere, quod ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis alterius molestia liberatus esset. *ibid.*

De Pigmenio Romano
presbytero.

Gaudebat ei Pigmenius Romanus presbyter, quod ambobus esset oculis captus, ne Ecclesia inimicos videret. occurrit itaque ei aliquando Iulianus Apostata. Habeo, inquit nō, atque ago Deo ō Pigmeni, grātiās, quod te video. tum ille, Et ego quidem habeo & ago, quod te non video. Tulit Pigmenius nō solum iacturam corporis fortiter, sed Tyrannum

nam etiam contempsit, omnibus alioqui formidolosum & terrificum. *ibidem.*

De Stephano Protomartyre.

Potuit Protomartyr Stephanus cum lapidibus obreretur, supplicij diritatem fortiter ferre, atque ita potuit, ut ducis optimi optimus miles exemplum sequutus, vel meo dolore non potuerit de percussorum salute non esse sollicitus. *ibi.*

De Marcellino & fratre.

Quid Marcellinus & frater, an hi stipitibus affixi, dolori succubuisse videri possint, aut minus constantem martyrium tulisse: qui medio cruciatus sunt illud canere exors, Ecce quā bonum & quā iucundum notum est reliquū carmen: ferre illi tam pulchrē supplicium alioqui atrocissimum. at impius Domitianus eorū vocem ferre non potuit, quin ludibrio se illis esse arbitratus, quod canerēt, quos flere voluisset, utrunq; telis transigi imperauit. scæus carnifex, cui pro sirenibus fuit piorum gemitū, supplicium pro theatro. *ibid.*

De Bernardo Abbate.

Venit ad Bernardum Abbatem nescio quis monasticam professus vitam, monitus ab eo, posse quidem & alibi eum proficere,

si velit: eum repudiatus eum pugno percussit. fuissent qui aderant, cōfestim vlti iniuriam, nisi eius, qui erat iniuria affectus, intercessisset autoritas, vim inhihentis oportere hunc dictitans alijs ignoscere, cuius toties à Deo ignoscereur. *Sabel. libro 9.*

De Christophoro Martyre.

Christophorus martyr à Samiorum præfecto percussus colapho, Repercuterem te, inquit, nisi Christiana pietas, cuius cultor sum, prohiberet: per qua haud dubiè mōstrauit Christiana pietatis proprium esse, non iniuriam vindicare, sed æquanimitè ferre. *ibid.*

De Libertino Monacho.

Quid, quod Libertinus Fundani cenobij monachus fecit, qui scabello domi Abbatis manu in toto percussus, ne ingemuit quidem: posttridie negotium quoddam sequutus, cum in urbem venisset, rogatus unde illa oris suggillatio, in scabellum, inquit, offendi. sic & quod verè acciderat confessus est. & Abbatis iracundiam tenuit. *ibidem.*

De Alexandrina muliere.

Impetravit ab Athanasio vrbis Antistite Alexandrina mulier tam diues, quā nobilis, ut ex

viduis, quæ Ecclesiæ sumptibus alebantur, daretur sibi vna aliqua alenda. data est illi mulier miti & suavis ingenio, cuius facilitate auctum est matrone studium in pauperes: poposcit sibi alteram dari: casu an consilio, non facile dixerim, data est peruicax, & inhumana mulier, ex qua cum ex pio hospitio probra & seua verbera reportaret, gratias egit Athanasio, quod sibi demum dedisset, per quam ad patientia cultum exerceretur. ibidem.

De Beato Martino Episcopo.

Beatus Martinus Episcopus dum a fello reheretur, forte obuia fit quibusdam equitibus: eo viso territus equi saltibus in diuersum actus, suum quisque sefforem dorso excussere, & illi casum indignantes, Episcopo immodestius insultarunt, ita vt nec manibus temperarent. Sed rursus consensius equis, cum loco eos & calcariibus, & flagris urgendo mouere non possent, diuinam in homine virtutem quæ improbè vexauerant) animaduertunt: & repete ante ipsum suppliciter pronoluti peccatum confitentur, & veniam exposcunt. Tunc ille pro iniuria beneficium referes, eos amice amplexatus est. Equis autem, vt dominis suis obedirent imperauit: qui quasi vinculis carceribusque soluti, statim abire, iter

ceptum maturantes. Merito brutis bellis imperare potuit qui superborum hominum offensam tam moderatè tulit: merito miracula fecit qui læsus irasci nesciuit. Marul. lib. 5.

De Lupo Trecafinæ vrbis Episcopo.

Lupus Trecafinæ vrbis Episcopus, Attila ciuitatem obsidente, interrogauit quis hic esset qui sic se armis lacefferet. Vbi accepit Attilam flagellum Dei esse, ingemiscens ait, Et ego Lupus vastator gregis Dei dignus flagello eius. Portas ergo refferari iussit, ingressi autem hostes, rectè vrbem pertransiere, nihil hostiliter agentes, ne respicientes quidem ad quenquam oppidanorum, quas neminem vidissent. Hæc tantam tutanda ciuitati gratiam Deus contulit Lupo, vt qui se dignum flagello confessus fuerat, a flagello liber esset. ibidem.

De Benedicto Abbate.

Benedictus Abbas Florentinum presbyterum vite suæ insidiantem patientissimè tulisse perhibetur. Panem veneno infectum sibi ab illo muneri missum (licet dolos cognouisset) benignè accepit, ne recusando, scelus hominis (quod cæteros latebat) proderet. Ceterum abentibus, qui panem attulerat,

CORNO

cornu aliti præcipit, vt illum rostro sublatum eo transportaret, vbi coniungi a nemine posset: & protinus volucris illa iussus eius obediuit, cuius sanctitati homo inuidebat: vt appareat inuidios homines bestijs minus rationales esse. Decipit autem Dei seruus non potuit, spiritus sancto insidias reuelante: eas tamen ipse nosse tunc dissimulauit, ne malitiam inimici palam faciedo, suam vltus iniuriam argui posset: timens illud, Qui vindicari vult, à Domino inueniet vinctam. ibidem.

De eodem.

Florentinus verò in flagitio perseverans, quem occulta fraude vincere nequiuit, aperto bello aggressus decreuit. Meretriculas ergo de prostibulo conuocatas, in hortum monasterij adduxit, quæ impudenter inter se lasciuientes monachos ad libidinem provocarent. Abbas autem cum iam non vite suæ vnus, sed animabus cunctorum, qui secum erant, periculum verti vidisset, loco cessit, & vna cum suis longius inde demigravit. At hic scelestus in infelicitissima pugna victor, quod eos fugere compulisset, exultans domum redijt: sed cum letabundus tripudicaret, repentino pauimenti collapsu elitusus, expirauit. Benedictus verò exitialis inimici vehementer dolens, discipulum suum Maurum,

quod eo nuntio letari videbatur, puniuit, vt doceret ne persequuntorum quidem malo quenquam gaudere debere, cum etiam inimicos diligere, & pro eis orare Domini præceptum sit. Sed eodem exemplo timeant tandem & improbi iustos insectari: qui quâuis ab vltione sui se contineant, suum tamen vltorem Deum habent. ibidem.

De Gregorio Pontifice Maximo.

Gregorium Pontificem ne summa quidem dignitas ad iniuriæ impatientiam compulsi. Mauricio Augusto filijque eius se persequentibus dicitur scripsisse, Quoniam ego peccator suum, vstanto magis (vt opinor) Deum vobis conciliatis, quanto magis me illi ignauiter seruientem affligitis. Post hæc Imperator cum solus esset in conclauis, vidit Monachum ad se intrantem, strictoque ense ferociter minantem, nisi à Pontifice persequuntione protinus cessaret. Eo viso territus incunctanter, & veniam ab eo, cui vehementer insensus erat, petijt, & odium in amicitiam commutauit. Itaque ipsum, cui multorum bellantium exercitus resistere nequiuisset, vnus hominis tolerantio fregit. Victus est patientias quem arma vincere non valuisset. ibidem.

De quodam Pauli Abbatis
discipulo.

Paulum in partibus Aegypti Abbatē Casianum tradit magno Monachorum & suorum & alienorum cœtu discumbente (qui tunc eò fortè conuenerant) suo cuidam discipulo adolescenti, quod tardius ferculum apposuisset, collaphum infregisse: ita ut & illi qui non viderant ferientem, ictus tamen sonitum audirent. At verò ipsum, qui percussus fuerat, tanta patientia usum ut non mutiret, non trīstītiā fronte præferret, non vultum demitteret, non colorem saltem mutaret. Omnes tantam adolescentis constantiam admirati, tandem didicerunt, Abbatem quoque patientiæ illius conscium, id ex industria, non ex culpæ castigatione egresso, ut scilicet ipsa patientiæ virtus cæteris (quibus adhuc incognita erat) exemplo foret. O inmultū animi iuuenem! percussus in maxilla, ita stetit, ut præbere videretur & alteram, ac tacitus dicere, Posui faciem meam, ut petram durissimam, & scio quoniam non confundar. ibid.

De Eulogio presbytero
Alexandrino.

Sed ne quis ab ingratis salutem per impatientiam subtrahenda esse beneficia existimet, Eu-

logius presbyter Alexandrinus leprosum quendam domi susceptum iam per annos quindecim benignius quàm dici potest, aluerat: & tandem pro tanto pietatis officio conuitia excipiens, & ab eo, cui pro amore Christi contempto contagiosi morbi periculo, suis ipse manibus ministrabat, contumelijs asiduo affectus, iam quid ageret nesciebat. Antonij ergo Abbatem consuluit, utrum illum dimittere deberet, à quo talia patiebatur. Virique consilium est, modicum adhuc sustinerem, donec alter sicut pietatis, ita & patientiæ meritum impletet: aliu ingratitudinis vitia emendaret, ne grauiorem animi, quàm corporis lepram incurreret. Itaque cum admoniti tranquillius manere simul cœpissent, Eulogius dies quadraginta superuixit: & leprosus die tertio post eum obiit. Pius ergo ac patiens Eulogius consilio saniore usus, gemma tandem virtutis diademate meruit coronari. Quod nequaquam meruisset, si illum quem languentem misericorditer acceperat, ingratum impatienter repulisset. Inuixit patientiam pietati, & duplum adeptus est felicitatis primum. ibid.

De Alexio patritio Romano.

Alexius quoq; Patritius Romanus, sicut voluntaria paupertatis

tatis perpetuus observator, ita ad tolerandas iniurias patientiæ extitit asiduus cultor. Mendicus (ut Christum lucraretur) sponte factus, cum in Syria de elemosynis vixisset, Romam redijt, & in paterna domo pro inope susceptus, annos decem & septem nulli cognitus mansit, toto eo tempore à seruis patris indigna passus, duræque acceptus, non se prodidit, neque de aliquo conquestus est. Ridendi, verberari, sed à collusione perfundi à mancipijs patienter sustinuit, ut Christum suum (cuius paupertatem sequutus fuerat) tolerantiæ quoque humilitate exprimeret. ibidem.

De Paulo cognomento
Simplici.

Paulus cognomento Simplex uxorem suam cum adultero deprehendens, ne tantam iniuriam vlcisci cogereetur, statim auersus abiijt, domo excessit, & se Monachum fecit, Magnique Antonij dignus euasit discipulus: denique manus illas, quas à vindicanda ignominia continuerat, ad Deum porrigens, nihil petijt quod non impetrauit, maximeque in faciem diu miraculis insignis fuit. ibidem.

De Machario Alexandrino.

Macharium Alexandrinum Scythioteica solitudinis cultorem

tradunt, dum culicis ictu percussus, palma percussione illam corpori aluisset, extinxissetque, mox facti penitus, atque affixisse se ita, ut sex menses nudus per eremi loca ambulans vltro culicum morsibus se exposuerit, tuleritque multarum iniuriam, qui vnus non pertulerat. Vsq; ad eò igitur sanctissimi viri omne prosum vindiçtæ horrebant genus, ut à bestijs, nedum ab hominibus, offensas perpeti, quàm vlcisci satius putarint. illud semper animo verjans, Mihi vindictum, & ego retribuam, dicit Dominus. ibidem.

De sene quodam.

Casianus de sene quodā Christiano hac patientiæ virtute prædico testatur. Cum apud Alexandriam infidelium turba constipata, maledictis, impulsibusque agitaretur, & ab eo quaerent quid vnquā miraculi fecisset Deus eius Christus, ipsum respondisse, ut ij, quas inferis atque maioribus nō mouear, nec offendar iniurijs. Rectè id quidem: neque enim ventorum flatu cœcuti, aut fluminum illis eueri potest domus, quæ supra petram fundata est. Petra autem Christus est: denique qui confidit in Domino, sicut mons Sion non commouebitur in æternum, in persecutionibus gloriatur, in aduersis gaudet, in omnibus Deo gratias agit, & illi soli penitus

inherens, offensus non sentit improborum. *ibidem.*

De Euphraxia virgine.

Euphraxia virgo coram illa, à qua contumeliam indignè accepit, ad genua procedens, veluti qua offendisset, veniam petiit. Abbatisse quoque in illam animaduertente volenti, vt missam faceret, supplicauit: nihil ei mali referre cupiens, à qua passa iniuriam fuerat, vt patientiæ remunerationè à Deo sperare posset. *ibid.*

De Helisabet Pannoniæ Regis filia.

Helisabet Pannoniæ Regis filia postquam amico viro distrahitusque fortunis, Deo in paupertate seruire cœpisset, forè per semitam pergens hinc inde lacrimosis incilibus voraginosam notæ cuiusdam quondam, & inquam nū pauca quondam beneficia contulerat, facta est obuiam. Quæ contemptim admodum superbeque incurrens, ipsam, quam antea coluerat, obseruaueratque, tunc per iniuriam aduerso impulsam latere evertit in lutum, atq; præterit. Multo ergo deturbata cœno Christi ancilla nihil indignationis præ se tulit, sed tacita tantum subrisit, gaudens, se ab hominibus despicì, vt placeret Deo. *ibidem.*

De quodam monacho Fundensis monasterij.

Quidam Fundensis monasterij monachus, cui excolendi hortus cura erat, cernens in eo olera partim pedibus conculcata, partim sublata furto, & reperio adit, quo fur ingredi consueuerat, serpenti præcepit, vt illum castigaret, nec inae nisi iussus discederet. Proh pudor, irrationale animal seruo Dei obediuit, homo damnū irrogare non dubitauit. fur ergo reuerfus cum serpente conspexisset, præ timore se retro ferre voluit, & pede vepribus implicato, pronus pependit, donec ab ipso oleratore superueniente expeditus fuit: tum ab eodem amicè admonitus est, ne vltra furto tolleret quod ipse petenti gratiū concessurus esset. itaque non olerum damno Monachus angebatur, sed furantis peccato. Quippe qui illi sic deprehenso nihil se deuegeturum quod poposcisset, & iam penas pro delicto soluenti, dum per pedes penderet, incunctanter succurrit. *ibidem.*

De Oddone Cluniacensis Cœnobij Patre.

Oddo Cluniacensis Cœnobij Pater ei, qui equum suum noctu abegerat, & in eo sedēs die lucefente comprehensus fuerat, cum nec desilire interim, nec discedere quissit

uisset, veniam petenti indulisit: atque insuper nummos quinque dari iussit, gaudens utique non quia equum recepisset, sed quod equi raptorem ad penitentiam conuersum cernebat, & iam ab eo Deū timeri, qui prius contemnere consueuisset. *ibid.*

De Eustachio Romano.

Eustachius Romanus aduersus casibus in vita multum confictatus, & semper superior, ita vt non immerito post beatum Iob alterum patientiæ dicatur exemplar amissus fortunis, seruis, vxore, liberis, Christum suum (cuius fidem miraculo doctus acceperat) nunquam dimisit. Quæ animi constantia meruit, post annos aliquot dure, miserabiliterque peractos recu-perare quæ amiserat, vxorem scilicet olim à piratis auertam, duos filios alterum à leone, alterum à lupo raptos, vtrunque enim pastores illo inscio feris eriperant, atque à pueritia ad adultam usque ætatem educauerant. Denum ipsam, quam apud Traianum habuerat militia dignitatem, rursum recepit. Sed maius his omnibus postremò sub Adriano affectus est, cum coniugem simul ac liberis martyrij coronam, vt quos præter spem viuos in terris reperisset labatur, cum ysdem etiam videret in celo. *ibid.*

De Bernardo Clareuallensi Abate.

Bernardus Clareuallensis Abas, cum ducenta argenti pondosibi ad impensas construendi monasterij missa à grassatoribus intercepta fuisset, gratias Deo egisse dicitur, quod magno se onere leuasset. Tam ergo modicè tulit argenti amissionem, vt eo grauari se putaret, si non amississet. Quantum autem mali metuendum sit ijs, quos peruersa vulgi opinio putat felices, quia opibus affluunt, illo exemplo discimus, quo traditum est, Ambrosium Episcopum, cum apud diuitem quendam hospitandi gratia diuertisset, & ille se nihil inquit in vita aduersi passum iactaret, euestigio cum suis recessisse, dixissetque ideo se inde fugere, ne vna cum homine perpetuis prosperitatibus vso simul peccat: haud ita procul excefferant, cum respicientes vident ades illas cum omnibus qui ibi erant, terre hiatus iam absorptas. Quam ergo melius agitur cum ijs, qui identidem sequuti, huiusmodi premuntur angustijs, vt illic felicitatem querant, vbi casus timeri non possit. *ibid.*

De Maiolo Monacho.

Maiolus Cluniacensis monasterij monachus cæcus erat, & tamè sapientiæ ac sanctitatis merito fa-

Etus est Abbas Maticensis. Nec sua ipsi obstitit cecitas quin alios cecos curaret: surdos insuper, mutosque, & claudos sanaret: proculdubio sanaturus & seipsum, nisi multo plus emolumenti ac fructus percipere se sciret ex eiusmodi imbecillitate toleratione, ac patientia. itaque cecus quidem vixit, sed miraculorum fama videtibus illustrior factus. *ibid.*

De Gregorio Pontifice Maximo.

Gregorio Pontifici, quod pro Traiano infideli Imperatore Deo deprecari ausus esset, pena nomine hanc optionem datam perhibent, uti siue quandiu viveret, magnis assidue languoribus agita retur, siue cum defunctus fuerit, bidui spatio ignem purgatorij sustineret: & elegisse languores, constanterque perulisse. At nos grauioribus quidem obnoxij delictis, & nullo virtutis genere cum hoc sancto conferendi, quoties morbo aliquo afficimur indignamur, ut scilicet post hac leuia, quae impatriter ferimus, nec illa tanquam atrociora deuitemus. Neque enim indignando peccata minui solent, sed cumulari: qui autem libenter corporis mala tolerat, ad expiationem spiritus proficit. *ibid.*

De Aegidio.

Aegidius ad Rhodani ostia

Solitarius, cum a venatoribus sagitta in incertum missa inter suas latentem saucia esset, non multo medicinam corpori admittere soluit, sed etiam Dominum oratione quando lesa caro sanitatem acciperet. Parum erat solitudinis necessitatem ferri, quotidianas vigiliandi, precandi, ieiunandi, satisfactiones pati, vulnus insuper quod Diuinitus insictum manere voluit incuratum, ut inditus corpori dolor, ab animo procul arceret inluptatis cogitationes. *ibid.*

De Stephano Anachorita.

Stephanus Marcotidis regis Anachorita, cum verendas corporis partes exulceratas, taboque diffuentes haberet, curationem quidem non recusauit, sed deacuratur, maioris patientiae protulit exemplum: defectione a tururgo passus, nullo emisso iuuulatu, nullo edito gemitu ac omnino doloris vim non sentiret. Ad hac eiusmodi agriuitudine affectus, non intermisit manuum laborem, de palmarum folijs funiculos contorquens, non spiritalis exhortationis curam, semper eorum, qui eo ad se conuenissent, salutem consulens. Ita magnam languoris molestiam maiore virtutum meditatione vincebat, animo etiam fortior, quam corporis debilior. *ibid.*

De quodam seruulo mendico.

De seruulo mendico & in hominibus, & in dialogo Gregorij relictum est: qui toto vita tempore paralys laborarit, ita ut in lectica iacens, mouere se omnino non posset: semper tamen in doloris accessionibus Deo gratias agere, hymnos decantare, & concitatio- ne quodam quasi stimulis actio spiritu, aliquid de scripturis quod non legendo, sed audiendo didicerat, recitare. Merito ergo moriens, Angelorum cantus audiuit: merito mortuus, odore suauissimo fragrauit. Quibus indicijs consideratum est, quantam illi beatitudinem equanimiter tolerata infirmitas attulisset. quantum iam felix esset, qui dum viveret, tam miser ac tam miserabilis putabatur. *ibid.*

DE CONSTANTIA GRÆCORUM exempla.

De Phocione.



Phocion, cum Athenienses rem aliter atque ipse suaserat, prosperè ad ministrassent, ad eum perseverans constantia sua pro-pugnator exiit, ut in concione

latari quidem se successus eorum, sed consilium tamen suum aliquanto melius fuisse diceret. Non enim danauit quod rectè uiderat (quia quod alius malè consuluerat, bene gesserat) feliciter illud existimans, hoc sapientius. Plerumque enim temeritatem casus inuat, ubi prauo consilio propius aspirat: & quò vehementius noceat, et desperatius prodest. Placidi sane et misericordes & liberales omni suauitate temperati, mores Phocionis, quos optimè profecto consensus omnium bonitatis cognomine decorandos bonisuit. Itaque constantia, quae natura rigidior videtur, lenis è mansueto pectore fluxit. *ibid.*

De Syracusano Dione.

Syracusanus Dion quibusdam momentibus, ut aduersus Heraclidem & Calippum, quorum fides plurimum credebatur, tanquam insidij ei neccentes, cautior esset, respondit, se vitam malle excedere, quam in metu violètae mortis amicos, inimicòsque iuxta ponere. *ibid.*

De Alexandro Magno.

Quod sequitur, & rei ipsius admiratione, & claritate auctoris illustre. Alexander Macedonum Rex incluta iam pugna, excellentissimis opibus Darij còtusus, est & itineris feruore in Cilicia percalesfactus, Cydno, qui aqua li-
quore

quore conspicuus Tarsus inter-
fuit, corpus suum immerfit: su-
bito deinde ex nimio hantū ri-
gore obtupefactis nervis, ac tor-
pore hebetatis artubus, maxima
cum examinatione totius exerci-
tus, in oppidum castris propin-
quis defertur. Iacebat ager Tarsi,
inque valetudine eius adversa in-
stantis victoria spes fluctuabat.
Itaque convocati medici attentis-
simo consilio salutis remedia cir-
cumspectabant: qui cum ad vnam
portionem sententiam direxissent,
atque eam Philippus medicus suis
manibus temperatam Alexandro
cerat autem ipsius amicus & com-
es porrexisset, à Parmenione
missa litera supervenerunt, ad-
monentes, ut Rex insidias Philip-
pi perinde ac pecunia corrupti à
Dario, caueret: quas cum legisset,
sine ulla cunctatione medicamen-
tum hausit, ac tum legendas Phi-
lippo tradidit pro quo tam con-
stans erga amicum iudicio, dignis-
simam à Djs immortalibus mer-
cedem recepit, qui incolumitatis
eius presidium falso interpellari
iudicio noluerunt. ibid.

De Magistona Eliensis & eius comitibus.

Magistona Eliensis, cum ab A-
ristimo immani Tyranno una cum
filijs, multisque alijs feminis in
carcere observaretur, ipsiusque &
aliarum mulierum viri pariterque

à Tyranno patria pulsi, armis
libertatemque simul repeterent,
fretus posse exules ad pacem red-
gere Tyrannus, si uxores filios
eorum id per literas petissent, ca-
cerem ingressus, mulieres capi-
uas, ut de pace scriberent, huma-
nis verbis hortatus est: omnes au-
tem ad Magistonam consensit,
respondendi curam ei detulerunt.
Magistona verò minime Tyran-
ni presentia mota non solum qui
petebat negavit, sed ne assurrex-
quidem, aut alio honore Tyran-
num dignata est. pariterque qua-
catera mulieres fecerunt. Ibid.
adeo commotus est Aristotimus,
ut statim in carcere Magistona-
filium ad occidendum perquina-
beret: sed ne hoc quidem Mag-
istonam movit, ut sententiam ma-
taret, verum ipsa manu appre-
hensum filium his tradidit, qui
Tyranni iussu cum querebant
quanquam verò ita Tyrannus
ob hac succederetur, ut vix quin
manu sua eam interimeret, tem-
perare sibi posset: efficere tamē
nequivit, ut Magistonam comi-
tesque propositi peniteret, atque
vel vnum verbum, ut cupidius
scriberent, cum plus apud ea
induta semel constantia,

quam carcer Tyran-
nicus mina va-
lerent. Bap-
tista Fulgo.
sus li. 3.

DE

exempla.

De Fulvio Flacco.

Fulvius Flaccus Capuam falla-
cibus Annibalis promissis Ita-
lie regni nefaria defectione pa-
rici persuasam, armis occupave-
rat: tandem culpe hostium tam
iustus estimator, quam speciosus
victor Capuanum senatum impj
decreti autorem funditus delere
cōstituit. Itaque catenis onustum
in duas custodias Theaniam Cale-
namque diuisit: consilium exe-
qunturus cum ea peregrisset, quo-
rum administrandorum celerior
esse necessitas videbatur, Rumore
deinde de Senatus mitiore senten-
tata orto, ne debitā puenam sceleris
effugeret, nocte admissio equo,
Theaniam contendit, interfecitque
qui ibi asseruabantur, è vestigio
Calenam transgressus, perseuerā-
tiæ suæ opus exequutus est: &
iam deligatis ad palium hostibus,
litteras à P. C. ne quicquam Ca-
puans salutare acciperet. In fini-
stre enim eas manus, sicut erant
traditæ, reposuit, ac iusso licitore
lege agere, tunc demum aperuit:
postquam illis obtemperari nō po-
terat. Quæ constantia victoriae
quoque glorie antecellit: quia si
eum intra seipsum partita laude
astimes, maiorem punita Capua,
quam capta reperies. Max. lib. 3.

Imperium Romanum Cannen-
si pralio penè destructum vix suf-
ficere ad exercitum comparandum
videbatur. itaque frustrari & elu-
dere Pœnorum impetus, quam ma-
num cum ijs tota acie conferere,
Fabius Maximus melius ratus, plu-
ribus comminationibus Annib-
alis irritatus, sepe etiam spe be-
ne gerendæ rei oblata, nunquam
à cōsilijs salubritate ne parui qui-
dem certaminis discrimine recess-
sit. quòdque est difficillimum, vbi-
ira ac spe superior apparuit. Ergo
ut Scipio pugnando, ita hic non
dimicando maxime ciuitati no-
stra succurrisset visus est. alter enim
celeritate sua Carthaginem op-
pressit: alter cunctatione id egit,
ne Roma opprimi posset. ibid.

De Q. Scauola.

Depulsis prostratisque inimi-
corum partibus, Sylla occupata
vrbe, Senatum armatus cōegerat,
ac summa cupiditate ferebatur,
ut C. Marius quam celerrime ho-
stis iudicaretur, cuius voluntati
nullis obuiam ire audentibus, so-
lus scauola interrogatus de hac
sententiam dicere, noluit: quin-
etiam truculentius sibi mimitantō
Sylla, licet (inquit) mihi agmina
militum, quibus Curiam circum-
sediisti, ostētes, licet mortem iden-
titem miniteris: nunquam tamen
efficies,

efficies, ut propter exiguum senilemque sanguinem meum, Marium, à quo vrbs & Italia conferrata est, hostem iudicem ibid.

De Centurionibus Pontio & C. Meuiio.

An abigi debet Pontius ab horum exemplorum contextu? qui pro Caesaris partibus excubans, Scipionis praesidio interceptus, cum vno modo salui ei daretur, si se futurum Cn. Pompeij generi ipsius militem affirmasset, ita respondere non dubitavit, Tibi quidem Scipio gratias ago, sed mihi uti ista conditione vitæ non est opus. Sine vllis imaginibus nobilem animum, & idem constantie propositum sequutus C. Meuius Centurio Dei Augusti, cum Antoniano bello sapenúmero excellentes pugnas edidisset, improvisis hostium insidijs circumuetus, & ad Antonium Alexandriam perductus, interrogatusq; quidnam de eo statui deberet. Inquiri me, inquit, iube: quia non salutis beneficiis, nec mortis supplicio adduci possum, ut aut Caesaris miles desinam, aut tuus esse incipiam. Caterum quod constantius vitam contempsit, eo facilius impetrauit. Antonius enim virtuti eius incomlimitatem tribuit. ibid.

De Catone Iunior.

Iunior Cato, qui postea ab vr-

be, ubi mortuus est, Vticensis cognomentum accepit, omnis etiam privata, quæ suspecta esse possit, potestati eum à natura editus hostis, necdum apertorum tyrannorum grauis persecutor fuit. Itaq; cum verba faceret aduersus ciuilem oculatamque tyrannidem, in quam Crassus, Pompeiusque ac Caesar sub Triumuiratus nomine inuaserant, Trebonij Tribunus plebis insusceptor eum à suggestu, in quem verba facturus ascenderat, detraxit. Cum ob id loqui non desisteret, foro ab eodem pulsus fuit: sed cum constanter tunc quoque in Triumuiratus potentiam inuolueretur, Tribunus in carcerem delatus: & cum ne tunc quidem desisteret, multitudinis concursu delictorum manu liberatus est. Euphrata Fulgosi lib. 3.

De Pomponio equite Romano.

Militarem constantiam non sine laude Pomponius eques Romanus ostendit, qui in Luculli exercitu contra Mithridatem militabat. Nam cum vulneribus confectus, ac simul in Mithridatis manu captiuus à Rege interrogaretur, si curati vulneribus liberaretur, amicusque ei futurus esset, intrepidè respondit fore se, si ipse quoque Roma Pop. amicus foret. Audacia proculdubio ingens, & animi robur Romano viro dignum. ibi.

NO ST

NOSTRORVM exempla.

De Iacobo Iusto Redemptoris Christi fratre.

Cum Ananias Iudeorum Pontifex periniquo animo ferret christianorum augeri numerum, arbitratus est si Iacobus (cuius vita sanctitas apud omnes nota, omnibusq; probata erat) adduci posset, ut Christi fidem reprobarer, omnes eius autoritatem sequuturos esse. Cum autem precibus ac minis frustra, ut id Iacobus ageret, laboratum esset, supra templi pinna aculum perductus fuit, ut nisi ab eo loco populus quæ de Christo eius lex continebat, tanquam falsa dissuaderet, inde præcepta deturbaretur: freuit enim Ananias periculi presentis magnitudine territum Iacobum, quod vsq; ad eam horum negarat, fortasse facturum: sed ne ob id quidem Iacobus sententia motus est, loquutusq; contraria, id est, Christum verè Dei filium, si demq; eius veram, sanctam, atque iustam esse: indignatis Iudeis, eorum impulsu inde deiectus vir sanctus verba simul cum vita finiuit. Euphrata Fulg. lib. 3.

De Gesualdo Longobardo.

Pari constantia inter recentiores Gesualdus Longobardus vsus est, cum à Romualdo Bencuenta-

no duce Beneuenti à Constantio Imperatore obfesso clam missus ad Grimoaldum Longobardorum Regem ipsius Romualdi patrem rogatum, ut filio opem ferret: cum ipso atq; auxiliario exercitu cum Beneuentum reuerteretur (à Grimoaldo enim iussus clam antea ad Romualdum atq; opem, quam pater ferebat, nutiare) aduersa eum fortuna in hostes tulit: ab eo de propinquis auxiliarijs copijs hostes certiores facti, spectare eo ceperunt, ut ad pacem Romualdum traherent, arbitratiq; se id melioribus conditionibus facturos, si auxiliorum spem Romualdo ademissent. Gesualdum monitum antè, ut in eam sententiam loqueretur, ad Beneuenti muros deducerentur. Caterum ipse ex fide omnia obfessus narravit, breuiq; affuturum cum valido exercitu Grimoaldum affirmavit. Quæ indignati hostes statim Gesualdum occiderunt, & postera die motis castris obsidionem soluerunt. ibid.

De Theone Eremita.

Hieronymus verus scriptor testimonium perhibet, Theonem Aegyptium Eremitam triginta annos cellula inclusum non alio, quam crudo cibo semper vixisse: neque vllius alloquio per id tempus unquam, neque cum ipso quidem Hieronymo nisi per literas vsus. ibidem.

De Paterno Scotto monacho.

Paterni Scotti Monachi obli-
nationem potius, quam constantiam appellarem. Cum Vndebruna, que in Germania est, flagran-
te urbe tota, omnes fugerent, ipse
constantanter maneret, ne præter lon-
gi temporis insalutatum cella sua
egrediretur. verum sanctitas ob-
stare videtur. etenim imperij Hen-
rici tertij anno secundo sæpius
urbis illius incendium cum præ-
dixisset, profecto id deuitare po-
terat, nisi Deo ita volente, cuius
consilia abyssus multa sunt. satis
duxisset in cella permanendi pro-
positum non violare. *ibid.*

De Paulo primo Eremita.

Paulus primus post Christum
Eremita cultor sic Deo seruiens per-
duravit, vt à decimo sexto eta-
tis sue anno, quo solus desertum
adijt, vsque ad centesimum &
decimum tertium, quo vita de-
functus est, hominem non viderit.
Hac tam diuina tam p̄i propo-
siti continuatione meruit (velut
Elias Propheta) Diuinitus nu-
triri. coruo pabulum homini quo-
tidie deferente. Meruit ab An-
tonio sepeliri, cauta leonibus ter-
ra. Quodque omnium maximum
est, meruit ab Angelis in celum
ferri, teste Antonio, qui hoc se
oculis suis conspexisse affirmabat,
cuius quidem mercedis magnitu-

dinem quisquis crebrò secum cogi-
tauerit, nullo vnquam spiritali
vite labore grauari poterit, nun-
quam lasitudinis tadia sentiet,
tantorum spe præmiorum iustita-
tatis. *Marul. lib. 5.*

De Antonio Eremita.

Antonius cum primùm soli-
tudinem inhabitare decreuisset,
ne verberibus quidem demonum
absterreri potuit, quin quod ce-
perat, persequi pergeret. Perseu-
rauitque ita ab octauo decimo eta-
tis sue anno vsque ad centesimū
quintum, quo in Domino quie-
uit, cui seruiet, Angelorum
titulus gloriam, quia in perseueran-
do demonum contempserat ini-
rias. *ibid.*

De Paulo Simplici.

Antonij discipulus Paulus
simplex cum se recipi postulaf-
set, & Antonius ab eo discedere
donec rediret, expectare respon-
sum iussisset, toto triduo ante in-
nuam perstitit: plus mora ibidem
tracturus, nisi Antonius iam se-
tis eius constantiam se experire
arbitratus, illum intrò admississet.
Hoc exemplo eorum sanè argu-
tur ignavia, qui religionis habi-
tum sumere volentes, nisi statim
in collegium recepti fuerint, indi-
gnantur, nisi tantæque abeunt,
& priusquam de ipsis periculum
factum

factum sit, ea re, quam petebant,
se indignos ostendunt. *ibid.*

De eodem.

At verò posthac idem Pau-
lus multo etiam constantioris per-
seuerantia specimen dedit. Nam
lingua quandoque lapsus, cum se
errasse animaduertisset, trienne
silentium seruauit, donec scilicet
se iam didicisse credidit quid lo-
quendum, quid tacendum esset.
Si cui difficile factu videtur par-
te aliqua diei ex monastico in-
stituto silentium custodire, consi-
deret quantum difficilior sit anno-
tres nihil cuiquam proloqui vo-
luisset. *ibid.*

De Simeone Sufotionis
filio.

Simeonē Sufotionis filium tre-
decim annos natum adisse Timo-
thei Abbatis monasterium fe-
runt, & Monachum se prosteri
velle dixisse. cumque nō esset admis-
sus, quòd ea ætas leuitatis propior
videretur, ante ostium prociidisse,
& ita dies quinq; sine cibo ac po-
tu perseuerasse: ibi mori paratum,
nisi quinta demum die receptus
votum suum impleset, stupente
Abbate tantam in puero animi
firmitatē, quanta rarò in senibus
esset. Hoc ille stabilitatis præludio
sic reliquam etatem egit, vt in o-
mnibus mirabilis enaderet: & si

cuncta vera sunt quæ de illo pro-
duntur, nemo vnquam corpus suò
acerbius afflixit. *ibid.*

De Mutio.

Mutiu tandiu pro soribus mo-
nasterij rogantem permanisse
constat, vt contra consuetudinem
vnà cum Octenni filio in ordi-
nem Monachorum receptus sit,
immobili fixoque perseuerandi
propósito extorsit, quod cænobiti-
ca lex vetabat. Ab eo enim vo-
cabatur, qui supra legem erat, &
qui ait, Pulsate, & aperietur vo-
bis. neque hoc fecit quòd à filio se-
parari non posset, sed quòd simul
cum filio saluari optaret, mallens
illum secum offerre Christo, quam
relinquere mundo. *ibid.*

De Theodoro Pacomii
discipulo.

Theodoro Pacomij discipulus
professionis sue initio à matre
multum, vt rediret, sollicitatus,
nunquam assensit. Attulerat illa
ab Episcopo literas, quibus reddi
sibi filium precipiebatur. Hisque
obsequi compulsus Abbas disci-
pulo discedendi potestatem fece-
rat. Cæterum ipse omnibus præ-
ferens Christum, nec egredi de
monasterio voluit, nec saltem se
ostendere matri, ne scilicet scan-
dalizantem oculum, quem à se
iam proiecerat, rursum querere

videretur Perseueravit. ergo in monasterio, & factus est Dei filius, qui matris esse noluit. ibid.

De Beato Francisco.

Beatum Franciscum ipse, qui genuerat, pater in senso admodum animo persequebatur, nec efficere potuit quin ille, sicut ceperat, post Christum ire perseueraret. Verberatur ergo Franciscus, despoliatur, cõtemnitur, & gaudet, quod dignus habitus sit pro nomine Iesu contumeliam pati. Et quoniam omnia aduersa subire prius paratus erat, quàm à proposito discedere, mox virtutum operatione, vitæq; sanctitate tantum profecit, ut & terram sui fama repleret, & gaudio cælum. ibid.

De Thoma Aquinate.

Thomam quoque Aquinatem de monasterio Predicatorum tractum & domi clausum fratres eius, ut à religione reuocarent, biennio nec tenuerunt, sed cum ille se minis possetur, nec blanditijs allici poteret, nec meretricula, quam ad eum intromiserant, lasciuia deliniri, dimissus, ad monasterium rediit, ac veluti sol, qui diu nube tectus latuerat, mox serenato cælo irradiare terram incipit: sic ille relictis fratribus ac domo, illuminare Ecclesiam cepit, & mo-

rum & ingenij & doctrina nitore. Nequaquam ad tantam gratia claritudinem peruenisset, nisi etiam nebula fraternæ satuitatis circumseptus, currere perseuerasset, in proposito firmus, intentionibus inuictus. ibid.

De Ioanne Abbate & Pefio Eremita.

Illam quoque duorum perseuerantia in primis memoratu digna, Ioannis Abbatis & Pefii Eremita. hunc (sicut à Casiano relatum est) quadraginta annos quos in solitudine exegerat, ut medentem sol non vidit, quia occaso duntaxat sole ieiunium soluere consueuisset. Illum nunquam vidit iratum, eo quod nunquam omnino in iram concitatus esset, licet magno fratrum numero profunderet. Queret aliquis quomodo fontes castigauit, si nunquam iratus sit: neque enim fieri potest ut in tanta multitudine aliquis non peccarit. Huius respondebimus, quod ne delinquentes quidem irascendo castigandi sunt, sed misserendo. In proprium nocere est, castigatio altero vitium est. Sed cur, in quiet, in scripturis Deus irascitur, si ira vitium est? Irascitur quidem Deus dicitur, non quod irascatur, sed quia dum iuste puniunt, iratus videatur. Iudici autem

ac presidi punire conuenit, ut inueniet, non irasci, ne noceat. Quod autem & ille inuenitur qui puniuntur, hinc patet, quia: impunitus plus deliquisset: & ubi plus delicti est, ibi pœna grauioris exactio est. Hoc quidem modo Ioannem hunc nunquam fuisse iratum crediderim. ibidem.

De Elpidio Abbate.

De Elpidio Abbate memoria preditum est, quod per quinque, & triginta annos nunquam se ad Occidentem verterit, semper ferè orans, & illum, cui nomē, Oriens, ingiter contemplans. Non putauit nefas esse retro aspicere: sed sibi voluit imperare, ut cum corporis appetitum abijs etiam, quæ licita erant resenasset, facilius ab illicitis custodiret. ibid.

De Nathanaele Anachoreta.

Nathanaelis etiam anachoreta, quam constans in perseuerando animus fuerit, ex eo intelligi potest, quod semper clausus vixit, Episcopos ad se venientes reuerenter excepit, abeuntes ad limen vsq; officij gratia prosequutus est. Neque inde pedem efferreret, calida diaboli euocatione induci potuit. sicque septem & triginta perseueras annos, elatus inde, non egressus est, & corpus pariter, cellamque relinqueus, in consortium receptus est beatorum ibidem.

De Sara.

Sara in scythiatico monasterio Abbatissa, iuxta quod iuuenis molliter labens, perspicuique limpidus aquis, intinsum oculos mira amantitate detinere solebat: cum tantam in eo cernendo incõditatem esse audisset, sibi ipsi imperauit, ne quãdã illud aspiceret, ne quam ex eo caperet voluptatē. Itaq; annos sexaginta, quibus ibi vixit, nunquam fenestram adiit, nunquam tam propè fluentem fluvium vidit, ut potius flumen illum videre digna esset, cuius impetus lasciuat ciuitatem Dei. Et quoniã in cauēis terrenarum rerum oblectatiuiculis perseuerauerat, cælestium felicitatem peruenire posse dit, aterus digna delicijs, quæ breues peritura; que semper cõtempst.

Optima autem perseueratũ ratio est non solum non retrocedere, sed etiam in dies vterius progredi, & quantum possumus ad sublimiora semper rendere ac niti. Ibi de virtute in virtutem (inquit Propheta) videbitur Deus Deorum sion: vnde & Apostolus, quæ ratio sunt obliuiscens, & ad quæ priora sunt, se extendens, ad destinatum persequitur brachium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Beati enim qui esuriunt & sitiant iustitiam, quoniã ipsi saturabuntur, ait Dominus. Quo autem pabulo vel qualibus epulis hi saturandi sint, in Apo-

calypsi declarat dicens, Vincenti dabo edere de ligno vite, quod est in Paradiso Dei mei: vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum: quod nemo scit nisi qui accipit. Quibus verbis quid nisi vera perfectæq; beatitudinis indicibilis designatur suavitudo? *ibidem.*

DE SEVERITATE, Græcorum exemplum.

De Lacedæmoniis.



Sævi fuerunt erga Archilochum poetam Lacedæmoniæ. eum enim quanquã genere Sparitanum, urbe pepulerunt, quod carmen scripserat, in quo ostendi videbatur: satis esse in prælio arma, quam vitam amittere. nam eo doctrina genere arbitrati sunt, homines ignavia atq; timiditatis plus habituros. *Bapt. Fulg. lib. 6.*

De Atheniensibus.

Athenienses autem Timagoram inter officii saluationis Darium Regem more gentis illius adulatam capitali supplicio affecerunt: vnius civis humilibus blanditijs totius urbis sua decus Persicæ dominationi summisum graviter ferentes. *Max. lib. 5.*

De Cambyse rege.

Iam Cambyses inusitata severitatis, qui mali cuiusdam indicio ex corpore pellem detractans sella intendit, in eaque filium iudicaturum considerare iussit. Cæterum Rex & Barbarus atroci ac non poena iudicis, ne quis postea corrumpi iudex posset, providit. *ibidem.*

De Memnone.

Memnon pugnas contra Alexandrum pro Dario Rege, quandam ex suis militibus, qui multo petulanter in Alexandrum maledicè que fuerat loquutus, lancea percussit. Ego te, inquit, alo, ut pugnes, non ut maledicas. *Guido Exemplorum lib.*

De Atheniensibus.

Athenienses missos in Asiã legatos, quoniam alia via, quam imperatum erat, profecti fuerant, tamen mandata perscicerant, tamen morte multarunt. *Aelianus lib. 6.*

ROMANORVM exempla.

De populo Romano.

Eadem severitate vsus est et *E*ga Fulvium Argentarium Romanus Senatus, quod secundo bello

bello Punico à fenestris per meridiem in forum roseo coronatus spectare visus erat. carceri enim per omne tempus eius belli damnauit, ut tempestivum gaudium, quo laborante patria vsus erat, carceris molestia emendaretur. *Aelianus lib. 6.*

De Tiberio Cæsare.

Tiberius Cæsar quendam Romanum quæstura priuauit, quia uxorem decimo die posteaquam eam duxerat, repudiauit: sine fide atque cõstantia esse eum arbitratus, qui in re tanti momenti varium se ostendit. *ibidem.*

De Vespasiano Augusto.

Sæuior Vespasianus Imperator fuit, qui Romanum iuuenem ad eum projectum, ut pro data prefectura gratias ageret, quia ingruentia olebat, non contentus, manu reiecit, contumeliam hoc verbo ante prefatus, scilicet mallem allium oluisses, literas quoque data prefecturæ reuocauit. Seuero exemplo monstrauit effeminata blandimenta nobilitati esse incongrua. *ibidem.*

De Septimo Seuero Legato Romano.

Projecto in Africam Seuero legato obtulit se amicum, et ut ante

consueuerat, præ latitia eum complexus est: ea re indignatus Septimus palam cædi eum grauiter iussit, præcone magna voce eum mouente, ne ipse homo plebeius in posterum non habita nobilitatis ratione, Legatum Romanum amplecteretur. *ibidem.*

De Piscenio Nigro Galliæ gubernatore.

Piscenius quoq; Niger, cum Galliam regeret imperante Septimio, Tribunus lapidari iussit, quia militum stipendia decimaret. *ibidem.*

De Aureliano Imperatore.

Militis, qui hospitam violarat, Aurelianus Imperator duabus magnis arboribus ad terrã deflexis alligari crura iussit, qui redeuntibus vi sua in cõsuetum arboribus, in duas partes discerptus est. *ibidem.*

ROMANORVM exempla.

In Spurium Cassium.

Summa indignatio ciuitatis aduersus spurium Cassium erupit, cui plus suspicio concupicæ dominationis nocuit, quam tres magnifici consulatus, ac duo speciosissimi triumphus profuerunt. Senatus enim populisq; Rom. nõ contentus capitali eum supplicio afficere, interempto domum superie-

cit, ut penatum quoque strage puniretur. in solo autem adam Telluris fecit. Itaque quod prius domiciliū potentissimi viri fuerat, tunc religioſe ſeueritatis monumentum eſt. *Max. lib. 6.*

De P. Mutio Tribuno plebis.

P. Mutius omnes collegas ſuos qui ducē ſpurio Caſſio id egerant, ut magiſtratibus non ſubrogatis, communis libertas in dubium vocaretur, viuos cremavit: nihil profectū hac ſeueritate ſidentius. vnus enim Tribunus eam penam nouem collegis inſerre auſus eſt, quā nouem Tribuni ab vno collega exigere exhorruiffent. ibid.

De C. Vatiēno.

Ne in C. quidem Vatiēno, qui ſiniſtra manus digitos, ne bello Italico militaret, abſciderat, ſeueritas ſenatus ceſſauit. publicatus enim bonū eius ipſum aternis vinculis puniendum cenſuit, effecitque, ut quem honeſtē ſpiri- tum profunderē in acie noluerat, turpiter in catenis conſumeret. ibidem.

De M. Curio Conſule.

Id factum imitatus M. Curius Conſul, cum delectum ſubrito educere coactus eſſet, & iunior ne-

mo reſpondiſſet, coniectis in ſentem omnibus tribubus, Polia que proxima exierat, primum nomine vna extractum citari iuſſit, ne que eo reſpondente, bona adoleſcentis haſta ſubiicit. Quod illi nuntiatum eſt, ad Conſulium tribunal cucurrit, collegiūque Tribunorum appellauit. Tunc M. Curius præſatus, non opus eſſe tunc Reipub. qui parere neſciunt, & bona eius & ipſum vendidit. ibidem.

De L. Domitio Præ- tore.

Aequē tenax propoſiti L. Domitius. Nam cum Siciliam Prætor regeret, & ad eum eximia magnitudinis aper allatus eſſet, adduci ad ſe paſtorem, cuius manu occiſus erat, iuſſit: interroga- tumque quomodo eam beſtiam confeſiſſet, poſtquam comperit vſum venabulo, cruciſciit: quia ipſe ad exturbanda latrociniis, quibus provincia vaſtabatur, ne quis telum haberet, edixerat. Hoc aliquis in ſinem ſeueritatis, & ſenitiæ ponendum dixerit: diſputatione enim vtroque ſectis po- teſt. Ceterum ratio publici Imperij Prætozem nimis aſperum exiſtimari non patitur. ibidem.

De Horatio.

*Horatius poſt prælum trium
CURIA*

Curiatium conditione pugna omnium Albanorū victor, cum ex illa clariffima acie domum re- petens, ſororem ſuam virginem Curiatij ſponſi morte profuſius, quā illa etas debebat, ſtente vi- diſſet, gladio quo patria rem bene diſſerit, interemit: parum pudicas riuus lacrymas, que præpropero amori dabantur. Quem hoc nomine reum apud populum actum, pater defendit. Ita paulo propen- ſior animus puella ad memoriā futuri viri & fratrem ferocem vindicem, & vindicta tam rigidum aſſenſorem patrem habuit. ibidem.

De Egnatio Metello.

Egnatij autem Metelli longē minore de cauſa ſeueritas ad exi- miam vindictam concitata eſt, qui uxorem, quod vinum bibiſſet, qui uxorē, quod vinum bibiſſet, ſiſte percuffam interemit. idque factum non accusatore tantum, ſed etiam reprehenſore caruit: vnoquoque exiſtimante optimo illam exemplo violata ſobrietatis penas pendendiſſe. Et ſane quatenusque ſamina vini vſum immoderate appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. ibidem.

De C. Sulpitio Gallo.

Horridum C. quoque Sulpitij Galli maritalē ſupplicium. nam

uxorem dimiſit, quod eam capite aperto foris verſatam cogno- uerat: abſciſſa ſententia, ſed tamen aliqua ratione munita. Lex enim, inquit, tibi meos tantum præſinit oculos, quibus & formam tuam approbes, & placere deſideres: hi decora inſtrumenta compara, his eſto ſpectioſa, horum te certiori crede notitia: vltior tui conſpectus ſuperuacua irritatione accerſitus, in ſuſpitione & criminis hæreat, neceſſe eſt. ibidem.

De Q. Antiftio Vetere.

Nec aliter ſenſit. Quintus Antiftius Vetus repudiando uxorem, quod illam in publico cum quadam libertina vulgari cuncto loquentem viderat. nam (ut ita dicam) incunabilis culpæ & nutrimentiis, non ipſa commotus culpa, certiore delicto præbuit vltionem, ut potius caueret inu- riam, quā vindicaret. ibid.

De Publio Sempromio Sopho.

Iungendus eſt his P. Sempromius, qui coniugem repudiū nota aſſecit: nihil aliud, quā ſe ignorante ludos auſam ſpectare. Ergo dum ſic olim ſeminis occurritur, mens earum à delictis ab- erat. ibidem.

NOSTRORVM
exempla.

De Sergio I. Pontifice Maximo.

Ludovicus à patre Lothario, qui Imperatoris nomen habebat, Augustus creatus, atque Imperij conjors, & socius nominatus, cum magnis viribus grandique apparatu urbem Romam peteret, ut ei Pontificis manibus diadema impostum sanctius haberetur, à Sergio secundo Pontifice ad sancti Petri valvas, quæ argentearum nomen habent, quæ è more tunc Pontificis in usu clausæ erant, deductus est. cum autem manu sua eum Pontifex teneret, senio confectus inermisque ac solus iuveni Ludovico, nulla eius virium habitacione, omnibus audientibus hæc dixit, si Ludovico pacato animo venisti, recludantur fores, atque ingredi templum tibi licebit: quòd si alio venisti animo, caue ne has fores contingas, quia vindex Dei gladius in tuum tuorumque caput sciet. Cui cum huiusmodi Ludovicus de animo suo respondisset, reclusis foribus templum inivit, atque illic è more fuit coronatus. Bap. Fulg. lib. 6.

De Rodulpho Imperatore.

Fuit Rodulphus Assurgensis Comes in Ottochari Bohemi Regis

aula magisterij domus honore insignis: Ottocharus autem alio nomine Primislaus fuit dictus. Hic Rodulphus virtute ad imperium sibi viam fecit. itaque cum ab Ottocharo, qui iam ei propter imperij nomen subijceretur, peteret in secum fidei atque obedientia sacramento adigeretur: indignatus Ottocharus ei parere, cui ipse iam imperare consuevissent, imperium neglexit. Rodulphus qui cum nomine animum quoque imperatorum induerat, ne ius suum amitteret, armis id repetiturus venerat: sed amicorum opera Ottocharo persuaderi sibi passus est, ut in rarer, modo inter paucos ea re ageretur, quòd suppudabat eum, ut coram Rodulpho deflexo genu in adorantis specie conspiceretur. Rodulphus ut gratias viri, & animi ingentis, sed nec minore ingenio, superbo Regi annuit, ut in tentorium suum iuraret. ad eum igitur postero die Ottocharus rem occultam esse arbitratus, se contulit. dum igitur in tentorium proficiscitur, inspicit Rodulphus oblatum atque diademate imperatorio ornatum in aureo throno principibus septem sedere. itaque strepore captus, cum quid consilij iniret, non videret, quia iam ad presentiam regressus non erat, deflexis genibus ad Rodulphi pedes iacuit. Vbi dum scriba longis verbis iuramenti formulam recitaret, tentorij latera, quæ ad eam rem

per Rodulphum composita erant, cum ad terram corruissent, Rodulphum diademate insignem Germanis, Bohemisque in throno sedentem, Ottocharumque ad eius pedes iacentem ostenderunt. Eo facto Bohemus Rex vehementer indignatus, cum postea in Rodulphum arma cepisset, vitam amisit. Ostendere enim Rodulphus Ottocharo voluit, pro fortuna animum habendum esse: & qui olim cum ei pareret, officio non defuerat, postea mutata fortuna, alium quoque iudisse animum, atque sibi quoque alium deberi honorem. ibid.

De Gregorio VII. Pontifice.

Gregorius septimus Pontifex non contentus Henricum tertium anathemate multare, tandem imperatorij quoque honoris dignitate privavit: quia ecclesiastica sacerdotia venalia habebat: & admonitum ut corrigi se pateretur, durum inuenit: neque verò ante anathematis vinculo liberauit, nisi ad pristinum honorem admittit, quam per hyemem nudis pedibus in nive collo indutus Xonam, multas horas ad Canusiam oppidi portas in Rhegiensi agro, ubi tunc Pontifex agebat, erroris sui veniam petijt: & tandè illius, amicorumque precibus ad suos exosculandum pedes admittit. ibid.

De Matthia Vngariæ Rege.

Matthias Corninus Vngaria

Rex tonsori suo, quem pergratum habebat, locupletaveratque, labra ac nasum defecuit, atque in lance ferre iussit: quòd in regio cubiculo ministris Aragonij Cardinalis legati uxoris ius fratris posteriore vestium partes per iocum mutilaverat: & ipse rogatus eius facti causam exprimere, ridens Regi fessus erat, cui pena eum Rex damnavit, ut qui in maleficio ridebat, exeritis dentibus etiam cum steret, ridere videretur. ibidem.

De Leone III. Pontifice.

Leo III. Pontifex Maximus cardinalatus honore Anastasium tituli sancti Marcelli priuavit: quia contra canones quinqueannium à parochia sua abfuerat. ibidem.

De Urbano Sexto Pontifice.

Urbanus quoque VI. Pontifex maximus ductos mari à Nuceria ad urbem Genuam septem Cardinales, qui clam cum Clemente conspirarunt cum ipso de pontificatu contendente, nulla mitiori pena dignatus est, quam ut sacris seorsum inclusos in mari demergeret. ibidem.

De Castrutio Castracane Lucensium domino.

Cum Castrutius Castracanis
Lucern

ensum dominus sciret mercatorem quendam pradiuitem auferuisse, nec multo post parua pecunia cum creditoribus pacta mensam repetuisse, magnificasque aedes edificare cepisse, in vincula coniecit: vocatisque ex edicto creditoribus, pro tota summa satisfieri iussit, & quod ultra mercatori superfuit, in publicum redegit, appenso autem mensario iuxta mensam, in qua aduersus eos qui sibi eius sequenti fuerant, fraudis comissa est, cervices fregit: neque enim minori supplicio dignum putauit, quam qui in viatores grassantur. *ibid.*

DE PARENTVM patientia in ferenda filiorum morte, Graecorum exempla.

De Dione Syracusano.

Dion sermonem cum amicis captum in cubiculo non intermisit, cum audito ingenti strepitu accepit filium de fenestris collapsum, mortuum esse. nam cum mulieribus sepeliendi eius curam mandasset, ipse inceptum sermonem continuauit nullo doloris edito signo. *Bapt. Fulg. lib. 5.*

De muliere Spartana.

Spartana mulier cum quinque

liberos haberet in eo pralio, quo haud longe ab urbe decerabatur, quendam inde reuientem rogauit, quo in statu Lacedaemoniarum esset, respondente autem illo, filio eius omnes interuisse: mulier ad eum, Malo tuo fauohoc & te non petij, sed ut patria res se haberet: & cum is postea subiunxisset, omnia bene cedere, mulier iam filiorum morte non dolere dixit *ibidem.*

De Alia Spartana.

Lacedaemonia mulier ut intellexit in pralio filium occubuisse, monuit ut sepelirent: quoniam pro eo ad praelium alterum missa erat. *ibid.*

De Xenophonte.

Xenophon autem, quod ad Socraticam disciplinam attinet, proximus à Platone, felix ac beate facundiae gradus, cum solenne sacrificium perageret, à duobus filijs maiorem natu nomine Gryllum apud Mantineas in pralio cecidisse cognouit: nec ideo institutum deorum cultum omitendum putauit, sed tantummodo coronam deponere contentus fuit. Quam ipsam percussitatus quoniam modo occidisset, ut audiuit fortissimè pugnantem interuisse, capiti reposuit: nec mina, quibus sacrificabat testa-

ROMANORVM exempla.

De Horatio Puluillo.

Horatio Puluillus cum in Capitolio Tomi Opt. Max. ad eum Pontifex dedicaret, interque nuncupationem solennium verborum, postem tenens, mortuum esse filium suum audisset, neque manum à poste remouit, ne tanti templi dedicationem interrumperet: neque vultum à publica religione ad priuatum dolorem reflexit, ne patris magis, quam Pontificis partes egisse videretur. *Max lib. 5.*

De Aemilio Paulo.

Clarum exemplum, nec minus tamè illustre, quod sequitur. Aemilius Paulus nunc felicissimi, nunc miserrimi patris clarissima representatio: ex quatuor filijs forme insignis egregiae indolis duas iure adoptionis in Corneliā, Fabiamque gentem tralatos, sibi ipse denegauit: duos ei fortuna abstulit. Quorum alter triumphum patris fœnore suo quartū ante diem praecessit: alter in triumphali curru conspectus, post diem tertium expirauit. itaque qui ad donandas usque libertos abundauerat, in orbitate subido destitutus est: quem casum quo robore animi sustinerit, oratione, quam de rebus

tas, maiorem se ex virtute filij valapatem, quam ex morte amaritudinem sentire. Alius remouisset hostiam, abiecisset altaria, lachrymas resperisa thura disiecisset: Xenophonis cor pia religione immobile stetit, & animus in consilio prudentiae stabilis mansit: ac dolori succumbere ipsa clade, qua nuntiata erat, tristis duxit. *Max lib. 5.*

De Anaxagora.

Ne Anaxagoras quidem superimendus est. Audita nanque morte filij, Nihil, inquit, mihi inexpectatum, aut nouum nuntias. ego enim illum ex me natum sciebam esse mortale. Has voces utilissimas praeceptis imbuta virtus mittit: quas si quis efficaciter auribus perceperit, non ignorabit ita liberos procreandos, ut meminerit his à rerum natura & accipiendis spiritus, & reddendi eodem momento temporis legem dici, atque ut mori neminem solere, qui non vixerit: ita nec viuere aliquem quidem posse, qui non sit moriturus. *ibidem.*

De Antigono.

Antigonus cum filius eius ex acie defunctus reportaretur, non vultum mutauit, nec lachrymas fudit, sed collaudatum, quod fortiter pugnando occubisset, sepulchro mandari iussit. *Aelianus.*

bus à se gestis apud populum habuit, hanc adiciendo clausulam, nulli ambiguum reliquit: Cum in maximo prouentu felicitatis vestrae, Quirites, timerem ne quid mali fortuna moliretur, Iouem Opt. Max. Iunonemque Reginam & Mineruam precatus sum, ut si aduersi quid populo Roma. immineret, totum in meam domum conuerteretur. Quapropter bene habet se res: annuendo enim votis meis, id egerunt, ut vos potius meum casum doleatis, quam ego vestrum ingemiscerem. *ibid.*

De Q. Martio Rege.

Martius Rex Superioris Cato- nis in consulatu Collega filii sum- me pietatis, magne spei, & (quae non parua calamitatis accessio fuit) vnicum amisit: cumque se obitu eius subrutum, & euersum videret, ita dolorem altitudine consilij coërcuit, ut à rogo iuuenis protinus Curiam peteret, Senatūmq; quod eo die lege habere oportebat, euocaret. quod nisi fortiter ma- rorem ferre scisset, vnus dies lu- cem inter calamitosum patrem & strenuum Cōsulem neutri in parte cessante officio partiri non potuisset. *ibidem.*

De Tiberio Caesare.

Tiberius Caesar magno animo magnoque iudicio in Drusi mor-

te, quem vnum habebat filium, fuit. nam cum haud magni momenti eum duceret, quippe qui pluri virtutem, quam sanguinem faciebat, à funere eius rectè ad Curiam, ad publica munia obeunda, ut antè solebat, nullo doloris expresso signo, perrexit. *Bapt. Fulgosi lib. 5.*

De M. Craffo.

M. Craffus, cum filium, quem vnicum habebat, praelio cum Parthis inito occisum esse, et ob id exercitum animo consternatum intelligeret, dissimulato dolore, qui altius tamen in ipsius corde insederat (quia senio confectus alium procreandi spem nullam habere) ingenti animo per totum agnus percurrens, magna voce dicebat, ne vnus militis iactura tantopere commouerentur: verum fortiter dimicantes, & sui & patriae decoris meminissent, huius doloris vltione ipsi soli relicta. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Felicitate ciue Romana.

Quod de quinque liberis spar- tana, id de septem Felicitas in vrbe Roma fecit, imperatrice Antoino Vero, cum crudeliter pro fide catholica morti affici eos videret, neque enim vel lachrymas misit

vnquam

vnquam, vel suspiria traxit, sed constanti animo hortabatur, ut fortiter eam mortem perferrent. Omnia gentium exempla nostrae famina exemplum virtutis magnitudine superat. *Baptista Fulgosi lib. 5.*

De Lamba Auria Genuensi.

Lambas Auria Genuensis classis praefectus, dum in Adriatico sinu cum Venetis confingeret, ubi magno eos praelio superauit: cum in medio praelij ardore ei nuntiatum esset, filium pugnando interfertum fuisse, nullo alio doloris edito signo, ut in certamine pergerent, & ad victoriam eniterentur, alios hortatus est: & quod ad filium pertineret, in mare eum projicerent, quod nullo no- bilitari sepulchro tumulari posset, quam illic, ubi pro patria pugnas parata à suis victoria mortem opterisset. *ibidem.*

De Homulo Iuriscōsultō
Neapolitano.

Pari patientia Homulus Iuriscōsultus Neapolitanus cum Romae in palatio causam ageret, nuntiatam filij morte, neque voce, neque vultu mutato, magna constantia peregit quae dicenda susceperat. postea ad clientes & aduersarios conuersus, orauit, ut aquo ferre animo vellēt, dum vnā tantum

horam paterno affectui operam daret: atque his dictis in cubiculum in ipso palatio secessit, neque plusquam horā moratus, ad perscienda quae supererant, reuersus est, nulla in parte à priore statu mutatus. *ibidem.*

De Marzucō Pisano.

Marzucō Pisanus Iuriscōsultus equestri dignitate insignis, relicto seculo in fratrum Minorum ordinem se recepit, ibique factus certior quoddam Farinatus filius à Bentino Caprariensi esset occisus, non solum filij funeri sine lachrymis interfuit, sed ut vnus iniuriam se remisisset monstraret, Bentini percussoris filij manum deorsus latus est. mirandum profecto virtutis exemplum religionis cultus comparatum. *ibid.*

DE GRAVITATE
& maiestate, Graecorum exem-
pla.

De Alexandro Rege.

DArio enim vno & al-
tero praelio virtutem
Alexandri experto,
atque ideo partem regni
Tauro tenens monte & siliam
in matrimonium cum decem cen-
tum millibus talentum pollicente,

cum Parmenion dixisset, se si Alexander esset, vsurum ea conditione, respondit, Et ego vterer, si Parmenion essem. Vocem duabus victoris respondentem, dignamq; cui tertia, sicut euenit, tribueretur. Max. lib. 6.

De quodam Spartano.

Nec parum graue Spartani cuiusdam dictum: siquidem nobilitate & sanctitate praestans, & in petitione magistratus victus, maxima sibi esse laetitia predicauit, quod aliquot patria sua se meliores viros haberet, quo sermone repulsam honori adacquauit. ibid.

De populo Cinaniensi.

Cum se Decio Bruto tota penes Lusitania dedidisset, ac sola gentis huius vrbs Cinania pertinaciter arma retineret, tetrata redemptione propemodum vno ore legatus Bruti respondit, ferrum sibi a maioribus, quo urbem tuerentur, non aurum, quo libertate ab Imperatore auaro dumberent, relictum. Melius sine dubio homines nostri sanguinis hac dixissent, quam audissent: sed illos quidem natura in huius grauitatis vestigia deduxit. ibidem.

De Cimone Atheniensi.

Cimon Atheniensis cum per

totam urbem disseminatum esset, ad Delphico Oraculo responsum esset, vnnum Athenis virum esse, qui aduerso ciuibus omnibus alijs animo esset, & cui praesentium rerum administratio inuisa esset, populus aperit monuit, ne quis esset qui queredo laboraret: se enim eum esse libere fatebatur, cui nihil eorum placeret quae per id tempus in administranda Republica reuerentur. verbo enim & aperit & libero eius temporis administrationem carpsit. E. Fulg. lib. 6.

De Democrate Atheniensi.

Cum Athenienses ad Philippum in Macedoniam legatos misissent, acerbum quidem, sed cultum eorum hostem: confecta legatione Philippus eos dimittens, ut mos est, dicere cepit, si quid aliud esset quod Atheniensium gratia facere posset, neque vtrā ad finiendam orationem pergebat: statim legatorum vnus Democrates ceteris audacior subiunxit, Vt te suspendat operam ei uerum fassus, qui sibi operam suam Atheniensibus debeatur offerre. Qua libertas magno ei malo constitisset, nisi eum plus ficta Philippi humanitas quam propria prudentia texisset. neque enim aliud Philippo egit, nisi quod ad alios legatos conuersus dixit, Referte Atheniensibus eum, qui tam acerbum

verbum minime indignatus audivit, longe eo qui verbum nihil laesissus pronuntiavit, modestiorem erga vos fuisse. ibid.

De Dericle Spartano.

Non minus libere Dericles Spartanus missus a Spartano populo ad Regem Pyrrhum legatus egit. nam cum Pyrrhus grauibus verbis irgeret, ut Lacedaemonij Cleoninum Regem, quem pepulerant, in regnum restituerent, nulla illius dignitatis ratione habita, respondit, si Deus es, nobis minime timendum a te ducimus: nam cum iustam habeamus causam, Deus, qui iustus est, nihil aduersus nos molietur: quibus tu si non Deus, sed homo es, melior profecto non es, quapropter nobis tantopere timendum non est. ibidem.

De Zenobia Regina Palmerensium.

Regina Palmerensium Zenobia cum ab Aureliano Augusto capta esset, Aurelianus ab ea petiit qua re freta, aquare se Romano Imperatori ausa esset: ipsa vero etsi captiua atque in vltima fortuna constituta respondit, Te qui vincere scis, Imperatorem agnosco, sed Galienum, Aureolum atque alios ei similes nunquam Imperatores duxi. itaque si opta-

is meis fortuna respondisset, imperij consors ac socia tibi esse volebam. Mira res profecto fuit, faminam captiuam de participando imperio cum Romano imperatore mentionem facere ausam esse. Idem lib. 6. De his quae grauitur facta vel, &c.

De Themistocle.

Cum simonides poetae Pratoris Themistoclis operam pro amico in re iniqua peteret, respondit Themistocles, nec simonidem bonum poetam fore: nisi mensuram modicumq; in canedus carminibus quae scriberet curaret: neque se bonum Pratorem, si legibus ac iustitie alicuius gratiam praeposisset. ibid.

De Sene Lacedaemonio.

Cum in Spartanorum consilio quidam vita parum probate, ceterum lingua promptus sententiam suam prudenter dixisset, quoniam maiorem Senatus parte mouerat, iamq; pro eius sententia deliberaretur: senex quidam inter alios vehementer Senatum reprehendit, quod ab illaudata vita homine aliquo modo consilium cepisse videri vellet: ostendens rem vehementer grauitati Lacedaemoniorum aduersari. Sed cum omnes vehementer persuasit ut eandem

illam rem, quam eloquens, caterum parum bonus dixerat, ab alio quanguam non equè deserto, bono tamen viro dici iuberent, & sub eius nomine senatusconsultum conficerent: qui ne grauitatis immemores fuisse viderentur, bono vsi consilio, auctoris nomen præterierunt. *ibid.*

De Philippo Macedonum Rege.

Cùm Philippus Macedonum Rex Antipatri amici rogatus quendam in iudicum collegium adhibuisset, eumque post ea barba capilloque tincto inspexisset, honorem quem dederat, ademit. affirmavit enim nunquam eum fidelem constantemque fore, qui barbam capillamque mentiretur.

De Alexandro.

Cùm veterani milites tumultuosius missionem efflagitarent, sensissentque; ob eum tumultum alie natum à se Regis animum: est satis honorifice dimittébatur, multum diu ambinere ante eius tabernaculum, cum macore & luctu prostrati, vt in ordinem restituerentur. *Sab. lib. 6.*

De Themistocle.

Tantum Perces Rex Themistocli tribuit Atheniensi, vt nocte

proxima, qua illum patria exorrem accepit, exclamasse dicatur, Habeo Athenienses. *ibid.*

De eodem Themistocle.

Par illi autoritas inter suos nam præter Salaminiam pugnam cuius auctor fuit, satis constat Olympiaco conuentu totius Græciae oculis in se veritasse, tanta in viro fuit aut autoritas, aut virtutis opinio. *ibidem.*

De Annibale Barchino.

Habuit sub signis Annibal, cum bellum in Italia gessit, Afros, Numidas, Mauros, Hispani, Baleares, Gallos, Ligures, & Illylici nominis numerum ingentem: tanta tamen in eo fuit autoritas, vt nullam in tanta hominum conluentione tam longo bello, ac tam varij euentus sit seditionem experitus. *ibid.*

De Chilone Lacedæmonio.

Chilon Lacedæmonius amicitia concilianda gratia Corinthi missus, cum ciuitatis principes in alio reperisset occupatos, statim in ipso negotio redijt dicens, se nocte gloriâ Lacedæmoniorum tum quidem clarescènt, ea maculare infamia, vt diceretur in illo gresse Lacedæmonios cum auctoribus societati inire. Guido Esæporij lib. *Nº 1*

NOSTRORVM exempla.

De Q. Flamínio Consule.

Q. Flaminius cum aduersus postremum Philippum Macedonia Regem bellum gereret, & in tractanda pace delectus locus esset ad colloquendum, posteaquam loco appropinquauerunt, Philippus fraudem veritus, obsides à Flamínio petijt, affirmas Roma multos esse Flamínios: sed apud Macedones unum esse Philippum: ad què Flaminius, id ipsius culpa accidere, qui amicos et propinquos omnes interemisset. Romano verbo & libertatis plenocrudelitæ, atque perfidiâ Philippo impropertauit. *Bap. Fulg. lib. 6.*

De Paulo Aemilio Consule.

Paulus Aemilius Consul aduersus Persen Macedonia Regem creatus, cum mos esset in eiusmodi rebus populo Romano gratias agere, vt suam in dicendo libertatem seruaret, virtute atque innocentia sua fretus, ad populum dixit, de duobus consulatibus, quos erat adeptus, primum se sui gratia petisse, hunc ante secundum ab ipso populo delatum suscepisse. Huiusmodi postremi causa gratias non ageret, quin potius si quem meliorem se ad eam expeditorem populum inuocaret, eum eligeret, id se

equo animo laturum. Verum si quid in eius virtute spici populus reposuisset, suis decretis obtemperaret: quod si populo statutum esset imperare malle, & non imperari partè, sciret ludibrio omnibus Romanorum expeditiones fore. ita enim animi libertate populum Romanum, qua virum quencunque priuatum alloquutus est. *ibid.*

De Rubrio Flauio & Sulpitio Aspero Tribunis militum.

Valde profectò libera Rubrij Flauij Tribunij militarj oratio fuit, quo tempore conuictus, conuictus se Pisonianæ conspirationis esse, rogante Nerone, quamobrem eius vita infidaretur, respondit, Nullus inquam maior me erga te fide fuit, dum vt amari posses, dignum te præstitisti: sed posteaquam matris parricida, uxoris tuæ occisor, item auriga factus es, & inimicum exercuisti, mortaliu omnium odio dignum te fecisti. Sulpitius quoque Asper eadem quo Flauius dignitate & eadem culpa instimulatus, cum similitè de conspirationis causa percunctatus esset, non minus liberè verù paucioribus verbis respondit, se in Neronem conspirasse, quòd aliam rationem finidorum tantorum scelerum non inueniret.

Vera profectò Romanorum hominum libertas. *ibid.*

De duabus vetulis.

Non minoris facièda fuit Macedoniae vetule libertas erga Demetrium Regem, & alterius erga Adrianum Augustum: quae quanquam diuorsis fuerunt temporibus, tamen hic propter similitudinem coniunctim enarrantur. Indignata enim quòd loquendi potestate petita, hi duo principes audiendi sibi otium non esse respondissent, eis dixerunt, Ergo reges non stote. Quòd verbum cum acriter eos pupugisset, in posterum cum alijs uterq; humaniorem facilioremque se praeiuit. *ibid.*

De Homulo ciue Romano.

Antonius pius singulari humanitate princeps Homuli ciuis Romani ades ingressus, cum Porphyritas columnas vidisset, petijt vnde Homulus eas habuisset, cui is respondit, in aliena domo hominem surdum, mutumq; esse oportere. libero enim verbo fortasse magis, quam apud Imperatorem equum erat, nimiam Antonij curam momordit. *ibid.*

De Frontone Consule,

Fronto Cõsul de Cocceio Nerua principe optimo ac patientissimo

cum videret nimium populo permitti, esq; in eius manu vel accufare, vel occidere, clara voce dixit, malum esse sub principe viuere, qui nihil agi permitteret: sed lege deterius sub eo, qui fieri nihil prohiberet. quod Nerua cum audisset, modum accusationibus imposuit. *ibidem.*

De Scipione Africano.

Cum Scipio Maior in Africam traiecisset, & Carthaginenses bello desessi aliquot Legatos ad eum de pace mississent, dimisit eos ita, ne amplius redirent, nisi Terentium Senatorem Romanum, quem captiuum habebant, secum adducerent. deductum igitur ab eis Terentium lateri suo asideri iussit, atq; ita Carthaginensium Legatos addidit, ac pacem quam petebant, dedit. Vfus enim grauitate, quae virum Romanum decebat, egit vt Terentius eodem die Carthaginensium captiuus atque pro tribunali sedens petita à Carthaginensibus pacis arbiter esset. *ibid.*

De eodem.

Idem militarem seditionem et nonnunquam expertus, fuit in eo alioqui tata de ipsius virtute opinio, vt multi Italici nominis, qui iam stipendij erant emeriti, sponte sequuti sint illum Africam prouinciam extra sortem adepti. Sabel. lib. 6.

De C. Caesare Dictatore.

Est C. Caesar, qui dictator fuit, militari seditione aliquando exagitatus, ita tamè, vt in nullo Ducu maiora interim extiterint autoritatis exempla, quorum vnum satis sit referre, dum Africam bello petir, Roma legionarij mota seditione missionem efflagitabat: obtulit sese ille nihil scius se uenti multitudini, omnibus amicis frustra reuocantibus. ceterum vno verbo quo eos, Quirites & nõ milites appellauit, adò circum egit, vt responsus sit, se milites esse, non Quirites, moxq; exautorata egre precibus tenuerunt, vt in integrum fuerint ab eo restituti. Sic circa Placentiam sexta legio militata, sic C. Cassius Pompeianorum ducum vnus, cum plures ductaret naues ad bellum instructas, eidem Caesari cesit paruo nauigio sedeti: tanta vni ducum autoritas non solum inter suos fuit, sed supersuit etiam apud hostes. *ibidem.*

De Rege Antiocho & Scipione Africano.

Rex Antiochus bello, quod cum Romanis gerebat, filium Scipionis Africani à militibus suis interceptum honoratissimè excepit, regisque muneribus donatum vltro & celeriter patri remisit, quaquam ab eo tum maxime si-

nibus imperij pellebatur: sed Rex laesitissimè maiestatem excellentissimi viri venerari, quam dolorem suum vlcisci maluit. *Maas. libro 2.*

De eodem Africano.

Ad Africanum eundem in Linternina villa se continentem, complures praedonum duces videndum eodem tempore forte consulerunt: quos cum ad vim faciendam venire existimasset, praesidium domesticorum in tecto collocauit, eratque in hu repellendus, & animo vt apparatus occupatus. Quod vt praedones animaduertierunt, dimissis militibus, abiectisque armis, ianuae appropinquat, & clara voce nuntiant, Scipioni, nõ vitta eius hostes, sed virtutis admiratores venisse, conspectus & congressum tanti viri, quasi caeleste aliquod beneficij expectantes: proinde securum se nobis praestandum ne grauerunt. Hac postquam domestici Scipioni retulerunt, fores reserari, eosque intromitti iussit, qui postes ianuae tanquam aliquam religiosissimam aram sanctumque templum venerati, cupide Scipionis dexteram apprehenderunt, ac deosculati, postis ante vestibulum donis, quae Deorum immortalium numini consecrari solent, quia Scipionem vidisse contigisset, ad lares proprios reuertierunt. Quid hoc factum maiestatis excelsius?

quid etiam iucundius? Hostis iram admiratione sui placavit: spectaculo presentiae suae latronum gestientes oculos obstupescit. Delapsa caelo sidera, hominibus si se offerant, venerationis amplius non recipient. *ibidem.*

De Paulo Aemilio.

Hoc quidem viro Scipioni, illud autem Aemilio Paulo ex animi contigit. nam cum exequie eius celebrarentur, ac forte tunc principes Macedoniæ legationis nomine Roma morarentur, funebri lecto sponte sua sese subiecerunt. Quod aliquando maius videbitur, si quis cognoscat lecti illius frontem Macedonicis triumphis fuisse adornatam. Quantum enim Paulo tribuerunt, propter quem gentis suae cladum indicia per ora vulgi ferre non exhorruerunt? quod spectaculum funeri speciem alterius triumphus adiecit. Bis enim te Paule Macedonia urbi nostræ illustrem ostendit, incolumem spolijs suis, fato functum humeris. *ibidem.*

De Rutilio.

Quid damnatione, quid exilio miserius? Atqui P. Rutilio conspiratione publicanorum percusso, autoritatem adimere non valuerunt. Cui Asiæ petenti omnes provincie illius civitates legatos

eius secessum opperientes, obitiam miserunt. Exulare aliqui hoc loco, an triumphare iustus dixerit? *ibidem.*

De C. Mario.

C. etiam Marius in profundum ultimarum miseriarum abiectus, ex ipso vitæ discrimine beneficio maiestatis emerfit. Missus enim ad eum occidendum in privata domo Minturnis clausum servus publicus, natione Cimber, & senem & inermem, & squallore obstitum, stratum gladium tenens, aggredi non sustinuit: sed claritate viri obcatus, obiecto ferro attonitus inde, ac tremens fugit. Cimbrica nimis calamitas oculos hominis perstrinxit, devictæque suæ gentis interitus animum comminuit: etiã Dijs immortalibus indignum ratus ab uno nationis eius interfecti Marium, quam totam deleverat. Minturnenses autem maiestate illius capti, compressum & constrictum dira sati necessitate incolumem præstiterunt: nec fuit eius timori asperissima Syllæ victoria, cum præsertim viro Marius eos à conservando Mario absterere posset. *ibidem.*

De Manlio.

Manlius cum ei consulatus omnium consensu deserretur, eumque sub excusatione adversa valetudinaria

diuis oculorum recusaret, instantibus cæctis, Alium, inquit, Quirite querite, ad quem hunc honorem transferatis. nam si me gerere eum cogeritis, nec ego mores vestros ferre, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Si privati tam ponderosa vox, quam graues faeces Consulis extitissent? Max. libro 6.

De Scipione Aemiliano.

Scipio Aemilianus, cum Servius Sulpicius Galba, & Aurelius Consules in Senatu contenderent, ut adversus Viriatum in Hispaniam mitteretur, ac magna inter P. C. dissensio esset, omnibus, quoniam eius sententia inclinaretur, expectantibus, Neutrum, inquit, mihi mitti placet: alter nihil habet, alteri est nihil satius: æque malam licetis imperij magistratam indicans inopiam, atque auaritiam: quo dicto ut neuter in provinciam mitteretur, obtinuit. *ibidem.*

De Pompilio legato.

C. verò Pompilius à Senatu legatus ad Antiochum missus, ut bello fe, quo Ptolemaum lacebat abstereret: cum ad eum venisset, atque is prompto animo & amicissimo vultu dextram ei porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit: sed tabellas Senatûs consul-

tum continentes, tradidit, quas legit Antiochus, dixit se cum amicus colloquuturum. Indignatus Pompilius, quod aliquam moram interposuisset, virga solum, quo insistebat denotavit, & Prius, inquit, quàm hoc circulo excedas, da respisum, quod Senatui referam. Nò legatum loquutum, sed ipsam Curiam ante oculos positam crederes. Continuo enim Rex affirmavit fore, ne amplius de se Ptolemaus quereretur. Ac tum demum Pompilius manum eius tanquam socij apprehendit. Quam efficax est animi sermonisque abfcessa gravitas? eodem momento Syriæ regem terruit, Aegypti texit. *ibidem.*

De Publio Rutilio.

Publij autem Rutilij verba prius an facta existimem, nescio: nam utrisque æque admirabile inest robur. Cum amici cuiusdam iniuste rogationi resisteret, atque is per summam indignationem dixisset, Quid ergo, inquit, mihi opus est amicitia tua, si quod rogo, non facis? respondit, Imò quid mihi tua, si propter te aliquid inhonestè facturus sum?

Huic vocis consentanea illa opera, quod magis ordinum dissensione, quam ulla culpa sua reus factus, nec obsoletam vestem induit, neque insignia Senatoris deposuit, nec supplices ad genus indicum

manus tetendit, nec dixit quicquam splendore praeceptorum annorum humiliter, effecitque hoc alias ut periculum huic, non immedicamentum grauitatis eius esset, sed experimentum: atque etiam cum ei reditum in patriam Syllana victoria praestaret, in exilio, ne quid contra leges faceret, remansit. quapropter felicitatis cognomen iustus quis moribus grauisissimi viri, quam impotentis armis assignauerit: quod quidem Sylla rapuit, Rutilius meruit. *ibid.*

De M. Antonino Philosopho.

Legitur, Antonium Philosophum propter doctrinam virtutemque in eam venisse existimationem, maiestatemque, ut eo imperante, ferreret palam homines Platonis impletum esse verbum, quo dicebat, totum orbem terrarum feliciter habiturum, cum colligisset, ut Philosophi rerum potirentur. Ob id igitur ipso mortuo velut incestus atque sacrilegus est habitus iuris, qui domi eius non habuisset imaginem: dignum ducentes, ut aut metallo aut saltem pictura eius virtutis seruarent memoriam, cuius vita natura diuturniore passa non erat. Id quod in contrarium ante de Caio Nerone, ac Domitiano visum erat: quorum memoriam extingueri propter sceleratam nefandamque vitam quasi iurunt. *Bapt. Fulg. lib. 3.*

De Tito Liuiio Patauino.

A Gadibus homines Romam venisse Hieronymus scribit, vniuersi Liuij videndi studio. Cum facundia eius fama eos traxisset, maiorem admiratione Liuium intui, qui populi Romani res gestas scripsisset, quam urbem illam, quae ipsas ediderat. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Marethe Chalcedonensi Episcopo.

Marethe Chalcedonensi Episcopo propter aetatem decrepitam luminibus capto, cum esset Constantinopoli nutritum, Iulianum Imperatorem in templo Fortuna sacra facere, clara voce Iulianum Apostatam compellauit. Cui cum indignatus Iulianus respondisset, Galilaum (ita enim Christum appellare solebat) ei visum non restitutum, exclamauit, ita ut omnibus audiretur, Deo se pro cecitate gratias agere, quod ita ei facultas Iulianum impium Imperatorem videndi crepta esset. *Eapt. Fulg. lib. 6.*

De Ambrosio Mediolanensi Episcopo.

Maiore etiam libertate cum
Maximo

Maximo vsus est Ambrosius Mediolanensis Episcopus, cum a Valentiano Imperatore legatus ad eum vsque in Tresiros urbem missus fuit, ad fratrum Gratiani ab eo occisi repetendum corpus. In eam publicè in consilium deductus, cum Maximus surrexisset, ut osculo Ambrosium exciperet, ipse resistit se, ne cum vocaretur quidem, mouit: quin potius libere grauitèrque eum cum prodicione cadèrque in Gratianum increpauisset, illic palam omnia in Maximum reiecit quae ad purgandum crimen ipse in medium adducebat. *ibid.*

De Agapito Pontifice.

Quam grauis & quam liber Agapitus quoque Pontifex Maximus fuit, cum a Theodato, qui in Italia Gotthorum Rex erat, Constantinopolim placandi Iustiniani gratia missus, loquendo deprehendit Iustinianum Euthichena haeresi laborare, in qua re aliquando conatus de sententia Iustinianum dimouere, cum frustra laborasset, sanctus Pontifex veritate atque conscientia fretus, continere se non potuit, quin Imperatori mentem suam aperiret. dixit enim, Ad Iustinianum Christianissimum Imperatorem venisse me arbitrabar: sed quauis intueri possum, ad Diocletianum me venisse video. *ibid.*

De Ioanne Capotio Romano.

Disidentibus inter se Othone III. & Federico II. Imperatoribus cum Innocentius III. Pontifex aperte fauisset Othoni primo, deinde post aliquot tempus ad Federicum studia sua conuertisset, apparebat, Pontificem hanc discordiarum causam ferere. itaque cum per Quadagesima tempus Innocentius è more conciones haberet, mirantibus omnibus eius in dicendo facundiam, Ioannes Capotius cuius Romanus Othoni deditissimus, cum Pontificem de concordia magno studio predicantem audiret, surgens non expectato orationis Pontificis sine, dixit, Verba tua, Pater sancte, Dei sunt: ceterum facta quae longè dictis contraria sunt, diaboli videntur esse. neque in hoc clauium potestas, neque arma quae simul in Pontificis manu erant, hominem hunc, quin liberè loqueretur, detertere poterunt. *ibidem.*

De quodam Episcopo & Gregorio XI. Pontifici.

Cum iam septuaginta annos in Gallia Romani pontificis erissent, contigit ut per id tempus Gregorius XI. ad pontificatum assumere retur. is cum absente ab urbe Roma Pontifice videret magnis infcommodis ecclesiam catholicam affici, & ob id ad repetendam urbem

Romam inclinaret animum, forte euenit, vt se Pōtifici Episcop^o quidam offerret: quē cūm Gregorius hortaretur ad petendam Ecclesiā suam, illicque commemorari, vt in ea Dominicum gregem ei creditum gubernaret, Episcopus dicendo satis liber ad Pontificem, Et tu sancte Pater, respondit, à quo mihi alijsque exemplum proponi debet, cur ab episcopatu tuo abes, qui propter absentiam tuam incōmoda multa perferi? quo responso Pontifex ad eam diem in petenda Italia anceps, quōd eum patrie amor, Galliarūque respectus moueret, Romam petere decreuit: vbi postea haud multo post eum decessisset, causa fuit vt in posterum Romae pontifices remanerent. *ibidem.*

De Conuerso Cisterciensis ordinis.

Cūm Henricus inter postremos Cisterciensis ordinis additus, ad Cardinalem euectus, à Clemente Pontifice legatus in Germaniam mitteretur, vt aduersus Christi hostes crucem pradicaret, in comitatu aliquot habebat monachos. Itaque cum iter faceret, ab eis petijt, vt aliquis eorum aliquid ad leuandum vie fastidium loqueretur: vnde audientium animi fructum aliquem accipere possent: Monachus autem cum in-

ter ipsos vnus esset ex eo numero, qui quōd ad sacros ordines non promouentur, sed in Monachorum seruitia alii solent, Conuersi appellantur, non sine difficultate eum impulerunt, vt is esset qui tunc loquendi onus subiret. ad Cardinalem igitur subridens se conuertit, ac dixit, Cūm mortui erimus, id quod haud multo post tempore erit, & ad paradisi valus deducemur, Benedictus ordinis nostri primus parens, obuius nobis erit, vt in paradisu nos inducat: cum is te, dominum, mitratum conspiciet, quia ignorabit, petet quisnam sis: & si enim mero ipsis Monachorum te esse responderis, dicit Monachorum non esse capitibus cornua gestare. Caterum postquam tu multa ad huc ornatus excusandos dixeris, vt in tior de te fieri possit, regni calorum ianitorum imperabit, vt tibi in terra extenso stomachum aperit, & si herbis leguminēque te passum inuenerit, Monachum esse credat, atque in paradisu inducat: quōd si delicatioribus cibis tenuitratum cognosceret, sciet verum non esse Monachum. quid tunc, domine mi, dicturi erimus, cum in has difficultates coniectos non videbimus? O libertatem ingentem, & quanquam ab humilis fortuna homine profectum, sapiens tamen & astutum, & quod longē plus in recessu, quam in frōte promittit. *ibid.*

De

DE GRAVIT. ET MAIESTATE. 203

De Bubulco Germano.

Magna libertate vsus est arator quidam senex in Germania erga Episcopū ducentemque Coloniensem, cum iter armatus faceret, & magnus armatorum numerus eū prosequeretur, in magnum risum solutus arator, de risus causa interrogatus, respondit, ridere se quōd Petrus Apostolus clericalis ordinis princeps, in tanta inopia mortuus esset, & posteros suos tantopere locupletaret: respondente autem episcopo, se simul & ducentem esse & episcopum, & eo tempore vt ducentem armatiū esse, & cum armatiū iter facere, & cum in templo esse contingit, illic vt episcopum agere, & maiori etiam cachinnu solū arator cepit. denno igitur causam rogatus, dixit, Vellem equidem declarari mihi, cum mortuum hūc ducentem, cuius personam geris, in inferno esse contingeret, quōd pater episcopum esse iturum? Astute enim liberēque respondit, quāuis stultum esset in eodem subiecto duas diuersae professionis personas agere velle. *ibid.*

De Francisco Aragonio ordinis Minorum.

Liberum etiam verbum illud fuit, quod Franciscus Aragonius Minorum ordinem professus Sixto IIII. Pontifici, qui ab eodem ordine ad Pontificatum ascenderat

respondit. Cūm primum ad eum Pontificem venerandum se conuulisset, ostendenteque ei Pontifice nonnulla quae preiū ingentis erāt, dicenteque, Frater mi, iam vt Petrus Apostolus non possumus auro arguētiūque carere, respondit, Pater sancte, ne tu claudo quiddam dicere poteris: surge, vt ille dixit, & ambulans. Hac dicendi libertate ostendens, quemadmodum opibus Petrum superabat: ita ipse ab eo vita sanctitate vincebatur. *ibidem.*

De Vitoldo Duce.

Vitoldus qui patrum memoria late regnavit in Lituania (fuit is Vladislai frater, qui in Turcos memorabile bellum gessit) tanta inter suos fuit autoritate, vt multi mortales ab eo iusti sine carnisce vitam sinuerint. sed metus hic fuisse videri potest, non officium. Mira sunt quae de eius crudelitate memoriae prodita sunt: nam & fontes vrsinis pelibus inuolutos canibus lanianis obiecisse dicitur, & in expeditionibus arcum semper intentum habuisse, vt si quis ordine aberrasset, sagitta configeret. *Sabel. lib. 6.*

De Michaelē Veneto principe.

Exstitit in Michaelē Veneto Principe autoritatis exemplū clarum & illustre. obsidebat Venetus Tyrum

204 DE GRAVIT. ET MAIESTATE.

Tyrū urbem circa Syriam cum numeroſa claſſe: ſuſtinebat obſidio illa longa & laborioſa: & quia procul a patria, ſtipendiū indiga, ne igitur ſocj nauales remiſſeque ſtipendiſ causa militiam detractarent, ex aluta ad tempus pecuniam publica forma ſignauit, adnumerauitque claſſarijs ea condicione, vt domum reuerſis aurea argenteaque pro temporaria repræſentaretur. Crediderunt nauales turme, & quicūque hominum in nauibus erāt, publicāque fidem & duciſ autoritatē ſequuti, quādiu foris eſt bellatum, ſine diſcrimine inter ſe imaginaria ſunt pecunia vſi. ibid.

De Moſe Aegyptio Eremita.

Magna habita eſt apud ſaracenos Moſis Aegyptij Eremitæ maieſtas, quā illi virtus & morum ſanctitas peperit. Nam Maienam ſaracenorum Reginā præpotentem ab idololatræ cultu ad Chriſti fidem perduxit. Valentiniano enim Imperatori ſcripſit, Si Moſem Aegyptium Eremitā, & non alium ad eam Episcopum ac fidei doctorem mitteret, ad Chriſtianam religionem ſe tranſiſturū eſſe, perſuaſa ſibi ſine illo non bene hoc ſe opus impleturū. E. Ful. li. 2.

De Benedicto abbate Caſinate.

Maiestate quam in Moſe Ma-

ina Regina reuerita eſt, Totila Gothorum Rex in Benedicto tulit. Fama enim illius impulſus, ad eum in Caſinate montem profectus eſt videndam, eſi tunc profectus aduerſus urbem hanc expedito occupatum habebat. Vt igitur in eius conſpectum venit, & ſolus ſederet ſenio & ſqualore obſitus Abbas: tanta vt eum intuitus eſt, quanquam adhuc longè ab eo eſſet, immā ac barbarus Rex, quē imperatoris manū magnitudo non mouebat, ſenis & inopis Abbatis exiſtimatione mouit: ad terram enim coniecit, humi vtroque mixtus genuſa Etōque homini, ceu eius conſpectu indignus, appropinquare non uidebat, neque Abbatis hortationibus ante ſe mouit, quā Abbas ad eum profectus, manu ipſum leuauit. Poſuit enim hominuli virtus apud ſerocis Regis reſpondendam potentiam id eſſicere, quod nulla humana potentia, vt preſtare Totila uellet regi alicui, uel diu priuato homini, effeciſſet. ibid.

De Petro Morono Eremita.

Vacante apoſtolica ſede ſecundo anno per Nicolai 1111 Pontificis mortem propter grauiſſimam Cardinalium in eligēdo ſucceſſore contentiones, vnanimes eadem conuenerunt Cardinales, vt Petri Moronum Eremitam Pontificem crearent: arbitrati illū vniuersi

tantā dirimendam contentionem, lapſaq; in deterius Ecclēſiæ corrigendos mores remedium eſſe poſſe: boni enim illius viri ſanctitatis opinio, inopiāque humili cōſociati ſpiritu, plus valuit, quā verſuta eorum doctrina opēſque, qui locum, quem ipſe non querebat, inuadere molebantur. Electus igitur à ſacro Senatu ſecularib; ſque multis principibus in Aquorum urbem Aquilam exceptus vetula Eremita, aſine inſidens, horrida amictus veſte, omnes in admirationem reuerentemque ſimul haud aliter permouit, quā ſi Redemptorem Hieroſolymā Palmarum die inuentem viderent. humilis enim illius veſtis atque perulis animalis, quod ſenex inſederat, imperium Cardinalium fulgens purpura, candidiq; equorum greges ſubierunt, virtutem ceu celitus miſſam, quæ ſub tam humili latebat habitu, adorantes. Huic enim humilitati Deus hoc ceu prærogatiue munus conceſſit, vt qui et aduerſarentur, eamque fugiunt, in alijs ipſam adorare cogantur. ibidem.

De Franciſco qui Paulæ dicebatur, Eremita.

In eandem penè exiſtimationem venit Franciſcus Paula Eremita, vir natione Calaber, cum à tertio decimo anno vſque ad ſextageſimum Eremiticā egiſſet vitam,

obſonio nullo cibos ſuos molliente. Quamobrē miſiſ à Ludouico vndecimo Gallorum Rege ad Ferdinandum ſeniorē Neapolitanum Regem oratoribus, qui precibus multis hunc peterent, vix tandem Sixto 1111. Pontifice ita iubente adduci Fran. iſcus potuit, vt in Galliam ad Ludouicum ſe cōferret. à quo per omne regnum, quo iter habuit, præmiſiſ ſacris, ceu ſi Cardinalis cum legationis honore illuc tenderet, exceptus fuit: quāquam literarum expertus eſſet, ab eo Rege ei; ſque ſilio Carolo octauo conſilijs de magnis rebus adhibebatur, ſententiāque eius præſtatur. Alexandroque 1111. Pontifice hoc præbente, princeps quinta regula factus fuit, quæ poſtea ab eo nomen accepit. ibid.

DE CONVERSATIONE
Noſtrorum
exempla.

De Petro Bariona.



Etrus Apoſtolus amore inter omnes ardentisſimus, tunc quidē reſixit cum atrium Caiſaræ ingreſſus, impiorum hominum ſe implicuit colloquijs, compulſiſque eſt negare ſe illū noſſe, quem paulo ante Dei viuentiſ Filium conſeſſus fuerat. corrumpunt itaq; (vt Paulus ait) bonos mores con-

fabula

fabulationes pessima: & qui tangit piecem, inquinabitur ab ea. *Matth. lib. 3.*

*Itcirco Dominus noster petenti discipulo, vt abiens parentaret patri, non permisit, ne infidelium cognatorum, quos affore funeri necesse erat, consortio macularetur. Sine, inquit, mortuis, vt sepe- liant mortuos suos: tu me sequere. Quia scilicet ego vita sum, mecum vive, & dimitte mortuos, ne forte & ipse simul moriaris. *ibid.**

De Ioanne Apostolo.

*Ioannes Apostolus balnea cum discipulis ingressus, vt eos qui illud conueniebant, Euangelium doceret, vidit inter lauantes Cherintum hereticum, atque inde relato statim gradu, ad suos conuersus. Eui- gamus hinc, ait, ne balnea nos op- primant ruina, in quibus Cherin- tus lauat, veritatis inimicus. Ad- deo nõ fidem solum, sed etiam vi- sam periclitari cum hereticis con- uersantium existimauit. *ibid.**

De Polycarpo Ioannis Apo- stoli discipulo.

Polycarpus quoque eius disci- pulus Martioni heretico fortè oc- currens, cum ab eo, an se agnosce- ret, interrogaretur, respondisse di- citur, Agnosco, agnosco diaboli primogenitum. Itaque docet, haud molliter cum huiusmodi homini-

*bus loquendum esse, siquã do loqui necesse fuerit. Cur enim dissimulamus eosdem nos habere inimicos Dei esse nouerimus tãto me- iore odio dignos, quam dolesca catholica insidiãtur veritati. *ibid.**

De Antonio Abbate Alex- andrino.

*Antonium Abbatem Alex- andrinum dicere solitum fuit, non expidire Christi seruis eorum, qui seculo seruiunt, domos frequen- tare, aut consuetudine vi. sicut enim pisces de aqua eductos con- tinuò languescere, & emori solent, sic Monachum extra Cœnobij se- pta vagantem, si quicquam con- fabulationi vacauerit alienorum, ad cordis tepiditatem redigi, & circa spiritalia exercenda effu- tardiorum. *ibidem.**

De Arsenio.

*Arsenius interrogatus cur tan- toperè accessum hominum deuita- ret, respondit, non posse se simul ad Deo & hominibus esse. *ibidem.**

De Paulo primo eremi cultore & Honophrio.

Paulus primus inter Christi- nos eremi cultor annos septem & nonaginta, Honophrius septuaginta hominibus inuisti in cogni- tique fuere. ac postremò ne in-

*gniti essent, tunc visi sunt cum de solitudine terrena ad celebritatem celestem transferendi erant, Do- mino nobis prospiciente, vt eorum exemplo ad virtutes capeffendas, viamque perfectionis confidenter aggrediendam magis accendere- mur. *ibidem.**

De Francisco Aflitate.

*Qui autem perfectionem vite professus in adibus magnatum se- cure versari poterit, si Seraphicus Franciscus ob eam causam diuino permisso de monum verbera passus sit? Apud Leonem sanctæ Crucis Cardinalè dies aliquot moratus, penam sustinuit, & culpã agno- uit: illicque discessit, atq; ad mo- nasterium rediens, rem quæ sibi cõtingerat, vt ceteri caueret indica- uit: Ouis quippe, quæ de ouili egre ditur, lupi morsibus patet. *ibid.**

De Hilarione.

Sed perfectò sicuti secularium & potentum consortium ijs, qui seculo renuntiarunt, fugiendum est: ita omnibus sanctorum qua- renda familiaritas, quos vel vi- disse, incitamentum virtutis est. Hilarion visendi Antonij cupi- ditate ardens, eremum adijt, ac statim vt illum vidit, habitũ mu- tant, religionis propositum suscepit, duobus ferè mensibus iuxta eum mansit, contemplan ordinem

*vite eius, morumque gravitatem, quam creber in oratione, quam humilis in suscipiendis fratribus, seuerus in corripiendis, alacer in exhortandis: & vt continentiam cibi que eius asperitate nulla vi- quam infirmitas frangeret. His im- butus exemplis in solitudinem se- cessit, tantaque præstitit sancti- tate, vt ubiq; latebras quærirans, nusquam latere potuerit, miracu- lis eum semper prodèribus. Vsq; adeo quidem adfuit aliquando Antonium, & cum Antonio fuisse iuuit. Hoc ita nonnumquam vsu venire & Propheta disertissi- me testatur, dicens, Cum sancto sanctus eris, & cum electo ele- ctus eris, & cum peruerso peruer- teris. *ibidem.**

De Bernardi Abbatis sorore.

Bernardi Abbatis soror dum fratrem visitat, mundum contemp- sit. Ornata multo cum fastu ad monasterium venerat, aditu in- terdicta est: causa, cur repellere- tur, cognita, lugens pro foribere stetit, Et peccavi, inquit, sed pro peccatoribus Christus mortuus est: si delinquentem despiciam, ne despi- cias corrigi volentè. Admissa au- diuit quantæ vanitatis esset ille ornatus, quo caro mox in terram cessura, & in putredinè resoluta comitatur, decoraturque. Tunc domum rediens imperata à viro, cui tradita erat, cõiugij solutione, religio

religioni sese addixit, et tandem deinde Deo seruire cepit humiliter, quanto ambitiosius ante seruerat mundo. Vis etenim quadam inesse solet confabulationi Sactorum, quæ interdum (quamuis dura) peccatorum corda frangit, macerat, emollit, ac prorsus à vanitate resipiscere cogit. *ibidem.*

De infidelium consortio vitando.

Ab infidelium præterea consortio nos amoliri oportet, qui ad Ecclesiam conuerti neglexerint, Apostolo dicente, Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? quæ cõuentio Christi cum Belial? aut pars fidei cum infidelibus? quis consensus templo Dei cum idolo? Et Dominus in Evangelio, In viam gentiũ, inquit, ne abieritis. *ibidem.*

Postremò ab omnium illorum conuersatione secedendum est, qui vitij assueti, pertinaciter obdurantur, corrigique & emendari omnino nolunt. Præceptum quippe Domini est, Qui neque Ecclesiam audire noluerit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Et ij quidem sunt qui nihil præ se neque Christiani præter nomẽ, neque hominis præter figuram gerunt. Cum quibus vnà accumbere Paulus re-

tat dicens, Si is, qui frater nominatur inter vos, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruient, aut maledicus, aut ebriosus aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumite. de ijs & in Prouerbis dicitur, Ne emuleris viros malos, nec desideres esse cum illis: quia rapinas meditantur mentes eorum, & fraudes labia eorum loquuntur. hi sunt membra illa quæ scandalizant, & iccirco abscindi, proijci que iubentur, si potius sine illis vitam ingrediamur æternam, quàm simul cum illis mittamur in gehennam ignis inextinguibilis. Discedite igitur à nobis qui operamini iniquitatem. Modicum fermentum totam massam corrumpit: nihil tam perniciosum est, quàm societas hominum perditorum. Hu itaque cautè sapienterque repudiati ad illos conuerti, illis inhaerere, ad illorum latere nunquam, si firmi potest, discedere nos decet, quorum vox, gestus, incessus, habitus, norma virtutum est. Cum viro sancto assiduum esto, quæcumque cognoueris obseruantem timorem Dei. Quia scilicet nihil æquè proficit ad bene beatæque viuendum, ut optimi cuiusq; accessionibus idẽtatem copulati. *ibi dem.*

DE

DE AMICITIA,
Græcorum exemplum.

De Damone & Pythia.

Damon & Pythias
Pythagorica prudentia sacris initiati tam fidelem inter se amicitiam iunxerunt, ut cum alterum ex his Dionysius Syracusanus interficere vellet, atq; is tempus ab eo, quo priusquam periret, domum profectus res suas ordinaret, impetrauisset, alter eadem se pro reditu eius Tyranno dare non dubitauit. solutus erat periculo mortis, qui modò gladio ceruicæ subiectus habuerat: eisdemque caput suum subiecerat, cui securo viuere licebat. igitur omnes & imprimis Dionysius nouæ atque ancipitis rei exitum speculabantur. Appropinquate deinde definita die, nec illo redeunte, unusquisque stultitia tam temerarum sponsem damnabat: at is nihil se de amici constantia metuere prædicabat. Eodem autem momento & hora à Dionysio constituta, qui eam acceperat superuenit. Admiratus amorum animum Tyrannus, supplicium fidei remisit, insuperque eos rogauit, ut se in societatem amicitie tertium sodalitiij gradum vltima cultorum beneuolentia recipere. Hæc

sanè vires amicitie mortis contemptum ingenerare, vita dulcedinem extingueret, crudelitatem mansuescere, odium in amorem conuertere, pœnam beneficio pensare potuerunt. Quibus penè tantum venerationis, quantum Deorum immortalium cæmonij debetur. Illis enim publica salus, ijs priuata continetur. atque ut illarum ades sacra domicilia, ita harum fida hominum pectora, quasi quodam sancto spiritu referta templa sunt. *Maxim. libr. 4.*

De Alexandro.

Quod ita esse, Rex Alexander sensit. Dary castis, in quibus omnines necessarij eius erant, potitus, Ephesione gratissimo sibi latius suum tegente, ad eos colloquendos venit, cuius aduentum mater Dary recreata, humi prosternat caput erexit, Ephesionemq; quia ei & statura & forma præstabat, more Persarum adulata, tanquam Alexandrum salutauit. Admonita deinde erroris, per summam trepidationem excussationis verba quærebat. Cui Alexander, Nilil est, inquit, quòd hoc nomine confundaris. nam & hic Alexander est. Vtri prius gratulemur, quòd hoc dicere voluit, aut cui audire cõtigit? maximi enim animi Rex etiam totum terrarum orbem aut victorij, aut spe complexus, tam

paucis verbis se cum comite suo partitus est: O donum inclita vocis danti pariter atque accipienti speciosum libid.

De Antigoni Regis filio Demetrio, & Mithridate.

Res illa quoque, qua Demetrius erga Mithridatē amicū & comitem vsus est, nō mediocri amicitia argumentū fuit. Nam cum à patre Antigono accepisset, se somnijs monitū statuisse, Mithridatē occidere: quanquā iureiurādo patrem eū astrinxisset, ne cui eā rem aperiret, plurimā amicitiam, quam sacramenti religione, aut paternū imperium fecit: spaciatum enim è more cum Mithridate profectus, aliquantisper ab alijs secedens, hasta, quā manu tenebat in terra descripsit, Fuge Mithridates. Quā rem is ut prudēs cum vidisset, nō fte proxima profugit in Cappadociā, ubi ipse post erig: eius postea diu regnarūt. *Bap. Fulg. lib. 4.*

De Philippo Macedonum Rege.

Philippus Macedonū Rex Hıparchi Euboici martem cordicus agrē tulit: dicente verò quodam, Atamen matrem ac tempēstivē mortuus est: ei statim respondit, Mihi certē nimis properē: prius enim diem obiit, quam à me dignam amicitia nostra gratiam receperit. *Guido Exemplorum lib.*

De Epaminunda.

Epaminundas dicere solitus erat, nō prius optimo viro interdiū discedendum è foro esse, quam sibi aliquem novum amicum conciliaret. *Aelia. lib. 12.*

ROMANORVM exempla.

De Tiberio Graccho & C. Blofio,

Inimicus patrie fuisse Gracchū lexistimatus est: nec immerito, quia potentiam suam salutē eius praeulerat: quam constantis tamē fidei amicum etiā in hoc tam pravo proposito C. Blofium Cumanū habuerit, operæpretium est cognoscere. Hostis iudicatus, ultimo supplicio affectus, sepulture honore spoliatus, benevolentia tamē eius nō caruit. Nam cum Senatus Rutilio & Lemnati Consulibus mandasset, ut in eos qui cum Graccho consenserant, more maiorum animaduertent, & ad Lelium, cuius consilio præcipue Consules utebantur, pro se Blofius deprecatum venisset, familiaritatisq; excusationē vteretur: atq; is dixisset, Quid se Te Gracchus templo Iouis Opti-
Max. faces subdere iussisset? obsequitur sine voluntati ipsius propter istam, quam iactas familiaritatem fuisset? Nunquam
inquit, Gracchus imperasset. *Satius*

imò etiam nimium: totius nanque Senatus consensu damnatos mores defendere ausus est. Verum, quod sequitur, multo audacius multoq; periculosus. Compressus enim per seueranti interrogatione Lelij in eodem constanti gradu stetit, seq; etiam hoc, si modo Gracchus annuisset, facturum respondit. Quis illum scelcratum putasset fuisse, si tacuisset? Quis etiam non sapientem si pro necessitate temporis loquutus esset? At Blofius nec silentium salutem suam, ne qua ex parte infelicitis amicitia memoriam desereret, tueri voluit. *Max lib. 4.*

De L. Rhegino.

Lantern Rheginus, si ad debitam publico ministerio sinceritatem exigatur, posteritati conuictio lacerandus: si amicitiae fido pigro aestimetur, in optimo laudabilis conscientiae portus relinquendus est. Tribunus enim Plebis Cepionem in carcerem coiectum, quod illius culpa exercitum noster à Cimbris, & Theutonibus videbatur deletus, veteris, arctaq; amicitia memor publica custodia liberauerit, nec eatenus amicum egisse contentus, etiam fugae eius comese accessit. Proh magnum & insuperabile tuum numerum, Amicitia: cum ex altera parte Resp. manum insceret, ex altera tua illum dextra traheret: & illa ut

sacro sanctus esse vellet, exigeret, tu exitium indiceres: ad eò blando veris imperio, quod is supplicium honori praelulit. Admirabile est opus tuum, sed quod sequitur, aliquando laudabilius. *ibid.*

De Seruio Terentio.

D. Brutus fugiens à Mutina, ut ad se interficiendum ab Antonio missos equites aduenisse cognouit, quodam in loco iusta pœne debitum spiritum tenebris furari conabatur: eoque iam facta irruptione, Terentius fideliter mendacio obscuritate ipsa suffragante, Brutum se esse simulauit, & corpus suum trucidandum equitibus obiecit. Verum cognitus à Furio, cui Brutiana ultionis officium mandatum fuerat, nec sui amici supplicium disscutere non potuit: sic inuitus fortuna cogente vixit. *ibid.*

De Lucilio & Bruto ciuibus Romanis.

Ultimo praelio, quod in Philippicis campis commissum fuit, Brutum fugientem barbari equites Antoniani grauiter insequerantur, quod conspiciat Lucilius dum Brutum se fingit esse, insequentes tandiu remoratus est, ut Brutus ab eis longè abesset. capto igitur Lucilio, Antonius a quo è is perducebatur, obuiam se luit, &

plenus Brutū esse arbitratus, præbebat. Cum autem Antonio Lucilius iam ita propinquus esset, ut invicem audiri possent, magna voce exclamavit, Antoni ne inquam Brutum viuum vinculum expecta: ego cum hos Brutum insequi equites cernebam, Brutum me fixi, ut is fugiendi tempus haberet: & ita ad te perductus sum eo animo, ut quæcumque in me statueris, perferam. Quare attonitus Antonius tantæ amicitia reverentia, Lucilium servavit, atque in amicorum numero habuit. Bapt. Fulg. lib. 4.

De M. Vlpio Traiano Imperatore & Surra.

Cum manē Traiano significatum esset, Surram in ipsum conspirare, vestere eius diei non inuitatus, ad eum Traianus cum duobus solis comitibus carnatiō se contulit, radique ab eius tonsore voluit, atque oculos ab eius medico inspici. Eidem postea cum denuo de conspiratione affirmaretur, ridēs respondit, se nullo modo vt crederet, adduci posse, quod eo die periculum ipsius rei focerat: ita vt Surra si voluisset, id quod insimulabatur, agere posset. itaque in amicitia firmus persistit: nec multo post Tribunatum Surra detulit: & cum, vt mos erat, ei ensē traderet, eumque non vagina telum, sed strictum porrigeret,

Surra dixit, vt acciperet ensē, si bene imperium regeret, tuendi eius gratia, occidendi autem, si male imperaret. ibid.

De Diocletiano & Maximiano Herculeio Imperatore.

Experimenta non rara solum, verum penē vnica veræ amicitia ea fuerunt, quæ inter se Diocletianus & Herculeus Cæsares ediderunt. Diocletianus enim solus in Augustali solio Herculeium, neque eum nationis suæ virū imperij participem elegit, ad quem locum eorū nullus, qui ante ipsum imperarunt præter admōdū paucos, neque fratres, neque filios vnquā vocarant. & ij quidem qui vocasse inueniuntur, ex toto vocatos sibi non æquarunt. Hi autem in eo concordēs semper vixerunt, quod non modo in alijs hominum gradibus, sed in ipsis quoque filijs cum parentibus discordiam serere, ac cruentos edere effectus consuevit. Herculeius autē iam imperij dulcedinem expertus, inestimabili amicitia vires, sola comitis amicitia oratione motus, ex tanto fastidio ad privatam fortunam reuertens, in eo comiti quietē assensus, in quo ne silio quidem postea, qui Roma ei in parte, nec Constantino gennero, qui similiter in Gallia successerant, ne cum vitæ quidem discrimine ac morte assentiri voluit. Plus

Plus enim Diocletianam amicitiam vir alioquin scrus, atque armis assuetus, quam Romanū imperium, aut imperādī cupidinem, rem in humanis rebus potentissimam, aut denique vitam ipsam fecit. Ex quibus rebus haud falsō iudicari potest, hanc firmiorē earum omnium amicitiam fuisse, de quibus vnquam scriptum sciatur. Nam cum propter priuatas opes, quæ interdum pusilla quoque sunt, non lites soliam inter se serere inueniantur etiam archisimi propinquitatis gradus, verum ad cædes quoque ipsas prorumpere: hi duo imperium, quod maiorem potentiorēque orbis terrarum partē continent, per concordiam possederūt: in cuius primordijs ob vnā parvamque Romam imperij cupidine gemini fratres fraterno se sanguine macularunt. ibid.

bitratus si pralium cōmitteretur, Garciam à suis desertū iri, vt quæ ex fide eum diligeret, re detecta, quam intellexerat, Garzia suavit, vt pralio abstineret. Cæterum Garstas immodici spiritus amicorum, atque inimicorum contēptor, decertare pralio cum hoste decreuit. quā rem aspiciatūs is, qui, vt dictum est, contra iuauerat, in hac verba prorupit, Quantum aduertere possim, tibi statutum esse vido, vt omnino moriars: cui rei posteaquā aliud afferre opis nequeo, id saltem enitar, ne te vel mortuum, vel victū videā. Itaque galeā atque thoracē excutus ac solo gladio hastāque armatus in hostis aciem ingentis animo irrupit. Vbi ipse haud multo post cæsus, & Garstias à suis, vt ipse monuerat, desertus fuit. Bap. Fulg. lib. 4.

DE PACE ET
concordia, Nostrorum exempla.

NOSTRORVM
exempla.

De quodam equite Garstæ
Nauarrienti Regis.

De Apostolis, Martyribus
& Confessoribus.

Cum in Hispania inter se bello decertarent Ferdinandus Legionensis atque Garstis Nauarriensis Reges, Garstis, quod superbi audaxque nimium seue regni sui proceres habebat, in magnorum eorum odio versabatur. idque cum animaduertet vnus militū eius, qui puerum Garstiam aluerat, ar-



Antea pax in Apostolis, in Discipulis, in Martyribus, in Confessoribus Christi fuit, vt eam Tyrannorum seuitia discindere non potuerit, non voluntatum illecebra iubercere, non perpetuum diaboli odium supplicare. Omnes discordiarum machi-

nationes sola pax in arce vera fidei collocata superauit: haud illi pacem nunc haberent in caelo, si eam habere desuissent in terra: idem uelle, & idem uolle supernae beatitatis dignos fecit. Concordia enim haec atque consensus ueritatis non erroris fuit. Marul. lib. 3.

De Vbaldo Eugubinae urbis Episcopo.

Qui eiusmodi pacis tranquillitate delectari solent, non in se tantum, sed in alijs etiam mentem irrationem aliqua alienatam allicere, ac mollire modis omnibus conatur. Vbaldo Eugubinae urbis Episcopus, cum ciues suos in seditione uersos pacare non potuisset, & iam ad arma esset concursum, inermis inter tela, strictisque mucrones irrumpens, humi prono corpore sese prostrauit: nec exurrexit, donec illi faucibus iacere rati, mutua odia in uicinis miserationem conuertissent. Iacens diremit pugnam, quam stans nequiuerat inhibere: audacem autem & periculi impavidum fecerat ipse pacis amor. ibid.

De eodem.

Idem Federicum Imperatorem Eugubinis insensum, iratumque & ob id grane aris relictum acceptis obsidibus imperantem, suppliciter adiens placauit, ita ut illis & pecuniam remitteret, & obsides

restitueret, & ipsum ubi multo honore affecisset, discedentem deduci iuberet: sicque pastor bonus in tanta ouium suarum trepidatione nunquam conuincit, donec securas redderet, factus eis uix speratae pacis Imperator simul & nuntius. ibidem.

De Hiuone Presbytero.

Hiuo quoque presbyter cum multis miraculis, tum in primis pietatis operibus clarus, dolens quendam cum matre non leui odio disidere, postquam reconciliare nulli pro suis ratione quiniuit, missale pro eius sacrificium obtulit Deo. Exinde nemine iam sollicitante solo diuino instinctu, ita animis resipere, ut & hic filium se agnosceret, & illa matrem. Documento est, ut quot exhortando ad concordiam reuocare non possumus, reuocemus pro eis deprecando: quandoquidem non hominum, sed Dei donum est pax. ibid.

De quodam Heracleae regionis urbis incola.

Pasnuccio Abbati in solitudine uita agentis reuelatum est, quendam Heracleae illius regionis urbe sibi uita meritis esse parem, & querens, inuenit eum quidem & uxorem & filios habere: sed post secundam susceptam prolem castratam cum ipsa seruare, iustitiam studere, pietatem colere, & hoc

praecipue moris habere, ut si quos inter se odio distractos cognouisset, continuo in gratiam reducere miteretur. Non fuisse (ut opinor) cuius iste tam religioso solitario cotinuo nisi hoc sibi uirtutis genus adiciuisset, quo ille procul ab omnibus manens, uti non poterat. Assidua quippe cura in reconciliandis aliorum animis indignationibusque leniendis urbanus hominem dignum fecit, qui sanctis eremi cultoribus esset aquandus. ibidem.

De Agathone Abbate.

Non immerito igitur Agathon Abbas gloriatus est se nunquam cepisse somnum, nisi prius & suam aduersum alios, & aliorum aduersum se indignationem placido sopiret, implens illud breue quidem, sed multa perfectionis praecipuum, Diuertere a malo, & fac bonum: inquire pacem, & persequere eam. Eundem dicere solitum accepimus, iracundos Deo atque hominibus odio esse: sicut enim humilitas pacem conseruat, ita iracundia concitat lites, concordiam dissipat. ibid.

De Ioanne Abbate.

Ioannes Monasterij in Scythia positi Abbas, cum ad Pesium Anachoretam uisendum uenisset, & ab eo quaereret quantum in

solitudine per annos quadraginta, quibus in ea permanerat, profecisset, isque referret, quod sol omnia collustrans, nunquam se contemperet manducantem, nec me iratum respodit. Haud minoris meritis existimans, non irasci, quam corpus quotidianis tenuare ieiunijs, inediaque atterere. ibid.

De pastore Abbate.

Pastor de Scythia Abbas interrogatus super illud Euangelij, Quis irascitur fratri suo sine causa, solam iustae irae causam designuit, separationem a Deo, caeteris quamlibet magnis iniurijs acceptis, quibus irascitur, eum sine causa irasci. Ignotur cum offensus lacepsimur, meminisse debemus, nos non habere indignationis causam, sed patientiam: ita fiet, ut pacem etiam cum inimicis habeamus. ibid.

De Benone Abbate.

Cuius quidem praecipii Benone deserti Thebaidis Abbatem non immemorem fuisse constat, cum nunquam uisus sit iratus. Qui nemini irascitur, nonne semper in pace uersatur? profecto tamen si persequutiones sustinet, fatigantur persequutores odij stimulis agitanti: ille omnia equanimiter ferens, in spe praemij caelestis conuiescit, dicere Domino, Mihi uindictam, & ego retribuam. ibid.

De Edgardo Britannorū Rege.

Secularis quoque potentia in pace conseruanda studium eterne beatitudinis pramio est repensum. Edgardo enim Britanni regni diadema suscipiente, Dunstanus Cantuariensis Archiepiscopus sibi diuinitus predictum adiuuit pacem Britannia futuram, quamdiu ille viueret. igitur annos sedecim quibus regnauit, omnia in summa quiete tranquillitateq; fuisse. Perpetuo quippe amicitia federat, piratinos Reges sibi deuincerat, piratas mari pradones terra submouerat, in feras etiā preda auidas seuerus, a Guinaldo Gualduensiu Rege tributum exegit annis singulis lupos triginta venatione captos: id seruatum, donec illud bestiarū genus asiduis cadibus defecit. Nihil esse in regni finibus passus est quod a pacis quiete foret alienum. Tantus ergo Pacifici status amor ipsum vsq; ad quietē euexit sempiternam, & in caelestis regni gloriam sublatum inter sanctos collocauit. *ibid.*

DE O D I O, GRAE-
corum exem-
pla.

De Amilcare.



Quam rehemēs Amilcaris odium aduersus populum Romanum? Quatuor enim puerilis

atatis filios intuens, eiusdem numeri catulos leoninos in perniciem imperij nostri alere se predicabat. Digna nutrimenta, que in exitium patrie sua, vt euenit conuerterentur. *Max. lib. 9.*

De Annibale.

E' quibus Annibal maturē adeo patris vestigia subsequutus est, vt eo exercitum in Hispaniam traiecturo, & ob id sacrificante, octo annorum natus, altaria tenens iuraret, se cum primū per atatem potuisset, acerrimum hostē populo Rom. futurum, vt pertinacissimis precibus instantis belli commilitium exprimeret.

Idem significare cupiens quanto inter se odio Carthago & Roma disiderent, insulto in terram pede, suscitatoque puluere, tunc inter eas fore finem belli dixit, cum alterutra pars in habitum pulueris esset redacta: in puerili pectore tantum vis odiū potuit. *ibidem.*

ROMANORVM
exempla.

De Pop. Rom.

A Privatis odijs ad publica quoque transeundum est. Cum pop. Romanus a Senatu videret Appium Claudium iniuriē Consulē cū T. Quintio Capitolino creati,

trari, ingenti odio cōmotus, quo Appiam gentem prosequēbatur, ac simul indignatus, comitio excessit, ne ad honores euehi quēquam ex ea gente cōspiceret. *Bap. Fulg. lib. 9.*

De eodem.

Gravius quoque odium eo tempore in patritios ostendit, cum per noctem occupato Capitolio ab Appio Herdano cum quatuor Samnitum millibus, Consules Valerius Publicola & C. Claudius populum ad recipiendam arcem vocarunt. Immobile enim populum mansit, ceu nihil hostes curaret, cautiāque patriam perpeti a latronibus diripi, atque incendi, quam patritijs morem gerere mallebat: neque ante de sententia deduci potuit, quam petitam legem ei senatus concessit. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Stephano v. Pontifice.

Stephanus v. Pontifex in Formosum Pontificem, quamquam mortuum, quod is interdū, ne ad pontificatum ascenderet, obstitierat, odiū tenax fuit adeo, vt etiam ē sepulchro corpus iussit, ademptis pontificijs vestibus, atque ornamentis, seculari amictum indumento, vt extra Ecclesiā se-

peliretur statuit, manū quoque digitos absceidit, tanquā mortuū sacerdotali atque Pontificio honore priuare vellet, ac piscibus deuorandos in amnem abiecit. Adeo propter odium amissionē, vt Dominice admonitionis de iniuriarum remissione rationem nullā haberet. Malus enim grex ita a se mita veri Pastoris aberrauit, vt pontificatum in tyrannum conuerteret. *Bap. Fulg. lib. 9.*

De Lothario Gallorū Rege & Sergio I I I. Pontifice.

Sergius III. Pontifex odiū in quoque cultor, Formosi Pontificis, de quo diximus, corpus denudē eruit a scitilo tumulto palam in foro capite mulctauit, ac deinde in annē Tyberim proiecit, ob id solum, vt Lothario Gallorū regi morē gereret: qui hoc odio Formosum defunctum prosequēbatur, quā defuncti operi imperiū a Gallis ad Berengarios transferat. Nonnulli quoque arbitrari sunt in Formosum seruendi apud Sergium eam fuisse causam, quod in pontificatus creatione Formosus nonnunquā Sergio restitisset. ceterum quacūque eius rei causa fuerit, profecto & turpis habita est, & vnde magnū in autorem dedecus, atque infamia resultant. *ibid.*

De Bonifacio V I I I. Pontifice.

Quis immensū odiū magnitudi-

nem enarrare possit, qua Bonifacius Pontifex VII. Gibellinam factionem persecutus est? facinus profecto non modo sacerdote indignum, sed ne latroni quidem, aut pirata congruum. Nam qui pro pastoralis officio extinguere odia debebat, ea ipse verbo, atque re inflammabat. Itaque cinerum die cum mox esset, ut Pontifex Ecclesiasticorum Antistitum capita cinere apergeret, ut ad Porchelium Spinolam Genuensem Archiepiscopum peruenit, quod Gibellina esse factionis putabatur, cinerem non capiti inasperit, sed in oculos peruersit, enuntiatis solennibus verbis, coniecit, dixit enim, Memento te Gibellinum esse, & quod cum Gibellinis in cinerem reuerteris. Tanta enim odij vis scelerato peccatori iniecit, ut sacra verba ad eum omendum factiosa mentis virus pertineret. ibidem.

De Genuensibus aduersus Pisanos.

Anno salutis ducentesimo atque octuagesimo quarto supra mille cum bello inter se Genuenses atque Pisani decertarent, Genuenses captis duabus Pisanorum triremibus, cum Syracusis in Sicilia appropinquassent, atque per noctem extra urbis muros triremium patronos in furcis suspendissent, reliquam naualem turmam vendiderunt, pretio in singulos unius cepe

costitutum: eam ignominiam longe grauiorem; quam ipsam mortem arbitrati, ibidem.

DE HUMANITATE & CLEMENTIA, GRAECORUM EXEMPLA.

De Philippo Macedonum rege.



Nisigni humanitate usus est Philippus Rex erga Nicanorem Macedonem, qui omnibus in locis quantum poterat, Philippum criminabatur. Nam cum sit nycitus, alijque Philippi amici suaderent, ut in eum Rex animaduertent, recusauit illud Philippum, dicens, haud malum esse virum Nicanorem sibi persuasum esse. Cum igitur inopia eius nosset, dono et pecunia misit, post quod factum cum a syn cito moneretur, Nicanorem non criminari, ut ante, sed regem laudibus efferre, Philippum Syncto fertur dixisse, Numquid non vides in manu nostra esse, ut qua volumus a populo de nobis audiamus. B. F. li. 5.

De Dario Perfarum Rege.

Perfarum Rex Darius cum ei cepit Hystici Milesij, quem hostem diceuerat, allatus esset, non quicquam modum principum fortasse permulsi agerent, ad alios terrendos, sine etiam elatus contumelia, aut de-

decore affectit, sed statim lauari & honorifice sepeliri iussit. ibid.

De Cleomene Lacedaemonio rege.

Lacedaemonia Rex Cleomenes cum Achaeorum exercitum superasset, magnamque hostium numerum interemisset, omnia ad sepulchram petita corpora, liberum concessit, inter alia autem cum inuentum Lydialis corpus esset, qui olim Megalopolis tyrannidem exercuerat, & sponte sua liberatis Megalopolitanis ad priuata vitam redierat, purpurea veste lectum, corona quoque exornauit, magnaque apparatu a suis usque ad Megalopolis portas deferri iussit, ne in patria sepultura honore careret qui illi libertatem donarat. ibid.

De Dromichete Getarum rege.

Dromichetes Getarum Rex, cum Regem Lyfimachum, qui nulla lacepsit iniuria, vltro arma intulerat, praelio deuictum cepisset, quamquam barbarus, ferrox & inops magnas in eum irarum ansas haberet: tamen deposita illati bellis iracundia, familiariter (ut alij ostentare opes solent) ipse suam pauperumque suorum pauperiem ostendit: atque ea se valde contentum viuere affirmans, ipsum liberauit, & ex rerum copia, quam habebat, muneribus affectit, da-

ta quoque libertati ac muneribus consilium addidit, ne in posterum cum is bellum Lyfimaclum gereret, quibus deuictis, nihil esset fortunarium, quod lucrifacere posset. Quin potius eiusmodi hominibus amicum videretur. Eodem enim facto audacem se prudentemque, ac humanitatis cultorem: sed auaritia quoque atque superbia non minus, quam hostium domitorem esse ostendit. ibid.

De Pisistrato Atheniensis Tyranno.

Pisistrati Atheniensis Tyranni uxorem publice conuictio iuuenes quidam inceperant, qui cum postridie errorem suum agnouissent, & preformidinis profusus lachrymis veniam a Pisistrato peterent, ipse nequaquam ad iram aut vltionem animo permotus respondit, In posterum modestiores esto: quamquam vxor mea, sicut vos arbitrari, hesternae die domum egressa non fuerit, verbo, in quo non minus prudentia, quam humanitatis fuit, inueniunt errorem, & illatum vxori dedecus rexit. ibidem.

De Mithridate Ponti Rege.

Humanum generosumque Mithridatis Regis factum, quo usus est cum Thoriadoracem Gallatam, qui in ipsum conspirauerat, occidit. inuissit.

iusisset. Nam verentibus omnibus eum sepelire, adolescentula insigni, quæ eum deperibat, ut sepeliret corpus exornauit. Cum autem ab ea Mithridates (deducta enim ad ipsum fuerat) intellexisset, amore captam illud egisse, non modo eius, quem amauerat, corpus illi ad sepulturam concessit, verum, ut funus quoque exornaret, pecuniam impendit. Longe enim plura hoc veri amoris humanique ingenij signum in puella, quam illatam sibi ab Thoridae iniuriam fecit. *ibidem.*

De Iazate Adiabenorum Rege.

Parthorum Rex Artabanus Principum Regni sui coniuratione pressus, minime se in eo posse iudicari manere arbitrabatur: & cum vires, ut principes ad officium cogeret, et deessent, ad Iazatem Adiabenorum Regem, etsi ei notus non erat, conferre se decreuit. Itaque dum ad eum tendit, incidit in ipsum per regnum obequantem: ut eum vidit, ab equo statim descendit, expositoque casu suo, rogauit, ut ope se ad repetendum regnum inuaret. Cum Iazates eum agnouisset, ipse quoque in terram ab equo descendit, coactumque Artabanum in equum conscendere, pedibus eum prosequi volebat, quod atas ipsius, prateritæque fortuna plus, quam præsens necessitas, apud se valeret. Dedu-

lum igitur in regno amicum Artabanum solatus est, & ceptantem semper in honore habuisse sumptus denique armis in regnum quoque restituit. *ibid.*

De Pericle Atheniensi.

Pericles quoque Atheniensis humanitas ac clementia insignis fuit. Qui cum longo tempore Athenas arbitratus suo in multis inuis contentionibus rexisset, & iam haud longè abesset, ut moreretur, nec vires modo, verum eius sensus penè eum defecissent, contigit, ut inter amicos, qui in lectulo centi astabant, de eius victorijs atque eloquentia, quæ in eo mira fuit, mētio haberetur, eamque eius admiratione capti, laudibus occuparent. Hæc autem cum ipse audiret, apertis oculis aliquantisper in cæcis, ut loqueretur, mirari se dixit, quod victorias eloquentiamque in eo laudarent, quod eorum rerum partem fortuna sibi vendebat, ipsos quidem potius laudare debere, quod cum longo tempore Athenas rexisset, nemo ipsius causa lugubrem vestem inquam induerat. *ibidem.*

De Sabaco Aegyptiorū Rege.

Sabacus Aegyptiorū Rex (victor est Diodorus Siculus) adeo sanguinis animaduersione exhorruit, ut capitis reos damnatosque

vinctos catenis operas vulgè civitati præstare iuberet, ne scilicet interimerentur. Isque postea sese regno abdicauit, et in Aethiopiã velut priuatus rediit. Guido Exemplorum lib.

De Xenocrate Philosopho.

Xenocrates Philosophus adeo miti fuit ingenio, ut cum passer futurus accipitri præda sese recepisset in eius sinum, eum beneuolenter aperuit, ac fouit, dicens, non oportere supplicem prodere, tanto magis ad homines futurus mansuetus. *ibidem.*

Antigono.

Antigonus Rex mansuetus admodum fuit. Cum igitur filium suum iratum & immodestum erga subditos videret, ad filium inquit, Nonne scis fili, regnum nobiliem esse seruitutē? Magnæ profecto mansuetudinis & humanitatis verba. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Furio Camillo.

Et humanum clementem profecto multum se Furius Camillus ostendit, cum capta Veientium urbe, ab arce conspicaretur, à Romano exercitu eam diripi.

nā quamquam sciret Veientes Pop. Rom. graues fuisse hostes: tamen ex his humanos repetens casus, lacrymas continere non potuit. Baptistæ Fulgosi lib. 5.

De Cn. Pompeio.

Aduersus hostem Pop. Romæ non modo minus grauem humanitate singulari Cn. Pompeius usus est. Audita enim Mithridatis morte, qui desperatus rebus sibi ipsi vim intulerat: quanquam sciret eum obstinato nimis animo contra populum Romanum gessisse bellum, permultaque eum hominū millia per id tempus inermia sine causa crudelem in modum occidisse: tamen plus miserando eius casu motus, militarique disciplina, quæ sine modestia nomine suo indigna est, quam his, quæ permulta hostiliter Mithridates gesserat, inhoratatum relinquere corpus eius noluit, sed iussit, ut regia pompa in Regij sepulchris cõderetur. *ibid.*

De Augusto.

Humanum persæpe Augustus se ostendit: sed tum maxime, cum deambularet cum Diomede liberto suo. Effractus enim caueis, aper proruperat, rectaque ad Augustum tendere videbatur. Itaque libertus, in quo formidinis, quam prudentia plus erat, apprehenso Augusto, se post eum texit. Ea res per

re(periculi enim permultum habuit, & fortasse haud paucos ad resciscendum libertum impulsisset) Augustus neque ira, neque com moti animi aliqua signa ostēdit. prudenter enim aduertit eos, qui pusillo corde sunt, ubi de vita agitur, omnis rationis iudicium amittere. *ibid.*

De eodem.

Ad eum clemēti ingenio Augustus fuit, ut sibi similes amicos omnes optaret. id patuit, cum eo apud Pollionem cenante, feruus cristallinum vas cōfregisset. nam domini iussu murenarum pabulo damnatus in viuariū perferrebat. qui cum ducentium manuum effugisset, se Augusti pedibus prouoluit, idrum petens, ut alio mortis genere periret. Augustus ut mortis causam genuisq; intellexit, solui seruum iussit, virgulāque omnia Pollionis cristallina perfregit, viuariāque euerit. se enim causam dixit adimere Pollioni velle, ne in animi perturbatione incidere, aut ob eiusmodi causam impofterū seruum aliquem tam crudeliter perderet: qui cuiuscunque esset generis, in hoc ipso, quod homo erat, pluri quam omnia quae terrarum orbis haberet, vasa, faciēdm orat, *ibid.*

De eodem.

Neque verò qui in aliena in-

iuvia, quanquam parua, stecti ad humanitatem ostendit: vsque contra seipsum patrari inuenerat, eius grauia erant, inclementem praeiuit. Nam cum post Triumviratū apud eum Cinna Cn. Pompeij nepos accusaretur, in Gallia insidias eius vita tetendisse, vixit Liuia, quae haud imprudens fuit, suafu Cinnam solum in cubiculis accinuit, etq; omnia patefecit, quae de hac re acceperat. Quae in Cinna perterritus, cum neque deprecaretur crimen, neque negare, Augustus humanissime omnium odium remisit, atque in sequenti annum Consulē designatus in familiarium amicorum numero habuit. O diuinam profusitamentiam, ei qui vita insidias tetendisset, honores illos impatiens, qui vix illis praestandi essent, qui periculo pro tuenda danti saluam vitam abiecissent. *ibidem.*

De eodem.

Cum idem pari clementia obtrektorum malignitatem perscreret, atque eius patientiam Tiburicus carperet, hortatus, ut ex aliquot rescisceret, respondit sibi esse, ne quis eū plura dicto ledere posset. *ibidem.*

De eodem.

Idem cum gladiū vidisset, quae seipsum Antonius peremerat, se-

cessit, lachrymisque acceptum ex eius morte dolorem expressit, atq; regio honore ipsum Cleopatramq; simul tumulari iussit. *ibid.*

De Vespasiano Imperatore.

Vespasianus quoque Augustus humanitate clemētiāque singulari vsus est. nam quanquam Vitellius Sabinum eius fratrem occiderat, & filium, ut occideret, acerbe persequutus fuerat: tamen posteaquam urbem attigit, Vitellium filium magna cura ingentique collata dote, ac muneribus nuptiis dedit. *ibidem.*

De Tito Imperatore.

Patris humanitatem imitatus est filius Titus. Ad se enim accersitus duobus patritij ordinis viris, qui affectare imperium dicebantur, modestē eos coarguit, docens fato imperia, & nō ingenio, aut vlla alia industria dari: quod si quid cuperent, eos id ut peterēt, hortabatur, quia libenter assensurus esset: ambos quoque cena secum adhibuit, idque qui alterius eorum matri renuntiarent, celeriter misit, ne cum detectam conuersionem intelligeret, verita filij vitam in discrimine versari, sibi ipsi mortem conscisceret: postero quoque die in theatro aspidere sibi vtrūq; iussit, & ut ipse oblata gladiatorum tela inspexit, ea vtriusq;

inspicenda porrexit. Itaque cum hac ingenti humanitate amādum se omnibus praberet, minimē mirum videri debet, si is populi Romana iudicio, humani generis delicia appellaretur. *ibidem.*

De M. Aurelio Claudio I. Imperatore.

Humanum quoque se prestavit Claudius Imperator erga Aureolum Tyrannum, qui in Illyrico Augustalem dignitatem nominēque vsurpauerat. in praelio enim caesum sepulchri honore dignatus est, iuxta pontem, quem ab ipso Aureolum nuncupauit, epigrammāque addidit, quo ostēdebat cupere, ut adhuc viueret, modo id aduersus Rempublic. non esset. Quam humanum igitur aduersus amicos, credere debemus fuisse, qui hosti mortuo hunc rerum verborumque honorem tribuerit? *ibidem.*

De Flavio Iuliano Imperatore.

Insignis quoque clementia Iuliani Imperatoris fuit, quam Antiochi ostendit, cum a colligatoribus apud eum accusatus esset Talassus, qui sub Constantio minister a secretis fuerat. Nā cum Galili Caesaris, qui Iuliani frater fuerat, mortis conscius fuisse diceretur, faceto verbo respondit, aequum esse,

esse, cum hac in re maior ipsius, quam colligantium cum Talasso iniuria esset, sibi quoque prius satisfaceret. & cum hoc dixisset, Praefecto imperauit, ne in Talassica causa aliud ageretur, nisi prius secum in gratiam eum rediisse intellexisset. Ita enim cauere voluit, ut non modo ipsius malevolentia Talassus non laceretur, verum ne ipsius quidem odij opinio apud alios aliquo modo detrimentum afferret. *ibidem.*

NOSTRORVM exempla.

De Iustiniano primo Imperatore.

Summam clementiam vsus est Iustinianus in Vitigem Gothorum Regem populi Romae acerbum hostem, cum à Bellisario captiuis Constantinopolim missus fuit: quoniam non ut hostem captiuumque, sed ut amicum habuit. patriam enim dignitate decoratum magna eum prouincia Persis finitima praefecit, ubi honoris & opum plenus aliquod tempus vixit. *Bapt. Fulgosi libro 5.*

De Roderico Viuario Hispano equite, qui Cid nuncupatus est.

Rodericus Viuarium Hispanus

& humanitate & animo excellenti coacta satis grandi manu ex amicorum propinquorumque numero, praeter eos, quos ipse pecunia sua conducere potuerat, ut Mauris, qui Hispania partem Beticam occupabant, bellum inferret, dum ad Mauros tendit, & iam finibus regni Petri Aragonij Regis appropinquasset, à Petro armis à bello petitus est, dum ingenti animo illatam vim à se propulsat, in praesidio Regē cepit, ab eoque (quamquam ob acceptam iniuriam hanc iniquē id posset) neque regni partem, neque pecuniam ullam exegit, sed liberē, cum dimisisset, ad Mauros, ut ceperat, iter continuauit. *ibidem.*

De Alphonso x. Castulonensi Rege.

Non hominis aut etiam Regis fuisse, sed prorsus diuina putatis clementia debet, qua Castulonensis Rex vsus est, cum Algeziras urbem à Mauris possessam obsideret. Ad eum enim Mauros quendam, cui sceuola, ut ipsum interimeret, profectus, cum captus esset, atque habita disquisitione fateretur, eius rei gratia iussisse, ut pro patria, discessis suis vitam offerret, nouis amicum vestibus, data insuper pecunia, multis comitis suadentibus, cum praesidio incolomens ad Belmarin regem misisset, cum Mauros ille parabat. Is autem

quanquam Barbarus, non minus tamen Alphonso humanus diu acerba voce increpitem, quod tanti animi Regem occidere tentasset, statim ne penam euaderet, intus in iussis. *ibid.*

De Sixto II. Pontifice.

Sixtus II. Pontifex apud Valentianum Iuniorum Imperatorem, & Placidiam eius matrem à Baso patritio maximis criminibus accusatus, posteaquam innocentiam suam purgauit, multis precibus lachrymisque egit, ne Basus in exilium mitteretur: in quo cum frustra laborasset, & post aliquod tempus Basus mortuus corpus Romam deportatum esset, Sixtus non modo honoris gratia funeri & sepulture voluit interesse, sed manibus quoque suis eum tumulauit: se eius verē esse imitatorum docens, dum honorem pro iniuria accepta retulit, cuius rituarium se gerebat. *ibid.*

De Ferdinando Consallo Castulonensi Comite.

Quanta Ferdinandi quoque Consalii Castulonensis comitis humanitas fuit? Nam cum decertaret cum Pictonum ac Tolosano-rum Comitibus, qui Nauarriensibus, quibuscum ipse graue bellum gerebat, auxilio venerant, manus sua obtuncato Tolosano Comite,

posteaquam ei arma atque spolia detraxit, ne minor in eo humanitas, quam bellica virtus appareret, occisi corpus aureo panno texit, & Tolosanis, qui eo bello capti erant, redeundi ad suos potestate facta, collataque in rarietate pecunia, dedit: nulla re ab eis exacta, nisi ut iurarent, principis sui corpus, quod eis tradebat, se Tolosam cum toto comitatu perlaturos. *ibid.*

De Alphonso Aragonio Siciliae Rege.

Mos erat Alphonso quocumque in loco Eucharistia ferri perspexisset, relicto equo, quo ferebatur, pedibus eam prosequi in locū, quod perferebatur. Dum hoc peragat, contigit semel in vetula domum ingredi sanguinis fluxu laborantibus. Cum autē certior factus esset, eiusmodi morbo plurimum iaspidem cōferre, misit statim qui vntū, quem habebat, perferret, ipsaque mulieri manū eum inferret: breui autem liberata anus, cum post aliquod tempus ad Alphonsum venisset, gratias pro accepto beneficio actura, excusauit se, quod iaspidem non retulisset, ne ei daretur vitio, quia sinistra casu eum amiserat. Cum autem qui astabant, grauius eam increpassent, subridens Alphonsum, Mater, inquit, mea, ij qui valetudinibus nullam rationem habent, miran-

tur, si tu, ut valere possis, iaspidem retinueris. O humanitatem insignem, Regem clarissimum cum re tula tam humane urbaneque se gerere libid.

De Mariano Monacho.

Marianus Bituricensis canobij monachus bibulci officio defungi non dedignatus, aprum ad se confugiens tutatus est: canibus insequentibus imperavit, ne illum tangerent. Mira res, canes obediunt, aper discedere noluit, & cuius benignitate se servatum agnovit, eidem veluti iam pridem mansuetus, humiliter adhaesit. Marul. lib. 7.

De Basolo Rhemenſi Abbate.

Eadem fera ad Basoli Rhemenſis Abbatis cellam cōfugiens, pedibus eius prouoluta, sic in tuto fuit, ut canes, qui magno cursu impetu iam tergo fugientis imminebant, repente subsisterent. Tunc Attila venator rem admiratus, praedium quod ibi habebat, Abbati cōcessit, dignū omni beneficio asserens, cuius & mansuetudinem aper, & virtutem canes testati sunt. ibid.

De Diuo Hieronymo.

Diuis Hieronymus cum invidorū malitiam atq; infestationes ne serendo quidē posse reprimere,

Roma cessit. Mansueti enim placidiq; hominis propriū est, dare locum improbitatibus a horū, neque cum pertinaciū malignitate contendere: sed cui Romae homines aduersabantur, in Syria deserto fera seruiuerunt. In Bebleemio deinde monasterio manente leo, posita ferocitate, blanditer adijt, & reliquos qui aderant, metu dilabantis, ipsi pedem spina vulneratum porrexit: sanatus famulatum exhibuit, nulliq; iam Monachorū metuendus aliquid ad paſſena educēbat reducebatq; ad stabulū aratorū fungens officio, qui quondā praedonis functus fuerat: ferocire neq; nō potuit, ubi hospitalitatis benignitatē experiri cepit: ne ab eo prorsus discedere, cuius beneficium se nouerat cōualuisse. ibid.

De Marino.

Marinus in Arba Dalmatia insula natus, apud Ariminū vitam solitariam duxit. Cum autem aliquando cellam suam versus ab urbe Roma rediret, asellum, quo in riu utebatur, ursus terribilis inuadens peremit. Ille versus tenuit, & ut asini rices subiens, ad cellam usq; se deferret, insit. subito syluestri rem exuens animam immanis bestia, dorū homini praebuit, cuius asello non pepercerat, dices humanitatis eius conscientia: quoni: in ille amissi inuenti iacturam passus, in autorē damni

nō excanduit, neq; indignatus est, sed tantū seruitio eius vsus, quod probaret posse se ab ipso penas exigere, si vellet, cuius dorso potuit tam imperio, ē insidere. ibid.

De Aegidio Abbate.

Aegidius Abbas ad officia Rhodani solitarius manens, & hominibus incognitus, cerua lac praebente vixit. sed cum illa a venaticis canibus ageretur, praepetis fuga cellam ipsius petijt, & trepidā ac solitiō maſtū immungens, ante senis pedes prouoluit. iacuit, ut cuius humanitatem diu experita fuerat, eius etiam auxilio ab imminēte periculo tegetur. Igitur illo orante canes propius accedere nequiere: vnus autem de venatoribus (quia locus reprobis obductus erat) incerto sagittā dirigens, Abbati vulnus infixit: post hoc penetrantes latebram, reperunt senem ceruāque iuxta cubantem, & religione quadam concussis animis procedentes, veniam ab eo, quem imprudēt leserant suppliciter petunt, atq; impetrant, ceruam dimittunt intactam. tam enim ille libenter us, a quibus vulnus acceperat, offensam dimisit, quā pro cerua orauit pari simplicitate & de ipsa sollicitus, & in illos mitis. ibid.

De Apollonio Abbate.

Apollonium Abbatem ferūt

cuidam fratru suorum humilitatē māsuētudinēq; virtutem suis precibus a Domino impetrata, ita ut ille cuius rigida mentis asperitatē nulla mitigare castigatio poterat, postea multae patientiae ac lenitudinis exemplum fieret. Si quando igitur vllum animi morbum industria nostra leuare non poterimus, ad precationum remedia recurramus. Quia quae impossibilia sunt apud homines, p̄sibilia sunt apud Deum. ibid.

DE CRVDELITATE, Graecorum exempla.

De Phalaride.



Eruetus est fama & opinio ab omnibus recepta, nullum tyrannidem crudelius Phalaride exercuisse: quippe qui exquisitissimis non contentis supplicijs, aeneo vsus est tauro, quo miseris mortales inclusi, mugitus adere viderentur, cum medio cruciatu ingemiscerent, in quo illud minus crudeliter fecit, quod tam monstrōse machina artificem omnium primum inuento affectis supplicio. Sabel. lib. 8.

De Cambyse Rege.

Magisne scius, an demens fuit
p 2 rit

rit Cambyfes, difficile dictu est, qui victor non solum non hostibus parit, sed ne djs quide, deorumq; sacerdotibus: fratri preterea & sorores duas occidit, Apim bouem ferro violauit, vt non hominum solum, sed & deorum (vt stulta credit Aegyptus) contemptor & hostis crederetur. ibid.

De Alexandro Pheræo.

Pheræus Alexander viuos obuersis inter se faciebus sepeliebat, homines vsq; caterorumq; terribilium ferarū pellibus contextos, & in quadrupedes feras transfeguratos venatoribus confodiēdos laniandōsque canibus obiciebat, hāstam, qua Polyphranem auunculum peremit, sacrauit, festāque precinxit corona, ac tanquā Deo cuidam sacrificauit, dignus eo cruciatus, quo vixit, qui omnia sibi infesta putaret, quia omnibus esfet infestissimus. ibid.

De Herode.

Herodes non saeuus fuit solum, sed impius, qui tot millia puerorū obtruncavit, vt innocentē & sanctum interciperet partum. Dirum facinus, atque eō omni seuitia seuius, quō longius ab eorum atate, qui interfecti sunt, omnis abfuit culpa: sed neque Rex proposuit tum tenuit, & sanguis, qui tum temerē effusus est, in regia stir-

pit totiusque gentis caput redūdauit. ibid.

De Tamberlane.

Superauit auorū memoria ceteros mortales sauitia Tamberlanes Scytharum Rex. Nullus hominū audius humanū sitiuit cruorem, si vera sunt quæ de eo feruntur. Rogatus quandoq; quid tantum sauitia indulgeret, & quod nulli esset exarabilis, nullus precibus flecteretur, toruo aspectu atq; excandescenti similis, respondisse dicitur, An tu me hominem putas, & non Dei iram potius ad hominum perniciem in terris agentem? ibid.

De Pherotima Cyrenaica.

Possunt quæ de Medæa crudelitate traduntur, ob vetustatē fabulosa videri: at quæ de Pherotima Cyrenarum Regina, non possunt, est enim recentior de his memoria, ac propterea minus cunctanter ponenda. Disposuit illa Cyrenensibus irata, miserorum ciuiū corpora palis defixa circa muros vrbs, mulierum mammās violentè auulsas in publico suspendit. ibid.

De Paryfatide Cyri iunioris matre.

Sed quando immanior seumina, aut portensior exitiū, inquam in

terris

terris, ingeniosiorne in humanis corporibus cruciandis, quā Paryfatus minoris Cyri? quæ præter cetera suppliciorū monstra, cōmentā est rationem, quā humana corpora gignerēt sibi vermes, quos pantalum suis carnibus aleret, adultos & validius in se grassantes ingēti cruciali ferrent, quoad corpus miserabiliter consumptum mortem lentius admitteret. ibid.

De Carthagenensibus.

Carthagenenses Attilium Regulū palpebris resectis machina, in qua vridi; præacuti stimuli eminebat, inclusum, vigilantia pariter & continuo tractu doloris necauerunt. Tormenti genus indigno passo, autoribus dignissimum. Eadem crudelitate vsi in milites nostros Martii certamine inuisam potestatem redactos nauibus substrauerunt, vt earū carinis, ac pondere elisi, inuisitata ratione moris barbaram feritatem fatiarent: tetro facinore pollutis classibus ipsum mare violatari. Max. libro 9.

De Annibale.

Horum dux Annibal, cuius maiore ex parte virtus sauitia cōstabat, in flumine Gelo corporibus Romanis ponte factō, exercitum traduxit, vt aequē terrestrium scelestum Carthagenensium copia-

rum egressum terra, quā maritimarum Neptunus experiretur.

Idem captiuos nostros oneribus & itinere seffos iam prima pedum parte succisa relinquebat. Quos verō in castra perduxerat, paria fratrum & propinquorum iungēs ferro decernere cogebat: neq; antē sanguine explebatur, quā ad vrnum victorem omnes redegisset. Iusto ergo illum odio, verum tamen tarō supplicio, Senatus Prusie regis factum supplicem ad voluntariam mortem compulit. ibidem.

De Rege Mithridate.

Tam hercle, quā Mithridatem Regē, qui vna epistola octoginta millia ciuium Romanorum in Asia per vrbes negotiandi gratia dispersa interemit, tātaq; prouinciae hospitales Deos inuiso, sed nō inuito cruore resperfit: quoniam cum maximo cruciatus venenorum repugnātem spiritum sui tandem succumbere coegit: simulque picula crucibus illis dedit, quibus illos amicos suos autore Gauro spa done libidinosus obsequio scelestus imperio affecerat. ibid.

De Ptolemæo Rege Aegypti & de Cleopatra.

Ptolemæus filium suum nomine Memphitem, quem ex Cleopatra eadem sorore, & vxore iustu-

lerat, liberalis formæ optima spei puerum in conspectu suo occidi iussit, pedes eius præciosos, & caput & manus in cistam chlamyde opertos pro munere natalitio matri misit: perinde quasi ipse cladis, quam illi inferobat, exspers, ac non infelicitur, quod in cõmuni orbitate Cleopatram miserabilem, cunctis se iniisum redderet. Ad eõ cæco furore summa quoque effrenesit crudelitatis, cui monumentum ex seipsa reperit. Nam cum animaduertetet, quanto sui odio patria teneretur, timori remedium scelere petiuit, quõque tutius plebe trucidata regnaret, frequens iuuentute gymnasium armis, & igni circumdedit, omnesque, qui in eo erant, partim ferro, partim flamma necauit. *ibidem.*

De Ocho dicto Dario.

Ochus autem, qui postea Darius appellatus est, sanctissimo Persis uerecundando obstrictus, ne quem ex coniuratione, quæ septem magos cum eo oppræsserat, aut ueneno, aut ferro, aut ulla vi, aut inopia alimentorum necaret, crudeliore mortis rationem excogitauit, quæ hos iunctos sibi non perrupto vinculo religionis tolleret. Septum enim altis parietibus locum cinere complent, suppositõque tigno prominente, benigno cibo & potione excepto in eo col-

locabat: è quo somno sopiti in istam infidiosam congeriem deciderant. *ibidem.*

De Ocho Artaxerxe.

Apertior & tetrior alterius Ochi cognomine Artaxerxes, crudelitas, qui Ocham sororem, atque eandem socrum uinam capite defodit, & patrum cum centum & amplius filijs, ac nepotibus vacua ærea destitutum iaculis confixit, nulla iniuria laesit, sed quod in his maximam apud Persas probitatis & sortitudinis laudem consistere videbat. *ibidem.*

De Atheniensibus.

Consimili genere emulationis instincta ciuitas Athenensium, indigno gloriæ suæ decreto Aeginetisum iuuentui pollices abscidit, ut classe potens populus in certamen maritimarum uirum secum descendere nequiret. Non agnosco Athenas timori remeantem à crudelitate mutuantem. *ibidem.*

De Hetruscis.

At ne Hetrusci quidem paruim feroces in pena excogitanda, qui uinorum corpora cadaueribus aduersa aduersis alligata, atque constricta, ita ut singula

gulæ membrorum partes singulis essent accommodatæ, tabeessere simul patiebantur: amari uita pariter ac mortis tortores. *ibidem.*

De Barbaris.

Sicut illi Barbari, quos serunt, mactatarum pecudum intestinis & uisceribus egestis, homines inferere, ita ut capitibus tantummodo emineant, quõque diuiniæ pueræ sufficiant, cibo, & potione infelitem spiritum prorogant, donec uis putrefacti, lauari sint ab animalibus, quæ tabidis in corporibus nasci solent. Quæramur nunc cum natura rerum, quod non multis, & asperis aduersæ ualitudinis incommodis obnoxios esse uoluerit: habitumque celestis roboris humane conditioni denegatum molestè feramus: cum tot cruciatibus sibi metipsa mortalis impulsus crudelitatis excogitauit. *ibidem.*

De Sariastre filio Tigranis Regis.

Sariastrer aduersus patrem suum Tigranem Armeniæ Regem ita cum amicis consensit, ut omnes dextris manibus sanguinem mitterent, atque eum inuicem sorberent. Fix ferrent pro salute parentis tam cruenta conspiratione sedes facientem. Idem

eodem libro cap. 17.

De Asdrubale Carthaginensi.

Asdrubal Carthagine obseffus a Scipione, cuius urbis iam partem Romani milites occupauerant, impellente, quæ et natura inista erat, crudelitate deductus in hostium conspectum omnibus Romanis captiuis, partim eorum ambos defodit oculos, quibusdam linguam, neruõque defecuit, multos quoque gemialia hamato ferro diuelleræ uicis est: nonnullis etiam ex pedum planta cutem abrasit, aliquos penitus excoriat, atque ita affectos ab urbis muris laqueo suspendit. horum enim variandis tormentis cum tanquam in re gratissima suum patriamque periculum lenire studeret, magis aggrauauit. *Eapt. Fulg. lib. 9.*

De Astyage Medorum Rege.

Quam atrox Astyagis Medorum Regis crudelitas fuit, cum paruum nepotem suum Cylum ab Harpago contra ipsius imperium seruatum fuisse intellexit? Nam nulla eius rei ostentata indignatione, Harpago filium sub alterius rei preteritio ad se uocatum, clam occidit, atque in varia epulari genera cocti ignaro patri reiectum apposuit: & posteaquã Harpagus

his epulis natura satisfecit, ne eum lateret filij extis se cœna saturatus, caput manus, pedesque in lance pro secunde mensæ frugibus ei iussit apponi. *ibid.*

De Artaxerxe Persarum Rege.

Artaxerxes Persarum Rex Xerxis filius viuites homines duabus thecis includebat, è quibus cû capite manus pedesque eminebât, adhibitis in hoc statu cibis, eos vitam protrahere cogeat: qua vt grauior esset, lacte ac melle ipsos pascebat, atq; melle perunctos ora in sole versabat, vt calore, muscarumque morsu validius torquerentur. Cùm autem in thecis ipsis ventrem leuant, & non modo à sorde illa se purgare, sed ne mouere quidem corpora possent, innaescentibus paruo tēporis spatio vermicibus viuorum corpora absumentur. *ibid.*

De Xerxe Persarum Rege Darii Hydaspis filio.

Pariter plusquam serina Xerxis Persarum regis crudelitas fuit, qui cum in exercitu suo Pythij quinque liberos haberet, rogatus vt vnum ad patris solamen, ne omnes in eodem periculo haberet, relinquere vellet, respondit, vt Pythius, quem mallet, eligeret: electum autem Xerxes in duas diuisit partes, atque inter eas tran-

sire exercitum iussit. Quæmadmodum maiore etiam crudelitate Darius pater cum Oebaxi Persæ antè egerat. nam cum is Darius rogasset, vt è tribus liberis, qui secum in expeditione Darius contra Scythas ducebat, vnum tantum solandi patris gratia domum redire pateretur, cum se omnes diuisurum respondiisset, postero die eos occidit, ac mortuos reliquit. *ibid.*

De Naan Ammonitarum rege.

Naan Ammonitarum Rex omnibus Iudæis, quos in bello cepisset, aut qui se eius fidei credidissent, statim dextrum oculum eruebat. *ibid.*

De Scotis.

Ferus nedum crudelis mos fuit, quæ Scoti (ita enim Britannorum pars, qua ad Occidentem vergit, appellatur) vsq; ad Hieronymi tempora seruauerunt: quemadmodum is in secundo aduersus Iouinianum libro testatur. Nā carnibus humanis in conuiujs vescerentur: qui cum plenas armorū gregeſque atq; aliarū in venationis vsuſum ferarū sylvas haberent, pastoribus ac mulieribus vbera, vt hi vescerentur, demere solebant. *ibid.*

De Scythis.

Non minus quoque Scytharum fuit

consuetudo fuit, qui primi hosti, quem manu sua in prælio interemissent, sanguinem gustabât, atque detractâ capitibus cutim cum capillis equorum pectoribus appendebant, sole huiusmodi diebus pro poculo in calua honoratioris hosti quem interemissent, bibebant: adeo ab omni humanitate abhorrebant, quibus fortasse regio ipsa longèque vsus huiusmodi causus præbebat. *ibid.*

De Euchratidis Bactrianorum Regis filio.

Euchratidis Bactrianorum Regis filius à patre regni confors & vniuersi regij particeps factus, ab Indorum bello victorem reuersum parentem vt hostem interimi iussit: & cum id parum videretur, grauius addidit scelus. Carpentum enim corpus eius calcauit, atque eum sepultura prohibuit. *idem eodem lib. cap. 3.*

De Phraate Herodis Parthorū Regis filio.

Nōne detestandū etiā Phraate Herodis Parthorum regis filij scelus fuit? qui parentem cum triginta filijs quanquam ab ipso regni successor designatus esset, occidit, grauius pauci temporis moram in vicino iam morti patre ferens. Quamobrem cum is inuisum se omnibus animaduheret, ne

quenquam regis stirpis vniuersum patrem suum iam gradusculum interemit, præ nimia susceptione atque cupiditate in seipsum id molitus, quod ne manus quidem aliud ab hoste in eum statui poterat: adeo scelus atque crudelitas amentem eum atque vesanum fecerat. *ibid.*

De Ponti Rege Mithridate ac filio eius Pharnace.

Cum Mithridatē Ponti regem patrem Pharnaces filium magnis cladibus è Romanis deductū videret, vt vltra parū resistere posset, nequaquam misericordia motus est, vt debebat: præsertim cum in patrem conspirasse detrehebisset, atque ob id captus, impunitatē sceleris ipse obtinisset: sed nec ob id aut correctior factus, aut minus sceleratus, cum pater de trauciendo in Italiam ageret, & ob id exercitus eius animo perturbatus esset, seditiosorum quorundā operâ adiutus, à patre rebellauit, petitoque à militibus paterno capite, in eam desperationem ipsum coniecit, vt veritus ne à filio Romanis dederetur, veluti minus calamitosam rem sibi ipsi consciscenda mortis casum deligeret, parentem enim manu id sceleratus filius eggit: fortasse ita Deo permittente, quod ipse Mithridates multos olim innocentes occidendo patrat. *ibid.*

De Thesimacho Pifistrati Orchomeniorum Regis filio.

Nec minus sceleratus crudelisque fuit Thesimachus erga Pifistratum patrem Orchomeniorum Regem, cum eum inuante senatu occidit, ac corpus eius in frustra disceptum sub veste tectum abstulit, dicens, in caelum à dijs raptum esse, quemacimodum de Romulo Romam dixerunt. *ibid.*

De Antipatro Macedoniae rege.

Antipater Cassandri Macedonum Regis filius matri Thessalonicae migratus est, quod in regni dimissione morino Cassandro, ad minorem natu filium Alexanderum visa est inclinare. nam quam effusus lacrymis ipsa eum oraret, & aperto pectore verba ostenderet, quibus eum amaret, in memoriam et reuocans, à se genitum esse ipsum, atque enutritum: ita ut ad commiserationem omnes moueret (heu nimium seu a impietas) ipse ferus (vi filium taceam) hostis uiridique trucidator, nullis emissa lacrymis, nullo ne iussu rario quidem edito, iura aure maternas preces praeiens, eam interfecta iussit. *ibid.*

De Laodice Regina Cappadociae.

Laodice Regina Cappadociae cum viro Ariartha una cum sex

liberis infantibus superstes fuisse, verita ne adulti eâ regno suâ perirent, scelerata mulier quinque reuolens sustulit, contra ipsius sententiam sexto incolumi seruato, qui postea ei regno successit, cum ipsa populari tumultu interisset. *ibid.*

De Timone Atheniensi.

Timon Atheniensis tam immani fuit natura, ut omnes mortales odio haberet, & sibi quoque ipsi infensus esset. Is cum Alcibiadem adhuc puerum obuium habuisset, & deo iuratus, ei plenum blandiretur, rogantibus quibusdam, quae insuetarum blandiarum causa esset, respondit, amare se eum puerum, quod a praenit ipsum quâdoque Athenensibus magnorum malorum causam fore, quae ipse sola sinebatur. *ibid.*

De Annibale Carthaginensi.

Ille quoque Annibalis Pannonicus scelerata, atque atrox nimis vox fuit, cum inspecta humani sanguinis plena fossa, pulchrum in ea esse spectaculum uideret. Fera enim quam homini uerbis conueniens iussit. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Tiberio Principe.

Vicerat omnes Tyrannorum consuetudines Romanorum principum

De L. Sylla.

Quidam dicitur obiter Capreae, instabatque Tiberij principis truce sententia, quae in puero preceptor deprehendit, appellauitque simul errore maceratum. *Sabel. lib. 3.*

De Caligula Imperatore.

Quid huius discipulus Caligulae non satis est nota eius uox iustitibus: precipitum? cum sotes iussit, curate, ut sentiat se moueri minus illud dirum & detestabile optauit aliquando, palam ut Romanus populus unum haberet deum, quae vox nihil obsecrare testata est, quod processura fuerit ferit illi ingenij, si quantum libitum sit, sentire licuisset. *ibid.*

De Domitio Nerone.

Nec mitiore fuit in suos animo altera fax humani generis Domitius Nero. is non in ciues solum, sed in domesticos etiam penates excruentis tyrannidat: & quod omnium atrocissimum in eo fuit, patriam, quae eum genuit, instituit, ad sanguinum honoris exultit, hostiliter intendit. *ibid.*

De Domitiano principe.

sed minus hic nocens, quam Domitianus, qui uacuum uerbis redidit, omni nobilitate consumpta, prius se uicini materia defuerit, quam sanguinis satietas. *ibid.*

Lucius Sylla, quem neque laudare neque inoperare quiquam satis dignè potest: quia dum quaerit victorias, scipionem se populo inno, dum exciret, Annibalè representant egregie nauque autoritate nobilitatem defensa, crudeliter totam urbem, atque omnes Italiae partes, ciuili sanguine fluminibus inundant: quatuor legiones contrarie partis fidem suam sequuntur in publica uilla, quae in Martio campo erat, nequiquam fallacis dextra misericordiam implorantes, obtruncari insit, quarum lamentabiles queritatus trepidam ciuitatis aures receperunt: laceraata ferro corpora Tyberis impatiens tanti oncris cruentatis aquis, rebere coactus est. Quinque millia Praenestinum spe salutis per P. Cethegum data, extra mania municipij euocatis, cum abiectionis armis humi corpora prostrauissent, interficienda, proiniquaque per agros dispergenda curauit. Quatuor millia & septingentos direa proscriptionis edicto iugulatos in tabulis publicas retulit, videlicet ne memoria tam praeclearae rei dilueretur. Nec contentus in eos sentire, qui armis a se dissenferant, etiam quieti animi cines, propter pecuniae magnitudinem, per nomenclatorem conquisitos, proscriptionum numero adiecit. Aduersus mulieres quoque

que gladios dirinxit, quasi parum cadibus virorum iactatus. Id quoque inexplebilis feritatis indicium est: abscissa miseriorum capita, modo non vultum, ac spiritum retinebat, in conspectum suum afferri voluit, ut oculis illa, quia ore nefas erat, manderet. Quam porro crudeliter se in *M. Mario* pratore gessit? quem per ora vulgi ad sepulchrum Luctatiae gentis pertractum, non prius vita priuauit, quam oculo. Injellicus erueret, & singulis corporibus partes coningeret. vix mihi verisimilia narrare videor. At ille etiam *M. Pletorium*, quod ad eius supplicium exanimis ceciderat, continuo ibi mactauit, nouus punitor misericordiae, apud quem iniquo animo scelus inueniri, scelus admittere fuit. Sed mortuorum umbris saltem pepercit? minime. Nam *C. Marj*, cuius etsi postea hostis, quaestor tamen aliquando fuerat, erutos cineres in *Auenis* alueum sparsit. Ex quibus actus felicitatis nomen afferendam putauit. *Max. lib. 9. cap. 9.*

De Numatio Flacco Romano.

Numatius etiam *Flaccus Pompeiani* nominis acrior, quam probabilior defensor, cum ab Imperatore *Cesare* in *Hispania* in-

clusus manibus *Attinguentium* obsideretur, offeratam crudelitatem suam iruculentissimoguerre vesaniae exercuit. omnes enim quos oppidi ciues, quos studiores *Cesaris* senserat, in gulamur praecipitauit, formidinis quoque citatis nominibus virorum, qui in contrarijs castris erant, ut cades coniugum suarum tenerent, & matrem gremij, in perpostos liberos trucidauit, in facies alios in conspectu patrum humo insigi, aios iupertu eius pilis excipi iussit. Quae uolunt etiam intolerabilia *Romae*, iussu *Lusitanis* manibus adnistrata sunt: cuius gentis perfidio *Flaccus* uallatus diuinitatibus peribis recordi pertinacia iustebat. *ibidem.*

De Tullia.

Tullia cum carpento uentur, & is qui iumenta agebat, succussis frenis constitisset, repentina mora causam requisit, & ut comperit corpus patris iussu *Tullij* occisi ibi iacere, supra id duci uehiculum iussit, quod celerius in complexum interfectoris eius *Tarquiniij* reueret. Quae tam impia tamque probrosa festinatione non solum terna infamia, sed ipsam etiam vicum cognominis sceleris commulauit. *Max. lib. 9.*

De C. Turannio.

Hanc crudelitatem, cui nihil adici posse videtur, *C. Turannius* atrocitate parricidij superauit. Namque *Triumuirum* partes seruauit, proscripti patris sui pratorum & ornati viri latebras, atate, & quaeque corporis, quibus agnosci possent, *Centurionibus* edidit, qui eos persequuti sunt. Senex de si magis vita & incrementis, quam dereliquo spiritu suo solutus, an incolumus esset & impetatoribus satisfaceret, interrogare eos cepit: quibus vnus, Ab illo, inquit, quem tantopere diligis, denonstratus nostro ministerio, si iudicio occideris. Protinusque iussu eius gladio traiecit: collatus, quam ipsa cade miserior. *ibidem.*

De L. Catilina.

L. Catilina, in senatu *M. Cicero*ne incendium ab ipso excitatum dicente, Sentio, inquit, & quidem illud, si aqua non potuerit, ruina extinguam. Quem quid aliud existimemus conscientiae si mali actum simulachrum a se inueniant parricidij peregrisse?

De filio Tullij Hannalis.

Cuius facti acerbiter *L. Tullius Hannalis* sortitus, cum in cam-

pum ad quaestoria *Comitia* filij descendens, proscriptum se cognosceret, ad clientem suum confugit, sed ne fide eius tutus esse posset, scelere nefarij inuenis effectum est. Si quidem per ipsa vestigia patris militibus ductis, occidendum eum in conspectu suo obiecit: bu parricida consilio prius, iterum spectaculo. *ibidem.*

De vxore Vitij Sallastii.

Ne *Vitius* quidem *Sallastius* proscriptus parum amari exitus, quem latentem vxor interfecit: eundem, quid dicam, tradidit? an ipsa iugulauit? quanto enim leuius est scelus, cui tantummodo manus abest? *ibidem.*

De Pop. Romano.

Romani edendis gladiatorum muneribus, haud mediocri seruitutiae nomen subiungere, seruos enim coeuebant, quos gladiatoria instructos arte producebant, ut acutis inter se gladiatorum mucronibus dimicarent: alios etiam feris in arena obiciebant, ut plerisque miserabiliter a feris dilaniari, atque seminiuos deuorari non sine voluptate conspicerent. pretio enim humanum sanguinem parabant, quem sine ulla necessario vsu effundi spectarent. ad ea autem spectacula, cum non viri modo, sed femina quoque, ac pueri magno

magno studio concurrerent, quis negauerit, in grauem crudelitatem notam sub voluptatis specie eos incurrisse? Baptist. Fulgo. lib. 9.

De Aruntio Paterculo.

Aruntij Paterculi fabri seruus, atque immane sui ingenij. Aeneum enim taurum tanta constauit arte, ut damuati qui in co includerentur, adhibito igne, cum pra dolore uiderent, taurinos mugitus edere uiderentur. Cum autem Censorino Aegreste Tyranno in Sicilia munus dedisset, iussit ut is primus inuenti sui periculum faceret, à Censorino coactus est. quoadmodum de perfimili tauro fabricrum ad experimentum simile Phalaris Tyrannus coegit. ibid.

De Triumuiris.

Diuiso inter se Romano imperio, Lepidus, Antonius, atque Octavianus, triuuum continuum eorum notandis nominibus, quos morti designarant, consumpserunt, morem sibi inuicè de his quos odio habebant, gerentes, in eorum numero fuit Lepidi frater, item Antonij auunculus. & Octavianij quidam amici, quos alij odio insequerantur. Proscriptorum igitur numerus, quorum capita ad Triumuiros deserebantur, fuit trecentiarum sequentorum, ac duum millium equestris ordinis, qui inter epulas,

aut cum uxoribus cubantes, respectu deprehensi erant, occidebantur, quorum corpora, quia sepe in facultis sublata erat, cum post inhumata iacerent, in macellum vicem uniuersam urbem redderant. ibidem.

De Vitellio Imperatore.

Vitellius duos fratres adolefcentes ad mortem damnauit, quos pro patris periculo eum rogauerat, adeo enim iniussa ei pietas fuit, eam in filijs quoque erga patres donatione digna duceret. ibid.

De Commodo Imperatore.

Non minus seuitia in Commodo fuit, nam praeter leuissimas causas, quibus sepe interficimur, inuicem iussit, morte unum multauit: quia C. Caligula uita à Sen-tonio scriptam legisset: interea quoque si aliquem cernere et contigisset obeso ventre, atque ad molli, medium uero ictu secari uidebat, ut viscera eius à uentre discurrentia uideret, ut pote qui ex eo voluptatem ingentem acciperet: quod alijs permagnitudine iussisset horrorem. ibidem.

De Heliogabalo.

Seclestis atque crudelibus factis Heliogabalus usus est, cum adolefcentulos innoxios, quorum

bo adhuc parètes uiuerent, interfecit, ut eorum mors ad plures dolorem extenderet. ibid.

De Macrino Imperatore.

Macrinus, quem ob crudelitatis magnitudinem Marcellinum nuncuparunt, uiuentes homines mortus alligabat, donec uermibus furoreque conficerentur. ibidem.

De Maximino Imperatore.

Maximinus ut humano sanguine feritatem suam expletet, contra salutem suam initas esse conpirationes nullas finxit, atque ob id quatuor hominum millia occidit: ut autem noua tormentorum ac mortis genera inueniret, uiuos homines exenteratis bobus includebat, ita ut caput extaret, atque ita mori sinebat. ibid.

De Auidio Casio.

Auidius Casius non seuerus modo, rerum etiam sanus trahitur, ubi ualide siuebatur, in altum erectus, ab imo usque ad summum uinctus alligabat hominem, atque circum ipsam succensio igne, eorum partem ignis ui, partem fumo, nonnullos quoque rei ipsius formidine, atque horrore necabat. ibidem.

De Diocletiano Imperatore.

Diocletiani seuitia in Christianae religionis homines tantò aliorum Romanorum Principum crudelitatem supereminet, quòd agnos feritate leo vincit: Unde si ipse, atque aliorum qui Christi religionem persequuti sunt, crudeliter atque nefario gesta scribendo prosequi uoluerò, dinumerandi stellae sumpsisse mihi laborem uidear. Quamobrè ex innumeralibus pauca quaedam magis insignia ueluti currens, perscribam. In Thebaide, quae Aegypti pars est, nudas feminas suspendebat: alias de uexis arboribus alligatis pedibus, cum in contrarium redire arbores permetteret, in duas partes dilaniabat: quibusdam, cum adhuc uiueret, pelle coriumque detrahebat: alios ferreis in quibus totum non profundis, sed oblongis uulneribus dilaniatos corpus carceribus uinctos restituebat, ac tetragularum fragmenta pro strato eis subiciebat, ut quieturi, quàm antè in martyrio deterius haberent. Alexandriae autem nonnullis ademptae manus ac pedum digitique item natus, labra & aures, atque ita affectos uiuere (si hac uita & non longior mors esse posset) permittebat: quosdam ueluti hodos ignibus assibat. Verùm in Ponto atque Cappadocia in Christianos arte aucta fuit crudelitas: peracuita enim cannarum frustra inter

ungues carnemque digitorum figebat: alios liquefacto plumbo torsos instillabat, aut per anum eis corpora replebat: sceminis quoque per sexum candentia ferramenta adigebat, quibus rebus nullius tanta barbaries ac feritas est, quae vehementer horum tormentorum horrore moueri nõ debuerit. *ibid.*

De Caligula Imperatore.

Ut alia omni in re, ita verbis quoque sceleratus Caligula fuit, cum per sepe repeteret, Oderint dum metuant: semelque iratus clare exclamaret, Vtinam populus Romanus unam tantum haberet cervicem. Sceleratum nimis profecto verbum. nõ quid aliud scua eius rabies optabat, nisi ut vno vulnere patriam perdere posset? *Idem lib. 9. cap. 11.*

De Aulo Vitellio Imperatore.

Nõne Vitellij quoque sceleratum fuit verbum, cum ex Germania Romam rediret, atque haud longe à Bebbriaco iter faceret? illic enim cum Othone certamen eius fuerat, & ob id cum multi tam multorum cadauerum foetorem abhorrent, dixit, olere hostem mortuum, praesertim cinem. & ut magis eo spectaculo frueretur, mortuos spectans, letus largè perpauit. *ibidem.*

De Publio Malleone.

Publius Malleonus propriam occidit matrem, in quem lata est ea sententia poena, qua inscribitur in fine Institutionu civilium, Titulo de Publicis iudicijs, §. Alia deinde. & ca. Is itaque insutus culceo cum cane, gallo gallinaceo, vipera & simia, proiectus est in mare, ut ob tam detestabile crimen omnium elementorũ visus carere inciperet, & ei cellis supersessit, terra verò mortuo asferretur. Guido Exemplorũ lib.

NOSTRORVM exempla.

De Vitoldo.

Uit recentior etis exemplum scuitie non parum memorabile. Vitoldus Lituaniae Dux fuit olim hæc Taurica Chersonesus, non multum opinione fallor homo taci seuoque ingenio, si quem morti destinasset, vrsinis inuolutum pulibus canibus laniandos obiebat. Numquam bellicis expeditionibus non interitum habuit arcum, ut ordine aberrantẽ sagitta transfereret. Hanc in Principe intemeret adeo expauit gens aliqui feroc, & mortis contemptrix, ut multi eius imperium sequuti, vltro sine carnifice vitam finierunt veneno, aut laqueo. Sabel. lib. 4.

De Ecelino.

Verum hunc & omnes Christiani nominis viros crudelitatis superauit Ecelinus, qui circa Taurisum in Euganeis exercuit tyrannidem, castravit pueros, vitianis virgines, matronis ademitt mammis, prægnatũ viros exsecuit, paruos exfectos in ignem conicit, biffena Patavinorum millia, qui secum militabant, audita Pataviũ defectione, ad vnum interfecit: victus prælio vulnus quod in pugna acceperat, rescidit, ut tam crudeliter, quam vixit, moreretur. *ibid.*

De Othone Antonio montiserrati Comite Vrbinis Principe,

Otho Antonius Montiserrati Comes atque Vrbinatum Princeps pererum, quem in cubiculi ministerio habebat, resinato linteo, atque sulphure perfuso inuolutum vniu in cãdele morem combussit, quod hora, quam ei praefixerat, ipsum non excitasset. *Bap. Fulg. lib. 9.*

De Nicolao Picinino.

Nicolaus Picininus, cum Philippo Mediolanensis duci auspicio Album Ingaunum obsideret, captum Valenti Fogatiam, quod ab abfessis deserre licetras deprehensus nat, collo eius ad crura alligato, ita ut in globum conuersus esset,

tormento, cui vulgo Italicè bricola nomen est, in vrbem Album Ingaunũ transmifit: qui quanquã autẽ moreretur, quam terrã attin geret, saũtamen mortis genus vnum est. disceptus enim itã casus altitudine humanam formã amiserat, ita ut vix parua in parte alijs amissũ colligi posset. *ibid.*

De Carolo vltimo duce Burgundia.

Scuitie terminos transgressa videtur illa que in Carolo vltimo Burgundia duce dicitur fuisse. nam vel ipsarũ tragediarum portenta superauit: nec verò pauci operis fuit singula exequi, quã, dum iræ indulget, is natura violato iure, per summã immanitatem edidit. Quibus enim (ut alia omitã) pro rei dignitate verbis satis deplorari excisa penitus vrbes clarissimæ Leodium atque Dinantum poterunt, in quibus omnibus igne ferorõq; sedatis, nulli etati aut sexui pepercit: qui etiã sine ingenti dolore illata Heluetijs mala commemoret, in quibus vno die quingentos in deationem acceptos suspendit? iniuria tamen à Leodiensibus & Dinantinis, atque etiam ab Heluetijs accepta excusare in Carolo sciendi atrocitatem aliquo modo debere videntur. nam alteri in ipsius contempum episcopatu propinquum eius deiecerant, alteri furcis Caroli ipsius atque procerum eius

eius simulachra appenderant: sed proculdubio in dedititios, atq; in sexu, atatemq; imbellem tam crudeliter scuire, hominis nimium iræ fræna laxantis opus fuisse videtur. *ibid.*

De Ioanna prima Neapolitana Regina.

Ioanna prima Neapolitanorū Regina occupatis in scelere Brunchildis partibus, in aduersæ vrbus arce virum atq; eundem patrem Pannoniū Andream suspendi iussit, vt ipsa arbitrato suo liberius ageret. *idem lib. 9. cap. 11.*

De Manfredo Friderici II. Imperatoris filio.

Recentiores omnes scelere superavit Māfredus, qui Friderici I. naturalis tantum filius, & ab eo Tarentini principatus honore decoratus (quemadmodum à nonnullis traditum est) puluino senem agrum & patrem oppressit, vt Neapolitanum regnum, sicuti fecit, occuparet. *ibid.*

De Henrico Henrici III. Imperatoris filio.

Et si serro abstinuit, alijs tamen modis patrem Henricum III. Imperatorem sceleratus filius Henricus IIII. perdidit. nam non contentus captum coëgisse, vt imperio cederet, posteaquā pater ma-

nus eius effugit, armis Leodij inclusum aded pressit, vt pre dolere, cum omnis alia spes adempta esset, perierit. *ibid.*

DE SAPIENTER dictis, atque factis, Græcorū exempla.

De Amasi Rege Aegypti.



Masis ignobili ortu familia ad Aegypti regnum cōscendit, qui propterea cum se aq; atq; alios Reges, qui ante eū fuerant, non haberi in honore censeret, statum numini condidit ex quorundā vasorū auro, in quibus Aegyptij, cum interdum Regum conuiuijs adhiberentur, exonerat. ventrē, atq; euomere solebat, quod nomen cum postea ab Aegyptijs reuerenter coleretur, Amasis habita oratione, eis ostendit statū, quam colerent, ex eo auro confectam esse, in quo cum vasorū formam haberet, omnes ventrē leuauerunt: quod aurum quoniam in numini formam mutatum erat, adorare ipsi minime asseruabatur. *idem de se esse dicebat, quāquam cum in priuata fortuna esset, abiectus videretur, tamen cum postea ad regnum ascendisset, diuinus erat, cui honos atq; reuerentia haberetur. Eapt. Fulg. lib. 7.*

De 4

De eodem.

Non minus quoq; sapiēs fuit illius verbum erga Polyeratē Samnam Tyrannum amicum suum. Nam cum audiret omnia illi prospere cedere, scripsit, vt tēaret alitquo quoq; incommodo affici: quia fieri non poterat, vt fortuna præter naturæ suæ cursum constans maneret: cuius consiliū cum sequi Polyocrates constitūisset, in mare demisit magni pretij anulum, quem percharum habebat, quod incommodo secunda fortuna tenore in iuxta Amasis consilium interrumpi posse putabat: sed cum eū anulum breui in pisce inuentum esse à se Amasim monuisset, prudenter animaduertit Amasis Polyeratē ad grauiorem, quam vnus amisi annuli casum à fortuna referuari itaq; vt illius ruinam minus doleret, ad eum misit, qui communi amicitia renuntia- ret. Polyeratis autem exitus sapienter ab Amasi indicatū fuisse ostendit: neq; enim longē res abiernit, cum Perse illatis armis Polyeratē regno deiectū, vita quoque priuarunt. *ibid.*

De Philippo Macedoniae Rege.

Simili verbo non sine prudente laude Philippus Macedoniae Rex vsus est, cum eodem die nummum accepisset, quadrigas suas in Olympicis ludis alijs cursu vicif-

se, item Parmenionem ducentū sūto hostes praelio fudisse, ac præterea natum sibi silium Alexandrum: veritus enim, ne fortuna cum tot bona eodem tempore cumlasset, mutata grauioribus malis hanc felicitatem repēneret, dixisse fertur, & fortuna celeriter potius aliquid parua molestia ad penitanda hæc tanta bona, quam differendo maiora mala afferto. *ibi.*

De quodam Lacedæmonio.

In eandem sententiam fuit verbum quoque centidam Spartani erga Diagoram Olympicis ludis. nam cum victores Diagoras vidisset coronari filios, atque ex filia filioque nepotes, atque re multum letaretur, dixit, O Diagora, nunc pulchrum moriendi tempus. Magna enim prudentia ostendit fieri non posse, vt tantus felicitatis cumulus alicuius rei infelicitatis, aut morte non compensetur, & tunc moriendum esset, cum viuentem plus vita delectat. *ibid.*

De Themistocle Atheniensis.

Themistocles Atheniensis prudentem nimis se ostendit eo tempore, cum ducta Græcorum classe ad Artemisium, vt cum Persis cōfigeret, quāquam & ipse dux Atheniensium & nauium numerus, quas Athenienses in ea classe habebant, maior esset: tamen

cu m

cum accepisset Euribiadem Lacedæmoniarū trireminum ducē velle cum eo de præcedenti ratione contendere, sine ulla verborum controversia locum ei primum cōcessit, affirmans eum primarium ducem habitū iri, qui adversus Persas pugnando, maiore melioremq; operam navasset, neq; enim ex publica utilitate putavit, cum esset configendum, de eiusmodi re, quæ minima erat, contendere. Siquidē nulla alia re facilius, quàm hac contentione hostis victor evadere potuisset. Itaque haud multo post deleta Persarum classe partæ victoria laus ac gloria penes solos Themistoclem atque Athenienses mansit. *ibid.*

De Alcibiade Atheniensi.

Alcibiades quoque prudēter fecisse putatus est, cum cani mirè specioso, quem paulo antè magno pretio cōemerat, caudam penitus absididit, ac passim ire permisit. nā eum ex amicorum numero factū quidam reprehēdissent, dixissentq; illud perperam actum esse, respōdit voluisse se parvo illo errore materiam sui criminandū Atheniē-sibus dare, ut dum de eo loquerētur, de maioribus, quæ pertinerent ad ipsum, silerent, perspicaci enim ingenio animadvertere visus est, difficulter fieri, ut qui virtute, aut dignitate alijs supereminet, ita hominum lingua compefcatur,

quin aliqua in re malè audiat. Et propterea enitendum esse dicebat, ut populo de leuioribus rebus loquendi materia daretur. *ibid.*

De eodem.

Sapiens illud eius verbum habitum fuit, cum missus in Siciliam cum exercitu, paulo post ad iudicium reuocatus esset. Nam cum in iudicio apparere nollet, & nonnulli eum monerent, debere ipsam patriam sidere, respōdit, in his, quibus hominis vita contineatur, si ne matri quidem crediturum, si daturasse cum suffragium suam dataura esset, errore ducta, nigrum pro candido calculum purigeret. *ibid.*

De Pyrrho Epirotarum Rege.

Cum Pyrrhus Epirotarum re-rouisset Palladi Atheniensi am-rem sacram facere, Atheniensibus liberè eum in urbem atq; arcem ceperunt, verum posteaquam urbe egressus fuit Pyrrhus, dicitur, in modum gratā extitisset, quam sibi Athenienses habuissent. ceterum si saperent, in posterum Regi nemini portæ o-
perturos esse. Eo enim verbo ostēdit, non esse ex re libera civitatem, in cuiusquam principis manu libertatem suam credere. cuius consilium non sequuti Athenienses, cum postea Cassandrum quoque

in urbē accepissent, magna atq; innumerabilia mala ex eo tulerunt, re ipsa experiētes, à Pyrrho sapiētissime monitos fuisse. *ibid.*

De Gabria Atheniensi.

Habitum quoq; singularis prudentia Gabria verbum fuit, cum dixit magis timendum esse cernuorum exercitum, cui Leo dux præsit, quàm Leonum; qui duces cernuorum habeant, acutè enim declavit, ducis vel utilitatem, vel virtutē totius exercitus utilitati; vel virtuti præponendam esse. *ibid.*

De Theopompo Lacedæmoniorum Rege.

Cum Theopompo Lacedæmoniorum Regi dictum esset, eo tempore bene Lacedæmonijs esse, quod bene regere reges didicissent: prudētissime is respondit, id potius accidere, quod populi parēre didicissent. Eo enim verbo ostendit, bonā popularium urbium administrationem non tam principum regimine, quàm in populorū obedientia consistere. nam si populi à principibus in diuersum traherēt, difficillimū arbitratur esse, ut principes bene regere possent. *ibid.*

De Dionysio Seniore Tyranno Syracusano.

Dionysius Senior Syracusanus

Tyrannus, cum filium reprehenderet, quod Syracusani cuiusdam civis uxori vim intulisset, atque inter alta diceret, si inquam audivisset a se rem similem factā fuisset: filius ex tempore respondit, id accidit, quod nunquam patrem regem habuisti. Ad quem pater, Ne tu quidem fili, nisi hæc facere desideris, filium inquam habebis, qui regnum obtineat. Cuius verbum res ipsa verū ostendit. nam cum Dyonysio seniori filius successisset; haud multo post ob pravā vitam Syracusis pulsus fuit. *ibid.*

De Agesilao Lacedæmoniorum Rege.

Quam prudens quoq; Agesilai Lacedæmonij Regis verbum fuit? Aiebat enim non minus laudatoris inspicandos esse mores, quàm signi, qui laudatur. nam eo verbo significare voluit, perard contingere, ut aliquis, quæ moribus suis contraria sunt, laudare velit, forsitanque est aliter videretur, per sepe ex laudatoris ingenio, posse eius quoque mores, qui laudatur agnoscī. *ibidem.*

De eodem.

Cum è quodam ei semel dicere-tur, Agesilae, scito te eam mihi rem promississe: ad regiam autem fidem pertinet, non verba modo, verum capiti quoque nutus ser-

Ware: atq; huiusmodi verbis Agestilam irgeret, ut promissa prestataret: quia res parum honesta videbatur, & propterea Agostilaus si dem in eo prestandum esse non putabat, respondit, Scito tu quocumque nemine à Rege iniustam rem petere debere. Acuto enim responso ostendit, rem in honestam, que importunitate promissa, aut concessa videatur, laudabilis renovari, quam ut constantis fama pareretur, mala, que promissa sint, prestanti ibid.

De Chilone Philosopho.

Sapienter dixisse putatur Chilon Philosophus, cum monuit hominum bonitatem, ita auro probari, quem admodum aurum eo lapide, per quem in bonitate discrimen inspicitur. Ostendit enim, permultos, qui alijs ritibus diu resisterint, opus auiditate persepe à virtute deduci: & qui aduersus opes constans fuerit, eum de ceteris ritibus facilius victoriam reportaturum. ibidem.

De Cynea Philosopho.

Cum Cyneas Philosophus Pyrrhum Epirotarum Regem Italico bello imminere ceruaret, eique vehementer inbherere: cum vt prudens periculis eam rem plenam putaret, fretus ingenij dexteritate possit Pyrrhum de sententia deduci,

oblata occasione solum alloquendi, dixit, Nosti Pyrrhe Romanos imperio propocietes animo corporeque pollere, multasque seras gentes domuisse, si dii nobis tam fauenter essent, vt victoria potiremur, quid tibi vltra agendum putares? respondente Pyrrho, quod habita de Romanis victoria, totius Italia imperium tractura secum esset, atque ab Italia se postea in Sicilia traiecerit. Cynas, His demum dicitis, ait, quid vltra agetur? Africa traicimus, inquit Pyrrhus, quod profectus olim Agathocles penè in fugitiui formam paruo exercituum magna gessit. atque ab Africa, quantum ego conijcio, non habebimus qui nobis resistere valeat. Et Cynas, His demum partis, quibus rebus tempora nostra transigemus? Tam Pyrrhus, Latè vnam ter festos dies ludosque agemus. Cynas autem, Quis prohibet sine tantis laboribus ac periculis, que vel hac ipsa hora, cum tu satis magnus atq; opulētus Rex sis, latissimum viuamus? Arguit enim sapienterque hominum inexplabilem cupiditate ostendit, que incognita est ad infinita pericula deducit. ibid.

De Hormisda Persa.

Sapiens etiam fuit Hormisda Persa responsum, cum ostendit Constantino Imperatori vrbis Romæ magnitudinem, atque hominum, adificiorumque magnitudinem,

De Socrate Philosopho.

ritam, penitentieque, quid de ea sentiret, respondit, ex tanta re, quanta ei ostendebatur, nihil cum delectasse magis, neque esse, ex quo maiorem fructum cosequi posset, quam quod ex ijs, que videret, verum esse comprehendit, in vrbe quoque Roma, quanquam amplitudine opibusque alias excederet vrbes: tamen sicut in ceteris orbis terrarum locis homines mori. Breui enim ac sapienti responso rerum humanarum vanitatem taxauit. ibid.

De Missoniano Hebræo.

Inter multa priscorum sapienter dicta factaque Hebræi quoque equitis, quem Missonianum Euebius appellat, & factum & dictum addemus. Nam cum morantem equitum turmam inspiceret, in qua ipse cum Rom. militibus erat, & moræ causam intelligeret esse, quod Augur prius inspicere vellet quid augurij capicundum esset ab aue, quam fortè in via offenderent; Missonianus aliud à se agi fingens, arcum tetendit, primaque sagitta confossam auem in terram deiecit, atque ridens, ad comites conuersus dixit, parum consilij atque opis ab irrorationabilibus animatis posse quenuam sperare, posteaquam pateat ea nescire qua ad se ipsa pertinent, & re, & verbo auguria vana esse, stultique eis credi ostendens. ibidem.

Socrates humane sapientiæ quasi quoddam terrestre Oraculum nihil vltra petendum à Dijs immortalibus arbitrabatur, quam vt bona tribueret: quia ij demum scirent quid unicuique esset utile. nos autem plerumque id votis expetere, quod non impetrassè melius foret. Etenim densissimis tenebris inuoluta mortalium mēs, in quam late pateentem errorem cæcas precatōnes tuas spargis? diuitias appetis, quæ multis exitio fuere: honores concupiscis, qui complures pessunderunt: regna tecum ipse voluis, quorum exitus sepennumero miserabiles ceruntur: splendidi coniugetis iniij manus, at hæc vt aliquando illustrant, ita nunquam funditus domos euerunt. Desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi felicissimis rebus inhiare, teque totum celestium arbitrio permitte: quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam eligere apertissime possunt. Max. lib. 7.

De eodem.

Idem ab adolescentulo quodam consultus, vtrum vxorem duceret, an se omnino matrimonio abstineret, respondit vtrum vtrius horum fecisset, acturum penitentiæ. Hinc te, inquit, solitudo, hinc orbitas, hinc generis interitus, hinc heres alienus excipiet: illinc perpetua

solicitudò, contextus querelarum, dotis exprobratio, affinium grane superciliosù, garrula socrus lingua, subseffor alieni matrimonij incertus liberorum euentus. Non passus est iuuenem in contextu rerù asperarum quasi læta materie facere delectum. *ibidem.*

De eodem.

Idem cum Atheniensium scelerata dementia tristem de capite eius sententiam tulisset, fortique animo & constanti vultu potionē veneni è manu carnificis accepisset, admoto iam labris poculo, uxori Xantippe inter fletum & lamentationem vociferanti, innocentem eum perimi, Quid ergo, inquit, nocenti mihi mori satius esse duxisti? O immensam illam sapientiam, qua ne ipso quidem vita excessu obliuisci sui potuit. *ibid.*

De Solone.

Solon cum ex amicis quendam graviter macerentem videret, in arce perduxit, hortatusque est, vt per omnes subiectorum adificiorù partes oculos circumferret: quod vt factum animaduertit, cogita nunc tecum, inquit, quam multi luctus sub his tectis, & olim fuerint, hodieque versentur, in sequentibusque seculis sint habituri: ac mitte mortalium incommoda tanquam propria deslere. Qua consolatione

de monstrauit, vrbes esse humanarum cladum conscripta miseranda. *ibidem.*

De Bia Prieniensi.

Bias autem cum patriam eius Prienem hostes inuasissent, omnibus, quos modo belli seuitia inuoluit abire passa fuerat, pretiosarum rerù pondere onustus fugientibus interrogatus, quid ita nihil ex bonis suis secum ferret, Ego, inquit, verò bona mea mecum porto, pectore enim illa gestabat, nò humeris, non oculis visenda, sed astimanda animo, quæ domicilij mitis inclusa, nec mortaliù, nec Deorù manibus labefactari queunt: & vt manentibus præsto sunt, ita fugientes non deserunt. *ibid.*

De quodam Rege.

Rex etiam ille subtilis iudicij, quem ferunt traditum sibi diadema, priusquam capiti imponeret, retentum diu considerasse, ac dixisse, O nobilitè magni, quam felicem pannum, quem si quis penitus cognoscat quam multis solitudinibus, & periculis, & miseris sit refectus, ne humi quidem iacentem tollere vellet. *ibidem.*

De Aristophane.

Aristophanis quoque; aliorum est prudē

prudētia præceptù, qui in comedia introduxit remissum ab infertia Atheniensem Periclem raticinantem, non oportere in vrbe matris leonem: simantem sit alitus, obsequi ei conuenire. Monet enim, vt præcipua nobilitatis & concitati ingenij iuuenes refranentur: nimio verò favore ac profusa indulgentia pastis, quo minus poterunt obtineant, ne impediatur: quod stultum & inuile sit, eas obrectare vires, quas ipse fouerit. *ibidem.*

De Thalete Philosopho.

Mirificè etiam Thales, nam interrogatus, an facta hominum Deos falleret: Nec cogitata, inquit, vt non solum manus, sed etiam mentes puras habere vellemus, cum secretis cogitationibus nostris calesce numer a deffe credidissimus. *ibid.*

De Aristorele Philosopho.

Aristoteles Callisthenem audientem suum ad Alexandrum mittens, monuit, vt cum eo, aut quam rarissimè, aut quam iucundissimè loqueretur: quo scilicet apud regias aures vel silentio turior, vel sermone esset acceptior. At ille dum Alexandrum Macedonem Persica salutatione gaudentem obiurgat, & ad Macedonicos mores inuisum reuocare be-

neuolè perseuerat, spiritus carere iussus, seram neglecti salubris consilij penitentiam egit. *ibid.*

De Demade.

Demadus quoque dictum sapientis. nolentibus enim Atheniensibus diuinos honores Alexandro decernere: Videte, inquit, ne dum calum custoditis, terram amittatis. *ibidem.*

De Anacharfi.

Quam porò subtiliter Anacharxis leges aranearum telis comparabat: nam vt illis infirmiora animalia retineri, valētiora trāsmitti, ita his humiles & pauperes constringi, diuites & præpotentes non alligari. *ibid.*

De Agesilao.

Nihil etiam Agesilao factosapientius: siquidem cum aduersus Rempub. Lacedæmoniorum conspirationem ortam noctu cōperisset, leges Lycurgi continuè abrogauit, quæ de indemnatis supplicium sumi vetabant. comprehensis autem & interfectis fontibus, atque demuestigio restituit, eaque virumque simul prouidit, ne salutaris animaduersio, vel inuisa esset, vel iure impediretur. itaque vt semper esse possent, aliquando non fuerunt. *ibidem.*

De Herennio Pontio Samnitate.

Non parvas quidem penas sui erroris Samnites pependerunt, quod Herennij Pontij salutare consilium neglexerunt, qui auctoritate & prudentia ceteris praestans, ab exercitu & duce eius filio suo consultus, quidnam fieri de legionibus Romanis apud Furcas Caudas nas inclusis deberet, iniuciolatas dimittendas respondit. Postero die eadem de re interrogatus, deleri eas oportere dixit: ut aut maximo beneficio gratia hostium emeretur, aut gravissima iactura vires confingerentur: sed improuida temeritas spernit utilitatis, sub iugum missas in perniciem suam accendit. *ibid.*

De Platone.

Cum Anniceris Cyrenensis aliquid artis suae speciem vellet Platoni exhibere, & iuncto curru, in Academia saepius circumagitur, adeo intentu curru gressus seruans, ut ne digitum quidem latum ab orbitis discederet, ceteris mirantibus, Plato nimiam eius industriam reprehendit, inquit: fieri non posse, ut qui frivolis rebus tam diligentem nauaret operam, magnis & praeclearis negotijs possit vacare. *Aelianus.*

De Socrate.

Socrates, cum videret Acliam ob diuitias elatum, & agrorum multitudine superbum, adduxit ad locum, in quo tabula quaedam ambitum terrae complectens, suspensa erat, & eum rogauit, ut Atticam ibi requireret: quam cum inuenisset, suos fundos cui iussit ostendere: & cum responderet, nusquam apparere, inquit, Possessione te effers, quae nulla pars est terrae. *ibid.*

De Archyta.

Archytas dicere solitus erat, quem admodum etiam summam adhibeas diligentiam, piscem tamen sine spiritus non inuenias: sic nec hominem inueniri posse, qui non dolorum spinosumque aliquid habeat admistum. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Appio Claudio.

Appium Claudium crebro solitum dicere accepimus, neque tibi populo Romano melius, quam otium committi: non quod ignoraret quam iucundus tranquillitatis status esset, sed quod animal uerteret, praepotentia imperia agratione rerum ad virtutem capessendam excitari, nimia quiete in

desiderium solui. Et sane negotium nomine horridum ciuitatis nostrae moris in suo statu continui: blandae appellationis quies plurimis vitijs respergit. *Max. lib. 7.*

De Q. Metello.

Quoque Metelli tum grauis tum etiam alta in Senatu sententia, qui denicta Carthagine, nescire se, illa victoria bonine plus, an mali Reipub. attulisset, asseuerauit: quoniam ut pacem restituendo profuisset, ita Annibalem submonendo, non nihil nocuisset. Eius enim transitu in Italiam dormientem Populus Romani virtutem excitatam dicebat, cuiusque debere ne acri emulo liberata, in eundem somnum reuolueretur. In equo igitur malorum posuit, uti telia, vastari agros, exhaustiri ararium, & prius roboris hebetari neruos. *ibidem.*

De Licinio Fimbria Consulari.

Quid illud factum Licinij Fimbriae Consularis, quam sapiens? *AM.* Lucratio Pinchia splendens equite Rom. index additus de sponsione, quam is cum aduersario, quod vir bonus esset, fecerat: nunquam id iudicium pronuntiatione sua finire voluit, ne aut probatum virum, si contra eum in dicit, fama spoliaret, aut inuictum eum bonum virum esse, cum

ea res innumerabilibus laudibus contineatur. Forensibus haec, illa militaribus stipendijs prudentia exhibita est. *ibid.*

De Senatu.

Cum aduersus Annibalem Senatus Claudium Neronem & Lucium salinatorum Cōsules mitteret, eosque ut virtutibus pares, ita inimicitijs acerrime inter se distantes videret, summo studio in gratiam reduxit, ne propter priuatas dissensiones Reipub. parum utiliter administrarent: quia consimili imperio ubi concordia non inest, maior aliena opera interpellandi, quam sua edendi cupiditas nascitur: ubi vero pertinaax intercedit odium, alter alteri, quam vterque contrarijs castris certior hostis proficiscitur. *ibid.*

De eodem.

Eosdem Senatus, cum ob nimis asperam actam censuram a Cn. Bebio Trib. Plebis pro Rostris agerentur rei, cause dictione decreto suo liberavit, vacuum omnis iudicij metu eum honorem reddendo, qui exigere deberet rationem non reddere. Par illa sapientia Senatus, Tiberium Gracchum Tribunum plebis agrariam legem pronuntiare ausum morte multa uit. Idem, ut secundum legem eius per Triumuiros ager populo

viritim diuideretur, egregie cen-
suis. siquidem grauisima seditione
eodem tempore & autorem &
causam sustulit. ibid.

De eodem.

Quam deinde se prudenter in
Rege Masinissa gessit? nam cum
promptissima & fidelissima eius
opera aduersus Carthaginienses
usus esset, eumque in dilatando
regno auidiorem cernebat, legem
ferri iussit, qua Masinissa ab im-
perio pop. Rom. solutam liberta-
tem tribueret: quo factum opti-
me meriti beneuolentiam retinuit
tum Mauritania & Numidia,
ceterarumque illius tractus gen-
tium nunquam fida pace quie-
scentem feritatem a rebus suis
reputit. ibid.

De Seniore Catone.

Sapiens M. Catonis Senioris sen-
tentia fuit, cum semper se harum
rerum penitus dixit, videlicet
si mulieri arcana sua detexisset,
aut si mari profectus esset quo ter-
restri itinere eundi facultatem
haberet: item si per negligentiam
diem frustra elabi permisisset.
Bap. Fulg. lib. 7.

De eodem.

Affirmabat idem insanos pru-
dentibus longe vtiliores esse, quam
insanis sapientes: quippe qui sapi-

entes cum stultorum errata inspi-
cerent, ob id in melius vitam mu-
tare solerent. At amentes cum di-
secundi capaces non sint, ex sapien-
tium benefactis fructum percipere
nullum possunt. ibid.

De Augusto.

Augustus in omni verbo suo
prudentissimus dicere solebat il-
lud semper cito factum posse dici,
quod cum factum esset, bene habe-
ret. tarditatem enim, que tuta ef-
set, celeritati anteponebat, cui per-
iculum esset coniunctum. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Edilberto Cantuariensi Re-
ge in Britannia.

Prudentissimum valdeq; con-
sideratum fuit Edilberti Can-
tuariensis Regis verbu. Nam cum
adhuc Gentilia numina coleret,
audito sacro Augustini homini
Christiani praconio, que ad eum
Gregorius P'ouifex miserat, dixit,
& si agenda ei gratia essent, quod
a tam longinqua regione venisset,
vt Britannorum bono consuleret,
eosque illa doceret, que profutura
eis arbitrabatur: eum tamen reli-
gionis cultum, quem Britanni a
maioribus acceptum vsque ad id
tempus seruassent, temere re-
linqui non debere, nisi antea
que

que proponerentur, diligetius ef-
sent inspecta. Id quod postea cum
egisset, teporis interiectu ad Chri-
stianam fide transiuit. Neq; enim
sine ratione egit, vt super tanta mu-
tatione inconsiderate nihil fieret,
atq; illius fidei cultoribus, ad qua
inuitabatur, no human' modo, sed
prudens quoq; ante agnosceret. ib.

De Saladino Aegyptio.

Saladinus Asia, Syria atque
Aegypti Rex no minus sapere se
in morte declarauit, quam ante re-
bus gerendis viuens fecisset. Iussit
enim, vt interior lineus amictus,
quo indui solebat, hasta preloge
impositus, per castra portaretur.
& si, qui eum ferret, magna voce
omnibus diceret, Saladinum A-
sia domitor' ex tantis opibus, qua-
tas pepererat, vnum hunc lineum
amictum secum in morte deferre.
Sapienter enim, etsi sero, humane
miseria comonitus, eo modo alios
quoque monere volebat. ibidem.

DE ASTVTE DI-
ctis, atque factis,
Græcorum ex-
empla.

De quodam Afinario.



Vm Alexandri Ma-
cedonũ Rex sorte mo-
nitus, vt eum qui sibi
porta egresso primus
occurrisset, interfici iuberet, Asi-

narium fortè ibi obuiam factum
ad mortem arripit imperauit, eoque
querete quidnam se inuenirentem
capitali supplicio innocenterem
addiceret, cum ad excusandum
factum suum Oraculi præceptum
retulisset: Afinariis, Si ita est,
inquit, Rex, alium fors huic mor-
ti destinauit. nam asellum quem
ego ante me agebam, prior tibi oc-
currit. Delectatus Alexander &
illius tam callido dicto, & quod
ab errore ispe reuocatus erat, occa-
sionem aliquantò viliori animali
expianda religionis rapuit. Sum-
ma in hoc cum calliditate mansue-
tudo, summa quoque in alterius
Regis equisone calliditas. Ma-
xim. lib. 7.

De Dario.

Sordida Magorũ dominatio-
ne Perside oppressa, Darius Rex
adiutoribus eiusdẽ dignitatis as-
sumptis, pactum cū præclari ope-
ris consortibus fecit, vt equis insi-
dentes, solis ortu, cursum in quẽ-
dam locum dirigerent, usque re-
gno potiretur, cuius equus in eo
primus hinnisset. Ceterum maxi-
me mercedis competitoribus for-
tuna beneficium expectantibus,
soluta acumine equisone sui Ebaris
prosperum exoptate rei effectum
assequutus est: qui in equa gen-
talem partem demissam manũ,
cum ad eum locum ventum esset,
naribus equi admonit: quo odore
irrita

irritatus ante omnes hinnitū cedit. auditōque eo sex reliqui summæ potestatis continuò equis delapsi candidati (vt est mos Persarum) humi prostratus corporibus Darium Regem saluauerunt. Quantum imperium, quam paruo interceptum est rasiamento. ibid.

De Anaximene præceptore Alexandri.

Lampsacena verò vr̄bis salus vn̄ius rasiamenti beneficio cōstitit: nam cūm ad excidium eius summo studio Alexander ferretur, progressūque extra muniæ Anaximene præceptorem suum vidisset, quia manifestum erat, futurum, vt preces suas ira eius opponeret, non facturum se quod petisset, iurauit. Tunc Anaximenes, Peto, inquit, vt Lampscum diruas. Hæc velocitas sagacitatis oppidum vetusta nobilitate inclytum exitio, cui destinatum erat, subtraxit.

De Demosthene.

Demosthenis quoque astutia mirificè cuidam ancillæ succursum est, quæ pecuniam depositi nomine à duobus hospitibus acceperat, ea cōditione, vt illam simul vtrūsq; redderet: quorum alter interiecto tempore tanquam mortuo socio squalore obitus, deceptæ omnes nummos abstulit: superuenit deiu-

de alter, & depositum petere cepit. Hæreat misera in maxima pariter & pecuniæ & defensionis penuria, iamque de laqueo & suspensio cogitabat: sed opportunè Demosthenes ei patronus affuit, qui vt in aduocationem venit, Mulier, inquit, parata est depositi se fidem soluere, sed nisi sciam adduxeris, id facere non potest: quoniam, vt ipse vociferari, hæc dicta lex est, ne pecunia alteri sine altero numeretur. ibid.

De quodam viro Atheniensi.

Ac ne illud quidē parū prudenter quidā Athenis vn̄iuerso populo inuisus, causam apud eū capitulo crimine dicturus, maximè honorem subito petere cepit, nō quod speraret se illū consequi posse, sed vt haberent homines, vbi procursum iræ, qui acerrimus esse solet, effunderent. Neque eum tam callidi consilij ratio sefellit: comitiū enim clamore infesto & crebris titus concionis sibilis vexatus, notatiā denegati honoris perstrictus, eiusdem plebis paulo post in dictamine vitæ clementissima suffragia expertus est. Quod si adhuc vtilitatem sitienti capitis sui periculum obiecisset, nullam partem defensionis odio obleratæ aures reciperent. huic rasiamento consimilis illa calliditas. ibidem.

De

De Annibale.

Annibal à Duillio cōsule naturali praelio victus, timensq; clasiss amissa penas dare, offensam astruamirè auertit. nā ex illa infelicitate pugna, priusquam cladis nuntius domū perueniret, quendā ex amicis cōpositum, & ornatū Carthaginem misit. qui postquam ciuitatis eius curiam intravit, Consul, inquit, vos Annibal, cūm Dux Romanorum magnas secum maritimas trahens copias aduenit, an cum eo cōstingere debeat. acclamauit vn̄iuersus senatus, nō esse dubium quin oporteret. Tum ille, Conflixit, inquit, & superatus est. Ita liberum his non reliquit, id factum damnare, quod ipsi seui debuissent iudicauerant. ibidem.

De eodem.

Itidem Annibal Fabium Maximū inuictam armorum suorum vim saluberrimis cunctationibus pugne ludificantem, vt aliqua suspitione traheretur belli respergeret, totius Italiae agros ferro atque igni vastando, vn̄ius eius fundum immunem ab hoc iniuriæ genere reliquit. Profecisset aliquid tati beneficij insidiosa adumbratio eius, nisi Romæ vr̄bi & Fabij pietas & Annibalis vasti mores fuissent notissimi. ibid.

De Tullo Duce Volscorum.

At Volcorū Ducis Tulli exe-

crabile consilium, qui ad bellum inferendum Romanis maxima cupiditate accensus, cum aliquot aduersis praelijs confusos animos suorum, & ob id paci proniores animaduverteret, insidiosa ratione, quod volebat, cōpulsit. Nā cum spectandorum ludorū gratia magna Volscorum multitudo Romam conuenisset, Consulibus dixit, vehementer se timere ne quid hostile subito molirentur, monuitque vt essent cautiore, proinus ipse vr̄be egressus est. Quam rem Consules ad Senatū retulerunt: qui tametsi nulla suspitio suberat, autoritate tamen Tulli cōmotus, vt ante noctem Volci abirent, decreuit. qua contumelia irritati, faciliè impelli potuerūt ad rebellandum. Ita mēdacionem versuti ducis simulatione beneuolentiæ inuolutum, duos simul populos sefellit, Romanū, vt insontes notaret: Volscum, vt deceptis irasceretur. ibid.

De Cleomene Lacedæmoniorum Rege,

Cleomenes Lacedæmoniorum Rex cū septem dierū cum Argiui inducias fecisset, tertiam nocte cū Argiui securi agerent, nihil per id tempus verentes, Cleomenes incautos adortus, magnum eorum numerū cecidit, atque cepit. Cū autem perfidie Argiui enim argueret, septem dierum se inducias dixit pepigisse: de noctibus nullā prorsus

profusus fecisse mentionē. Hoc enim responso perfidiam suam ex parte velare voluit, quam tamen totam tegere non potuit. *Bapt. Fulg. lib. 7.*

De Pacuio Calanio.

Nōne etiam astu plenum Pacuuij Calanij consilium fuit: cum accepta à Romanis clade, ad Trasimenum Senatus Campani periculum quod ei à plebe immincebat, ita discussit, ut & Senatui incolumem seruaret, & plebis gratiam retineret. Ita enim plebi de perdendo Senatu morem se gerere velle ostendit: ut tamen ante de alio sufficiendo Senatu pacisceretur. Cum autem Senatorū damnatione incepta, ipsius plebi iudicio nō inueniretur qui honestē in Senatu legi posset, deteriorisq; electionis nūpderet, atque res eō vergeret, ut nihilominus omnes in damnatorum locum suffici cuperent: quia alia ratio tollendæ cōtentionis meliorisq; habendum non erat, de Senatus mutatione integra res relicta est: quæ res in posterum plebem Senatūmq; ut melius conuenirent, magna Pacuuij apud utrunque ordinem gratia effecit. *ibid.*

De Eumene Cardiano,

Nouo etiam sagaciq; consilio Eumenes Cardianus hostis sui cō-

silium discussit. nam cum Antignō opera, qui aduersus Eumenum exercitū moverat, in Eumenis ipsius exercitū sparse essent literæ, quibus ingens pecunia his proponebatur, qui Eumenum occidissent: Eumenes exercitum ad concionem vocauit, egitq; gratias, quod nemo inuenitus esset, qui fidei pecuniam anteferre vellet, subiunctūque lectere eos nolle, quod ipse eas fixerat literas, ut fidem militum suorum experiretur. Hoc enim sagaci consilio prouidit, ne in posterum milites aut nuntijs, aut literū hostium credere: veriti semper, Rex Eumenes experunde fida gratia cas fieri iussisset. *ibidem.*

De Mithridate Pontici Rege.

Mithridates Ponticus Rex aduersus Ariaratem nepotem Cappadocia Regem bellum suscepit: sed cum Ariaratis vires opinionatione maiores offendisset, astu peragere decreuit quod armis sequi se posse diffidebat. itaque ut in colloquium venire vellet, ad Ariaratē petijt, missis utriusque, qui explorarent, ne occulte in colloquium arma ferrent. cum is qui Mithridatis corpus prætentabat, manum sub veste ad balneum præneret, Mithridates subridēs dixit, Caue ne si in inferiorem partem manu petieris, aliū quam quem queris, pugionem inuenias. Is irru-

lia dici arbitratus, querere ultra abstinuit. remansit igitur in ea parte penes Mithridatem paruis impio, quo nepotem, dum alloqueretur, interemit, qui plus eius verbi ambiguitate, ut ferrum atque insidias occultaret, quam omni alio astu profecit. *ibid.*

De Euno Syro.

Haud prætereunda Euni Syri astutia fuit, qui in Sicilia, cum sibi manes infestos ostenderet, ac Dea Syrae ceremonias ac sacra populis concionabundus prædicaret, in ore inclusam nucem cum sulphure atque igne gestabat. Per hunc modum cum loquens persæpe flammam mixtas effunderet, in eam existimationem apud seruos, & infimam plebem venit, ut ex ea duo hominum millia cogeret. Hac postea manu cum carceres effregisset, numerum usque ad sexaginta millia auxit, comparatione iusto exercitū Manlium ac Lentulum Pisonemque Romanos Prætores, qui arma contra mouerant, deuicit: & quamquam postea à Perpenna ipse superatus fuit, industria tamen maiora quam viribus ingentia gestit. *ibid.*

De Ismenia Thebano.

Ismenias Thebanus Legatus

ad Persarum Regem missus, cum eum conuenire vellet, admonitus de Persarum lege, quæ cautum erat, ut nemo Regem adiret, quin adorans genua flecteret: quod facere Grecis ignominiosum erat: ut legationi suæ & Persarum legi satisfaceret, sic egit: annulum, quem gestabat, detraxit, & clam ad Regis pedes abiicit: confestimque procumbens, tanquam adoraret, eum sustulit, moxque relata legatione, nihil à Persa ei denegatum est. *Aelianus.*

De Eubata.

Cum Lais Eubatam Cyrenensem miserè deperiret, de contrahendis inter se nuptijs sermonem ei detulit. At ille eius metuens insidijs, recepit sese id facturum: nec interim rem cum illa Eubatam habuit. Sponsio verò his conditionibus facta erat, ut post ludos certamenque firma esse deberet. Cum igitur victor è certamine abiret, ne non promissis stitisse videretur erga feminam, pictam Laidis imaginem secum Cyrenem deportauit, dicens, se Laidem ducere, ut promiserat: quam ob causam mulier, quæ ipsi nupsit, maximam statuam Cyrenæ ponendam curauit: sic remunerari volens ipsius castitatem, & modestiam. *idem libro 12.*

ROMANORVM
exempla.

De quodam Antistite Romano.

Seruius Tullio regnante, cuidam patrisfamilias in agro Sabino precipuae magnitudinis & eximia forma vacca nata est, quam Oraculorum certissimi auctores in hoc à dijs immortalibus edita responderunt, ut quisquis eam Aueniensis Dianae immolasset, eius patria totius terrarum orbis imperij obtineret, latus eo dominum bonem cum summa festinatione Romam actam mactandam in Auentino ante aram Dianae constituit sacrificio, Sabinis regimen humani generis daturus. de qua re Antistes templi certior factus, religionem hospiti intulit, ne prius victimam caderet, quam proxima se aqua abussisset, eoque alucum Tyberis petente, vaccam ipse immolauit, & urbem nostram tot ciuitatum, tot gentium dominam pio sacrificij furto reddidit. *Max. lib. 7.*

De Iunio Bruto.

Quo in genere acuminis imprimis Iunius Brutus referendus. nam cum à Rege Tarquinio auunculo suo omnem nobilitatis indolem excerpere, interque ceteros etiam fratrem suum, quod vegetioris ingenij erat, interfectum animaduert-

teret, obtusi se cordis esse simulauit, eaque fallacia maximas virtutes suas texit. Profectus etiam Delphos cum Tarquinij filijs, quos is ad Apollinem Pythium muneribus sacrificijsque honorandum miserat, aurum Deo nomine donum clam cauato baculo inclusum tulit: quia timebat, ne sibi caeleste numen aperta liberalitate uenerari tutum non esset. Peractis deinde mandatis patris, Apollinem iuuenes consuluerunt, quoniam ex ipsis Romae regnaturus uideretur, atque is penes eum summam uisus nostrae potestatem futuram respondit, qui ante omnes manu osculum dedisset: tunc Brutus petinde ac casu prolapsus de industria se abiecit, terramque communem omnium matrem existimatis, osculatus est: quod tam rapide turbulenti impersum osculum uerbi libertatem, Bruto primum in sua locum tribuit. *ibid.*

De Scipione Superiore.

Scipio quoque superior praesidium calliditatis amplexus est. Ex Sicilia enim petens Africam, cum ex fortissimis peditibus Romanis trecentorum equitum numerum implere uellet, neque tam subito posset eos instruere, quod temporis angustia negabant, sagacitate consilij assequutus est. Namque ex ijs iuuenibus, quos seculum ex tota Sicilia nobilissimos

& ditissimos, sed incermes habebat, ad se uocatos trecentos speciosas arma & electos equos, quam celerrime expedire iussit, uelut eos continuo secum ad oppugnandum Carthaginem aduecturus, qui cum imperio, ut celeriter, ita longinqui & periculosi belli respectu sollicitis animis paruissent, remittere sese Scipio illam expeditionem, si arma & equos militibus suis tradere uoluissent, edixit. Rapuit conditionem imbellis ac timida iuuentus, instrumentoque suo cupide nostris cessit. Ergo calliditas ducis prouidit, ut si quod prius imperaretur, graue prius, deinde remisso militia metu maximum beneficium feret. Quod sequitur, narrandum quoque est. *ibidem.*

De Fabio Maximo.

Fabius Maximus, cuius non dicere uincere fuit, cum praecipua fortitudinis Nolanum peditum dubia fide suspectum & strenua opera Lucanum equitem a morte sortis deperditum in castris haberet, ut utroque potius bono milite ueretur, quam in utranque animaduerteter, alteri suspitionem suam dissimulauit, in alterum disciplinam paululum à reposito tenore deflexit. namque illum plene pro tribunali laudando, omnique genere honoris prosequendo, animum suum à Panni ad Ro-

manos coegit reuocare: & hunc clam meretricem redimere passus, paratissimum pro nobis excursorem reddidit. *ibid.*

De M. Volusio Aedile.

Veniam nunc ad eos, quibus saluta astutia quaesita est. M. Volusius Aedilis plebis proscriptus, assumpto Iacici habitu, per itinera uiaque publicas stipem petens, quoniam reuera esset, occurrentes, dignoscere passus non est: coque fallaciae genere reclusus in M. Bruti castra peruenit. Quid illa necessitate miserius, quem magistratum Pop. Rom. abiecto honoris praetextu alienigenae religionis obscuratum insignibus, per urbem iussit incedere? Omnes tamen hi suae uitae, aut illi alienae mortis cupidi, qui talia uel ipsi sustinuerunt, uel alios perpeti coegerunt. *ibid.*

De Saturnino Vetulione.

Aliquando speciosus sententis Saturnini Vetulionis in eodem genere casus ultima sortis auxiliium, qui cum à Triumuiris inter proscriptos nomen suum propositum audisset, continuo praeterea insignia inuastit, praecedentibusque in modum licitorum & apparitorum publicorum seruis subornatis, uehicula comprehendit, hospitium occupauit, obuios submouit, ac tam audaci usurpatione imperij

in maxima luce densissimas hostilibus oculis tenebras offudit. *ibid.*

Idem ut Puteolos venit, perinde ac publicum ministerium agens, summa cum licentia corripit nubibus, in Siciliam certissimum tunc proscriptionum profugium penetravit. *ibidem.*

De amore cuiusdam patris in filium.

Amantissimus quidam filij, cum eum inconcessis ac periculosis facibus accensum ab insana cupiditate pater inhibere vellet, salubri consilio patriam indulgentiam temperavit. Peiit enim ut prius, quam ad eam, quam diligebat, iret, vulgari ac permixta venere vteretur: cuius precibus obsequutus adolescens, infelicis animi impetum satietate licentis concubitus resolutum ad id quod, non licebat, tardiolem pigriorēque; afereus, paulatim deposuit. *ibid.*

De Papyrio Prætextato.

Mos erat in urbe Roma priscis Senatoribus, ut parentes secum filios in Senatuum deducerent, ut adhuc pueri rebus assuescerent agendis: quos omnes, cum abire vellet, iurjurando adigebant, ne quid quod illic esset actum, reuelarent. Papyrius cum adhuc tener esset, mater ipsum rogavit quid eo die

in Senatu actum esset: cui cum filius non posse id dicere respondisset, matri desiderium intelligendum auxit. itaque cum blanditia nihil proficeret, minas quoque addidit: filius sustulit, et se hac matris importuna molestia explicaret, minasque insueta arte usus est. matris postquam aded insisteret, dixit, actum in Senatu quid Reip. magis conducere posset, aut semini permitti, ut duos acciperent viros, aut ut viri binas ducerent uxores. Mater filij verbis verum inesse arbitrata, rem alijs matronis communicat, que facta ad curiam concursu, cum Senatu graviter quæstæ, huius rei factam esse mentionem indoluerunt. Miratus Senatus, postquam videtur profecta esset intellexit, comrisu mulieres hortatus, ut bonæ sententia, a se dimisit: laudatæque adolescentis P. Papyrii virtutis, virtutis munus, quæquam ante legitimum tempus, prætextæ honorem concessit, vnde Prætextati cognomen tum sibi peperit. *Expt. Fulgo. lib. 7.*

De Mnesteo Aureliani Imperatoris liberto.

Erat Aurelianus Imperator, quemadmodum cæteris in rebus virute admodum præstans, ita humani sanguinis plusquam bono principis æquum esse, avidior. Is cum ad Persicæ expeditionem eum exercitum

iter iam facere cepisset, & propter quædam hæc magni admodum errata Mnesteo liberto, quæ a matris habebat, non sine intermulatione successisse videretur. libertus, qui optime principis ingenium caleret, sciretque leuiter eum nec comminari, nec parcere solere, malo esse loco salutem suam putavit. Itaque eo se timore liberare decrevit: literas igitur tanquam Aureliani manu scriptas consinxit, atque in eis quorundam nomina notavit, quos aut parum gratos principis, aut eis non multo antè ipsum esse interminatum vocat, inter ea nomina suum quoque scripsit: cum autem non sine timoris significatione adactus antè iuramentum rem in occulto seruaturus, has literas eorum quibusdam, qui inscripti erant, ostendisset, a se casu inuentis dixit, cum principis excidissent, qui eas Tribunus daturus erat, ut nominati in eis interimerentur. illi præ timore in desperationem coniecti cum vera, quæ a Mnesteo dicebantur, esse putarent, tanquam nulla salutis spes superesset, in tentatum nihil omittere decreverunt, ut Aureliani mortem suæ antevenerent. Itaque cum postero die occiderunt: quo facta sagax Mnesteus comitis auerent, per quos magno illorum periculo a morte reciperetur, neque enim illi nisi de salute sua actum putassent, in Aurelianum manus extendissent. *ibidem.*

De Claudio Imperatore.

Cum præsentem Claudio Imperatore inuenerit esset de muliere, quæ filium abiurabat suum esse, quod is longo tempore abfuerat, & propterea incognitum eum sibi esse mater dicebat. probationibus utrinque factis, cum res non liqueret, Claudius noua industria verum adinuenit. Decreuit enim, ut mulier, quandoquidem filium negabat, virum eum acciperet: itaque quæ immobilis in cæteris probationibus manserat, cum abhorreret, filio commiserit, tandem cõtentione deposita verum detexit. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Eusebio Vercellensi Episcopo.

Eusebius Vercellensis Episcopus, cum in catholica Ecclesia & doctrina, & moribus in magna excelsitate haberetur, a Constantino Imperatore Arriano Mediolanum ad concilium vocatus fuit: cum antè accepisset arte multos catholicos Episcopos compulso esse, ut dånationi Athanasij, atque dicenti concilij derogationi nomina sua subscriberent, atque in eorum esse numero Dionysium Mediolanensem Episcopum: ut perspexit, quam grauius per eam scripturam vera Christi fides laderetur, quæ eisdem

ab his, qui se subscripserat, reuocari poterat: tamen ostensa dubiam factura erat catholicam fidem, nouo astu enectere etiam eam cogitauit. Itaq; requisitus ut nomen suum inscribere vellet, se minimè reluctari velle ostēdit. Postquā igitur coram allata fuit scriptura, nō secus ac si de ea nihil antè acceperisset, ut in principio Dionysij nomē inscriptum vidit, se vehementer commotum ostendit, quod primarium locum iuniori tradidissent. Itaq; dixit, Vos Ariani affirmatis Filio Patrem maiorem esse, & Dionysius, qui etate atq; doctrina filius mihi esse dici debet: dum mihi propositus est ipsium, qui minor est, maiorem me fecistis. Idcirco peto, ut noua scriptura conficiatur, & in ea seruato gradu omnes suum inscribant nomen. quod si à vobis fiet, ego vobis morem gerere non recusabo: ut tandem que inter vos esse videntur, contentiones sinantur. Ariani vera hominem loquutum arbitrati, superbiāque impulsam requirere, ut in scriptura Antistitum etatis atque dignitatis gradus seruariantur: exusta prima scriptura, cui iam plerique se subscripserant, nouam consecrunt. Quæ cum ad Eusebium perlata esset, ut nomen suum apponeret, respondit rem magni esse momenti, exigerēque eius magnitudinem, ut antea diligenter super ea disputaretur. Bapti. Fulgosus lib. 7.

De Ioāne Septimo Pontifice.

Ioannē Septimū Pontificis Maximi astus omnia in fallendo ingenia que vnquam viderim, antelegerim, superauit. Nam cum famina esset Britanica, Agnes appellata, domo fortassis ob impudicitiam profuga, fœmineo amictu in virelem mutata, data studijs diligenti opera Athenis, ad eam doctrinæ magnitudinem peruenit, adeoq; virum effingere scinit, ut Leonē III. in pontificatu succederet: quem cum biennium obtinisset, pariendū dolore cum in sacra processione iter haberet, emortuus est, adeo sagax atq; astuta, ut indiciū Christianorum omnium saleretur, subtiliter fingendo assequuta, ut nō solū vir haberetur, verum etiā digna pontificatu duceretur, cum ab utroq; quantum ipsa docuit, abesset. ibid.

De comite Roderico Gutherio.

Cum Rodericus Gutherius comes in prælio captus esset à Ferdinando Castulonensi Rege, in quo prælio ipse Roderici frater Aluarus mortuus erat, hac cōditione à Ferdinādo dimissus est, ut inuaret se fratre sepulto, rediturum: itaq; ut promissū Rodericus præstaret, fratris corpus aromatibus conditum, atq; capsæ inclusum, quoniamque proficisceretur, secum ferebat: neque antè sepeliuit, quam Ferdinandum Regem decessisse intellexit,

intellexit. ea enim arte ad Ferdinandum non redeundo, sacramentum religionem se seruaturum putauit ibid.

De Ricio Milite Hispano.

Ab Eugenio III. Pōtifice Basilienſis Concilij nonnullorumq; aliorum Principum impulsu ciues Rom. descuerant, atq; is se clam Florentiam contulerat: à Romanis Eugeniū nepote magno camerario capto, obseſſaq; Sancti Angeli arce, que in Adriani mole cōstructa est, per id tempus Hispanus quidam nomine Riccius belli fama pernotus, ut militum mos est, Romanū cum aliquot comitibus est profectus: ubi cum conditionem essententia sua non inuenisset, magno atq; nouo astu ut cogitauit. Persuasit quibusdam è Romanorū primoribus, si tanquā transfuga in arcem recipere se posset, breui, quia in ea multorū amicitia vteretur, se curaturum, ut in potestatem suam Romani arcem haberent, atque sub hoc pretextu in arcem cum quatuor comitibus profugit: illic quo consilio venisset, profecto arcis statim patefacit, atque ad constitutum tempus clamore sublato, tanquā qui in præsidio erāt, inter se pugnant, haud multo post cen victor Hispanus diploiden ac caligas præfecti arcis materu repleuit, ita ut veri præfecti simulachrum apparet, idem

de quibusdam alijs effecit: atque ut ex composito erat, ad murorum pinnas eos velut arcis imperium adeptus, suspendit. Romani impetu factō ad arcem, cum enecato arcis præfecto fraudem abesse putarēt, aditum in arcem aberebāt, quos Riccius se non permissurum ingredi dixit, priusquā promissa ei præstarentur, aliquot quidem ex primoribus interim accepturum in arcem, qui cum ingressi essent, eos in carcere condidit, aliam multitudinem ab arce tormentis repulit: his quos in arce ceperat, pro Camerarij liberatione restituit, astuti consilij sui Riccius præmia ingentia ab Eugenio pontifice retulit. ibid.

De Nicolao Picinino.

Cum Nicolaus Picininus, quō in Brixiano agro Philippi Mediolanensis Ducis exercitū præerat, apud Gardam circa Eucum lacum à Francisco Sfortia Venetiarum copiarum duce in eum statum compulsus esset, ut neque copijs suis iungi posset, nec in eo oppido diutius sine periculo manere. Si enim apud hostem palam factum esset, illic eum esse, nec fuga, nec defensionis spes ulla supersuisset: illic igitur nouo astu abire cogitauit. Iacō (etenim ut nomine, ita & corpore pusillus erat) se inclusit, atque à Todeschino (ita nomen erat magna

staturæ, sed maioris etiam fidei virtutum) qui ei obequitanti pedibus officium præstabat, & caligas Sortiano discrimine notatas induerat, de ferri se per medios hostes ad suos in tuta loca curavit: respondete Tode schino, cum quaereretur quid in sacco ferret, panem in summacomitiu suoru vsu esse. Necessitas enim cõunctaque ei industria militare ducẽ, cuius virtute Italia tota persepetremuerat, eocõpulerat, ut includeretur, ac pedibus gargarj se crederet fidei: in quo haud facile dijudicari maiore fuerit necessitas, que ad hoc Piciniam cõgerat, an fides, quã Tode schinus magna laude præstitit. ibi.

De Alphonso Aragonio Siciliæ Rege.

Haud ex toto Solomonis dissimilis astus fuit, quo Alphonfus Aragonius Siciliæ Rex cõtentionem de serua grauida explicuit. nam cum se à domino factam esse grauidam diceret, per Cathaloniam autem leges eiusmodi mulier liberat iubebatur esse, dominus factum negabat: sed cum res sine teste esset, nec satis liqueret, decreuit Rex, ut qui nasceretur filius, venundaretur. Quæ res cum domini viscera ad cõmiserationẽ mouisset, in quo plus paterni sanguinis affectus, quam pecunia valuit, sublata cõtentione suu esse filium fassus est, & serua libertatem obtinuit. ibid.

De Cæco Agrigentino.

Eiusdem Alphonfi temporibus Agrigenti, quæ Sicilia civitas est, vir cæcus fuit astutissimus, qui per insulam proficiscens, sine illo errore etiã videtes interdum antibat. hic cum haberet quingentos aureos nummos, veritus ne sibi furto adimerentur, in agro eos desedit, quod cum fore quidam viassent, qui ei per Baptismi sacra conuictus erat, & haud longè ab eo loco habitabat, sequenti die effossam inde pecuniã abstulit: cæcus post aliquot dies ad locu redijt, ut pecuniã quaereret, quam cum non inuenisset, coniectura assequutus est, ut propter vicinitatẽ nullu aliũ quã vicinu, de quo dictu est, aueruisse putaret. itaq; rem dissimulat, atq; post aliquot dies vicinu illu conuenit sub iurisdictione fide, ut melius tegetetur astus cæci amico cõmunicat, se aliã pecuniam desodisse, & cum tantandẽ nunc etiã haberet, petere se ab amico consiliu, de beretne simul cum alia defodere, & ne cæcus, si primam abesse pecuniam inuenisset, hanc quar se habere nunc dicebat, illic deponeere abstineret, primam illic, & amide erat reposuit. Cæcus postea illuc profectus, cum pecuniam inuenisset, arbitrareturque id quod eras, scilicet amicum haud longè ab eo loco abesse, exclamauit. Hac in re amice, oculator vidente cæcus fuit. ibidem.

DE

DE IRA, GRAE= corum exempla.

De Alexandro.



Alexander (est) temulentia mixta) Alexandrum Macedonẽ totius Orientis victorem in clytium matris suæ filium, à quo fuerat ad Granicum animum seruatus, permiscere armauit, & quẽ provinciam præfecerat, cõiunio ad-mouerat, subita ira accensus, ferro traiecit. sabel. lib. 9.

De Pyrrho Rege.

Pyrrhus Rex Sicilia relicta, primo in Italiam impulsus in Mamertinoru Phalægem incidit, qui non ausi Regem à fronte laeserent, extremum argmen adorti, duos elephantos, & eos qui circa belluã dimicabant, prius, quam Rex eõ occurreret, oppresserit: & iam cõperat turbati extremus ordo, cum Pyrrhus suorum periculo cõmotus, in medium sese certamen iniiecit: sic accepto vulnere, agrẽ hostem se propulsabat. anceps itaque erat pugna, cum Mamertinorum manus proceras statura, armis fulgens, atque in medio stans Rectæa demum cõtumelia Rex inflammatus, ei occurrit, ac tam valido ictu hostem percussit, ut ferream capiti adactum ita ad ima

descenderit, ut magno spectatum stupore dimidiatũ corpus in duas partes abierit. ibid.

De Perse Rege.

Perse Rex à Paulo Amilio victus, duos ex suis se consolari adortos, num post alterum interfecit, ira & dolore precipitantibus. Tam atrox facinus in causas fuit, ut confessum ab his, quib; ad obsequium parati erant, sit destitutus. ibidem.

De Mahomete Ochomano.

Habuit Byzantiã Mahometes Ochomanus, qui duo enertit imperia, voluptariu secessum. huc cõfestim ingressum adertit illi duo (ut fertur) ex omni pueroru multitudine, qui ad sædissimum vsu ibi loci alebatur, elegati forma & hilari aspectu. his ille vtrique inimicus solebat vltro citroque per hortos deambulare, obseruareq; interrim Rex binos pubescẽtes cucumeres, quos cum eõ reuersus non inuenisset, adeo in subitam iram exarsit, ut pueros, quia paululum diuersi aberrauerat, exposulatos, ac pertinaciter negates, de se decertos, arrepto gladio, quẽ de more ad latus suspenderit gestabat, vnu post alteru à stomacho reflectu partefecerit, vter eorum furti autor fuisse exploraturus, cum neuter fuisset. ibidem.

r s De

De Aegyptiis.

Psaniticus Aegypti Rex illato Aethiopiis bello exterorum militū virtuti magis, quam Aegyptiorum fidere videbatur. Cum autem ob eam rem peregrinos maiore in honore haberet, indignati Aegyptij ad ducenta milia coacti, Psanitico Rege deserto, in Aethiopiam tetenderunt. Cum autem ipse abeites sequutus, blaudē appellaret, patriæ que, & uxorum, atque liberorum cōmoneret, Aegyptij in ira perseverantes, concussis armis dixerunt, illis novam sibi patriam comparaturos, sublatisque vestibus, cum genitalia membra patefēcissent, donec incolumem eam corporis partē seruarent, monuerunt, neque uxores neque liberos eos desuturos. plus enim apud eos indignatio atque iracundia, quam patrie liberorumque charitas valuit. *Bap. Fulgosi. lib. 9.*

De Gallis atque eorum Duce Brenno.

Vehemens quoque Gallorū ira fuit, cum adversus Clusinos ceterosque Helthruscos populos motis armis pacem cum Romanis seruarent. Nam cum inito cum Clusinis proelio, rescisissent, Falium Anibus unum legatum Romanū, qui ad conciliandam inter Gallos Clusinosque pacem missus erat, in præ-

liū cum Clusinis descendisse, atque gentis sua Gallū vnū interemissis, ira ac potius furore repleti, omnia Clusina, Romam petierunt, occisique omnibus, quos inuenerant, sacra atque prophana incendio rōnisque scedarunt. *ibidem.*

De Cambyse Perfarum Rega.

Perfarū Rex Cambyses Darij filius, cum Amasis Aegyptij Regis filiā in matrimonium petisset, atque Amasis veritus, ne ea potius, nō uxoris loco, sed in cōcubitu rum numerū retineret, aliā profusa ei simillimā misit: quā rē Cambyses cum cognouisset, ira exarsit, atque cū ingenti exercitu in Aegyptū descendit: ubi cum defunctū Amasim inuicisset, filiū eius Psaniticū regno deiecit, ipsius quoque Amasis corpus sepulchro emittit, & tanquā uiueret, verberibus caedi, acuisque ferramentis totū pignac deinde in foro cōhuri fecit. neque enim animaduertit, plus in ipsum iracundiæ flammis, telāque, quam in mortuum Amasim seruire, quod ea iracundiā vis, atque tura est, ut semper autorem inquirere incipiat. *ibid.*

De Aristotele.

Aristoteles Alexandranus in cōmotum placere si uideret, hec ad eum scripsit, tris & indignationis in pares, sed in meliores existim

stet: tibi verò nemo par est. *Aelianus lib. 2.*

De Xanthia muliere.

Fuit Xanthiæ mulieris exitus omnium maximè memorabilis, quæ se in publico excidio laqueo suspenderit, paruum filium a se enectū manu tenens, altera incensam facē, ut omnia secū perderet, absumeretque totam domum incendio. *Sab. lib. 9.*

De Semiramide Regina Babylonis.

Semiramis Assyriorū Regina cum ei circa cultū captus occupate nuntiatum esset, Babylonē desessisse, altera parte criminum adhuc soluta, protinus ad eam expugnandam occurrit, nec prius decōrū capillorum in ordinem, quam tātam urbem in potestatem suam redegit. Quocirca statua eius Babylone ista illo habitu, quo ad vltionem exigendam celeritate præcipiti tendit. *Max. lib. 9.*

ROMANORVM exempla.

De Romano milite.

Um Cānensi acie victor Annibal Romana lustraret caduera, repertus est Romanus miles exanimis incubas semineci Pæno, cui armis (ut credere est) amissis, aut certè manibus dissectis, a-

dedo nasum, labia & mentum mordicus laniauerat, ut ne humanæ quidē effigies superesset amplius. *Sabel. lib. 9.*

De Nerone principe.

Nero princeps nuntiata Galliarum & exercitū defectione, cum fortè discuberet, præ ira mensam subuertit, frēgitque duo immenses pretij pocula, quibus in tam voluptuoso principatu nihil fuit illi voluptuosius. *ibidem.*

De L. Salinatore.

Cum aduersus Asdrubalē Linius Salinator bellū gesturus urbe egredereur, monēte Fabio Maximo, ne ante descendere in aciē, quam hostiū vires animūque cognosceret, primā occasione pugnandi non omissurum se respōdit. Interrogatūque ab eodē quid ita tātā festināter manum cōserere vellet, Vi. quæ celerimē, inquit, aut gloriā ex hostibus victis, aut ex ciuibus prostratis gaudium capid. Ira tūc atque virtus sermonē eius inter se diuiserunt: illa iniuste dānationis memor, hæc triumphī gloriæ intenta, sed nescio an eiusdem fuerit hoc dicere, & sic vincere. *Max. lib. 9.*

De iuuenibus Romanis & Manlio Torquato.

Manlio Torquato amplissimā

& gloriosissimam ex Latinis & Campanis victoriam in urbe retere-
renit, cum seniores omnes Letitia
ouantes occurrerent, iuniorum ne-
mo obuiam processit, quod filium
adolefcentem fortissimè aduersus
imperium suum præliatum securi
percutsum occidisset. Miseri sunt
æquales nimis asperè puniiti: nec fa-
ctum eorum defendo, sed ira vim
indico, quæ unius civitatis & æ-
tates & affectus dividere va-
luit. *ibidem.*

De L. Sylla

Quid Sylla, dum huic vitio ob-
tempat, nō me multo alieno san-
guine profuso, ad ultimum suum
erogauit? Puteolis enim ardens
indignatione, quod Gracchus Prin-
ceps eius colonia pecuniam à De-
curionibus ad refectionem Capi-
toliij promissam cunctantius da-
ret, animi concitatione nimia at-
que immoderata vocis impetu,
conuulso pectore spiritum cruore ac
minis mistum enomuit, nec sentio
iam prolapsus, ut pote sexagesi-
mum ingrediens annum: sed alia
miserijs Pop. Rom. impotentia su-
rens: igitur in dubio est, Syllane
prior, an iracundia Syllæ sit ex-
uncta. *ibidem.*

De Martio Sabino.

Martius Sabinus post Nu-
mæ Pompilij mortem (nam cum

eo Romæ habitatum venerat)
cum præferri sibi Hostilium in re-
gno videret, cui ipse aspirabat,
ad eò indignanter atque iracundè
eam rem tulit, ut vitæ tadio si-
bi ipsi mortem conscisceret. O furi-
bundum profectò hominem: quæ
enim incendia, quæ ruina, aut
quæ pop. Romani strages, effusis-
que sanguis huius iracundiam ex-
plere potuissent, qui cum in pop.
Rom. non posset, tam acerbe in se-
ipsum seuij? *Eap. Fulg. lib. 2.*

De Valerio Publicola.

Haud minus grauitè Publico-
la ad iram propter Consula-
tum. quàm Martius regni gratia
incensus est. nam cum arbitrar-
tur pulsus Tarquinij Brato in
Consulatu collegam se futurum,
ut Lucretium Collatinum præ-
ferri sibi vidit, ad eò ira exarsit,
ut omnes ante id tēps. acceptos ho-
nores deponeret, abiectus quæ ena-
torum dignitate, patrocinijs quæ
que Caesarum ac clientelis re-
tiaret, atque omni publico mun-
re abstineret. *ibidem.*

De Septimo Seuero.

Septimus seuerus Imperator
tanquam immemor esset se à In-
liano Imperatore olim desinif-
se, Clodium Albinum ob simi-
lem culpam, postea quam pro-
lio victum interemi, nudum e-
ius corpus pro palatio proiecti inf-
si.

insit: ad quem, cum ipse equus
accedere formidaret, calcareibus
adactum cogit corpus ipsum cal-
care. Indigna profectò res, ut vir,
qui iam sexagesimum excederet
annum, tam graui cōtumelia Ro-
manum virum non modo nobili-
tate, verum etiam imperatorio ho-
nore insignè afficeret: neque verò
hoc egisse contentus fuit: illic enim
corpus Albini retinuit, quoad fa-
ctæ compulsus iuberet in flumen
proici. *ibid.*

De Tertulliano.

Quantum ira atque indignatio
posuit, & quàm hominum hebetæ-
re ingenia, atque animos soleat,
Carthaginiensis Tertullianus decla-
rauit. Nam cum antea singulari
vitæ innocentiæ esset, ac permulta
de catholica religione ingenti do-
ctrina, atque eloquentia scripsis-
set, Roma quorundam clericorum
cōtumelia affectus, maioris indi-
gnationis, ad quam permotus erat,
quàm honoris, propriæque salutis ha-
bitatione, ad heresim trāstuit,
ac præuū Mōtani Phragij dogma
sequutus, aduersus catholicam fi-
dem scripsit. *ibid.*

N O S T R O R V M
exempla.

De Ecelino Tyranno.

Ecelinus, qui, ut sepe est me-
moratum, seuitia fama nulli

Tyrannorum cecidit, victus prælio
ad Soncinum, res suas sensit vna
pugna accessus, vulnus, quod in
acie acceperat, solum & circum-
ligatum frondens ira, frondensque
in morem seuiens feræ vnguibus
conscidit. *Sabel lib. 2.*

De Suintenfibus.

Suintenses Germanicum genus
hominum, qui & suitari dicun-
tur, cruenta quadam in finitimos
victoria, hostium cadauera a pro-
pulsis sibi subiicientes, ibi loci,
ubi fuerat dimicatum, descubere,
fueruntque ex his, qui ira & odio
inexplebili hostilem interim cruo-
rem haussisse dicuntur. *ibidem.*

De Factionis Italiae vrbibus.

Sed nusquam gentium maiora
ira argumenta exciterunt. quàm
in factiosis Italiae vrbibus, cum no-
stra, tum patrum memoria, ubi
principes factionum inimicorum
potestatem redacti, vni quidam
combusti sunt, in crepundijs pue-
ri interfecti, prægnantes matrone
exfecto vtero cum partu crudeliter
peremptæ, multi præcipitati, exen-
terati quidam, cordaque ad op-
probrium suspensa, ac diuerbe-
rata: sed quales fuerint eiusmo-
di carnificina, illud declarat,
quod clementia fuit, hominem
subijcere securi, aut laqueo ne-
care. *ibidem.*

De Totila Gothorum Rege.

Gothorum Rex Totila recepta urbe Roma, quam ei Bellisarius à Iustiniano in Italiam missus ademerat, oratores ad Iustinianum Constantinopolim misit, petitum ut ipsius Iustiniani auspicio, ac nomine obtinere ac regere urbem ipsam liceret: cum autem accepisset, conditionem repudiare, repente immanem Regem atrox iram impulit, ut urbem, quam mortales alij spectando admiratione capiebantur, quæ orbis terrarum erat caput, & cuius iam possessor erat, incendio ruinique totam deformaret, muris quoque nudatam quadraginta diebus seris, ut in ea stabularètur, donec denovo ipsa Bellisarius potiretur, permisit. *Baptista Fulgiosus lib. 9.*

De Constantino militari Tribuno.

Eo bello, quod cum Bellisario Gotthi gesserunt, cum vnus militum Constantini Tribuni Romano iuueni insignem specie ensim ademisset, atq; Constantinum Bellisarius reprehenderet, quod tam insolenter agi à sui ordinis milite pateretur, reprehensionique minas pro imperio adderet, nisi gladius repræsentaretur: ad eò indignè eam rem Constantinus tulit, ut præ magnitudine iracundiæ Bellisarij dignitatis, at vitæ suæ

immemor pugione, quo accinctus erat, Bellisarij pectus peteret: propter quod facinus statim comprehensus, ac laqueo enectus fuit. *ibid.*

De Monte.

Nihil profectò mentitur ira, quemadmodum Montis accolæ montis silicet in Patauino agro factum testatur. qui proditiōnis nisi mulatus, cum Verona ad Ecelinum Tyrannum, honestè iam enuduceretur, fortasse animos ei faciente innocentiæ, magnis clamoribus vociferabatur, nec se, neque sanorum quenquam proditiōnis infamia, ac crimine inquam laborasse: quæ verba cum Tyrannus à palatio audiret, in propatulum descendit, ubi Mons erat deductus, subitæque concitus ira, ac toruo vultu Mōti appropinquas, inquit, Proditor etiam hiscere audes? Quo verbo tanta animi indignatio Montem perculit, ut nequaquam excusare obiectum crimen cogitaret, verum in Tyrannum collum inuastit, admerique pugionem, quod accinctus erat, contendit: quod cum facere nequiuisset, in terram prostratum rugibus ac dentibus ita deformauit, ut vix multis diebus sanari vulnera possent, tandèque oppressum enecauisset, nisi ab astantibus ministris Ecelinus adiutus, & Mons interfectus fuisset. *ibidem.*

D E

D E L I B E R A L I tate, Græcorum exemplâ.

De eodem.

Cum idem dispensatori mādasset, ut Anaxarcho Philosopho daret quantum poposisset, petiisset autem postea centum talenta, veritus dispensator tantam summam dare, nisi id antè Regi significasset, & propterea ei Anaxarchi postulatum declarasset, respondit Alexander, Anaxarchum nosse cum se habere amicum, qui hæc summam & lōgè etiam maiorem dare & posset, & vellet. *ibid.*

De eodem.

Superato Davio, cum itinere rideret Alexandri Macedonem agasonem, qui mulum defessum auro onustum agebat, à mulo in humeros suos sarcinam transtulisse, verentem, quia Alexandri aurum illud erat, ne eo amisso, ipse quoque vitam perderet: & tamen ipsum quoque agasonem sub onere, quod ingens erat, deficiente, vltra progredi non posse, agasoni vicinior factus, dixit, Vt tibi hic labor minus grauis sit, in tabernaculum tuum hoc aurum deferes, quia iam hac hora tuum esse iubeo. O liberalitem immensam, plus quam auri vim tantam, agasonem facere. *ibid.*

De Ptolemæo Philadelpho Aegypti Rege.

Non tantorum populorum Rex, *scd*



Iero Syracusanorum Rex audita clade, qua Romani apud Thrasimenum lacum afflicti erant, trecenta millia modiorum tritici, ducenta hordei, auriq; ducenta & quadraginta pondi vbi nostræ muneris misit. Nec ignarus verecundie maiorum nostrorum, ne nolent accipere, in habitum id Victorie formauit, ut eos religione motos munificentia sua vti cogeret: voluntate mittenti prius, iterum prouidentia cavendi ne remitteretur, liberalis. *Max. lib. 4.*

De Alexandro Magno.

Alexandrum Perillus rogauerat, ut se ad parandam filiae dotem inuaret. Cui cum Alexander quinquaginta dari talenta iussisset, & Perillus decem sibi satis esse dixisset, Alexander respondit, Quanquam tibi, qui ea accepturus es, decem satis sint, mihi, à quo dantur, ea non sufficiunt. Magno enim liberalitq; animo non tam honesti amici necessitatem, quam fortuna sua vires metiri voluit. *Bap. Fulg. lib. 4.*

sed tamen non minus liberalis fuit Ptolemaeus Philadelphus Aegyptius Rex. Nam quod Iudaeorum legem in Graciam ex Hebraica lingua transferri per Elcazarum Principem sacerdotum curauerat, ut huius operae gratiam interpreti ferret, vitra ingentem vim auri dono Hierosolymorum templo datam, Iudaeorum quoque gentis captiuos omnes per totam Aegyptum conquestos sub prioribus Regibus bello captos (quanquam centum millium numerum aequarent) pecunia sua a dominis omnes redemit, ac libertate donauit, ut sine populorum iactura (quod ab omnibus Regibus fit) ipsius liberalitas exerceretur. Magnum profecto liberalitatis argumentum, & Ptolemao Rege dignum: est tanta res in longè quoque potentiore plusquam ingens videri debuit. *ibidem.*

De Troezeniis.

Magnam libertatem ostendunt Troezenij, cum monitis oraculo Atheniensibus, ut communem salutem muris ligneis iueretur, iuxta Themistocli sapiens consilium, omnes qui arma ferre poterat, relicta vrbe naues cõficerunt, mulieribus senibusque cum omni imbelli etate Troezena missis, quia Troezenio populo late omnes suscepti gratis necessarium omnium rerum impensa adiuti sunt, publico confecto decreto, ut

Atheniensibus fructus omnibus in locis, qui eis viderentur, sine pretio sumere liceret. *ibidem.*

De Masiensibus.

Haud dissimili liberalitate erga Romanos vsi sunt Masienses, cum audita clade, qua Romanos Galli affecerant, publico funere mortuos Romanos prosequenti, aurum quoque Romano populo miserunt, ut facilius se a Gallis redimeret, quod cum Masiensibus egerint, nondum aliqua societate aut fudere Romanis coniuncti, procul dubio & amoris & liberalitatis laudes ferre maiores debent. *ibid.*

De Neapolitanis.

Non minus etiam Neapolitani populi erga Romanos commemoranda liberalitas est, cum durante adhuc Annibalis bello, Marco Atilio & Gemino Seruilio Mafitano Consulibus Romam quadraginta aureas pateras magni ponderis per Legatos munus populo Roma miserunt, omnesque alias fortunas suas obtulerunt. Ceterum non minor Populo Romani gratitas, atque abstinentia fuit, qui minima lance ex munere accepta, alias ingentibus actis gratias restituit: quanquam diuturno bello impensarumque magnitudinem pressus in magna necessitate ictus esset. *ibid.*

Di

De Cimone Atheniensi.

De Sineta.

Cimon Atheniensi bello adversus Barbaros gesto, partis immensis opibus agros suos septibus ac muris iudauit, ut omnibus integrum esset, quod volebant ex eis capere: concucit, inopi, qui in eius domum diuertisset, assidue potus cibisque dabatur: & cum è domo in Galli affecerant, publico funere mortuos Romanos prosequenti, aurum quoque Romano populo miserunt, ut facilius se a Gallis redimeret, quod cum Masiensibus egerint, nondum aliqua societate aut fudere Romanis coniuncti, procul dubio & amoris & liberalitatis laudes ferre maiores debent. *ibid.*

De Archefilao Philosopho.

Archefilas Philosophus liberalitatis suae pulchrum sars post eritatum reliquit exemplum. Hic nanque Ctesibium agrotantem inopiaque rerum praegravatum reuifens, plenum munus sacculum clam eius puluili subiecit, quo reperit. Archefilas, inquit Ctesibius, hic ludus est. Is etenim Archefilas dicere solebat, se malle liberalitate, quam auream argenteamque supellectile. Guido Exemplorum lib.

Perfa quidam Sineta nomine infimae conationis homo, cum aliquando a suo abesse tugario, essetque illi obuia Artaxerxes Rex, molestè ferens se ab alijs Persis officio superari, cum ipse solus dona ferendo non esset, ad profuenter annuum summa celeritate tenait, procumbensque aquam utraque manu hausit, regemque ijs verbis adijt, Regnes in aeternum Artaxerxes Rex, pro locorum & facultatis meae ratione te aqua ista veneror, impatiens, ne, quantum in me est, indolatus praeceas. Delectatus Artaxerxes hominis dono: Et ego, inquit, grato animo munus tuum & accipio & magni aestimo. haec loquutus spadonibus praecipit, ut munus recipere, qui sine mora accurreret, aurea phiala de manibus eius aquam excipiunt, hominibusque Persa stolum Persicam, & phialam auream, atque mille daricos in gratiam ferri Rex iussit. Dignus, qui inter liberales referatur, qui ut dono Regem veneraretur, nonum danadi genus commentus est. Aelianus.

ROMANORVM
exempla.

De Fabio Maximo.

Fabius Maximus captiuos ab Annibale interposita pactioe ab

nummorum receperat: qui cum à Senato non præstarentur, missi in urbem silio, fundum, quæ uni cum possidebat, vendidit, eius quo pretium Annibali protinus numeravit. *Max. lib. 4.*

De Pop. Romano.

Ad summam pop. Romani laudem pertinet, quem animum regibus, & urbibus, & gentibus præstiterit recognosci: quia omne præclari facti decus, crebra memoria in seipso revirescit. *Asiam bello captam Attalo Regi muneris loco possidendam tribuit, eò excelsus & speciosus urbis nostræ futurum imperium credens, si ditissimam atque amœnissimam partem terrarum orbis in beneficio, quam in fructu suo reponere maluisset. Ipse victoria domum felicius, quia multum occupasse, habere invidiam potuit: tantum tribuisse, gloria carere non potuit. ibid.*

De T. Quintio Flaminio.

Illius verò Romane liberalitatis celestem spiritum nulle literæ satis dignis laudibus prosequuntur. Philippo enim Macedoniae Rege superato, cum ad insigne spectaculum tota Græcia convenisset, Quintius Flaminius tubæ signo silentio factò, per præconem hæc verba recitari iussit, *S. P. Q. R.*

& Quintius Flaminius Imperator omnes Græciæ urbes, quæ sub ditione Philippi Regis fuerunt, liberæ atque immunes esse iubet. Quibus auditis maximo & inopinato gaudio homines percussis, primo velint non audisse se quæ audierunt, credentes, obticuerunt: iterata deinde pronuntiatione præconis, tanta cælum clamoribus alacritate compleverunt, ut cerni constet, aures quæ superuolabant, attonitas, paudentesque decidisse. Magni animi fuisse à tot captivorum capitibus servitutem detraxisse: quot tunc nobilissimis & opulentissimis urbibus P. R. libertatem largitus est, ad cuius maiestatem pertinet non solum quod ipse benigne tribuit, sed etiã quod alio tribuente sensit commemorari: ut enim illic commemorata, ita hic reddita laudis commendatio est. *ibid.*

De T. Pomponio Attico Patrio Romano.

Vera Pomponij Attici Patrij Romani liberalitas fuit, qui Bruto Castioque in bello adversus Augustum, cõferre cum reliquis Patrij nihil voluit. Verum posteaquam Roma pulsus fuit Brutus, dono misit ei festertiorum centum millia, & totidem in Epituro præberi ei curavit, contra per omnium consuetudinem. Brutum dum felix fuit, nihil inuit: verum post

posteaquam pulsus aduersa laborare fortuna cepit, largè opem tulit. *Eapt. Fulg. lib. 4.*

De Tullo Hostilio Rege Romano.

Tullus Hostilius è septem Romanis Regibus vnus, quot agrorũ ceteri Reges in usum suum servabant, publicè pauperibus diuisit, multorumq; Regũ moribus distimilis, qui quod pauper est sibi vsurpare consueverunt. *ibid.*

De Porfenna Hetruscorum Rege.

Porfenna Hetruscorũ Rex, cum inita tũ Romanis pace, castra ab urbe Roma moueret, militibus imperavit, ne præter arma aliquid secum ferrent. verum omnia aia in tabernaculis relinqueret, quod ea Romanis dono dabat. *ibid.*

De Nerua Cocceio Imperatore.

Nerua Cocceius Imperator decrepita penè ætate (quæ auri solet audior esse) his mensibus, quibus imperavit, in egenorũ usum decies ac quinquies centum millium aureorum nummũ summam dispensavit, præfectis seuatoribus, ut agros ad eorũ sustentatione cõmerent, atq; ijs diuiderent, quos ob inopiam ope dignos animaduertent. In quos vsus ipsa quoque

aurea vasa aliæque imperatoris ornamenta adhibuit. Vir profectò principatu dignus, & qui populorum non dominum, sed patrem se exhiberet, ostendens. *ibid.*

De Vespasiano.

Vespasianus vir munificentissimus inopes consulares quingenis festertijs annis sustentavit, plurimas terræ motu, vel incendio per totum orbem afflictas ciuitates in melius restituit, literatissimorum virorum ingenia fuit, Latinus Gracisq; Rhetoribus annua centena primus è sisco cõstituit, præstantesq; Poetas semper educavit. Guido Exemplorum lib.

De Tito Cæsare.

Titus Cæsar vir beneficus super cæniã recordatus, quod nihil cuiquam toto die præstitisset, memorabilem illam meritòq; laudandã vocem edidit, *Amici, diè perdidisti. Is nihil vnquam petentibus negavit: & ut quæ vellent peterent, vltro semper adhortatus est. ibid.*

De Bula Cannusina.

Bula Cannusina mulier Apuladicta, secundum quosdã Paulina, liberalis fuit admodũ. Nam Annibale contra Romanos bellũ gerente, populantẽq; totam Italianam igne ferròq; postquam apud Cannas ferè cõfegisset omnes Italianas

vires, ex eo conflictu circa decem millia per deum noctu Camsium deuenierit, quos omnes exingues, nudos, inermes affectosque vulneribus ipsa Bussa non exterrita casu proprijs in adibus comiter excepit hospicio, adhibuitque medicis, vulneratos materna curari fecit affectione: nudis insuper vestimenta, imò cunctis mira liberalitate concessit: domum inermibus arma ceteraque necessaria munificentissime largita est: & quod excedit reliqua, omnibus refocillatis & abire volentibus adhuc vltro viaticum cunctis voluit impartiri. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Carolo magno Gallo- rum Rege.

Carolus Magnus, ut Adri-
anum Pontificem aduersus Desiderij Longobardorum arma tueretur, bis in Italiam descendit, domitiamque Longobardorum rabie, dono data à Pipino patre confirmavit, eiusque Parmam, Mantuam, ac Lucam, & eis haud contemnendam Helhruriae partem addidit, quae omnia, si voluisset, retinere sibi poterat. *Bapt. Fulg. lib. 4.*

De Richardo Britanniae Rege.

Richardus Britanniae Rex, cum mirè apparato cōiunio animaduer-

tisset duos ex equitibus suis attentius quaedam mirari vasa aurea, & vna sermones serere ad eos accessit. petiitque, quibus de rebus vna loquerentur: qui cum respondissent inter se loquutos, quòd satis se opulentos fore putarent, cōtentique viderentur, si duo tantum ex eorum vasorum numero haberent: subridens Rex dixit, ne ob id contenti esse desineret. se enim ea ipsa hora dono vasa dare: quae in ipsorum manu poni iussit. Verum quod sculpturae in eis excellens erat opus, neque sine tantae artis iniuria deleri posse videbatur: in medio cōiunio inspicere eorum pondus insit, & pro vasis duodecim aureorum numerum millia (tanti enim esse censebantur) amobus representauit. *ibid.*

De eodem.

Natalitij Christi saluatoris diebus, cum idè Rex auro genisque sacram adem, quam in palatio habebat, pro more exornasset, atque Aquensis Episcopus Bonifacius Pontificis Legatus in ea sacrificium peregerisset, dum is pontificis exueret vestes, ex arte ornamenta nihil moueri Rex insit, apprehensoque postea humane per manum Legato, cum ad aram accessisset, dixit equum non videri Pontificis Legatum in aliena veste ornatumque sacrificare, & propterea quacunque tunc in ea sede essent, ei dono se dare. *ibid.*

De Se

De Serapione Aegyptio Monacho.

Serapion Monachus Aegyptius, cum in opibus vestes, ac denique Euangeliorum librum, quem solum habebat, dedisset, incidit in mulierem viduam, quae fame cum liberis paruis grauiter laboraret: cum nihil ei superesset quod vltra donaret, pretio libertatem suam vendidit, atque illud viduae mulieri dedit. *ibid.*

De Martino Turonensi epi- scopo.

Martini Turonensis Episcopi ad id in pauperes omnes, quos norat, liberalitas & prompta & ingens fuit, ut cum in inuenta militaret, & vrbs Ambianorum portam egressus adhuc cathecuminus in nudum mendicantem incidisset, quae alterius rei, quam daret, facultas nulla erat, stricto gladio, chlamydem, qua erat amictus, dimisit, atque altera parte nudum corpus, ut poterat contexit: Episcopus opus postea factus, non cōtentus in egenos dispartire annuos possessionum redditus, non dimidias, ut ante in chlamyde egerat, opes, sed totas in chlamyde relicta veste dedit. *ibidem.*

De Apollinari Alexandrino Patriarcha.

Fuit Apollinarius Alexandrini

**Patriarcha temporibus Alexandri-
ni cuius Macharius nomine**, quòd in magnis opibus à patre relictus, paruo tempore iuuenta mala sequutus, omnibus cōsumptis ad inopiam redactus est: quae idcirco ei infestior erat, quòd mendicitatem erubescibat, hoc cum Apollinarius reuincisset, arbitratus id quod erat, sanctum Macharium, ut aliquid elemosinae nomine acciperet, praepudore nunquam adductum iri, non inueniunt, ut eum inuaret, excogitauit. finxit enim, in antiquis Alexandrinae Ecclesiae scripturis vetus instrumentum esse inuentum, quo ostendebatur superioribus temporibus Alexandrinam Ecclesiam contracto nexu, quinquaginta auri libras annuas eius patri debuisset, atque ea arte instrumentum erat confectum, ut quamuis nunc Patriarcha opera esset factum, multorum annorum senium praeseferret, de huius instrumenti inuentione, cum palam patriarcha fecisset, idque praeanimi conscientia reuelare Machario velle dixisset, ad se eum accessit, orauitque, ut re inuenta, quam nullus ita fore sperabat, vellet vnius anni pensione contentus, pro reliqua summa Ecclesiam liberare, hoc contentus cum esset Macharius, representari & quinquaginta auri libras insit. huius enim inuenti modèstia & Macharii pudorem & suam largitionem texit, & ad dandum industria rursus,

qua pleriq; honore Apollinari similes in extorquenda ab alijs per iniuriam pecunia dies ac noctes vtuntur. *ibid.*

De Archebio Aegyptio Monacho atque Eremita.

Archebius Aegyptius Monachus cum eremum in Aegypto incoleret, cellulam, quam sibi iam quinquagenarius edificauerat, Iohanni Casiano monacho, qui illuc ad externa regione se contulerat, cum omni suppellectile dono dedit, sub eo nomine, quod cuiusq; Monacho deinde contigisset illuc venire, eam daturus esset. Ceterum ut cella Casiano cõfisset, statim aliam edificare cepit: quam similiter aduentanti peregrino Monacho dedit, tertioque idem repetijt. Tecum igitur reputa, lector, quid inopi Eremita hæc totiens danti remanere poterat, & comparatum ei Macedonem Alexandrum auarum indicabis. *ibid.*

De Alexandro v. Pontifice.

Ad hoc liberalis Põtifex Alexander. v. fuit multis in virtute præditos homines insigniaque opera impensis, ut per sepe amicis familiariter narrare soleret, se olim ditem Episcopum fuisse (Novariensis enim Ecclesia potius fuerat) postea Cardinalem factum eguisse, atque deim pontificatu or-

natum ad mendicitatem penè redactum esse. O felicem virum, qui virtute fortunæque inter mortales tam sublimem nactus honorem, eo bene vti, quod perraro contigit, sciuit, cum amicos atque bonam famam opibus vitiores honestioresque atque minus animi laboribus obnoxias, quam aurum, in quo omnia in contrarium inueniuntur, esse duxisset. *ibid.*

De Luciano Auria Genuesi ciue.

Illud quoque quod admodum generoso animo Lucianus Auria egit, cum Genuesi classi præfessus aduersus Venetos in Illyrico bellum gereret, minime prætereundum est. Nam cum à Genua profectus non mitteretur, & iam studium rerum omnium inopia laboraret, quâquam ipse neque rem propriam gereret, neq; piraticam exercere vellet, ut ex rapto inæquaque classem aleret, eo quoq; quod postremum relinqui videbatur, etsi iuste poterat vti, noluit, ut imperfecto bello, cum classe domum rediret. Ingentis igitur animi vir ac vere liberalis impensa omni pecunia, quam è suo habebat, argenteaque suppellectile inter naues diuisa, ut ea se nauales socij sustentarent, nec eorum vnus pecuniam peteret, quæ iam vltra quod daret, aliquid superesset, à balteo ornamentum argenteum, quod pen-

debat

debat, abscedit, atq; ei dedit: quod non pretij gratia, verum propter rem ipsam (plura enim daturus videbatur, si plura habuisset) magis est faciendum. *ibid.*

De Alphonso Seniore Siciliae Rege.

Costare in digitis annulos ingentis pretij Alphonfus consueuerat, & ne laudis manibus gemmis officeretur, loturus annulis digitos exuebat, seruandoque ministris, qui opportunis se offerrent, dare solebat. Cuiusdam igitur semel cum annulos tradidisset, qui oblitum Regem arbitrabatur, eos propterea in usum suum eos verterat. Alphonfus rem dissimulauit, atq; pro eis alios induit annulos, consuevitque morem seruauit, itaq; post aliquot dies loturo, Alphonso cum idè astaret, qui primos habuerat, & non restituerat, manum porrexit, sâquam à Rege annulos, ut olim egerat, accepturus: Alphonfus autem retracta ad se manu, in autem remmissa voce ei dixit, Hos adseruandos tibi annulos dabo, si prius alios, quos dedi, restitueris. atque animo ingenti prædito digna vox, quæ maiori laude, quam syluetæ mei vires ferant, offerenda videatur. *ibidem.*

De Cratone Philosopho.

Non immerito Cratonem Philo-

sophum, dum Ephesi contemndarum opum ederet spectaculum, gemmas immodicæ estimationis contundenis, à Ioanne Apostolo reprehensum, ferunt. Nam si pietatis magis, quam glorie studisset, nunquam profecto illas cõruisset, sed potius venditarum pretio indigentibus succurrisset. Quam quidem sententiam & ipse postea est sequutus: lapillis quippe ab Apostolis pristina integritate restitutus, miraculo ad fidem Christi conuersus, quod ad suam ipse iactantiam insituerat, ad proximorum vertit summam: satis edoctus sapientiam huius mundi stultitiam esse apud Deum. *Marculus lib. 1.*

De Thoma Apostolo.

Thomas Apostolus ad Gondophorij Indici Regis pro archiepi non terreni (ut ille putauit) sed celestis edificij missus, cum magnam pecuniam vim in edificandâ regie sumptus accepisset, profecto in aliam partem Rege, argentum omnem pauperibus diuisit. Quod ubi in notuit Regi, iratus ductus est in carcerem. Interim Gad frater Regis Elatus, cum die quarto reuixisset, testatus est: vidisse se in celo mirabilis structuræ basilicam gemis aurorque fulgentem, atq; uidisse à Thoma Regi conditam, nisi ea se ipse fecerit indignum. Rex itaque reuocatus fratri tum miraculo antonius, tum verbis permotus,

Apostolum vinculis liberat, Christum predicanti credit, & credēs intelligit non in terra, sed in celo elemosynis paranda esse mortalibus habitacula. ibid.

De Osualdo Britannæ Rege.

Nec secus quidem sentiens Osualdus Britannæ Rex, miserorum turbam quotidie ad se in atrium confluentium alere solitus, perhibetur: & cum die quodam maior esset mendicantiū multitudo, quam ciborū copia, ne eos qui superfuerant, vacuos dimitteret, totidē argenti fragmentis aurea lance comminuta donauit. Forē aderat Adrianus Indifianensis Episcopus, & liberalitatem miratus, apprehensam Regis dexteram dum deosculatur, ait tam promptam in dando manum sensescere prorū nō debere. hinc auunt, adhuc integram in monumento, illibatamq; ostēdit, vt quā merito id olim ab episcopo prolātū fuerit, tam certus euentus testis etiā postteris foret, & nemo in quā dubitaret, ipsius animā fulgere in celo, cuius corporis pars tot idē annos incorrupta permanere cerneretur in sepulchro. ibid.

De Euphemiano & eius vxore.

Euphemianus Romanus & Aglaë vxor eius cū dimitijs pollerent, nec prole ullā habere possent,

quotidie postius triclinijs pauperculos domi conuocatos respiciebant, proprijs manibus ministrantes. Quibus pietatis officijs mernerunt parētes fieri sanctissimi viri Alexij. Quo vnico comēti, deinceps cōtinēntiam inter se perpetuō seruauerunt. Tot igitur fructus produxit elemosyna, vt sterili partū daret patruī sanctitatem, parentibus castitate, omnibus paradysum. ibid.

De Cornelio Centurione.

Cornelij Italica cohortis Centurionis elemosynæ (vt in Actibus Apostolorū legimus) ascēderunt in memoriā in conspectū Dei, atq; ad illum a iubeo Gērilē Angelū de celo & Simonem Petrū ab Iope Casaream usq; euocarunt, dignū utiq; reddentes, qui cum Angelo colloqueretur, ab Apostolo baptizaretur, & spiritu sancto priusquā baptizatus sit, visibiliter illustraretur: adeo vt qui aderant ex circumcissione fideles, mirati sint spiritus sancti gratiam etiam in nationibus esse effusam, & Petrus in veritate se cōperisse dixerit, quia non est personarū acceptor Deus, & operatur iustitiam, acceptus est illi. ibid.

De Eustochio.

Eadem quidē de causā & beatus Eustochium tradūt ex Gēnili christia

Christianum factum, ex christiano Martyrem immortalitatis palmam assequutū. Caesaris enim Traiani temporibus magister equitum super cornibus cerui, quem venando insequutus fuerat, Christum in cruce fulgentē videre meruit. Qui dum ob ipsius erga inopes beneficia ei se apparuisse diceret, & mysteria veritatis referret, credentem baptizari iussit, vt qui charitate inuenerat miseros, sibi inter vērē felices recipi idoneus foret. ibid.

De Dominico Hispano.

Dominicus Hispanus, dum Paupertie bonis artibus perdiscendis operam daret, ciuitas amonæ cantate laborare cepit, ille multorum famem miserans, cum pecuniam non haberet, qua indigentibus pro tempore subueniret, libros vendidit, nec dubitauit literarum studijs studium praeponere pietatis. Et quoniam scriptum est, Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur, ad tantam deuenit perfectionem, vt ordinis fratru Prædicatorum fieret autor. ibid.

De Clemente Pontifice.

Clemens Pontifex viduarum, orphanorum & reliquorum christi pauperum nomine in codicillo scriam descripta lectitabat, ne quem die illo prateriret, cuius mi

seriam non subleuaret: & (quod maius est) ad longinquas regiones transmittebat indigentibus subsidia. Neminem ex his, quos ad veritatem ab errore cōtererat, passus est mendicare, vt qui se autore, iam christo viuerēt, se quoque adiutore famem non timerent.

De Ioanne patriarcha Alexandrino.

Insigne benigne liberalitatis exemplum de Ioāne Alexandrino Patriarcha ab his, qui vitam eius cōscribere, memoratur. Nam (vt aiunt) cum aliquando mendico sibi obuiam factō sex numos dispensatorem dare iussisset, ille acceptis, diuertit paululū de via, & progredientium prauertēs vestigia, gestu habitūque aliū mentitus, alios sex, non quia non agnosceretur, accepit. sed quod talem nactus fuerat datorē, qui etiam deprehensa dolositate manū poscernti subtrahere nesciret: & iam tertio pari astu viso, cum Patriarcha duplicatam pecuniam numerari præcepisset, iuclamare dispensator in malitiam hominis cepit. conuersus verō Ioannes, Tace, inquit, fili. nam fortasse hic Dominus noster est Iesus christus periculum nostri faciens, an tandem offensi crebris repetitionibus cessabis misereri. Hic quia maxime in dando propensius animi erat cognomento Elemosynarius dis

Etus est. ibidem.

Idem pauperes non aliter quam dominos suos appellare solitus dicitur: & cum à diuite quodam Grabatuli sui tormentum miserante, plumcam culcitram dono missam accepisset, ubi primum ea substrata cubauit, noctem illam totam in formem egit, identidē ingemiscens, mollius tunc se iacere, quam dominos suos: cūque illuxisset, culcitram renundari, pecuniam pauperi erogari mandauit. At diues ille ab eptore redemptam iterū misit, precatus ne munus suum ultra renuale haberet, sed eo ipse frui uellet. Verum diuitis preces superabat Patriarcha in egenos misericordia, neque modo illo Ioannes tenere se potuit, quin rursus identidē faceret, ut prius: diues autem iam secundo recuperatam eidem referri iussit. Videbimus, dicens, uter nostrum citius defatigabitur, in vendendo, an ego redimendo. ille ioculo dictum modesto admodum risu excipiens, Deo gratias ago, inquit, quod inituri sumus certamen diuiti salubre, pauperi commodum, mihi iocundum. Itaque quoties id munus missum sibi accepit, toties vendendum curauit, ut inde dominus suis, id est Christi pauperibus subueniret, faciens sibi sacculos, qui non veterascunt, thesaurum indeficientem in cælis, quod fur non appropriat, nec tinea corrūpit. ibid.

De Serapione monacho.

Serapionis quoque Monachi eleemosynæ haud minori commendatione dignæ, si donantis tantum animus perpendatur, non etiam domi magnitudo. Cū enim nihil præter tunicam & pallium & Euangeliorum codicem haberet, duobus pauperibus obuiam factis, alteri pallium, alteri tunicam dedit: & cum nudus sedens interrogatus quis cum spoliasset, proteito codice illo quem manuebat, Hic, inquit. Iterum alius mendicantes confitatus etiam dicem vendidit, & redditum pretium illis distribuit, dicens, à Domino præceptum esse, Vende omnia que habes, & da pauperibus. Necdum se istud implese putauit, donec semetipsum quibusdam Gentilibus vendidit: ita tamen ut ipsos Domino lucraretur. cūque eos ad Christum conuertisset, pecunia quam acceperat, se redemit. Rursus idem Lacedæmonia fecisse dicitur eodem successu conuertere ad diuite quodam, ac principe uirum. Post talia charitatis officia in Abbate electus apud Arsinonem, decem millium Monachorum pater fieri meruit, & qui omnibus præibat, pietate omnibus præse dignus fuit. ibid.

De Petro Constantino politano.

Acquæ piæ uirum & Petri
Comps

Constantinopolitanū cognomento Telonarum fuisse ferunt: sed tanto maiore admiratione dignum, quāto ante conversionem uixit nequius. Cū enim opū copia redundaret, dubitatum est utrum proficere aut auarior esset. hinc inter medicos ortum est certamen, unus proficerebatur se ab eo eleemosynam dicituram, ceteri id omnino fieri posse negabant: qui se facturum promiserat, accessit cum multo pretio ambitu: & dum hominē auertere sese uigere cœpisset, in iram concitauit, ita ut furore ardens, repente arreptum panem (panes autem casu ancilla e fornace domum coctos referebat) in faciem præcæcis intorqueret: qui cū deinde ictum, sublato pane discens, se tandem voti sui compositionem factum socijs nuntiavit. Petrus uero postea aduersa valetudine agitatus, cū postremo horribiliter exanimus iacisset, & renuisset, narrauit, sibi interim uisum fuisse, se ante tribunal Dei in celo sisti, ab alijs accusari, ab alijs defendi, in altera libræ lance peccata, quæ commiserat appensa, in altera unicum panem illū, quem ipse quondam proiecerat natus: & cum ex æqualum utrinque pondus staret, reuertit, ac panem superadlere aliquid quod preponderet, si multis reatus supplicia cuperet exadere, sibi iussim. Itaque cū conualuisset, quæ cupidè cōstauerat, liberaliter cepit effundere, neminem indignem opū suū expertem fieri passus. ibid.

De eodem.

Die quodam cū conspexisset hominem attrito laceroque amictu tantum nō nudum, ad se euocatum veste, qua ipse induebatur, donauit. Eam pauper (quia honestior erat, quam ut persone sue conueniret) reddidit. Quamobrem Petrus se indignum ratus, cuius vestibus pauper tegeretur, animo vehementer angi cœpit. Et dum doleat, nocte insequuta vestimento illo indutum Christum uidit. hoc somno facillè persuasum habens, id Christo dari quicquid datur inopi: omnia dilargiendo, nihil sibi reliqui fecit. Nec sic quidem satiatum, Hierosolymam profectus, uenum seipsum dedit, ut haberet quo adhuc aliorum subueniret inopia, seruusque factus est hominis, ut pretium offerret. Deo. ibidem.

De Iudoco.

Iudocus, cū ad fluminis ripam in solitudine sibi domicilium constituisset, mox duntaxat discipulo contentus, partem quartā panis, quem tunc unicum habebat, mendicanti dedit. mox iterum & tertio, & item quarto, diuerso semper, ne agnosceretur, habitu petiitum reuertenti semper partem largitus,

gitus, nihil sibi nec discipulo nisi certam in Domino spem dereliquit. Et dum hæsitationem discipulum consolatur, ne de victu dubitaret, ei seruiens qui irrationabilia quoque pasceret animalia, aspiciunt duos lembos proxima ripæ applicuisse vectore nullo, cumque compersisset omni cibariorum genere, quo ipsi vesci solebant, plenos, Deo gratias egerunt, qui pro vno pane pauperi dato, tam vberem alimentorum copiam sibi sine cunctatione prouidisset. *ibid.*

De Francisco ordinis Minorum patre.

Franciscus ordinis Minorum pater, quibus solis tantum possidere lex est, ut mendicare necesse sit, dum iter ageret, incidit in hominem, cuius vestimenta diuino vsu detrita vix pudenda corporis operuerant, & nuditatem eius dolens, subtilit, inspirauit, ingemuit, frater verò qui illum conitabatur, Quid, inquit, ita tristaris pater? est hic indumentis egeat, forsitan abundat concupiscentiis. tunc Franciscus frater erroris nõ dissimulatur, sed corrector, insit protinus, vt ille sua se tunica exueret, & pauperem tegetet: & quod de ipso perperam opinatus fuerat, ab eodem veniam rogaret, actandem disceret nefas esse miserorum mores succillare, indigentiam negligere. *ibid.*

De Lucia Virgine.

Sed ne cuiquam tam fructuosum opus demum excrescendū distineretur, cum aut nihil, aut parum profuturum sit, documento nobis erit Lucia virgo, quæ cum matre Euticiam ad erogandas pauperibus facultates hortaretur, illaque diceret, vti vite sue sine expectaret, ipsa postea quod vellet de opibus suis factura: Nõ est, inquit, admodum gratiõ mater, Deo munus, quod qui offert, ideo offert, quia illius vsus supra se sibi interdicitur: da diõ sana es, ne si moriens dederis, inuita dedisse arguaris: vtiq; quã velis nolis, relinqueretur. Victa rationibus Euticalis dantit filia sententiã: Lucia vero iã bonis omnibus ad vultu exegatis, cum dñs sacrificia cõpelleretur, ait, sacrificiũ Deo acceptissimum esse, vti stare pupillos, & vti duas in tribulatione eorũ: & quia etiã inter tormẽta misericordiam egenos reminiscatur, misericordie semper remuneratur Deus: fecit, vt cum ad lupanar traheretur, loco moueri nõ possit: cum viretetur, illa inter flamas maneret, cum ingularetur, mori non crederet, donec ad cælos itura vitale viaticum de manu sacerdotis accepit, corpus videlicet & sanguinem Agni, pro cuius amore sua omnia in cleomõgnã, seipsam in sacrificium tam cõsidenter, quam libenter obtulerat. *ibid.*

De

DE AVARITIA,
Græcorum exemplum.

De Ptolemæo Rege Cyprorum.



Tolemæi Regis Cyprorum auaritia risu prosequenda. Nam cum auxijs foribus magnas opes corripuisset, propterque eas petiturum se videret, et ideo omni pecunia imposta nauibus, in altum processisset, vt classe perforata suo arbitrio periret, & vt hostis præda carerent, non sustinuit mergere aurum, & argentum: sed futurum suæ necis premium datum reuexit. Proculdubio hic non possidet diuitias, sed à diuitijs possessus est, titulo Rex insule, animo autem pecuniæ miserabile mancipium. *Maxim. lib. 9.*

De Persa Macedonum Rege.

Miseros esse auaros exemplo suo lesa vltimus Macedonum Rex ostendit, à Paulo Æmilio superatum ac captus. Nã à reliquis milibus desertus, paulo antequam caperetur, magnarum promissionum spe paucos quosdam Cræteses retinuit, promissorum pignus sue redacta aliquot aurea vasa. Cum autem Crætesum præsidio in tuta

se loca recepisset, pollicitus se pecuniam daturum, vasa à Crætesibus recepit, & cum vasis pecuniam quoq; retinuit. itaq; ab ipsis etiam Crætesibus destitutus, cum nullo alio, quam auro comite in Samothraciã profugisset, ab Æmilio captus, Romam in Triumphum, quæ admodum tanta auaritia dignus erat, perductus fuit. Nam cum in bello pluris aurum, quam homines fecisset, tandem experiendo cognouit, aurum se, quia homines, quibus aurum defenderat, non habebat, vna cum libertate ac regno amisisset. *Baptist. Fulg. lib. 9.*

De filio Tigranæ Armeniæ Regis.

Cum Tigranem Armeniæ Regem Pompeius deuicisset, & is ab eodem Põpeio in regnis, que ante possidebat, restitutus, in Romanam castra ad salutandorum Pompeium venisset, maiore natu filiorum prosequente, à toto exercitu amanter exceptus, & à Pompeio cæne honore dignatus, post epulas Pompeio totique exercitui ingentia munera contulit. Cum postea filius quoq; inuitatus esset, respondente eo tãti se cœnam emere nolle, indignatus Põpeius custodiri eum iussit, ac Romã in triumphum duxit. nam patre eius ob liberalitatem in regnis relicto, auarum filium, qui abiecto erat animo, vna cum regno libertate quoque priuauit. *ibidem.*

DE

ROMANORVM
exempla.

De M. Craffo & Q. Hortensio.

Cum admodum locupletis L. Minutius Esquilus falsum testamentum quidam in Græcia subiecisset, eiusdemque confirmandi gratia potentissimos civitatis nostræ viros M. Craffum & Q. Hortensium, quibus Minutius ignotus fuerat, tabulis hæredes in seruisset, quanquam evidens fraus erat: tamen uterque pecunie cupidus, facinoris alieni munus non repudiavit. Quantam culpam quam leniter reituli? lumina curiæ ornamenta fori quod scelus vindi care debebant, inhonesti lucri captura inuitati, autoritatibus suis texerunt. Max. lib. 9.

De Q. Cassio.

Verùm aliquandò maiores viros in Q. Cassio exhibuit qui in Hispania silium & Calphurnium occidendi sui gratia cum pugionibus deprehensos, quinquagies fertentium ab illo, ab hoc sexages pactus, dimisit. At quis dubitet si alterum tantum daretur, iugulum quoque suum æquo animo illis fuisse prabiturum? ibid.

De Tiberio Romano Principe.

Tiberius Cæsar Cn. Lentulum

Augurem patritio genere videlicet modestia ac virtute. impetit laudatum, posteaquam is eum hæredem scripserat, occidit: venesiam lepida mæminam innocentissimam cõdenavit, ut Quirino ditius atque orbo morum generet, fructum ob nauatam eam operam, se eius futurum hæredem. Nonnulli quoque Parthorum Reges, qui per seditionem regno pulsus, ad eum confugerat, posteaquam opibus spoliavit, quas ingentes attulerat, interemit. Itaque cum Lentulum, ut hereditate potiretur, occidisset, spe alterius hereditatis innocentem feminam damnasset, ac præterea Regem spoliasset, interemisseratque, qui sub fide ad eum serceperat, cum ipse maiore orbis terrarum parte potiretur, satis intelligi potest quanta eius esset habendi cupido. Baptista Fulgo. lib. 9.

De C. Caligula Imperatore.

Caligula post impensas professiones (delicijs enim animum eximplere voluit) ad avaritiam atque rapinam conuersus (id quod ære solent, quibus explendi nullus est modus) testatores, ut ipsi hæredem scriberent, cogebat, quos postea se superuixissent, venenatollebat, ridendos ducens, quod eodito testamento superuixerent: sperante demum cupiditate, atque avaritia seminarum maritum lupanar in palatio cõdidit, ac mo-

fit, qui per urbem cursitantes obnoctios, ut fructuosum vectigal principiperenderent, inuitarent. Coacta igitur ex eo vectigali ingenti pecunia, cum in ea nudum se prouolueret, auri auiditatem expleere cõtendebat. ibidem.

De Commodo Imperatore.

Commodus Imperator omnium avarissimus alienæ mortis facultatem cupientibus facillè pecunia permisit, omniumque aliorum criminum impunitatem auro condonavit, palam litium capitaliumque criminum iudicia vendidit: haud secus, quam si publicis nundinis remundandæ merces essent. ibid.

De Galba Hispaniarum Proconsule.

Galba antequam imperaret, Hispaniarum Proconsulatum sub Nerone gerens, cum ei Tarracensis civitas dono coronam auream daret, quam ponderis quindecim librarum dixerunt esse, statim adhibita statera, iussit pondus inspicere: & cum inuenisset tribus libris minus quam dictum fuerat, pondus esse, munere, tanquam dederetur, in obligationem conuertit, postposito pudore, à Tarracensis tribus libras, quæ coronam dederant, exegit. ibidem.

De Vespasiano Imperatore.

Vespasianus Imperator, etsi a-

liorum principum scelere effectum est, ut inter bonos annumeretur: tamen hæud mediocriter avaritia laboravit. Nam cum ab amicis reprehenderetur, quod rapaces homines in provincias, atque ad obsequia publica munia mitteret, respondebatur, eis se tanquam sponsoria uti, quia rapinis locupletatos ipse postea spoliaret. eos enim pro crimine, quo ipse laborabat, huiusmodi pœna parum honestè multabat. ibidem.

De Eodem.

Idem filio Tito reprehendenti, quod è vilissimis rebus cogere pecuniam non omitteret, dixit, ut sollem pecunia plenum, quem à procuratoribus allatum, tunc se habebat, olfaceret, experireturque: quidnam oleret, & respondente Tito grauem nullum inde odorem lotium est: nam ex urine vectigali hæc pecunia confecta est. Neque enim animaduertere voluit vrinæ fetorem, cui avaritia esset coniuncta: etsi nasum nõ laderet, famam tamen denigraret. ibidem.

De exercitu Titi Vespasiani
Rom. Principis.

Aurum inexplebiliter ac sceleratè nimis strire se ostendit Romanus exercitus, cum Hierosolymanas Titus obsideret. Iudæos enim,

qui ab vrbe fame compulsi profugiebant, deuorata aurea moneta, vt ita eam ab hoste incolumem seruarent, medios ferro diuidebāt, vt in intestinis aurum quod deuorauerant, inquirerent: cum pessillam horam qua ventrem exonevantes, inter sterora aurum effunderent, præ nimia cupiditate ferre non possent. biduo enim duo Idæorum millia per hunc modum milites interemerunt: pluresque occidissent, nisi Titus graui proposita pena, eam rem interdixisset. ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De Constantia Galli Cæsaris coniuge.

Constantia Constantini Magni Augusti filia, & Galli Cæsaris, qui in Oriente regebat, coniux, Clematium Alexandrinum virum innocentem, indicta causa interfici iussit. Gemmatum enim monili corrupta à Clematij socro, generi mortem ei vendidit, quem inuisum socrus habebat, quia vir probus stupri ab ea interpellatus, tanta turpitudine abstinerat, cuius rei, quoties mentionem fieri contingeret, haud facile diiudicabitur quia potentius existimari debeat, effrenane in Clematij socro libido, an Clematij ho-

nestas, aut rapacis Constantia avaritia Bap. Fulgofus lib. 9.

De Constante I I I. Imperatore.

Constantinus III. Phocæ Imperatoris ex Constantino maiore nato filio nepos, ex Græcia ad urbem Romam profectus, omnibus sacris prophetisque locis spoliatis, quibus quod diebus, quibus in ea vrbe mansit, tantum statuarum ac reliquorum ornamentoꝝ inde abstulit, quantum antea ex magno numero omnes barbari, qui urbem Romanam diripuerunt, non abstulerunt, adeoque acerbè populò imperio parentes, atque non in pestremis Siculos grauibus tributis pressit, vt multi vendere filios cogerentur, adeo à primis principibus degenerauit, qui non solum ornare studebant urbem Romam, verum etiam victui necessaria populo, atque insuper pecuniam largè præbebant, id glorie ex donatibus quaerentes, quod in rapiendo Constanti sibi proposuerat. Ceterum cum in Sicilia à militibus suis interfectus esset, Saraceni, qui per id tempus in Sicilia Paucorum urbem occupauerant, in Africam omnes Constantiani rapinæ deuexerunt. Cui id contingit quod plerunque auaris solet, vt opum, quas rapinis congregauerunt, hi possessores fiant, quos nimium arbitrabantur, ac penes raptorem auarumq; insania ac crimen man-

ueat, cum alijs recto Dei iudicio rapinarum commodo ac voluptate perfruantur. ibid.

De Rodolpho Imperatore.

Rodolphus Imperator natione Germanus adeo auri cupidus fuit, vt Italicas vrbes parua pecunia ab Imperij iure ac nexu liberaret. paruum enim compendij cum dedecore maluit, quam honestè ingenti regno potiri. ibid.

De Benedicto Pontifice.

Benedictus X. Pontifex Gregorio V. pontificatum vendidit, quem credibile est, si tantum emptorem inuenisset, seipsum quoque venditurum fuisse, ac libertatè vitamque ipsam auro, si magna eius vrbi oblata fuisset, postpositurū. ibi.

De Petro Castulonensi Rege.

Quo nomine pro rei indignitate appellare poterimus id quod Petrus Castulonensis Rex aduersus Mahumetum Granatæ Regem impie gessit? Cum ad cum opus petenda gratia aduersus alios Maurorum venisset, omne aurum quod seculum attulerat, rapacissimus Rex Petrus ademit: cum palam iaculati cum suis iussisset, primus fuit qui eum manu sua iaculo petere. Hincne auarum, an crudelitatem, aut ignauium nuncupabimus?

Aur eo solo contenti erimus, quod infelix Maurus Rex tunc coram ei obiecit? dixit enim Petrum Regem turpem nimis triumphum dare de Rege, qui opus salutisque gratia in eius violam se receperisset, violata fide, violato nature scdere, atque omni humano neglecto more, spoliato atque occiso. ibidem.

DE DIVITIIS, Græcorum exempla.

De Pythio Celenæo.

Pythius Celenæus ita diues fuit, vt in Xerxè & cum eo immensum exercitum ex toto Oriente constatum hospitio exceperit: donauerat is Dario, qui Xerxis fuit pater, plataneum auream cum aurea vrte, & ob eam rem Perfarum plerisque notus, seiscitatus ab eo Xerxes quantum possideret, Parata habeo, inquit, bis mille talenta argenti, quadrages centum millia aureorum numism Daricorum septem millibus minus: quæ Regi ad tam numerosum exercitum alèdum dono detulit, testatusque religialia prædiorum satis superq; sibi suffectura ad laute & beate viuendum. Demiratus Rex hominis liberalitatè, vt cum eo beneficentia ceterat.

auri hospiti remisit, & quod ad quadragies centum millia deerat, ex suo hospitem suppleuit. Sabel. lib. 8.

ROMANORVM exempla.

De M. Crasso.

M. Crassi, q in Parthiis perijt, maiorne fuerit census, an habedi cupiditas, haud quisquã facile dixerit, ferunt sepe ex eo auditum diuiti esse nemine, nisi qui annuo reditu Legionem alere posset. Quod si animus hominis diues, non arca appellanda est, fuit M. Crassus nunquam diues, cum homini opinione esset togatorũ omniũ ditissimus. Sabel. lib. 8.

De Caio Cæcilio Claudio.

C. Cæcilius, qui horum tempora præcessit, cum multa (vt ipse est suo testamento præfatus) ciuili bello amisisset, reliquit tamen quatuor millia seruatorũ et amplius, tria millia iugũ bouũ, & sexceta, reliqui pecoris CCLVII. millia, in numero io pondo sexcenta millia. Funeratus est sextertijs vndecim millibus, quantum Quiritium (quod sitiam) nullus, ibid.

De Cæsare Dictatore.

Cæsar qui Dictator fuit, duo.

deuiginti millia triclitorũ strauit Rom. populo, immensum aui pondus profudit, in spectaculo congiario populi: sed hæc spolia & rapinae orbis terrarũ verius quam patrimonium: propterea in ordine venire non possunt. ibid.

NOSTRORVM exempla.

De Cosmo Mediceo.

Claruit Florentiæ Cosmus Mediceus immerso pecuniarum auctũ tã diues, vt hoc nomine nati Italici solũ, sed Christiani etiam nominis Reges omnes & summi Duces cum eo hospitium iunxerint, literis, muneribus & omni officio certantes: mansit claritas familia incolũ vsq; ad Caroli VIII. in Italiam aduentum, quo tumultu Cosmi pronepotibus ciuili seditione domo eiectũ, domestica gloria multiplici clade cõuulsa facile ciuitatis principatu cessit. Sabel. lib. 8.

De Romanis diuitiis.

Si quis Italiæ vrbes contempletur, plures in his reperientur, quorum diuitia nõ indignæ sint, quæ in hunc ordinem redigantur. Nam & Romæ nuper fure hoc nomine illustres Margani, Crucii, Bubali, & omnium maximè Transylberina regione duo Matthai fratres ex quibus semel domestico conui-

uo adhibitus audiuit, tantum sibi rei pecuarie rationis creuisse, vt quingentos canes ad stabulorum custodiam in agris aleret. ibid.

De Venetiis diuitiis.

Quid Venetiæ, in quibus ne amplissima quidem diuitia magna sunt admirationi propter ciuitatis opulentiam? Nec enim vnus domus opes hic cõspicua sunt: tametsi domestica puellæ mille libræ auri olim appese sint dotis nomine regio matrimonio collocata, tãtũque nunc possideat, quantum Venetorũ priuatim nemo: nec alijs multibus, quibus immese sunt diuitiæ congeita, sunt cuiquã admirationi. Vbi ex his, qui sordidum quæsiũ faciunt, tantum quidam auri congersere, vt ad inuidiam fortune creuerint. Erit itaq; vt vera hæc, ita peculiaris vnus ciuitatis laus in hac relatione, vt nulli hominũ fuerint vnquã (Romanis duntaxat exceptis, in quibus totus orbis prada fuit) qui publicè priuatimq; plus possederint, quam Veneti, qui Adriam accolunt. ibid.

DE PAVPERTATE, Græcorum exempla.

De Diogene.

Diogenes Cynicus dolio contra frigus caloremque, eoque parum integro fuit contentus:

peculum fregit rusticũ, cuius manibus potantem intuitus: cetera aperturus, tam felix ab Alexãdro Macedone iudicatus lex, vt multis audientibus dixerit, Diogenem malle se esse, quàm alium quenquam, si non Rex & Alexander esset. Sabel. lib. 8.

De Democrito Philosopho.

Quidam Philosophia affectatores haud obscuri nominis vsq; ad cõ diuitias contempere, vt non modo aliunde oblatas nõ acceperint, sed eas etiam, in quibus nati essent, sponte publicarint, & in his Democritus Abderites diligens natura cõtèplator, qui nihil demum præter ingenium possedit, vel quia noluit, aut quia non debuit. ibid.

De Phocione Atheniensis.

Phocion Atheniensis vsq; adeo diuitias spreuit, vt grandis auri pondus, quod ab Alexãdro donodabatur, pertinaciter repudiaret: testatus se non egere regio auro, dignus de quo sit dicit inter Græciæ Sophistas quæsitum, maiorque Alexander esset, an Phocion, quib Alexãdri aurum cõtèmpsit. ibi.

De Phocionis coniuge.

Huius Phocionis vxor cum à nobilissima quadã Ionici generis matrona in amicitia recepta, auri torques, monilia, pretiosissq; mun-

aus muliebriter ostentaretur, At meus, inquit, ornatus non est talis, sed Phocion me ornat, iam vicies Atheniensium Imperator. ibid.

De Aristide Atheniensi.

Aristides & ipse Atheniensis multo iustius se paupertate gloriari posse credidit, quam Calliam Atheniensium ditissimum amplissimum opibus, nulli dicitur eam rem indecoram esse, nisi qui inuiti pauperiem ferrent. ibid.

De Lyfandro Lacedæmonio.

Lyfander Lacedæmonius, qui inter multorum exercitii Spartanorum dux fuit, & Athenas urbem potentissimam Lacedæmonijs parere cœgit, mortens nullam argenti drachmâ reliquit: quin cum eius generi non inuenirent, unde uxores dotem assequerentur, dimittere eas decreuerant, nisi magistratus, ut eas retinerent, proposita graui pœna cœgisset. Bap. Fulgo. lib. 4.

De Epaminunda Thebano.

Thebanus ciuium Epaminundas, cuius virtute egregijsque facinoribus nullus audiendo satis expleri posset, in tanta rerum inopia decessit, ut domi eius vnum tantum ferreum spiculum, neq; præterea alia res vlla necessaria sit inuēta.

Itaque cum è suo nihil haberet, unde funus duceretur, publica impensa tumulatus est. ibid.

De Aglao Psohidio.

Aglaus Psohidius Arcadum pauperimus nunquam agelli sui terminos excessit, paruuli ruris fructibus contentus: quem tanquam felicissimum Gygi Lydia Regi ditissimum prætulit Apollinis Oraculum. Guido Exemplorum lib.

De Socrate.

Socrates Philosophorum omnium luculentissimus pauper semper fuit, pedibus nudis incedens, sordido palliolo contentus, honores & omnia terrena contemnens, diuitias præsertim. ibid.

De Anaxagora.

Anaxagoras Claxomenius prosteris Philosophiæ studia stititibus insigne paupertatis reliquit exemplum: quandoquidem ut sapientie dicitur ababat. Nemo simul & virtutes & diuitias possidere potest. Is etenim amplum patrimonium suis sponte cœcessit, pauperque studijs adhaesit. ibid.

De Cleanthe Philosopho.

Cleantes Philosophus Stoicus Platij filius ex Affo ciuitate Troadis

natus, qui Zenonis Citiensis scholæ successit, diebus aduersus ignonantiam, noctibus autem aduersus paupertatem depugnauit. nam inopia cogente, ex puteis ad irrigandos Atheniensium hortos noctu aquam hauriebat, qua mercede liberalibus studijs interdij vacabat. Ea demum, qua à Zenone suo præceptore mente conceperat, bonum osibus, & testis fictilibus perscribere solebat, cum pecunia non suppeteret ad emendam pauperum. ibidem.

ROMANORVM
● exempla.

De Cornelia.

Maxima ornamenta esse matronis liberos apud Pompeium Rufum collectorum libro sic inuenimus: Cornelia Gracchorum mater, cum Campana matrona apud illam hospitia ornamenta sua pulcherrima seculi illius ei ostenderet, traxit eam sermone, quousque è schola redirent liberi, & Hæc, inquit, ornamenta mea sunt. Max. libro 4.

De Valerio Publicola.

Regio imperio propter nimiam Tarquinij superbiam finito, consulatus initium Valerius Publicola cum Iunio Bruto auspiciatus est. Idemque postea tres cōsulatus ac-

ceptissimos pop. Rom. gessit, & plurimum ac maximorum operum prætextu titulum imaginum amplificauit; cum interim factorum illud columen; patrimonio ne ad exequiarum quidem impensam sufficiente decessit: ideoque publica pecunia ducta sunt. Non attinet ulteriore disputatione tanti viri paupertatem scrutari: abud enim patet quid vnius possederit, cui mortuo lectus funebri, & rogus defuit. ibidem.

De C. Fabricio, & Q. Aemilio.

In C. verò Fabricij, & Q. Aemilij Pappi principum seculi sui domibus argentum fuisse confitear oportet: vterque enim patellam deorum, & salinum habuit: sed eò lautius Fabricius, quòd patellam suam corneo pediculo sustineri voluit: Pappus quoque satis animosè, qui cum hereditatis nomine ea accepisset, religionis causa abalienanda non putauit.

Illi etiã prædiuites, qui ab aratro accersiebantur, ut Consule fierent, voluptatis causa sterile atque æstuosissimum Pappum solum versabant, deliciarumque ignari vastissimas glebas plurimo cum sudore dissipabant: imò verò quos pericula Reipub. Imperatores accersiebant, angustia rei familiaris (quid cesso proprium nomen veritati reddere?) bubulcos fieri cogebant. ibidem.

De Attilio Galatino.

Attilium autem, qui ad eum accersendum à Senatu missi erāt, ad imperium pop. Rom. suscipiendum semē aspergentem viderunt: sed illa rustico opere attrita manus salutem publicam stabilierunt, ingentes hostium copias perfundederunt, quæq; modo ararium boum iugum reixerāt, triumphalis currus habenus retinuerūt, nec fuit q̄s rubor eburneo scipione deposito, agrēstem stinam aratri repetere. Potest pauperes consolari Attilius: sed multo magis docere locupletes, quem non sit necessaria solida laudis cupidini anxia diuitiarum comparatio. *ibidem.*

De Attilio Regulo.

Eiusdem nominis, & sanguinis Attilius Regulus primi Punici belli gloria cladēque maxima, cum in Africa insolentissima Carthaginis opes crebris victorijs contunderet, ac prorogatus sibi ob bene gestas res in proximum annum imperium cognouisset, Consulibus scripsit, villicum in agello, quem septem iugurum in Pupinia habebat, mortuum esse, occasionēque nactum mercenarium amoto inde rustico instrumento discessisse: idēque petere ut sibi successor mitteretur, ne deserto agro nō esset vnde vxor ac liberi sui alerentur.

Que postquam senatus à cōsiliis accepit, & agrū Attilij illico colendum locari, & alimenta coniugis eius, ac liberis præberi, resq; quæ amiserat, redimi publicè iussit. Tanti arario nostro virtutis Attiliano exemplo, quo omnis aetas Romana gloriabitur, fletit. *ibid.*

De Quintio Cincinnato.

Aequè magna latifundia Quintio Cincinnato fuerunt. Septem enim iugera agri possedit: ex his tria, quæ pro amico ad arariū obrogauerat, multa nomine amisit. Porro nam quoq; pro filio Casone, quæ ad causam dicendam nō occurrisset, huius agelli reditus soluit: & tamē ei quatuor iugera aranti nō solum dignitas patris familiae consistit, sed etiam Dictatura declarata est. Angustè habitare se nunc putat, cuius domus tantū patet, quantum Cincinnati rura patuerūt. *ibid.*

De Cn. Scipione.

Itaq; cum secūdo bello Punico. Cn. Scipio ex Hispania Senatus scripsisset, petens ut sibi successor mitteretur, quia filiam virginem adultæ iam ætatis haberet, neq; sine se dos expediri possit, Senatus, ne Res. bono duce careret, patris sibi partes desumpsit, consilijs vxoris, ac propinquorum Scipionis constituta dote summam eius ex arario erogauit, ac puellā nuptiis

dedit: dotis modus x l. millia æris fuit: qua nō solum humanitas Patrum C. sed etiā habitus veterum patrimoniorū cognosci potest. nāq; adeo fuerunt arcta, ut Taria Casō ne filia maximā dotem ad virum decem millia æris attulisse visa sit: & Megulia, quia cum quingentis milibus æris mariti domū iuravit, Dotata cognomen inuenient. Idē Senatus Fabritij Lucini, Scipionisque filias ab indotatu nuptijs liberalitate sua vindicauit: quoniam patris hereditati præter optimam gloriam nihil erat quod acceptum reserret. *ibid.*

De eodem.

Extiterūt & alia in eo affectata paupertatis argumenta nihil inferiora: quale illud, quod quendam ex his, qui cum eo in eremo erant, intuitus hortuli fructus intentius obseruantem, studentēque peculiolo cōstlando, loco submouit, ne quid sibi consuetudinis cū eiusmodi homine esset, cœn contagiosa ducenda sit eorum vita, qui pecunia student, aut certè indigna iustorum contubernio. *ibid.*

De Diuo Alexio.

Maluit Alexius Roma nobilibus loco ortus, pauper esse, quam in patris laribus splendē, & volupiosè viuere. in Syria quindecim annos fuit religionis causa, totidem deinceps Roma ignotus domesticitatem urbem mendicabundus circuire, petiitque sæpe supplicitor, & accepit elemosinam ex patris adibus: sed nulli interim notus. Demum vita sanctus ex

De M. Valerio Leuino.

Leuinus, quem Romani Consulē habuerunt, & qui Corintho urbe armis potitus est, cuius spolijs non urbs Roma solum, sed penè tota Italia exornata fuit, ita pauca de Corinthi atque aliarū urbium, quas deuicit, præda sibi retinuit, ut à Senatu, cum ipse nō haberet, filia eius de publico dotem accepit. *Bapt. Fulgosus lib. 4.*

NOSTRORVM
exempla.

De Hilarione.

Fuit Hilarioni, cuius postea sanctitas illustrata est, paupertas fiducia: qui cum ad obsecrans adhuc in solitudine esset, Latroues

ipsius chirographo compertum est quis esset, & quo consilio ignorari voluisset. ibidem.

De Astituente Francisco.

Multis spōte sua sunt paupertate sequuti: sed qui Frācisco Astituente arctius fuerit eam complexus, diligentius foverit, sanctius custodierit, fuit (ut videre est) nemo: & reclamante patre, conuictiūque ingerente, inopiam diuitiis praeiulit: diuites & lautos aspernatus, in mendicis esse voluit. laudis loco ponere, quod pauper esset, ignominiae & probro sibi ipsi daturus, si pauperiorem se nactus quinquam aut mendiciorum, per quae merito consequutus est ut pauperi sit patre dictus, cum serui nomen libentius usurparet. Felix paupertas, quae unius ductu tantum profecit, ut in hac vita, qua viuimus, penē plures sint, qui eam sponte colant, quam diuitias mirentur. ibid.

De Helisabeta.

Verum in uero, nulla unquam femina ardentior huius fuit boni cultrix, quam Helisabeta Regis filia, quippe quae cum in regia adhuc fortuna esset, inter ancillas ad mendicantium morem sese componeret, saepius testata fore, ut si quando humanis sese laqueis excederet, non alio ornatu libentius uteretur. ibid.

De Philippo Balearium Regis filio.

Temporibus nostris Philippum Balearium Regis filium multoties sacerdotium, quae possidebat, cura deposita, eo se uolēs redegit, ut uero adiutore contentus uiuere, atque ex inopia eam uoluptatem cupiens, quam alij ex magnarum opum usu consequuntur, ab eo tempore uictū mendicant. Bap. Fulg. lib. 4.

De Antonio Aegyptio.

Nōne paupertatis amator Antonius Aegyptius fuit, qui a patre in magnis opibus relictus, bona, quae receperat, pro Christi nomine dispersit, monachorumque multorum rector in tanta uerū inopia decessit, ut testamento nihil praeter melotem palliumque Athanasio, Serapioni alteri melotem, & discipulis, qui eum sepelierunt, cilicium reliquerit. ibid.

De Helisabeta Andreae secundae Pannoniae Regis filia.

Helisabeta Andreae secunda Pannoniae regis filia, atque uxor Ludouici Turingiae Landgrauis (id in Germania dignitatis nomen est) post uiri mortē à populo uerū prodiga principatu deiecta est (omnia enim quae habebat, pauperibus impartebatur) itaque exul ad tantam rerum inopiam redacta fuit,

fuit, ut ueste uario panno sacra tegeretur, colōque ac lana uictū pararet, spreto omnibus, quae post illum casum ei à patre aliisque propinquis offerebantur, atque Cornelia pauperior facta est, quae se maluisset, longē ditior esse poterat. ibidem.

De Alexandro & Mechtilde Scotiae Regis filii.

Par penē fuit Alexandri Scotiae regis filij inopiae studium atque amor, qui fororis Mechtildis hortatu à patris regno atque opibus eum à peste in Galliam simul cum ea profugit. illic ouium religiosi conuentus pastor factus, omnem vitam egit, nulliūque ad mortem notus. ibid.

De Abraham Aegyptio.

Abraham Aegyptius uasta in solitudine, clausa etiam cellula, cum nihil omnino suppellectilis praeter catinum uestemque cilicium & rusticum sagum haberet, usque ad quinquagesimum etatis suae annū (qui uita uelutius fuit) dicitur perdurasse: ita ut nihil unquam amplius concupisset. Bona enim & ea non modica, in quibus hereditario absens successerat, ege ni dilargiri mandauit, ne obolum quidem passus ex his ad se deferri. In summa igitur inopia tam diu fuit, ut nihil appeteret: in sum

mis opibus tam largus, ut omnino donaret, semper diuitiis praesentibus paupertatem. Marul. lib. 1.

De Menna.

Menna quoque Samitiū provincia solitario (ut Gregorius tradidit) paucula tantum apum aluaria uictum suppeditabant. Eo accedens quidam Longobardus latro, frustra que, ne aliena raperet, monitus, sacrilegas apibus intulit manus: sed sicut Isaias ait, *Ut qui pradaris, nonne & ipse praedatus?* continuo sceleris uictor Deus raptores tradidit satanae, uexariūque permisit. Indoluit autē Menna inimici casum: sciebat enim & inimicos diligere, ut obediēt Christo. Indoluit ergo ita, ut uellet nec apes habuisse. & cum decretum ei fuisset nihil in uita possidere, nihil querere, proximi uici beneficio sustentatus est in diem panem afferentibus, quos ille praecipit imbuebat salutis. ibidem.

De Iohanne Patriarcha Alexandrino.

Iohannes Patriarcha Alexandrinus cum ex hac uita migraret, haud parū letatus fuisse dicitur, diū gratias Deo ageret, quod morienti sibi nihil superesset praeter unum nummū: sed & hunc statim indigenti dari praecipisset. Annū quippe illi Patriarchatus relictus

gal, annua in egenos eleemosyne erant, nihil sibi reservanti prater Christum. Neque enim quicquam aliud suum esse aiebat asserens: ideo sacerdotibus neque possessionem, neque partem, neque hereditatem inter reliqua tribus datam, quoniam pars & hereditas & possessio eorum esset Dominus. *ibidem.*

DE FIDV CIA SVI, Græcorum exempla.

De Euripide Tragico.



Non Euripides quiddam Albenis arrogas visus est, cum postulante populo, ut ex tragedia quandam sententiam tolleret, progressus in scenam dixit, se ut eum doceret, non ut ab eo disceret, subulbas componere solere. Laudanda profecto fiducia est, quæ estimationem sui certo pondere examinat: tantum sibi arrogans, quantum a contemptu & insolentia distare satis est. Itaque etiam quod Alcestiri Tragico poetæ respondit, probabile: apud quem cum quæreretur, quod eo triduo non ultra tres verbes maximo impenso labore deducere potuisset, atque is se centum persicidii scripsisse gloriaretur: sed hoc, inquit, interest, quod tui in triduum tantummodo, mei vero in omne tem-

pus sufficient. Alterius enim scilicet cuncti cursus scripta, inter prima memoria metas corruerunt: alterius cunctante stylo elucubratum opus per omne ævi tempus plenis gloria velis feretur. *Max. libro 3.*

De Antigenida.

*Adyciam scenæ eiusdæ exemplum: Antigenidas tibicen discipulo suo magni profectus, sed parum feliciter populo se approbanti, cunctis audientibus, dixit, Mihi cane, & Musis: quia videlicet perfecta ars fortunæ lenocinio defecta iusta fiducia non exiit. Quamque sicut se laudem meritam, eam etsi ab alijs non impetrat, domesticum tamen acceptam iudicio refert. *ibid.**

De Epaminunda.

Non patiuntur metemioribus exemplis diutius insistere fortissimi duces. siquidem Epaminondas, cum ei civis irati sternendarum in oppido viarum contumeliam causa curam mandarent (erat illud ministerium apud eos sordidissimum) sine ulla cunctatione id recepit, daturumque se operam, ut brevis speciosissimum fieret, asseveravit. Mirifica deinde promotione abiectissimum negotium pro amplissimo ornamento expectandum Thebis reddidit. *ibid.*

De

De Annibale.

Annibal verò cum apud Regem Prusiam exularet, autòrque ei cõmittendi prælii esset, atque is non idem sibi exitus portendus diceret, An tu, inquit, vitulinæ caruncule, quàm Imperatori veteri manus credere? si verba numeres, breuiter & absicisse, si sensum estimeris, copiosè & valenter. *ibid.*

De Alexandro Magno.

Ingentem animi fiduciam Alexander ostendit, cum antequam in Asiam transiret, immunitates redditusque ingètes in Macedonia donaret. cum autem Perdiccas amicorum vnus ei diceret, omnia danda quid sibi retineret, respondit, semper bonaque Persarum: admirabilis fiducia ostendens, se quod ad huc in potestate hostiũ erat, ceum non propriam ducere. Ea permotus spe Macedones, spretris muneribus, quæ tunc Alexander representabat, sola ipsa spe cum ipso contenti manserunt, lógè pluri ea, quæ nondum venerat, quàm presentia mœnera facientes. *Bap. Fulg. lib. 3.*

De Antigono Macedonum Rege.

Cum Antigonus Macedonum Rex cum classe apud Andriũ esset, & militum vnus hortaretur, ut inde abiret, quia hostiũ classem maius numero maior appropin-

quare dicebatur, ut qui ingentis animi plenus erat Antigonus, respondit, Et me pro quanto nauis numero censes? hoc enim modo animi sui vigore equalè se hostium multitudini ostendit esse posse. *ibid.*

De eodem.

Idem cum ad regiam dignitatem recens ascèdisset, & haud obsecrè populi eam rem queri dicebentur, virtutum suarum conscientia fretus, in populorum conspectu diadema sceptrumque deposuit, palamque monuit, si alii quempiam se regno digniorem inuenirent, ad eum ex arbitrio diadema sceptrumque deferrent, cõmemoratis autè ijs rebus, quæ magna virtute gloriàque gesserat. ita huius animi fiducia populos mouit, ut vltro omnes ad capeendum de novo regnum hortarentur, ac magis precibus perirent: quod ipse constantè renuit, nisi antè de seditionis autoribus supplicium sumeretur. *ibidem.*

De viro Lacedæmonio.

Cuiusdam Lacedæmonij minime spernenda fuit cõsuetudo: quò cum in clypeo picta (ut vera videretur) muscæ ferret, atque ei diceretur, insigne nimis paruum id esse, neque ab hostibus visum iri, respondit, se ita hosti appropinquaturum, quod lógè maior quàm esset, ei musca videretur. *ibid.*

De

De Chyffippo Philosopho.

Chryffippus Philosophus doctrina sua fretus, amico petenti cuius doctrina filium traderet, sibijpsi daret, respondit. Nam si alium se doctiorem sciret esse, ad illum audiendum ea ipsa hora se profecturum affirmabat. Neque verò ad arrogantiam id ei debet ascribi, sed rectum de seipso iudicium putari. Etenim atate sua solus sapiens habitus est, cum ceteri sola doctrina umbra dicerentur. *ibid.*

De Diogene.

Cum Diogenes patriam relinqueret, vnus ex seruis eum sequutus, nomine Manes, nò ferens eius morositate aufugit. cumque Diogenem hortarentur aliqui, vt eum quareret, Annon, inquit, turpe esset, cum Manes Diogene non egeat, Diogenem Manus ope indigere? verum seruus ille captus postea, Delphosque abductus, à canibusque dilaniatus, fugæ pernas persoluit. *Aelianus lib. 1.2.*

De vtroque Spartano.

Nobiliter etiam vterque Spartanus, & qui increpitus à quodam, quòd in aciem claudens descenderet, pugnare, nò fugere propositum sibi esse respondit. Et qui referente quodam sagittis Persarum solem obscurari solere: Bene

narras, inquit, in umbra enim melius præliabimur. *Max. lib. 3.*

De Verrito & Malorige legatis Germanis Frisij.

Imperatè Nerone cum orta esset inter Germanos controuersia, Germani quidam legati Frisij Romanam venerunt; & theatrum ingressi, vt populi Romani magnitudinem inspicerent: mirati eius in sedendo videntes, nonnullos minime Romana veste amictos inter Senatores sedere animaduenerunt. Cum qui essent illi, interrogassent: vt intellexerunt, vrbium, quæ sive ac virtute alias antecesserant, legatos esse, propria virtute ac sive freti, ipsi quoque sessim inter Senatores iuerunt, dicentes nationem nullam eis notam esse, cui ob militarem virtutem ac sive locutus ille magis, quam ipsis debetur. & ob id à Senatu leta fronte accepti, Romani ciues creati fuerunt. *Eap. Fulg. lib. 3.*

De Zeusi pictore.

Magnam quoque artis suæ fiduciam Zeusis pictor ostendit, cum athletæ, quem pinxerat, in quo sibijpsi satiscessisse ridebant, carmen inscripsit in hanc sententiam, opus scilicet illud esse, cui facilius preclari possent iniurare pictores, quam quicquam iniurari. *ibidem.*

ROMANORVM
exempla.

De P. & Cneo Scipionibus.

P. & Cneo Scipionibus in Hispania cum maiore parte exercitus acie punica oppressis, omnibusque eius provincie nationibus cartaginensium amicitiam sequeutus, nullo ducum nostrorum illic ad corrigendam rem proficisci audente, P. Scipio quartum & vigesimum annuum agens, iterum se pollicitus est: quæ quidem fiducia populo Romano salutis atque victoria spem dedit.

Eademque in ipsa Hispania vix est, nã cum oppidum Badiam circumfunderet, tribunal suum aduenientes in eadem quæ intra moenia hostium erat, radimonium in postquam diem facere iussit, continuo vrbe potitus, & tempore loco, quo prædixerat, sella posita, ius eis dicit. Nihil hac fiducia generosius, nihil prædictione verius, nihil celeritate efficacius, nihil auiam dignitate dignius.

Cui factò par illa fiducia, quòd postquam Africam attingit, speculatores Annibalis in castris detentos & ad se perductos, nec supplicio affecit, nec de consilijs & viribus Pannorum percunctatus est: sed circa omnes manipulos diligentissimè deducendos curauit, interrogatoisque an satis ea cõsiderassent, quæ speculari iussit

erant, prandio dato ipsis, iumentisque eorum incolumes dimisit: quo tam pleno fiducia spiritus prius animos hostium, quam arma contudit.

Verum vt ad domestica eius fiducia acta veniamus, cum à L. Scipione ex Antiochensi pecunia H. S. quadragies ratio in curia reposita, prolato ab eo libro, quo accepta expensaque summe continebantur, resellente inimicorum accusatio posset, discipulit: indignatus de ea re dubitari, quæ sub ipso Legato administrata fuerat. Quinetiam in hunc modum egit. Quinetiam in hunc modum egit, non quod, P. C. erario vestro H. S. quadragies rationem, alieni imperij minister, quòd meo ductu, meisque auspicijs bis milles H. S. vberius feci. Neque enim adhuc puto eò malignitatis veniam, vt de mea innocentia querendus sit. Nam cum Africam totam potestati vestra subiecerim, nihil ex ea, quòd meum dicerem, præter cognomen retuli. Non igitur me Punice, non fratrem meum Asiaticæ gæzæ auarum reddiderunt: sed vterque nostrum inuidia magis, quam pecunia locupletior est. Tam constantem defensionem Scipionis vniuersus Senatus cõprobauit. Sicut & illud factum: quòd cum ad necessarium Reipub. usum pecuniam ex erario promi opus esset, idque Quæstores, quia lex ob stare videretur, aperire non audent, priuatus claus poposcit, patefact

factioque arario legem utilitati cedere coëgit: quam quidē fiduciam conscientia illa dedit, quia meminerat omnes leges à se esse servatas. Non fatigabor eiusdem facta idētidem referendo: quoniam nec ille quidem in consimili genere virtutis edendo fatigatus est. diem illi ad populum M. Nevius Trib. Plebis, aut (ut quidam memorat) duo Petilij dixerant, qui ingenti frequentia, in forum deductus, Rostra descendit, capitique suo corona triumphali imposta, Hac ego, inquit, Quirites, die Carthaginem magna sperantem leges nostras accipere iussi: proinde equum est vos mecum ire in Capitolium supplicatum. speciosissimam deinde eius vocem aequè clarus eventus sequutus est: siquidem & Senatum totum & uniuersum equestrem ordinem, & cunctam plebem Iouis. Opt. Maxi. puluiniaria petens, comitem habuit. Restabat, ut Tribunus apud populum sine populo ageret, desertusque in foro cum magno calūniae sua ludibrio solus moraretur, cuius deuitandi tuboris causa in Capitolium processit, deque accusator Scipionis reuator est factus. Max. lib. 3.

De Scipione Aemiliano.

Aniti spiritus egregius successor Scipio Aemilianus, cum urbem praeualidam obsideret, suadetibus quibusdam, ut circa moenia eius ferreos murices spargeret, omnino: vada tabulati plūbati con-

sterneret, habētibus clauorū cammina, ne subita eruptio hostes in praesidia nostra impetū facere possent, respondit, nō esse eiusdem & capere aliquos velle, et timere. ibi.

De Liuiio Salinatore.

Liuij quoque Salinatoris aeternae memoriae auctoritate tradendus animus: qui cum Asdrubalem exercitūque Panorum in Umbria delessēt, & ei diceretur, Callos ac Ligures ex acie sine duobus & signis sparsos ac palantes, parua manu opprimi posse, respondit, in hoc eis oportere parci, ne hostibus tanta cladis domesticis iniurijs deessēt. ibidem.

De P. Furio Philo.

Bellica haec praestantia animi ingata illa, sed nō minus laudabilis, quam P. Furius Phil^o Cōsul in re natu exhibuit. Quintū enim Metellū, Quintūmq; Pōpeiū Cōsules viros vehementer inimicos suos cupit sibi profectiōē in prouincia Hispaniā, quā sortitus erat, idētidē exprobrantes, legatos secū illuc ire coëgit: fiducia nō solum sortis, sed penē etiā temerarij exhibent: quae duobus acerrimis odijs latera sua cingere ausa est, vsūmq; ministerij vix tutum in amicis & inimicorū petere sustinuit. ibid.

De L. Crasso.

Cuius factū si cui placet, necesse est Lucij etiā Crassi, qui apud maiores eloquētia clarissim^{us} fuit, propositū nō displiceat. Nam cum ex Cōsule prouinciā Galliā obtin-

ueret, atq; in eam. Cn. Carbo, cuius patre dānauerat, & ad speculanda acta sua venisset, nō solum cū inde nō submouit, sed in super locū in tribunali assignauit, neque illa de re, nisi eo in consiliū adhibito cognouit. itaque acer & vehemens Carbo nihil aliud Gallica peregrinatione consequutus est, quam ut animaduerteret fontem patrem suum ab integerrimo viro in exitum missum. ibidem.

De Catone Superiore.

Cato verò Superior se penumero ab inimicis ad causae dictionem vocatus, neque villo inquam crimine conuictus, ad vltimum tantum fiducia in sua innocentia repositus, ut ab his qui in quaestione publicam deductus, T. Gracchum, quo in administratione Reipub. in multum odium dissidebat, iudicium deposceret: qua quidem animi praestantia pertinaciam eorum insidendi se inhiuit. ibidem.

De M. Scauro.

Eadē M. Scauri fortuna aequè suētus longa ac robusta, idem animus, qui cum pro Rostris accuseretur, quod à Rege Mithridate ob Kempus, prodendam, petitionem accepisset, causam suam uia egit: Est enim, Quirites, inquam, cum inter alios vixerim, apud alios me rationem vitae redde. Sed tamen audeo vos, quoniam maior pars honoribus & alii meis interesse nō potuit, interrogare. Varius Sycronensis M.

Aemilius Scaurus regia mercede corruptum imperium populū Romani prodidisse ait: M. Aemilius Scaurus huic se affinem esse culpae negat. vtri creditis, cuius dicit admiratione populus Romanus commotus, Varius ab illa demētissima actione pertinaci clamore depulit. ibidem.

De M. Antonio.

Contrā M. Antonius ille disertus. Non enim respuendo, sed amplectendo causae dictionem, quam innocens esset, testatus est. Quae stator proficiens in Asiam, Brundisium iam peruenerat, vbi literis certior factus inuestis potulatum apud L. Caesum Praetorem, cuius tribunal propter nimium seueritatem scopulus reorum dicebatur: cum id vitare beneficium Legi aemilia liceret, quae eorum, quos Reipub. causa abessent, recipi nomina vetabat: in urbem tamē recurrit: quo tam pleno fiduciae bonae consilio tum ab solutionem celerem, tum profectiōnem honestiorem consequutus est. ibidem.

De Senatu Romano.

Sunt & illa speciosa fiduciae publica exempla. Nam cum eo bello quod aduersus Pyrrhum gerabatur, Carthaginenses centum ac triginta nauium classim in praesidium Romanis hostiam vltro misissent, Senatui placuit, Legatos eorum ad duces ire, qui dicereant populum Roma. bella suscipere solere; quae suo milite gerere possent: Proinde

proinde classem Carthaginem reducerent.

Idem post aliquot annos Cannensis clade exhaustus Romani imperij viribus, supplementum exercitus in Hispaniam mittere ausus, fecit ne hostiliū locus castrorum sum maxime Capenam portam armis Annibale pulsante, minoris veniret quam, si illum Peni non obtinerent. Ita se gerere in aduersis rebus quid aliud est, quam scientem fortunam in aduersiorum sui pudore victam conuertere? ibid.

De Accio Poëta.

Magno spatio diuisus est a senatu ad Poëtam Accium transitus. Caterum vt ab eo decētiū ad externa transierat, producat in medium. Is Iulio Cæs. amplissimo & florentissimo viro in collegium Poëtarū venienti nunquam affurrexit, non maiestati eius immemor, sed quod in comparatione communium studiorum aliquantū superiorem se esse confideret. quapropter insolentia crimine caruit, quia ibi voluminum, non imaginum certamina exercebantur. ibidem.

De M. Catone.

Summam animi sui confidentiā Senior Cato in censura petenda aduersus cōpetitores ostendit.

Cum altiore concensens locum, palam dixit, Romanos mores seu uero medico, non autem molli egere: atq; ob hanc rem illos, qui animi morbo laborarent, quia ei motus esset, ipsos censuram deuitare, suffragiaq; ad competitores deferre, ne esset qui ipsorum errata corrigeret. Itaque si populo Romano virtus cura esset, odiōque vitia prosequeretur, atque Romanos mores ad prisca singularitatem restitui vellet, Valerio Flacco si bique censuram deferrent. Baptista Fulgus lib. 3.

De L. Sylla Dictatore.

L. Sylla Dictator post multos ciues patria exactos, sparsimque ciuilibus bellis sanguinem deposita Dictatura, cum in foro decantabulari, interrogatus quomodo tam multis crudeliter, atque auariter perpetratis rebus ad tam sublimi loco, ubi imperabat, iterum ad priuatum vitam redire ausus esset, respondit, si necesse esset omnium, que in Dictatura gessisset, se ratione redditurum. Quo verbo facta esse inuiti, crudelitate rapinisq; ceu medicinam ad coercendum proditiosum auarumque populū necessariam fuisse, vt in grauium morbu contingere solet. ibid.

De C. Fabritio.

C. Fabritius ab omni leuitate aq̄

atque iactantia alienus, qua virtutem suā fiducia esset, ostēdit, cum legatus ad Pyrrhum missus, ab eo rogatus esset, vt inter duces, atque amicos suos primum vellet accipere locum. Ei enim in aurem respōdit, Non hoc, Pyrrhe, ex re tua fieri posset, nam qui nunc virtutem tuam mirati, te suspiciunt, teque amant, ac colunt, cum me experti essent, a me potius, quam a te regi cuperent. Tantūq; eius viri estimatio apud Pyrrhum valuit, vt non modo verbum illud patienter ferret, sed vt verum quoque probans, illi vni captiuos, quoru causa iuerat, dono dederit. ibid.

NOSTRORVM
exempla.De Edgardo Britannorum
Rege.

Edgardo Britannorū Rex, cum Reges omnes, qui ei parebant, in cōuiuium adhibuisset, eiq; esset relatum, Kinandum Scotorū Regem, cum eum statura pusillū in specuisset cum alijs dixisse, non mendaciter se mirari, quod ipse, alitque Reges viri fortes proceraque corpore tam paruo homini subiectos se esse paterentur. Nulla propterea dicta, venatum deduxit eū, datq; opera, vt solus cūgo ab alijs distinctus esset, Kinā dū alterū ē duobus gladijs, quos secum tulerat, obrulit, dixitque fortitudinis

eius periculum facere velle, vt sciret, an verbis in eo facta responderent. Quare Kinandus vehementer territus, errori veniam petens, tandem eam impetrauit, cum ei Edgardo generoso facto, singularique virtutis suae dignitate ostēdisset, virtute se, & non sorte electum regnare, ei, vt hoc experiri posset, potestate facta. Baptista Fulgus lib. 3.

De Ioanne Zisca Bohemo.

Cum Ioannes Zisca Bohemus, quamquam lumine captus, multas de hostibus victorias peperisset, Hufitanamque heresim excitasset, in aduersam valetudinem incidit. itaque populi, qui ei parebant, periniquo animo eū casum ferentes, ceu euersam communem salutem deplorabant: ab eoque petebant, quid illi, si, vt verebantur, mortem obiret, faciendum censeret. O inuictum animi rigorem, nulla inquam obliuione praterendum: multos prelūis in cecitate victor euaserat, mortuus quoque ex bellis se victoriam deportaturus rebatur. populus igitur respondit, vt sui mortui corpus excorierent, atque tympanum ex pelle facerent, pollicitus, si ad illius tympani pulsam pariter eius nomen inuocarent, hostes eis nunquam repugnatos: cuius dictum cum populi abominarentur, exercitus pars duces sibi non perpetuos, vt ipsū,

ipsum, sed ad tempus delegit: pars autem cum omnes post Zisecam vel ut ignavos spernerent, & propterea eorum taderet, orphani ab eo tempore appellati fuerunt. *ibid.*

De Gregorio v. i. Pontifice Maximo.

Gregorius v. i. Pontifex Maximus, cum ager in vite discrimine versaretur, sciretque de ipsius acta vita Cardinales male sentire, idque habitis inter se colloquijs eos ostendisse: animi sui conscientia fretus, accessit ad se Cardinales de ijs, quae dixerant, vehementer increpuit. & cum efficacissimis rationibus omnem rerum a se gestarum suspicionem purgasset, ut omnia de se exploratiora essent, hoc addidit, ut defuncti corpus in feretro ante valvas aedis sancti Petri staturerent, easque ante diligenter clauderent. Quod si numine corpus sine humana ope in templum introduceretur, male de ipso cogitata emē darent: sin autem extra templum corpus remansisset, sacra sepultura indignum censerent. Eo mortuo, cum conditio, quam posuerat, servaretur, omnibus admiratione captis, magna ventorum viseratis templi foribus, in templo iacere Gregorij corpus fuit inuentum. fiducia profecto Gregorij conscientia ingens, & quae ne temere iudicemus, retrahere nos de-

beat. ostendit enim tanto ab hi- mano iudicium differre divinum, quanto divinum oculcius, atque iustius est. *ibid.*

De Ioanne x. xiii. Pontifice Maximo.

Baltasar Cossa Bononia, ubi aliquot tempus magna diligentia literis operam nauarat, cum Romam proficisceretur, rogatus quamobrem Romam tenderet, ut se Pontificem faceret (neque idipso) respondit. Atque haud dispost ab Alexandro v. ad cardinalatus honorem euectus, in Pontificatu ei sub Ioannis x. xiii. uoimine successit. *ibid.*

DE ANIMI MODERATIONE, GRÆCORUM EXEMPLA.

De Archyta Tarentino.



Archytas, dum se Pythagorae praeceptis Meliponti penitus immergit, magno labore, longoque tempore solidum opus doctrinae complexus. postquam in patriam reuertitur, ac tura sua renitere coepit, animadvertit negligentia vitlici corrupta, & perditam: inuenitque male meritum: summissim,

fem, inquit, à te supplicium, nisi tibi iratus essem. Maluit enim impunitum amittere, quam propter iram grauius iusto punire. *Maxim. lib. 4.*

De Platone Philosopho.

Nimis liberalis Archyta moderatio, temperatior Platonis. nam cum aduersus delictum serui vehementius excarsisset, veritus ne ipse modum vindictae despiciere non posset, & seusippo amico castigationis arbitrium mandauit: desinere sibi futurum existimans, si commississet, ut parem reprehensionem culpa serui & animaduersio Platonis mereretur. *ibid.*

De Syracusano Dione.

Nequaquam Platoni literarum commendatione par Syracusanus Dion: sed quod ad praestandam moderationem attinet, vehementiori experimenti. Patria pulsus à Dionysio Tyranno, Megaram peruenit, ubi cum Theodorum penitentem eius urbs domi conuenire uellet, neque admitteretur, multum, diisque ante fores retentus, comisit suo. Patienter hoc ferendum est, ait: forsitan enim & nos cum in gradu dignitatis nostrae essemus, aliquid tale fecimus. Quae tranquillitate consilij ipse sibi conditionem exilij placidioram reddidit. *ibidem.*

De Thrasybulo.

Thrasybulus etiam hoc loci apprehendendus est, qui populum Atheniensem triginta Tyrannorum sauitia sedes suas relinquere coactum, dispersamque, & vagam vitam miserabiliter exigentem, animis pariter, atque armis confirmatum in patriam reduxit: insignem deinde restitutione libertatis victoriam clariorem aliquantio moderationis laude fecit. Plebis enim scitum interposuit, ne qua praeteritarum rerum mentio fieret. Haec obliuio concussum & labentem ciuitatis statum in pristinum habitum reuocauit. *ibid.*

De septem Sapientibus.

A piscatoribus in Miletia regione verriculum trahētibz quidam iactum emerat: extracta deinde magni ponderis aurea Delphica mensa, orta cōrouersa est: illis piscium se capturam rediisse affirmātibz, hoc fortuna ductus emisse dicente: qua contentione propter nouitatem rei & magnitudinē pecuniae ad vniuersum eius ciuitatis populum delata, placuit Apollinem Delphicum consuli, cuiusnam ad iudicari mensa deberet, Deus respondit illi esse dandam, qui sapientia ceteros praestaret. tunc illi consensu Thaleti mensam dederunt: ille cessit eam Biantis, Bias

Pittaco, is protinus alij: deincepsq; per omnem septem sapientium orbem ad vltimū ad Solonem peruenit, qui & titulum amplissimæ prudentiæ & premium ad ipsum Apollinem transtulit. *ibid.*

De Antiocho.

Antiochus autem à L. Scipione vltra Taurum montem imperij finibus summotus, cum Asiâ prouinciam vicinâque ei gentes amisisset, gratias agere pop. Rom. non dissimulante tulit, quod nimis magna procuratore liberatus, modicis rogni terminis rteretur: & sanè nihil est tam præclarum, aut tam magnificum, quod non moderatione temperari desideret. *ibid.*

De Aristide Atheniensis.

Cum Aristides Atheniensis Miltiadésq; inter decem Prætores aduersus Darium creati essent, & propter ducum multitudinem expeditionem illâ correre animaduerteret (per vices enim ad singulos imperandi munus transibat) vt ei fors imperandi contigit, partes suas in Miltiadem militaris artis peritissimū transtulit, atq; exemplo suo alijs, vt idem facerent, auctor fuit. Hac enim animi moderatione sibi præturâ ademit, vt patriæ victoriam, que de Dario optabatur, traderet. *Bap. Ful. li. 4.*

De Lydiade Megalopolitano.

Lydiades diu Megalopolis patriæ vrbis possessore imperio, nulla necessitate impulsus, ad priuati hominis statum se contulit, lōg pluris priuatum otium faciens, quam vrbis, in qua natus erat, principatum. *ibid.*

De Agide Lacedæmoniorum Rege.

Tâ moderato animo fuit Agi quoq; Lacedæmoniorum Rex, vt cum opibus atq; delicijs, quemadmodū pleriq; Regum agere solent, superare alios posset, nō solum augendi fortunas suas desiderio abstinuit, verum reuocatus quoq; Lycurgi legibus, voluit, vt inter cius omnes fortuna æquarentur: & nā se huius rei exemplum profisceretur, opes omnes suas in comune transtulit, atque alijs Lacedæmonijs se opibus æquauit. *ibid.*

De Xenocrita Cumea.

Insigne moderationis documentum Xenocrita Cumea præstitit, cuius opera, cum Aristotinus, qui vir eius erat, & Cumas tyrannide premebat, occisus fuisset, relōntque eam ciues honore commodisq; cumulare, quod ipsa ob patriæ charitatem & marito, à quo diligebatur, & principatu se priuasset, præ modestia animi omnibus,

bus, que offerebantur, spretis, solum Aristotini viri sui corpus ad spelendum voluit. *ibid.*

De Socrate Philofopho.

Nimis moderatum facētūque se Socrates Philofophus Atheniēsis ostendit. Nam cum insolens atque immodestus iuuenis pugno faciem eius percussisset, nihil aliud egit, dixitque, nisi sibi permolestum esse, quod nesciretur quando cum galea domo egrediendum esset. *ibidem.*

De Aristide Atheniensis.

Aristides Atheniensis nullo crimine, inimicorum tantum inuidia in exilium pulsus ostracis ini gratia, non, vt plerique fecissent, aduersus patriam ingratisque ciues indignatus, in blasphemiam vllam prorupit: sed cum Atheniensis egrederetur, inuidijs auditiibus Deos rogauit, vt ea felicitate patriam suam complecteretur, ne nunquam Aristidem meminisse oporteret. *ibidem.*

ROMANORVM
exempla.

De P. Valerio Publicola.

P. Valerius, qui populi maiestatem venerando, Publicolæ cognomē assequutus est, cum exactis

Regibus imperij eorū vim minuerat, omniaque insignia sub titulo cōsulatus in se transtata cerneret, inuidiosum magistratus fastigium moderatione sua ad tolerabile habitum deduxit, fasces securibus vacuè faciendo, & in cōcione populo summittendo, numerū quoq; eorū dimidia ex parte minuit, vltro spurio Lucretio Collega assumpto, ad quē quia maior natus erat, priores fasces transferri iussit, legē etiam Comitū centuriatus tulit, ne quis magistratus ciuem Romanum aduersus prouocationem verberare, aut necare vellet. Ita quōd ciuitatis conditio liberior esset, imperium suum paulatim destruxit. Quid, quod ades suas diruit, quia excelso loco posita, in star arcis habere videbantur? nōne quantum domo inferior, tantum gloria superior euasit? *Max. libro 4.*

De Furio Camillo.

Vix inuadit abire à Publicolæ sed venire ad Furium Camillum libet: cuius tam moderatus ex magna ignominia ad summum imperium transitus fuit, vt cum præsidium eius ciues capta Vrbe à Gallis Ardea exulantis petissent, non prius Veios ad accipiendum exercitū iret, quam de Dictatura sua omnia solenni iure acta cōperisset. Magnificus Camilli Valentianus triumphus, egregia Galica

lica victoria: sed ista cunctatio longè admirabilior. Multo enim, multoque seipsum, quàm hostè superare operosus est, nec aduersa prospera festinatione fugientem, nec secunda effuso gaudio apprehendentem. *ibid.*

De M. Rutilio Cenforino.

Par Furio moderatione M. Rutilius Cenforinus. Iterum enim censor creatus ad concionem populum vocatum, quàm potuit grauissima oratione corripuit, quòd eam potestatem sibi bis detulisset: cuius maiores, quia nimis magna videretur, tempus coarctandum iudicassent. Vterque rectè, & Cenforinus, & populus: alter enim ut moderate honores crederet, precepit: alter se moderato credidit. *ibid.*

De L. Quintio.

Agè L. Quintius Cincinnatus, qualem c. o. s. gessit: cum honorè eius. P. C. cõtinuare vellet, nõ solum propter illius egregia opera, sed etiam quòd populus eosdè Tribunos in proximum annum creare conabatur, quorù neutrum iure fieri poterat, vtrunque discussit, Senatus studium simul inhibèdo, & Tribunos verecundia sua exemplum sequi cogendo, atque vnus causa fuit, vt amplissimus ordo populùsque tutus esset ab iniustis facti reprehensione. *ibid.*

De Fabio Maximo.

Fabius verò Maximus cum à se quinq; & à patre, avo, proauo maiorib; que suis septennero consulatù gessit animaduertit, in Comitib; , quibus filius sum summo cõsensu Consul creabatur, quàm potuit cõstanter cum populo egit, vt aliquando vacationem huius honoris Fabie genti dari, non quòd virtutibus sibi diffideret (erat enim illustris) sed ne maximum imperium in vna familia continuaretur. Quid hac moderatione efficacius, aut valèius, qui etiam patrios affectus, qui potentissimi habentur, superauit? *ibid.*

De Africano Superiore.

Non desuit maioribus gratiamens ad præmia Superiori Africano exolueda. siquidem maxima eius merita paribus ornamenti decorare conati sunt: voluerunt illi statuas in Comitio, in Rostris, in Curia, in ipsa deniq; Iouis Optimi Maximi cella ponere: voluerunt imaginem eius triumphali ornatu indutam capitulinis puluinariibus applicare: voluerunt ei cõtinuum per omnes vite annos consulatum perpetuamque dictatam tribuere, quorum sibi nil, neq; plebiscito dari, neq; S. C. decerni patiendi, penè tantum in recusandis honoribus se gessit, quatum egerat in emerendis. *ibid.*

De

De M. Marcello.

At M. Marcellus, qui primus & Annibalem vinctus, & Syracusas capi posse docuit: cum in consultatum eius Siculi de eo questum in urbem venissent, neque Senatù vlla de re habuit, quia Collega Valerius Leuinus forie aberat, ne ob id Siculi inquiredo timidiore essent, et vt in redyret, vltro de his admittendis retulit, querentesque de se patienter sustinuit: iussos etiam à Leuino discedere, remanere, vt sua defensionis interessent, cogit, ac deinde vtraque parte perorata, etiam excedentes Curia subsequutus est, quò liberius Senatus sententiam ferret, improbatu quoque eorum querelis, supplices & orantes, vt ab eo in clientelam reciperentur, clemèter excepit: super hac Siciliam fortitus, eam prouinciam Collega cecit. Toties laudatio Marcelli variari potest, quoties nouis ipse gradibus moderatione aduersus socios vsus est. *ibid.*

De C. Claudio Nerone.

Cuius quoq; Claudius inter cetera precipua moderationis exemplum numerandus est. Liuus Salinatoris in Asdrubale opprimendo particeps gloria fuerat, & tamen triumphantem equo sequi, quàm triumpho, quem ei Senatus aequè decreuerat, vti maluit, quia

res in prouincia Salinatoris gesta fuerat. Sine curru ergo triumphauit, eò quidem clarior, quòd illius victoria tantummodo laudabatur, huius etiam moderatio. *ibid.*

De Metello Macedonico.

Acerrimè cum Scipione Africano Macedonicus dissenferat, eorumque ab emulatione virtutis profecta contentio, ad graues testatúsque inimicitia progressa fuerat. sed tamen cum interemptum Scipionem conclamari audisset, in publicum se proripuit, maestòque vultu & voce consula, Concurrite, concurrite, inquit, ciues, mania nostra vrbis euersa sunt. Scipionem enim Africano intra suos penates quiescenti nefaria vis allata est. O Rempub. pariter Africano morte misera, & Macedonicis tam humana, tamque ciuili lamentatione felicem! Eodem enim tempore, & quantum amisisset principem, & qualem haberet recognouit. Idem filios suos monuit, vt funebri eius lecto humeros subicerent, atque huic exequiarum, illum honorem vocis adiecit, non fore, vt postea id officium ab illis maiori viro præstari possit. Vbi illa tot in Curia iurgia? vbi tam multe pro Rostris altercationes? vbi maximorum ciuium, & ducum tantorum togata prælia? omnia nimirum ista precipua

v f

vener

veneratione prosequenda delectit
moderatio. *ibid.*

De Q. Scæuola.

Summum animi temperamen-
tum etiam in Q. Scæuola excellē-
tissimo viro adnotandum est. tes-
tis nanque in reum productus,
cū id respondisset, quod salutem
periclitantis magnopere lasurum
videbatur, discedens adicit: ita sibi
credi oportere, si & alij idem
asseruissent: quoniam vnus testi-
monio aliquem credere pessimi
esset exempli: & religioni igitur
sue debitam fidem, & communi
utilitati salubre consilium reddi-
dit. *ibidem.*

De Catone Posteriore.

Tot familijs in vno genere lau-
dis enumeratis Porcium nomē ve-
lut expers huiusce gloriæ silentio
pretereundum se negat. Posterior
Cato non paruo summa moderati-
onis suis indicio, Cypriacam pec-
uniam maxima cum diligentia,
& sanctitate in urbem deporta-
uerat, cuius ministerij gratia Sen-
natus relationem interponi iube-
bat, vt pratorijs Comitijs extra
ordinem ratio eius haberetur: sed
ipse id fieri passus non est, ini-
quum esse affirmans quod nulli
alij tribueretur, sibi decerni: ac
ne quid in persona sua nouaretur,
campestrem experiri tamerita-

tem, quam Curia beneficio vti su-
tius esse duxit. *ibidem.*

De Marco Bibulo.

M. Bibulus cū in Syria mora-
retur provincia, duos egregie in-
dolis filios suos à Gabiniano mili-
tibus Aegypti occisos cognouit.
Quorum interfectores ad eum vin-
ctos Regina Cleopatra misit, vt
grauissima clads vltionē arbitrio
suo exigeret: at ille oblato benefi-
cio, quo nullū maius tribus lugēti
potuerat, dolorem moderationi ce-
dere coegit, carniscesque sangui-
nis sui intactos euestigio ad Cleo-
patram reduci iussit, dicendo po-
testatem huius vindictæ nō suam,
sed senatus esse debere. *ibid.*

De Simili præfecto Palatii.

Rebus verbisque ingentem ani-
mi moderationē Similis ostendit,
cū deposita Palatina præfectu-
ra sub Adriano Casare (qua di-
gnitas Augustorū magnitudini
proxima erat) moriens ordinauit,
vt tumulo inscriberetur: Hic iacet
Similis, cuius ætas multorum fuit
annorū, & tamen ex eis septē solū
vixit. Annorū enim in ambitioso
magistratu multitudinē, in mor-
ti forte computauit, solos paucos,
quos in priuato otio degit, ad vitā
referēs: quemadmodum rectē Asti-
manibus verum esse inuenitur.
Eapt. Fulgosus lib. 4.

De

De Germanico Cæsare.

Moderatissimo animo Germa-
nicus Casar fuit caligule Impera-
toris pater, nam cū post Au-
gusti mortem exercitus Imperato-
rem creare eum vellet (Tiberij e-
nim crudelitatem abhorrebat) pri-
uatam agere vitam contentus, ma-
gna vi, ne id ageret, obstitit. *ibid.*

De Triario Materno.

Triarium Maternum post Com-
modi Imperatoris mortem, quia
Pertinax senior, & propterea tan-
to oneri parum idoneus videba-
tur, exercitus creare Imperatorē
volebat: reuinentibus eum militi-
bus, & electione hortantibus assen-
tiri, relicta veste, quam milites
apprehenderant, nudus ab eis pro-
fugit. *ibidem.*

De Sallustio Palatii præfecto.

Cū occiso in Persica pugna
Iuliano Romano imperium ad
interregnum venisset, magnis pre-
cibus egit vniuersus exercitus a-
pud Sallustium Palatinam præfe-
cturam sustinentem, qui non so-
lum diligens, verum etiam auda-
cis animi vir erat, vt imperij ho-
norem suscipere vellet. Sed frus-
tra laboratum est, Sallustio pa-
rum prosperam valetudinem se-
niumque excusante: quæ res exer-
cium mouit vt Louinianum fer-

ret, qui nulla publica autoritate
eum honorem v'surpauit. *ibid.*

De Aurelio Diocletiano Impe-
ratore.

Diocletianus cū virtute par-
tum imperium multos annos re-
xisset, ingentique animo tueretur
vt senio grauari se sensit, ne ipsius
imbecillitate imperium euertere-
tur, in eorum manu deposuit, quō
se iuniores erant, ac magis prospe-
ra valetudine vtebantur. Se au-
tem apud Solonas vrbē in priua-
ti hominis statum contulit: vbi
cū multos egisset annos, hortan-
tibus Maximiliano atque Gale-
rio, vt imperium resumeret, rescri-
psit, si herbarum ordinem, quas
ipse in horto suo seuerat, viderent,
nunquam ipsos de resumendo im-
perio mentionem ei facturos. Nā
cū inter rarissimos fuerit, qui be-
ne imperare scirent, sapienterque
priuatam agerent vitam, multos
in ancipiti constituit, qua re is se
maiorē ostenderit, ac regendo imperio,
an illo sponte sua deponēdo. Longē enim
plus se imperium egere, quam se
imperio ostendit. *ibid.*

De Alexandro Seuero Impe-
ratore.

Femineæ ambitioni leuitati-
que puerorum atus satis congrue-
re videtur. Nam quod muliebris
v s præter

præter rationem sexus appetit, id in pueris annorum infirmitas fræ nare non nouit. Hoc igitur facit, ut satus Alexandrum Senerum mirari nequeamus, qui rix annos sexdecim natus, cum à Senatu Imperator creatus ob virtutis magnitudinem patriæ quoque parentis & Magni cognomine decoraretur, nunquam in animum, ut hos acciperet honores, induxit. oportere enim aiebat, ut res gestæ maturiorque ætas ea nomina pararent. Nomina igitur, quæ alijs ad honestandam fortunam omnibus studijs asciscere sibi laborauit, ipse adolefcens adhuc oblata singulari animi moderatione non admisit. sed ne coniugem quidem pretiosioribus rti gemmis, quam cæteræ Romanæ ciues, permisit: & si quæ dono data erant, eas vel vendi iussit, vel templis donauit, affirmabat enim minimè se uelle, ut à coniuge sua pomparum atque profusionum exempla proficiscerentur. ibidem.

De eodem,

Idem ad eò senatum Legesque in honore habuit, ut se pene æqualem alijs faceret. quod cum ei à matre atque coniuge obijceretur, dicereturque ab eo Augustalis maiestatis ad inum atque in ordinem nimis redacta, is respondit, tutiorem se duraturamque magis eam fecisse. Neque enim amor mi

nus virium dabat, quem alijs armis, timorique concessissimam: nec minus quieti illi ob modestiam suam, quam ijs, qui cõtra sentirent, angustiarum & molestiæ ex insolentia prouenit. ibidem.

De Augusto.

Moderatissimum quoque Augustus se ostendit, cum lata lege, qua iudicandi de adulterijs forma statuebatur, apud eum adolefcens perpetrati cum Iulia filia adulterijs accusaretur: indignationis enim dolorisque magnitudinem compulsus, manu sua cadere adulescentem cepit. Cum autem in contrâ exclamaret, violari ab Augusto legem, quam de adulterijs sanxerat, repente eius ira contudit, adulescentemque dimisit. Atque eo die præ dolore cibo abstinnuit, adeo grauitèr à se erratum duxit, cum legem, quam contiderat, ipse violasset. Nam quæquam legibus præesset, æquum tamen dicebat, non minus se, quam alios legibus parere. ibi eodem.

De Hadriano Imperatore.

Aelius Adrianus Imperator quo die ad imperij culmè euectus est, cuiusdã, quocum graues exercebatur inimicitias, & propterea noui imperij magnitudine is vehementer territus erat, palam dixit, Eius sisti. eo enim verbo singulari, qui

mi moderatione ostendit, minimè conuenire, cum publicam induisset personam, priuatas amplius vicisii inimicitias uelle. ibidem.

De Paulo Aemilio & Cn. Pompeio.

Paulus Aemilius captiuum Persem Macedonum regem, cum ad genua sua procubere uellet, eum dextra manu subleuauit, quæ & mensæ & lateri suo uoluit asidere. Eadem quoque clementia usus est Cneus Pompeius erga Tigranem hostem Armeniæ Regem, cui diadema, quod ad misericordiam mouendam abiecerat, resumere præcepit, eum in regnum & pristinam sedem benignus restituenus. Guido Exemplorum lib.

NOSTRORVM
exempla.

De Vraia Gottho ac Ludouico Turingiæ Landgrauio.

Quis in Barbaro tantam animi modestiam inueniri posse crederet, quantum Vraia Gotthus ostendit? Nam post Viti gem Gotthorū Regem patruū bello captum, quem Bellissarius Constantinopolim captiuū miserat, cum ad Vraiam ob singulares virtutes Gotthi regnū deserrent, minimè assentiri uoluit. affirmabat enim, quanquã captiuus esset V

raia Gotthus, tamè quia Gotthorū legitimus Rex esset, locū eius dum uiceret, quia iniuste id fieret, occupaturū non esse, itaque cum Gotthi sine Rege manere nollēt, Id ual dum pro eo Regē creauerunt. Pius quoque Pontifex scribit, etate sua Ludouicum Turingiæ Landgrauium ad imperatoriam maiestatem electum, uirū armis clarum, iustitiæque insignem, cum literas se nescire excusaret, rem imperio pernecessariam, electione de se facta rti noluisse. Bab. Fulgo. lib. 4.

De Ioanne Armeniæ Rege.

Quis Ioannem Armeniæ Regem, nisi impius prætereat, moderatumque ipsius animum silere possit? Nam Clemente v. Pontifice relicto Leonis nepoti regno, eremum solus incolere potius, quam regno rti maluit. Cum autè postea Turcæ Armeniam infestarent, malèque Leo eam tueretur, à populis regnum sumere coactus, magno animo diu defendit, ostēdens neque animi paucitate, neque inertia impulsū antea se regnum reliquisse, neque postea ambitione aut leuitate resumpsisse. ibidem.

De Iua Britanniæ Rege & Gellulfo.

Iuas Britannorum Rex uxoris Ethelburgæ horiatu, relicto regno, Romã profectus, erimicam auxit

duxit vitam. id quod Etelnolphus quoque post eum egit. relicto Egiberto fratri patrueli regno. ibidem.

De Ambrosio Mediolanensi Episcopo.

Ambrosius Romanus patrius, cum Mediolanensem praefecturam gereret, videretur a populo Mediolanensi ad se deferri episcopatum, abiectione vitae genere contentus, sequenti nocte Mediolano profugit. Caterum a populo retractus, coactusque episcopatum assumere, ea integritate virtuteque administravit, ut postea eius memoriam cum sanctissimi hominis Mediolanensis civis semper coluerint. ibid.

De Benedicto I I. Pontifice.

Eadem modestia usus est Benedictus I I. Pontifex Maximus, qui post Leonem cum ad pontificatum vocaretur, diu lachrymis restitit, dum se tanto honore indignum diceret: se tandem eum honorem assumere coactus, ita gessit, ut electionis auctores nunquam pœniteret. ibid.

De Nicolao I. Pontifice Maximo.

Benedicto Nicolaus I. ut in pontificatu, ita in animi quoque mo-

deratione successit. Nam cum ad pontificatum se electus intelligeret, clam ab urbe Roma profugit, magnoque labore a Romanis inuentus, maiore vi collatum ut vellet accipere pontificatum, cogi vix potuit. ibid.

De Petro Damiano atque Andrea ordinem Minorum proficiente.

Petrus Damianus, qui cardinalatus honore insignis, Hostiensis episcopatus titulum gerebat, pontifice Gregorio V I. cardinalatus dignitatem, atque eius pompa longe maiori animo, quam plerique ei parare nitantur, renuntiavit, atque in eremum se transiit: sapienter intuitus quot labores malaque cardinalatus purpura tegat, contraque quantum quietus ac bonae spei eremus polliceatur. Andreas quoque Minorum ordinem professus, modestia plenus ingenti animo cardinalatus obtinuit, quem ei patrum Alexander III. offerebat. ibid.

De Caelestino V. Pontifice Maximo.

Mortuo Nicolao I I I. cum iam biennium interregnum continuaret, sacer senatus, quod discordes de noui Pontificis electione contendebat, demum Petrum rorum omnibus suffragiis electum. Cum autem diu laboratum esset,

ut delatum acciperet honorem, freta omni pompa, quantum fieri poterat, seruare eremitica vitam, quam antea degebat, formam nitentibus, tandemque pontificis curas, fastumque abhorrens, nulla necessitate compulsus, quin potius multum contra nitentibus, atque id ne ageret, obstantibus, post quintum mensem pontificatum solenni ritu seruato, in Cardinalium manum deposuit, eremiticamque vitam, atque habitum resumpsit. ibid.

De Hilarione Palaestino.

Diligentia qua ad gloriae evitacione pernecessaria est, clarum Hilarionem Palaestinum exemplum proposuit. Qui relicta patria, in Aegyptum, ubi olim Antonius abbas erat, cum se contulisset, post aliquod tempus in patriam rediit, ubi cum mentis suae quietem conquirentium ad ipsum hominum multitudinem impediri videret, iterum in Aegyptum profectus est. Hic quoque haud diu mansit, cum ob virtutis magnitudinem in honore haberi se atque coli videret. Itaque ut id gloria deuitaret, clam Siciliam traiecit, ubi nullo alio adiumento vitam trahebat, nisi quantum pauca ligna, quae orando desessus, a monte in urbem vendenda ferebat, subministrare poterant. Cum illic quoque cognitus in honore haberi coepisset, ad urbem Epidaurum in Dalmatiam

se contulit, ut illic occultior esset. Verum cum sol, qui quantum signa mitteret, mortalibus tamen semper fulget, cum illic quoque nocenti coepisset, eumque homines sequerentur, gloriam fugiens (quae non secus ac pestis bonorum animos inspicere solet) in Cyprum nauigauit: ubi tum ea mentis tranquillitate quam cupiebat, degere non posset, desertum quendam illius insulae montem conscendit, ubi fugiendi et vivendi finem fecit. His erroribus actus duntaxat, ut id fugeret quod plerique inter mortales adipisci laborat, gloriam videlicet, et magnam famam, quae, quod ipse longius abibat, illa instantius sequebatur: quantum vero saepe fallax soleat esse, tunc vera cum tuba multiplum ore, Hilarionem de virtutum tuarum magnitudine populis reuelabat, quae tu praemodestia tegere laborabas. etenim Diuinitus hoc videtur, ut gloria propter Deum eam fugientibus, aut dum viuunt, aut saltem post fata cumulatio referatur. secus autem hos, qui famam nimium appetentes sunt, multis experimētis cognitum est, et in vita et in morte obscuro mansisse. ibi.

De Ioanne Particiaco, qui Baderius dictus est, Venetiarum duce.

Modestiam animi singularem Ioannes Particiaco Venetorum dux

dus ostendit, qui sexto anno post initum ducatum, cum nihil eum irgeret, sponte sua deposito honore, ad priuatam redijt vitam. Cui eum Petrus Candianus successisset, atque praelio cum Sclauis commisso, occisus esset, cogente populo denuo Ioanes ducatum resumpsit, utq; in eo sex tantum menses commoratus, dum ciuiles quasdam seditiones componeret, denuo domum suam in priuatam abiit vitam. *ibidem.*

De Alberto Bauariæ Duce.

Moderati enim animi exemplum, quod silentio prateriri non debeat, Alberti Bauaria ducis fuit. Nam cum ingens ad eum legatio totius Bohemia populorum nomine profecta esset, ostenderetque mortuo ipsorum Rege Alberto Austriæ, qui Ladislaum infantem filium in cunis reliquerat, quia tandiu expectare infantis grandio rem etatem populi nollebant, ipsum omnibus suffragijs ab omnibus populis Regem electum esse: ipse ingenti moderatæque animo renuit, ac multum sanctæ facundæque in hanc sententiam dictis, populos ut Regem suum paruam expectare vellent, hortatus est. Quod animum verè excellentem, & laudibus omnibus celebrandum, qui meo quidem iudicio, dum oblatum speruidet regnum, non minor fuisse, quam Alexander appe-

tendo, censeri debet: illud qui dem haud dubium erit honestiorem sanctiorèmq; Alexandro fuisse. *ibidem.*

De Frederico Marchione Brandeburgensi.

Par quoque Brandeburgensis Friderici modestia fuit, cum vacante Polonia regno Vladislai morte, per legatos ad regnum accersitus, utpote qui inter eos nutritus plurimum diligebatur, aci pere abnuat, hortatus populos, ut Caesimutum Lituania ducem defuncti Regis fratrem, quia id a quibus erat, regimè acciperet. *ibid.*

De Ioanne Gualberto equite Florentino.

Ioannes Gualbertus eques Florentinus, cum ex agro in urbem magno hominum numero comitante rediret, eique sorte obtinuit esse us, à quo haud multo antefrater, quem solum habebat, fuerat occisus, neq; diuertere posset Ioannes, iam gladium, ut fraternam necem vlsceretur, strinxerat: sed cum humi prostratus fraternæ necis autor, ut sibi ob Christi crucifixi reuerentiam parceretur, oraret, singulari modestia Ioannes iram compefcuit, atque illum gladiumque, quem vlscenda inimicitia gratia strinxerat, in templum quod primum offendit deduxit.

Crucifixi imagini, quam in eo vidit, utrunque presentauit. Miras res: sed tamen vera narratur, scilicet Christi imaginem cernentibus omnibus, qui aderant, demisso capite, aperta signa dedisse, omisse gratia sua vltionis munus acceptum, atque gratum habere. Quod factum ita Ioanni: quoque animum pupugit, ut relicta patria, relicti fortunis, & seculari vita, princeps condenda congregationis, qua sub Umbrose Vallis nomine censetur, perhibeatur fuisset. Imago autem, qua hoc fecisse dicitur, postea singulari reuerentione in Sancti Miniati sano haud longe ab vrbe Florentina asseruata est. *ibidem.*

DE SENSORIA nota, Romanorum exempla.



Amill' et Posthumi' Cēsores ara pœne nomine eos, qui ad senectutem calibes perueniant, in ararium de ferre iusserunt: iterum puniri dignos, si quomodo de tam iusta constitutione queri sunt ausi, cum in hunc modum increpauerent, Natura nobis quemadmodum nascendi, ita gignendi legem scribit, parenteq; nos alendo, nepotum nutriendorum debito (si quis est pudor) ali gauerit. Accedit etiam ijs, quod

in Portuna longam præstandi huius muneris vacationem estis assequuti: cum interim consumpti sunt anni vestri, & mariti & patris nomine vacui. Ite igitur, & nodosam exoluite stipem vtilem posteritati numerose. *Max. lib. 2.*

De M. Valerio Maximo & C. Iunio.

Horum seueritatem M. Valerius Maximus, & C. Iunius Eritus Ebulcus Censores in consimili genere animaduersionis imitati, L. Antonium Senatu mouerunt, quod quam virginem in matrimonio duxerat, repudiasset, nullo amicorum in consilium adhibito. At hoc crimen nescio an superiori maius: illo nanque coniugalia sacra spreta tantum, hoc etiam iniuriosè tractata sunt. Optimo ergo iudicio Cēsores indignum eum aditu curiæ existimarunt. *ibid.*

De Porcio Catone.

Sicut Porcius Cato L. Flaminiū, quem è numero Senatorum sustulit, quia in provincia quenquam damnatum securi percusserrat, tēpore supplicij ad arbitrium & spectaculum mulierculæ, cuius amore tenebatur, electo. & poterat inliberi respectu Consulatus, quem is gesserat, atque autoritate fratris eius T. Flamini: sed & censor & Cato duplex seueritatis

exemplum eo magis illum notandum statuit, quod amplissimi honoris maiestatem tam tetro facinore inquinauerat, neque dignum pensi duxerat ipsam imaginibus ascribi, meretricis oculos humano sanguine delectatos, & Regi Philippi supplices manus. ibid.

De Fabricio Lucino.

Quid de Fabricij Lucini censura loquar? narravit enim omnibus, & deinceps narrabit, ab eo Corn. Rufinum duobus consulatibus et dictatura speciosissime functum, quod decem pondo vasa argentea comparasset, perinde ac malo exemplo luxuriosum in ordine senatorio retentum non esse. Ipse mediis fidius mihi litera seculi nostri obstupescere videtur, cum ad tantam seueritatem referendam ministerium accommodare coguntur, ac vereri, ne non nostra Urbis acta commemorare existimentur. Vix enim credibile est intra idem pomerium decem pondo argenti, & inuidiosum fuisse censum, & inopiam haberi contemptissimam. ibid.

De M. Antonio & L. Flacco.

Marcus autem Antonius & L. Flaccus Censores Duronii Senatui mouerunt, quod legem de coercendis conuiuiorum sumptibus latam Tribuni plebis abrogauerat, mirifica nota causa. Quam enim imprudenter Duronius Rostera ascendit, illa clacturus? Rani sunt iniecti nobis, Quirites, nullo modo perpetiendi, alligati & constricti estis amaro vinculo seruitutis: lex enim lata est, que nos esse fugi iubet. abrogemus igitur istud horrida vetustatis rubigine oblitum imperium: etenim quid opus est libertate, si uolentibus uox perire non licet? ibid.

De M. Atilio Regulo, & L. Furio.

M. Atilius Regulus & L. Furius Philippus eos graui: nota affecterunt: qui cum in potestatem Annibalis uenissent, legati ab eo missi, ad Senatum de permutandis captiuis, neque impetrasset quod petebant, in Urbe manserunt quia & Romano sanguini fidem prestare conueniens erat, & M. Atilius Regulus censor persidia notabat, cuius pater per summos cruciatus exspirare, quam fallere Carthagenenses satius esse duxerat. Tam haec censura ex foro in castra transcendit, que neque timeri, neque decipi uoluit hostem. ibidem.

De Romanis.

Apud Romanos qui agrum fordescere patiebatur, & cum indiligenter curabat, qui demum ab-

borem uineamque suam habuerat derelictui, non us sine pena fuit, sed erat opus Censorum, arariumque Censores faciebant. Is etiam eques, qui gracilentum equum aut parum nitidum habere uisus erat, impolitia & incuria notabatur. Guido Exemplorum lib.

DE DISCIPLINA militari, Graecorum exempla.

De Mithridate Rege.



Mithridates Rex Ponti magno praelio a Lucullo victus, cum acie egressus ita fugeret, ut hostem haberet vestigio haerentem, multum auri onus sequentibus abiecit. Ceterum dum Romanus praedam eadem manibus labi passus est. Sabel. lib. 6.

De Annibale Barchino.

Nullus hostium saepius uicit Romanos, quam Annibal Barchinensis, sed Punico astu potius, quam uiribus, arte ad Trebeiam uicit, arte ad Trasimenum & Cannas: & ipse magna quidem arte a Fabio interclusus, maiore aliquanto Romanum praesidium, quod abire uolenti fuerat obiectum, ludificauit, per Casinatam saluum in aper-

tum euasit. Ludibrium dici possit, quod bobus sarmentis ad cornua incensis in aduersum mouent ab hoste obscura nocte adactis, Romanus miles noua specie territus praesidio abcesserit. ibid.

De eodem.

Idem fractis Carthagenensium opibus, patria pulsus, ad Antiochum Syriae regem profectus est, cui naualem aduersus Romanos uictoriam noua arte comparauit. Romanam classem uis serpentium ingenti adortus, quos sigulim inclusos dolis medio certamine in aduersum hostem ex improviso effudit: quo metu subita trepidatio extitit, ex trepidatione pugnae obliuio, ex obliuione turpis fuga orta est. ibid.

De Carthagenensibus.

Carthagenensium Senatus in militia negotijs procurandis summa fuit uolentia, a quo duces bella prauo consilio gerentes, citius prospera fortuna subsequuta esset, cuncti tamen affigebantur: quod benegesserant, Deorum immortalium adiutorio, quod male commiserant, ipsorum culpe imputantes. Max. li. 2.

De Clearcho.

Clearchus uero Lacedaemoniorum dux egregio dicto disciplinae militiae continebat, identidem exercitum

citius sui auribus inculcādo à militibus Imperatorē potiusquā hostem metui debere: quod apertè denuntiabat futurum, ut spiritum pœnæ impenderent, quem pugna acceptum ferre dubitassent: itaq; à duce præcipi non mirabantur, ma-ternariū blāditiarū memores, quæ exituros eos ad præliandū monebant, ut aut viui armis in conspectum earum venirent, aut mortui in armis referretur. Hoc intra domesticos parietes accepto signo Spartane acies dimicabant. *ibid.*

De Agathocle rege Syracusarum.

Agathocles Syracusarum Rex audacter callidus. Cum enim urbem eius maiore ex parte Carthaginensē occupassent, exercitum suum in Africam traiecit, ut metum metu, vim vi discerneret: neque sine effectu. nam repentino eius aduentu percussis Pœni libenter incolumentam suam salute hostium redemerunt: pactiq; sunt, ut eodē tempore & Africa Siculis, & Sicilia Punicis armis liberarentur. Agathocles autem Syracusarum mania si tueri perseverasset, illa belli malis irgerentur: bona pacis fruenda securæ Carthagini reliquisset: nunc inferendo quæ patiebatur, aut alienas potius laceffit opes, quàm suas tuetur, quo aequiore animo regnum deseruit, cōtutius recepit. *Max. lib. 7.*

De Lacedæmonibus.

Lacedæmonij Isadam puerum adhuc, quem lex nondū ad pugnam vocabat, quoniam exiliens gymnasio strenuum se præstiterat, corona donauerunt: quoniam vero nondum etate postulante, & cum insolitis armis in hostes irruerat, puena affecerunt. *Aelianus.*

ROMANORVM exempla.

De Marco Bruto.

Fabulosum videri possit, & citra fidem memoria proditiū, Imperatorem Romani exercitus, & Stoica disciplina virū retibus hostes expiscatum vincendū cupiditate. *M. Brutus* cum Lycios trās Xanthum amnem compulso vrbis exclusisset, indicio cōperit, subter aquam nando, urbem repetere. tendit itaque occultè retia cum tintinabulis supernè appositis, quo indicio incidisse hostes in retia significaretur: multi per hunc modum capti sunt, ceteri à simili conatu deterriti, extorres esse maluerunt. *Sabel. lib. 6.*

De Scipione.

P. Cornelius Scipio, cui delata Carthago auitum cognomē dedit, Consul in Hispaniam missus, ut insolentissimos Numantina vrbis

spiritus,

spiritus superiorum ducum culpa nutritos, contunderet, eodem temporis momento, quo castra intrauit, edixit, ut omnia ex his, quæ voluptatis causa comparata erāt, auferentur, ac summouerentur. Nam constat tum maximum inde inceptorum & lixarum numerum cum duobus millibus scortorum abisse. Hac turpi ac erubescenda sentina vacuefactus exercitus noster, qui paulo antè metu mortis deformi se scditatis ictu maculauerat, erecta virtute recreatūque acrem illam & animosam Numantiam incendijs excussam, ruinisque prostratam solo aquauit. Itaq; neglecta disciplina militaris indicium Maancini miserabilis deditioni, seruata merces, speciosissimus Scipionis triumphus extitit. *Max. lib. 2.*

De Metello.

Eius sectam Metellus sequutus, cum exercitū in Africa, Iugurthino bello nimia Spurij Albinii indulgentia corruptum Consul accepisset, omnibus imperij neruis ad reuocandam pristina disciplinam militiæ conuexus est: nec singulas partes apprehendit, sed totam continuo in statum suū redegit. Protinus namque lixas è castris submouit, cibūque coctum venalem proponi vetuit, in agmine neminem militum ministerio seruorum inuentorumque,

ut arma sua & alimenta ipsi ferrent, uti passus est castrorum subinde locum mutauit, eadem tamq; Iugurtha semper adesset, vallo fossaq; aptissimè cinxit. Quid ergo restituta continentia? quid reperta industria profecit? crebras scilicet victorias, & multa trophæa peperit ex eo hoste, cuius tergum sub ambitioso Imperatore Romano militi videre non contigerat. *ibid.*

De Cotta.

Et C. Cotta P. Aurelium Pecuniolem sanguine sibi iunctū, quæ obsidioni Liparianæ ad auspicia repetenda Messianam transiturus præfecerat, virgū casum militiæ munere inter pedites fungi cōegit, quod eius culpa ager incensus, & penè castra erant capta. *ibid.*

De Posthumio Tiburto & T. Manlio Torquato.

At nostra Vrbs, quæ omni genere mirificorum exemplorū totū orbem terrarum repleuit: Imperatorum proprio sanguine manātes secures, ne turbato militiæ ordine vindicta decesset, è castris publicè speciosas priuatim lugubres duplici vultu recepit, incerta gratulandi prius, an lugendi officio fungeretur. Igitur ego quoque hesitanti animo vos bellicarum rerū seuerissimi custodes, Posthu-

mi Tiburte, & Manli Torquate, memoria ac relatione completor: quia animaduerto fore, ut pondere laudis, quam meruissis, obrutus magis imbecillitatem ingenij mei detegam, quam vestram virtutem, sicut par est, representem. Tu nanque Posthumi dictator A. Posthumium, quem ad generis penetraliumque sacrorum successionem propagandam genueras, cuius infantem blandimenta sinu atque oculis foveras, quem puerum literis, quem iuuenem armis instruxeras, sanctum, fortem, amantem tui, pariter ac patrie, quia non tuo iussu, sed sua sponte praesidio progressus, hostes fuderat, victorem securi ferire iussisti, & ad hoc imperium peragendum paterna vocis ministerio sufficere valuisti: nam oculos tuos (certum scio) clarissima in luce tenebris offusus ingens opus animi intruere nequiuisse. Tu item Manli Torquate, Latino bello Consilium, quod prouocatus a Geminio Metio duce Thufculanorum ad dimicandum te ignaro descenderat, gloriosam victoriam, & speciosa spolia referentem, abripi a lictore & in modum hostiae mactari iussisti: satius esse iudicans, patrem forti filio, quam patriam disciplina militari carere. ibid.

De Papyrio.

Papyrius dictator cum aduersus imperium eius Q. Fabius Rutilianus magister equitum exercitum in aciem eduxisset, quam fuis summitibus in castra redierat: tamen neque virtute eius, neque successu, neque nobilitate motus, virgas expendi, eumque nudari iussit. O spectaculum admirabile, & Rutilianus, & magister equitum, & victor scissia veste, spoliaque corporis, lictorum se verberibus lacerandum praebuit, ut in acie exceptorum vulnerum nodosis ictibus cruore renouato, victoriarum quas modo speciosissimas adeptus erat, titulos respergeret: precibus deinde sui exercitus occasionem Fabio fugiendi in urbem dedit, ubi frustra Senatus auxilium implorauit. Nilominus enim Papyrius in exigenda poena perseuerauit: itaque coactus est pater eius post dictaturam, tertiumque consulatum rem ad populum deuocare, auxiliiumque Tribuni plebis supplex pro filio petere, neque hac re seueritas Papyrij reseruari potuit. Caterum cum ab vniuersis ciuibus & Tribuno plebis rogaretur, testatus est non poenam illam se Fabio, sed populo Rom. & Trib. concedere potestati. ibid.

De Q. Metello.

Q. Metellus, cum apud Trebiam

res

De Africano Superiore.

res generetur, collocatas a se in quadam statione quinque cohortes, quae ex ea viribus hostium depulsas repetere eandem stationem uentis iussit, non quod speraret ab his amissum locum recuperari posse, sed ut praeuente culpam pugna insequentis certaminis manifeste periculo puniret. Edixit etiam, ut si quis ex his fugiens, castra petisset, pro hoste interficeretur: quia seueritate compressi militum corporibus fatigati, & animis desperatione uitae implicatis, loci tamen iniquitatem multitudinemque hostium superarunt. Humanenigitur imbecillitatis efficacissimum duramentum est necessitas. ibidem.

De Q. Fabio.

In eadem prouincia. Quintus Fabius Maximus ferocissimam gentem animos contundere, & debilitare cupiens, mansuetissimum ingenium suum ad tempus deposita clementia seuiore uti seueritate coegit. Omnium enim, qui ex praesidijs Rom. ad hostes transfugerant, capti que erant, manus abscidit, ac trunca praese brachia gestantes, metum defectionis reliquos inuicerent: rebelles itaque manus a corporibus suis distrahae, inque cruentato solo sparse, ceteris ne idem committere auderent, documento fuerunt. ibidem.

De Senatu.

Agere quam grauiore Senatus tulit, quod Quintus Petilius COS. fortissimè aduersus Ligures pugnantem occidere milites praesertissent? Legioni neque stipendium anni procedere, neque era dari uoluit, quia pro salute Imperatoris hostium telis se non obtulerant, idque decretum amplissimi ordinis speciosum, & aeternum Petili monumentum existit, sub quo in acie morte, in Curia virio-

ne clari cineres eius acquiescunt. ibidem.

Aliud eiusdem.

Consimili animo cum ei Annibal sex millium Romanorum, quae capta in castris habebat, redimendorum potestatem fecisset, conditionem spreuit, memor tantam multitudinem armorum iuuenum, si honestè mori uolissent, turpiter capi non potuisse. quorum nescio utrum maius dedecus fuerit, quòd patria spei, an quòd hostis metus nihil in his reposuerit: hac pro se, ille ne aduersus se dimicaret, parui ducendo. ibidem.

De Tullo Hostilio.

Omnibus militaribus copijs Tullo Hostilio Fidenas aggresso, quae surgentis imperij nostri incunabula crebris rebellionibus torpere passè non sunt, sinitimisque trophaeis ac triumphis alitima virtutem eius spes suas promouere ulterius docuerunt: Metius Suffetius Dux Albanorum dubiam, & suspectam semper societatis suae fidem repente in ipsa acie detexit: detecto enim Romani exercitus latere, in proximo colle consedit, pro adiutore speculator pugnae futurus, ut aut victis insularet, aut victores fessos aggrederetur. Non erat dubium quin ea res militum

nostrorum animos debilitatura esset, cum eodem tempore, & hostes cogitare, & auxilia deficere ceruerent, itaque ne id feret, Tullus prouidit: concitato enim equo pugnantium globos praecurrit, praedicans suo iussu secessisse Metium, eumque, cum ipse signum dedisset, inuasurum Fidenatum terga, quo imperatoriae artis consilio metum fiducia inuauit, proque trepidatione alacritate suorum peccata repleuit. idem lib. 7.

De Sexto Tarquinio.

Sextus Tarquinius Tarquinij filius indignè serens, quòd patri viribus expugnari Gabij nequirent, valentioris armis excogitauit rationem, qua interceptum id oppidum Romano imperio adiaceret. Subito nanque se ad Gabios contulit, tanquam parentis scuitiam, & verbera, quae voluntate sua perpeffus erat, fugiens, ac paulatim inuiscensiusque fictis, & compositis blanditijs alluciendo beneculentiam, ut apud omnes plurimum posset, consequutus, familiarum suam ad patrem misit, indicaturum quemadmodum cuncta in sua manu haberet, & quae futurum quidnam fieri uellet. Inueniunt calliditati senilis astutia respondit. Siquidem re eximia delectatus Tarquinius, fidei autem nuntij parum credens, nihil respondit, sed ducto eo in hortum, maxima

& alii

& altissima papauerij capita baculo decussit. Cognito adulescens fletu patris, simul ac factò causam alius argumèti peruidit, nec ignorauit praecipere sibi, ut excellentissimum quoenq; Gabinorum aut exilio submoueret, aut morte consummeret. Ergo spoliata bonis propugnatoribus ciuitatem tantum non uinctis manibus ei tradidit. ibidem.

De Romanis.

Illud quoque à maioribus & consilio prudenter, & exitu feliciter promissum: cum enim urbe capta, Galli Capitolium obsiderent, solamque potendi eius spem in fame eorum repositam animaduertentes, perquam callido genere consilij Romani vsi, unico perseverantia irritamento victores spoliauerunt: panes enim iacere compluribus ex loco ceperunt. Quo spectaculo obtupesfacti, infinitamque frumenti abundantiam nostris superesse credentes, ad pacificationem omittenda obsidioni compulerunt. ibid.

De Claudio Nerone, & Liuio Salinatore.

Cum alterum Italiae latus Annibal laceraret, alterum inuasisset Asdrubal, ne duorum fractum iunctae copiae intolerabilis onere fessus simul res nostras urgerent, hinc Claudij Neroni re-

getum consilium, illinc Liuij Salinatoris inelyta prouidentia effecit. Nero enim compresso à se in Lucanis Annibale, praesentiam suam (quoniam ita ratio belli desponderabat) mentibus hosti, ad operendam Collegae per longum iter celeritate mira retendit. Salinator in Umbria apud Metaurum Flumen proximo die dimicatorum summa cum dissimulatione Neronem castris noctu recepit: Tribunos enim à Tribunis, Centuriones à Centurionibus, equites ab equitibus, pedes à pedibus excipii iussit, ac sine ulla tumultuatione, solo vix vnum exercitum capiente alterum inseruit: quo euenit, ne Asdrubal cum duobus se Consulibus praeliatorum prius sciret, quam utriusque virtute prosterneretur. Ita illa toto terrarum orbe infamias Punica calliditas Romana elusa prudentia, Annibalem Neroni, Asdrubalem Salinatori decipiendum tradidit. ibidem.

De Q. Metello Consule.

Memorabilis etiam consilij Q. Metelli, qui cum Proconsul bellum in Hispania aduersus Celtiberos gereret, urbemque Trebiam caput eius gentis viribus expugnare non posset, intra peffus suum multum, ac diu consilij sagacitatem reperit, qua propositum ad exitum perduceret. Itinera magno

impetu

impetu ingrediebatur, deinde alias aique alias regiones petebat: modo hos obsidebat montes, paulo post ad illos transgrediebatur: cum interim tam suis omnibus, quam ipsi hostibus ignota erat causa inopinata eius ac subita fluctuationis, interrogatus quoque à quodam amicissimo sibi, quid ita sparsum & incertum militia genus sequeretur, Absiste, inquit, istud quaerere: nam si huius consilij mei interiorum tunicam consiciam esse sensero, continuo eam cremari iubebo. Quorum igitur ea dissimulatio erupit? aut quem finem habuit? Postquam vero & exercitum suum ignorantia & totam Celtiberiam errore implicavit, cum alio cursum direxisset, subito ad Trebiam reflexit, eamque inopinatam & attonitam oppressit, ergo nisi mentem suam dolos scrutari coegisset, ad ultimum ei senectutem abud mœnia Trebia armato sedendum foret. ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De Grimoaldo Duce Beneventano.

Grimoaldus Dux Beneventanus Longobardica vir gentis, Arriperti filij Ticino & Me-

diolano cieclis, validissimus Gallorum exercitum adversus se in Italiam à Rege missum magna eluxit arte, exemplo tamen venusto. venientibus Gallis, simulato metu, reliquit castra omni opulentia referta: dein noctu hostem vino & somno sepultum repente adortus, ad facietatem cecidit. Sabel. lib. 6.

De Christianis ad Ptolemaidem sedentibus.

Circumferebant Galli Venetique Ptolemaidem in ora Syria: & iam non procul aberant, quin urbe potrentur, cum tabellariam sunt columbam adepti militari clamore, ad terram cum literis depressam: significabant literas, quas volucris habuit, fore ut intra triduum Rex cum validissimo exercitu adesset suis diuturna obsidione fessis auxiliis. Hic Christiani duces adulterinas pro interceptis aliti affigunt literas, per quas Regis nomine monebantur cives, ut suis rebus consulere, quando maioribus curis impeditis, eo occurrere non posset. Per tulit columba fictitiam ad suos epistolam, estque confestim urbs devota. observavit diem Barbarum Rex: sed cognita urbis alienatione, re infecta retro abiit. ibidem.

DE VICTORIA, ROMANORVM Græcorum exempli.

De Casare Dictatore.

Censenda est Casaris Dictatoris laus in hac parte, ac nequeo an & ipse sit Alexandro in hoc genere præferendus: nullus unquam Imperatorum ferociorum hostem victus, aut validiorum: sapius naictus, maioræque hominum strage superavit, ipse semper militum numero inferior. Sabel. lib. 6.

NOSTRORVM exempla.

De Venetis.

Pipinus Rex, cum cætera Italia Gallorum dicto pareret, Venetique soli omnium suæ memores libertatis, patris iura tuerentur, litorali ora Gallicis armis domita, Rivo alto (sic enim dicta est pars urbis celeberrima) minaciter imminabat, aderatque Pipino ingens exercitus, & cui ne Italia quidem tota, non modo Venetiæ partes obsistere posse crederentur: verum modicus armatorum numerus in cymbis sedentium validissimam ratem, qua Galli vehebantur, primo fatigavit: inde rêto periculis acutus Gallicos conatus non solam fregit, sed hostem aquarum angustijs collectantem adeptus, partem ferro cœcavit, partem soluta rante, medio stagno depressit. Sabel. lib. 6.

De Timolonte Corinthio.



Magna Timolontis Corinthij gloria habenda est, quando reputatio hæc ad plures pertinet: tribus millibus militum fretus, ad Crimissum anem cum septuaginta millibus Carthaginensium non solum acie confixit, sed ita etiam prælio uno hostem afflixit, ut pars multo maxima Carthaginensis sit nobilitatis ibi loci desiderata. Sabel. lib. 6.

De Thermopylarum pugna.

Miretur aliquis quoniam modo fieri poterit, ut tam opulens exercitus à tam paucis vinceretur: cui ne tota quidem Sicilia satis futura credebatur. verum desinet hic idem mirari, qui sando audiverit, aut legerit, trecentos Spartanum nominis ad Thermopylas totum Orientem prælio excepisse, exceptum ac fusum in castra cum multa cade compulisse: ut magna opus sit fide ad tam monstrificos bellorum eventus, fortunam que volumina credenda. ibidem.

DE IIS QUAE
cuique magna contia-
gerunt, Græcorum
exempla.

De Pythagora.



Pythagora tanta
veneratio ab auditori-
bus tributa est, ut
que ab eo acceperat,
in disputationem deducere, nefas
existimarent: quin etiam interpel-
lati ad reddendam causam, hoc
solum respondebant, à τὸν ἴφθ.
Max. lib. 8.

De eodem.

Enixo Crotoniata studio ab eo
petierunt, ut senatus ipsorum, qui
mille hominum numero constabat,
consilij sui uti pateretur, opulen-
tissimamque civitas tam frequenter
venerati post mortem domum e-
ius Cereris sacrarium fecerunt, quan-
quam illa urbs viginti, & Dea in ho-
minum memoria, & homo in Dea
religione cultus est. ibid.

De Gorgia Leontino.

Gorgia Leontino studijs litera-
rum atatis suae cunctos praestanti,
adeo ut primus in conventu posce-
re qua de re quisque audire vel-
let, ausus sit, uniuersa Graecia in
templo Delphici Apollinis sta-
tuam solido ex auro posuit, cum

ceterorum ad id tempus aurata
collocasset. ibidem.

De Amphiarao.

Eadem gens summo consensu ad
Amphiarao decorandum in-
cubuit, locum, in quo humatus est, in
formam conditionemque sepi re-
digendo, atque inde oracula capi
instituendo, eius cineres idè hono-
ris possident quod Pythiae Corti-
nae, quod abena Dodona, quod
Hammonis fonti datur. ibid.

De Berenice.

Berenice quoque non vulgari
honoris, cui soli omnium foeminarum
gymnico spectaculo interesse per-
missum est, cum ad Olympia sicut
Euclea certamen ingressum addu-
xisset, Olympionica patre genita,
fratribus eadem palmam assequen-
tis latera eius cingentibus. ibid.

De Pyrrho Epirotarum Rege.

Inter eos, quibus in vita ma-
gnae res ac memoratu digna con-
tingerunt, Pyrrhus, haud iniuria ante
alios commemorabimus. Antigonus
enim Asia atque Syria Rex
militaris artis peritissimus, hac eum
laude extulit: affirmavit, si conse-
nseret primū atatis suae belli ge-
rendi ac militariū rerū ducē fore.
Annibal quoque cum Scipione de mi-
litaribus ducibus, qui unquam vir-
tute insignes fuissent, minime ob-
scure

scure primum esse Pyrrhum no-
minavit, Scipione idè affirmante.
Itaque ingens profecto laus ducēda
fuit, à tribus tātis viris bello tā ex-
cellēti duci, atque Romanis ducibus
praeponi, qui ante eum rerū pracla-
restarum magnitudine pluri-
mum excelluerunt. B. Ful. lib. 8.

De Aristide Atheniensi.

Magnum, & quod summopere
magnificum existimari deceat,
testimonium fuit, quod Graeci om-
nes Aristidis Atheniensis vir-
tuti praestiterunt, cum omnes
concordes ob insignem virtutem
Aristidem iustum cognomina-
uerunt. ibid.

De Berofo Astronomo.

Berofo Astronomo, qui mul-
ta praedixerat, quae tempus vera
fuisse declaravit, Athenienses in
gymnasio suo statuam aneam po-
suerunt, cuius lingua tota aurea
erat. ibidem.

De Mercurio Trimegisto.

In Hermete, qui idem est, quod
Mercurius, quē Eupolemus Grae-
cus Moesem dicit fuisse, à Graecis
Museum appellatum, à quo Or-
phicus permulta didicit, tria quae
plurimum excellere, inuenit: fuerunt:
propter quae dictus est Tri-
megistus (quod Latine ter maxi-

mum sonat: id quod Pompeio, A-
lexandroque semel tantum attri-
butum est) nam & Rex Maxi-
mus in Aegypto fuit, item Philo-
sophus mira praeditus doctrina:
praeterea sacerdotali honore, qui
maximus erat, insignis: quibus de
rebus ab Aegyptijs post marem
inter numina cultus est, primum-
que anni mensē ei sacrarunt, ut
bēmq; in Aegypto clarissimam
ab eius nomine Hermopolim num-
cuparunt. ibid.

De vxore Olitoris Aegyptij.

Feron Sesostris filius Aegy-
ptius Rex luminibus orbatus, cum
circiter decennium caecitati reme-
dia quaesisset, tandem oraculo
monitus est, ut oculos mul-
tis vrina lauaret, quae alium,
quam virum suum non agnouisset.
quamobrem à Regina inci-
piens, per multas Aegyptias mul-
ieres expertus, agrituam suae re-
medium nullum inuenit, nisi per
vxoꝝ vrinam cuiusdam olitoris,
quae prodigioso experimento Ora-
culoque inter Aegyptias casta
inuenita, lōgè solidiori laude digna
mibi videtur: quam Sulpitia ob
castitatem sola Rome electa, quae
Verticordia Venerē dedicaret fieri
enim potuit, ut Sulpitia aliquo
astu caeteras mulieres falleret,
quod olitoris vxor in oraculo, quod
prodigio ipso confirmatum fuit, fa-
cere non poterat. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Scipione Nasica.

Verum specimen honoris à Scipione Nasica oboritur. eius namque manibus & penatibus nondū Quæstoris Senatus Pythij Apollinis monitu Pefinunte accerfitam Deā excipit voluit, quia eodem Oraculo præceptum erat, vt hæc mysteria matris Deūm à sanctissimo viro præstarentur. Explicata totos fastos, cōstitue omnes cursus triumphales: nihil tamen in eorum principatu speciosus reperies. Max. lib. 8.

De Scipione Aemiliano.

Tradunt subinde nobis ornamenta sua Scipiones cōmemoranda. Aemilianū enim populus ex candidato edilitatū Consulem fecit, eundemque cūm Quæstoris Comitibus suffragator Q. Fabij Maximi fratris filij in campū descendisset, consulem iterū reduxit. Eisdem Senatus bis sine sorte prius Africā, deinde Hispaniā ædedit. Atque hæc nec cini cupido, nec Senatori ambitioso, quemadmodū non solum vitæ eius severissimus cursus, sed etiā mors clandestinè illata insidijs declarauit. ibid.

De M. Valerio.

M. quoque Valerij duabus re-

bus insignibus djs pariter acque eius speciosum reddiderunt. Illi cūm quodā Gallo cominus pugnatū coruū pugnatore subijcients; tertium & vigesimum annū ingresso consulatum largiti: quorum alterū decus vetustæ originis opti mi hominis gens Coruina amplexa cognomen vsurpat: alterum summo subiungitur ornamento tam celeritate, quàm principio consulatus gloriando. ibid.

De Q. Scauola.

At ne Q. quidem Scauola, quē L. Crassus in consulatu Collegam habuit, gloria parū illustri, Asiam tam sancte, & tam fortiter obtinuit, vt Senatus deinceps in eam prouinciā itur magistratibus exemplū atque formam officij Scauolam decreto suo proponeret. ibidem.

De C. Mario.

Inherent illi vocī Posterioris Africani septem C. Marij consularatus, ac duo amplissimi triumphorum enim vsque gaudio exultauit: qui cūm apud Numantiam sub eo duce stipendia equestris mereretur, & sorte inter cenam quidam Scipionem interrogasset, si quid illi accidisset, quemnam Respublica aequē magnum habitura; esset Imperatorem, respiciens se supra ipsum cubantem,

tem, vel hunc, dixit. Quo augurio perfectissima virtus maximam orientem virtutem videritne certum, an efficacius acciderit, periculis vix potest. Illa nimirum cœna militaris, speciosissimas tanta in Vrbe Mario futuras cœnas omni nata est. Nam postquam Cimbro ab eo deletos initio noctis nuntius peruenit, nemo fuit qui non illi tanquam djs immortalibus apud sacra mense sua libauerit. ib.

De Q. Catulo.

Q. Catulum populus Rom. voce sua tantum non ad sidera vsque euexit. Nam cūm ab eo pro Rosstri interrogaretur, si in vno Pœtulo Magno omnia reponere pergenerasset, absumpto illo subitū casus incursum, in quo spem esset habiturū, summo cōsensu acclamauit, In te. Vim honorati iudicij admirabilem: si quidē Magno Pompeio cum omnibus ornamentis quæ reuoli, duarum syllabarum spatio inclusum Catulū æquauit. ibid.

De M. Catone.

Potest & M. Catonis è Cypro cum regia pecunia reuertentis apulsus ad ripam Tyberis memorabilis videri, cui naue egrediēti Consul, & ceteri magistratus, & vniversi S. P. Q. R. officij gratia præsto fuit, nō quod magnum pondus auri & argenti, sed quod

M. Catonem classis illa incolumem aduexerat, latatus.

De Sulpitia.

Merito commemoratiōni virorum Sulpitia Seruij Paterculi filia, Q. Fuluij Flacci vxor adijcitur, quæ cūm Senatus libris Sibyllinis per decem viros inspectis censuisset, vt Veneris Verticordia simulachrum consecraretur, quod facilius virginum mulierū quo mens à libidine ad pudicitiam cōverteretur, & ex omnibus matronis centum, ex centum autem decem sorte ductæ de sanctissima fœmina iudicium facerent, cunctis castitate prelata est.

De M. Vlpio Traiano Imperatore.

Quid magnificentius alicui potest cōtingere, quàm id quod Traiano Imperatori enouit? eius enim bonitas successoribus inter felices acclamations, quæ à Senatu Romano fiebant, commemorabatur, Traiani bonitate æquæ atq; Augusti felicitate desiderata. Baptista Fulgus lib. 8.

De eodem.

Illud quoque nō minus esse affirmari debet, Nervam Cocceium, cūm imperaret, senio consecutum, multis Romani atque Italici generi

meris propinquitatibus praditum, cum sibi insignem virtute virum imperij successorem deligere vellet, alijs postpositis, Traianū adoptasse, Hispania oriundum, illius virtute atque animi rigore ad id impulsus. Is enim externorum primus fuit, qui ad Romanum imperium conscenderet, quemadmodum in eius vita Dion scribit. *ibidem.*

De M. Varrone.

Magna profecto res ea fuit, quae M. Varroni contigit, cuius virtutis imago in bibliotheca publica à Pollione posita fuit, qui hominis doctissimi post mortem solium habebatur. tantum enim & magna existimatione & reverentia per doctrinam Varro sibi pepererat, ut visens quoque mereretur eo honore perfrui, quod ceteri docti ancipiti spe etiam assequi cupiebant. *ibidem.*

De Agrippina Augusta.

Agrippina Augusta inter faminas Romanas, quae ante eam fuerunt, vni contigit, ut Romani principis uxor, soror, mater, at filia haberetur. Germanici enim filia fuit, quem Tiberius imperij successorem adoptauerat: Claudium Augustum virum habuit, Caligula soror erat: denique Neronem peperit. *ibidem.*

NOSTRORVM
exempla.

De Ioanne Baptista.

Quaerunt magnifica putari debeant eorū testimonia, de quibus dictum est: superat tamen alia, mea quidem sententia, Iesu Christi de Ioanne Baptista iudicium, quando ipse viventes omnes dignitate excelluit, & quando creaturam u, qui creavit, vincere solet. de eodem dixit, Inter natos mulierum neminem Ioanne Baptista maiorem surrexisse. Persica regna atque Asiatica: item Consulari, Caesareisque triumphos diuino ac certo iudicio Ioannis Baptista virtuti postposuit. *Bap. Ful. lib. 1.*

De Iacobo Minore.

Iacobus Minor primus Hierosolymarum Episcopus frater Domini, atque eiusdem Apostolus à Iudaeis Christianisque simul eodem iusti cognomine honestatus fuit. *ibidem.*

De Constantino Maximo.

Miram Constantinus virtute sua gloriam assequutus est. nā primus solisque inter Romanos principes, atque Imperatores à Gentilibus in numerum Deorum relatus, à Christiana quoque Ecclē-
sa

sia in Sactorum catalogo receptus fuit, disq; vigesimus primus Martij in ipsius nominis honorem celebratus est. Nam ei ob virtutem magna ipsius laude, maiore etiam mortalium omnium admiratione cōtigit, ut duarum inter se plurimum aduersantium legionum populi atque Ecclesiae ipsum ad tantum adēque rarum honoris culmen reciperent. *ibid.*

De Ioanne Chrysofomo.

Ioannem Patriarcham Constantinopolitanum ob doctrinae magnitudinem atque singularem eloquentiam Graeci Chrysofomon cognominauerunt, quod os aureū Latine significat. *ibid.*

De Victorino.

Victorinus quoque ob doctrinae magnitudinem Roma in foroponi sibi statuam vidit, quemadmodum in Palatina bibliotheca Varro. *ibidem.*

De Nicolao V. Pontifice.

Non potest nisi mira res dici, et cui supradictum propitia se fortuna praeberet, ea, quae Thoma Sarrano contigit, qui vno atque eodem anno Episcopus, Cardinalis, ac Pontifex creatus est, & in pontificatu Nicolaus V. appellatus: legē enim hoc difficiliter, atq;

rarius fuit, quam Pompeium ante legitimum tempus triumphare. *ibidem.*

DE REORVM
quorundam absolutio
ne, & damnatione,
Graecorum
exempla.

De Aristide Atheniensi.

Aristides Atheniensis non aliam ob rem decennij exilio multatus est, quam per inuidiam, multis agrē ferentibus eum ob morū excellentiam cognomento Iustū appellari. *Bap. Ful. lib. 8.*

De Theocrito Chia.

In praelio captum Theocritum Chium ad Antigonum hostem deductum, cum qui deducens, hortari, ut bono esset animo, vellet, dicebant fore, ut cum ante Antigoni oculos presentaretur, veniam impetraret. In tanto is periculo positus, à dictarijs abstineri non potuit. itaque si ita esset, de se actum esse dixit: siquidem alterum Antigonum tantum haberet oculum. Cuius verbi acrimonia motus Antigonus, statim eum interimi iussit, qui si linguae temperasset, incolumitatem assequutus videbatur. *ibid.*

De Demetrio Philippi Macedonum Regis filio.

Romam profecti erant ciuitatum Gracia legati, vt iniurias quererentur, quas Philippus Macedonum Rex inferebat: & cum in Senatu de ea re ageretur, inter Philippi filium Demetrium, atq; oratores, quia Demetrius non modo argumenta defensionis aduersus tam multa crimina, quae vere patri obijciabantur, amississe videbatur, verum etiam pra pudore vehementer erubuerat: Demetrii honestate motus Senatus, ab accusationibus ipsum, patremque liberauit. Plus enim iniquae patrius causae filij silerium pudorque profuit, quam cuiusuis ingens eloquentia potuisset. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De M. Horatio.

M. Horatius interfecta sororis crimine a Tullo Rege damnatus, ad populum prouocato iudicio absolutus est: quorum alterum atrocitas necis mouit, alterum causa flexit: quia immanitatum virginis amore seuerè magis, quam impiè punitum existimabat. itaq; forti punitio libera ta: frater dextera, tantum consanguineo quantum hosti ille cruore gloria haurire potuit. *Max. lib. 8.*

De Sergio Galba.

Cum à Libone Trib. plebi sen-
gius Galba pro Rostris vehementer increparetur, quod Lusitanorum magnam manum interposita fide Prator in Hispania intermisisset, actionique Tribunitia M. Cato vltima senectutis oratione sua, quam in Originibus relitit, subscriberet, reus pro se iam nihil recusans paruulos liberos suos, & Galli sanguine cõiunctum filium flens commendare cepit, eoque facto mitigata concione, qui omnium consensu periturus erat, penè nullum tristi suffragium habuit. Misericordia ergo illum quaestione, non aequitas texit: quoniam quae innocentiae tribui nequiverat, absolutio respectui piorum data est. *ibidem.*

De Appio Claudio.

Appius Claudius nescio religionis maior, an patrie iniuria. Si quidem illius vetustissimam morem neglexit: huius pulcherrimam classem amisit: infesto populo obiectus cum effugere debuit, penam nullo modo posse crederetur, subito coorti imbris beneficio tutus fuit à damnatione: difussa enim quaestione aliam velut dijs interpellantibus, de integro instaurari non placuit. itaq; cui maritima tempestas cause dictonem contraxerat, caelestis salutem attulit. *ibid.*

De Tucia virgine Vestali.

Eodem auxilij genere Tucia virginis Vestalis incesti criminis recasitas infamia nube obscurata emerfit: quae conscia certa sententiae suae spem salutis ancipiti argumento petere ausa est: arrepto enim cribro, Vestia (inquit) si sacri tuis castas semper admouimus, effice vt hoc hauriam ex Hyperi aquam, & in eadem tuam perferam, audacter & temere iactis votis sacerdotis, rerum ipsa natura cessit. *ibid.*

De Callidio Bononiensi.

Callidius Bononiensis in cubiculo mariti nocte deprehensus, cum ob id causam adulterij diceret, inter maximos & grauissimos infamiae fluctus emerfit, tanquam fragmentum naufragij, leue admodum genus defensionis emplexus: affirmavit enim se ob amorem pueri sui ed esse perditum. Suspectus erat locus, suspectum tempus, suspecta matris familia persona, suspecta etiam adulescentia ipsius: sed crimen libidinis confessio intemperantiae liberavit. *ibid.*

De Caeliis fratribus Titi Caelii filijs.

Remissioris haec, illud aliquando grauioris materiae exemplum. Cum

parricidij causam duo fratres Caelij dicerent, splendido Tarracine loco nati, quorum pater Titus Caelius in cubiculo quiescens filijs altero cubatibus lecto erat interemptus, neque aut seruus quicumquam, aut liber inueniretur, ad quem suspicio cadis pertinere: hoc vno nomine absoluti sunt, quia iudicibus planum factum est, illos aperto hostio inuenios esse dormientes: somnus innoxiae securitatis certissimus index miseris opem tulit. Iudicatio est enim rerum naturam non recipere, vt occiso patre supra vulnera & cruorem eius quietem capere potuerint. *ibid.*

De Muliere, quae matrem interfecit.

Atq; vt eos quoq; referamus, qui in discrimine capitis adducti, neq; damnati, neq; absoluti sunt: apud M. Populum Lenate Pratorum quadam, quod matrem percussam fuisse interemerat, causam dixit, de qua neutra in partem late sententia sunt: quia abundè constabat eandem veneno necatorij liberorū dolore commotā, quos auia filia insensa sustulerat, parricidij vltam parricidio esse: quorū alterum vltione, alterum absolute non dignum iudicatum est. *ibid.*

De Smyrnaea, quae virum & filium interemit.

Eadem hesitatione Publij quoq;

Dolabella proconsulari imperio Asiam obtinētis animus fluctuatus est. Materfamilias Smyrnae virum & filium interemit, cum ab ijs optima indolis iuuenē, quem ex priore viro enixa fuerat, occisum comperisset: quam rem Dolabella ad se delatam Athenas ad Areopagi cognitionē relegauit: quia ipse neque liberare cædibus duobus cōtaminatam, nec punire eam iusto dolore impulsam sustinebat. Considerant & mansuetē Pop. Rom. magistratus: sed Areopagita quoq; non minus sapiētē, qui inspecta causa & accusatorē & ream post centum annos ad se reuerti iusserunt: eodem affectu moti, quo Dolabella: sed ille trāsfereudo quæstionem, hi differendo damnandi atque absolueudi inexplicabilem cunctationē mutabant. *ibid.*

De Quintio Cætone.

Cæso. L. Quintij Cincinnati filius à Tribuno falso accusatus, itaque ab eo M. Volusius vir plebeus rapulasset, atq; verberibus Lucij interemisisset: & si penē exploratū habebatur, accusationem illam calumniolosam esse: tamē quia Cæso plebis iudicium spreuit, citatus iudicio adesse nunquam voluit: ob eas contentiones, quibus inter Senatum ac plebem decretabatur, exilio atque ære multatus est. *Bapt. Fulg. lib. 8.*

De M. Aquilio.

Accusatus M. Aquilius recondarum, id est, parum syncrēt pecuniam publicam tractassē, cum iam in eo esset, vt dānaretur, M. Antonius orator, qui eius causam defendebat, aperta ipsius iurica iudicijs ac populo cicatrice ostendit eorum vulnērē, qui in pectore pro patria exceperat, quibus moti iudices, statim eum absoluerunt. *ibid.*

De C. Rabirio.

Cum Aedilis curulis Cæsari Senatu dissentiret, ac quosdam impulsisset vt C. Rabirio diem dicerent, qui olim cum Senatu Saturnini seditiosi cuius vim comperauerat, in iudicium numero Cæsarem esse contigit: itaque in Rabirium ad eum acerbē ac propere dānauit, vt cum Rabirius postea populum appellasset, nulla re ad obtinēdam absolutionē magis, quam ob Cæsaris acerbiteriam aditus fuit: consuit enim populus in iudicio plus acerbiteriam, quam iniustitiam fuisse. *ibid.*

De duobus Romanis equitibus.

Duos equites Romanos à capitali iudicio illud liberauit, quod alios opprimere in iudicio solet. Nam cum in eorum numero fuisse

accusarentur, qui contra Domitianum conspirauerant, nulla re Domitianus magis ad eos liberandos motus est, quam quod impudicos esse norat. Putauit enim fieri non posse, vt simul impudicitia & animi vigor ac virtus manerent. *ibidem.*

De quodam equite.

Quendam equitē Tiberius Cæsar quæstura priuauit, quia uxore repudiavit triduo posteaquam eam exceperat. Leuissimum enim putauit, & qui in Rep. nulla in parte vili esse posset. *ibid.*

De Fabriciano.

Insigni & admodū iusta fuit absolutionis causa, qua Fabricianus iudicium euasit. Nam cum adhuc in cunis esset, per sororem à matris crudelitate seruatus fuit: cum Petronio adulterabat, & obeam rem cum Valentinum sustulisset, filium quoque occidere quærebat. Sed cum is postea adoleuisset, matrem cum adultero se miscentem occidit, criminēque occise matris accusatus, senatus decreto absolutus est, quod iustus dolor & causa ad perdendam matrem impulsisse videbatur. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Athanasio patriarcha Alexandrino.

Athanasij Patriarchæ Alexandrinum non vite sanctitas, nō doctrina protexit, quin apud Cōstantium Augustū à multis episcopis Arrianus ceu magus atq; venescus accusaretur. nā cum insuper adderetur, ab eo mutilatum brachio Arsenij, vt ex eo venescia constaret, conuocato Tyri consilio, ostensiq; Arsenio incolumi: tamen nō effugit, quin iudicium odio atq; iniquitate dānatus, per totum Orientem persecutionem pateretur. *Bapt. Fulg. lib. 8.*

De Britio Turonensi episcopo.

Non in Athanasio solum perpecta est iudicium pernicacia atq; iniquitas aduersus innocentiam seuisse: sed id quoque aperit nimis Gallia in Britio Turonēsi Episcopo conspexit, qui Martino in Turonēsi ecclesia successerat. Nam cū eius serua peperisset, Britio partus crimini dabatur, quamquam ad purgandam eius innocentiam abiuratus infans, qui nondum trigessimū excedebat diem, planē Britij crimen ortum suum nō esse respondisset. Id enim culpa suspicionem auxit: siquidem præterea magum esse eum insimulabant: illud quoq; ad purgandam suspicionem non valuit, quod ignes illæsa

veste deferret, in exilium enim a-
 Etus suis: sed postremo innocentia
 locus suus fuit, cum iam duo ei suc-
 cessissent Episcopi. nā septimo anno
 post restitutus fuit. *ibid.*

De Hilarione.

Vehementer ad Hilarionis quoq;
 dānationem advertēdum est: quē
 admodū Rufinus Aquileiensis
 scribit, etsi illud Hieronymus ne-
 get. Nā cum hæreticorū fraude vi-
 riatus ei liber esset, quē ipse catho-
 licē scripserat, & in cella in eo lo-
 co cōditus, in quo primū habeba-
 tur, cum vitium nullū inesset: in cō-
 cilio postea Hilario dū per contu-
 melias res ageretur, hæreticus ap-
 pellatus, vt obiectū crimen re ipsa
 dilueret, librū, quē catholicē scrip-
 serat, cum proferre vellet, fraudis
 agnarus, vitiosum protulit: quæ res
 & ipsum a recto sensu præ admi-
 ratione dolorq; simul ibalienatū
 reliquit, & alienos vehementer in
 eum commouit. Itaq; alieno scelere
 extra Ecclesiæ gremium factus à
 catholicorum cōmunionē tanquā
 hæreticus fuit depulsus. *ibid.*

De Clerico, ac eius sorore
Arrassensibus.

Iuuenis Arrassensis clericus,
 cuius in deterius ibant mores, cum
 domi suæ hominem occidisset, nā
 cum sorore eū sepe iuui, re detecta,
 ad supplicium deducēbatur dā-
 nati, vt ambo vini cremarentur,

qui in eo cōsternati, Christianis
 more fateri crimina sua, & à Deo
 veniam petere noluerant: soror,
 quæ innocēs eius criminis erat, cū
 fratre collachrymabatur, quod in-
 nocens comburi deberet. Itaq; cum
 iam supplicium instaret, & Di-
 uinitus monita lustrare animam
 confessione decreuisset, fratri, vt
 idem faceret, suadebat: sed frater
 prorsus rem adnebat. Ipsa igitur
 sola ecclesiastico sacramēto satis-
 fecit: cum autem intra pyram vā
 ducti essent, vt comburerentur,
 quia iustiora Dei iudicia sunt
 quā hominum, Deo ita agente
 succensa pyra, clericum solum
 incolumi atque omni ex parte il-
 lesa sorore combussit. *ibid.*

De Cunegunda Augusta
& aliis.

Quemadmodum vita, atq; sa-
 me sine innocentiam Rucia prodi-
 gio defendit, dum perosso cribra
 ex Tyberi aquam tulit: ita Cun-
 gunda Augusta Henrici primi
 coniux falso adulterij insimula-
 ta, innocentiam suam purgavit,
 quin se etiam Veneris nesciā pro-
 bavit, cum quindecim passus su-
 per candens ferrum nudis pedi-
 bus ill. esis plantis perambulasset.

Cangolphi autem Burgundio-
 nis vxor adulterio commaculata,
 cum probare vellet innociam se
 esse, in frigido fonte demersa ma-
 nu adiurauit, ne eam sine prodigijs
 specie

De Hildebrando.

specie se culpam ferret, inde posset
 eleuare. Mira & à Deo res facta
 fuit, cum à fonte manum tolleret,
 desiccata extraxit, non aliter,
 quā si in medijs eam ignibus te-
 nuisset. itaq; ob prodigium à vi-
 ro separata fuit. Sæpe igitur ignis,
 & aqua ad eruendum verū plus-
 quā consuetus naturæ cursus ef-
 ficiunt, cum vt veri vs inuenia-
 tur, affectus uero naturæ suæ con-
 trarios parturiant. *ibid.*

De Narcisso Hierosolymi-
tano Episcopo.

Impia ac sceleris plena fuit cau-
 sa, propter quam Narcissus Hie-
 rosolymitanus Episcopus fuit da-
 mnatus: miranda quoq; illa, quæ
 absolutus, imperante enim Septi-
 mo Seuero tribus falsis testibus
 cōuictus, iudicio cessit, & ad deser-
 ta se contulit loca, atque et in epi-
 scopatu alter fuit suffectus. Cū
 trium testium primus dum testā-
 retur, adiurasset, nisi vera essent,
 quæ testabantur, vt comburi pos-
 set incēdio, cum omnibus quæ ha-
 bebatur, absumptus est: reliquorum
 duorum cum alter imprecatum ef-
 fet, vt lepra cotripi posset, alter
 autem vt luminibus caperetur, nisi
 vera testaretur: intra paucos dies
 vterque ijs malis, quibus se adiu-
 rauerant, affectus est. Quibus pro-
 digijs ceu crimine liberatus Nar-
 cissus absolutus iudicio fuit, & in
 locum suum restitutus. *ibid.*

DE MIRACVLIS,
Græcorum exem-
pla.

De Ero Pamphilio.



Vincta miracula mi-
 nus admirabilia Erō
 pamphilijs casus facit,
 quem Plato scribit in-
 ter eos, qui in acie ceciderant, de-
 tem diebus iacuisse, biduoque post-

quam inde sublatus esset, imposi-
tum rogo reuixisse, ac mira quæ-
dam tempore mortis visa narrasse.
Max. lib. 1.

De Atheniensî quodam docto.

Quidam Atheni vtr eruditif-
simus cum ictum lapidis capite
excepisset, cetera omnia tenacissi-
ma memoria retinens, literarum
tantummodo, quibus precipue in-
seruierat, oblitus est. Dirum ma-
lignumque vulnus in animo per-
cussit, quasi de industria scruta-
tus sensibus, in eum potissimum lo-
cum, quo maxime letabatur, acer-
bitate nocendi erupit, singula-
rem doctrinam hominis pleno in-
uidiæ funere efferendo, cui si ta-
lebus studijs persequi fas non erat,
vilius aliquando fuit ad illa adi-
tum nõ impetrassè, quàm iam per-
cepta eorum dulcedine carnisse.
ibidem.

De Aegle Samio.

Aegles Samius athleta mu-
tus, cum ei victoria, quam ade-
pius erat, titulus & pramium eri-
peretur, indignatione accensus,
vocalis euasit. ibid.

De Daphida.

Daphida, cum eius studij ef-
fectus, cuius profissores Sophistæ vo-

cantur, inepta & mordaci opinã-
tionis Apollinem Delphis iriden-
di causa consuluit, an equum in-
uenire posset, cum nullum omnino
habuisset, cuius ex Oraculo rã-
dita vox est, inuenturum equum,
sed vt eo perturbatus periret. In-
de cum iocabundus quasi delusa
sacrarum sortium fide reuertere-
tur, incidit in Regem Aitalum,
sæpenumero à se contumeliosus di-
ctus absentem lacepsitum, eiusque
iussu saxo, cui nomen erat Equi,
præcipitatus, ad Deos vsque ca-
uillandos dementis animi iussu
supplicia pendit. ibid.

De Rege Philippo.

Eodem Oraculo Macedonum
Rex Philippus admonitus, vt à
quadrigæ violentia salutem suam
custodiret, toto regno dissi-
gi currus iussit, eumque locum,
qui in Ecotia quadriga voca-
tur, semper vitauit: nec tamen
denuntiatum periculi genus ef-
fugit. Nam Pausanias in capulo
gladij, quo eum occidit, quadri-
gam habuit calatam ibid.

De quodam Remige.

Remigem in litore Tyriorum
sentinam haurientem, cum è na-
ui fluctus abiecisset, altero late-
re repercussum, contrarius flu-
ctus in nauem retulit. Itaque mi-
seri simul, ac felici complora-
tioni

tioni permixta fuit gratulatio.
ibidem.

De Lynceo.

Nec illius quidem parua ad-
mirationis oculi, quem constat
tam certa acie luminum vsus es-
se, vt à Lylibeo portu Cartha-
ginensium egredientes classes in-
uereitur. ibidem.

De Antipatro Poëta.

At poëta Antipater Sido-
nius omnibus annis vno tantum-
modo die, quo genitus erat, fe-
bri implicabatur. Cumque ad
vltimam ætatem peruenisset, na-
tali suo certo illo circuitu morbi
consumptus est. ibid.

De Polistrato, & Hippo- clide.

Hoc loco aptè referantur Po-
istratus, & Hippoclidus Philo-
sophi eodem die nati, eiusdem
preceptoris Epicuri sectam se-
quuti, patrimonij eiusdem pos-
sidenti, alendæ que scholæ com-
munionem coniuncti, eodemque
momento temporis vltima sene-
ctate extincli, tam æqualem for-
tune pariter atque amicitia so-
cietatæ, quis non ipsius cele-
stis Concordiæ sinu gentam nu-
tritionemque, & finitam putet?
ibidem.

De Locrensisibus.

Cum Locrenses aduersus Cro-
toniatas dimicaret, in Locrensi-
um acie perspecti sunt in candidissi-
mis equis duo iuuenes alios in præ-
lio antecedere, parta victoria nus-
quam postea visi: quæ victoriæ
eodem momento, quo parta fuit,
Athenis Lacedæmone, atque Co-
rinthi, etsi à Locris atque Cro-
tone ea loca plurimum distant,
declarata fuit. Baptista Fulgofus
libro 1.

De Apollonio Thianco Philosopho.

Apollonius Thiancus Philoso-
phus cum in Epheso disputaret a. ð
mo penè abalienatus, incoisq; ocu-
lis, tanquàm si in re præsentis fuisset,
sæpius dixit, Percute peccatorem
stephane, percute: postremoque
addidit, Mortuus est tyrannus.
Qui cum magna omnium, quæ
aderant, admiratione auditus es-
set, postea acceptum est eadem
die, atque ipso hora momento,
Roma occisum fuisse Domitia-
num Augustum ab homine, cui
nomen Stephano erat, sicuti tunc
Apollonius declarauerat. ibid.

De Athenodoro Philo- sopho.

Admirationem quoque ades
illa Atheni meruere, de quibus

in Epistolis Plinius scribit, in quibus nocte umbra ingens, ac maculenta catenarum stridore ades ipsas, quibus vincla videbatur, replebat. propter quam rem cum habitare eas nullus auderet, ad exitum pretii locatio redacta erat. Itaque cum Athenodorus Philosophus Athenas profectus, allectus pretij vilitate plus, quam terrore eius modi posset phantasma, domum conduxit, perspectaque audacter umbra, eam per ades sequutus, ubi vidit in quo apparere desuerat, humum effodit, illicque corpus catenarum umbræ simile, quæ apparuerat inuenit. Itaque sublato cadauere, horrore ades liberavit. *ibid.*

De L. Cofsitio Tisdritano.

Plinius quoque scriptor non minus verax, quam eruditus affirmat, se se visum in Africa L. Cofsitium ciuem Tisdritanum ea ipsa die, qua ceu noua nupta ad virum ducebatur, mirum in modum esse in marem conuersum. *ibid.*

De C. Mæcenate.

Illud quoque admiratione non caruit, Mæcenatem, donec vixit, febris laborasse, triennioque suæ vitæ postremo, nunquam sensisse se dormire. *ibid.*

De Pheræo Iafone.

In eodem ponemus ordine etiam Pheræi, qui desperata salubris in apostematis morbo, quo diu laborauit: quia in medicis opem nullam inueniebat, in prælium ad comparandam mortem, et ita morbi molestiam finiret, descendit, vulnerèque in aduersum partem accepto, quo apostema vires suas effudit, salutem, quam antea neque medici, neque eorum remedia præstare potuerant, ab hoste retulit. *ibid.*

De Pestilentia arca.

Inter miranda illud quoque memorandum est, quod in Babylonis regione in vrbe Seleucia contigit, imperante M. Antonio. In templo enim Apollinis fracta capsula aurea, auiditate quorundam auidi Casij militis, egressus est pestilens spiritus, qui totam eam regionem peste vastauit, visque eius Romam vsque atque in Occidentem se extendit. *ibid.*

De Pyrrho Epirotarum Rege.

Illud quoque mirum fuit, Epirotarum Regem Pyrrhum solo contactu pollicis dextri pedis splene laborantis curasse, et cum in sinuere eius corpus rogo cremaretur, combustis alijs partibus, summum eum digitum incombustum remansisse. *ibid.*

De

De Seleuco Mentore Syriz Rege.

Pariter inter miranda venit, quod Seleucus, qui Syria regno postea etiam Asia iura addidit, ipse cum posterus naceretur coxa anchora imagine signata. Nec minus mirum matrem eius somniasse se ex Apolline gravidam factam, et præmium concubitus ab eo annulum accepisse, cui anchora sicut in filij coxa erat insculpta, quem annulum postea ad bellum cum Alexandro eunti Seleuco mater dono dedit, et miraculum, quo annulum assequuta erat, narrauit. *ibidem.*

De stagnis Palici ac fonte Iouis in Asia.

Mira quoque erant Palici stagna in Sicilia iuxta Symæthum amnem, ubi miro quodammodo iuramentorum experimenta edebantur: illis morientibus semper, qui falso iurantes in eis se lausissent, contra autem vera iurantes nulla parte ladebantur. In Asia quoque iuxta Thianam fons Iouis appellatus, frigidus vehementer ebullit, ac potantes ex eo periueros statim graui vlcere manibus ac pedibus eorum percussis, magno dolore illic vera fateri cogebat: vera autem iurantes nihil prorsus ledebat, quemadmodum Philostratus scribit. *ibid.*

De Palladis templo apud Cyzicum,

Mirum illud fuit quod Palladis templo euenit apud Cyzicum vrbe Asia, cum a Mithridate obsideretur. Nam cum sacrorum solenni die vaccam nigram sacrificare mos esset, et ea in bello clausa vrbe haberi non posset, atque ob eam rem sacerdotes in graui molestia versarentur, non sine miraculo conspecta est in mari eiusmodi bestia ad terram ammatore, utroque templo se offerre, ubi a Cyzicenis immolata fuit. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Castore & Polluce.

Cum apud lacum Regillum C. Aulus Posthumius dictator, et Tusulanorum dux Manilius Octavianus magnis viribus inter se concurrerent, ac neutra acies aliquandiu pedem referret, Castor ac Pollux Romanarum partium propugnatores visis, hostiles copias penitus fuderunt. *MAxi. lib. I.*

De P. Vatino.

Item bello Macedonico P. Vatinius Reatina præfectura vir notus vrbe petens, existimauit duos iuuenes excellentis forma albis

equi residentes obuios sibi factos, mitti die, qui pretererat, Persen Regem à Paulo captum, quod cum Senatu indicasset, tanquam maiestatis eius & amplitudinis vano coniectus: postquam Pauli iuteris illo die Persen captum apparuit, & custodia liberatus, & insuper agro ac vacatione donatus est ibidem.

De Iunone Moneta.

Capit à Furio Camillo Vejs, militum iussu Imperatoris simulachrum Iunonis Moneta, quod ibi precipua religione cultu erat, in urbem tralaturi, sede sua mouere conabantur: qua ab uno per iocum interrogata Dea, an Romam migrare vellet, velle se respondit. Hac voce audita lusus in admirationem versus est: iamque non simulachrum, sed ipsam celo Iunonem petitam portare se credentes: lati in ea parte Auentini montis, in qua nunc templum eius cernimus, collocarunt. ibid.

De simulachro Fortunæ.

Fortuna etiam muliebris simulachrum, quod est in Latina via ad quartum miliarium, eo tempore, cum ad sua consecratum, quo Coriolanum ab excidio urbis maternæ preces repulerunt, non semel, sed bis loquutum constitit

prius his verbis, Ritè me matris nã vidistis, ritèque dedicastis. ibidem.

De Diuo Iulio.

Diuum Iuliu C. Cæsius (namquam sine præfatione publici paritidij nominandus) cum acie Philippensi ardentissimo animo persisteret, vidit humano habitu angustriorem purpureo paludamento amictum, minaci vultu & concitato equo in se impetum facientem: quo aspectu perterritus tergum hosti dedit, voce illa prius emissa, Quid enim amplius agas, si occidisse parum est? non occideras tu quidem Cæsi Cæsarem (neque enim extingui vlla diuinitas potest) sed mortali adhuc corpore videntem violando meruisti, ut tam infestum haberes Deum. ibidem.

De Attilio.

Aliquid admirationis civitati nostræ Attilij etiam Auiola rogus attulit, qui & à medicis & à domesticis mortuus creditus, cum aliquandiu humi iacuisset, elatus, postquam corpus eius ignis corripuit, viuere se proclamauit, auxiliuque pedagogi sui (nam solus ibi remanserat) inuocauit: sed iam flammis circumdatus fato subtrahit non potuit. ibidem.

De

De populo Romano.

Victoria de L. Antonio partem, qui à Domitiano desciderat, in Germania eo ipso die, quo parta fuit, Roma palam intellecta fuit, populo theatrales ludos spectante: que victoria postea per certos nuntios, etsi magnis venere itineribus, intra multos dies cognita nõ fuit. Bap. Fulg. lib. 1.

De Barthabace Cybelis sacerdote.

Barthabaces Cybelis sacerdos, quo tempore C. Marius aduersus Cimbrus bellum gerebat, Senatu prædixit, à Dea se monitum fore, ut Marius hostes superaret: & eum id populo declaraturus esset, Aulus autem Pompeius Trib. pleb. id prohiberet, subita ardentique febre Tribunus correptus est: nec multo post victorie allati fuere nuntij. ibid.

De Vespasiano Augusto.

Duo clarissimi scriptores minime incerte fidei, Tacitus ac Suetonius affirmant, se ab his, qui viderunt audiuisse, scilicet quod dum Vespasianus Alexandria esset, in Aegypto initio imperij bellique Vitelliani quendam manu ceu fidei debilitatu pede ab Vespasiano tactum valeitudinem bonam recepisse, saluamque eundem cecum lumen recuperasse. ibid.

De Corfidio equite Romano.

Mirum illud est quod duobus fratribus Equitibus Romanis evenit: ex quibus maior natu nomine Corfidius, cum ab omnibus pro mortuo haberetur, & iam tabule testamenti recitarentur, quo alterum fratrem heredem instituebat, in medio funebri apparatus in pedes magna se lætitia erexit, dicens, se apud fratrem fuisse, qui filiam ei comendauerat, & ostenderat ubi certam vim auri sub terra conditam haberet, quo sepultura eius exequias ex funerali apparatu facto celebraret: quo hæc dicente, magna eorum, qui aderat, admiratione allati de morte fratris nuntium fuit, & aurum ubi dixerat, inuentum. ibid.

NOSTRORVM exempla.

De Stephano Romano.

Stephanus Romanus vir & virtute & opibus clarus Constantinopolim rerum suarum gratia profectus, cum decessisset iam die ad vesperam inclinata, & ob id curari tunc funus eius non posset, usque in posterum diem domi retentus est: quo tempore suscitatus à mortuis, dixit se ante quendam iudicem deductum, illicque magnis clamoribus reprehesos eos, à quibus fuerat perductus, quod inde

index non illum, sed Stephanum Ferrarium eius vicinum deduci iusserat, misique ad illum ipsum Ferrarium nuntiauerunt eum illa ipsa hora mortuum esse. Hoc autem Gregorius se ab ipso Stephano audiuisse testatur, meo quidem iudicio, neque mors, neque resurrectio dubia videri potest in hoc. BAPT. FULG. lib. 1.

De quodam pastore suscitato.

Cum pestis in vrbe Roma seueret, Italiam procurante Narsete Exarcho peste in Valeriani Advocati domo correptus est iuuenis natione Liburnus, & pastor ingenio moderato, minimèque malo: qui cum putaretur penè mortuus, statim ad se reuersus vocato domino, nuntiavit ei, verè se in celo fuisse, ibique intellexisse, quot & qui ex ea domo peste morituri erant, etique nominatim declaratis affirmans dominum superuicturum: & ut fides dictis haberetur, ostendit se linguas omnes didicisse; atque ea ipsa hora cum domino Græce loquutus, aliarum linguarum cum his, quæ earum notationem habebant, periculum fecit, cum antea solam Romanam didicisset: cum biduum ita vixisset, penè in rabie versus, mordicus apprehensis manibus, iterum mortuus est, eumque sequenti, quos nominauerat morituros, domino superstiti, prædicta ab eo cõplevere. ibid.

De clerico Germano.

Mirum proculdubio illud etiam fuit quod Federici I. tempore notum est, quidam Germano clerico contigisse, qui ex Petra sancti Michaelis ortus eratis à vena hausto sanguine, seruata aliarum rerum memoria; literas tantum oblitus fuit, nec plus aut legere, aut scribere norat, quam si utrūque nunquã didicisset, amicumque in hac obliuione mansit: postea eodem tempore atque ex eodem loco iterum hausto sanguine (mira res est) ad eandem legendi scribendique scientiam, quam ante habebat, restitutus est. his qui rem intellexerunt, non minus in admirationem propter hoc motus, quam Athenienses propter casum, de quo Valerius in Memorabilibus scripsit. In eo enim percussum caput, si memoriam offendit, haud mirum est: si quidem in occipite sedem esse memoriae serunt. at in Germano clerico intacto capite sanguinis haustus ab eadem vena per temporis intervallum ademit primo literarum memoriam, deinde restituit. ibid.

De Ioanne Damasceno.

Maius referã, quam quod de Germano clerico dictum est: siquid obruncatã manum post temporis intervallum corpori, à quo abscissa erat, restitutam esse haud dubit

dubie humanam superat fidem. Theodosius Imperator falso suspectum habuit Ioannem Damascenum Monachũ, ne ad Persas scriberet, apud quos captiuus fuerat. Itaque abscissa manu, eum multavit: que saluatoris nostri Marti virginis ope, nulla remanente offensa, palam restituta est, ut ante erat: etsi Ecclesie valuis affixa multos manserat dies. que restitiam Damasceni innocẽtiam testata est. ibidem.

De Hirene virgine Cypria ac Spiridione Episcopo.

Miraculo à falso crimine liberatus Damascenus: propter rei similitudinem secum trahit quod Spiridioni Salaminio Episcopo in insula Cypro contigit: à quo cum pecunia reposeretur, qua penes eius siliam Hirenem virginem deposita dicebatur, cuius moriẽs virgo nullam fecerat mentionem, cum Episcopo inopia soluendi modum non daret, alia ratio inuenienda veritatis non offerretur, creditorem Episcopus secum ad sepulcrum locum, ubi silia Hirene erata sita, perduxit. silia igitur tumulto inscumbens, ac Deum orans, ab ea petijt, ut de petita pecunia veritatem detegeret. Itaque Hirenes vox palam audita est, respondentis ubi eam pecuniam condidisset, quæsiatque eo ipso in loco, quem dixerat, inuenta est. ibid.

De Benedicto Abbate, ac Martino.

Mirum videri debet, Benedictum Abbatem Totila Regi futura prædixisse, cum ad eum profectus esset experiendi gratia, an propheticum spiritum (ut ferebatur) haberet. Nam quanquam ad Benedictum mutata veste Totilas accessisset, & alium regio ornatum pro se misisset, statim Benedictum eum agnouit, prædixitque redacturum vrbem Romã in potestatem, & item in Siciliam traiecturum: sed demum decimo anno post moriturum: que omnia, ut Benedictus dixerat, contigerunt. Idem à Martino Turonensi Episcopo factum fuit Maximo Tyrãno: quem admodum Senecus Sulpius testatur. ibidem.

De Edouardo Britannie Rege.

Edouardus I. Britannorum Rex non minore admiratione, quam ij, de quibus dictum est, tanquam rem præsentem eam narrauit: que propter loci longinquitatem perinde atque supra dicta in futurarum numero haberi poterat. Nam dum in templo oraret, vultum invidenti speciem ad eos conuersus, qui aderant, dixit, Frothone Dacarum Regem, qui contra ipsum magna classe veniebat, ea ipsa hora cum quadraginta nauibus submer

submersum esse, & que paucis diebus ab ijs, qui inde venerunt, confirmatum fuit: ita ea hora contigisse, ut ab Edouardo dictum fuerat. *ibidem.*

De Iuliano I. Imperatore.

*Præfens se diuinum ostendit nomen Hierosolymis ingenti hominum formidine, cum Iulianus I. Imperator in Christianæ religionis contemptum, Iudeos instaurare dirutum sub Tito templum eorum permisit, demandata eius cura Anthiocheno Philippo. Nā post iactos in fundamentis primos lapides terra edito ingenti rugitu vehementer tremuit, ceptumque iam murum à fundamentis mixta flamma cum ingenti faborū strage reuoluit, omnibus, quæ illic erant, usque ad ferramenta ipsa consumptis: quæ res, ut opus intermitterent, effecit, proximæque nocte multis cruces in vestibus, quæ deleri, non poterant, apparere. *ibidem.**

De duobus Hispanis Equitibus.

Cum Ferdinandus III. Castellonensis Rex falsis criminibus prodicionis duos Equites Hispanos morti damnasset, & ab ingenti saxo præcipitarentur, frustræque de innocentibus sumi supplicium exclamarent, tandem cum nihil

proficerent, ad Iesum Christum appellarūt, qui viuorum & mortuorum iudex est: atque ut intra triginta dies coram eo appareret, Regem citauerunt, qui intra id tempus repente decessit. *ibid.*

De Heraclio Imperatore.

Magno miraculo Heraclij Augusti pōpa spreta fuit, cruce enim ex Perside recepta, in qua pēdus Iesus nos ab aeterna damnatione redemit, cum eam in locum suum Heraclius in Caluaria monte vellet referre, ditissimo apparatūque amictu, atque diademate ornatus, in collum eam, sicuti Redemptor noster tulerat, cepit: ut verò ad portam peruenit, qua ad Caluaria cliuum via ducit, progredi nunquam potuit. Itaque cum omnes mirarentur, monente vrbis Patriarcha, fortasse Christo, qui toti terrarum orbi humilitatis, atque inopia se exemplum præbuit, opulentiam illam superbamque pompam esse molestam, qua raro iustitiæ esset coniuncta, mutata rerum facie, Heraclius cum abiectam vestem induisset, nudis pedibus facile quod voluit, crucem per tulit. *ibidem.*

De Iacobo Apostolo atque Hispanis.

Eo praelio, quo Ramirus Hispaniarum Rex aduersus Sarracenos

decertauit, iuxta Calagurienos ab omnibus equitibus, qui interfuerat, conspectus est Iacobus Apostolus albo vexillo Christianorum aciem antecedere, atque in fugam Sarracenos vertere. *ibid.*

De Balduino I. Hierosolymarum Rege.

Cum Balduinus Hierosolymarum Rex ab Arabia regrederetur, frustra urbem Busereth occupare adortus, eumque Turcæ acriter insectarentur, aberrassēque via in ea regione, biduo ab equite, qui rubens vexillum præferabat, ductus est: in vexillo autem crucis signum erat positum, longèque is exercitum anteibat, qui nusquam conspectus est, posteaquam incolunus Rex cum copijs in tutum se locum recepit. *ibidem.*

De Venetis.

Cum aque supra consuetū extrenissent, ita vi non leue periculum Venetæ vrbi immineret, dum tē piscator senex retulit, mater peccatis sequiret, à tribus se venerandi aspectus requisitum, eosque usque in portus fauces tulisse, qui sedata tempestate, omnes in vrbe remanserunt, in sancti Georgij famo vnus, alius in sancto Nicolao, tertius cum alios duos Georgium & Nicolaum esse dixisset, se Marcum esse Evangelistam

ostendit, imperauitque, ut quod viderat, narraret: quia ab vrbs principe abunde laboris sui dum eos traiceret, mercedem esset accepturus: ut autem ijs, quæ narraret, fidem penes homines inueniret, annulum donauit, quem piscator ostēdebat. Itaque re audita Veneti cōstituto piscatori annuo stipendio, supplicationes decreuerunt. *ibidem.*

De Hirene Augusta.

Imperante Constantino cum Hirene matre in veteri sepulchro Constantinopoli cadauer inventum est, cuius pectori superposita erat aurea lamina, in qua hæc verba incisa erant, In Christum credo, qui ex Maria virgine nascetur. Sol imperantibus Constantino & Hirene iterum me videbū. Quæ res posteaquam publicè recitata fuit, in locum restituta est, vbi antea condita manebat. *ibidem.*

De Mirandis quæ in aquis perspecta sunt.

Non in igne solum temporibus nostris, verum etiam in aquis contrario ei elemēto miranda perspecta sunt. Nam Aegyptia Maria Iordanem amnem siccō vestigio est, qui fluiuis si sola natura vis inspicitur, trauci sine nauis non potest. Regnantibus Antiarico

Longobardorum Rege, item *Mauricio Augusto* in Pelagij pontificatu, cum *Athefis*, qui Veronam urbem mediam fecit, ad eum excreuisset, ut superato alueo, eius aqua iam vsque ad fenestras fani, ubi *Zeno* colitur, ascendissent, in ipsum tamen sanum neque a valuis, neque a fenestris, nisi aperta erant, eius humoris pars ulla ingressa est. Sed magis etiam illud mirum videtur, quod homines qui sorte in fano inuenti sunt, ubi aqua seuuicabant, a porta ex eis biberunt, & in vasa receperunt. *ibidem.*

De Redemptoris sanguine miranda.

Imperantibus *Ottone Philippo*que in bello, quod pro Germanico imperio inter se gesserunt, cum permulti se cum rebus suis in fanum sancti *Gauari* haud longe à *Treueris* receperunt, quia & natura & manu satis manitus videbatur is locus, eoque oppugnaturus templum *Vernereus* Bolantus venisset, qui intus obsidebantur, cum suspectam haberet fenestram, se ea hostes aditum sibi in templum facerent, posita in eo loco Crucifixi Christi imagine, qua lignea erat, satis cauiffe rebantur, ne inde hostes venirent. Sed cum auaritia pro Deo arum colat, sagittarius quidam populationis spe sagittam in eum ipsum locum direxit, ubi in Christi ima-

gine confixa fuit. quamobrem si Deo visum est, tanquam ex vi uente corpore à lignea Christi effigie sanguis manauit. qua re teritus *Vernereus* cruce sumpta, mare ad bellum contra Christi hostes gerendum traiecit: imago autem sagittaque sanguine conperse ueneranter in hunc quoque diem asseruantur.

Salutis anno ducentesimo nonagesimo supra mille in *Parthisiorum* urbe quidam *Iudaei* per inopem multerculam, cui vestem, quam ab ea oppigneratam habebat, se gratis restitutum promiserat, Christianam hostiam in Paschate assequutus, cum accenso igne in sartagine vellet asfare, et perpexit eam non mutare formam, nec colorem, gladio eam pupugit, ex qua confestim sanguis manauit: ure autem detecta, superuenientibus Christianis, hostia in loco dictato restituta, *Iudaei* domus in templum conuersa est, qua etiam nunc *Saluatoris* bullientis nomine compellatur, ubi hostia gladiusque etiam nunc ostenduntur.

Temporibus nostris eo bello, quod *Carolus VII* Gallorum Rex gessit aduersus *Annam* eius Gallia partis, qua *Britannia* dicitur, ducem, quam postea in matrimonio coniunctam habuit: *Britannus* quidam cum ea militabat, qui *Renssi* urbe egressus cum aliquibus ex hostili terra praedatum pagum ingressus, ubi templum erat, in quod

meliorum

meliozem rerum suarum partem agrestes deuulerat, capsum confregit, arbitratus secularium hominum esse, repletoque sinu his rebus, quas auferre secum poterat: posteaquam domum rediit, dum res raptas agnoscit, in eis particulas quasdam lineas vidit, haud absimiles his, quae ad nasi purgationem conficiuntur, minimeque arbitratus ex eo genere esse, quibus sacerdotes pro mappa ad iustitiam Christi hostia utuntur. neque enim in Gallia ita haec, ut ab *Italis* inveniuntur, femina in ea domo, in qua ex hospicio accipiebatur, eas dono dedit. Cum autem sanguine infectas cerneret, primum manus suas inpexit, quas cum illasas ceruasse, ad faciendam telam videret, in sinum suum oculos deflexit, ubi integra pectoris cute diploidem quoque cum interiore tunica sanguinem illius animaduertit: quam vehementer miraretur, statim eius rei causam intelligere non poterat: femina quoque quae munus acceperat, cum ad animum locutura hos pannos tulisset, non modo ex pannis huius sanguinis maculae non abibant, sed aqua quoque cruenta sivebat. Itaque vehementer terita, cum rem narrasset, suscitata sacram esse telam, eius sacrilegij error inuentus est, & pro comperto miraculum inuentum, & palam omnibus factum. Quod haud simile est ei rei, quae *Leoni*

Pontifici contigit, qui petentibus à se sanctas reliquias eius mappae, quae corporale dicitur, partem secabat, & dabat. Caeterum cum semel quidem eam rem despiceret, *Leo* illo praesente mappae pupugit, clarèque illi ostendit sanguinem ex ea manare. *ibid.*

De trium Regum corporibus.

Sicut deos penates ex *Alba* longa *Lauiniam*, unde abducti erant, reuertisse crediti restatis: ita verius *Ottonis* & *Philippi* Imperatorum bello *Colonia* visa sunt redire, in templum undecim millium *Virginum*, trium Regum corpora, ab abbatis *Fuldensi* in *Turinia* regione, ad quam à *Colonia* fuerant translata. Manè enim die nocturni *Psalmi* cantarentur, *Abbas* *Monachique* eius monasterij egredi templo corpora ipsorum trium conspexere Regum, quae haud multo post *Colonia* in templo, ubi antea erant, fuerunt inuenta. *ibid.*

De Hostia Christi immolata.

In *Germania* *Erchembaldus* *Burbatius* cum eger sacram peteret communionem, & interrogatus, si eum manifesta cadis, quae in nepotem perpetrata erat, paniteret, isque quia iustam putaret, panitere negaret, *Episcopus* cum

χ Chri

Christiana hostia ad templū reuerterebatur, nec verò ad templū valuas peruenerat, cum ab agro reuocatus, rogatus est, vt tabernaculum, in quo hostiā ipsam ferebat, recluderet: vbi cum non inueniretur hostia, ager in ore se cā habere ostendit, quo miraculo ostensum est, Deum, qui non falli potest, de illa cade aliter quā Episcopus fecerat, iudicasse. *ibid.*

De Vinaldo Hefdinensi.

Ecclesiasticus quidam Hefdinensis pagi incola in Leodiensi agro, cum religionis gratia Hierosolymam perrexisset, post comites Hierosolymus substituit, vt Paschatis die diuina illic celebrari, que alij omittebant, audiret: veritus autē postea ne trauciendi in Europam facultatē ob eam moram amitteret, Ioppem ad mare properabat: itaq; defessus in itinere equitem offendit, qui misericordia semotum ostendens, eum in equi tergum accepit, ab eoque eo ipso die magna omnium suorum admiratione in pagum suum Hefdinum perductus fuit. ibi re exposita, vt contigerat, cum accolæ aberrare à recta mente putarent, in Hispaniā ad sancti Iacobi fanū profectus est: atq; inde reuersus prius quā ab Hierosolymis comites in patriā regresserentur: ab eis cum esset asfirmatum post ipsos cum Hierosolymis substituisse: tunc quod ille de

reditus celeritate narrauerat, sic cepit habere. *ibid.*

De Aquinate Thoma & imaginibus, quæ loquuntur sunt.

Neapoli in Predicatorū tēpla cruci affixa Christi effigies Aquinati Thomæ respondit, recte eū de se scripssisse, cum Thomas librū tenens, quem aduersus Græcorum errores scripserat, Christum oraret, vt se moneret, si qua in parte eius libri errasset, quod eum ad Lugdunense Concilium Urbani III. iussu laturus erat.

In vrbe quoq; Castrensi opinio est, Dominico Crucifixum loquutum, qui hoc quoque tempore reueranter colitur, atq; ostenditur. Item Francisco hand longē ab Assisio vrbe, que ei patria fuit, in sancti Damiani sano, cum eum reparare domum suā inberet. *ibid.*

De quibusdam Afris Episcopis.

Cum non minus mirum sit, hominem lingua carētem, quam linguam loqui statuat (siquidē sine lingua egrediens ab humano corpore spiritus aërem verberare nō potest, id quod formare vocem dicitur) non incongruum videtur his, de quibus dictū est, multorum Episcoporum exempla subnectere, quos in Africa quia rectē de catholica fide sentiebant, Honorici Vandalorum Rex Ariana impietate laborans, qui illic rerum

potie

De Margarita Holandiæ Comite.

potiebatur, lingua radicitus quātum fieri potuit, abscissa, multauerat: & tamen loquendi facultatem non amiserunt. Id enim experimento coniectum est ipsorum Episcoporum quibusdā imperāte Iustiniano Cōstantinopolim profectis. aperto enim ore cum sectæ vsque ad intimas gutturis fauces palām lingua viderentur, articulatē tamen planēq; vt alij homines loquebantur. *ibid.*

De Carolo & Francisco Guarnis ciuibus Salernitanis.

Mirāda quoq; res etate nostrā contigit, Neapoli regnante Ferdinando I. Nā cū Ludouicus Guarna Salernitanus cisius quinq; filias suscepisset, quarū natu maioribus duabus alteri Francisca, Carole alteri erat nomē: posteaquam ad quintūdecimū annū peruenerunt, ambabus genitalia mēbra in marium morem erupere, mutatoque habitu pro maribus habiti sunt, Franciscus & Carolus nuncupati.

Itē Ebuli sub eodē Rege puella, que iam quatuor annos viro promissa, sponsæ habuerat nomē, qua nocte primum viro tradita, cū eo cubuit, siue ex confiscatione, siue ob aliam causam, quæ ignota sit, effectū mēbranis, que vt mulier videretur, efficiebat, virilia mēbra prodierunt, domūq; reuersa, in iudicio dotem repetiuit, virorū numero postea habita. *ibid.*

De Medardo & Gerardo fratribus geminis.

Possunt ijs quoq; annumerari Medardus & Gerardus Galli fratres gemini, non solum eodem nati die, verum etiam eodem ad episcopatus honorem ad Rhotomagensem alter, alter autem ad Nouiodunensem Ecclesiam euecti: & ne quid ad paritatem decisset, mortui etiam eadem die, animis etiam ita cōcordes, vt nequaquam eis essent Philosophi Hippocides & Polistratus anteferendi. *ibid.*

De his, qui sine cibo vixerunt.

In Germania in vrbe Colonia Federico II. regnāte sapius quidā ab alienato sensu septē hebdomadas cibo caruit, sola aqua interdū epota, cum Albertus Magnus Ratisponensis episcopus vt rem cognosceret, diligenter eū obseruasset, qui etiam mulierem quādam

Germanicam dies viginti sine cibo manasse scriptum reliquit.

Item Augustinus, cum Casulano rescriberet, affirmavit, temporibus suis quendam quadraginta diebus sine cibo vixisse. Alium quoque Petrarca ponit, Venetijs idem fecisse, à multisq; eius rei experimentum fuisse factum.

Hoc etiam magis mirū est, quod Olympiodorus Platonicus scripsit Aristotelis, qui rem vidit, testimonio, fuisse hominem, qui donec vixit, neq; manducauit inquam, neq; dormiuit: ceterum in sole manendo, alimentum accepit.

In Gallorū Annalibus editū est salutis anno trecentesimo vigesimo secundo supra mille in agro Tullensi puellam fuisse duodecimum annum non superantē, quæ triennium post sumptam sacram hostiam vixit, nullo alio aut potu, aut cibo sumpto, & post id tempus ad cōsuetā viuēdi normā rediisse.

His quoq; temporibus Perusia Palumba Interamnenfis annos nata viginti, eadem hostia nullo alio sumpto cibo septem annos vixit, id quod Innocētius v III Pontifex re quæstia diligenter inspexit.

Fuit Eugenio III Pontifice Gallus quidam nomine Iacobus, qui in aula Romana Amanuensis eratis graui valetudine affectus, cum in Patriā rediisset, Hierosolymitanā peregrinationem voluit: inde ergo Romam Nicolao v Pontifice reuersus, magna eorum

admiratione, quæ rō inspexerunt, manducantem, manducantem, nec bibere, nec esse inquam inuentus est, iurēque iurando affirmavit se iam biennium ita vixisse.

Anno quoq; salutis quadringentesimo sexagesimo post mille Nicolaus Heluetius Vnderwaldensis post susceptos ex coingē quinq; liberos, cum haud longe ab oppido solitaria ageret vitam, peracto quinto decimo anno sine vllō potu cibōq; decessit, verāq; inuēta fuerūt quæ prædicebat futura, vitāq; profusa auōstera fidē faciebat, nihil ab eo de cibi ac potus abstinentia singi, & tamen Constantiēsis Episcopus, in cuius diocesi agebat, profectus ad eum ipsum locū, vbi Nicolaus erat, diligenter remperquisiuit, inuentāq; palam literis mandauit: qui vt de re certior fieret, sub obedientiæ imperio recusantē parum cibi sumere coēgit, ob quam rem triduum grauius stomachi dolore laborauit, id quod ipse vererē se antē monuerat. Nec verō Episcopo illi tantam, verum multis quoq; principibus Germanicis, Gallis, atq; Italis, qui eo profecti sunt, res hæc explorata fuit. Nos quoque cum his loquuti, qui viderunt, ac sermones vna seruerunt, rem extra ambiguum ponimus: præsertim quod de hac cibi abstinentia diligentius quæsitum est, de qua ipse parçè loquebatur, remque non miraculo, sed natura tribuerat. ibid.

DE

DE ÆMVLATIONE Græcorum exempla.

De Alexandro Macedone.



Alexander Philippi filius (quod satis constat) intra Hydaspem Fluum & Gangem metas fixit, rerum à se gestarum terminos indubiato emulacionis argumēto eorum, quæ duo illi diu antea gesserunt. Sabel lib. 6.

De Themistocle Athenienā.

Fuit & Themistocles ambitiosus atq; in tantum illustrum virorū amulus, vt planè fateretur, Miltiadis trophæa sibi somnū adimere. ibidem.

De Platone & Xenophonte.

Ceterum quia de Græcis sermo est, Plato vir summus & Xenophō haud expertes fuisse creditur talis affectus, id indicio est, quod neuter alterius meminit in quā, cum multa vterq; scripserit: ambo clari et inter se alioqui noti, Socraticaq; sapientiæ ambo alumni. ibid.

De Aristotele.

Vidit Aristoteles stagiritus Xenocratem sibi prælatum, cuius

condiscipulus fuit. (nota est vox Platonis, cui illi ambo operam dederunt, Hæu quem asinum iuræxi currenti equo.) nec eam tulit ignominiam Philosophus, alioqui eminentissimus: sed procul Athēnis, vbi id acciderat, reliquum vitæ egit, Aticæ ciuitati haud dubiè iratus. Pari affectu ad Reihoricen tractandam sese cōtulit, Isocratis emulacione. nota est eius vox, Turpe est Aristotelem silere, loquente Isocrate. ibid.

De Apelle Coo.

Est & Apelles emulacionum ambitio vulgi iudicio superatus: prouocauit inde ad nature tribunal, estque ab ea victor iudicatus in equi figuracione. ibid.

De Magis Aegyptiacis.

Latè patet hic affectus, carētq; interdum vitio: nam emulari in homine quæ iure laudentur, non solum non detestabile sit, sed laude etiam dignum, modo odium & insectatio procul absint: quale in ipsa Aegypto accidit, cum eorum quidam, qui sapientes videri volebant, cum Mose in certamen venire, magis odio quàm contentione accensi. Nam quia Propheta summus mystica utebatur virgæ, quæ cali prouidentia nunc serpens fieri, nunc aliud diuersum, magica illi arte feti, ne miraculum pro

miraculo esset, nouum commentū sunt oculorum ludibrium, vt quibus ipsi virgīs magicis vterentur, in colubros vertentur. Coarguit Magorum fraudem diuina vis, cui nemo nisi impius repugnat, vānūque Hydrorum species non sine spectantium stupore verus mysticūque Moysis deuorauit serpens. ibi.

De Bethleii senis emulatione.

Ægē verō & quān Bethleij senis detestabilis fuit emulatio, qui Prophetam mentitus, Ladane virum prophetici spiritus instituto auertit itinere. sensit fatidicus senex Bethleem reuersus, incurrisse iram numinis, quod tantum Robor impietatem iussus corripere, prophani hominis dicto obtemperasset: sensit, ac simul vaticinatus est fore, vt breui violento bellu incursu laniaretur. Nec vaticinio defuit euentus. ibid.

De Simone Mago.

Simō Samaritanus magicæ artis haud ignarus, vnde & Magi illi cognomen fuit, quia pietate & omni virtutum genere inferior erat Petro Bariona, malis eū artibus vincere conatus est, obiecitque magicas vanitates diuinæ virtuti, hunc periuocare ausus, cui ligandi soluendique omnia è cælo concessa erat potestas. Concidit Simon medio conatu: & dum pie-

tati illudit, illusus est, dum calum inaniter scandit, solo est graniter afflictus. ibidem.

ROMANORVM exempla.

De M. Crasso & Pompeio.

Fuit Marcus Crassus ex confesso Cnei Pompeij emulus: sed vt diuitijs maior, ita rerum gestarum gloria longè inferior. Catonem, cui Vicia cognomen dedit, M. Fauonius emulatus est in vita san- elitate: Hortensius Ciceronem in eloquentia: suntque multo facilius emulorum nomen, quān propostum adepti. Sabel. lib. 6.

DE VIOLENTIA, & seditione, Græcorum exempla.

De Populo Atheniensium.



Vo tempore cum Eutholmo Atheniensis bellum gerebant, omnis bus sequentem annum annonæ caritatem occupatam arbitrantibus, eius rei gratia Perriander, qui Athenis quæsturam gerebat, vt longius extenderentur, parçẽ populo frumenta diuidebat. Quare eum plebs irata proditiōnis accusauit: cum tamẽ prudẽter publico bono consuleret, cum autẽ in iudicio staret, illic impetu factu lapidatus est. Bapt. Fulg. lib. 9.

De Mithridatis exercitu.

De Alexandrino populo.

Insignis seditionis experimentū dedit Mithridatis exercitus, cum in eum L. Lucullus arma mouisset. nam cum in Armeniorū castris esset nuntiatum, Menandru, Memmachum, atque Mironem militares Mithridatis duces, qui pabularioribus presidio iuerant, à Lucullianis militibus suos fuisse, ad eodẽ territū est exercitus, vt omnibus sua extra castra ferentibus ob strepitū Mithridates excitaretur, ren- torioque egressus, vt quidam id esse, inspiceret, à suis solus & pedes desertus est. cum autem ita omnia ob eam rem in castris perturbaretur, vt sublata imperij reuerentia, cui plus virum erat, is esse alieno plura raperet, atque prædandi initio à Mithridatis rebus factu, omnis eius pretiosa suppellex diriperetur, eodẽ militaris temeritas progressa est, vt Dortatus militaris præfectus ob id solum occideretur, vt ei insignem vestem, quam habebat, milites admerent. Ea autem militum perturbatio, quæ ipsorum duntaxat culpa orta erat, Lucullo vincendi rationem auxit, in quibus quæsi reliquus exercitus cum omni castrensium rerum copia, quibus Armenij aut stultè timebant, aut eas in prædam vertebat, captus fuisset, nisi eum Ptolomeus eumuchus in equum suum statim sustulisset. ibid.

Imperatō Galieno viro admodum ignauo, à milite vapulauit Alexandria in Aegypto magistratus cuiusdã seruus, quod ei dixerat, se calceos pulchriores habere. Itaque cum ad clamantis vocem multi accurrisset, ita inualuit tumultus, vt Alexandrini aduersus Aemilianū Proconsulem sedandi tumultus gratia egressum saxis, igneque irrueret, tantaque illa populū vis fuit, vt Aemiliano necesse fuit rit eius lenienti gratia imperatorẽ se aduersus Galienum dicere, ducẽmque se seditioso populo præbere: vnde postea magni bellorū motus sequuti sunt, ex quibus tota Aegyptus ingentia mala pertulit. ibid.

ROMANORVM exempla.

De Scipionis exercitu.

Detestanda ratio seditionis dicitur fuit, qua scipionis Cæsaris exercitus cum aduersus Syllam proficisceretur, militarem disciplinā soluit. nã cum Sylla appropinquasset, ad eodẽ ducis imperiū spreuit, vt cum neque arma capere, neque tueri castra vellet, à L. Sylla, qui non ultra viginti cohortes secum habebat, Scipionis autẽ exercitus sexaginta millium numerum excederet, in tentorijs suis eum captus passus sit. Bapt. Fulg. lib. 9.

De L. Posthumii Tribuni
militaris exercitū.

L. Posthumius Tribunus mili-
tariſ conſulari poteſtate cum diri-
piendam Aequorū oppidum no-
lam exercitus ſuo, vt promiſerat,
nō concederet, item ob ea, qua ſu-
perbè in plebem dixerat, concitato
in vrbe Roma tumultu, propter il-
latum eiſ ſcribe vulnus ab exer-
citu ſuo lapidatus eſt. *ibid.*

De Volſcis.

Volſci Actij Tullij artibus im-
puli populari impetu Martiū Co-
riolanum Actij Collegā lapidi-
bus obruerunt, cuius rei poſtea pœ-
nitentiā ducti, cum victoriarum
in mentē veniret, quas eo ducē ad-
uerſus Romanos Volſci obſiue-
rant, vt crimē corrigerent, ingenti
atque publicā impenſa funus eiſ
celebrarunt. *ibid.*

De Prætorianis militibus
in Galbā imperatorem.

Galbam, qui per omnes honoriſ
gradus ad imperij culmen aſcēde-
rat, & quem ſenatus ac Romani
milites ex Hispania, vt à Neronis
tyrannide liberarentur, accue-
rant, Prætoriani milites ſui inter-
emerunt, cum eiſ rei nulla alia
eſſet cauſa, niſi militum ipſorum
ingens auaritia, nam ad ſeditio-
nem compulſi, quod dicerent, eum

ſeueriorē, pareriorēmq; quā ſuam
eſſet, videri, verborū rerūmq; con-
tumelia affectū nulla Auguſta-
lis dignitatis, nulla fidei habitata
tione, in medio foro crudeliter oc-
ciderunt. *ibid.*

De Cenſorini exercitu.

Rarò euenit, vt qui in ſeditio-
nem ſemel incidit exercitus, veluti
equus, qui ſpretis frenis in curſum
agitur, in multa alia inſanda ſa-
cinora præcepta non ruat: id Galie-
ni exercitus ita eſſe oſtendit, qui
eiſ indignatus ſpreto imperij iure,
Cenſorinum Imperatorē creauit: ſi
per omnes honoriſ gradus cucurre-
rat, & tunc vulnere, quod in præ-
lio acceperat, debilitatus, in agro
ſuo latebat. Ad imperium igitur
euectus, quia milites, vt discipli-
nam ſeruarent, cogebat, inſolentia
antem aſſuetiſ ferre eiſ ſeuerita-
tem non poterant, ab eiſ Cenſori-
nus caſus fuit. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Viſegothis.

Gothis ſeditione mota per im-
petum Ataulphum, quod
pacem cum Honorio imperatore
iniuerat, occiderunt: quanquā re-
gnum ingenti animo Italia atque
vrbe Roma direpta adminiſtraſ-
ſet. *Bapt. Fulg. lib. 9.*

De Bulgariſ.

Bulgari gens Scythica atque ſe-
ra Teleſum Regem ſuum popula-
ri tumultu occidit, cum Græco-
rum bello victus domum reuerter-
etur. *ibid.*

De Venetis.

Nihilò iuſtior cauſa fuit, cum
Venetorū ortus eſt tumultus, vnde
populari impetu Vitalem Michae-
lem, ducem ſuum interemerunt,
quod vrbem peſtus claſſe in patriā
reuerſa, corripuiſſet: eiſ enim rei
culpā Vitali, qui rem ignorabat,
eum parum conſiderato in excita-
bile crimen verterunt. *ibid.*

De Londinenſi populo.

Furorū quoque plena Londi-
nenſium ſeditio fuit, cum regnāte
Henrico V I. in Britānia, & eum
ab vrbe Londina abeſſe continge-
ret, populū Meri agente armis ar-
reptis Cloceſtrenſem Episcopū, cui
minoris Regij ſigilli cuſtodia de-
mandata erat, occidit, atque Mar-
thionem Suffocenſem captū in tur-
ri (ita enim dicitur munitus in ea
vrbe locus) cuſtodiri iuſiſt, à qua
cum profugeret, in via deprehēſus
eſt, atq; eiſ caput coſeſtim Londi-
nam miſſum, cum aut irata plebis
rabiei id nō ſufficeret, à Rege qui-
dam ipſius conſiliarij plebis arbi-
trio permiſi ſunt, quibus occiſiſ
populus demum quieuit. *ibid.*

De Brugiēſi populo.

Haud minus grauis ſeditio fuit
qua in Brugiēſi vrbe mota eſt,
quo tempore Philippus cognomen-
to Pulcher Gallorū Rex in Flan-
dria (quæ Belgica portio eſt) verū
potiebatur, contentione enim inter
minutam plebem, cum qua artifi-
ces atque mercatores ſentiebāt, or-
ta, cum præterea nimij grauiſus
ſe oneribus premi quererentur,
plebs arreptis armis carcere libera-
uit Petrum cognomento Regē la-
narium textorem, & Giambri-
dā Lanium, qui ambo propter ſeditio-
nem in carcere erant: hos am-
bos multitudinis duces conſtituit,
atque ipſum imprimis Petrū, quod
quanquā ſtatura puſillus eſſet, ta-
men ob ſenium experiendo pruden-
tiam ingentem comparauerat, &
quod cætera in ſeditioſis homini-
bus cōdire ſolet, altero captus erat
oculo. Hūc ducibus Brugiēſis plebs
non vrbe modo ſua, verum à tota
quoque Flandria Gallos depulſit,
deleſiſque eorum copijs, multos
ipſorū occidit: & cum poſt longū
ac graue bellū cum Gallorum Re-
ge pacem iniuiſſent, Flandrenſes
liberi ſub Comitibus iuxta vete-
rem Flandria morem remanſe-
runt. *ibid.*

De Gallorum paſtoribus atque
Aegyptio Mago.

Noua neque ea contemnenda

Seditiois causa in Callia fuit anno salutis ducentesimo quinquegesimo atque altero supra mille: hæc ab Ægyptio Mago excitata est, qui à Pannonia venerat, ubi hæud dissimilibus ludibrijs hominum mentes sefellerat. Is apud ægrestes pastores cõcionabatur, & veluti Propheta prædicebat, Syria partem, quam Christus viuus peragravit, & in qua passus est, per eos recuperatum iri: quibus verbis cum ad hoc etiam accederet bonitatis existimatio, quæ de eo apud omnes erat, manum circiter sexaginta millium hominum coegerat, quæ eum ubique prosequeretur, atque in omnibus parebat, mitra, pontificiõque habitu utebatur, atque in matrimonijs dispensabat. Cum autem id sacerdotes permolestè serrent, eorum permultos à suis occidi curavit: quæ manus cum permulta alia prædando, ac sceleratè agendo, nefanda aderet facinora, in duas diuisa partes, cum pars Massiliam abiisset, alij autem in Biturigibus constitissent, utrobique oppressi interierunt, & ita scelus illud extinctum est. ibidem.

De Budensî populo.

Magnas vires insita pendè à natura inter vicinas nationes odia ad cõcitandos tumultus habere solent, quemadmodum Budæ vrbis Pannoniæ cõtigit. nam cum illic

Albertus esset, idè imperij honorè atq; Austria ducatu insignis & index Germanus, ut iudiciũ exequeretur, hominè Pannoniũ in Danubiũ præcipitari iussisset, Budensîs populus, cui Germanica natio, ut alijs Pannonijs inuisa erat, præta Augustali reuerentia, adose propter eã rem cõmotum ostendit, ut arreptis armis in omnes Germanos, quos obuios habebat, saueiret, & direptis eorũ adibus, domi inuentos crudeliter haberet. Imperator aut, qui in arce erat, cum egredis, ut populi motũ sedaret, vereretur, Ioannem Capistranum Mino rum ordinem profitentem, qui in ea regione propter virtutem ac religionem, ut vir sanctus colebatur, ad tumultuantem populum misit, fretus per eum sedari tumultum posse. ceterum populus arreptum in humeros Ioannem cum cruce, quam manu gestabat, ad omnes ades, ad quas diripiendi gratia proficisceretur, eum tulit, neque autè prædæ finem fecit, quam quod diripi posset, esse desinit, in eo solo homini sancto habita reuerentia, quod ipso præsentè ab effundendo humano sanguine abstinnit. ibidem.

De Romanis in Leonem III. Pontificem.

Scelesta prorsus atque impiã seditio fuit, qua Romam suãfortibus Paschali Primicerio & Campulo sacerdote in Leonem III. pontif

pontificem, cum in urbem religiosa processione perambularet, irruerunt. nulla enim vel rei ipsius, quam Pontifex magna religione peragebat, neq; apostolica dignitatis, quam sustinebat, habita ratione, non longè à sancti Sylvestri sano armis in eum impetu factis, calcibus pugnisque malè multarunt, ita ut lingua atque oculorum usum se amisisse putaret, scelerato factò apud sancti Erasmi sacellum carcerem addiderunt: unde non autè emissus est pontifex, quam Vigilius Spoletanus dux armis eum liberavit. ibidem.

De eisdem in Gelasium I. Pontificem.

Non minus quoque sceleratus innotus fuit, quo Cincius atque Leo Frægepanes, quibuscum pop. Romani magna pars sentiebat, in Gelasium I. Pontificem irruerunt, eo ipso die, quo Pontifex creatus fuit, indignati, quod alteri eorum Pontificia fors non contigisset, impetu factò conclave illud, in quo de creatione actum erat, ingressi, calcibus pugnisque in Gelasium saueierunt, ac calcibus insuper, quibus calceati erant, dilaniatum per conclave traxerunt: ita ut penè exanimem relinquerent: neque verò in Cardinalium collegium mitiores se præbuerunt, cum plerisque verberibus affectos dispoliarent. nulla enim in parte aut ecclesiastica, aut seculari dignitati, qua vel Pontifex vel Cardinales præfulgerunt, pepercuerunt. ibid.

De eisdem.

In Clementis VI. pontificatu cum pop. Romano mos esset, duos ex proceribus Romanis Senatores ad vrbis administrationem eligere, qui à Pontifice confirmabantur, Nicolaus Kentij, qui Romæ rebellionatum exercebat, in eum sui amorem populum traxit, ut arreptis armis omnes impetu factò (cũ proceri nullus obfistere auderet) nulla de Pontifice mentione facta, Nicolaum ipsum tribunum facerent, qui hunc titulum usurpabat, Nicolaus Severus ac Clemens libertatis, pacis, atque iustitiæ tribunus ac illustris Sacræ Romanæ Reipublicæ liberator: sed cum hic populi fauor postea refluxisset, sexto mense ab vrbe incognitus profugit. ibid.

DE GRATITVDINE, Græcorum exempla.

De Græciæ gratitudine.



Ec ingrati animi inhumanitæ affectus extitit in Græcia exemplum. Cùm enim Isthmia

Isthmiaco conuentu Titus Flaminus post Philippum Regem victū omnibus Græciæ populis, quorum libertatem Macedo oppræsserat, in pristina fortunæ statu Præconis voce restituisset, tantus furor audientium sequutus, ut aues supernè volâtes ad terrâ deciderint. quin maiora etiâ gratitudinûs argumēta exiitire, Chalcidenses diu in eo perseverarunt, ut nulli Deorum templū, nisi Flaminij nomine apposito dedicarent, ut Herculi, Minervæ, Neptunonæ, & Flaminio sacrum inscriberent. Sab. lib. 7.

De Alexandri in Iudæos gratitudine.

Alexander Macedo, cum Hierosolymis esset, Danielis Prophetæ oraculo instructus, fore, ut Rex Græciæ Persarū olim opes everteret, certa spe victoriæ ex ea re percepta, Iadum & ceteros sacerdotes per quos fatidicū carmen cognouit, amplissimis donauit muneribus: ipsi ciuitati permisit, ut suis vteretur legibus, tributūque in septem annos remisit. ibid.

De Dario.

Darius priuata adhuc fortunæ amiculo silosonij samij delectatus, curiosæ contemplatione fecit, ut vltro sibi, & quidem à cupido daretur. Cuius muneris quàm grata æstimatio a-

nimo eius esset allapsa, regno patius ostendit: totam nanque urbem & insulam samiorum Silosoni finem tradidit. Non enim pretium rei æstimatum, sed occasio liberalitatis est honorata, magisque à quo donum proficiscetur, quàm ad quem pertinere, prouisum. Max. lib. 5.

De Attalo Rege.

Liberalis populus Rom. magnitudine muneris, quod Attalo Regi Asiam dedit dono: sed Attalus etiam testamenti equitate gratus, qui eandem Asiam populo Romano legauit. Itaque nec huius munificentia, nec illius tam memor beneficij animus tot verbis laudari potest, quot amplissima ciuitates vel amice data, vel pie reddita sunt. ibidem.

De Masinissa Rege.

Ceterum nescio an præcipue Masinissa Regis pectus grati animi pignorbis fuerit resertum. beneficio enim Scipionis, & persuasu regni modo liberius auctus, memoriam inclyti muneris ad vitium vitæ finem, longa etiam ad dijs immortalibus senectute donatus, constantissima fide perduxit: adeo, ut eum non solum Africa, sed etiâ cunctæ gentes sicut amiciorem Corneliæ familæ, atque

ubi Ramana, quàm sibimet semper fuisse. Ille cum graui Carthagenis bello premeretur, ac rix tutelæ sui imperij sufficeret, tamen Scipioni Aemiliano, quia nepos Africani erat, bonam magnamque partem Numidici exercitus, quam Lucullo Cōsuli, à quo ad auxilia petenda missus fuerat, in Hispaniam duceret, promptissima mente tradidit, præsentique periculo respectu pristini beneficij anteposuit. Ille, cum iam etate deficiente, magnas regni opes, quatuor & quinquaginta filiorum numero relinquens, in lectulo laboratur, Marcum Maniliam, qui Proconsul Africam obtinebat, literis obsecrauit, ut ad se Scipionem Aemilianum sub eo tunc militiam mitteret: feliciorum mortem suam futuram ratus si in complexu dextra eius supremum spiritum ac mandata posuisset. Ille aduentum Scipionis satis suis præcurrentibus, hæc uxori libertisque præceperat, vnum in terris populam Romanam, & vnam in populo Rom. Scipionis domum nosse: integrè omnia Aemiliano reseruare: eum diuidendi regni arbitrium habere: quod si statuisset, perinde ut testamento cautum, immutabile ac sanctum obtineret. Tot tamque varijs rebus se Masinissa infatigabili pietatis serie ad centesimum extendit annum. His & horum similibus exemplis beneficentia generis humani nutri-

tur, atque augetur. Hæ sunt eius faces: hi stimuli, propter quos iuuandi & emendandi cupiditate flagrat. Et sanè amplissima & speciosissima diuitia sunt, feliciter erogatus beneficij late posse censeri. ibidem.

De Plateensibus.

Plateenses in agro suo, quod in eo commissum à Græcis aduersus Perfas prælium fuerat, quotannis in Græcorum memoriam, qui illic pro cōmuni libertate occubuerant, solenni pompa sacra peragebant. Baptista Fulg. obs. lib. 5.

De Sycionijs.

Grati quoque Sycionij erga Aratum fuerunt, qui eos tyrannide liberarat. defunctum enim extra Sycionis fines coronatus populus cum ingenti pompa decantatis in eius laudè carminibus, Sycionem intulit, mirique operis & impense sepulchro ab ipsis appellato, nomine, eum honorauit, quotannisque illic diem Arati natalem sacrificijs Iudæisque apparatus celebrauit: et si quem eius gentis illic esse contingeret, eo die ut honoris gratia alios antere cogebat. ibidem.

De Atheniensibus.

Grata nimis erga Aristidis filios Athenensium ciuitas extitit.

eorum enim memor, quæ Aristides pro Atheniensium salute Persarum bello egerat, honestè dotatus à publico eius filius ex publico palatio ad maritorum ædes deduxit: *Lysimachoque* filio centum argenti minas, & totidem agri iuugera, quadragintâq; drachmas in singulos dies, unde viueret, contulit. *ibidem.*

De Demetrio Asiæ atque Ptholemæo Aegypti Regibus.

Gratis se animis esse mutuo Demetrius Asiæ, atque Ptolemæus Aegypti Reges ostenderunt, etsi inter se bella gererent. Nam cum Demetrius Ptolemæus prælio victum etiam impedimentis spoliasset, regium tentorium cum alijs opibus captiuusq; charioribus Demetrio remisit, dicens inter ipsos de gloria, non de opibus certamen esse: ei Demetrius cum gratias egisset, dixit, Deum se magnopere orare, vt cito parem ei referre gratiam pro accepto munere posset. Nec multo post cum aduersus Demetrium Ptolemæus cilem suarum copia rem ducenti misisset, Demetrius prælio victum atque captum Ptolemæo cum omni aliorum captiuorum manu dono remisit. *ibidem.*

De Philippo Macedonum Rege.

Macedonum Rex Philippus

cum subastationis quorundam capitiuorum spectator esset, veste supra genua collecta sedebat. cum autem captiuorum vnus rogaret, vt eum liberare Philippus vellet, quia amici eius fuerat filius, petijt Philippus vt nomen exprimeret: cui cum captiuus ipsi soli se dixerum respondisset, vicinior factus, hoc vnū dixit, Vestem, Rex, quam supra genua collegisti, dimitte: neque enim ita sedendo decorem seruas. quo verbo audito Philippus, statim vestem demisit, & vt amice admonitionis gratus esset, captiuum statim vt amicum liberavit. *ibidem.*

De Xantippo Atheniensis.

Erga canem suum Xantippus Atheniensis gratus exiit: quia maria pernatans, vsque in Salamina eum sequutus fuerat, quo tempore adueniente in Græciam Xerxe, maior Græcia pars in eam se insulam recepit. Nam ne tanto amoru ingratus foret, mortuo canem in Salamina arce sepulchrum ei cōdidit, quod diu Cynataphium appellarunt. *ibidem.*

De Cane Iasonis Lycij.

Iasonis Lycij canis posteaquam dominum suū confrexit mortuum esse, omni cibo abstinent, ne ei superueneret, à quo diu viueret. singulariter amatus fuerat. *Et enim modo,*

modo, quo ipsum natura permittit, gratum se in dominum pro illius in se beneuolentia testari voluit. *ibidem.*

De alio cane.

Scribit Ambrosius in Hexamero canem domini corpus noctu à milite in Antiochia occisi semper custodiuisse iuxta vt poterat gentem, ad quem spectandum, quia res mira videbatur, cum postridie multi conuenissent, atque in eū isse, qui eam eadem patrarat, quia ignotum se, eade noctu peracta, arbitratur, à canedentibus comprehensus, cum insuper latratu vrgeretur, & ipse præ animi conscientia plurimum perituraretur, suspicionem perpetrata cadis fecit. Itaque captus à magistratu, confessione criminis extorta, mulctatus est. *ibidem.*

De equo Antiochi.

In equū Antiochi Regis Centaetris Gallata, cum Regem in prælio occidisset, conscendit, quo facto visus est equus sentire tergo suo domini hostem insidere. Itaq; dentibus apprehenso freno, ita vt nulla iam ratione habenis regi posset, ad altissimum saxum citato cursu contendit, atque ab eo se, insidentemque simul hostem precipitauit, sua domini sui mortem vitus. *ibidem.*

De Aquila & virgine quadam Sextia.

In vrbe Sexto nutrita à virgine Aquila, vt educationis gratiâ referret, aues quas captabat, ad virginem deferrebat: & cum postea virgo decessisset, eodem rogo, quo illa ardebat, vitro in eum deuolans, cum virgine combusta est. *ibidem.*

De Aspide atque Aegypto.

Aspis in Aegypto in domo pauperis euuirta, illic peperit, & cum vnus filiorum morsu interemptum hospitii filium vidisset, filios suos omnes occidit, neque vltra in ea domo conspecta est. *ibidem.*

De Panthera.

Feritate insigni inter bruta omnes Pantheram putant: & tamen à Demetrio Physico traditum est, cum in fossam Pantheræ catuli cecidissent, matrem in celebrem viam profectam, cum hominem conspicata esset, qui Philenis Philosophi parens fuit, leniter vt poterat, mordicus apprehensa eius veste, ad locum, in quem catuli conciderant, deduxisse: & quanquam vir ille haud leui timore tenebatur, tamen quia aliter non poterat, ad locum peruenisse, ubi statim causam agnouit, quæ feram vt eum illuc deduceret impul

impulerat. Itaq; ei catulos ab fossa eduxit, cuius meriti gratiam referret, per totum illud iter hominem prosequuta, ab alijs eum feris hostibusque defendit. ibid.

De Admirato Turcarum natione Arabe.

Magna gratitudo fuit Admirati Turcarum Arabis. Nam cum Balduinus Hierosolymarum Rex eum in Arabia praelio fudisset, & captam coniugem cum alijs mulieris (quia vicino partu grauitur habentem, ne grauius laederetur, vir in itinere reliquerat) in optimo lecto tentorij circumclusit; seruis quoque atque omni alia re necessaria adiutam: insuper pro stragula veste, cuius in eo loco copia nulla erat, chlamyde sua cooperuit, atque Admirato eam illaeso pudore restituit. Itaque contigit postea Balduino, ut à Turcis acie victus in urbem Rhamam immunitam se reciperet. Ad eum ergo idè Admiratus noctu profectus, plus accepti beneficij, quam ob religionis aduersitatis odij, aut etiam prede, quam sperare posset, memor, periculi magnitudinem, quæ imminerebat, aperuit. Ostendit enim postredie mane Turcas impetum facere in eum constituisse, à quo periculo si se sequeretur, incolumè seruariurum eum obtulit. Cui cum oblatis rursurum se Balduinus respondisset, sidem gratitudinemque

simul pro ijs, quæ antè ipse prestiterat, in Turca expertus est. ibid.

ROMANORVM exempla.

De Romanis mulieribus.

Romana mulieres Iunij Brutum et Lesam Lucretia pudicitiam Tarquiniorum insectatione insigniter vindicatum annuum integrum luxere. Sabel. lib. 7.

De Romanorum gratitudine in mulieres.

Publico decreto Romanis mulieribus datum, quia Senonico bello aurum in medium contulissent, ad Capitolium obsidione solvendum, ut vite functæ pro concione laudarentur, cum is honos ad id tempus virilis esset, & non alienius sexus. ibidem.

De Minutio Magistro equitum.

Minutius Magister equitum, cui secundo bello Punico aequatum est cum Dictatore imperium, tremere in Pænorum insidijs precipitatus, circumuentusque ab hoste cum dimidio copiarum erat, haud dubie locum ipsum Rom. clade ante Cænas nobilitaturus: caterum Fabij Maximi Dictatoris, à quo

quo dissentiebat in administrando bello, celeri occursum imminenti periculo subtractus, haud ineptè ad infamiam diluendam gratitudinem temeritati prætexuit, utroque Dictatori imperium restituit, patrèmq; appellauit: fuit præterea suis autor, ut patronum militari clamore salutatum aurea corona donarent. ibidem.

De Senatu Romano.

Martium patriam oppugnare conantem, admotòq; portis Urbis ingenti Volscorum exercitu, sumus ac tenebras Romano imperio imitantem, Veturia mater ac Volumia vxor, nefarium opus execrj precibus suis passè non sunt: in quarum honorem Senatus matronarum ordinem benignissimis decretis adornauit: sanctis nanque, ut feminis semita iri cederent, confessus plus salutis Reipub. in stola, quam in armis fuisse: vetustisq; aurium insignibus nouum vitæ discrimen adiecit, permisit quoque his purpurea veste, & aureis vii segmentis, super hoc eadem & aram Fortunæ muliebri eo loco, quo Cotiolanus exoratus fuerat, faciendam curauit memorem beneficij animum suum exquisite religionis cultu testando. Quem secundi etiam belli Punici tempore exhibuit: cum enim à Ful-

uio Capua obsideretur, ac duæ Campana mulieres beneuolentiam erga Romanos dimittere ex animis nolissent, Vesta Opidia materfamilias, & Cluvia Facula meretrix, quarum altera quotidie pro salute nostrj exercitus sacrificauit, altera captiuus militibus Romanorum alimenta subministrare non destitit, vrbe illa oppressa Senatus ijs & libertatem & bona restituit: & si quid amplius præmij petijissent, libenter se daturum assuerauit. Vacasse intanto gaudio P. C. duabus humilibus feminis referre gratiam, ne dum præ se tulisse, mirandum. Max. lib. 5.

De Populo Rom. & Fabio Maximo.

Magnum grati populi Romani specimen in Q. Fabio Max. enituit. Nam cum quinq; consulibus salubriter Reipublicæ administratis decessisset, certatim es contulit, quò maior ac speciosior eius funeris pompa duceretur. Eleuet aliquis præmia virtutis, cum animaduertat fortes viros felicius sepeliri, quam viuere ignauos. ibidem.

De Minutio Magistro equitum.

Fabio autem etiam incolumi summa cum gloria gratia relata est.

ta est. Dictatori enim Magister equitum Minutius Scito plebis, quod nunquam antea factum fuerat, aequatus, partito exercitu, separatim in Samnio cum Annibale conflixerat, ubi temere invito certamine, pestiferum habiturus exitum, subsidio Fabij conseruatus, & ipse eum patrem appellauit, & à legionibus suis patrum salutari uoluit, ac deposito equalis imperij iugo, magisterium equitum, sicut par erat, Dictatura subiecit, imprudentisque vulgi errorem grata mentis significatione correxit. *ibid.*

De Terentio Culeone.

Tam herclè probabiliter, quam Quintus Terentius Culeo prætoris familia natus, & inter paucos Senatorij splendidus ordinis optimo exemplo Africanis Superioris currum triumphantis, quia captus à Carthaginensibus, ab eo fuerat recuperatus, pileum capite gerens, sequutus est: auctori enim libertatis suæ tanquam patrono accepti beneficij confessionem spectante populo Rom. merito reddidit. *ibid.*

De C. Mario.

C. Marij non solum præcipuus, sed etiam præpotens gratæ mentis fuit impetus: duas etiam Camertium cohortes mira vir-

tute vim Cimbrorum sustinentes in ipsa acie aduersus conditionem fœderis ciuitate donauit: quod quidem factum & reuere & egregie excusauit, dicendo inter armorum strepitum uerba se iuris civilis exaudire non potuisse. Et sanè id tempus tunc erat, quo magis defendere, quam audire leges oportebat. *ibid.*

De Romano Senatu.

Cùm irruentibus ad urbem Hetruscis Porsenaq; ipsi Horatius Cocles obstitisset, dum sublicius pons rescinderetur, ponticque effraeto in columis postea armatisque ad suos Tyberim transisset, Senatus decreto Romani omnes unius diei cibaria domum Horatio pertulerunt, & insuper dono ei Senatus dedit quantum agrino die circumarare posset. Grattitudinis profectio honoris et astate, licet opum indiga esset: minimeque mirum fuit, si postea pro tam grata gente plurimise periculis ac morti obiecerunt. *Bapt. Fulg. lib. 5.*

De eodem.

Non minus etiam se gratos præstiterunt Romani aduersus Latinos, quos cum paulo ante hostes essent, in amicitiam ac societatem receperunt. Nam cum Volscorum Legatos ad se missos, ut à Roma

Romanorum societate auerterentur Latini cepissent, ac catenis vinclos Romam mississent, opem in eo bello etsi minimè requisiti fuerant, offerentes, Romani sex hominum millia Latini nominis, quos captiuos habebant, carcere liberarunt, omnesque nohis amittos uestibus domum ope, quæ offerebatur, ad grauiores casus reseruata, remisertunt. *ibid.*

De Pop. Romano.

Non puduit populum Romanum perpetuo gratitudinis honore anseri prosequi, quod dormientibus uigilibus cum Galliam in summum Capitolium perrepsissent, clangore Romanos milites excitarunt: statuit enim ut eo loco in posterum magnus anserum numerus publica impensa aleretur, ad camque rem Censures inter tot publica onera publicanos primo obligarent. *ibid.*

De eodem.

Imperante Tiberio Casare, Populi Roma. coruum sepeliuit, ferentibus feretrum duobus Aethiopicis seruis, præcimente tibicine, ac musici, cum prius eum, qui coruum occiderat, lapidibus obruisset. Hoc autem egit, quia hæc aus nominatim manè Drusum ac Germanicum Casares, ac multos præterea alios, postremoque

totum populum salutabat. Huius igitur honoris uitionisque exemplo patet, quantum laudis gratitudo mereatur, quæ in homines exercetur, cum erga irrationale animal uictor gentium populus ea uiti uoluerit. *ibid.*

De Cane Titi Sabini.

Canis Titi Sabini mira fides fuit: dominum enim in carcere nunquam deseruit, eoque postea ad scalas Gemonias deducto, in gementium morem latrans, semper domino astitit, mirantibusque omnibus, panem, qui oblatum erat, non manducans, oris domini admouebat: qui posteaquam in Tyberim proiectus fuit, in amnem sequutus dominum, ut poterat, ex aqua caput eius eleuabat, quem uiuere adhuc arbitrabatur: quibus enim potuit modis gratias referre, enixus est, quod ab eo enutritus, & dilectus esset. *ibid.*

De Leone, & Andruodo seruo, & aliis animalibus.

Appion Polyhistor Græcus uir doctissimus scribit, quemadmodum A. Gellius in Noctibus suis refert, mirum in modum leonem quendam gratum extitisse erga seruum nomine Andruodum, quem ipse ad bestias dam-

natum vidisse affirmat. is Andruodus cum leone in theatro positus, quia morti damnatus erat, præ timore penè exanimis iacebat, cui leo appropinquans magna totius populi admiratione manus & crura lambere & caudam quantum poterat, blandiri cepit. Quare miser Andruodus resumpto animo, cum ex hoc leonem agnouisset, ipse quoque leoni cepit blandiri. Itaque cum admiratione capti omnes essent, à Cesare ut Andruodo ignoscere-
tur, petierūt. Annuìt Cæsar, deductumque ad se Andruodum rogauit, quæ huius rei causa fuisset: cui Andruodus in hæc verba respondit, Gubernante Africam domino meo, nimis verberibus ab eo profugere coactus, in Africa deserta me contuli, ibique fortè in quoddam antrum me recepi: haud multò post leo quoque in eandem speluncam venit, qui querula voce pede se debilitatum ostendebat, vnde perterritus penè concidi: sed tandem à leone conspectus, qui pede sublato, querulus ad me venit, et si vehementer terrore movebar, cum alia mihi consulere ratione non possem, necessitatem, in qua constitutus eram, in virtutem auidaciamque conuerti, manu fere pedem apprehendi, atque conspiciatus in eo confixam grandem spinam, ut melius potui, à pede euul-

si. itaque ab eo die fera ex venatione sua partem meliorem mihi semper impartita est: ego autem triennium cum ea moratus, non alio cibo, nisi quem leo afferebat, vixi, eum in sole, quia ignis copia nulla erat, decoquens: sed cum hæc vita grauius mihi videretur, profecto in venationem leone, spe lunca egressus, haud longè abij, cum captus ad dominum, quem antè habebam, perductus fui, qui me ad bestias damnauit, & nunc ab hoc leone agnitus, ex signis eum ipsum esse aduerto, quocum in antrum, ut dictum est, triennium vixi. His auditis populus Romanus à Cesare seruiliberationem impetrauit, & simul, ut cum libertate leo quoque ei munus daretur, quem seruus dum per urbem ductaret, lucrum ad vitam sustinendam adiutorem habuit. Huius leonis exemplum adducere nos facilius in sententiam potest, ut credamus sanctum Hieronymum ad onera ferenda parentem habuisse leonem, quem pede debilitatum, veluti hic, de quo diximus, ipse curauerat. item vt Machariq Aegypto Eremita leona, cuius catulos oculis captos civitatis damno liberauerat (quem admodum Ruffinus scripsit) pecudem ferarumque aliarum, vt inde indumenta consciceret, pelles detulisse. ibid.

NOS

NOSTRORVM
exempla.

De Venetis.

FRANCISCUS Dādalus Venetus, quia ad publicam ignominiam deprecandam diu ad Clemēis Romani Pontificis mensam humiliter stratus iacuisse, ad quod ipsum fuerat publice in Galliam missus, ex ea legatione reuersus, magno omnium ordinum favore princeps est ciuitatis factus, ut qui nuper in squalore & sordibus pro patria conspectus esset, sublimi loco conspiceretur auro & purpura conspicuus. Sabel. lib. 7.

DE INGRATI-
tudine, Græcorum
exempla.

De Atheniensibus.



Ngrate in Socratem Athenæ, virum Apollinis iudicio omnium sapientissimum indicatum, cui pro Attica iuuentute sanctæ & sapienter instituta venenum rependerūt. Ingrata & in Miltiadem, quæ pro Marathonis trophæis vinculis & carcere macerauerunt: cui nō plus profuit, quod assertor Graciæ fuisset, quam si si-gnorum desertor. Sabel. lib. 7.

De Syracusanis.

Syracusani: Dionem suū haud multo post quā per eum libertatem acceperant, urbe eiecerunt, eiectū breni post sua sponte reuocarunt, reuocatum interemerunt. ibid.

De Alexandro Magno.

Tam parum sobriè, quam etiam ingratiè fecisse videri potest Magnus Alexander, qui Clytium metricis suæ silium in conuiuio interfecit, quod aliquantò liberius Philippi patris gesta extolleret: sed quantum Macedo in patrem, cuius laudi inuidebat, tantum nec minus in Clytium ingratus, per quæ prelio ad Granicum amicum commisso morte seruatus, ingens nomen & imperium comparauit. ibidem.

De Thebanis.

Nulla Graciæ ciuitas habuit nunquā tam claros duces, no tempore, nec qui tam concordī animo Rempublicam administrarēt, quam Thebæ Epaminūdum et Pelopidam, qui patria in libertatem asserta, Spartanis Graciæ dominatu deiectis, amplissimis rebus domi, forisque gestis insignes, paucorum ciuium obrectatione, maiestatis rei causam dixere, aded nulla nunquam virtus fuit, tam aut suis vilis, aut tam mitis, quam non domestica vellicarit inuidia. ibidem.

De Spartanis.

Neminem *Lycurgo* aut maiorem, aut vtiliorem virum *Lacedaemon* genuit, utpote cui *Apollo* *Pythius* Oraculum petenti respondisse fertur, nescire se vtrum illum hominum, an deorum numero aggregaret: huic tamen neque vitæ summa sinceritas, neque constantissimus erga patriam amor, neque leges salubriter excogitata auxiliio esse potuerunt, quominus infestis ciues experiretur. saepe enim lapidibus petitus, aliquando eiec-tus, publico furore etiam priuatus oculo, ad vltimum ipsa patria pulsus est. Quid alia facient vrbes? ubi etiam illa, quæ constantiæ, & moderationis, & grauitatis sibi laudem eximiam vendicat, tam ingrata aduersus tam benemeritum extitit? *Max. lib. 5.*

In Solonem.

Iam *Solon*, qui tam præclaras tamque vtilis *Atheniensibus* leges tulit, ut si huius perpetuo vti voluissent, sempiternum habituri fuerint imperium, qui *Salamina* velut hostilem arcem ex propinquo saluti eorum imminentem recuperavit, qui *Pisistrati* tyrannidem primus vidit orientem, & solus armis opprimi debere palam dictitare ausus est, senectutem *Cypri* profugus exegit, neque ei in patria, de qua optime meruerat, hu-

mari contigit. *ibidem.*

In Miltiadem.

Bene egissent *Athenienses* cum *Miltiade*, si cum post trecenta milia *Persarum* *Marathone* deuicta, in exilium protinus misissent, ac non in carcere, & vinculis mori cogissent. Ut puto, hactenus saui-re aduersus optime meritum abun-dè duxerunt: imò ne corpus quidem eius sic expirare coacti, sepultura prius mandare passi sunt, quam filius eius *Cimon* eidem vinculis se constringendum traderet. Hanc hereditatem paternam maximi ducis filius, & futurus ipse ætatis suæ dux maximus, solum se sortitum, catenas scilicet, & carcerem gloriari potuit. *ibidem.*

In Themistoclem.

Themistocles eorum, qui ingrata patriam experti sunt, celeberrimum exemplum, cum illam incolumem, claram, opulentam principem *Græciæ* reddidisset, eo vsque sensit inimicam, ut ad *Xerxis*, quæ paulo antè destruxerat, non debitam sibi misericordiam perfergere necesse haberet. *ibid.*

De Leonida erga Agidem.

Ut contentiones, quibus *Lacedaemoniorum* ciuitas laborabat, compo-

mponerentur, vtile putauerunt viues, ut *Leonidas* vnus *Lacedaemoniorum* Regum (duo enim semper regnabant) in exilium mitteretur. Cum autem *Agesilaus* in regno successisset, ut *Leonidas* occideretur, operam daret, *Agides* alter Rex obtulit, nec minus quàm pro salute sua totis animi ac corporis viribus in eo cõtendit: verum postea, ut nonnunquàm fortuna fert, qua loco stare nescit, *Leonidas* in pristina fortunam restitutus, omnium ab *Agide* acceptorum meritorum ita se immemorem præstitit, ut non prima solum suffragia de *Agide* regni honore deiciendo tulerit, verum crudelem quoque in modum vnam cum matre eum in carcere singulari iusserit. vir prorsus ingratus, nefandusque, cum ei vitam ademisset, per quem ipse suam seruauerat. *Bapt. Fulg. lib. 5.*

De Atheniensibus erga Regem *Demetrium*.

Non occiderunt quidem *Demetrius* *Athenienses* ipsius ope seua *Cassandri* tyrannide liberati. Nam integrum ipsis non erat in eius vitam scuire: sed contemptu contumeliosissimisque verbis (quo tempore in a Regibus hostibus, ex eorum numero, qui *Alexandro* successerunt, superatus est) aperte ostendebant, quanta eorum crudelitas, si data esset facultas, futura fuisset: experimento vetus adagium confir-

mantes, quòd penes quos ingens est *Ætrina* est, apud eosdem ingentia etiam vitia aequè ac virtutes inueniri solent. *ibid.*

ROMANORVM
exemplâ.

De Pop. Rom. in Camillum.

Vitium Romanarum incrementum latissimum & tutela certissima *Furius Camillus* in vrbe incolumitatem suam tueri non valuit, cuius ipse salutem stabilierat, & felicitatem auixerat. *Lucio* enim *Apuleio* Trib. plebis tanquàm depeculator *Veientana* præda reus factus, duris atque (ut ita dicam) ferreus sententys in exilium missus est: & quidem eo tempore, quo optimo iuvene filio *Spolius* *Jolatus* magis allevandus, quàm cladius onerandus erat. sed immemor patriæ tanti viri maximorum meritorum, exequijs filij dånationem patris iunxit. At, inquit, raro abesse Trib. pleb. que rebatur quindecim millia æris (tanti nanque pecunie finita est) indignam summam, propter quàm Pop. Rom. tali principè careret. *Max. lib. 5.*

In Scipionem Maiorem.

Priore adhuc querela vibrante, alia deinceps exurgit. *Africanus* Superior non solum consu-

fam, & constractam belli Punici armis Republicam, sed pendē iam exanguem, atq; morientem Carthagini dominam reddidit: cuius clarissima opera inuirs pensando, ciuitatis ignobilis eum ac deserta paludis accolam fecerunt, eiusque voluntarij exilij acerbitatē non tacitus ad inferos tulit, sepulchro suo inscribi iubendo, Ingrata patria, ne ossa quidem mea habes. Quid ista aut necessitate indignius, aut querela iniustius, aut vltione moderatius? Cineres ei suos negarit, quam in cineres collabi non fuerat passus. Igitur hanc vnam scipionis vindictam ingrati animi vrbs Roma sensit, maiorem mehercle Coriolani violentia. ille enim metu patriam pulsauit, hic verecundia, de qua ne queri quidem (tanta vr̄e pietatis constantia) nisi post fata sustinuit. *ibidem.*

De Cneo Popilio Lenate.

M. Cicero Cneum Popilium Lenatē Picenae regionis, rogatu Marci Calij, non minore cura, quam eloquentia defendit, eumque causa admodum dubia fluctuantem, saluum ad penates suos remisit. Hic Popilius postea nec re, nec verbo à Cicerone laesus, vltro M. Antonium rogauit, vt ad illum proscriptum persequendum, & iugulandum mitteretur, im-

petratissque detestabilis ministris, vt partibus, gaudio exultans, Caietam cucurrit, & virum, omitto quod amplissima dignitatis, certē salutis eius autorem, studio praestantis officij priuati sibi reuerendum, iugulum praebere iussit, ac protinus caput Romana eloquentiae, & pacis clarissimam dextram per summum & securum otium amputauit, eaque facina tanquam opimis spolijs alacer in urbem reuersus est, neque ei scelestum portanti onus succurrit illud se caput ferre, quod pro capite eius quondam perorauerat. Inualida ad hoc monstrum sugillandum litera: quoniam qui talem Ciceronis casum satis dignē deplorare possit, alius Cicero non extat. *ibid.*

De Fuluii coniuge erga virum.

Sed quam ingrata crudelisque Fuluij vxor in virum proscriptum fuit? Nā cum ad eam Fuluius tanquam ad coniugem, & propter ea, vt rebatur, sui amantem & fidelem (seruam enim liberauerat, & coniugio dignatus erat) vt aliquo modo occultaretur, se recepisset, mutatam animo atque indignantam, quod alterius feminae captum amore suspicabatur, pro coniuge hostē inuenit: ab ea enim Triumuiris accusatus, miserandum in modum perijt. hinc enim quanta

quanta sint zelotypiae vires, deprehendi potest: cum tātorum meritorum, quanta haec à Fuluius de serua vxor facta acceperat, extimula recordatione, ad huius ingratiudinis scelus impietatēque progressa est. *Bap. Fulg. lib. 5.*

De C. Caligula Imperatore.

Vt omnibus alijs in rebus immania horroresque plena Caligulae principis scelera fuerunt, ita ingratiudinis quoque crimine non alios modo mortales, verum & feras quoque ipsas immanitate infignas superauit. id in eo praecipuum erat, quod omnes, à quibus amabatur, odio habebat: magis hoc patuit, cum pro eius valetudine, quae in discrimine erat, quidam se depernaturum vouisset, morbo enim liberatus, vt votum solueret, exegit, neque abire campo nisi victorem passus est, omni arte enixus, vt qui pro eius seruanda salute discrimini vitā obtulerat, pro gratia mortem reportaret. *ibid.*

De eodem.

Alium, qui vitam pro eo rogerat, cum intelligeret ad mortem saluendi gratia voti nequaquam proferare, vinculum pueri tradidit, qui eum per vrbes vicos flagellatum, ab aggere demum praecipitarent. res profecto non solum Imperatore indigna, sed quae ne à

truculentissimo quidem carnifice commemorari, vt de homine debeat. *ibidem.*

De eodem.

Idem si quis eum in testamento heredem nominasset, & postea feliciore fato superuivere ei contigisset, questus se ab eiusmodi homine contemptui haberi, percussiones ei mittere consueverat. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Alexio erga Isaac fratrem Constantinopolitanum Imperatorem.

Insigni ingratiudine erga fratrem Isaac Imperatorem Constantinopolitanum, à quo vnice diligebatur, Alexius vsus est. Nā quanquam à Turcis culpa sua captus, ab Isaac fratre statim magno auri pondere redemptus, dominum suum nedum fratrem tanti muneris autorem vir perfidus ingratusque oculis atque imperio simul prouanuit. *Bap. Fulg. lib. 5.*

De Iustiniano I. Imperatore erga Bellissarium.

Quae verba? cuiusue eloquium satis vnquam pro rei dignitate Iustiniani I. Imperatoris erga Bellissarium narrare ingratiudinem,

nem, atque pro merito scelus dāna
re possit? nullius profectō magis,
quam Bellissarij ipsius. nam cum
ā Iustiniano per inuidiam, falsā-
que crimina erūtis oculis, omnibus
opibus spoliatus in publica via vi-
ctum medicaret, aiebat, Nummū
pusillum Bellissario date, quē vir-
tus extulit, atque in inum inui-
dia coniecit. his verbis pratergre-
dientes omnes acerbē Iustiniani
crudelitatis atque ingratiitudinis
cōmonebat. ibid.

De Friderico I I. Impera- tore.

Quis princeps vnquam, quisue
inter Augustos numeratus tan-
tū & tam magnus ā Rom. Eccle-
sia meritis cumulatus fuit, quam
Fridericus? huius pater Henricus
V. Sicilia regna ā Caesātino I I I.
assequutus est: dein imperij diade-
mate insignis factus, moriens hūc
Fridericum filium in prima etate
sub Rom. Ecclesia tutela reliquit.
Eum Innocentius I I I. amanter vt
filium aluit, ac post Innocentium
Honorius I I I Rom. imperij titu-
lo decorauit. Tantorum meritorū
immemor, Honorium successorēf-
que, ac demum vniuersam catho-
licam Ecclesiam hostili odio pro-
sequutus, eius omnium tempo-
rum hostes crudelitatis acerbitate
superauit: hōcque in Rom. Ec-
clesiam animo vir ingratiſsimus
animum egit. ibidem.

De Philippo Maria Duce Me- diolanensi.

Ingratitudine quoque Philippi
dux Mediolanensis erga Be-
atricem coniugem non caruit. nam
cum adolescens esset, & propter
Ioannis fratris immanitatem ma-
gno paterni imperij parte amissa,
pars quae supererat, magno in dis-
crimine versaretur, omnī egens
Beatricem Facini Canis militariū
copiarum suarum ducis uxorem,
ipsius Facini hortatus, qui paulo
post deceſsit, in matrimonium du-
xit: quia & militum animos, qui
ei assueuerant, & pecuniam, qua
Facinus abundabat, cum nuptijs
secum traheret. Eius igitur ope
compositis rebus, quia etas longē
dispar erat, neque Philippo con-
iux, sed auita superinducta ride-
batur, vt se graui matrimonio li-
beraret, Philippus turpitudinē in-
simulatam, clam, vt aiunt, iudi-
cio tamen antē factō, interimi
iussit. ibidem.

DE VERECUN- dia, Græcorum exempla.

De Spurina.



Excellentis pulchritudi-
nis adolescens nomine
Spurina, cum mira
specie cōplurimū ſe-
minarum

inarum illustrium ſolicitaret o-
culos, ideoque viris ac parentibus
vram se ſpectum eſſe ſentiret,
vni decorem vulneribus confudit,
deſormitatēque ſanctitatis ſuae
idem, quā formam irritamen-
tum aliena libidinis eſſe maluit.
Max. lib. 4.

De quodam ſene Athenienſi.

Athenis quidam vltima ſene-
ſtatis, cum ſpectatū ludos in thea-
trum veniſſet, eūmq; nemo ē cui
vni ſiſſum reciperet, ad Lacedæ-
moniorum legatos fortē peruenit,
quos hominis etate moti, canos eius
et annos, aſſurgendi officio vene-
rari ſunt, ſedēmq; ei inter ipſos
honoratiſſimo loco dederunt. quod
vniſteri populus aſpexit, maximo
plaſu aliena vrbis verecundiam
improbauit. Ferunt tunc vnum
de Lacedæmonijs dixiſſe, Ergo A-
thenienſes quid rectum ſit ſciunt:
ſtolidū facere negligunt. ibid.

De Panthite Lacedæmonio.

Quanta ſint veri pudoris vi-
ri, Panthites quoque Lacedæmo-
nio oſtendit. Is cum in trecento-
rum numero eſſet, qui cum Leonida
aduerſus Perſas Thermopila-
rum ſaltum inſederant, ā Leonida
de Theſſaliam cum literis miſſus,
tam alijs, qui in Thermopilis pro
patria pugnando occubuerāt, eſſe
non poſuit: cum poſtea eum ceteri

ciues deſpectus haberent, arbitra-
ti non in Theſſaliam ā Leonida
miſſus, ſed prae ignauiā ex pralio
fugiſſe, quanquam & verē & ho-
neſtē excuſari poſſet, tamen prae
pudore, cum dedecus ſuſtinere nō
poſſet, vltro ſeipſum ſuſpēdit. Eap.
Fulg. lib. 4.

De vxore Panthæi Lacedæ- monij.

Coluiſſe ſe pudorem non ſine
magna laude oſtendit Panthæus
Lacedæmonij vxor. Nam virum
ſequuta in Aegyptū, quō is cum
Cleomene ſe receperat, poſt viri
mortē cum Ptolemaus ipſam quo-
que cum ceteris Lacedæmonijs mu-
lieribus, qua illic erant, occidi iuſ-
ſiſſet, priuſquam occideretur, ve-
ſtem diligenter pedibus obuoluit,
omnēmq; aliam corporis partem
texit, nudo ingulo relicto, vt hone-
ſtē cadēs pudorem, quem per om-
nem vitam ſeruauerat, inuiolatiū
relinqueret. ibid.

De Olympia Alexandri Magni matre.

Olympia quoque Alexandri
Magni mater, cum eam Caſſan-
der interimi iuſſiſſet, diligenter
cauit, ne cadens in morte aliquam
corporis partem detegeret, qua
celanda pro matronali pu-
dore videretur.
ibidem.

ROMANORVM
exempla.

De Pop. Rom. verecundia.

A Cōdita vrbe vsque ad Africanum & Tiberium Longum Consulatus promissus Senatui, & populo spectandorum ludorum locus erat: nunquam tamen quisquam ex plebe in theatro ante P. C. spectare sustinuit, ad eum circumspēcta nostrā civitatis verecundia fuit. Max. lib. 4.

De eodem.

Quæ quidem certissimum sui documentum etiam illo die exhibuit, quo L. Flaminius extrema in parte theatri constitit, qui à Marco Catone & L. Flacco Consulibus Senatus motus fuerat, consularis iam honore defunctus: frater etiā T. Flaminij Macedoniae Philippique victoris: omnes enim eum transire in locum dignitatis suæ debitum coegerunt. ibid.

De Terentio Varrone.

Confregit Remp. Terentius Varro Cannensis pugna temerario ingressu: idem delatam sibi ab universo Senatu & populo dictaturam recipere non sustinendo, pudore culpam maxima cladis redemit, effectaque, ut acres deorum iræ modestia ipsius moribus im-

putarentur. Itaque titulo inanis eius speciosus non recepta dictatura, quam aliorum gesta describi potest. ibid.

De L. Craffo.

Consulatum petens L. Craffo cum omnium candidatorum moribus circum forum supplex populo incogere, nunquam adduci potuit, ut id præfente Q. Scavola gravissimo & sapientissimo viro suo faceret. Itaque rogabat ut se dum inepte rei inferriam discederet: maiorem verecundiam dignitatis eius, quam candidaturæ suæ, respectum agens. ibid.

De Pompeio Magno.

Pompeius autē Magnus Pharsalica in acie victus à Caesare cum postero die Larissam intraret, oppidique illius universus populus obviam ei processit: Ite, inquit, & istud officium præstare victori. Dicerem, non dignus, qui vinceretur, nisi à Caesare esset superatus: certè modestiam in calamitate, nam quia dignitas sua uti iam nō poterat, viro esse verecundia. ibid.

De C. Iulio Cæsare.

Quam præcipuā in Cais. quoque Cæsare fuisse, sapenunero aperuit, & ultimus eius significat

com pluribus enim parricidiorum violentus mucronibus, in ipsum illud tempus, quo divi spiritus mortali secernebatur corpore, ne tribus quidem & vinctis vulneribus, quin verecundia obsequeretur, absterreri possit: quidem utraque togam mandemist, ut inferior pars corpore collaberetur. In hūc modum non omnes expirant, sed di immortales sedes suas repetunt. ib.

De Aemilio Consule ac Cornelio Lentulo.

Deletis Cannensi pralio Romanis exercitibus, ubi plus quam annis Romanos fuga defendit, inter eos, qui pralio vini excesserunt, Cornelius Lētulus Aemilium Consulē vulnere confectum exitum viam perspexit. Qui quanquā hostes insequerentur, plus pudore quam mortis metus motus, prope Aemilium ab equo descendit, atque eum Aemilio obtulit, obtestatus multis verbis, ne morte suam Romano populo graviorem eam quam facere vellet. Etenim se in eum aiebat corporis robore ad eum, pedibus salutem inveniunt. quod si alterutri moriendum esset, referre ad Reipublica salutem, ut ipse potius, quam Consul moreretur. & contentionem verè Romanis animis dignam: puduit Aemilium alterius civis morte suam servare vitam, prorsusque re-

cusans equum, iuvenem, et in tutum se locum reciperet hortatus, mādata magni momenti, quæ ad Senatum populūq; Rom. perferret dedit: nec multo post ab hostibus oppressus fuit. Bapt. Fulg. lib. 4.

De Romano equite.

Reginus à Triumviris proscripius, atque hostis iudicatus erat, capitale autem sine ulla veniæ spe habebatur, si quis proscripius hostis iunaret, aut cum posset, non caperet: & contrā proscripius percussori ingens præmium propositum. Mutato habitu is igitur fingam moliens, asinum frōdosus fascibus onustum agebat, iamq; ad Urbis portas, ut egrederetur, pervenerat, cum illic à milite cognitus est, qui aliàs sub eo militaverat. In eum non modo militem perdidit, manus inycere, verum ut ducem suum sicuti olim fuerat salutavit, fugiendique inde viam dedit. Plus enim apud militem sanctus pudor, quam mortis metus aut præmiorum spes valuit. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Alexandrina virgine Aegyptia.

Alexandrina virgo Aegyptia, cum aspectu decoro esset,

set, veteri tumulo se inclusit, illicque duodecim continuis egit annos, per paruum foramen cibo cacterisque necessarijs acceptis, rogata autem quamobrem his tenebris se damnasset, respondit cognouisse se sui amore iuuenem exarsisse, & ne ei vltra, aut alteri huiusmodi flammis animum incenderet, tumuli carcerem pro remedio delegisse. Baptist. Fulgo. lib. 4.

De Abbate & Monachis in Ptolemaide.

Insigne illud pudoris argumentum, quod Abbas mulier cum virginibus suis in Ptolemaide (quae nunc Acris aut Acra dicitur) praebuit. Cum salutis anno ducere festino nonagesimo primo supra mille verbe à Sarracenis capta, cum plus Veneris vim sacrae mulieres, quam mortem vererentur, ipsa sibi nasos defecerunt, arbitrata fieri posse, ut hac deformitate ab iniuria tutae forent. Idque eas minime fefellit: nam ut ita affectas Sarraceni perpexerunt, nulla re dicta omnes interemerunt. ibid.

De Michaële Imperatore Constantinopolitano,

Michaël Constantinopolitanus Imperator, cum in bello victor semper extitisset, quia contigit, ut semel praelio à Eulgaris (qui veteri nomine inter Scythias censentur

esse) vinceretur, pra pudore imperium deposuit, & quod vita perfuit, religiose semper in solitudine transegit. ibidem.

De Gotthifredo Bollionio Lotharingia Duce.

Modestiae laudisque immensus plenus is pudor fuit, quo Gotthifredus usus est, cum à toto exercitu, qui ad Hierosolymitanam profectus erat expeditione, Rex salutat fuit: aureo enim diademate recusatit ornari, quod inquit sese diceret, seruum, mortalemque hominem, ac peccatorè auro gemmisque consecratam coronam in loco gestare, ubi Christus Desilius, qui caelum & terram condidit, ut à nobis culpam auferret, acutissimis spinis ad constumeliam consecratum diadema tulit. ibid.

De Ioanne Altauilla.

Cum Ferdinandus Iunior Rex Neapolitanus apud Seminariam viciniam in Lucania à Berardo Suardo Albigniaci domino, qui Caroli VIII Gallorum Regis vicarius inferiorem illius regni partem regebat, praelio superatus esset, fugienti Ferdinando ita lassus equos, ut vltra eum vix ferret, Ioannes Altauilla, ut eum conspexit, iunim integris viribus obtulit: quem cum Ferdinandus pra pudore reculeret, genice monuit Ioannes, ut acciperet,

cuperet, quod sibi similes permulti essent: ceterum ipsi, qui cum eo essent, Regem solum ipsum Ferdinandum haberent. Itaque Ferdinandum accepto equo, haud longè illic profectus erat, cum aduenientes Galli Ioannem interemerunt. ibidem.

DE TACITVRNITATE Sermonisque moderatione, Nostrorum exemplum.

De Agathone Abbate.

Agathonem Abbatem lapillo asidue ori indito, tacere didicisse ferunt: idque ab eo nostris obseruatum, ne etiam cum vari vellet, expeditum sibi foret. legat qui ppe illud in Prouerbij, Qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. Marullus lib. 4.

De Paulo Monacho.

Paulus monachus cognomento simplex, cum quassisset essetne Christus prior Prophetis, in iussum interrogatiunculam silentio diluere iussum, per triennium nemini quicquam proloqui est ausus. Itaque quae dicta digna indignaque ha-

centur, tacendo didicit. ibid.

De Pambone Abbate.

Pambo Abbas cum etiam ipse discere prius, quam loqui proposuisset, ad illum, qui trigessimum octauum Psalmum sibi legere ceperat, Dixi, Custodiã vias meas, ut nõ delinquam in lingua mea, Sat est, inquit, reliqua audiam cum istud opere implevero. Multo deinde tempore post reuersus, cum interrogaretur, cur tantum ad magistrum redire distulisset: nondum se illud, quod didicerat, perfecisse dixit, & Apostolicum esse praeceptum, Estote factores verbi, & non auditores tantum. ibid.

De Eodem.

Idem Theophilo Episcopo se aliquando aduenti, & aliquo sermone ab ipso spiritualiter refici petenti, respondit, Si taciturnitate mea non refeceris, nec sermonibus reficere potes. Et tunc quidem die vitae suae iam supremo audacter affirmavit, ex quo eremum incolere cepisset, nullum se nunquam protulisse verbum, quod prolatum nollet. Perfecit ergo quod initio promiserat, Dixi, Custodiã vias meas, ut nõ delinquam in lingua mea. Quam igitur latus, quam securus hinc decedebat, quem nullius prope culpa cõscium taciturnitas ipsa fecerat? ibidem.

De Beone Abbate.

Beonem quoque Abbatem in Thebaidis deserto habitantem in summo silentio vixisse accepimus: ita ut perquam raro loqueretur, nec nisi quantum auditoris exigere videbatur necessitas, taciturnitatem eadem opera seruans, & simul officio fungens charitatis. ib.

De Theone.

Theonem etiam in cellula sua clausum, annos triginta silentij habuisse continentiam, perhibent: & quantum ea re profecisset, miraculis postea ostendisse, neminem non sanum dimittendo, qui eger ad se curationis gratia accessisset. ibidem.

De Tabarnensis Monasterij more.

In illo Tabarnensi monasterio, quod in eremo Scythiatica positum erat, Amos Abbas mille quingentis monachis praefuisse dicitur. Et cum tot essent, horum, quibus silentium indictum erat, septennero aduena locum aduertes, nemine ibi adesse putauerunt, donec interius ingressi, illos riuu- quengue seorsum in suis cellulis orantes, aut aliquid aliud facientes conspicerent: adeo non strepitus aliquis, non susurrus, non saltem sercatus audiebatur: denique

multitudo solitudinem taciturnitate aequabat. ibidem.

De Aegyptijs Monachis.

Libet hoc loco apponere quantum diligentia, qualique circumspeditione hoc idem ab Aegyptijs Monachis olim seruatum Ioannes Cassianus de cenobiorum institutis tractans, dicat: Cum solennitates, inquit, quas synaxen vocant, celebraturi conueniunt, tantum à cunctis silentium praebet, ut cum in vno tam innumerosa fratrum multitudo conueniat, praeter illi, qui consurgens Psalmum decantat in medio, nullus hominum penitus adesse credatur, ac precipue cum consummatur oratio, in qua non spiritum emittitur, non excreatio obstrepit, non tusus intersonat, non oscitatio somnolenta dissipis malis & hianibus trahitur, nulli gemitus, nulla suspiria, etià astantes impeditura promuntur, nulla vox absque sacerdotis voce precem concludentis auditur, nisi forte haec quae per excessum mentis claustra oris effugerit, quaeq; insensibiliter cordis obrepserit, immoderato scilicet atque intolerabili spiritus ardore succenso, dum ea quae ignita mens in semetipsa non prauelet continere, per ineffabilem quandam gemitum exintimis, atque abditissimis peccatoris sui conclauiibus euaporare conatur. ibidem.

Di

De iisdem.

Post haec qualiter se gerant, describit dicens, Finitis itaque Psalmis, & quotidiana congregatione (sicut superius comemorauimus) absolutis, nullus eorum vel ad modicum subsistere, aut sermocinari audeat cum altero: sed ne quide per totum diei spatium à cella sua progredi, aut deserere opus, quod in ea solitus est exercere, praesumit, nisi forte cum fuerint ad officium necessarij cuiusque operis euocati, quod ita expleat foras egressi, ut nulla inter eos sermocinatio penitus conferatur. sed sic vnusquisque opus exequitur inuinctus, ut Psalmum vel Scripturam quamlibet memoriter recensendo, non solum inspirationi noxia, vel consilij prauis, sed ne otiosis quidem colloquijs vllam copiam vel tempus impartiat: oris pariter & cordis officio in meditatione spiritali iugiter occupato: summa namq; obseruantia custoditur, ne quisquam cū alio, ac precipue iunioris, vel ad punctum temporis pariter substituisse, aut respiciam secessisse, vel manus suas inuicem tenuisse deprehendantur. Hinc discant qui soli Deo placere studēt, vel tacere qui soli Deo tantum, quae Dei sunt loqui, ut cū Propheta dicere possint, Quod egressum est de labijs meis, rectum in conspectu tuo fuit. ibid.

De Seucro Sulpicio presbytero.

Seucrus Sulpitius presbyter, cum multa catholicè scripsisset (ut Genadius presbyter tradidit) in senectute sua à Pelagianis ceceptus, & agnosces loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret. ibid.

De Romualdo Abbate.

Romualdus Abbas ordinis Camalduensis autor, dum montem solitarij incoleret, septenni silentio spiritalem Psalmorum intelligentiam meruit percipere. Quos cum argute eleganterq; exponeret, dicere videbatur. Dedit mihi Deus linguam mercedem meam, & in ipsa laudabo eum. Post haec etiam miraculis nobilitatus est, ut qui propter Deum tandiu taceret, propter eum signa loqueretur. ibi.

De Thoma Aquinate.

Thomam Aquinatem, dum inter scholasticos versaretur, naturaq; taciturnus esset, & corporis habitu reliquis paulo obestore, bonum mutum appellabat: magister verò, ubi ingenium illius disputatiunculis experiri cepisset, deprehendens quorsum eius tenderent silentia, Vos istè mutus, inquit, talem mox edet magitum, ut sonum eius totus admiraturus sit mundus. Et cum omnium doctissimus eua-

ffisset, tunc sanè apparuit quantum docilis taciturnitas rana & arroganti loquacitati esset praferenda. *ibid.*

De quodam Monacho.

Ceterum & in hac parte diaboli insidiae vitanda sunt. Cuidam ex fratribus perpetuum silentium seruanti pater Franciscus, vt semel saltem in hebdomada confessionem faceret, persuadere non potuit, & ille sibi de se magis quam praeposito suo credens, exiit à sanctorum collegio, & ad vomitum est reuersus. Primum irrationabile erat, tam obnixò obfirmatòq; animo tacere, vt cõsteri nollet, quasi qui nihil inquam deliquisset: deinde arrogans ac superbus, maiorum voluntati suam praepone, cum Dominus dicat, Obediẽtiã volo, & non sacrificium: & Qui vult post me venire, abneget semetipsum. Profecto qui obedire negligit, subijci deditur: & qui subijci deditur, superbit: & qui superbit, nunquam proficiet. Igitur ipsum quoq; oris silentium semper mentis humilitate nititur, vt eò facilius obseruatori suo prodesse possit. *ibid.*

Quis autem ipsam taciturnitatem perutilem esse ambigit, si praeriam dicta sanctorum exempla etiam apostolicis prophetisq; praecipit ad eam colendam incitantur? Iacobus Apostolus, Sit,

inquit, omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum. Et paulò post, si quis autem putat se religiosum, non reserians linguam suam, sed seducens cor suum, huius varia est religio. Et Paulus ad Timotheum, Prophana & vaniloquia deuota. Solomon in Prouerbijs, Qui moderatur sermones suos, doctus & prudens est. Et idè alibi, Tempus tacendi, tempus loquendi, & iterum in Prouerbijs, Lingua placabilis lignum vitæ: quæ autem immoderata est, conteret spiritum. Sermo opportunus est optimus: mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo. Idem proccacitate garulorum damnans, Os lubricum, inquit, operatur ruinas. Et vidisti hominem velocem ad loquendum, stultitia magis speranda est, quam ingenio correctio. In Ecclesiaste quoque, Stultus verba multiplicat. Et rursum in Prouerbijs, Mors & vita in manibus lingua. Postremo ipse veritatis Magister & vita Dominus in Euangelio ait, De omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, reddent rationè in die iudicij. Ideo diuitem quoq; in inferno positum, quoniã loquacitatis petulantiã maximè deliquerat, lingua ardorem sentire magis fecit, & ille linguã tantum refrigerari petijt, qui ardebat totus. Eadem hæc sanctæ taciturnitatis moderatòq; lingua exempla atq; præcepta etiam facinas respiciunt: & qui

& quidem magis quam viros. Paulus Apostolus, Mulieres, inquit, in Ecclesijs taceat. Non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & Lex dicit, si quid autem voluit discere, domi viros suos interroget. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesijs. *ibid.*

Diuis etiam Hieronymus ad Celsantiam scribens, Sit inietus, ait, ac vigilans & aduersus peccata semper armatus animus tuus: sermo in omnibus moderatus, et parcus, & qui necessitatem magis loquendi indicet, quam voluntatem. *ibid.*

Idem eas, quæ in monasterio sacra initiata sunt, instruens, etiã silentij tempora obseruare monet, sic dicens, Volo charissime, vt in conuentu vestro ter aut pluries in hebdomada, exceptis festiuitatibus, loqui omnino, nisi vrgente causa perutili & necessaria, nullatenus liceat, nec simul, nec cum alijs extrã diebus verò omnibus, quibus & pro remedio & pro salute loqui conceditur, non singulis horis vacandum est verbis, quæ vix proferri sine peccato possunt: sed hæc inuiolabilis obseruatio vigeat quod singulis noctibus post peractam horam completorij vsq; post Missam, & à Tertij vsq; ad Nonam sacra obseruentur silentia. Quatenus & lingua Deum laudandi concedatur opportunitas, & inutilia verba penitus abscindantur, in choro verò ecclesie ad

diuinas laudes parato, dormitorio, cenaculo, claustro, ac Capitulo omni tempore loqui nõ deceat, nisi ea quæ ordinata sunt in laudibus Dei, vt iam & tempus & locus religionis vestra prædicet sanctitatem & loquacibus compunctionem ingerat, & intrandi ad societatem vestram sancta desideria incitent, & affectus ad cælestia moueantur. *ibid.*

DE HVMANITATE, Græcorum exemplum.

De Alexandro.



Alexander dum omnes gentes infatigabili cursu lustrat, quodam loco nuali tempore peste oppressus, senio iam confectum militem Macedonem nimio frigore obstupefactum, ipse sublimi, & propinqua igitur sede sedens, animaduertit: factaque non fortune, sed atatis vtriusq; estimatione, descendit: & illis manibus, quibus opes Darij afflixerat, corpus frigore duplicatum in sua sedem imposuit: ei salutarem futurum dicens, quod apud Persas capitale exitisset, solum Regiũ occupasse. Quid ergo mirũ est, si sub eo duce tot annis militare incurdum ducebant, cui gregarij militum incolumitas proprio fastigio charior erat?

Idem non hominū vlli, sed natura fortunāq; cedens, quāquam violentia morbi dilabebatur, incubitum tamen erectus, dextram omnibus, qui eam contingere velent, porrexit. Quis autem illam osculari non curaret, quae iam facto oppressa maximi exercitus complexui, humanitate, quam spiritus viri diuore suffecit? *Max. lib. 5.*

De Pisistrato.

Non tam robusti generis humanitas, sed & ipsa tamen memoria prosequenda Pisistrati Atheniensem Tyranni narrabitur. Qui cum adolescens quidam amore filie eius virginis accensus, in publico obuiam sibi factam osculatus esset, hortante uxore, ut ab eo capitale supplicium sumeret, respondit, Si eos, qui nos amant interficiemus, quid vobis faciemus quibus odio sumus? Minime digna vox, cui adijciatur, eam ex tyranni ore de humanitate mansesse. In hunc modum filia iniuriam tulit, suam multo laudabilius. *ibid.*

De eodem.

A Thrasippo amico inter cenā sine sine conuitio laceratus, ita & animum & vocem ab ira cohibuit, ut putares satellitem a Tyranno male audire: abeuntem quoque veritus ne propter metum

maturius se conuitio subtraheret, inuitatione familiari cepit retinere. Thrasippus concitata temulentia impetu euectus, eos insperato resperxit: nec tamen in vindictam sui valuit accendere. ille vero etiam filios suos violata patris maiestati subuenire cupientes retraxit. Postero quoque die Thrasippo supplicium a se voluntaria morte exigere volenti, venit ad eum, datāque fide in eodem gradu amicitiae mansurum ab incepto reuocauit. Si nihil aliud dignum honore memoria gessisset, his tamen factis abunde se posteritati commendasset. *ibid.*

De Antigono Rege.

Cum Pyrrhus Rex dirū auctoris Argiuorum inuasisset urbē, abfiscumque caput eius Alyconem Antigoni Regis filium ad patrem propugnatione laborantem letus velut aliquod felicissimum victoriae opus attulisset, Antigonus correpto iuene, quod ita viri subita ruine, immemor humanorum casum, effuso gaudio insultaret, humo caput sublatus caesae, qua velatum caput suum more Macedonum habebat, texcit, corporique Pyrrhi reditum honoratissime cremandum curauit. Quin etiam filium eius Helenum captiuium ad se pertractum, & cultum & animū gerere regis iussit, oſaque Pyrrhi ei aurea inclusa

vrna

vrna Epitū in patriā ad Alexandrum fratrem portāda dedit. *ibid.*

De Annibale.

Annibal Aemilij Pauli apud Cannas trucidati quaesitum corpus, quantum in ipso fuit, imbutum iacere passus non est. Annibal Tiberium Gracchum Lucanorum circumuectum insidijs, cum summo honore sepultura mandauit, & ossa eius in patriam portanda militibus nostris tradidit. Annibal Marcum Marcellum in agro Brutio, cum conatus Penuorū cupidius, quam consideratius speculatur, interemptum legitimo iure extulit, Punico quoque sagulo, & corona donatum laurea rogo impoſuit. ergo humanitatis anteceditiam in efferata Barbarorum ingenia penetrat, orboſque, & truces hostium mollit oculos, hac victoria insolentissimos spiritus flectit, nec illi arduum, aut difficile est, inter arma contraria, inter districtos comminus mucrones placidum iter reperire. Vincit iram, prosternit odium, hostilemque sanguinem hostilibus lachrymis permiscet, atque etiam admirabilem Annibalis vocem pro funeribus Romanorum ducum arbitria statuentis expreſsit: quia aliquando ei plus gloria Paulus, & Gracchus, & Marcellus sepulsi, quam oppressi attulerunt. Si quidem illos Punico astu decepit,

Romana mansuetudine honorauit. Vobis que fortes ac pie umbra non penitentias sortita estis exequias, nam ut optabilis in patria, ita speciosus pro patria collapsus, supremi officij decus infelicitate amissum virtute recuperastis. *ibidem.*

ROMANORVM exempla.

De Senatu Romano erga Carthaginenses.

Senatus Rom. cum Carthaginensium legati ad captiuos redimendos in urbem venissent, protinus his nulla pecunia accepta, reddidit iuuenes, numerum duum millium, & septingentorum quadraginta trium expletes. tantum hostium exercitum dimissum, tantam pecuniam contemptum, tot Punicis iniurijs veniam datam, ipsos legatos obſtupuisse arbitror, ac secum dixisse, O munificentiam gentis Romanae, Deorum benignitati aequandam: o etiam nostram legationem supra vota felicem, nam beneficium quod nunquam dedissemus, accepimus! *Max. lib. 5.*

De eodem erga Siphacem.

Illud quoque non paruum humanitatis senatus indicium est. Siphacem enim quondam opulentis

tissimum Regem Numidia captivum, in custodia Tiburti mortuum, publico funere censuit effe-
rendum, ut vitæ dono honorem sepul-
tura adyceret. *ibid.*

De eodem in filium Masinissæ.

Confecto Macedonico bello, Musicanes Masinisse filius cum equitibus, quos in praesidium Romanorum adduxerat, ab Imperatore Paulo ad patrem remissus, tempestate classe dispersa, Brundisium æger delatus est: quod ubi Senatus agnovit, continuo illò Quæstorem ire iussit, cuius cura, & hospitium adolescenti expediretur, & omnia, quæ ad valetudinem opus essent, præberentur, impensæq; liberaliter tum ipsi, tum toti comitatus præstarentur: na-
ves etiam ut prospicerentur, quibus ipse bene ac tuto cum suis in Africam traiceretur: equitibus singulas libras argenti, & quin-
genos sestertios dari imperavit. quæ tam prompta, & tam exquisita Patrum conscriptorum humanitas efficere potuit, ut etiam si expirasset adolescens, æquiore animo desiderium eius pater tolleraret. *ibidem.*

De eodem in Ptole- mæum.

Nec Aegyptus quidem Roma

na humanitatis expertus fuit. Rex enim Ptolemæus à minore fratre regio spoliatu, petendi auxilij gratia cum paucis admodum servis squalore obstitus, Romam venerat, ac se in hospitium Alexandrini pictoris contulerat. id postquam se natui relatum est, accessit invene-
ne, quam potuit accurata excusa-
tione usus est, quod nec Quæstorem illi more maioris obuiam misisset, nec publico hospitio eum excepisset, eaque non sua negligenti-
sed ipsius subito, & clandestino adventu facta dixit: & illum è Curia subito ad publicos penates deduxit, hortatusque est, ut depositis sordibus adeundi ipsius diem peteret: quin etiam cure habuit, uti munera ei per Quæstorem quotidie darentur. His gradibus officiorum iacentem ad regium fastigium euexit, effecitque, ut plus spei in auxilio pop. Rom. quam metus in sua fortuna reponeret. *ibidem.*

De L. Cornelio.

L. Cornelius Cons. primo Puni-
co bello cum Olbiam oppidum cepisset, pro quo fortissimè pugnant Hanno dux Carthaginensium occiderat, corpus eius & tabernaculo suo amplo funere extulit, nec dubitavit, hostis exequias ipse celebrare. Eam demum victoriam & apud Deos, & apud homines minimum invidia habituram credens

dens, quæ plurimum humanitatis habuisset. *ibidem.*

De M. Marcello.

Atq; M. Marcelli clementia, quam clarum, quamque memorabile exemplum haberi debet, qui captus à se Syracusis in arce earum constitit, ut urbis modo opulentissima tunc afflictæ fortunam ex alto cerneret? Caterùm casum eius lugubrem intuens, fetum cohibere non potuit: quem si quis ignarus vir aspexisset, alterius victoriam esse credidisset. Itaque Syracusana civitas maxima clade tua aliquid admissum gratulationis habuisti, quia si tibi incolum stare fas non erat, leuiter sub tam manifesto victore occidisti. *ibid.*

De Q. Metello.

Quintus verò Metellus Celtibericum in Hispania gerens bellum, cum urbem Centobricam consideret, & iam adnota machina, partem muri, quæ sola conuelli poterat, disiecturus videretur, humanitatem propinqua victoriæ prætulit. Nam cum Rheithogenis filios, qui ad eum transierat, Centobricenses machina ictibus obiecissent, ne pueri in conspectu patris, crudelis genere mortis consumerentur, quam ipse Rheithogenes negabat ef-

se impedimento, quominus etiam per exitum sanguinis sui expugnationem perageret, ab obsidione discessit. Quo quidem tam clementi factò, etsi non vnus civitatis mania, omnium tamen Celtiberarum urbium animos cepit, effecitq; ut ad redigendas eas in ditionem populi Rom. non multis sibi obsidionibus opus esset. *ibi.*

De L. Paulo.

Lucij quoque Pauli in tali genere laudis memoria apprehendenda est, qui cum Persen parui temporis momento captivum ex Rege ad se adduci audisset, occurrit ei Romani imperij decorata gens ornamentis, conatusque ad genua procumbere, dextera manu allenauit, sermonèque grato ad spem exhortatus est: introductum etiam in tabernaculum lateri suo proximum in consilio sedere fecit, nec honore mensè indignum indicauit. Proponatur in conspectu acies, quæ prostratus est Perses, & harum rerum, quæ retuli, contextus, vitro magis spectaculo delectentur, homines dubitabunt. Nam si egregium est hostem abijcere, non minus tamen laudabile, infelicitè scire miserari. *ibid.*

De Cn. Pompeio.

Hæc Lucij Pauli humanitas
B 4 admo

admonet me, ne de Cn. Pompeij clementia taceam, Regem Armeniæ Tigranem, qui permagna cum P. R. bella gesserat, & infestissimum vrbi nostræ Mithridatem Ponto pulsium viribus suis protexerat, in conspectu suo diutius iacere supplicem passus non est: sed benignis verbis recreatum, diadema, quod abiecerat, capiti reponere iussit, certisque rebus imperatis, in pristinum fortunæ habitum restituit: æquè pulchrum esse iudicans, & vincere Reges, & facere. Quam præclarum tributa humanitatis specimen Cæcus Pompeius, quam miserabile desideratæ idem euasit exemplum? Nam qui Tigranis tempora insigni regio texerat, eius caput tribus coronis trimphalibus spoliatum in summo terrarum orbe nusquam sepultura locum habuit: sed abscessum à corpore, inops rogi, nefarium Aegyptiæ perfidia portatum munus est, etiam ipsi victori miserabile: vt enim id Cæsar apexit, oblitus hostis, fœceri vultum induit, ac Pompeio tum proprias, tum etiam filia sue lachrymas reddidit, caput enim pluribus & speciosissimis odoribus cremandum curauit: quod si non tam mansuetus animus diuini principis extitisset, paulo ante Romani imperij columen habitum (sic mortalium negotia fortuna versat) inhumatum iacisset. ibid.

De M. Antonio, & M. Bruto.

M. autem Antonij animus talis humanitatis intellectus non caruit. M. enim Bruti corpus liberti suo sepeliendum tradidit, quoque honoratius cremaretur, iniuriam ei suum paludamentum iussit, iacentem non hostem, sed ciuem deposito existimans odio. Cùmque interceptum à liberto paludamentum comperisset, ira percitus, protinus in eum animaduertit, hac antè præfatione rursus, Quid? tu ignorasti cuius tibi viri sepulturam commiserim? Fortem piàmque eius victoriam Philippicam libenter Dî videris: sed ne ista quidem generosissima indignationis verba inuiti audierunt. ibidem.

DE VLTIONE, Græcorum, exempla.

De Atheniensibus.



Amij modico quodâ successu elati, Atheniensium captiuos notuæ figuræ inuenerunt, publicam, vt credere est, eius civitatis religionè aspernati. est enim ea volucris Minervæ sacra: Athenienses contra, (van in iuriâ semper iniuriam parui) Samios bello captos

captos non noctua, sed samea nauis signo deformarunt. Sab. li. 3.

De Alexandro Magno.

Vltus est Magnus Alexander Iasam regum maiestatem, & memorabili quidem exemplo prodidit. Bessus Bactriæ præfectus Darii Regem post Persicæ opes triplici prælio afflictus vincuntialiter confodit. hunc Bessum in potestatem redactum Alexander, vt duobus arboribus ex aduerso, multa vi in se à vertice inflexit, religatum dissectisque reperiuntur vinculis atrociter lanauit, cæcum inibus sua vi corpus in aduersa distrahentibus. Disphendonem Græci vocant id genus supplicij à dupliçi fundæ excussione. ibid.

De Regina Tomyri & Bero-nice.

clare vltionis vtraque Regi-na, & Tomyris, quæ caput Cyri abscessum in vtre humano sanguine repletum demitti iussit, exprobrans illi insatiabilem cruoris sim, simulque pœnas occisi ab eo filij sui exigens: & Bero-nice, quæ Iadoces insidijs interceptum sibi filium grauitur ferens, armata currum conscendit, persequuntaque satellitem Regium crudelis operis ministrum nomine Cenci, quoniam hastâ nequicquam pe-

tierat, saxo ictum prostrauit, ac super eius corpus actus equus inter infestâ contrariae partis agmina, ad domum, in qua interfecti pueri corpus occultari arbitrabatur, perrexit. Max. lib. 9.

De morte Iasonis.

Taxillo enim Gymnasiarcho à quibusdâ iuuenibus pulsati se conquesto, Iason permisit vt aut tricenas ab his drachmas exigere, aut denis plagas singulis imponeret, qui posteriore vindicta raso, qui vapulauerant, Iasonem interfecerunt: animi, non corporis dolore pene modum estimantes. Cæterum paruo irritamento ingenui pudoris maxima rei expectatio subruta est: quoniam opinione Græciæ tantum in spe Iasonis, quâ tum in effectu Alexan-dri reponebatur. ibidem.

De Thaide Atheniensi metretice.

Thais Athenis nata euentem Alexandrum cum exercitu in Orientem sequuta, antequam à Ptolemao in delicijs haberetur, cum nonnullis etiam feminis ac principibus, vt cum Alexandro in Persæ poli vrbe in Xersis ipsius palatio cenaret, inuitata (forma enim atque eloquio insignis erat) post cenam cum Alexandro iocans, tunc se dixit ex castrensibus

bus laboribus Asia peragrata, quod cupuerat premium a. ce. pisse, posteaquam Alexander ei, vt in Darij Persarum Regis palatio cum ipso cenaret, indulserat: quod munus longè maius, imò aternum existimatura esset, si vt incendere quoque palatium posset, concederetur, vt ipsa que muliercula erat, tantum Regè, quantus fuerat Xerxes, vlesceretur, cuius olim exercitus patriâ suam Athenas incenderat. Eius igitur animi magnitudine motus Alexander, cum ei quod cuperet, agendi facultatem permisisset, ipsa palatio ignem iniecit, patriæ suæ iniurias, quo poterat modo, vlt. Bap. Fulg. lib. 9.

De Mithridate Ponti Rege.

Mithridates Ponticus Rex ex crimine ipso haud incongruè Marii Atilii Romanum legatum vltus est, cuius auaritia bellum in Mithridatem populus Romanus mouisse putabatur. nã cum astu eum cepisset, inaurato ore, vt eius auaritia detegeretur, per regnum auersum asino insidentem ducebat. ibidem.

De eodem.

Cum Mithridates per Pontum Pompeij arma fugeret, accepit à Stratonica cõiuge arcem, cui ipsa cum ingentibus thesauris prasida-

bat, Romanis ea conditione tradidisse, vt si Xiphare suu ac Mithridatu filiu cepissent, sine alio pretio ab eis dimitteretur. Nam eare grauitur Mithridates indignatus, atq; vltionis cupiditas adeo eum à recto sensu abstulit, vt capiu Xipharem filium in loco vbi à matre conspiceretur, crudeliter occiderit. ibidem.

De Erixona Cyrenarum Regina.

Learchus ab Archelao Cyrenarum Rege in amicorum numero precipuus habebatur: cum aut ipsam Regè veneno sustulisset, & simul regnũ occupasset, Erixonam Reginã Archelai coniugè, vt matrimonio secũ iungeretur, tentauit, pollicitus si id Erixona egisset, se Archelai filiu adoptaturum esse. Cum autem non imprudens femina conditionem non displicere ostendisset: sed fratres duros admodum obsistere posse, ad hanc rem, aliquam dixit rationem iniri, si ad se noctu in colloquiũ vno tantum comitatus veniret. Nihil in se diari inesse putans Learchus, qui præ amoris magnitudine cæcus erat, noctu in Erixona aed se recepit, vbi eum Erixona à duobus, quos domi occultos habebat, intermisiuit, ac corpus de senestrũ deijci per hunc modum, cum aliter nequiret, mariti mortem vlt. est. ibidem.

D

De Camma Galata.

Audax atq; amoris plena in mariti Sinati vlciscenda morte Camma Galata fuit aduersus Sinonem, qui ob id solum Sinatiu intemerat, vt Camma potiretur. nã cum nec precibus, nec donis placari posset, postremo verita ne precibus Sinatus adderet, matrimonio assentiri eũ eo se sinxit, atq; vocatu eum in Dianæ templũ, cuius ipsa sacerdos erat, in luminis conspectu ostendit, desponsationem celebrare velle: quod aut mos erat, vt eodẽ in desponsatione poculo vir vxorque biberent, ipsa prius peractis sollemnibus verbis, post iusiurandum aureo poculo delibata à frenenatam potionem Sinorigi propinauit, qui fraudem nullã inuenerat, ex eodem vase ipse quoque venenũ hausit, quod ipsa conspiciata, præ letitia contentam se mori exclamauit, posteaquam ita ritum vlt. fuerat: nec muliõ post ambo perierunt. ibid.

De Nicomede Bithynia Rege.

Haud scio iustãme, an sceleratam appellem eam vltionẽ, qua Nicomedes aduersus patrẽ Prusã Bithynia Regẽ vsus est: fortasse eorum pleriq; iudicauerint, quæcũq; sit patris in filii iniuria, filij tamẽ esse non aliter se, quam vel latendo, vel fugiendo iueri, patientiaq; paternam iram sustinere oportet.

re. Hic patri suspectus, quod à populo nimis diligeretur, ab eo Romano missus est, & quia illic eum Romani quosque in honore habebat, patri suspicio atq; odiũ simul creuit. Itaq; cum tẽaret, vt Romæ occideretur, re ab eo detecta, qui vt eadẽ perageret, missus fuerat, Nicomedes in Bithyniã profectus cum populi à Prusia patre rebellassent fugientem eum interfici iussit. Prusias igitur qui suspitionis plus haberet, quam oportebat, vt persepe euenit, sibi ipsi eius malõ causam attulit, quod sine ratione futurum metuebat. ibid.

De Albaga Can, id est Rege Tartarorum.

Fera nimis, nedũ barbara fuit vltio Albaga Can, id est Regis Tartarorũ aduersus Paruanam: quod ab eo Turcia prefectus (eius enim imperiũ Tartari anno salutis ducesimo atq; octuagesimo supra mille sibi pepererat) pretio eã regionẽ Aegyptio Sultiano vendiderat. Albagas enim eũ postea armis Turcia regnũ recuperasset, captũ proditorẽ, vt Scytharũ mos est, mediũ defecuit: se deinde corpus inter alias epulas coxit, ex eoque ipse & proceres eius epulati sunt: ne que ita adhuc pro iniuria satisfactum arbitrabatur. ibid.

De Carthaginensibus.

Hanno Amilcaris Carthaginiensi

uentium ducis filius ob clarã apud suos originem diuitiarum abundantissimus, in regni Carthaginiensis malam cupiditatem incidit: ad quod occupandum cum artes ceteræ deessent, scelestum satis facinus excogitauit. deponderat enim filiam Iugæ egregio iuueni, cuius in festi- gnes nuptiis celebraturus, urbis toti plebi sub porticibus opiparum epulum preparari iussit: Senatū vero omnem in domo propria collocauit, insectaque veneno pocula conuiuij ministris, ut sitientibus Senatoribus porrigerent, tradidit: arbitratus, amoto Senatū, rempublicam consilio destitutam occupari posse facillimè. Sanè cum esset fraus per ministros Senatui detecta, & cum minus tutū Reipublica videretur, in tantum virum aliquid attentare, nil aliud in eum præter legem vnicã, quæ sumptus nuptiales arceret, pro tunc actum est. Attamen Hanno dum in se nihil audentes Patres audiuit, impulsus acriori rabie, quod veneno nequiuerat explere, id agendum ferro proposuit, cuius ausui temerario cum exitus non satis responderet, à ciuibus capitur, captus nudatur, nudatus virgibus inclementer caditur: dehinc eriuuntur oculi, manus abscinduntur, demum cõfinguntur crura: sed cum hos immaniſsimos cruciatus omnes viuens adhuc Hanno vicisset, fuscis carnifices obstinatum spiritum abire ferro coegerunt, cuius lace-

rum cadauer, & mille vulneribus deforme, in spectaculum cruci cantibus intuentibus affixum altissimè sublatum est. Nec adhuc ciuium cõtenta seuitia, huius filios cognatosque alios etiam innocios quoscunque supplicio tradidit, ne vel ad imitandum tale scelus, aut vrbis cõfcedum Hannonis necem aliquis supereffret. Guido Exempl. lib.

ROMANORVM exempla.

De Sertorio.

Nulla suorum temporū notitate Romana ciuitas maiora tulit scelerum monstra, quam cum inter Syllam & Marium quæ de summa rei in vrbe & foris dimicatum. Nec in tantis malis viderunt indignius quicquam miserari ciues, quam quod Marij permissu seruitia (adeo creuerat eorum licentia, quibus ille septus in vrbem ab exilio redierat) ad libitum grassarentur in ingenua Romanorum corpora: quam Sertorius iniuriam hand ferendam ratus, etsi vnus Marianarum partium, factò in seruos impetu, ad quatuor millia eius generis in campo trucidauit. Sab. lib. 8.

De tribu Pollia.

Trib. plebis M. Fuluius ad populū

plum de Tusculanis retulit, quod eorum consilio Veliternos Præueneratque rebellaturos diceret, qui cum coniugibus ac liberis squalore abstiti, cum supplices Romam uissent, accidit ut reliquis tribunus salutarem sententiam sequentibus, sola Pollia iudicaret oportere publice eos verberatos securi perueni, imbellem multitudinem sub corona venire. quam ob causam Popilia tribus, in qua plurimum poples Tusculani in ciuitatem recepti potuerunt, neminè vnquam adidatum Pollia tribus fecit magistratum, ne ad eam ullus honor suis suffragijs perueniret, quæ illi vitam ac libertatem, quatum in ipsa fuit, ademerat: illam vltionem & Senatus & consensu omnium approbavit. Max. lib. 9.

De vltione Romanorum in Adrianum.

Cum Adrianus ciues Romanus, qui Vtica consistebant, sortido imperio rexasset, idcircoque ab his viuis esset exustus, nec questio vlla in vrbe hac de re hactenus, nec querela versata est. ibid.

De Senatu ac populo Romano.

Insignis atque sine sanguine, & propterea ingenti eorum animo digna fuit ea vltio, qua Romanus in Brutios vti fuerunt. Nam

Italorum primi se Annibali coniunxerant, & postremò ab eo discesserunt. igitur ab Italia depulso Annibale, & superatis in Africa Carthaginiensibus, Senatus populisque Romanus ad perpetuam Brutiorum facinoris ignominiam, atque vltionem sanxit, ne in posterum Brutiorum ullus militia dignus fieret: sed cum magistratibus inter ministros atque apparitores Brutij semper mitterentur, qui tunc Brutij dicitur, postea, ut sit temporis successu corrupto nomine, Birri nuncupati sunt. Baptistã Fulgo. lib. 9.

De morte C. Fabij.

Cum inter Marium Syllamque civili bello decertaretur, C. Fabius Africa proconsul, quia crudelem se auarumque nimis præstabat, compulſus ad arma populis, viuis in palatio combustus est. ibid.

De Aulo Vitellio Imperatore.

Aulus Vitellius Caesar aperte ostendit, quam suavis vltio his videatur, qui rationis immemores esse volunt. Nam statim ut Imperator creatus fuit, dicens pascere se oculos velle, præsentem se, interim publicanum quendam iussit, quod ipse cum priuatus esset, parum modestè, imò contumeliosè quadam erga eum egerat. ibid.

NOSTRORVM
exempla.De Cheldiberto Franco-
rum Rege

Cheldibertus Francorum Rex
vt materni aui cædē vlcisceretur, Burgundijs bellum intulit, Sigismundūque eius genitū Regem cum liberis & vxore captum in profundissimum puteum præcipitavit: interfecit & Almaricū Visogothorum Regem, qui in Hispania latē imperitabat, quod soror illi connubio iuncta, ab eo indigna pateretur. Sabel. lib. 8.

De Constantinopolitanis.

Nulla ciuitas in se vlciscenda magis suo dolori, quàm Constantinopolitana indulfit ciuitas, quæ Andronico Imperatori, (quia cū sorore stupri patrasset, Alexioq; pupillō interfecto, imperium aggressus, omnem propemodum nobilitatem alios alia iniuria afflicisset) abrogauit primū imperiū: in ordinem inde redactum altero priuauit oculo, asinaq; auersum imposuit, bestie caudam pro sceptro habentem, pro diademate aliorum restem, per urbem inde circumuehitur, viris feminisque in eum proba iactantibus, lutumque & alia fædiora dictu in præter euntem congerentibus: postremū

laqueo pendens, vnicū & harpagonibus est laniatus: multi particulam corporis vnicō adeptam non solum atrectare, sed mandare etiam ausi sunt. ibidem.

De Helmige equite Longobardo.

Cum Rosimunda Longobardorum Regina viro suo Alboino necem per Helmigem equitem suū procurasset, regno populorum indignatione pulsa, Rauennam homicida atque eodem adulterū fugæ comite profugit: illic, vt facinoræ moris est, cum Helmigē facietas cepisset, & mutare adulterum cuperet, dum ambo balneū egredierentur, ipsa Helmigē venenatum poculum propinauit: idque quod erat Helmiges cum bibendo præsensisset, stricto gladio eū cœgit, vt quod in poculo superferat, ipsa hauriret. qui quanquā euhastū ante moreretur, vnicū tamen Rosimundam vltus est: quandoquidem haud diu post Helmigem ipsa quoque deceffit. Baptistā Fulgus lib. 9.

De Sanctio Castulonensi
Comite.

Sanctius Castulonensis comes, cum à materna ancilla accepisset, à matre principem quandam Arabem amari: & vt commodius veneri cum eo operam dare posset,

ab ea ipsius vitæ veneno insidias esse paratas, quo tempore poculum, in quo venenum miscuerat, mater porrexit: iusta ira sanctius ad rationem impulsus, ipsam, vt prius liberet, cœgit: & ita, vt digna eret, mater festim mortua est. ibidem.

De Ioanne Stanarola Veronensi.

Mortem quoque suam Ioannes Stanarola Veronensis vltus est, cum detecta cōiuratione inducæ ei compedes essent, & ita ad Henricum Dugnam ab Ecelino Veronensi vrbi præfectum perductus esset. Nam cum se ad nominandos iurinationis conscios cogi viderent, neque ob id tamē salutem obtinere posset, vt poterat saluē Henrico appropinquauit, atque paruo gladio, quem veste abdiderat, ter punctim in caput eū percussit, ita vt quanquam ipse illuc suum occideretur, breui tamen etiam Henricus periret. ibid.

De Iustiano I. Im-
peratore.

Iustianus quoque Imperator post recuperatū imperium, quo eum nasoque simul Leontius patritius priuauerat, acerbissimè iniuriam vltus est. Nam quoties nasum emungeret, hostium suorum vnum capite mulcabat,

quorum in vinculis magnum numerum habebat. ibid.

De Eruoia Spaletij Duce.

Eruoia Spaletij Dux, cum à Sigismūdo Imperatore, qui etiam Hungaria atque Bohemia regna possidebat, rebellasset, atque vno prelio multos è sigismundi ducibus ac præfectis cepisset, omnes vno pretio humane dimisit, siue Paulo Cuphoro excepto, cui modo statim assui bonū pellem iussit. Nam cum Eruoia adhuc in officio cum sigismundo maneret, atq; in eius aula versaretur, quia ipsius aspectus morisq; rusticum hominem præferabant, nunquam à Paulo aliter quàm expresso bonis mugitu salutabatur. Ei enim capto, cum ita, vt dictū est, ipsum haberet, hoc improperauit dicens, velle se vt voci illi persona quoq; imago responderet. ibid.

DE NECESSITATE
te, Græcorum exempla.

De Cretensibus.



Retēs obsidione Metelli ad vltimam resque penuriam cōpulsi, sua iumentorum suorum vrina sitim torserunt, iustus dixerim, quàm sustentauerunt: quia dum vici timent, id

passi sunt, quod eos ne victor quidem pati cogeret. Max. lib. 7.

De Numantinis.

Numantini autem à Scipione vallo & aggerè circumdati, cum omnia, quæ famem eorum trahere poterant, consumpsissent, ad ultimum humanorum corporum dapibus vsi sunt. Quapropter captam urbem complures inuenti sunt, artus, & membra trucidatorum corporum sinu suo gestantes. Nulla est in his necessitatis excusatio: nam quibus mori licuit, sic viuere necesse non fuit. ibid.

De Caliguritanis.

Horum trucem pertinaciam in consimili facinorè Caliguritanorū execrabilis impietas supergressa est, qui quod perseverantius interempti Sertorij cineribus obsidionem Cnei Pompeij frustrantes, fidem præstarent, quia nullam iam aliud in urbe eorum supereat animal, uxores suas natosque ad usum nefariæ dapis verterunt. Quoque diutius armata iuuentus viscera sua visceribus suis aleret, infelices cadauerum reliquias salire non dubitauit. ibid.

De Babylonijs.

Babyloniurum urbem Darius Perfarum Rex obsidebat, à quo

desiuerant, quod instum eis à natura in ipsam erat odium: ut autem commeatu, quos in urbe habebant, Babylonij diutius extenderent, ex toto femineo sexu cum singulas viris omnibus delegisset, reliquas, ne eis alédis illorum nutrimenta, per quos urbs defenderetur, consumerent, strangulauerunt. Baptistæ Fulgo. lib. 7.

De Cambysis Perfarum Regis exercitu.

Non minor illa quoque necessitas fuit, qua Cambysis Perfarum Regis exercitus, suscepta aduersus Aethiopes expeditione, deficientibus alijs omnibus humano generi consuetis alimentis, milites decimabat, quorū caruibus in aliorum alimenta verteretur. Miserrandum profecto, atque atrox vita genus, comitis adæpta vita vitam suam prorogare velle: cum tamen qui eiusmodi aleretur cibo, longè eo qui decimatus fuerat, infelicio dici posset. ibidem.

De Atheniensibus.

Athenienses à Demetrio Syriæ Rege obsessi, tanta necessitate laborabant, ut delapsò muro à tecto, pater cum filio, ut eum sibi quisque caperet, non verbis, verum etiam pugnis decertauit, fame ita urgente, ut non modo immunda bestia rescis non abhorrent, verum etiam

etiam instum à natura affectū, atque reuerentiam obliuiscerentur. ibid.

De Samaritanis.

Omniem hæcenus scriptam necessitatem illa superauit, quæ Samaritanos circumuenit, quo tempore Ioram Hierosolymarum Rex urrum potiebatur, & arcta obsidione à Benadab Syria Rege premebatur, & qui alio nomine Adadus & Adager nuncupatur: fames enim adeò apud eos inualuerat, ut asini caput octoginta argenteis nimis veniret. itaque cum Ioram vereretur, ne fame oppressi deditione Samaritani facerent, ipse urbem circueundo, murorū custodiam obibat, fretus ipsius presentium motum populum sibi à rebellicone temperaturum. Cum igitur hoc munere fungeretur, audiuit in propinqua domo tumultuantium cum quibusdam hominum feri strepitum: cuius rei causam cum quaereret, egressa mulier acerbè queri cepit, quòd cum ipsa cum socia muliere pepigisset, ut ambæ filiorū carne præsentem fortunam superaret, ipsaque eum interemisset, cuius cibo ipsa, omnesque mulier in eam horam venissent, nunc comitem feminam suam abdidisse, atque imitam patientiam seruare nolle. O seuam profecto nimis miserandamque necessitatem! Quid enim aliud de te dicè, cum nullis colibista fructus

maternum affectum, ut vsque ad filiorum cædem atque rescendus eorum carnes progrediretur, sui immemorem reddidisset. ibid.

De Carthagenensibus.

Quam ingens etiam necessitas fuit, ad quam Carthagenenses redacti fuerunt, cum postremò Romanorum armis à Mancino Consule deuicti, euerfam Carthaginè viderunt? Nam ad instruendam classem cum obsessis materia defesset, trabibus tabulisque priuatarū adrum vsi sunt. Et cum Romanis ante arma tradidissent, ut alia conficerent, omni quod in priuato vsu erat, serramento consumpto, ad noua confluenda arma, alia in super ex auro argentoque, ubi ferum deerat, conficere, atque ut in arcus funes compararent, cum alia deesset ratio, femine comas suas in eum usum tradiderunt: ad tantam Carthagenenses necessitatem, atque industriam Romanæ arma atque ipsorum, ut liberi morentur, propositū redogerunt. ibid.

De Hierosolymitana fame.

Hierosolymitani exiliij tempore cum Iudæi artius à Romanis obsiderentur, reperia sunt à militibus omnia ob inedia disculantibus, in priuata muliercula domo puerilia membra, quibus infelix mater occidè rescebat. Sabel. li. 10.

ROMANORVM
exempla.

De Ciuitate Romana.

Aliquet aduersis praelijs secundo bello Punico exhausta militari iuuentute Romana Senatus auctoritate Tib. Graccho Consule censuit, uti publice serui aduersus propulsandorum hostium impetum emerentur: eaq; de re per Tribunos Plebis apud populum lata rogatione, tres creati sunt viri, qui quatuor & viginti millia seruorum comparauerunt, ad alioque inreuerando, strenuam se fortemque operam daturos, quoad Puni essent in Italia, datus armis, in castra miserunt. Ex Apulia etiam & a Fiduculis septuaginta atque ducenti ad supplementum equitatus sunt empti. Quanta violentia est casus acerbi? Quae ciuitas ad id tempus ingenue quoque originis capite census habere milites fastidierat, eadem est cellis feruilibus extracta corpora, & a pastoribus castis collecta mancipia, velut praecipuum firmamentum exercitui suo adiecit. Cedit ergo interdum generosus spiritus vilitati, & fortuna viribus succumbit, ubi nisi tutiora consilia legeris, speciosa sequenti concedendum est. Max. lib. 7.

De eadem Ciuitate Romana.

Cannensis autem clades adeo

Urben nostram vehementer contulit, ut opera M. Iunij Dictaturae Reipublicae administrantis spolia hostium affixa templis, Deorum numini consecrata instrumenta militiae futura conuellerentur, ac Praetextati pueri arma induerent: adiudicatorum etiam, & capitali crimine damnatorum sex millia conscriberentur: quae si per se aspiciantur, aliquid ruboris habeant: sin autem ad motus necessitate viribus ponderentur, leuitate temporis conuenientia praesidiari deantur. ibid.

De eadem.

Propter eandem cladem Senatus Octacilio, qui Siciliam, Cornelio Mammiliæ, qui Sardiniam Praetores obtinebant, querentibus, quod neque stipendium, neque firmamentum classibus eorum & exercitibus socij praeberent, affirmantibus etiam, ne habere quidem eorum id prestare possent, rescrisit, ararium loquiquis expensis non sufficere: proinde quo pacto tanta inopia succurrere dū esset ipsi viderent. His literis quid aliud quam imperij sui gubernacula de manibus abiecit? Siciliamque & Sardiniam benignissimas urbes nostrae nutrices gradus & stabilimenta bellorum, tam multo sudore & sanguine in potestatem reductas, paucis verbis, ita feliciter necessitate iubente dimisit. ibid.

De Ca

De Casilinatibus.

De Ciuitate Romana.

Eadem Casilinas obsidione Annibalis clausos alimētorumq; facultate defectos, lora necessarijs vinculorum vsibus subducta, eoque scutus detractas pelles feruenti resoluas aqua mandere voluisti. Quid illis si acerbitatem casus intueare, miserius? si constantiam respicias, fidelius: qui, ne à Romanis desciscerēt, tali uti cibi genere sustinuerunt, cum pinguisima arua sua, fertilissimisque campos manibus suis subiectos intuerentur. Itaque Campana urbis, quae Punicam feritatem delicijs suis cupida fouit, in propinquo situm Casilinum moderatum virtute clarū persecrantis amicitiae pignore, impios oculos verberauit. ibid.

De Praenestinis.

In illa obsidione & fide cum trecenti Praenestini permanerent, euenit, ut ex his quidam murem captum ducentis potius denarijs vendere, quam ipse leniende famis gratia consumere mallet: sed credo Deorum prouidentia effectum, ut & reditori & emptori, quem vterq; merebatur, exitū attribuerit. auaro enim fame consumpto, manubys sordium suarū fui non licuit: equi animi vir ad salutarem impensam faciendam, carē quidem, rerum necessariarē comparato cibo vixit. ibid.

C autem Mario & Cn. Carbone Consulibus bello civili cum L. Sylla dissidentibus, quo tempore non Reipublicae victoria quarebatur, sed praemij victoria, res erat publica, Senatusconsulto aurea atq; argentea teplorum ornamenta, ne militibus stipēdia deessent, constata sunt. digna enim causa erat, hinc, an illi crudelitatem suam proscriptioe ciuium satiarent, ut dij immortales spoliarentur, non ergo Pat. Coscriptorū voluntas, sed teterime necessitatis truculētia manus illi cōsulto stylum suum impressit.

De D. Iulio.

Diui Iulij exercitus, id est inuicti ducis inuicta dextera, cum armis Mundani clauisset, aggeriq; extruendo materia deficeret, congerie hostium cadaverum, quā desiderauerat, altitudinem instruxit, eamq; tragulis & pilis, quia roboreae sudas deerant, magistratū noua molitionis necessitate vsus, vallauit. ibid.

De L. Antonio Consule.

L. Antonij Consul Antonij Triuiri frater ab Augusto Perusia obsessus, in eas commeatum angustias deductus est, ut cum in seruos quod alimentum habebat, non consumere decreuisset, de quorum

numero propterea quotidie nonnulli fame consciebantur: ne ad hostes transirent, & Lucij necessitatem deogerēt, aut desperatione acti hostes in urbem induerent, seruis carceres implevit, atque illic fame eos consecit. B. Ful. li. 7.

De Nerone Imperatore.

Quod L. Antonij, ut in alios ageret, necessitas compulit, eadem Nerone, ut in se pateretur, coegit. Nam ab immensis delicijs, quibus autē utebatur, in omni re sua immodicus, omnium odio cum premente, in serui sui domum profugit, atque illic vrgēte siti, quibus aureis gemasque, vasis assueverat, veluti nouus Diogenes, quia aliter non poterat, è cava manu poculum sibi fecit: & cum calcei deessent, atque ipsi nudis pedibus per cannetum superirime defectum transendum esset, ut occultè locum peteret, in quo latere posset, magna ex parte pronus per terram in quadrupedis speciem perrexit: atque ne acuti cannarū stipites laderent, vestē subdidit. ad hanc necessitatem redactus est, qui olim vrbes, provincias, ac regna dare consueverat, ut calceos in pedes non haberet, manūque pro pedibus vteretur, & deficiente vase manū pro poculo adhiberet. ibid.

De Aquileiensibus.

cum Maximinus Augustus

crudelitatis magnitudine diu ferendo defessum iam Senatū populūque Romanum ad defectionem compulisset, atque is ad urbem armatus tenderet, Aquileiam urbem in itinere, quod Senatui pareret, obfessam in eam necessitate redegit, ut cum in arcus chordas non haberent, feminarum suarum comis ad illud opus vterentur: quemadmodum Romanos quoque fecisse legimus, cum à Gallis in Capitolio obsiderentur, qui ob eam rem postea Venerem caluam consecrarunt. hoc idem Massilienses quoque aduersus C. Casarem pergerunt. ibid.

NOSTRORVM exempla.

De duabus Ariminensibus fœminis.

Imperante Iustiniano, cum Gotthi Bellisarii in urbe Roma inclussissent, & per totam Italiam famemes valida esset, Procopius Græcus scribit, duas mulieres, quæ apud Ariminum hospitatoriæ Cauonæ exercebant, fame coactas, decem & septem homines diuersis temporibus interemisse, qui fortè seorsum apud eas hospitatum iuerant, quo tempore cubitum profecti, iam alto somno indormiebāt, atque eorum carnibus sibi alimenta parasse. Quod postea vnus detexit, qui ipsis cedē peragentibus, inuigilabat, à quo amba interceptæ fuerūt. B. F. li. 7.

De Bal

De Balduino Constantino-

DE VARIETATE
te casuum, Græcorum exem=
pla.

Balduinus II. Constantinopolitanus Imperator cum bello premeretur, quod Græci rebelles intulerant, atque pecunie defectu laboraret, Venetis permultas sanctorum reliquias vendidit, nec eo contentus silium Philippum accepta pecunia, à priuatis mercatoribus pignori obligauit, atque eum ad ipsos Venetias misit, ipsa quoque templa plumbo, quo tecta erant, spoliauit, ac vendidit, ut inde pecuniam ad se tuendum conferret. ibidem.

De Italica fame.

Artissima frugū inopia vniuersa Italia laborante, ut Darius Antistes Mediolanensis prodidit, cui in literas mittere fuit cure, sue diuicesco sceminam obscuri nominis, inedia subactam, filij à se intercepti carnes esitasse. Sabel. lib. 10.

De fame Barulana.

Obsesso à Gallis Consaluo Agriario intra Barulum (est id Apulia celebre satis oppidum) tam ingenti fame laboratum constat, ut miles detractas scuis pelles, emoluit aqua manderet, nec ab herbis radicūque alio genere abstinerit. ibidem.



Erdite luxurie Athenis adolescens Polemon, neque illecebris eius tãummodo,

sed etiam ipsa infamia gaudens, cum è conuivio non post occasum solis, sed post ortum surrexisset, domūque rediens, Xenocratis Philosophi patentem ianuam vidisset, vino grauis, vrgentis delibutus, seruis capite redimito, pellucida veste amictus, refertam turba doctorum hominum scholam eius intrauit: nec contentus tam deformi introitu, confedit etiam, et clarissimum eloquium & prudentissimum præcepta temulentie lasciujs eleuaret: orta deinde, ut parerent, omnium indignatione, Xenocrates vultum in eodem habitu continuit, ommissaque re, quam diserebat, de modestia ac temperantia loqui cepit: cuius grauitate sermonis respiscere coactus Polemon, primum coronam capite detractam proiecit, paulo post brachium intra pallium reduxit, procedente tempore oris coniuualis hilaritatem deposuit: ad vltimum totam luxuriam exiit,

vnisque orationis saluberrima medicina sanatus, ex infami ga-
ncone maximus Philosophus eua-
sit: perigrinatus est huius animus
in nequitia, non habitauit. Max.
libro 6.

De Themistocle.

Piget Themistoclis adolescen-
tiam attingere, siue patrem aspi-
ciam abdications iniungentem no-
tam, siue matrem suspendio finire
vitam, propter filij turpitudinem
coactam, cum omniū postea Graij
sanguinis virorum clarissimorum
extiterit, mediūque Europæ, &
Asiæ vel spei, vel desperationis
pignus fuerit: hæc enim salutis sue
patronum habuit, illa vadem vi-
ctorie assumpsit. ibid.

De Alcibiade.

Nanq; Alcibiadem quasi duæ
fortuna partite sunt: altera, quæ
ei nobilitatem eximiam, abundan-
tes diuitias, formam præstantissi-
mam, fauorem ciuium propen-
sum, summæque imperia, præci-
pius potentie vires, flagrantissi-
mum ingenium assignaret: alte-
ra, quæ damnationem, exilium,
reiditionem bonorum, inopiam,
odium patriæ, violentam mor-
tem instigeret: nec aut hæc, aut
illa vniuersa, sed varia perple-
xa ficto atque æstui simillima.
ibidem.

De Polycrate Tyranno Sa-
niorum.

Ad inuidiam vsque Polycra-
tis Samiorum Tyranni abundan-
tissimis bonis conspicuus vitæ ful-
gor excessit, nec sine causa: o-
mnes enim conatus eius placido
excipiebantur itinere, spes certum
cupite rei fructum apprehende-
bat: vota nuncupabantur simul,
& soluebantur: velle ac posse in
aquo positum erat: semel danta-
xat vultum mutauit, perquam
breui tristitia salebra succosissim,
tunc cum admodum gratum sibi
annulum de industria in profun-
dum, ne omnis incommodi expers
esset, abiecit: quem tamen conti-
nuo recuperauit, capto pisce, qui
eum deorauerat, sed hunc, cuius
felicitas semper plenis velis prospere-
rum cursum tenuit, Orontes Da-
rij Regis præfectus, in excelssissi-
mo Micalensis montis vertice cru-
ci affixit, ex qua putres eius ar-
tus, & tabido cruore manantia
membra, atq; illam leuam, cui Ne-
ptunus annulum piscatoris ma-
nu restituerat, situ marcidam sa-
mos amara seruitute aliquandiu
pressa liberis ac lætis oculis aspe-
xit. ibidem.

De Dionysio Tyranno.

Dionysius autem cum heredi-
tatis nomine à patre Syracusanor-
um ac pendè totius Siciliæ tyran-
nidem

nidem accepisset, maximariū opum
dominus, exercituum dux, rector
classium, equitatus potens, propter
inopiam literas puerulo Corinthi
docuit, eodēque tempore tanta
mutatione maiores natu, ne quis
nimis fortunæ crederet, magister
ludi factus ex Tyranno monuit.
ibidem.

De Siphace Rege.

sequitur hunc Siphax Rex cõ-
similem fortunæ iniquitatem ex-
pertus, quem amicū hinc Roma
per Scipionem, illinc Carthago
per Asdrubalem vltro petitum
ad penates deos eius venerat. Cæ-
terum eo claritatis euectus, vt va-
lidissimorum populorum non tan-
tum arbiter, sed & victor victo-
ria existeret, parui temporis in-
teriecta mora, catenatus à Lælio
legato ad Scipionem imperatorem
pertractus est, cuiusque dexteram
regio insidens solio arroganti ma-
nu attingerat, eius genibus supplex
procuruit: caduca nimirum &
fragilia puerilibusque consenta-
nea crepundiis sunt ista, quæ vi-
res, atque opes humanæ vocan-
tur. Affluunt subitò, repente di-
labuntur, nullo in loco, nulla in
persona stabilibus mixta radicibus
consistunt: sed incertissimo flatu
fortuna huc atque illic acta, quos
in sublime extulerunt, impruiso
recursu destitutos in profundo
cladium miserabiliter immergūt.

Itaque neque debent existimari
neque dici bona, quæ inflictorum
malorum amaritudinem deside-
rio sui duplicant. ibid.

De Zenobia Armeniæ Regina.

Zenobia Rhadamisti Arme-
niæ Regis vxor propter populorū
rebellionem cum vnâ cum viro su-
geret, & in via pariendi dolore
capta esset, ita vt vltrà progredi
non posset, virum rogauit, vt eam
occideret, neq; in hostium manus
venire pateretur: vir post multas
lachrymas vxorem amplexus, ne
dedecus pateretur, apud hostes fer-
ro iugulum eius petijt, & mortuâ
esse arbitratus, in Araxem flu-
uium, qui propè erat, proiecit, ne
corpore hostes potirètur. Sed post-
ea à quibusdam inuenta pastori-
bus, cum adhuc viuere perspicere-
tur, ad Tiridatem mariti hostem
perlata fuit. Bapt. Fulg. lib. 6.

De Perseo Macedonia Rege.

Infelicissimo exitu vitam for-
tunamque terminauit Rex Perse-
us, qui amisso regno, simulque in-
gentibus thesauris, à Paulo Aemi-
lio ductus in triumphum, perpetuo
carceri damnatus est. Cuius cum
vigiles tederet, somno ab eis pro-
hibitus, eo tormento perijt. Nec ve-
rò his malis ipsius fortuna contenta
fuit, sed sitium eius Alexandrum
in eam coniecit miseriam,
C 4 vi no

ut notarium professus, scribendo ritam duceret. *ibid.*

De Calir Bassa.

Calir Bassa cum domi bellique consilio armisque polleret, omnia penes Mahumetem patremque eius moderamine suo gerebat: & tamen nulla legitima declarata causa, siue quod eius magnitudo Mahumeti suspecta esset, siue quod eius thesauris, qui ingentes erant, inhiaret, Mahumetes, mane vnius diei Calir strangulari iussit. *ibidem.*

De Argo Can.

Haud dissimili fortuna Argo Tartarus, cum arma in patrum cepisset, Tangodor Can, id est, Tartarorum in Perside atque Armenia regem (qui alio nomine Mahumetes dicebatur) prelio superatus, ac captus, cum ad mortem damnatus, Taurisum in Armeniam perduceretur, incidit in principem Tartari olim Argo patris ministrum, a quo nocte proxima vi facta liberatus est, & Tartarorum princeps salutatus, Taurisumque, ubi morti designatus erat, ut princeps est deductus: coactis autem illic copijs, in Mahumetem inuectus, eum interemit, atque per hunc modum in ipso Tartarorum regnum firmatum fuit anno Salutis ducentesimo octuagesimo quinto supra mille. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Cn. Cornelio Scipione Asina.

Cn. Cornelius Scipio Asina Consul a Pœnis apud Lipara captus, cum belli iure omnia perdisset, latiore subinde vultu eius adiutus, cuncta recuperavit: Consul etiam iterum creatus. Quis crederet illum a duodecim securibus ad Carthaginensium pervenire catenas? quis rursus existimaret, a Pœnicis vinculis ad summa imperij peruenturum fastigia? sed tamen ex Consule captivus, & ex captivo Consul factus est. *Max. lib. 6.*

De Crasso dicto Diute.

Quid? Crasso nonne pecunia magnitudo Lucupletis nomen dedit? sed eadem postea inopia turpem decoctoris superlationem immisit: siquidem bona eius a creditoribus, quia solidum præstare non poterat, venierunt. Itaque amara saggillatione non caruit, cum egens ambularet, Deves ab occurrentibus salutabatur. *ibid.*

De Q. Cepione.

Crassum casus accerbitate Q. Cepio precurret. ut namque Præture splendore, triumphis claritate, consulatus decore, Maximi pontifici

fici sacerdotio, ut Senatus patronus diceretur, assequutus, in publicis vinculis spiritum deposuit, corpisque eius sumesti carnificis manibus laceratum, in scalis Gemonijs iacens, magno cum horrore totius fori Romani conspectum est. *ibidem.*

De C. Cæsare.

C. autem Cæsar, cuius virtutes aditum sibi in caelum struxerunt, inter primæ iuventutis initia privatus Asiam petens, a maritimus prædonibus circa insulam Pharmacussam exceptus, quinquaginta talentis redemit. Parva igitur summa clarissimum mundi sydus in piratico myoparone repensid fortuna voluit. Quid est ergo, quod amplius de ea re queramus, si ne consortibus quidem divinitatis suæ parcius? sed celeste numen se ad iniuria vindicavit. contumdo enim captos prædones crucibus affixit. *ibid.*

De Manlio Torquato filio Lucij Manlij Torquati.

Manlius autem Torquatus addebetis atque obtusi cordis inter initia iuventutis existimatus, ut a patre Manlio amplissimo viri, quia & domesticis & Reipublicæ usibus inutilis videbatur, nus relegatus, agrestis opera fatigaretur: post modum patrem reum

iudiciali periculo liberavit: filium victorem, quod adversus imperium suum cum hoste manum conseruerat, securi percussit: patriam Latino tumultu secessit speciosissimo triumpho recreavit. In hoc, credo, fortune nubilo contemptus adolescentiæ perfusum, quo senectutis eius decus lucidius emittesceret. *idem lib. 6. cap. 9.*

De Scipione Africano Superiore.

Scipio Africanus Superior, quem dii immortales nasci voluerunt, ut esset, in quo virtus se per omnes numeros hominibus efficaciter ostenderet, solutioris vitæ primos adolescentiæ annos egisse fertur, remotos quidem à luxuria criminis: sed tamen Punicis trophæis, decusque Carthaginis cervicibus imposito iugo, teneriores. *ibid.*

De Caio Valerio Flacco.

Caius quoque Valerius Flaccus secundi Punicæ belli temporibus luxuriam perditam adolescentiam inchoavit. caterum à P. Licinio Flamen factus, quod facilius à vitijs recederet, ad curam sacrorum & cæremoniarum converso animo, usus duce frugalitatis religione, quantum prius luxuriæ fuerat exemplum, tantum postea modestiæ & sanctitatis specimen enavit. *ibid.*

De Q. Fabio Maximo.

Nihil Q. Fabio Maximo, qui Gallica victoria cognomen Allo brogi sibi met, ac postea peperit, adolescentē magis infame, nihil eodem sene ornatius, aut speciosius illo seculo nostra ciuitas habuit. *ibidem.*

De L. Sylla.

Lucius verò Sylla vsque ad quæstura suæ comina vitam libidine, vino, iudicæ artis amore, perinquinatam perduxit. Quæ propter C. Marium Consulē moleste tulisse traditur, quod sibi asperrimum in Africa bellum gerenti, tam delicatus Quæstor forte obuēnisset: eiusdem virtus quasi perripit & disiectis nequitia, qua obsidebatur, claudis tris, cæneas Iugurthæ manibus iniicit: Ati thridatē compefcuit: socialis belli luctus repressit: Cinnæ dominationem fregit: eumque in Africa, qui se Quæstorem fastidierat, ipsam illam prouinciam scriptum, & exulem petere cõggit: quæ tam diuersa, tamque inter se contraria, si quis animum suum attentiore comparatione expendere velit, duos in vno homine Syllas fuisse crediderit: turpem adolescentulum, & virum dicere fortem, nisi ipse se felicem appellari maluisset. *ibid.*

De Tito Aufidio.

Titus Aufidius cum Asiaticis publicani exiguum admodum particulam habuisset, postea totam Asiam Proconsulari imperio obtinuit, nec indignitati sunt socij eius parere fascibus, quem aliena tribunalia adulantem viderant: gessit se etiã integerrime, ac splendidissimè, miroque id modo demonstrauit, pristinum quæstum suæ fortune, præsens verò dignitatis incrementum moribus suis impetari debere. *ibid.*

De Marco & Barbula.

Marcus Prætor cum in Bruti partibus præturam gessisset, hosti iudicatus est, et postea acie in Philippicis campis superato Bruto, triperque alij captus fuit: astu verò cum seruum se fingeret, à Barbula cõemptus est: qui cum in eo & ingenium & prudentiã animaduerteret esse, alijs eum seruus, ac simul domus gubernandæ præficit. sed cum in dies recipia videret modestiæ atque vere vrbantatis plus in eo, quam cõmuniter in seruis soleat esse, secretò cõpellatum officibus verbis urgere cepit, vt si in rebellium numero esset, illud ne occularet. quoniam eius liberandi rationē iniurius esset: sed Marcus risu discentere rem quærebat, negans ex eo numero se, sed verè seruum esse, eos quoque, quibus

ante

ante seruiat, tempusque, quo reuindatus fuerat, ceu rem veram appositi narrabat. Verum Barbula certiora hac de re argumentata dixerit, dixit velle se Marcum Romanum secum ducere, ratus si inter rebelles haberetur, præ timore Romam ire recusaturum: Marcus autem nihilominus quam Barbula ingeniosus, affirmat libenter sequaturum. Profectus igitur ad urbem cum Barbula, dum ad Consulatu valus dominum moratur, à ciue Romano agnitus est, qui Barbula ceu amico eum detexit. Is nulla mentione de hoc cum Marco facta, statim ad Agrippam profectus, per eum ab Augusto impetrat, vt Marco ignoscereetur, atque vni postea ad Augustum deduxit, à quo in amicorum numero acceptus est. Non multò post Barbula inter Antonij amicos post Altiacam pugnam captus est, atque incognitus à Marco emptus: sed cum Marcus paulò post Barbula esse cognouisset, ab Augusto salutem eius impetravit. Horum factibus fortuna satis varietatem suam expressisse videtur, cum eum, qui Prætor fuerat, serui fecit: nec multò post egit, vt dominum, cui Prætor seruauerat Marcus, seruum haberet. *Bap. Fulg. lib. 6.*

De proscripito Appio.

Cum Appius proscripsum se à Triumuiris nosset, opes, quas habe

bat, seruis suis diuinit, & cum eis nauem conscendit, vt in Siciliam traiceret: orta ingenti tempestate serui eum in lembum demiserunt, serueni, illic à tempestate tutiorem fore, & ipsi cum nauis atque opibus abiere: sed ita pro iustitia agente Deo, qui tutius se in nauis futuros duxerunt, paulò post cum nauis demersi sunt: Appius autē, quem serui in lembum demiserunt, vt mergeretur, in Siciliam ventorum vi incolumis perlatu est. *ibi.*

De Vitellio Imperatore.

Varij quoque ac graues Aulij Vitellij casus fuerunt. A Galbacinim in Germaniam ad regendos exercitus missus, in viaticum pecuniarum rationem nullã habebat, nisi vxoris margaritas vendidisset: quæ postea cum serui in parte alienarum ædium habitauit, ipse quoque dum ab vrbe discederet, vix explicare à creditoribus se potuit: is tamen ex tam humili fortuna ab exercitu in Germania creatus Imperator, Romam venit Augusti nomine salutatus: ceterum fortuna, quæ ijs iniurijs tam felicitatem ardidere visa est, breui tantam felicitatem in miserã lumen Etãque conuertit: capti ac vinctum Vespasiani militares duces per urbem traxerunt, appposito gladij mucrone sub mentum, ne vultum obtegere ab iniuria posset, cum cæno sordibusque eum. premississe

ecesserent, casus per hunc modum, & ad scalas Gemonias coniectus, ad quas aliorum corpora proieciabantur, quibus sepeliendi ius negatum erat. Tam varia vim fortuna habuit, ut qui tam paruo tempore utriusque fortune casus tam variè, tam grauitè tulerint, per paucos fuisse arbitretur. *ibid.*

De Maximiano Herculeio.

Quam varia quoque Maximiani Herculei fortuna fuit? Is Diocletiani opera iustusque è priuato homine Augustus factus, non multo post Diocletiani suauis imperium deposuit, atque ad pristinum vitam gradum reuersus est: cum autem breui postea huius facti eum peruenisset, Diocletiani filium Maxentium spoliare regno (quod eum Maxentius exercitui præfecerat) conatus, vix militum effugere impetum potuit: in Gallia quoque, quò se ad Constantinum generum contulerat, cum deprehensus esset pares tenens infidias, in fuga comprehensus, miserè suspendio vitam finiuit. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Romano Constantinopol. Imperatore.

Romanus II. qui Diogenes dictus fuit, Constantinopol.

litauit Imper. in bello à Belschi Turca Persarum Rege captus, deinde auro redemptus, cum se tutiore putauit esse loco, contemptus à suis, ceu iners, & excors luminibus simul atque imperio priuatus est. Bapt. Fulg. lib. 6.

De Iustiniano I. Imperatore.

Tam decimum annum Iustinianus imperabat, cum eo ipse tempore, quo se in imperio firmiter amittitur, à Leontino patritio captus, & imperium & natum simul amisit, atque in exilium Chersonesum, que in Ponto est, missus fuit. Leontinus tertio anno post male adeptum imperium pari sorte, qua Iustinianus, & naso & imperio priuatus, à Tiberio Absimario, quem Punicus exercitus per seditionem occupandum imperium inuerant, in carcere, ita ut erat, asseruatus est, deiecto Leontino Tiberius imperium occupauit. *ibid.*

De Andronico Imperatore.

Pulsus in exilium Andronicus à patruale fratre Emanuele I. Imperatore, ortus seditionibus, ad Turcas profugit: ceterum postea reuocatus, ab eodem provincia Pontice præfectus est. Interim cum Emanuele defuncto, filium impuberem, qui successerat, Alexius patrum regeret, auaritia atque crudelitate insignis, ut eius

administratione, qua omnibus misa erat, remedium daretur, Andronicus à populo vocatus est, qui Constantinopolim profectus, & pupillum & patruum occidit cum ipsorum stirpe, ita ut vnus Isaacus eam vim effugeret. Per hunc modum Andronicus imperio positus, dum acerbe Isaacum insequitur, quia fuga parare sibi salutem desperaret, coegit ut imperare prater omnem rationem attemptaret. Quamobrem id quod omnium minime Andronicus reuehatur, & propterea paratos milites in urbe nullos habebat, nocte Isaacus Constantinopolim ingressus, populum ad arma exciuit, et sicque in palatio Blaqueria Andronicus, paruo tempore locum occupauit, atque Andronico manus iniecit, quem primum effisso oculo, nudum in asino auersum constituit, asini cauda pro imperatorio sceptro data, cum caput inuestit tanquam diademate circumfusus: deductus autem per totam urbem Andronicus, cum in hoc situ esset, tandem furcis suspendi iussit. *ibid.*

De Adaleda Augusta.

Varia nimis Adaleda fortuna fuit. Nam mortuo eius viro Luciano Italiae Rege, à Berengario, qui imperium occupauerat, in carcerem habitata est in Gardensi arce, in qua aliquot tempus tam angu-

stè vixit, ut rerum omnium inopia premeretur. Inde cum clam Veronam profugisset in Leardi Episcopi domum, atque ab eo in villa sua occultata, eius opera Ottone primo nupsit, recuperatamque libertate, simul cum imperio, cum eo viro Ottonem I. genuisset, ab eo Berengarius euerit, & carceris sui graues pœnas sumi vidit. *ibid.*

De Ottone I. Imperatore.

Matris exemplum filius sequitur Otto II. qui ex Germania in Italiam profectus, cum in Calabria aduersus Græcos bellum gereret, ab Alexio, atque Constantino Imperatoribus prælio superatus est: fugiens autem cum in paruum nauem conscendisset, incognitus, à piratis est captus, atque in Siciliam perductus: illic pretio redemptus, cum Romam redisset, intra paucos dies captos ipsos piratas, quiesum ceperat, omnes suspendi. *ibidem.*

De Radagaso Gothorum Rege.

Radagasus Gothorum Rex cum in Italiam aduersus Honorium cum ducentis equitum millibus venisset, à Stilicone Consule inter Fesulanos montes obfessus, cum eius fugeret exercitus, ipse in Stiliconis potestatem venit, à quo catenis vincitus, & per omnem Italiam

Italia deductus, turpiter interijt, omnibus admiratione captus, cum eum captivum atque vinculum cererent, ad cuius famam pauid antè omnes præformidine cõtremerant. ibidem.

De Francisco Iunior Carrariensi Patauino Principe.

Franciscus Carrariensis Iunior à Galeatio Vicecomite Patauino principatu deiectus, patre eius in vinculis posito, cum in Germania aliena ope victum quæreretur, mutatis rebus, vt sepe, Venetorum, Florætinorumque armis adiutus, Patauinum Principatum recepit, atque etiam Veronam addidit: qua felicitate non contentus, cum pro more humani ingenij maiora etiã parare cuperet, molitus Vincentiam Venetis adimere, prælio superatus & captus, vniuersa quæ possidebat, amisit, deductusque Venetias cum duobus ex liberis, quos habebat, vnã cum eis miserandum in modum strangulatus est: Salutis anno 1406. supra mille. ibidem.

De Petro Hungariæ Rege.

Vt Italicis exëplis egrediamur, minuendi fastidij gratia, ad Panonios redibimus: illic Petrus, qui Rex erat, cum à proceribus pulsus esset, Aba in regno sufficitur: Petrus Hærici Imperatoris ope ad-

intus Aba interempto, regnum recuperavit. Sed quo tempore firmiorem se in regno esse putavit, noua eum grauique calamitate fortuna circumuenit: nam à principibus Hungaricis, clam vocato Andrea, qui Stephani Regis stirpe ortus, ab Hungaria pulsus, per orbem terrarum inops errabat, ut plus atque oculis priuatus, in carcere haud diu post miserandum in modum perijt. Sed ne Andrea quidem felix hæc, vt videbatur, fortuna perpetuã se præbuit: nam cum silium admodum puerum dum demate imposito regni successisset, imò præsentem possessorem suum vellet, Bela eius frater, qui marito Andrea ad regnum aspirabat, adeo graniter rem tulit, vt illato bello, eum prælio vicerit, atque interemerit. Itaque partum post exilium. Pannonium regnum, ei acerba mortis causa exitit, scilicet: aperte ostensum est, in occulto manere ea, quæ meliora sunt, persæpque ab hominibus mala sua optari. ibidem.

De Cazimiro Poloniæ Rege.

Cazimirus alio nomine Carolus appellatus, adhuc puer post mortem Mestri Regis Poloniæ patris sui à Regno in exilium pulsus, in abbacia Cluniaca monachali habitu sumpto, septimo exilij anno, cum minime amplius se in regnum putaret reuersurum, in-

aperiam in regnum viam inuenit. Nam cum sine duce regnũ discordij esset agitata, & propterea dilaniaretur vicinorum prædã: cum tantis malis vnus ipsis reditu in regnum vocatus fuit, atque à Benedicto 1 x. Pontifice ei concessum, vt monachali habitu deposito, regnum suscipere atque uxorem ducere posset: quod cum egisset, liberos procreauit, & regni successores reliquit. ibidem.

De Ferdinando Castulonensi Rege.

Ferdinandus Castulonensis, ite Siciliæ atque Aragoniæ Rex, qui Beticam partem (nunc Granatam nũcupatam) octingentos annos à Mauris possessã perdomuit, cum Barcinonem velut in speciem triumphij venisset, felicissimus ab omnibus habebatur: & tamen illic variante res humanas Fortunæ, parum absuit, quin vitam regniq; simul amitteret. quidam enim Cannemas nomine Cathelanus, qui iam diu atrabili labore videbatur, gladio eum confodere conatus, collum ingenti vulnere perijt, neque eius facti per omne tormentorum genus alia elictio torqueretur, nisi quod interempto Ferdinando, Regem se futurum sperabat. id quod sibi sæpius ab Angelo nuntiatum dicebat. adeo paruo momento regna consi-

stunt, vt sepe in vesani hominis manu ea posuisse Fortuna videatur. Quod idcirco contigit, vt Fortuna, aut potius Dei, cui hoc Fortunæ nomen seruit, vires immense cognoscantur esse, & nihil humana superbia vanius, atque incertius haberi. ibidem.

De Ioanne x i i i. Pont.

Ad sacerdotalem quoque ordinem conuertere orationem oportet, vt eorum status quem multi à varietate tuti arbitrantur, intelligatur non minus quam ceteras humanas res in fortunæ arbitrio esse. experimẽto ita esse Ioannes x x i i i. Pontifex docuit, qui populo Rom. ad arma per seditionem impulsus, in vinculis habitus, miserimè diem obiit, vt quidam tradidere, fame confectus. ibidem.

De Ioanne x x i i i. Pontifice.

Magis varia quidem fuit: sed non tam seuum exitum Ioannis x x i i i. Fortuna habuit, qui post quartum adepti pontificatus annum, cum esset in Constantiensi Concilio damnationem suam confirmare, deinde pontificatum deponere coactus, cum fugam tentaret, in insula Rheni, cui sancti Marci nomen est, in carcere asseruatus est, atque ab eo loco ad Bavariam ducem transfusus in urbem

bem Heidelbergâ, illinc Manbei-
tâ castrum deportatus, triennium
per ignominiam in rerû omnium
necessitate peregit. cœmpta demû,
ab occultis amicis adiutus, magno
auri pondere fugâ, Florentiam pe-
tijt, ubi Martinus v. erat, eius in
pontificatu successor: illic non sine
omnium admiratione ac simul cœ-
miseratione, quia in fugitiuis ho-
minis forma lachrymabundus hu-
mi genu nixus supplicare alijs cer-
nebatur, cui principes, Reges, Im-
peratorque ipse non modo parue-
rant, verum etiam pedes venera-
bundis, consueverât deofculari, qui
preterea multos ad cardinalatus
honorem euexerat, qui tunc in eo
consilio pontifici assidebant, ponti-
ficatu priuatus ingens muneri lo-
co cardinalatum accepit. *ibid.*

De Ioanne Vitellio Car- dinale.

Ioannes Vitellius paruo loco
Corneti ciuitate Hechruſca ortus,
à prima etate literis operam de-
dit: postea mutatis animi studijs,
libros armis atque equis mutauit,
stipendia cum Tartalia (militari
insignis dux fuit) prima fecit: eius
quos; precibus à Martino v. pon-
tificis Protonotariatus honorè ad-
eptus est: deinde ab Eugenio IIII.
in Cardinalium numerum recep-
tus, Ecclesiastico equitatu præ-
erat: atque per hanc potentiam aut
vi, aut alia arte Eugenio succe-

surus putabatur, aut fortasse vi-
uentem etiam pontificatu deiecit
rus: sed *Fortuna*, quæ ad eum diem
vehementer arriserat ei, quem in
tam sublimem locum extulerat, ter-
ga dare cepit. Nam cum armatus
ecclesiasticum equitatum trans
amnem Tyberim duceret, per pon-
tem, qui arci sancti Angeli ad-
heret, repente tensis catenis ad
põris portam, ita vt ultra progredi
prohiberetur, cernentibus suis vul-
neratus, ac captus, intra arcem tra-
elus est, eaque nocte, vt emori pos-
set, aditus: tum nudus in publi-
cum elatus est, vt per ludibrium à
populo Romano spectaretur. Ex-
emplum profectò memorabile, ne
nimium se homines lætæ *Fortunæ*
credât: sed ea, tanquam que mu-
tari in horas possit, fruatur. *ibid.*

De Aluaro Luna.

Aluarius Luna Aragonius,
quanquam nobili ortus genere: ta-
mè quia minimè legitimus erat, in
magna rerû inopia versabatur:
ceterum vir erat magna indu-
stria, maiorique animo præditus.
His virtutibus apud Ioannè Castu-
lensem Regè in eam gratiâ con-
scèdit, vt non cõtentus Rex etiam
eum ad manus sancti Iacobi magiste-
riû, atq; ad Castulouensem Conne-
stabulatû euexisset, ab eo & se &
regniû regi pateretur: vñ pecuniâ
publicâ, vnus arma tractabat, vni
etiâ secreta omnia credebantur.
Propter hæc tantum sibi cõtinxit

inuidia, vt eum patruales Regij,
Regina ipsa, filius quoque Regius
gravi odio insectarentur. Itaq; ob
eam rem per factiõne diuisum re-
gnum grauius laborabat: sed tan-
dem mutata fortuna, Rex Ioan-
nes, qui ad eam diè immobilis er-
ga Aluarû manserat, expugnari
se delatori scelere permisit, tulitq;
vt Aluarus comprehenderetur,
atq; publicè in valle Olithana bo-
nis publicatis, interficeretur, ad
tantam miseriam ex ingenti seli-
citate deiectus. *ibid.*

DE MORVM ET fortuna mutatione, Græcorum ex- empla.

De Diogene Cynico Phi- losofo.



Magna fuit morû mu-
tatio, quam Diogenes
Cynicus Philosophus
fecit, qui Sinopeortus,
vrbe Pontica, adulterina moneta
infamia notatus, à patria pulsus
fuit: is postea Athenis data Phi-
losophiæ opera, in tanto opus ha-
bit odio, vt nudus degeret, atque
nautico dolio pro domo vsus, à
nullo vel pecuniam vel aliâ rem
acciperet. *Bapt. Fulg. lib. 6.*

De Alcibiade.

Alcibiades Atheniensis in il-

lud sibi & patriæ intemperatiuum
exilium compulsus, Lacedæmonè
se cõtulit, ubi supra quam dici pos-
sit, celeriter ad Laconicum morem
transijt, vt Spartiatarû vnus, non
Atticorum credetur. Sed in hoc
minus mirû: fuit enim (vt fertur)
vario ingenio, nec ad rem vnâ
tatum idoneo, in quo Chamæleõtis
colora imitatrix omnium propè
naturæ, exprimeretur. *Sab. lib. 8.*

De Dionysio Iuniore.

Seuus & immanis in regno Iu-
nior Dionysius, multumq; paterna
crudelitatis referens: regio tamen
folio deiectus Corinthumq; able-
gatus, omne prioris vitæ factum
adèd exiit, ciuile & remissioem
vitam cõplexus, vt tam subita in
homine mutatio non immeritò ef-
set hominibus suspecta, tanquam
ad tẽpus simulata. Sed versimili
illud, quod est in ore multorum,
omnium malorum nullum esse ef-
ficacius remedium obliuione. *ibid.*

De Cimone Atheniensis.

In Cimone puero nihil simulati
aut ficti fuit: stultus & insolens à
primis annis fuisse traditur: creuit
etas, infamiãq; pueritia in Lau-
dem vertit, Atheniensiumq; lon-
gè princeps liberalitate, omnibusq;
que ciuilibus disciplinis factus,
adèd vt in ea parte vitæ sit The-
mistocli, quæ Græciam seruauit, o-
mnium iudicio prælatas. *ibid.*

De Alexandri Magni successoribus.

Antigonus, Lysimachus, Ptolemaeus, & ceteri Alexandri successores, quandiu nomine & insignibus regijs abstinuere, benigne, clementerq; imperium exercuisse dicuntur: ceterum diademate & Regis appellatione recepta, vis pro iustitia placere cepta est. pro equitate libido, fastus & superbia pro clementia, & humanitate: postremo prioris fortuna oblit, ausi sunt histriones imitari, qui vitam & mores cu vestibus vno die sepius mutant. *ibid.*

De Demetrio & Antonio Triumiro.

Demetrii & Antonii Triumirum nemo abstinentia, labore, fortitudine, & solertia vicit in re bellica: in otio vero nemo luxuria, temulentia, & libidine aquavit. *ibid.*

De Abarthomio Sidoniae Rege.

Abarthomius cum irrigare hortos Alexandro magno consuevisset, ab eo Sidonia Rex constitutus est, ut factio Alexandri magnitudo testiata maneret. *B. Ful. li. 6.*

De Seleuco Syriae atque Asiae Rege.

Seleucus, qui inter Alexandri

successores annumeratus est, Asiae Syriaq; ac multis alijs rebus potitus, cum obequitanti Alexandro pedibus officium praestare consuevisset, virtute in tam excellentem fortunam conscendit. *ibid.*

De Hermia eunucho.

Hermia eunuchus Trapezuntij civis servus Athenas profectus est, ut studij operam daret. Audito igitur aliquot tempus Platone, doctus evasit. Itaque Asiam, quae patria erat, cum domino reuersus, virtute sua patriae vrbis imperium sibi peperit. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Caesare Augusto & Caligula.

Est Roma Augustum multis mitiore experta civilibus bellis defunctum, quam ab initio habuisset: Caligulam ex humili saenum postea & truculentum, ut non infacetè sit de eo dictum, nullum unquam hominem humiliter servivisse, crudelius imperasse neminem. *Sabel. lib. 8.*

De Fabio Gurgite.

Fabius in vrbe Roma nobilissimo genere ortus, à prima aetate, quam multis infecerat nois, absumptis perditè paternis opibus, Gurgi

Gurgitis cognomen sibi comparavit. Ceterum postea relicta prima aetate libidinibus, in eam temperantiam peruenit, ut dignus haberetur, cui populus Romanus moribus consulari crederet. Senex enim insigne virtutis ac modestiae exemplum se patriae praeavit, cui iuvenis in venere gulaeque nimis atramentum obtenderat. *Bap. Ful. lib. 6.*

De Tiberio Caesare.

Longè magis varia fuit Tiberij Caesaris vita, atq; fortuna, qui ab Augusti socero, atq; eodè vitrico non sine vita periculo Rhodum relegatus, haud multò post ad imperium conscendit, humanum se ab initio atque civilis bonitatis studiosum ostendens, omnem rerum administrationem consulis permisit, ad id patientia perductus, ut palam in Senatu etiam perexigua existimationis Senatores ei contradiceret. Ceterum cum aetate mutatis etiam moribus, adeò crudelis, superbus, atq; immanis fuit, ut mortui populus Romanus exclamaverit, in Tyberim projiciendum esse. hic igitur & fortunam & mores tam varios habuit, ut ab extremo nulla mediocritatis ratione servata, ad aliud extremum transierit. *ibid.*

De Nerone Imperatore.

Qui Nerone in moribus mutatioe

magis varius fuit, qui à prima aetate matris observantissimus, ut qua bonitate esset, clarius appareret, perlati ad eum literis, quibus damnati hominis supplicium mandabatur, ut eis è more subscriberet, dixit, Quam vellem nescire literas, ne cuiusquam mortem mandasse viderer. Vestigalia, aliisque gravia populis imposita onera diminuit, senatoribus fortuna casibus nulla sua culpa, ad inopiam vergentibus, de publica salaria constituit. Sed posteaquam aetas inualuit, in matrem impius, mortem eius procuravit, Senatores clarosque alios permultos viros levissimis de rebus interemit: nec eo contentus, tormentis interesse voluit, multas in se tanquam factae essent, coniurationes finxit, ut servandi materiam haberet. Cum autè in provinciis procuratores mitteret, praeter generalem normam augendorum vestigalium, monebat seorsum scire ipsos, quae ipsius necessitas esset: tandèq; in duites omnes, ceu in hostes inuectus est, virtutibus, quas adolescens praeferebat, in contraria longèq; maiora vitia conversis, ut nò homo, sed infandum monstrum inter homines emeruisse videretur. *ibid.*

De M. Ottone Silio Imperatore.

illi, de quibus dictum est, semel tantum mores mutarunt, at Otto,

de quo sumus dicturi, sapius. nam à prima etate impudicitia nota laboravit. & preterea iniustus habebatur. & Nerone in Lusitaniâ missus, eam singulari iustitiâ laude, vt omnibus mirû videretur, rexit. factus postea Imperator, ad primas libidines cõuersus est: deniq; moriês, ad eò ab eo, qui antè videbatur, diuersum se ostêdit, vt animi fortitudine Catonê Brutumq; superaret, breui vita sua cursu sapius morum mutatione facta. ibi.

De Domitiano Imperatore.

Domitianus primis Imperij initijs nõ abhorreere modò videbatur, vt humanus spargeretur sanguis, verum etiam ea loca tanquã molesta deuitabat, in quibus castis ad vescendum animalibus, eorû cruor manabat, relictiq; hæreditates repudiabat: sed vt aliq; de quibus diximus, ex bono in pestimû conuersus, leuissimos de rebus nobilissimos viros permultos occidit, bonaq; eorû publicauit: mortuorum bona inuasit, qui vel vno teste probaretur, dixisse, velle bonorum suorum heredem principem esse. prorsus igitur à bonitate, atq; abstinentia, quã primis initijs ostendat, ad ingentem immanitatem atq; rapacitatem se transulit. ibi.

De Antonino Caracalla Imperatore.

Huic persimilis Antoninus Ca-

racalla fuit, qui in prima iuuetia, si quem ad supplicium deduci vidisset, oculos in aliam partem manantibus lacrymis auertebat. Is postea mortuo patre, immanis factus sine causa Antoninû Getam fratrem, item Senatores, permultosq; alios crudeliter interemit. ibi.

De Maximino.

Maximinus Michæa Gotthi & Ababa Alana filius in prima etate sub parëtibus pecora paut, arma postea sequutus, à Romano exercitu ad Augustale culmen euectus est. ibi.

De Martino Tyranno.

Ad hunc honorem à seditiosis exercitibus in Germania aduersus Galienum promotus est Martinus, quãquam triduum ieiunium post creationê vixerit. Is in prima iuuenta ferrarius faber fuit, quod è in contumeliam à percussore, qui eum interemit, obiectum esse, cum diceret, Martinum ipsum ensẽ excussisse, quo occidebatur. ibi.

NOSTRORVM
exempla.

De Augustino Aurelio
Episcopo Hipponensi.

Aurelius Augustinus Manichæa hæresis sectator catholica fidẽ acerbè impugnauit, modica

dica ortus fortuna, sed ingenio tanto, vt ei nec antè nec postea vllus videatur posse præferri. Is postea quã Ambrosij opera ad catholica fidei præmissa se conuertit, mutatis moribus, Manichæorum, ceterorumq; hereticorû dogmata impugnavit, in sequeque, ac tantum in christiana eruditione profecit, vt è quatuor (quorû scripta ad alios in catholica fide erudiendos recepta sunt) vnus, nec is quidem nisi clarissimus, habeatur, nulla re minus, quàm Hipponensi episcopatu notus. Eapt. Fulg. lib. 6.

De Mutio latrone.

Mutius latro Aegyptius alieni opibus inhians, vias obsidebat, atq; in eos, qui iter facerët, grassabatur: postea aut quàm cor eius de celo tactum fuit, & is viuendi studium mutauit, ad eremiũ profectus, non modo per virtutem plurimum profecit, verum sancti quoq; nominẽ consequutus est. ibi.

De Dauide latrone Aegyptio
& Moyse Aethiope.

Dauid quoq; Aegyptius æquè vt Mutius latrocinium exercuit, atq; insuper latronum dux fuit, in Thebaida superiore apud Hermopolim. hic immutata similiter vita, monachalem ordinẽ professus, ad singularem morû sanctitatem peruenit. Idem quoq; Moyses Aethi-

thiops egit, cum monasticam vitam latrocinio permittauit. ibi.

De Ptolemæo & Herone
Eremitis.

Ptolemæus Aegyptius quindecim annos in eremo cõmoratus est, ac vitam solo pane ac rose ducês, orando tempora sua transigebat: sed postea ad priorem scelestã vitam reuersus, apostatauit. Hero quoque Alexandrinus cum magnam tẽporis partem austerè atq; cum virtute egisset, religionẽ cum virtute relicta, ad secularẽ vitam, vt inter sortã viueret, conuersus est. ceterum illius etiam vita penitentiã ductus, ad eremum denuo se recepit. ibi.

De Gulielmo Guienæ Duce,
& Comite Pictonensi.

Gulielmus Dux (ita enim in Aquitanis vrbs nũc dicitur) cum in prima etate sæuus esset, & multipliciter catholicam impugneret Ecclesiam, tandem vitam morisq; mutauit. Nã cum seculo renuntiasset, eremiticam egit vitam, thora cẽmq; quẽ olim aduersus Ecclesiã induerat, super nudo indutus macerandi corporis apud se instrumẽtũ esse voluit: congregationẽ quoq; religiosorû hominum, salutis anno cẽtesimo ac quinquagesimo quinto supra mille, instituit, qui ab eo Gulielmita appellati sunt. ibi.

De Maria Aegyptia.

Maria mulier Aegyptia primam aetatem vulgato corpore, ut foedissimè scortum egit, vino etià plus aequo vsa: sed posteaquã petitis Hierosolymis, anteaactæ vitæ eam penituit, & alios mores induit: profecta trans amnem Iordanem in deserta Syria loca, aetate sua singulare virtutis, ac praesertim abstinentiæ atq; honestatis exemplum extitit: libidinum, quibus adolescentiam maculauerat, post mutationem hostis tam saua, quam antè petulantia ad alios inuenerem rapiendos pronam se præbuerat. ibid.

De Pelagia Mima Antiochena.

Huic similis Antiochena mima non modo corpus vulgauerat, verùm Antiochiæ quoq; scena ac theatro operam suam locabat: hæc postea mutato viuendi genere, cum in deserta loca se contulisset, libidines deliciasq; in vita rigiditatis, solidumq; virtutem commutauit: ita ut abstinentia, aliisque virtutibus permultos Monachos, atque Eremitas superaret, editisque, & dum vixit, & postquam mortem obiit, miraculis, in Sanctarum numerum referri meruit. ibid.

De Narsete Eunucho.

Narsetes Eunuchus à Iustinia-

no Imperatore ex muliebri seruitio sumptus, secretis ac regiae gratiæ præfectus: deinde cum exarchatus honore in Italiam missus, magna industria multisq; præclarè gestis Gothicam barbariè penitus Italia depulit, quam septendecim annos tanta prudentia, iustitiâque rexerit, ut cum à Sophia Augusta Valerij Iustini II. (qui Iustiniانو successerat) cõiunge per inuidiam rauocatus esset, Italia ab Augusta rebellare potius decreuerat, quã illi parendo, perpeti, ut Narsetes exarchatu cederet. Ioannis autem III. Pontificis opera postea Iustino recõciliatus, Consul creatus fuit, per id tempus & Romæ & Venetijs de manubijs atq; hostium præda permulta templa condidit. Itaque qui eius virtorias considerauerit, ac similitudines, quo diu Italiam ad consulatus fasces, atque Italicum exarchatum ex tam infima fortuna naturaque euectus rexit, longè maiori ad ea gerenda aetate, quam illa, qua vixit, opus esse dicet, fortasseque si Scipione superior non videbitur, illi eum æquando non erauerit. ibid.

De Eurithrio eunucho.

Idem Eurithrio eunucho contigit, qui à Leone Imperatore exarchus in Italiam missus, ut semiuir, qui paulò antè culme seruierat, tot tantosque regeret populos. ibid.

De

De L. Val. Iustino.

Ex humili fortuna post Athanasium ad Imperiũ proslit: Iustinus primus, nepotemq; Iustinianũ reliquit. Thrax enim ignobili loco ortus, bubulcus ob inopiã fuit, inde bubulcus factus, postremo operam suam fabro lignario locauit. ibid.

De Mauritio & Theodosio
III. Imperatoribus.

Mauritius, qui ab initio notarius fuit, deinde vigiliũ præfecturã sub Iustino II. gessit, in Oriente Imperator creatus, Tiberio Socero successit, vigintiq; annos imperium rexit. A simili officio ad imperium Theodosius III. in Oriente conscendit, publicanorũ enim scriba fuit. ibid.

De Basilio Imperatore.

Basilus, qui olim Abbati minister fuerat, à Michaele Cõstantinopolitano imperare in eã fortunæ magnitudine euectus est, ut post Imperatorem primus haberetur. Is demũ domino per scelus occiso, ad imperiũ in eius scendit locũ, nõ minus infamia propter proditionẽ, quã honoris propter Augustale nomen assequuntur. In eo enim verũ est inuentũ vetus adagium, quo ferũt, homines ab infimo ad summũ gradũ raro, nisi per magnam virtutem, aut grãde nefas conscendere ibid.

De Ioanne Balua Cardinale.

Ioãnes Balua Cardinalis in Põtonibus caligarij sartoris filius, astũ felicitatẽq; simul in eam fortunam cum Ludouico Gallorum Rege peruenit, ut Regem vnus pro arbitrio regeret, & per eum se ad cardinalatum euecit. ibid.

De Ludouico Patauino Patriarcha.

Simili fortuna Ludouicus Patauinus vsus est, qui chirurgus erat, cum ab Eugenio III. in Cardinalium numerum receptus fuit, & Aquileiensis patriarchatus honores, factus insignis opum magnitudine, & apparatus magnificentia excedere, nedum multos æquare Reges putatus est. ibid.

De Iacheo Cordẽ Bituricensi.

Iacheus Cordis Bituricensis inops minora mercimonia per propinquam patriæ regionem venditabat, idẽmque ob rerum tenuitatem mercibus suis non institutoris modo nomen, sed iumentũ quoque officium præstabat. Verum is postea apud Carolum VII. in eam peruenit gratiam, ut principes ipsos opum magnitudine superaret: & quod maius putari debet, per eum Carolus regnum totum administraret. ibidem.

DE FELICITATE te, Græcorum exempla.

De Alexandro.



Magna Alexandri felicitas, imò omnium maxima in rebellica, qui penè puer in domanda Græcia adè Philippū patrē inuit, vt Macedonum primus in sacram Thebanorū opibus fractis, omnem Græciam ad imperiū retraxit: *Asiam* transgressus, triplici prælio Persarum regnum, quod tamen maximum fuit, euerit, ac penè plura perpetuo victoriæ cursu subegit regna, quam ceteri duces, vtbes: & quod omnium prosperrimum fuit, trium propè annorum spatio ab Europe limite ad Gangem Macedonia promouit arma. Sabel. lib. 7.

De Gyge.

Cum enim Gyges regno Lydia armis, & diuitijs abundatissimo inflatus animo, Apollinem Pythium sciscitatum uenisset, an aliquis mortalium se esset felicior, Deus ex abdito sacrarij specu uoce missa Aglaum Paphidium ei prætulit. Is erat Arcadum pauperissimus: sed atate iam senior terminos agelli sui nunquam exce-

ferat, paruuli ruris fructibus, ac voluptatibus contentus. Verum profectò beate uitæ finem Apollo non adumbratum Oraculi sagacitate complexus est. Quocirca insolenter fulgore fortuna sua gloriantis respondit, magis se probare securitate ridens iugurium, quam tristem curis & sollicitudinibus aniam: paucisque glebas pauoris expertes, quam pinguis-sima Lydia arna meli referat: & unum aut alterum iugum bouum facilis tutela, quam exercitus, & arma, & equitatum voracibus impensis onerosum, & vsus necessarij horreolom nulli nimis appetendum, quam thesauros omnium insidijs, & cupiditatibus expositos. Ita Gyges dum ad stipulatorum rem uana opinionis Deum habere concupiscit, ubinam solida & sincera esset felicitas, didicit. Max. lib. 6.

ROMANORVM exempla.

De M. Tullio.

Silingua uis & dicendi facultas spectanda est, cui fando unquam conuiguit, et non homo, sed eloquentia loqui crederetur? non hoc Pericli, tamen si fulgurare, & cicere inortina sit diuersus, nõ Hyperidi, qui Pericli proximus eloquentia floruit, non demum ipsi Demostheni, quem dicendi nullus potuit

quare

quare. *ms M.* Cicero felicitate quadam adeptus est, vt eius nomen pro eloquentia in ora hominum abierit. Idem Catilinam Vrbem expulit, Antonium proscrispsit, Agrariam legem abrogauit: & quod omnium felicissimè illi contigit, Latinum sermonem non auxit solum, sed longè etiam lateque propagauit. quod multò pulchrius fuit, quam si Romanum auxisset imperium. Sabel. lib. 7.

De C. Cæsare.

Summa felicitas contigisset Cæsari Dictatori, nisi ciuiliu belli nefus, decus alibi partium ad extremum deturpasset. Nullus Imperatorum sepius collatis signis dimicauit, nullus prosperius ad centum millibus perduellionū bis una die cæsi, nullus ferociores uicit gentes, Europam cæde domuit, Africam consilio, *Asiam* celeritate. ibidem.

De Scipione Africano.

Scipio Africanus cum per ætatem adhuc magistratum capere non posset, exci a ordinariū imperium adeptus, quatuor Carthagenensium duces, & totidem exercitus Hispania expulit: omne Hibernicum nomen, quod Punico cesserat imperio, ad Romanum nominis obsequium retraxit: mox Africã adeptus, nocte una bina castra,

binosque delentit exercitus: Siphacem Regem Romani nominis hostem cepit, Carthagini castra admonit, Annibalem ex Italia reuocatum, & ad Zamam ingenti prælio uictum, ad eam desperationem cõpulsit, vt qui fax belli, duxque ab initio fuerat, petendæ pacis suis ciuibus impulsor uerius, quam autor factus. ibid.

De Q. Metello.

Videamus ergo quot gradibus beneficiorum Q. Metellum à primo originis die ad vltimum usque sati tepus nunquã cessante indulgentia, ad summum beate uitæ cumulum perduxerit. Nasci enim in Vrbe terrarum principe uoluit, parentes ei nobilissimos dedit, adiecit animi rarissimas dotes, & corporis vires, vt sufficere laboribus posset: uxorem pudicitia & fecunditate conspicuã conciliauit. Consulatus decus, imperatoriam potestatem, speciosissimi triumphi prætextam largita est: fecit vt eodem tempore tres filios consulares, unum etiam, quorum prætorium videret: vt tres filias nuptui daret, earumque sobolem suis suo exciperet: tot partus, tot incunabula, tot viriles togæ, tam multa nuptiales faces, honorum, imperiorum, omnium denique gratulationis summa abundantia, cum interim nullum finis, nullus gemitus, nulla cau-

sa tristitia. Cælum contemplare:
vix tamen talem statum reperies:
quoniam quidem luctus & do-
lores Deorum quoque pectori-
bus à maximis vatibus assignari
videmus: hunc autem vita actum
eius contentaneus finis excepit.
Nam Q. Metellum vltima sene-
ctutis spatio defunctum, lenique
generis mortis inter oscula comple-
xusque charissimorum pignorum
extinctum, filij & generi humeris
suis per urbem latum rogo impo-
suerunt. Max. lib. 7.

De Augusto Cæsare.

Augustus Cæsar vnus om-
nium felicissimus visus est, quod
diuturnam pacem, vitæ longeu-
uitatem, ac finem suauissimum,
quodque reliqua superat, morum
& animi tranquillitate perpetuâ
habuerit. Guid. Exemp. lib.

NOSTRORVM exempla.

De Theodorico Gothorum
Rege.

Contigit Theodorico Regi nõ
vulgaris felicitas: fuerunt hi
Christiani nominis, etsi Arriana
labe infecti. is Italiæ imperio poti-
tus vix tam feliciter est terram
ipsam adeptus, quàm pacatè post-
ea annos LX. & amplius posse-
dit. sabel. lib. 7.

De Nicolao Romano Pon-
tificæ.

Est etiamnum recens exem-
plum, quod patrum memoria ac-
cidit. Nicolaus Pontifex Maxi-
mus Serzana in Hetruscis ortus,
vnus anni spatio per tres supre-
mos dignitatis gradus, magno for-
tune, sed verius providentia sus-
fragio, ad pontificatus maximæ
stregium euectus est. ibid.

DE INFELICITATE, Græcorum exempla.

De Dionysio.

Dionysius Philippo interro-
ganti, quomodo tantum re-
gnum à patre acceptum non de-
fendisset, conseruassetque, respon-
dit. Non mirum: pater enim cum
cætera mihi reliquisset, fortunam,
qua omnia parauerat, & inta-
tus fuerat, relinquere non potuit.
Aelianus lib. 2.

ROMANORVM exempla.

De Seruio Tullo.

Seruus Tullius, cui regnum in-
scidit in ipsa urbis primordio,
nulli Deorum tulit acceptum, præ-
terquam fortune, quod ex seruo
regnum

De P. Ventidio.

regnum esset adeptus. sed cui po-
tius acceptum referre potuit homo
in Cimmerijs ortus tenebris? ex ser-
uo seruus natus, diadema tulit.
excussit id insigne illi subita for-
tuna mutatio. solio deiectus, præ-
ceps ex Curia agitur, crudeliter
interficitur: & quod omnium atro-
cissimum fuit, filia per accentus cor-
pus egit currum. sabel. lib. 7.

De Lucio Metello.

Lucius Metellus, qui Quinde-
cimus fuit, Magister equitum,
bis Consul, Pontifex maximus, pri-
mus elephantos in triumpho du-
xit, cui decem illa ornamenta af-
fuerunt, quæ felicissimo ciui in ci-
uitate felicissima possunt contin-
gere. fuit enim strenuus bellator,
orator optimus, Imperator felicis-
simus, maximas res suis auspicijs
gessit, summis honoribus vsus, in-
signiter sapiens, senator ornatis-
simus, pecuniam honesta ratione
quæsit, ingentem, plures liberos
reliquit, clarissimus fuit in claris-
sima ciuitate. Ceterum ne fortuna
cum vno semper eadem esset,
hunc felicitatis cursum subito re-
fatus damnauit, priuauitque ho-
minem luminibus, ne non his tan-
tum, quæ in eum indulgenter
contulerat, bonis frui non posset,
sed etiam de luce illa & splendore,
in quo rubeat, priuaretur.
ibidem.

Lusit in P. Ventidio fortuna,
lusitque ad derisum vsque morta-
lium & via huius ludibrii Ven-
tidius, vis puer ductus in triumpho
est, idemque primus Romanorum
ducum de Parthistrium phauit: &
qui multo fuit à principio, mox
inopem iuuentam in caliga egit:
dux factus eam gentem bello fre-
git, quæ vna omnium ad Orien-
tem solem Romanos fregerat co-
natus. ibid.

De altero Metello.

Metellus, qui fuit eius Metelli
nepos, de quo insignis fuit capitis
huius relatio, à Catinio Labeone
Tribuno plebis violenter ad suppli-
cium raptus, perijisset haud dubie,
& ignominiose à modum eo con-
silio à Tribuno arreptus, vt ex Tar-
peia rupe precipitaretur, nisi si-
liorum occursum Tribunorū inter-
cessione egre impetrata, periculo
substractus esset. Ceterum hic, qui
tam atrociter tunc periclitatus est,
ex victoria non ignobili Macedo-
nici cognomen tulit, ac vita de-
hunc defunctus, à quatuor filijs est ro-
gatus, vno Patore, tribus Consul-
laribus, duobus triumphalibus, &
vno Censorio: sed vix in hoc tantum
boni, quantum iniuria illa contu-
melia: quantum à si paria sint, cõpa-
renturq; bona malis, nunquã tamẽ
hec cū illis æquilibriū faceret. ibid.

De Augusto Principe.

Quam indulgēter, & in quam multus fors hac cū Augusto principe egerit, popularis illa Romana ciuitatis acclamatio indicio est, in nona principum creatione: ubi in bonum omen sepe est repetitum, felicitior Augusto, Traiano melior, sed in hoc quoque magna censentur fortuna volumina, nondum viginti natus annos, Consul fuit, Imperator ductauit exercitum, maioris auunculi eadem virtus est ad facietatem, grauissima bella, Mutinense, Pharsalicum, Siculum, Perusinum, Ambracium, Aegyptiacum, & Cantabricum, ex contentia confecit. Ianum tertio clausit, terrarum orbis regimen ad se receptum, ad extremum vitæ pacatissimo rexit: & hac blandientis fortune. Caterum hac eadem tam sepe est & atrociter aduersis interpolata, vt difficile sit iudicare, an mortalium quisquam fuerit illam volubilitatem expertus. vicit ille ad extremum omnibus bellis, sed sepe interim exagitatus est. bis maris scutia classibus exutus. Italiae fames vni imputata, inimicorum coniurationes, filiae, & neptis publicata adulteria, legionum caedes, amicorum suspitiones, infelicitatis argumenta tam multa præter hæc & magna, vt difficile sit iudicare, fueritne alternatio rerum & inconstantia subscriben-

tis fortuna, an blandientis, quæ leua dulcissimos fauos manu fert, dextera absynthium, ibid.

De populo Romano.

Tot vndique huiusmodi sese ingerunt exempla, vt nisi modum adhibeatur, difficile sit exitum inuenire: sit itaque satis ex domesticis hac posuisse, quibus contenti esse potuimus, nisi vnum superesset dignissimum relatu, quæ sit publicum. Etenim quando vnam magis variè lusing cæca, & improba Fortuna, quàm secundo Punico bello in rem Romanam? quam ad Ticinum perculit, ad Trebiam fregit, præstrauit ad Trasimenum, ad Cannas afflicxit, iacentem & proculcatham ad Nolam suscitauit, in Hispania erexit, ad Metaurum restituit, ad Zamam victricem declarauit. accidit sane, quod nullo vnquā bello propiores fuerint periculo, qui demum vicer. ibidem.

De Valeriano Imperatore.

Valerianus Imperator Romanus in potestatem Regis Persarum euenticulè decedit: apud quæ ignominiosa seruitute conuenit. Nam ipse senex acclius huiusmodi Regem equum ascensurum non

manu.

manu, sed dorso semper attolebat. Quod etiam vitæ reliquum fuit, diebus nostris preegit. Guido Exemplorum lib.

NOSTRORVM
exempla.

De Gregorio VII.

Gregorius VII. qui ita fregit Henricum III. vt brumali tempore nudis pedibus ad se ire coegerit, in Adriani molem metu periculus Romam vidit à Normannis incensam, & Clementē aduersus se Pontificem creatum. Pœstro me in vrbe quidem, ubi dignitatis fastigiū fuerat adeptus, contigit mori: nullus Romanorum Pontificum maioribus est Fortuna fluctibus tactatus, nullus susque magis vtraque vicem perituli, vt prouidentia factum videri possit, quod ad humane vitæ exemplum Fortuna & virtus in vno componeretur. Sabel. lib. 7.

De Sarra Columnio.

Erat Sarra Columnius faciliè Princeps Romana ciuitatis, auctoritate, opibus, sobolis præstantia, quippe cui duo erant filij in summo Antistitum ordine collocati, gestabat puniceum galeriū, quod vix duobus alijs datum facile reperias: & cum in ita opibus

& dignitate floretet, subito Fortuna restat, verius quam Bonifacij insectatione (fuit is Romanorum Pontifex huius nominis octauus) repente afflictus, filios dignitate priuatos, & in ordinem redactos vidit, castella circa urbem sua ditionis direpta, & incensa. Ipse hostis iudicatus & a prædonibus captus, dissimulata persona seruitutem maluit seruire, quàm fateri quis esset. Renisit eum Fortuna, ac Masilia agnitus, redemptusque à piratis, cum modica manu in Italiam reuersus Pontificem incautum opprimuit, in vincula coniecit, coëctum luctu & pedore carceris confecit, Princeps loco recipitur, restituitur filij, opes ampliantur, maiore Fortune ludibrio, ab obsequio, ne ipse quidem expedire potuerit, qui per hæc exercitus est. ibidem.

De Ludouico Sfortia.

Vno victus prælio Ludouicus Sfortia florentissimo excidit principatu: sed vix tam celeriter desperatione cessit, quanta paucis inde mensibus virtute & indole Mediolanū & circūiectas vrbes recepit, exercitum instaurauit, Gallos perculit: erātq; iā victor, cum recentior vis multo priore infestior, in hostiū potestatem deiecit, subita militū defectione proditum, vt in tā breui successu ampliatu à Fortuna dici possit, non adiutus. ibid.

DE

DE IMMODERA=
to sumptu & luxu,
Græcorum ex=
empla.

De Lydis.



Rima quædam luxuriae elementa à Lydis profecta sũt, qui nõ contenti nativo lana candore, eam primi omnium infecerunt: tanquam si id vtilius fuerit, aut magis necessarium natura omnium parens non potuerit in re tam parua humano generi gratificari, aut (quod stultum sit credere) noluerit. Sabel. lib. 8.

De Tyriis & aliis gentibus.

Sed Tyrii magis detestabiles, qui hanc Lydorum insaniam studiosius tractarunt: detestabilior & Asia, quæ aurum prima in texuit: Babylonia, quæ vestem varijs coloribus acu distinxit: Hebræa, quæ purpuram vestibus prætexuit. Sed hæc parvè insignia, quia huic vel illi communia sunt genti. Quæ sequuntur magis conspicua: minus enim venia dignum creditur quod in vno, quàm quod in multis delinquitur. ibidem.

De Alcibiade Atheniensi.

Fuisset (quis ignorat?) Alci-

biadi Atheniensi minus invidiosum, si priorum ducum exemplo potius, quàm purpureis in prætoria navi vsus esset velis: tanquam concharum sanies, quia marina sint, magis ad naualem expediret cursum, quàm cædens linum. ibid.

De Ptolemæo Rege.

Ptolemæus vir delicatissimus olim mille cõuiuas totidem autem populis saginasse fertur. Guido Exemplorum lib.

De Agrigentinis.

Plato filius Aristonis, cum videret Agrigentinos magnis impensis edificare, & sumptuosas cænas apparare, Agrigentini, inquit, edificant, quasi semper vituri: & cænant, quasi semper morituri. Aelianus lib. 12.

De Timotheo.

Timotheus prodigalitatẽ reprehendens, dicere solebat, cuius huic satis est, eidẽ nihil turpe. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De L. Lucullo.

Insane L. Luculli substructiones in causa fuerunt, cur à suis appellatus sit Xerxes rogatus: sed illa maior luxuria, quod triclinij

nij omnibus suũ nomen, & sumptuosum modum inscripsit, vt quantiparanda esset cæna, ex cœnationis apparatu famulæ intelligerent. instructabatur conuiuio quinquaginta millibus, cum in Apolline cœnabatur: quæ voce ludificatus est Pompeium, & M. Tullium, quibus famosam illam conditione adposuit cænam, vt de domestico apparatu nihil mutarent. Sabel. lib. 8.

De eodem Lucullo.

Pro miraculo abijt in aures, & ora hominum (neque enim modice ciuili sue suppellectilis fuit) quod cum Prætor Romæ in ludorum apparatu ab eodem vestes petijisset, ad scenam instruendam ducentas detulit, atq; omnes purpureas. Per hæc ille consequutus est, vt in terrarum luxuria exempla temperatis illius censeretur. notum est illud in ore Quiritum celebre, Loquitur vt Cato, vivit vt Lucullus. ibidem.

De Nerone, & L. Aelio Vero.

Parua hæc & frugalitatis plebs, si Neronis domus intempesti, neq; eius epula referantur: aut Aelii Veri cæna, quæ nulla hominum memoria fuit portētiosior, sexages cætum millibus sextertijis instructa est, si integra scripto-

rum side sunt hæc in literas missa: duodecim, qui cum eo accubuerũt, singulis abeuntibus congesta dono sunt vasa argentea, aurea, crystallina, & myrrhina: tot enim generibus poculorum fuerant in cæna vsi. sua cuique data est mula pretiosissime instructa, quæ domũ reheretur. Quæreret quibus epulis admoti sint qui ita donati abierint, potius eius est, qui maualt monstrata discere, quàm luxuriarum argumenta. ibidem.

De Heliogabalo.

Vix (quod ad hoc pertinet) fidenter inueniunt quæ de Heliogabali infania verius, quàm luxuria prodita sunt memoria: piscinam rosæ implevit aqua, balsamum infudit lucernis, gemmas nobilissimorum artificum manu sculptas apposuit calcæis, croco triclinium stravit, porticum scobe auri. Nunquam iterum cum aliqua est femina cõgressus, præterquam uxore, nunquam iterum aurea veste vsus est, aut holoserica. Eleuat hæc veterẽ Demetrii Regis infamiam: is quia auratis vtaret calcæis, penè prodigiosum Macedonia exstimauit. ibidem.

De Cleopatra Aegypti Regina.

Cleopatra Aegypti Regina ab irato Antonio in iudicium vocata,

ta, cum ex Aegypto in Siciliam nauicaret. flumen Cydnum incredibile pompa subiuit, navis eius purpurea habuit vela, sericeosque rudentes, argento quoque remos exornatos, ut remigando tibiarum sonum per dimensa temporis spatia percussis undis imitaretur, ipsa sub aurea umbella in media nauis in Veneris speciem ornata, sublimior sedebat, circumfusa virginum chori in Nimpharum formam auro amictarum: ad extremae navis latera puella permulta alia insignes aureis thuribulibus ad fluminis ripas odoramenta perfundeant. Itaque haud iniuria tunc disseminatum fuit, Venerem ad Bacchum profectam esse Egressa postea nauis, cum pro iudicio res in conuiuio- rum certamen deducta esset, inter caetera, quae nimis profuse delicataeque egit, cum peperisset cum M. Antonio, se plus impense vno bollo, quam Antonium magno conuiuio absumpturam, ingentem unionem, cui similis magnitudine speciei nonquam visus erat, ab aere detraxit, atque aceto mce- ratum absorpsit: & cum iam manum ad alterius auri unionem apposuisset, ab Antonio, cum vicisse eam declarasset, prohibita abstegnit: quae quanquam ingenti regno potiretur, non erubuit, cum vxor esse Antonij non posset, in- persitite Octavia eius vxore, quae Romae erat, cum eo amicae atque impudicae nomen sustinere. Ba-

De C. Caligula Imperatore.

C. Caligula Imperator lasciuia Veneraeque perditus, nunquam nisi in odoribus lauabatur, citreosque ligno naves edificabat, ornatis auro gemmisque earum puppibus, in eis quoque odoratas arbores, atque herbas plantabat, & viridaria porticibus atque triclinijs auratis circumseptis construebat: quibus nauibus circum Campaniae littora inter sonos cantusque acsorta nauigabat, in conuiujs aureo pane, murelisque piscibus in verorum similitudinem expressis, mensas instruebat, pulmenta, quibus excitari stomachus solet, detritis mace- ratisque margaritis, consiciebat, tanquam alia nulla Romani consue- tumque imperij ratio offerretur: qui denique ne intactum aliquid relinqueret, fororibus se commisit. ibidem.

De Aelio Vero Caesare.

Delicij praeter modum Aelius quoque, Verus deditus fuit: is quem, Adrianus adoptauit, ac Caesarem creauit, lectos rosas violisque sternebat: fortasse arbitratus, Fabricios, Scipiones, Brutos, Publicolos, Cincinnatos, atque alios priuatos, quorum sudore sanguineque partum fuit imperium, ita lectos cum bella gererent, stantibus. ibidem.

DE

De L. Vero Imperatore.

Eiusdem delicij L. Verus vtebatur, qui vna cum M. Antonio imperauit. Nam cum ad Persicum bellum proficereetur, conuiuium fecit, in quo conuiuiae omnes crystallinis gemmatisque eiusdem vasis, aut murinis, quae recentiores Alexandrina nuncupant, biberunt: omnibus autem ferculis pocula, seruique mutabantur, qui ministrabant, quos omnes coniuu- donabat, cum argenteis curribus, quibus omnes ad domos suas deducerentur. conuiuij autem illius impensa circiter centum atque sexaginta sestertiorum nummum millibus constitit. ut vero is fulgentiore capillo vteretur, auri limatura comam perfundeat. ibid.

De C. Sergio Orata.

C. Sergio Orata pensilia balneae primus facere instituit, quae impensa lenibus intyris cepta ad suspensa calidae aquae tantum non aqora penetrauit.

Idem videlicet, ne gulam Neptuni arbitrio subiectam haberet, peculiaria sibi maria excogitauit, astituaris intercepto fluctus, pisciumque diuersos greges separatis solibus includendo, ut nulla tam saeva tempestas incideret, qua non onerata mensa varietate pisciculorum abundarent. Aedificijs etiam spatiosis & excelsis deserta ad id

tempus ora Lucrini lacus praesit, quo recentiore vsu conchyliorum frueretur: vbi dum se publica aquae cupidius immergit, Considij publicani iudicium nactus est, in quo Lucius Crassus aduersus illum causam agens, errare amicum suum Considium dixit, quod putaret Oratam remotum a lacu, cariturum ostreis: nanque ea si inde petere non licuisset, integris reperitur. Max. lib. 9.

NOSTRORVM
exempla.

De Alphonso Rege.

Alphonfus, qui ex Arragonum gente primus Neapoli regnauit, in alendis advenatibus canibus, & accupiu alitibus mille circiter pondo auri in portico sum illum apparatus quotannis (ut saepe saepe audiui) insumpsit. maior in hoc luxus (ut videre est) quam quod in Federici Caesaris aduentu pluribus diebus in regia vrbe nobilissima vna in speciem aquae ex temporarijs fontibus vbertim fluxere. sed hoc hospitium datum, illud voluptati, & ob id vitio propinquius. Sab. lib. 8.

De magno quodam Antistite,

Tolerabilius tamen in Rege numerofos canum greges ad venationem aluisse, quam in vno aliquo sa-

crorum Antistitum: vidit tamen atas nostra hec portenta. Vir huius ordinis genere et fortunis praestantissimus, tantam venandi studio canum multitudinem aluit, vt ceu pecorū yreges inter se distincti sub magistris agerentur. ibid.

De luxu conuiuiorum.

Sed venetur potius hic ordo, quam prodigiosa luxuria instruat cunas, qualis fuit Federico Arragonio apposita, atq; in biduum (vt fertur) extracta: nullum vnquam triclinium maiora vidit epularum portenta: nullum tam portentofo obruit luxuria. sed nostrorū temporum mores magis deplorari possunt, quam honestē memorari. nā inuidiam constare possunt infestantibus, in melius mutari non possunt. ibid.

De Cœna Venetiis data.

Famosa & illa fuit cœna centum conuiuus recentī adhuc memoria à priuato homine: ceterum patritij ordinis Venetijs instruta, à prima hora noctis mita per omnia luxurie instrumenta, vsq; ad solis ortum extensa, variantibus, per noctem dapibus, nouo semper concentu præcimente. Et vt cætera dissimulentur (qua tanta fuerit, vt neficias maiorine admirationi fuerit varietas, an nouus & sumptuosus apparatus) illud

portento similis fuit, quam edulio, quod ex Gobiorum lactibus centena fercula (tot enim conuiuia accubuerunt) sunt triclinio illata. ibid.

De Petro Riario ordinis Minorum, ac Cardinalis tituli sancti Sixti.

Vidit atas nostra Petrū Riarium Saonensem ordinem Minorum fratrum proficentem, quem Sixtus IIII. Pontifex ad Cardinalatum extulit, inter domesticos aureis vestibus vtentem: verò lectos aureis stragulis inegerere satius habuit, sed lectorum etiā ipsorum culcitra, & sericeū, & aureis panis confecit: argentei quoque vasis onus ventris exceptit. Is Heleonoræ Aragonie, cum Ferrariâ Herculi Estensi duci nupta proficisceretur, cōuiuium Rome fecit, quod propter ferculorum numerum, que pretiosas, atq; delicatissimis cibis constabat, inter que ludis insignes pluribus internallis edebantur, horas septem perdurauit, architriclinique in eo, atq; ministri omnes sapius, vt conuiuij magnitudini responderent, amictum pro ferculorum genere mutauerunt, populōque ea ex cibus stragebantur, que de mensis asperferi continebat: quorum particularis commemoratio longiora spatia, quam præsens patiatur locus, occuparet. Et ne quid deesset, in quo ordinis

ordinis sui seueritatem non contempsisse videretur, amicam Tiresiam non palam solum, sed tanto etiam sumptu alebat, quantus ex eo intelligi potest, quod calceis margaritarum tegmento insignibus utebatur. temporis meliore parte inter scorta atque exoletos adolescentes cōsumpta, carnibus toto anno etiā parte ea, cui carniū vsus Religio interdixit, vescabatur: arbitrius fortasse ita facilius ad celestia perueniri regna posse, quam per castitatem, atq; ieiunij, quibus is operam dabat, cuius ab initio habitum sumpsit, & sequi vitam vauit, & ante eum Apostoli utebantur: quorum in cardinalatu factus postea successor, ita vt dictum est, eorum imitari debebat vitam. Bapt. Fulg. lib. 9.

DE INVIDIA,

Græcorum exemplū.

De Cambyse Rege.



Cecidit Cambyse Rex Persarū non regni amulatio, quippe que nulla esse poterat, vno fratrum imperante, altero ad obsequiū parato, sed inuidia: atraxerat frater Aethiopicum arcum ipso Rege & Regis comitatu aliquanto validius, peperit iuueni fortissimo lacertorum robur inui-

diam: ea verò inuidia non multo post exitium. ademit ea vis vitam fratri, illi cuius vsu interfectus est, regnum, & vitam omni regno chariorem. Sab. lib. 9.

De Multorum inuidia.

Est hoc ciuitatū peculiare malum, vnde discordiæ, seditiones, inter se in bella sepe orta, affectatur inuidia felicitatem, nūcque eunius vestigiū hæret, nunc ex obliquo assili, occurratq; à fronte, nec patitur solidum esse fructum, qui ex rerum successu percipiendus est. idē sanè affectus aut solus, aut præcipuus Cimonem tam infestum reddidit Pericli, Anytum Alcibiadi, Epaminundam Pelopidæ, Hannonem Annibali, Fabium Maximum Scipioni, Marcellum Cæsari. prætexuit (scio) alius aliam causam suo odio, sed distidij origo aut ex odij fonte orta est, aut liuentibus fuit aquis respersa. ibid.

ROMANORVM exempla.

De Publicolæ propinquis.

Inviderunt & Publicolæ propinqui (nam de absentis affectu non habeo quid dicam) Capitolini templi dedicationem Puluillo cōfusi. cui presentis ceremonie intento, tam atrocem, quam falsum de morte filij nuntium inuisse-

runt. sed ille sine non credit, sine religionem privato luctui praeuoluit, reiecto omine, quod inchoauerat, peregit opus. Sabel. lib. 9.

DE GLORIAE CVPIDITATE, Græcorum exempla.

De Themistocle.



Themistoclem virtutū stimulis agitatum inquietas noctes exigere solitū ferunt, quærentibusque quid ita eo tempore in publico versaretur, respondisse, Quia me trophæa Miltiadis de somno excitant. Marathon nimirum animum eius, & Artemisium, & Salamis naualis gloriae fertilia nomina illustranda tacitis facibus incitabat. Idem theatrum petens, cum interrogaretur, cuius vox auditu illi futura esset gratissima, dixit, Eius, à quo artes meæ optime canerentur. Dulcedini gloriae penè adiecit gloriā. Max. lib. 8.

De Alexandro Magno.

Nam Alexandri pectus insatiabile laudis, qui Anaxarcho comiti suo ex autoritate Democriti præceptoris innumerabiles mundos esse referenti, Hæc me, inquit, miserum, quod nec rno qui-

dem adhuc sum potitus, Arguista homini possessio gloriae fuit, quæ Deorum omnium domicilia sufficit. ibid.

De Aristotele Philospho.

Regis & iuuenis flagrantissimæ cupiditati similem Aristotelis in capeſſenda laude sitim subiectam. Is namque Theodecti discipulo oratoris artus libros, quos ederet, donauerat, molestæque postea ferens, titulum eorum sic alij cepſisse, proprio volumine quibusdam rebus insistentens, planius sibi de his in Theodectis libris dictum esse adiecit. Nisi me tanta & tam latè patenti scientiæ verecundia teneret, dicere dignū philosphi, cuius stabiliendi mores aliorum animi philospho traderentur. Caeterum gloria ne ab ijs quidem, qui contemptum eius introducere conantur, negligitur: quoniam quidem ipsis voluminibus nomina sua diligenter adiungunt, ut quod professione eleuant, usurpatione memoriæ consequantur. Sed qualiscunque horum distimulatio, proposito illorum longè tolerabilior est, qui dum æternam memoriæ assequerentur, etiam sceleribus innotescere non dubitant. ibid.

De Pausania.

Quorū è numero nescio an im-

pri

De Rhodope meretricæ.

primū debeat referri Pausanias: nā cū Hermocle percūctatus esset quonā modo subito clarus posset euadere, atque u respōdisset, si illustrem aliquem virum occidisset, futurum, ut gloria eius ad ipsum redundaret: continuo Philippum interemit, & quidem quod petierat, assequutus est: tam enim se parricidio, quā Philippus virtute notum posteris reddidit. ibid.

De quodam, qui propter gloriam incendere voluit templum Dianæ.

Illā verò gloriæ cupiditas sacrilega: inuentus est enim, qui Dianæ Ephesiæ templum incēdere vellet, ut opere pulcherrimo cōsumptum, nomen eius per totum terrarū orbem diffunderetur: quē quidem mentis furorem ecule impositus detexit. ac bene consuluerant. Ephesij decreto memoriā teterimi hominis abolendo, nisi Theopompī magnæ faciendæ ingenuum in histōrijs eum suis comprehendisset. ibidem.

De Lysandro Lacedæmonio.

Lysander Lacedæmonius ductus & ipse gloriæ desiderio, Chærilum poetā secum semper habebat, ut carminibus ea celebraret, quæ ipse armis atque virtute gefisset. Bapt. Fulg. lib. 8.

Rhodope Græcum in Aegypto sortum, parto turpi quæstū ingēsi thesauro, quanquam ipsa humili fortuna orta esset (serua enim fuerat) tamen famæ desiderio incensata, minorem, quæ cernitur, pyramidem extruxit: quæ quanto molis magnitudine ab alijs vincitur, tanto alius ipsa operis excellentia superauit, cum meretricæ libertatē cum tantis Regibus magni operis impediō contendere ausa esset: nec minus se in lupanari, quā illi in palatijs, famæ cupidam nomini ac gloriæ dare operam velle ostendit: quæ tantō Reges ipsos in nominis ac famæ desiderio superauit, quāto imperij atque opum magnitudine Reges eam antebant. ibid.

De Empedocle.

Haud meliore ratione, neque minus ridenda, quā prorſus inſana Empedocles philosphus famā sibi cōparare studuit. nam cūm Panthiam Agrigentīnam in graui morbo curasset, atque ob id se penè pro numine colli animaduerteteret, immortalitatis atque fame stuāio incensus, Aethnam insiluit, atque medios ipsius in ignes se coniecit. ibidem.

De quodam Indo.

Cū Alexandro magno di-

Itum esset, Indum quædam sagitta arcu emissa, singulis ictibus medium anulum petere, ad se accersitum insit, vt se præsentè id ageret: is autem adeo obstinatum, ne id ageret, se præbuit, vt iratus Alexander morte eum damnaret: cum autè traduceretur, à multis interrogatus, quamobrem non sagittasset, dixit, eam fuisse causam, quòd cum iam diu eius rei, in qua excellere plurimum putabatur, periculum non fecisset, errare verebatur: ad cò magna eum vrbegabat cura, vt excellēs sagittarius haberetur: quam rem cum Alexander accepisset, eum periculo liberauit, atque insuper ingentia munera addidit. ibid.

De Hannone Carthaginensi.

Hannon Carthaginensis èd recordia processit, vt pro Deo inter mortales haberi nouo còmentè ten tauerit: complures enim aues humanarū vocum imitatrices, in obscuro loco conclusas sonare docuit, Hannon est Deus: quas postea liberè ire permisit, existimans se hoc modo immortalitatem assequuturum, sed auicula ad conuētū cantum redeuntes, stultam nimis Hannonis cupiditatem, & spem irritam fecere. Aelianus lib. 12.

ROMANORVM exempla.

De Superiore Africano.

Superior Africanus Enni pòt Sæ effigiem in monumentis cornelia gentis collocari voluit, quòd ingenio eius opera sua illustrata indicaret: non quidem ignarus, quòd in Romanum imperium floreret, & Africa Italia pedibus esset subiecta, totiusque terrarum orbis summum culmen ars Capitolina possideret, corū extingui memoriam non posse: si tamen illis litterarum quoque lumen accessisset, magni æstimans: vir Homericò, quam rudi atque impolito praconio dignior. Max. lib. 8.

De Pompeio Magno.

Ne Pompeius quidem Magnus ab hoc affectu gloria auersus, qui Theophanem Mitylenæum scriptorem rerum suarum in concione militum ciuitate donauit: beneficium per se amplum, accurata etiam, & testata oratione profequutus. Quo effectum est, ne quis dubitaret, quin referret potius gratiam, quam inchoaret. ibid.

De Scipione, & quodam equite.

Scipionem dona militaria q̄s, qui strenuam operam ediderant, diuidentem, T. Labienus, vt fortis equitem aureas armillas tribueret, admonuit, còque se negante id futurum,

Eturum, ne castrensis honos in eo, qui paulo antè seruisset, violaretur: ipse ex præda Gallica aurum equiti largitus est: nec tacitè id scipio tulit: nam equiti, Hæbèbù, inquit, donè viri diuitis: quod vbi ille accepit, proiecto ante pedes Labieni auro, vultum demisit. Idem, vt audiuit scipionem dicentem, Imperator te argenteis armillis donat: alacer gaudio abiit. Nulla est ergo tanta humilitas, quæ dulcedine gloria non tangatur: illa verò, & à claris viris interdum ex humillimis rebus petita est. ibidem.

De Q. Fabio.

Nam quid sibi voluit Q. Fabius nobilissimus ciuis, qui cum in ade salutis, quam c. Iunius bubulcus dedicauerat, parietes pinxisset, nomen his suum inscripsit. Id enim demum ornamentis familiaris consolatibus, & sacerdotijs, & triumphis celeberrime deerat: ceterum sordido studio deditum ingenium, qualemcunq; illum laborem suum silentio obliterari noluit: videlicet Phidias sequutus exemplum, qui clypeo Minervæ effigiem suam inclusit, qua conuulsa, tota operis colligata solue retur. ibidem.

De C. Iulio Cæsare.

Alexandro par animo atque glorie cupiditate Iulius Cæsar,

cum in Hispania Quæstor Gadi-bus Alexandri imaginè conspicisset, grauius suspirauit, cogitās, ea atate, qua Alexander Asiam penè totam subegerat, se nondum gerere præclaram rem vllam cõpisse. B.apt. Fulg. lib. 8.

De Adriano Seuero Imperatore.

Aelius Adrianus magna diligentia rerum suarum historiam scripsit, & ne ei nominis sui inscriptio fidem adimeret, sub liberorū suorum nomine edidit. Septimius quoque Seuerus non alterus, sed suum imposuit nomen. ibidem.

De M. Tullio Cicerone.

Huius gloriae desiderio incensus M. quoq; Tullius Cicero longa epistola à L. Lucio ciue Romano eni xè petijt, vt Catilinarie coniurationis historiam seorsim ab alijs rebus, ad propagandam nominis sui famam scribere vellet: neq; abstinuit illud quoq; deposcere, vt in ea etiam aliquid amicitie daret, ipsoque viuente eam ederet, vt riuēs gloria sua perfui posset. Ad cò enim magna est in plerisque hac gloria sitis, vt quanquam Cicero per eloquēiam æternum sibi comparasset nomen, eam quoque, quæ ex sapienter ac præclare gestis in Reip. administratione sequi solet, vendicare sibi cuperet. ibid.

De L. Sylla Dictatore.

L. Sylla, cum hastam spectaret, ubi publica quorundam civium bona vendebantur, & ei quedam carmina in ipsius laudem scripta non bonus poeta dedisset, fama desiderio motus, ex his, quae subhastabantur, nonnulla munus poetae dare iussit ea lege, ne in posterum de se scriberet: tanta eum fama sua cura tenebat. ibidem.

De C. Caligula.

Caligula princeps amens proflus, atque omni scelere imbutus, cum per virtutem sciret, se nominis diuturnitatem non assequiturum, temporibus suis palam optare se aiebat, ut ingens aliquod malum cotingeret, de quo diu homines loquerentur: quemadmodum imperante Augusto primo, Variiana clades fuerat, & sub Tiberio Fideiuis ruina theatri, in qua viginti duo milia hominum oppressa fuerunt. ibidem.

De Nerone, item de Adriano Imperatore, & Luciano poeta.

Nero quoque Imperator, cum nomen suum praeclearis facinoribus aut virtute, cuius erat hostis, celebrare non posset, inter musicos principatum appetit, sublatis omnium statutis, quae temporibus suis Olympionicis victoribus, catoribus, aut

tragediis posita fuissent, & pro eis poni suas iussit: Lucanum quoque poetam prohibuit, ne carmen, quod scribebat, ederet, ut solus in poetica excelluisse videretur. quare non minus, quam Nero nominis ac fame vanitate compulsus Lucanus, cum eam contumeliam immoderate nimis ferret, cum Pisonem coniuravit, atque ob id a Nerone damnatus est. Nero etiam praeter alia desiderio torquetur, urbem Romanam de nomine suo Neropolim appellandi: quemadmodum ante Aprilem mensem Neroneum nominari iusserat. Adrianus quoque Augustus praeter modum cupidus, ut in omni arte, atque disciplina supereminere alios putaretur, cum & Augusti nominis magnitudo, item historia a seipso de rebus suis gestis scripta satis non viderentur, si multarum artium ac disciplinarum, in quibus ipse reuera multum exercebat, quenquam inuenisset scientiam habere talem, ut imminere periculum putaret, ne aliquando ab eo superaretur, invidia pressus eum occidebat: inter quos Apollodorus architectus in ea arte vir admirandus fuit: quod cum ad eum Adrianus inspiciendam misisset magni operis formulam, quam ipse designarat, is effiacibus rationibus ostenderat, quibusdam in locis corrigendam esse, quemadmodum Dion Graecus in historia scribit. ibidem.

De

De Commodio Imperatore.

Non melioribus, quam ij, de quibus scriptum est, artibus Commodus Imperator: cum fama extendere nomen suum cuperet, Carthaginem a nomine suo Commodianam appellavit: sublatoque de Nerone colosso capite, iuum pro Nerone imposuit: ite menses quosdam a se compellavit. Ceterum horum desiderio, qui oblique praeter virtutem famam quaesierunt, fortuna obstitit, ne quod cuperent assequerentur. Nam quemadmodum Alexandri, Caesaris, Augusti, & aliorum bonorum principum imposta urbibus, atque mensibus nomina firma reliquit: ita in Caligula, atque ceteris ei similibus, ressem adimeret in posterum retinenda bona fama, ubi eam per virtutem non quaesivissent; post eorum mortem statim illa omnia extulxit, per quae nominis sui aternitati consuluisse se arbitrabantur. ibidem.

NOSTRORVM
exempla.

De Bellissario patricio Romano.

Meliorem rationem, quam multi a superioribus inter recentiores ad servandam nominis sui famam Bellissarius inuit, postquam in Italia saepius Gotthos de-

uicit, Regemque eorum Vitigem cepit, atque in Africa Vandalorum Regem Gilsmerem, Africamque atque Siciliam recepit, & de Persis quoque triumphavit: cruci enim aureae gemmis contextae centum pondus Graecis Latinisque literis victorias suas inscripsit, atque eam Romae sancto Petro Apostolo munus dedit: ratus ob religionem perpetuam fore, atque in signo omnibus seculis magnitudinis militaris virtutis suae monumentum fore. B. Ful. lib. 8.

De Leone I I I I. Pontifice Maximo.

Leo quoque I I I I. Pontifex Maximus, dum urbem Romae pariter, quae cis Tyberim est, muro circumgeret, ipse etiam fame ac nominis cupidus, a nomine suo Leoninam urbem appellavit. ibid.

De Sixto I I I I. Pontifice Maximo.

Sixtus I I I I. Pontifex in porticu, quam a fundamentis, instaurata sancti Spiritus hospitatoria domo, Roma condidit, vitam suam, resque a se gestas pingi iussit, postquam, qui in Tyberim dirutus erat, instauratum a suo nomine Sixtum appellavit. ibid.

De Ioanne Capistrano ordinis Minorum, & quibusdam alijs.

Gloria, quae propria sanctorum

hominum peccatis dici potest, clam per sepe cui fruenti amictu virtutis lecta, eorum peccata sibi, quem admodum in Ioanne Capistrano ostentum est: qui quancumque ex eorum numero esset, qui Minorum ordinem profiterentur, quae professio nullius rei magis, quam humilitatis studiosa esse debet, cum praelium scriberet, quo Mahumetes Turcarum Rex apud Belgradum urbem à Ioanne Vniado eius Messia partis, quae nunc Transilvania dicitur, Vainoda (hoc quoque honoris nomen est) superatus ac fusus fuit, nulla penè de eo atque de apostolico Legato mentione facta, de se tantum loquutus est, cui ipsius virtutis, aut miraculo partem tam insignem victoria foret: et qui alijs predicabat ambitionem atque mundanam gloriam fugiendam esse, doctrinae suae penè inuicem, pleno cursu insequutus alienam, occultata eorum virtute, ac robore, qui verè res gesserant, sibi usurpabat: quemadmodum in historia Pius testatur. Sed minus fortasse mirum videatur, huius sancti viri, peccatum honestum hoc fame desiderium inuasisse, cum austeritate vitae insignem atque secularium honorum contemptorem Hieronymum legamus in libro, què de viris illustribus scripsit, in eorum catalogo se ipsum quoque connumerasse, diligentique etiam cura omnibus voluminibus, quae usque ad eam diem scripserat, titulos ac nomina sua

reddidisse. Augustinum quoque in Confessionibus propriam vitam doctrinamque luculenter, cum aliud agere videretur, non sine magna dexteritate videamus expressisse. Adèd enim honesta huius gloriae avidum natura humanum fecit ingenium, ut aliorum doctrinam styliumque ad celebrandas ipsorum laudes expectare homines nequeant: sed in ijs haud iniquè ferendum est, si in tantis virtutibus, cum nondum mortalitatem exuissent, in re praesertim, in qua ad vero non aberrariunt, aliquid offenserunt. Illud quidem & mirum & permolestum videri debet, cum qui in ignavia atque omni scelere genere à virtute alieni totam vitam delituerunt, pretio sibi comparare laudatores non erubuerunt: & qui corruptis moribus, quibus tenebras omni studio obtenderi debebant, falsarum virtutum fulgorem praeserere contenderunt, ut pro ignavis industrijs, liberales pro prodigijs, pro stupidis prudentes compelluntur: atque impudè citè, venerisque studium comitatus appellationibus leniatur. ac similitè ignorantia culpam modestiae relamine celare contendunt, peruersè vitijs, sceleribusque in contrarias virtutes, quas nunquam agnouerunt, permutatis. In eiusmodi enim hominibus audacia factus culpam non potest, non eorum modo, qui ex eo laudem sibi apud posteros quaesierunt, in quo v. elaba

elaborarent, adduci nunquam poterunt: verum illorum quoque, qui per imprudentiam, quae falsa esse norant, pecunia adducti, tanquam vera essent, literis mandauerunt. ibid.

DE CONTEMPTU gloriae, Graecorum exempla.

De Diogene Cynico.

De Hieronymo Olgiato.



Nulla humana vita parte pauciora reperire est ethnicorum exempla, quam in hac, quae ad gloriae contemptum pertinet: quippe qui Chium Aristonem sequenti, ad studium laudis omnia potius, quam pietatis retulere. fuerunt tamen in his nonnulli, qui virtute contenti, famam & laudem omnem contempserunt: enimvero Diogenes ille Sinopens nunquam se tantum abiecit, ut per ris contemptui esset, si ex vana vulgi opinione, & multitudinis plausu pependisset, maluit ille esse vir bonus, quam predicari: magis natura emulus, quam gloriae cupidus, estque propterea post mortem esse quutus, quod vixit repudiavit. Sabel. lib. 10.

De Heraclito Ephesio, & Timone Atheniensis.

Hoc scilicet nec alio affectu Heraclitus Ephesius, & Timon Atheniensis tam diuersè abierunt ab hominum opinione, ut hic omnium comertium fugeret, ille vellet à nullo sua scripta intelligi. ibidem.

De Timoleonte Corinthio.

Timoleon Corinthius tantum absuit ab huiusmodi vitio, ut euerfo Dionysij principatu, & libertate Syracusanis paria, & medio sua sponte cesserit, maluitque priuatus, & in pradiorum secessu solus vagari, quam officiorum frequētia septus, in vrbe conspici. *ibid.*

De Phocione.

Fuit in Phocione exemplum id genus vnum in raris habendum: cuius virtutem mirati ū, qui aurum ab Alexandro illi dono tulerant (nam ille regium aurum pertinaciter recusauerat) vbi eius domum subierunt, vxorem pānem pinsentem intuitu, ipsūque aquam sibi haurientem, qua pedes lauarentur, multo efficacius poscere occiperunt, ut aurum acciperet, cuius esset, ut facile ex ū, qui siebant, poterat intelligi, valde indignus, negare Phocion id esse, ac simul senem quendam medicum, atque eundem pauperem intuitus, *Vtrum, inquit, meliorem arbitramini, me, an quem pretercuntem videtis? precantibus illis, ut meliora loqueretur: At ille, inquit, multo paucioribus cōsentus agit, quā Phocion: in diem enim sibi querit, vnde viuat. ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Fabio Maximo.

FABIVS Maximus ne cunctatoris quidem nomen repudiavit, modo cunctata illa patrie profutura: sset: nec pratulit illerum mores hominum publicā vtilitati. maluit dux vtilis esse, quā vana & stulta pradiatione nobilitari. *Sabel. lib. 10.*

De Cincinnato.

Extant ciuilitatis & modestie exempla adhuc eorum qui Fabij atatem precessere. Nam quid Cincinnato ciuilius, qui deposita dictatura confestim, ad aratrum vnde fuerat accitus, recurrit? *ibid.*

De Curio Dentato & Catone maiore.

Aut quis hominū minus ostentator quam Curius? qui Consul & Imperator hostiū legatis spectantibus in scitilibus rapa estauit, vel quis Catone, qui postea Censorius est dictus magis popularis? qui Sardinia Prator sortitus sine rēda circumuicuitates, vno duxerat comite qui vestem ferebat & thuribulum. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Ioanne Zebedai filio

Fuit Iōanes Zebedai filius huius vani affectus logē expertus. *id*

id cum omnis eius vita facile demōstrat, tū quōd bī septenos annos de suo in celi raptu pertinaciter mortales celauit: omnes nec prius id arcanū rexit, quā Corinthios cōmonefacere coactus est, ne sibi non veros Apostolos praeferret, praua opinione decepti. *Sabel. lib. 10.*

De Ioanne Monacho.

Mittebat salutare oleum circa domos Ioannes Monachus Aegyptius, ne qui curattonis causa ad se uehebantur, citro vltroque preteruehentes a pluribus obseruarentur. *ibidem.*

De Antonio Abbate.

At ne oleum quidem misit Antonius Abbas: quin Martiano praefecto milium opem filiae, qua a demonio vexabatur, implorente negauit a se, quia peccator esset, oportere auxilium sperari: iret, & salutem puellae a Christo, qui Deus esset, precaretur: precatus ille est, & confestim puella immundo spiritu est soluta. Magna Antonij demissio: sed praefecti milium fides maior, curatio praesentissima. *ibidem.*

De Gregorio Pontifice.

Laudabatur a quodam imperis Gregorius Romanorum Pontifex, vltisq; est sibi ea laudatio

ne non ornari, sed grauitate orerari. Precare, inquit, hospes Deum, ut siam aliquando ū dignus, ut opinio ista improbari non possit. *ibidem.*

De Francisco Asifiate.

Operpretium est audire, quid Franciscus Asifias commentus sit aduersus gliscētem sanctitatis suae famam: qua cum in horas maior ferretur, ne qua voluptas subiret animum, negotium dedit dicacissimo cuidam, ut vitam & mores suos omni verborum petulātia incesset: vrgeret ille immaniter vellentem, rusticū vocans, indoctum, stigmaticum: probare id conuictum Franciscus, ac testari multo verius de se illa dici, quā laudes ab illo praedicari. *ibidem.*

DE VENERATIONE
Scientiae, Graecorum
exempla.

De Syracusanis.

DEderūt Syracusani nō parum Euripidi Poetae, in cuius gratiā plebrosque Atheniesium, qui apud se seruitutem seruiebat, libertate donatos, domum incoluissus dimisere, quod aliqua ipsius Poeta carmina memoria tenerent.

quantū

quanto plus ipsi carminum anto-
ri demum daturis, si quis, quibus cura
fuit illa discere, tantum tri-
buere? Sabel. lib. 7.

De Dionysio Tyranno.

Vulgariore fama est illud Iu-
nioris Dionysij. sed is, cui honos il-
le est exhibitus, non patitur rem
silentio prateriri. Ex Athenis in
Siciliam à Tyranno accessit Plato,
naui, qua reberetur, ad id in
Atticam missa, ad insulam dela-
tus, egressusque, vittata naui, in-
litus, albis est quadrigis à Diony-
sio exceptus, ac triumphantis mo-
re ante nobilissima ciuitatis ocu-
los prateruectus. ibid.

De Alexandro Macedone.

Adeptus Alexander Mace-
do post Darium prelio victum,
scrinium in regia prada ex auro
& gemmis fabre factum: sciscita-
tus ab his, qui Persicæ erant luxu-
riæ non ignari, cequisnam esset
tam pretiosi operis usus, ubi regia
audiuit in eo vnguenta seruari so-
lita, quin, inquit, rei magis pre-
tiosæ sit posthac custos, Home-
rumque in loculo clausit: dignus
ipse, qui præconem, quem Scaci-
dæ inuidit, esset aliquando sorti-
tus. ibidem.

De eodem Alexandro.

Nec Pindaro vati parum est ab

eodem Rege datum, qui Thebæ
bello captis, cum vrbis excidio im-
mineret, edixit vt Pindari peniti-
bus, & eius familia omnis vis bel-
lica abstineretur. ibidem.

De Ptolemæo Philadelpho.

Ptolemæus Philadelphus septua-
ginta senes bibliicæ historie scien-
tissimos ab Iudæa vsque in Aeg-
yptum vocauit, quos regia vrbe
acceptos hospitaliter, & benignè
coluit, eorumque interpretationem
cupidè complexus, magnis à se mu-
neribus donatos honorificè dimi-
sit: neque id genti datum magis,
quam doctrinæ credere est, cum
nulla tum gens esset in terris, in-
uisior omnibus, aut despiciator
quam Iudæi. ibidem.

ROMANORVM
exempla.

De Pompeio Magno.

Cneus Pompeius, quicum ma-
ior Augusti auunculus C.
Cæsar de summa rei armis disce-
ptauit, cum clarissimâ ex Oriente
victoriam reportaret, omnes libe-
ralium artium professores Rhodi
audiuit, auditos amplis muneribus
donauit, Possidonij adibus
Stoicæ disciplina viri tum fortè
egrotantis, eos submisit fasces, qui-
bus se totus Oriens submisserat. Sa-
bel. lib. 7.

De

De Marco Antonino.

Marcus Antoninus, cum non
ambitione, sed meritis ad impe-
rium ascendisset, vetus Philoso-
phia cognomen tenuit, nouum spre-
uit, aliquanò maius existimans
Philosophi esse, quam principem.
Guido Exemplorum lib.

NOSTRORVM
exempla.

De Ioanne Campegio.

Vt nostri temporis exempla
Suo vulgaria. Ioanne Campegio
Bononiensi publico decreto in Pa-
tavinum gymnasium accersito,
posteaquam eius accessus appropin-
quare dictus est, ob excellen-
tem eruditionem, nominisque cele-
britatem, à magistratibus vrbis
(quod non nisi Regibus, aut sum-
mis Principibus dari cõsueverat)
à gymnasiarchis & omnifariam
professoribus, ingentiq; Officiario-
rum frequentia itum est obuam,
vt nulla hominum memoria pro-
fessorem honorificè accepti vi-
derit Patavina ciuitas. Sab. lib. 7.

De Vicetina ciuitate.

Audiuit Vicetina ciuitas ex
rhetoribus nostræ atatis Sabelli-
cum obscuri adhuc nominis pere-
grè transeuntem: ceterum dicendi

facultatem in eo admirata, argen-
tea patera magni ponderis: &
quod plus fuit, ciuitate donauit.
ibidem.

DE ELOQUEN-
tia, Græcorum ex-
empla.De Pericle Atheniensi & De-
mosthene.

Irata est vetus co-
mædia in Pericle
Atheniensi eloquẽ
tiam: atq; adeo mi-
rata, vt eum fulgus
& tonitrua cedere, non loqui di-
xerit: sed maius ex ea re nomen
Demosthenes reportauit totius
Græciæ astipulatu, quæ eo loquẽ-
te pacem & bella suscepit, susce-
pta deposuit, fœdera cum Regibus
iūxit, in cæssa dissoluit. Sabel. lib. 1.

De Pisistrato.

Pisistratus dicendo tantum vā
luise traditus est, vt ei Atheniẽ-
ses regium imperium oratione ca-
pti permitteret: cum præsertim ex
contraria parte amantissimus pa-
triæ Solon niteretur. Sed alterius
salubriores erant conciones, al-
terius disertiores: quo euenit, vt
alioquin prudentissima ciuitas
libertati seruitutem præferret.
Maxim. lib. 8.

De

De Hegesia Philosopho.

Quantum eloquentia valuisse Hegesiam Philosophum arbitramur, qui sic mala vite representabat, ut eorum miseranda imagine audientium pectoribus inserta, multis voluntariae mortis appetendae cupiditatem ingeneraret? ideoque à Rege Ptolemao vitarius hac de re differere prohibitus est. *ibidem.*

De Epaminunda Thebano.

Magnas eloquentia inesse vires Epaminundas Thebanus ostendit, cum in totius Graeciae consilio Lacedaemoniorum tyrannicam superbiā tanta facundia lacerauit, ut Graecia, cui Lacedaemones multos annos praesuerant, eamque in sententiam suam semper traxerant, Epaminunde oratione mota, tota eos deseruit. Itaque non iniuria quidam dixerunt, plus mali Epaminundam verbis atque oratione Lacedaemonijs, quam cum eos armis apud Leuctra deuicit, intulisse. *Baptist. Fulg. lib. 8.*

De Themistocle Atheniensi.

Quod permulti licet perperam, plus pecuniam, quam patriam facere solent, forsitan non minus Themistocles eloquentia, quam quorumvis aliorum, de quibus est dictum, valuisse videbitur. *Athe-*

nensibus enim persuasit, ut argenti fodinarum annuos reditus, qui quotannis populo viritim dividebantur, ad aedificandam classem transferrent: neque enim paruis suis laboribus, avarissimo populo persuasere, priuatis commodis suis publicam utilitatem antecedere. *ibid.*

De Carneade Philosopho.

Romam missus legatus Carneades ab Atheniensibus fuit, quo audito censorius Cato Senatui suavit, ut citò ea, quorum causa venerat Carneades, expedit, eumque à se demitteret. periculosam enim diuturniorem ipsius in vrbe Roma morā arbitrabatur: tanta lingua ac dicendi vis in eo erat, ut ipso disputante, à verò discerni falsum non posset.

De Cynea Philosopho.

De Cynea Philosopho dicere Pyrrhus solebat, plus sibi vrbum illius lingua, quam armis suis partum esse. O eloquentia vires immensas, cui Pyrrhi rigor, virtusque Annibali, Scipioni que ipsorum confessione, anteferendus, Pyrrhi ipsius testimonio cessit. *ibid.*

De Tyrtheo Poeta Atheniensi.

Illaturi arma Messenijs propter violatas virgines suas Lacedaemonij, ab Oraculo Apollinis moniti, *opem*

opem ab Atheniensibus petierunt, à quibus irristi, nil aliud quam Tyrtheum Poetam ischiade debilitatum, senemque retulerunt: Lacedaemones autem, ut Oraculo parerent, exercitui Tyrtheum ducent praefecerunt: illatis autem armis, cum repulsi essent, domumque reuertere Rex decreuisset, Tyrtheus carminibus quibusdam rocitatis, quibus ad constantiam virtulemque Lacedaemones hortabatur, atque consilia, quibus bellum gereretur, proponebat, adeo omnium commouit animos, ut mutata sententia, vel vincere, vel in acie occumbere decreuerint. Itaque alijs abiectis, vnus sepulturae cura suscepta, omnes lacertis suis inscripta sua atque parentum nomina alligauerunt: ut si mori in praelio contigisset, nominis inscriptio deformata vulneribus et tabo corpora distingueret, ut à cognatis sepultura mandarentur. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Catone Maiore.

Est Cato Maior populi Romani iudicio prudens appellatus (id enim eius nomen arguit) ceterum nemo vnquam in ea ciuitate maioribus est odij exercitus, quadragies sexies causam dixit, estque semper absolutus; valuit scilicet plus eloquentia, quam humanis rebus

dominatur, & innocentia, quam omnes inimicorum validissimi conatus. *Sab. lib. 1.*

De M. Tullio.

Par laus apud Romanos M. Tullio contigit. Expulsi hic Catilinam ex Vrbe, expulsus oppressit: Antonium proscriptis, leges & plebiscita, ut sanciretur haec: illa ut sancta abrogarentur, fando tenuit. & quod omnium maximum in eo fuit, maximeque laudabile, tantum vnus ingenio Romanus creuit sermo, quantum ductu & auspicijs omnium, quos Romana ciuitas ciuitas habuit, ducum, creuerat imperium. *ibid.*

De Valerio.

Regibus exactis, plebs discedens à Patribus, iuxta ripam fluminis Anienis in colle, qui sacer appellatur, armata confedit, eratque non solum deformis, sed etiam miserissimus Reip. status, à capite eius cetera parte corporis pestifera seditione diuisa: ac ni Valerij subuenisset eloquentia, spes tanti imperij in ipso penè ortu suo corruisset. Is namque populum noua & insolita libertate temere gaudentem oratione ad meliora & saniora consilia reuocatum, Senatui subiecit, id est, vrbe vrbi iunxit. verbis ergo facundis ira, costernatio, arma cefferunt. *Max. lib. 8.*

De M. Antonio.

Quæ etiam Marianos Cinnæ-
nosque mucrones civilis fundendi
sanguinis cupiditate furentes, in-
hibuerunt. Misi enim à sanctissimis
ducibus milites ad M. Antonium
obtruncandum, sermone eius ob-
stupefacti, districtos iam & vi-
bratos gladios cruore vacuos va-
ginis reddiderunt: quibus digres-
sis, P. Antonius (vs enim solus in
ambitu expers Antoniana fa-
cundia steterat) crudele imperium
truculento ministerio peregit.
Quam disertum igitur eum fuisse
putemus, quem ne hostium quidē
quisquam occidere sustinuit, qui
modo vocem eius ad aures suas vo-
luit admittere? ibid.

NOSTRORVM exempla.

De Zacharia Pontifice.

Cum Rachusius Lögobardorū
Rex magnis viribus Perusiam
urbē obsideret, ad eum in castra
Zacharias cum paucis profectus,
verbis affectus est illud, quod ma-
ximo exercitu efficere difficillimū
erat, nam non solum eum impulit,
vt urbis obsidionem solueret, ve-
rū etiam dicendo, ita presentis
vite vanitatem, præmia, pœnãsq;
futuras eius animo impressit, vt
tradito Aistulpho fratri regno,
ipse monachalem ordinem Roma

profiteretur. & eloquentia ingen-
tem vim, de barbari Regis manu
arma conuellere, atq; vt regno ce-
deret, persuadere: pro quo parãdo
multi non solum mille discrimini-
bus vitam obyciunt, verū etiam
Deum ipsū rerum omnium opifi-
cem offendunt. *Bar. Ful. lib. 8.*

DE HOSPITALI- tate, Græcorum exempla.

De Cimone Atheniensis.



Imon Atheniensis pri-
uatos lares in publicū
velut hospitium ver-
tit: quod iuxta civi-
bus peregrinisq; pateret, prædiorū
fructus omnibus legere volentibus
proposuit: nullum fuit tempus, quo
non hospitalitati indulgeret: est
proinde à Cratino diuinus, & in
hospites officiosissimus hominum
iudicatus: & Crytias Tyrannus,
cum Scopadum diuitias sibi opta-
ret, & victorias Agesilai, adie-
cit Cimons liberalitatem. Athe-
niensis ciuitas (quod satū cõstat)
publicum illud in hospites studiū
tota Græcia celebratum, Cimons
munificentia tulit acceptum. *Sa-
bel. lib. 7.*

De Troezeniis.

Sed exemplum hoc priuatum,
illud verò publicum, & omni quo
dura

duraturum, eo quòd Medicis tem-
poribus Troezenij Atheniensium
vires & liberos metu hostium
patria eiectos, in urbem accipere,
acceptos publica pecunia aluerūt,
edictumq; est, vt pueri vnde vel-
lent, impune sibi fructus lege-
rent. *ibid.*

De Iubio Paciaco Hispano.

Nec Iubij Paciaci Hispani si-
desparum memoranda, cuius ope-
ra hospitalique affectu octonos
menses M. Crassus profunda spe-
lunca latuit, in extrema Hispani-
a: quo tempore pater eius & fra-
ter à C. Mario civili bello interfe-
cti sunt: ipse celeri fuga delatus,
cum decē comitibus in altam sese
speluncam illatebrauit: hic nō so-
lum tutus fuit Iubij silentio, sed
benigne etiam cultus, vt nō modò
cetera corpori necessaria non de-
fuerint, sed superfuerint etiam o-
mnium voluptatum instrumenta.
ibidem.

De Pacuio Campano.

Accepto hospitio Annibalem
Carthaginensium ducem Pacu-
ius longè princeps Campani no-
minis, cuius filius Romanis grati-
faturus, Pacum hospitem super-
tanam interficere cogitauit, per-
cipereque haud dubie ferox iu-
uens audax facinus, nisi paternis

precibus & lachrymis victus (pla-
cuit enim cum patre priusquam
conuiuium iniretur, id consilium
communicare) proposito abstiniuis-
set: potuit ille excidium, quod Cæ-
pato nomini imminēbat, sua de-
cetera redimere, nisi pluris hospi-
talem patris sui fidem, domesticorū-
rumque larium præsentiam, quæ
tanti hospitis cade erant polluen-
di, quam patria, ciuiumque salu-
tem fecisset. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Syluestro Romano Pontifice.

Non potuit Syluester Rom.
Pontifex Timotheum hospi-
tem suum ex Antiochia profectū
incolumem præstare, quia Chri-
stiana esset fidei cultor. eo inuito
& dolēte ad supplicium arreptus
est, martyriòque consumptus, præ-
stitit quod potuit sanctissimus Põ-
tifex: extinctum humi condidit,
ac quàm comiter viuo hospitium
detulit, tam piè mortuo sepulchrū
detulit. *Sabel. lib. 7.*

De Gerbonio Populonensi.

Multum præstat, qui quan-
tum in se est, iniuriam arcet ab
hospitibus: sed plus omnino qui
hospitalia iura suis rebus præfert,
manulq; propriam domū, quàm

hospitiē periclitari. verum qui sese morti deuouet pro huius incolūm salute, is omnium maximē spectandus: quod Gerbonius Populoniēsis Antistes fecit, qui dum suos pertinacius tegit, hospites qui à Totila ad supplicium requirebantur, ipse Barbari Regis iussu rrsorum laniatu obijcitur innoxius: quæ res ruborem Regi imposuit in eum seruiendi, cui sensissimæ feræ pepercissent. ibid.

De Gregorio Romano Pontifice.

Nullius in hoc genere plus ualuit studium, quam Gregorij Romani Pontificis, qui cum ex foro, compitis, & tota urbe accerseret quos piē hospitaretur, Christum meruit ignoto habitu hospitem habere. Nā sic ille opinatus est, posteaquam ex omnium numero, quos conuiuio admouerat, vnus repente euauit, uisusque est sibi per quietem moneri, æquum & bonū fuisse, ut qui toties membra conuiuio admouisset, admoueret & caput. ibid.

De Marino Monacho.

Ad Marinum Monachū paruo sub tugurio inhabitantem, aprum aliquando à uenatoris canibus actum confugisse legimus. quem ille apud se tandiu latere permisit, donec ei sine periculo ad

sua lustra redeundi facultas affuit: cui tanta curæ fuit tutum bestia præstare hospitium, quod eum studio uel suscepisse homines, uel suscepturum fuisse putabimus? Marulus lib. 1.

De Onesiphoro Ephesio.

Onesiphorus Ephesius discipulus Christi suscipere solitus, sic ab Apostolo Paulo benedicitur, ut dubitare non sit, quin hospitalitatis officij æternæ uitæ premia sibi compararit. Det, inquit, misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigerauit, & catenam meam non erubuit: sed cum Romam uenisset, sollicitè me quaesuit, & inuenit: det illi Dominus inuenire misericordiam à Deo in illa die. & quæta Ephesini ministravit mihi? O felix igitur Onesiphorus, qui aliquando adlaturus est optatissimam uocem illam uocantis Domini ac dicentis, Veni benedictæ Patris mei, posside tibi regnum paratum à constitutione mundi: hospes enim eram, & collegisti me: in carcere eram, & remisisti ad me. Amen dico tibi, quicquid fecisti mihi ex his fratribus meis minimis, mihi fecisti. ibid.

De Martha.

Martha, postquam excepit Iesum in domum suam ministrando

intenta, parandique conuiuij sollicitudine ardens, nequit facere animo suo satis. Proinde Mariam sororem uti se adiuuet, secumque laboret, citat. itaque quali cura, quantumque affectu hospes honorandus sit, documento nobis esse. Nec ideo nos negligentiores esse debemus, aduenam aliquem suscipientes, quia seruum non dominum suscepimus, cum ipse protestetur ac dicat, Qui suscepit unum paruum tantum in nomine meo, me suscipit. & iterum, Quod mihi ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Nec quæquam moueat, quod Maria sedens secus pedes Iesu, & uerbum illius audiens, optimam partem dicitur elegerisse. Nō enim propterea hospitalitatem Marthæ improbatur credimus, sed bono melius prælatum, actioni contemplationem. Ad quem tamen non potest peruenire qui non prius iustitie exercitationibus labem expialitum delictorum, ut tunc demū ad consideranda Dei inuisibilia animus attollatur, cum liberū se esse persenserit onere peccatorum. ibid.

Denique duo illi ex Discipulis in castellum Emans redentes, cum Iesu simul eunt, simul fabulantur, & externum ac peregrinum esse putant, donec compulsum secum manere, & secū recumbere in fractione panis agnouerunt eum. Sic igitur hospitalitatis officium ad agnitionem Dei nos adducit, ut quem nuuc in ænigmate per spe-

culum uidemus, post hæc facie ad faciem, & sicuti est, uidere ualeamus. ibidem.

DE TEMERARIO IUDICIO, GRÆCORUM EXEMPLA.

De Annibale Carthaginensi.



Annibal Carthaginēsis à Petilia classe Africam repetens, fracto impulsus, dum tam paruo spatio Italiam, Siciliamque inter se diuisas non credidit, relictis insidiosum cursus rectorem interemit. Postea diligentius inspecta ueritate, tunc absoluit, cum eius innocentie nihil ultra sepulchri honorari dari potuit. Igitur angusti atque æstuosi maris ex alto tumulo spectatrix statua, tam memoria Pelori, quam Punice temeritatis uelocitæ citraque nauicantium oculis collocata iudicium est. Max. lib. 9.

De Atheniensibus.

Item Atheniensium ciuitas ad uersantiam usque temeraria, quæ decem Imperatores suos, & quidem à pulcherrima uictoria uenientes capitali iudicio exceptos necauit, quod militum corpora seuitia maris interpellante, sepulture mandare non potuissent, necessitatem

fitatem puniēs, cum honorare virtutem deberet. *ibid.*

De Pachita Atheniensī.

Pachita Atheniensis parto patria Lesbi in sula imperio, cum domum redisset, rationem in Senatum omnium rerum reddidit, quas eo bello administrauerat, atque eo ipso tempore gladio, quo cinctus erat, ut aduersariorum calumnias vitaret, seipsum traiecit. nam in seipsum immerentem grauius sauiuit, quam vix hostes fecissent, si culpam admisisse inuentus esset. Stultie igitur ac temere, dum mala euitare studet, in ea ipsa atque etiam grauiora incidit, quæ deuitare cupiebat. *Bapt. Fulg. lib. 9.*

De Mithridate Ponti Rege.

Mithridatis Pontici Regis ingens ea temeritas fuit, qua cum animo Asia imperium concepisset, ut diligentius locorum situm inspiceret, ipse solus eam peragravit, periculoque se obiecit, ut illuc seruus deduceretur, ubi imperium quærebat. Cui periculo domestica etiam mala accesserunt: Laodice enim soror eius ac coniux, cum cerio mortuum esse arbitraretur, multis per adulterium se commisit, ipsiusque reditum verita, operam dedit, ut rediens interiret. *ibidem.*

De Q. Sertorio.

Nulla ingens fortitudo temeritatem inquam suspitione caruit. Nam cum Q. Sertorius aduersus Cimbrum cum C. Mario in castris esset, mutata veste, in Cimbrorum castra penetrauit, ut illic hostium consilia, atque ordines exploraret: quippe nimis magno periculo inter feras gentes id agere aggressus est, quod per alios vilioris fortuna homines minore Reipublicæ periculo assequi potuisset. *ibid.*

ROMANORVM
exempla.

De Valerio Publicola.

Nimis incōsultē, ne stolidē dicam, populus Rom. M. Valerium in affectate tyrannidē infamam coniecit: quia in summa Velia edificaret, tanquam feri potuisset, ut v. qui tam acerbus Regis hostis, assertorque libertatis exitisset, tyrannidem affectaret: sed domo, que illi inuidia fuit, solo equata, aded civitatis animus est mutatus, ut quem nuper ut tyrannum auersabatur, Publicolam dixerit. *Sabel. lib. 10.*

De Gabinis.

Gabinorum autem iudicium non solum stultum, sed sibi ipsius etiam funestum, & perniciosum, qui
Sexum

Jextum Tarquinium, temere credendo, ex hoste hospitem fecere, ex hospite duces, per quem non multo post non tantum bello victi sunt, sed libertate etiam, & fortunis omnibus exsti. *ibid.*

De Romana Ciuitate.

Quantum Romana ciuitas in Fabio Maximo oblocinata est, tantum, nec minus in Minutio: in hoc temeritatem pro fortitudine complexa, in illo prudentiam pro timiditate grauius aurata: vna tamē hora docuit multitudinis esse proprium, nihil sapere, temerēque iudicare, ut ubi consilio opus est, euentum requirat. *ibid.*

De Vespasiano.

Creditus est Titus Vespasiani filius, quia Hierosolymis euersis, nō illico Romam venisset, de regno meditari. Credidit id pater, crediderunt & multi: ceterum Titus omnium opinione celerius ad eiusmodi falsos de se rumores coarguēdos sese patri ex improuiis obtulit. Veni, inquit, pater, veni: per quæ suspitio discussa est, principique & ciuitati vana opinio merito exprobrata. *ibidem.*

De Duabus Vestalibus.

Sed in nullis hominum magis, quam in duabus Vestalibus teme-

raria hac iudicandi ratio elusa est: Claudia & Tucia parum sancte suam tueri virginitatem vulgo creditæ: rerum ubi & hac nauim vado remolita est, cinguloque aduerso Tyberi pertraxit: illa aqua haurit cribro, excoedit fama mendax: & quam stultie multi iudicauerunt, tam dolenter, & afflictim sue temeritatis penitentiam egere. *ibid.*

De Superiore Africano.

Quam enim temere se Africanus Superior ex Hispania duabus quinquereimis ad Siphacem traiecit, in vnijs Numidie insidis præcordijs suam pariter, & patriæ salutem depositurus? Itaque exiguo momento maxima reipublicæ casus fluctuatus est, vtrum interfecto, an captiuo Scipio Siphacis fieret. *Max. lib. 9.*

De C. Cæsare.

Nam C. Cæsaris anceps conatus, etsi celestium cura protectus est, tamen vix sine horrore animi referri potest. siquidem impatiens legionum tardiorum à Brundisio Apolloniam traiectus, per simulationem aduersæ valetudinis conuiuio egressus, maiestate sua seruili veste occultata, naticulam conscendit è flumine, ac maris Adriatici horrida & sæua tempestate fauces petijt, protinusque in altum dirigi inisso nauigio, mult

multum ac diu contrarijs iactatur fluctibus, tandem necessitate cecidit. *ibidem.*

De Militibus Albini ducis.

*Agē, illa quā execrabilis militū temeritas? fecit enim ut Aulus Albinus nobilitate, moribus, honorum omnium cōsummatione cuius eximius propter falsas, & inanes suspitiones in castris ab exerecitu lapidibus obrueretur: quodque accessionem indignationis non recipit, oranti atque obsecranti duci à militibus causā dicenda potestas negata est. *ibidem.**

NOSTRORVM
exempla.

De Vitale Monacho.

Cecidit quidam Alexandriae vitalem Monachum prostibulo exeuente, ratus libidinis gratia locum adijisse. Ceterum ille pietatis officium sequutus, eò venerat, ut inde mulierem eximeret, quae se turpi quaestui addixerat. Inuenit itaq; temeritas vltionem, percussorque vexari illico ceptus est à demonibus, ut quorum impulsu dextera peccauerat, mens eorundem incursum torqueretur. *Sabel. lib. 10.*

De Daniele Abbate.

E' calo impetrarat Daniel Aeg-

*gyptius Abbas fecunditate matrona haud ignobilis: ceterum quia frequens in ea domo observabatur, vicini Abbatis congressu mulierem grauidam esse factam arbitrari, percerebuit ut rumor, quo plus nimio commotus Daniel, puerum nuper editum iussit in publicum deportari, multisque mortalibus ad id spectaculum vocatis, alijs sua sponte affluentibus, infantem per Deum adiurat, ut dicat, quo esset patre genitus: hic miraculo factum, ut puer liquido testatus sit, se legitimo toro, non adulterino natum. *ibidem.**

De Britio Turonensi.

*Pari infamia persusus Britius Turonensis Antistes, primo pueri nondum mensuri usus est testimonio, qui Christi nomine rogatus, negauit Britium esse patrem, ascribere prodigiosum astutiam eius li magica arti: ardentem prunam plus Antistes in sinum collectam per populum impune circumtulit, neque id miraculum obstetit, quo minus dignitate priuaretur. Ceterum duo, qui in eius locum subrogati sunt, vnus post alium facti consumpti sunt, odiūque, quo ab initio flagrauit, in gratiam vertitur. Vix igitur tam aduersa inuidia fuerat honore depulsus, quanta est innocentiae, & sanctitatis opinione restitutus. *ibidem.**

De

De Adlao Northumborum
Barbarorum Rege.

*semper se quoque infirmos esse meminere. *ibidem.**

De presbytero Pastore.

*Adlaus Barbarorum Northumborum in Britannia Rex, magno Echelstani in propinqua insula regnantis exercitum pressus, cum hostium ordinem videre cuperet, mimi suscepta persona, ac musici, ad Echelstani ietoria profectus est, ubi cecinit, ac munera accepit, & fortuna felicitate magis, quam ratione adiutus, incolemis domum se recepit: quanquam dum cantaret, a quodam agnosceatur, qui in eius ministerio fuerat, qui tunc conticuit, quod cum impense diligeret, re postquam abierat, palam facta. *Marul. li. 5.**

De Moyse Abbate.

Moyse Abbas in deserto Scythi nominatissimus, cum accerteretur, ut sententiam diceret in fratrem, qui peccauerat, venit sacculum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset, peccata sua esse dixit, quae vix ferre praevaleret, ne dum aliena iudicare posset. Quod praepositi monasterij audientes, fratri penitenti veniam indulgere, quam poenā infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse. Nec tamen ideo delinquentibus ignoscendum est, ne coquatur haec in lacte matris suae: sed ipsi, qui praesunt, ita lenitatem in puniendo exerceant, ut

*Eiusdem loci presbyter Pastor Monacho, qui se de cenobio discessurum dixerat, quod se cum fratre manere, de quo male audisset, pigeret. Ne facile malum credideris, inquit, quod audisti. Cūque ille id sibi à viro fideli relatu asseneraret, respondit, si fidelis esset, non tibi dixisset. Postremo proposuit ei trabem & festucam de Euangelio, ut semper aliena peccata festucam putet, sua trabem, se prius condemnans, quam alios iudicans. Quo tandem consilio ipse usus, *ibidem* habitauit, unde recedere decreuerat: male de altero obloquentibus credere destitit, male agetes sibi praeferre cepit: & si quis etiam manifestò deliquerat, non iam ei iudicandi occasionem, sed magis humiliandi praebat. *ibidem.**

De sancto Ioanne Episcopo.

Sanctus Ioannes Episcopus illos etiam, qui publicè peccauerant, absentes carpi, taxarique prohibuit: fieri enim posse, ut peccatum penitendo diluissent, & iniquum esse, id ab homine petulantier exprobrari, quod à Deo clementer condonatum esset. Itaque domestici suos grauius increpuit, cum

F 5 quon

quædam virginis raptorem morte dignum duxissent. Et quò scitis, inquit, si ille iam peccare destitit, cum fortasse vos non peccare cessetis? Iure quidem ista Ioannes: cum enim Scriptura divina dicat, Nescit homo vitium amore, an odio dignus sit, qua ratione homo in altero sciet quod in se nescit? vitium scilicet aliquis odio vel amore dignus sit. *ibid.*

De beato Francisco.

Beatus verò Franciscus etiam obliqua suspicionis culpam in fratre castigauit. Cum enim pauperculo quodam sibi obuiam facto nuditatem eius dolens identidem in-gemisceret, & frater, quocum vna iter agebat, dixisset, Pater etsi ille rebus pauper est, fortasse rerum concupiscentia diues est: continuo ipsum tunicam suam exuere, & pauperem operire iussit, ut quem lingua læserat, ei beneficium satis faceret. Præterea igitur suspensiones, cum præsertim de crimine nihil constat, sedulo vitandæ sunt: & licet semper vitari nequeant, quoniam homines sumus, sibi saltem commoriatur, ubi orta fuerint: linguam contineamus, si cogitationes non possumus. *ibid.*

De Lupo Senonum Episcopo.

Quis enim de Lupo Senonum Episcopo non malè opinaretur, si

cum præcessoris sui siliam virginem iam adultam (quam iuxta se educabat) terrerrimè diligere conspexisset, & quæta ille sanctitate polleat ignorasset? Sed profecto neque nota sanctitas obstitit, quin aliquando domesticæ eius ipsunimò in puellâ amoris inter se taxarent. Quod ipse rescens, coram omnibus euocatam osculo excepit, dicens, Non offendunt obloquentium verba, quem propria non inquinat conscientia. Quoniam autem virginis animum in Dei amore propensum cognouerat, eam ardentem quidem, sed corde sincero diligebat. Nihil prauum de ipso cogitare debuerunt, quem irreprehensibilem totius reliquæ vitæ institutio testabatur. *ibid.*

De Syluano Nazaretensî Episcopo.

Quomodo autem id quod aperte non viderint, iudicantes non sallet, si etiam visa interdum fefellerunt? Diabolus nanque Syluani Nazaretensî Episcopi integritatè cum peruertere nequisset, infamia dehonestare decreuit, & forme eius habitum a simulans, matronam quandam noctu adijt, atque ad concubitum vrgere cepit: pudica mulier vim timens, domesticorum opem protinus inclamat, ille latebram sub lecto petijt: sed ut volebat, à cœcurrente familia inuentus, verberibusque & contumel-

ijs affectus, extra ædes eicitur. Interim rerum incensus Syluanus, ubi manè tandem percepit, se vulgò diffamari, & pro scelere, quod ne cogitaret quidem, iam ad vindictam expeti, furori cedere fatuus ducens, prope Bethlehem se contulit. Sed cum ibi quoque vitæ suæ insidiarentur quidam, ipsum ferire volentes, versis mucronibus ipsi sibi vitam cõsuevere. Posthac cum ad tumulum diui Hieronymi mulier demoniaca curationis gratia adducta esset, plurimiq; eò simul confluxissent, apparuit Hieronymus, & demoni, ut ab ea exiens, quibus præstigijs Nazaretanos aduersus syluanum ludificasset, palmam faceret, imperauit: illico mulier sanatur, & præsentè Sylvano Syluanus alter iuxta illam cernitur, qui rem ordine cõfessus, disparuit, & vulgato miraculo cessauit innocentis infamia, versipellisque impostoris astutiæ magno omnibus tunc stupori fuerit. Quam igitur circumspectos, quam vigilantes nos esse decet, ne quid malè de sanctis viris, etiam cum in crimine deprehensos esse credimus, nimis citò asserimus. *ibid.*

De Fortunato Tudentinæ ciuitatis Episcopo.

Idem quippe callidissimus hic, veteranaq; malitiæ veneno imbuitus serpens, beatus quoque Fortunatus Tudentinæ ciuitatis Episcopus

infamia probro lacesiuit. Per ipsum namq; ab homine expulsus peregrini formâ assumpsit, & cum clamore incedens, passim querebat, quòd Fortunatus Episcopus (qui ab omnibus hospitalis ac pius existimabatur) se ab hospitio suo cum iniuria exturbasset. Hinc quidam malignis rumoribus nimis credulus, ac simul ut se munificentiorum Episcopo ostenderet, domi suæ accepit: sed dum vnâ cum illo ad ignem sedes (frigis enim erat) Fortunato licetius detraxisset, animaduersit cõfessorem suum nusquam cuparere, & filium paruulum iam ab eo correptum vertiginoso volutatum inter prunas deici, vitâq; destitui. Vnici tandem orbitate didicist infelix pater, quantum scelus sit, & quale crimè, sanctorum hominum vitam vel cauillari, vel caullationibus facillè credere. *ibid.*

De quodam Eremi cultore.

Quendam Eremi cultorem in Basilio deceptum tradit, qui cum festo quodam die in Ecclesia multo cõpositum ornatu, atq; in loco editiore sedentem cerneret, non hoc (ut quidem debebat) episcopali dignitatè imputauit, sed cuidam inanum gloriae suæ atq; oblectamèto. Quamobrè voce ad se de celo lapsa, audiuit multò plus ipsum voluptatis capere solere, selem bestiarum, quâ in cella habebat, demulcendo, quàm Basilium Episcopum, sacris indumentis se

ornādo. Hoc exēplo edocemur, non ex signis, quæ foris apparent, animum, qui intra hominem latet, iudicari debere, eius præsertim, quæ multorū opinio cōmendat, sermo celebrat, obsequiū honorat. *ibid.*

De Bernardo Abbate.

Canuariensis canobij præpositus Bernardo Abbati, cum ille ad ipsum visendum equo relictus advenisset, ephippio nimis elegantiusum exprobrauit: attamē qui Deum magis, quàm equi phalcras animo volebat, quale ephippium illud esset, cui insidens à Claraualle iter egerat, penitus ignorabat, & ab ijs, qui secū venerant, quale esset querere cepit. Tūc haud dubiè apparuit, magis illi curæ fuisse, qualem animū eo afferret, quàm qualem supellectilem. Itaque non semper ex vrsensiliū aliquo decore mens hominis erit metiēda, sed ex operibus potius, vitæ quæ conuersione: neque enim qualis quæque arbor sit, folia ostendunt, sed fructus. *ibid.*

De Germana Thebaidis monasterij forore.

Germana monasterij Thebaidis foror sorori Euphraxia, per hebdomadam interdum perducta ieiunia, quæ admirari debuerat, vitio dedit, ausa dicere, ijs ab illa nihil aliud, quàm viam affectari

ut ceteris præsit, eo quòd hoc ieiunij genus nulla antea præter Abbatissam attentasset. Tantiā in iudicādo temeritatē Abbatissa nequaquam impunitā dimississet, nisi Euphraxia de se obloquenti protinus veniam suis precibus exorasset. Quæ sanè erga emulam benignitate ostendit, quàm quoque sicero in Deū animo ieiunaret, tantū tamen Germana malè iudicans discessit confusior, quantū Euphraxia malè audiens patientior. Et profectò inexpiabilis pena inuidiæ crimē est, ob hoc virtutem aliquam in altero mordere, quod cū ipse assequi posse desperes. Nam etiam spiritui sancto iniuriam facit qui donum eius in illo, cui datum est, petulanter suggillare contendit. *ibidem.*

De Bernardo beati Francisci socio.

Sed nos ab huiusmodi fatuitate abhorrentes, imitemur Bernardum illum de Quinta valle beati Francisci in terris olim laboris socium, nunc in celo gloriæ consortium, regniq̄e coheredem. A cuius oculis veluti duabus lucidissimis stellis miri splendoris radios promicare in visū cōspexit Leo frater, & accepit ipsum ideo habere fulgētes oculos, quòd neminem quòdam intuitus fuerat, quæ se meliorem non indicaret: fertur enim, si quem vili veste tectum

asp

aspiceret, sibimet dicere solitus, Hic patientius paupertatem tolerat, quàm tu Bernarde: et si quem pretiosus indutum, Hic fortè sub veste delicata melior est, quàm tu Bernarde sub tunica rudi. Merito igitur oculi illi radiarūt, quorum aciem nulla vniquam temerarij iudicij hebetauerat lippitudo, & semper integram puramque conseruarat verè sanctæ collyrium humilitatis. *ibidem.*

DE FRAVDIBVS,
quæ in autorum capitula redundarunt,
Græcorū exempla.

De Perillo Atheniensi.



Perillus Atheniēsis execrabilem illam machinam ex ere fabricfecit, ut Tyranni aures deleret humano cruciatu: sed tanta diritatis vltio breui sequuto est, primūque omnino ipse tauru inclusus, tam delectabile opus suū inuit supplicio. Sabel. lib. 10.

ROMANORVM
exempla.

De Camillo.

Oppugnabat Furius Camillus Phaliscos, trahēbatūq̄; bellum cum oppidanorū virtute, tum

loci natura, quæ erat munitissima: interea ludmagister per speciem deambulationis traxit principum filios ad Romana castra, ipsi duci gratificaturus. attulit se cum proditor certam spem victorie: nulli dubium erat quin parentes charitate filiorum, suis auctores essent ciuibus deditiois faciendæ: sed tantum absiit, ut Romanus eo modo vincere voluerit, ut proditore avertatus, quid id persuasum habuisset, Romanos dolo & astu potius, quàm virtute bellare, vinctum nudatumque terga adolescentibus dederit, in vrbe verberibus agendum. monuit Romani ducis virtus Phaliscos, & qui nuper omnia pati maluissent, quàm absidentibus cedere, voluntaria deditioe cessere: Sabel. lib. 10.

De Appio Decemuiro.

Solebat Appius Claudius Decemuir carcerem, qui vnus in vrbe fuit, Romanæ plebis domiciliū vocare: sed ipse in ordinem redactus, Tribunūq̄; plebis iussu in eum locum coniectus, inter latrones & fiscarios infeliciter exprobrauit. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Rosimunda.

Visit Rosimunda, quæ fuit Alboini Longobardorū Re

gis vxor, post viri cadem, cuius ipsa fuit cōsicia, Helmechildi iuueni eius gētis nobilissimo, conatūq; est illi regnum astringere. ceterum sua spe decepta, ex Verona Ravennam secūdo Athesi aufugit cum regia gazza, & nouo sponso. hic illa à Longini exarchi cōnubio plecta, venenum priori sponso misit, obtulitq; ex balneo egresso: sensit ille festim receptam pestem toto poculo nondū epoto, plaqidē; in coniugem conuersus, Tu, inquit, quod reliquū est, bibe. negat illa se potu egere, ac quōd acrius recusare, eō iuuenis impensius id poscere: & iam minas hortatibus miscere, ac ferrum intentare. tum illa metu subacta, est veneni cōsicia, hausit tamen, atq; vna cū eo extincta est. Sabel. lib. 10.

De Campilo & Paschale Primicerio.

Sedit Carolus Gallorum Rex in Bar-Iona Baslica, Leonis III. causam cogniturus, quē Campilus & Paschalis Primicerius pulsatum in vincula coniecerant. Congerere duo illi multa in Pōtificem crimina, ad leuandam sui sceleris inuidiam: placuit, populum, qui circūsusus stabat, rogare quid de Pontifice statuendum censeret: reclamatum est, non esse priuati cuiusque de eo, qui sacram teneret sedem, iudicare: traditūq; morem à maioribus, vt Pontifex à nullo preterquam à seipso iudicaretur.

Qua voce Rex sui officij admonitus, causam amplauit, ac mox paulo damnauit capite accusatores: sed Pontificis rogatu capitulum illi remissa est pena, ambōq; in Galliam relegati. ibidem.

De Ioanne VII.

Illusit Ioannes VII. Apostolica sedi verius, quam clero, quicum mulier natura esset, sexū mentita, Pontificiam dignitatem inuasit: sed sedus ille lusus, & fraus omnis in eam conuersa est. etenim domestici hominis familiarissimiq; concubitu pręgnans facta, cum fortē Lateranēsem basilicam inuiseret, inter Amphitheatrum & Clementis adē doloribus subitō oboritur, repente partu soluta est, mediōque nixu extincta. Tenuit mos, & hodie durat, vt Pontifex ibi loci viam desceat, tam fade rei admonitu. ibidem.

DE PRAESTANTISSIMIS ARTIVM, GRÆCORVM EXEMPLA.

De Hypparco.



Hipparchus haud alio modo, quā consilio-riū natura participes menses gētium, diesq; & horas, ac locorum situs est auctō testē scientissimē complexus. Idem manifeste

manifeste argumento cognationis hominum cum Syderibus, stellam suo auctō genitam in celo deprehendit. rem ad id ausus propinodum ipsis caelestibus improbam, stellis & omnia celi sydera poste-ri numerare. Sabel. lib. 10.

De Hippocrate.

Magna Athenarum auctoritas, sed totius Graeciae multo maior, quae Hippocrati medicae artis scientissimo, qui venientem ab Illyrijs pestem praedixit, dimisitque circa vrbes discipulos, qui insinuanti se malo occurrerent, honores, quos & olim Herculi, decreuit. ibidem.

De Asclepiade Prusensi.

Quid homo maius praestare homini potuisset? quid maiore admiratione dignū, quā quod Asclepiades Prusensis dedit? deploratum & pro extincto iacentem hominem e funere vitae reddidit. sed maior adhuc in eo, quod dicā, apparuit: quod cum fortuna sponsonem fecit, ne medicus crederetur, si inquam inualidus villo modo fuisset, estque voti compos factus, subito scalarum lapsu suprema senectā exanimatus. ibid.

De Archimede Syracusano.

Quid Archimedes Syracusa-

nus, quāta in eo machinariae scientie facultas? onestam nauem solus remolitus est, traxitque quōd mouero quidem suo quinisset loco? quid, quod ingenio confusus, testari ausus est, si alterum terra globum fuisset adeptus, vtunque se alteri fuisse applicaturum? Accessit laudis cumulo Marcelli ducis fortissimū iudicium, qui Syracusis captus, vetuit Archimedem violare. ibidem.

De Archyta Tarentino.

Est & Tarenti Archyta nomen vel vno opere clarum: lignea columba ab eo certa ratione compacta, & quae aërem semel sortita, perpetuo volatu per ipsum inane spiritu intus incluso agebatur, nisi solidum aliquod offendisset corpus. ibidem.

De Arione.

Multum sanē quod de Arione proditum est memoriae, exceptū hunc medio mari à delphino ad concentum lyrae, per longa aequorum spatia in Tenarium Laconiae incolumem delatum. Astipulata est huic fame non tantum vetustas, sed & statua ex aere, quae ibi loci fuit monumentum rei gestae. Arion delphino sedens. ibidem.

De Timotheo.

Timotheus, cum ad Alexandri mensam

mensam caneret, mutatis de industria modulis, Regē repente velut insanum statuit in pedes, cōgēsq; ad arma prosilire: rursus remittente cantu, continuo & Regis remisit affectus. ibidem.

ROMANORVM exempla.

De M. Tullio & Pericle Atheniensi.

M. Tullius tantum dicendi facultate adeptus est, vt pro eloquentia eius sit nomen receptum. Tantum Pericles Atheniensis, vt fando fulgurare & tonitrua cievre sit dictus. Sabel. lib. 10.

NOSTRORVM exempla.

De Consuluo Agridario Magno.

Tantum disciplina militari nostra tempestate Consuluo Agridarius excelluit, vt Gallos, minores aliquando copias ducens, duplici pralio vicerit: Neomessam ducem, qui Regis vicem gerebat, interfecerit: Neapolim his ademerit: eos iterum maiore apparatu regnum inuadentes, ad Lyrim prostrigauerit: Caieta expulerit, Regnumq; id omne demum, quod

Sicilia citra Pharrum appellant, Aragonia familia restituerit. Sabel. lib. 10.

DE HUMANIS sensibus, Græcorum exempla.

DE MEMORIA.

De Mithridate.



Maxima admiratione dignus Mithridates Rex ponti, quo nullus Regum diutius, grauiusque exercuit Romana arma. fertur si duabus & viginti diversis nationibus, quibus imperabat, sua cuiq; lingua rus dicere solitus, & pro concione singulas sine interprete affari. Sabel. lib. 10.

De Cyro Rege & L. Scipione.

Cyrus Rex, qui immensos effrauit exercitus, omnibus militibus nomen reddidit: sic L. Scipio, quod eque mirum videri possit, Pop. Rom. ibidem.

De Cynæ Pyrrhi Regis
Legato.

Cynæ Pyrrhi Regis Legatus, postridie quam Romam venerat, Senatū et equestrem ordinē proprio nomine salutauit. ibid.

De

De memoriæ iactura.

Ceterum, quod res hæc preliofior, eò magis iniuriæ obnoxia. nam præterquam quod tentat interdū seipsam relinquere, ictus lapide quidam literas prorsus oblitus est: alium tecto præcipitatum matris & propinquorum cepit obliuio: Messale Coruino oratori grauius egroto seruorum & suisuis nomen excidit.

De Visu, & primū de Iliade Homeri.

Excedunt fidem exempla acerrimi visus. Fuit Ilius Homeri in membrana tam concisè & minutim notata, vt testā nucis includeretur. Strabo quidam (id enim nomen reddidit illi M. Varro) in Lilybæo Sicilia promontorio sedens, naues ex portu Carthagini excuntes numero predicabat, oculorum acie in centum triginta quinque millia passuum procul accurrente. Fuit & Callicrates acerrimi visus, qui formicæ & alia minuta animalia in ebore sculpsit, quorum partes quadam ab alijs cerni nequiuissent. ibid.

De auditu.

Est sua auditui fama prælium, quo Sybaris in Italia excisa est, eodem die, quo pugna illa com-

missa est, ab ijs audita est, qui Olympia in Græcia spectabāt. ibi.

De voce.

Vocalissimus omnium, qui ad Troiam militauerunt (si Homero credimus) fuit Stentor: vt omnium, qui cum Dario bellum Scythis intulerunt, Aegyptius quidam, qui procul astans Histieum Milesium clamore vocans, ad Danubij ripam renouauit: qua res salutem Regi attulit, & regio exercitui. Thrasibulus omnes Athenienses voce superauit, vt Pisce-nius Niger Romanos, qui ad eò vocalis fuit, vt cum in aperto verba faceret, ad mille passus vox eius audiretur. ibid.

De celeritate.

Canistius Lacedæmonius & Philonides cursor Alexāndri mille die vno & trecenta stadia decurrerunt. qui stadorum numerus conficit millia passuum centum sexaginta duo, & amplius aliquid. Nec minus dignum admiratione, quod Fōcio & Vipsano c o s s. puer nouem annorum à meridie ad vesperum confecit octoginta millia passuum perpetuo cursu: est & Tiberius Nero vrgentibus de Druso fratre grauius egrotante nuntijs, tribus vehiculis ex vrbe in Germaniam festinans, nocte dièque ducenta millia passuum

emenfus, quātum via nullus, quod proditum sit, quadrupedibus fecit nunquam. *ibid.*

De Robore humani corporis.

Contigit quibusdam prodigiosum propemodum robur corporis, ut Rusticello, quem Herculem appellatum scripsit Varro, qui mulum suum sublimē sublatum ferebat. Triditanus ex gladiatorio Samnitium ludo hostem ex pro-cocatione secum dimicantē, vno digito vicit, superatūque ac correptum in castra transtulit. *Agē & quā validius Caius Iunius Valēs fuerit, ex eo censeatur, quod currum culeis onustum, dum per otium excinaretur, sustinere solitus est. Idem carpenta vna manu comprehensa, obnixus continebat, iumentis etiam contrā nitentibus: in pratorio Octauij Augusti (ne res vetustior credatur) militauit. Nemo ad hac corripere potuit e. Milonis athleta digittum, cum malum teneret. *ibid.**

ROMANORVM exempla.

De Cesare Dictatore.

Cæsar Dictator scribere & legere vno tempore, dictare, & audire solebat: epistolas magni ponderis quaternas pariter

dictabat, aut si non aliud egisset, septenas. *Sab. lib. 10.*

De Agilitate corporis.

Roma sub Cæsaribus inter spectacula populo exhibita productus est, qui per aduersum parietem felis modo reptando scanderet: & qui fabrefactis sibi alis, altiusculē à terra volans, per aërem auis modo reheretur. *ibid.*

De viribus corporis.

In Maximino Imperatore, qui Alexandro Mammææ filio successit, tātum virium fuit, ut equo pugno percussum nudaret dentibus, topiaceos lapides foraret digiti: diuidebat manusculas arboris manibus. quapropter à multis Milo athleta vocatus est. aquauit eius statura octonos pedes & pollicem. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Antonio Rauennate.

Singulare memorie bonum vidit exemplum nostrā etas in Antonio Rauennate, qui multa millia rerum stans percipiebat animo, & eo quo accepta essent ordine, memoriter reddebat: sed hæc artificij sunt, non naturæ. *Sab. lib. 10*

DE

DE LEGIBVS & consuetudinibus, Græcorum exempla.

De ciuitate Spartana & legibus Lycurgi.



Partana ciuitas seuerissimis Lycurgi legibus obtemperans, aliquandiu ciuium suorum oculos à contemplanda Asia retraxit, ne illecebris eius capti, ad delicatius vita genus prolaberentur. Audierant enim lautitiam inde, & immodicos sumptus, & omnia non necessaria voluptatis genera fluxisse, primosque Ionas inguenti coronarūque in conuuiuo dandarum, & secundæ mense ponendæ consuetudinē, hanc partana luxuria irritamenta reperisse: ac minime mirum est, quod homines labore ac patientia gaudētes, tenacissimos patriæ neruos externarum deliciarum contagione solui, & hebetari noluerunt: cum aliquanto faciliorem virtutis ad luxuriam, quàm luxurie ad virtutem transitum viderēt. *Max. lib. 2.*

De Paufania.

Quod eos non frustra timuisse, dicitur ipsorum Paufanias patefecit, qui maximis operibus editis, ut primum se Asiæ moribus permi-

sit, fortitudinem suam effæminato eius cultu mollire non erubuit. *ibi.*

De institutis eiusdem ciuitatis circa rem militarem.

Eiusdem ciuitatis exercitus nõ antè ad dimicandum descendere solebant, quàm tibia concentu & anapaesti pedis modulo cohortationis calorem animo traxissent, vegeto & crebro ictus sono strenue hostem inuadere admoniti.

Idem ad dissimulandū & occultandum vulnere suorum cruorem puniceis tunicis in prelio utebantur: non ut ipsi aspectus earū terrorem, sed ne hostibus fiducia aliquid adferret. *ibid.*

De Areopago.

Eiusdem vrbs & sanctissimū cõsiliū Areopagus, quid quisque Atheniensium ageret, aut quonam quæstū sustentaretur, diligentissimè inquirere solebat, ut homines honestatem, vitæ rationem memores reddendam esse, sequerentur. *ibid.*

De ingratitude punita.

Agē, quid illud institutum Athenarum quàm memorabile, quod conuictus à patrone libertus ingratus, iure libertatis exiit? Super sedeo te, inquit, habere ciuētati muneri impium ætimatorē.

nec adduci possum, ut credam vrbis vitilem, quem domi scelestū cerno. Abi igitur, & esto feruus, quoniam liber esse nescisti. ibid.

De feueritate morum Masfiliensium.

Est Masfilia feueritatis custos acerrima, nullum aditum in scenam mimis dando, quorum argumenta maiore ex parte stuprorum continēt actus, ne talia spectandi consuetudo etiam imitandi licentiam sumat. ibid.

De ritu Masfiliensium circa tela.

Masfiliensium oppidum intrare nulli cum telo licet, præsiōq; est, qui id custodia gratia acceptū exituro reddat, ut hospitium sua quemadmodum adueniētibus humana sunt, ita ipsis quoq; tuta sint. ibid.

De Thracibus.

Thraciæ verò illa natio merito sibi sapientia laudem vindicauerit, quæ natalis hominum febiliter exequias cum hilaritate celebrat, sine vllis doctorum præceptis: verum conditionis nostræ habitū prauidit. Remoueat itaq; naturalis omnium animalium dulcedo vite, quæ multa & facere & pati turpiter cogit, si ea mortua, aliquantò felicior ac beatior reperietur suis. ibid.

De Lyciis.

Quocirca rectè Lycij, cum ijs luctus incidit, muliebrem vestem induunt, ut deformitate cultum commoniti, maturius proijcere sultum marorem velint. ibid.

De fœminis Indicis.

Verum quid ego fortissimos in hoc genere prudentia viros laudem? Respiciatur Indorum famine, quæ cum more patrio complures eidem nuptæ esse soleant, mortuo marito, in certam iudiciumq; veniunt, quam ex ijs maximè dilexerit: victrix gaudio exultans, deductaque à necessarijs latum præferens vultum, coniugis se siam me superiacit, & cum eo itaquam felicissima crematur: superata cū tristitia & macore in vita remanent. Protrahit in mediū Cimbricam audaciam: adijce Celtibericam fidem: iunge animosam Thraciæ sapientiam: annecte Lyciorum in luctibus abijciendis callide quaesitam rationem. Indico tamen rogo nihil eorum præferes, quæ vxoris pietas in modum genialis tori propinqua mortis secunda consensit. ibid.

De instituto Perfarum.

Perfarum admodum probabile institutum fuit, quod liberos suos non prius aspiciant, quam septimum

mum implessent annum, quod parvulorum amissionem æquiore animo sustinerent. ibid.

Item de Gallis.

De Babylonis.

Quanta prudentia Babylonij matrimonia sua tractabant? quotannis enim statò die locoque puellas suas viro maturus congregabant, forma præstantiorem plura offerenti despondebant: deformiorem autem minori dote accepturo nupti dabant, dotemque ex accepta in formosioris collocatione pecunia persoluebant. Ita ex formosioribus deformium dos parabatur, ditæque pretio formosarum matrimonia nanciscabantur, minusque formosæ, in quibus ambitionis etiam minus esse debet, sine cuiusquam iniuria ad tenuiores thalamos transibant. Bap. Fulgosi lib. 2.

De Gallorum consuetudine circa matrimonia.

Haud malus Gallorum is mos erat, quo in locandis matrimonio puellis utebantur. Nam ne propter ingratiū matrimonium puellæ parentes incusarent, parata magno inuitatorum numero cœna, virginis permittebant, ut ex inuitatis maritum sibi deligeret: electio autem illud signum erat, cui ipsa ante alios aquam manibus dedisset. ibid.

Solebant etiam contracto matrimonio agere, ut mariti tantundem de fortunis suis acceptæ doti cumlarent, fructuum quoque qui inde percipiebantur, ratio à viro vxoræque simul gerebatur, ut superstitis illud totum esset, quod simul cum capite coactum inueniretur. Ita enim facta inter vxorem vxoræque par conditio, plus amoris retentura in matrimonijs putabatur. ibidem.

De Lacedæmonis.

Apud Lacedæmones grauis pena ijs constituta erat, qui nunquam vxorem duxissent, aut qui ultra communem morem ducere distulissent: grauiore etiam multabatur, si qui maiorem sequenti dotem, ex aliena tribu duxissent, quando in sua probatis moribus inuenissent. ibid.

De Leptitanis.

Apud Leptim Africa vrbem, Hieronymus scribit, hunc fuisse morem, ut quo die noua nupta primùm in mariti ades venisset, à socro mutuo ollam peteret, socrus autem eam negaret, ut à primo ipso die, quæ sponsæ erant, socrus suas ferre discerent. ibidem.

De Germanis.

Solebant apud Germanos, qui mariti vellet fieri, uxores dotibus comparare: id quod temporibus quoque nostris veteres meminunt, apud Celtiberos in Pyrenorum parte, quam Biscaiam nunc dicunt, usitatum fuisse. *ibid.*

De Atheniensibus.

Haud immeritò Athenienses utebatur, ut filius, qui artem, aut alicuius industriæ genus à patre nò didicisset, minime in necessitate parentem iuuare cogeretur. *ibid.*

De Aegyptiorum Regibus.

Aegyptijs Regibus peracto sacrificio sacerdotes quotidie hominibus, qui virtute excellissent, exempla legebant: ac deinde presentis Regis laudatis virtutibus ante omnia clementiam eius extollebant. *ibidem.*

De iisdem.

Aegyptijs Regibus domi nec serui nec vili fortuna homines ministrabant, sed sacerdotum liberi virtutisque insignes viri, qui vigesimum annum transcenderent, ut horum conspectu moti, à scelere atque intemperantia continerentur. *ibidem.*

De Germanis.

Ad eò indecorum penes pifcos

Germanos putabatur in acie seculum amittere, ut cui hoc contigisset, publicum consilium inueniendi ius auferret, atque ubi sacra fierent, interesse prohiberetur: quia ignominia multi cum premerentur, morte manu sua sibi consueverunt. *ibid.*

De Italica consuetudine.

Veterum Itolorum mos erat nò aspernandus, apud quos quaquam in bello Barbarorum equites adhiberentur: tamen totius exercitus robur Romano ciue, Italoque homine constabat. In quo duplex erat utilitas, & quòd sui generis homines armorum dediscere usum nò permittebant, ac propterea summa rerum Barbarorum arbitrio fideique non credebatur: & cum è suis maior pars exercitus constaret, soluendis stipendijs ad alienos pecuniam suam non transferrebat. *ibidem.*

De Lacedæmoniis.

Consuevere Lacedæmonij in cõuiujs rusticum, aut extremam sortis aliquè hominem adhibere, quæ per ebrietatè à recto sensu abalienabant, ut eo in iuuenum suorum conspectum producto, ingenua inuictus ex rerum turpitudine, quas temulentis incurrebant, atque ex contemptu, in quo penes bonos omnes eiusmodi erant homines, ipsi diligentius ebrietatem euitarent. *ibidem.*

De

De Aegyptiis.

Apud Aegyptios hic mos erat, ut quicumque perpetrare furtum detreuisset, sacerdotum principi descriptum nomen suum praberet: furtumque perpetratum ad eundem deferret. hi quoque, quibus bona furto erepta erant, ad eundem sacerdotem euites, rei furto amissæ signa, tempusque denuntiabat. Hac ratione, amissæ domini, si quartam pretij partem persoluissent, recuperabant. Fur quoque quarta hac parte contentus, nullo alio periculo furti pœnam deuittabat. *ibidem.*

De iisdem.

Singuli quoque egritudinibus singulos adhibebant medicos, neque huius curandi capitis rationem promiscuerunt, aliam corporis partem curandam suscipiebant. Arbitrabantur enim fieri nò posse, ut vnus omnium curarum disciplinam rectè teneret: quanuis in vna doctus haberetur. Cautius autem, quàm apud nos, agebatur, penes quos medici omnium egritudinum curam innuadentes, saepe magno eorum damno ignorantiam, & cupiditatem suam detegunt. *ibid.*

De iisdem.

Quàm modestè quoque apud eisdem illud siebat, quòd defunctos

laudaturi, nulla opum aut nobilitatis mentione facta (siquidè hac non hominis propria, sed fortuna bona dicuntur) in eis religionem, institutamque extollebant, ut hoc laudis genere exornata mortuorum memoria, viuentes ad hanc sectandam virtutes efficacius accèderentur. *ibidem.*

De Parthis.

In conuiujs Parthi nò uxores, sed concubinas adhibebant, ne si forte largiore vino perussi, licètius egressent, coniuges, quarum pudicitiam consulendum erat, exemplo ad indecora prouocari viderentur. *ibid.*

De Aethiopiis.

Nec minus Aethiopum mos laudem perbebat. Nam qui Regum persona astabant, in partem incòmodorum, malorumque suscipiebant, quæ Regibus suis accidissent, sponte enim aut mortem obibant, aut membris illis se priuabāt, quæ malo fato ipsi Reges amississent. Quod sanctum morem, à amicitia vinculum singulare, non Barbaris, quibus in extremo orbe positi sunt, sed Romano Senatu dignum. *ibid.*

De Aegyptiis.

Amasis Aegyptiorum Rex legè cõdidit erga suos, ut quisque quotannis apud præsidè vitæ rationem

redderet, & demonstraret unde viveret, aut quo quaestu sustentaretur: qui verò id nō faceret, morte scitum afficeretur. Quam legem Solon ab Aegyptijs ad Athenienses transtulit. Guido Exemplorum. lib.

De Otio punito.

Draco legislator Atheniensis statuit, ut qui damnati foret otij, capite multarentur: identidem apud Areopagitas solon. ibid.

De lege Lycurgi erga pueros.

Lycurgus Lacedæmonum legislator pueros impuberes non in forum, sed in agrum deduci præcepit, ut primos annos non in luxuria, sed in opere, & laboribus agerent: demum eos nihil somni causa subternere, vitamque sine pulmento degere, neque prius in urbem redire, quam viri facti essent. ibidem.

De Gymnosophistarum consuetudine.

Gymnosophista sapientes Indis otium desidiosum tantopere detestati sunt, ut cum a Julia mentis apponebantur, prius adolecentis interrogabant, quid à lucis ortu boni didicissent, vel fecissent: qui verò nihil respondebat, im-

præsus foras extrudebatur. Quam maximo odio habebant desidentes, quos omnes, quia nihil egissent, in hac vita, tanquam non vixissent, bestiarum sepultura sepeliebant. ibidem.

De lege Lycurgi.

Lycurgus lege perpetua sanxit, nuptiis puellas sine dote dari, vt neque ob egestatem sine viris vlla dimitterentur, neque propter opulentiam expeteretur: sed quisque potius spectato puella ingenio, ac moribus, in capienda vxore moueretur. Idē cum nubendi tempus certum statuisset, tum mulieribus, tum etiam viris, ad eum, qui huiusce rei causam quaereret, respondit, vt partus genitii valentiores essent. ibidem.

De Atheniensium lege.

Post deuictos Persas Athenienses legem sanxerunt, vt galli gallinacæ quotannis vna die certa mena in theatro inirent: unde verò hac lex occasionem sumpserit, manifestum faciam. Cum Themistocles exercitum aduersus Barbaros duceret, gallos gallinaceos pugnantes vidit: præbuit se illico eius pugnæ spectatorē, ad suosque conuersus dixit, Hi nec pro patria, neque pro dijs familiaribus, nec pro gloria, aut libertate pugnant: sed tantum ne alter ab altero superetur, aut

alter alteri cedat. Quibus verbis Atheniensium animos confirmauit. Quod ergo tunc eis incitamentum ad virtutem fuit, ad similitum rerum factorumque memoriā consecrarunt. Aelianus.

De Cretenfibus.

Cretenfes statuerunt, vt liberorum filij cum quodam cōcentu, & melodia leges perdiscerent, vt musica voluptate adducti, facilius eas memoria complecterentur: & ne si quid contra leges comississent, ignorantiā causari possent. Quod secundum eis proponebant discendum, erant hymni in Deorum honorem facti: tertium, fortium virtutum encomia. ibid.

Græcorum leges quædam.

Stagiritarum hæc lex est, Quod non deposuisti, ne tollas: Leucanorum, Si sub occasu solis venerit peregrinus, volueritque sub alicuius tectum diuertere, & is hominem non susceperit, mulctetur pœna inhospitalitatis. Sardi patres iam senio confectos fustibus cedebant, & interemptos sepeliebant: absurdum arbitantes, deliros senes vitam agere, eo quod scipsum in fraudem peccatumque impellantur. ibid.

De lege quadam Attica.

Lex hæc inter Atticas scripta

est, Si quis in sepulchrum hominis cadauer incidit, omni parte id terra operiat, & sepeliat, ad Occidentem ad virtutem fuit, ad similitum rerum factorumque memoriā consecrarunt. Aelianus.

De Spartanis.

Spartani legem sanxerunt, vt qui tres filios Reip. suppeditaret, ab excubijs immunis esset: qui vero quinque, ab omnibus publicis officijs liber haberetur. item vt viri indotas vxores ducerent: item vt omnes ad bellum proficiscētes, purpura induerentur, vt formidabiles hosti apparerent. ibid.

De lege Periclis.

Pericles Atheniensium dux legem scripsit, vt nemo ad Reipvb. regimen accederet, nisi qui utroque parente ciuiu natus esset. ibid.

De Lacedæmoniis.

Lacedæmonij legem sanxere, ne Lacedæmoniorum aliquis molliem præ se ferret, aut corpori habitudinem pinguedine labefactaret: hoc pigritia, illud effaminato animi signū existimantes. Statuerunt etiam, vt decimo quoque die ephēbi omnes nudos Ephoris sese exhiberent: & qui pulchram

corporis habitudinem pra se fe-
rebant, aut qui in certaminibus
vulnere accepissent, immensis lau-
dibus rehebantur: qui vero molles
delicatiq; & otio pingues vide-
bantur, verberibus affecti in ius
trahabantur. Consequere etiam
Ephori virorū mulierūque ve-
stimenta inspiciere, & quicquid in
illis à decenti honestoque orna-
tu alienum videbatur, taxare.

Apud eosdem: coquos esse non
licebat, nisi qui carnis edulia con-
ficerent: ceteri, vt publica pestis,
eiiciebatur. Aelianus lib. 12.

ROMANORVM exempla.

De nuptiis.

Qua vno contenta matrimo-
nio fuerant, corona pudici-
tia honorabantur. Exi-
stimabant enim eum precipuè ma-
trona sincera sive incorruptum
esse animum, qui post deposita vir-
ginitatis cubile, in publicum egre-
di nesciret, multorū matrimoni-
orum experientiam quasi legitima
causā idem intemperantia signum
esse credentes. Max. lib. 2.

De primo repudio

Repudium inter uxorem & vi-
rum à condita Vrbe vsque ad vi-
cesimum & quingentesimum an-
num, nullū intercessit. Primus au-

tem Spurius Carbilus uxorem se-
rilitatis causa dimisit. Qui quan-
quam tolerabili ratione motus
videbatur, reprehensione tamen
non caruit: quia nec cupiditatem
quidem liberorum coniugii fidei
praeponi debuisse arbitrabatur:
sed quò matronale decus verecun-
diè munimento tutius esset, in ius
vocanti matronam corpus eius at-
tingere non permisit, vt inui-
olata manus alienae tactus stola re-
linqueretur. ibid.

De vsu vini mulieribus inter- dicto.

Vini vsus olim Romanis femi-
nis ignotus fuit, ne scilicet in ali-
quod dedecus prolaberentur: quia
proximus à Libero patre intemper-
ranti & gradus ad inconcessam Ve-
nerem esse consuevit. Ceterū vt
non tristis eorum & horrida pu-
dicitia, sed honesto comitatus ge-
nere temperata esset, indulgenti-
bus maritis, & auro abundant, &
& multa purpura vsa sunt: &
quò formam suam concinuiorem
efficerent, summa cū diligentia ca-
pillis cinere ritilarūt. Nulli enim
tunc subsissores alienorū matrimo-
niorum oculi metuebantur: sed pa-
riter & videre sanctè, & aspi-
citur mutuo pudore custodiebatur. ibi.

De verecundia inter parentes & liberos.

Verecundiae causa aliquandiu
nec

De maioribus dantibus exem-
plum virtutis iuuenibus.

Wec pater cum filio pubere, nec fo-
cer cum genero lauabatur. Mani-
festum igitur est, tantum religio-
nis sanguini & affinitati, quantum
ipsis Dīs immortalibus tributum:
quia inter ista tam sancta vincu-
la, non magis, quam in aliquo sa-
crato loco nudare se, nefas esse cre-
debatur. ibid.

De honore impenso senibus à iuuenibus.

Senectuti iuuentus ita cumula-
tum, & circumspēctum honorem
reddebat, tanquam maiores natu
adolescentium cōmunes patres es-
sent. Quocirca iuuenes, Senatus
die, utique aliquem ex Patribus
Conscriptis, aut propinquum, aut
paternum amicum ad Curiam de-
ducebant, affixiq; valuis expe-
ctabant, donec reducendi officio
etiam fungerentur: qua quidē vo-
luntaria sitatione & corpora &
animos ad publica officia sussti-
nenda impigrè roborabant: breui
processu morarum claram in lucē
virtutum suarū verecundia labo-
ri meditatione, ipsi doctores erāt.
Imitati ad cenā diligenter que-
rentes, quinam ei conuiuium essent
interfuturi, ne senioris aduentum
discubitu precurreret: sublatūque
mensa priores cōiurgeret, & abire
patiebantur: è quibus apparet ce-
nae quoque tempore, quam parco,
& quam modesto sermone his pra-
sentibus soliti sint. vi. ibid.

De fide & taciturnitate Se- natus.

Aded autem magna charita-
te patria tenebantur, vt arcana
consilia Patrum c. multis seculis
nemo Senator enuntiaseret. Quin-
tus Fabius maximus tantummo-
do & is ipse per imprudentiam de
tertio Punico bello indicēdo, quod
secretū in Curia erat actum, Pu-
blio Crasso, rus petens, domum re-
uertenti, mitiore narrauit, me-
mor eum triennio antè Quēsto-
rem factum, ignarūsq; non-
dum à censoribus in ordinem Se-
natorum

natorum electum, quo vno modo etiam is, qui iam honores gesserant, aditus dabatur: sed quāvis honestus error Fabij esset, vehementer tamen à c o s s. oburgatus est. Nunquam enim taciturnitatem optimum ac tutissimum administrandarum rerum vinculum labefactari volebant. ibidem.

De Eumene Rege Asiæ.

Ergo cum Asiæ Rex Eumenes amantissimus nostræ Urbis bellum à Perse aduersus populum Rom. cōparari, Senatui nuntiasset, non antè scribi potuit, quid aut ille loquutus esset, aut Patres respondissent, quàm captum Persen cognitum est. Fidum erat, & altè Reipub. pectus cura, silentiæque salubritate munitum, & vallatum vndique: cuius limen intrantes, abiecta priuata charitate, publicam induebant. itaque non dicam vnum, sed neminem audisse crederes, quod tam multorum auribus fuerat commissum. ibid.

De maiestate & obseruantia linguæ Romanæ.

Magistratus verò Prisci quamtopere suam, populique Romani maiestatem retinentes se gesserunt, hinc cognoscere potest, quòd

inter cetera obtinenda grauitatis indicia illud quoque magna cum perseverantia cūstodiebant, ne Græcis vnquam, nisi Latine responsa darent: qui etiam ipsa lingue volubilitate, qua plurimum valent, excussa, per interpretationem loqui cogebant, non in vrbe tantum nostrā, sed etiam in Græcia & Asia, quò scilicet Latine vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur. Nec illis deerant studia doctrina, sed nulla non in re pallium togæ subijci debere arbitrabantur, indignum esse existimantes illecebris & suauitate literarum imperij pondus & autoritatem donari. ibidem.

De more, quem maiores obseruabant in Vrbe.

Maxima autem diligentia maiores hunc morem retinuerunt, ne quis se inter Cons. & proximum lictorem, quamuis officij causa vna progrediretur, interponeret: filio duntaxat, & ei puero antè patrem Cons. ambulandi ius erat. Qui mos adeò pertinaciter retentus est, vt Q. Fabius Maximus quinquies Cons. vir etiam pridem summæ autoritatis, & tunc vltimæ senectutis à filio Cons. inuitatus, vt inter se & lictorem procederet, ne hostiū summitum turba, ad quorū colloquium descendebant, elideretur, id sacre

uolue

uoluerit. Idem à Senatu legatus missus, ad filium Cons. eussam, postquam animaduertit eum ad officium suum extra mania oppidis processisse, indignatus quoque, quòd ex lictoribus nemo se equo descendere iussisset, plenus ira sedere perseverauit: quòd cum filius sensisset, proximo lictori, vt sibi appareret, imperauit. cuius voci Fabius cētinud obsequutus, Non ego, inquit, fili summū imperium tuum contempsi, sed experiri volui, an scires Cons. agere: nec ignoro quid patriæ venerationi debeat: verum publica instituta priuata pietate potiora iudico. ibid.

De mira constantia legatorum Romanorum.

Relatus Q. Fabij laudibus, offerunt se mirificæ constantiæ viri, qui legati à Senatu Tarentum ad res petendas missi, cum grauissimas ibi iniurias accepissent, vnus etiam vrina respersus est, in theatrum (vt est consuetudo Græciæ) introducti, legationem quibus acceperant verbis, peregerunt: de his que passi erant, quæsti non sunt, ne quid vltra, ac mād datum esset, loquerentur: intimisque pectoribus eorum, antiqui moris respectus, quos sentiuunt, conuelli non potuit. Finem profecto fruēdarum opum, quibus ad inuidiam diu abundauerat, Tarentina ciuitas, quæ sibi

Nam dum horrida virtutis in se ipsum comexum, stabilitum nitore fortunæ præsentis inflata, fastidiosè æstimas, in præualidū imperij nostri mucronem caca & amens irruisti. ibidem.

De P. Rutilio & C. Mallio Consil.

Armorum tractandorum meditatione à P. Rutilio Cons. C. Mallij Collega militibus est tradita. Is enim nullius antè se Imperatoris exemplum sequutus ex ludo C. Aurelij Scauri doctoribus gladiatorum accersitis, vitandisque atque inferendis ictus subtiliorem rationem legibus ingenerauit: virtutemque arti, & artem rursus virtuti miscuit, vt illa impetu huius fortior, hæc illius scientia cæntior fieret. ibidem.

De modo comedendi antiqorum.

Fuit etiam illa simplicitas antiqorum in cibo capiendæ, humanitatis simul & continentiæ certissima index. Nam maximis viris prandere & cænare in propatulo verecundiæ non erat: nec sandullas epulas habebāt, quas populi vllis subijcere erubescerent. Erāt autem aded continentia attentis, vt frequēior apud eos pulsus vsus, quàm panis esset. ibidem.

De veneratione Febris.

Ceteros Deos ad beneficiendum venerantur: Febrem autem ad minus nocendum templis colebant, quorum adhuc unum in palatio, alterum in area Marianorum monumentorum, tertium in summa parte Vici longi extat. in eaq; remedia, quæ corporibus egrorum adnexa fuerat, deferebantur. Hac ad humanæ mentis æstus leniendos cum aliqua vsu ratione excogitata: ceterum salubritatē suam industria certissimo ac fidelissimo monumento tuebantur, bonæque valetudinis eorum quasi quadam mater erat frugalitas inimica luxuriosis epulis, & aliena nimia vini abundantia, & ab omni immoderato Venere vsu auersa. ibid.

De Romanis sponſis.

Novæ nuptæ apud præcos Romanos maritorum domos ingressuræ in primo limine Caiam Cæciliam (alio nomine Tanaquilem nuncupatam) semper nominabāt, quæ Tarquinij Prisci Romani Regis uxor famina sicut pudicitia atque omni virtutis genere insignis, ut dum eam nominarent, imitari mores eius meminissent: postpositis quoq; alijs ornamentis, oculos suisque præferebatur. Hinc enim institutus Martias, Porcias, atque Lucretias Romani pepererunt. Baptist. Fulgo. lib. 2.

De Romanis Consulibus.

Mos erat Romanis Consulibus licitoribus ac fascibus per vices uti: quisque mense suo his utebatur. Vtendi autem principium uſ faciebat, cui in bello mortuus esset filius, vel cui uxor esset, citiansi iunior haberetur, si alter quam senior uxore careret. ibid.

De Romanis.

Aded veteres Romani magni semper in liberos paternum ius fecere, ut Regum temporibus patri filios bis viderere permissum esset, nisi ei pater uxorem dedisset, aut vitro ducere volenti assensum præstitisset. ibidem.

De Romanis Cenſoribus.

Romanis mos fuit, electos duos insignes virtute ciues morum magistratus sine prouocatione constituere, qui intemperanter dicta factaque seuerè notabāt. Neque verò mirum videri debet, si cum hac disciplina vterentur, alios virtute præstiterunt. ibid.

De Priscis Romanis,

Haud aliam ob rem Plutarchus scribit, præcos Romanos instituisse, ut securibus, quæ præferebantur magistratibus, virgarum aligarētur fasces, nisi ut dum fasces soluer

soluerent, magistratui spatium cogitandi daretur, ne iratus ea fieri imperaret, quorum postea eum frustra pœniteret. ibid.

De Fecialibus & Patre Patrato.

Consuere veteres Romani nisi laesiti bellum inferre, præmissis semper Feciali, aut Patre Patrato, qui ereptas res ab hostibus repeteret, assignatis ad restitutionem triginta diebus, nisi forte armis ipsi peterentur. Quod si intra præfixum tempus res restituta non essent, non antè tamen in hostilem terram arma proferebantur, quam per Fecialem hosti bellum indixissent. Longè enim plurimè iustèque se fecisse, quam vlam rei bene gerendæ occasionem faciebant. ibidem.

Item de Romanis.

Romanis mos erat neminè suorum permitttere aduersus hostem pugnare, quemadmodum Senior Cato ad filium scribit, nisi prius sacramentum addiceretur: id autem agebatur, ut non nisi coactus ad alios perdendos ire videretur. Et ut ducibus, quibus addicti erant, si ex acie fugissent, morte eos, quia contra iurandum egerant, mulcandi ius esset.

Iterum de Romanis.

Ille quoq; consuetudo prudent-

tiæ plena erat, quæ Romani manipulos aut cohortes, quæ timore vel negligentia ordinis reliquissent, aut in exercitu seditiose fuissent, forte ex eis delecto de immo quoque capitali pœna multabant. Ita enim omnium timore, quibus illud imminere supplicium, & tam paucorum morte militare disciplinam seruabant,

Item de Romanis.

Ut puniendo seueri, ita ijs, qui bene virtutem meruissent, ornandis Romani minimè restricti fuerunt. Nam confecto pralio, posteaquam duces in eos animaduertent, quos in pralio præignauia, aut quia non paruissent, malè viderant rem gessisse: tum eorum laudes, qui bene pugnaſſent, pro cuiusque virtute celebrabant, ut duplici aculeo laudis atque supplicij cum excitarentur, ad omnia milites periculis præprios firmioresque redderentur.

Iterum de Romanis.

Ante omnia autem in seruandis suis, quam hostibus perdendis, diligentiores: eum, qui in pralio ciue seruassent, ciuica corona donabant, quæ querna fronde conficiebatur. quia passim inuenta quercus facultatem præbebat publici honoris statim in illum conferendi, qui eo se dignum præstitisset,

tisset, & in rebus gerendis oblat-
tus honor, alios ad spem eandem
accendebat. Frōde autem, & non
auro huiusmodi ornamentum da-
batur, ne plures aurum, quàm hu-
manum sanguinem, aut laudem,
quæ ex virtute proficisceretur, sa-
cere videretur. Adcoque hic lau-
dus amor, patriaq; charitas ve-
teris insedit animis, vt nemo apud
eos inuentus fuerit, qui ciuice
frondis honorem auro permutare
vellet. ibidem.

Iterum de Romanis.

Laudandus quoque in Roma-
nis mos ille erat, quo renouari pro-
hibebatur hostium spolia, postea-
quam longo auro consumpta inue-
nirentur. odium enim quod stan-
tibus spolijs retineri videbatur,
tempore cum spolijs ipsis deleri cu-
rabant. ibidem.

Iterum de Romanis.

Ne illa quidem in eis cōsuetu-
do laude sua caruit, vt omnes, qui
pedibus militarent, palum suum,
id est valli partem, ferrent, quo
semper castra munirentur. perse-
pe enim eo munimento magnam
hopeitiam vim arceuerūt, quam im-
munitis castris non sustinissent.
Quandō enim hoc sapiētius, quàm
quod nostrorum temporum mili-
tes solent, qui dum laborem deu-

tant, sine munimento positis ca-
stris ingentes saepe clades acci-
piunt? ibidem.

Iterum de Romanis.

Vt in milite fides augetur,
& ijs, quos alea vel aliud malum
profusiores faciebat, si animum po-
neretur (quidam enim in his pen-
si nihil habentes, saepe euertuntur)
omnium congiariorum dimidiam
partem ponere apud signa mili-
tem cogebāt, vbi decem saccis pro
numero cohortium, quibus legio
constabat, sancte in maiores mil-
litum ipsorum vsus custodieba-
tur. ibidem.

Iterum de Romanis.

Commendationem etiam Ro-
manorum mos merebatur. gesta-
re enim liberos bullas a collo pen-
dentes affluerant, vt cū serui eos
ex bulla ingenuos esse cognouis-
sent, cum eis torpiter atque impu-
dicè agere abstinerent, idq; Ro-
manos ipsos esse monebat. ibid.

De Vespasiani lege.

Vespasianus Imperator, cum
apud Romanos luxuria nullo
coercente, inualeret, decreto quo-
dam fecit, vt quæ se alieno ser-
uo iungeret, efficeretur ancilla.
Guido Exemplorum lib.

NOST

De Italis atque Carroto.

Consueuere Itali, imperanti-
bus Ottonibus ac Fridericis
Germanis, magna ex parte in præ-
lium militaria signa carris infixa
deferre: fortasse ob eam causam,
quod in fuga difficilius seruari
possent. in quibus cum grauior mi-
litari infamia, si amitterentur,
constiteret, effugiendi dedecoris
necessitas consistere in prælio mi-
lites cogeret. Bapt. Fulg. lib. 2.

De Carinthijs & alijs.

Novus ritus is videtur, quo prin-
cipes, qui Austria cognominan-
tur, uti solent, cum primo possessio-
nem ineunt Carinthiorum ducatu-
(illis enim Carinthij parent)
neque tamen hoc ab re fieri vider-
tur. Nam haud longè ab oppido,
quod sancti Vitti dicitur, in con-
ualle, vbi adhuc reliquæ conspi-
ciuntur, ingentis vrbs, cuius no-
men de viuicium memoria ex-
cidit, magnum lapidem, qui illic
est erectus, quo die Austria prin-
ceps ad inuendum ducatus posse-
sionem venturus est, rusticus for-
te in ea gente delectus conscen-
dit, medijsque inter macilentos
bouem atque equam magna ru-
sticorum manu septus, consistit: in
in vallem autem descendit Au-

stria princeps rusticana amictus
veste, quem permulti eius regionis
principes armati cum signis aduēt,
inter quos Goritiæ comes prima-
rium obtinet locū. rusticus alonge
venientem principem conspiciatus,
ceu admiratione captus, Liburni-
ca lingua (qua illi vtuntur) stan-
tes alios rusticos rogat, quis sit is
qui tam superbo incessu atque ap-
paratu ad se veniat: illi autem re-
gionis ipsius principem esse. iterum
rusticus petit, an is equus sit iu-
dex, communem patriæ salutem
cura habeat, liber, an seruus sit, si
honore dignus, & si ritè Chris-
tianus: quæ omnia cū astan-
tes affirmarunt, iterum rogat,
quo iure is lapide se velit abigere:
ad hoc tunc Goritiæ comes iam fac-
tus vicinior, respondet, Abigere
te vult, datus sexaginta aureis
nummis, hisque animalibus, quæ
circum te sunt, te cum familia tua
onerum immunitate donato, vltra
principales vestes, quas deposuit,
his auditis rusticus leniter per-
cussa principis maxilla, monet, vt
iustus esse velit, acceptisque ani-
malibus, quæ iuxta exstant, do-
mum reuertitur. Princeps autem
saltu in lapidem se recipit, stri-
ctum vibrat ensen, atque omni-
bus, qui petierint, iustitiam se mi-
nistraturum pollicetur: & de-
scendens inde, templum ingreditur,
principalesque vestes atque
officium resumit. Postea peracto
coniugio, in patris tribunal ad au-

diendos populos conscendit. Hodie in Gallia, ubi tam ingentes opes sunt, cum regnum inveniunt Reges, recte anicuntur in veterem Germanicum morem formata, quam ad hunc usum religiosè seruant, sicuti in Pannonia diadema, quod sancti Stephani quondam eorum Regis fuisse arbitratur: alio enim creatum Regem insignire nefas putant. Id declaratum fuit in Vla distro, qui etiam Polonia regnum habuit. Nam cum hoc diadema peres Fridericum tertium esset, diu coronatione distulit: id quod sex annos etiam egit Matthias Cornutus, adeo penus multos antiquarum consuetudinum religio valet. *ibid.*

De Xerxe Rege.

Iam Xerxes, cuius in nomine superbia & impotentia habitat, suo iure quam insolenter usus est: quòd Græcia macturum bellù, adhibitis Asiæ principibus, Ne viderer, inquit, meo tantummodo usus consilio, vos contraxi: ceterum memento te pœrendum magis vobis. quam consulendum. Arroganter, etiamsi victori repetere ei regiam contigisset, tam deformiter victi, nescias vtrum insolentium dictum, an impudentium.

De Annibale.

Annibal autè Cammensis pœgnæ successu elatus, nec admisit quenuquam civium suorum in castra, nec respõsum vlli nisi per interpretem dedit. Maharbalem etiã autè tabernaculum suũ clara voce affirmatẽm, prospexisse se, quoniam modo paucis diebus Rome in Capitolio conaret, aspernatus est: adeo felicitatis & moderatioris diuiduum contubernium est. *ibid.*

De Cyro Perfarum Rege.

Perfarum Rex Cyrus cum ad Babylonicam expeditionem proficisceretur, fluvium Gangem immense magnitudinis, rapidũque in trecentos ac sexaginta paruos alveos diuisit, quod in eo eques Persa ruã cum equo absorpsisset:

esset: & superbe rei insolens quoque verbum addidit, affirmsans se ita diminuturum amuem, qui equi suo se peruiũ sacce noluerat, vt etiam pœgnans femina pedibus sine labore eum traiecerat esset. O immanem profecto superbiam, elementis, non secus atq; hominibus irasci, atque ab eis reuerentiam exigere. *Eap. Ful. lib. 9.*

Hic autem superbus tanta timiditate laborauit, vt eum corã Pompeio deflexo genu procumbere, atq; ad eius pedes diadema deponere non puduerit. Etenim hæc superbia leges esse solent, vt sordidorũ corda plerunq; inuadat, quos vt prospera fortuna non capis, ita eadẽ cum terga dederit, animo penitus prosternat. *ibid.*

De Sefostre Aegypti Rge.

Aegypti Rex Sefostis superbus nimis atque insolens fuit, qui principes ac rectores prouinciarum ad se quotannis cum munere cogebat venire, atque ex eorũ numero a quatuor veluti equis curru iunctis ad templum trahi volebat: demens nimis, cui id in mentem non veniret, quod qui hominibus pro iumentis videretur, ipse ob superbiæ magnitudinẽ, amissa ratione, bestia iumentũmq; efficiebatur. *ibid.*

De Tigrane Armeniæ Rege.

Tigranes Armeniæ Rex hand minore, quam Sefostis superbia pradius, parentes sibi Regis domestico ministerio adhibebat. in mensa enim atq; alijs rebus eorum opera atque seruitio vtebatur: & cum pro tribunali causas populorum aut legatos audiret, circumstare tribunali supplicibus manibus in seruorum marem cogebat.

De eodem.

Immanem quoq; superbiã stultè nimis idem ostendit, cum arma in eũ L. Lucullo mouente, illi, qui primus huius rei nuntium tulit, pro munere caput ademisset. *ibid.*

De Cambyse Perfarum Rege.

Superbè quoq; nimis atq; crudeliter Perfarũ Rex Cambyses egit, cum interrogatus ab eo Prasaspes Persa nobilitate insignis, quid de Cambyse populi sentirent, amice respondisset, in omnibus à Persis Cambysem laudari, nisi quod vini appetentior esset. Arcum enim, quem manu tenebat Cambyses, tendit, & ad Prasaspem cannerfus, dixit se, quanquam immodicè potasset, sagittam tamen in medium filij eius cor directurum: & ita cogniturum Prasaspem, nunquam tam potum Cambysem esse, vt à vero sensu aberraret. Cum autem in hæc verba sagittam emisisset, medium adolescentis pectus tra-

DE SUPERBIA,

Græcorum exempl.

De Alexandro Rege.



Alexandri Regis virtus & felicitas tribus insolenti gradibus exultauit euidentissimis. Fastidio enim Philippi, Iouem Hammonem patrem asciuit: iedio morum & cultus Macedonici vestem & instituta Persica assumpsit: spreto mortali habitu, diuinũ caput emulatus est. Nec fuit ei pudori filium, eiuem, hominem dissimulare. *Max. lib. 9.*

iecit: cui cum illa ipsa hora aperiri totum iussisset pectus, inuenta est in cor ipsius sagitta penetravisse. Prae superbia enim cum audiendi veri patiens non esset, in amicum adco crudeliter sevit. *ibid.*

De Sapore Persarum Rege.

Sapor Persarum Rex ad Constantium Imperatorem scribens, Solis atque Luna se fratrem, & qui inter stellas partem haberet, nuncupavit, nullo erga Constantium honore vsus. *ibid.*

De eodem.

Idem superbia immani in Publium Cornelium Licinium Valerianum Imperatorem vsus est: quod cum pro alio superatum cepisset, non solum veluti canem vincitum tenebat, verum tergo quoque ac renibus eius pro scanno vebatur, ut comodus in equum conscenderet. *ibid.*

ROMANORVM exempli.

De M. Druso Tribuno.

Patrum habuit M. Drusus Trib. plebis L. Philippum Consullem, quia se interpellare concionantem ausus fuerat, obtorta gula, & quidem non per viatorem sed per clientem suum adco violenter in carcerem precipitum egisse, ut mul-

tus è naribus eius cruor perfunderetur. verumetiam cum Senatus ad eum misisset, ut in Curiam veniret: Quare non potius, inquit, ipse in Hostilium propinqua Rostri ad me venit? piger adiecit quod sequitur, Tribunus Senatus imperium desepxit, Senatus Tribunum verbis paruit. *Max. lib. 9.*

De Cn. Pompeio.

Cneus autem Pompeius quam insolentur egit qui balneo egressus, ante pedes suos prostratum Hippesum ambitus reum, & nobilem virum, & sibi amicum iacentem reliquit, contumeliosa voce proculcatum: nihil enim aliud agere, quam ut conuiuium suum moraretur respodit. & huius dicti concius securo animo cenare potuit. Ille vero etiam in foro non erubuit. P. Scipionem socerum suum legibus noxium, quas ipse tulerat, in maxima quoque reorum & illustrium ruina muneris loco à iudicibus deponere, maritalis lecti blanditijs statum Reipub. temperando. *ibid.*

De M. Antonio.

Tetrum factio pariter ac dicto M. Antonio conuiuium. Nam cum ad eum Triumvirum Cestij Ruffi Senatoris caput allatum esset, aversantibus id ceteris, propius ad moueri insit, ac diu diligentique

genterque considerauit: cunctis deinde expectantibus, quidnam esset dicturus, Hunc ego, inquit, notum non habui. Superbia de Senatore, impotens de occiso confessio. *ibid.*

De C. Caligula Imperatore.

Caligula, ut in alijs immodicus fuit, ita etiam superbia, aut potius immanitate omnes humanitatis metas transgressus est: multorum numinum statuas capita admittit, & sua similia restituit, castoris atque Pollucis templum in vestibuli speciem ante palatij sui raluas transtulit, atque illic inter Deorum statuas sedes tanquam numerum coli se iubebat, ac Latialem Iouem appellari, cum manus fulgur aurata barba teneret. Cum autem interdum tridente manum armaret, ut Neptuno similis esset, maris numen dici volebat. Idem sibi ipsi templa ac statuas aureas condidit, fastansque tantum, ac phoenicopteris, pauonibusque sacrificabat: Lunam quoque tanquam si femina esset, in eundem thalamum ac lectum inuitabat: Iouem etiam se ab vrbe depulsurum minitabatur, quod nonnumquam emisit imbribus, ludos ac munera, quae eadeb, perturbasset. *ibidem.*

De Domitiano Imperatore.

Domitianus, etsi minus amens, quam Caligula, non minore tamen animi superbia laborauit. In edictis enim atque publicis scripturis Dominus ac Deus appellari voluit, & terrarum imperio non con-

tentus, caelestes quoque honores
voluit occupare. *ibid.*

De M. Aurelio Antonio Bas-
fiano Heliogabalo.

Heliogabalis Imperator, cum
ob superbiam Deus haberi vellet,
curram ascendens, quem leones
traherent, Cybelem se nominare
iubebat: & Bacchum vocari, cum
curru tigres iungeret, cui potan-
di studio, similior fortasse videri
poterat: sed cum immanitate alios
omnes excederet, vniuersum Sen-
natum vrbe expulit, atque in con-
temptum seruos togatos nuncupa-
uit. *ibidem.*

De Pallante Claudii liberto.

Pallas Claudij Caesaris libertus,
qui sub eo principe immensis opibus
comparatus, cum a Peto accusaretur,
in Neroneum conspirasse, atque ad
rem probandam quidam Pallantis
liberti adducerentur, coactus est
Pallas, ut innocentiam probaret,
superbia sua magnitudinem detege-
re: affirmavit enim moris sui esse,
nunquam ministrorum suorum quem-
piam alioqui: sed si quid vellet, id
eis aut manu aut nutu indicare:
& si quid esset, quod longiore ora-
tione declarandum esset, illud eis
scribere. Id autem agebat ne cum
ministris superbae vocis sua digni-
tatem communicaret. O immanem
fastum, aded nimia fortuna & feli-

citata Pallantem efferrit, ut prima
fortuna gradum obtuleretur, &
his, in quorum ordine fuerat, aded
se illius rei auarum probere, quod
large sine villo detrimento comu-
nicari potest. *ibid.*

NOSTRORVM exempla.

De Edgardo Britanniae Rege.

Edgarius Britannicus Rex su-
perbia magnitudine notus,
Scotia atque Hybernia Reges re-
migare cogebat in ea cymba, qua
ipse voluptatis gratia rehebatur.
Bapt. Fulgofus lib. 9.

De Ioanne x i i. Pontifice.

Ioannes x i i. Pontifex cum ac-
cepisset, e Cardinalium numero
duos ad Italiam, totiusque Ecclesie
salutem commodumque per liti-
ras cohortatos esse Ottonem Im-
peratorem, ut confessum in Italiam
descenderet, superbum atque inso-
lens nimis ingenium pro Tyranni
more sequutus, alteri eorum na-
sum, alteri autem manum, qua scri-
perat defecuit. *ibid.*

De Bonifacio v i i. Pontifice.

Bonifacius v i i. Pontifex in
urbem Romam reuersus, a qua pro-
pter crimina pulsus fuerat, nulla
dignitatis habita ratione, Ioanni
Cardinali innocensimo viro oculis

los defodi iussit, quod ei in his, qua-
parum iuste appetebat, aduersa-
retur. *ibidem.*

De Bernabone Vicecomite
Mediolanensi Principe.

Rem proculdubio superbam at-
que insolentem Bernabo Vicecomes,
qui Mediolani rerum potiebatur,
egit, cum Maass licentem Abbatem
ab Innocentio v i. Pontifice ad-
eum missum, quod ingrata qua-
dam nisi abbat, ac postea remissi Apo-
stolicas censuras minuitur, pö-
tisticas literas, quas attulerat, deuor-
rare coegit, nulla eius habita ratio-
ne, a quo Abbas legatus erat,
cui Christiani omnes veluti com-
muni parenti, ac Dei vicario su-
premi debent honorem. *ibid.*

DE HUMILITA- te, Nostrorum ex- empla.

De Monachis Nitriae.



Monachis Nitriae more
fuisse constat, praeter
caetera in peregrinos
beneficia pedes eorum
lauare, linteolisque abstergere, illi
imitari volentibus, qui magister
& dominus discipulorum pedes lau-
uit: Exemplum, inquit, dedi vobis,
ut quemadmodum ego feci, ita
& vos faciatis. Marulus. lib. i.

De Gallicano Monacho.

Gallicanus quosque Monachus,
quae & consuetudine & victore, & Co-
stantini Augusti generum fuisse
diximus, omnibus pro Christo co-
temptis, iam ardebat in monasterio
serui sanctus est officio, quae prius
in castris Imperatoris ac Ducis
Nec magis olim militaris gloriae
avidus fuit, quam postea humili-
tatis. Operis pretium erat videre pau-
perum lauante pedes, monachorum
manibus aqua dante, mentas con-
cinnante, pauimenta verrerem, &
reliqua id genus exercent, paulo
ante tot clientium patronum, tot ser-
uorum dominum, tot militum ductorem,
quot conuenire potuit principi viro
Caesaris genero, Romani exercitus
praefecto, sepe victoria polito, nun-
quam velle. Tantam statum mutatio-
nem nequissimo effecere fortuna, quanta
ille sua sponte suscepit: haud
ignarus multo maiorem certiorumque
felicitatem esse seruire Deo, quam
dominari mundo. *ibid.*

De Antonio Abbate.

Tradunt Antonium Abbatem
in spiritu rapiti vidisse orbem ter-
rarum quae aquauerunt laqueum op-
pletum: & cum mirabundus quis
illos euadere posset, quae fisset, resp-
sum fuisse, humilitas. Beati igitur
humiles, quibus a periculo erutus
competere poterit illa Prophetica
gratiarum actio dicentis, Benedi-
ctus Dominus, qui non dedit nos in
captionem dentibus eorum. Anima

nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est. & nos liberati sumus. Admirorium nostrum in nomine Domini. *ibidem.*

De Gregorio I. Pontifice.

Gregorius I. Pontifex se servum servorum Dei appellavit, ac ne dictus id illi, quam factum facilius fuisse putet: advenienti Ioanni Abbati affurrexit, & prior honoris gratia in terram prouolutus est. Pontifex, quam Abbas. Ceteri deinde maximi Pontifices nomenclatura istius titulum usurparunt, opus rari: omnes se servos servorum Dei dici, pauci esse voluerunt. Igitur Gregorij humilitatem approbasse videntur, etiam ipsi qui imitari neglexerunt. *ibid.*

De Petro Telonario.

Mirabilis imprimis Petri Telonarij humilitatio fuit, qui distratis pro amore Christi facultatibus, à Byzantio Hierosolyma petijt, servumque se venalium fecit: & cum in aliena domo à cõservis male dictis verberibusque affligeretur, gaudebat in contumelijs nunquam de iniuria sibi illata cõquestus, in tantum, ut de medio calumniatorum suorum nusquam discesserit, nisi cum Byzantijs hospitibus indicio cognitus, honorari cõpisset: denique tunc profugit, cum

coleretur ut liber, non cum p̄neretur ut servus, humilitati studens, à gloriatoribus abhorrens, displicere cupiens hominibus, ut Christi servum se exhiberet. *ibid.*

De Martino.

Martinus dum adhuc stipendia faceret, neque tamen tam Cesari, quam Christo militaret, præter illud celebratissimum pietatis opus, haud minus celebre præstitit humilitatis exemplum, vno servulo contentus, eundem ut fratrem dilexit, ut dominum coluit, cõnanti ministrabat, cubitum eunti calciamenta detrahebat, cateraque pendè omnia, mutata cum illo officij vice, exercebat: servus servus factus, ut Christo se servum probaret, nõ mundo. Miles erat, necdum baptizatus: sed tantum cathecumimus, & iam perfectionis viam ingressus, Spiritus sancti sententiã sequebatur, per Solomonè in Proverbjs prolatam, Melius est humilitari cum comitibus, quam divitiis dere spolia cum superbis. *ibid.*

De Alexio.

Alexius quoque Euphemiani cõsularis filius spreta generis nobilitate, Roma decedens, Edessam Syria urbem venit, & inter alienigenas septemdecim annos incognitus mendicavit. At postquam vulgatum est, vocem divinitus allatã, Alexium

xiuum mendicum in Ecclesia recipiendum, videns ibidem miraculum illud honori sibi futurum, Laodiceam est profectus, à Laodicea Tharsum, à Tharso redijt Romam in paterna domo pro peregrino pauperulo susceptus, alios septemdecim duravit annos in summa rerum inopia, statique miserabili, nec ipsis genitoribus suis sese manifestans, ob hoc solum, ne agnitum honore afficeret. In exitu vite & quis & quantus esset, apparuit: hoc signis prodigiisque instanter editus: illud chirographo in manu sancti reperto, ac re orãmè indicante, tunc scilicet cum iam superato vana ambitionis periculo, secura humilitas ad calos properabat, vera & immortalis glorie honore semper fruitura. O beatum, õ felicem illum qui sic se humiliat, ut sic exaltetur. *ibid.*

De Elisabeta Pannonum Regis filia.

Elisabeta Pannonum Regis filia, & Langrauj Turingie principis coniux, Deo gratificari cupiens, non alienum à dignitate sua putavit, mendicum quendam insimulatum obstitum, squalidum, olidum suo recipere sinu, suisque manibus crinem illius pectere, tondere caput, lavare totum corpus, quantum licuit, à pedore, sordibusque vindicare: multos præterea eiusdem sortis pauperes visitare,

benignè consolari, ad patientiam exhortari, cibos porrigere, potum propinare, modis omnibus opem ferre, & ulceratorum plagas contrectare, legere, linire, circumligare: & si quando facie deficerent, sui capitis velamento obnolere: denique defuncto viro Lãt gravio, cum multorum pauperum capax construxisset habitaculum, semet illum in ministerium dedit. Ibi puerum quendam ventris profuivo laborantem ipsa in suis vlnis ad exonerandum alium, etiam noctu conjurgens, pluries curavit. *Ibidem* mulieris leprose curã habens, omnia illi libenter præstitit, officioseque ministravit, quæ ipsa per infirmitatem non poterat. posthæc non est passa, se ab ancillis vocari dominam, sed foreorem, & eis aliquo de industria emissis, ipsarum interim munus usurpabat, vasa lavando, coquinam parando, pavimenta verrendo, ut ensilia suis disponendo locis, cateraque diligenti exequendo, ancillis etiã se magis infimam fecerat. Nunquam tanta mulier ad tantam humilitatem descendisset, nisi prius ardentissimè charitatis servore munditius incaluisse. Nihil quippe tam paruum, aut tam vile est, ut id se ducat indignum, qui perfectè diligit. *ibid.*

De Brigida virgine.

Brigida etiã virgo licet Abbat

baissam gereret, minorem tamen se ijs, quibus praeerat, exhibebat. Quasdam in monasterio longa valetudine oppressis, ut saltem squalore leuarentur, lauari iusserat: sed ancillis fororibusque cunctantibus, protinus ipsa accedens lauit, tantumque humilitatis Abbatisa fuit meritum, ut illa lotæ, è vestigijs sanarentur. Tres erant diuersis infirmitatibus laborantes, alia paralytica, alia demoniaca, alia reuò leprosa. magnum miraculum fuit, tales languores curasse: sed non minus mira exiit humilitas, sic affectas lauisse: & quidem (opinor) parem virtuti datam fuisse gratiã, ut qua dignata est lauare, ipsa etiam mederi posset. *ibid.*

DE OBEDIENTIA, NOSTRORUM EXEMPLA.

De Christo Iesu.



Ipsè Dominus noster Christus Iesus, ut nobis obedientie suoapte exemplo præberet documentum, parentum obsequio subditè voluit. Et erat, inquit Euangelista, subiectus illis: & hoc quidem, cum iam sapientia & etate & gratia proficeret apud Deum & homines. Et ne puerorum more

blandientijs, aut metu subiectus fuisse putes, non fuit infirmitatis, sed pietatis & liberi gratitque obsequij ista subiectio. Qualiter autem & caelesti Patri obsequendum esset, monstrauit, cum diceret, *Meus cibus est, ut faciam voluntatè eius, qui misit me.* & Non quaro voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me, Patri. Et, *Defendi de celo, non vt facia voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.* Et ad Patrem, *Non sic tu. Dixit voluntates hominis & Dei Deus & homo Christus: vt discamur diuinam voluntatem semper humane præferre, & carnis affectum spiritus affectui subiungere.* Denique Apostolus de illo, *Humiliavit, inquit, semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* *Marul. lib. i.*

Quòd autem Episcoporum, Abbatumque, & aliorum, qui præfunt, iussa mandataque sine cunctatione capeßenda sint, etiã cum nobis minus rationis habere videbuntur, Petri Apostoli exemplo patet. *Non lauabis mihi pedes in æternum, inquit: indecens & indignum ratus, ut dominus officio fungatur serui, & seruorum quædam dominorum suorum lauet pedes. sed quod indecè esse nõ poterat quicquid ille inberet, mox intellexit, cum audiuit, se non habiturum partem cum ipso, nisi lauari permitteret. Ideo protinus exclamauit obediens*

diens, *Domine, nõ tantum pedes, sed & manus & caput. Nos igitur quicquid Præpositi nostri nobis iniunxerint, prius iã ipsum exequi, quam causas, quam obrem, inquirere, curemus. Præpositi enim videtur, ut cuius officium est obedire, u de seniorum sententia iudicet. *ibid.**

De Paulo Monacho.

Paulus Monachus cognomento Simplex Antonij discipulus, cum primitus mysterij rûgnarus quaesisset, essetque Præpositi prior Christus, inep tam interrogationem silentio diluere inßus, triennio tenuit. Post hæc cum multa illi absurda & superuacua experide tantum obedientie causa, imperaretur, veluti necessaria, persiceret nõquam distulit: sicuti aquam haurire, & haustam effundere, vestes dissuere, & castem dissolutum conseruere, & alia huiusmodi: quæ illi, non quòd frivola futiliaque essent, sed quòd inßa perpendens, libenter exequebatur, & diligenter implebat. *ibid.*

De quodam Monacho.

Frater quidam ægotans in monasterio Scythi, cum adire ciuitatè pararet, curatiois gratia, & Moyses Abbas à proposito illum deterreret, simulque prædiceret, si discessisset, fornicatione pol-

luerat, iniussu eius abijt, & mulierem, qua languenti ministrabat, cum conualuisset, vitauit. Quandò illi melius erat, morbo perijße, quàm peccato? Mori timuit, & multò grauiorè mortem incurrit, dũ obedire negligit. *ibid.*

De Ioanne Abbate.

Idcirco quidem Ioannes Abbas in Scythi, quem sol iratè nunquam vidit, ex hæc vita ad meliorem migraturus, præcipuè discipulo suis documētum relinquere volens, nunquã quicquam se ex sententia sua egisse dixit, sed Seniorum: nunquã aliquid docuisse, quòd prior ipse nõ fecisset. Hoc erat propriæ renuntiare voluntati, & in docendo nihil præsumere: in hoc ille summam quæ virtutum putauit, qui dũ decederet, fratres suos plura monere, necessarium non esse censuit. *ibid.*

De altero Ioanne.

Ioannem alterum apud Lycum Thebaidis oppidum comorantem, obedientie virtus eò prorexit, ut feturorum præficiam saceret: huius obsequij experiundi causa Abbas præcepit, ut palum aridum in terra defixum, aqua, qua duo millia passuum à monasterio distabat, bis per diem aduecta, totidè vicibus irrigaret. cum vidisset neque labore illum defatigari, neque

neque ligni nunquam ad viriditatem redituri desperatione commoveri, post annum in tali opere consumptum interrogat, an lignum illud iam radices egisset: & se nescire respondentem, everso ligno, ab irrigatione desistere iussit. *ibidem.*

De eodem.

Aliud deinde obedientie eius periculum facere volens, cum multri adessent promptitudinis eius in obsequendo fama excitii, mandavit, ut de cellario lenticulam, qua oleo plena erat, proferens per fenestram projiceret, tantillum olei illis erat, & quidem in deserto, ubi is liquor neque mutuo sumi, neque emi poterat: concitus tamen ipse, non inopia, non loci rationem ducens, quod inebatur, perfecit. *ibidem.*

De eodem.

Alias quoque saxu ingens, & quem multi simul movere non valerent, soli ut aduolneret, Abbas precepit. Tunc ille quidem toto conatu frustra nitens, vires experiri non cessavit, donec multo sudore madesceret, iam quiescere idc Abbas iussit. Hac obsequiorum simplicitate Ioannes prophetada donum consequutus, in magnis bellorum difficultatibus Theodosium principem, ne cum hoste congredi time-

ret, suis animavit oraculis certissimo victorie eventus: ita ut ille deinceps certamen nullum iniret, nisi ipso consulto. Igitur qui olim omnibus Abbatis sui iussis fuerat obsequutus, eius deinde responsis obedivit Imperator. *ibid.*

De Albino Andegavensi Episcopo.

Albinu Andegavensem Episcopum, dum adhuc adulescens in monasterio degeret, ad perficiendum Abbatis mandatu pergens, effusam repente imbrem sub tecto declinasset, eo procella vi dimisso ac perfluente, ceteris, qui illuc convenerant, haud parum madefactis, ipsum solum aqua non aspersit. Mirabantur omnes, & cum audivissent eum ab Abbate missum iter facere, miraculum obedientie merito imputarunt. O' pregrandis virtus, quam inanimatum elementum ita reveritum est, ut attingere non auderet. *ibid.*

De Guillelmo monacho.

Guillelmus Aquitania quondam & Provincia dominus, postea vero ita humilis Monachus, ut nihil tam paruum, neque tam infimum esset, quod se indignum iudicaret, dum id sibi faciendum Abbatis autoritas iniussisset. Iussu ergo aliquando panes coque-

re, cum iam tempus cœna instaret, confestim succendit fornacem, rutabulo ignem circumvertit, sed scopam, qua prunas everteret, locumque ponedis panibus aptaret, non habuit: insiliens ergo in fornacem, melote pro scopam est usus. Tum demum coctos panes fratribus nihilo tardius, quam res poscebant attulit, nulla corporis, aut imbecillitatem parte lesa, ut proinde obedientia alacritatem intelligas, & inter pericula securam, & inter infima nobilem. Factus erat hic quidem de Aquitania Provinciae quod domino Monachorum furnarius: sed de Monachoru furnario factus est regni celestis perpetuus possessor, terræ Regibus maior, Dei angelis par. *ibidem.*

De Berchario Abbate.

Bercharius Lexoviensis monasterii Abbas antequam preesse cepisset, singularem apud omnes obedientia suae commendationem miraculo auxit, dum vinum decado in urnam traheret, ab Abbate vocatus, relicta urna festinus cucurrit: vinu vero sicuti suebat, repleta urna, non est effusum: sed sic stetit, ac si gelu concretum esset, donec ille reversus, cado fornacem tereti in mucronem ligneo obturavit. Tunc qui aderat, haud dubitarunt, quin hoc illi alacris admodum, atq; impigrae obedientiae merito contigisset: ut qui se totum Abbatis voluntati libenter tra-

diderat, ad eius votum fluentis naturae liquor pro tempore suspensus perstiterit. *ibidem.*

De Diuo Hieronymo.

Diuo Hieronymo leo obsequiū prestitisse dicitur, a sellum monasterii ad pascua educere, pascens tamen que comitari suetus, ageris fungebatur officio: sed a sellum amisso, iussu ipse ligna dorso deferre, onerari se multa cum mansuetudine patiebatur, donec postea inuentum agellu, ante se ad monasteriū agēs, reduxit. Ecce bruta animalia seniorum iussu obsequuntur, & homo rationis capax audent refragari? Certe quisquis eorum restiterit imperio, hoc exemplo feris beluis asperior irrationabiliorq; convincetur. *ibidem.*

De quodam Monacho.

Fratrem quendam refert Cassianus non obscuro loco natum, cum relictis mundane conversationis rebus, religioni sese tradidisset, sportulas venales Abbatis iussu publice circumtulisset, namque singulatim distrahendo, ea tantum de causa, ut diutius in foro esset, & an illum tam abiecta negotiationis puderet, longiore expectantia plenius nosceretur, omnia summa animi constantia, curaque peregrisse, postposita generis nobilitate, sanctae obedientiae humilitati,

ne suam manu tenens, & aspiciens retro, ineptum se faceret regno Dei. ibidem.

De Murio Abbate.

Idem autor, Mutij Abbatis miram obedientiam, ac nisi veteris instrumenti par exemplum ei astipularetur, penè incredibilem enarrat, dicens eum unico filio suo non pepernisse, ut Abbati obediret. Unà enim cum illo parvulo adhuc monasterium ingressus, ut cellulus dispararentur sustinuit: et cum puer de industria in conspectu eius increpitareretur, verberaretur, miseris acciperetur modus, neq; lachrymis, neq; clamoribus eius moveri potuit, ut verbum unum proferret: denique simulata in puerum indignatione, Abbas patientiam parvuli obedientiamque Mutij quamvis probaturus argumento, iussit, ut arreptum filium efferret, & in proximum flumen suffocandum iaceret. nihil moratus ille, unicum ut mergeret, tulit: sed quibus negotium datum erat, cum ad ripam fluminis ventum esset, sese opposcentes, inhibuerunt. Posthac Abhati reuelatur, Mutium Abrake patriarcha obedientia merito comparandum, dignumq; cui post se Monasterij cura committeretur. Cum hoc ita sit, quis dubitat quin prepositorum iussa perinde servanda sint, ac Dei, patrique sedulitate adimplenda?

De Lamberto Traiectensi Episcopo.

Lambertus Traiectensis Episcopus, cum invidiosorum malignitate Episcopatu motus, ad monasterium scabolanense confluxisset, monachalem servas vite modum, & nocte quasdam ad orandum à lectulo acsiliens, percussio pedibus paramento, strepitum fecisset, Abbas eo quod silentij ea hora erat, quasi subindigne ferès, voce sublata ait, ut quisquis illud culpa commisisset, continuò ad crucem exiret, non antequam diei crepusculum esset, reversurus. Crux autem ipsa extra monasterij septa sub dio erecta stabat: repete itaq; Lambertus, sicut nudis pedibus adhuc et cilicio tantum indutus erat, abiit, & hoc quidem brume tempore, ut multi mirarentur, quomodo algore contractus non exirasset, manè seminiunt redierunt, & Abbas veniam petijt, affirmans, nunquam se putasse hoc monachorum aliquem facturum, venio Episcopum. Ideoque ioco magis quam serio verbum protulisset: hac tamen obedientia subiectione Lambertus meruit, in Episcopatu sui sedem restitui, & tandem martyrio coronari. ibid.

De duobus adolescentulis.

Non minus constantis, licet minus prudètis obedientia est exemplum.

plum, quod sequitur: Toanes Abbas eremique Scythæconomus sicut de Marcote Libya sibi muneri missas duobus adolescentulis ad se venire quendam procul in vltiore deserto manentem deserendas dedidit: quos dum iter agerent, nubifera circumfudit caligo, ita ut quò pergerent nescirent. Per vastam igitur errando solitudinem, diem noctemque consumpserunt, senis cellula nusquam inuenta: cumq; diu expectati non redirent, reperti sunt postius genibus animas effluisse, illibatis scibus, quas secum tulerant. Siquidè in media perire, quam Abbatibus pravari cari mandatum, maluerunt. Quod si id rectè, nescio, cum mandantis voluntas non eo tenderet, ut innocentes discipulos confici vellet, & escam, quam in manibus habebant, non gustare: illi tamen stupèdæ cuiusdam constantia præbuerunt exempli. ibid.

De Gallo Columbani Abbatis discipulo.

Columbanus Abbas Gallo discipulo inobedientia crimen obiectum dicitur, quòd ad Ligorem fluvium piscationem fecisset, quam ad fluvium Briscam facere iussus fuerat: Gallus autem vtrum in hoc, an in illo fluvio piscaretur, nihil referre arbitratus, dummodo opus quòd iubebatur, peregisset, tum demum advertere animum cepit, secumque cogitare, quòd

ideo fortasse sine piscibus redisset, quia cuncta qua iussa fuerat, non plenè suscipere exequutus. Itaq; iterum tentata piscatione, multisq; in illo, quòd sibi assignatum fuerat, sermine captis piscibus, didicit mandati non rem solum, sed etiam verba singula diligèntius esse perpendenda. ibidem.

De Venerio Monacho.

Venerij quoque Monachi obedientia non est silentio inuolenda, cum & ipsa plurimis documentis esse possit. hic solitariae vitae cupiditate ardens, in scio Abbate discernerat, tuguriolumque sibi posuerat in deserto. Ceterum à sancto Romualdo reprehensus, quòd absque prepositi sui permisso monasterij reliquisset, ideoque casto & infructuoso labore ipsum castus versus niti, quandiu inobedientia premeretur gravitate: non distulit, quin statim ad Abbatem suum rediens, & culpe veniam rogaret, & in solitudine vivendi copiam, utroq; impetrato, iam certiore promerèdæ spe, Christo solitarius servavit. Igitur ex beati Romualdi sententia, & Venerij exèplo facies qui quis, qui ad distractioris vitae institutum non nisi eo, qui preest, consulto, ac permittente transierit. ib.

De Elizabetha Regis filia.

Elizabetha Regis filia ad eò una omnibus

omnibus ferè affluit virtutibus, nolens, ne in ipsa quidem mariti domo suo viuere arbitrio, Contra dum mendicum & religiosum senem sibi magistrum adscinerat, cuius imperio ac nutu in via Domini dirigeretur. Igitur die quadam illo iubente, vt ad audiendum Dei verbu[m] Ecclesiam peteret, Marthionis Melesensis impronius su peruentu prapedita, ire omisit, ne si tantam feminam modo domi exceptam tam cito reliquisset, paru[m] honori habuisset videretur. Non accepti excusationem Conradus, & vt inobedientie culpam flagellu[m] dilueret, mandauit: continuo illa positu vestibus, linea tantu[m] tunica, que nuditatem tegeret, derelicta, ipso spectante tam diu se loris diuerberauit, donec idem, vt cessaret precepit. Minus obsequio si animi argumentum edidisset, si tunc ad ecclesiam, cum in sumum fuerat, accessisset: leui in re non obediuit, vt in multo difficiliore se obedientem probaret. ibidem.

De Euphrosina virgine.

Euphrosina virgo Pasnucci Alexandrini filia Smaragdus Monachus dicta, et credita, quoniam illi multas in rebus decor inerat, quocunq; se verteret, omnium in se oculos couertebat: hanc ob rem ne fratrium mentes Deo intus praesentia sua labefactaret, iussa est cellulae suae ianuam ultra non egres-

di, sed ibi humanis pariter diuinisque defungi officijs. Paruit non libenter minus, quam constanter, octo & triginta annos carcerem passa perpetuum. Tunc tandem, quod femina suscipet, deprehensum est, cum defuncta corpusculum de more lauerent. O patientiam animi incredibilem, qua sustinuit tanto tempore sexum vestibus se cella tegeret, vt & Christo seruiret, & Abbati obtemperaret. Quanti autem meriti esset apud Deum, miraculo patuit: frater quidam cadauer osculatus, oculum, quem olim amiserat, integrum recepit. Illa igitur, se obediendo, oculis omnium se subtraxerat, dum viuere, mortua postea solo tactu reparare erutos poterat. ibid.

DE INFANTIA,
& pueritia insigni,
Graecorum exempla.

De Semiramide.



Emiramis femina illis stris infans penè prius periclitata est, quam in lucem edita. Iacuit infans circa Syriae stagnum, vel alimonia defectu mox interitura, nisi aues stagni accola inaccenti alimentis peropportune ministrasset: hinc sublata inter regios pa-

stres alitur: adulta regia fit conuix. Demum sub aliena persona non modo regnum tenuit, sed insigne etiam auxilitata fuit vna in femina indoles, tanta fatorum vis omni indole potètor. Sab. li. r.

De Pyrrho Rege Epirotarum.

Pyrrhus Aeacida filius regia domo excidit, prementibusq; à tergo hostium telis, in tormenti speciem trans flumen lancea contortus, egrè seruatus est: dein Glauciae regi commendatus, ad eius pedes miserabiliter obrepit infans, reptatus (quando verbis non potuit) risuq; tempestiuo suam Regi salutem commendaturus, adultus, & in regnum restitutus, Italiam concussit bello, Siciliam subegit, Macedoniam suis opibus adiecit, Lacedaemonia fatigauit, per quae tantum est gloriae adeptus, vt imperatoria virtute clarissimi iudicio vni veterum imperatoru[m], Alexandro videlicet Regi cessarit, qui nulli fuit bellica gloria secundus. ibid.

De Cyro Rege.

Similia sunt, sed propiora vero quae de maiore Cyro memorantur, in quo de canis nutritu egrè posteritas Graeciae stipulatur. certior fama, Cyrum confestim à Mandana matris partu Harpago

datum, vt ferarum laniatui exponeretur, nutritu[m]que magis casu, quam Harpagoi consilio apud regium bubulcum. Ceterum agnitum Astyages maternus auus, non ausus fatis ire obuiam, praestitit eum incolumen: sed non tam pertinax fuit vis illa, per quam seruatus est in euis infantia & pueritia tuèda, quam postea praesens in regno adspicendo, famaq; in omne auum propaganda. ibid.

De Alexandro Magno.

Alexander puer adhuc praeclearum deposuit apud Leonidem Pedagogum futurae munificentiae rudimentum. siquidem aru[m] ad motus sacrorum causa, quum largiura thura focus causeret, sic sacrificabis, inquit, ille quum Arabiam subegeris. Cuius ille vocis memor robustus Rex, & iam victor, thurisiferis gentibus bello subactis, nauim ad eum thure onustam misit, praecipies, vt cum Dijs parcus esse desineret, qui secum tam benigne agerent. ibid.

De Praxetato.

Age verò quid Praxetatus ille Quiritij generis, qua eum indole fuisse putandum est? qui de more in Curia à patre ductus, cum res de qua die illo cõsultum fuerat Senatus, credita silentio esset, isq; domum reuersus, à matre; appellatus, cum non impensis precibus,

non minus subigi potuisset, exarsit
cofestim muliebris animus, ut di-
sceret quid illud esset, quod tam si-
do premeretur silentio: incredibili
deniq; cognoscēda rei cupiditate,
& ut prona est in vitium homi-
nis natura, praesertim impotēioris
sexus, varie versando, eo pueri
mentem perpulit maternis preci-
bus imparcm, ut mendacium con-
fixerit Prætextatus, ad muliebrē
intemperiem mitigandam perop-
portunum. sive enim à matre prius
accepta, fore, ut rem in occulto ha-
beret, Decretum, inquit, est, ut ad
propagandam sobolem liceat viris
plures uxores ducere. Hic bona
mulier non tantum non fidē præ-
stitit, sed præcipiti fama per vic-
iniam primò, dein per vniuersam
urbem dissipata, auctor fuit, ut pos-
sivide illius diei ingens matrona-
rum numerus in vestibulū Curia
conveniret. Mirari primores Pa-
trum insuetos matronarū catus:
ubi quid querelarū attulissent, co-
gnitū est, & quid puer cōmentus
esset ad tegendū Curia secretū, ir-
risset vniuersus ordo muliebrē le-
uitatem, stultamq; credulitatem.
Puer publicè laudatus, datū curaque
ut vni puerorum omnū Curiam
ingredi posthac liceret. ibid.

De Alcibiade.

Nec in Alcibiade minor vni-
quam indoles virtutis vitiorū q;
fuit, quem nescias gloriari ne mā-

gis Athena debeat, quòd genuer-
int, an dolere: nec enim tam stre-
nuè pro patria bellando, imperium
auxit, quantum post ea factus illi
hostis afflixit. Is sanè à pueritia,
qualis vir futurus esset, facile do-
cumentum dedit, qui ad Periclem
auunculum deductus, cum subtri-
stem illum cōspicatus esset, Ecquid
est, inquit, auuncule, quòd doleas?
illo verò respondente, cruciari se
animo, quòd curati à se propi-
etationem minus aptè profusa pec-
cunia exposcenti populo redde-
re non posset, Quinimo, inquit, co-
gitandum tibi potius, quo pacto
non reddas. Aripuit statim pru-
dentissimus vir puerile monitum:
& patriam ad eò graui finitimo-
rum populorum bello implicuit,
ut sollicita de salute imperij ci-
uitatis, aliò mentē conuerterit. sicq;
Alcibiades patriam, quam fa-
ctus vir postmodum euerit, iam
tum puer viam, ut facilius rueret,
ostendit, magno rerū publicarum
documento, nunquam his commit-
tendam Republicam adultis, qui
à pueritia præcociorem improbi-
tatem præ se ferant. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Romulo & Remo.

Romulus & Remus gemini
fratres Amulij iussu sunt in
Tybe

Tyberim proiecti, sensisse proni-
dus annis videri potest fatale o-
nus, futurūmq; decus gentium in
parte oneris periclitari, & cū vna
anima extingui: sed sine id senser-
it ille, aut tanquam id sensisset,
contraxit se illico, cum foris vber-
ius solito flueret, destituitque
pueros tenui alluisione. Iacobat
gemina proles cæno pronoluta,
haud dubie peritura, nisi auspici-
atissimo vagitu Martiam Lu-
pam ad locum pertraxissent. oc-
currit huc non raptrix, sed nu-
trix (tanta est vis factorum) & qui
præse esse debuerunt, immiti fe-
re, pro alumnis fuere. Inde sub-
lati, pastorum stabulis inferun-
tur, adultique regnum auo vin-
dicant, sibi nouum condunt: quod
domestico statim malo imbutum
perpetua deinceps discordia exa-
gitandum reliquere. Sabel. lib. 1.

De Marco Catone.

Marcus Cato, cui ex morte Vi-
tensis cognomen obtigit, & pa-
tria & ciuium suorum se vindic-
em præbit puer adhuc. Is L.
Sylle carnificinam verius quam
domum officij gratia cum sarpe-
donte padagogo ingressus, postea
quam inde dimissi sunt, sciscitatus
est ex eo, ecquorum essent hominū
capita illa, que tam multa nu-
mero, & à tam multis ad Syllam
deferrentur: cum Romanorum ea
esse ciuium, ac ferè principum ci-

uitatis, & à L. Sylla profcri-
ptorum admississet, Deuisses, in-
quit, mihi ferrum exhibere, ut
tam atrocem vindicarem iniu-
riam. ibid.

De C. Cæsare puero.

Sed quàm hic libertatis studio-
sus, tam C. Cæsar, qui post Syllam.
Dictator fuit, dominatus & regij
nominis cupidus, enimuero puer
adhuc semper tragicum illud in
ore habuit, Si ius violandum est
humanum, regnandi causa vio-
lari debet. Cuperes naturam illam
meliora voluisse: voluit enim ve-
tita, & libera ciuitati, in qua
natus erat. Sed quòd puer opta-
uit, adultus tenuit: parturitque
tener animus, quòd maturus pe-
perit. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Eustachij filijs.

Maximè memorabile est il-
lud quod in Eustachij filijs
euemisse proditiū est: fuit is militiæ
magisterio clarus Traiano prin-
cipe: sed post multò clarior marty-
rio factus. Exercebatur vir fortis
per clades & erumnas ad cælestis
militiæ premia bonisq; fortune
ne alijs alio casu amissis, uxore
postremò piratica vi adempta,
cū

cum filios duos nondum crepundis egressos vado fluminis traqueret, unum post alterum amisit. Enimvero repetens quem priore ripa reliquerat, dum mediu trahat amnem amborum sollicitus, terque hic fera lupa, ille leonis incursum è patri conspectu abripitur. Sed quam flebiliter fuerit illi amisi, tam feliciter postea sunt providentia reperti, parentibusque non sperantibus restituti. Sabel. lib. 1.

De Bernardino Senensi.

Bernardinus senensis pupillari ætate Dianæ materteræ commendatus prandioli partem pauperibus impartire solitus, cum forte unicus esset panis domi, prohibereturque infringere, portionem petijt suam, quam precario adeptus mendico obtulit. ibid.

DE INSIGNI
adolescentia, Græcorum exempla.

De Alexandro Magno.



Alexander Philippi filius qui Bucephalum equum insignem à patre nuperime emptum, cum à nullo subigi posset, ut equitem pateretur, primus indomi-

ta peruicacia demandæ rationem ostendit: mox præter omnium opinionem quadrupedem ascendit, ac citro vtròque effusus aperto campo habentis, ad lasitudinem agitavit. Quam in filio indolem rigoremque excusulatus Philippus dixisse fertur. Aliud tibi regnum queras fili: nam te Macedonia non capit. Sabel. lib. 1.

ROMANORVM
exempla.

De Africano Maiore.

Scipio, qui primus ex Africa bello victa cognomen reportauit, puer adhuc primo suo tyrocinio Scipionem equestri prælio, quod cum Pænis est ad Ticinam annem commissum, grauior vulneratum, & ad terram afflictum, in aduersum hostium globum ferociter inuectus, periculo serauit, adolescens non solum ciuica corona dignus, sed immortalitate etiam nominis, ad quam præmatura virtus cum argumento pietatis manifestum illi patefecit iter. Sabel. lib. 1.

De eodem.

Ad eundem capta Carthagine in Hispania, cum perducta esset, etsi admodum adolescentem, puella nobilis, atque elegantiforma, hanc ille castè sancteque in suorum

De Gorgia Leontino.

Leontinus Gorgias huius magister, qui ceterum & septem vixit annos: nec tamè tam longæus ab opere, & studio cessauit unquam. Hic idè cum ex eo quæreretur, cur tam diu vellet in humanis esse, nihil est, inquit, cur adhuc atas à me accusari possit. Iucundus, & optabilis vita cursus, cui tantus annorum numerus nihil abstulit, auctoritatem verò multo maiorem reperit. ibidem.

De eodem.

Idem Romanis legionibus ad Ausidium in Apulia caesis, cum nobiles quidam adolescentes ex acie elapsi de Italia relinquenda consilia agerent, ad eos stricto ferro repente ingressus, adeo terruit, minaciter instans, ut non solum propostio auerterit, sed passi sint etià se iusturandum excigi, de patria non nisi cū vita relinquenda. ibid.

DE SENECTUTE
te, Græcorum
exempla.

De Iofcrate.



Iofcrate quarto, & nonagesimo anno vite librum edidit, què Panathenæicum inscripsit: super fuit operi annos quinque, fuitque extrema ætas par suscepto labori, viribus, iudicio, memoria: quæ omnia nisi illi abundè affuissent, nunquam in tantum profectus, tam serià scribere potuisset. Sabel. lib. 1.

De Phocione Atheniensi.

Memorabilis hoc in Phocione Atheniensi, qui quadragies quinque cum imperio præfuit exercitui. Potuit gregarij militis vita illustrari, si quis tot stipendia fecisset, quot ille obiuit imperia. ibidem.

De Masinissa Rege.

Masinissa Rex populi Romanici amicissimus sexaginta regnauit annos: nonagenarius sine ephippis equum ascendit, nudo capite, pedibusque iter fecit: procreauit & filium extremo vite tempore. Et quod in eo maximè fuit memorabile, supræmæ atate confectus, cum opulentissimo Carthaginensium exercitu collatus signis prospero Marte dimicauit. ibidem.

De Arganthonio Gaditano.

Arganthonius autem Gaditanus tandiu regnavit, quandiu etiam ad facietatem vixisse abunde foret. Octoginta enim annis patriam suam rexit, cum ad imperium quadraginta annos natus accessisset: cuius rei certi sunt autores. Asinius etiam Pollio non minima pars Romæ styli in tertio historiæ suarum libro, centum illum, & triginta annos explevisse commemorat: & ipse numerosa vivacitatis haud parvum exemplum. Max. lib. 8.

De Democrito Abderite
Philosopho.

Democritus Abderites studiosissimus, atque idem doctissimus Philosophus omnem ætate contemplantando inuestigandoque consumpsit, solus in magna rerum inopia vitam ducens, & tamen centum ac novè annos attigit, non morbo, sed longo senio mortuus: quæ res experimento ostendit, studia minime tempora de hominis vita deducere, sed eam incolumem ac longam præstare. Bapt. Fulg. lib. 8.

De Galeno Pergameno
Medico.

Galenus Pergamenus medicæ arte vir excellens nos docuit, quantum arte sua posset, semper enim

prospera valetudine usus est, & cum decessit, nullo ante morbo correptus est, ætate usque ad centum ac quadraginta annos producta. ibi.

ROMANORVM exempla.

De Numa Pompilio.

Magnum esset pietatis nomen Numa Pompilij, qui Roma secundus à Romulo regnavit, nisi stultitia verius, quam iustitia, superstitio, non religio, habendus sit malorum demonum cultus. Fuit autor, ut Martia civitas, & ad id tempus rei bellicæ addita, arvis & sacellis demonum addiceretur. Dignus senex, qui meliora voluisset, nemo tenacior custos fuisset religionis, quippe qui hostium accessu repente nuntiatio, Ego inquit, sacrificabo. Sabel. lib. 1.

De Cæsare.

Confixit Cæsar Dictator cum hoste quinquagies collatis signis, quoties Romanorum ducum nemo. Verum exacta ætate, & iam senescere incipiens, cunctatior factus est ad ineunda prælia: veritus, ut credere est, ne fortunam, quam toties secundam fuerat expertus, adveniam semel experiretur. ibid.

De Marco Marcello.

Maiores in Marco Marcello iam sexage

sexagenario ferocia, maius bellèdi studium, quippe qui per quietem saepe sibi pugnare visus est. Optavit identidem, ut uno inclusus loco, cum Annibale omnium, qui omni memoria fuerit, à cum ferocissimo, de summa rei armis decerneret. Hoc cerè sicut, cur Rom. sit populi gladius dictus, cum Fabius, qui cunctando vicit, clypeus dicretur. ibid.

De Catone Maiore.

Cato Porcius, Quiritum vnus, octogenarius filium genuit tam vinda senecta, ut ne cõsensisse quidem videretur. Mira certè fuit tam intempestiva procreatio: sed illud æquè mirum, ne maius dicat, quod multis contra tendentibus, validis lateribus Poconiam legem populo suavit, ingenioso ad hæc argumens in difficili consultatione vnus. Autor fuit Carthaginius è medio tollendæ, si quævis Curia testatus tam vicinam habere Romanum populum inimicam urbem, & hostilia meditantem, quam pomarum illud esset, unde decerpta erat ficus, quam recentem in medium protulit. ibidem.

De M. Valerio Coruino.

M. Valerius Corvinus centesimum annum complevit, cuius inter primum, & sextum consulatum quadraginta sex anni in-

tercesserunt, suffecitque integris viribus corporis non solum speciosissimis reipublicæ ministris, sed etiam exactissima agrorum suorum cultura, & civis, & patriæ militiæ optabile exemplum. Maximus lib. 8.

De M. Perpenna.

Iam de Marco Perpenna quid loquar? qui omnibus quos in Senatu rogauerat, superstes fuit, septemque tantummodo, quos Cæsar collega Lucij Philippi legerat, è Patrib. reliquos vidit, toto ordine amplissimo diuturnior. ibi.

De Appio.

Appij verò ævum clade metiret (quia infinitum numerum annorum orbatus luminibus exegit) nisi quatuor filios, quingue filias, plurimas clientelas, rem denique publicam hoc casu gravatus fortissimè rexit. Quinetiam sessus iam vivendo, lætica se in Curiam deserrit iussit, ut cum Pyrrho desorem pacem fieri prohiberet. Hunc cæcum aliquis nominet, à quo patria, quod honestum erat, per se parum cernens, coacta est providere. ibidem.

De Licinia Rutilii, Terentia
Ciceronis, & Clodia
Aulii filia.

Mulieribus etiam vite spatium

non minus longum in compluribus apparuit, quarum aliquas strictim retulisse me satis erit. *Nami & Livia Rutili septimum, & nonagesimum, & Terentia Ciceronis tertium, & centesimum, & Clodia Auli filia quindecim filijs ante enixis, quintumdecimum, & centesimum explevit annum. ibid.*

De Lucio Terentio Bononiensi.

Et censu, quem *Vespasianus*, ac *Titus filius habuerunt*, inueniuntur est *L. Terentius centum annos impleuisse. Bapt. Fulg. lib. 8.*

De *L. Tertulla Ariminensi.*

Lucia Tertulla Ariminensis Vespasianorum censu, de quo dictum est, inuenta est centum ac triginta septem annos habere: item alia *Faudentia* duos supra centum atque triginta. *ibid.*

De Augusto.

Mirum in *Augusto* notari potest, quod cum primus fuerit, qui Imperatoris nomen atque titulum sibi sumpsisset, sex ac quinquaginta annos imperium rexerat, & post eum in tanto numero veterum imperatorum nullus (quanquam in eis aliqui tenera adhuc aetate ad eum honorem ascendissent) in administratione eum annorum numerum impleverit: etsi inter re-

centiores quidam satis propere accesserint. *ibidem.*

De *Tito Fullonio Bononiensi.*

Titus Fullonius Bononiensis in Claudij principis censura dinumeratus ab eo diligenter annis, ne qua inesset fraus, inueniuntur est annos centum ac quinquaginta superasse. ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De *Aurelio Augustino.*

Aurelius Augustinus cum iam nonagenarius esset, non minus operose exercuit diuinarum literarum studia, quam iuuenis media aetate fecerat. Scripsit itaque plura quam quisque legerit, si verus est *Posidonius*. ut decipi eum opinione credidit, qui omnia, quae *Augustinus* scripsit, arbitraretur se legisse. Accessit huius (quod hominis vel felicitati, vel sapientiae potius assignari possit) autoritas tanta, ut nullius scriptis post euangelicam historiam *Tarsensisque Pauli* maior hominum consensus accesserit. *Sabel. lib. 1.*

De *Origene.*

Sed quam *Aurelij* studia autoritate eminent, tantum nec minus *Origenis*, scriptorum varietate: huius

huius sena millia librorum legisse se diuus *Hieronymus* scribit, vir vel maiore fide dignus. Numquam rem tantam ponere esse ausus, utpote vix dignam relatu, nisi tanti viri intercessisset autoritas. Auferunt aliorum studia bibliothecae, ac per partes compleuere: vnus *Origenes* ingenij felicitate vnus bibliothecam vnam, quamuis ingentem implere potuit. *ibid.*

De *Simone Cleopha.*

Simon Cleopha secundus Hierosolymarum Episcopus sub *Traiano* Principe crucifixus fuit, satis robustus, cum iam centum ac viginti aegeret annos. *Bapt. Fulg. lib. 8.*

De *Paulo primo Eremita.*

Paulus primus Eremita caryotus, sive, ut aliud est nomen, *dactylus*, atque aqua nutritus, nonaginta annos prospera valetudine vixit, & postea cum vita egit, centum ac viginti annorum erat. *ibid.*

De *Antonio Aegyptio & Cronio.*

Antonius Aegyptius Abbas, qui austerè admodum vixit, integris viribus ac inuente seruato decore, ad centesimum ac quinquagesimum peruenit annum: atque quinque annis plus eius comes *Cronius* vixit. *ibid.*

De *Narcisso Hierosolymarum Episcopo.*

illi annorum numero viuendo vndecim *Narcissus* superaddidit, qui *Hierosolymarum Episcopus* fuit, imperante *Septimo Seuero Augusto. ibid.*

De *Pacomio Abbate.*

Quorundam, de quibus dictum est, vita austeritatem *Pacomius Abbas* in *Aegypto* nono *Honorij* atque *Archadij* principum anno decepsit, cum iam ad centesimum decimumque in super annum peruenisset. Experimento enim nos docuit, non minus ad extendendam vitam sobrietatem prodesse, quam ad corripendam officere crapulam. *ibidem.*

De *Attila Hunnorum Rege.*

Attila Hunnorum Rex crudelitate insignis, anno salutis quadringentesimo quadragesimo quinto decepsit, cum annos atatis suae ceterum ac quatuor. Et viginti impleuisset: tandem fortasse *Dei* numine seruatus, ut corruptos imperij mores, posteaquam leniter non corrigebatur, *Attila* senitiam mularet. *ibid.*

De *Ioanne Tampes equite Gallo.*

Ioannes eques Tampes loco Gallico

lico ortus, qui & ipse cum Carolo magno militauit, cum iam vñ & sexaginta supra trecentos annos vixisset, imperante Conrado secundo, salutis anno supra mille centesimo quadragesimo sexto decessit. Eius, itemque aliorum (de quibus dictum est) exëplo satis intelligi potest, nulla re certius mortem accersiri, quàm senio. *ibid.*

DE MORTE NON vulgari, Græcorum exempla.

De Coma fratre Diogenis.



Coma frater Diogenis maximi latronis ducis ad Ruilium Consulë, Enna, quam prædones tenuerät, in potestatem nostram redacta, productus, cum de viribus & conatibus fugitiuorum interrogaretur, sumpto lepore ad se colligendum, caput operuit, inimicisq; gemibus, cöpresso spiritu inter ipsas custodü manus, inque conspectu summi imperij exoptata securitate, acquieuit. Torquetät se miser, quibus extinguit, quàm superesse vtilius est, trepido & anxio consilio, quàm am ratione vita excëant, quærentes: ferrum acuunt, venena temperät, laqueos apprehendant, vastas altitudines circumspectant, tanquàm magno apparatus, aut exquisita molitione

opus sit, vt corporis atque animi infirmo vinculo coharens societas dirimatur. Nihil horü Coma: sed intra pectus inclusa anima, finem sui reperit. Enimvero minimo studio retinendum bonum, cuius caduca possessio tam leui afflatu violenta concussa dilabi potuit. *Max. lib. 9.*

De Aeschlyo Poëta.

Aeschlyi verö Poëta excessus, quemadmodum non voluntarius, sic propter nouitatë casus referendus. In Sicilia mœnibus vrbis, in qua morabatur, egressus, aprico in loco resedit, super quem aquilate studinem ferens elusa spicidore capitis (erat enim capillis vacuum) perinde ac lapidi eä illisit, vifraçtæ testudinis carne vesceretur, eoque ictu origo & principium fortioris tragædiæ extinctü est. *ibid.*

De Homero Poëta.

Non vulgaris etiã Homeri mortis causa fertur, qui in insula, quia quæstionem à piscatoribus propositam soluere non potuisset, dolore absumptus creditur. *ibid.*

De Euripide Poëta.

Sed atrocitus aliquandö Euripides finitus est. Ab Archelai enim Regis cœna in Macedonia domum heospitalem repetēs, canum mors

morsibus laniatus obijt. Crudelitas sui tanto ingenio non debita, sicut ille excessus illustrium Poëtarü & moribus & operibus indiguissimi. *ibid.*

De Sophocle.

Sophocles vltima iam senectutis cum in certamen tragædiæ dimississet, accipiti sententiariü euentu, diu sollicitus: aliquando tamen vna sententia victor, causam mortis gladium habuit. *ibid.*

De Philemone.

Philemonem autem vis risus immoderati abstulit. paratas enim ficos atque in conspectu positos, asello consumente, puerum vt illum abigeret, inclinauit: qui cum comestis omnibus superuenisset, Quoniam, inquit, tam tardus fuisti, da nunc merum asello, ac protinus vrbanitatem dicti crebro anhelitu cachimorum prosequutus, senile guttur salebris spiritus pregrauauit. *ibid.*

De Anacreonte.

Anacreontem his tantum humana vite modum supergressum, dum passæ vna succo tenues & exiles vrium reliquas foneret, vnius grani pertinacior in aridis faucibus humor assumpsit. *ibidem.*

De Phafello Iudæo.

Novum inuenit mortis genus Phafellus Herois Antipæ frater, vt se erumnis atque ignominia liberaret, cum prodicione à Parthis,

Milo Crotoniates, cum iter faciens, quercum in agro cuneis adactis fissam vidisset, fetus viribus, accessit ad eä, inseritque manibus diuellere conatus est, quas arbor excussis cuneis, in suam naturam reuocata cöpressit, eümque cum tot gymniciis palmis lacerandum feris præbuit. *ibid.*

De Polydamante.

Item Polydamas athleta tempestate speculam subire coactus, nimio & subito incurfu aquæ labefactata ea, ac ruente, cæteris comitibus fuga periculum egressus, solus restitit, tanquam humeris suis totius ruina sustentaturus: sed pondere omni corpore humano potentiore pressus, imbribus petitam latebram, dementis fati sepulchrü habuit. Possunt ij præbere documentum, nimio robore membrorum vigorem mentis hebescere, quasi abnuente natura vtriusque boni largitionem, ne supra mortalem sit felicitatem, eundem & valentissimum esse & sapientissimum. *ibid.*

his captus, Antigono hosti deditus fuit. nam cum manus vinctas haberet, & omnis alia ratio citò moriendi adempta esset, tam grauius muro caput allisit, vt statim acta anima ostenderet ingentis animi virum prohiberi morte non posse. Bapt. Fulg. lib. 9.

De duobus ad bestias damnatis.

Non minus quoque nouum industriae genus duo ad bestias damnati reppererunt, vt se à crudelitate ludibriòque redimerent, quemadmodum Seneca scriptum reliquit. nam cum curru ad theatrũ deportarentur, vbi feris obijciendi erant, alter eorum cum dormire se fingeret, ad eò caput inclinauit, vt inter rota radios illud inuolueret, rotæque vertèdo collum eius frangeret. Alter autem cum obtinisset, vt è curru lenandi ventris gratia descenderet, spongiam, quæ in publicis latrinis ad purgandum anum ligno affixa manebat, gutturi tanta vi inseruit, vt confestim præclusa anima periret. ibid.

De Xenocrate Chalcedonio Philosopho.

Xenocrates Chalcedonius Philosophus, quemadmodum scriptũ est, noctu sine lumine domum perambulans, patella caput incommodè ad eò allisit, vt eo effraetio moreretur. ibid.

De Thalete Milefio.

Thales Milefius cum senio confectus ludos in theatro spectaret, sedens calore sitique interijt. ibid.

De Heraclito Ephesio Philosopho.

Heraclitus Ephesius cum hydropsim curandi gratia bovino stercore perunctus, sub sole maneret, fortèque solum is, qui ministrabat, eum reliquisset, à canibus cum feram esse putarent, dilaniatus fuit. ibid.

De Diagora Rhodio & Chiloni Philosopho.

Præ gaudio quoque repente perierunt Græca vanitate capti Diagoras Rhodius, & itè Chilon Philosophus, cum filios Olympicis ludis victores deoscularentur. ibid.

De seniore Dionysio Syracusano Tyranno.

Pari leuitate motus senior Dionysius Syracusanus Tyrannus, qui magna felicitate potitus, modè se semper antea fortunã tulerat, accepto nũtio de victoria inter Troas parta, nimio gaudio repente mortuus est. ibid.

De Diodoro Dialectico.

Diodorus Dialecticus cum

sam citò, vt voluisset, quaestionem à stilpone propositam non dissolueret, repentina anxietate pressus, animam egit. ibidem.

De Empedocle Philosopho.

Empedocles Philosophus Agrigætinus cum lacum Aetnae montis inuestigaret, decidit fortunanter in igneam foueam, incendiòque consumptus est. Guido Exemplo- rum lib.

De Homero Poëta.

Homerus vir ille poëtica disciplina scientissimus, cum ad piscatorium responsum, quacumque cepimus, relinquimus: & quacumque non cepimus, gerimus, dissoluere nõ potuisset, ira & stomacho cordicitus exuperans perijt. ibid.

De Archemoro Lycurgi Thracum Regis filio.

Archemorus Lycurgi Thraci Regis filius cum super herbã prostratus iaceret, à serpente quodam superueniente vulneratus interijt. ibidem.

De quodam Rhodiorum legato.

Quidam Rhodiorũ legatus vbi suam orationem coram Senatoribus perfecerat, & egredi vellet, in limine curiæ statim expirauit. ibidem.

De duobus Argiuis fratribus.

Clebis & Biton Argiui fratres, qui matrem suam Iunonis sacerdotem impositam curru traxerunt equorum vice in teplum, cum ibi Deam mater orasset, vt quod optimum esset, filijs daret, subito defuncti sunt: ibidem reuelante Iunone, melius esse finem laborum huius seculi terminare, quam vltierius in laboribus seculum habitare. ibidem.

ROMANORVM exempla.

De Tullo Hostilio.

Tullus Hostilius fulmine ictus cum tota domo conflagrauit. Singularem fati fortè, qua accidit, columen vrbi in ipsa vrbe raptum ne supremo quidem funeris honore à cinibus decorari posset, caelesti flamma in eadem conditione reductum, eosdem penates, & regiam, & rogum, & sepulchrum haberet Maxim. lib. 9.

De duabus mulieribus.

Vix verisimile est in eripiendò spiritu idem gaudium potuisse, quod fulmen, & tamen idem valuit. Nuntiata enim clade, quæ ad lacum Trasimenum inciderrat: altera mater sospiti filio ad ipsam portam facta obuia, complexa

plexu eius expirauit : altera cum falso mortis filij nuntio mæsta domi sederet, ad primum cõspectum redeuntis exanimata est. Genus casus iniustatum : quas dolor non extinxerat, lætitia cõsumpsit. *ibid.*

De M. Iuuentio Talua Consule.

Sed minus miror, quod mulieres M. Iuuentius Talua Consul Collega Tiberij Gracchi Consulis, cum in Corsica, quam nuper subegerat, sacrificaret, receptis literis decretas ei à Senatu supplicationes nuntiantibus, intento illas animo legens, caligine orta ante foculum collapsus, mortuus, humi iacuit: quem quid aliud, quam nimio gaudio cnectum putemus? Eius cui Numantia, aut Carthago excidenda traderetur. *ibidem.*

De Q. Catullo.

Maioris aliquantò spiritus dux Q. Catullus Cimbrici triũphi cum Mario particeps à Senatu datus, sed exitus violentioris: nanque ab hoc eodem Mario postea propter ciuiles dissensiones mori iussus, recenti calce illito, multoq̃ue igni percalesfacto, cubiculo se inclusum peremit: cuius tam dira necessitas maximus Mariana gloria rubor extitit. *ibidem.*

De L. Cornelio Merula.

Qua tempestate Reip. Lucius

quoque Cornelius Merula Consul, laris & Flamen Dialis ne ludibrio insolentissimis victoribus esset, in Iouis sacrario uenis incisis contumeliose mortis denuntiatione effugit sacerdotisque sui sanguine reuetsissimi foci maduerit. *ibid.*

De Herennio Siculo.

Acer etiam & animosus uita exitus Herenij Siculi, quo C. Gracchus & Aruspice & amico usus fuerat. nam cum eo nomine in carcerem duceretur, in postea illis capite, in ipso ignominia aditu concidit, ac spiritum deposuit: rursus gradu à publico supplicio manũq̃ carnisficis ceterior. *ibid.*

De C. Licinio.

Consimili impetu mortis Caius Licinius Macer uir Pratorius Calui pater repetundarum reus, dum sententia dicerentur, in Memniamum conscendit: siquidem cum M. Ciceronem, qui id iudicium cogebat, pretextam ponentem ridsisset, misit ad eum, qui diceret se non damnatum, sed reum perisse, nec sua bona hactea posse subijci. Ac protinus sudario, quod forte in manu habebat, ore & faucibus coartatis, incluso spiritu, penam morte præcurrit: qua cognita re, Cicero de eo nihil pronuntiauit. Igitur illustris ingenij orator ab inopia rei familiaris & à crimi-

nc

ne domesticæ damnationis iniustatopaternali fati genere vindicatus est. fortis huius mors, illorum perridicula. *ibidem.*

De Cornelio Gallo & Tito Aetherio.

Cornelius enim Gallus Pratorius & Titus Aetherius eques Rom. inter usum puerilis ueneris absumpti sunt: quanquam quorsum attinet, eorum cauillari fata, quos non libido sua, sed fragilitas humana ratio abstulit? sine nanque uita nostra uarij & occultis causis exposito, interdum immerentia supremi fati titulum occupant: cum magis in tempus mortis incidant, quam ipsam mortem accersant. *ibidem.*

De Druso Pompeio Claudij Cæsaris filio.

Drusus Põpeius Claudij Cæsaris filius cum puer ludens, iactis in sublime pyrũ ore excepisset, idq̃ altè in guttur descendisset, præclusa anima, mortem obiit. Baptista Fulgosus lib. 9.

De Fabio Senatore ac Præatore Romano.

Fabius Prator hausto in lacte pilo, præcluso spiritu animam egit: adeo parua re hominis persæpe mors constat, qui superbè agendo,

per amentiam Deo se nõnunquam æquare contendit. *ibidem.*

De Sylla dictatore.

Sylla Dictator morbo pediculari dies suos finiuit. Guido. Explorurum lib.

De Appiano & Prisco.

Appianus & Priscus effectis furiosi morsibus alternis sese dilaniauerunt, qui manè factis reperiti sunt mortui. *ibid.*

De Aureliano.

Aurelianus eo die, quo Domitianus Imperatoris filia in exilium accepti, ad sonitum ioculatorum tandiu iocatus est, quousque spiritum ibidem exhalauerit. *ibidem.*

De Tarquinio Prisco.

Tarquinio Prisco cum ad mensam sederet, os piscis ita transfuersum est in gutture, ut nocte illa miserabiliter expiraret. *ibid.*

De Pompeio, Cæsare, & Crasso.

Pompeius, Cæsar, & Crassus, quibus omnes Chaldei, Mathematici, cateriq̃ aruspices (ut inquit Cicero) præclaro sine moriturus

eos in patria promifere, caesi sunt omnes ferro, duoque longiffimè ab Italia fuerunt inhumati, & morfibus expofiti, ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De Iouiniano Imperatore.

Iouinianus Imperator, cum urbem Romã peteret, Dadaftana (qui locus inter Bithyniam atque Galatiam est) fumo, siue nimio prunarum calore, que in cubiculo ad ingens arcendum frigus posita fuerant, suffocatus est inuentus. Baptist. Fulgo. lib. 9.

De Attila Hunnorum Rege.

Atila Hunnorum Rex, cum se, vt in Italiam reuertetur, accingeret, uxore in Pannonia ducta, prima infauftarum nuptiarum nocte, cum nimio vino ciboque pressus dormiret, manante a naso sanguine, & per os guttur petente, prius enectus est, quam quifquam rem illam presentiret. Diuino enim nutu factum videtur, vt illi nimius sanguis guttur obstrueret, qui fere potius quam hominis auiditate ingentem nimis humani sanguinis vim cadendo vastandoque sparserat. ibid.

De Grimoaldo Longobardorum Rege.

Grimoaldus Longobardorum Rex nono die, postquam, medicis curantibus, in lacteo venam aperuerat, cum arcu columbam peteret, aperta repente vena, tantum effudit sanguinis, vt cum sanguine vitam quoque ageret. ibidem.

De Ioanne, qui Maurus dicebatur, Imperatore.

Dum arcu Ioannes Imperator Constantinopolitanus in Cilicia aduersus aprum vteretur, ad eum magnis viribus arcum contraxit, vt sagitta manum, qua tenebat arcum, traiceret. Quæ cum veneno, vt in venatione moris est, ferrum illitum haberet, paucis diebus interijt, relicto Emmanuele filio imperij successore, christi anno centesimo ac trigesimo post mille. ibidem.

De Arrio Hæresiarcha.

Non inuisitata modo, verum prodiciosa quoque Arrij hæresiarchæ turpis mors fuit, qui quod die in vrbe Constantinopoli cum Alexandro catholico Episcopo disputandum erat, dum leuare ventrem vellet, in sella familiari cum facibus omnia intestina effudit. ibidem.

De

De Anastasio I. Pontifice.

De Folcho Hierosolymarum Rege.

Pariter Anastasius I. Pontifex cum eadem hæresi laboraret, lenans ventrem, vt Arrius animam egit. ibid.

De Baptista Mirandulano.

Baptista Mirandulanus, cum inclusus circumspecto campo dimicaret, atque hostem ingenti animo inuississet, & is territus eum fugeret, statim in equo nutare Baptista cepit. Itaque cum putaretur vulnus accepisse, exarmatus, sine ulla vulnere, imò sine illata percussione signo moruus est inuentus, magna autantum admiratione: inter quos ego quoque interfui in eorum numero, quibus iudicandi de perduellis datum onus fuerat. ibid.

De Fafilla Gottho Pelagii Portugalensis Regis filio.

Non minus sinistra casus cuius contigisse putata est Fafilla Gotthimors Pelagij Portugalensis Regis filij, in venatione enim ab vrso fuit interemptus. ibid.

De Astulpho Longobardorum Rege.

In venatione quoque legitur ab apro interfectus esse Astulphus Longobardorum Rex. ibid.

Folchus Gallus Hierosolymarum Rex cum in Acrici, id loci nomen est, leporem sectaretur, prolapsus equo collum effregit. ibid.

De Ioanne primo Castulonensi Rege.

Ioannes quoque Castulonensis Rex equi casu detritus interijt. ibi.

De Friderico I. Imperatore & Sfortia Attendulo militari duce.

Fridericus I. Imperator cum in Armenia in magno comitatu amnem vado traiceret, ruente ipsius equo, solus demersus est: etsi per errorem nonnulli scripserunt, id eum natando egisse. Sfortia quoque Attendulus Neapolitanus regnum cum exercitu petens, in Aterno amne, dum armigero puero, qui mergebatur, opem ferre contendit, atque in latus eius rei gratia nimium se inclinat, pondere suo secum traxit equum: & ita submersus nunquam fuit inuentus. ibid.

De Carolo Nauarrensi Rege.

Nouum seuumque nimis mortis genus illud fuit, quo Carolus Nauarrensis Rex christi anno trecentesimo atque octuagesimo sex-

to post m'le interijt. Nam cum se-
nio confectus, neruorum quoque
dolore laboraret, medicis ita sua-
dentibus, assui toto corpori linteu
aqua (qua uina dicitur) persusum
iussit. Cum autem qui linteu con-
suerat, candela igne abruptere
flum peracto opere uellet, & pa-
rum considerate linteu lumine
contigisset, statim totum concepto
igne exarsit: neque amē ferre epē
quisquam potuit, quam Carolus
Rex, nimis propere se uicente flam-
ma, combustus est: cum ad repen-
tinas ignis vires accederet, quod
pedes ac manus lintei inuolutione
vinctus, unā tantum lingua moueri
poterat: ibid.

De septem Turonensibus
dormientibus.

Cum in Turones urbem Galli-
cam ad Martinum illius urbis Epi-
scopum propinqui ipsius Clemens,
Primus, Theodorus, Gaudentius,
Ciriacus atque Innocentius profes-
sti essent, ut unā cum eo uiuerent.
nā cum in monachali habitu dis-
cum eo māssissent, hi quinto ac vi-
gesimo anno post Martini obitum
Aicardo Abbati morituros se
predixerunt, nec multo post nullo
corporis languore affecti cum mis-
sarum solētia audissent, Christiana
cōmunionē perfecti, ante Ab-
batem ipsum genibus innixi, ani-
mam egerunt. Et quia nisi quod
immobiles erāt, & eis calor nullus

inerat, reliquis in rebus uiuētibus
per similes uidebantur, dormientes
appellati fuerunt in Turonibus,
ueluti qui sancti haberentur, ma-
gno honore sepulti, quorum nos se-
pulta religiose conspeximus. ibi.

De Georgio Plantagineti
Claerentiæ Duce.

Georgius Claerentiæ dux a fra-
tre Eduardo IIII. Britannico
Rege damnatus, ut sibi mortis ge-
nus eligeret: Cretici uini potu mer-
gi, atque enecari uoluit. nam sicut
Britannico potore dignus erat, ut
potādo moretetur elegit. sed ut hic
cum Baccha, qui sequitur, cum Ve-
nere mori uoluit. ibid.

De Giacheto Geneua Sa-
luciano.

Giachetus Geneua, cum in Sa-
luciano populo non parua existi-
matiois uir haberetur, iamq; atas
ingrauesceret, atque ex uxore li-
beros procreasset, Venere appeten-
tior, occulte per posticum puellam
adhibebat, sub eo prætectu, ut il-
lius rebus, quæ usurpabantur, tuē-
dis operam daret. Itaq; cum semel
admissa puella, diutius, quam con-
sueuerat, recipere se ad uxorē ac
liberos tardaret, seriōq; hora uxor
nec ac liberos in suspitionem ad-
duceret, ne quid ei aduersi conti-
gisset, quia strepitum nullum, ubi
ipse esset, euoluendorum librorum,
ut ei

ut ei mos erat, exaudiebat, post-
eaquam uocando pulsandōq; non
profecerunt, effracto loci hostio,
cum lumen intulissent, inuenerunt
in puella complexu eum illius uen-
tri eo modo, quo Venus exercetur,
incumbere, atq; utruq; exanimam
sine ullo uolente mortis signo esse:
quæ res palam facit, aquē ob ni-
miam, quāuis nuda sit, Venere, ac
armis permultos saepe uitā agere.

De Aribertho.

Cum Ariberthus aduersus Ba-
ioariorum ducem hostiliter dimi-
icaret, sub incerto Marte nox præ-
lium tandem diremit. Ast non
benefutus Ariberthus auro mul-
to secum sumpto, fugam in Gallias
arripuit: uerū in Ticino flumine
natitans, auri nimio pondere de-
pressus, in undis suffocatus est.
Guido Exemplorum lib.

DE CVPIDITATE
uitæ, Græcorum
exempla.

De Xerxe Rege.

Lmmoderata uite cu-
piditas Xerxe Regē
pro totius Asia ar-
mata iuuentute, quod
intra centum annos esset obitura,
profundere lachrymas coegit. Quis
mibi in specie aliena re uera suam

conditionem deplorasse uidetur
opum magnitudine, quam altiore
animi sensu felicior. Quis enim
etiam mediocriter prudens mortia-
lem se natum fleuerit? Max. lib. 9.

De Asdrubale Carthagi-
nensi.

Nemo turpius unquā uitā appe-
tijt, quā Asdrubal Carthaginen-
sis: nam cum in defendenda Car-
thagine Scipionē inde arcere ne-
qui uisset, urbe incēstibus Roma-
nis, cum omnibus suis in Aescu-
lapij templum admodum munitū
se recepit. Neque eorū memor, quæ
ipse nimis crudeliter in captiuos
Romanos gesserat: quibus paria
sibi Romanos illaturos putare de-
bebat, ut mortē prorogaret, ultra
Scipioni se dedit, atq; ad eius pe-
des iacere non erubuit, cum uxor
ipsum inuita, uilem atq; offami-
natum uocans, grauius increpa-
ret, cui fortis animi exēplum ipse
morte sua præbere debebat. Ma-
luit enim sordidi animi uir uin-
ctus triumphātis curram anteire,
& populo Romano ludibrium fu-
turus, carnisq; manu, quā glorio-
se in patria pugnans animam ef-
fundere. Bapt. Fulg. lib. 9.

De C. Caligula.

Quis maior unquā mortis ter-
ror, aut quod uitæ sine ulla pror-
sus uirtute maius desiderium, quā

In Caligula Cesare fuit? qui omnibus in rebus cum superbiſſimus eſſet, ad omnia fulgura parēs veluti infans puluino caput tegebat, illicq; ſi quis plurimum ſe terrerē offendiſſet, turpiter latebat. *ibid.*

De Miſa Moabitarum Rege.

Miſa Moabitarū Rex à Ioram Samaria, & ſimul à Iofaphat Iudaeorū Regibus obſeſſus, cum videret ultra tueri ſe nō poſſe, tentata prius incaſſum per noctē fuga, prae nimio timore, vt hoſtium manus evaderet, nouo atq; crudeli cōmentato vsus. Nam in vrbs muris in ea parte, qua hoſtibus coſpicua erat, aījs ſuis maiorem natu filiiū immolauit, fetus ſacrificio hoſtiū manus ſe euasurum, quemadmodum à magis ſuis ei promiſſum fuerat: id quod etiam ei ſucceſſit, ſoluta ab hoſtibus obſidione. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De M. Aquilio.

M. Aquilius, cum ſibi glorioſe mortem coſciſcere poſſet, Anſtridati maluit turpiter ſeruire: quem quis immerito dixerit Ponico ſupplicio, quam Romano imperio digniorē: quoniam commiſiſſi, vt priuatum opprobriū publicus rubor exiſteret. *Maxim. lib. 9.*

De Cneo Carbone.

Cn. quoq; Carbo magna verecundia eſt Latinis Annalibus. Tertio in conſulatu ſuo inſſu Pompeij in Siciliam ad ſuppliciiū ductus, petijt à militibus demiſſe, & ſtebilitur, vt ſibi aliuū leuare priuſquam expiraret, liceret: quō miſerimē lucis vsu diutius fruere, eoiſq; moram trahens, donec caput eius ſordido in loco ſedentibus abſcinderetur. Ipſa verba tale ſtaſtigitium narrantis ſecum luſtantur, nec ſilentio amica, quia occultari non merentur, neque relatione familiaria, quia dictuſa ſtudienda ſunt. *ibid.*

De Bruto.

Quid? Brutus exiguum & infelix momentum vitae, quanto decore emiſſi? qui à Furio, quem ad eum occidēdū Antonius miſerat, comprehenſus non ſolum ceruicem gladio ſubtraxit, ſed & conſtantius eam præbere admonitus, ipſiſ ſuis verbis iurauit: Ita viuā, dabo. Cunctationē ſati aruſioſam. O iurandi ſtolidam fidē: ſed hos tuſ rorores immmoderata retinendū ſpiritus dulcedo ſubijci, ſana rationis modum expugnando, qua vitam diligere, mortem non timere præcipit. *ibid.*

De Aulo Vitellio Imperatore.

Stomachū penē mouet Vitellij

vilitas & exhauſtus pudor: nam eum ſuperbia ſeuitiāque immenſa in Octonem atque Sabinum Flauium vsus eſſet, non puduit, cum palatium deſereret, coquo atq; piſtore comitatum proſpergere: quin etiam cum oblata ſe redijſſet, tandem ab omnibus deſertus, nō erubuit accepta in balneo parua pecunia, in tanitoris cella ſe abſcondere, foriſq; alligato cane, culcitram foribus obdere: quod deſenſionis genus nō inſani modō hominū eſſe, verum infantium quoque ſimplicitatem ſuperare videbatur, adeo præ timore prudētiam ac communem ſenſum exuerat. Illic deprehenſus, & vix agnitus, poſtea quā diſſimulādo, diu Flauiorum antecurſores eluſit, quāquam exploratum haberet ſe moriturū, quia Sabinum Veſpaſiani fratrem occiderat: tamē cum aliquot dies producere vitam cuperet, dixit habere ſe ea qua Veſpaſiani vitam tangerent, qua ipſi detegere vellet, & idcirco petere ſe, vt in vinculis, dum Veſpaſianus veniret, ſeruaretur: quod ab hoſte aſſequi nō potuit. *Bapt. Fulg. lib. 9.*

De M. Anneo Lucano Poëta.

Nouum his, qui legendo multa viderunt, mimimē videbitur, Poëtam inuentum eſſe, in quo prompior lingua, quam manus eſſet: quemadmodum in Anneo Lucano oſtendetur, qui cum ſub Nero-

ne Caſare comprehenſus, velut Piſoniana conurationis conſcius, de qua audacter nimis loquutus erat, vt tormenta adhiberi ſenſit, totus præ nimio deſiderio viuēdi immutatus, Neroni, in coluſmitatem perſectus, promiſit magna ſe deſecturum: atque vt ei aliquid diceret quod credi poſſe videretur, matrem ſuam Accillam, quāquam innocentem accuſauit: verum pro tanto ſcelere, vt gratiam, qua dignus erat, acciperet, intra paucos dies inter alios coniuſatos occiſus fuit, vita ingenti ſcelere in paucos dies producta. *ibidem.*

NOSTRORVM exempla.

De Eugenio Tyranno.

Quam turpiter Eugeniū Tyrannum proferre vitam deſiderauit, cum Arbogasteris ope, qui poſtea militaris dux eius fuit, Valentiano iit. Occiſo, in Gallia imperium occupaffe: nam in prælio, quo cū primo Theodoſio decertauit, inclinare aciem ſuam conſpexit, ne tūc minus vili, quam ſceierato animo cognoſceretur, mimimē Arbogaſtē imitatus, qui inclināte fortuna ſibi ipſi mortem conſciuit, vt paucos horum vitā prorogaret (venia enim propter ſuam in Valentianum proditionem, atq; ſeuitiā indignum ſe nouo ad Theodoſij pedes abiecta

imperatoria veste, se prostravit, à quo ut increbatur occisus, prodicione infamis atq; inhonoris turpiter perijt: qui si paulò antiè quèdammodum olim Decius egerat, audacter prælium inisset, aut vincere aut mori Imperator poterat. Bapt. Fulg. lib. 9.

De Reginaldo Germano.

Turpius proferre vità optavit Reginaldus Germanus. qui quo tēpore Gotifredus Bolionius virtutis eximia princeps, ad Syriacà expeditionem traiecit, partis earum copiarū dux creatus, cum in Asiā peruenisset, quanquā Christo sanguinem suum vouisset, tamē apud Niceam à Turcis nulla edita virtute superatus, non modo pro Christo mori cum alijs noluit, quorum mortis ignauus dux causa extiterat: verum ipsius quoq; Christi fecerat fidem abnegavit. ibid.

DE CONTEMPTV diuitiarum, Græcorum exempla.

De Democrito Phifico.

Democritus magno animo cetera aspernatus, se luminibus etiam priuauit, ut intellius omnia contempleretur: dignus sanè qui plus vnius viderit, quam vniuersa Græcia. nihil est in toto opi-

ficatio naturæ, de quo (vt præclarè de eo scribitur) non fuerit illi cura scribere. Sabel. lib. 2.

De Anaxagora.

Magnum est Anaxagoræ exemplum, qui sapientia amore captus, vt expeditior ad eam accederet, campestre prædium ad compascuū solum suis reliquit ciuibus: cetera domesticis partitus est. Et ille hoc affectu ad philosophandum fecit sibi aditum, est que facillè expertus sublimi vir ingenio, nihil his, quæ contempserat, sibi opus fuisse, vt prædicere posset, quando saxum esset è calo casurum. Rogatus hic idem, ad quid natus esset, vt celum, inquit, spectem, de patria appellatus, cui parum hæc foret et cura, Imò hæc curò respondit, digitum celo intendens. ibidem.

De Phocione Atheniensis.

Phocion Atheniensis vir omnium optimus nihil omnino habuit, & quod plus certè fuit, nihil habere voluit: misit illi dono Alexander ex Persica gazà bello parta magnam auri pondus. Tum Phocionis, qui id attulerunt, Dicite, inquit, quid sequutus Rex vester, me vnum ex omnibus Atheniensibus dignum tali indicauit munere? responsum est, Quomam te omnium Græcorum optimi arbitratr.

tratur. Siuite igitur me cum esse, inquit Phocion, quæ ille autumat. Credidit homo continētia amicis, nec bonum esse virum, nec haberi oportere eum, cui in libera ciuitate nato regium sit aurum cura. Magnus quidem Alexander: sed Phocion maior, qui cum pauper esset, tantum munus cum muneris autore contempserit. ibid.

De Timandrida Lacedæmonio.

Timandridas Lacedæmonius, cum peregre proficiscens, rem familiarem filio administrandam commississet, domum reuersus, cum nimis auctam reperit: quod egrè ferens, dixit, à filio suo Deos lassos, & familiares atque hospites iniurijs affectos, existimans rem familiarem nõ nisi multorum iactura crescere in immensum posse Aelianus lib. 12.

ROMANORVM exempla.

De Curio & Fabritio.

Quid Curius, & Fabritius? Nam Romana ciuitas huiusmodi abundat exemplis) qua eos indole, qua continentia fuisse: credi æquum est? quomodo hic Pyrrhi aurum cū parte regni: ille pretiosissima Samnitū munnera aspernatus est, vterq; paruo contemptus. His sanè moribus creuit

Romana ciuitas, luxuria & auiditia concidit. Sabel. lib. 2.

De Valerio Publicola.

Ter ex hostibus victis triumphauit Valerius Publicola: fuit idem Romana libertatis vindex: ceteram tam pauper defecit, vt publico sit sumptus funeratus: quoniam domesticò non potuit, indubitato argomento Reip. domi forisque continenter, & sanctè administrata. ibidem.

De Paulo Aemilio.

Quantus demum in Aemilio Paulo diuitiarū cōtemptus? quanta in imperio fuit abstinentia? aurum Persi Macedonum regis à se victi, & quæ ante currum egit, nõ modo non attigit, sed ne videre quidem voluit: nullo vnquam bello maior ex hoste præda parta est: Nullus Imperator maius continentia præbuit exemplum. voluit vir continentissimus non solum sine crimine esse, sed abesse etiam ab omni suspitione criminis: quod illi, nisi oculus temperasset, vix contingere potuit. ibidem.

NOSTRORVM exempla.

De Diuo Gregorio.

Struxerunt Viritum alij vilis, porticus, theatra, aliæque

insana edificia: Gregorius, qui prius Senator, dein Romanus fuit pontifex, non populari cura sed pietati, & sanctimonie addictus, sex in Sicilia extruxit monasteria, unum Rome, in quem vsu vertit paternam domum. visitur hodie locus in Calio cui vestigio vetustatis. Hoc ille sibi fabricavit gymnasium ad exercendam pietatem: hic sacri operatus est, omnia, quae habuit, pauperibus impendit: calcavit terrena, ut caeli teneret, multa quidem multis dilargitus, sed plura omnino, et meliora adeptus. Sabellicus lib. 2.

De Diuo Nicolao.

Pari pietate censendus doctrina, licet & dignitate minor Nicolaus Patareus Smyrnae antistes, qui amplum patrimonium per manus a patre accepit pauperibus, & egenis distribuit: in quo illud eximium atque omni auro memorabile, tantum auri alienae domui occulte intulit, ut trium filiarum pater, qui inuitus ob inopiam praeclusus prostituerat, auri abundans factus honesto puellas matrimonio locarit. Fuit hoc non solum inopia consulere, sed muliebri etiam pudori, cuius tactura est omni egestate calamitosior. ibid.

De Benedicto Abbate.

Misissus Romae ex Nursia stu-

diorum causa a parvulis Benedictus monasticae vitae ex Christianis primus autor, urbem illecebrarum plenam cum studiis reliquit: in solitudine esse maluit, quam in terrene sapientiae affectatoribus desipere. eius familia hodie laici patet caelestium contemplatrix, magis quam studiorum cultrix. Sunt & haec cura eorum plerisque, verum magis se proficere autumant in fruenda luce, quam quaerenda. ibi.

De Diuo Gallicano.

Facile est privatae fortunae renuntiare: sed ab honorum fastigio culminemque diuitiarum spote decedere, arduum, & difficile. in quo genere non paruum consequutus est laudem Gallicanus, qui Romanus dux exercitus, post Thraces, Dacos, & Scythas bello domitos Constantiam Constantini principis filiam sibi matrimonio locatam, ac bene convenientem, cum immensibus opibus reliquit, Christianae pietatis cultum complexus. Desit itaque Casarus gener esse factus: est Christi miles, fuitque illi multo salubrius caelesti militia subesse, quam Romana praesse. ibi.

De Lazaro, & Maria, & Martha eius fororibus.

Lazarus, Maria, & Martha cum inter se pariti essent haereditatem, Mariae, Magdali oppidum, Martha

Martha Bethania, Lazaro parvulus Hierusalem sorte obvenisset, omnibus post ascensum Domini distractis, ac diuenditis, pecuniam ad pedes Apostolorum proiecere in terram, ut corda erigere possent in caelum, quod Christum iam praecessisse praesexerant. Matul. lib. 1.

De Abrahamo Aegyptio.

Abraham Aegyptius grandem nimis (iam defensis aetate parentibus) hereditatem mox adituro, non expectavit: sed, ut nudus discedens in solitudine sibi cellam constituit, deinde illi vita functus, cum ad capiendum tantarum opum patrimonium vocaretur, tanti illud fecit, ut loco pedem non efferret. porro per procuratorem ita exit, ne quid sibi reliquum foret, rebus diuenditis, pecunia omnis mendicantium turba, viduisque, & pupillis divideretur. Igitur diuitias, & cum non haberet, contempsit: & cum haberet, ne respexit quidem, sed alteri dilargiendas commisit, maiores diuitias existimans Christi paupertatem. ibid.

De Hilarione Palaestino.

Hilarion Palaestinus (sicut de illo diuus Hieronymus literis commendavit) parentibus defunctis, partem substantiae fratribus, partem pauperibus largitus est, nihil sibi omnino referens, Dominica sen-

tentia memor dicentis, Qui non renuntiauerit omnibus, quae habet, non potest meus esse discipulus. Erat autem annorum quindecim, cum sit nudus & armatus in Christo solitudinem ingressus esset, sacco tantum & pelliceo pallio membra coopertus. ibid.

De Niuardo puero.

Summa admiratione dignus mihi videtur Niuardus. Bernardo Clareuallensis frater, qui postquam ipsum reliquisque fratres omnes Ceclino patri, & Aetha matre relictis, oisque ad religionem aspirare videret, maluit abeuntes sequi, quam in paterna domo haeres ex esse futurus manere. Illi enim proficiscentes paruulo inter aquales in foro ludenti dixere, Niuarde frater nunc te solum totius summam respicit patrimonij: nos naque ius omne tibi cedentes, Christum sequimur. Tunc ipse, Caelum vos ergo possidebitis, inquit, ego terram? Nihilque moratus post eos adijt monasterium, ut potius caelestis cum fratribus, quam cum parentibus manens, diuitias obtineret terrenas. ibid.

De Polemo Indorum Rege.

Polemus potentissimus Indorum Rex Bartholomaei Apostoli praedicationibus ad fidem conuersus, atque baptizatus, relicto imperio, eidei constanter adhaesit, discipulisque

maluit esse Apostoli, quam India dominus. *ibid.*

De Iosaphat Indiae Rege.

Iosaphat quoque Indiae Rex Aouahir Regis filius Barlaam eremice salubri persuasione fide amplectens Christi, postquam omnes, qui suis a ditioris erant, baptismatis gratia renouandos diligenter curasset, coedificatis vicatim ecclesijs, deposuit regnum, nihilque secum ferens, nisi mundane glorie contemptorem animum, secessit in solitudinem. Cum enim in urbibus adhuc sine honore esse non posset, ab hominum frequentia procul se abeundum decreuit: iunctoque ipsi Barlaam, vitam traduxit in eremo, quae dicitur terra Senair. Itaque quem vrbu instar regia vix capere poterat, angustum in formis spelunca tenuit habitaculum: & qui tot populis, totque gentibus imperitauerat, vnus homuncululi praecipis obediuit. *ibid.*

De Iudaello & Iudoco fratribus.

At non solum susceptum septri honore deponere propter Christum, sed etiam oblatum refutare exemplis admonemur. Etenim Iudaellus Britanniae Rex, cum monasticam vitam ducere in animo haberet, Iudoco fratri voluit tradere regnum: ille itidem ad Dei aspirans seruitium, ne quod vltro offereba-

tur vel inuitus suscipere aliquando cogere, clam inde profugit, atque ad ripam Aezci fluminis in agro Pontinij constructo paruo humilique tugurio, solitarius habitauit. In nunc vana & stulta mortalitates per cedes & parricidia: quaere ubi dominatum, quem sanctissimi viri tam vili habuerunt, ut alter deponere vellet, alter recusaret accipere. *ibidem.*

De Euphraxia Romana

Euphraxia Romana genere nobilis opibus pollens, atate flores forma praestans. post mortem viri Antigoni neque rursus cuiquam nubere voluit, licet multum suaderet Theodosius Augustus: neque Roma manere, quauis & patria esset, & orbis domina: neque diuitias possidere, tamen si honeste posset. proci repellam dedit, mare transmisit, ad Thebaidem venit, & atterat loci confidens, quicquid secum attulerat facultatis, partim erogauit egenis, partim ecclesijs: neque aut sibi aut filiae parvula Euphraxiae quicquam residui fecit. Quinimo moriens eadem in monasterio manenti sollicitate iniunxit, ne tardaret, quod reliquum Rome suerat, simili liberalitate ut distribueretur, curaret *ibid.*

De Elizabeth Pannonum Regis filia

Elizabeth Pannonum Regis filia,

qua Langrauius Turingiae regulo nuptui data: deinde marito Hierosolymis peragere defuncto, ab ijs, qui eius Tetrarchiam hereditario acceperant, nequiter eiecta, maleque habita, quasi rem viri sui discipasset, quoniam in dandis elemosynis minus parcam fuisse dolori erat auarus animus: cum vix tandem dotalia ab illis extorsisset (bona erant duo millia pondi argenti infecti, facti caelatum) pauperum & peregrinorum suis amplum in Maripre construxit receptaculum, ibique q̄s humiliter ministrando, quantum se inter mortales fecerat viliorum, tanto sublimius inter sanctos & electos postmodum fuit exaltata. Constantis vero animi haud obscurum argumentum fuit, quod cum a patre, ut in Pannoniam rediret, plurimum sollicitaretur, missis nuntijs nunquam acquieuit, malens alienigenarum opprimi iniurijs, quam suorum illectationibus blandimentisque deliniri. Denique orasse Dominum dicitur, ut contemptis omnibus, liberorum etiam, quos propinquos commendarat, abiecta cura, ei soli toto corde totisque viribus famularetur, ac deseruiret, & responsum accepisse, preces suas esse, ut petierat, exauditas. Adeo illi omnia extrema potius pati, quam a seruitio Christi discedere, certum ac deliberatum erat. *ibidem.*

DE SOBRIETATE, Nostrorum exempla.

De Ioanne Baptista.



Christi praecursor Ioannes Baptista Spiritu sancto repletus antequam natus, locustis in deserto & syluestri melle pascebat. ob quam victus austeritate a Pharisaeis demonium habere dicebatur, a Domino neque comedens neque bibens appellatur: non quod nihil omnino sumeret, sed quod q̄s duntaxat sustentaretur, quae alij ut inspicia viliisque despiciebant. Marul. lib. 4.

De Apostolis.

Apostoli ipsi spicas segetum manibus conficant, & hoc tam simplici cibo esurie quoquomodo possunt leuant. Cumque numero duodecim essent, nihil aliud, quam pinges panes hordeaceos, duosque quinq; habuerunt in deserto, quando Dominus turbam quinq; millium pavit: iterum nihil omnino praeterquam septem panes & pauculos pisciculos, quando quatuor millia virorum saciata sunt. Rursum transfretantes oblitus sunt panes feci serre, & quae adeo cibariorum cura non habebat, diu eius, quae sequuntur fuerat relicta omnibus, dulcedine satiantur: & tamen quod non reiuarent, adhuc

excusabantur, quia sponfus cū eis erat. Quam̄ ergo cōtinentiam atq; tenuis eos victitasse censuimus, postquā ablato sponso, hoc est, crucifixo Domino, nuptiarū gaudiū versum est in persequutionis luctū et tā terrena omnia minus placere cōperūt desideratibus celestia. ib.

De Iacobo cognomento Iusto.

Iacobus frater Domini appellatus, cognomento Iustus, vinum & ciceram non bibit, carnem nullam comedit, reliqua vite sanctitate sic excelluit, vt multi suspicari sint propter necem eius Hierosolymam fuisse subuersam. ibid.

De Petro Apostolo.

Petro quoque Apostolorum principi post ascensionem Domini panis cō oliuis, raro cum olusculis cibis fuit, vt moderati victus exemplum foret ijs, quibus abstinentiæ præcepta dabat. Tā piscator hominū factus, qui fuerat piscium. ibi.

De Paulo Apostolo.

Paulus Apostolus ad Rom. scribens, Bonū est, inquit, non manducare carnē, & nō bibere vinū. Et ad Corinth. Si escā scandalizat fratrem meū, non manducaho carnē in æternum. Et ad Timotheū, Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino vitere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmi-

tates. Cui propter aduersam valētudinē modico vino vti præcipit, eum, dum sanus esset, aqua vsū ostendit, sed etiā malē affecto modicitatem nō copiā imperat, quod scilicet ad digerendam stomachi cruditate satisfis sit, non quo etiā sopita genitaliū voluptas excitari possit, ne corporis remedium vertatur in animæ perniciem. ibid.

De Fulgentio Rupēsi Episcopo.

Hinc sanē Fulgentius Rupēsis Episcopus ne morbo quidem affectus carnis alicuius alimento vel vini poculo vti voluit, veritus ne infirmitati blādiens, semel intermissum vite rigorem sanus postea repetere nollet, superatus gula voluptate. ibid.

De Honorato Abbate.

Honoratus Fundensis monasterio Abbas (vt Gregorius refert) puerulus adhuc à parentibus inuitatus, cum à carnibus abstineret, deridiculi gratia interrogatur, an piscari in montibus vellet, qui tam procul à mari & fluminibus constitutus, piscibus non carne vesci optaret. Cūque ipse taceret, ecce is qui ad aquam hauriendā perreuerat, piscem de puteo situla sublatum attulit. Quo miraculo effectum est, vt omnes conuiuam, cuius continentiam irriserant, venerrari inciperent. ibid.

De

De Theone Monacho.

Theonem Monachum accepimus cruda comesse, nec in vrescendo ignis opera vnquā vsū. ibid.

De Palemone.

Palemon Monachus in Thebaidis deserto habitans, celebri Pascha die Pacomium contubernalem suum rogauit, vt solido largius obsonaret. Coxit ille olus, oleoque & sale condidit: sed posita mensa Palemon suspensus parumper stetit, ingemuit, lachrymas effudit, Et Dominus meus, inquit, crucifixus felle & aceto potatus est: & ego oleū edam? Auertentem se ac lugenti Pacomius hortabatur, vt sumeret, illā olei lauitiā non tā sibi, quam festi solennitati cōcederet: tantū profecit, vt nec ipse aliud gustarit, quam quod consueuerat, panem scilicet quō sale, aquāq; frigidam: sic resecti Deo gratias egere, hoc tantum festo tribuentes, quod escas iū sapidiores parauerint, quam comederint, adeo oleū in cibo sumere luxuriæ deputabant. ibid.

De Euagrio presbytero.

Euagrus presbyter quadraginta annos pane, oleo, & aqua vsus est: deinde annos sexdecim pomis cōctis; abstinuit. Postea vero etiā panē sibi interdixit, ac per bien-

nium olere tantum & lentibus vixit. hic duorum Machariorum discipulus fuit, quorum mores imitando, adeptus est meritum. ibid.

De diuo Hieronymo.

Sanctus quoque presbyter Hieronymus ad Eustochiā virginem scribens, quanto labore in eremo carnis tentationibus repugnari recēset, atq; inter multa, De cibis, inquit, & potu taceo, cū etiam languētes monachi aqua frigida vtantur, et cōctum aliquid cepisse luxuria sit. ibidem.

De Paulo primo eremita.

Paulus autē (vt idem refert) à sextodecimo atatis suæ anno vsq; ad Lx. palmæ fructibus vixit: deinde vsq; ad Cxlii. quo terris relictis ad calū migravit, dimidiati panis fragmentum quotidie coruo alite deferētē acceptauit. In aduentu Antonij integer allatus, Deo donāte quantum vtriq; satis esset. Qui cū comedisent, ad fontem accedentes, prono ore manibus cōcauis aquam hauriēdo, sitim explerunt. ibidem.

De Pambone Abbate.

Pambo Abbas cū animam ageret, cōfessus est, quod ab eo die, quo solitudinē ingressus fuerat, panē nō gustarit, neq; quicquā, cuius ipsi paniteret proloquutus fuerit, & se tamē sic ē vita discedere,

tam

tanquam qui modo cepisset, non tanquam qui profecisset. ibidem.

De Romualdo Abbate.

Romualdus Abbas ordinis Camaldvensis institutor, dum in eremo vitam ageret, panem & sabam aqua maceratam comedit. ibid.

De Maxentio Abbate.

Maxentius Pictaviensis Abbas pane hordeaceo, & aqua vixit. Arido in loco cum monachi siti laborarent, terram virga percutiens, fontem scaturire fecit, ut scias elementa ei servire, qui gula & ventri dominatur.

De Gregorio Lingonensi Episcopo.

Gregorius Lingonensis Episcopus panes hordeaceos triticea crusta oblitos estabat, in aqua poculum tantillum vini addere solitus, ut aqua suum saporern servaret, colore mutato. sic occultabat victus angustioris usum, ostentatione fugiens, & soli Deo placere affectans: tametsi civitas in monte posita latere non potuit, semperque fugientem sequitur gloria, sequentem fugit. ibidem.

De more in monasterio Tibernensi obseruato.

Illud quoque hoc loco puto re-

ferendum quod in monasterio Tibernensi, ubi Amos Abbas mille quingentis monachis praesuit, legitimus observatus: fratres ad mensam congregati, pedentibus a fronte cucullis ita oculos tegebant, ut alius alium videre comedentem non posset: itaque tantum quisque sumebat, quantum collibuisse, & singulorum continentia singulos latebat, ne inani gloria daretur occasio: sed divino conspectui munus illud sincerius offerretur, quod submonebatur humano. ibid.

DE SOLITARIA VITA, Graecorum exempla.

De Timone.



Imon Atheniensis non religione, non celestium rerum indagacione adductus, solum esse voluit, sed pravo quodam affectu rigoreque natura omni hominum commercio sibi ipsi interdixit. Et in domiciliu sibi in agro Attico paravit, ut hominum congressum fugeret, vixque vnus Atheniensium Paentus ab eo admittebatur, qui cum super cenam ioculariter dixisset, Nonne satis pulchrum hoc civium Timon pulchrum quidem respondit, sed adhuc pulchrius futurum, si Paentus non adesset. Sabel. lib. 2.

De

Heraclitus Ephesius, vir magno alioqui ingenio, suorum civium radio ad Phanum Dianae primo secessit: ubi aliquando irrisus, quod cum filijs luderet astragalus, Malo hoc, inquit: nam vitilius est id facere, quam Republicam vobiscum administrare. Abijt inde hominum odio in montes, herbarum & aquae victu contentus, ferarum ritu soliuagus. ibid.

De Diogene Cynico.

Habitavit Sinopaeus Diogenes in Cranio extra Corinthum: qui tametsi studijs otium quaesivisse videri potest, declinavit tamen seculo hominum congressum, pallioque & pera contentus, sic quoque felicissimus ab Alexandro Rege indicatus, qui eum in Cranio vidit, ut Diogenem se esse optarit, nisi Alexander esset. ipse Cynicus haud dubie Regem multo se inferiorem indicavit, cui ad se venientiae surrexit quidem. ibidem.

ROMANORVM exempla.

De Numa Pompilio.

Numa Pompilius privatus ad huc in agris plurimum fuisse traditur, Deorum lucis & ne-

moribus inambulans, omnis humani cultus negligens, procul ab omni concilio conventuque mortalium agens: unde opinio illa orta, familiariter eum Aegeria esse usum Nympha. Non itaque odium hominum, sed religio quaedam discendique cura secretum illud Popilio peperit, virtutis opinio regnum astruxit. Sabel. lib. 2.

NOSTRORVM exempla.

De Antonio Abbate.

Vit in hoc, qui Paulum sepe llyt, maior quadam a principio solitudinis cupiditas, quippe qui sponte sua non metu subactus in eremum profectus, vixenos annos abfuit, pane & aqua contentus. Fit inde Abbas: sed cum locus in dies magis celebraretur, multitudinem pertesus, in desertum demigravit, tenuitque locum, qui de calo est illi designatus. Sabel. lib. 2.

De Hilarione.

Hilarion a prima adolescentia deserta Syria ingressus, quadriennio pluviis, & omnem cali intemperiem arctissimo a se tugurio arcuit iunco & caricibus contento: inde denos annos arcta praesaeque usus est cellula, sepulchro multo quam domicilio ppriore. ib.

De

De Onophrio Achaoreta.

Est & Onophryi solitudo ad posteros nobilitata. in monasterio digressus, ad eum in deserta & demia sese illatebrauit, ut sexaginta annos nunquam hominem viderit. promissor capillus vestiebat superiora corporis, vestiebat & barba, verenda solijs & arborum cortice tegebantur. Ter denos annos herbus & syluestri bacca vixit. meruit austeritas vite premio leuari, caelestisque nuntij. Extremis temporibus panis dimidiatus & aqua superne aderant, quoties à ierumio resciebat. Paphnuphius Abbas in eam solitudinem progressus, semisferum se hominem videre ratus, extimuit primo eius congressum, inde benigne affatus, ac mox paulo quam viderat, sepelijt. ibidem.

De diuo Hieronymo.

Ferunt Hieronymum Stridonensem Christianae pietatis lumen & propugnaculum ingens dicere solitum, oppida & vrbes videri sibi tetros carceres, solitudinem paradysum. Putes eum sensisse quae dixerit, quippe qui retortidum Syriae solum scorpionibus & feris infestum, sacco amictus, humi cubans, aqua & herbis vilitans, Romanis praeclur deli-

De Maria Magdalena.

Sunt & feminae sua exempla. Magdalena Lazari soror triginta annos in eremo fuit, nec interim hominem vidit, aut ipsa ab illo visa est: cibis illi non humanis, sed caelestis, eoque suavior, quò maiore gratia datus & acceptus. ibidem.

De Maria Aegyptiaca.

Pari profectu nobilitata est Aegyptiaca mulieris solitudo huius nunc dicta cognominis. visa est mulier olim vulgati corporis, sed quae postea in solitudine abijt, à Zozyimo viro sanctitate insigni, dum forte orationi esset intenta, sublimis à terra siccis plantis Iordanem transgredi. Res mira & omni aeo memoranda: sublimi incessu fertur eremi cultrix, quae cum prostaret, vix à terra ferebatur. ibidem.

De Paulo Thebaeo.

Paulus Thebaeus apud inferiorem Thebaidam cum Decy & Valeriani persequutione fugeret, sedecim annorum adolescens solus deserta petijt, & inuenta in montis radicibus faxea spelunca, iuxta quam molliter fluens riuulus terram irrigabat, & effusus desuper ramorum umbraculis, palma solis defendebat ardores, captus ama-

nitata

nitata loci, ubi latere concupierat, habitare cepit in tantum, ut cum centum & tredecim vixisset annos, nusquam inde discesserit, hominem nunquam viderit, praeterquam die vite supremo Antonium, à quo & humatus fuit. primo palmae sanctibus nutritus est, deinde per annos sexaginta dimidiati panis fragmentum singulis diebus comedit, coruo alite homini ministrante: neque aliud, quam aquam bibiti indumento palmarum solijs contexto, nuditatem operuit. Hoc tenore vita in Dei seruitio tandem perdurans, non effugisse mihi videtur martyrium, sed protraxisse. & qui diei vixus mortem non tulit, mortem annorum septem & nonaginta tulisse. Mar. lib. 1.

De Martino.

Martinus ille, quem Gregorius in Massico Campaniae monte vitam duxisse tradit, tanti solitudinem fecit, ut ne quando vlla vel rerum difficultate, vel demonum molestia superatus inde recederet, ad ferream catenam, quam saxo affixerat, vix solubili copea ipse se deuincerit. Attamen beatus Benedictus Abbas ubi id rescieuit, Benedictus Abbas ubi id rescieuit, non volens, ut iugis in deserto commoratio constantia potius viri, quam ferreis nexibus ascribi posset, proximus nuntium ad eum misit, inquam, si seruus Dei es, non te tenent catena ferrea, sed catena

Christi. Quamobrem ille vincula quidem deposuit: sed tamen speluncam ingressus, aditu obstruso habitare cepit: deinde etiam discipulos aliquot secum adunauit, multisque praeterea miraculis nobilitatus est, atque inter sanctos habitus. Nunc spatia metitur Paradisi, qui tam anguste habitauit in terris. ibid.

De Ioanne Aegypto Anachoreta.

Ioannes Aegyptius Anachoreta, cuius responsis Theodosium principem in suis aduersus Barbaros expeditionibus vsum accepimus, habitauit in ea Thebaidum eremo, quae adiacet oppido Lyco: spelunca eius in prerupti montis vertice ascensu difficili adituque obstructo erat: ita ut nemo ad eum ingressus est à quadragesimo usque ad nonagesimum aetatis suae annum. Per fenestram aduenientibus praecipua salutis dabat, eisque extrinsecus, ubi commodè requiescerent, hospitium fecerat. Ipse intus solus (si tamen solus dici potest, cum quo Deus est) morabatur, sinem expectans vitam, ut vitam, quae finem non habet, inchoaret: ea spe latus forsam etiam decantabat, singulariter sum ego donec transeam: transitarus vique ad consortium Angelorum, qui se à consortio secluserat hominum. ibid.

De Theone.

Theonem etiam intra suam clauſam habitasse apud Thebaidam non procul ab vrbe, atq; etiam porrecta de fenestra manus tactu infirmos curasse, sed tamen noctibus ad eremum progredi solitum tradant. *ibid.*

De Helia Monacho.

Helias Monachus in finibus ciuitatis Aihineos (que quondam Thebaidis metropolis fuit) annos septuaginta in vastissima solitudine perdurauit. Erat deserti horrorum plenum, semita que ad ipsum ducebat, angusta scrupaeaque, & inuentu etiam difficilis. Antrum quoque quod inhabitabat, tetrum atque horrens, ac statim protinus accedentibus nescio quid terroris incutiens. Hunc se ibi vidisse diuus Hieronymus testatur, iam centum & decem annorum senem: ferebatur autem interdum etiam futura predicere, euentu haud incerto, ut super eo quoque Helia Propheta spiritum requiescisse dicerent, cuius & nomen sortitus fuerat, & sequutus profectum, Deo in solitudine seruiendo. *ibid.*

De Ioanne.

Rarissimum est quod de Ioanne quodam relatum legimus: dicitur enim cum primum ad eremum

secessisset, tribus continuis annis sub cuiusdam saxi rupe stans semper orasse, nunquam recedisse, tantum somni cepisse, quantum reclus capere potuit: cibum quoque non alium gustasse, quam Dominicus dicitur at diebus eucharistia sacramentum a sacerdote sibi delatum: denique de pedibus, quod tandiu immobiles perstitissent, fluxisse saniem aiunt. O beatum virum, qui tantam gratiam consequutus est, ut hac agere vellet, beatorem ut posset. Non immerito igitur post hac Angelum Domini aduenisse dicunt, vlcera eius tactu curasse, labia sapientia spiritalis fonte perfudisse: & ut princeps ceteros fratres per eremum visitando institueret ac docere pergeret, simul inuissis: dignum quippe magisterio iudicatus est, cuius vel solus conspectus potuit esse non paruum hortamentum aspera queque pro Christo subeundi atque perscicendi. Dicerem equidem talia nemini factu possibiliter esse, si quicquam impossibile esset credentibus. *ibid.*

De Simone Sufotionis filio.

Neque tamen (ut mihi videtur) minus stupenda vite speciem prebuit Simon Sufotionis filius. hic annum tantum cum fratribus in monasterio Antiochie conuersatus, ad desertum abiit, annos tres in spelunca clausus permansit. Sed hoc ei commune cum multis illud

autem proprium & peculiare, quod deinde super columnis dicitur habitasse, quarum altissimam cubitorum triginta fuisse seruit, in vna eum perstitisse annos quatuor, in alia duodecim, in alia rursus duodecim, in alia iterum quatuor, & in illa postremo, que procerissima erat, usque ad obitum vite, sedecim: eas pro pulpitis habuisse satis probabiliter videri potest: quandoquidem multi ex gentibus rei nouitate exciti, ad videntum illum consuebant, & ab idolo ad Christum predicationibus ipsius conuertebantur. Vtunque tamen sit, proculdubio durum atque difficile, & quod nemo vel ante eum fecerit, vel postea imitatus sit. *ibid.*

De Arsenio Abbate.

Quanti autem profectus sit, quantumque utilitatis christi seruis ipsa solitaria vite obseruatio, locupletissimus testis est Arsenius. Etenim antequam religionem inchoare saluare posset, & responsum accepisset, uti consortia hominum precipueque secularium declinaret: factus vero Monachus, inter precandum rursus vocem audivit dicentis, Arseni, fuge, tace, quiesce: ut scilicet deuitaret fugam frequentiam, taciturnitate iactantiam, quiete fluxarum ac fragi-

lium rerum solitudinem. Proinde secedens in partes Syriae, eorum loci, qui Troe dicitur, sedit solitarius annos quadraginta: deinde in deserto vastiore ultra Babylonem Memphim versus, annos decem: postea ad Canopum Alexandriae annos tres: & rursus in Troe annos duos: sicque peracto vite cursu nonagenarius terram reliquit, & ad Dominum demigravit, bonis caelestibus semper fruendus. *ibid.*

De sancto Iudoco.

Sanctus Iudocus non dubitavit eremi angustias preponere Britannia regno, maluitque in deserto Christo seruire, quam in patria Britannis imperare. Inde fugitans ad Alzeum fluminis agri Pontini peruenit: & cum ibidem sedem sibi ponere vellet, ab Hymeone religionis Tetrarcha prohibitus est: sed neque ideo propositi penitens, dum ad vltioris solitudinis loca pergit, ab eo ipso, a quo pulsus fuerat, reuocatus, redijt, atque etiam ope illius adiutus, in qua ceperat rupa, gurgustiolum comperit, & cum vnico discipulo solitarius habitauit. Vis nosse quantum in ea solitudine manens profecerit? pro terreno & caduco regno, quod contempserat, caeleste & aeternum accepit, quod concupierat. *ibidem.*

DE SOMNO ET
vigilijs, Græco=
rum exem=
pla.

De Diogene.

Verunt Ethnicorū ple-
rique somni & quie-
tis parcissimi, qui om-
nem voluptatis ille-
cebram aspernati, per laborem
& continentiam vitam transe-
gerunt: sed hi non caelestium af-
fectu, ut nostri, sed sapientia
studio, aut Reipubl. causa feve-
riori sese addixerunt disciplinae.
Enimvero quid Sinopeo illo Dio-
gene aut cultu neglectius, aut
victu despiciatius, aut cubatu du-
rius habuit unquam vita homi-
num: pallio duratata vno usus
est, cætera nudus: oleribus &
pane contentus humi iacens som-
num capiebat, aut cum mollis,
in dolio, deditque hac ille non
pietati, sed naturæ, ad quam om-
nia referebat, quicquid illa po-
screet, ius sāsque esse ratus. Sa-
bel.lib.2.

De Aristotele Stagirite.

Tantum absfuit, ut Aristote-
les excellenti vir ingenio somno
& quieti indulserit, ut nocturnis
lucubrationibus aenea pila usus
dicatur: cui altera manu compres-

sa, labrum subijciebat, ut si longa
vigilia fatigatus obdormisset, stre-
pitu cadentis pila expergiscere-
tur. pulchrum hoc, & conducibil-
le: quia disciplinarum studijs da-
tum: sed multo id pulchrius, & ad
salutem aptius, si pervigilium il-
lud sibi caelestium rerum medi-
tatio vindicasset. ibid.

De Annibale Barchino.

Cubabat humi Barchinus An-
nibal adolescens adhuc, inter sta-
tiones militum, quanquam Im-
peratoris filius, militari sagulo
coopertus. Verum durior ille cu-
batus non ad pietatem, sed ad fu-
turam feritatem: non ad conti-
nentiam, sed severitiam spectabat:
non pietas illi cura esse, sed im-
manitas, ut satius fuerit ei dor-
mire, quam per hæc bellum &
sibi & patria calamitosum medi-
tari. ibid.

ROMANORVM
exempla.

De Scipione Africano.

MAiori Africano non tam
pietas cura fuit, quam ti-
nium de se opinio, cum antelucan-
is horis adolescens capitulis ascen-
debat, absidebātque solus Ioni, vel
verius dæmoni, futuras hostium
strages & excidium Carthagini
animo versans. Sab.lib.2.

NO 5

NOSTRORVM
exempla.

De Bernardo Abbate.

Nec multū huic absimilis Ber-
nardi Abbatis vox illa, dormiē-
tem Monachū Deo mortuum af-
firmantis: & illud quidem huius
est, parum religiosè Monachum
dormire, cuius quiescentis stertitus
audiretur. ibidem.

De Germano, & Martino
Antistitibus.

Nisi idem persuasum habuissent
Germanus Antisiodorensis, &
Martinus Turonensis, nunquam
hic sibi lectum cilicio strauisset, il-
le cinere, & sacco: non lectum, sed
luctum dicerem, ubi iacentis suspi-
ria, & gemitus nō ronchi exaudi-
rentur. Difficilis est terram spe-
ctantibus via, quæ ad calum du-
cit: sublimia petentibus prona, &
facilis. ibidem.

De Diuo Innocentio.

Docebat Innocentius ex Cala-
goritani Domini familia, pas-
sim cultum pietatis Euāgelico tes-
timonio, verum diurno labore
fessus, sarmentis lassum corpus ad
altam noctem reclinabat: sed cum
mollis vellet, paleas substernebat,
cum mollissimè, saccum. ibid.

De Diuo Bernardino.

Duriss adhuc asperiusque Ber-
L 3 nar

De Euagrio Abbate.

NE longior quies suis fratri-
bus contingeret, auerteretq;
mentem à cultu pietatis ad volu-
ptatem, in eremo, cui Euagrius
Abbas præfuit, omnes, qui in eo
fuere, sedentes quietem capiebant:
certo quodam instituto, ut multò
verius filij lucis dici potuerint,
quam tenebrarum. Sabel.lib.2.

De Hilarione & Anachore-
tis quibusdam.

Hilarion in eremo nuda humo
fratōque iunco quoad vixit,
quietis causa decubuit. Dassi-
nio terra facies lecti usus præ-
buit, in solitudine agentis, nonnū-
quam etiam muricibus substrata.
Onophrus nec lectum habuit vl-
lum, nec certum, in quo consistē-
ret, locū, ubi nox eum diuinis va-
cantem oppressisset, pro lecto tu-
guriōque fuit illi locus. ibid.

De Diuo Arsenio.

Age nunc quàm parcus somni
fuisse videri potest Arsenius Di-
unarum rerum studio, & ob eam
rem non indignus, qui in diuorum
fuerit numerum relatus? solitus
dicere est, satis videri oportere
Monacho, si vna ad quietem ho-
ra contingeret. ibid.

nardinus Senensis, Frãncisci Afisiatis abstinentiã, & laboris non minus amulus, quã professionis cultor, nudo pavimento, vt erat tunica amictus, quietem capiebat, tantũque interim aberat, vt culcitram, aut vestem stragulam desideraret, vt lecti etiã nomẽ tanquã dirum, & exitiale auersaretur. ibidem.

De Paula Romana muliere.

Vendicat, & muliebris pietas in hac relatione sibi locum. Paula Romana mulier patritia domo orta, clarique natalibus lumen verã pietatis complexa, vel cũ febre laboraret, humi in cilicino stragulis affectum corpus reclinabat. ibidem.

De Othilia.

Nec minus tetricẽ Othilia corpus afflixit, vsina pelle pro stragula vsa, pro puluino muriceo lapide. Monasterij hæc, quod in Bauaris visebatur montibus, sacerdos fuit abiectissima: sed fororum omnium abiectissima & esse, & videri voluit. ibid.

De Pastumio.

Pastumio quandiu in eremo moratus est, nudum atq; interdum ex industria sparsis serpens asperatum solum lectus fuit. Quid hoc

est, nisi nolle vnquã ita resolutò corpore obdormiscere, vt mens ad Deum non vigilet? hinc sanẽ & Isaias Propheta semper cum Deo esse anhelãs, ait, Anima mea desiderauit te in nocte: sed de spiritu meo in precordijs meis de mane vigilabo ad te. Marullus lib. r.

De Onophrio.

Onophrio verò nec lectum vllum, nec certus quietis locus fuit. ibi somnus erat, vbi per desertum vagãti nox occurrisset: sed & ipsa quoq; nox per uigilio magis, quã dormitione peragebatur, vt illud seruaret à Propheta dictum, In noctibus extollite manus vestras in Sancta, & benedicite Domino. ibidem.

De Vincentio.

Non mediocre ordinis Predicatorum ornamentum Vincentius: diem penè totum sermonibus ad populum faciendis, noctis multam obsecrationibus lectionibusq; partem eius minimam somno dicitur impendisse: cubitasse autem, cùm durius, armentis substratis, cùm mollius, paleis, cùm honestius, sacco. ibidem.

De Petro.

Petrus quoque eiusdem & ordinis, et sanctitatis vir, dum etiam ipse

ipse interdum predicando excubat, & noctu deprecando, psallendo, legendoque vigilat, ad martyrij usque palmam peruenit: & quia per omnia sanctorum Apostolorum vitam exprimeret, ad eorum prouectus est gloriam. ibid.

De Bernardino.

Bernardinus verò nec Deo illis (mea quidem sententia) minor, quia de collegio Minorum fuit, etiam antequam religionem profiteretur, religiosi vitam vixit. Quãque ad re pertinet, tunc quoque ad offerendum Deo laudis sacrificiũ noctu surgens, ne quieti occuparetur, cõtemptis lecti stratis, super pavimento vestitus iacere consueuerat. Cum hoc vigiliarum preludio ad monasteriũ venire: tandẽ deinde minus somno cõcessurus, quanto perfectius viuendi subibat institutum. Et quoniã sacris initiatus, omni sacrilitatis genere præcelluit, etiam vigilantiũ suis nemo dubitat. Quod ergo noctu didicerat vigilando, hoc die altos docuit predicando: multosque, qui peccatorum oppressi veterno in morte dormiebant, excitauit in salutem. dederat enim Dominus verbum euangelizanti: dederat voci illius vocem virtutis. Nisi somni semper parcissimus fuisset, nunquã tantum in Dei seruitio profecisset. ibidem.

De more obseruato in monasterio Thebaidis.

Legimus etiam in monasterio Thebaidis, in quo Euphrasia virgo sumus effulsi virtutibus, moris fuisse, in terra cilicino tectas, stragulo cubitare: ac quoties aliqua fororum minus pudici somni præstigij ludificatam se cognouisset, & bbatisse confiteri, & quantum visa displicerent, cinere stratis inperso testari. Quis igitur dubitat quin ijs, que somniatum crimenes, vt commissum dolebant, dormitio ipsa multo plus sollicitudinis attulerit, quã quicquid, semper veritibus ne quã eiusmodi somnorinam speciem menti obuersari cõtingat? Præter hæc autem Euphrasia, cùm quicquam tale per quietem passa fuisset, biduanis triduanisque ieiunijs sese macerabat, vt in cinere iacens, etiam cùm obdormisset, cibos potius, quã abominations somniaret. ibid.

DE ORATIONE,
Græcorum exemplum.

De Anchise.



N. hifes, vt Poëtica fides his adijciatur, ostẽto cõmorus, quod circum Afcianum fieri con-tingit, nocte illa, qua Ilium est à

Gracis excisum, Iouem precaturus, manus & oculos ad cælum extulit. Sabel. lib. 2.

De Aenea.

Aeneas huius filius in templo Delij Apollinis, cum his, qui aderat, in terram procubuit. Cæterum in Creta noctu apud Deos penates patrium morem imitatus, supinas manus, & oculorum aciem in cælum ablegauit, Deos rogaturus. ibidem.

De Didone.

Nec Dido vno orasse modo traditur, quippe quæ hospitalem Iouem propitiatura, vinum leniter libauit, mox alibi aram tenens manibus, orationem peregit. ibidem.

De Atheniensibus.

Athenienses à Lacedæmonijs frequenter bello fracti, ac profligati, humano destituti consilio, diuinum implorantes, Hammonis Iouis Oraculum consuluerunt, quidnam cause foret, cum ipsi lectas ad sacra bidentes, tauros excimios, & eos quidem cornibus inauratis, Deos immortales placaturi, ad aras mactarent, nihilque huiusmodi facerent Lacedæmonijs, victoria sepius ad eos Lacedæmonios verteretur. Proinde re-

sponsam acceperunt Athenienses, tacitam & nullatenus ambiciosam Lacedæmoniorum orationem magis, quam Atheniensium pompam inanem Djs probari: quibus semper est peculiare, mulio dantis animum, quàm munus impensius intueri. Guido Exempiorum lib.

ROMANORVM
exempla.

De Rom. mulieribus.

Accidit saepe, vt Rom. rebus bello accisis, cum nouus terror ab hostibus impenderet, Romanae mulieres pacem malorum petitura, solutis crinibus templorum pauimentis verterent. Sabel. libro 2.

De Africano Maiore.

Scipio, qui primus tulit Africani cognomen, noctu Capitolium solus ascendebat, adoraturus Deos: vt verò quidam autumant, Iouem consultiurus: in quo subit illa reputatio admiratione digna, nunquam eum, tametsi antelucanus locum adiret, à canibus arcis custodibus allatratum. ibidem.

De Romulo.

Romulus Sabino bello, quod circa

circa Capitolium Palatiūque gestum est, cum turpem suorum fugam quodam prælio sistere non posset, statori Ioui adem voto nuncupauit, si fugientibus suis metum ademisset, sisteretque Romanum aduersus hostem, qui à tergo victor instabat. Vix bene preces effuderat, atque illico factus est voti compos: restituta enim acie, non tantum æquata est pugna, sed ad Curtium vsque lacu Sabinus qui victoria exultabat, est cum cado & strage pulsus. ibid.

De Numa Pompilio.

Quid Numa (succesit is Romulo à Curibus Sabinis in regnum acersitus) quàm efficax illius precatio, aut quam audax, quæ è cælo Iouem elicit, vel cerè elici posse arbitrata est? res (quod satis constat) non solum credita, sed ab alijs etiam tentata: Tullus enim Hostilius, qui post illum regno potuitus est, quia parum scite id sacrum obijisset, cum tota domo fulminis est igne concrematus. ibid.

De Tullio Hostilio.

Potuit Tullus mitiore precatione contentus esse, vel quati Fidenati bello fuit vsus: qui cum ad Tyberis & Anienis confluentem in Fidenatis & Verentes aciem direxisset, cognita Albanorum ad hostes defectione, duodecim Sa-

lios vouit Marti, extititque festim victor exercitus, qui pro vscto iure habebatur, iam spe & viribus impar hostibus factus. ibid.

De Tucia Vestali.

Tucia Vestalis iussa dicere causam, criminèque diluere, quod ab accusatore intendebatur, Vestam precata est, vt sic castè sanctèque eius sacris ad id tempus operadisset, propositum teneret. Hoc tantum precata est, simulque ad ripam fluminis progressa multis comitantibus, vt rei euentum cognosceret: cibrum fluminali aqua plenum ad Pontificum conspectum, quorum ea cognitio erat, detulit. adijciunt huic miraculo, accusatorem attentè requisitum nusquam apparuisse amplius. ibid.

De Claudia Vestali.

Pari miraculo illustrata Claudia eiusdem caeremonie cultrix, cuius liberior vita cum calumnia incurrisset, vt eam hominū animis opinionem magno aliquo testimonio eximeret, facinus adorta est, plus admirationis, quàm fidei ad posteros habiturū: nauem, qua Deorum mater reuebatur, Tyberino rade harentem, Vestam prius suppliciter precata, cingulo alligat: mox eam remolita est, traxitque aduerso flumine: quod pars Romana ciuitatis post multos & varios conatus nequiebat. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Bartholomæo Apostolo.

Bartholomæus Christi discipulus centies quotidie submisit genna, adorabat: nec minus frequens nocturnis supplicabat horis. precandi modum Apollonius Abbas postea præclare retulit. Sabel. lib. 2.

De Isaacho Syro.

Peregre olim venisse fertur Spoletum in Umbriam Isaachus Syrus, ab initio Monachus, Abbas deinde factus, impetratogue ad preces emittendas loco, totum triduum genibus innixus, in precatione perseveravit, & ut res erat difficilior opinatus, eò suspectior esse cepit spectantibus. Cui igitur sanctitatis ostentator, non deprecator percussus est à quodam constantium: nec calestis ultro multum dilata: sed confestim percussor à demonibus exagitari coepit, haud dubie periclitatus, nisi os illud quod impia nuper manus perstrinxerat, tempestiva precatione affuisset. ibid.

De Anna Helcana.

Anna Helcana uxor in modo numinis adorandi ardore, ut temulenta & insana in templo increpata est à sacerdote. ibid.

De altera Anna.

Fuit altera huius nominis mulier in eadem gente sanctitate insignis Vidua cognomen à priore discretæ. hæc nunquam templo egressa est ieiunio & precibus in d. fesse operata. ibid.

De Sara Rhaguelis.

Et totum triduum Sara Rhaguelis filia perpeti precatione consumpsit cenaculo inclusa, quo pietatis affectu post multa virorum funera stabile & mansurum conubium sortiri merita est. ibidem.

De Deipara virgine.

Sed quo te ore referam vigens calis decus spes labentium, Deipara virgo, cuius vitam nullus unquam satis laudare potuit? Ferrunt te postea quam ad templum tenera adhuc ætate ducta es, à prima luce ad horam tertiam diei precari solitam, inde ad meridiem honestè & ingenuè pulchre aliquod opus obire, atque id serium, & conducibile: mox reliquum dici diuinarum literarum lectioni sedulo impendisse, ita ut cum rite sanctoque caelestia curares, humana non omnino despiceres, Maria & sororis utrunque munus complexa. ibidem.

De

De Salvatore nostro, ac Domino Iesu Christo.

Saluator noster ac Dominus sicuti nos orare docuit, ita etiam ante orationem, ut pietas prepararetur iubet. fidem, spem, charitatem exigens à nobis: fidem ibi, Omnia quæcumque petieritis in oratione, credentes accipietis: spem ibi, Nolite timere pusillus grex, quia cõplacuit Patri vobis dare vobis regnum: charitatem ibi, Cum stabitis ad orandum, dimitte si quid habetis aduersus aliquem.

Quo adinde corporis gestu, quæue humanitate orandum esset, suo sepe exemplo monstravit, dum (sicut veritatis scriptores retulerunt) nunc procidens in faciem, nunc positus genibus, nunc eleuatis in caelum oculis, obsecrat Patrem.

Locum quoque orantibus aptum designauit vel dicens, Domus mea domus orationis vocabitur: vel motens, Cum oraueris intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito: vel faciens, quando dimissa turba, ascendit in montem solus orare: vel tempus etiã orandi prescripsit, & vespertinum, vespere facto orans in monte, & nocturnum, pernoctans in oratione, & anteuicani, valde diluculo surgens, & in desertum locum secedens, ut ibi oreret, & penè contrarium dicens, Vigilate omni tempore orantes.

Asiduitate denique in oran-

do opus esse tum verbis docuit, tum exemplo significauit: dormientiibus Apostolis, ipse vigilans, iterum & tertio eundem repetendo sermonem, orasse dicitur. Et, ut Lucas ait, factus in agonia prolixus orabat, ne scilicet aliter egresse videretur, quam præcepisset. Preceperat autem, similitudinem asferens, ac dicens, Si quis nocte in tempesta ad amicos pulsans fores, perseueret, ipsa postcendi improbitate cogit illum de stratu suo surgere, & panes, quos petierat, sibi mutuo dare. Parabolam etiã proponens iudicis Deum hominesque contententis, qui vidua quotidie interpellantis victus tadio, eam ab aduersarij sui calumnia tandem decreuit vindicare. Audite, inquit, quid iudex iniquitatis dicit, Deus autem nõ faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis. Non vindictam intelligas contra inimicos, quos diligere iubemur, sed contra tentationes, quibus resistere nemo valet, nisi Domini ope auxilique adiutus fuerit. Quandiū ergo cū his nobis colloquendum est, tandiū & orandū. Neque huic sententiæ illā contrariam putemus, quam idē salutus nostre autor ac doctor protulit dicens, Sicentes autē nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt: ethnici enim, id est Gentiles, longius orationes orabant, orandi affectum non habebant. Itaque non multum

multum orare prohibuit: sed eos, qui labijs multum, corde parum orant, imitari: ideoque iubiunxit, Nolite vos assimilari eis. *Matth. lib. 2.*

De Apostolis.

Siquidem & Apostoli postquam ille deuicta morte ad caelos, unde venerat, redijt, in Hierusalem reuersi, cum cenaculo ascenderunt, ut Lucas in Actis eorum testatur) perseverantes erant vniuersimode in oratione, cum mulieribus & Maria matre Iesu, & fratribus eius. Inde refert spiritum sanctum aduenisse, domum, ubi erant sedentes, repleuisse, supra singulos eorum linguas, tanquam ignis apparuisse, ut intelligas perseverantiam ac iugam oratione spiritus sancti gratiam conciliari solere. *ibid.*

De Petro & Ioanne.

Petrus & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam, & languido ante vestibulum mendicanti pro elemosina sanitatem dederunt. Itaque documento nobis sunt, ne soli orationi vacantes, misericordiam in egenos obliuiscamur. Scriptum est enim, Non apparebis ante conspectum Domini vacuus. *ibid.*

De Phariseo & Publicano.

Arrogantiam quoque in o-

rando fugiendam humilitatemque sequendam hinc Phariseus, hinc publicanus monent: alter insolenter sese efferens, & inani iactatione ceteris praeponens reprobatur: alter vero calum intueri non ausus, sed in terram pronus, pugnus pectus verberans redijt (ut veritas ait) iustificatus praeter illo. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Oratio humiliantis se (ut Ecclesiasticus inquit) nubes penetrabit. *ibid.*

De Paulo & Iacobo Alphei.

Hinc ipse vas electionis Paulus in Apostolorum gestis ubique memoratur, positus genibus preces Domino obtulisse: Iacobo Alphei vtrumque genu in modum camelorum procumbendi assiduitate incalluisse. *ibid.*

De Antonio Abbate.

Antonius Abbas, & ipse non nisi submissis genibus orans, sepe diem noctemque peregrisse dicitur precatione perpetua. Nescio quod maius miraculum, an illo corporis gestu tam diu immotum persistisse, an tam continenter orasse, vtrumque sane difficile, sed timor gehenna, & amor Christi omnem vincunt difficultatem. *ibid.*

De

De Pastumio Abbate.

Pastumius quoque Abbas vsque adeo orandi studio dncebatur, ut nulla corporis debilitas animi sedulitatem coerceret, aduersa valetudine pressus cum de lectulo surgere non valeret, iacens orabat. Tam languor vehemens expeditum loquendi ademerat facultatem, & tacitus labiorum motus etiam tum illum orare testabatur: denique discedens anima non prius orationem, quam corpus reliquit. Orantem adhuc Angeli exceperunt, & ad caelum tollentes Domino obtulerunt, ut semper letari possit, eam se beatitudinem impetrasse, quam semper petierat. *ibid.*

De Sifinio Elpidij Abbatis discipulo.

Sifinius Elpidij Abbatis discipulus cum annos septem sub illius institutionibus fuisset conuersatus, tandem discedens, quodam satis grandi monumento lapideo se obcludens per triennium semper reclusus orasse dicitur, neque interim aut sedisse, aut iacuisse, aut inde pedem extulisse. Quid prius mirer nescio, an angustè habitantem, an immobiliter stantem, an continenter orantem: cuncta quidem dura factaque difficultia, nisi quod corporis lassitudine animus Deo intus minus sentire potuit.

Qui enim tam perseveranter oravit, ut in calo magis, quam in sepulchro fuit. *ibid.*

De Paulo.

Paulus in sinibus Africae quindam generatorum Monachorum quodam pater nullo vita sua die quicquam prius egit, quam trecentas orationes genibus prouolutus Domino obtulisset, eas, calculos in sinum ingerendo, numerabat. *ibid.*

De Stephano presbytero Constantinopolitano.

Sed nequando (ut vsu venire solet) inter orandum sopore correpti dimidiatas relinquamus preces, Stephani presbyteri Constantinopolitani exemplum nos hortatur. Qui cum totius Palsterium singulis noctibus perlegere mori haberet, atque aliquando citius, quam consueverat consopitus ipsum semilectum dimisisset, monitus est à Petro Apostolo in somnis, vii surgeret, & coeptis opus intentius perficere curaret. Quae res argumento est, non nisi peractis finitisque orationibus, dandum esse quieti locum. *ibid.*

De Martino Bituricensi Monacho, & alio quodam.

Nequando etiam à missarum auditione orante tunc pro nobis sacer-

eorum res aliqua non ita necessaria nos abducatur, meminisse debemus quod quidam à Martino Bizaricensi Monacho vocatus, uti die Dominico missam unā secum audiret, nondum finita, ne tardius negotio tunc urgenti occurreret, abire voluit: sed ascēso equo frustra que calcaribus fatigato, ubi bestiam, ut inde se mouere cōpellere nequiuisset, semetipsum reprehendens desiliit, & missam perfectē integrēque audiuit: Atque eodem equo statim, quō optabat, est euectus, & in tempore domum reuersus, rei gerendæ occasionem non amisit: sed promptiorem expeditiorēque, quam si præuenisset, habuit. ibidem.

De Ioanne Patriarcha Alexandrino.

Hac eadem inre Ioannis Patriarchæ Alexandrini laudanda est solertia, qua populum auditō Euāgelio mox ab Ecclesia dilabī solitum curauit continere. Etenim ipse intermissa celebratione, sequi egredientes capit, dicens, ubi oues, ibi pastorem adesse oportere. hoc modo redargutis pudorem increpit: ita ut nunquā postea prius ab altari discederent, quam sacerdos peracto sacrificio benedictionem daret. ibidem.

De Martino Turonensi Episcopo.

Martinus Turonensis Episcopus

pus diem obiturus extremum, frigescentibus membris, iam immotus iacebat: labia tamen movebantur. denique orare non destitit, donec subito lumine circumfusus reddidit spiritum. dum ergo moriendo orat, & orando moritur, mortis tenebras non sensit. ibid.

De Seruatio Traiectensi Episcopo.

Seruatio Traiectensi Episcopo oranti igneus supra verticem radius apparuit, qui mox in sublimē euolans, celum petiit, testatus (ut mihi videtur) in ignis specie orationum eius feruorem, in splendore ritæ puritatem, in ascensu meritorum altitudinem. ibid.

De Philiberto Abbate.

Philiberti quoque Abbatis apud Rhotomagum Galliarum urbem in ecclesia deprecantis oculi, veluti duo sidera, fulgere visi sūt, ut ex hoc cognoscas humiliter intentēque deprecantis oculos spiritus sancti fulgore illuminari, ne ynquā obdormiant in morte. ibid.

De Trafilla virgine.

Huiuscemodi solitudinis mirandum exemplum in Gregorij Pōtiffsici dialogo relatum legimus. Ipse enim testatur, in Trafilla virginis amicitia suæ, cum vita defunctam

Etiam lauare uellent, genibus cubitisque concretam callorum duritiam apparuisse: palamque factum exanimi iam corporis indicio, quanta illi adhuc uiuenti sanctorum precum cura studiūque fuerit, sic conseruatur uirginitas, sic ad celestis thalamum sponsa peruenitur. ibidem.

militariibus iam aliena uisit expeditiis. ibidem.

DE ORATIONIS VIRTUTE.

De Ammone Aegyptio Abbate.

Ammonis Aegyptij Abbatis oratio immanem atque terribilem draconem, & qui iumentis hominesque enecaret, per medium crepare compulsi, puerūque pestifero illius afflatu interemptū suscitauit, alteri uitam, alteri mortem dedit. Quoniā qui nocet, morte dignus est: cui nocetur, miseratione. ibidem.

De Rophilo Popiliensi & Mercuriali Liuenfi.

Rophilus Popiliensis & Mercurialis Liuenfis, ambo Episcopi draconem aequē pecori atque hominibus infestū, stolis suis nō repugnātem, sed quasi mansuetū ligauerūt, atque post se trahētes in puteum altitudinis immense nunquam inde exiturum deiecerunt. Litera ibidem in lapide incisæ factū hoc indicant, & adhuc extantes legentibus fidem faciunt. ibidem.

De Romualdo Abbate.

Romualdus Abbas (qui ordinis Camaldulensis fuit autor) cum à Parente

De Elizabetha Lantgrauij vxore.

Sed neque coniugatis quominus orationi animum intendant maritalem torum impedimento esse Elizabetha Lantgrauij Turingiæ Principis uxor suo ostendit exemplo. Impetrata enim à viro noctis continentia, ad orationem secedebat, super pavementum distentato tapetulo cubitans, ne mollis iacenti altior somnus horas interciperet orandi. Vir quoque sanctitudine illius delectatus, ad ea que Dei sunt, magis magisque inflammabatur inde & quod petitus erat, facilius concedere, & ipsentem impensius orare. Dicerem eos identidem recordari illud ab Apostolo præceptum, Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut uacetis orationi. Ita ambo eiusmodi curæ pariter incumbentes, spiritui magis, quam carni seruiebant. Sed illa deinde uiduitate facta liberior, tantò soli Deo intenta orauit ardentius, quantò à rebus fa-

Parantio Liburnia oppido soluens nauigaret, & nauis magnis fluctibus iactaretur, omnēque qui cum eo erant, de salute desperarent, pelagi ventorūmq; seuitiam oratione placauit, illum rēq; deprecatus, qui ventis & mari in perat, & obediunt ei. ibid.

De Fantino Syracusano.

Fātinus Syracusanus cū Messane à Stradicone praefecto ad martyriū quæreretur, Angelicū monitū solus nauiculam ascendēs, fugeret, iam propè erat, ut ab insequentibus caperetur, quando Deum precatus, myoparonem illorū stare fecit, ita ut neque uelo, neq; remis vltra impelli posset; sicq; aduersarij post relicta, Dei, quē inuocauit, ope periculum euadēs, Rhegium vsq; delatus est. ibidem.

De eodem.

Idem Tabrianam Calabria ciuitatem accedens, cūm Balzaniō diuini quidem viro, sed Gentili, pro seruo se locasset, ut haberet, quo aliorum inopia subueniret, & superbus dominus e quos, quos illi pascendos commiserat, strigosiores cernens, furore concitatus, ipsum persequi cepisset, neque ei ad fugam iter pateret: Deū rogauit, et Motabrū flumen, quo intercludebatur, virga percussit, diuisit, atq; per siccū aluē transiens, perse-

quentis iram rursū iungentibus se aquis euasit, persequitur autem praestupore iam placatus, obsecrauit hominem, ut se quoq; eodē modo transire faceret: percussōq; iterum fluuio, idem sequutū est miraculum. Tunc cognita Christi virtute, Balzanius credidit, & simul cū multis baptisima suscepit: sicque Fantinus orando, mortis periculū effugit, & is, quos effugerat, vitam, quā nō habebant, dedit. ibid.

De Pharaone Maldensi Episcopo.

Aequè admirandum Facinus & Pharaonū Maldensis Episcopi fuit. Etenim submersam in flumine simul cū rectoribus nauem miseratus, cū in ripa se prosternerēs, Deum orasset, ab imo fundo in summas aquas enatarefecit, saluis omnibus, qui in ea erant. Tale quid & Apostolo enuisse credimus, qui ad Corinthios scribens, ait, Ter naufragiū feci, nocte & die in profundo maris sui. ibid.

De Thoma Aquinate.

Thomas Aquinas Christiana disciplina egregius Philosophus, quoties aut ad legendū accederet, aut disputationem iniret, aut scriptionē aliquā diuinā tractationē assumeret, semper prius orare solitus fertur: nihil rectē auspicari, nihil agi ratus sine maiestatis diu-

ne inuocatione, cuius donum est quicquid bene feceris, bene dixeris, bene cogitaueris. ibid.

De Odilone Cluniacensi Abbate.

Defunctorū animas, quæ nondum ita ad purum expiate sunt, ut calo digne habeantur, uiuentium orationibus iuuari nō solum Ecclesiae traditione, sed etiā reuelationibus exēplisq; sanctorū constat. Benedictus decimus Pontifex Maximus post quā vita defunctus est, apparuit Ioanni Portuēsi Episcopo, sēq; ne eternis penis addiceretur, Odilonis Cluniacēsis Abbatis intercessionibus consequutū dixit, & tantummodo tēporaria afflictioni, donec vite maculas diluat, deputatum. Id vbi rescivit Abbas pro illo sollicitus orauit, simulq; monachis, ut pariter orarent iniunxit: & ecce, non multo post idem Benedictus fulgore remitens, visus est primū Eldeberto monacho, deinde ipsi Odiloni, cui & gratias egit, asserēs se suis fratrumq; precationibus à penis Purgatorij ad beatitudinis quietem translatum. ibid.

De eodem.

Hic idem sanctus Abbas diuini monitus, solennes pro mortuis precationes die festum omnium sanctorum proximē sequenti fiendas instituit, primūsq; celebravit. ibid.

De Arnulpho Turonensi Episcopo.

Arnulphus Turonensis Episcopus cuiusdam nuper defuncti animam trahi vidit, & precidens diuinam clemētiā, ut eius misereretur, implorauit. Tum demū reddito corpori spiritu, surrexit qui fuerat mortuus, ac se precibus Arnulphi seruatum palam est testatus. ibid.

De Malachia Generoth Hiberniae vrbis Episcopo.

Malachias Generoth Hiberniae vrbis Episcopus, cuius vitam scripsit Bernardus Abbas, quotidie pro sorore sua defuncta missale sacrificiū Domino offerebat, cūmq; magnis quibusdam occupationibus impeditus, offerre intermisisset, illa per noctem quiescenti apparens conuicta est, iam triginta dieū in eadem se sustinere tantum autē temporis ab oblatione missae cessatum erat) proinde petens, ut ipse tandem necessitati suae subueniret. Quo visu ille admonitus easdem pro sorore supplicationes nullo nō die celebrans, iterum ipsam vidit, & primū quidē in limine Ecclesiae stare, deinde Ecclesiam ingredi, postremō altari proximam quorūdam albatorum choro iungi. Quo iudicio patuit, ipsam fratrum proximē sequenti fiendas orationum precū asiduitate, multo celerius, quā suis meritis purga-

zant, ad cōfortium peruenisse beatorum. Oratio ergo pro defunctis, quemadmodum & cetera pietatis opera, cibus eorum est, quo refocillati agilius illuc se trāserunt: ubi (ut Hieremias ait) erūt quasi hortus irriguus, & vltiā non esurient. *ibid.*

De Stephano Abbate.

Sed sicut mortuus, ut purgētur, ita etiam viuus, ut corrigatur, suffragari solet oratio iustorum. Stephanus Abbas ordinis Grandimontensis institutor, dum montis Moreti (qui est in Aquitania) solitudine incoleret, pro milite quodam, ut flagitiū, in quo obstinatio videbatur, dimitteret, orauit: hinc ille, qui neq; iam ab eo desisteret se posse, neq; si posset, velle dixerat, repenē mutatus peccatum suū fleuit, vitāq; correxit. *ibid.*

De Geraldo.

Geraldus precipuus castitatis cultor, cum generis nobilitate & diuitijs polleteret, atq; in cuiusdam villicij serui sui filiā oculos coniecisset, forma eius captus, an se illi venereo amore iūgeret deliberare secum cepit: diu voluptas cum honestate contendit, & tandē vicit. d: creuit puellam domi sue conuenire: sed priusquā id fecisset, orauit. Vt verō peracta oratione illam adūt, vsq; ad eō sibi deformis appa-

ruit, ut parentibus eius hęc ipsam esse, quam adamauerat, vix crederet. Itaque intactam relinquēs, ad se redijt, et turpis propositi penitens, filiam dote, patrem libertate donauit, ac deinceps vixit cautus. Postremō Monachus factus, meruit in Catalago redigi sanctorum. At si tunc nō crasset, cecidisset: si cecidisset, fortasse nec Monachus, nec Sanctus fuisset.

De Anselmo Episcopo.

Anselmus Episcopus cum fratrem quendam ex langore mortis iam proximum pauire, atq; horrore concuti animaduertisset, causam rogauit, & ille respondēs, duos ibi lupos adesse dixit rabida toruitate terribiles, munaciterq; ringētes, & inde se timere, ne dilanentur ab eis. Tunc Episcopus pro ipso dominū orauit, ac post orationem eodē fratre referēte, audiuit seras illas bestias discessisse fugatas flamma ex ore orantis in fulgurn morē promicante. Hoc demum remedio frater pauoris molestia liberatus, ac securior factus, ad Dominum migrauit. Quę res documentum est, tunc maximē nobis opus esse precibus sanctorū, cum e vita decedemus, nullo tempore acrius in nos insurgente demonum pugna. *ibid.*

De Barbara virgine.

In Barbara virgine, ut cōstanti sancte

sanctę Trinitatis confessio, ita efficacis fuit pro necessitate deprecatio: dum enim infidelem & iratū fugeret patrē, & fugam prærupti montis crepidō inluberet, orauit Dominum, ac protinus illo, in quo hęserat, saxo in aduersam paris altitudinis partem se inclinante, euasit: neq; tamen tanto miraculo inclinatus est impius pater, ut vel se elapsam quærere cessaret. Proh nefas, pater persequitur, saxa miserantur: & ad inuocationē Christi montes mollescunt, hominis infidelitas obduratur. *ibid.*

De Theodora Romana.

Theodora Romana Sisinij coniux à Clemente Pontifice cōuersa, & ob hoc à viro infideli odio habita, pro conuersione eius orauit, & exaudita est. Petrus Apostolus oranti apparet, Sisinij precibus eius à Domino cōcessum nuntiant. hinc demū depositō errore, Sisinij Christianitatem accepit, & vir infidelis per mulierē fidelem saluatus fuit. Non illum suasionibus, non argumentis est aggressa, ne peruacacis animi hominem, dum lenire nititur, grauius irritaret. Tacita Dominum rogauit, & lupus in agnū mutatus est, factaque sunt praua indirecta, & aspera in vias planas. *ibid.*

Quid mirum autem tantum virtutum inesse orationibus sanctorū, cum hęc vsq; ad illius solij aurefj;

perueniant, qui quocūq; vult faciat in celo & in terra? Angelus ad Tobiam, Ego, inquit, obsequi orationem tuā Domino. Et in Apocalypsi dicitur, Ascendit fumus incensōris de orationibus sanctorum de manu Angelī corā Deo. Sancti orāt, Angelī ministrant, Deus dat gratiam. Qui facit mirabilia solus, & cuius potētia, sapientiam, bonitatē admirari licet, comprehendere non licet. *ibid.*

DE TENTATIONIBVS TEMPORE ORATIONIS.

De Sulpitio Bituricensi Episcopo.

Sulpitius Bituricensis Episcopus, Solum nocturnis precibus incuberet, horrendos circa se strepitus vocęque terribiles audiuit: neque tamen aut loco cessit, aut orare desijt, donec sedatus est tumultus. Qui enim considit in Domino, sicut mons Sion non commouebitur in eternum. Par terrori erit, atq; dicet, Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: si exurgat aduersum me prelium, in hoc ego sperabo. *ibid.*

De Maximo Monacho.

Qui Sulpitium terrere volebāt, idem Maximum Monachum (qui postea Rhegiensis Episcopus fuit)

seducere conati sunt. Nam cum oratu ad litus processisset, ut oraret (monasterium enim non procul à mari erat) vidit nauem applicuisse, à qua descendentes nauis. ipsum reuerenter adierunt, atq; laudibus attollere cœperunt, quòd scilicet fama eius vsque ad Syria fines pervenisset, quòdque multi eum videre desiderarent: quòd denique si illo proficisci vellet, salutis plurimis foret, & si modo secum ire dispoheret, se iam in rem paratos esse, pro lucro habituros si talem virum vehere sibi contigisset. his inanis gloriae officij diaboli calliditas nitebatur subvertere hominis mentem, ut qui in orando humilitatem imitabatur Publicani peccus percutientis, iam tandem imitaretur iactantiam Pharisaei sese arroganter offerentis. Atamen Maximus antiquus hostis captiosas tendiculas circumspecto sagacique animo percipiens, postquam in litore genibus, sicuti praeposuerat, oravit: & statim auersi sunt erubescences, qui dixerunt illi, Euge euge. Discamus ejus exemplo cauere adulantium adoperatos delinificis sermonibus dolos, mellèque circumlita venena: cum etiam Solomon praecipiat dicens, Filii mi, si te laesauerint peccatores, ne acquiescas eis.

De Launoniarico Abbate
Carnoucnfi.

Launoniarico Abbati Carnotensi nocturno oranti lucernam ter à Demonio extinctam fuisse ferunt, & ter ab Angelo rursum accensam. Non est passus Dominus illum deridiculi gratia in tenebris derelinqui, qui orando seruibat luci. Quonia Deus lux est, & tenebrae in eo non sunt ulla. Quid tunc solati, quid gaudij cepisse Launoniaricū dixerim, cum pro se contra nequitiae spiritum stare Dominum videret? Potuit latius concinere Davidicum illud, Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine, Deus meus illumina tenebras meas. In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. ibid.

De Leonardo Corbiacensi
Monacho.

Leonardo Corbiacensi Monacho oranti serpens à pedibus in sinum vsque sursum versus reptauit, què quidem ille vsque adeo nihil extimuit, ut immobiliter permaneret, donec precum finem fecit. Quinetiam peractis precibus, vitro sese pestifera bestia ingerebat dicens, ne facere differes, quicquid faciendi facultatem aduersus ipsum à Domino accepisset. Sed illa sicuti orantem non terruit, sic etiam omnia pati paratum minimè laesit. Quotus quisque vel viso tantum iuxta se serpente, non continuo trepidus exiisset? At

At Leonardus etià in gremium illabentem contempsit. Cur ita, nisi quia verum est quod in Prouerbis Solomon ait? Fugit impius nemine persequente: iustus autem ut Leo confidens absque terrore erit. ibidem.

De Diuo Francisco.

Serpens autem ille antiquus, qui fraudulètis perniciosisque suis sionibus seducere mortales non cessat, neuiquam decipere potuit humillimū precatorè, fidissimūque Dei seruum Franciscum: qui cum die quodam prolixius oraret, audivit clamantem, Francisce, penitentibus ignoscit Deus, non se tam pertinacis fatigatione conscientibus. Agnouit in verbis dolos: & sicut cœperat, orando perseverauit, atque etiam ad perferèdos pro Christo labores magis exarscit. sciebat enim, inimici consilia semper eò spectare, ut fallant, nunquam ut doceant, scriptumque esse, Ne desideres de cibis eius, in quo est paupum mendacij, ibid.

De eodem.

Rursum tamen humani generis perpetui hostes, quoniam fraudulenta inductione nihil profecerat, terrificationibus aggredi illum decernunt: diuinaque ipse nocte quadam precationi operam daret, super tectum domus immaniter stre-

pere, atq; horribiliter mugire cœperunt. At ille intrepidus exurgens, En adsum, inquit, nequissimi spiritus, venite, exercete in me quicquid vobis permisum est: quòd si corpus hoc verberibus affeceritis, quid aliud, quàm vindicabitur me de aduersario meo? his dictis confusi discerentes: ille ad preces Deo persoluedus redijt, nullis tentationibus cedens; sed fidenciam habens in Domino semper. ibid.

De eodem.

Ceterum nec sic superata Satanae improbitas cõquiescere potuit, iterumque oranti illi plus etiam molestia intulit tacita suggestione, quàm intulerat manifesta infestatione. Intimo nanque medullarum titillatù cogitationem et libidinù precatione, repente exurgens violentum mètis motum dura corporis flagellatione repressit, venarumque calefactum prurium, semet in gelida nive nudum profrensens, extinxit. Hoc enim est genus illud quod nõ eijcitur nisi per orationem, & ieiunium. ibid.

De Agathone Abbate.

His iam dictis exemplis Agathonis Abbatis sententia probari potest, qui interrogatus, curiam spiritualium actionū plus laboris inesset, Precationi, respondit: quoniam

nam precatōnis tempore ipse nequam spiritus plurimum nobis negotij exhibet: nunc appetitē oppugnans, nunc occultē insidians, modis que omnibus enitens, ut confundat deprecantium mentes, atque conturbet: haud ignarus, quanti apud Deum momenti sit cōstans, continua, perseverans humiliter orantis intentio. *ibid.*

DE CONTEMPLATIONE, Græcorum exempla.

De Homero.



Homerus vates cum ridiculam quæstionem ac profecto indignā, quæ argumētī fecunditate referatur, à piscatoribus sibi propositam solvere nequiuisset, saxo seu cōsecus mare, siue nimia attentione rei indagandæ, siue dolore non repertæ, animam (quod satis constat) efflauit. magno humana caliginis documento, ut iningeniorum lux sordidorum sit hominum ludibrio extincta. *Sabel. libro 2.*

De Epimenide Cretensi.

Meditatū siue sit an perpetuo somno pressus iacuerit Epimenides Gnostus siue Phestius, in dubium venire potest: qui septem & quin-

quaginta annos latuit. tamen enim scriptorum vulgus ad somnū inclinat: nemo tamē dormiendo sapiētiōr est factus inquam, nisi vulgari de Hesiōdo opinioni quis temere accedat. Epimenides (quod nemo insiciatur) diuinarum fuit humanarūq; rerū scientissimus: nā & Cylonium expiauit scelus, & Solonem inuit leges suis scribētem ciuibus. *ibidem.*

De Pythagora Samio.

Quid tam altis immersus tenebris egerit Pythagoras, qui per annum sub terra fuit, possit iure dubitari: sed meditationem illam nō somnum fuisse credere par est. quæ mentis agitatio: ut intentiōr sibi contingeret, oculorum lucem, quæ nihil est homini charius, cum perpetuis tenebris Democritus Abderites commutauit. *ibid.*

ROMANORVM exempla.

De Numa Rege.

Notior Numæ Romani Regis fama. Peruigil sacrorum cura, quæ tam religiofos illi ingessit affectus, ut deorum congressu sibi frui videretur, cum secretum sortitus esset, aut certè ipse ita videri voluit, ut quicquid ex illa solitudine manasset, sanctum & inuolabile haberetur. *Sabel. lib. 2.*

NO ST

DE CONTEMPLATIONE. 551
NOSTRORVM exempla.

De Aurelio Augustino.

Adūt mulier quadam obscuro nominis Aurelium Augustinum in secreto sedentem, ceterum profundæ meditationi intentum, stetit illa coram, de re (ut credere æquum est) graui ac seriūpiū sapientēque Antistitem consultura, ac non nihil effata, quoniam nullum dabatur responsum ad ea, quæ dicebantur, inconsulta abiit sibi & Antistiti irata, suam credere humilitatem cōtemptui fuisse. Postridie reuersa incidit in eum sacris operantem: ceterum spiritus abrepta, visa est sibi cernere Augustinum de trinitate differentem, ac simul arcana voce doceri se arbitrata est, non neglectam fuisse se ab humanissimo Antistite, sed non animaduersam. *Sabel. lib. 2.*

De Thoma Aquinate.

Quid Thomas Christiana pietatis propugnaculum assertorūque veritatis acerrimus? an cum multum diūque animo penderet, impensiusque diuinam contemplaretur naturam, non mirifice attolli librarię supra terram cubitali altitudine obseruatus est? sequebatur corpus tametsi graue, & one-

rosū potiore hominis partem quæ celo amica est. *ibid.*

De Francisco Asisiate.

Sed vix vilius inquam hominis contemplatio maiorem sortita fuit effectum, quam Franciscus Asisians, quæ Dominicæ passionis argumenta, quæ animo inscripserat, manibus & pedibus representata cum literis stigmatē insin-guliter tulit. *ibidem.*

De Maria Magdalena.

Mira hæc: sed quæ de Magdalena feminas in primis memorabili prodita sunt literis, maioris adhuc admirationis, hanc insolitudine stantem quotidie statū horis Angelorum ministerio in calum attolli solitam, commoratamque ibi diutius, quam mortalis necessitas pateretur. *ibid.*

De Maria Aegyptiaca.

Alterā huius nominis mulier cognomēto Aegyptiaca, cuius vite mollitiem fregit eremi asperitas, cubitali altitudine inter precandum sublimis à terra in vacuo pondere visa est. *ibid.*

De Elisabetha Regis filia.

Elisabetha à Rege orta abalienata mente statua similis stare so-

lita est diu immobilis, cum intentionis preces funderet. *ibidem*.

De Clara diui Francisci sorore.

Iacuit à cena Domini ad resurrectionis diem defecte similis Clara Francisci Assisiatis soror, dum totum crucis schema altius contemplatur. Ceterum ad se reuersa, visa sibi est ne horam quidem unam quietuisse. *ibid.*

De Catarina Senensi.

Catarina Senensis tulit suo corpore stigmata Redemptoris, Assisiana scilicet pietatis, & meditationis amula. *Sabel. lib. 7.*

De Ioanne Scoto.

Prædicari audio Ioannem Scotum, qui nemo subtilius diuinas tractauit literas, animo linguæ solutum, ac velut exanimem eodem, quo deprehensus esset, loco per diem interdum, & amplius immobilem sedisse, mente & sensibus sopitis, aut certe procul à corpore aberrantibus, atque ita demum ab hominibus eius rei ignariis pro defuncto elatum. *ibid.*

De Bonicio Aruernensi Episcopo.

Bonicius Aruernensis Episco-

pus dum noctu in ecclesia meditationibus inuigilat diuini, ecce pulchram vultu, electam ut sol, beatam Mariam virginem choris comitatam ad se venire videt: iussus missam celebrat, indumentum miri candoris ab ipsa Dei genitrice sibi oblatum accipit. Viso abiit, ille ad se reuersus, insomnium fuisse putabat, donec ipsum indumentum iuxta se iacere conspexit: quod adhuc extare dicitur, & cernentibus rei fidem facere, nemine deprehendente neque lini, neque texture genus. *Marullus lib. 2.*

De Romualdo Abbate.

Romualdus Abbas ordinis Camalduensis autor, cum ad Sutri montis monasterium deuenisset, & ibidem missam celebraret, aliquandiu in ecstasi raptus stetit, posthac Psalmorum effici meruit expositor, quorum paulo antè ne lector quidem satis idoneus fuerat: dum enim ipsum Dei verbum (quod tunc manibus contrectabat) intentius considerat, sanctorum verborum percipere meruit anagogicum latentemque sub litera sensum. *ibidem*.

De Diuo Hieronymo.

Meruit diuus Hieronymus spiritualis contemplationis ingremum & ineffabilem haurire dulcedinè: in

eo quippe libro, quem de virginitate seruanda edidit. Post multas, inquit, lachrymas, post calo inhaerentes oculos, nonnunquam videbar mihi interesse agnibus Angelorum, & letus gaudensque cantabam, Post te in odorem vigneorum tuorum curremus. Et ad virgines Deo dicatas scribens ait, Experto itaque semel deuotè consulenti credite silua, si semel gustatis, quam dulcis est Dominus, ad quem accedentes, lapidem viuum ab hominibus quidem reprobatis, à Deo autem electum poteritis ab eo illud audire, Venite, & ostendam vobis omne bonum: & tunc ostendet vobis talia qualia non nisi mentes assuetæ norunt. Scio quid loquor charissima. Nam ut meam insipientiam loquar ego hominibus sic abiectus, sic vilis in domo Domini, adhuc viuens in corpore, Angelorum sepe chorus interfui, de corporeis per hebdomadas sustentationibus, & nutrimentis nihil sentiens diuine visionis intuitu, post multorum sorte dierum spatia præscius futurorum redditus corpori flebam. Quid ibi manens felicitatis habebam, quid inenarrabiliter delectationis sentiebam, testis est ipsa Trinitas, quam cernebam: nescio quo intuitu testes sunt: ipsi beati spiritus, qui aderant: testis est etiam conscientia mea, qui tantis bonis ipse fruebar, quot & qualia nescit proferre mollicies corporis mei. Denique

subiugit dicens, Non potest ad tantæ contemplationis dulcedinè cor secularibus plenum negotijs aspirare: sed oportet, ut seculo moriatur, ut soli Deo per tantas meditationes & desideria supernis inhaereat. Vnde granum frumenti cadens in terram, nisi mortuum fuerit, semper sic solum manet, ut cecidit: quod si moritur, fructum plurimum affert. *ibid.*

De Bernardo Clareuallensi Abbate.

In Bernardo Clareuallensi Abbate satis clarum signum mentis in calo versantis fuit, quod cum aliquando equum ascendens, fratres Cartusienfes inuisere perrexisset, & propositus eorum ephippionibus decoro illum usum arguisset, querere à comitibus cepit, quale equi sui ephippium esset: neque enim aut insiliendo, aut desiliendo, aut etiam insidendo animum aduerterat, quale foret. Iterum prope ripam Lausanensis lacus diei iter fecerat: cùmque iam occiso sole ad hospitium diuertisset, & fratres qui eum comitabantur, inter se de lacu ipso verba iactaret, rogauit, ubi lacus ille fuisset: postquam audiuit, miratus est, seque eum penitus non vidisse asseruit. Nec tamen mirum videri debet, si rem oculi cernere non poterint, cui animus non attenderit, qui sapius quidem cum

Deo, quam cum hominibus erat.
ibidem.

De Benedicto Abbate.

Aequè alta contemplationis
iudicium in Benedicto Abbate
mirabilis visus praeiuit: nocte in-
tempesta caelum per fenestram in-
trens, Deum adorabat, quando lu-
mè vidit, quo nox ipsa ita resples-
cuit, ut cum die posset contendere.
mox totum mundum conspexit ar-
ctè atque angustè constipatum
per exigua pile instar: calu quip-
pe intrens, supra caelum mente e-
uectus est & per creaturæ consi-
derationem ad Creatorem vsque
peruenit. Illius ergo lucem, quam
animo agitauerat, oculis vidit,
& in illius luce tanquam in spe-
culo mundum vniuersum: sed ideo
quidem tam paruum, quoniam
tanquam momentum statera (ut
Scriptura ait) sic est ante Deum
orbis terrarum, & tanquam gut-
ta rovis antelucani, qui descendit
in terram. ibid.

De Elizabeta virgine.

Elizabeta virgo egregium Co-
magiensis monasterij decus, cum
se se caelestium contemplationi de-
didisset, obstupefactus interdum cor-
poris membris, ac sensibus, diu ve-
lut exanimis iacebat. Inde illi
non pauca, quæ futura erant, di-
uinitus reuelata fuisse perhibent,

solitamque beatae Virginis sui col-
loquij: librum etiam, qui Via-
rium Dei dicitur, Angelo di-
ctante, ab ea scriptum. cum hæc
ita sint, nōme paradysum habuit
in terris, quoniam mente semper
in caelis fuit: ibid.

DE LECTIÖNE ET
STUDIO, Græcorum
exempla.

De Platone.



Lato humane sapien-
tia longè princeps tan-
tum Pythagorica di-
sciplina tribuit, ut Phi-
lolaus Crotoniata (fuit is Pytha-
goricus) magno pretio emerit li-
bros: emptos tanto studio lectita-
rit, ut ad eius defuncti caput sint
reperiti. Sabel. lib. 2.

De Magno Alexandro.

Didicit Alexander Mace-
do non pauca ab Aristotele, sed
puer: adultus verò mediocri ge-
renderum rerum ardore, Homeri
carminis lectione captus, tanto e-
ius rei studio tenebatur, ut au-
reum scrinium gemmis præditum
in Dariana præda reperit, in
eum vsum legerit, ut Homeri ope-
ra eo inclusa bellicis gestaren-
tur expeditionibus. Dignus qui
tantum vatem sortitus esset, aut
certè

certè talem, ut ne suum Acacida
inuidere debuisset. ibidem.

stria enixa est. Maxi. lib. 8.

De Platone Philosopho.

De Demosthene.

Demosthenes, cuius commemo-
rato nomine maximæ eloquentiæ
consummatio audientis animo ob-
oritur, cum inter initia iuuentæ,
avis, quam affectabat, primam
literam dicere non posset, oris sui
vitium tanto studio expugnauit,
ut ea à nullo expressus referretur.
deinde propter nimiam exilitatem
a. verbam auditu vocem suã
exercitatione continua ad matu-
rum & gratum auribus sonum
perduxit. Lateris etiam firmitate
defectus, quas corporis habitus
vires negauerat, à labore mutua-
tus est. Multos enim versus vno
impetu spiritus complectebatur,
eisque aduersa loca celeri gradu
scandens, pronuntiabat, ac radosi
litoribus insistent, declama-
tiones fluctum fragoribus oblu-
fantibus edebat, ut ad fremitus
concitatarum concionum patien-
tia duratis auribus in actioni-
bus viretur. Fertur quoque ore
insertus calculus, multum ac diu
loqui solitus, quò vacuum prom-
ptius esset, & solutius. Præliatus
est cum rerum natura, & qui-
dem victor abiit, malignitatem
eius pertinacissimo animi robore
superando. Itaque alterum De-
mosthenem mater, alterum indu-

Plato autem patriam Athe-
nas, præceptorem socratem sor-
titus, & locum & hominem do-
ctrina fertilissimum, ingenij quo-
que diuina instructus abundan-
tia, cum omnium iam mortalium
sapientissimus haberetur, eò qui-
dem vsque, ut si ipse Iupiter ca-
elo descendisset, nec elegantiore,
nec beatiore facundia vsurus vi-
deretur: Aegyptum peragravit,
ubi à sacerdotibus eius gentis
Geometria multiplices numeros,
caelestium obseruationem ratio-
num percepit: quòque tempore à
studio sis inuembus certatim A-
thene Platonem doctorem que-
rentibus petebantur: ipse Nilis flu-
minis inexplicabiles ripas vastis-
simoque campos, effusam bar-
bariem, & flexuosos fossarum
ambitus Aegyptiorum senum
discipulus lustrabat. Quo minus
miror in Italiam transgressum,
ut ab Archyta Tarenti, à Timæo
& Arione & Ceto Locri Py-
thagora præcepta & instituta
acceperet. Tanta enim vis, tanta
copia literarum undique colli-
genda erat, ut inuicem pro to-
tum terrarum orbem dispergi &
dilatari posset. Altero etiam &
octogesimo anno decedens, sub ca-
pite Sophronis numeros habuisse
fertur: sic ne extrema quidem eius
hora

hora agitatione studij vacua fuit. *ibidem.*

De Democrito Philosopho.

At Democritus, cum diuitijs conseri posset, que tanta fuerunt, vt pater eius Xerxis exercitui epulum dare facile potuerit: quo magis vacuo animo studijs literarum esset operatus, parua admodum summa retenta, patrimonium suum patrie donauit: Athenis autem compluribus annis moratus, omnia temporum momenta, ad percipiendam & exercendam doctrinam conferens, ignotus illi urbi vixit, quod ipse quodam volumine testatur. *ibidem.*

De Carneade Philosopho.

Carneades laboriosus & diuturnus miles sapientie: siquidem nonaginta expletis annis, idem illi viuendi ac philosophandi finis fuit. ita se mirifici doctrina operibus addixerat, vt cum cibi capiendi causa recubisset, cogitationibus inherens, manum ad mensam porrigere obliuisceretur: sed eum Melissa, quam vxoris loco habebat, teperato inter studia animo, non interpellandi, sed inedia succurrendi officio dexteram suam necessarijs vsibus aptabat. Ergo animo tantummodo vita

fruebatur, corpore vero quasi alieno & superuacuo circumdatus erat. Idem cum Chryssippo disputaturus, helleboro se ante purgabat, ad exprimendum ingenium suum attentius, & illius refellendum acrius: quas potiones industria solida laudis cupiditas appetendas effecit. *ibidem.*

De Anaxagora Philosopho.

Quali porro studio Anaxagoram flagrasse credimus? qui cum post diuturnam pergrinationem patriam repetisset, possessionesque desertas vidisset, Non esse, inquit, ego saluus, nisi ista perijissent. Vocem petite sapientie compotem. Nam si praecliorum potius, quam ingenij cultura vacasset, dominus rei familiaris intra penates mansisset, non tantus Anaxagoras ad eos redijisset. *ibidem.*

De Archimede Philosopho.

Archimedis quoque fructuosam industriam fuisse dicerem, nisi eadem illi & dedisset vitam, & abstulisset. Captus enim Syracusis, Marcellus machinationibus eius multum ac diuturnam suam inhihitam senserat: excimia tamen hominis prudentia delectatus, vt capiti eius parce

parceretur edixit, penè tantum gloria in Archimede seruato, quantum in oppressis Syracusis hostibus reponens. At is dum animo & oculis in terram desicis formis deseruit, militi, qui pradandi gratia domum irruerat, strictoque super caput gladio, quisnam esset interrogabat: propter nimiam cupiditatem inuestigandi, quod requirebat, nomen suum indicare non potuit, sed protracto manibus puluere, Noli, inquit, obsecro, istum circulum disturbare: ac perinde quasi negligens imperij victoris, obruncatus sanguine suo artis suae lineamenta confudit. Quo accidit, vt propter idem studium modo donaretur vita, modo spoliaretur. *ibidem.*

De Socrate Philosopho.

Socratem autem constat eitate prouectum fidibus tractandis operam dare cepisse, satius iudicantem, eius artis usum sero, quam nunquam percipere. Et quantula Socrati accessio illa futura scientie erat? sed pertinax hominis industria tantis doctrinae suae diuitijs etiam diuifica rationis utilissimum elementum accedere voluit. Ergo dum ad descendum semper se pauperem credidit, ad docendum fecit se locupletissimum. *ibidem.*

De Cleante Philosopho.

Te quoque Cleante tam laboriose haurientem, & tam pertinaciter tradentem sapientiam, numerus ipsius industriae suspexit: cum adulescentem quaestu extrahenda aqua nocturno tempore inopiam tuam sustentantem, diurno Chryssippi praeceptis percipiendis vacantem, eundemque ad vndecentesimum annum attenta cura erudientem auditores tuos videret: duplici enim labore vnius seculi spatium occupasti, incertum reddendo, discipulisne, an praeceptor esses laudabilior. *ibidem.*

De Solone.

Nam Solon quanta industria flagrauerit, et versibus complexus est, quibus significat, se quotidie aliquod addicentem senescere, & supremo vix die confirmavit, quod assidens amicis & quadam de re sermonem inter se conferentibus, factis iam pressum caput erexit: interrogatisque, quapropter id fecisset, respondit, Vt cum istud quicquid est, de quo disputatis, precepero, moriar. Migrasset profecto ex hominibus inertia, si eo animo vitam ingrederetur, quo eam Solon egressus est. *ibidem.*

De Themistocle.

Quam porro industrius Themistocles,

foctes, qui maximarum rerum cura districtus, omnium tamen civium suorum nomina memoria comprehendit? per summam nanque iniquitatem patria pulsus, & ad Xerxem, quem paulo ante deiecerat, confugere coactus, priusquam in conspectum eius veniret, Persico sermone se assuescit, ut per laborem parva commendatione, regis auribus familiarem & assuetum sonum vocis adhiberet. ibid.

De Cyro & Mithridate.

Cyrus omnium militum suorum nomina, Mithridates duarum & viginti gentium, que sub regno eius erant, linguas discendo: ille, ut sine monitore exercitum salutaret: hic, ut eos quibus imperabat, sine interprete alloqui posset. ibid.

De Archelao.

Archelaus nunquam aut lecto, aut cubito ibat, quin qua se solenniter aliquid ex Homero lectitaret, ad amasium suum ire se dictitans. Guido Exemplorum. lib.

De Achille.

Achilles vir ille laboriosissimus nullum unquam studium prius reliquit, quam eundem largius esurialis fames diuexasset. ibid.

De Democrito Abderite.

Adde doctrina studiosus atque

amator Democritus Abderites fuit, ut omnibus relictis in Chaldaeam proficisceretur, ob id solum, ut Astronomia operam daret: neque eo contentus, in Persidem transfuit, & Geometriae mensuras didicit: Athenas postea profectus, doctrinae penitus amore captus, ut ei magis ex sententia sua vacaret, neque ullius rei gratia ab ea auerteret, luminibus (ut à quibusdam est scriptum) se privavit, corporique tenebras obiecit, ut animo plus cernere posset. Baptista Fulgosi lib. 8.

De C. Plinio.

Omnium studia diligentiamque C. Plinius studio suo superavit, qui quanquam in armis & magistratibus obeundis totam transegerit vitam, neque aliquid quod agendum esset, amiserit, tam multa, tam docte atque ornate scripsit, ut etiam otioso perdisicilis sit, omnia, quae in scripta reliquit, perlegere. Nam praeter Naturalis historiae libros opus diffusum atque rarium, infinita penè alia edidit. Nec vero cum otium esset, tantum literis operam dabat, sed in mensa quoque legentem audiebat aut notabat, etiam cum aliud agere eum oportebat: qui lectica quoque vehabatur, ut in via vel legere, vel scribere posset. & si equo ferebatur, etiam inter tempestates ministrum manuleatum in pugilari-

bis excipere iubebat quae ab ipso dictabantur. intelligendi autem tanto studio tenebatur, ut dum nimis progreditur, incendiis, quo Vesuvius deflagravit, causas inspeceretur, fumi magnitudine praefectus interierit. ibidem.

De Diodoro Siculo.

Summum studium atque industria in Diodoro siculo fuit, qui triginta annos, dum orbis terrarum historiam scribendo complecteretur, consumpsit. Et ne in ijs erraret, in quibus permultos errasse agnouerat, magno sui incommodo maiorem Asiae atque Europa partem perlustravit. ibidem.

De Epiceteto Philosopho.

Mira profecto res, & quae ante alia, in quibus studium atque industria enituit, offerri laudibus debeat: ea fuit, quam Epicetetus Philosophus praestitit. Nam servus atque omnium inops, adeo ut venditores obseraret pauperis tugurij, non haberet: his superatis incommodis permulta in Philosophia peritissimè scripsit. ibid.

De Cleante Philosopho.

Cleantes quoque Philosophus permagno studio atque industria usus est: qui cum pugil esset, adeo se Philosophiae studijs accendit, ut

cum ob inopiam coemere in scribendi usum papyrus non posset, quod audiebat, in tegula vel ossenotabat. ibidem.

De Apollonio Tyaneo Philosopho.

Apollonius Tyaneus Philosophus non satis duxit, temporis sui Philosophos in ea regione, in qua ipse viveret, doctrinae aquasse. Vespasiano atque post eum liberis imperantibus, mirum in modum discendi studio incensus, omnia petebat loca, in quibus aliquid discere se posse intelligeret: nec enim viarum longitudo incommodaue, neque pericula, aut impedimenta retinuerunt. Nam ut Brachamanum scientiam haurire posset, Persas, Caucasum ipsum, Albanosque, ac Scythas, atque Massagetas praetergressus, in Indiam penetrauit: denique Phisonte amne superato, ad illos ipsos, quos optabat, Philosophos Brachamanes pervenit. Vbi audito Hiarcha in his, quae ad naturalem Philosophiam atque Astronomiam pertineret, permulta quoque alia ab eo didicit. Inde autem per Elamitas, Babylonios, Chaldaeos, Aedios, Parthos, Assyriosque, Phoenicas, Arabes, atque Palaestinos, in Aegyptum omnibus in omni scientiarum genere doctior regressus est. Sed ne tunc quidem extincta hauriendarum sitis, in Aethiopiam ad Gymnosophi-

stas transfuit, ubi eorum Principem Thepseionem audivit, ut ab eo quoque erudiretur. Tunc descendit sibi modum ponens, cum viueret destitit, pane herbisque, ac simul aquis tantum vesceretur ob id solum, ut ingenio ad discendum promptior esset. Paternas autem opes, quæ satis magnæ fuerunt, non stultè, quemadmodum Crates Thebanus in mare protexit (ut expeditius vacare Philosophia posset) sed parte fratri tradita, quod superfluum, pauperibus, qui propinquitate aut amicitia iuncti essent, distribuit. *ibid.*

De Antisthene Philosopho.

Antisthenes Philosophus tanto doctrinæ studio tenebatur, ut cum disputantem Socratem audisset, ipsius disciplinæ amore capus, ad discipulos, quos ipse habebat conuersus, ut alium præceptorè quaererent monuit: sibi enim se præceptorem inuenisse aiebat. Et cum ita dixisset, illis fortunisq; omnibus relicto, nō tantum pallio tectus Socratem postea sequutus est opibus liber, atque curis, quæ eum à studijs auertere possent. *ibi.*

De Læthentia Mantinea & Axiothea Phliasia.

Pari studio scientiæ arserunt Læthentia Mantinea & Axiothea Phliasia, quas Dicearchus

scripsit, virilem habitum induisse, ut expeditius Platonis doctrinam sequerentur, minimè à fragillitate sciendi que sexu impeditæ, quo minus cum alijs Platonis discipulis diligentia studioque proficerent, *ibidem.*

De Hyparchia Maronea.

Hyparchia Maronea diues & formosa semina doctrinæ capta studio viros, quorum matrimonia honestissimis conditionibus offerretur, vna cum opibus spreuit, ut inopem Cratem Philosophum sequeretur, quocum ut Cynicam sectam planè imitaretur, nudus pedibus orbem terrarum Philosophando peragrabat. *ibidem.*

ROMANORVM
exempla.

De M. Tullio.

Quantum Plato vir summus est Philolaum miratus, tantum nec minus Platonem M. Cicero: qui usque adeo eius copiam effinxit, ut penè ille ipse sit factus: pari affectu Isocratis incunditatem est emulatus, ac vim Demosthenis, quorum virtutes aut exauquant homo ad eloquentiam natus, aut propriari nixus superauit. *sabel. lib. 2.*

De

De Vergilio vate.

Quid Vergilius Maro, qua indignitate censendus est Ennium legisse: quoties repetitum dextra laeuaque pertractasse, rerum pondera exegisse, verba pensitasse? qui forte rogatus quid argeret, se aurum colligere dixit ex Ennii stercore. *ibid.*

De Tiberio Cæsare.

Tiberius princeps tanti Parthenium fecit vatem, Ariantum, & Euphronem, ut trium poetarum carmen & imagines inter vetusta & illustria vatum nomina omnibus bibliothecis religiose propemodum dicarit. Quos nisi frequenter legisset, tam impense fauisset nunquam: sed ingens sylua hæc: nō vnus in omnibus est affectus, diuersa variæque sunt hominum ingenia: alij alios probant, atque usque adeo iudicia hæc variant, ut Liuium & Maronem duo præcipua Latialis linguæ lumina insensè oderit Caius princeps fax humani generis. *ibid.*

De Catone superiore.

Cato sextum & octogesimum annum agens, dum in republica tuenda iuuenili animo perstat, ab inimicis capitali crimine accusatus, causam suam egit: neque aut memoriam eius quisquam

tardiorum, aut firmitatem lateris vlla ex parte quassatam, aut os hesitatione impeditum animaduertit: quia scilicet omnia ista in statu suo equali ac perpetua inuicta continebat: quin etiam in ipso diuissimè actæ vitæ sine disertissimi oratoris Galbæ accusationi defensionem suam pro Hispania opposuit. Idem Græcis literis erudiri concupiuit: quam serò inde æstimemus, quod etiam Latinas penè iam senex didicit: cumque eloquentia magnam iam gloriam partam haberet, id egit, ut iuris ciuili quoque esset peritissimus. *Max. lib. 8.*

De Catone inferiore.

Cuius mirifica proles Cato propior nostræ ætatis, ita doctrinæ cupiditate flagrauit, ut ne in Curia quidem, dum Senatus cogitur, temperaret sibi quo minus Græcos libros lectitare: qua quidem industria ostendit, alijs tempora deesse, alios temporibus superesse. *ibidem.*

De Terentio Varrone.

Terentius autem Varro humana vitæ exemplo & spatio nominandus non animus, quibus sculi tempus equauit, quam stylo viuacior fuit. in eodem enim lectulo & spiritus eius & egregiorum operum cursus extin-

N. Eius

De Liuiio Druso.

Consimilis perseverantia Liuius Drusus, qui & etatis viribus, & acie oculorum defectus, ius civile populo benignissime interpretatus est, vtilissimamque discere cupientibus moimenta composuit. Nam ut senem illum natura, & cacum fortuna facere potuit: ita neutra interpellare valuit, ne non animo & videret & vigeret. ibid.

De P. Crasso.

Iam P. Crassus, cum in Asiam ad Aristonicum Regem debellandum Consul venisset, tanta cura Graecae linguae notitiam animo comprehendit, ut eam in quinque diuisam genera per omnes partes ac numeros penitus cognosceret: quae res maximum ei sociorum amorem conciliauit, qua quis eorum lingua apud tribunal eius postulauerat, eadem decreta reddenti. ibid.

De Roscio.

Ne Roscius quidem subtrahatur scenicae industriae notissimum exemplum, qui nullum vnquam spectanti populo gestum, nisi quem domi meditatatus fuerat, ponere ausus est. Quapropter non

ludicra ars Roscium, sed Roscium ludicram artem commendauit: nec vulgi tantum fauorem, verum etiam principum familiaritates amplexus est. Haec sunt attenti, & anxij, & nunquam cessantis studij premia, propter quantorum virorum laudibus non impudenter se persona histronis inferuit. ibid.

De C. Iulio Caesare.

Quantum Iulius Caesar literis impenderit, ex eo facile intelligi potest, quod ne in bello quidem vnquam studium, quod literis impendebat, intermisit: neque ludos aut alia publica munera sine lectione spectabat, sed omnium testimonium de hac re scribentium Commentarij de rebus ab eo gestis scripti longè superant, ab eo inter armorum strepitum, ac bellorum tum externorum, tum civilium curas literis mandatis, ut scriptoribus materia pararetur. Ita eruditi limatique habitus sunt, ut nullus eis apponere manum ausus sit, cum styli nitorem militaremque illam sine vilo furo facundiam non superare modo, sed ne equare quidem posse, haud iniuria nemo sibi persuasit. fuit autem in omni disciplinarum genere haec ipsius tanta eruditio magis miranda, quod honorum cupidus atque ingenti ambitione laborans, inter arma magistratusque

tisque omnem transiegit aetatem. Bap. Fulg. lib. 8.

De Augusto.

Iulij Caesaris ex sorore nepos atque idem per adoptionem filius Augustus ei in literarum studio persimilis, quoniam prima aetas imperij administratione occupata esset, multa facundè ornatèque carminibus Graecè Latinèque scripsit: Mutinensique bello, cum omnia armis obsiderent, semper vel legit, vel scripsit, vel declamauit: cum nec vita, quae in summo discrimine versabatur, nec militaris cura, ac molestia eum auerterent, quominus studijs longè enixius, quam alij in magno otio solcant, operam impenderet. ibid.

De Adriano Imperatore.

Adrianus Imperator habitus est tam doctus, atque poëticae studiosus, ut per sepe ei ad crimen ascriberetur. Arithmeticae peritissimus, item Geometra fuit, pinxit egregiè, Musicen excellenter calluit, & ante alia Astronomiae scientia etatis suae omnes antere visus est. Neque verò (eius imperij occupationibus destinebatur) ante vnquam earum disciplinarum studium intermisit, dum simul scriberet, diceret, audiret, loquereturque. Itaque pro prodigio numerari potest, tam multa-

rum rerum scientiam in imperatore fuisse, cuius vel dimidia pars in priuato, atque eodem otioso homine si inueniretur, id etiam amplissimum videri posset. ibid.

NOSTRORVM
exempla.

De Paula Cornelia.

Paula Cornelia Romae principum genere orta, non ob id tantum clara, quod Hebraicis, Graecis, atque Latinis literis plurimum excellit, sed etiam, quod perriorem Philosophiam, atque perriorem doctorem sequuta, relicta patria, in Palaestinam abiit, ut illic Christiana dogmata, quibus nulla maior est philosophia, à Hieronymo, qui illic agebat, audiret. Illicque opes, quas ingentes habebat, ne à caelestium contemplatione abstraheretur, in pia opera distribuit. Bap. Fulg. lib. 8.

De Dydimo Cæco Alexandino.

Omnium industriam atque studium, quos vnquam legerim, Dydimus Alexandrinus superauit, qui amisso oculorum visu, cum ad quadragesimum aetatis annum peruenisset, in Grammaticis, Geometram, atque Dialècticum consummatissimum euasit. nam cum in supplicandis numeris dimensio-

nibusq; atq; in scribēdo aliena rē
retur manu, multa subtilissimē scri-
psit, atq; haud pauca in sacra scri-
ptura commentatus est. ibid.

De Origene Adamantio Alexandrino.

Dydimi concivis Origenes A-
damantius, quāquam magnā pre-
meretur inopia, quōd paternus
opes catholicae fidei causa amiserat,
sex millia voluminum (vt Hieronymus se
vidisse testatur) ingē-
tis doctrinae scripsit, cum assiduē
septē notarios scribēdo ac totidem
additos ei pueros fatigaret. ibid.

De Ambrosio Mediolanen- si Episcopo.

Perrād ad magnam doctrinā
sine ingenti studio pervenitur. id
quod clarē docuit Ambrosius,
qui eger ad mortem senioque con-
fectus, his duobus absterrere non
potuit, quin assiduē aliquid dicta
ret: & cum postremis diebus eger
iaceret, Psalmū quadragesimum
tertium commentabatur, quam
commentationem morte intercep-
tus, non peregit. ibid.

De Alphonso X. Castulo- nensi Rege.

Mirum Alphonso decimi Ca-
stulonsis Regis studiū atq; indu-
stria fuit: in qua re prisci illis do-

ctissimis aequiparandus videtur.
nam quāquā regnorū curis gerē-
disq; bellis occupata haberet iēpo-
ra, assiduē tamē studijs opē dedit,
in quibus ante alia Astronomia
deditissimus fuit. In ea verō tan-
tum excelluit, vt tabulas ipse com-
posuerit (opus in ea arte difficilli-
mū) quae ab eo nomine dictae, nūc
quoq; ab Astronomis in magna
existimatione habentur. ibid.

De Alphonso Aragonio Si- ciliae Rege.

Vt in alio virutum penē omniū
genere, ita inter studiosos quoque
atq; industrios Alphonso Ara-
gonius Siciliae Rex locū sibi vēdi-
cat: quem nō septem regnorū ad-
ministratio curaq; nō bella ingē-
tia, quae gessit, retinere potuerunt,
quominus Rex iam quinquagena-
rius, qui tot populū imperitabat,
literario receptori se subiceret,
ne Latine loquendi vsu careret.
Et ne Hispani literarum expertes
Liviana lectione fraudarentur,
ipse Livium è Latina in Castulo-
nensem linguam transtulit. ibid.

De Aurelio Augustino,

Qualis rerum lectio, talis legen-
tium profectus: non tam multa le-
genda sunt, quā vtilia, diu mul-
tūmq; Aurelius Augustinus in-
ter Dialecticos Sophistas rerum
indagavit: sed non solum non id
est adeptus, sed longē aberrans, in
Madi

Manicheum incidit delirium: nec
tam graui lapsu prius vendicari
cōtigit, quā Tarzensis Pauli lege-
rit Epistolae. Sabel. lib. 2.

De Thoma Aquinate.

Fuit Aquinatis Thomae lectio
adē diligēs, & pēsiculata, vt nec
in proximo stantes viderent oculo-
li, neq; interpellantium voces au-
dirent aures. Enimvero corporei
sensus vt animo adessent, suum
quisque officium relinquere, aut
certē relicti praestare non potue-
runt. ibidem.

De Hilarione Abbate.

Tractarunt aliū diuinarum ve-
rum lectionem solertius fortasse,
suntque ob eam rem maius nomen
adepti: sed qui Hilarione religio-
sus fecerit, fuit (vt fertur) nemo.
quippe qui Davidicum carmē, &
prophetica aliorum scripta tan-
quā praesente numine recitabat:
saepe ad multum testatus, religiosē
& consideratē ea esse legenda,
quia ab almo spiritu profecta.
ibidem.

De Diuo Hieronymo.

Sed quom parum sit Caelo pro-
babile hoc nostrum scire, quod ex
ethnicorum fonte est, Stridonensis
Hieronymi postulatio demonstrat,
qui ad diuinum tribunal consti-

tutus, vehementer increpitus est,
quod humanarū rerū studijs vir
Christiani nominis plus nimio sese
addixisset, estque in arcana verba
iurare coactus, fore, vt nullū de-
inceps literarū genus praterquam
diuinarum attingeret. ibid.

De Diuo Seruulo.

Quanto tutius Seruulus vir mē-
dicus, & eger, omnifque literariae
disciplinae adhuc expers? qui ex
mendicata pecunia sacrarum lite-
rarum mercatus est opuscula, quae
alijs sibi explicanda tradidit: vsque
adē lectioni intentus, vt audien-
tia assiduitate curaque, & diligen-
tia percipiendi ea, quae legeren-
tur, sanctioris doctrinae gnarus,
oppidoque sciens euaserit. ibid.

De Diua Caecilia.

Caecilia patritia domo Roma
orta, sedulo Evangelicae historiae
librū aut legit, aut in gremio ha-
buit obuolutum, ne non semper
praesto esset, in quo mens caelo ad-
ducta, cum vellet velut contenta
quodam suauique harmonia re-
ficeretur. ibid.

De Diua Marcella.

Par studium studique affe-
ctus in Marcella & ipsa nobilis
Quiritij generis: quae cum incre-
abili cura diuinae lectitaret, il-

lud est postremo assequuta, vt semper in eius ore Dauidicum illud esset, *Abcondi in corde meo eloquia tua. Cetera nota sunt: est enim carmen sententię grauitate haud ignobile. ibid.*

De Syluia Ruffina.

Maiores quadam indole Syluia Ruffina Alexandriae presertim filia in Thebaidis solitudine constituta, assidua lectione adeptata est, vt non sola sibi esse videretur, cum omnino esset sola. Quin eorum virtutes, quos legebat, contemplan, effinxit, effingendo, ad profectum amulata est. *ibid.*

De Bernardo Abbate.

Citra fidem proditum videri potest quod de Bernardi Abbatis solertia legere est, qui nullo vnquam preceptore vsus: ceterum asidua lectione & ingenij acumine adeo profecit (in quo non parum est & calidus aduentus) vt in mysticis scriptis explicandis nullus hodie sagacior numeretur. *ibid.*

De Basilio Magno.

Basilius ille Magnus cum primis mundanae philosophię studijs plurimum delectaretur, vbi deinde scientię spiritualis dulcedinem gustare cepit, illa contempsit, & huic soli totum se dedit. Sunt qui

eum dicant, panis ac vini vsum sibi interdixisse, donec mysteriorum intelligentiã plenius perciperet. Parum erat secularem sapientiam diuina postposuisse, duo precipua vite humane sustentamenta panem & vinum a se abdicauit, dum cibos colligit vite aeternę. Quorum suauitatem Propheta quoque admiratur dicens, *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel ori meo. Marul lib. 2.*

De Bernardino.

Bernardinus, cuius predicationibus Fratrum Minorum collegiū creuit, primum quidem Pontificij iuris disciplinis operam dedit: postquam autem ad Theologiam animam applicuit, ei studio se prorsus totum tradidit, adeoque ipsum delectauit de Deo sermo, vt mox relieto seculo, religionem sit ingressus. Itaque iuris peritia virum quidem bonum constituit: sed Theologia ratio etiam perfectum reddidit. Altera nemine offendere docet: altera semetipsum quoque abnegare, & crucem tollere, & Christum sequi omnibus suadet, multisque persuadet. *ibid.*

De Aequitio Abbate.

Aequitius Valeriae vrbis monasterij Abbas, ne qua die deesset quod loqueret, quocumque ibat, scorticas manticas librę refertas secum deferabat: nec illi oneris huius molestia

lestia erat grauitas, dum lectionis secreta compensatur utilitas. Sic nec militem strenuum ferrea lorica, castis, ensisque grauauit, quę sibi saluti fore sperat: vt qui ijs munitus, in certamen prodire & confidenter cum hoste congredi solet: ita qui sese lectionibus diuinis libenter instruit, omnia diaboli machinamenta facile contemnit. *ibidem.*

De Geruasio & Protasio fratribus.

Geruasius & Protasius gemelli fratres, qui se vno partu editos non magis forma, quam moris similitudine comprobabant, cum persequutionem fugientes, annos decedomi latuissent, toto eo tempore nihil aliud, quam orasse, atque legisse narratur. Quante autem hoc vite institutum perfectionis esset, diaboli inuidia patuit, qui in idolo loquens, dum consuleretur, non se prius responsa daturum dixit, quam Geruasius, Protasiusque sibi ihura adolerent. Sed qui legendo fidem, orando constantiam perceperant, occidi potuerunt, cogi autem, vt Christum negarent, non potuerunt. Itaque inimici malignitas, atque dolus in contrarium cessere: quos perdere cupiebat, martyrij corona honestatos vidit. Armis enim, quę de manibus illorum eripere cogitauerat, ipse victus succubuit, hoc est oratione & lectione. *ibid.*

De Eadmundo Cantuariensi Archiepiscopo.

Quam verò grata acceptaque sit Deo sanctę lectionis cura, miraculorum quoque testimonijs probari potest. Eadmundus Cantuariensis Archiepiscopus dum Bibliam legit, soporatur, cędela ardens super paginas delapsa, ipsa consumitur, sed librum inoffensum relinquit: flamma ceram deuorauit, chartam non adussit, verita literas delere, quas Dominus extare, vt perlegerentur, voluit. *ibid.*

De eodem.

Idem cum aliquando inter legendum obdormisset, mox expurgatus, lucernam extinctam reperit, & legendi sibi occasionem sublatam dolens, sanctam Virginem inuocauit, lucernaque repente illuxit. hinc ille legendo quod ceperat, proseguuntus est, cum prius Deo, & Deiparę virginis gratias egisset, quod sic fauerent ijs, qui sacris lucubrationibus libenter inuigilant. *ibid.*

De Deipara Virgine.

Traditum est, sanctam Dei genetricem virginem Mariam ab hora diei nona vsque ad occubitum solis lectionibus veteris Instrumenti sese exercuisse, vt scias huic rei tempus certum decerni oportere, sicuti

& orationi, ceterisque huiusmodi negotijs. Nam ut arborum fructus, qui statutis diebus proueniunt, paulatim aucti dulcescunt, qui autem precoces vel serotini, id est non suo tempore apparent, saepe decidunt, & prius corrumpuntur, quam ad maturitatem peruenerint: ita religiose actiones ordine seruato iuuant: confuso, tedium sui faciunt, & plerumque metis affectu languere cogunt. *ibid.*

DE VESTITV, Græcorum exempla.

De Diogene Cynico.



Inopæus Diogenes Cynicus affectator disciplina, pallio vixit vnicò contento, tanto Antisthene rigidior, qui eius sectæ princeps pallium duplicauit, baculum & peram primus sumpsit. *Sabel. lib. 2.*

De Menedemo Cynico.

Minus horrida hæc aspectu, quam furialis Menedemi habitus fuit, & hic Cynicus. Tunicam sumpsit pulli coloris balteo puniceo strictam, pileum Arcadicum duodecim elementis intextum: Tragici ad hæc cothurni, virga fixæ inæa manibus erat, & prolixior barba: habitus (ut dicere liceat)

magis superstitiosus, quam sapientia affectatore dignus. *ibid.*

De Phocione Atheniensi.

Quinque & quadraginta magistratus gessit Phocion Atheniensis: sed quo sit vestis genere interitus vsus, calceandi ratio in eo demonstrat. inoluit adagium in curvianos, ut cum immensum frigus & intolerabile significare vellet, Phocion, dicerent, calceatus est.

De Lyfandro & Archidamo.

Lyfander & Archidamus viri probitatis in hoc extrema ea recusarunt indumenta prociosissima, quæ Dionysius Sicilia Tyrannus ad eorum filias miserat, timentes maxime, ne desormiores hęc fierent. *Guido Exemplo- rum lib.*

De Dionysio Syracusano.

Dionysius Syracusanus cum singulos malefactores grauissimis afficeret supplicijs, his tamen præsertim ignoscebat, qui vestium & lubricantium ornamentorum fures essent, quò facilius Syracusani luxurijs abstinerent. *ibidem.*

De Epaminunda.

Epaminundas vnâ tantum habuit

buit vestem, quam cum ad fullo-nem misisset, ipse se domi continebat, ob alterius indigentiam. His præditus facultatibus, cum sibi Persarum Rex magnam auri vim dono misisset, non accepit. *Aelianus lib. 5.*

ROMANORVM exempla.

De Portio Catone.

Haberi & Romani sua exemplum. Cato Portius, qui à nobis libissima censura, quam gessit, Censorij tulit cognomen, nunquam toga vsus est pluris, quam drachmis centum empta. Sed magis in Vitæ huius pronepote frugalitatis exemplum, qui sine calceis, sine tunica: cæterum funiculo cinctus per foram cum familiaribus post prandium deambulauit. *Sabel. lib. 2.*

De Serranorum familia.

Mulierum, quibus apud omnes gentes ornatus corporis peculiarior ferè fuit, quam viris, vni apud Romanos inclaruit exemplum: nec ad vnâ aliquam faminam, sed ad vniuersam pertinentis familiam. In serranorum gente nulla vnquam est linea veste vsa, ob mollitiem & luxum reprobata. Plerique hominum nudi agunt, vel quia texturam igno-

rent, aut potius non egent: nec in eo continentiam spectat, sed commodum, sed nunc mores censentur, & vitæ moderatio, non gentium ritus. *ibidem.*

De Augusto Cæsare.

Augustus Cæsar quantum indumentorum superfluitates habuit odiosæ vestis siquidem non alia fuit vsus, quam domestica, quam ad hæc vxor, soror, & filia neptisque cõsecravit. Cuius dictum erat vulgatissimum, Vestitus insignis, ac mollis superbia vexillu est, nidiusque luxuria. hic neque toro quidẽ cubitavit, nisi humili & modicè instrato. *Guid. Exempla. lib.*

NOSTRORVM exempla.

De Bartholomæo Apostolo.

Bartholomæi Apostoli purpureum pallium viginti annos, quibus in perpetuo fuit vsu, neque sordes vllas, neque vetustatem sensit. Mansit immota purpura, ut vni exemplo discerent mortales, cælestia terrenis antepone-re, pietatem regia fortuna, cuius illud erat insigne. *Sabel. lib. 2.*

De Iacobo Apostolo.

Iacobus, qui ab indidrecta factus est Christi frater dictus, non la-

neo vsus est, sed lineo amiculo: in-
tonsus vixit, nūquā cinctus, nun-
quam balteo vsus, sanctus à ma-
tris vtero, sanctior deū Christi
disciplina factus: cuius notum est
præceptū, vt discipulorum singuli
singulas haberent vestes. *ibid.*

De Ioanne Euangelista.

Id præceptum (vt credere est)
cum ceteri Apostolorū sanctē cu-
stodierunt, tum Ioannes Zebedæi
filius, qui sindone cum magistro
amissa, nudus in Bethania reuer-
sus est. *ibidem.*

De Aurelio Augustino.

Nec multum ab his diuersus
Aurelius Augustinus, qui ve-
stitus calceatusque indiscretō vixit
cum ijs, quibus sanctitate, sciētia,
& dignitate longē præfuit. *ibid.*

De Bernardo Abbate.

Tenni despiciatōreque tunica
vsus est & Bernardus Abbas: ce-
terum minimē sordida. Huius est
illud scitē dictum, Vestem sordi-
bus obsoletam desidia esse testem
& socordia. *ibid.*

De Paulo primo Eremita.

Paulus, qui primus in eremo vi-
xit, pietatis studio non scortēā ha-
buit vestem, non lineam, aut cili-

ceam, sed palmaceis cōtextam fo-
lijs, magno exemplo humane lu-
xuria à natura repudiata, quā dō
sit ipsa modicis contenta. *ibid.*

De Antonio Abbate.

Antonius Abbas, qui eum se-
peliit, in delicijs habuit desuncti
exuuias, quas festis dūtaxat die-
bus induebat, tā memorabili exē-
plo, quā Hieronymi optatu cla-
rum, qui scriptū reliquit, maluisse
se in Pauli veste, quā in regia
purpura conspici. *ibid.*

De Timotheo Anachoreta.

Non folia, sed capilli texerunt
Timotheum Anachoretā, adeoq;
deformarunt, vt à Paphnuphio in
solitudine repertus, immanis fera
primo aspectu, non homo sic credi-
tus, vox inde arguit humanitatē,
quæ efferatiore tegebatur cultu.
ibidem.

De Onophrio Anachoreta.

Haud multum huic absimilis
Onophrius, & ipse eremi incolā,
qui cōsumpta veste, quæ unica illi
fuit, cū è medio discessisset, nudus
egit, folijs verenda tegentibus: sed
hæc aliquāto vetustiora, & à con-
spectu hominū magis remota. *ibid.*

De Francisco Afiatate.

Est exemplum quod sequitur,
multo

multū recentius, Franciscus Afi-
stas paupertatis cultor diligens, nō
in solitudine, vt illi, sed medio lu-
xu insaniæque diuitiarum crassi,
natiuque panni tunicam nudo
induxit corpori, inductam funicu-
lo cōpressit, nudis pedibus ligneos
subiecit soculos, vt quatenus lice-
ret, corpus à terra contactu vindi-
caret, vnic mens procul recesserat
caelestium affectatrix. *ibid.*

De Elisabeta.

Trita ferē veste amiciebatur
Elisabeta Regis filia, gestiebāt-
que magis mendici habitus, quā
Regum purpura spectari, asperna-
ri videlicet regium stemma, in
quo orta erat sapiēs mulier, vt ce-
lum adipisceretur. *ibid.*

De Bernardo Abbate

Bernardum Abbatem veste
quidē satis vili, sed minimē squa-
lenti vsus, memorie proditum
est, ac etiam dicere solitum, tūni-
cam sordibus obsoletam testem
desidia atque socordia esse: & eius
immundiciem interdum ad hypo-
crisim spectare: quæ inanis glo-
ria dum videatur, contemni que-
riur. Cum ergo etiam cilicio sub
veste latens carnem attereret,
vbi id rescitum est, & ipsum de-
posuit. Nec vnquam deinde aspe-
rui indumentum, quā ceteri frā-
tres ferre voluit, ne fortē illis præ-

stare sanctitate videretur, quo-
rum seipsum minimum reputaret,
Marul. lib. 3.

De Ioanne, & alijs.

Palmes quidem tegminibus &
illi quatuor in vastissima Aegy-
pti eremo à Paphnuphio inuēti, Io-
annes, Andreas, Thaddæus, &
Philippus amici erant, hunc tamē
tam hylēstrem vestitum haud
multo tempore post cum veste im-
mortalitatis cōmutarunt. *ibid.*

De Serapione Abbate.

Serapionem Abbatem primi-
tus quidem sola tunica simplici-
que palliolo contentum, deinde his
etiam carere pietas compulsi, quip-
pe seipsum despolians, pauperes
contexit. Nec erubuit nudus ince-
dere, dum nuditatem miseratur
alienam. *ibid.*

De Hilarione Abbate.

Hilarionem Abbatem accepti-
mus nihil aliud, quo corpus suum
operiret, habuisse, præter sacco ac
pelliceū empeditem rusticūque
sagum: capillum semel in anno
Paschæ die totidisse, nūquam la-
uuisse, quod superuacaneum esse di-
ceret, mundiciam in cilicio quere-
re, neque tunicam alteram ium-
pisse, nisi cum prior penitus discif-
sa esset. *ibid.*

372 DE OPERIB. MANU EXERCEND.
 DE OPERIBVS fuit, terram scientissimè coleret,
 manu exercendis, Græ=
 corum exempla.

De Philopœmene Megalopo-
 litano.

Philopœmenes Megalo-
 politanus tantum ab-
 fuit, vt otiosus ali-
 quâdo fuerit, vt cum
 folus uer faceret, aut decambula-
 ret speculabundus, occurrentium
 locorum situm contempleretur, se-
 metipsum explorans, Quid si tibi
 ductanti exercitum fiat hic hostis
 obuius, aut à lateribus eò repente
 relut ex insidijs consurgat? qua
 figura aciem instruas? continen-
 dus miles, an illico signa inferen-
 dat? et si tenendus, quomodo præ-
 sidiarios locos? aut subsidia dispo-
 nas? Fecit eiusmodi meditatio, vt
 in præstantissimis Græcia ducibus
 sit demum Philopœmenes celebra-
 tus, quo vita functo nullum ampli-
 us Græcia præcellentem ducem
 emisit. Sabel. lib. 2.

De Cyro maiore.

Cyrus maior (si vera sunt qua
 de eo Græci scriptores prodide-
 runt) mirificè est terræ cultu dele-
 ctatus. Satis constat à Lacedæ-
 monio hospite mortalium felicissi-
 mum iudicatum, quod præter
 regnum, quod amplissimum illi

De Demetrio & Aeropo.

Demetrius qui Poliocertes co-
 gnominatus est, bellicas machinas
 & naues fabricare solitus dicitur,
 cum à re bellica, cuius fuit scientis-
 simus, vacaret. Pulchrius hic
 quam Aeropos Macedoniae Rex,
 qui si quid otij nactus esset, vt
 id in negotium reverteret, lucer-
 nas & paruos fabrefecit abacos:
 vile opus (quis nescit) & ridicu-
 lum, præsertim in Rege: sed sic
 melius, quam si nihil fecisset. Ni-
 hil magna ingenia minus ferunt,
 quam otium. ibid.

De Parthorum Regibus.

Parthorum Reges ne desidia
 torpescerent, telorum cuspides a-
 cuere consueffe traduntur, sedu-
 lèque id facere, vt non solum a-
 nimi oblectationem ex ea re sibi
 quærerent. sed & tandem. ibid.

De Attalo Philometore.

Honestius & hoc multò uti-
 lius, quam Attalus Philometor,
 qui in regio horto aconitum, cicu-
 tam, aliisque noxiis coluit her-
 bas, legebatque semen, cum salu-
 brem aliquam frugem, cum haud
 dubiè hominum perniciem lege-
 ret. ibidem.

De

DE OPERIB. MANU EXERCEND. 373
 ROMANORVM
 exempla.

De Maiore Africano.

Maior Africanus rogatus
 quid ageret, cum solus es-
 set, ita occurrit, vt nunquam se-
 minus solū esse dixerit, quam cum
 solus esset. Demonstrauit id re-
 spōsum, quoties vir ille Senatorijs
 fuisse forensibusque curis vacuus,
 non otio & inertia deditum, sed
 magna & utilia meditari solitiū.
 Sabel. lib. 2.

De Tarquinio Superbo.

L. Tarquinius terræ cultu dele-
 ctatus videri potest, qui ex horto
 funestum illud Gabinae ciuitati
 Corinthoq̃ue translaticum dedit
 filio responsum. ibidem.

De Domitiano Principe.

De Domitiano Principe memo-
 ria proditum est, eum solitum in
 secreto muscas stylo configere, in-
 deque iocandi materiam nactus
 Aulicorū vnus rogatus, an cum
 Principe esset aliquis, Ne musca
 quidem, respondit. ibid.

NOSTRORVM
 exempla.

De Christi Apostolis.

Christi Apostoli cum præ-
 dicando Euangelij, precan-

do, legendo omne ferè tempus ab-
 sumerent, quoties ab eiusmodi
 operibus contigisset, man-
 nibus aliquid operari solebant.
 Tarfensis Paulus, vbi classicum il-
 lud inflarat, quo pacto multò ma-
 ximam humanarum grætiū par-
 tem ad Christi signa conuertit,
 funes texuit. Petrus Bar-Iona &
 Ioannes Zebedæi filius medio apo-
 stolatu piscati sunt, non quia non
 esset quod docere possent, aut non
 haberet quod vtilius operarentur:
 sed vt sibi concessū otij reverteret in
 negotiū, satius esse rati aliquid a-
 gere, quam nihil agere, modo id
 quod ageretur, honestè fieret. ibi.

De Luca Euangelista.

Age verò quid Lucas Euan-
 gelij autor annon & ipse celestij
 rerum meditatione fatigatus, ali-
 quid semper depingere solitus est?
 declarant hominis studium in eo
 genere tabule, quæ hodie haud
 vno loco videntur, cum Deipara
 iconibus ipsius manu affabrè figu-
 rata. ibidem.

De Stephano Anachoreta
 & Serapione.

Stephanus Anachoreta in ere-
 mo palmaceos funes texuit. Manus
 tamen & seuerius Serapione in-
 stitutum, qui cum Abbas esset,
 ita inter Monachos comparauit,
 vt sibi quisq̃ manus alimètia que-
 reret,

veret, si quid inde superesset, id egenis impartirent, ijs praesertim, qui aut in vinculis iacerent, aut custodia tenerentur. ibid.

De Ioanne Abbate.

In Thebaica solitudine Ioannes Abbas pacem à caelesti nuntio accipere solitus, si scelas pro festis diebus texere, atque inde sibi victum quaritare. ibid.

De Antonio Abbate.

Subijt aliquando eremi tediū Antonium Abbatem, dubiusq; cōsiliū clamasse fertur, Ceruari cupio, sed cogitatio adversatur. Hic mirum accidit: media illa animi fluctuatione intuitus est hominem monastico habitu nunc calathos texentem, nunc orationi intentius vacantem, auditamque supernè vocem, Et tu sic facito. Quod oraculum sequutus, per hæc duo tam cōstãter perseveravit, vt omniū monasticæ discipline sit obseruatisissimus indicatus. ibid.

De Paconio Abbate.

Mille & quingentos sub Paconio Abbate proditum est fuisse monachos in Thebaidis regione, qui labore & industria sibi victum quasiuere, nulla extraria adiuti ope, peperit ea res aliquãdò nõ infacietum scomma. Para-

bat sibi victū monachorum quidam diurno labore, vt in scythiōtico cucubio moris fuit: mirari sedulam huius operam ex notitijs vnus, videretque simul monachum operi intentum, Euangelicum illud voce testatus, Maria optimã partem elegit: cætera nota sunt, praesertim haud dubie contemplationem terrenis operibus, cæterum à nullo sub noctem ad eam vocatus, cum attonito sumis stare, de fixis rei nouitate, audiuit Mariam indigere Marthæ ministèrio. ibid.

De Elizabeta Regis filia.

Elizabeta, quæ tam humiliter vixit, quàm clara est inter homines & illustris, regia fortuna, in qua orta fuerat, aut lanam capere ab oratione, aut texere, aut certè aliud serio operari, ne per otium & quietem vllum sibi tempus elaberetur, nullam (vt credere æquum est) maiorem iacturã arbitrata, quàm temporis, in quo sita est villicationis ratio, quàm Euãgelica celebrat història. ibid.

De Hilario Abbate.

Manuum labore victitasse fertur Hilarius Abbas in monte Aemilia commoratus, atque ibidem suis impensis Ecclesiam construxisse. Cum ergo corpus exercendo, animæ integritatem conserua-

seruauit, & tandem calestem beatitudinem consequutus sit, appareret verissimū esse illud in Ecclesiastico scriptum, Vita sibi sufficiens operari condulcabitur, & in ea inuenies thesaurū. Marullus lib. 3.

De Venerio Abbate.

Venerius Abbas cum solitarius in Palmaria insula, quæ à continēti Lunēsis oppidi octo milia passibus abest, vitam durè admodum asperèque ageret, diu herbis pomisque syluestribus sustentatus, tãdem ad agri se culturam accinxit, tanto Domini fauore, vt vnum sarculum, hordeiq; modicum habens, die vno humum proficeret, semen sparserit messem secuerit? Quo miraculo & hominis necessitati consultum est, & palàm factum, quàm istud exercitij genus Deo esset gratum. Nisi enim illi perplacuisse, nunquam tam præcoqua fruges, tam repentinò prouentu laborantis curam compenisset. Hinc illud est in Ecclesiastico dictum, Non oderis laboriosa opera, & rusticationem ab Alissimo creatam. ibid.

De Daniele Aegypto Abbate.

Danieli Aegypto Abbati et presbytero in scythiōtico monasterio degenti sicuti facere aliquid operis post spirituales labores libuit,

ita quæ confecerat, ad vicum aliquem deferendo, venditare rubori non fuit. Pretium omne pauperibus dilargiebatur, elemosynas de proprijs laboribus impendens: comperita ratione, quæ & minimè otiosus, & maxime pius esset, vt q; dignus appareret, cuius exemplo ceteri viuere, miraculū nobilitatus est. ibidem.

De Arsenio Abbate.

Arsenium Abbatem, dum opus faceret, lacrymas effundere solitum scriptores tradunt. Quæ res iudicio est longè aliud animo agitata, quàm quod manibus fabricaret. manus quidè labori intentæ erant: sed mens diuinis meditationibus assueta, ad Deum tollebatur, & eius desiderio accensa, stetit temperare non poterat. ibid.

De Archebio.

De Archebio Cassianus refert, quòd dum adhuc in cœnobio cum fratribus versaretur, laborem quo ibi omnes suis horis exercebantur, sibi duplicando pro matre creditore satisfecerit, cum ipsa ad inopiam soluendo non esset. At neque patreret, neque matrem agnouerat, dum regionem proficeretur: tunc verò matrem se habere intellexit, cum illam egestate, litæque coartari vidit, vt ei scilicet, qui parentes honorare iussit, obediret: cuius

ius amore & ipsam reliquerat, & patrem. Archebius igitur præceptum Domini seruauit, matri oppressæ subueniēdo: otio locum non dedit, laborem super laborem cummulando: religionis cultum non intermisit, in monasterio permanēdo: & charitatis opus auxit, miserēdo calamitati aliene. ibid.

De Paulo Abbate.

Paulus Abbas in Aegypti eremo (cui Porphyrio nomen est) considens, cum sibi ad victum hortulus, quem ipse fecerat, & palmarum ferax regio satis essent: quotidie tamen aliquot horis palmae textura operā impendebat. ea vero quae texerat, annis singulis eō cremabat: septima enim, & eō amplius, mansione ad hominum habitaculis remoto neque dare illa cuiquam, nec vendere promptum erat. Quotidianus igitur labor nō nisi fugiendū otij causa insumebatur. Quod si desidia torporisque se dedidisset, neque in deserto solus permanere, nec ad perfectionē sanctitudinis peruenire potuisset: multam enim malitiam docuit otiositas. ibidem.

De Dorotheo Abbate.

Dorotheus in desertis Aegypti Abbas minimum somno indulgens, noctis quoque partem operi manuum dabat. Tunc nem-

pe sportulas contexere solitus: interdiu autem lapides conuehere, & cellas adificare, quas ibi habitare uolentibus vitro offerebat: sportulis autē diuenditis, pretium omne indigentibus donabat. itaq; semper laborādo, semperque laborata alijs largiēdo, & otium declinauit, & pietatem coluit. ibid.

De Deipara uirgine.

Sed nulli pulchrius diurna ratio constitit, quam Deipara uirgini, quae prima luce ad tertiam diei horam sedulo placando numini uacabat: inde ad meridiem lanificio, mox a cibo, qui illi parcissimus fuit, reliquum diei diuinarum rerum lectionibus applicabat. Sabel. lib. 2.

De Monasterij Thebaidis Antistia.

Monasterij Thebaidis Antistia Euphrasia Deo sacrata uirgini & adhuc puella praeter domesticos, id est communes cum alijs labores hoc iniunxit, ut quotidie magnum lapidum acruum de loco ad locum transferret, & traslatos rursum restitueret. Quāuis enim iciumij uigiliisque uandparum fatigari cerneret, timebat tamē ne si quicquam paulo remissus egresset, aliqua residens inuenili in corpore turpis cogitationis scintillula incendij excitaret. peccati:

De Anaxarcho.

nati: eam autem sopiri uel etiam extingui posse hoc exercitationis additamento sperabat. Neq; ipsam spes fefellit, quandoquidem satis constat, Euphrasiam uirginem inter sorores uirtute atque integritate praestitisse. Marul. lib. 3.

Magna & memorabilis Anaxarchi constantia: sed haec nō medio cruciatus (ut credere est) sed longo usu & exercitatione quaesita. cum Tyranni iussu marmorea pila tunderetur, non sese, sed Anaxarchi pilam tundi testatus est. ibidem.

DE CORPORIS castigatione, Graecorum exempla.

De Mnesarcho.

De Socrate.

Socrates, qui Ethicem induxit, pius ac pernox a primo solis ortu ad solem alterū orientem immobilis stare solitus est. uisum dem restigijs atque eodem obtutu defixus, ut ad fortuitas uices patientia assuesceret: adeo hac uirtus praeter ceteris fuit illi cura. Sab. lib. 2.

Missus Mnesarchus ab Alexandro ad Gymnosophistas, in patentem campum perductus, nudos homines offendit feruenti arena sese exercentes: horum alij alio situ caeli & loci intemperiem ferre: hic restigio nixus stabat, ille immotus oculis solem ex aduerso intueri: sedebant nonnulli lapidibus & scopulis immoti: alij in arenis iacebant, hic in faciem, ille supinus: omnes tamen ad tolerantiam & labores perferendos uelut ad quādam primariā uirtutem exercebant. est enim fortitudinis mater uirtus hac continentiae alumna, ut uerē & sapienter sit dictum, Abstine, & patere. ibid.

De Diogene Cynico.

Sinopaeus Diogenes praeter nuditatem corporis (solo enim pallio usus est) nudis pedibus uixit, & capite adaperto frigoris & caloris aequè patiens: abiecto prius ligneo uase alterius, cauis ad hac manibus potare solitus: extremis uite temporibus crudam carnem resciconatus est, ut nihil esset, in quo ministerio alterius egeret sobrius naturae cultor. ibid.

ROMANORVM exempla.

De Attilio Regulo.

Non in pluma & epularum luxu nata est illa Attilij Regu

Reguli in cruciatu constantia, contemptisque mortis, parsimonia & magnus virtutum habitus tam facilem illi fecit viam ad mortem, ut captus iam, & vincetus non magis Penorum crudelitatem extimuerit, quam in acie stans timuerat arma. *ibid.* Sabel. lib. 2.

De Catone Vticensi.

Cato, qui Vticensis cognomen tulit, adulescens adhuc per intergrum diem sermone nihil intermissio loquutus est: calores & nives nudo capite toleravit: iter pedibus facere amicis equo sedentibus. quoties à febre laboravit, solus esse voluit: nec quenguam admisit, nisi morbo leuatus. Per hac virtus illa adolevit, quam postea civili bello Reipublica præstitit: septem continuò dies per loca serpentibus infesta ductavit exercitum, non equo, non vehiculo vectus, sed pedibus & in primo armine iter faciens, nunquam sedens, nisi cum cibum, aut quietem caperet. *ibid.*

NOSTRORVM
exempla.

De Paulo Tarfensi.

Tarfensis Paulus corporis castigationem Christi proponit auditoribus. Ego, inquit, castigo corpus meum, quòd si in eo, qui

vas fertur electionis, caro huius indiga fuit remedi, quid cateri faciant, qui ne reiectionum numero sint, est vehementer adiuendum? Sabel. lib. 2.

De Lodouico Francorum
Rege.

Id (ut credi par est) imprimis sequitur Lodouicus Galliarum Rex, libentius ciličina vsus tunica, quam aurea, et purpurea. Hoc quod terreni erat regni insigne, aspernatus, illud cupidè complexus: quia augustioris imperij perpetuòque mansuri. *ibid.*

De Macario Alexandrino.

Macarius Alexandrinus, quia graue & asiduum fuit illi certamen aduersus carnem, saccum sabbulo plenum ad extremam lassitudinem gestabat humeris. Rogatus forte quid superuacua illa sibi vellet operi, Nisi, inquit, corpus hoc grauiter affecero, periclitetur anima necesse est. *ibid.*

De Monacho Lithophoro.

Diuus Hieronymus auctor est, visum à se in eremo, qui iam tertium annum bis quotidie pergratè saxum tria millia passuum gestaret humeris, tantaque alacritate iniunctum onus ferret, ut ad corpus maiorem in modum fatigandum

gandum posceret, ut aliquid ad huc adijceretur. *ibid.*

De Ioanne Monacho.

Mirum quidem videri possit, & à fide abhorrens nisi pia opera calò cure essent, quòd de Ioanne quodam monasticam vitam agente proditum est memoriæ, angustè rupi eum infixum perpetuo statu somnum & cibum cepisse. Adò pertinax est celestium rerum cura, tantaque in virtute constantia, si fauor numinis adfit. *ibid.*

De Francisco Assiati.

Nemo autem seuerius calcavit voluptatem Francisco Assiati. Is cum comubij appetentia fortè animum tetigisset, verberibus totum corpus affecit: verum quia nec sic quidem repellat carnis stimulum, nudum corpus alta nive immersit, niualisque effingens imagunculas, in puerorum speciem arctius amplexari. En, inquit, tibi vxor, en liberi, quos optasti: hos amplectere, hos foue & osculare: vis hac, an in officio esset terra simul frui, & calò non potes. *ibid.*

De Paconio Abbate.

Castigatio hac seuera & penè atrox, sed Paconij Abbatis pro-

pemodum atrocior, qui non modo niuali frigore afficiebat corpus, sed nudis pedibus vepres, & tribulos calcabat, ut aculeos carnis, extrarijs, corpusque consauciantibus expungeret. *ibid.*

De Elisabet Regis filia.

Vix miretur hæc qui fando audiverit, aut legerit aliquando, ab Elisabet Regis filia abduci solitam. In secretum domesticas ancillas, hisque herile corpus atrociter verberandum præbuisse. fuitque illud haud vno modo proficere: nam & castitatem per hæctueri & patientiæ assuescere, *ibidem.*

De Cæcilia virgine.

Magnum & Cæcilia virginis exemplum in hac relatione, qua Valeriano desponsa, ne in nuptiali quidem ornatu ciliçium deposuit: sic duobus sponsis placitura, celesti interiore hoc: alteri, qui in terris erat, cultu exteriori. *ibid.*

De Radigunde Regis coniuge.

Tulit & Radigundis vxor Regis in Gallia sub regali vestitu cultu vile & asperum ciliçium: documento haud obscuro, mente & ijs, quæ nõ obnunciant oculis, reclusis pietatem coli, quam vitis & tunica. *ibid.*

De Sarra.

Sed nulla pertinacius carnem impugnavit, quam Sarra in Scythi monasterio, cuius Antistes fuit XI. annos. neque aquas preterfluens, neque prae cubiculo subiectum molliter virens nunquam intuita, ne scilicet terrestri illecebra oculis inspecta pernicioso al-lapsu mentem caelo intentam proposito auerteret. *ibid.*

De Thoma Cantuariensi Archiepiscopo.

Thomas Cantuariensis Archiepiscopus tunicam & femoralia poplitum tenuis cilicina sub vestimenti gestavit. quippe indignum se, qui Ecclesiae praesert, arbitratus est, nisi & membris suis praesse posset. Membra igitur tegminis asperitate contrita sibi subijcere studuit, nequando ipse illis subiectus, appetitum illorum sequi cogeretur, non suum. *Marul. lib. 3.*

De Maioro Episcopo.

Maiorus quoque in insula Britanniae Sarina episcopus, qui episcopali dignitati solitudinis praeposuit humilitatem spreto honoribus, eremum penetrans praeter incredibilem cibi potisque abstinentiam, semper cilicio est usus: & quia virgo fuerat, virginitati inimicam indumentorum molliciem declinavit. *ibid.*

De Eadmundo Cantuariensi Archiepiscopo.

Eadem cilicij gestatio Eadmundum Cantuariensem Archiepiscopum commendat: & hoc flos adijciitur, quod Quadragesima diebus pro cilicio lorica plumbo contextam induere solitus sit. Itaque non duritia solum cilicini tegminis, verum etiam plumbei gravitatis carnis concupiscentiam frans, & ipse virginitatem perpetuo incorruptam servavit. *ibid.*

De diuo Hieronymo.

Si quis diui Hieronymi in legendo scribendoque laborem considerat, dicit, Quomodo sic occupato animo vlla turpis cogitatio potuit irrepere? Tum si ad Eustochium virginem scribenti, atque consistenti crediderit, Memini me clamantem diem crebro iuxisse cum nocte, neque prius pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino increpante tranquillitas: plane intelliget etiam inter labores cogitationum tentationi esse locum, easque cum labor neque repellere, flagellis ac verberibus excutiendas, & semper auxilium divinae miserationis implorandum. Neque enim ex nobis sufficimus (vt Apostolus inquit) sed omnis sufficientia nostra ex Deo est. *ibid.*

De

De Bonifacio Archiepiscopo.

Illud quoque macerandi corporis genus, quod a Bonifacio Mysiae inferioris Archiepiscopo servatum legimus, non est silentio praetermittendum. Ferunt enim, cum ad illas gentes Christum evangelizaturus proficisceretur, equitibus ijs, qui cum illo erant, ipsum medio brumae tempore sine equo nudis pedibus incesse: & cum ad montium asperiora itinera pervenissent, equum quidem conscendisse, sed tamen calciamenta minime induisse: ita vt seivente hyeme, & nive, quae pedibus inciderat, gelascente, plantas de stapede amovere nequiverit, donec aqua fervente superinfusa, glacies solveretur. Hanc in illo algoris patientiam imitentur, qui bullientem in medullis libidinis astum cupiunt extinguere. *ibidem.*

De Hospitio.

Idcirco fortasse, & Hospitium apud Nuceriam solitarius (vt Paulus, qui Longobardorum historiam scripsit, refert) serro solidos lumbos nudos praxinerat, vt scilicet eam corporis partem magis attereret, unde magis voluptatis motum exurgere solere sciret. virtus enim eius in lumbis eius, & fortitudo illius in umbilico ventris eius. *ibid.*

De Philonorio presbytero.

Philonorius presbyter intra sexaginta speluncam inclusus, & ferreis nexibus manus pedesque revinctus vixisse perhibetur, vt carcerem simul vinculaque perferret. hic extremo vitae die confessus est, nullum a se temporis momentum, quo non de Deo aliquid cogitaret, praetermissum. Dum igitur corpus voluntaria castigatione premeretur, spiritus ipse tamen affectibus liber, semper caelestia meditabatur. *ibid.*

De Martino.

Martinus in Massico Campaniae monte solitarius manens, vt evagandi facultatem sibi surriperet, catena saxo affixa pedem vinxerat. Et cum diu angustiam hanc libenter pertulisset, Benedicto abbate id demum rescitente, iuventisque, ne committeret, vt catena ferrea potius, quam catena Christi ibi illum fixum teneret, statim quidem nodos dissoluit: sed nunquam inde longius discessit, quam discedere vinculus poterat. Durum profecto & difficile fuit, hominem veluti rabi-dam canem ferreis vinculis constructum permanere: sed multo difficilius compe de soluto, longius abeundi voluntatem semper ligatam tenere: vt tranquae autem difficultatem superavit amor Christi. *ibid.*

DE CORPORIS CASTIGATIONE PER
IBIVIVVM.

De Apostolis.

Post dominum Iesum primi inter christianos Apostoli ieiunio vsi sunt. ipse enim (vt in Euangelio legimus) cum in Matthæi domo accubuisse, quibusdam interrogantibus, quare discipuli eius, sicut Ioannis & Pharisæorum, non ieiunarent, respondit, Nunquid possunt filij nuptiarum, quando sponsus cum illis est, ieiunare? venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt in illis diebus. Peracta igitur spiritalis connubij celebritate, passionis ac resurrectionis tempus aduenit, & sublatus est ab eis sponsus. Exinde illius desiderio vehementer sollicitati ieiunare, & esuritione se afficere cœpere: nec vnquam ab his abstinentiæ angustijs recesserunt, donec in caelesti thalamo rursum eidem, quem tam ardentem desiderauerant, feliciter iuncti sunt: vbi nunc ieiuniorum famē, quam hic haud multum diu sustinuerunt, eterni perpetuæque cœnæ refectio cōpensant. ibid.

De Nicolao Miræ vrbis Episcopo.

Apostolicum virum Nicolauū Miræ vrbis Episcopum ferunt in-

fantulum adhuc in cunabulis vāgicū, & fasciariū involucris colligatum, cum in nutricis vberibus admoeretur, quarta & sexta quaq; feriā non nisi semel sugere lac voluisse. Mira profectō res nōdum ad duas papasq; peruenerat, hoc est potus cibiq; vsus, & iam ieiunia obseruabat: sed si adulti sanctitudinem considerauerimus, non erit mirum, quod talis ac tanti hominis etiam infantiā mirabilis fuerit. ibid.

De Maioro Sargiēsi episcopo.

Quartæ & sextæ feriæ dies Maioris Sargiensis Episcopus ita ieiunio suo consecrauit, vt in illis nihil prorsus degustaret: alijs verò diebus pane hordeaceo victitabat. Vis nosse quātum illi sic ieiunare profuerit: virginitatem perpetuō seruauit. ibid.

De Eadmundo Cantuariensi Archiepiscopo.

Eadmūdus Cantuariensis Archiepiscopus ipse quoq; virginitatis coronā adeptus est. lasciuia carnis domās ieiunij feriā sexta sicco pane tantum & aqua frigida semper est vsus. Nunquā illi cura fuit, vt pasceret corpus, sed vt sustentaret. Propterea quidem cibauit illum Dominus pane vitæ, & intellectus & aqua sapientiæ salutaris potauit illū. fuit enim doctor

et egregius discipulus diuinis ap primè eruditus, multis præterea miraculis clarus. ibid.

De Bonifacio Martyre.

Bonifacio Martyri Mysiæ Archiepiscopo quotidiana ieiunia pro delicijs erāt: atq; ita vt mediū per biduum quatrduūmq; toleraret, Dominicus tantū diebus quinque, ferijs cibū capiens. Cum tamē docendo Gentiles per Mysiam iter faceret, vitæ ac frigoris asperitate fatigatus, ita temperauit ieiunij, vt quotidie dimidio panc & aqua poculo vires resciret. ibid.

De Antonio Aegypto Abbate.

De Antonio quoq; Aegypto Abbate memoria proditum est, quod semel in die hora vespertina panē cum sale comederit, & aquā frigidam biberit: & cum perseverantius ieiunaret, nunc bidui, nūc tridui mediū passus sit. Tū quod eam rem illi inuidens diabolus, sumpta Monachi forma apparuerit, cibos porrexerit: & vt aliquid sumeret, nec se fame conscisci seneret, exhortatus sit: quod tandem deprehensa fraude, Antonius crucis signo se munierit, & ille euauerit. Ex quibus facile apparet, quā magno emolumento nobis ieiunij sit, cum tanta molestia diabolo sit, & ieiunantes tētari posse, sperari non posse. ibid.

De Seuero Abbate.

Seuerus Abbas natione Syrus Dominico quoque die manē sacra communione, vespere panem vitæ cum sumebat, altero cibo animam alens, altero corpus sustentans. Reliquis autem diebus cibo pariter ac potu vacuus perdurabat. ib.

De Stephano presbytero Constantinopolitano.

Illud ego magna admiratione dignum reor, quod de Stephano presbytero Constantinopolitano traditum est, quod scilicet nondum editus, ieiunia colere cepit. Nam (vt aiunt) mater eo grauidi nō vinum, nō carnem, nō lacticknia gustare poterat: & si gustasset, præ nausea euomebat. Post hæc ipse iam natus, cum vberibus applicaretur, sugere matrem nisi ieiunantem nolbat. Tali ostento significatum est, quanta ille abstinentiæ obseruator mox futurus esset. vt enim cū atate creuit virtus, in templo beati Petri Apostoli clausuram subiens, herbas cū sale coctas absq; alio cōditamento semper vesperi comedeat: deinde presbyter factus pristino victus salem ademit: & ne hoc quidem tam factuo cibo quotidie vti voluit, sed aut bistatium in hebdomada cum sumere, aut ad Dominicū vsq; diē inedia proferre. Postremō cum in solitudine cecisset, herbis crudis

paſcebatur, ad coctio abſtinebat: & Monachū profeſſus, cum à Seniore inberetur modico vino vii propter ſtomachum, vnicam vini guttulā in vrceum aquæ plenum inſtillare cepit, vt & obediret, & aquā tamen nihilo penè, quā antè ſapidiorem biberet. Pauculas etiā ficus feſtiuus dūtaxat diebus in cibo habuit: nec hoc quidem ſua ſpōte, ſed obedientiæ iure. hic igitur iam ab initio in parentis viſceribus à Deo electus predeſtinatusq; & ſanctificatus, quā magna res eſſet, ieiunium oſtēdit, cum ipſam matrē ad id compellendo, tum ſemet viſq; in ſinem eo incredibiliter macerādo, id eſt, à duodeciageſimo viſq; ad ſeptuageſimum ætatis ſuæ annum: tunc demum paſcus cæleſtibus ſatiatus eſt, tanto quidem vberius, quādiū hic vixerat abſtinentiū. ibi.

De ſancto Liberali.

ſancto Liberali, cuius oſſa Tau riſij poſita honorātur, vitæ merito de cælo cōceſſum fuit (omne enim donum perfectū de ſurſum eſt) vti Dominico quoq; die percepta ſpirituali alimonia corporis & ſanguinis Chriſti ſine vilo alio cibo reliquum tempus perduraret. Itaque quod ad animæ ſalutem ſumptum erat, illius virtute etiam caro ſuſtentabatur. ibid.

De Hilarione Abbate.

Diuus Hieronymus teſtatur,

Hilarionē Abbatē nunquā ante ſolis occaſum nec feſtiis diebus, nec in grauiſſima valetudine ſoluiffe ieiuniū: cum tamen duro admodū pariſſimōque victu vſum dicat herbarum ſylueſtrium, hordeacei. que panis, & non coctas, ſed aqua frigida macerata lentis, ita vt eſi aliquādo caligarent oculi, corpus ſcabredine rigeret, & tunc oleum pro remedio in cibatu addidiſſe. Deniq; à ſexageſimo ad octuageſimum ætatis ſuæ annum cum pane quoq; abſtineret, ſorbitumculis ex farina & olera comminuto ſuſtentatū fuiſſe, donec reddito ſpiritu coniuſi cæleſtis perpetua & ineffabili dulcedine, quam ſemper appetierat, ſatiari cōpit. ibid.

De Diuo Hieronymo.

De ſe quoq; ipſe Hieronymus ad Euthochium virginem ſcribens, loquitur, ac dicit, Repugnante ſpiritu carnis hebdomadarū media ſubiugabam. Nō tacuit quod olim in eremo ſecretius egerat, vt illam, quam docebat, ſuoſte exemplo magis moueret: & tamen conſitetur cogitationum in corde laſcipientium illecebris vix interdum ſe reſiſtere potuiſſe. Pallebant, inquit, ora ieiunij, & mens deſiderijs aſſuabat in frigido corpore, & ante hominem ſuum iam carne præmorta ſola libidinum incendia bulliebant. Et ipſi nos tuos putabimus, ſi diem vnum aut alterum in hebdomada ieiunauerit

uerimus? Nefcio an etiam ieiunium dici debeat, quod conſequētis diei obruit repletio: cuius famem ſuccedens exuperat ſaturitas. ibid.

De Syluano Abbate.

Syluanus Abbas in deſerto Scythi ieiunij die vnā cum Zacharia diſcipulo iter faciens, ad quoddam monaſterium diuertit, & humaniter acceptus manducauit. Cum diſceſſiſſent, diſcipulū in via bibentem reprehendit, quod eo potu ieiunium ante tempus ſoluiffet. Et cum ille tunc ſe ambos iam ſoluiffe ieiunium diceret, cum in monaſterio comediffent, Minime, inquit, nam illud non ieiunij ſolutio, ſed charitatis communicatio fuit. Itaque exiſtimauit abſque ieiunij detrimento poſſe aliquid præguſtari in ſodalicio exterorū, id eſt cum aut ipſe alios hoſpicio ſuſciperet, aut ab alijs ſuſciperetur. Quem morem apud Aegypti Monachos celebrem fuiſſe, autor eſt Caſſianus: ita tamen, vt illam præguſtationem diſtinctiore poſtea ieiunio compenſarent, vſque adco neque charitatem dimittere, neque abſtinentiæ quicquam derogare volebant. ibid.

De Odilone Cluniaceni Abbate.

Odilo Cluniacēſis Abbas Quadageſimale ieiunij ſollicitus obſer

uans, cum panem cinere aſperſum comediffet, aquam potui popoſcit, qua accepta, eſt ſtatim in vini miraculū: vbi tandē increpuit, quod vinum pro aqua ſibi attuliſſet. Illoq; admirate & ruſum de fonte haſtam offerente, idem ſequenti eſt miraculū: vbi tandē agnouit Dei voluntatem, timuit recuſare quod ab ipſo offerebatur, & aſperiore cibū molliore poculo tēperauit. ib.

De Gregorio Pontifice.

Gregorius Pontifex ingenio at ſanctitate clarus dum adhuc monaſticam vitam ageret, aduerſa implicitus valetudine, ieiunij Quadageſimale ſeruare non poterat: adueniente verò Sabbati ſancti die, ſlens, Eleutherium Abbatem rogauit, vti precibus à Domino tantillum ſibi virium impetraret, quod ſatis eſſet ad eam ſaltem tam celebrem diem ieiunio excolendam. Quo orante tantum concepti rigoris, vt etiam in alterum diem inediam facile producere poſſet, ſi voluiſſet: ſic quidem ipſemet in tertio dialogi ſui libro teſtatum reliquit. Quo exemplo aperit admonemur, vt ſi quæ res ad ſeruandum ieiunium nobis impedimento fuerit, non negligamus, imò vt ab ea expediatur, votis præcationibusque Dominum ſolicitemus. Petenti enim dabitur, & pulſanti aperietur. ibidem.

De Afella virgine.

Afellam virginē Hieronymus laudibus efferens, Ieiunium inquit, pro ludo habuit, in ediam pro refectioe: & cum eam non recendi desiderū, sed humana conditio ad cibum traheret, pane, & sale, & aqua frigida cōcibat magis esurientem, quam refestinebat. ibid.

De Paula.

Idem Paula vita iam defuncta virtutes enarrans, Tanta, inquit, cōtinentia fuit, ut prope mensuram excederet, & debilitatē corporis nimis ieiunij, ac labore contraheret. Exceptis diebus festiuis, vix unquam aliud oleum in cibo cepit: ut ex hoc vno estimetur, quid de vino, & liquamine, & piscibus, & melle, & ouis, & reliquis, quae gustu suavia sunt, indicari: in quibus sumendis quidam se abstinentissimos putant: & si quis ventrem ingurgitauerint, tutam pudicitiam suscipiantur. Post multa tandem ait, Nulla iuuenū puellarum sano & vegeto corpore tanta se dederat continentia, quanta ipsa facta & senili debilitatōne corpusculo. Postremū dicit, quod cum febre laboraret, nec medicorū cōsilio, nec Epiphaniū Episcopi suasionibus cōpelli potuerit, ut vinum biberet. Et ipse Epiphanius ab ea exiens, tantū se profecisse dixerit, ut e cōtrario sibi iam seni aquam

bibere penē persuasum esset. Quōd si haec & langore & atate cōfecta femina vinum, in quo est luxuria, vsque adeo gustare timuit, quomodo nō magis timere debeat quae & sana sunt, & iuuenilis etatis feruore, etiam cum multū ieiunauerint, incalescant: ibid.

De Euphraxia.

In illo Thebaidis monasterio, in quo Euphraxia virgo omnium spiritaliū vnguentorū odore fragrauit, quotidiana seruabantur ieiunia: & nō carne, nō lacticia, nō vinū, nō oleū, nō denique dulcū generis fructūū gustare fas erat. Euphraxia vero biduo triidūq; & tota interdum hebdomada in ediam protraheret, vacuum cibo ventrem gerens, ut animam repletur virtutibus. ibid.

De Maria Decegnies.

Maria Decegnies, cuius ortu Niuella Leodiensis Episcopi viculus nobilitatus est, à festo exaltationis Crucis vsque ad Pascha ieiunium sola panis & aqua refectioe per annos tres obseruauit. Eandē ferūt aliquando quinq; & triginta dies absq; cibo perseverasse diuini suentem colloquij, tres itē & quinquaginta dies ante obitū suū nihil aliud gustasse, praeter vitale viaticū carnis & sanguinis Christi: hinc defunctae animā ab Angelis

gelis in calum ferri visam, ut quae terrenis alimentis idemtidē abstinerat, caelestī pabulo repleretur in eternum. ibid.

Ceterum nō omnibus data est eadē abstinentiae menfura, idemq; modus. Alius dies multos in ediam pati potest: alius ne vnu quidem. Alij ad sedandā famē dimidiū panis sat est: alij integer panis est. Tantum ergo sibi quisque ieiunium imponat, quantum ferre praenaleat: tantum comedat, quantum ad regendos corporis sensus sufficiat, non ad extinguedos: quodque ad continuandā ieiunia congruere visum fuerit, non ut duorum aut trium dierum nimia abstinentia, subsequenitium repletione indigeat, & probro locus sit dicētium, Hic homo cepit adificare, & non potuit consummare. Turrim igitur ieiunij constructurus cōputet sumptus, atq; ita moderetur, ut futuro operi ad culmē vsq; educendo suppetere possint. ibid.

Omni praeterea ope, & totis viribus enitendum, ut semper à vitij magis, quam à cibo ieiunij inueniamur. Alioquin nec à cibo ieiunasse proderit, si inter ieiunandum peccato locus sit. Non est, inquit Apostolus, regnum Dei esca & potus, sed iustitia, & pax, & gaudiū in Spiritu sancto. Pietatis igitur & iustitiae cura curam superet ieiunandi: hoc est enim ieiunium, quod elegit Dominus, propter quod per Esaiam

ait, suscollam te super altitudines terrae, & cibabo te hereditate Iacob patris tui. Ad hac ne quid simulatē, ne quid iactanter fiat: Nolite ieiunare, inquit, sicut vsque ad hunc diem, ut audiat in excelso clamor vester. Tales quippe Pharisaeum imitantur, qui ait, Non sum sicut ceteri homines, ieiunans in sabato, sed dum insipienter gloriat, Publicano, quē despexerat, factus est deterior. hos & per Zachariā arguit Dominus dicēs, Cum ieiunaueritis, & planxeritis, nunquid ieiunij ieiunastis mihi? Non enim Deo, sed vanitati & iustitiae ieiunant, quā ieiunando hominū rumusculos, & inanes glorias aucupantur, & dicō quādam esse sancti malum, qui sepe quidem, ut se efferant, alij detrahunt: nec Apostolum audiūt dicentem, Tu quis es, inquit, qui iudicas alienum seruū? Qui nō manducat, manducatē non iudicat, domino suo stat aut cadit: stabit autem. Potens enim est Deus statuere illum. ibid.

DE RATIONE RESISTENDI DIABOLO, NOTASTRORUM EXEMPLA.



Vincamus, quoties ad lautiores cibos auuiditas urget meminerimus: Quia non in solo pane vivit homo: quoties ad

subēda pericula temeritas prouocat, statim occurrat, quia Deū tentare nō debemus: quoties honorū opulentiāq; cupidine sollicitamur, protinus ad mentē reuocetur, Dominum Deum tuum adorabis & illi soli seruis: postremō quoties perniciosarū cogitationū stimulis agitabimur, semper resistēdo ac repugnando clamemus, Vade retro Satanas: iā satis certi, cō Angelos accessuros, vnde diabolus vbi cū accessurus, Marul. lib. 5.

At visio etiā Satana impensē cauēdū est, ne qua ex hoc surrepat inanis glorie iactatio. Mirabatur se Apostoli, q; dæmonis imperarent: & auāsiunt, Nolite gaudere in hoc, quia dæmonia subiiciuntur vobis: gaudete autē, quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Et vī debam Satana, inquit, sicut fulgur de cælo cadentem, qui quantum se altius erexerat, tādō inferius corrui. Qui ergo acceptā gratiam semper integrā conseruare cupit; semper humilitati studeat, in omnibus Deo gratias agat: & si malarū tētationū victor euaserit, illi soli acceptum referat. At ite enim, sine me nihil potestis facere. ibid.

Satanas quippe iste nequissimus, cū Domini discipulos sicut triticum cribrare expetisset, non est permissus, nisi in eum, qui de se multum presumpserat, dicēs, Domine tecum paratus sum in carcerem & in mortem ire. Petrus ergo & tentari & labi dimissus est,

vt per penitentiam humiliatus disiceret, iam non sibi met confidere, sed ei, cuius beneficio etiam post lapsum subleuatus est, ne periret. Igitur quisquis aliquis boni operis propria virtute se effectuum promiserit, diaboli vāno cūctetur: & cū triticum mūdum se esse crediderit, inter decermina computabitur. Frustra aliquid conamur, nisi Domini auxiliū asauerit: cum illo in carcerem vel in mortem ire tunc poterimus, cū ipse audendi præstiterit fiduciam: vt autem præstet, rogari vult, dicēs, Petite, & dabitur vobis, ibid.

Nec solum diabolus, verum etiam corpus nostrū aduersatur vobis vas electum Paulus: Video, inquit, aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis meæ, & captiuantē me in lege peccati, quæ est in membris meis. Deinde exclamat, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et quia ipse per se non sufficit, respondet; Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrū. sed quoniam gratia ista sollicitū, non otiosis opulentiari soleat, ipse quoque non cessat, quantum potest, reluctari aduersario suo, & flagellatorem iugo premere illum, atque imperare volentem ad obedientiam compellere. Castigo, inquit, corpus meum, & in seruitutem redigo. Igitur si pugnat caro, castigatione reprimēda est: reprimentem Dei gratia adiuvabit, carnis

carnis autem castigatio est ieiunium, vigilia, deprecatio, verberatio, labor. ibidem.

Ad hac idem Apostolus etiā à Satana verbera sustinuit, neq; hoc sine Domini volūtate: sed ne magnitudo reuelationem, inquit, extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Satanae, qui me colaphizet: propter quod ter Dominū rogavi, vt discederet à me, et dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Qui Apostolo gratiam dederat, dedit & stimulum. Nulla enim potest esse victoria, vbi nulla est pugna: non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Rogemus ergo Dominum, non vt submoueat nobis tentatorem, sed vt suppeditet vincēdi facultatē. ibid.

De duobus Iuuenibus.

In illos autem precipue diabolus insurgere solet malignitas, qui terrenis cōtemptis religiosē vitam instituire decernunt. idcirco preceptum est, Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia et timore, & prepara animam tuam ad tentationem. duo Iuuenes Ioan-nem Apostolū sequenti, cū deinde angi animo cepissent, quod facultates suas in pauperum vsus erogassent, nec iam Apostolo meliora certioraque sperare iubenti acquiescerent, virgus in aurum mutatis & lapillis in gemmas, plius

etiam recipiunt, quàm stiquerāt. Max cuiusdam (cui Statheo nomen erat) à morte suscitatio verbis credentes, quibus ille se vidisse affirmabat, quam ingentem gloriam in cælo paratā sibi ipsi amississent, ad quam tanquam infelicitatem deuoluendi essent, quod retro cesserint. Rursum ad populum reuersi, restituto, quicquid ab eo acceperant, paupertatem in vita coluerunt, vt potius post obitum diuites fierent. Reuocauerat eos diabolus ad pristinae conuersationis vomitum: sed Apostoli precibus & Dei dispensatione factum est, vt deprehensis inimici fraudibus, ac dolis, quod impudētius repeterant, constantius resutarent. sic in tempore recipiscētes gloriam illam, quam sibi in cælo fuisse audiverant, iam amissam recuperarunt. ibidem.

De Hugone Abbate.

De Hugone quoque Bonauallis Abbate legimus, quod religionem professe, continuo ad secularium redire tentatus est: neque ferre ad intima vsq; penetrantes inimici sagittas potuisset, nisi eis orationum scutum opposuisset. Oranti Virgo Dei genitrix apparuit, & iam dabium suspensumque ad perseverandum in sancto proposito animauit. Non est ausus postea diabolus eum laceffere, quem pro viribus repugnantem ipsa cæli Regi

Regina, ipsa Angelorum Domina dignata est adiuvare. *ibid.*

De quodam iuvene.

Sub hoc Abbate inuenis quidam religionis voto obstrictus, cum itidem peruersis cogitationibus multum ageretur, ut è monasterio fugam faceret, confessus est Abbati tam perniciose tentationis molestias. Tum demum eius exhortationibus roboratus, illis fortiter repugnauit: biennio post aduersa valetudine correptus, vita desecit, atque in visu apparès Abbati, gratias agit quod eius consilio, opere, operaque religionis statum non deseruerit, & eam ob rem inter beatos collocatus esset. Tantum ipsi profuit, hæc inimici suggestiones suo detexisse. *Abbatibus, neq; celatas tenuisse. ibid.*

De duobus Monachis nouitiis.

Duo etiam nouitij Monachi eandem improbitissimi spiritus molestiam passi, ab eodem Hugone admonentur, ne discederent. Vitam enim eternam in monasterio permanendo, consequuturos, discedendo male finituros. Alter eorum recedès ab inimicis in prælio peremptus occubuit: alter manens cum aduersa valetudine oppressus animam ageret, beatam Virginem vidit, & ab ea conso-

latus, ac certior factus, quod beatitudinem olim ab Abbate promissam mox accepturus esset, laetus diem suum obiit. Vtriusq; euentus aperit docet, & quantum mali consequantur, qui religionem profusi ad seculum redeunt, & quantum boni, qui in ea perseuerant. *ibidem.*

De quodam Monacho.

Ad superandum hoc diabolice machinationis genus multum profectò adiuuat oratio sanctorum. Sub Bernardo Abbate quidam nobili familia ortus, cum se Monachum fecisset, in tantum mentis tadium lapsus est, ut palam diceret, nunquam se hilari sedatoque animo futurum: frustra illum fratres, ut in Domino consolaretur, & spe præmij celestis mortificationis deponeret: hortabantur: frustra hoc ipsum Abbas admonendo, exagebat. At verò ubi idem Abbas pro eo orationem fecit, ita immutatus est, ut è contrario exultaret, ac se iam deinceps perpetuò contentum victurum affirmaret. Quippe diabolus orantis Abbatis virtutem sustinere non valens, ab impugnatione fratru illico desijt: et ipse spiritualis gratia luce persusus, eam iam agnouit, ob quam gaudere iucunditateque affici deberet, & non conturbari, neque mortuus esse. *ibidem.*

De

De Mederico Abbate.

Non precationibus tantum Sanctorum, verum etiam rebus, quas ipsi contreflauerint, terrentur demonia, & fugiunt. Siquidem Medericus Abbas apud Edunū sanctitate clarus, cum Monachum libidinosis cogitationibus astuantem tunica sua induisset, eiusmodi molestia liberauit, discedensq; ab illo immundi spiritus rutilatus auditus est, & ipse in castitatis proposito absque lasciuia prurigine purè integrèq; permansit. *ibid.*

Alius frater Medericus reliquijs de mensa collectis atque haustis vagæ mentis inquietudinem repressit, cum antehac tali demoni illusione sollicitus persistere in Ecclesia omnino non posset, sed semper prius, quam solennis precatio peracta foret, egredieretur. Itaque vehementiorum tentationum remedia à viris quidem sanctitate præstatis petenda erunt, cum eos impurissimi spiritus ferre iam nequeant, à quibus toties victos fugatosque se reminiscuntur. *ibidem.*

De Benedicto Abbate.

Benedictus Abbas cum fratrem quendam similiter à diabolo illudi audisset, eius vicem dolens, ad monasterium, ubi is habitabat, accessit, viditque ipsum ab Æthiope puero extra ecclesiam per-

vestem trahi, dum ceteri fratres psallere cœpissent. insequutus ergo eum, atque increpans, virga percussit, neque ipse postea eiusmodi mētis instabilitatem passus, cum aliis in oratione perseuerauit. Sic Benedictus Monachum feriens, malignum ab eo spiritum in fugam conuertit. *ibid.*

De Nathanaële Anachoreta.

Nathanaël Anachoreta cum ipsum solitudinis pertaduisset, ea relicta, cellā sibi proxime pagum constituerat. Ibi demon forma suæ pramodum fœda terribilique apparens, ac flagellum manu concutiens, circumstrepere ferociter cœpit, ut pauesfactum inde abigeret: insuper iactabundus, quod etiam prius habitaculum eum deserere compulisset. Quod ut audiuit Nathanaël, ne qua in re de se gloria ri diabolus posset, ad desertum reuersus, ita illic postea habitauit, ut de cellula sua septo annos septem & triginta pedem non exulterit. *ibidem.*

De eodem.

Sed rursus Satan fraude illud aggreditur: agasnem asimulat, & asellum panibus oneratum agere, dum sub onere lapsus attolere nititur, Nathanaëlis opem inuocant, ut foras euocet, suspen-

sus

usus ille stetit, charitas proximo auxilium ferre stimulabat, propositi ratio exire dissuadebat. Dum autem quid facti opus esset, secum deliberat, venit in mentem, ne forte id quod cernebat, diaboli ad fallendum fabrica esset, & vocanti respondit, Si Christianus es, Deum deprecare, & ipse adiuvabit te: su Christi adversarius, indignus es, cui succurratur. His dictis visio evanuit. Et ipse Deo gratias egit, quod iam callidè dolus non sit captus, nec suum intermisit institutum. Exemplo est cum nos in laqueos paulatim labi remissius agendo senserimus, respicientes etiam pristina perfectioni aliquid addamus, ut potius in laqueos incidat, qui illos paraverat, & conuertatur dolor eius in caput eius, ibidem.

De Antonio Alexandrino Abbate.

Plurimum autem circa conersionis nostre initia demonum in nos concitatur indignatio, quibus si eo tempore minimè cesserimus, facilius erit reliquarum postea congressionum victoria. Antonium Alexandrinum Abbatem ad eremum pergentem iam primum verberibus discidè: semianimis relictus ad proximum vicium curandi gratia delatus est. Cùmque aliquantulum convalescisset, rursus eodem se referri iussit: iterum

verberari cadique paratus, si ita Domini ferret voluntas, nec ulla nunquam diaboli iniuria à proposito deterrendus. Hac animi constantia armatum, cum iam contingere nequissimi spiritus non auderent, monstruosa diversarum imaginum facie metù illi incutere conabantur, ferarum more in eum rugientes, ululantesque, ac simul serpentum sibilationibus praesidentibus, rictibus ringètes, dentibus insipientes, toruo oculorum aspectu scintillantes, & flammis ore, naribus, auribusque perflantes, nulla pavoris omissa specie, qua terrere illum possent. Ceterum ubi fortissimum Christi militem necictus curare, neque tam horrendo terrore spectaculo quicquam commoueri vident, victos se confessi, consustique discessere: ille feruendi Deo semel iam susceptum votum magno constantique animo prosequutus est, ibid.

De eodem.

Post hæc veterator spiritus ne quid adhuc inètatù relinqueret, cogitationibus Antonij callidè se infirmas, tanta solitudinis medio animù eius pulsavit, ut ille quid iam agere deberet, dubius ad Deum exclamaret, dicès, En ego Domine Iesu cupio his in locis tibi famulari, et nescio quò me inuitù subinde rapit violèta mètis mee euagatio. Hæc dicenti Angelus monachali habitu

habitu iuxta apparuisse dicitur. & cum aliquandiu nunc genibus promolutus orasset, nunc surgens manibus fscellas texuisset, ad Antonium conuersus dixisse, Ita & tu Antoni: atque hoc dicto ex oculis euanuisse. Tali ergo precum laborisque vicissitudine deinceps vsus Antonius, diabolice molitionis tentamenta facile vicit: & cum minimè esset otiosus, minimè in eum potuit inanis cogitatus distractio, ibid.

De eodem.

Et hoc quoque relatu dignum de illo ferunt, dum verbera terroresque perferret, lucem diuinitus apparuisse, qua expauesfacti demones, diffugere, Antonium vero eo splendore recreatum erexisse, & quasi presentem Dominum aspiceret, dixisse, Vbi eras? responsùmque accepisse, Aderam Antoni, sed euentum pugna præstolar: quam quoniam imperterritus immotusque viriliter sustinuisi, manet te victorie tua indeficiens in celo triumphus, immarcescibilisque corona, præmiùmque sempiternum. Igitur omnis diaboli vis atque detestatio sola pij propositi continuatione destruitur, atque dissipatur. Perseuerauit nempe Antonius, & mala que perpeffus est, ad gloria illi cessere incrementum, ibid.

De Macario Alexandrino Abbate.

Macarius quoque Alexandrinus Abbas & ipse quidè multum ab ipsè spiritibus traditur infestatus. Parem autem eorù terrorem extitisse vel inde constat, quod in Gëttilium sepulchro nocte quadam amoto cippo decubare ausus sit: cùmque ossa super que iacebat, in vocem prorupisset, mansit immotus: vox autem erat alteri respondentis, venire se, nunc non posse, quod eius, quem super se habebat, pondere grauatus esset. Ad quem Macarius, Exi, atque abi si potes, inquit, ego hic pernoctabo. Demones igitur tantam hominis audaciam perstupentes, obmutuere, ne si plura in eum conari pergerent, victi magis erubescerent, ibid.

De eodem.

Alias etiam terribilis demon falcem ferream manu vibrans, ac percussuro similis eidem occurrit: cùmque nec sic eum terrene potuisset, superatum se fateri capit: superatum tamen non vigilijs, non ieiunijs, cum & ipse dormiret, nec comederet, sed sola animi semper se submittentis humilitate, ibid.

De eodem.

Iterum illi apparuit, Medici speciem

ciem præferens, multasque vitæ ampullas circa se gerens, & quod pergeret interrogatus, quidne sibi vascula illa vellent, ad proximum monasterium iter se habere respondit, ut fratribus singulis singulas offerret potiones, easque qui hauserint, sibi obnoxios reddat. Non multo post Macarius inde reverentem conspiciens, quid egresset quaesivit, atque accepit unum duntaxat ex fratribus illis Theoticum nomine ampullæ veneno delinitum: anxiusque de fratris periculo, protinus monasterium adit, Theoticum convenit, inimici in eum captivunculas detegit. Et ille his auditis expaviscens, quicquid mortiferum diabolo propinante gustaverat, repente corrigendo sese, totum id euomere curavit. Si quid itaque quod peccatum sapiat, in animum influerit, statim est egerendum, ne diutius ibi remoratum nos interimat. *ibid.*

De eodem.

Idem Macarius fratris, quem nequam spiritus occulta suavitate eod induxerat, ut crederet, inutiliter se in solitudine vitam agere, quod nemini alteri quicquam benefacere posset, salubriter consuluit, ut quoties in huiusmodi cogitatione incidisset, se responderet, Hoc saltem in solitudine vixit ergo, quod amore Domini mei Iesu Christi

à tuguriolo isto non discedo, cessarunt ibi præstigiatoris insidia, ubi Christi amori datus est locus, & in cellula sua tranquillus permansit, qui iam de abitu cogitabat. *ibid.*

De eodem.

Idem cum sacco arena ple-num humeris baiulans incederet, cur id ageret interrogatus, exare se vexatore suum respondit: quippe voluptas, quæ otio alitur, labore fugatur. *ibid.*

De Hilarione Abbate.

Multa quoque expavescenda & Hilarionem Abbatem à Sariana in deserto perpeffum Hieronymus in eius vita tradit. Septem enim nocte intempesta ab eo auditos infantium vagitus, balatus pecorum, mugitus boum, planctus quasi mulierum, leonum rugitus, murmur exercitus, & rursus variarum portenta vocum, ut antè sonitu quam aspectu territus cederet. Denique ipsam fronte crucis signo armata sollicitè circumspicientem, splendente luna vidisse currum directis equis super se irruere: cumque clamasset Iesum, ante oculum eius in terra hiatum visa descendisse. Postremò quoties illi, inquit, nuda mulieres cubant, quoties esurienti largissima dapes apparuero, interdum orantem lupum ululans, & vulpecula ganniens transi-

transiit, psallentique gladiatorium pugna spectaculum præbuit, & unus quasi interfectus, & ante pedes eius corruens, sepulturam rogavit: Orabat semel fixo in terram capite, & ut natura fert minimus, abducta ab oratione mens nescio quid aliud cogitabat, insilijt dorso eius festinus gladiator, & latera calcibus, cervicem flagello verberans, Eia, inquit, cur dormitas: cachinnansque desuper, si defecisset, an hordeum vellet accipere, sciscitabatur. Dixerat enim ille quandoque corpori suo iratus, quod se ad libidinem pronocaret, Ego te a sefle iam non hordeo, sed paleis alam, ne calcitres: Huiusmodi ergo insidijs iniuriisque cacodæmones isti eos exterrent, quos proptere studio virtutis vident. Sed qui confidit in Domino, sicut mons Sion non commovebitur in æternum. *ibid.*

De Herode Iene.

Porrò hæc verspellis bestia transfiguratur se interdum in angelum lucis, quod facilius id quod velit, homini persuadeat. A Casiano relatatum legimus, Herodem senem in Thebaidis deserto annos quinquequingenta commoratum, semperque ieiunij intentum, suo tamen, non patrum arbitrio vixisse. Hic ergo à demone laudatus, cum eum à Deo missum ad se de celo Angelum credidisset, credidit etiã quod

ab illo audierat, se scilicet tantam iam apud Deum meriti esse, ut se ex arduo aliquo loco ad inrueretur, corpus suum affligi, ledere non posset. Itaque immemor scriptum esse, Non tentabis Dominum Deum tuum, sed potius in perniciem suam illud imprudenter amplectens, Angelis suis mandavit de te, & in manibus tollent te, ne offendas ad lapidem pedem tuum: noctu surrexit, & in puteum haud modicæ altitudinis se precipitem misit. adpositum casus exciti fratres, ipsum seminecem extrahunt: & cum rem didicissent, à demone illum affirmant. Sed ille in sua credulitate presumptuosaque superstitione perdurans, die tertio post vita defunctus est. Et quoniam in tali errore defecerat, vix illi à Paphnutio Abbate multorum precibus exorato inter dormientium in Domino fratrum sepultura memoriamque concessa est, Proh dolor, tot tantisque viri labores una destruxit sanctitatis presumptio. Ea impostorem suum non agnovit, ea nulli de se nisi sibi credidit: sic vir virtutum, quamvis aliter structum adificium, repente labi solet, ubi subtraxeris humilitatis fundamentum. *ibid.*

De quodam Monacho.

De alio etiam apud eundem scriptorem traditum est suppresso nomine (quia adhuc supererat)

quem captum diabolus diuulē lu
discavit. Noctū ad eum vēitans,
& cellam splendore illūstrans,
multāque ei occulta verē reue-
lans, vt postremo in erroris fo-
neam incautum precipitaret, ni-
hil illi ultra ad promerendum glo-
ria culmen deesse dixit, præter
Abrahæ obedientiam; proinde
Deo iubente ne dubitaret, filium
quem secum habebat, in holocaustum
offerre. Credidit miser: sed
dum præter consuetudinem cul-
trum in cote subigeret, & vincu-
la præpararet, continuo pueri mēs
malī præfaga suspicari id quod
erat, ac subinde quid ille acturus
esset, paulo femotior, quā vt ab
eo comprehendi posset, spectare cœ-
pit. cūque iam aduersum se in-
surgentem vidisset, nihil moratus,
ē cella se proripuit, & fuga salu-
tem petiit. Certē nisi effugisset, pater
ipse pessimi parricidæ in filium
scelus, non Abrahæ obsequium
consummasset: & quem Deo genu-
erāt, diabolo immolasset: eo iam
pessimiā processerat imprudens in-
consultaque credulitas. *ibid.*

De quodam Monacho Me- sopotameno.

Narrat idem Casianus, Mona-
chum etiam quendam Mesopota-
menū, qui annos multos clausus vi-
uerat cōtinētia cæterarūque vir-
tutum fama supra omnes insignis,
eodem fraudis genere, hoc est sub-

Angeli forma à diabolo deceptū:
ita vt ad Iudaismū declinarit, &
circūcisionē acceperit. Et enim mul-
tis illius non falsis reuelationibus
& coram se coruscantis luce delin-
nitus, firmisimē credidit ipsum
esse cali, nō tenebrarum spiritum.
Vbi hoc persuasum est, illo tan-
dem monstrante, videre sibi vide-
batur Apostolos, Martyresque; &
omnem prorsus Christianum cetū
tristes abiectosque in locis miserie
atque perditionis esse: è contrario
Iudaicum populum, cum Patriar-
chis & Prophetis ingenti in sedibus
fulgere, & aliē sideris in scabibus
latos ac gestientes versari. Hū itaq;
diabolica malignitatis præstigijs
illectus, corruit in errorem, nihil
ab eo falsum ostendi posse ratus,
à quo toties ea, quæ vera essent,
didicisset, ignarus hanc esse pisci-
torum malitiam, vt hamum escis
tegant, non pascendi, sed prehen-
dendi perdendique causa. Aut
quid aliud diaboli blandimenta
nisi odiorum insidia sunt? *ibid.*

De Elphego Cantuariensi.

Quod quidem bene intelligens
Elphegus Cantuariensis Archie-
piscopus, cū ab infidelibus in car-
cere teneretur, et à diabolo in An-
gelum transformato eductus, mul-
tum iam itineris vna cū illo emen-
sus esset, ambigere capit, reprobri-
ne, an boni Angeli opera marty-
rium fugeret: dūque id sibi ostēdi-

DEUM

Deum orasset; diabolus euannit,
ille ad carcerem reuerfus, coronam
recepit martyrii. Inuidia inimici
seruare homini vitam hæc voluit,
vt æternam differret. Sed ipse bo-
num, à quo auertebatur, conside-
rans, iustam dubitandi causam
habuit, & doloris euasit. *ibid.*

De Euagrīo presbytero.

Ad Euagrīum presbyterum
amborū quondam Macariorum
discipulū, dum solitarius cremum
inoleret, tres dæmones clericali
habitu venisse constat, qui se di-
uersarum hæresum esse simulantes,
suum quisque dogma probare ni-
tebatur, vt illum aliquo eorū per-
uerterent, ceterum Euagrīus cum
fidem catholicam aduersus quem-
libet eorum acerrime tueretur, ac
defenderet, Deo adiuuante, omnes
facile superauit, ita vt confusi re-
pente euascerēt, nihil aliud mo-
liri in eum ausi, quem in fide tam
firmum cognouerant. *ibid.*

De Martino Turonensi Epi- scopo.

Martinum quoque Turonensem
Episcopum sanctitati eius virtuti-
busque liuens communis iste homi-
num hostis, ludificare conatus est.
Aureo enim diademate, & pur-
pureo superbus indumento, ei oc-
currens, Regem se Christum esse,
& ad iudicandum mundum descē-

disse asseuerabat. At verò Marti-
nus & diabolica arrogatiā gna-
rus, & māsuetudinē Domini me-
mor, Haud talem, inquit, ventu-
rum se pollicitus est Christus, sed
cum omnibus passionis (quam pro
nobis suscipiuit) signis, cum spine
coronæ vulnerisque cicatricibus;
& ipso victoriae suæ trophæo cru-
ce. cum talis apparuerit, eum ad-
uenisse credam; alioquin hoc ab eo
præceptū obseruabo, Si quis vobis
dixerit, Ecce hic Christus, aut il-
lic, nolite credere. Immundus ergo
spiritus verbis veritatis rictus di-
sparuit, nihil ibi suum relinquens,
præter sui indicem factorē. Lucu-
lentus accesserat, faculentus abiit;
vt nullam illi inesse lucē nisi appa-
rentē atque imaginariā credas. *ibid.*

De Pacomio Aegyptio Abbate.

Idem omnis mortifera fraudis
artifex Pacomio Aegyptio Ab-
bati apparuit, pulcherrima fami-
næ formam præ se ferens: sed qui
libidinis ardorem ieiuniorum fri-
gore iam extinxerat, nulla carnis
concupiscentia intellectum occu-
pante, facile perspexit inimici in-
sidias, & frontem cruce signans,
ipsum crucis fugauit aduersa-
rium. *ibidem.*

De Pacomio Monacho.

Pacomius alter in Scythia Mo-
nachus queri solebat annos duo-

decim venerea voluptatis cogitationibus multum se fuisse molestatum: & cum postremo diabolus puella atate, & forma florentis imaginem ferens, ad genua eius procaciter lasciuendo procubisset, & ipse facinus detestans, atq; indignabundus colaphum illi in faciem intorsit: quo ictu repulsus demon euauuit, & illa tam diutina genitalium titillatio cessauit. Quia qui visibili palpabilique specie seduci nequirit, frustra iam deinde ijs manibus cogitationum offucijs oppugnaretur. Magis enim visa, quam cogitata mouent, multoque etiam ad tactu vsq; admissi. ibid.

De Paterniano Abbate.

Sub eadem puellari figura nequissimus demon Paternianu in deserto Aegypti Abbatem, qui postea Vrsi illius regionis oppido episcopatum gessit, longè quidem dolosus, sed aequè casto labore est aggressus, cum iam diei vesper esset, & in limine monasterij stanti apparuit dicens seruã se cuiusdam principis viri nouitiã esse: & dum ad aquã hauriendam missa esset, viam aberrasse: proinde orare, vt sui miserus, nocte illa sibi locum intra monasterij septum concederet, ne forte manentem foris solitudinis bestia laniaret. Pietate motus Paternianus puellam admisit, & cum attentius eam spectasset, formam admiratus, cocu-

pisere cepit: verum tamè ad se reuersus, illicitum in precordijs sensum non sine inimici opera prouenire intellexit, ac protinus è seculo, qui iuxta erat, arrepto torre, faciem puella percussit, & omnia mala tentatio cum tentatore simul dissipata effugit. Incipiente igitur peccati morbo, medicorum imitanda prudentia est: statim ad remedium recurrendo, nec patièdo, vt malum curationis dilatiõ inmalescat. ibidem.

De Zozimo Põfice Maximo.

Sed nequaquam ita vigilanter sibi cauerat Zozimus Pontifex Maximus, qui diaboli supplantatione in fornicatione semel lapsus, iteru & sepius lapsurus fuit, nisi Antidij Turonensis Episcopi opera se à scelere retraxisset. Antidius quippe cum forte (qua nocte id commissum est) multitudinem demonum conspiceret, inter se iactantium de illis hominibus, quos captiosa inductione in laqueos mortis impegerant, & vnum præ ceteris gloriantem audiret, quod Zozimum Papam annos à se septè sollicitatum, tandem cum virgine quadam coire fecisset, euestigio visa auditaque ad Zozimum defert, & ille pro breui voluptate aterni supplicij metu exterritus, poenitentiam egit, multoque deinde vixit circumspectus, nullam proflus cum sceminis consuetudinẽ sibi indul-

indulgens, sed potius declinans, quantum poterat, etiam consuetum earu. Huius exemplo & qui stat, caueat ne cadat: & qui ceciderit, poenitendo resurgat, ita vt ne rursum corruat, nam crebrius corruendo, languescere resurgendi potestatem, ac debilitari necesse est.

De Andrea Fundensi Episcopo.

Pari ac penè eadẽ Iudai cuiusdam visione, ob quam & ipse (vt Gregorius in dialogo ait) ad baptismum venit, seruatus est Andreas Fundane vrbi Episcopus: qui cum sanctimoniam quandã sceminam secum cohabitare, sua illiusque conuictiã nimium confidens permisisset, tandem demonis instigatione stimulatus, concupiscere quod semper abominatus fuerat, cepit, ac die quadam ludens, palma tantummodo tergum femine leuiter distinxit: ceterum vbi audiuit hac ipsa de re diabolum fuisse iactatum, nõ solùm Monialem ipsam, sed omnes proflus sceminas, quæ sibi in Episcopo famulabantur, expulit, atq; abegit: & illa sedæ cogitationis tentatio cum ipsis pariter eliminata prurire desijt. Vide, homini quannus sancto incauta conuorsatio quantum ob futura fuit, nisi Domini erga ipsum pietate inimici insidiã quã primu patuissent. ibid.

Eadmundus Cantuariensis Archiepiscopus, cum ad multam nocte peruigil iam tandem somno sur repente supinus decubaret, ita graue pondus impositum sibi sensit, vt experrectus mouere se omnino non posset: manum lenare voluit ad signandum se signo Crucis, & impeditus est: excutere se totis viribus conatus, plus grauitatis addidi sibi cognouit, atque adeo vt vix iam sufficeret sustinere. Vbi autẽ spiritũ ipsũ, vt se dimitteret, per Christi sanguinẽ aduresset: statim dimissus assurrexit, & ab eodem, à quo dimittebatur, didicit, nullũ adurationis genus magis timori esse demonijs. ibid.

De Nicolao quodam.

Illam quoq; efficacissimã contra tentationes precatione esse credimus, qua vsus Nicolaus quidam in sancti Patricij specu apud Scotiam ad Purgatorij (vt aiunt) loca descendens, tanta ac tam varia demonum tentameta, tot fraudes, tot iras, tot terrores vnus superauit. Nam quoties ad Dominũ conuersus dixit, Domine Iesu Christe fili Dei mihi miserere peccatoris, toties ab insidijs liber euasit. Breuis quidẽ oratio, sed permulta virtutis, si fideliter, si ardentè, si humiliter exprimitur. ibid.

De Sara.

De Eadmundo Cantuar. Arch.

Sara in partibus Thebaidis Ab-

batissa, cum cogitationes eius ad libidinem incitare soleret diabolice malignitatis suggestio, nūquam, ut recederet tentatio, orauerat, sed ut & illa asidue oppugnaret, & ipsa semper vinceret. In hoc carnalis lasciuia bello per annos tredecim fortiter contendit: sed tandem aliquando acrius impugnata, quam ut sustinere posset, clamavit ad Dominū Iesum Christum, & superavit inimicū: ita ut oranti apparetis demon diceret, *Vicisti me Sara, vicisti*. at illa nihil sibi ex hoc laudis vendicans, *Non ego*, inquit, *vici te*, sed *Dominus meus Iesus*. Hinc discamus, si quādo vehementer tentatio ingruerit, orare sollicitus, & quoties vicerimus, victorię gloriam Deo, non nobis tribuere. *ibid.*

De Theodora Alexandrina.

Theodora Alexandrina semel tantum commissi adulterię cōficia, se iam indignā maritali toro iudicarat, & viro relicto, in Monachorum cetero nulli, quod femina esset, cognita, sub nomine Theodorilatenis, commanebat, in multa vita austeritate Deo seruies, ac peccatum suum lugens. Ceterum diabolus, ut illam maiori tristitia oppressam ad desperationem impelleret, ei apparetis, adulterię crimen exprobrauit, frustra quę illam fatigari dixit, eo quōd iam grande delictum veniam promereri non

posset. Ipsa verō nequaquam de misericordia Dei diffidens, cum se cruce signasset, tam manifesti mēdacij assertorem evanescere, ut summum cogit. *ibid.*

De eadem.

Rursum ille sumpta mariti eius forma, blanditijs, assentationibusque ipsam allicere cepit, impensius orans, vel potius irrogēs, ut domum rediret: cum nec sic doli successissent, ferocium eam belluarum imaginibus, ut à monasterio discederet, terrere conatus est. sed hoc incassum: Theodora enim iam supra firmā petram fundata, tum ad ventorum, tum ad fluminum impetum immobilis, Deo humiliter supplicando, talem quoque visionem repulit, recessit, in nihilum redegit. *ibidem.*

De eadem.

Attamen inquieta, & infesta malignitate veterator diabolus, ne quid adhuc fraudis genus inexpectatum dimitteret, multo stipatus comitatus, ac maiestatiē quandā promerens, ad illam venit: & cum ab omnibus, qui circa eum erant, plurimum honoraretur, ipsam quoque, ut se adoraret insuit: nolentem verō, & quōd vnus Deus adorādus erat, dicentem, flagellis verberauit: cumque illa ne verberibus quidem cederet, ipse fremens, & indignans,

DE RATIONE RESIST. DIAB. 601
gnans, abijt patētia victus semina, constantiāque superatus. *ibid.*

De eadem.

Postremō ut saltem vel ad auaritię vel ad gula vitium incautam traheret, hic auri massam, illic canistrum varijs dapibus plenum ei apparere fecit: illa autem presentissimi contra omnia tentamenta remedij memor, crucem designauit, & diaboli laqueus dissipatus est: tantūque in eam profecit malignus, ut quō magis illam tentauerit, eō plus sibi confusionis compararet, toties victus, nūquam victor. Igitur quę semel corruerat, ita se erexit, ut nullo deinde aduersarij conatu euerit vnquam potuerit: ob quōd quantum receperit mercedis, inde coniectari libet, quōd quā die vita decesserat, in visu Abbati apparuit, ad caelestem thalamum gloriōse subliata, tantāque splendoris fulgore radiantis, ut perstringeret oculos inuentis. *ibidem.*

De Pelagia Antiochena.

Pelagiam Antiochenam & diuitijs & genere & impudicitia quondam nobilem feminam fuisse accepimus: & (quod peius est) in idololatrię errore natam, atque adultam: sed postquam ad Christum fuit conuersa, pauperem, humilem, pudicam, & omni

inter fideles probitate præstātem. hanc ergo conuersionis suę initio Mammona spiritus ad pristinis reuocare fordes tali versutiloquio tentauit, noctū illam adies, Ope, inquit, quibus affluis, ò Pelagia, dñj patrij, quorum ego nuntius sum, tibi concessere, & tu nunc illis relicti, nescio quem Christum sequeris: illos tamen & crimen tibi remittere, si ad eorum cultum redieris, & hoc insuper polliceri credit, tantum priori opum beneficio addituros, quanto magis ipsa nequeas optare. Facile deprehendit dolos mulier, quę iam veras diuitias Christi esse nouerat, & cum Crucis in pectore signum dextere manus ductu impressisset, sufflauit in suaforem impietatis, & tam facile abegit, quā solet puluerem ventus. tantūque illius promissū fecit, ut continuū ea etiam, quę habebat, cuncta indigentibus erogaret: & quoniam Deo, non mammona seruiuit, calestes aternasque diuitias possidere meruit. *ibid.*

De Iuliana Virgine.

Iuliana Virginiā pœnis pro Christi nomine affectā, & tātum coronam martyrij in carcere expectante Belial diabolus formam Angeli fidelis gerens, apparuisse fertur, atque dixisse, Christum iubere, ut illa potius Deijs gentilium sacrificaret, quā ut cruciatibus desiceret. Obstupuit Iuliana tali

putio, & dubitans quinam esset, à Deo sibi certius indicari postulat. Illos Diuinitus inspirata, manu illum apprehendens, vinculis constrinxit, verberibusque affecit, volente Domino, vt sceleratus Belsai ab eadem, cui dissuadere ausus fuerat suppliciorum pro Christo patientiam, supplicia ipse perferret. ibid.

De Margarita virgine.

Margaritam etiam virginem post tormenta carceri mactatam terribili Draco latè patenti faucium hiatu ferociter inmadens, deglutierat: verùm vbi illa signum crucis edidisset, draco crepuisse visus est, quaque crepuerat, virginem viuam sanamque euomuisse, sicuti euomitur à pisce Ionas Prophetà legitur. ibid.

De eadem.

Iterum eidem in specie humana apparens imponere tentauit: at illa per capillos apprehensum humi allisit: & cum quareret, cur tam insensus infestusque Christo cultoribus esset, accepit, cacodæmonum proprium ac peculiare esse, inuidiæ oditi que facibus accendi erga eos, qui saluandi sunt, cum pati non possint, vt ad cælum, vnde ipsi deiecti sunt, homines trahantur. Semper ergo eos aliquid tentare, moliri, struere necesse est,

quò iustitia opera impediunt, & innocentes ad peccandum promouent. Sub hæc dimissus euaniuit, illa ad martyrii palmam gaudens peruenit, & diaboli victrix, quam tyranni. ibid.

De Iustina virgine.

Sed ne Iustinam virginem Cypriani magi larua præstigiæ que peruertere valuerunt. Cum enim Aglais inuenis eam arderet, & ipsa iam Christo iuncta mortalis hominis nuptias respiceret, damonè misit Cyprianus, qui illius animum ad libidinem occulta carnis titillatione illiceret. Re autem infecta, reuersum, cur eam mouere nequirit, interrogat, & audiuit signo crucis perterritum effugisse: alium ergo misit nequiores illo, qui virginealem formam habitumque indutus, ad Iustinam accedens, etiam se sicuti illa virginitatem Deo vouisse dixit: proinde petens vt si non in societatem, saltem in seruitiu recipiatur. susceptus igitur, post dies aliquot captata occasione, suspensio tristisque vultu dubitare se ait, ne virginitatem seruando, offendant potius Deum, quam aliquid promereantur. Scriptum enim esse, Crescite & multiplicamini, & replete terram, in dicitur in veteri Testamento sanctissimas mulieres, Deoque gratas viros habuisse, & filios genuisse. Cæperat Iustina animum

iam

iam nutare, ac de virginitatis proposito penè ambigere: mox se ipsam reprehendens, Christi nominè inuocato, cruce se signauit, & demon crucis virtutem non sustinens, effugit. ibid.

De eadem.

Iterum idem Aglai formam assumulatus, noctu ad eam venit, & nunc blandus, nunc minax, vt voto suo consentiret petijt. Sed eodem, quo prius, modo ab ea fugatus abiit. deinde Iustina virgo Aglais atque alijs partim diaboli, partim ipsius magi commentis tentata, cum semper cruce se munitet, semper superior euasit. Quam rem videns Cyprianus, & ipse Christo credidit, & vna cum illa martyrium subiit: fidelis factus, quia fidelibus damonia preualere non posse liquidò cognouit. ibid.

De Euphraxia virgine,

Euphraxia Romana virgo nobili genere, sed stirpis nobilitatem mentis humilitate superans, cum se in monasterio apud Thebaidem inclusisset, nec seruilia quidem opera à se aliena putabat: inuidens verò virtuti eius diabolus, vt persequutionis molestia propostum turbaret. ad hauriendam aquam se inclinante in puteum precipitauit: sed ipsa inde sana à fororibus euecta, crebris aquatum ire

cepit. Iterum illam, dum coquinam faceret, in bullientem ollam impinxit: sed ipsa bullore illo humefacta, non lesa, nihilo segnius ceptum opus peregit. Rursum lingua sudentem in latus impulit, & ipsa obliquato securis ictu pedem fauciauit, breui tamen curata, multò promptior ad subeundos labores accessit: denique nullis infestationibus, nulla inimicò iniuria ab humilitatis officio auocari potuit. Ita victis tandem superaliquè tentationibus etiam miraculorum operatione insignis fuit. ibidem.

DE MORTIS MEDITATIONE, NOSTRORUM EXEMPLA.

De Ioanne Eleemosynario.



Ioannes eleemosynarius Patriarcha Alexandriae, quando mortis meditationem aliqua obliuionis dormitione intermitteret, dum sibi edificaret sepulchrum, imperfectum relinquit. Porro ministris suis iniuriam, ne vlla die preterirent, se de illo perficiendo interpellare. Itaque nunquam ab eo mortis memoria recedente, sic vitam instituit, vt morte multò beator factus sit, quam si semper hic viueret, & omnibus afflueret

vita

vita huius voluptatibus omnibusque delicijs. Terrena enim celestibus conferri non possunt, etiam si aeterna essent. Marul. lib. 5.

De Philonorio Galata.

Philonorius quoque Galatam presbyterus tradit Heraclides annos sex in sepulchris habitasse mortuorum, ut semper meminisse posset, se mundo mortuum, & vivere Christo. ibid.

De Sylvano Episcopo Nazaretano.

Mortem quotidie meditatio, & ea qua mortem sequutura sunt, in tantum quidam proficere, ut non modo non horrerent illam, sed etiam appetent. Nam ut de Paulo taceamus, qui dissolvi cupiebat, & esse cum Christo, Sylvanus Episcopus Nazaretanus, cum ei diuus Hieronymus in visu apparuisset, & si quid a Deo vellet interrogasset, velle se ex hac vita migrare dixit: & subsequutus est eventus. Pergant nunc nimis anxij vite suae amatores medicamentis sustentare sanitatem, morbos depellere, & breuissimi temporis spatium totis redimere patrimonijs: inuenti sunt Dei serui, qui mori optarent, ut in aeternum vivere citius inciperent. ibid.

De Columbano Monacho.

Columbanus Monachus Columbani Abbatis discipulus, cum se bri grauiter aetnaret, & ei vir apparuisset dicens, preces & lacrymas Abbatis ipsi ob stare, ne mori posset, continuo rogauit Abbatem, ut ab oratione cessando, permitteret, se de corporis carcere quamprimum educi, eo quod ad aeternam beatitudinem se transferendum minime dubitaret. statim ergo sumpto animae viatico, relictaeque carnis sarcina, caeli petijt quod iam diu petere percuperat. O vere pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius! nisi enim pretiosa esset, haud ita expetere-tur. ibidem.

De Hilarione Abbate.

Idcirco sanè nec Hilarionem Abbatem latrones cum armis circumstantes terrere potuerunt: cumque intrepidum permanere mirarentur, nunquid necem non timeret, interrogant. Necem non timere respondit, qui paratus est mori. Quis quae so militum ducumne seculi tam prestanti animo vnquam fuit, ut in tanto vite periculo non contremuisset? vnus miles Christi nudus, & inermis inter tot armatos nihil expauit, plus quam ipsi audacia ad mortem patiebat, quam illis ad inferendam suam. quem enim interimere, vel saltem spoliare decreuerant, stupore correpti illud sum reliquere. ibid.

De

De Martyribus:

De Antonio Abbate.

Sic & multos Martyrum vita huius finem per supplicia quasi se constat, dum vitam, quae finem non habet, concupiscerent: vtrò se persecutoribus offerebant, cum latere possent, magisque dimitti, quam occidi metuebant. ibidem.

De Praxed virginie.

Praxedis virgo Romana, cum facultates suas pauperum fecisset, ad illum festinans, cuius amore hoc egerat, orauit vite istius sine, & impetrauit. Mira res, robustissimis viris terrori mors est, virginis iuuenula desiderio fuit. ibid.

DE HORA MORTIS, Nostrorum exemplum.

De Paulo primo Eremita.



Paulum primū Eremitam Antonius Abbas orantis gestu expirasse offendit, nec dum exanimē putabat, donec nullos (ut solebat) gemitus, nulla suspiria ipsum emittere deprehendit. indoluitque vehemēter, quod se relicto mortem obisset. Nec immeritò cū illo decedere concupiuit, cuius etiā defuncti corpus Deum adorare conspexit, imò cuius animam ab Angelis in caelum ferri viderat. ibid.

Ipsē verò Antonius, cum diē, qua de terra cessurus erat, multo antè prædixisset, eadem defunctus est. Sed dum adhuc eger spiraret, Monachus vitæ monita dedit, insuperque iniunxit, ut cum se humassent, curarent ne qua ibi humationis vestigia apparerent: & locum nemini vnquam indicaret, ne ab hominibus honoraretur. volens & in morte humilitatem seruare, quam apprimè in vita coluerat. ibidem.

De Hilarione Abbate.

Hilarion Abbas ad Hestium Monachum testamenti vice epistolā scripsit, omnes diuitias suas ei relinquens, quae erant Euangelium, tunica sacca, cuculla, palliolum: & cum plerique religiosi viri ad agrotantem conuissent, omnes adiurauit, ut ne puncto quidem temporis post mortem reseruaretur. Sed statim se terra operirent, sicut vestitus erat cum tunica cilicina, & cuculla & saguulo rustico. Quūque extremo anheliu laboraret, apertis oculis loquebatur, Egrede, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta prope annis seruisti Christo, & mortem times? in haec verba beatum exhalauit spiritum, statimque terra obrutum antè vrbi sepultum, quam

mort

mortuum nuntiauerunt, ibidem.

De Ioanne Aegypto Anachoreta.

Ioannes Aegyptius Anachoreta prater vita sanctitatem futurorum etiam ratiocinans clarus, cum diem postremum sibi immixtore cerneret, toto triduo neminem ad se admisit, ut Deum (ad quem gaudens proficiscebatur) liberius expeditiusque contemplari posset. Triduo vero clappo, complicatis genibus orando, spiritum emisit. Qui cum tali gestu talique humilitate egrediuntur, eos ego misericordiam iam adeptos arbitror. non enim tanta gratia praeuenirentur, nisi maior esset sequutura. ibidem.

De Onophrio.

Onophrio in vastissima Aegypti solitudine moranti, & nulli hominum cognito, consumptis indumentis nudo, cum iam vita excessurus esset, contigit Paphnutium Abbatem videre, a quo interrogatus, a quo vitamque exposuit, & ipsum a Deo sibi destinatum, a quo postera die sepeliendus esset, dixit. Cum ergo animam (ut praedixerat) exhalasset, vidit eum Paphnutius ab Angelis in celum tolli, cuius corpusculum suavissimo odore diuinitus persusum sepelire volens, instrumentum, quo terram cauarat, non habuit. Et ecce, occurrit

duo leones, telluremque vnguibus scalpentes, fossam hominum capacem fecere. Sicque ipse pallio suo inuolutus, atque ibi depositus humo, quam bestia egerant, operuit. Eo vix sepulto, cella corruit, & palma quae iuxta erat, radicibus auulsa, procubuit, quasi dedignans aliorum vsu seruire, quae tam exacta sanctitatis viro seruissent. cuius ergo tam magnifica in terris mors fuit, quam gloriosa vita est in caelo. ib.

De diuo Hieronymo.

Diuus Hieronymus moriturus, humi se collocari iussit, saccoque, quo induebatur, operiri. Tum discipulis conuocatis, eos, ut in Dei seruitio perseueraret, multum exhortatus est: deinde sacramentum corporis & sanguinis in genua erectus, & lachrymis persusus reuerenter hausit. Mox terram pronon ore petens, dispensans manibus, dixit, Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod paraisti ante faciem omnium populorum: lumen ad reuelationem Gentium, et gloriā plebis tuae Israel. Post haec lux multa circa eum fulsit. Quendam etiam Angelos vidisse testabantur, vocemque audisse illum ad patriam caelestem inuitationem, & ipsius respondentis, quod libenter cupidique veniret. Mox discedente luce, anima quoque a corpore

corpore discessit. Exanime corpus diuinum spirare odorem cepit omnia vnguenta suauitate vincens. Eadem hora diuersis in locis visionibus quorundam ad quantam ille beatitudinem translatus sit, liquidum patuit. Nos eius humilitatem in moriendo imitemur, quandoquidem tantam in viuendo sanctitatem assequi indigni sumus. ibidem.

De Eusebio Cremonensi.

Eusebio Cremonensis Hieronymi discipulus, cum post illum mortem obiret, eiusdem humiliationibus vsus est. Caterum qua hora migraturus erat, repente caput erigens, oculis pauitibus circumspicere, & quasi in furorem versus clamitare, Non faciam, non faciam, meirum, meirum: deinde ad terram praecipuus, faciem abscondere, intremiscere, ac quantum poterat, vociferari, Adiuuate me fratres, adiuuate me, ne peream: illi vero partim expauidi, partim merore concussi, rogabant, Quid habes pater? quid haec te exagitat sollicitudo? quid times? An, inquit, non videtis demonum cateruam hic in meam penitentem congregatam? ille qui praeter horrendum apparet, compellit me ad blasphemias haeresumque prauitatem? & tam dirus est, ut contraheri non ausim. Tunc fixatrum supplicationibus demones in fu-

gam versi sunt, & beatus Hieronymus apparet, ipsum ne paueret, hortatus est. eius itaque conspectu Eusebius recreatus, in Domino obdormiuit. Nemo incompto aliquo deformique decedentium gestu animas eorum iudicet, si vir iam sanctus ita se in morte habuit, vt de illo dubitaretur, nisi quod contra epistolam factum fuisset. ibidem.

De Ambrosio Episcopo.

Ambrosius Episcopus tum doctrina, tum sanctitate notus, cum animam esset acturus, communionis sacra sumpta, expansis late brachijs demissaque, ceruice tacitus intra se orant, atque hoc gestu habitumque, illi decedere libuit, ut talis Domino occurreret, qualis ipse pro nobis pepederat in cruce. ibid.

De Augustino Hipponensi Episcopo.

Et ipse inter quatuor Ecclesiae candelabra numerandus Augustinus, cum febre correptus vixisset, sine imminere conspiceret, Psalmos, qui penitentiales dicuntur, conscribi, & ante se legendos parietis affigi iussit: eos dum legeret, lachrymas vbertim sudasse dicitur: neminem ad se accedere passus est, prater medicum & Disciphorum primum, ne varijs multorum interpellationibus ab eorum

vrum cōtemplatione auocaretur, ad quas perpetuo fruendas iam se profecturum sperabat. Tandem Communione venerabiliter percepta, spiritum reddidit: sed prius et hoc memoratur dixisse, neminem, quanuis sanctis & perfectum virum, decedere debere, nisi ante confessus communicatusque fuisset. Nollet enim confiteri arrogatus esse, nollet communicare, inobedientis. Si autem Augustinus penitentia precationes cum fletu sibi peragenda putauit, quid nos facere oporteat, qui in nullo ad eum comparandi sumus? discamus tamen nunc maxime panitentium dolendumque esse, cum periculum est, ne dolere incipiamus in aeternum. *ibidem.*

De Benedicto Abbate.

Benedictus Abbas diem suum postremū præcognouit, & quibus hoc indicauerat, ne cui antequam euenisset, dicerent, iniunxit. certa autem die ante euentum aperiri tumultum iussit, & febricitare cepit: deinde ingravescente morbo, in Oratorium delatus, sublati manibus, Deo se comendans, inter discipulorum manus expirauit, ea ipsa, qua prædixerat die. Quidam in visu viderunt viam in sublime tendentem, panno stratam, multisque lampadibus quasi stellis fulgentem, & responsum accepere, patri Benedicto, per quā ad caelum

ascenderet, paratam. Qualis, quæso, gloria illa, ad quam fruendam pergebat, si talis via, quam calcabat? *ibidem.*

De Probo Reatinæ vrbis Episcopo.

Ad Probum Reatinæ vrbis Episcopum puer, qui egrotanti assistebat, vidit duos viros ingredi candidis vestibus indutos, radiantique facie lucentes: & mēte consternatus, qui essent, clamare magis, quam interrogare cepit, donec ab Episcopo Probo sedatus, audivit illos Iuvenalē, & Eleutherium esse pro Christi nomine olim supplicia necemque passos. At neque hoc ferre valēs, & cella profugit, & rem alijs detulit: qui mox vna cum ipso ad cubiculū accedentes, offenderūt Episcopum iam expirasse, aliumque ibi adesse meminere. Nec dubitarunt quin ille cum iisdem, quos puer viderat, ad caelestē beatitudinē possidendā abiisset. dignus utique martyrum consortio, qui vehementis languoris molestias vehementi animo pertulisset. *ibidem.*

De Stephano Abbate.

Stephanum quoque Abbatem sanctimoniam singulari virum, qui ad egrotantem, conuenerant, præ timore fugientes reliquere: pars Angelos ad eum intrantes viderant, pars nihil viderant, & omnes vno idēque occupauit paucis.

Quum

Quum sedato timore rediissent, defunctum inuenere, quem vnum adhuc dimiserāt. Quam putas gloriosi Angelorum cætus hominis animam excepere, cum eorum aduentum illi etiam, qui non viderant, sustinere nequiverint. *ibid.*

De Antonio Monacho.

Antonio Monacho, qui Romæ in Gregoriano monasterio vitam pie sancteque degebat, die quodam dictum est, Parauis esto: & quia Dominus iubet, migra. qui cum sibi vaticata ad migrandum deesse respondisset, audivit, si de peccatis ambigeret, iam dimissa esse sciret. Multum tamen ille de hac re dubitare cepit, & sequenti nocte cum se sopori dedisset, eodem Oraculo sollicitatus, dubitare desit. Excinde die quinto febris repentino æstuans ardore, animam reddidit exactori eius Deo tam feliciter, quam libenter. Et quis enim adeo mortis pavidus est, ut iniunctus hinc cessisset, dum sic euocaretur? *ibid.*

De Seruulo quodam paralytico.

Seruulus paralyticus, cum extremos iam anhelitus duceret, & quomodo poterat, vna cum ijs, quos circa se commocauerat, Psalms concineret, mox, Tacete, tacete, inquit, nunquid non auditis, quanti, & quam dulces cantus resonant in celo? Et dum intentos in caeli oculos tacitus tenet, vita elapsus est: corpus verò donec sepultura mandatum est, miro odore fragrauit. *ibid.*

De Ursino Nursiæ presbytero.

Nursiæ presbyter Ursinus, cum animam ageret, prorupit in verba salutationis, quasi qui principes viros ad se accedere conspiceret, & aduentu eorum admodum gauderet. Optato, inquit, aduenistis domini mei: & gratias ago, quod

De beato Martino.

Beatus Martinus Turonensis Episcopus obitum suum multo ante prædixit, quo iam proximo mala videret. Inne grauitur affici cepit.

Tunc discipulis stentibus, Nec mori, inquit, timeo, quia p[ro]p[ter] Domini sum seruus: nec viuere recuso, si uobis adhuc necessarius sum. languens autem & morbo tantum non consumptus, cubabat in cilicio, & cinere: neque alio in statu Christianum mori oportere aiebat. Sublatis in celum manibus indefinenter precabatur: diabolus uero uidit: sed cum expirasset, cum Angelis abiit, quorum cantus in sublimi exultantium quidam sentire meruerunt. tam ergo gloriose ad immortalitatem ascendit, quam humiliter mortalitatem subiit. ibidem.

De Cudberto.

Cudbertus (ut Beda scribit) primo Monachus, deinde Episcopus obitum suum in proximo futurum sibi diuinitus pronuntiatum, Herberto presbytero, quem charissimum habebat, indicauit: & ille ne in morte quidem talem amicum deserere cupiens, obsecrare cepit, uti se quoque ea in re comitem asumeret. Tunc Episcopus Deum aliquam diu precatus, Herberto, inquit, Dominus noster te uoti tui competentem facit: proinde prepara te mecum una decessurus. itaq; anno post, quamuis locorum interuallo diuersi maneret, cum die, qua prae-dictum erat, decessissent, uictus tamen spiritibus e celum simul petiere, charitas grandis, commori amico

desiderantis, sed maior felicitas, quod desiderauerat impetrari. ib.

De Venerabili Beda.

Venerabilis Beda presbyter Domino reuelante praecognouit die tadem quinquagesimo se a corporis uinculis exoluentum. Itaq; festo Dominicae ascensionis dum in Ecclesia cum ceteris uesperas celebraret, nulla egritudine affectus, atque etiam tunc, in hemicyclo cubitissq; innixus, finit uesperis expirauit, mirabilissq; odoris fragrantia subsequuta est, ut plauē quo die in celum Christus ascēderat, eodem & seruū Christi relicto in terra corpore ascēdisse nemo dubitaret. ibi.

De Casio Narniensi Episcopo.

Casius Narniēsis Episcopus per uisum cuiusdā presbyteri accepit, se natalitio Petri & Pauli Apostolorum die terris migraturū, & anno tadem septimo die, quo praedictum fuerat, cum missale sacrificii peregisset, mortuus est: atque inde uiuere, nunquam moriturus cepit. Nosse autē mortis tēpus meruit, quia omni tempore mori paratus fuit, quotidie & Deo sacra offerens hostiam, & multam pauperibus elemosinam. ibid.

De Paulino Nolano Episcopo.

Paulini etiam Nolani Episcopi, ut

si, ut uita, ita uite exitus mirabilis fuit: cubiculum, in quo eger iacebat, ipso expirante, intremuit, & eos, qui aderant, repentino pauore obstupescit. si uiri sanctitatis consideres, ideo in morte eius concussum panimētum dices, ut beatorū spirituum multitudinem ad suscipiendam defuncti animam eo conuenisse testaretur: dignus quippe tali tunc comitatu fuit, qui dum uiuere, omnia, quae habere poterat, indignitibus dabat: & cum res defecissent, seipsum dedit, vicaria seruitute redimens uideae filium. Merito nunc cum Angelis gaudeat, qui sic homines dilexit. ibid.

De Germano Parisiensi Episcopo.

Germanus Parisiensis Episcopus supra lectulum suum inscripserat, Quinto Calendas Iunias. Nemo inscriptionis causam nosse potuit, donec eodē, qui notatus fuerat, die ipsum uita defungi contigit. Quid hoc est, nisi quia digni sunt diem transitus sui nō ignorare, qui semper parati sunt transire? ibid.

De Amatore Antisiodorensi Episcopo.

Amator Antisiodorensis Episcopus, qui etiā in matrimonio uirum seruare potuit, ultimam sibi diem imminere praesciuit: & cum ad Ecclesiam perrexisset, ser-

uonemque ad populum habuisset, in solio suo sedens animam efflauit: quam sub columba effigie in sublime uolantem quidam conspexere, ut eo uisu & puritas uirginitatis, & meritū patefceret sanctitatis. ibid.

De Hiuone presbytero.

Hiuonem quoque presbyterum tradunt diem, quae mortem obiturus erat, praedixisse, ac ne cum agrotaret quidem, consueta abstinentia modum remisisse. Postremo corpori & sanguinem Domini communitatem die nocteq; intentis in imaginem Crucifixi oculis orando perseverasse, & altero illucescente die, spiritum reddidisse. Ugitur dum passus Domini supplicium insatiabiliter consideraret, dum ipsum obsecrare non cessat, resurgentis gloriā hora ipsa, qua resurrexisset dicitur, uidit, & a dextris patris sedentem iam sine fine beatus conspexit. ibid.

De quodam homine bono Cremonensi.

Homo bonus Cremonensis multa sanctitate clarus, dum missales caeremonias genibus pronolatus audiuit, expirauit: nemo eum non uiuere putabat, donec dum Euangelium legeretur, eodē gestu perseverantem, nec se, ut solebat, in pedes erigentem, uiderunt. O felicem

virī exitum, cuius beatitudinem locus, tempus, gestus testati sunt. Adde etiam defuncti miracula, eo quod agroti & à spiritibus vexati, cum ad tumultum eius adducti essent, conualuere. *ibid.*

De beato Francisco.

Patrem Franciscum legimus nudum se super nudam humum deponi iussisse, cum diem expectaret supremum, fratribusque benedixisse, & Dominico exemplo singulis buccellam panis dedisse: sumpto demum salutis viatico, vita decessisse. Sic ergo nudus, sic ad terram usque humiliatus, caelestibus abundavit diuitijs, & supra caelos exaltatus est, illicque ipsi Seraphi inseparabiliter iunctus, cuius olim stigmata in corpore suo portarat. *ibidem.*

De beato Dominico.

Pater Dominicus ultimo vitae die ne intestatus obiret, hac se fratribus suis legare dixit, charitatem, humilitatem, voluntariam paupertatem. O beatum virum, qui cum hinc decederet, nihil habuit, quod suis relinqueret, præter exempla virtutum: quarum quæ hæres fuerit, caelestis quoque regni hæres erit. *ibid.*

De Antonio Hispano.

Antonio Hispano, cuius cor-

pus Patavi in veneratiōe est, cum aduersa valetudine oppressus iaceret, Christus apparuit, cuius conspectu letus, atque intimis exultavit precordijs, hymnum illum, cuius initium est, O gloriosa dominus, excelsa super sydera, voce qua potuit, decantauit, simulque hymni & vitam hanc finiuit, illam vitam feliciter inchoans, qua finem non habet. *ibid.*

De Ludouico Gallorum Rege.

Quintus Ludouicus Gallorum Rex cum ingentibus copijs ad recuperandam Hierusalē profectus, partemque iam regionis illius occupata, febris morbo interceptus occupiuit præstare quod promiserat. diu autem agrotaret, non in sericis, sed in cinere iacere voluit, & extensis ad instar Crucifixi manibus animam efflauit. Sic humiliatus regnum deseruit terrenum, & cum Christo regnare cepit in caelo. *ibid.*

De Maria Magdalena.

Maria Magdalena Domini Iesu Apostola, cum die dormitionis sua iam proximè præsciinisset, nolens sine Eucharistiæ sacramento decedere, à Maximino Episcopo illud accepit, & ante altare humiliter prostrata, spiritum tradidit, corpusculū odore perquam suauiter fragrauit. Anima angelis in caeli sublata pro laboribus, quos in terra sustinuerat, perpetua felicitatis que

quiete gaudere capit: & qua quodam lacrymis lauerat pedes Domini, nunc in conspectu eius exultat sine fine. *ibid.*

De Martha Mariæ sorore.

Martha deinde soror Maria reuelato sibi vite sine, annum febris ignibus aestuauit: cum autem decessura esset, lampades accendi iussit, & astantibus, ut vigilarent, iniunxit. Nocte propè media ventus irruens luminaria extinxit: demones apparuerunt: sed cum illa orasset, soror è caelo delapsa, affuit, malignos spiritus insugam vertit, ipsam consolata est, lucernas accendit. Tunc & Christus ei præsto fuit & ut secum veniret hortatus est. Ipsa igitur tam opiato itinere se accingens, efferrī se sub dio fecit, cinereque conspergi, & crucē sanctam iuxta apponi, atque Euan-gelii Dominice passionis à Luca scriptum legi. Postremò in manus Domini spiritū suum commendans; obiit. Itaque non minus, cum ad Christum proficisceretur, sollicita erat, quam olim cum ei ministraret, nisi quod magis gauderet æternitatis hospicio, quam temporali-tatis. *ibidem.*

De Maria Aegyptiaca.

Maria Aegyptiaca vasta in eremo degenti, & ferarum tantum sociæ, ne in sine vite sine salutari

viatico decederet, Zoiximas Abbatibus occurrit. Qui dato ei Trinitatis pane, cum postea defuncta reperisset, reperit simul in puluere scriptum, Sepeli Zoixima Mariæ corpus, & terram terra tege, ac prò me ora. Tunc leo ad cauandam sepulturam operam præstitit, Zoiximas ad cadaver condendum. Sic ergo & deserti bestia deserti habitatoribus inseruiuit, & in solitudine Christum querentibus neque sacra deest cōmunio, cum oportet, neque sepultura. *ibid.*

De Salaberga.

Salaberga apud Lugdunum Abbatissa cum diem clausura esset extremum, iucundissima visione, ne mortem timeret, roboratur. Vidit enim se ad locum immensæ fulgoris adductam, & in eo prætorum multiplici florum pictura decoratum, mirabilique odoris suauitate fragrans, & id sibi preparatum audiuit: dormienti quoque zona, qua cingebatur, soluta, neque usquam comparès, ipsam à corpore soluendam portendit. Nam & vox audita est, quæ diceret, die tandem ducetissima hoc euenturū: dehinc sancta & prudens femina, ut veniens Dominus vigilanter inueniret, Psalmos legere non cessauit, nisi cum etiam viuere cessasset, ea quidem visione confidentior facta, sed non & segnior. Neque enim tale quid apparet, ut certior

præmij expectatione operationis arbor in nobis languescat, sed ut accendatur. *ibid.*

De Trassilla.

Trassilla beati doctoris ac Pontificis sorori in visu sanctus Felix Pontifex apparuit, qui sedem illi ostendens multa luce nitentem: *Veni, inquit, te enim hæc sedes manet, postera die Trassilla febrim implicata egrotavit. iamque in ipsius morbi accessione vehementer anxietabatur, cum Christum vidit, atque ad eos, qui aderant, Facite hinc, ait, abite: ecce Dominus Iesus venit. Itaque ad eum, quem videbat, toto animi affectu anhelans, expiravit. Odoris insequenti suavitas fidem fecit, verè ibi affuisse Iesum, & illam unam cum ipso abiisse. *ibidem.**

De Musa virgine.

Musa tenella adhuc & nõdum adulta ætatis virgo virginè Deiparam cum multarum virginum glorioso comitatu ad se venisse cõspexit, & admonita est, ne quid vltra puellari more leniter, siue inconsideratè ageret, die tricesimo inter ipsas, quas videbat virgines, ad eadem cali regna feliciter admittèda. His visis vitam mutavit, quinq; & vigesimo die in febrim incidit, trigesimo verò eandè beatam Virginè cernens, dicere cœ-

pit, Venio domina mea, venio: & in hæc verba de corporis carcere exiit. Quomodo hanc illam mortis molestiam sensit? reat, quæ se non mori, sed venire dixit? *ibid.*

DE PURGATORIO.

IN ea epistola, quæ Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus de signis divi Hieronymi post obitum factis ad Augustinum scribit, legitur per idè tempus hæresim quandam insurrexisse, quæ diceret defunctorum animas nec beatitudinem, nec pœnam sentire, donec cõmunis Resurrectionis die suis iungantur corporibus: hoc cum ipsis unam messura, quod simul seminarunt. Purgatorium quoque post mortem nullum esse. Cùmque falsitatis huius pestifera malignitas inualescere cepisset, iamque altius multorum animis hæeret, quàm ut verbis enelli posset, Hieronymus Eusebio apparens iussit, saccum suum, quo pro indumento usus fuerat, trium virorum cadaveribus, qui e nocte obierat, imponi, ut vite redditi doceant, quãto errore tenerentur qui talia assererent. Resuscitati ergo coram omnibus qui ad ecclesiã, ut hoc miraculum viderent, magno cœtu convenuerant, constebatur & beatorum presentem gloriam, & damnatorum pœnam, & eorum, qui minus plene pœnitentiã peregerant, purgamentum. Per quæ omnia, ut vivus testari possent, à beato Hieronymo

onymo se circumductos, & sic ad vitam redire iussos affirmabant. rursus die vigesimo unam cum Eusebio decessuros, & cum eodè, si modo æqualem interim delictis pœnitentiã emergerint, vita æterna pœnam cõsequi iuros. Itaque iãto tamque evidenti miraculo expulsa & exhibita hæreticorum sententiã est: atque illi, qui paulò antè subversif fuerant, statim respicentes catholicamplexi sunt fidem, cùm præsertim eos, qui à morte surrexerant, pœnarum recordatione indescenderent, atque inconsolabiliter flere lamenterique viderent: ac tandem quæ prædixerant die Eusebio morietè, & ipsos iterum mori, ut etiam eiusce rei euentu magis constaret, quam vera essent ea quæ per illos dicta fuerant. *ibid.*

De Helia.

Ad hæc Helias quidam in deserto Aegypti solitarius multa sanctitudinis vir, & quondam beato Hieronymo familiariter usus, in quiete vidit (sicuti idè Cyrillus testatur) animam cuiusdam episcopi Anconitani, cùm ante divinæ maiestatis tribunal sisteretur, ob vitam luxum atque deliciis ad eternam pœnam destinari: animam verò Theodosij Senatoris, quod beatum Hieronymum magno semper honore coluisset, ad purgatorij tormenta deducendam decerni: cùmque diè signasset, quò ista vi-

derat, & compertit eodem ipsos ambos fuisse desunctos: & credidit vera esse, quæ sibi per somnium apparuerant. Ex hoc præterea liquet, quantum expediat cælestis regni civis persanctè venerari: cùm sæpe cõtingat, ut ipsi opulatis, qui ad infernum corruissent, infernum purgatorio commitent, & de futura beatitudine consequenda certi fiant. *ibid.*

De Iusto Monacho.

Dum beatus Gregorius Pontifex (ut ipse in Dialogo suo refert) Abbas adhuc minus obiret, quidam inter Monachos nomine Iustus graviter egrotans, & iam proximus morti fratri suo seculari Copioso indicavit, sibi tres aureos nummos esse, quod nemo alius nosset: cùm tamen ea res percrebuisset, Abbas indignans iussit, nequis Monachorum Iustum monasticæ legis violatorem adiret, neque eum ullum misere verbum præsumeret. Id ille per ipsum, qui sibi assistebat, Copiosum fratrem rescitè, consideravit secum quantum ea re flagitij commississet: & ut par erat magis doluit, quod Deo peccaverat, quàm quod ab hominibus deprehensus esset. Vbi autem vita delapsus est, corpus eius in sterquilinum sepelierunt, cum aureis illis, quos reliquerat, dicentes, Pœcunia tua tecum sit in perditionem. Hoc clarè ad reliquorum terrorem actum,

illud occultè, vt scilicet Pretiosus monasterij prapostitus pro dies tringinta quotidie pro iniustitia Iustij offerret Dominicū sacrificium. Postea tandem Iustus Copioso noctu apparens, Haectenus, inquit, in tormentis fui: nunc demum sacra communione percepta, ab his me expeditum certò scias. Nemo præter Abbatem nouerat, pro quo Pretiosus quotidie rem diuinā faceret: sed ubi viso Copioso vulgata est, & ipsi palam fecere, cum iam trigesimum diem esse sacrificiorū pro Iusto actorum, propterea que illum à purgatorio erutum, celòq; illatum. O quam hæc missalis hostia virtus, & præter hæc quam prudens pijsimi Abbatis erga suos cura: sic delinquentem puniuit, vt & ipsi prodesset ad salutē, & cæteris ad exemplum. ibid.

De Decimo Benedicto Pontifice.

Decimus Benedictus Pontifex Maximus cum mortem obijisset, Ioanni Portuensi Episcopo apparens confessus est, se Odilonis Abbatis precibus ab æterne mortis periculo seruatum. Se autem ideo tunc ei apparuisse, vt ipse eundem Abbatem rogatum iret, ne sibi in flammis purgatorij ardētis subtraheret auxilium, quod ferre adhuc in corpore viuēti cōsueuerat. Hoc nuntio sibi allato, Abbas & ille suppliciter pro illo orauit, & omnibus, qui cū ipso erant, Mona-

chis, vt itidem facerent, iniunxit. Haud ita multò post Benedictus totus lucidus, ac resurgens apparuit Eldeberto Monacho, sēque à purgatorio ad beatitudinē translatum dixit, Odilone ac Monachis pro se deprecantibus: deinde & ipsi Odiloni, sub eadem forma se ostēdens, gratias egit, eo quòd tam grande beneficium per eum potissimè accepisset. Non frustra igitur pro fidelibus defunctis orat Ecclesia, non in cassum solernum pro eis instituit supplicationem, statutaque sacrificia. Quam quidem rem nequaquam faceret, si nullum esset post mortem Purgatorium. ibid.

De Iuda Machabæo.

Hoc etiam ante Euangelium sub Lege facilitatū esse Machabæorū historia testatur, de Iudæ Israhelitarū ducis erga eos pietate, qui in bello desiderati fuerant, sic loquens, Fortissimus Iudas collatione facta duodecim milia drachmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificiū, bene & religiosè de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur, & vanum orare pro mortuis. Et quia considerabat, quòd ij, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defuncti orare, vt à peccatis soluantur. Sic soluti

rox

rox illa in Psalmo ad Deum est, Misericordia tua magna est super me, & eruisisti animam meam ex inferno inferiori ibid.

omnibus opibus maiorem esse Paradisi gloriam, & omni egestate angustiorē inferni ærumnā. ibi.

De Macario Alexandrino.

Macarius Alexandrinus diu aliquando per Scythioticam solitudinem deambularet, caluariam hominis humi iacentem conspicit, caput per Christum Iesum obsecrare, & interrogare cuius fuisset, dum viueret, quòue nunc in loco animus quòdam habitator suus degeret. grande miraculum, aridum os carnēq; & neruis nudum prorupit in vocem, ac se Gentilem fuisse, proximique vici indigenā respondit: nunc verò in foueam barabari infernali tam altè retrusantiam lubricitatem descendierant. Cum ergo is quantam beatitudinē cum quali infelicitate permutassent, coram recensuisset, continuo illi ambo omnes diuitias paulò antè repetitas acceptasque (he autem erant virgæ in aurum versæ, & lapilli in gemmas, vt his redimerent possessiones, quas pro amore Christi distraxisse dolabant) ad pedes Apostoli effuderunt, multis cum lacrymis, rogantes veniam, ac dicentes omnia se peripeti paratos, tantum vt sibi præstitam gratiam apud Deum sibi recuperare liceret. Nequaquam tantò tantas opes contempsissent, & ad apostolicā reuersi fuissent egestatem, nisi certò cognouissent &

DE REVELATIO- nibus infernalium poenarum.

De Staeteo Ephesio.

STaeteum Ephesiu, diu efferretur, ad vitā reuocatum Ioues Apostolus percunctatus dicitur, quid in alio ore de illis duobus fratribus suis discipulis viderit, qui sibi aliquandiu religiosè adherentes, rursum per inconstantiam lubricitatem descendierant. Cum ergo is quantam beatitudinē cum quali infelicitate permutassent, coram recensuisset, continuo illi ambo omnes diuitias paulò antè repetitas acceptasque (he autem erant virgæ in aurum versæ, & lapilli in gemmas, vt his redimerent possessiones, quas pro amore Christi distraxisse dolabant) ad pedes Apostoli effuderunt, multis cum lacrymis, rogantes veniam, ac dicentes omnia se peripeti paratos, tantum vt sibi præstitam gratiam apud Deum sibi recuperare liceret. Nequaquam tantò tantas opes contempsissent, & ad apostolicā reuersi fuissent egestatem, nisi certò cognouissent &

De Eadmundo Cantuariensi Archiepiscopo.

Eadmundo Cantuariensi Ar-

chiepiscopo die quadam in visu apparuisse ferunt latè patientem campum, squalentibusque aruis vastum, & in eo rustici cuiusdam sola vitæ prauitate non ignobilis exanime corpus ab ingenti cornuorum multitudine certatim impeti, distrahique & dilacerari. Deinde compertum ea ipsa die rusticum illum fuisse vitæ defunctum. Quid mali, quid iniuriæ usquam esse potest, quod nequissimi spiritus damnatorum animabus illic in inferno non irrogent, si hic in cadauera eorum tam auide debachantur? ibid.

De Iosaphat Auenir Indorum Regis filio.

Iosaphat Auenir Indorū Regis filius Barlaam Eremitæ industriæ & disciplinæ ad Christianitatem conuersus, meretriculæ cuiusdam formæ blâditisque & procacitate captus fuisset, nisi diuina miseratione contigisset, ut parumper obdormiscens, & Sanctorum gloriam, & damnatorum pœnas videret, eo somno cõfirmatus in castitatis proposito perseverauit. ibid.

De Cyrillo.

Cyrillus refert, dum mœstus oraret, indicari sibi petens, qualiter se haberet nepotis sui Ruffi nuper defuncti anima, se factorè pri-

mò sensisse (supramodò grauè, nec naribus omnino nisi cõpresis tolerabilem: mox deinde ipsum Ruffum conspexisse catenis candentis ferri præcinctum, flammis fumo mistas ore vomente, & toto prorsus corpore ex ardentibus, quos intra se habere videbatur, scintillantem. Cùmque hoc spectaculo conterritus miraretur, & vehementer expavidus quæreret, quam obrem iuuenis moribus integer, & ob id quondam omnibus charus talibus pœnis dignus indicatus esset, ab eodem didicisse, nihil ei aliud criminis fuisse datum, pro quo ita exaretur, præter alæa lusonem: quoniam ipsa identidem vsus esset, & leuissimum vel nullū peccatum existimās sacerdoti illud confiteri neglexisset. O seuera diuinæ iustitiæ iustitia, & expauescendum examen, si vnum in homine vitium tot virtutibus, quæ eidem inerant, non cõpensatum, vt ipse à dånatione liber esset, quomodo illis compensabitur, qui pleni flagitijs nulla cum probitate decedunt? Et si tam seuos patiebatur cruciatu alæa lufor, quales quæso passuri sint fenerator, fur, adulter, homicida, vel hereticus, vel idololatra? Non dubitamus, quin isti grauius peccet. proinde nec dubitemus præter hæc Ruffi supplicia esse adhuc quædam multo grauiora. ibid.

Exempla quæ sequuntur, de beati Pontificis Gregorij dialogo recitabo, ne quis ambigat, quin ea verisim-

verissima sint, quæ tãto teste proferentur. Quidam in sinibus Valeriæ prouinciæ egrotans, priusquàm Severus presbyter, ad ipsum à peccatis absoluentum adueniret, diè suum obiit. Mox diem eiusdem Severi lachrymis ac precibus annuente Domino reuixit. Interrogatus, quid sibi cùm è corpore migrasset, contigerat, respondit, se à quibusdã hominibus nigrioribus, quæm Aethiopes sunt, & qui ore naribusque ignem efflabant, repente correptum fuisse, & per opaca loca atque aspera rapim deductū: sed dum adhuc duceretur, à candidissimis iuuenibus, multaque luce coruscantibus obuiam factis, dimitti ac vitæ pristina restitui iussum, quod diceret Severo presbytero Deum poscenti hoc concedere. Igitur cùm peccata sua eidè confessus, pœnitentiam peregerisset, diè septimo iterum, sed felicissimè obdormiuit. Terribiles illi nondum confesso, cùm per tenebras traheretur, demones fuere, haud dubiè terribiliores futuri, si ad gehennam usque pertraxissent. At verò quam fortis Severi pietas, quàm potens meritum, qui de ore tam rapacium luporū eripuit prædam, & animam ab orci faucibus auulsam inseruit calce? Ex quo liquet, tunc maxime Sanctorum precibus nobis opus esse, cùm expiramus, iã indicatis nihil proficiunt preces: nulla est in inferno redemptio. ibid.

De Theoderico Italiæ Rege.

Neque enim Theodericum Italiæ Regem Arrianum, ut in interitum rueret æternum, sua tenere vis, iusque valuit potestatis. Quæ Solitarius quidam in Lipara Siciliæ insula Deo seruens, in foueam illam, quæ flammis eructat, vinetum deici vidit à Ioanne Papa, Symmachusque patris, quos ille catholicam tuentes fidem non multo antè occiderat. Merito ab ipsis precipitari visus est, quos ipse precipitatos in mortis ignominia putauit, dum martyrio coronaretur: deprehensum quoque est eodem die ipsum interisse, quo talia de illo Solitarius viderat. ibid.

De monte Aetna.

Opinor locum illum, in què est deiectus, sicuti & alia, quæ in illis circa Siciliam insulas, atque in ipsa Sicilia perpetuò ardere constat, infernæ fornacis insumibulum esse, & flammam ac fumum ipsum inde à gehennæ igne sursum versus euoporari. Si enim si ignis eiusdem cum alio igne natura esset, unde illi materia sufficeret, per tot iam secula asiduè flagrante? Nõne iam pridem insulas illas omnes in nihilum redegerisset? Is ergo ignis est, qui ad cruciandum factus est, non ad consumendum, nisi fortè quòd consumptum, aut terroris aut pœnæ plus adiciat. Si

quis autem nosse cupit, quam alta profunditas sit à summo ore bullientis foraminis ad vltimum vsque inferni fundū, Theodericum interroget, quem ideo totum præcipientium illud emensum crediturus, quia nullum crimen grauius est, quam ab ecclesiastica dissentire veritate, & hæresum prauitatibus implicari. Quo autem minus dubitamus esse apud inferos tormentorum ignem, hucusque illum nostris oculis visendum diuina providentia iussit promiccare. ibid.

De Eumorpho Romano.

Quod ita esse, Eumorphi quoque Romani Gallæ viduæ filij exemplo probari potest. Qui cum animam ageret, clamare cepit dicēs, Pergite citò accersitum mihi Stephanum Optionem. Ecce enim nauis ambos nunc ad Siciliam reuertitur, in portu nos præstolatur, iam oram soluit, iam vela suscipiunt. Insanire putabatur, donec rursus morantes famulos increpans, Non insano, inquit, agite iam, ite si libet: & quod vos volo perficere, non conctaminari. Dum eunt, audiunt Stephanum illum decessisse: dum redeunt, Eumorphum extinctum offendunt. vtriusque exitus eodē tēporis pūcto cōiungit, ut talis euentus doceret ad Siciliā esse evocare haud temere visum, vbi Actna, sicut & infernus, igne flagrat inextinguibili. ibid.

De Reparato Romano.

Quo tempore Gotthi Italiā rā stabant, Reparatus Romanus improbus magis, quam ignobilis vir, dum defunctus plangeretur, reuixit. Et mittite, inquit, ad ecclesiā Laurentij martyris sciscitatuū quid Tiburtius presbyter agat. vidi enim eum rogo impostum, acriter torreri: vidi & alium rogam, qui flamma mucrone calum lambere videbatur, de flamma quoque vocem eripientem audiui, quæ indicaret, quis ille esset; cui pena hæc parabatur. His enarratis repente obmutuit, non sude; sed morte percussus, atque iterum illuc, vnde redierat, abiit. Tiburtius etiam infelicem animam tunc exhalasse compertus est. de quo hominē quoque præiudiciū factum fuerat, nemine non vitam illius detestante: cum enim presbyter esset, nihil presbyteri habebat, præter figuram ac nomen. Reparato autem alios admonendi non sui à perditione liberandi copia data est, Deo per illum cæteris consulente, ut cauerent eorum vitia imitari, quos ad gehennam damnatos satis certo indicio cognouissent. ibidem.

De quodam Curiali.

In Valeria provincie regione fuisse Curialis quidam perhibetur:

betur: qui cum in vigilia Pasche filiam cuiusdam sibi amicissimi iam adultam ad Baptismū tenuisset, contracta spiritali necessitudine, eam illo die secum manere petijt, concessam laute atque opipare accepit, & quasi à se genite amoris signa ostēdit, longe alium amorē celans in corde. Noctē enim superueniente misellam nihil timentem inuadens, vitiauit: cæterum cum illuxisset, tanti sceleris conscius, ad Ecclesiam procedere verebatur: ne tamen de se suspicionem alijs generaret, si tam solenni festo misse non interesset, perrexit non cum modico diuina vindictæ timore: sed dei illius impunitas, reliquorum securitatem suppeditauit: quasi verò malorū obliuiscatur Deus, si non ita citò castiget. Die igitur septimo post commissum flagitium, cum sanus ambularet, repente concidit mortuus: cuiusque sepelissent eum, flamma de tumultu eripiens ardere non desijt, donec cadauer simul cum conditorio consumpsit: hinc coniectari libet, quando vehementius anima eius viuens ac sentiens torqueatur in inferno, cuius exanime & insensibile corpus comburū dignum fuit in sepulchro. ibid.

De Petro Monacho.

Monachus quidam natione Iberus, cui Petro nomen fuit, cum nō satis monasticè viueret, mortem

obijt. mox autem corpori restitutus: dixit se vidisse inferos tormentā, perpetuumque gehenna ardorem: cuiusq; propē esset, ut ei ipse in ignem proijceretur, ab Angelis fuisse ereptum, & mortalem vitam, quam reliquerat, redire iussim: hoc addito, ut iam diceret, qualiter sibi deinceps viuendum esset. Itē tantum itaque postea immutatus est, ut ipsa corporis maceratione se verē vidisse testaretur, quod tantopere timeret. ibid.

De Stephano Romano.

Stephanus Romanus vir sua ætate illustis Constantinopolim profectus, in valetudinem incidēs, vita decessit: & quoniam ij, qui illum comitati fuerant, officij gratia corpus eius ad patriam referre volebat, quæsitus est polifctor qui illud exenteratum sale condiret, ne in itinere putresceret: polifctore tunc nō inuento, is qui mortuus iacebat, die postero exurrexit viuus, vixitq; postea non parum diu, sed minus quam debuit emēdare, adeo quosdam ne visa quidem horrenda ita terrent, ut corrigant. Igitur narrare solebat tunc se ad inferos deductū vidisse formidabilia illa, que olim audita non crederat: & dum veluti reus ante indicis tribunal sciteretur, dimitti iussum repreheso errore eorum qui ipsum adduxerant, cum nō ipse, sed Stephanus Ferrarius adduci iussus esset.

esset. se itaq; restituro, eadem hora Ferrarii hunc vicinum defunctum fuisse, & tante visionis fidem fecisse, ne somnium putaretur. Quod autem non se satis correxit, hoc, quod sequitur, exemplo perspicuum erit.

De quodam Milite.

Miles quidam in eadem vrbe Roma pestilētia morbo extinctus, cum reuixisset, dixit apparuisse sibi pontem angustum flumiūq; subterlabētem, tetrum admodum, & caliginosum, ac factore incredibili grauem. At verò ad vltiorem ripā loca amœna, & quæ oculis florū varietate nares odorum fragrantia multum præcipueq; oblectarent, tum habitacula pastim disposita diuini cuiusdā notioris, ac formæ: sed inter ipsa vnum cæteris maius elegantiusq; quod totum aureū laterculis adhuc construebatur. cui autem construeretur, scire se nequiuisset: considerasse tamen quòd iusti pontem secure pertrāsirent, reprobi verò laberētur. & in fluiuium ruerent. Tunc vidit (vt aiebat) peregrinum presbyterum tam inoffense per angustias illas gradū tulisse, quàm hic piè vixerat: sed inter eos quoque qui ceciderant, quosq; rapidi gurgitis spumosi vortices agitabant, vidit Petrum ecclesiasticæ familiaria Irenacham, qui quadriennio ante obierat: ferreus vinculis com-

plicatus, & de horribili alveo emittare frustra conantem, atque idcirco ei supplicio mancipatum addiuit, quod reos olim, quos puniendos accipiebat, leniter magis, quam obsequenter puniret. vidit & Stephanum, de quo modo diximus, qui cum transire pontem vellet, ad medium perueniens, pedibus delapsus est, ventri adhæsit ponti. Per pedes ergo ab immunis spiritibus in fluiuium trahebatur, per manus ab Angelis, ne mergeretur, tenebatur. Interim qui talia vidit, vitæ restitutus, pendēis in ponte, qui finis fuerit, scire non potuit. De quo ne beatus quidem Gregorius præiudicium facere audens, lapsus, adhesionemque tantum interpretatur dicens, Deorsum deprimit carnis lasciuia, sursum attollit eleemosyna. Ex ijs autem duobus quid in Stephano magis excelleret, incertum erat. Ideo nec totus mergi visus est, nec totus emergi. Nos inde discamus, non sic incedere, vt labamur, cum tam atra & seua sit perditionis aterna vorago, cumq; tam virosam exhalet methytm, vt non minus factore ipso crucietur, quàm vortigine sremittitque ruentium aquarum. ibid.

De quodam adolescente.

Fuit Romæ in monasterio beati Pontificis Gregorij (vt idem tradit) adolescens quidam secularis,

lariis, cum fratre monacho manens, ita mundana vanitati deditus, vt nulla piæ conuersationis præcepta admitteret: proteruus, lenis, recors erat, vt qui magis rei familiaris defectu, quàm amore fratrem sequutus esset. hic ipse pestilentia percussus, cum iam moriens extremos ederet anhelitus, monachus astidētibus, & pro salute eius Deum deprecantibus, magno omnino pauore turbauit, dicens, Facite hinc, cur prohibetis, ne à dracone isto denorer, si illi datus sum? Iam ignitis faucibus hausit caput meum, & stridentibus squamis, quasi ferris tractim terrens enecat me: abite, quæso, nam presentibus vobis totum absorbere non potest: & idcirco magis cruciat. Cùmque admoneretur, vt se crucis signo illū defenderet. Quid possum, inquit, cum & manus et pedes meos cauda suæ spiris circumuolutos colligari? Hoc audito, fratres in terra cum lachrymis prouoluti, ardentius pro eo supplicare cœperunt. Inde ipse meliusculus factus, gratias Deo agere, quod exauditis fratrum precibus, à se tam immanem bestiam effugasset: insuper vitā se aliam, si conualesceret, inchoaturum polliceri, terrenæque omnia contempturnum. Conualuit, & quod promiserat præstitit. tã sanctè posthac viuens, quàm antea petulanter. Timeamus & nos crudelissimum hunc draconem, qui non

tantum caput, sed totus penitus cupit deglutire, totos perdere, & in ardentem stammis alium dimittere, vt veluti fornace conclusos torreat semper & ex cruciet. ibid.

De quodam Monacho.

In monasterio (quod Tongalaton dicitur) Monachus erat, qui simulata sanctimonia, magnam apud omnes estimationem sibi comparauerat. At verò cum egrotans ad diem vitæ suæ supremum accessisset, expauesfactus, fratres conuocat, hypocrisim, quando celauerat, prodit: Et en videte, inquit, quò me perduxit diu mentita sanctitas: ieinnys me idēdem affligi fingebam, sed occultè comedens, nunquam ieiuabam: nunc inimico traditus sum. Ecce, me terribilis serpens toruosi corporis voluminibus implicatum tenet: ecce in os meum, quod clandestinis dapibus replebatur, caput indidit suum, & letifero morsu sanguinem succans, admit spiritum, sub hac verba miser defecit, quibus profecto non illi, sed nobis consultū est, vt cognitio hypocrite sine, hypocrisim euitemus. Nis animæ suæ inferus est, qui tã diri serpentis venena non perhorrescit: cum etiam in Hieremia scriptum sit, Ecce ego mittā vobis serpentes pestimos, quibus non est incantatio, & mordebunt vos, ait Dominus. ibidem.

De Chrisfario Romano.

Chrisfarium Romanum opulentum quidem, sed scelestū hominem fuisse constat: ita ut diuitijs magis abundaret, incertum sit. cum autem graui valetudine quaerebatur, & iam expirans anxietur, apparuere illi teterrimi demones, ipsum certatim prehensantes, traherēque ad inferna nitentes. qui contreritus ac tremens, maximi filij sui opem flebiliter implorare, seque super lectum, in quo iacebat, huc atque illuc pertere miseris cepit modis. nemo spiritus videbat: & tamen nemo ibi conuenisse dubitabat, cum illius gestus lamentāq; considerasset. Postremū ipse cum iam amicorum auxilium desperasset, ad hostes cōuersus, Inducias oro, inquit, inducias, vel tantū vsq; mane. Dum hoc postcēdo ingeminat, animā exhalauit. Quam dura igitur & inexorabilis demoniorū improbitas, a quibus nō solum pax nulla impetrari potest, sed nec breuissimū tēporis inducia: perisse horā arbitrabatur, qua ab inferenda homini molestia forte cessarint. Astiduos itaq; et perpetuus eorū, qui dānantur, tortor et carnifex est diabolus nec solum animas perditas recēdit, sed interdū etiā ossa pereunū sepulchris quiescere non sinens. ibid.

De quadam Moniali.

In Sabinorum prouincia Mo-

niale quandoam fuisse traditum est, que corporis castitatem seruans, linguam procacitatis vitio polluebat. cumq; diem obijisset extremum, & in Ecclesia sepulta esset, aditus nocte intempesta Ecclesiam ingressus vidit illam ante altare distētam secari per mediū, partēq; superiorem igne cremari; inferiorem verō relinqui intactam. Mane igitur visa fratribus narrans, dum locum, in quo eam vri conspexerat, ostendit: deprehensa sunt in marmoreo solo ardoris vestigia. Qui ergo lingua intemperantis est, timeat tam cruentam sectionem, timeat ignem, non ignem, qui tunc in Ecclesia visus est, sed qui per illum significatus est, ignem gehennæ quous alio igne acriorem. ibidem.

DE REVELATIO-
nibus celestis bea-
titudinis.

De Petro Apostolo.

LN Petri apostoli martyrio a multis Angelos visos tradunt coronas illi rosari, liliorūq; porrigētes, atq; etiam iuxta stantem Christiū, apertūq; librū manu tenentē, in quo ea scripta conspiciēbantur, qua Petrus ad populū sando expromebat: & dum oblata gloriā impedirent, petijt. sed

sed quota hæc beatitudinis eius pars, que tantū ad fidelium consolationem, vel ad infidelium conuersionem se ostendit: cum ille etiā inuisibilibus intra se iam fruere tur bonis, que plenius liberūque affectans amplecti, crucifigi optauit, & tam immane supplicium grate subijt, nec mors ei grauis, sed dilatio mortis erat. ibid.

De Paulo Apostolo.

Pauli Apostoli caput à corpore dissectum ter per humū prosiq; ter Iesu Christi nomen inuocauit, tres fonticulos, qua saliendo terram contigit, scaturire fecit. de vulnere eius lac primū, deinde sanguis emanauit. Quorsum tot miracula in morte sancti huius, nisi ut hæc tam magnifica oculis nostris obiecta persistentes, quando illa in celo magnificentiora sint, eius præmia, que oculus videre non potest, cogitemus? ibid.

De Andrea Apostolo.

Andreas quoque Apostolus, cum in crucem, Egæ proconsulis iussu, actus esset, deliberatibus turbis, ut ipsum per vim irruētes eriperent, non acquieuit, dissolui cupiens, & esse cum Christi. Cuius igitur iam biduum de cruce ad illos verba fecisset, vita æternæ promissis omnes erigens, si religionem à se prædicatā constanter tenuissent.

Postremū animā Deo cōmēdans, luce de celo lapsa circumfusis expirauit. In quanto ergo lumina viuunt sancti, si etiam moriendo luce sepiuntur? ibid.

De Odilone Abbate Clunia-
ciensi & aliis.

Sic & Odilo Abbas Cluniacensis, qua die defunctus est, Gregorio Monacho multa luce refulgens apparuit, seq; æternæ beatitudinis præmio potiri dixit. Sic quadraginta martyrum apud Sebasteiam Armenia cōbustorū ossa in fluium proiecta, sub aquis veluti micantiū stellarū imagines lucere visa sunt, & ab Episcopo, qui ea questum ierat, latenter collecta, reuerentēq; seruata. Sic supra Nicolai Rhemensis Episcopi & sororis eius tumulum, quos capta urbe effera Vuandalorū gens Christiū cōstitentes peremerant, & lampadas ardere vise, & Angelorum cantus auditus. Sic deniq; multorū vel in sepulchris corpora, vel in visu apparētes imagines, dū miro fulgore splendissent, fidem fecere illos æterni luminis beatitudinē in celesti gloria cōsecutos: contra eorum prauitatem atq; dementionem, qui ad vltimum vsq; iudicij diem, & bonis diffidit dixerūt paradisum, & infernū malis. Quod si ita esset, profecto plus gloria cadauera sanctorū nūc suaui odore fragrantia, nunc ingenti luce conspi-

euahabere, quàm ipse anima, nescio ubi, neq; quo verno consopita. *ibid.*

De diuo Hieronymo.

Diui quoq; Hieronymi corpus, cum spiritu reddidisset, subita lux circumfulsit: visi sunt Angeli, & Christi vox audita, qua illum ad possidendum caeleste regnum inuizaret. Lux cum spiritu abiit, odor suauissimus cum corpore remansit. Eadè hora Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus animam eius angelicis manibus gestatam calu versustendere conspexit. Eodem die sancta haec anima miro radiis fulgore, Augustino Hippone apparuit. Turoni etiam duo Monachi lucetem globum aëra transire, & inde dulciter canentium choros audiri, dum admirantur, intellexerunt Hieronymi presbyteri animam tunc apud Bethleem desuncti ab Angelis ad Paradisi quiete ferri: & hoc quidem pro laboribus, quos ipse in vita exhausit, Dei laudibus & hominum utilitati semper interitus. Tot praterea signa de illo, tot miracula enumerantur, vt mihi certe vel precedere reliquos beatos apud Deum dignatione videatur, vel paucos habere pares. *ibid.*

De Paulo primo Eremita.

Pauli etiam primi Eremita beatam animam angelico mini-

sterio ad caelum tolli vidit Antonius Abbas: mox desunctum esse deprehendit, & questus est, quod se itineris comitem non assumpsisset: nihil habitans quin è corpore statim ad beatitudinem translatum esset. Idem Antonius non modico intervallo discretus Ammonius Abbatis obitum cognouit, cum animam eius multo candore illustrem, & in sublime tendentem conspexisset. *ibid.*

De Augustino Hipponensi Episcopo.

Augustinum quoq; , quo die corpus eius mandatum sepultura fuit, Monachus quidam procul inde manens & in spiritu raptus vidit insula & pontificalibus indumentis insignem, sedere intra nubem, candoris eximij: de oculis eius promicantes radij totam illuminabant ecclesiam, & ubique incredibilis odoris fragrantia nares oblectabat. Post haec à Bernar- do Abbate visus est, dum per noctem sermones eius à fratribus in ecclesia legerentur, limpidiſſimas ore aquas vomens, quibus totum ecclesiam pauimentum supramodum inundabat. verè enim ille, quasi quidam inundans fluuius Ecclesiam Dei salutaribus documentis inundauit, & lumine ingenij scripturarum obscura clariora fecit, sanctitatis etiam virtutumq; suorum odorem tam laide effudit, vt

notem

nomen eius in terris celebre sit & in caelo. Palam igitur factum est, quibus potissimè meritis ad aeternitatem vitae perueniret, inestimabilemque mercedem. *ibid.*

De Hugone Abbate & Anselmo Archiepiscopo.

Quo die Abbas quidam duos lectos ineffabili ornatu coptos multoque nitore splendentes ab Angelis ferri viderat, atq; audierat in altero Hugonem Abbate Cluniacensem collocandū, in altero Anselmum Archiepiscopum Cantuariensem, cognouit ambos tunc simul vita ista desunctos, & in lectis verae felicitatis requiescente: de quibus dictum est, Exultabit sancti in gloria, latabuntur in cubilibus suis. *ibid.*

De Dominico Prædicatorum patre.

In Dominici quoq; Prædicatorum patris obitu, ad quantum ipse migrasset beatitudinem, testatum est duorum visione Guali prepositi conuentus Brixienſis, & Rhaonis fratris. Alteri somniant apparuit calu apertum, & Angeli Dominicū eò de terra transferentes, & Iesus Christus multa cū iocunditate eundem suscipiens, ac susceptum Maria matris offrens amplexibus. Alter cum missam celebraret, sensibus corporis consopitus, tantum spiritus vigilans, illum

cum reuerendo quodam comitatu rorum ab vrbe Bononia processisse vidit aurea corona, micantij; fulgore conspicuum, quem nondum vita audierat desunctū. Quanti ergo esset apud te, Domine, Domini cus tuus, neminem latere voluisti: quoniam praenunciasti eum in benedictionibus dulcedinis, posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso: caelum illi sicuti Protomartyri tuo Stephano patere fecisti: & sicuti Ioanuem Apostolum tuū, ita & hunc seruum tuum Virgini matri virginem commendaſti, vt pariter ostenderes, quantum ipse meruisset, & praedicandi officio & proposito castitatis. *ibid.*

De Francisco Assisiat.

Francisci etiā patris (à quo Minorum ordo cepit) vt vita, ita vitae sine nobilitate ac magnifico fuit. Quo expirante, quidam fratru ante mam eius in stella specie de ore emicuisse, caluamque petuisse vidit. Eadem illa hora minister terra labori grauius agrotas, cum iam desiciente spiritu & languescente lingua obmutuisset, repente in vocem prorupit dicens, Expecta me, Pater, expecta me. Et interrogatus, Patrem Franciscum se videre dixit, multa cum luce caelum versustendentem. Hoc dicto de corpore exijt, & verba re comprobauit, illum continuò sequens, quem cer- nere se aiebat: nunc cum illo simul

caelestibus fruatur diuitijs, quocum simul terrenas contempsit. caterum Franciscus sicut hic multis humilior, ita illic clarior. Quod ne dubitaremus, in visu apparens, figuram stella fulgentis praese tulit. Nam etsi alij quoque Sancti stellis comparantur: stella tamen a stella differt in claritate: sic & ipse in gloria dono. Nec mirum, si illic proximis accedit Christo, qui hic stigmata portauit Christi. *ibid.*

De Martino Episcopo.

Martini Episcopi vultus, cum obisset, splendens apparuit, ut non mori eum, sed ad immortalitatem transire fidem cuius faceret. Angelici praeterea cantus circa ipsum audiuit. eadem hora seuerus Colonensis Episcopus animam eius ab Angelis ad caelum ferri vidit. Seuerus etiam Monachus ipsum in quiete conspexit niueo tegumento, vultu rutilo, radiantibus oculis librum manu gerentem, summa calispetere, & euigilans audiuit eundem tunc decessisse. Ambrosio quoque missam Mediolani celebranti, & in spiritu raptio visum est, se exequijs eius interesse: & cum ad se redisset, nuntiavit astantibus, Martinum Turonensem Praesulem obiisse. Tot itaque testimonij declarata est eius beatitudo, ut si pietatis iustitiaque opera, quae fecerat, laterent, beatus tamen crederetur. Rursum tanta omnis probitatis fa-

ma celebris fuit, ut si nulla in morte signa apparuissent: in Sanctorum tamen numero ab omnibus habendus esset. *ibid.*

De Nicolao Mireae Episcopo.

Nicolaum Mireae Episcopum adhuc infantem vita aeterna praedestinatum esse signis quibusdam miraculoseque apparuit, sed praecipue visione Sabatiij religiosi viri in secessu mentis abducti. Aiebat enim se in caelo vidisse diuersorium quoddam regio luxu instructum, auro gemmisque fulgens: in quo & sedile erat tam opere, quam materia imprimis insigne: atque ita coruscans, ut solis radios vincere videretur: audiuisset etiam ea Nicolao puero preparata, & in caelesti reposita regio. Praeficius quippe statura vitae eius Deus, premium ei decreuerat ante pugnam, coronam ante victoriam. *ibid.*

De Thoma Cantuariensi Archiepiscopo.

Thoma quoque Cantuariensi Archiepiscopo adhuc viuo sedem contiguam sedibus Apostolorum a Deo concessam se vidisse dixit quidam, qui mortuus mox euixerat. Inde dum Thomas pro iuribus ecclesiae sibi commissis staret, ab impijs caesus, martyrio coronatur: dumque illi exequia a clero agerentur, Angelorum accinentium vox audita

audita testis beatitudinis eius fuit, fidemque fecit, haud vana fuisse visa de illo hominis rediuiui, quae Apostolis annumerandum significauerunt. *ibid.*

De Gregorio Pontifice Maximo.

Gregorio Pontifici Maximo (qui vnus ex columnis est ecclesiae Christi) dum missale sacrificium offerret, & iuxta ritum ad plebem conuersus, Pax Domini vobiscum, diceret, angelica vox, cunctis audientibus, respondit, Et cum spiritu tuo. Exinde mos inoleuit, ut Pontifici ea verba repetenti nihil a clero respondeatur, ut scilicet dignum se exhibeat, cui Angeli respondeant, non homines. praestare enim ceteris vita sanctitate debet, qui praestat officij dignitate. Beatitudinis vero Gregorij hoc quoque testimonium additur, quod Petrus eius discipulus pluries capiti ipsius Spiritum sanctum in figura columbae confidisse viderit. Cumque id prodidisset, Ne credite, inquit, nisi me nunc mori conspexeritis. Hac tanti veri assertionis usus est, ut inuidiam nonnullorum reprimere, qui scripta Pontificis lacefessentes, delenda ignique tradenda censabant. Siebat autem se moriturum, ut primum secretum illud vulgasset. ipso igitur Petro, sicut praedixerat, moriente, expauescens aduersarij, illum, quem paulo

animum petulanter mordere non dubitarant, venerari ceperunt, sanctumque ac beatum dicere. Itaque Gregorij beatitudinem, & qui siebat, moriendo probauit, & qui libuebant, admirari compulsi sunt. *ibidem.*

De Torquato Episcopo.

In ciuitate Acitana ad tumultum Torquati Episcopi die eius natalitio, hoc est Idibus Maijs, olea florem mittit, fructum facit, ac maturat: inde expressum oleum cuiusque generis agritudini efficaciat habetur. *ibid.*

De Baudilio Martyre.

Pari miraculo Nemausi Galliarum vrbs secudum sepulchrum Baudilij martyris laurus fuit, cuius folijs contacti infirmi curabantur: & ab immundo spiritu vexati, liberi siebant. Quid per ista Dominus significare voluit, nisi animas eorum apud se habitare, de quorum sepulchris tanta procederet virtus? *ibid.*

De Alexio Romano.

Alexio Romae defuncto, vox caelestis insonuit, Querere ritum, qui oret pro Roma: ille sub pauperuli humilitate latens mundo ignotus erat, & monstrante caelo patuit. Cur autem ut pro Roma

ores, quæri iussus sit, qui iam mortuus erat, nisi quia post mortem melius vivere cuperat, digniorque esset, qui quod orasset, impetraret? vir iustus igitur & post obitum orat non pro se, quia beatus est, sed pro alijs, qui nondum beati sunt. Si quidem quantum quis proximo or Deo est, tantum citius quod orat, exorat. hinc nepes Ecclesie moris est, illos quos in sanctorum catalogo re-dactos colit, ut pro se deprecetur, precari. Ita nunc & Alexius ipse, ut oret pro nobis, invocatur, qui prius a nemine noscebatur. Sed quoniam soli Deo notus, factus est omnibus: & id quidem post vitam huius finem, quando multi, qui noti sunt, venire in oblivionem solent, & cum nomine pariter sepeliuntur. ibid.

De Victore Martyre.

Victor Martyr persecutoris gladio ceditur, & continuo vox de celo auditur, *Vicisti, Victor beate.* Non propter illum hoc contigit, qui iam cum Deo erat, sed propter illos, qui fortasse tormentorum, quæ perpassus est, memores, beati esse dubitarent, nisi tam certo indicio verum didicissent. Quanta autem beatitudo ea sit, docet in Martyribus vitam huius contemp-tus, & nulla inquam senientia arte superata Christi cum consentientium firmitudo. Nihil quippe tam durum

est, ut durum esse possit, dum perenne bonum speratur, nec quicquam tam dulce est, ut dulce esse queat, cum divina suavitudo degustatur. ibidem.

De Agilo Resbacensi Abbate.

Agilus Resbacensis Abbas, cum annos plurimos Deo servisset, considerenter precatus est, ut e vita decederet, & responso accepto, eius-cede voti peracto biennio compositæ futuris gaudere cepit, & ipote quantum demum veram vitam inchoaturus esset, cum hanc suisset. In obitu eius Ado Monachus latantium Angelorum cantus audivimus: duo præterea, alter febril laboribus, alter dentium dolore vexatus, tactu corporis eius curati sunt. Si quis igitur visionum revelationibus parum credit, experimento credat operis. Palam est, beatus esse animas eorum, quorum mortua corpora tanto adiumento vivis sunt. ibid.

De Sergio & Baccho martyribus.

Sergius & Bacchus martyres carceris angustia restricti, beate vitam spe gaudebant: & cum prior Bacchus per tormenta consumptus animam exhalasset, Sergius relicto se querens, valde animo affligebatur, ubi inque flebat: fleui noctu Bacchus apparuit vivis iocundus, luce decorus, gemmea

coron.

corona insignis: tunc ne lugeret iussit, mox enim fore, ut ipse quoque prænis conficiatur, sibi que iungatur. Non immerito igitur Sergio supplicij dilatio supplicium erat, si post supplicia ad tantam gloriam Bacchus pervenerat. ibi.

De Mercurio Martyre.

Mercurij Martyris apud Casaream passus corpus truncum splendorem fulsit, odore fragrant: quo miraculo plurimi ad Christianam credulitate conversi sunt, iam certi animam eius caelesti perveni beatitudine, in cuius cadavere contra aliorum cadaverum naturam, & lux pro pallore erat, & odor profetore. ibid.

De Marcello Tudertinae urbis civice.

Marcellus Tudertinae urbis non ignobilis civis, magis tamen animi probitate notus (ut in dialogo beati Gregorij relatum legimus) cum mortuus iaceret, a Fortunato Episcopo ad vitam reuocatus est. At verò non dissimulavit hoc se oppido quam egrè ferre, quod diceret, ad quietis beatæ loca iam se perductum fuisse, cum ad corpus redire iussus est. annuente Domino precibus Fortunati vixit, ita quod iterum moriturus: ita tamen, ut beatitudinis præmia, quæ acceperat, auxisse potius credatur, quam

imminuisse: ad seipso melior evasit, dum intermissa amittere timet. ibidem.

De duobus Valentii Abbatibus discipulis.

Duo Valentij Abbatibus discipuli in Valeria provincia à Longobardis ad arborem laqueo suspensi necati que, vesperi diei illius psallere auditi sunt: ita ut carnifices ipsi, qui eos interemerant, attentione tenerentur. Quid hoc est, nisi ut credamus, eos, qui Deo serviant, tunc demum beate ac feliciter vivere incipere, cum contigit mori? ibidem.

De Quodam religioso viro.

Nec hoc omnino prætermittendum, quod beato Gregorio testante verum fuisse non ambigitur. Quidam religiosa vita vir moriens, Ionam & Ezechielem & Daniælem Prophetas vidit, visos cognovit, cognitos salutavit: & dum reverentia illis, quos nemo alius cernebat, cum multi adessent, officium exhibet, mortem appetit. Si hic corpore adhuc gravatus, eos, quos nunquam viderat, statim cognovit, quantum clarior certiorque erit novitia illorum, qui vel modo fœcine carnis deposita, ad celum evolant, vel postea cum eadem carne beatifica illuc ascensuri sunt. ibid.

R. 4. D.

De Maria Magdalena.

Mariam Magdalenam, cum in solitudine vitam ageret, solitarius quidam presbyter ab Angelis in calum tolli, & iterum loco suo restitui vidit. Ab ipsa deinde quid hoc esset, curiosè sciscitans, didicit, triginta iam annos eam non alio cibo sustentatam, præterquam celestium gaudiorum contemplatione, beatius, quemadmodum ipse penetraverat, spiritibus eò se perducenibus, ac reducētibz, & iam sinem vitæ huius facturâ, ut vitâ illam inchoet, quæ nullo cõcluditur fine, nulla carpitur molestia, nullo indiget bono. O quanta hæc divine dilectionis gratia, id mortali corpori concedere, quod concedi solet immortalis, ut tandiu sine alimēto vivat, & terrenū adhuc tam sublimē feratur. Sed cur tandem solutam animam Deo reddidit? ne scilicet animæ perpetuæ beatitudini impedimento esset, cuius alteram aliquatenus non impedierat. ibi.

De Margarita Virgine.

Margarita virginis capiti, dum ipsa gravibus afficeretur supplicijs, nec interim cessaret confiteri Christum, cunctis, qui aderāt cernentibus, columba de celo advolans, auream coronâ imposuit. Eo miraculo quatuor millia hominū, relictis idolis, Christū colere ceperunt: nec timuerunt capitis subire di-

scrimē, dū divinitus coronari concupiscunt: haud quaquam sic præsentem vitam despicerent, nisi meliorem certissimè expectarent. ibi.

De Dorothea virgine.

Dorothea virgo & martyr ad Paradysum spōsi sui Christi se per tormēta pervenisse probavit, brumæ tempore missis rosis Theophilo scribæ. Quam rem ille impensè considerās, cum prius Christianorum religionē irrideret, sequi cepit, ita ut gratanter & ipse iugulum gladio submitteret: nihil tam ambiguum de beatitudine adipiscendâ, quam tali argumento in Christo iam esse didicerat, præferens igitur huius vitæ voluptatibus calestes rosas, pluro martirium adijt, & illarū odore decoræque captus, mori optavit. ibi.

De Septem mulieribus.

Septem mulierū, quæ cum beato Blasio Episcopo apud Sebastē martirium passæ sunt, cum capite cæderentur, animas virginali forma à corporibus egredi viderunt, calumq; versus ferri candidas admodum, & coronis circa capita subgētibz decoras. Hoc ipsi sicarij testabātur, à quibus interempta fuerant. Nunquid nō satis verum putatur, quod ne inimici quidem negare potuerūt: eas videlicet statim post necem beatitudinis eterne fructum percipisse. ibi.

De

De Agatha Virgine.

Agatha virgo & martyr per Apostolum à vulneribus curatur, & peracto agonis cursu, cum mortua efferretur, Angeli sub vi sibili specie exequias celebrāt, & literis in marmore incisibz beatitudinis eius testimonia relinquunt, Mentem sanctam, spontaneam, honorem Deo, & patriæ liberationem. Quis dubitat, quin ab ijs ad sponsi vsq; thalamum perennēque nuptias enectâ sit, quorū tanto obsequio in morte meruit honorari? At cur Apostolorū consortio non dignam dixerimus, ad quam sanâdam Petrus de celo ad terras descendere iussus sit? ibid.

De Agnete Virgine.

Agnes virgo post martirium parentibus ad sepulturam suâ excubantibus gloriosa apparuit, cum splendide elegantique virginij comitatu, aureis armillis candidulogque amictu multum effulgens, & agnum niue albiorem dextera baiulans. Tum represso parumper gradu, parentes ipsos dulciter admonuit, ne se velut mortuam flecterent, sed potius cum Christo beatè viventi cõgratularentur: A sanctorum, inquit, virginū, quas videtis recepta collegio, ei in celo iuncta sum, quem in terra posita toto corde dilexi. Merito igitur non solum martyrij eius die festum agit

Ecclesia, sed etiâ eum, quo se talem ostendit, celebrem habet. In martyrio, quæ passâ sit, recoluntur: hic autem, ad quâtam beatitudinem post passionem pervenerit, commemoratur. ibid.

De Cæcilia virgine.

Cæcilia virgo Angelorum visione fruens, rosarum liliorūque media hyeme vernantium odorem, quæ sibi de paradiso allata fuerant, Valerianum & Tiburtiū convertit: tam suaviter illa redolebant, ut isti contempto repente simulachrorum cultu, Christum sequerentur, qui sibi servientes talibus iam impartiret donis: id eoque coronari cupientes libèter ad martyrij perexere. Ipsa quoque nullus auerti à Christo supplicijs potuit: quoniam certa erat, eius consortio in celo vsurâ, cuius Angelos videre meruerat in terra. ibid.

De Caterina Virgine.

Caterinam virginem, cum post tormenta capite truncandâ esset, orâtem vox de celo consolata est, quæ diceret, preces suas exauditas esse, & iam aperto cali aditu, à Domino adventum suum expectari. Itaque leta & hilaris cervicem gladio subiecit persequutoris. deiccto autem collo, lac pro sanguine exilijt: corpus ab Angelis ad montem Sinai delatū est. Talis igitur

R S honor

honor corpori exlubitur testatur, quando magis in celo spiritus eius honoratur. Colligamus cuncta simul & summam perpēdamus, quali beatitudinis gloria in illius ineffabilis maiestatis conspectu, sanctorumque omnium virgo ista repleatur, cui in conspectu hominum tot mira contigerunt: vox de celo blandiens, lac pro cruore manās, Angelis corpus transferentes. *ibid.*

De Theodora Alexandrina.

Theodora Alexandrina, quæ se uel dissimulato, inter Monachos persanctè vixit, cum decessisset, Abbati in quiete apparuit, cum quadà nuptiali pōpa, sanctaram exultatiū armine eā circumallante, ipsa in medio gemis aurorę coruscans. Tunc se illā esse confessā est, quæ Theodorus monachus diceretur, mas credita, mox deinde experrectus et sibi met redditus Abbas, cōtinuò cellā eius adit, & desanctam esse reperit, & seminā fuisse cognouit; deniq; constanti mulierem inter viros tam diu, tā integre versata mirās, beatitudinē quoq; palā predicare cepit, atq; in qualieā gloria exaltatā cōspexerit, vltro prodere. Gloriosa quidem sunt, quæ de illa vidit; sed multo gloriosiora sunt, quæ videre potuit. *ibid.*

De Paulo Antonij Abbatis discipulo.

Apud Alexandriam Paulus Antonij Abbatis discipulus in

spiritu ad celū usq; pertractus, vidit thalamū quendā miro ornatus exculitū, latēq; fulgētē, & Antonio paratū putabat, donec audiuit, Thaidi meretrici illū seruari. Ex quo cognitū est, ei mulieri peccata per penitentiam dimissa esse, et celestis beatitudo cōdonata, dicente Domino, Penitentiam agite, & appropinquabit regnū calorū. *ibi.*

De Getrude Virgine.

Getrudis virgo Nigellani monasterij qua die obiit, Abbatisse Treuerensis monasterij ante altare orati apparuit, seque ad sponsum suū ire dixit, celesti gloria fructuram. Alio quoq; miraculo beatē esse patuit, cum monasterium arderet, supra tectum visa est candenti velo flammam premens, restincto statim incendio, cum totum adificium consumptum iri timeretur, nihil damni illatum fuit, igne virginis imperio cedente, quia illi iuncta erat, cuius voluntatē subiecta sunt vniuersa. *ibid.*

DE PRÆDICATIONE, NOSTRORUM exempla.

De mundi redemptore ac domino Iesu Christo.



Vndi Redemptor ac Dominus Iesus Christus reliquarū nationum salutē consulens, disci-

discipulos adiecit sibi, et quos descendens doctrina sua per orbem propagandæ relinquat magistrōs, vtiq; is, qui docet, alijs etiam docendā disciplinam impendere discat; circūit totā Galileam, et doctoribus post se futuris vrbes, castella, rivos peragrāti sollicitudinem insinuet: docet in Synagogis, et illi ibi magis verba facere studeat, vbi pluribus prodesse possint: predicat Euangelium regni Dei, ne quid aliud in Ecclesia prædicandum inani iactatione præsumant. Cum discipulos docet, ascendit in montē: cum turbas descendit in planum, et commemorant perfectioribus excellentiora vitæ præcepta dari oportere, imbecillioribus leniora: cibum parauit, solidum iam adultis cibum. *Matth. lib. 3.*

In fidelibus verò, his duntaxat, qui audire veritatem concupierint religionis nostræ, quæq; creditu faciliora primū insinuanda sunt, non statim mysteria ingerenda, ne sanctū deiur canibus, & margarita mittantur ante porcos, & conculcent eas pedibus, contemnentes quicquid capere nō possunt. Audiuimus quendā sacerdotalis ordinis virum, cum ipso præfente inter Mahumetanos quosdam de Deo mētio incidisset, & multa vitio citrorq; iactata fuissent, tandem dixisse, Deū ipsum sape a se manibus contractatū, sape ore haustū. Quod etsi verū dixerit, inconsultè tamen apud sacramētis ignaros; atq; adde-

incantē, vt illi nō modo nō credent, sed etiā ipsum quasi blasphemum viderent: vellent; denique partē abstulit, quin eadē tunc, quod sequitur, contingeret: Et canes conuersi dirumpat vos. Cuius quidē percussio non ignarus solomon, Quis custodit, inquit, os suū, custodit animā suam: qui autē inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. *ibid.*

Predicandi autē donum ne quis leue putaret, non nisi precibus proponitur impetrandum. Rogate, inquit, Dominū messis, vt mittat operarios in messem suā. ceterūm ne quis lucrī, & non tantū hominum causā predicationis opus sibi vendicet, ait, Gratis accepistis, gratis date. At verò, ne in quaerendis vitæ necessarijs rebus occupatus animus docendi studium remitteret; Dignus est operarius, inquit, cibo suo, vt scilicet quibus semināt spiritalia, ab ijs corporalia metāt: non plura tamen, quam præsens necessitas poposcerit, ne predicationem, quæ gratuita esse debet, venalem faciant. *ibid.*

Præcipit quoque Dominus, ac monet, vt huiusce professionis viri ciuitatē ingressi, apud dignos maneat, ne scilicet integritati autoritatēq; eorum quicquam deroget tempus hospitij nota, & in suspitionem incidant, qua linguam honestiorem, quam vitam habere existimantur. *ibid.*

Præterea licet illi, qui in auditorio cōueniunt, parum, aut nihil omni

omnino profecerint, nō tamē ei qui docet, præmium supprimitur laboris, dicite Domino, si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eū pax vestrā: suū minus, ad vos reuertetur. Neq; enim inuitatiū gratia perire debet, si ad conuiuium inuitati venire fastidierint. ibid.

Qui autē vsque adeo inueterata animi pernicacia obdurēt, vt p̄s hortatibus mollescere prorsus nequeant, eos Dominus anathemate videtur execrari, dicens, Quicunq; non receperit vos, neque audierit sermones vestrōs, excutes foras de domo vel ciuitate, excutite pulucrem de pedibus vestris. Minus quoq; horreās exterret, subiūgēs, Amē dico vobis, tolerabilis erit terra Sodomorū & Gomorrhœorum in die iudicij, quā illi ciuitati. Inexcusabilior proculdubio erit quicunq; prædicationes audiēs, emēdārē, corrigij; neglexerit, quā qui omnino non audierit, casu aliquo impeditus. Seruus enim qui cognouit nō voluntatē domini sui, & non fecit, plagis vapulabit multis. Qui autē nō cognouit, & fecit digna, plagis vapulabit paucis. ibid.

Postremō ipsos doctores cautē incidere, ne doctis heresum capiantur: simplicitatem custodire, ne ad hypocrisim malitiāque declinēt, iubet dicens, Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ (serpente enim minus prudens Adam a serpēte deceptus est) & ne sanctiores videri, quā esse ma-

lint. Nam & Spiritus sancto ideo fortasse in columbæ specie interdū apparere libuit, vt ad imitādum auiculæ illius puritatē nos inuitaret. Profecō qui tales extiterint, nō immeritiā iam audire poterunt, Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Itaq; nihil neq; in premeditando, nec in prouisiuando laborabūt. Quibus affatim omnia, quoties vsus fuerit, diuina benignitas suppeditabit. ibid.

De Paulo & collega Barnabā.

Paulus segregatus in Euangelium Dei cum collega suo Barnabā peragrat oppida Iudæa, in Synagogis prædicantes. Inuidentibus verō Iudæis, & ad cōnita ferenti rabie prorumpentibus dixerūt, Vobis oportebat præmium loqui vobis Iudæ: sed quomā repellitis illud, & indignos nos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad Gentes. Relinquēds ergo sunt, qui peruersa obstinatione durati, a peccādi p̄posito diuelli nullo modo possunt, nec dū in sterili solo. semen iacimus, faciēda interim glæbe nullo subactæ aratro fructu vberiore fraudentur. In summa, quicūq; Ecclesiā audire vulerit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Nemo saluatur inuitus. ibid.

Idem hic (vt Lucas inquit) prohibiti

hibiti sunt a Spiritu sancto loqui verbum in Asia. Quæ res documento est, nō passim omnibus euāgelizare nos debere, & ijs præsertim, quos Euangelium ipsum contemptiū habituros nō ambigimus, ne & hi exinde gravioribus pœnis obnoxij sint, & nos sanctum dedisse canibus arguamur. Vnde et Solomon in Proverbijs ait, Erudit derisorem, ipse iniuriā sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam generat. Noli arguere derisorem, ne oderit te: argue sapientem, & diliget te. ibidem.

Rursus illis libentissimē docendi operā debemus exhibere, a quibus vltro inuitamur. Iam enim se institutionibus nostris pro sua virili obsequuturos polliceri videntur, dum inuitant. Hinc est, quod Paulus maturauit transire in Macedoniam, cum vir Macedo in visu apparēs ei, suppliciter poposcisset, vt eō veniens, ipsos adiungeret. Non petit auxilij, qui nō agnoscit periculū. Quis autem petit, nisi is, qui periculo liberari cupit? ibidē.

Multis tandem vrbibus regionibusque docendo peragratis, Paulus cōtulit se Athenas, disseruitq; cum Epicureis & Stoicis, palam ostendens quāto præstaret eorum Philosophiæ disciplina Christi. Quanta autem vel argumentorum vi disputarēt, vel miraculorū operatione illa, quæ dixerat, ap probarit, Dionysius Areopagita indicio est, factus Apostoli disci-

pulus, qui magister fuerat Philosophorum. ibidem.

Relictis Athenis, venit Corinthum, & Aquilæ Priscillæq; hospito vsus, artem scenofactorij cum illis factitasse dicitur, sabbatis verō in Synagoga disputationes exercuisse. hinc ipsemet quidē ad Corinthios scribēs, Laboramus, inquit, operantes manibus nostris, et ad Thessalonicēs, Non inquieti fuimus inter vos, neq; gratis panē māducauimus ab aliquo: sed in labore & fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrū grauauerimus, nō quasi non habuerimus potestatem, sed vt nosmet ipsos formā daremus vobis, ad imitādum nos. Nā cum essemus apud vos, hoc denūtiabamus vobis, quoniā si quis non vult operari, non manducet. Nemo igitur Euangelio seruiens, assidue sibi de Euangelio viuendū putet: et quod prædicationi superest temporis otio conterat, ne & petendū elemosynis crebris insistens, nō petere, sed exigere videatur: & corporis quieti indulgens, ad socordiam paulatim deuolutus, a labore quoq; spiritualiū actionū animo obtopescat. ibidem.

De Petro & Paulo & aliis Apostolis.

Petrus & Paulus postremō Romā ad martyriū vsq; prædicando perseuerarunt. Reliqui etiam Apostoli dimissa Iudæa, in diuersas prouin-

provincias, idolorum cultores ad religionē Christi cōuersuri, disperguntur. Andreas Achaiam, Philippus Scythiā, Baritholomæus Lycæoniā, Iacobus Zebedæi Hispaniam, Ioannes Ephesum, Thomas Parthiam, Hyrcaniāq; & Indiā, Mathæus Macedoniā, Aethiopiā, Iacobus Alphai Hierosolymā, Iudas Thaddæus Mediā, Mesopotamiā, Pontiū, & cum Simone fratre Persidem in sortē prædicationis accipere: nulli labore parcetes, nullū vitæ discrimen deuitantes, dum cōmuni omnium saluti consiliū volūt. Neq; tyrannorum minis nec supplicijs deteriti sunt, ne Christi nomen vbiq; circumferrent. Sic in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. sic habitatibus in regione vmbra mortis lux orta est eū. Meridū igitur illi sedebunt super thronos cum Christo indicantes, qui nunquam conquiescunt, Christiū annuntiantes. ibid.

De Ambrosio Episcopo.

Inter apostolicos autem viros Ambrosius Episcopus eruditione, ingenio, ac diligentia in prædicatione præstitit, vt faciliè persuasum sit, nō cōmentum fuisse, quod de illo quondam iactatū constat, ob os felicitatis eius in cunis iacentis volitasse apum examen, stridulo timinū eloquij futuri suauitatem portēdes. hic Aureliū Augustinum Manichæa hæresi tabescentē

suus prædicationibus purgavit, sanūq; reddidit. Qui iam catholice fidei discipulus eruditus, omnium tandem hæreticorū dogmata certissimū destruxit argumentis, nostraq; confirmavit, obscura quæq; in Scripturis declarauit, & ab ijs quæ dubia erant, ambiguitatē sustulit: religiosis viuendū præcepta dedit: nemo in disserendo acutius vidit, melius explicauit. Quid multa? vnus tunc hominem cōuertit Ambrosius: sed in vno homine totum penè terrarum orbē doctrina illius radijs illustratū recepit. Quis enim docti fuerint, fulgebūt quasi splendor firmamenti: & qui ad insipientiam eruditū multos, quasi stellas in perpetuas æternitates. ibid.

De Antonio Abbate.

Abbatē Antoniū aliquando ad hæreticos conuincendos relicta solitudine Alexandriā venisse legitur. Intermissi ergo eremi quietem, dū ad bellū egreditur, cōtra illos pugnaturus, à quibus catholica fides murus quætebatur. Accesserunt quidā Philosophi quasi rustici cano homini & literaturæ ignaro illufuri: verūm vbi loquentē audissent, demirati verborū vim, sententiārumq; grauitatē, veritati ab eo prædicatæ adhaerūt: & cuius corporis habitū paulo ante subsannauerant, sciētiam amplexi sunt, Christo credentes. Nesciebāt tūq; sub terra latere aurū, & inter dū sub vili panno habitare sapiētia. ibid.

De

De Regulo Episcopo.

Regulus Episcopus Ioānis Apostoli discipulus in Gallia caelestis fumētū granū oppidatim disseminat. & plurimis baptizatis, fructū vberimum in horreis Ecclesie reconcedū cogit. Ceterū cum apud quendam vicū in magna virorum ac mulierū celebritate suggestūm cōcionaturus ascendisset, ranarum è proximo lacu coaxantiū strepitu præpediebatur, ne comōdè audiri posset. Igitur vt silerent, imperauit, atque ex illo die etiamnū lacum illū ranis quidē fertū, sed nullā earū vocalē esse asseuerat. Quid mirū, si homines eius doctrinā sequuti sunt, cuius insis irrationale animal obediūt? ibid.

De Patritio Episcopo.

Patritius Episcopus in partibus provincie Scotia Christi fidem euangelizasse primus dicitur: qui cum per Hiberniā iter faceret, & se prædicationibus nihil proficere videret, Deum precatus est, vt ostento aliquo hominum illorum duritiem cōmoliret, quo ab erroribus iam tandem respicerent, & ad religionem verā conuerterentur: diuinitus admonitus, summiculum designauit, atq; inibi, terra penitus subsidente, hiatus ingens apparuit, magnūque omnibus incussit terrorē, ne in profundum æli pœnas iam incredulitatis da-

rent. Hunc hiatus adhuc extare ferunt, et occulto quodā sinuosōq; meatu ad nescio quæ Purgatoriū loca deducere. Id vtrum verū sit, scire nihil nostra refert: credimus enim Purgatorium animarum alibi esse, etiā si ibi non sit, magisq; illud nūc cōsiderare expedit, quāta hic sanctus humane salutis cupiditate flagrabat, cui nō satis fuit verbis docuisse, nisi etiā miraculorum terrificationibus quod docere rat, credere cogeret vel inuitos. ib.

De Seruatio Traiectensi Episcopo.

Seruatiū Traiectensem Episcopum hac spiritus sancti gratia dotatū fuisse ferunt, vt prædicantē audientes alienigenæ diuersæq; nationes, vnaquæq; sua lingua loquutum putaret, nihil non intelligentes quod ab illo esset prolatum. ad hæc tot miraculis claruisse dicitur, ita purē sanctūq; vixisse, vt prædicatione, virtute, moribus ad perfectionem Apostolorum maxime accessisse videatur. Igitur vtae testimonia præstet oportet, qui præstare cupit prædicandi doctrina, operationeq; signorū. ibid.

De Hiuone presbytero.

Hiuoni presbytero ad prædicandum eunti fluuius nō modico in cremento ponti superflusus riam intercluserat, mox in sese collectus,

Eius, ac subsidens, veluti veritus tam salubrem operam remorari, transitum præbuit, rursusque potatem operuit aquis, hinc simili miraculo olim Lenitis arcam ferètibus Iordanus ad fontem reuersus, aridum cecit iter: sed qui illos sequuti sunt, in terram Promissionis perueniunt: qui verò Hinnonè, in celum ascenderunt, alterum legi, alterum Euangelio datum. *ibid.*

De Eadmundo Cantuariensi Archiepiscopo.

Eadmùdus Cantuariensis Archiepiscopus, cum in Gallia apud Vigorinam vrbe sub dio predicaret, & populus imminem supra se atræ nubis contractionem cernens, pluuiam timeret, dilabique sub tecta pararet, ne dubitarent præcepta, & imbrì, ne verbum Domini impediret, insit. Magna vis aquarum circa eos, qui ad audiendum cõuenerant, in terram defussit: nullum tamen ex tanto hominum numero attigit. Et pavor pariter ac pudor omnes cepit, nolle illius præceptis obedire, cui insensibile elementum paruisset. Itaque nõ sine melioris vite proposito finitæ predicatione abierunt: multi, dum commissa deflerent, lachrymis madidi, pluuiam nemo. *ibidem.*

De Dominico Prædicatore patre.

Dominicum ordinis Prædicatorum futurum institutorem præsa-

gis quibusdam antè monstratum fuit. Mater eo secunda catellum se peperisse somnauit, qui faculæ mordicus arreptam præferens, nudam incendere videbatur. Eodem iam nato, cuiusdam nõ ignobili matronæ visum est, stellam frontis eius incedisse, cuius fulgore perinde ac solaribus radijs totus terrarum orbis lucecebat. breui ergo effectum est, vt ab eo plurima euagèlii Zanionis vrba per omnes ferè prouincias nationesq; diffunderetur, passimque discurreret. Sic ille ardentis predicationis facibus mundum succendit: sic doctrine spiritalis luce illustrauit. *ibidem.*

De Vincentio Monacho.

Eius itaque collegij vir nominatissimus Vincentus tantum prædicatione valuit, vt in Hispania quinque millia Iudeorum ad Christum dicatur conuertisse, in Mauritania octo millia Sarracenorum, in vrbe quoq; Granata docuit infideles, donec à Rege eiectus, ad suos redijt inuitus: Italiam etiam Galliamq; prædicado peragravit, nec labore victus, nec periculo deterritus, dum ad æternæ salutis beatitudinè adipiscendâ omnes inuitat, illud in Psalmo Prophetæ pmissis implès, Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. *ibid.*

De Francisco Minorum patre.

Minorum verò pater Fraciscus etiam

etiam illud exequutus videtur, Ite in mundum vniuersum, & predicato Euangelium omni creatura. Sic enim hominibus predicauit, vt mundum repleret monasterijs: sic audebat, vt ad audiendum dociles intenteq; silentium tenerent, ac se manu ab eo contrectari non formidarent. illos, vt pie religiosèq; viderent, hortatus est: has tantum vt Creatorem suum laudarent, cuius beneficio pennas haberent ad volatum, vocem ad cantum, fructus terræ absque omni vel ferendi, vel metendi labore ad alimentum, vitæq; sustentationem. Quo hunc amoris studio eos, quos ad fruendam beatitudinem genitos nouerat, docuisse dixerim, si etiam irritabilia, quantum illis conueniret, monere non neglexit. *ibid.*

De eodem.

Item apud castellum Gallinarij predicàs, hirundinibus multiplici garritu obstrepentibus silentium imperauit, nullaq; deinde, quã diu ipse verba fecit, ne minimè quidè sonum aut susurrum edidit. Et quisquam tam impudens est, vt dubitet spiritum sanctum per os eius loquentem, cum etiã bestia interdum præter naturæ suæ vsus, quod loquutus est, intellexerint, & quod iusserit, obediedo peregerint. *ibid.*

De Antonio Hispano.

Antonius Hispanus huius or-

dnis vir sanctitate percelebris, cum apud Foruuiulij moram traheret, predicare verbum Dei iussus, imperitiã excusabat, nunquam antea eiusmodi declarationibus vsus. Veruntamen iustionis maiorum obtemperans, talem fecit sermonem, qualis exercitissimo tribui potuisset. exinde prædicationibus operam dare cepit. Cumq; aliquando de cruce Domini nostri Iesu christi verba faceret, patre Franciscum, qui vixit adhuc alia in prouincia longè sepositus degerebat, propè ad stare in aere vidit, nutu conspiciantem omnia, quæ ab ipso dicebantur. Ad tam sublimem Euangelizandi munus nõ nisi per humilitatis gradum ascendit: hoc est, dum se eo indignum reputat: & tamen quod iubebatur obediendo experiri non recusat, sed & tunc cõfitemus ac dicès, Doctrina mea nõ est mea, sed eius, qui misit me. *ibid.*

De Bernardo Clareuallensi Abbate,

De Bernardo Clareuallensi Abbate traditum est, quod mater eum editura, antè in quiete vidit se catellum in vtero latrantem habere: id interpretatum est, eam diuini verbi præconem egregij parituram, quam sanè interpretationem minime falsam fuisse euentus docuit. Quanti enim hic sanctus in dicendo ingenij industriaq; fuerit, quanta in exhortado virtutis,

eius scripta, quæ in manibus habentur, iudicio sunt, quæ quoties legimus, toties dicere occurrit. Argentum electum lingua iusti. ibi.

De eodem.

Hic cum aliquando inter prædicandum sibi ipse placere cepisset, ad inanem gloriam inani suggestione allici se animaduertens, aduersus demonem protinus inclamauit: Neque per te maligne spiritus prædicationem hanc inchoaui, nec per te finiam: hoc repetens & arrogantiam cauit, & conseruauit humilitatem. Ex quo satis patet, quantum illi reprehendendi sint, qui suis prædicationibus inanem tantum laudationis humane fucum capiant, seque doctos dici malunt, quam docere: quandoquidem disciplinam non ita necessarij occupantur, dum docet, dilatantes phylacteria sua, & magnificantes simbrias: ita sane, ut qui audiunt, mirentur magis, quam discant. ibi.

De Aequitio Abbate.

Aequitius apud Valeriam urbem Abbas, postquam scalpello sibi quandam lingue rubiginem ab Angelo leuari vidit, ab eodem iussus est ad prædicandum egredi. diuersa igitur peragravit loca, passim Euangelium prædicans, ac se sacrisque codicibus iumento impostum, iter faciens. Accusatus autem quod nulla Apostolice sedis au-

toritate prædicationis officium exercebat, Romam citatur: & dum eò proficisci pararet, interim Pontifex per somnium exterritus, rursus illi, ne venire fatigaretur, per nuntios iussit: simulque opus, quod coperat facere, pergeret: quandoquidem id faciendi facultatem non ab hominibus, sed à Deo accepisset. Spiritalis enim (ut Apostolus inquit) omnia iudicat, ipse à nemine indicatur. ibid.

De Maria & Martha soribus.

Hoc docendi genus Apostoli sententia interdictum feminis est: Mulieres, inquit, in ecclesijs loquantur, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: sicut & lex dicit. si quid autem volunt discere, domi viros suos interroget. turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. Mariæ tamen Magdalene prædicatione Masilia Euangelium recepit Christi, & Marthæ sororis eius Rhodani accolæ, decuit solas Apostolatus fungi officio, & que cum Christo & viuente, & resurgente cõuersata fuerat, quicquid de illo vel oculis conspexissent, vel ab illo auribus excepissent, fide certiore testarentur. Si quidem & ipsi iure suo dicere licebat, Non possumus quæ vidimus, & audiuius non loqui. ibid.

De Obstinatis.

Illos tamen qui plus nimio durividentur

videntur, & deliquendi assuetudine iam occalluerunt, acrius increpandos esse, cum Ioannis Baptistæ, tum Saluatoris nostri exemplo edocemur. dum enim Phariseos palam arguerent, alter illos viperarum progeniem appellauit, alter his porcitias generationemque peruersam & adulteram dixit: & cum in flagitijs obstinatioribus esse vidisset, diabolos, non Abraham filios nuncupauit. ferrum enim ferreis malleis proceditur, cera autem (quoniam tenella nature sit) manibus formatur. Hinc Paulus Corinthios per Epistolam interrogans, Quid, inquit, vultis in virganiam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis? denotare vitique volens, quod si adhuc in errore perseuerarent, quo subuersos fuisse rescierat, virga iam, non mansuetudine opus esse in castigando. ibid.

DE POENITENTIA PECCATORUM, NOMEN STRORUM EXEMPLA.

De Latrone poenitente & aliis.

Poenitentia beneficio Latro de cruce ad paradysum euolauit, negator Petrus princeps constitutus est Apostolorum, persecutor Paulus vas effectus est electionis, Matthæus de telonio ad Apo-

latum meruit vocari, Zachæus Iesus meruit accipere hospitium, & ille qui in templo lucens peccatis pugnis percusserat, & flagitiorum conscientia celum suscipere non fuerat ausus, rediit iustificatus. Nemo igitur tanta istorum glorie, quantum assequuti sunt, se participem fore diffidat, si ipsorum imitatus fuerit poenitentiam. Marul. lib. 4.

De Marcellino Pontifice Maximo.

Marcellinus Pontifex Maximus Diocletiano & Maximiano persecutoribus tormentorum immanitate perterrefactus, dum thura posuerat. Postea in Campaniam discedens, coram LXX episcopis assistit, cilicio & cinere operatus, confitens peccatum suum, ac petens pro eo ab ipsis sibi poenæ indici, atque decerni. Quibus arbitrium in præsidem recipere nolentibus ipse in se sententiã tulit. Pontificatum deposuit, corpori sepulturam denegauit, exccras eos, qui ipsum non sinissent super terram putrescere, atque dissolui, & confestim Romam ad martyrium est reuersus, vltro exponens se supplicij, quæ modo expanerat, decollati cadauer in sepulchrum iacuit, timentibus Christianis violare Põsticis interdictum. Sed Petrus Apostolus non ita apparens, Marcellus presbytero illud iuxta corpus suum sepeliri iussit, dignum esse asserens, ut qui seculum peccauerat, seculum fleuerat, seculum recumbens honoraretur. ibid.

De Iacobo Martyre.

Iacobus quoque natione Persa, sed professione Christianus, dum inter Regis Persarum aulicos honori precipuo haberetur, ad exercentium idolorum cultum prolapsus est. Mox poenitens graviter animo angustatus: et cum palam se Christianum esse, et deos vanos falsosque despiciere diceret, ipsius Regis iussu supplicia ad periculum membratim articulatimque dissectus, inde alij Denodatum, alij Intercisum cognominant: ego potius Deartuatum dicere: nihil tamē refert, quo cognomento appellandus sit, sed magis considerari decet, à quanta perditione per poenitentiam liberatus, ad qualem pervenerit gloria, ut inclityssimis Christi martyribus annumeratus sit. ibid.

De quodam Monacho.

Monachus, qui æger de Scythio tico cœnobio ad civitatem curatio nis gratia profectus, in multo graviorem animæ suæ morbum incidit, castitatem vertens in libidinem: cum puero, quem meretricio coitu sustulerat, reuersum, ac in omnium fratrum conspectu scelus publicè consensientem miserabiliterque lugentem Moyses Abbas, et ipse fletus excepit, atque dies aliquot celle carcere castigatum in statum pristinum ordinemque redegit: et is qui mortuus fuerat

peccando, poenitendo renixit. Poenituit quidem crimine, quod occultum erat, dissimulato, absque rubore redire: sed maluit tunc manifestius fieri, et mūdari, quam postea in die iudicij multo confusibilis de regi, multoque infelicis in igne illo inextinguibili sine fine cruciari. ibid.

De Victorino Episcopo.

Victorino Episcopo, dum eremum incoleret, diaboli dolis, quæ se famenam effunderat, capto tanto dolori fuit semel perpetrata fornicationis crimen, ut manibus in fissuram ligni impactis, verba cruda. et aqua frigida per triennium se sustineret. Post hæc miraculis insignis episcopatum Amiternensem suscepit, magnificèq; rexit, et Nervæ persecutione martyrij triumphum reportavit. Magna poenitentis angustia, magna post poenitentiam Episcopalis dignitas: sed utrisque maius deus dedit: persecutore victoriam præmium. ibid.

De Bonone.

Bononem in Gallia ex prædone Monachum factum accepimus: et qui in sylvis viatores despoliare solitus fuerat, postea in monasterio cella inclusum vixisse, manus ac pedes vinculis ferreus onerasse, hordeaceum panem cinere mixtum esitasse, carne vinoque abstinuisse, ciliicium prostratum, lapidæ pro puluillo habu

habuisse. sæpe dum laudes Deo caneret, eundem lapidæ humerum sublatum tenuisse, quibus corporis fatigationibus grauisimorum quoddam criminis reus catalogo ascribi meruit sanctorum. ibid.

De Albano.

Albanum furore percitum patri necè intulisse constat, et peregrinationis perpetua labore paritidij crimè diluisse: et cum martyrio consumptus esset, corporis eius tactu leprosus mudatus fuisse. Nemo igitur dicat, Manus est peccatum meum, quam ut veniam merear, nullum tam græde flagitium est, quod non debeat poenitudo. ibi.

De Iuliano Hospitatore.

Iulianus cognomèto Hospitator errore magis, quam furore parentes interemit: cum enim summo mane domum reuersus, in suo uxorisque cubili dormientes offendisset, putavit uxorem esse cum adultero: et educto repetè gladio, ambos transfixit: uxor autem antequàm ille aduenisset, ad ecclesiam perrexerat. re tandè cognita, vberim fleuit. utq; comissi veniã promereri posset, relicta domo, prope fluminis ripam, ubi multi rados transseantes deperibant, xenodochium posuit, et viatores tecto accipere, et nauicula transueclare gratuitò cepit: postremò Diuini-

tus dictum sibi audivit, quòd culpam eluisset hospitalitatis merito. parentum ergo interfecto per poenitentiam factus est cæli habitator. ibidem.

De Euagrio Presbytero.

Euagrium presbyterum eximia sanctitudinis virum, cum eremum incoleret, nescio quod detractationis verbis semel protulisse tradunt: et pro eo ita se castigasse, ut dies quadraginta sub diuo permanferit, nec prius tecto subierit, quam se satis pro delicto fecisse censuisset. Rectè igitur per Prophetam dicitur: Iustus cum ceciderit, non collidetur: quia Dominus supponit manum suam, ut scilicet poenitendo resurgat, et resurgendo Iusti nomen non amittat. ibid.

De Mauritio Andegauensi Episcopo.

Mauritius Andegauensis Episcopus, dum expectatur, donec misale sacrificium peragat, interim, quem baptizaturus erat, vita defunctum comperit suæq; id negligentie imputans, usq; adeo doluit, ut relicta ecclesia, nauim conscendens, clam effugeret, foris Sactuarij clauas secum tulerat, quibus de manu in mare clapsis existimauit eodindico se prorsus episcopatu indignum, atq; inde iam proposuit, nunquã se in Ierusalem reuersurum, nisi inuentas quis ad se retu-

lisset: trāsmisso mari veste seculari indutus cuidam principi viro operam seruilē locauit olitor eius factus: septenio sic peracto, & clericis inuentus, & cognitus volebat cum illis redire, propter clauium illarū casum, ipsi ergo (quas Episcopus requirebat) claues in mediū proferunt (eas autem in itinere capto pisce & exenterato inuenerant) itaq; iam manifeste Dei voluntati contradicere non ausum, cum alicitate secum reducūt, quem pauld antē earundem clauium argumēto in mari perijisse suspicari fleuerant. Mauritii igitur ex Episcopo culpa seruum fecerat: sed rursum ex seruo episcopū fecit peccati penitudo: & post penitudinem vitæ sanctimonia extulit supra calum: fama est, cum reductus esset, quā primū, ad pueri illius vrnam prostratus orasse, atq; ipsum a morte suscitatuū Baptismo perfudisse, tantā iam virtutē diuina contulerat pietas penitentis humiliationi. ibid.

De Metrone Confessore.

Metronem cōfessorem (cuius corpus Verone positum venerationi habetur) cum penitentia laborem subiret, compede ferrea se vinxisse traditum est, & clauem, qua nexūs dissoluebantur, in Athesim fluiū proiecisse, atq; orasse, vt tunc illam repertā conspiceret, cum ipse omni culpæ labe purificatus esset, inde non post multos annos intra

capiti piscis ventriculū repertam, eiq; restitutam, sic illum compedem deposuisse, vitāq; defunctū, viuere in celesti beatitudine cepisse. ibi.

De Arnolpho Lothoringiæ Dynaste.

Arnolphus quoq; Lothoringiæ Dynastes Caroli Magni Imperatoris auus, cum relicto dominatu Christo in solitudine seruisset, anulum suum in fluium Mosellā iactauerat, tūc se pro delictis Deo satisfecisse crediturus, cum ille re-pertus, sibi redderetur. Postea Metensis Episcopus electus, cum diu Ecclesiā optime rexisset, allatus est ei piscis, in cuius intestinis inuento anulo, Deo gratias egit: nec tamē penitentia rigorē remisit: quinimo remisso episcopatu, eremū repetijt, & ad solitudinis angustias reuersus, diem suum obiit: nunc amplitudine fruatur paradisi. Si quis autem miretur, quomodo aquatile animal vel claues illas, vel anuluū hūc dēgluierit, cum eiusmodi cibis non vescatur, legat in Euangelio didrachmā quoq; in ore piscis inuentam, & vtrūq; diuino factum nutu, nihil dubiet: quippe alterū procuratum est, vt haberet Petrus, quo pro se & Domino tributum solueret: alterū, quo isti se solutos à peccatis agnoscerent. ibid.

De Antonio Abbate Alexandrino.

Antonio Abbati Alexandrino

De Andrea Apostolo.

Andreas Apostolus, cuiusdā Nicolai iam senis fornicandi incōtinentiam vehementer dolens, ab hora tertia ad nonā Deum pro illo cum lachrymis obsecrasset: dicitur deinde eum etiā inedia se conscisceret, die tandem quinto de calo sibi à Domino dictū audisse, Twa opera, dō Andrea, Nicolaum, quē amiseram, inueni. Quotus quisque, quō si suum lugeret delictū, vt Apostolus alienum? ibid.

De Ioanne Apostolo.

Sanctis viris maxima semper cura fuit, vt peccantes traherēt ad penitentiam: quoniam & sine illa infelices, & per illam beatos fore nō ignorabāt. Ioannes Apostolus (vt quidam tradunt) peregre proficiscens, inueniēti conuersum apud Episcopum reliquit: & vt grande quoddam depositum custodiendū, cōmendauit. at cum redisset, illum decessisse comperit, & cōmentum itineris subsidēdo latrocinari, statimque conscenso equo, perditam ouem solus quæsitum abijt: sed ille venientem conspicatus, præ pudore equū insiliēs fugere cepit. insequi vero Apostolus, et suclamare, vt patrē expectaret, qui pro filio Deo rationē reddere paratus esset, si secum modō reuerti vellet. Cōmotus tanta Apostoli sollicitudine inueniēti, atque erga se pietate substitit, penitentiamq; egit, & de latrone tandem Episcopus fieri meruit. ibi.

De Mutio Abbate.

Mutius Abbas cuidā iam ariō mō agenti, Deum precatus trium annorū spatium ad penitentiam impetrasse dicitur, sanūq; secū ad eremū duxisse: & ille cum triēnium peccata sua luxisset, in virgily, ieiunijs, obsecrationibus, decessisse securus. Et cuius ope vitæ terminus protelauerat, eius & manibus sepultus, in Domino quieuit. ibidem.

De Aegidio Arelatenſi Abbate.

Aegidius Arelatenſis Abbas, dum missam celebrās pro quodā Regis Caroli delicto, quod nulli cōfiteri ausus fuerat, precaretur, schedulam super altare reperit, in qua reuelabatur peccatū, et Abbatū merito venia concedebatur Regi, si modō ille se peccasse doluisset. hinc patet quantū proficit peccatū

catoribus iustus peccator, ut penē desperantibus eius oratio saluti sit. *ibidem.*

De Odilone Cluniacensi Abbate.

Siquidem & Odilonis Cluniacensis Abbatis monitis quidā ex pradore Monachus factus, dum vita decederet, beatā Virginē sibi apparuisse dixit, iubentē, ne timeret, eo quod Odilonis meritis ipsi peccata omnia remissa essent. Fecit itaq; magistri sanctitas, ut discipulus diem suum securior obiret. *ibi.*

De quodam pœnitente.

Antonius ordinis fratrum Minorū, sed ipse magnæ virtutis vir, cuidam confidenti, quod ira cœcitus patrem occiderat, calcem illam abscidi dignam dixit, sed ille pro peccato apponi ratus, domū abiēs, pedem sibi amputavit. Postea reuerfus, cur claudicaret cum ab eodem rogaretur, Implevi, inquit, quod dignum iudicasti. Obstupuit hominis patientiam Antonius, ac simplicitatem, qui seruandum sibi duxisset, quod increpationis causa dictum fuerat. Et pro illo Deum precatum membrum, quod mutilatum erat, integrum atq; utroq; pedem ambulans abiit, qui vno venerat. Profecto qui sic doluit se patri irrogasse iniuriam, dignus fuit & pro quo oraret Antonius, & cu-

ius miseretur Deus: nec tamen laudamus pœnitentis factum, sed ex facto pœnitentiam pensamus, cui quod simpliciter credidit, feliciter cessit. *ibid.*

De Piamone.

Piamon in Scythioto monasterio spectata sanctitatis presbyter, dum missæ sacra conficeret, Angelum Domini vidit, qui Monachorum nomina in codice partim scriberet, partim scripta deleteret. Visa ergo Monachus explicās, eos peccato obnoxios comperit, quorū nomina subduci vidit: ac tandem cū illū lugens, veniam orauit, donec iterū apparens Angelus, etiam illorum nomina cōscriberet, quorum ante deleuerat. Illi itaq; quātum moris prius cōceperāt, tantum deinde latati sunt, cum post pœnitentiā se conscriptos in caelis, ac in libro vitæ repositos agnouissent. *ibid.*

De Theophilo presbytero.

Et hoc sanè quod modo dicemus exemplum, magnæ erga pœnitentē misericordiæ indicium est. Theophilus presbyter in Sicilia ab officio archidiaconatus per iniuriam eiectus, diabolo chirographum cōfecerat, quo se ille tradebat, Christo repudiato, si modo per illum dignitatem amissam recuperasset: cumq; pristino honoris loco restitutus esset, ad se rediens, vehementer animo cōfliktari cepit, et ad beatū

Dei

De Magdalena.

Dei genitricem Mariā virginem conuersus, auxilium cum lacrymis implorare. Igitur diebus quadraginta in luctu iugique supplicatione peractis, apparens Virgo mortuum consolata est, salutem sperare iussit: ac post triduum iterum apparens, peccatum ipsi dimissum nuntiavit. Atque ille, ne tanta Dei erga peccatorem pœnitentem pietas lateret, publicè in ecclesia peccatum suum confessus, visa enarrauit, ac deinceps ita sanctè vixit, ut miraculis nobilitatus sit. *ibid.*

De Petro Apostolo.

Petrus negationis culpā amarè fleuerat, & tamen idem impetrata venia, & clauibus regni acceptis, & summi pontificatus officio sibi delato, post Domini ad caelos ascensum vix vno die a lacrymis temperasse dicitur: atque ad eas identidem siccandas lineæ linteorum de manibus nunquam dimississe. *ibid.*

De Francisco Minorum patre.

Francisco Minorum patri plorandi assiduitas hebetauerat: vixit: & cum oculis parcere mone-retur, respondebat, haud esse tanti ipsos corporis sensus, ut eorum causa languescere debeat deuote mentu rigor: qui certè susprijs alitur, & per lacrymas sibi ad Deū accessum parat. *ibid.*

Mulier illa de Euangelio peccatrix in aliena domo quæsiuit Salnatorem, quoniam in sua non habebat. non enim habitat Deus in corpore subdito peccatis. Conscientiæ ergo stimulis acta, illuc, ubi Iesus accubuerat, irrupit: accessit retro, & pedes eius lacrymis rigauit, capillis terfit, osculata est, vnguento persudit, condonanturque et peccata multa, quia dilexit multum: aduenerat peccatrix. & pœnitudinū humilitione abiit sancta: denique dimittitur in pace, quam turbauerat dolor vitæ nequioris. *ibid.*

De Monica Augustini matre.

Pij quidem fletus quanta vix sit, Monica etiam Augustini mater testatur, cui pro filio Manichæa hæresi implicato multum lugebat, atq; oranti Diuinitus dictū est, ubi ipsa, ibi & illū futurum. Ab episcopo etiam, quem, ut pro illo oraret, cum fletu rogauerat, au diuit fieri non posse, ut tantarū lacrymarum filius periret. Qui tandem Ambrosij episcopi predicatione conuersus, nō solum errore omnem abiicit, sed etiam errantibus viam veritatis monstrauit, obscura quaque declarando, dubia edifferendo, certa confirmando, praua falsāque omnia plenissimè consutando: tantum profecit

s s matris

matris pro filio lugentis asidua sollicitudo. ibidem.

De Maria Aegyptiaca.

Et quoniam maius peccatū maiori indiget animaduersione, Maria Aegyptiaca prostituta voluptatem cum eremi asperitatibus cōmutauit, & Deum quem carnis castigatione placauit, XL. annos in deserto vixit, quia fortasse tantundem temporis in obscenitatibus vite consumpserat. Antea se ornauerat, vt hominibus placeret: tūc nuda incescit, vt placeret Deo. Antea laseris cantibus & delicatū epulis indulserat, tūc asidua precationibus quotidianis, quae se fatigauit ieiunij. hoc itaque XL. annorū labore ad aeternae quietis peruenit felicitatē, tantūque boni percepit pro penitentia, quantum perceptura erat mali pro obstinatione, si penitere nolisset. ibid.

De Pelagia Antiochena.

Pelagia etiam illa, quae cunctas Antiochiaefamas diuitijs, luxuria, libidine superauerat, Nonij Heliopoleos episcopi praedicatione conuersa fuit, peccata confiteri cepit, & non Pelagiam se, sed Pelagium omnium vitiorum vocatādam esse dixit. denique seruos suos & ancillas manumisit, opes pauperibus distribuit, & relicti omnibus, in monte Oliueti solitaria

consedit, sexum peste, nominēque occultans, dicta atque credita Pelagus Monachus. Tātū itaque vitae austeritate profecit, quantum antē effluerat delicijs. sic pœnas effugit inferni, & gaudia comparauit paradisi, summūque bonum summi mali declinatione inuenit: inuenito, sine sine futura: ibidem:

De Thaide Alexandrina.

Thais Alexandrina Pannucij Abbatis industria atque exhortatione ad penitentiam conuersa, omnia, quae sibi meretricio quaestu parauerat, in foro congesta, & populo spectante combussit, eiusdemque Abbatis consilio feminariū monasterium ingressa, cella se inclusit, lugens peccatum suum, pane tantum & aqua vitam sustentans, ipsūque Dei nomen proferre non ausa, orabat, dicens, Quē plasmasti me, miserere mei. In tali labore triennio exacto, Paulus Antonij discipulus in quiete vidit supra caelum positū cubile aureo gemmisque refulgens, arte ineffabili ac decore cōstructum: & cum rogasset, an illud Antonio esset paratum, accepit non Antonio, sed Thaidi meretrici. Educta ergo de cella carcere quintodecimo die migravit ad Dominū, & caelestē thalamū feliciter possedit, quia terrenū & impudicū aliquādo possedisse dolenter tulit. ibid.

De

De Aurea virgine Parisiensi.

DE DIGNITATE sacerdotali, Nostroꝝ rum exempla.

De Anacleto Pontifice.



Nacleti Pontificis Epistolam extare ferunt, qua precipitur, summum ac precipuum honorem presbyteris a fidelibus deferendum. Non solum igitur presbyterum offendit, qui dignè non honorat, sed etiā Pontificis edictum negligit, atque contemnit: & cum gemini criminis reus existat, alteras irreuerentiæ, alteras inobedientiae pœnas dabit: si modo penitentiam non egerit: & correctus tanto deinde ministris Dei coluerit submissus, quāto erga eosdem insolentius se gesserat peruersus. 220 rul. lib. 3.

De Constantino Imperatore.

Constantino quoque Imperatore legem editam tradunt, qua decernit plus honoris deberi homini in sacerdotali dignitate constituto, quāam ulli alij vel domino, vel regi. Certè enim esse, in illis honorari Christū, qui vicè Christi in terrā gereret, nō in illis, qui imperatore terræ. Solis autem Apostolis, quorū locū sacerdotes tenet, a Domino dictum esse, Qui vos recipit, me recipit: & qui me recipit, recipit eum, qui me misit. ibid.

De

Sed & virginum lapades extinguuntur, si penitentia oleum in vasīs suis habere neglexerint. Aurea virgo Parisiensis monasterij praeposita, quoniam intermissa solennia diacono Euangelium ineptè admodum legenti stolam eripiens, ipsa sibi appouere, & eius officio defungij ausa fuerat: semet arrogantiæ accusans, dignitatem deposuit, annosque septem a cella sua non discessit. Ibi etiam sedie sibi faciendum curauit, cuius pars, quae humero tenens confidentem hemiculo amplexabatur, in summo clauorum cuspidibus ad Psalmorum numerum dispositis, horrescebat. in ea sedie illa, cum psallere vellet, sese collocabat, & dextero lateri immixta, quinquaginta Psalmos perlegebat, sinistro totidem, & totidem in tergo resupinata, pungentibus quaque versum ferrens aculeis. Dū ergo paulo insolentioris facti eam paniteret, sponte passa est praesidentiae depositionem, cellae carcerē, legendi laborem, sedendi dolorem, ad haec quotidiana ieiunia noctesque peruiuens. hinc saltè discant ij, qui alijs praesunt, quali penitentia expiari debeant, si deliquerint. Quia multum quidem imputandum est illi, etiam cum leniter peccat, a quo reliqui viuendi exempla petunt. ibidem.

De Martino Turonenſi Epifcopo.

Inre igitur Martinus Turonenſis Epifcopus à Valentimiano Imperatore inuitatus, cum multis principibus viris vnâ recumbentibus primus poculum accepiffet, in quo circumferendo (ſicuti tunc mos erat) honoris ratio ducebatur, eo guſtato, preſbytero ſuo poſt ſe hauriendum porrexit, neminem ex omni illo conuiuarum numero digniorem decernens, cui ſecundam honoris locū daret, ne ipſum quidem Valentiniannum Auguſtum. *ibid.*

De Valentinianno.

Idem Valentiniannus cum aliquando aduentū ſe Martino non aſſurrexiſſet, atque etiam rem quamdam petenti ſubriatus repulſam daret, ſtatim flamma à ſolo ſurſumverſus emicāte, aſſurrexit inuitus, & miraculo perterritus petita conceſſit, multoque deinde honore aſſicere epifcopos pariter. & preſbyteros cepit, liquido iam perſpicuens, terrenam dignitatem diuinæ cedere debere, & ſacerdotio præditos, æquum eſſe etiam ab Imperatoribus honorari. *ibid.*

De Theodoſio Auguſto.

Propterea quidē & Theodoſius Auguſtus, quoniā iratus in Theſſalonicenſes, ſupra quàm quod in-

ſtum æquūque eſſet, animaduerti fecerat, Mediolani ab Ambroſio Epifcopo eccleſiæ aditu prohibitus, palamque reprehēſus, patienti animo pertulit, & commiſſum conſiſtes, penitentiam egit. Vide quāta eſt ſacerdotis auctoritas, qui tanto principi publicè inſultare nō dubitauit, et cui tātus princeps populo inſpectāte cedere nō erubuit. *ibid.*

De eodem.

Idem cum Paſchali quodā die eccleſiā ingreſſus, intra chorū conſediſſet, audiuit nō eum locū purpuratorum eſſe, ſed ſacerdotū iubentique Ambroſio, vt inde recederet, obediuit. Poſt hac Conſtantinopoli ad eccleſiam veniens, vt in choro ſeſſum accederet, à Patriarcha inuitatus, nequaquā acquieuit, magis Ambroſij ſententiā ſequēs atque probans, qui ne Imperatores quidē ſacerdotum conſeſſione ſatis dignos iudicauit. *ibid.*

De Antonio Aegyptio Abbate.

Antonius Aegyptius Abbas virtutibus & miraculis vbiq; clarus, ipſos preſbyteros ac ſacerdotes in ſumma veneratione dicitur habuiſſe, ſolitiuſque eiſdē caput ſubmittere, benedictionem ſibi captare, & pro magno beneficio ducere, ſi accepiffet, proſeſſo tam ſanctus vir haud quaquā tanti ſacerdotalem benedictionem feciſſet, niſi per

per eam ſanctiorem ſe fore cognouiſſet. benedicti à ſacerdote voluit, vt benedicti mereretur: adeo non in ſola ritæ ſua integritate cōfidens, verū etiam aliūde ſpiritualia ſibi ſubſidia comparans. Nam & palmes ille in Euangelio quauis fructuoſus atque facundus, adhuc tamen purgatur, vt fructus plus afferat, & prouentu in dies latiore copioſius exuberet. *ibid.*

De Franciſco Minorū patre.

Fratrū quoque Minorū inſtitutor ac pater Franciſcus, licet omni ſanctitatis genere præſtiterit, non minimum in hoc laudatur, quod maximo ſemper honore ſacerdotes proſequutus ſit: dicere ſolitum tradunt, ſi cui ſanctorum è celo in terram lapſo, & cum illo ſimul ſacerdoti fortē occurriſſet, prius ſe ſacerdoti manibus oſculum daturum, deinde reuerentiam facturum ſancto. Plus quidem ſe debere illi ſignificans, à quo miniſtrante ſacraſiſſimum chriſti corpus acciperet, quàm illi, quem iam cum chriſto regnare noſſet. Quanta autem res eſſet ſacerdotium, in eo oſtendens, quod ſe indignum illo iudicans, nunquam promoueri paſſus ſit, ſolōque diaconatus officio contentus, quoad vixit fuit. Cogitent nunc ſacerdotes, qualis eos deceat perfectio, ſi Franciſcus ſuam nō ſufficere credidit. *ibidem.*

De Ioanne I. Pontifice Maximo.

Ioannes I. qui Hormiſda in ſummo Pontificatu ſucceſſit, Conſtantinopolim verſus pergēs, cum Corinthum diuertiffet, æquum ei, à quo commodatum acceperat, reſtituit. Hoc equo, quod inter alios manſuetior eſſet, vti ſolebat vxor eius, cui commodauerat. Poſt hac verò cum ille conſcendere vellet, ferocire equus, ac veluti effranis, & indomitus circūagere ſeſe, nec omnino pati, vt cuius dorſo Pontifex iam ſediſſet, mulier ſederet. Cuius rei non mediocri admiratio tum ipſam, tum virum cepit, ſeque illo equo deinceps indignos iudicantes, eum Pōtifiſci, cui prius commodatō conceſſerant, munerē obtulerunt. Docuit iumentū quod homo ignorabat, non ſolum Eccleſiæ Antīſtitū perſonam eſſe honorandam, ſed etiam locum, in quo cōſtiterit, atque adeo ſedē ipſam, in qua ſe aliquando collocarit. *ib.*

De Marcellino Anconæ vrbis Epifcopo.

Marcellinus Anconæ vrbis Epifcopus, cum podagra morbo fractus ac debilitatus incidere pedes non poſſet, geſtari ſe inſiſt, & contra incendium, quo vrbis ipſe conflagrabat, deponi. Mira res, ad illum vſque flamma perueniēs, retro cedere cepit, paulatimque raneſc

vaneſcens, ſeuire deſijt, & ſopita deſecit. Quòd ſi ignis, id eſt inanimale elementum, ſacerdotij virtutem ſenſit, atque reſugit, quiſ tam impudens eſt, vt eandem reueneri, eidemq; ſeſe inclinare ſubijceretque contemnat? ididem.

De Maria Aegyptiaca & Zoſima Abbate.

Mariam Aegyptiacam Zoſimas Abbas in deſerto orantè corpore ſupra terram attolli vidit, ſu pra aquas Iordanis ambulantem non mergi: & ſtupefactus conuenire ante illam reuerentia gratia voluit. At mulier ſacerdotalem in ipſo dignitatè animaduertens, non permittit: ſed econtra honorem, quo ſe indignam cenſuit, ei detulit: maius quiddam exiſtimans ſacerdotem eſſe, quàm miracula facere: imò omnibus miraculis mirabilibus iudicans, ex pane & vino corpus & ſanguinè Chriſti, quod ſolis ſacerdotibus eſt datum. ibidem.

De Sacerdotum poteſtate.

Ad hæc ligandi ſoluendique poteſtas eis tribuitur, prædicationis officium gubernandæque Eccleſiæ regimen committitur: & vt credentes expectionis lauacro cæterisq; diuini inſtituti ſacramentis ad caleſtem beatitudinem accipiendâ idoneos reddant, mandatur. Ipſi ſunt ſal terræ & ipſi lux

mundi, ipſi ciuitas ſupra montem adificata, ipſi lucerna ſuper candlebrum poſita, & lucens omnibus, qui in domo Dei ſunt: ipſi ab Apoſtolo dicuntur genus electũ, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquisitionis: denique ſtellarum, Angelorumq; vocabula in Apocatyphi promerentur. Et in Pſalmo audiunt ſacerdotes, Eius induã ſalutari, & ſancti eius exultatione exultabũt. Hæc ſunt igitur, quæ ſanctus Propheta Dauid ſuſcipiens & admirans clamat, Mihi nimis honorificati ſunt amici tui, Deus, nimis confortatus eſt principatus corũ. Hæc & nos certè monere debent, vt illos præcipua, & ſingulari quadam veneratione afficiemus, quicquid honoris, quicquid officiũ in eos contulerimus, in Deũ contuliſſe arbitramur, & Deo præſtituri. ibid.

Ceterum & ſacerdotes ipſi vidèdũ, vt quantum autoritate atq; honore reliquos mortales antecęſerunt, tantum & virtutibus præſtent. Cui multum donatum eſt, multũ ab eo exigetur. Quòd ſi q̄s, qui ſemel in anno ſacroſanctam Communionem de manu ſacerdotis accipiunt, vt ſe prius probent, præcipitur, & ſic de pane illo edãt & de calice bibant: quantum magis debet probari viuereq; ſyncerius in, qui quotidie ad altare Dei accedit, & tam mirabile ſtupendũq; ſacramentũ verbis cõſicit, manibus contrectat, ore ſumit, &

ſumen

ſumendũ quandoq; alijs porrigit. Caſtum igitur mente & corpore, præ omnibus piũ, humilitate multa ſubmiſſum, patientia firmum, puritate mundum, ſanctitate perfectum, omni deniq; virtutũ odore præter ceteros fragrantem eſſe oportet ſacerdotẽ, vt ei animo conſentiat, cui corpore ſi adharere præſumit. Si enim caſtitate illius conſideres, virgo eſt, & virginis filius: ſi humilitatem, formam ſerui accepit, cũ eſſet Deus: ſi patientiam, opprobria, contumelias, verbera, necem ſuſtinuit, vt nos ſaluaret: ſi puritatem, peccatum non fecit, & non eſt inuentus dolus in ore eius: ſi ſanctitatem, ſanctus ſanctorum eſt, gratia & veritate plenus: ſi perfectionem, nec auergeri in illo, nec minui poteſt. Hic quippe eſt ille vnigenitus Dei filius, per quem omnia facta ſunt, & ſine quo factum eſt nihil. & & I, principium & ſinus, Chriſtus veſus, cuius nomen ſuper omne nomen, cui omne genu ſectitur, caeleſtium, terreſtrium, & infernorum. In quem Angeli proſpicere deſiderant. Quem cum Patre & Spiritu ſancto ſimplicem inſeparabilemq; ſubſtantiam tremunt Archangeli, reuerentur Dominationes, venerantur Poteſtates, adorant Virtutes, Cherubim & Seraphim conſtentur, omnis ſpiritus laudat. Ineffabile verbum, incircumſcripta Deitas, incomprehenſibilis maieſtas ab ſub viſibili iſt a pal

COMMVNIONE. 655
pabilisq; ſpecie ad te è calo dignatur deſcendere. O ſacerdos, cogita, perpende, examina quem te exhibere debeat, ne talis ac tantus Dominus te inuitatus, ad te veniens, in te inueniat quod ipſum offendat. ibidem.

DE SACROSANCTA COMMUNIONE.

De quodam Sacerdote.



Iterbỹ (quod oppidũ Picens eſt) ſacerdos quidã, dum miſſam celebraret, hoſtiã ſacram ſumpturus, dubitauit eſſetne illa vera caro ſaluatoris: & cũ de more manibus cõſegreſſet, cruor inde manare cepit, ita vt album panniculũ, quod corporale appellant, ſibi ſubiectũ magna ex parte inſceret: fruſtrãq; tetatum eſt, maculã illã elui aquis. atq; ob miraculi fidẽ ipſe in ſacrario Viterbinã Eccleſiã adhuc ſeruari dicitur. Eam potiſſimè ob rem IIII. Vrbanus Pontifex (cũ forte ibi aſſeſſet) diem corporis Chriſti feſtum conſtituit, qui peractis Pentecoteſ officijs, feria quinta proxima ſolennis eſt. Pontificũ Maximũ teſtimonio credat, annuãq; celebritati ab eo inſcripta quiſq; vel miraculo non interfuit, vel panum ſancto ſanguine perſuſum non vidit. Marullus lib. 4.

De Eduardo Anglorū Rege.

Eduardo Anglorum Regi san-
ctitate nō minus, quā in regno cele-
bri, dū missali sacrificio intersuis-
set, in manibus sacrificātis presby-
teri Christum ea corporis forma,
quam de Virgine matre sumpsit,
ferūt apparuisse: nō quod sanctus
Rex quicquam de veritate sacra-
mentī ambigeret, sed vt ambigen-
tibus ipse (cuius verbis habebatur
fides) visa predicaret. Eo Atte-
stante crediderūt, quibus veritate
persuadere ratio nequibat. *ibid.*

De beato Gregorio Pontifice.

In beati quoq; Pōtificis Grego-
rii vita legimus, cū corpus Do-
minicum cui dā samina sumēdum
offerret, que panes ipsos, quos ille
cōsecrabat, facere consueverat, in-
credula renuebat accipere, quod
diceret, nequaquā esse illud corpus
Dominī, sed panē, quem ipsa suis
manibus formauerat, ipsaq; coxe-
rat. Tunc Pōtifex egreserēs incre-
dulitate mulieris, orauit Dominū,
& panis species versa est in speciē
carnis. rursus orauit, atq; vbi pri-
stina sacramento facies redijt, cre-
dētī iam ac penitenti illi obtulit.
Experimētō credidit mulier, quod
si absq; eo credidisset, multo maius
fidei sibi meritum accessisset. Beati
enim, qui non viderunt, & credi-
derunt. *ibidem.*

De Maria Decegnis.

Maria cognomento Decegnis

idem sacramentum pueri figura
visum perhibēt, dum sacerdos in-
ter sacrificandum de more manus
susulisset. In quo hoc quoq; mirū
& ineffabile, quomodo eodē tem-
pore aliā alij effigiem viderint,
illa pueri, alij panis: illa quod er-
rat, alij quod esse videtur, & non
esse creditur. Cur autē ita ei, nisi
ad summoēdum scrupulū dubi-
tatis, non ab ipsius mente, que lan-
cti, & fideliterat, sed illorum, qui
dubitassent, si tanta opinionis mu-
lierem mentiri posse arbitrārent?
At quare non ceteris, sicut & ipsi
vni puer apparuerit? vt scilicet
credentes, quod nō vident, vi-
dere mereantur quod credunt. *ib.*

De Hiuone presbytero.

Itur haud temerē Hiuoni
presbytero missam celebranti, dum
sacram hostiam reuerenter offer-
ret, igneus globus super verticem
assitisse visus est. Quæ res tanta
admirationi fuit, vt quod ipse ma-
nibus extulerat, ijs etiā, qui prius
dubitauerant, diuinum esse appa-
reret, adorarentq; deinceps in sa-
cramento: non quod viderent, sed
quod esse crederent. Neq; enim ad
species illas visibiles dirigēda ado-
ratio est, sed ad substantiā Christi
qua sub ipsis occultatur. *ibidem.*

De Dominico Prædicato-
rum patre.

Sic nempe faciens Dominicus
ille

ille Prædicatorum pater, dum in-
ter sacrificandum tanti sacramen-
ti maiestatem secum cogitaret, ni-
mio interdum stupore attonitus,
exterius obrigeſcebat, interius in-
effabiliter consolabatur. Quantus
hic ergo, & qualis est, qui contem-
platione sui totum occupat homi-
nem, & manentem in corpore à
corpore facit alienum? & nec sic
perfectō gloriam suam totam pan-
dit, quam nec Angeli quidem
comprehēdere possunt, cum incir-
cumscrip̄ta atque infinita sit. *ibid.*

De Onophrio Eremita.

Et ne tam admirabilis sacra-
menti homines mortales tantum
ministrōs esse putemus, nonnun-
quam etiam ab excellentiore, hoc
est spiritali creatura ministratum
hominibus est. Ferūt Onophrium,
in vastā Aegypti solitudine Deo
seruientem, Dominico quoque die
illud Angelo deferente accepta-
uisse, cū sacerdotis copiam procul
ab humano cultu degens habere
non posset. *ibid.*

De Maioro Episcopo.

Maioro etiam Episcopo in Bri-
tannia Paschali die oranti An-
gelum ter apparuisse, terq; sacram
Communione porrexisse prædi-
centem, quod propediem decessurus
esset. Sed qui tali visus est mini-
stro, tantoque donatus viatico, ad

finem vita gratanter cucuerit, vt
vitam, que sinem non habet, in-
choaret. *ibid.*

De Marco Scriptoro.

Marcus quoque Scriptor, apud
Aegyptios ita cognominatus, quo-
niam cura illi fuit Anachoretarum
Aegypti ritas describere,
cū aliquando genibus prouolutus
Eucharistiā à sacerdote po-
posisset, apparuit manus eam sibi
porrigens: nec dubitauit ille acci-
pere, quod Diuinitūs offerri cre-
didit. nec ambigitur quā Ange-
lus fuerit, qui præripere ausus sit
officium sacerdotis, maioremq; in-
cusit hominibus reuerentiā erga
se metū panis ipse Trinitatis, cū
tam mirabiliter etiam ab Ange-
lis porrigi visus sit. *ibid.*

De Faustino & Iouita Mar-
tyribus.

Non minori admiratione di-
gnum, nec minus ad huius sacra-
menti spectans dignitatem illud
fuit, quod in vita Faustini & Iou-
ita martyrum legimus. Hi namq;
cū secundum militem Mediolani
conuersum baptizassent, & Com-
munionem quoq; membrum ecclesie
facere voluissent, neq; haberēt pa-
nem, ex quo sacramentum confice-
rent, à columba alite roſtro dela-
tam accepere, etque sumēdū por-
rexerunt, sacrum esse minime du-
bitan

bitantes, qui sic afferebatur. Quoniam autem in columba figuram spiritum sanctum apparere solitum Euāgelia testantur, hoc ideo contigisse potuit, ut credamus, sicut credimus ibi Deum patrem, ibi spiritum sanctum esse, ubi Filius est, cum trium personarum simplex unicusque substantia separari non possit. Quem ergo honorem toti Trinitati exhibendum confes, huic rati sacramento deferre ne dubites: nō visibili eius figuram tantummodo oculis attendens, sed sub visibili figura inuisibilem veritatem alta mente contemplantis. *ibid.*

De Honorato Ambianensi Episcopo.

Eiusmodi autem honor quāti meriti sit, Honorati Ambianensis Episcopi exemplo disci potest, qui Missam celebrans, cum ante se in altari attentius sacram hostiam considerasset, iam sumere volens, manibus contingere haesitabat. Itaque depicta ibi imaginis Christi manus sublatam, sibiq; porrectam hausit, sumere non recusans, quod Diuinitus dabatur. & certē dignum fuit, à Christo communicari, qui se tactu etiam eius indignum iudicauit. Non negamus & Iudam à Christo communicatum: sed quia irreuerenter simul, & impiè accesserat, post buccellā diabolo ad se aditū prae-buit, & vite autorem inhono-

rans, mortis laqueo se infelicitè implicauit. *ibid.*

De Tarsicio Martyre.

At non ita Tarsicius Martyr Roma passus, qui cum sacramentum hoc sub veste teclū ad quendam fidelem egrotantem ferret, in impijs Gentiles fortē incidens, quid sub veste haberet, quaerentibus non indicauit, magisque ab his rei, quam ferebat, cōemptum, quam sibi uecem timuit. Itaq; illi fustibus casum interimūt: & cum exanimis uēstimenta excussissent, sacramentum nusquam parauit: ipsi autem lymphatico pauore conuulsi, diffugerunt. Non ergo licuit sacrilegū illud polluto contactu prophānare, cuius honorem Tarsicius vita sua antetulit. Illi infidelitatis errore prolapsi, ad inferos corruerunt: hic armis eorum fortior, cum martyriū palma calum petiit, ipsum in sua ibi specie perpetuū visurus, quem hic in aliena dignè coluit. *ibid.*

DE SACRAMENTI UTILITATE.

IN Actū Apostolorum legitur de illis, qui primi ipsis Euāgelicis antibus credere. Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum & in communicatione fractionis panis, & orationibus. siebat autem animae timor. Sicut

ergo quotidie celestem panē hunc illis gustare mos fuit, ita & celestium desiderio flagrantes, asidui factores Verbi erant, non auditores tantum, in oratione solliciti, in timore Dei humiles, in charitate feruentes: unde sequitur, Omnes etiam, qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Ad tantam perfectionem quid, quaeso, illos adduxerat, nisi fides Christi & frequens Christi communicatio? Quae postquam à posteris desita est frequentari, uita quoq; integritas languere coepit. Panis enim, qui quotidianus fuerat, factus est annuus. *ibid.*

De Casio Narniensi Episcopo.

Casio Narniensi Episcopo (ut in dialogo Gregorius testatur) quotidie hoc sacrificium Deo offerenti presbyter eius retulit, dicens per visum sibi à Domino fuisse inunctum, ut ei diceret, Age quod agis, nec solitum opus intermitte: natalitio Apostolorum Petri & Pauli die uenies ad me, recipiesq; mercedem. Ille itaque anno quidē septimo: sed tamen die quo praedictum fuerat, cum missam celebrasset, percepta Cōmunionē, vita decessit. beatus qui per quotidianam agni immortalis immolationem ad cenam nuptiarū eius uocari meruit, celebritate aeterna in caelo fruiturus, qua temporalem in altari nullo die intermisit. *ibid.*

De Liberali Heliodori Episcopi discipulo.

Liberalis Heliodori Attinensis Episcopi discipulus hunc vitalem cibum singulis Dominicis diebus percipiens, reliquos dies absque esu potūque peregrisse dicitur. In fortitudine ergo cibi huius peruenit ad montem, qui Christus est: sublatus in caelum, cum se de terris transferri postulasset. Quem enim sumēdo asidue cernebat per speculū & in enigmate, ipsum iam facie ad faciem videre concupiuit. *ibid.*

De Banone clerico.

Banon quoq; Gandauensis cenobii clericus multa licet uita sanctitate praeditus fuisset, cum agrotaret, noluit sine tā salutaris uaticio decedere, statimq; uocari, qui illud sibi afferret, presbyterū iussit. Is uerò, qui missus fuerat, uia ignarus, ab Angelo ad presbyterū usq; perductus est, ut iam Angelos ei quamprimum suffragari scias, qui Domino communicari expetierit: cui Banon ipse communicatus, nunquam postea ab eo discessit, & nunquam discedet, receptus in paradysum. *ibid.*

De Ambrosio Mediolanensi Antistite.

Ambrosius item Mediolanensis ecclesiae Antistes doctrina simul

et sanctitate insignis, cum è vita decederet, et communicari Domino exoptaret, sed furi iam nõ posset, mox Honorato Vercellensi presbytero Eucharistiã afferente, lactus accepit. Qui presbyter, vt hoc faceret, tertia iam vice vocatũ se dixit, dũ dormiret, neq; à quo vocaretur, scire potuisset. Quid hoc est, nisi quia Christus fideles famulos suos absq; se duce ad caeleste regnũ transmigrare nõ permittit, ne viã aberrẽt, si ab ipso, qui veritas est, non continuo dirigantur: ibid.

De diuo Hieronymo.

Et diuus Hieronymus diè agens extremum, sacrum Christi corpus dari petijt. Illud verò sumpturus de lectulo humi se deponi fecit, saccoq; operiri. Tunc gemitibus pronolatus lachrymas fudit, pectus pugno percussit, et sic sanctam oblationẽ hausit. gestu habitũq; se illa indignum contestans, illam tamen sibi necessariam hauriendo docẽs: ibid.

De Eadmundo Cantuariensi Episcopo.

Quod autem et intelligentiam piè sumentibus præstet, Eadmundus Cantuariensis episcopus testis est: qui diè crastino de Trinitate disputationem inuiturus, noctũ in somniis vidit se sacramentũ istud accepisse, colũba offerente: et cum mane in auctoritatem venisset, præter spem magna omnium admira-

tione differuit. Siquidem illi tunc spiritualiter communicauerat, quã Dei sapiẽtia est, et Dei virtus, ib.

De Centumcellensi presbytero.

Hac insuper immortalis et ineffabilis hostia, si in altari pro mortuis offeratur, maximo illis adiumento erit ad cõmissa in Purgatorij locis diluenda. Gregorius Pontifex refert quẽdam Centumcellensem presbyterum dũ in thermis lauaretur, homini ignoto, qui tamẽ ipsi officiosus ibi inserviret, panes aliquot referẽda gratia causa muneris obtulisse, illum verò noluisse accipere, quod sibi eis opus non esse diceret, vita hac iam defuncto, se enim loci illius dominũ aliquando fuisse, et eo deinde labore expiare culpam ibi iussim. Quamobrem si sibi gratis carere vellet, illos panes pro se consecratos Deo offerret. Quod cum ille fecisset, die octauo ad thermas reuersus, homine non inuenito, noxia absolutum agnouit, ille ergo primũ poscendo, deinde non comparẽdo, quanto hoc sacrificium defuncti emolumento sit, patefecit: ibid.

De Agathone Episcopo Panormitano.

Idẽ testatur Agathone Episcopus Panormitanũ, cum Romam versus nauigaret, ad insulã, qua in Tyberis ostio est, applicuisse, et sacrificiũ missale obtulisse pro nau-

Varica nomine, quem in scapham descendẽtẽ, dum nauis plenis velis ferretur, rupto fune, in medio mari reliquerat, et fluctibus obruiũ perisse putabat: cum autem ad Romanum portum peruenisset, egressus in litore Varicam sibi obuium habuit: et vehementer miratus, audiuit, eum, dum scapham regẽdo, partim labore, partim inedia iam desceret, obdormisse, et dormienti sibi visum à quodam panem accepisse, atque eo gustato, se refocillatum sensisse: deinde expergefactũ nauigio iuxta prætereunte susceptum, Romamque delatum. Rem ergo curiosus exquirens, comperit, ea ipsa diè illum pane eo refectum fuisse, qua sacrificium fuerat oblatum: et Deo gratias egit, quia hic ille panis esset, de quo per Hieremiam dicitur, Inebriauĩ animam lassam, et omnem animam esuriẽtem saturauĩ, ibid.

De Maria Magdalena.

Maria Magdalena vitam agens in deserto, caelestium spirituum societate fruebatur: et tamen cum sibi vita finem imminere cognouisset, Maximum Episcopum iussit accersiri, et percepta ab eo Communione, ad celum migravit. Non fuit illi satis cum Angelis iter hoc ingredi, nisi Dominum Angelorum ducem habuisset. Sic olim ad sepulchrum eius lugẽs, di-

missis Angelis, quos viderat, illud solum quaesivit, quem lugebat: et tunc demum consolata abiit, cum ipsum resurrexisse cognouit: ibid.

De Petronilla virginẽ.

Petronilla virgo cupiẽs iam ad caeleste de terreno transferri habitaculo, ne sine viatico discederet, à presbytero Nicomede panem Trinitatis accepit. Itaque sponso aeterno copulata, celum adiit; ne frustra illũ precis mortalibus præposuisse videretur, si eidem, et in terris posita communicare neglexisset, ibidem.

De Lucia virginẽ.

Luciam virginẽ nec inter flammam cõstrictam, nec perosso à sacrilegis iugulo letaliter vulneratã mori potuisse accepimus, donec sacram sibi communionem à facerdote oblatam non sumpsisset. Tunc cum martyrij corona celum leta petijt, cum eum, pro cuius amore supplicia contempserat, sibi iunxit itineris ducem: ibid.

DE VERITATE.

De Theona Abbate.



Theonas Abbas in etate mo Scythi nunquam mentitus dicitur, cum tamen tribus millibus

Monachorū præfuisse. Mirum est inter tantam multitudinem non fuisse linguā lapsū. Hoc idem & Bonenom Abbatem in vita præstitisse tradunt. Marul. lib. 4.

Ac semper quidem illo mēdacij genere abstīnēdum est, quod in detrimentum verti possit animarū, corporum, rerum: cetera leuiora sunt: nullum tamen (ut arbitror) culpa vacuum: omne quippe simulatione quantum à veritate tantum & à Deo abesse necesse est, cum summa veritas ipse sit.

De Archebio.

Archebij quidem sanctissimi viri simulatio non improbanda, qui in quadam Nili insula inter solitarios & ipse solitariam vitam ducens, si qui eō accessisset, eiusdem proposito cupiditate accensus, ei suum ipse domicilium cum vten silibus cedebat, ne qua cellula construenda, quarendae ve suppellectilis difficultate victus, abiret: ac ne forte illum quod offerebatur, accipere pudor impedisset, certum sibi ac deliberatum esse ad alia transmigraare loca mentiebatur. Et tansiper inde secedens, donec impensas compararet: reuersus alteram sibi cellam non paruo cum labore

ponebat. Hac ille simulatioe vsus, officio fungebatur vera charitatioe, eos in Dei seruitio pia circumuentione retinens, quos fortasse necessitas dilabi compulisset, multoq; plus lucri largiēdo faciebat, quam detrimenti mentiēdo: & sapiētia erat modico damno magnam vtilitatem querere. ibid.

De quodam Abbate.

Illius quoque Abbatis laudatur mendacium, qui (ut Casianus tradit) Simeoni Monacho prospexit, ut in proposito vitæ perfectioris perseueraret. Hic nuperrime ex Italia partibus ad Aegypti solitudinem se cōsulerat, nullus exercitij gnarus, præterquam Latinos libros transcribendi, quorum illis in locis vsus nullus erat. Senior igitur fingit olim quassisse se, qui sibi Pauli Epistolae Latino charactere conscriberet, volens eas (ut aiebat) muneris mittere fratri in cohorte Latina militanti, Latiniq; sermonis non ignaro, ut aliquid de scripturis diuinis habeat, quo sese etiā inter militiae labores vtiliter occupet. Hac itaq; simulatione illū ad scribēdū cōpellens, et quæ opera et quæ vitæ necessaria erāt, dedit, tum otto subtrahens adolefcētem, tum penuriæ eius mercedis occasione succurrens. Nisi sic Abbas sinxisset, Simeon ipse vel cogitatio nibus per inertiam expugnatus, vel inopia superatus, diu ibi permanere non potuisset. Neque eum

puudit

puudit accipere, quod offerebatur pro labore: puduit autem, si nihil agenti vltro impenderetur. ibi.

Profecto fingi aliquid etiā sine ulla culpa posse quis dubitat? quādoquidē Veritas illa, in qua nullum præfusi vitium cadere potest, in Evangelio fingere dicitur: Et ipse, inquit, se sinxit logius ire. Et coegerunt illum, dicētes, Mane nobiscum, quoniam adueperasceit, & inclinata est iam dies. Sed talis hæc Domini erga discipulos fictio, qualis et illa quōdam erga Abraham tentatio. Ille tentatus est, an obediret Deo: isti an hospitalitatem seruarent. Non quia Deus futura nesciat, sed ut nos habeamus virtutū exempla. huius rei causa præpositisque proprium atq; vstitutum, dum iuniorū animos probare student, dūmq; probatos ceteris ad imitandum exhibent. Non sunt igitur hæc fitiones mendacij, sed veritatis. neq; enim aliter q; mores hominum ingeniāque experimur, quam artifex experiri solet Indice lapide aurum argēūmq; ut quale sit cognoscatur, & experimento veritas ipsa pateat. ibid.

De Nicolao Peregrino.

Quidam etiam obtegende sanctitatis causa simulationis latebrā subiere, ne forte honorati placerēt sibi, et pro inani gloria verā amitterēt. Nicolaus cognomento Pere-

grinus natione Græcus in oppido Apulie Teano seminudus incedēs, & crucē ligneam manu præferēs, Kyrie eleeson clamitabat, eo clamore puerorū turbā excitabat: & hoc ipsum iteratis vocibus secū decantarent, innuebat. Excogitauerat vtiq; quemadmodum stultus hominibus appareret, & a laudibus Dei non cessaret. qua infania simulatione tantum placuit, ut Deo donante, defuncti cadauer multorum languores tactu sanaret. ibidem.

De Marco Solone.

Fuisse etiā Alexandria quendam Marcū Solonem nomine, qui se stultū fingens, nudus incedebat, operibus tamē intentus charitatis. Cum enim manuum labore victū quaritaret, quicquid in diem sibi superesset, indigentibus erogabat. cumq; iam sedecim annos in hac simulatione perdurasset, postremo adiuuatus manifestauit, se aliquādo Monachum fuisse, sed libidini deditum annos quindecim concubinatu perseuerasse, tādēmq; ad penitentiam cōuersum, decreuisse tantundem temporis seruire Christo, quātūm diabolo seruierat, atq; mox vita functus est, & in sanctorum numero habitus. ibid.

De Quadam virgine.

In Thebaidis monasterio, qd sancti Hieremia nūcupabat, fuisse virginē quādā, memorie proditiū est, quam

T A

quã omnes reliquæ mentis impo-
 existimabant: Daniël autē Ab-
 bati reuelatum, quod fatum Dei
 sapiētis esset hominibus: proinde
 ad eam visendam illum perrexi-
 se. At ipsam, cum se deprehensam
 vidisset, clam abisse, schedula posi-
 tus monasterij affixa, in qua scri-
 ptum erat, Quicquid in vos pecca-
 ui, remittite, atq; in Domino vale-
 te. Quæso, si demētia simulatio illi
 crimini dari debet, quomodo cate-
 ris, quæ ibi erant, sanctior Dei re-
 uelatione iudicaretur? Profecto si-
 mulatio ista conseruatio summæ
 humilitatis erat, non culpa. ibid.

De Fœminis, quæ se viros
 esse sinxerunt.

Sed neq; illis signa obfuerūt,
 quas virorum nominibus, eorumq;
 tegumentis sexum aliquando celasse
 cōstat, cum id ea ratione egerint,
 vt cōmodius Christo (quæ nihil late-
 re deseruirent. Eugenia Philippi
 Cōsulis filia Eugenius credita, etiã
 Abbatis officio defungi A lexã
 driæ meruit. In eadem vrbe E-
 phrosyna virgo sub Smaragdã no-
 mine latēs, monachi vitam duxit.
 Sic Marina Marina, Theodora,
 Theodorus, Pelagia, Pelagius cre-
 dita inter viros præstiterunt san-
 ctitate sexu occultato. sinxerunt
 ergo se esse quod nõ erant, vt essent
 quod esse debuerunt, nihil omittē-
 tes quod ad perfectæ consumma-
 tæq; religionis cultu pertineret. ibi.

Hæc sunt quidē iustæ atq; inter-
 dum etiã (vt diximus) necessaria
 fingendi ac mētēndi causæ: cætera
 vero mendaciorū genera pernicio-
 sa mortiferaq; habentur. Sicuti fuit
 mendacium Giezi, pseudoprophe-
 tarū, Anania & Sapphira, Pōti-
 sicū in Euangelio, & Pharisæorū,
 & his similia. Simulatio quoq; ac-
 dolus Ioab in Abner, & Ama-
 sa, Tryphonis in Ionatham, & in
 Antiochum, Ismaëlis in Godo-
 liam, Andronici in Oniam, Iuda
 in Dominum. ibid.

DE PECCATO- rum confessione.

De Philiberto Abbate.



Anguēri Monacho,
 qui iam fari nequi-
 bat, Philibertus Ro-
 thomagensis Abbas
 Deum precatus, linguã expetiuit
 ob hoc solum, ne sine cōfessione de-
 cederet. vbi enim confessus est, il-
 lico expirauit. Satis esset in tali ne-
 cessitate intimus peccatorū dolor,
 & ipsa cordis contritio: sed sanctus
 Abbas nescius, an ille cōuenienter
 doleret, à confitente discendere
 voluit, vt pro eius salute confiden-
 tius oraret, simulque ostenderet,
 quàm necessaria sit confessio huius,
 qui loqui possunt: quandoquidem
 & pro multis elaborandum est, vt
 consistendi causa loquantur. Ma-
 rti. lib. 4.

De Seuero sacerdote.

Non solum muto vocem, verum
 etiam mortuo vitam aliquando
 restitutam hac de causa fuisse le-
 gimus. Seuerus enim sacerdos (vt
 in beati Pontificis Gregorij dialo-
 go relatum est) vocatus ad cuius-
 dam egrotantis confessionem au-
 diendam, cum paulo tardius ve-
 nisset, vita defunctum offenderit,
 atque ea re vehementer angri affli-
 ctusque cepit, se illius interfecto-
 rem, se homicidã clamans: & dum
 in his lamentis cadaveri iucum-
 bens, acerrimè fletet, renixit qui
 iacebat mortuus, dixitque, se dum
 ab impijs spiritibus ad horrenda
 tenebrarum loca raptim trahere-
 tur, ab Angelo protinus admitti,
 atq; corpori restitui iussim, quod
 diceret Deum id Seueri lachry-
 mis indulgisse. Igitur vbi confessus
 est, peracta septem dierum peni-
 tentia, iterum obiit, corporis vincu-
 lis pariter, peccatorūque absolutus.
 caueat ergo sacerdos horã te-
 rere cunctando, quotiens ad tam
 necessarium opus accersitur, ne si
 Seueri stetit imitari nequiuert,
 reatum subire cogatur mortui non
 confessi. Caueat & eger differre
 confessionem, ne consistendi mora
 peccandi pertinacia impetetur: si-
 cuti isti imputata fuisse ad per-
 petuum supplicium, nisi aliena ei
 merita peropportune succurrissent.
 hinc est illud in Ecclesiastico præ-
 ceptum, Confiteberis vivens vi-

uus, & sanus confiteberis, & lau-
 dabis Deum, & gloriaberis in mō-
 jerationibus eius. ibid.

De Apollino Abbate.

Caueat præterea sacerdos, ne
 qua nimis acerba increpatione cō-
 turbet confitētem, & vulnus quod
 leni foru curandū est, durius con-
 tractans, exasperet, ac suppurrare
 cogat, ne forte & ipsi contingat,
 quod contigisse seni cuidã in A-
 gypto refert Ioannes Casianus.
 qui Monachum adolescentem, cum
 in cōfessione audisset libidinis in-
 centiusu identidem vrgeri, immo-
 derata reprehensione propè ad de-
 sperationem compulit, indignum
 Monachi nomē contestans, cu-
 ius peccus impudicis cogitationi-
 bus patere potuerit. sed mox ipse
 iusto Dei iudicio eadem tentatio-
 ne vehementer inquietari cepit, vt
 & hic senex, sicut & ille iuuenis,
 iam ad seculum redire secum in
 animo versaret. Caterum sapien-
 tia ac sanctitate pradius Apollō
 Abbas iuuenem vultu demissum
 cernens, cum tristitiæ causam di-
 discisset, blanditer consolatus est,
 docens non esse malum fœda cogi-
 tatione impugnari, sed vinci. nam
 se quoque idem sæpe passum, Deo
 tamen adiuuante, nunquam suc-
 cubuisse. deinde senem iam relicto,
 in quo atacem egerat, tugurio, vã
 gum profugumque ad se aduocã,
 vt rediret admonuit, & iam suã

expertus imbecillitatem, aliena misereri disceret, nō irasci: posthęc pro illo precatus tentationem oratione abegit. Improvidus igitur iste confessionis auditor nōme & se & consistentem perditurus esset? Nōne cecus cecum ducens, ambo in foueam corruissent, nisi Apollō Domini miserantis nutu manū suam vtrique supposuisset? sapiēter itaque ab Apostolo præceptum est, si occupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum ne & tu teneris. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi. *ibid.*

De quodam Monacho.

Quanta verò sancta confessionis virtus sit, etiam inde disci potest, quod Vgoni Bonauallēsi Abbati quendam ex fratribus post mortem apparuisse ferūt, & mox ut peccatum confessus est, pœnis, quibus afficiebatur, se liberatum dixisse, hanc autem confitendi facultatem idcirco sibi reseruatam, quoniam absente Abbate decesserat, deliberatum habens illi confiteri, cum redisset. Etenim fratrum absolutio ex monastico instituto ad solum Abbatē spectabat. Expectat igitur etiam cum abest, cui confitendum sit, confitendi semper habere propositum, pro inconfesso erit, qui quannus copiam confi-

tendi non habeat, non habuerit voluntatem. *ibid.*

De Serapione Abbate.

Illo quoque exemplo vis patuit confessionis, quod in collationibus Casiani proditum est de Serapione Abbate: hic iuenculus adhuc sub Theona preposito edacitatis morbo tentatus, post nona refectioem paximadium furto sublatum vesperi latenter comedere consueuerat: sed tandem conscientia stimulo agitatus, coram Abbate prosternitur, peccatum confitetur, & cum pœnitentia marore veniam exposcit. vix dum verba finierat, & flamma de sinu eius, in quo paximadia recondere solitus erat, promicans, intolerabili fectore cellam, in qua erant, replevit: ille nunquam postea tali edendi auaritate se pulsatum sensit. Vincēbatur, quandiu occultum tenuit facinus, porro ubi confessus est, ita victor euasit, ut ad eandem pugnam redire vltra necesse non fuerit. Illam quippe diaboli flammam penitus extinxit humilitas confitentis. *ibid.*

De quadam fœmina.

Ferunt mulierem quandam peccata sua in volumine descripta Basilio Magno porrexisse supplicentem, vii pro eorum remissione Deum deprecaretur. oravit ille,

& omnia delicta apparere, præter vnum ceteris grauius, cuius caetera dum ad Effren eremitam missa mulier nihili profecisset, inde rediens Basiliū, iam diem suum obisse comperit, sic utique vberim: mox chartam illam saper iacentis pectus deponens, cum tandem sustulisset, id quoque in ea quod residuum erat, abolitum deprehendit. Hinc nosse licet, quantum proficit consistenti bonum ac sanctum habere auditorem, cuius merita sibi ad veniam facilius pleniusque assequendum suffragari possint. *ibidem.*

Quod verò (ut dictum est) per sacram confessionem abolitio fiat peccatorū, etiam quotidianis ex-

perimentis discimus. In ijs vtrique, qui malignis arrepti spiritibus, quandoque occulta aliorum facinora manifestant, ea palam obijciantes, quæ illi, quibus obiecta sunt, mox ut confessi sacerdoti fuerint, & ad eum, qui arreptus est, reuersi, nihil vltra quod sibi improbandum sit, auaiunt. Quinimo ipse in homine loquens affirmare solet demum, nequaquam esse eos illos, qui pauō antè fuerant, sed alios omnino. Tanta ergo res est confessio, ut diabolo statim os obstruat, ne hominem accusare possit, quem prius in multis damnare ausus fuerat. *ibidem.*



ERRATA QVAE HOC IN TO-
mo commissa sunt, sic castigato.

Pagina 17. columnâ 1. lineâ 29. pro Nostrorum lege Romanorum. 25. 1. 30 irrenumeratam, irremuneratam. 28. 2. 9. Has, Hac. & lin. 21. magnæ, magna. 57. 2. 7. nimia, mimâ. 60. 1. 2. 4. pudicitia, pudicitia. & li. 1. 6. hostibus, hostilibus. 67. 2. 4. lilij, lilijs. 77. 2. 3. haud dubiam, haud dubium, 103. 1. 2. 1. vniculis, vinculis. 122. 1. 4. aliquod, aliquot. 129. 2. 18. tamque, tanquam. 138. 2. 21. perniciosissimus, perniciosissimus. & lin. 28. correptonē, correptionem. 511. 1. 16. tetulit, retulit. 159. 2. 14. Nearcho, à Nearcho. 173. 2. 24 infidijs, infidias. 175. 1. 18. sentenratia, sententia. & lin. 19. ſceleti, ſcelerati. 195. 1. 1. Nostrorum, Romanorum. 199. 1. 3. Quirite, Quirites. 208. 1. 31. noluerit, voluerit. 221. 1. 28. Clementem, & clementem. 228. 2. 33. portensior, portentosior. 234. 1. 27. Feræ, Feræ. 258. 2. 8. forma, formæ. 279. 2. 22. inimicorū, in inimicorū, 273. 1. 2. 3. tueretur, vteretur. 277. 1. 25. dimisit, diuisit. 309. 1. 24. complecteretur, complecterentur. 311. 1. 29. Cuius, Caius. 317. 2. 22. multipli, multiplici. 319. 2. 1. Portunam, Fortunam. 342. 1. 30. lepra, lepræ. 388. 2. 28. casum, casuum. 410. 2. 6. indignitati, indignati. 422. 1. 15. petulantiam, per petulantiam. 423. imperare, imperatore. 432. 1. 2. Ciciliam, Ciliciam. 466. 2. 27. exemplum, redundat.

INDEX COPIO- SISIMVS, OMNIVM

NOMINA, QVORVM EX-

empla in hoc volumine referun-
tur, complectens.

A



Abbas quidam	662	Aegyptiorum Rex	470
Abbas & Monachus		Aegyptij	266. 471
in Ptolemaide	382	Aelius Verus Cæsar	432
Abarthomius Sido- nia Rex	418	Aemilia Africani vxor	61
Abifai Hebræus	24	Aemilius Consul ac Cornelius Lentulus	381
Abraham Aegyptius	297. 521	Aemilius Paulus	189
Accius Poëta	304	Aemilius Sybaritanus & Cyam- pus Theſſalus	122
Achilles	558	Aeneas	78. 103. 535
Adaleda Auguſta	413	Aequitius Abbas	64. 576. 642
Adlanus Marthumbrorum bar- barorum Rex	457	Aeschylus Poëta	506
Admiratus Turcarum natione Arabs	368	Aetherius	611
Adoleſcens Lacedæmonius	24	Aethiopes	471
Adoleſcens quidam	622	Aethiopia Reges	2
Duo adoleſcentes	449. 494	Africanus Maior	46. 83. 84. 105. 110. 310. 325. 500. 501. 535. 573
Adrianus Imperator	314. 439. 440. 563	Agamemnon	108
Vltio Romanorum in Adrianū 397		Agapitus Pontifex	201
Aegidius	172. 227. 647	Agatha	66. 633
Aegles Samius	342	Agathocles Rex Syracuſarum	322
Aegypta virgo	70	Agathon Episcopuſ Panormi- tanus	660
Aegyptiorum religio	1	Agathō Abbas	215. 383. 549
Aegyptius atque Aſpis	367	Ageſilaus Lacedæmonius	41. 96. 115. 245. 249
Aegyptius Magus atque Paſto- res Gallorum	361	Agilus Reſbacenſis Abbas	30
Aegyptius Monachus	384. 385	Agilitas	

I N D E X.

Agilitas corporis 466
 Agis Lacedæmoniorum Rex. 308
 Aglaus Pſophidius 292
 Agnes virgo 90.633
 Agrigentini 430
 Agrippina mater Neronis 38.
 96.334
 Alaricus Rex 6.47
 Albaga Can, id est Rex Tartarorum 395
 Albanus 645
 Albertus Bauariæ dux. 318
 Albinus Andegauensis Episcopus 492
 Alcibiades Athenienſis 244.
 406.417.430.498
 Alexander Magnus 15.24.25.
 40.42.173.191.194.209.
 265.271.277.299.357.
 373.387.393.424.433.
 446.497.500.554.
 Quidam Alexandri Regis puer 159
 Alexandri in Iudæos gratitudo 364
 Alexandri Magni ſucceſſores 418
 Alexander Magnus & Pompeius I
 Alexander v. Pontifex 278
 Alexander Phereus 228
 Alexander Seuerus Imperator 313.314
 Alexandrina mulier 165
 Alexandrina virgo Aegyptia 381
 Alexandrinus Populus 359
 Alexius patri⁹ Romanus I 68.
 629

Diuus Alexius 295.488
 Alexius Conſtantiuopolitanus 107.377
 Almenon Arabs Tolletanus Rex 139
 Alphonſus Rex 433
 Alphonſus Aragonius Siciliae Rex 225.264.564
 Alphoſus x. Caſtaloneniſis Rex 574
 Alphonſus x1. Caſtaloneniſis Rex 224
 Alphoſus Legionēſis Rex 10.48
 Alphonſus Senior Siciliae Rex 51.279
 Alphonſus Neapolitanus Rex 33
 Alphonſus Petrus Guſmanus 142
 Aluarus Rex 416
 Amafiſ Aegyptiorum Rex 34.
 242.243.
 Amator Antiſiodoreniſis Episcopus 611.
 Ambroſius Mediolaneniſis Episcopus 200.316.564.607.
 638.659
 Amilcar. 216
 Ammianus Alexandriae Antiſtes 75
 Amon Aegyptius Abbas 62.
 543
 Amor cuiuſdā patris in Filium 260
 Amor filiae erga matrem 105
 Amos Aegyptius 91
 Amphiarus 330
 Amyntor 99
 Anachariſis 249
 Anac

I N D E X.

Anacletus Pontifex 651
 Anacreon 507
 Anaſtaſius I1. Pontifex 513
 Anaſtaſius Auguſtus 137
 Anaſtaſia 88
 Anatolia 90
 Anaxagoras 189.292.518.
 556
 Anaxarchus 159.577.
 Anaximenes præceptor Alexā-
 dri 254
 Andragafiſina virgo 68
 Anchifeſ 535
 Andreas Apoſtolus 625.642
 Andreas ordinem Minorū pro-
 fiens 316
 Andreas Fundeniſis Episcopus.
 599
 Andreas Lamponianus 29
 Andronicus Imperator 412
 Anēruodus ſeruus 371
 Anna Helcanæ 538
 Anna Romana 125
 Altera Anna 538
 Annibal 52.82.194.216.217.
 229.234.255.299.321.
 349.453.482.532.
 Anſelmus 546
 Antigenidas 298
 Antigonus Rex 188.221.388.
 399
 Antigonus Demetrii filius 103
 Antigoni Regis filius Deme-
 trius & Mithridates 210.
 Antiochus Epiphanes Aſia: atq;
 Syriae Rex 11
 Antiochus Rex Syriae 116.638.
 52
 Antiochus Eupator Aſia: ac Sy-
 ria: Rex 148
 Rex Antiochus & Scipio Aſri-
 canus 197
 Equus Antiochi 367
 Duo iuuenes Antiocheni 162
 Antipater Macedoniae rex 234
 Antipater Poëta 343
 Quidā Antiſtes Romanus 258
 Antiſtēnes Philoſophus 560
 Antiſtia mater 96
 Antonia 123
 Antonius Abbas 445.487.527.
 540.570.574.605.638
 Antonius Abbas Alexandrinus 206.549.647
 Antonius Aegyptius Abbas 583.652
 Antonius Aegyptius & Cronius 505
 Antonius Caracalla Imperator 420
 Antonius Hiſpanus 641
 Antonius Monachus 609
 Antonius Rauennas 466
 Antonius & Geta Fratres 114
 Apollinaris Alexandrinus Pa-
 triarcha 277
 Antonius Spinula Genuēſis 153
 Apollo vindicans ſe de ſacrile-
 gis 13
 Apollonius Monachus & Mar-
 tyr 92
 Apollonius Abbas 227
 Apollonius Tyaneus Philoſo-
 phus 42.559
 Apoſtoli 523.540.582
 Apoſtoli, Martyres, & confeſſo-
 res 213
 Appelles Couſ 357
 Appia

I N D E X

Appianus & Priscus	511	266. 357. 436. 532.
Appius	503	Arnolphus Lothoringæ Dyna-
Appius Claudius	250. 336	stes 646
Appii Decemuir	461	Artaceni 2
Aquileiensis fœmina	76	Arfenius 15. 206. 531. 533.
Aquileiensis	404	575
Aquinas Thomas & imagines		Artaxerxes 98
quæ locutæ sunt	354	Artaxerxes Longimanus Perfa-
Aquila & quædam virgo Sextia		rum Rex 16
367		Artaxerxes primus Perfarum
Arbogastes Comes	151	Rex 104
Archebius Aegyptius Mona-		Artaxerxes Memnon Perfarum
chus atq; Eremita	277. 278	Rex 54
Ara Dianæ Sythicæ.	11.	Artaxerxes Perfarum Rex 232
Archelaus	659	Artemiffa 121. 154
Archemorus Lycurgi Thraci		Arnutius Paterculus 238
Regis filius	509	Arclepiades Prufenfis 463
Archeiflaus Philofophus	273	Ardubal 32. 144. 231. 515
Archimedes Syracufanus	463.	Afella virgo 586
556		Afinarius quidam 253
Archytas	250. 306. 403	Aspis atque Aegyptius 367
Areopagus	467	Aftulphus Longobardorū Rex
Argantonius Gaditanus	502	513
Duo Arguifratres	509	Aftyages Medorum Rex 231
Argo Can	408	Athanaſius Patriarcha Alexan-
Aribertus	515	drinus 339
Arion	463	Athenienſis quidā doctus 342
Duæ Ariminēſes fœminæ	404	Quidā ſenex Athenienſis 379
Ariobarzanes Rex Cappadociæ		Athenienſes erga Regem De-
95		metrium 375
Arrius Aper	151	Athenienſium lex 472
Arrius Hæreſiarcha	136	Quidam vir Athenienſis 354
Ariſtides Athenienſis 15. 292.		Athenienſes 21. 35. 37. 182.
308. 309. 331. 335.		230. 365. 473. 392. 400.
Ariſtides & alij	115	453. 477. 536
Ariſtobolus & frater	114	Attalus Philometor 572
Ariſtomenes Miſſenius	22	Attalus Rex 364
Ariſtophanes	240	Attila Hunnorū Rex 505. 512
Ariſtoteles Stagiritis 116. 249.		Attilius 346
		Atti

I N D E X

Attilius Calatinus	294	Baſilius Imperator 423
Attilius Regulus 161. 294. 577		Baſilius Magnus 130. 135. 566
Auditus	465	Baſolus Rhementis Abbas 622
Augustus Cæſar. 19. 74. 89		Baudilius Martyr 629
221. 222. 252. 314. 426		Belliſſarius patricius Rom. 441
428. 540. 563. 569.		Benedictus Abbas 76. 166
Augustinus Anglorum Epifco-		167. 204. 520. 554. 591. 608
pus 132		Benedictus Abbas ac Martinus
Diuſ Augustinus. 137. 226.		349
420. 504. 551. 564. 570. 607		Benedictus Pontifex 289
Auidius Caſſius 239		Benedictus III. Pontifex 316
Aulus Fuluius 101		Benon Abbas 215
Aulus Iunius Valens 28		Beon Abbas 384
Aulus Vitellius Imperator 240.		Bercharius Abbas 493
397. 515		Bernardus 165. 171. 460
Aurea virgo Parienſis 651		533. 553. 566. 570. 571
Aurelianus Imperator 18.		641. 642
183. 511		Bernardus & beatus Franciſcus
Aurelius Alexandrinus Seuerus		focii 460
Romanus princeps 4		Bernardi Abbatis ſoror 207
Aurelius Diocletius Imp. 313		Bernardus Carpius 107
Autemon 32		Bernardinus 87. 500. 533.
		535. 566
B		Berenice 330
Babylonii 400. 469		Berenice Prolemæi vxor 35
Balduinus III. Hieroſoly-		Berenice & Regina Tomyris
marum Rex 351		393
Balduinus Conſtantinopolita-		Bernabo Vicecomes Medio-
nus Imperator 405		lanenſis princeps 487
Banon clericus 659		Beroſus Aſtronomus 331
Baptiſta Mirandulanus 513		Duo ad beſtias damnati 508
Barbara virgo 546		Bethlemii ſenis æmulatio 558
Barbaricum Mineruæ ſacrum 1		Bias Prinienſis 248
Barbara Nicomediæ ciuis 67		Duæ Bœotia virgines 59
Barbari 231		Duæ Bohemæ mulieres 163
Barbula & Marcus 410		Bona vergo. 86
Barthabaces Cybeles ſacerdos		Bonicius Aruenenſis Epifco-
347		pus 552
Bartholomæus Apoſtolus 331.		Bonifacius Archiepiſcopus 581
538. 569		V Boni

I N D E X

Bonifacius Martyr	583	C. Calgula Imperator	235
Bonifacius VII. Pontifex	486		240. 286. 377. 432. 485
Bonifacius VIII. Pontifex	217		515. 576
Bonon	644	C. Claudius Nero	311
Brafidas	22	Mors Caii Fabii	397
Brigida virgo	68. 489	C. Fabritius	304
Brius Turonensis Episcopus		C. Fabritius & Q. Aemilius	
	339. 456		293
Brugiensis populus	351	C. Flaminius	105
Brutus	516	C. Iunius & M. Valerius Maxi-	
Brutus ciuis Romanus & Luci-		mus	310
lius	211	C. Licinius	510
Bubulcus Germanus	203	C. Manlius & P. Rutilius Cons.	
Budensis populus	362		477
Bulgari	361	C. Marius	45. 161. 198. 332
Busa Cannusia	275		370
Rex Byfalsis in Thracia	100	C. Marius & L. Cinna & plebs	
		Romana	45
		C. Meuius & Pontius Centurio-	
		nes	176
		C. Mœcenas	344
		C. Numerius	44
		C. Plautius	124
		C. Plinius	558
		C. Rabirius	338
		C. Sergius Orata	433
		C. Sulpitius Gallus	185
		C. Turanius	237
		Caius Valerius Flaccus	409
		C. Vatienus	184
		C. Vibius Trebonianus Gallus	
		Imperator	150
		Caligula & Cæsar Augustus	
			418
		Caliguritani	100
		Calir Bassa	408
		Callidius Bononiensis	337
		Calphurnius Pifo	44
		Cambyfes Perfarum Rex	10
			12

I N D E X

	12. 53. 182. 227. 266. 400	Castrutius Castracanis Lucen-	
	435. 483	sum dominus	187
Cambyfes Rex & frater	113	Caterina Senensis	552
Camillus	461	Caterina virgo	67. 633
Camillus & Posthumius Cen-		Caterina virgo Alexandrina	
fores	319		161
Camma Galata	395	Cato Senior	45. 98. 303. 409
Campillus & Paschalus Primi-			503. 561
cerius	462	Cato Iunior	45. 46. 83. 111
Canis Iafonis Lycii	366		176. 312. 561. 578
Canis	367	Catonis filius	28
Caius Titi Sabini	371	Catilina	56
Carinthis & alii	481	Cazimirus Poloniae Rex	414
Carneades Philosophus	448	Celeritas	465
	556	Cenforini exercitus	360
Carolus Caluus Gallorum Rex		Centumcellensis presbyter	
	102		660
Carolus atque Franciscus Guar-		Cerites	79
nae ciues Salenirtani	355	Quod fit Charitatis opus	80
Carolus comes Charolois Phi-		Cheldibertus Francorum Rex	
lippi Burgundiae ducis filius			398
	20	Cheldibertus & Clotarius Frã-	
Carolus Magnus Gallorũ Rex		corum Reges	106
	276	Chilon Lacedaemonius	194
Carolus vltimus dux Burgun-		Chilon Philosophus	246
diae	241	Chilonia Spartana Cleombro-	
Carolus Nauarrensis Rex	513	ti Spartani Regis vxor	123
Carrotius	481	Chrisarius Romanus	623
Carpus Pauli Apostoli Discipu-		Christiani ad Prolemaidem se-	
lus	86	dentes	328
Carthaginenses	95. 229. 321	Christina virgo	93
	395. 401	Christophorus Martyr	64. 91
Carthaginensium matres	95		165
Caslinates	403	Christus	5. 490. 634
Casius	100	Christi Apostoli	573
Casius Narniensis Episcopus		Chryfippus Philosophus	300
	610. 659	Ciane Syracusana virgo	59
Casius Chærea Tribunus	119	Hi qui sine cibo vixerunt	355
Castor & Pollux	345	Cichus Ordoiaphus	112

I N D E X

Cimon Atheniensis	113.192	Cn.Pompeius	221.391.484
273.417.450		Cn.Pompeius & Paulus Aemilius	315
Cinamus Parthorum Rex	15	Cneus Popilius Lenates	376
Populus Cinanienfis	192	Cn.Scipio	294
Ciniger	22	Cn.& P.Scipiones	301
Cinnatus	444	Codrus Atheniensis	115
Ciuitas Romana	402.403	Cœna Venetis data	433
Ciuitas Spartana & leges Lycurgi	467	Colenda	2
Clara diui Francisci soror	552	Collegium Tribunalium	19
Claudia Vestalis virgo	105	Columbanus Monachus	604
110.537		Coma frater Diogenis	506
Claudius Nero & Liuius Salinator	327	Comes Rodericus Guttherius	262
Claudius Imperator	37.261	Commodus Imperator	238
Claudii Cæsaris filius	511	287.441	
Cleanthes philosophus	262.	Connibensēs & Tentyritæ	78
557.559		Confaluis Agridarius Magnus	464
Clearchus	321	Mira Constantia Legatorū Romanorum	477
Clemens Pontifex	281	Constantia Galli Cæsaris coniux	288
Clemens IIII.Pontifex	50	Constans IIII.Imperator	288
Cleomenes Lacedæmoniorum Rex	219.255	Constantinus militaris Tribunus	270
Mater Cleomenis regis Spartani	117	Cōstantinus Imperator	5.6.36
Cleopatra Aegypti Regina	431	Constantius Max. Imperator	61.334
Cleopatra & Ptolemæus Aegypti Rex	229	Constantinopolitani	398
Clericus Germanus	348	Conuersus Cisteriensis ordinis	202
Clericus ac eius soror Arastenses	34	Copres presbyter	137
Clœlia Virgo	27	Corfidius eques Romanus	347
Clodia Auli filia	503	Corinthii	37
Clotharius Gallorum Rex	101	Cornelia	293
Cn.Carbo	33.516	Cornelia Sylla	3
Cn.Cornelius Scipio Afina	408	Cornelius Lentulus ac Aemilius consul	381
Cn.Martius	42	Cornel	
Cn.Meuius & Centurio Pontius	176		

I N D E X

Cornelius Centurio	280	Darius Rex	60.121.218.253
Cor.Gallus & T.Aetherius	511	364	
Cosinus Medicus	290	David latro Aegyptius & Moses Aethiops	421
Cotta	323	Decius	118
Crassus	511	Deipara virgo	36.538.567
Crassus dictus Diues	408	576	
Craton Philosophus	279	Delphi	128
Cretenfes	399.473	Demades	249
Crœsi filius	103	Demetrius Philippi Macedonum Regis filius	336
Cronius & Antonius Aegyptius	505	Demetrius Asiæ rex	54
Cubicularius Imperatoris Diocletiani	162	Demetrius & Aeropus	572
Cudbertus	610	Demetrius Asiæ, atque Ptolemæus Aegypti Reges	366
Cunegunda Augusta	340	Demetrius & Antonius Triumuir	418
Curialis quidam	620	Democrates Atheniensis	192
Curius Dentatus & Cato Maior	444	Democritus Abderites Philosophus	291.502.518.556
Curius & Fabritius	519	558	
Curtius eques	118	Demosthenes	254.555
Cyampus Thessalus & Aemilius Sybaritanus	122	Dercles Spartanus	192
Cyneas Philosophus	246.448	Deutera Gallorū Regina	102
Cyneas Phyrri Regis Legatus	464	Diagoras Rhodius & Chilon Philosophus	503
Cyprianus Damascenus	135	Diana Scythicæ ara	1
Cyprii	52	Quidam qui propter gloriâ incendere voluit templum Dianæ	437
Cypsellus Corinthius Tyrannus	53	Dido	536
Cyrus Persarū Rex	482.497	Diocles Atheniensis	58
Cyrus Maior	572	Diocletianus Imperator	212
Cyrus Rex & L.Scipio	464	239	
Cyrus & Mithridates	558	Diocletianus & Maximianus Herculeus Imperator	212
D		Diodorus Dialecticus	508
DAlphida	342	Diodorus Siculus	559
Damatia Spartana	99	Diodorus Tryphon	148.149
Damon & Pythias	209		
Damel Aegyptius Abbas	116		
575			

Diogenes Cynicus	38. 144.	16. 305. 486
	291. 300. 417. 443. 527.	Edibertus Cantuarenfis Rex in
	532. 568. 577	Britannia
Diomedon	3	Edouardus Britanniae Rex
Dion Syracufanus	188	Edouardus Anglorū Rex
Dionysius Arcopagita	135	Egnatius Mercilus
Dionysius Senior Syracufanus		Eleazarus Iudaeus
Tyrannus	58	Elias Abbas
Dionysius Tyrannus	11. 160	Elizabetha virgo
	406. 417. 426. 446	Elizabetha Pannoniae Regis filia
Discipulus Pauli Abbatis	168	
Diuitia Romanae	290. 291	72. 489. 522. 543. 495. 551
Domestica duorum Regnorum		571. 574. 579
discordia	113	Elphegus Cantuarenfis Archi-
Dominicus Catalufius Lesbium		episcopus
Princeps	127	Elpidus Abbas
Dominicus Hispanus Praedicatorum pater	227. 281. 640.	Emanuel 11. Imperator
	656	Empedocles Philofophus
Domitianus Imperator	235.	
	420. 485. 513	509
Domitius Nero	235	Epaminundas Thebanus
Dorothea virgo	632	
Dorotheus Abbas	576	35. 40. 210. 292. 298. 448
Dromichetes Getarū Rex	219	Epictetus Philofophus
Drusus Pompeius	511	Epimenides
Dux Mulieres	509	Episcopus quidam Afer
Durans Podiensis	10	Episcopus quidam
Dyatentus & frater Cappadoces	109	Quidam Episcopus & Gregorius x 1. Pontifex
Didymus caecus Alexandrinus	563	Episcopus quidam
		Quidam Eques
		Quidam Eques Gartiae Nauarenfis Regis
		Duo Hispaniae Equites
		Duo Equites Romani
		Erchembaldus Burbaiensis
		Quidam Eremita cultor
		Erixona Cyrenarū Regina
		Erus Pamphilus
		Quaedam foemina Effensis
		Eteocles & Polynices
		Euagrius presbyter

E

E	Admundus Caturienfis Archiepiscopus	567. 580
		582. 599. 640. 660
	Ecclinius Tyrannus	241. 269
	Edeltrudis virgo	70
	Edgarus Britannorum Rex	8

597. 645	Fabius Rutilanus	96
Euagrius Abbas	533	Fabius Senator ac Prator Romanus
Eubatas	257	
Eucratides Bactrianorum Regis filius	233	Fabricianus
Eugenia	90	Fabritius Lucinus
Eugenius Tyrannus	517	Fafilla Gothus Pelagij Portugalenfis Regis filius
Eulalia	162	Fames Barulana
Eulogius presbyter Alexandrinus	168	Fames Hierofolymitana
Eumenes Rex Asiae	476	Fantius Syracufanus
Eumenes atque Attalus Asiae Reges	109	Farra virgo
Eumenes Cardianus	256	Fauftina Antonij principis
Eumorphus Romanus	619	Fauftinus & Iouita Martyres
Eunus Syrus	257	
Euoia Spaletij Dux	399	577
Euphemianus & eius vxor	280	Veneratio Febris
Euphraxia Virginis Euphraxia mater	73	Feciales & Patres Patrati
Euphraxia Romana	522	Felicianus eques Pannonius
Euphraxia virgo	603. 670	
Euphrazia Antigonii filia	69	120
Euphrosina virgo	496	Felicitas ciuis Romana
Eutripides Poeta	298. 506	Ferdinandus Rex
Eurithius eunuchus	422	Ferdinandus Castulonensis Rex
Eurydice Macedonum Regina	53	
Eusebius Cremonensis	607	415
Eusebius Episcopus & martyr	64	Ferdinandus Confalus Castulonensis Comes
Eusebius Vercellenfis Episcopus	261	Ferdinandus Hispaniarū Rex
Eustachius	171. 280	Fides & taciturnitas Senatus
Eustachij filij	499	
		475
		Filius Tulli Hannalis
		Flauius Iulianus Imperator
		Flauius Valerius Zeno Imperator
		Flora & Lucilla sorores
		Foeminae quae se viros esse finxerunt
		Foeminae Indicae
		Folchus Hierofolymarum Rex
		513
		Fortunatus Tudentinae ciuitatis Episcopus
		459
		Fouis

I N D E X.

Fons Iouis in Asia	345	Gallus Columbani Abbatis disci- pulus	495
Duo fratres filij Regij	114	Gallus atque eorum dux Bren- nus	266
Duo proscripti fratres	111	Gallorum consuetudo circa ma- trimonia	469
Franciscus Dandulus	120	Georgius Plätaginetus Claren- tiæ Dux	514
Franciscus Asiaticus Minorum pa- ter	180.207.284.296	Gelasius Pontifex	88
445.459.549.551.570		Gelulphus & Iua Britaniæ Rex	315
579.627.641.649.653		Gemellus Tribunitius	55
Franciscus Iunior Carrariensis		Genis Scotiæ Rex	58
Patauinus princeps	414	Genitius Cippus	110
Franciscus Paulæ Eremita	205	Genueses aduersus Pisanos	218
Franciscus Sfortia Mediolanen- sis dux	50	Gerbonius Populoniensis	451
Franciscus Aragonius Minorum ordinis	203	Germana Thebaidis monasterij foror	460
Fridericus Marchio Brandebur- gensis	318	Germanus Cæsar	313
Fridericus r. Imperator & Sfortia Attendulus militaris Dux	513	Germani	470
Fridericus 11. Imperator	102	Germanus, & Martinus Antistites	533
378		Geraldus	546
Fronto Consul	196	Geruasius & Protasius fratres	567
Fuluius Flaccus	175	Gesualdus Longobardus	177
Fulgentius Rupensis Episcopus	524	Getrudis virgo	634
Fuluii coniux	366	Gisberti Corregiæsis vxor	128
Quidam Fundensis monasterij Monachus	170	Giachetus Geneua Salucianus	514
Furius Camillus	221.309	Quidam qui propter gloriam incendere voluit templum Dianæ	437
G		Gordianus senior Imper.	98
Gabini	454	Gorgias Leontinus	330.501
Gabrias Atheniensis	245	Gotthifredus Bollionius Lotha- ringiæ Dux	8.382
Galenus Pergamenus Medicus	502	Græciæ gratitudo	363
Galla Symmachi Consulis fi- lia	73	Græcorum lex quædam	473
Gallicanus Monachus	487	Grego	
Diuus Gallicanus	520		

I N D E X.

Gregoria Romana virgo	69	Henricus Henrici 111. Impera- toris filius	242
Beatus Gregorius Pontifex	519.656	Henricus 1111. Imperator	153
Gregorius Romanus Pontifex	47.167.172.445.452	Quidam Heracleæ regionis in- cola	214
585.629		Heracletus Ephesius	508.527
Gregorius 1. Pontifex	488	Heracletus Ephesius & Timon Atheniensis	443
Gregorius v1. Pontifex Maxi- mus	306	Heracleus Imperator	6.350
Gregor. vii. Pontifex	187.429	Hercules	144
Gregorius ix. & Innocentius 1111. Pontifices	8	Hermias Eunuchus	418
Gregorius x1. Pötifex & qui- dam Episcopus	201	Herennius Pontius Samnis	230
Gregorius Lingonenfis Episco- pus	526	Herennius Siculus	510
Grimoaldus Dux Beneuentanus	328	Hero Triumviri M. Antonij seruus	147
Grimoaldus Longobardorum Rex	512	Herodes	2.38.228.595
Guido Flandriæ Comes	141	Herodes Iudæorum Rex	100
Guillelmus Monachus	492	Herodias Herodis Tetrarchæ vxor	127
Guillelmus Guienæ Dux & Co- mes Pictonenfis	421	Hetrufci	230
Gyges	424	Hiero Syracusanus	271
Gymnosophistarum consuetu- do	472	Hieronis Syracusani cõiux	40
Gymnosophistæ Indorum	159	Diuus Hieronymus	226.483
H		525.528.552.561.580	
Hannon Carthaginensis	34	584.626.660	
Hegeſias philolophus	448	Hieronimus Olgiatus	163.443
Heliodorus, qui pius dictus est, Britannorum Rex	112	Hierosolymitana fames	401
Helioabalus	238.431	Hilarion Abbas	76.207.295.
Helisabet Pannoniæ Regis fi- lia	170	527.350.371.584.594	
Helmiges eques Longobardus	398	604.605	
Henricus Imperator	62	Hilarion & quidam Anachore- ta	533
		Hilarion Palæstinus	317.521
		Hildebrandus	341
		Hippo Græca scæmina	549
		Hippocles & Polistratus	353
		Hippocrates	463
		Hipsicratea vxor Mithridatis	211

I N D E X.

Hirene Augusta	102.351	Ildegunda virgo Germanica	49
Hirene virgo Cypria ac Spiridion Episcopus	359	Ilius Homeri	465
Hiuo presbyter	214.556.639	Indus quidam	437
Horatius	184	Indorum Gymnosophista	159
Horarius Puluillus	189	Infidelium consortium vitandum	208
Homerus Poeta	506.509.550	Ingratitudo punita	467
Homulus ciuis Romanus	196	Innocentius I I I.	8
Homulus Iurifconsultus Neapolitanus	191	Diuus Innocentius	533
Honor impensus senibus à iuuenibus	475	Instituta Perfarum	468
Honoratus Abbas	524	Instituta Spartanae ciuitatis	467
Honoratus Ambianensis Episcopus	658	Intaphernis coniux	106
Honoricus Vandalorum Rex	74	Multorum inuidia	435
Hormifda Perfa	246	Ioanna prima Neapolitanorum Regina	242
Hospitius	581	Ioanna virgo Gallica	30
Hofitia Christi immolata	353	Ioannes Abbas 215.491.574	
Hugo Abbas	589.627	Ioannes Abbas & Pefius Eremita	180
Hurcatus Aethiopum Rex	12	Ioannes atque Hieronymus Hus Bohemi	163
Hyparchia Maronea	560	Ioannes Anachoreta	62.529.606
I		Ioannes Apostolus	206.647
Iacheus cordis Bituricensis	423	Ioannes Apostolus, & alij	571
Iacobus Apostolus	569	Ioannes Armeniae Rex	315
Iacobus Alphaei	90	Ioannes Arminiacus comes	58
Iacobus Alphaeus & Paulus	546	Ioannes Attauilla	382
Iacobus Adelphotheus	74	Ioannes Baptista	334.523
Iacobus Iustus Redemptoris Christi frater	177.524	Ioannes Balua Cardinalis	423
Iacobus Maior	134	Ioannes Benetus Veronenfis	162
Iacobus Minor	334	Ioannes Campegius	447
Iacobus Apostolus atque Hispani	350	Ioannes Capiftranus ordinis Minorum, & quidam alij	441
Iacobus Martyr	156.644	Ioannes Capotius Romanus	
Iafonis Lycij canis	366		
Iafonis mors	393		
Iazates Adiabenorum Rex			

I N D E X

Ioannes Constantinopolitanus		Iofaphat Indiae Rex	522
Imperator & Eugenius I I I.		Iouinianus Imperator	512
Pontifex	9	Iphigenia Aethiopum Regis filia	65
Ioannes Chrysoftomus	335	Ifaachus Syrus	538
Ioannes Damascenus	93.131.348	Isinues Thebanus	257
Ioanes Eleemofynarius	92.603	Itali	481
Ioannes eques Tampus Galus	505	Italica fama	405
Ioannes Euangelista	570	Factiofae Italiae vrbes	269
Ioannes Gualbertus eques Florentinus	318.	Italica confuetudo	476
Ioannes Gallorum Rex	141	Iua Britanniae Rex & Gelulfus	315
Ioannes Imperator, qui Maurus dicebatur	512	Iubius Paciucus Hispanus	451
Ioannes Monachus	445.579	Iudaellus & Iudocus fratres	522
Ioannes primus Castulonensis Rex	513	Iudocus	283.531
Ioannes I. Pontifex Maximus	653	Iulia C. Caesaris filia	124
Ioannes V I I. Pontifex	260.462	Iulianus Antiochenus	74
Ioannes X I I. Pontifex	486	Iulianus Hospitator	645
Ioannes X I I I. Pontifex	415	Iulianus Imperator	46.73
Ioannes X X I I I. Pontifex	415	Iulianus I. Imperator	350
Ioannes X X I I I I. Pontifex Maximus	306	Diuus Iulius	27.346.403
Ioannes Particiacus, qui Baduerius dictus est, Venetiarum Dux	317	Iunius Brutus	100.228.
Ioannes patriarcha Alexandrinus	281.297.542	Iuno Moneta	346
Ioannes Scotus	552	Iuftina virgo	602. & 603
Ioannes Stauorola Veronenfis	399	Iuftinianus I. Imperator erga Bellifarium	224.377
Ioannes Vitellius Cardin.	316	Iuftinianus I. Imper.	399.412
Ioanes Zebedaei filius	31.444	Quidam Iuuenis	590
Ioannes Zifca Bohemus	16	Iuuenis quidam Aegyptius	48.
	32.305	Duo Iuuenes	589
		Iuuenes Romani & Manlius Torquatus	267.
		Iuuetæ & Fausta Martyres	657.
		L	
		Lacedaemonij	182.322.
		Lacedaemonius quidam	243
		Vir Lacedaemonius	299
		Laced	

I N D E X.

Lacedæmonius fenex	193	Liuius Drufus	562
Lacedæmoniorum magiftratus		Liuius Salinator	267. 302
17		L. Salinator & Claudius Nero	
Lambas Aurias Genuenfis	191	227	
Lambertus Traieftenfis Epifco- pus	494	Locrenfes	129
Laodice Regina Cappadociæ		Londinenfis Populus	361
234		Lotharius Gallorū Rex & Ser- gius III. Pontifex	217
Lafthenia Mantinea & Axiothea		Lucanus Poëta	440. 517
Phlafia	560	Lucas Euangelifta	523
Latronis fpes	155	Luceia Romana	70
Latro pœnitens	643	Luceia Syracufana virgo	36. 66
Laurentius & Purgentius fra- tres	131	284. 661	
Launoniaricus Abbas Carno- tenfis	548	Lucianus Auria Genuenfis ciuis	
Lazarus & Maria & eius foro- res	520	278	
Leges Lycurgi & ciuitas Sparta- na	467	Lucilius & Brutus ciues Roma- ni	211
Lenogildus Gotthorum Rex in Hifpania	101	Lucinius Fimbria Consul	251
Leo & Andruodus feruus & a- lia animalia	17	L. Aelius Verus & Nero	431
Leo Pontifex	74	L. Albinus	4
Leo III. Pontifex	187. 441	L. Antonius Consul	403
Leo Imperator	106	L. Carilina	137
Leonardus Corbiacenfis Mona- chus	548	L. Cinna	45
Lepitani	469	L. Cinna, Marius, & plebs Ro- mana	45
Leonidas erga Agidē	22. 374	L. Flaccus & M. Antonius	320
Lex Lycurgi erga pueros	472	L. Cornelius	390
Sanctus Liberalis	584	L. Cornelius Merulla	510
Liberalis Heliodori Epifcopi di- fcipulus	659	L. Cofitius Tifdritanus	344
Libertinus Monachus	165	Lucius Craffus	19. 303. 380
Ligarij Romani coniux	125	L. Domitius prætor	184
Liuius Augufti vxor	126	L. Gellius	97
Liuius Rutilij	503	L. Furius, & M. Attilius Regu- lus	320
		L. Lucullus	111. 430
		Lucius Metellus	427
		L. Paulus	391
		L. Pifonis feruus	147
		L. Pofthumij Tribuni militaris exer	

I N D E X.

exercitus	360	mites	174
L. Quintius	310	Magus Aegyptiacus	357
L. R. heginus	211	Mabunetes Ottomanus Turca- rum Rex	53. 165
L. Scipio & Cyrus Rex	464	Maieftas & obferuantia linguæ Romanæ	476
L. Sylla 228. 235. 304. 410 440. 485		Maiolus Monachus	171
L. Val. Iuftinus	423	Maiorus Sargienfis Epifcopus	580. 582. 657
L. Terentius Bononienfis	504	Malachias Ceneroth Hiberniæ vrbis Epifcopus	545
L. Tertulla Arimonenfis	504	Manfredus Friderici I. Impe- ratoris filius	242
L. Verus Imperator	433	Manlius	198
Luchin ^o Viualdus Genuēfis	48	Manlius Capitolinus	28
Lucretia	60	Manlius Torquatus 100. 104	
Ludouicus Francorū Rex	578	Manlius Torquatus filius Lucij Manlij Torquati	409
Ludouicus Boffoni filius Bur- gundiæ Rex	152	Manlius Torquatus & Iuuenes Romani	25
Ludouicus Patauinus Patriar- cha	423	Diua Marcella	565
Ludouicus Septimus Gallorum Rex	9	Marcellinus Anconæ vrbis Epi- fcopus	653
Ludouicus Sfortia	429	Marcellinus & frater	165
Luiba Gotthorum Rex	111	Marcellus Tüdertinæ vrbis ci- uis	630
Lupus Senonū Epifcopus	458	Marcus & Barbula	410
Luxus Conuiuiorum	433	M. Anneus Lucanus Poëta	440
Lycij	468	517	
Lycurgus Lacedæmonius	88.	M. Antonius 56. 303. 447. 450 484	
160. 117		M. Antonius Philofophus	200
Lex Lycurgi	472	M. Antonius & L. Flaccus	320
Lydiades Megalopolitan ^o	308	M. Antonius & M. Brutus	322
Lydi	430	M. Aquilius	338. 516
Lynceus	343	Marcus Attilius Regulus	140
Lyfander Lacedæmonius	42.	M. Attilius Regulus, & L. Fu- rius	320
292. 437		M. Aurelius Claudius I. Impe- rat	
Lyfander & Archidamus	568		
Lyfimach ^o Macedonū Rex	25		
M			
Macarius Alexādrinus	169		
578. 593			
Macrinus Imperator	151. 239		
Magiftona Elienfis & eius Co-			

I N D E X.

p̄erator	125	M. Volufius Aedilis	259
M. Aurelius Antonius Bafianus		M. Vlpus Traianus Imperator	
Heliogabalus	486	212.333	
Marcus Bibulus	312	Marethes Chalcedonenfis Epi- fcopus	200
M. Brutus	322	Margarita Holandiæ Comes	
M. Brutus, & M. Antonius	302	355	
M. Cato	304.333.499	Margarita virgo	602.632
M. Craffus	44.190.290	Margarita Aegyptia	71
M. Craffus & Q. Hortēfius	286	Maria Abrahami eremitaæ ne- ptis	157
M. Craffus, & Pompeius	398	Maria Aegyptia	422.528.551.
Marcus Curius	43	650	
M. Curius Conful	184	Maria Aegyptiaca & Zozimas Abbas	654
M. Drufus Tribunus	484	Maria Decegnies	69.86.585.
Marcus Fabius Conful	110	656	
M. Flaccus Valerius	61	Maria Magdalena.	81.528
Marcus Guterius Hifpan ^o	142	632.649.661	
M. Horatius	336	Maria Magdalena & Aegy- ptiaca	155
Marcus Iulius Philippus	150	Marinus	226
M. Iuuentius Talua Cōful	510	Marinus Monachus	226.452
M. Lepidus	124	Martha	452
M. Marcellus	31.391.502	Martianus Tyrannus	420
M. Perpenna	503	Martianus Bituricēfis monachus & alij quidam	541
M. Plautius	124	Martinus Turonēfis Epifcopus.	
M. Q. Traianus Decius	150	64.166.277.488.529.542.	
M. Scaurus	303	581.597.609.628.652.	
Marcus Scriptor	657	Martinus Antiftites & Germa- nus	533
Marcus Sergius	26	Martius Sabinus	268
Marcus Seruilius	26	Martyres	581
Marcus Solon	663	Marzucus Pifanus	191
M. Rutilius Cenforinus	310	Mafſilienfes	272
M. Tullius Cicero	425.439.	Rit ^o Mafſilientiū circa tela	468
449.560		Marulla Mytilenēfis.	31
M. Tullius & Pericles Atheniē- fis	464	Mafſiſſa Rex	364.501
M. Valerius	332	Matth	
M. Valerius Coruinus	503		
M. Valerius Leuinus	295		
M. Valerius Maximus & C. Iu- nius	319		
M. Varro	334		

I N D E X

Matthæus & Zacchæus	155	Miles quidam	621
Matthias Vngariæ Rex	187	Quidā miles Cn. Pompeij	110
Mauritius	645	Milites Albini Ducis	456
Mauritius & Theodofius I	111.	Milo Crotoniates	25.507
Imperator	423	Miltiades	374
Maurus Abbas	92	Minutius Magifter equitum	
Maxentius Abbas Pictauiefis	91.626.	364.368.369	
Maxentius Imperator	136	Myniæ vxores	121
Maximianus Herculeius	412	Miranda quæ in aquis perſpe- cta ſunt	551
Maximinus	420	Mifa Moabitarum Rex	516
Maximinus Imperator	18	Mifonianus Hebræus	247
Maximus Pont. Maximus	643	Mithridates	229.321.464
Maximus Imperator	239	Mithridates Ponti Rex	219
Maximus Monachus	547	256.394.454	
Maximus Herculeius Impera- tor & Diocletius	212	Mithridatis exercitus	359
Medardus & Gerardus gemini fratres	355	Mithridates Ponti Rex ac Phar- naces eius filius	233
Medericus Abbas	591	Mnefarchus	577
Memnon	182	Mnefteus Aureliani Imperato- ris libertus	260
Memoriae iactura	465	Modus comedendi antiquo- rum	477
Menedemus Cynicus	568	Quidam Monachus	493
Menna	297	Monachus quidam	665
Mercurius Martyr	630	Monachus quidam	623
Mercurius Trimegiftus	331	Monachus quidam Mefopota- menus	596
Meffalina Claudij	55	Quidam Monachus	386
Metellus	129.323	Quidam Monachus	595
Alter Metellus	427	Quidam Monachus	491
Metellus Celer	61	Quidam Monachi	590
Metellus Macedonicus.	311	Monachus & Abbas in Ptole- maide	382
Metellus Pontifex	479	Monachus Lithophorus	578
Metro Confeffor	646	Monachi Nitreæ	487
Michaël Imperator Conſtanti- nopolitanus	382	Duo. Monachi nouitij	590
Michaël Paleologus Impera- tor	152	Monafterij Thebaidis Anti- ſtia	576
Michaël Venetus Princeps	203	Monialis	
Micius Anaxilai feruus.	145		

I N D E X.

Moralis quædam.	623	426.	
Monica Aeguitimi mater	649	Nicolaus I. Pontifex Maximus	
Monima Mileſia	59	316	
Mons	270	Nicolaus v. Pontifex	335
Mos in Monasterio Tabernen-		Nicolaus fenex	157
ſi obſeruatus	526	Nicolaus Miræ vrbis Epifcopus	
Mos obſeruatus in monaſterio		520.582. 628	
Thebaidis	535	Nicolaus peregrinus	663
Mofes Aegyptius Eremita	204	Nicomedes Bithyniæ Rex	395
Mofes Abbas	156.457	Ninus Rex	121
Mos, quem maiores obſeruabât		Niuardus puer	521
in vrbe	476	Numa Pöpilius 502.527.537.	
Mulier quæ matrem interfecit		550.	
337		Numantini	400
Murius latro	421	Numatius Flaccus Romanus	
Mutius	179	236	
Mutius Abbas	132.494.647	Nuptiæ	474
Mutius Scæuola	26.118.161		

N

Naam Ammonitarum Rex		Nachus Artaxerxes	230
232		Nachus dictus Darius ibid.	
Narciffus Hieroſolymitanus E		Ocſtauia M. Antonij vxor	126
piſcopus	341.505	Ocſtauius Balbus	97
Narfetes Eunuchus	422	Odo Cluniacenſis Cœnobij	
Nathanaël Anachoreta	181.	pater	170
591		Odilo Cluniacenſis Abbas	545
Natalia Hadriani Martyris con		585.625.648	
iux	72	Olympias Magni Alexãdri ma	
Neapolitani regni quidam ac		ter	95.379
cola	127	Olympius Arrianus	136
Neapolitani	272	Oneſiphorus Ephēſius	452
Nero Imperator	57.267.404.	Onophrius	522.534
419.440		570.606.657	
Nero & L. Aelius Verus	431	Opius ciuis Romanus	106
Nerua Collocet ⁹ Imperator	275	Origenes Adamantius Alexan	
Nicias Athenienſis	83	drinus	504.564
Nicolaus Picininus	241.263	Oſualdus Britannia Rex	280
Nicolaus quidam	599	Othilia	534
Nicolaus Romanus Pontifex		Otto Imperator	78
		Otto I. Imperator	413
		Otto	Otto

I N D E X.

Ortho Antonius Montiferrati		Patricius Epifcopus	633
Comes vrbini Princeps. 241		Paula	586
P		Paula Cornelia	563
Pachita Athenienſis	454	Paula Romana mulier	534
Pacomius Monachus	85.	Paula Romana	72
597.		Paulina Senecæ vxor	125
Pacomius Aegypti ⁹ Abbas	505	Paulinus Nolanus Epifcopus	
574.579.597		87.610	
Pacuius Cæſinus	256	Paulus Tarſenſis Apoſtolus	79.
Pacuius Campanus	451	84.130.133.155.524.578.	
Pafnuſius Abbas	287	625	
Palemon	525	Paulus & collega Barnabas	
Pallas Claudj libertus	486	636	
Palladis templum apud Cyzi		Paulus & Iacobus Alphæus	340
cum	345	Paulus Abbas.	63.541.576
Pambo Abbas	383.525	Paulus Aemilius & Cn. Pom	
Pãthei Lacedæmonij vxor	123	peius	315
Panthia Mulier	127	Paulus Antonij Abbatis disci	
Panthera	367	pulus	634
Panthites Lacedæmonius	379	Paulus Græcus, qui in Hiſpania	
Papirius	324	Tyrannidem vſurpauit	13
Papirius Prætextatus	260	Paulus Holanus Antifites	148
Papirius Volucer	61	Paulus cognomento Simplex	
Paris	54	169	
Parthi	471	Paulus Monachus	383
Parthorum Reges	572	Paulus primus Eremita	178
Paryſatis Cyri mater	95.228	226.505.525.570.605.	
Pafchalis Primicerius & Cam		Paulus primus eremi cultor &	
pilus	462	Honophrius	206
Pafior Abbas	215	Paulus Simplex	178.179
Pafiores Gallorum, atque Ae		Paulus Thebæus	528
gyptius Magus	361	Paulanias	436.467
Pafior quidam iuſcitatus	348	Paulaniaz mater	99
Pafumius Abbas	541	Pelagia Antiochena	155.422
Patauinorum ſerui	146	601.650	
Quidam pater ignotus	97	Pergentius & Laurentius fratres	
Paternianus Abbas	598	tres	131
Paternus Scottus Monachus		Pergentius & frater	90
178		Periclis Athenienſis	160.220

I N D E X.

Lex Periclis	473	ti Rex eius pater	233
Pericles Atheniensis & M Tullius	464	Pharao Maldésis Episcop ^o	544
Pericles Atheniensis & Demosthenes	447	Pharissus & Publicanus	540
Perillus Atheniensis	461	Phaellus Iudæus	507
Perfes Lacedæmoniæ Rex	32	Pheræus Iafon	344
265.285.407		Pheronima Cyrenaica	228
Pesius Eremita & Ioannes Abbas	180	Phileni duo fratres Carthaginenses	116
Pestilentia arca	344	Philbertus Abbas	542.664
Petilini	139	Philippus Macedonum Rex	194.210.218.243.366
Petronilla virgo	71.661	Philippus Maria dux Mediolanensis	378
Petrus	534	Quatuor Philippi Apostoli filia	66
Petrus Aleres Comes	141	Philocrates C. Gracchi seruus	144
Petrus Bar-Iona Apostolus.	29	Philomon	507
33.130.155.205.524.624.649		Philonorius Galata	604
Petrus & Ioannes	540	Philonorius presbyter	581
Petrus & Paulus & alij Apostoli	637	Philopœmenes Megalopolitanus	24.39.572
Petrus Constantinopolitanus	282.283	Philosophus quidam	82
Petrus Augusti Diocletiani cubicularius	162	Phocio Atheniësis	83.88.173.291.444.518.568
Petrus Castulonensis Rex.	289	Phocionis coniux	291
Petrus Clarauallësis Abbas	164	Phraates Herodis Parthorum Regis filius	233
Petrus Damianus, atque Andreas ordinem Minorû profitens	316	Piamon	648
Petrus Hungariæ Rex	414	Picens quidam Fabriani accola	58
Petrus Monachus	621	Pion Abbas	63
Petrus Moronus Eremita	204	Pilicatoris vxor	126
Petrus Riarius ordinis Minorum, ac Cardinalis tituli Sancti Sixti	433	Pisitratu Atheniensis Tyrannus	219.388.447
Petrus Telonarius	488	Pitracus Mityleneus	16
Phalaris	227	Placidia Honorij Cæsaris soror	119
Pharnaces ac Mithridates Ponticus		Placcenses	365
		Plato	

I N D E X.

est	224	Rusticana	107
Rodolphus Imperator	289	Rutilius	198
Rodolphus Imperator	186		
Rolandus	29	S	
Romanus Constantinopolitanus Imperator	405.412	Abacus Aegyptiorum Rex	220
Romana Ciuitas	455	Sabinianus Hæresiarcha	138
Plurium Romanorum virtus	154	Sabinus Martyr	90
Romanus eques	381	Sacerdos quidam	655
Romanus miles	27	Sacerdotum potestas	654
Romanus miles	267	Sacramenti vtilitas	658.
Romanus populus	17.21	Saguntini	139
Romanus senatus	370	Salaberga Gallia	74
Romanæ diuitiæ	290	Saladinus Aegyptius	253
Romanæ matres	96	Saluator noster ac Dominus Iesus Christus	559
Rom. mulieres	536.368	Sallustius Palatii Præfectus	313
Romanæ sponsæ	478	Samaritani	401
Romani	320.327	Samson Dolensis Episcopus	93
Romani Censores	478	Sanctulus Nursiæ prouincia	85
Romani Consules	478	Abbas	85
Romani in Leonem III. Pontif.	362	Sanctius Castulonensis Comes	398
Romanorum gratitudo in mulieres	368	Septem Sapientes	307
Romilda Sifulphi coniux	57	Sapor Persarum Rex	484
Romualdus Abbas	385.526.543.552	Sara	181.380.599
Romulus & Remus	498	Sara Raguelis	538
Rophilus Popiliensis & Mercurialis Liuenfis	543	Sardanapalus Assyriæ Rex	54
Roscius	562	Sariafter filius Tigranis Regis	231
Roscimunda	461	Sarra Columnius	429
Rosimudus Baldoinus Rex	106	Quidam Sarracenus	118
Rubertus Francorum Rex	5	Sarranorum familia	569
Rubius Flavius & Sulpitius Asperus Tribuni militum	195	Saturninus Verulio	259
		Sceua Centurio	26
		Scipio Africanus, 27.119.128.196.197.258.322.375.409.425.532	
		Scipio & quidam eques	438
		Scipionis exercitus	359
		X 3	Sci

I N D E X.

Scipio Aemilianus	45.199	Seruius Tullus	426
302.332		Quidam seruulus medicus	173
Scipio Nasica	36.332	609	
Scoti	232	Diuus Seruulus	565
Scythæ	103.232	Quidam seruus	159
Seleucus Rex	94	Seruus quidam Panopionis	
Seleucus Mentor Syriæ Rex		146	
345		Seruus quidam	146
Seleucus Afsyriorum Rex	12	Seruus cuiusdam proscripti	147
Seleucus Syriæ atque Afiæ Rex	4	Quidam seruus M. Antonij	146
Semiramis	35.54.153.267	Duo serui Gozagiani Persæ	
496		145	
Senatus Romanus	18.303	Seruus Menenij	147
Senatus & Mauroñ Romanæ	5	Quidam serui matronæ Afru- metanæ	145
Senatus ac populus Romanus		Sesoftris Aegypti Rex	483
397		Seuerus presbyter.	619.664
Senatus Romanus erga Cartha- ginenses	389.390	Seuerus Abbas	583
Senatus & Fabricius	19	Seuerus Sulpitius presbyter	385
Senatus Romanus & Publicola Consul	140	Sextia virgo & Aquila	367
Senex quidam	169	Sextus Pompeius	140
Septimus Seuerus	268	Sextus Tarquinius	55.326
Septimus Seuerus Legatus Ro- manus	183	Sfortia Attendulus militaris dux & Fridericus I. Imp.	513
Serapion monachus	277.282	Siculi	77
Serapion Abbas	84.571.573	Simeon Sufotionis filius	179
666		530	
Sergius Galba	336	Similis præfectus Palatii	312
Sergius I. Pontifex Maximus		Simon Cleophæ	505
186		Simon Magus	133.358
Sergius I. Pontifex & Lotha- rius Gallorum Rex	217	Simulachrum fortunæ	346
Sergius & Bacchus martyres	630	Simulachrum Ideæ matris	3
Sertorius	396	Sineta	273
Sernatius Traiectensis Episco- pus	542.639	Siphax Rex	407
Seruus Terentius	211	Sifinius Elpidij Abbatis disci- pulus	541
		Sixtus I. Pontifex	225
		Sixtus III. Pontifex Maximus	441

Smyr

verte duas paginas

J.

I N D E X.

Plato Philosophus	250.307.	Porfenna Hethruscorum Rex	
550.555		275	
Plato & Xenophon	357	Posthumius	534
Quidam Iuuenis dictus Pluto	140	Posthumius & Camillus Cen- fores	319
Plebs Romana	45	Posthumius Tiburtus & T. Ma- lius Torquatus	323
Pœnitens quidam	648	Potestas sacerdotum	654
Polemon Atheniensis Philoso- phus	405	Potitius non obseruans sacra	12
Polemus Indorum Rex	521	Prædis virgo	605
Polidamas	507	Prænestinus	403
Polistratus & Hippoclidus	343	Prætextatus	497
Pollia Tribus	396	Prætor Romanus ac Fabius Se- nator	511
Pollux & Castor	345	Prætoriani milites in Galbam Imperatorem	560
Polycarpus Ioannis Apostoli Discipulus	206	Pastor Presbyter	457
Polyrates Tyrannus Samiorū Rex	406	Principius & Taruntius fratres	29
Pompeius Magnus	160.358.	380.438.446.511	
Pompeius & Crassus	118	Priscus & Appianus	511
Pompilius legatus	199	Probus Reatinæ vrbis Abbas	608
Pomponius eques Romanus	176	Pfylli	86
Pontius & C. Meuius Centu- riones	176	Proscriptus Appius	411
Populus Atheniensis	358	Publicanus & Pharisæus	540
Pontius Aufidianus	61	Publicani	119
Populus Fabrianensis	14	Publicola	83
Populus Romanus	17.18.21.	Publicolæ propinqui	433
216.217.237.274.347.		P. Aemilius	44
371.428		P. Cassius	17
Pop. Romanus erga Camillum		P. Catrenus Philotimus	145
375		P. Clodius	55
Populus Rom. & Fabius Maxi- mus	369	P. & Cn. Scipiones	301
Pop. Rom. verecundia	388	P. Crassus	562
Porcia Catonis filia & Bruti vxor	27.125	P. Furius Philus	302
Porcius Cato	319.569	Publius Lucinius	4
		Publius Malleonus	240
		P. Mutius Tribunus plebis	184
		Publius Rutilius	110.199

X 2 P. Ruti.

P. Rutilius & C. Manlius Consf.	477	Q. Metellus	251.324.327.
P. Sempronius Sophus	183	391.425	
P. Valerius Publicola	309	Q. Scævola	175.311.332
P. Vatinius	345	Q. Sertorius	454
P. Ventidius	427	Q. Tubero Catelius	44
Ptolemæus & Hero Eremitæ	421	Q. Vgolinus	44
Ptolemæus Rex	52.430		
Ptolemæus Primus Aegypti Rex	96		
Ptolemæus Philadelphus Aegypti Rex	271.446		
Ptolemæus, atque Demetrius Afiæ ac Aegypti Reges	366		
Ptolemæus Rex Aegyptius & Cleopatra	229		
Ptolemæus Cypriorum Rex	285		
Ptolemæus Macedonum Rex	149		
Pyrrhus Epirotarum Rex	244.265.330.344.497		
Pythagoras	330.550		
Pythias & Damon	209		
Pythias Celæus	289		
Q			
Quintus Antiftius Vetus	85		
Q. Cæsius	286		
Q. Catulus	333.510		
Q. Cæpio	408		
Quintius Cincinnatus	294		
Q. Aemilius & C. Fabritius	293		
Q. Fabius	44.175.325.410.439		
Q. Flaminius Consul	195		
Q. Hortenfius & M. Crassus	286		
Q. Martius Rex	190		

R
Adagofus Gotthorū Rex
413

Radamiftus 149

Radegundis Regis coniux
579

Raimundus Affain Græcus 77

Ramirus Rex Aragonis 6

Ramirus Primus qui decimus
in Hispania post Arabū ad-

uentum regnavit 112

Reginaldus Germanus 518

Redemptoris fanguinis miran-

da 352

Regulus Epifcopus 639

Religio Aegyptiorum 1

Religio, quam Romani habue-

runt 2

Quidam remix 342

Reparatus Romanus 620

Primum repudium 474

Rex quidam 248

Trium Regum corpora 353

Quidā Rhodiorū Legatus 509

Rhodope Meretrix 437

Richardus Britanniae Rex 276

Richimeres Patritius 151

Ricius miles Hispanus 263

Ricolus Frifonum dux 38

Ridicula instituta 3

Robur humani corporis 466

Rodericus Viuaris Hispanus

eques, qui Cid nuncupatus

est

T. Quintius Flaminius	274	Valentinianus Imperator	652
287		Vbaldus Eugubinae vrbis Epi-	
Titi Sabini canis	371	fcopus	214
Titus Vefpafianus	4.89.111	Venerabilis Beda	610
123.275		Veneranda virgo	93
Tomyris illustris Scytharū Re-		Venerius Abbas	575
gina	21	Venerius Monachus	495
Regina Tomyris & Berenice		Venetī	329.361.373
393		Venetæ diuitæ	292
Torquatus Epifcopus	629	Verecundia inter liberos & pa-	
Totila Gotthorū Rex	47.270	rentes	474
Trafilla virgo	542	Veremundus primus Hispania-	
Trebellius Bulgariae Rex	101	rum Rex	10
Trebonius adolefcens	60	Vergilius vates	560
Triarius Maternus	312.313	Vefpafianus	123.183.275
Tribus Pollia	396	347.455	
Triumviri	238	Vefpafianus Filius	89
Troezenii	272.450	Lex Vefpafiani	480
Tucia virgo Vefpafialis	337.537	Dux Vefpafialis	455
Tullia	236	Dux vetulae	196
Tulli Hannalis filius	237	Viceta Martyr	75
Tullus Dux Volcorum	255	Vicetina Ciuitas	447
Tullus Hoftilius Rex Roma-		Victor Martyr	630
nus	275.326.509.537	Victorinus	335
Turia vxor Q. Lucretii	62	Vincentius	534.640
Septem Turonenses dormien-		Vini vfus mulieribus interd-	
tes	514	ctus	474
Tyrii & aliae gentes	430	Quidam religiofae vitae vir	631
Tyrtheas Poeta Athenienfis	448	Vires corporis	466

V

V Alafca virgo Bohema	30	Virgo quaedam	663
Valens Imperator	13.137	Virgo quaedam	663
Valeria Romana	126	Vifegoti	360
Valerianus Imperator	428	Vifus	465
Valerius Publicola	268.293	Vitalis Monachus	85.456
449.454.519		Vitallius Alexandrinus Mona-	
Duo Valerii Abbatis difcipuli		chus	92
531		Vitellius Imper.	33.238.411
		Vitii Sallafii vxor	237
		X 5 Vitoj	

Revertere ad
duas paginas
sup.

I N D E X

Vitoldus	240	X	
Vivaldus Hefdinensis	354	X	Anthia mulier 167
Volfci	360	X	Xantippus Athenienſis 366
Volſenienſes	52	X	Xenocrates Philoſophus 30
Vox	465		121.508
Vraia Gotthus ac Ludouicus		X	Xenocrita Cumea 308
Turingiæ Landgravius	315	X	Xenophon 188
Vrbanus v. Pontifex	187	X	Xerxes Rex 82.482.515
Vrraca Aragoniæ Regina	74	X	Xerxes Perſarum Rex Darij
Vrſinus Nuriſiæ preſbyter	609.		Hydaſpis filius 232
	75	Z	
Vrſincallanus Perfidis, arque		Z	Acharias Pontifex 450
Armeniæ Rex	100	Z	Zeleucus Locrenſis 17
Vxor Aſdrubalis	23	Z	Zeno 159
Vxor Olitoris Aegyptius	331	Z	Zenobia Armeniæ Regina
Vxor Panthei Lacedæmonii			407
	379		Zenobia Regina Palmeren-
Vxor Stratonis Sidoniæ prin-			fium 193
ceps	122		Zeuffis Piſtor 300
Vxor Vitij Sallaſi	237		Zozianus Pont. Max. 598

F I N I S.

I N D E X

Smyrneæ quæ virum & filium		Sulpitius Bituricēſis Epifc.	547
interemit.	337	Sycionij	365
Socrates	25.41.160.247	Sylla Dictator	511
	248.292.309.577	Sylvanus Abbas	585
Solon Athenienſis	94.248	Sylvanus Epifcopus Nazaretan-	
	374.557	nus	458.604
Sophocles	507	Sylua Romana	566
Sophronia Romana	76	Sylueſter Romanus Pontifex	
Sordellus Vicecomes Mantua-			130.451
nus	49	Duæ puellæ Syracuſanæ	23
Spartana mulier	188	Syracuſanus Dion	173.307
Alia Spartana	ibid.	Syracuſanus	207
Quidam Spartanus	192	Syracuſani	373.445
Vterque Spartanus	300		
Spartani	374.473	T	
Spartius & Bulides Lacedæmo-		T	Amburlanes Tartarorum,
nii	117		qui Scithyæ dicti ſunt,
Spiridion Epifcopus ac 'Hirene			ac Perſarum Rex 41.228
virgo Cypria	249		Tarquinius Prifcus 511
Spoletana virgo	69		Tarquinius Superbus 573
Spurina	378		Tarquiniorum Regia 114
Spurius Caſſius	183		Tarſicius Martyr 658
Stagna palici ac fons Iouis in			Quidam Taruntini adoleſcen-
Aſia	345		tes 53
Stephanus Abbas	546.608		Tatheus Chriſti Diſcipulus 47
Stephanus Anachoreta	172		Taurinus Aurelianenſis Epifco-
Stephanus Anachoreta & Sera-			pus 134
pion Abbas	573		Tecla Virgo 65
Stephanus Protomartyr	90		Terentia Ciceronis 503
	129.165		Terentius Culeo 370
Stephanus Romanus	347.621		Terentius Varro 380.561
Stephan ^o ſacerdos; Reatin ^o	164		Tertullianus 269
Stephanus preſbyter Conſtanti-			Thabar nēſis Monaſterii mo-
nopolitanus	541.583		384
Stephanus v. i. Pontifex	217		Thais Alexandrina 158.650
Stratonica Deiotari Galatarum			Thais Athenienſis Meretrix 393
Regis vxor	123		Thales Mileſius Philoſophus
Suitenſes	269		249.508
Sulpitia	333		Thebaidis monaſterii Antiftia
			576

I N D E X.

Quædam Thebana virgo	60	Thomas Aquinas	180. 385
Thebani	373		544. 551. 565
Themistocles Athenienfis	115	Thomas Aquinas & imagines	
	193. 194. 243. 357. 374	cum eo loquitur	354
	406. 436. 448. 557	Thomas Cantuariensis Archie-	
Theocritus Chius	335	piscopus	580. 628
Theodora	60. 601	Thraſibulus	115. 307
Theodericus Gallorum Rex		Thrace	464
	153	Thufcia & Claudia Veſtales	
Theodora Alexandrina	634		154
Theodora Romana	547	Tiberius Gracchus	123
Theodora virgo & quidam mi-		Tiberius Gracchus & C. Bloſius	
les	87		210
Theodoricus Gotthorum Rex		Tiberius Cæſar	56. 110. 183
	426		190. 234. 286. 419. 561
Theodoricus Italiæ Rex	619	Tiburtius presbyter	620
Theodorus	158	Tigranes Armeniæ Rex	99
Theodorus Gominius Mace-			483
doniæ Princeps	152	Filius Tigranis Armeniæ regis	
Theodorus Pacomii Diſcipulus			285
	17	Timandridas Lacedæmonius	
Theodoſius Auguſtus	652		519
Theodoſius 111. Imperator &		Timoclia Thebana	158
Mauritius	423	Timoleon Corinthius	1. 329
Theodoſius Senior Impera-			444
tor	6	Timon Athenienſis	234. 443
Theodoſius 1111. Imperator	7		526
Theon Eremita	177. 384. 530	Timotheus	430
Theon Monachus	525	Timotheus Arachoreta	520
Theophilus Ciliciæ Archidia-		Tifon de Campo ſancti Petri	
conus	157		78
Theophilus presbyter	648	Titus Fullonius Bononienſis	
Theopompus Lacedæmoniorū			504
Rex	245	Titus Aufidianus	410
Theutonicorum ſceminæ	60	Titus Liviſ Patauinus	200
Thermopylarum pugna	329	T. Manlius Torquatus & Poſt-	
Thleſimachus Piſſtrati Orcho-		humius Tiburtus	323
meniorum Regis filius	234	T. Pomponius Atticus Patritius	
Thomas Apoſtolus	279	Romanus	274. 287
		T. Quin	

*Remortere ad duas
paginaſ ſup.*